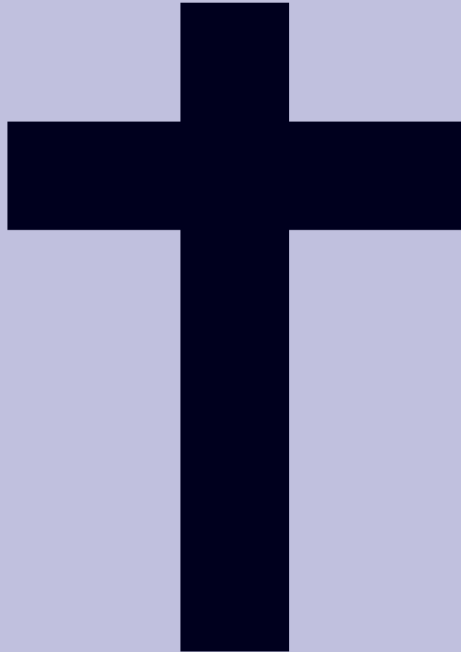

Kābas Qae-xg'ae
sa

The New Testament in the Naro language of Botswana

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana

copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Aug 2023 from source files dated 9 Oct 2020
d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b

Contents

Kabas Qae-xg ae sa	1
MATAIO	7
MAREKO	58
LUKA	90
JOHANE	144
TSÉÉ ZI	181
ROMA NE	227
1 KORINTA NE	249
2 KORINTA NE	269
GALATIA NE	282
EFESO NE	289
FILIPi NE	297
KOLOSÁ NE	303
1 TESALONIKA NE	308
2 TESALONIKA NE	313
1 TIMOTEO	316
2 TIMOTEO	322
TITO	327
FILEMONE	330
HEBERA NE	332
JAKOBO	350
1 PETERE	356
2 PETERE	362
1 JOHANE	366
2 JOHANE	372
3 JOHANE	374
JUTA	376
XGÒRE-KG'AI	378

Kabas Qae-xg ae sa

The New Testament in the Naro language of Botswana

Kabas Qae-xg ae sa

The New Testament in the Naro language of Botswana
[nhr]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 2012 The Bible Society of Botswana

Print publisher, 2012 by The Bible Society of Botswana

Web version
© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Table of Contents

page

Téé-cookg ai sa Naro dis Baebes di góá-kābian koe

Tcgāyas ncēe tsi ko nxará kana ko komsana sa, qarian dis tcgāya si i, a Nqarim dim kg ui me e. Kgoarakuan di qaria nes úúa hāa, a sa a ga wèé kg òè-kg áma tsi kabi. Ncēe komsana si tsi kò ne tsi ga kg òèa tsi ka aaguse cgaèè, igabaga tsi gha chòò tamas kg òè sa hòò!

Ncēe ba cām dim xòè me e Baebes di ba, Kābas Qáé-xg ae sa ta ko ma tciiè ba, Naro kg uis cgoa góá kabièa ba. Baebele sa c ēe zi tcgāya zi ka kias tcgāya si i. Q āa-q āa ta as ko, ntam ko ma Nqari ba khóè ne cgoa tséé sa. A sa a ko Gam ka kg ui, Gam di ncām kuan ka hēéthēé e. Cgáé si i. Ncēe c ēes gúús cgáé sa tsi ko tcáós q oo koe tcāa kg oana ne méé tsi tcáóa tsi koe hānas kg ui sa tséékagu. Si tcáóa tsi dis kg ui sa saòs dim tam me e. Gaa domkam cgáém dàòm Baebele sa tsi gha nxará ba saòs dim tam cgoa a.

Tcoman ta úúa hāa Baebele sa gha kóma q āaè sa. X aigam Nqari ba méém Baebes di góá-kābian ncēe Naros di tséékagu naka khóè ta di zi tc ēe zi hēé, naka tcáóa ta hēé, naka kg òè-kg áma ta hēé, naka x áea ta hēéthēé kaba-kaba. Dqòmme méém!

Còrè Me, còrè Me,
Còrè Me ntcuukg ai cgoa, còrè Me koaba ka.
Còrè Me, còrè Me,
Còrè Me cāns ko dqòà ka.

Baebele sa tséékagua ne

Baebes q oo koe ta ko tǎáka zi gúù zi Baebes ka nxará. Ncēe zi gúù zia ko x áí ta a, nta nooses Baebele sa cgáé ii sa, a zi a gha ntcām ta a, ta Baebele sa tséékagu.

- Jeso ba kò Mk 13:31 koe máá: “Nqarikg aian hēé naka nqóók aian hēéthēéa gha chòò, igaba i Tiri kg uian chòò tite,” témé.
- Jn 5:39 koem kò máá: “Nqarim di zi Tcgāya zi tu ko kaisase bóò q oo, gatua tc ēea máá, gazi koe tu gha chòò tamas kg òè sa hòò, ta tc ēea khama. Igabaga zi ko ēe zi Tcgāya zi Tíi ka nxàea tseegukagu,” témé.
- Paulo ba ko Rom 15:4 koe góá a máá: “Wèé zi gúù zi ncēe xg ao góàèa hāa zia góàèa, xgaa-xgaa ta a zi gha ka, nxāasega ta gha Nqarim di zi Tcgāya zi koe guua hāa qáo tcáóan hēé naka ghui-ghui-tcáókuan hēéthēé koe guu a nqòòan úú ka,” témé.
- Paulo ba ko 2 Tim 3:15-17 koe Timoteo ba góá máá a máá: “Cg árè-q ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgāya zi Nqarim di zi ma q ana hāa, ncēe ko kgoana a qāè tc ēean q āa di mǎa tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòm a kgoaraèan di i. Wèés Tcgāya sa Nqarim koe guua hāa, a xgaa-xgaan hēé, naka dqàèkuan hēé, naka tchànò-tchanokuan hēé, naka tchànòan ka xgaa-xgaan hēéthēé di tsééan úúa; nxāasegam gha Nqarim dim khóè ba tc āòà hāa xgaa-xgaasean úú, a gha wèés tséés qāè sa kg ónòsea mǎána hāa ka,” témé.
- Hebera ne 4:12 ba ko máá: “Nqarim dim kg ui ba kg òèa hāa, a ko tséé, a wèé za ga ntcōe-kg ám ntcàum ka kaisase ts èè me e, a ko khóèan koe qhàea tcāase, a tcáo sa hēé naka tc ēe ba hēéthēé gáòà q aa, a q amku-q oo zi hēé naka tcgaèan hēéthēé q aa-q aa, a ba a ko tcáós di cauan hēé naka tc ēe-kg áman hēéthēé bóòà tcg òò,” témé.
- Me Jeso ba Xgorekg ai dis tcgāyas koe (22:18,19) máá: “Wèém khóèm ēe ko ncēs tcgāyas di porofitan di kg uian komsana ba Ra ko tseeguan bìrí a ko máá: Ncēe c ēem khóèm kò c ēe gúúan gaan koe càua mǎase, nem gha Nqari ba ncēs tcgāyas koe góàèa hāa cg àèan càua mǎa me, a ncēe c ēem khóèm kò ncēs tcgāyas porofitan di koe c ēe

kg uian séèa tcg òó, nem gha Nqari ba gam di xòèan kg òèan dis hùis koe hěé, naka tcom-tcomsam x áé-dxoom koe hěéthěé séèa tcg òó, ncées tcgāyas koe góàèa a,” tam Jeso ba méé.

Nqarim dim Kg ui ba tǎáka zi kg ui-kg ám zi úúa hǎa. Johane 1 ba ko Nqarim dim Kg ui ba cgàa ba kúrúá hǎas ka kg ui. Ncēe sa kò Nqarim dim Cóám koe kúrúse, gatá dim X aigam Jeso Krete ba. Kg uim ncēe ko 2,000 xu kuri xu cookg ai ka cgàa ba kúrúsea ba méém gataga wèé cárm ka cgàa ba kúrúse gatá di kg òè-kg ámán koe, Baebes di qarian koe guu a.

Dàò-kg ám zi nta ta gha ma Baebele sa tséékagu di zi

Baebele sa ta ga ma tséékagu xu dàò xu:

- Qhàòà tsi cgoa nxará si
- Khòè ne ēe nxará c úúa ne cgoa nxará si
- Cúím cárm ka tu cúím tcee ba nxará
- Chóà xg ae tu, dùús ka tu kòò nxará sa: qhàòà tu cgoa hěé, naka gatu di tcáràn cgoa hěé, naka c ēe ne khòè ne cgoa hěéthěé e
- Tc ēem ēe kaisase qgóó tcáo tsia hǎa ba tcáoá tsi q oo koe tcǎa
- C ēe xòèan tcáoá tsi koe xgaa-xgaase
- Bóòà tcg òó, Baebes ko nta méé sa c ēe zi gúù zi ka
- C ēe ne khòè ne Baebes ka xgaa-xgaa

Baebele sa

Baebele sa cúis tcgāya si i, igabas tǎáka zi tcgāya zi dis xg ae-q oo si i. Càm xòèan cgoas q aa-q aaèa: Nciís Qáé-xg ae sa hěé nakas Kǎbas Qáé-xg ae sa hěéthěé e. Nciís Qáé-xg aes di góá-kǎbian koe ta ko gataga thěé tséé, a tǎ a nqòòan úúa hǎa, 10 kurian qǎá q oo koe ta gha xg ara cgoa si di i.

Kǎbas Qáé-xg aes ncēe tu ncēeska tshàu q ooa tu koe úúa sa, 27 zi tcgāya zi úúa hǎa.

- 5 zi tcgāya zi hǎna hǎa, nxàea ko tcg òó zi, dùús kúrúsea hǎa sa:
 - Mataio, Mareko, Luka naka Johanem di zi tcgāya zia ko Jesom di kg òèan ka kg ui nqǒóm koe, si ko
 - “Tséé zi” dis tcgāya sa ko nxàe, dùú sam Nqari ba gaa x aèan qǎá q oo koe nqarikg ai koe guu a Gam di xu xgaa-xgaase-kg ao xu koe hěé naka kerekes koe hěéthěé kúrúá hǎa sa.
- Kái zi tcgāya zia hǎna, Paulo ba hěé naka Petere ba hěé naka Johane ba hěéthěé ka góàèa zi, naka c ēe xu hěéthěé e.
- Chòò dis kas ko “Chómsea zi gúù zi xgòrekg ai” dis tcgāya sa x áí ta a, Nqarim ko ma nqǒómkg ai koe kúrúsea zi gúù zi bóò sa, naka kái-kg aise ko hàà kúrúse zi hěéthěé e.

Ncēes tséés góá-kǎbian dis ma tshoa-tshoasea hǎa sa

Tséés ka

Tséés ncēe sa 1990 ka tshoa-tshoasea hǎa. Gaa x aè ka xu kò tc àà-cookg ai xu RCBs Dtcoaga dis di xu “Christian Reformed Churches” zi Holland di zi cgoa xg ae, a hùian dtcàrà, Naro kg uis dis Baebes gha góàè di i. Si kò tséé sa 1991 ka tshoa-tshoàe.

Hùia ne

Kái ne khòè nea kò ncēes tséés koe hùì: kái-kg aise x áém di ne khòè ne, naka gataga xg ae zi ncēe zi hěéthěé e: “Wycliffe Bible Translators” di ne hěé, UBS (“United Bible Societies”) sa hěé, naka “Bible Society of Botswana” di ne hěéthěé e. C ēe ne khòè nea kòò góá kǎbi dis xg aes koe tséé, ne ko c ēe ne khòè ne ēe góá kǎbià zi bóò q ooa koe

hùi. Eẽ góá kabièa sa bóò q ooa ne kòò khòè ne x áe koe dàra a kúrúè, tçgãyan koe hẽe naka khòè ne xg ae-xg ae a workshopoan kúrúan ka hẽéthẽe e. Gatagam kòò tãá nqõò koe guua hãam kg ui zi q ãa-kg ao ba hàà, a ãe góá kabièa hãa sa bóò q oo.

Tsée sa kò qóm si i, igaba i kò kái khòèan hùi. Wèé zi gùù zi tc amkg ai koem kò Tcom-tcomsam Tc ãe ba hùi ta a. C ãe ne khòè nea kò gatá cookg ai koe Baebele sa nxará, a góá kabi sia hãa, ta gane dis tsée sa tséékagua hãa thẽe.

Naro dis Baebele sa wèém khòè ba kúrúa máàèa, dtcòm-kg ao ne cúí ne tamase, kg uim Nqarim di ba wèém khòè di me e khama.

Gáó-kabi sa xg ara tite. Wèé x aè ka i tãáka dàòan hàna, me wèém dàò ba qãè xòèan hẽe naka tshúù xòèan hẽéthẽe úúa hãa. Kái xu dàò xu ta tcana, a qãèse bóò q ooa hãa. C ãe gùù tu ko bóò i qãè tama, kana tu ko qãè khama iim dàòm c ãe ba c ãe xu kg ui xu koe úúa hãa, ne tu cgómna gatá koe ãe kg uian óá.

Gatá ncẽe kg ui sa ko góá kabi ta kaisase ncẽes gúùs ka korè tu u kg oana:

GÓÁ KABIÈA KG UIAN TSÉÉKAGU!
Nqari ba méém gaan koe guu na kg ui cgoa tu u.

Gúù zi ncẽe góá-kabian koe tu ga q ãa zi

Góá ta ko kabi ka ta kòò kg aia Gerika dis kg uis ka góáèa hãa kg uian qãèse bóò q oo. Góá-kabi sa méés ncẽe ko xùri zi khama ii:

1. Góá-kabi sa méés Gerika dis kg uis cgoa cúíta xam gúùan nxàe.
2. Góá-kabi sa méés khòèan ko ma kg ui khama xam.
3. Góá-kabi sa méés khòèan ka kóma q ãaè.

1. Góá-kabi sa méés Gerika dis kg uis cgoa cúíta xam gúùan nxàe

Nqarim di Kg uian koe méé ta táá c ãe gùù càù guu, naka ta táá cúí gùù ga tçg óó guu. Nqarim di Kg uian wèé ga méé i góá-kabian q oo koe hãa, c ãe xòèan gaan di cúí tamase, naka ta táá cúí kg uian khòèan di ga càù guu. C ãe gùù ta ga tãákase nxàe sa ta kgoara máàèa tama. Kg ui zia tãáka zi i khama i gha tãáka zi kg ui zi koe gúùan tãákase nxàèè. Gatá i ga ma ii-q ooaan tãáka a igaba méé ta kúrú naka i méése-q ooaan cúíta ii.

2. Góá-kabi sa méés khòèan ko ma kg ui khama xam

Góá-kabis ncẽe sa ta kúrúa bóò hãa, si khòèan ko ma kg ui khama xam.

Lk 1:12 koes ko Gerika sa máá: “q áòà nea ko cg áè cgae me” témé. Naro di ne khòè nea ncẽeta méé tama, khama ta ko bóò me cgáém kg uim tséékaguè gha ba “q áòs ka tcãàè” me e, tchànose ko Naros koe kómse ba.

Lk 2:26 koem “x oo sa bóò” dim kg ui ba qãèse kómse tama, khama ta kò “x óó” dim kg ui ba tséékagu.

Lk 3:14 koe ta kò bóò tçg óó hãa, “tshuu-ntcõan cgoa chibi-chibi” dim kg ui ba qãèse tséékaguè tama sa, ta nxãaska ncẽe ba téé-q ooa ba koe tòóá: “khòèan gaan di tama chibian hãakagu” di ba.

Lk 9:44 koe ta “Tcãà ncẽe kg uia ne tceea tu koe” di kg uian téé-q oo koe “Qãèse dxãa tceea” di kg uian tséékagua.

Tsee 4:24 koe ta “Ghùi dom” dim kg uim téé q oo koe “tchàa-tchaa dom” dim kg ui ba tséékagua.

3. Góá-kabi sa méés khòèan ka kóma q ãaè

Wèé x aè ka méé ta qãèse bóò, kg uian ko kóma q ãase sa. Ncẽe c ãem khòèan kòò c ãem xg aekum koe nxará a ko c ãe qgái koe tèèse, a tèèse dim x áí ba [?] kg áía ba koe úúa ne

ta bóòà tcg òóà hãa, gaam khòem dis tèèse sa ta gha tcg òó cgae me sa, a kgoanase i kò ne qãè-tcaokagu me, me qãè-tcaoan dim x áí ba [!] kg áí ba koe úú.

Ncèe c èem kg uim kò wèém khòem ka kóma q ãaè tama ne méé ta c èem kg ui ba tséékagu. Gúùan gha qãèse kóma q ãaè sa ta ko tc èe ne méé ta c èe x aè ka kg uian càù.

Mt 28:3 koe i ko máá, bóòse-q ooan moengelem di ko “nxõa-nxõan khama ma q úú u,” téméè. Naros ka ta èeta méé tama. Kg uim tséékagu ta ga ba “nqõara-nqau” di me e. Tc úúm úú tama khama ta ko “nqõara-nqau” ba tséékagu a máá, “nqõara-nqauan khama q úú,” témé, igabam nxãam igaba qãèse kóma q ãase tama. Gaa domka ta “gõya-gõya” dim kg ui ba tséékagua hãa, kómam gha q ãaè ka.

Tsee 6:10 “q ãan di tc èean hëé naka Tc èe ba hëéthëéa” cuiskaga kóma q ãasea hãa tite, “tc èean” hëé naka “Tc èem” hëéthëé di tsara kg ui tsara kò ko tséékaguè ne, khama ta ko Tcom-tcomsa dim kg ui ba tséékagu “Tc èem” cookg ai koe.

Tsee 12:4 koe xu kái xu kg ui xu “me” di xu hàna hãa. Kóma i gha q ãase ka ta ko “Herote” dim cg òè ba cúí q oro tséékagu.

Kóma i gha q ãase ka ta kò c èe xu dàò xu tséékagu:

- Ncèe khòem kò càmm cg òèan tãáka úúà hãa ne ta ko q ãa-q ãasam cg òè ba tséékagu.

- o X áí sa: Petere ba ko c èe x aè ka “Kefase” ta ma tciiè. Gatà ii xg aeku koe ta “Petere” ba tséékagua hãa gaam xg aekum koe, a ta a kò gaam tceem ka nqãaka góá a máá: “Gerika sa ko máá ‘Kefase’ témé”.

- o Perisila (Tsee 18:36) sa ko Rom 16:3 dim xg aekum koe Gerikas koe “Perisika” ta ma tciiè, igaba ta kò “Perisila” dis cg òè sa tséékagu.

- Gatá dim X aiga ba Kãbas Qáé-xg aes koe kái xu cg òè xu ka tciièa hãa. C èe koem ko “Jeso” ta ma tciiè, a c èe koe “Kreste” ta ma tciiè, a c èe koe “Jeso Kreste” ta ma tciiè, c èe koem ko “Kreste Jeso” ta ma tciiè. Naros koe, càmm dim cg òè ba kái-kg aise saòm dim cg òè me e, khamam gha “Krestem Jesom” dim cg òè ba tãáse kóma q ãaè “Jeso Krestem” dim cg òè ka, a ba a gha nqùu sa tcãà ta a. C úúà ta hãa, dùú sa tãáka si i sa cg òèan ka, domka ta kò “Jeso Krestem” dim cg òè ba tséékagu.

Kg ui sa góá-kãbian koe hàna zi xháé zi

- Naro sa kái kg uian qgóóas kg ui si i. Naro sa ko ncèe kg uian tséékagu: “tsao, “sao”, “khao”, “xao”, naka “tu” ba hëéthëé e, si ko Gerika sa wèé kg uian ncèe koe cúím kg ui ba tséékagu, ncèe ko góá-kãbi-kg ao ne koe kúrúà bóò zi ghùì ba. Gerika sa ko kái-kg aise “Tíí qõè ga xaoè” dim kg ui ba tséékagu, igabam ga gataga “tíí qõè ga saoè” dim kg ui ba thëé nxàe, gaa domka ta “xao” dim kg ui ba “tum” koe kãbia hãa.

- Naros koe ta kái zi xháé zi úúà hãa nxárà-q ooan di zi. Naro sa nxárán koe nqoana ba nqáé tama, gaa domka ta ko c èe kg uian koe nxárà-q ooan cgóbè. Ta gataga q ana hãa, kái ne Naro ne ko nxárán koe tãá zi kg ui zi di kg uian tséékagu sa.

C èe koe ta kò kg ui xu kabi, kóma ko q ãase kg uian koe, Mk 14:5 dim tceem koe khama: “300 denarii” di marian ta kò kabi a “kurim di maria ne” témé (c èe koe ta ko “qano mari” dim kg ui ba tséékagu).

- Botswana koe ko tséékaguè qóm-q ooan hëé naka qáò-q ooan hëéthëé ta ko tséékagu, “kilomitara” dim kg uim khama.

Baebeles di zi kg ui zi koe i ko cg òèan tãákase kómse Naros koe. Ncèe i Naros ka góásea ka, qaase i ko cg áré zi gúù zi méé zi tshentshaè sa.

- Gerika sa ko “Iesous,” témé, igaba ta ko Naros koe “Jeso,” témé. Naro di ne khòè nea ncèe góá-q ooan q ana hãa (c èe zi góá-kãbi zi q oo koe).

- Gerika sa ko “Yakoobos,” témé, igaba ta ko Naros koe “Jakobe” ba tséékagu Nciis Qáé-xg aes koe (X àù kg ui sa ko “Jacob” ba tséékagu), ta ko Kãbas Qáé-xg aes koe “Jakobo” ba tséékagu (X àù kg ui sa ko ncèe koe “James” ba tséékagu).

C ẽe zi x áí zi tçgãyas q oo koe hàna zi

Ncẽe ko xùri zi gúú zia Baebeles koe Gerika dis kg uis ka góáè tama.

a. Téé-cookg ai zi Baebeles di zi tçgãya zi di zi ko xòmse bìrí ta a, wèés tçgãyas q oo koes dùú hàna sa.

b. Tcúú òm tcee ba ko wèém xg aekum ko méé sa nxàe. Gataga xu c ẽe xu xg aeku xu xg ae-xg aeèa hãa cgáé zi tcúú zi koe, nxãasegam gha wèém dàòm cgáém wèés tçgãyas di ba thamkase kóma q ãase ka. Ncẽe zi tcúú zi cgáé zia gataga x áíèa hãa wèés téé-cookg ais koe.

c. C ẽem xg aekum ko c ẽem khama xam, nem ko ẽem xg aekum òm kg ui ba c ẽe xu xg aeku xu koe x áíse.

d. Xg aeku xua x áíèa hãa, nxãasega i gha x áí ndaka xòèan ko qõòa mááku sa ka, nxárase-kg áñan gha kúrú i thamka a.

e. Kái-kg aise ta sere-sere zi tcana hãa, nxãasega i gha sere-serean ẽe góásea hãas cgoa qõòa mááku ka, ne nxárá-kg ao ne kóma q ãa a.

f. Qãèse i gha kómse ka ta ko nqãaka kg uian góá, qãèse tu gha kóma q ãa a ka.

g. Nqõó xu ko x áí zi sere-sere zi Baebeles qáá koe hàna.

h. Kg uian kaikagu sa

Cg òèan ta kò góá ne ta ko kaia kg uim cgoa tshoa-tshoa a, Nqari ba ko nxàe kg uian hẽéthẽe e (Gam, Me; “ba” ka tamase).

Kaia kg uim cgoa ta tshoa-tshoa tama satana ta kòo góá ne, kaikagua ba ta tc ẽe tama khama.

Ncẽe c ẽe kg uian kòo cgáé-cgaeè ne ta ko kaia kg uian cgoa góá a. Gal 3:16 koe tsara kg ui tsara hàna: “ba” ba hẽé naka “xu” ba hẽéthẽé tsara. Qãèse tsara gha ncẽe tsara kg ui tsara x áíse sa ta ko tc ẽe domka ta ko kg ui tsara ncẽe tsara kaikagu.

Wèé xu kg ui xu kg uim koe hàna xua ga kaikaguè a tcúú sa x áí (Tsee 17:23m khama).

i. C ẽe xu xg aeku xu koe i kg uian nqúú xg aekuse dxàe xòè òm xg aekum koe góáèa, gaa domka i c ẽe kg uian kg áòm xòèm za hãa.

X áí sa Mt 5 koe:

³“Ts ee-ts eekg aièa nea

gane ẽe tc ẽem koe dxàua hãa

igaba Nqari ba dtcãasea hãa ne,

nqarikg ai di x aia nea gane di i khama.

⁴Ts ee-ts eekg aièa nea

gane ẽe ko kg ae ne,

qgài-qgai tcáóè ne gha khama.

j. Tc úú-tc uuèa hãa qgáa ne

Tc úú-tc uuèa hãa qgáa nea ko càua máásea hãa kg uian x áí. Càua máásea hãa kg uian ta kò táa kaisase tcãà. Eẽ kg uia nea tséékaguèa hãa ẽe qãèse kómse tama qgáan koe. Baebele sa góá hãam Khóèm (Nqarim) di qámse máan ka hẽé, naka nxárá-kg aoan koe ga hẽéthẽé ta ko bóò i ko qaase x áí ta gha sa dùútsa xòè xu cúí xu ta càua máásea hãa sa.

k. Kg ui xu [xgàris q oo koe hãa xu] ko x áí, gaa kg uia nea kò c ẽedaoka Baebeles ẽe kò ncíísega góáèa hãas koe hãa tama sa.

Ncẽe kg uia nea góá-kabi-kg ao ne dis xg aes ka góáèa.

MATAIO Mataiom ka góàèa qâè tchôà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Ncêes tcgâyas dim góá-k'ao ba Mataio me e, mari xg'ae-xg'ae-k'ao me e, ncêe kò Jesom dim xgaa-xgaase-k'ao ba kúrú ba (Mt 9:9). Mataio ba kò gam dis tcgâyas koe bìrí ta a, Jeso Kreste ba nqòòkaguèam Kgoara-k'ao Me e sa. Mataio ba kò kái kg'uian Nciís Qáé-xg'aes koe hàna tséékagu, a ba a ncêem dàòm ka x'ái, Nqari ba kò Jesom koe guu a Gam di ne khòè ne cgoam kò Nciís Qáé-xg'aes koe kúrú hãa zi nqòòkaguku zi nxàea tseegukagu sa.

Ncêe qâè tchôà nea Juta ne di cúí tama, gane ncêem kò Jeso ba gane koe ábàè, a gane cgoa x'âèa hãa ne, igabaga i wèém nqòóm di ne khòè ne di i. Mataiom dis tcgâya sa ko kg'aia tc'âà a Jesom di ábà x'aèan ka tshoa-tshoa, a sa a Gam di tcguù-tcguukuan ka hêé naka kúrú bódèan ka hêéthêé nxàe. A sa a nxâaska Gam di qâè tchôàn di xgaa-xgaan ka hêé naka Me kò ma khòè ne Galilea koe kg'òèkagus ka hêéthêé nxàe. Gaa koe guus kas ko Jesom di dàòan ncêem kò Galilea koe guu a Jerusalema koe sían ka hêéthêé nxàe, naka Jesom kò ko còo dim bekem ka kúrú sa hêéthêé e: Gam dis xgàus koe hêé naka ìem kò ko x'ooan koe tõe x'aè ka hêéthêé e.

Jeso ba kaiaam Xgaa-xgaa-k'ao Me e sas ko ncêes tcgâya sa x'ái. Gaam ncêe Nqarim di x'âèa nem gha nxàea kabi, a ba a gataga Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa di qarian úúa hãa ba. Gam di xgaa-xgaa ne ko tãáka zi guù zi di zi dtcõo-coa zi 5 zi cgoa q'aa-q'aa a nxàèè:

1. Xàbim dis xgaa-xgaa sa. Ncêe sa ko nqarikg'ai di x'aian di ne khòè ne ka nxàe: ne ii sa hêé, naka tséé zi kúrú méé ne ga zi hêé naka ts'ee-ts'eekg'aiku zi ìe ne gha máàè zi hêé naka ìe ne gha hààkom x'aèam ka hòò zi hêéthêé e (Mt 5-7)
2. 12 xu xgaa-xgaase-k'ao xu di x'âè-k'ama ne, ìe xu kò tsééa tcg'òòè hãa ka (Mt 10)
3. Nqarikg'ai di x'aian di zi sere-sere zi (Mt 13)
4. Xgaa-xgaase-k'ao me di tsééan nta ii sa (Mt 18)
5. Ncêem x'aèam di chòò-q'ooan hêé naka nqarikg'ai di x'aian di hàà-q'ooan hêéthêé e (Mt 25)

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- nqarikg'ai di x'aia ne
- “nxâasega i gha Tcgâyas di kg'uian tseegukaguè”

Tcgâyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1-4:11)
- Jeso ba Galilea koe (4:12-16:12)
- Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (16:13-20:34)
- Jeso ba Jerusalema koe (21:1-25:46)
- Jesom di xgàrasean hêé naka Gam dis x'oo sa hêé naka Gam di x'ooan koe tõe sa hêéthêé e (26:1-28:20)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1-4:11)

*Jesom dis qhàò sa
(Lk 3:23-38)*

¹ Tcgâyas Jeso Krestem dis qhàòs di sa, Dafitem ka tsgõose-coa ba, Abrahamam ka tsgõose-coa ba.

² Abrahama ba kò Isakam ka xòò me e,
me Isaka ba Jakobem ka xòò me e,
me Jakobe ba Jutam ka xòò me e,

káíkhoe ga xu hěé naka qõese ga xu hěéthěé di ba.

³ Me kò Juta ba Perese ba hěé

naka Sera ba hěéthěé tsara ka xõò me e
(gatsara ka xõò sa kò Tamara si i).

Me Perese ba Heseronem ka xõò me e,

me Heserone ba Ramem ka xõò me e,

⁴ me Rame ba Aminadabem ka xõò me e,

me Aminadabe ba Nasonem ka xõò me e,

me Nasone ba Salemonem ka xõò me e,

⁵ me kò Salemonem ba Boasem ka xõò me e
(gam ka xõò sa kò Rahabe si i),

me kò Boase ba Obetem ka xõò me e

(gam ka xõò sa kò Rute si i),

me Obete ba Jesem ka xõò me e,

⁶ me Jese ba x'aigam Dafitem ka xõò me e.

Dafite ba kò Solomonem ka xõò me e

(xõò sa kò Uriam ka kò séèèas khóè si i).

⁷ Me kò Solomone ba Rehoboamem ka xõò me e,

Me Rehoboame ba Abiam ka xõò me e,

me Abia ba Asam ka xõò me e,

⁸ me Asa ba Jehosafatem ka xõò me e,

me Jehosafate ba Joramem ka xõò me e,

me Jorame ba Usiam ka xõò me e,

⁹ me Usia ba Jotamem ka xõò me e,

me Jotame ba Ahasem ka xõò me e,

me Ahase ba Heskiam ka xõò me e,

¹⁰ me Heskia ba Manasem ka xõò me e,

me Manase ba Amosem ka xõò me e,

me Amose ba Josiam ka xõò me e,

¹¹ me kò Josia, Jekonia ba hěé

naka qõese ga xu hěéthěé ka xõò me e,

ncēe khóè ne kò tcg'òóè a ko Babilone koe úúè ka.

¹² Eēs séèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus qǎá q'oo

koem kò Jekonia ba Salatiele ba ábà,

me Salatiele ba Serobabelem ka xõò me e,

¹³ me Serobabele ba Abiutem ka xõò me e,

me Abiute ba Eliakimem ka xõò me e,

me Eliakime ba Asorem ka xõò me e,

¹⁴ me Asore ba Satokem ka xõò me e,

me Satoke ba Akimem ka xõò me e,

me Akime ba Eliutem ka xõò me e,

¹⁵ me Eliute ba Eleasarem ka xõò me e,

me Eleasare ba Matanem ka xõò me e,

me Matane ba Jakobem ka xõò me e,

¹⁶ me kò Jakobe ba Josefam ka xõò me e,

ncēe kò Marias òm khóè ba ii ba,

ncēe Jesom ka xõò kò ii sa,

ncēe ko Krete ta ma tciè ba.

¹⁷ Nxāaska zi kò wèé zi qhàò zi Abrahamam koe guu a sí Dafitem koe tcāà zi 14 zi i, zi kò Dafitem koe guu a sí séèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus òm x'aèm koe tcāà ka zi

14 zi qhàò zi i, zi kò séèa tcg'òóku a Babilone koe úúkus dim x'aèm koe guu, a síí Krestem di x'aèan koe tcàà ka zi kò 14 zi qhàò zi i.

Jeso Krete ba ko ábàè
(Lk 2:1-7)

¹⁸ Ncêe zi gúù zi kò Jeso Krestem ko ábàè ka kúrúse. Gam ka xòòs Maria sa kò Josefam ka séèkuan tòóá máàèa hãa. Igaba ãe khara qanega xg'ae ta ga hãa kas kò bóòè a Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka ncãàn úúkaguèa. ¹⁹ Gas dim khòèm Josefa ba kò tchànóm khòè me e, a kò tc'ẽe tama nxàea tcg'òóan gaan di i, sau-cgaekagu sim gha khama, a ba a kò tcáóá ba q'oo koe birísea hãa, cg'uri-cg'uri si tamasem gha q'aa cgoa si sa. ²⁰ Qanegam hãa a ko ncêe zi gúù zi ka tc'ẽe-tc'ẽese kam ko moengelem X'aigam *Nqarim* di ba sòokuris q'oo koe qhúí cgae me, a birí me a máá: “Josefaè, Dafitem ka tsgõose-coaè, táá Maria sa séè bèe guu, nakas tsaris khòè sa kúrú. Eẽ gas ka qórmèa nea Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe guua ke. ²¹ Si gha kg'àòm cóá ba ábà, tsi gha cg'õèa ba Jeso ta ma tcii, Gam di ne khòè nem gha gane di chìbian koe kgoara khama,” témé.

²² Wèèan ncêea kò kúrúse, nxãasegas gha X'aigam *Nqarim* porofitim koe guu a kg'uia hãa sa tseegukaguè ka, ncêe kò máá: ²³ “Dxàe-coas qanega xóé cgoaè tama sa gha ncãàn úú, a sa a gha kg'àòm Cóá ba ábà, Me gha Emanuele ta ma tciiè,” tam méé, ncêe sa ko máá, ‘Nqari ba hãa cgoa taa,’ témé.

²⁴ Me Josefa ba tc'oman koe tẽe, a ba a ãem kò ma X'aigam dim moengele ba ma x'áè mea khama ma kúrú. A ba a síí Maria sa gam dis khòès iise séè. ²⁵ Igabam kò táá xóé cgoa si, si nxãakg'aiga síí kg'àòm cóá ba ábà. Me cg'õèa ba Jeso ta ma tcii.

2

Cg'áè-kg'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guua xu

¹ Jesom Betelehema koe ábàèa hãa, Jutea di i, x'aigam Herotem di x'aèan ka, ka xu kò tconò q'ãa-kg'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guu a Jerusalema koe hàà, ² a hàà tèè a máá: “Gaam ãe ábàèam x'aigam Jutea ne di ba ndaa? Gaam dim tconò ba xae ncãa cáms ko tcg'oa xòè za bóò, xae hààraa hãa, hàà xae gha dqòm Me ka,” témé.

³ Eẽm ko x'aigam Herote ba ncêes gúùs ka kóm kam kò tcg'ài-tcao, naka wèém x'áém Jerusalema di ba hẽéthẽe e, gam cgoa. ⁴ Me wèé xu kaia xu peresiti xu hẽé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu khòè ne di xu hẽéthẽe tcia xg'ae, a tèè xu nda koe méém ga *nqòòkaguèam* Krete ba ábàè sa. ⁵ Xu birí me a máá: “Betelehema koe e, Jutea di i. Ncêea porofitim kò ma góá hãa ga a khama:

⁶ ‘Tsáá Betelehema tseè,
Juta dim nqõóm koe hãa tsi,
cg'aré tama tsia x'aiga xu Juta di xu koe.
Tsáá koem gha tc'ãà-cookg'ai ba guu a tcg'oa khama,
ncêe gha Tiri ne khòè ne Iseraele di ne kòre ba,’
témé,” ta xu méé.

⁷ Nxãaskam kò Herote ba tconò q'ãa-kg'ao xu kàa ka tcia tcg'òó, a ba a qãèse tèèa kg'ónò xu dùútsa x'áè kam tconò ba bóòsea sa. ⁸ A ba a Betelehema koe tsééa úú xu a máá: “Qõò naka síí Cóám ka qãèse kóm, naka ãe xao kòò hòò Me ne kg'uiian tsééa máá te, nakar gha nxãasega tíí igaba síí dqòm Me,” témé.

⁹ Eẽ xu ko x'aiga ba kóma xg'ara ka xu kò xgoaba a qõò. Me gaa x'áè kaga tconóm ãe xu kò cáms ko tcg'oa xòè za bóò ba tc'ãà-cookg'ai xu, a ba a nxãakg'aiga síí Cóám hãa qgái tc'amkg'ai koe téé. ¹⁰ Tconò ba xu ko bóò ka xu kò kaisase qãè-tcao. ¹¹ Nquum q'oo koe xu kò tcãà, a Cóá ba bóò xòòs Marias cgoa, a xu a qámse a dqòm Me, a x'aian di cãan gaxu di xgobekg'am, a gautan di zi gúù zi hẽé, qãè hmòm xg'ào tshãán hẽé naka tcgáuse di tshãán hẽéthẽe di zi aba zi tcg'òó a máà Me.

¹² Sõokuris q'oo koe xu ko q'ãakaguèa, táá méé xu Herotem koe kabise sa khama xu kò tãám dàò ba sèè a gaxu dim nqõóm koe kabise.

Josefa xuku ne ko ts'ãà a Egepeto koe qgóé

¹³ Eẽ xu qõòa hãa kam kò moengelem X'aigam *Nqarim* di ba sõokuris q'oo koe Josefam koe x'áise, a máá: “Têe, naka Cóá ba hëé naka xõò sa hëéthëé sèè, naka Egepeto koe ts'ãà naka qgóé! Gaa koe méé tsi hãa nakar nxãakg'aiga síí bìrí tsi *kúru tsi gha sa*. Kúrúse i gha me gha Herote ba Cóá ba qaa, cg'õo Mem gha ka ke,” témé. ¹⁴ Me ãem ntcùúm ka tãe, a ba a Cóá ba hëé naka xõò sa hëéthëé sèè, a Egepeto koe qõò. ¹⁵ Gaa koem kò hãa, me nxãakg'aiga síí Herote ba x'óó.

Ncëe sa kò kúrúse, nxãasegas gha X'aigam *Nqarim* porofitim koe guu a kg'uia hãa sa tseegukaguè ka, ncëe ko máá: “Egepeto koer Cóám Tiri ba tciia tcg'òóa hãa,” témé ba.

Herote ba ko cóá xu cg'õo

¹⁶ Eẽm ko Herote bóòa q'ãa, tconò q'ãa-kg'ao xu kam qàe-qaeèa hãa sa, kam kò nxãaska kaisase xgòà, a ba a ncõo-kg'ao xu tsééa tcg'òó, síí xu gha wèé xu cóá xu ãe cam kuri xu, kana gaxu ka nqãaka hàna kurian úúa xu, Betelehem ba hëé naka gam qàe koe hàna xu qgài xu wèé xu koe hëéthëé hàna xu cg'õo ka. Ncëe sam kò kúrú, tconò q'ãa-kg'ao xu hàà bìrí mea hãas domka, ãe xu kò bìrí meam x'aèm koe guu a.

¹⁷ Ka i kò nxãaska porofitim Jeremiam ka kò kg'uièa sa tseegukaguè, ncëe kò máá:

¹⁸ “Dòm ba kò Rama koe kómse,
kg'ae sa hëé
naka thõò-tcaoase kg'ae sa hëéthëé di ba.
Ragele sa ko gas di cóán kg'ae cgae,
a kò qgài-qgai-tcáókuan xguì,
kaàra i hãa khama,”
témé ba.

Josefa ne ko kabise, a Nasareta koe qõò

¹⁹ Herotem ko x'óó qãá q'oo koem kò moengelem X'aigam *Nqarim* di ba Josefam koe sõokuris q'oo koe x'áise, Egepeto koe, ²⁰ a ba a máá: “Têe naka tsia Cóá ba hëé naka xõò sa hëéthëé sèè, naka tsia Iseraele dim nqõóm koe qõò, ãe kò Cóám di kg'õèan qaa nea x'óóa hãa ke,” témé.

²¹ Me tãe, a Cóá ba hëé naka xõò sa hëéthëé sèè, a ba a Iseraele dim nqõóm koe qõò.

²² Igaba ãem ko Josefa kóm Arekelose ba Jutea dim nqõó ba tc'ãà-cookg'aia sa, gam ka xõòm Herotem téé-q'oo koe, kam kò gaa koe síian bèe. Sõokuris koem ko q'ãakaguèa, khamam kò Galilea dim xòèm koe qõò, ²³ a síí Nasareta ta ko ma tcièm x'áé-dxoom koe x'ãè, ãe porofiti xu ka kg'uièa hãas gha nxãasega tseegukaguè ka, ncëe kò máá: “Nasareta dim khòè ba, tam gha ma tciè,” témé sa.

3

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di zi kg'ui zi xgaa-xgaa
(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Eẽ xu cam xu kam kò Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hàà, a ba a hàà tchàa-xgóós Jutea dis q'oo koe Nqarim di zi kg'ui zi xgaa-xgaa a máá: ² “Tcóóse tu gatu di chìbian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cùu u ke,” témé. ³ Ncëem Johane ba porofitim Isaiam kò gam ka kg'uia hãam ga me e, a ko máá:

“C'ëem dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu
a q'au a ko máá:
'X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòa máá,
naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,”
témé ba.

⁴ Johane ba kò nqabè c'òò cgoa kúrúèa qgáian hana, a khòò dim bàne ba kháóa ba koe qáéa. Gam di tc'òoa nea kò tcòman hěé naka qāáka di dènean hěéthěé e. ⁵ Ne kò khòè ne Jerusalema hěé naka wèé Jutea hěé naka wèém xg'aeku-coam Jorotane qàe dim koe hěéthěé guu a síi cgae me, ⁶ a ne a gane di chìbian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè.

⁷ Igaba ěem ko kái xu Farasai xu hěé naka Saduke xu hěéthěé bóò, xu tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa, kam kò bìrí xu a máá: “Gaxao cg'aoan di xao cóá xaoè! Dìin ka xaoa q'āa-q'āaèa hāa a ko hààko xgòan *Nqarim di bèe?* ⁸ Nxāaska méé xao chìbian koe xao tcóósea hāa sa gha x'ái tc'ároan kúrú. ⁹ Táá méé xao bìríse naka máá, ‘Abrahama ba xae úúa, sixae ka tsgōose ba,’ témé guu. Bìrí xao or ko a ko máá: Nqari ba qarian úúa, ncēe zi nxōá zim gha sée a Abrahama ba tsgōo-coan kúrúa máá di i ke. ¹⁰ Bòó sa nxāakamaga hìi zi di tōbean kg'ónòa tòóa máàèa, si gha wèés hìis ěe qāè tc'ároan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òó, a c'eean q'oo koe xaoa tcāàè.

¹¹ “Tíi ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, chìbian koe tu gha tcóóse ka, igaba Gaam ěe ko tíi qāa q'oo koe hàà ba tíi ka qari Me e, ncēe Gam di zi nxàbo zi qgóóan gar tc'ào tama ba. Gabá gha Tcom-tcomsam Tc'ěem cgoa hěé naka c'eem cgoa hěéthěé tcguù-tcguu tu u.

¹² Mabere tsoroa nem ko dqòrò cgoam hìi ba tshàua ba koe hāa, Me gha maberea nem ko dqòròs qgáis koe dqòròa xgāá a, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha ts'irìi tamam c'eem koe tsoroan dàò,” tam méé.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Me kò Jeso ba Galilea koe guu, a Jorotane koe hàà, hààm gha Johanem ka tcguù-tcguuè ka. ¹⁴ Igabam kò Johane ba xgàè-kg'am Me, a máá: “Tsáá kar gha tcguù-tcguuè sa ko qaase, ka Tsi gáé ko Tsáá tíi koe hàà?” témé. ¹⁵ Me Jeso ba xoa me a máá: “Guu u ncēeska, kg'anoa i máá tsama, ncēeta tsam gha hěé sa ke. Ncēm dàòm ka tsam gha ko wèé zi guù zi tchàno zi kúrú, Nqarim ka ko qaaè zi,” témé. Me dtcòm Me.

¹⁶ Ěem kò Jeso ba tcguù-tcguuèa xg'ara kam kò kúúga tshàam koe tcg'oa, i kò gaa x'aè kaga nqarikg'aian xgobekg'amse, Me Nqarim dim Tc'ěe ba bóò, Me tcíbís khama ii a ko Gam koe xōa. ¹⁷ Me gaa x'aè kaga dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncēe ba Tirim Cóám ncàma Raa Me e, Gam kar ko kaisase qāè-tcao,” témé.

4

Jeso ba ko kúrúa bóòè
(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

¹ Me nxāaska Jeso ba Tc'ěem ka sée a qāáka úúè, síim gha dxāwam ka kúrúa bóòè ka. ² Ěem ko 40 cáman hěé naka 40 ntcùúan hěéthěé tc'òoan carasea hāa kam kò gaa koe guus ka xàbàa.

³ Me kò kúrúa bóò-kg'ao ba hàà cgae Me, a bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, ncēe nxōán bìrí naka i péréan kúrúse,” témé. ⁴ Me Jeso ba xoa a máá: “Góásea i hāa a ko máá: ‘Khòè ba péréan ka cúi kg'òèkaguè tite, igaba wèém kg'uim ka a, ěe ko Nqarim di kg'áman koe guu a tcg'oa ba,’ témèèa,” tam méé.

⁵ Kam ko nxāaska dxāwa ba tcom-tcomsam x'áé-dxoom *Jerusalema dim* koe úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgáian tempelem tcòbe dim koe síi tòó Me, ⁶ a bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, nqāaka xaoa xòóse. Góásea i hāa ke a ko máá:

‘Gam di xu moengele xum gha Tsáá ka x'áèan máà,

xu gha gaxu di tshàuan cgoa ghùì Tsi,

táá Tsi gha nxāasega nqàrèa Tsi

nxōán koe xg'áma tòó ka,’ ”

tam méé. ⁷ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Gaicara i góásea hāa a ko máá: ‘Táá méé tsi tsarim X'aigam Nqari ba kúrúa bóò guu,’ ” témé.

⁸ Gaicaram kò dxāwa ba sèe a kaisase kaiaam xàbìm koe úú Me, a ba a wèe x'aian nqôomkg'ai di hêé, naka gaan di karean hêéthêé x'ái Me. ⁹ A ba a bìrí Me a máá: “Wèéan ncêe gar gha máà Tsi, gómankg'ai koe Tsi kòo cg'áé a ko dqom te ne,” témé. ¹⁰ Me Jeso ba nxāaska bìrí me a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè! Góásea i hāa a ko máá: ‘X'aigam Nqari ba tsi gha dqom, a Gam cúí ba kúrúá máá,’ témé,” tam méé.

¹¹ Me nxāaska dxāwa ba guu Me. Ka i ko gaa x'aè kaga moengelean hàà, a hàà hùì Me.

Jeso ba Galilea koe (4:12–16:12)

Jeso ba ko Gam dis tséé sa Galilea koe tshoa-tshoa

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Eēm ko Jeso ba Johane ba qáéèa hāa sa kóm, kam kò Galilea koe kabise. ¹³ Nasareta koem kò tcg'oa, a Kaperenaume koe síí x'āè, ncêe ko tshàam qàe koe hànām qgái ba, Sebulone ba hêé naka Nafetali ba hêéthêé tsara dim nqôom koe, ¹⁴ èe porofitim Isaiaam ka kò kg'uièas gha nxāasega tseegukaguè ka, ncêe kòo máá:

¹⁵ “Sebulonem dim nqôo ba hêé
naka Nafetalim dim nqôo ba hêéthêé tsara
tshàam koe ko qôom dàòm koe hāa,
Jorotanem qàe koe, Galilea koe,
nqôom tǎá zi qhàò zi di ba;

¹⁶ khòe ne ncêe gaa koe ntcùúan q'oo koe x'āèa hāa nea
kaiaam x'āà ba hòà.
X'ooan dim nqôom ntcùúm q'oo koe hāa ne koe
i x'āàn hààraa,”
témé.

¹⁷ Eēm x'aèm koem kò Jeso ba guu a tshoa-tshoa a xgaa-xgaa a máá: “Tcóóse tu gatu di chìbian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cùu u ke,” témé.

Jeso ba ko tc'āà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tcii

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Eēm Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe xóe a ko qôo kam kò khòe qôeku tsara bóò, Simonem ncêe kòo Petere ta ma tciiè ba hêé naka Anterea ba hêéthêé e, tsara c'uisí sa tshàn q'oo koe tcāà, x'au qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁹ A ba a bìrí tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khòe ne qgóó-kg'ao tsao ii,” témé. ²⁰ Tsara kúúga gatsara di c'uisían guu, a xùri Me.

²¹ Gaa koem guu a ko qôo kam kò khòe qôeku tsara c'èe tsara bóò, Sebetem ka cóásem Jakobo ba hêé naka qôesem Johane ba hêéthêé e, tsara gatsara ka xòom Sebetem cgoa dxòrom q'oo koe hāa, xu ko gaxu di c'uisían kg'ónò, Me Jeso ba tcii tsara a. ²² Ka tsara kò kúúga dxòro ba hêé naka gatsara ka xòò ba hêéthêé guu, a xùri Me.

Jeso ba ko tsàako ne khòe ne kg'òèkagu

(Lk 6:17-19)

²³ Me Jeso ba wèém Galileam koe qôò te, a gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, a ko x'aian di qàe tchòàn ka khòe ne bìrí, a ko wèe tciiàn koe hêé naka wèe thòàn koe hêéthêé qàèkagu ne. ²⁴ Gaam di tchòà ne kò wèém Siriam koe tsai-tsaise, ne kò Gaam koe wèe ne èe ko tǎáka zi tcii zi tsàa ne óá, naka thòòkase tsàara hāa ne hêé naka dxāwa tc'èean ka tcāàèa ne hêé, naka x'óóa qae ko ne hêé naka nqoara ne hêéthêé e, Me kúrú ne ne qàe. ²⁵ Zi kò kái zi xg'ae zi Galilea koe hêé naka Dekapolise koe hêé naka Jerusalema koe hêé naka Jutea koe hêé naka c'èe xòè Jorotane di koe hêéthêé guu a xùri Me.

Jeso ba ko xàbìm koe xgaa-xgaa (5:1–7:29)

5

¹ Eëm ko Jeso ba xg'ae zi bóò kam kò xàbìm koe qaò, a síí gaa koe ntcõó, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me.

Tseegu dis ts'ee-ts'ee'kg'ai ku sa
(Lk 6:20-23)

² Me tshoa-tshoa a xgaa-xgaa xu a máá:

³ “Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe tc'èem koe dxàua hãa
igaba Nqari ba dtcãasea hãa ne,
nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

⁴ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe ko kg'ae ne,
qgài-qgai tcáóè ne gha khama.

⁵ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe ko cg'aré-cg'arese ne,
nqõó ba ne gha q'òò khama.

⁶ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe tchànoan xàbà máána hãa ne,
a cáma máá ana ne,
xg'ãàkaguè ne gha khama.

⁷ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
èe thõò-xama-máákuan úúa ne,
Nqarim ka ne gha thõò-xama máàè khama.

⁸ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe q'ano-tcáó ne,
Nqari ba ne gha bóò khama.

⁹ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe ko tòókuan kúrú ne,
Nqarim di ne cóá ne ta ne gha ma tcièè khama.

¹⁰ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea
gane èe ko tchànoan domka xgàràè ne,
nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

¹¹ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa tua,
ncèè khóèan kòo ncòi tu u, a ko xgàrà tu u ne,
a ko Tíí domka wèé zi gúù zi cg'ãè zi
[tshúù-ntcõase] gatu ka nxàe ne.

¹² Qãè-tcao méé tu naka tua cgabà-cgaban-tcao,
gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hãa ke,
gatà iim dàòm kaga ne kò porofiti xu xgàrà
ncèe kò gatu cookg'ai koe ga hàna xu khama.

Tabean hëé naka x'áàn hëéthëé e
(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

¹³ “Gatua nqõómkg'ai di tu tabe tu u. Igaba i kò tabean di tsau-q'ooan kaà cgae e, ne i gha gaicara ntama kúrúè a tsau? Cúi gúù ga i qãèa máánaa hãa tite, kg'ama tchàa koe aaguè a khóèan ka náàès cúí si i.

¹⁴ “Gatua nqõóm di tu x'áà tu u. X'áé-dxoom xàbìm tc'amkg'ai koe hàna ba cuiskaga chómmea hãa tite. ¹⁵ Cúi khóè ga gataga lampi sa x'áà-x'aa naka q'ores ka nqãaka tòó sia hãa tite, igaba i gha téé-q'ooa sa koe tòó si, si gha wèé ne èe nquum q'oo koe hàna ne x'áàn máà. ¹⁶ Gatu di x'áàn méé i gatà iim dàòm ka khóè ne cookg'ai koe x'áà, naka ne gha nxãasega gatu di qãè tsééan bóò, naka nea gatu dim Xõòm nqarikg'ai koe hàna ba dqòm.

X'àèan kaàkagu sa kana tseegukagu u sa

¹⁷ “Táá tu tc'ëea máá, hààr ko x'àèan ko méé sa kana porofiti xu ko méé sa kaàkagu, ta tc'ëe guu. Hààra Raa, hààr gha táá kaàkagu si ka, igabar ko hàà tseegukagu si. ¹⁸ Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Nqarikg'aian hěé naka nqđókg'aian hěéthěéa gha kaà, igabam cúim góám cg'árém ga ba kana góá-hìim ka góáèa gúùan ga igaba x'àèan koe guu a kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí wèè gúùan kúrúse. ¹⁹ Khama nxãaska, diím wèém ãe gha ncēe x'àè-kg'áman ka cg'aré ba kaàkagu ba, a ba a ncēes gúù sa kúrúan khóè ne xgaa-xgaa ba, nxãa ba gha nqarikg'ai di x'aian koe cg'aré ba ta ma tciiè. Igaba ãe ko x'àè-kg'áman kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa a ba, nxãa ba gha nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ta ma tciiè. ²⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: Gatu di tchànoan kòo x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu dian hěé naka Farasai xu dian hěéthěé nqáé tama ne tu cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcãà tite.

Cg'õo sa

(Lk 12:57-59)

²¹ “Kóma tu hãa, ne kò ncii kuri di ne khóè ne bìriè a ko máá: ‘Táá cg'õo guu.’ ‘Wèém ãe gha cg'õo ba gha xgàrakuan tééa máá,’ témèè. ²² Igabar ko Tíia bìrí tu u a ko máá: Diím wèém ãe qđesem koe xgòà hãa ba gha xgàrakuan tééa máá. Gataga diím wèém ãe ko qđese ba bìrí a máá: ‘Kàà hùì tsi gúù tsi i,’ témé ba gha x'àèan di xu kaia xu cookg'ai koe xqara mááse. Igaba diím wèém ãe ko máá: ‘Tsáá kàà tc'ëe tsi gúù tsi,’ témé ba chòò tamas c'ees dxãwam dis ka tééa mááèa hãa.

²³ “Khama nxãaska, ãe tsi kò tsaris aba sa altaram koe úú ne, a tsi a ko gaa koe tc'ëe-tc'ëese tsáá qđe ba c'ees gúù sa tsáá cgoa úúa sa ne, ²⁴ méé tsi tsari aban gaa koe guu, altaram cookg'ai koe. Naka tsia kg'aia qđò naka síí tsáá qđem cgoa tòókuan kúrú, naka nxãwa hàà tsari aban úú.

²⁵ “Qháésega méé tsi ãe ko chibi-chibi tsim cgoa kómku, ãe tsi kòo xgàrakuan dis qhàis koe síí cgoa me ne. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcãàè. ²⁶ Tseegua ner ko bìrí tsi a ko máá: cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga síí ãe qaúa hãam mari-coa ba suruta.

Cg'árà kúrú ne

²⁷ “Kóma tu hãa i kò ncēeta méèè a ko máá: ‘Táá cg'áràn kúrú guu,’ témèè. ²⁸ Igabar ko Tíi bìrí tu u a ko máá: wèém khóèm ãe ko dxàe-khoe sa bóò, a ba a ko ncóó si ba, ncãa nxãakamaga cg'áràn kúrú cgoa si tcáóa ba koe. ²⁹ A ncēè kg'áo xòè ãim tcgáim tsarim kòo chibian kúrúagu tsi ne méé tsi nxqbea tcg'óó naka aagu me. Qãè e, c'ëe xòèa tsi gha aaguè sa ke, wèè tc'áróa tsi chòò tamas c'ees dxãwam dis koe xaoa tcãàèan ka. ³⁰ Gataga ncēè kg'ám x'òam tsarim kòo chibian kúrúagu tsi ne méé tsi q'ãea tcg'óó naka aagu me. Qãè e c'ëe xòèa tsi gha aaguè sa, wèè tc'áróa tsi gha chòò tamas c'ees dxãwam dis koe tcãàèan ka ke.

Khóès cgoa q'aa sa

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ “Gataga i kò ncēeta méèè a ko máá: ‘Diím wèém ãe ko gam dis khóès cgoa q'aa ba méém tcgãya sa góá máá si, q'aa cgoa siam hãa di sa,’ ta méèè. ³² Igabar ko Tíi bìrí tu u a ko máá: Wèém khóèm ãe ko gam dis khóè sa aagu ba, cg'árà nes kúrú domka tamase, ba ko cg'árà-kg'ao sa kúrú si, me ko diím wèém ãe ko aaguèas khóè sa sèè ba cg'áràn kúrú, tar ko méé.

Gaisea ne

³³ “Gataga tu kóma hãa, ne kò ncii kuri di ne khóè ne bìriè a ko máá: ‘Táá tshúù-ntcōan cgoa gaise guu, igaba méé tsi tsari gaisean X'aigam Nqarim cookg'ai koe tseegukagu,’ témèè. ³⁴ Igabar ko Tíi bìrí tu u a ko máá: Táá gaise guu, nqarikg'ai cgoa ga igaba, Nqarim dis ntcōó-q'ooos x'aian di si i ke, ³⁵ kana nqđómkg'ai cgoa ga igaba, Gam di nqàrèa nem ko

tòó qgàì i ke, kana Jerusaleman cgoa ga igaba, kaim X'aigam dim x'áé-dxoo me e ke. ³⁶ Gataga méé tsi táá tcúúa tsi cgoa gaise guu, cuiskaga tsi cúim c'òòm tsarim ga ba kúru nakam q'úú kana ntcúúa hãa tite ke. ³⁷ Kg'amaga méés gatu dis 'Eè' sa 'Eè' sa ii, nakas gatu dis 'Eè èe' sa 'Eè èe' sa ii. A ncèè c'èes gúù sa tsi kò ncèe zi kg'ui zi koe càua mááse nes gha nxãa sa dxãwam koe guua.

Kabia mááku sa
(Lk 6:29-30)

³⁸ “Kóma tu hãa i kòo ncèeta mééè a ko máá: ‘Tcgáì ba méém tcgáim c'èem domka tcg'òóè, nakam xõo ba xõóm domka tcg'òóè,’ ta mééè. ³⁹ Igabar ko Tíí bírí tu u a ko máá: Táá cg'ãè tc'èem khóè ba kabia máá guu, igaba díim wèém èe ko kg'áo xòè di góóa tsi koe xg'ám tsi ba, nxãa ba c'èem góó xòè ba máà thée *nakam xg'ám*. ⁴⁰ A ncèè khóèm kò xgàrakuan dis qhàis koe úú tsi, a tsari subu marian di qgáian sée kg'oana ne, máà me gataga thée tsari kaisa marian di qgáia ne. ⁴¹ Díim wèém èe gha ko chúi tsi, cúim kilomitar ba tsi gha gam di zi gúù zi xgàm a qõò ba, nxãam cgoa méé tsi cam kilomitaran qõò. ⁴² Máà èe ko dtcàrà tsi ba, naka èe cgóbè cgae tsi kg'oana ba táá q'aumana guu.

Tsari cg'õo-k'aoan ncàma ne
(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Kóma tu hãa i kòo ncèeta mééè a ko máá: ‘Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, naka tsia tsarim cg'õo-k'ao ba hòre,’ témèè. ⁴⁴ Igabar ko Tíí bírí tu u a ko máá: Gatu di cg'õo-k'aoan méé tu ncàm, naka còrèa máá èe ko xgàra tu u ne, ⁴⁵ naka tua gha nxãasega gatu ka Xõòm nqarikg'ai koe hànã di tu cóá tu ii. Gam dis cam sam ko kúru si èe cg'ãè ne hée naka èe qãè ne hée thée qao cgae, a ba a ko túúan èe tchàno ne koe hée naka èe kama ne koe hée thée tséa úú. ⁴⁶ Eè ncàm tua hãa ne tu kò ncàma hãa, ne ia gha dùútsa surutan kabisea máá tu u? Mari xg'ae-xg'ae-k'ao xu igaba xu ko thée gataga hée khama. ⁴⁷ A ncèè gatu di qõean cúí ga tu kòo tsgámkagu, ne tu ko dùús cgáé sa kúru? A táá zi qhàò zi di ne igaba ne gáé thée gataga hée tama? ⁴⁸ Nxãaska méé tu tchàno ii, ncèem ma gatu ka Xõòm nqarikg'ai koe hàna ba ma tchàno Me e khamaga ma.

6

Tchàno zi tsée zi

¹ “Q'ãa méé tu naka tua gatu di zi tsée zi tchàno zi táá khóè ne cookg'ai koe kúru guu, naka táá khóè ne x'ái zi guu. Gatà tu kò hée ne tu surutan hòò tite, gatu ka Xõòm nqarikg'ai koe hànã koe.

² “A c'èem dtcàrà-k'ao ba tu kò c'èes gúù sa máà kg'oana ne méé tu còrè-nquuan hée naka x'áéan xg'aeku koe hée thée táá torompitan cgoa nxàe ana tée guu, qãè khóèan khama ko ma kúru xu khóè xu ko hée khama, nxãasega xu gha c'èe khóèan ka dqomè ka. Tseegua ner ko bírí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu *khóè ne koe* cg'oèase hòò. ³ Igaba tsáá èe tsi kòo c'èem dtcàrà-k'ao ba c'èes gúù sa máà ne, táá hée nas dxàes x'òàs tsari sa q'ãa, kg'ám x'òàm tsarim ko kúru sa. ⁴ Naka i gha nxãasega gúúan tsi tcg'òó q'oo chómsea hãa, Me gha Saòm ncèe ko chómsea zi gúù zi bóò ba gha suruta tsi.

Còrèan ka xgaa-xgaa sa
(Lk 11:2-4)

⁵ “Naka gatà còrè tu kò ne méé tu táá qãè khóèan khama ko ma kúru xu khóè xu khama ii guu, còrè-nquuan q'oo koe hée naka x'áéan xg'aeku koe hée thée ko nqàrè ka tée a còrèan ncàma xu, nxãasega ne gha wée ne khóè ne bóò xu ka. Tseegukar ko bírí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu *khóè ne koe* cg'oèase hòò. ⁶ Igaba tsáá èe tsi kò còrè ne méé tsi tsarim nquum q'oo koe tcãà, naka nquu-k'ám ba tcèekg'am, naka tsia Saò ba còrè, ncèe hòòse tama ba. Nakam gha nxãasega Saò ba suruta tsi, ncèe ko chómsea zi gúù zi bóò ba. ⁷ Naka gatà còrè tu kò ne, táá qaase tama zi kg'ui zi kái zi tséekagu guu, táá zi qhàò zi di

ne ko hěe khama, kái zi kg'ui zi ẽe ne ko kg'ui zi ka ne gha komsanae, ta ne tc'ěe khama.
⁸ Táá gane khama ii guu. Gatu ka Xõò ba tu ko dtcàràs cookg'ai koem gatu koe ko tcào sa
 nxãakamaga q'ana hãa ke. ⁹ Ke mée tu ncēeta ma còrè na máá:

Sita ka Xõò Tseè
 nqarikg'ai koe hàna Tseè,
 cg'õèa Tsi mée i dqom̃mè,

¹⁰ Tsari x'aian mée i hàà.
 Tsáá ko tc'ěe sa méés nqõómkg'ai koe kúrúè
 nqarikg'ai koes ko ma kúrúè khama.

¹¹ Sita diis tc'õos wèé cáń di sa
 ncēe cáń ka máa ta a.

¹² Naka qgóóa máá ta a chìbia ta,
 sita ma c'ěe ne gane di chìbian
 ma qgóóa máána hãa khama.

¹³ Táá kúrúá bóòkuan koe tcéèa úú ta a guu,
 igaba dxãwam dim dàòm koe tcg'òó ta a.

[X'aian hěe,
 naka qarian hěe,
 naka x'ààn hěéthěéa
 chõò tamase Tsari i ke.
 Amen.]

¹⁴ “Khóè ne tu kò gane di chìbian qgóóa máá nem gha gataga gatu ka Xõòm nqarikg'ai di
 ba gatu di chìbian koe qgóóa máá tu u khama. ¹⁵ Igaba ncēè khóèan tu kò gaan di chìbian
 qgóóa máá tama, nem gatu ka Xõò ba thěe cuiskaga chìbia tu qgóóa máá tu ua hãa tite.

Tc'õoan carase ne

¹⁶ “Gataga thěe, ẽe tu kò tc'õoan carase ne mée tu táá cg'ãè-cg'ãe kg'ái guu, qãè khóèan
 khama ko ma kúrúse xu khama ma, ncēe cg'ãè-cg'ãe kg'ái ko xu, c'ěe ne xu gha nxãasega
 x'ái, tc'õoan ne xu ko carase sa ka xu. Tseegua ner ko birì tu u a ko máá: Gaxu di surutan
 xu *khóè ne koe* cg'oèase hòò. ¹⁷ Igaba ẽe tsi kò tc'õoan carase ne mée tsi xg'aà kg'ái naka
 nxùian tcgáuse. ¹⁸ Naka i gha nxãasega tsari tc'õoan carasean táá c'ěe ne ka bóòe guu,
 igaba tsarim Xõòm ka, ncēe hòòse tama ba. Me gha Saòm ncēe chómsea zi gúù zi ko bóò
 ba suruta tsi.

Qguùan ka xgaa-xgaa sa

(Lk 12:33-34)

¹⁹ “Táá mée tu nqõómkg'ai koe qguùan tòóa mááse guu, ncēe tcg'ãàn hěe naka ncàbàn
 hěéthěe ko tc'õó o koe, ncēe ts'ãà-kg'aoan ko khõá a tcãà a ts'ãà a koe. ²⁰ Igaba mée tu
 gatu di qguùan nqarikg'ai koe tòóa mááse, ncēe tcg'ãàn hěe naka ncàbàn hěéthěe tc'õó o
 tite koe, kana ts'ãà-kg'aoan ga khõá naka tcãà na ts'ãà tite koe. ²¹ Eẽ tsari qguùan hãa koe
 i gha gataga thěe tsari tcáoan hãa khama.

Qãèm tcgái ba

(Lk 11:34-36)

²² “Tcgái ba tc'áróm dim x'àà me e. Ncēe tcgáia tsi kò qãè ii, nem tsarim tc'áróm wèé
 ba x'ààn ka cg'oèa. ²³ Igaba ncēe tcgáia tsi kò tshùù ii, nem tc'áróm tsari ba dcùú-qoman
 ka cg'oèe cgaeèa. A ncēe tsari x'ààn kò dcùú-qom sa ii ne, i gág gha nta noose dcùú-qoman
 kaia!

Cám x'aigan tsééa máá ne

(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Cám x'aigan gha tsééa máám khóè ba káà me e. C'ěe bam gha hòre, a c'ěe ba ncàm
 khama, kanam gha c'ěem koe dtcãase, a c'ěe ba ntcoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba hěe
 naka qguùan dim nqàrì ba hěéthěe tsara cúí x'aè ka tsééa máána hãa tite.

Táá káíse tc'ěe-tc'ěese guu

²⁵ “Gaa domkar ko birí tu u, a ko máá: Táá gatu di kg'òèan ka káíse tc'ěe-tc'ěese guu, dùú tu gha tc'òó kana kg'áà sa, kana tc'áróa tu ka igaba, dùú tu gha hãa sa. Kg'òè sa gáé tc'òoan ka cgáé tama, me tc'áró ba qgáían ka cgáé tama? ²⁶ Bóò nqarikg'ai di tsará ne: xhàrà tama i hãa, a tcuù tama, a gataga tòóa mááse tama, gabàm ko qanega gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba xárò o. Ka gatu gáé gaan ka cgáé tama? ²⁷ Gatu ka c'ěem dìi ba gha gáé káíse tc'ěe-tc'ěesean ka, kg'òèa ba di cáman koe cáim ba càù?

²⁸ “A tu a ko dùús domka qgáían ka káíse tc'ěe-tc'ěese? Bóò, nta i qãáka di x'aan ii sa, nta i ko ma tsóm sa. Tséé tama i hãa, a gataga qgáían qgãéa mááse tama. ²⁹ Igabar ko birí tu u a ko máá: *x'aigam* Solomonem gabà kò gam di x'aian wèé koe ga ncěe zi x'aa zi ka c'ěea zi khama ma táá hãa. ³⁰ Ncěe Nqarim kòo qãáka di dcãan, ncěe ko ncěe cáim ka hãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcãàè, nxãan ncěeta ma hãakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hãakagu tu u, oo, gatu ncěe cg'aré dtcòman úúa tuè!

³¹ “Gaa domka méé tu táá káíse tc'ěe-tc'ěese guu naka máá: ‘Dùú sa ta gha tc'òó?’ témé, kana máá: ‘Dùú sa ta gha kg'áà?’ témé, kana máá: ‘Dùú sa ta gha hãa?’ témé guu. ³² Táá zi qhàò zi di nea ko wèé gúúan ncěe ga qaa, Me gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba ncěe gúúan tu ko tcào sa q'ana hãa ke. ³³ Igabaga méé tu kg'áíka *X'aigam* Nqarim di x'aian hěé naka Gam di tchànoan hěéthěé qaa, naka tua gha ncěe zi gúù zi wèéa zi ga thěé máàè. ³⁴ Ke tu táá q'uu dim cáim ka káíse tc'ěe-tc'ěese guu, q'uu dim cáim ba gha cúia tc'ěe-tc'ěese gam ka ke. Wèém cáim ba gam di xháéan tc'àòà.

7

*C'ěe ne bóò a tc'ěea máá sa
(Lk 6:37-38, 41-42)*

¹ “Táá c'ěem khòè ba xgàra guu, naka tua gha nxãasega táá xgàràè guu. ² Gaam dàòm cúim òè tu ko c'ěe ne bóò a xgàram cgoaga tu gha Nqarim ka bóò a xgàràè ke, si gha tc'òò-tc'òòs òè tu ko c'ěe ne koe tséékagu sa gatu koe tséékaguè.

³ “Dùús domka tsi ko tsáá ka c'ěem tcgái q'oo koe hãam tcg'óbé ba hòòà máá, igaba tsi tsáá tcgái q'oo koe hãam hìi-dxoo ba hòòà tama? ⁴ Nta tsi gha tsáá ka c'ěe ba birí a máá: ‘Tíi tcàràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó,’ témé, ncěe tsáá tcgái q'oo koe hãam hìi-dxoo ba tsi hòòà tama koe. ⁵ Tsáá qàè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áíka tcgái q'ooa tsi koe hànám hìi-dxoo ba tcg'òó, naka nxãwa qàèse bóò naka tsáá ka c'ěem tcgái q'oo koe hànà tcg'óbéan tcg'òó.

⁶ “Táá òè tcom-tcomsa ii sa haghuan máà guu, naka gataga táá gatu di tcààko nxòán xgùuan cookg'ai koe aagu guu. Gatà tu kò hěé ne i gha nqàrèan gaan di ka nàà tcàà a, a i a gha kabise a tòà q'aa tu u.

*Dtcàrà, Qaa, Xg'ám-xg'am
(Lk 11:9-13)*

⁷ “Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, nquu-kg'ám ba tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ⁸ Dìim wèém òè ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém òè ko qaa ba hòò, me gha wèém òè ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama. ⁹ Kana ndakam khòè ba gha gam dim cóám kòo péréan dtcàrà me ne, péréan téé-q'oo koe nxòán máà me? ¹⁰ Kana òè kòo x'àu ba dtcàrà me ne, cg'ao ba máà me? ¹¹ A ncěe gatu ncěe cg'áè tc'ěe ii tu kò qàè aban gatu di cóán máà q'ana hãa, ne ba gha nxãaska gatu ka Xòòm ncěe nqarikg'ai koe hãa ba òè ko dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hãase qàè aban máà!

¹² “Gaa domkar ko birí tu u a ko máá: wèé zi gúù zi òè tu ko tc'ěe khòè ne méé ne gatu koe kúrú zi, nxãa zi méé tu gane koe thěé kúrú. Ncěe sa x'àèan ka hěé naka porofitian ka hěéthěé ko nxàèes ga si i khama.

*Cg'áres heke-k'ám sa
(Lk 13:24)*

¹³ “Xgám-xgam naka nquu-k'ám koe tcãà. Cg'ãèan koe ko úúm kg'ám ba tchàà me e, me gaa koe ko qõòm dàò ba thamka me e ke, ne gaa koe ko tcãà ne kái ne e. ¹⁴ Igaba bóò, kg'õèan dis heke-k'ám sa cg'aré si i, me gaa koe ko qõòm dàò ba qóm me e, ne ãe ko hòò me ne cg'orò ne e.

*Hii sa hëé naka tc'ároa sa hëéthëé e
(Lk 6:43-44)*

¹⁵ “Tshúù-ntcõan di xu porofiti xu méé tu q'ãa! Gatu koe xu ko ghùuan di khòoan hãa a hàà, igabaga xu q'ooa xu koe xaùko xu ncuutshaa xu u. ¹⁶ Gaxu di tc'ároan ka tu gha bóò q'ãa xu. Khóèa ne gáé ko kuri dxàman úúa zi hii-coa zi koe kg'oman tcuù, kana ia ko dxàmga zi hii-coa zi koe faian tcuù? ¹⁷ Gatagas ko ma wëés hii qãè sa qãè tc'ároan kúrú, igabas ko tshúùs hii sa tshúù tc'ároan kúrú. ¹⁸ Qãès hii sa cuiskaga tshúù tc'ároan kúrú hãa tite, kanas gataga tshúùs hii sa cuiskaga qãè tc'ároan kúrú hãa tite. ¹⁹ Wëés hii ãe tc'ároan qãè kúrú tama sa ko xg'aoa tcg'òòè, a c'eean q'oo koe tcãà. ²⁰ Gaa domka tu gha gaxu di tc'ároan ka q'ãa xu.

*Nciìsegar kò c'ùù tsia
(Lk 13:25-27)*

²¹ “Wëém khóèm ãe ko bìrí Te a máá: ‘X'aigaè, X'aigaè, témé ba ngarikg'ai di x'aian koe tcãà tite, igaba ãe ko Tirim Abom ngarikg'ai koe hànám ko tc'ëe sa kúrúm cúím ga ba gha tcãà. ²² Kái ne gha ãem cárm còò dim ka bìrí Te a máá: ‘X'aigaè, X'aigaè, a gatá tama taa ncëe kòò Tsarim cg'òèm cgoa porofita ta, a Tsarim cg'òèm cgoa dxãwa tc'ëean xhàigu ta, a gam cgoa kái zi gúù zi are-aresa zi kúrú ta?’ témé. ²³ Ra gha nxãaska tchànose bìrí ne a máá: ‘Nciìsegar c'ùù tua, gatu cg'ãè gúù kúrú-k'ao tu, ke tu Tíí koe tcg'oa!’ témé.

*Cám tsara tshào-k'ao tsara
(Lk 6:47-49)*

²⁴ “Dìím wëém ãe ko Tiri kg'uian ncëe kóm, a i ko méé sa kúrú ba gha tc'ëegam khóèm khama ii, ncëe ko gam dim nquu ba qãès tshoa-tshoase-q'oos koe tshào ba. ²⁵ I túúan hàà, i tshàan cg'òè a tòè, i tc'ãán tc'ãá a i a ãem nquu ba xàbù, igabagam kò táá cg'áé, qãès tshoa-tshoase-q'oos koem kò tshàoa tòòèa khama. ²⁶ Igaba dìím wëém ãe ko Tiri kg'uian kóm, igaba kúrú u tama ba gha káà tc'ëem khóèm khama ii, ncëe ko gam dim nquu ba gómankg'ai koe tshàoa tòò ba, qãès tshoa-tshoase-q'oos cgoa tamase. ²⁷ I túúan hàà, i tshàan cg'òè a tòè, i tc'ãán tc'ãá, a i a ãem nquu ba tcãò, me cg'áé, a kias gúùs khama ma cg'áé ba,” tam méé.

²⁸ Eëm ko Jeso ba ncëe zi gúù zi nxàea xg'ara ka zi ko xg'ae zi Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hãa. ²⁹ Qarian úúam khóèm khamam kòò ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'áè xгаа-xгаа-k'ao xu khama tamase.

8

*Jeso ba ko lepero dis tcìi sa úúam khóè ba qãèkagu
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)*

¹ Eëm kò Jeso ba xàbim koe guu a ko xõa ka zi kò kái zi xg'ae zi khóè ne di zi xùri Me. ² Me gaa x'áè kaga lepero dis tcìi sa tsàaram khóè ba hàà cgae Me, a hàà cookg'aia ba koe qgom-tsi-quri, a máá: “X'aigaè, tc'ëe Tsi kòò ne Tsi ga kúrú ter q'ano,” témé. ³ Me tchoanà tshàu, a qgòó me, a máá: “Gatàr ko ma tc'ëe, ke q'ano!” témé. Kas kò gam dis tcìis lepero di sa kúúga kaà cgae me. ⁴ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Q'ãa, naka táá cúí khóè ga c'ëe gúù ga bìrí guu. Igaba méé tsi qõò naka síí peresitim koe x'áise, naka ãem Moshe x'áèa hãas aba sa tcg'òò, x'áís iise khóè ne koe,” témé.

*Ncõo-kg'aom di dtcòma ne
(Lk 7:1-10)*

⁵ Eẽm ko Jeso ba Kaperenaume koe síi tcãa kam kò ncõo-kg'ao xu dim tc'ãa-cookg'ai ba hàà cgae Me, a hàà hùikuan dtcàrà cgae Me a máá: ⁶ “X'aigae, tirim qãa ba x'áea te koe xõe, a nqoara hãa, a ba a kaisa thõòan koe hãa,” témé. ⁷ Me bìrí me a máá: “Síir gha a kúrú mem qãè,” témé. ⁸ Me ncõo-kg'ao xu dim tc'ãa-cookg'ai ba xõa a máá: “X'aigae, dìi cgáér tama ra a, nquua te tcõbe dòm q'oo koe Tsi ga tcãa ra. Ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tirim qãa ba kg'òè. ⁹ Tíi igabar kaia xu dòm q'oo koe hànar khòe ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíi dòm q'oo koe hàna ke. Ra ko ncõe ba bìrí a máá: ‘Qõò,’ témé, me qõò, ra c'èe ba bìrí a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qãa ba bìrí a máá: ‘Ncõe sa kúrú,’ témé, me kúrú sì,” tam méé.

¹⁰ Eẽm ko Jeso ba ẽe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a ẽe kòo xùri Me ne bìrí a máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u: Qanegar cúi khòe ga Iseraele koe hòò ta ga hãa ncẽeta ma kaias dtcòm sa úúa hãa a. ¹¹ Bìrí tu ur ko, kái ne gha cáms ko tcg'oa xòe koe hẽe naka cáms ko tchee xòe koe hẽéthẽe guu a hàà, a ne a hàà Abraham a ba hẽe naka Isaka ba hẽe naka Jakobe ba hẽéthẽe xu cgoa ntcõo a tc'õó, nqarikg'ai di x'aian koe. ¹² Igaba ne gha gane ẽe x'aian di ne tchàa koe xaoa tcg'òòè, dcùú-qoms q'oo koe, ncõe kg'aeen hẽe naka gãò xõóan hẽéthẽe gha hãa koe,” tam méé.

¹³ Me nxãaska Jeso ba ncõo-kg'ao xu dim tc'ãa-cookg'ai ba bìrí a máá: “Eẽ tsi ma dtcòma hãa khamaga méé i tsáa koe ii, ke qõò,” témé. Me kò gam dim qãa ba gaa x'aèan ẽe kaga qãè.

*Jeso ba ko kái ne khòe ne kúrú ne qãè
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)*

¹⁴ Eẽm ko Jeso ba Peterem dim nquum koe tcãa kam kò Peterem ka c'uise sa bóò, si cgùrukagu si kos tcìis ka qgóòea, a xóe-xõe. ¹⁵ Me kò tshàua sa qgóó, i tcìian guu si, si tẽe a sa a tshoa-tshoa a tséea máá Me.

¹⁶ Eẽm dqòam ka ne kò kái ne khòe ne dxãwa tc'èean úúa hãa ne Gam koe óá. Me kg'uim cgoa dxãwa tc'èean xhàiaagu, a ba a wèe ne ẽe kò tsàa ne kúrú ne kg'òè. ¹⁷ Ncõe sa kò kúrúse, nxãasegas gha ẽem ko porofitim Isaia ba nxàea sa tseegukaguè ka, ncõe ko máá: “Gatá di thòòan nem sèea, a ba a tcìia ta xgàm a qõò cgoaa,” témé sa.

*Qaase ko sa Jeso ba xùrian koe
(Lk 9:57-62)*

¹⁸ Eẽm ko Jeso ba khòe ne dis xg'ae sa qàea ba koe bóò, kam kò x'áèan tcg'òó, tchoaba méé xu c'èem xòem tshàam dim koe di i. ¹⁹ Me nxãaska x'áe xgaa-xgaa-kg'ao ba hàà cgae Me, a hàà bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, ẽe Tsi ko síi qgài wèe koer gha xùri Tsi,” témé. ²⁰ Me Jeso ba xõa me a máá: “Círía ne gaan di hãéan úúa, i tsaràn gaan di nquuan úúa, igabagam Khòem dim Cóá ba tòó tcúúm gha qgài úú tama,” témé.

²¹ Me c'èem xgaa-xgaase-kg'ao ba bìrí Me a máá: “X'aigae, kg'aia qãa te nakar síi tirim xõò ba kg'ónò,” témé. ²² Igabam kò Jeso ba bìrí me a máá: “Xùri Te, naka ẽe x'óóa hãa ne guu naka ne gane dian ẽe x'óóa hãa kg'ónò,” témé.

*Jeso ba ko tc'ãa ba nqaekagu
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)*

²³ Eẽm ko dxòrom q'oo koe tcãa ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ²⁴ Me kò kúúga kaiaam tc'ãa ba tshàam tc'amkg'ai koe tẽe, me dxòro ba tshàam di qhonèan ka xàbùu tcg'òòè, igabam kò Jeso ba x'òma hãa. ²⁵ Xu síi ghùì Me a máá: “X'aigae, hùì xae e! Tòm xae ko ke!” témé. ²⁶ Me bìrí xu a máá: “Dùús domka xao ko ma q'aea, gaxao ncõe cg'aré dtcòman úúa hãa xaoè?” témé. Kam ko nxãaska tẽe a ba a tc'ãa ba hẽe naka tshàa

ba hěéthěé dqàè, si kaisas nqoo sa xóé. ²⁷ Xu ẽe kò hãa cgoa Mea xu are, a tẽèku a máá: “Dùútsa khóè ba gáé ncẽe ba? Tc'áán ga hěé naka tshàan ga hěéthěé ka ko komsanaè ba!” témé.

Cám tsara khóè tsara dxãwa tc'ẽean úúa tsara ko qãèkaguè
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

²⁸ Eẽm ko c'ẽem xòem tshàam dim koe síí, Gadarene dim xg'aekum di ba, kam ko cánn tsara khóè tsara dxãwa tc'ẽean úúa tsara cgoa xg'ae, tc'ám zi koe kò guua hãa tsara. Kaisase bèe-beesa kò ii tsara, i kò cúí khóè ga gaam dàò ba sèè naka nqáé tite. ²⁹ Gaa x'aè kaga tsara kò q'au a máá: “Dùú sa Tsi ko tc'ẽe sitsam koe, Nqarim di Tsi Cóa Tseè? A hààra Tsia, hàà Tsi gha xgàra tsam m ka, nxárá tòóeam x'aèm cookg'ai koe?” ta mée.

³⁰ Zi kò kái zi xgùu zi gaxu ka cg'árése nqúu ka hãa a ko dxòó. ³¹ I kò gatsara di dxãwa tc'ẽean Jeso ba dtcàrà a máá: “Ncẽè hàà Tsi kò ko xhàigu ta a ne mée Tsi xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a,” témé. ³² Me bìrí i a máá: “Qòò!” témé. I tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcãà. Si wèés xg'aes xgùuan di sa kari-karisea xõa a síí tshàan q'oo koe x'óó.

³³ Xu ẽe kòo xgùuan kòre xu khóè xu bèe a qgóé, a x'áé-dxoom koe síí, a síí wèéan ga nxàe, ẽe kò dxãwa tc'ẽean úúa tsara khóè tsara koe kúrúsean ga hěéthěé e. ³⁴ Kam kò wèém x'áé-dxoo ba tcg'oa, a síí Jesom cgoa xg'ae. Eẽ ne ko bóò Me, ka ne kò dtcàrà Me, gane dim nqóóm koem gha tcg'oa sa.

9

Jeso ba ko nqaram khóè ba kúrú me qãè
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

¹ Nxãaskam kò Jeso ba dxòrom q'oo koe tcãà, a tchoaba a ba a Gam dim x'áé-dxoom koe síí. ² Ka xu kò gaa x'aè kaga c'ẽe xu khóè xu khóem nqoara hãa ba Gam koe óága, gam dim tcoàm koe xòó mea hãase. Eẽm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò ẽe nqoara hãa ba bìrí a máá: “Tòón tcáo, Tiri tsi cóá tseè, chibia tsi tsi qgóóa máàèa hãa ke,” témé.

³ Ka xu ko c'ẽe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu tcáoá xu q'oo koe máá: “Ncẽem khóè ba ko Nqari ba cóè!” témé.

⁴ Igabam ko Jeso ba bóò q'ãa ẽe xu tc'ẽea hãa sa a máá: “Dùús domka xao ko cg'ãè zi gúu zi tcáoá xao q'oo koe tc'ẽea máá? ⁵ Ndaka nea thamkaà? ‘Chibia tsi tsi qgóóa máàèa,’ témé saa kana máá: ‘Tẽe naka qòò,’ témé saa?” tam ma tẽè xu. ⁶ “Igabagar gha x'ái xao o, xao gha nxãasega q'ãa, Khóem dim Cóa ba nqóómkg'ai koe qarian úúa hãa sa, khóèa nem gha gaan di chibian qgóóa máá di i,” témé. Nxãaskam kò ẽe nqoara kò hãa ba bìrí a máá: “Tẽe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áé koe dìbì,” témé. ⁷ Me tẽe a ba a x'áéa ba koe dìbì.

⁸ Eẽ zi ko khóè ne di zi xg'ae zi ncẽes gúu sa bóò, ka ne kò q'áòs ka tcãàè, a ne a Nqari ba dqòm, ncẽe kò ẽeta ii qarian khóèan máà ba.

Jeso ba ko Mataio ba tcii
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ Eẽm ko Jeso ba gaa koe guu kam kò Mataio ta ko ma tciiem mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba bóò, me marian ko sèèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcóóa-ntcõe. Me bìrí me a máá: “Xùri Te,” témé. Me tẽe a xùri Me.

¹⁰ I kúrúse Me Jeso ba Mataiom x'áé koe síí hãa a ko tc'óó. Ka i ko kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chibi-kg'aoan hěéthěé hàà, a hàà Jeso ba hěé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé cgoa ntcóó. ¹¹ Eẽ xu ko Farasai xu ẽes gúu sa bóò ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tẽe a máá: “Dùús domka ba ko gaxao dim Xgaa-xgaa-kg'ao ba mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chibi-kg'aoan hěéthěé cgoa tc'óóa máá?” témé.

¹² Ncẽes gúu sam ko kóm kam kò Jeso ba máá: “Eẽ tsàa tama ne khóè nea naakan qaa tama, igaba ẽe ko tsàa ne ko qaa a. ¹³ Ke xao qòò naka síí xgaa-xgaase, ncẽem kg'ui ba ko dùú sa mée sa: ‘Thòò-xama-máákua ner ko khóè ne xg'aeku koe tc'ẽe, dàò-máákuan ka

tamase,' ta ko méé ba. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ka khama," tam méé.

Jeso ba ko tc'õoan carasean ka tēèè
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Nxāaska xu kò Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu síí cgae Me a síí tēè Me a máá: "Dùús domka xae ko sixae hēè naka Farasai xu hēéthēè xae káise tc'õoan carase, igaba xu Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'õoan carase tama?" témé. ¹⁵ Me Jeso ba xoa xu a máá: "Sée-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hāa ne nea gha dùús domka kg'ae? Igabam gha x'aè ba hàà, sée-kg'aom gha gane koe guu a sēèa tcg'òòè ba, ne gha nxāaska tc'õoan carase.

¹⁶ "Dùim ga ba cuiskaga qgáí cg'anà ba kàbam qgáím cgoa nqàba hāa tite, ēes nqàba sa gha ēem qgáím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càùse khama. ¹⁷ Gataga i khòèan cuiskaga kàba gōéan ncii zi khòo dtcòbè zi gōéan di zi q'oo koe gōéan qg'oea hāa tite. A ncēè gatà i kò ko hēè ne zi gha khòo dtcòbè zi qgaìse, i gōéan ntcāa, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba i ko kàba gōéan kàba zi khòo zi koe qg'oeè, i wēéan qāè qgáí koe tòòè," tam méé.

X'óoas cóa sa hēè naka tsàakos khòè sa hēéthēè e
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Eēm qanega hāa a ko ncēes gúù sa gane cgoa nxàe kam kò kúúga c'ēm tc'āà-cookg'ai ba hàà, a hàà cookg'aia ba koe qámse, a máá: "Tiris cóa sa ncāa sencgaga x'óó. Ke hàà naka hàà Tsari tshàuan tòó cgae si, nakas kg'òè," témé. ¹⁹ Me Jeso ba tēè a qòò cgoa me, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri tsara a.

²⁰ Kas ko 12 kurian kò úúa hāa, a ko xòm x'aèse nxoean hòos khòè sa qāāa ba koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáím di xgám-kg'aman qgóó. ²¹ Gaas kas kò bìrìse a máá: "Gam dim qgáí bar kò qgóó ne cúígar gha qāè," témé.

²² Me Jeso ba kàbise a bóò si, a máá: "Tòón tcáo, Tiri si cóa seè, sari dtcòma nea qāèkagu sia ke," témé. Si khòè sa gaa x'aèan ēe kaga qāè.

²³ Eēm ko Jeso ba tc'āà-cookg'aim dim nquum koe tcāà, a ko fulutu cii-kg'ao xu hēè naka tcēè-tcēè kò kos xg'ae sa hēéthēè bóò, ²⁴ kam kò máá: "Qòò tu, cóa sa x'óó tama, igabagas kg'ama x'òma hāa ke," témé. Igabaga ne kò kg'āè Me. ²⁵ Igaba ēes kò xg'ae sa tchāa koe tcg'òóèa xg'ara kam kò q'oo koe tcāà, a ba a cóa sa tshāua sa koe sēè, si tēè. ²⁶ Ncēè tchōà ne kò wēém xg'aekum ēem koe qòò.

Jeso ba ko khòè tsara kàà tcgáí tsara kúru tsara qāè

²⁷ Eēm Jeso ba ēe koe guu a ko qòò ka tsara ko kàà tcgáí tsara khòè tsara xùri Me, a q'au a ko máá: "Thòò-xama máá tsam m, Dafitem ka Tsgōose-coa Tseè," témé.

²⁸ Eēm ko nquum q'oo koe tcāà ka tsara ko gaa tsara kàà tcgáí tsara khòè tsara hàà cgae Me, Me tēè tsara a, a máá: "Dtcòm tsao ko qaria ner úúa sa, ncēè gúua ner gha kúru di i?" témé. Tsara xoa Me a máá: "Eè, X'aigaè," témé. ²⁹ Me nxāaska tcgáí tsara qgóó, a ba a máá: "Gatsao di dtcòman khamaga méé i ma kúrusé," témé. ³⁰ I gatsara di tcgáían xgobekg'amse. Me Jeso ba qarika dqàè tsara a, a máá: "Bóò méé tsao naka i táá cúí khòè ga ncēes gúù sa q'āa guu!" témé. ³¹ Igabaga tsara kò qòò, a síí Gam di tchōàn wēém xg'aekum ēem koe xāà.

Jeso ba ko khòè kg'ui tama ba qāèkagu

³² Eē tsara kòò qòò kam kò dxāwa tc'ēèan ka tcāàèa a kg'ui tamam khòè ba Jesom koe óagaè. ³³ Eē i ko gaa dxāwa tc'ēèan xhàiguè kam kò gaam khòèan ēe kò kg'ui tama ba kg'ui. Zi kò xg'ae zi area, a zi a máá: "Ncēeta iis gúù sa qanega Iseraele koe kúrusé tama!" témé.

³⁴ Igaba xu kò Farasai xu máá: "Dxāwa tc'ēèan dim tc'āà-cookg'aim cgoam ko dxāwa tc'ēèan xhàigu," témé.

Tséé-kg'aoa nea cg'orò o

³⁵ Me kò Jeso ba wèe xu x'áé-dxoo xu koe hěe naka x'áé-coa xu koe hěéthěe qđòa te, a ba a gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, a kò x'aian di qđe tchòan khòe ne xgaa-xgaa, a ba a kò wées tcìi sa hěe naka wées thòò sa hěéthěe tsoò. ³⁶ Eẽm ko xg'ae zi bóò kam kò thòò-xama máá zi, ntcãa-ntcãaè ne kòò, a ne a kò káà hùi ne e khama, kòre-k'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ma. ³⁷ Me nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu bìrì a máá: “Tcuùè gha gúùà ne kái i, igaba i tsée-k'aoan cg'orò o. ³⁸ Ke xao tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà, nakam tsée-k'aoan tséea óá naka i hàà tcuù,” témé.

10

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu tséea tcg'òó
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

¹ Me kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu 12 xu Gaam koe tciia óá, a ba a dxāwa tc'ēan xhàiagu di qarian máa xu, naka wée zi tcìi-k'ám zi hěe naka wée zi thòò-k'ám zi hěéthěe qđekaguan di i.

² Ncēea kò cg'òēan x'áè úú-k'ao* xu 12 xu di ga a. Tc'āà di ba kò Simonem ncēe kò Petere ta ma tciie me e, naka gam ka qōesem Anterea ba hěe, naka Sebetem ka cóasem Jakobo ba hěe, naka gam ka qōesem Johane ba hěe, ³ Filipi ba hěe naka Baretolomaio ba hěe, Tomase ba hěe naka Mataiom mari xg'ae-xg'ae-k'ao ba hěe, Alefaiom ka cóasem Jakobo ba hěe naka Tadaio ba hěe, ⁴ Simonem ncēe kò tòókuan x'āà máá ba hěe naka Jutasem Isekariote ba hěéthěe e, ncēe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcāà Me ba.

12 xu x'áè úú-k'ao di tséea ne
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Nxāa xu 12 xum kò Jeso ba ncēe x'áè-k'áman cgoa tséea tcg'òó, a máá: “Táá tǎa zi qhàò zi di qgáian koe síi guu, naka táá x'áé-dxooan Samaria ne di ka c'ēan koe ga tcāà guu. ⁶ Igaba méé xao Iseraele di ne khòe ne koe qđò, ncēe aagusea ghùuan khama ii ne. ⁷ Naka xaoa ēe xao xóe a ko qđò ka, ncēe kg'uian xgaa-xgaa naka máá: ‘Nqarikg'ai di x'aia nea cùu u!’ témé. ⁸ Eẽ ko tsāa ne kg'òekagu, ēe x'óóa ne ghùi, gane ēe lepero dis tcìis di ne q'ano-q'ano, dxāwa tc'ēan xhàiagu. Surutakaguè tamase xao máàèa hāa, ke xao kg'ama c'ēe ne surutakagu tamase thēe máà. ⁹ Táá xao c'ēe mari x'òà ga qòè guu. ¹⁰ Gaxao dis qđòs koe méé xao táá dtcòbèan ga, kana cam tsara qgái tsara igaba, kana nxàboan ga igaba, kana dqàbian ga igaba sèe guu. Tsée-k'ao ba gam di tc'òoan ka kg'anoèa hāa ke.

¹¹ “Wèém x'áé-dxoo ba kana x'áém ēe xao ko tcāam koe méé xao khòēan kg'ano-k'ano qaa, naka gaan di x'áēan koe hāa naka nxāakg'aiga síi gaa koe tcg'oa. ¹² Eẽ xao kòò x'áém koe tcāa ne méé xao tsgámkagu me. ¹³ A ncēe x'áém kò kg'ano-k'ano ba ii, ne méé i gaxao di tòókuan gaam koe hāa, igaba ncēe gatàm kò ii tama ne méé i gaxao di tòókuan kabise cgae xao o. ¹⁴ A ncēe c'ēe khòe ga kò qđēse hàakagu xao o tama, kana gaxao di kg'uian komsana tama, ne méé xao gaam x'áém koe kana x'áé-dxoom koe tcg'oa naka xaoa nqàrèa xao di tsharàn qđē-qđē. ¹⁵ Tseeguan kagar ko bìrì xao o a ko máá: xgàrakuan dim cam kam gha gam x'áé-dxoo ba Sodoma hěe naka Gomora hěéthěe ka kaisa xgàrakuan hòò.

Xgàrakuan hààko kúruše e
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶ “Bóò, Tíi ra ko ghùu zi khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tséea úú xao o. Gaa domka méé xao nxāaska tc'ēega ii cg'aoan khama ma, naka xaoa tcíbì zi khama ma tc'aua hāa. ¹⁷ Igabaga méé xao khòe ne koe kòrese, qáé xao o ne gha a qhàis cookg'ai koe úú xao o, a gha gane di còrè-nquuan koe xg'ám xao o ke. ¹⁸ Xao gha Tíi domka c'ēe xu tc'āà-cookg'ai xu koe hěe naka x'aiga xu koe hěéthěe tcéa úúè, a gha gaxu cookg'ai koe hěe naka tǎa zi qhàò zi di ne cookg'ai koe hěéthěe Tíi ka nxàea tseegukagu. ¹⁹ Igaba ēe ne kò ko gaxu

* **10:2:** x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

tshàu q'oo koe tcãa xao o ne méé xao táá káise tc'êe-tc'êese guu, dùú sa xao gha kg'ui sa, kana nta xao gha ma nxàe si sa, êe xao gha kg'ui sa xao gha êem x'aèm ka máàe ke. ²⁰ Gaxao tama xao gha ko kg'ui khama, igaba gaxao ka Xòòm dim Tc'êe Me e gha ii, êe gha ko gaxao koe kg'ui ba.

²¹ “Khòe ba gha qõese ba x'oos koe tcãa, me xòo ba gam dim cóám ka gataga hêé, i gha cóán gaan di xòòan ntcoe, a gha cg'õo o. ²² Xao gha Tiri cg'õèan domka wèé khòèan ka hòrèe. Igaba gaam êe gha qarika téé a chòò-q'oos koe síí ba gha kgoaraè. ²³ Eê c'êem x'áém koe xao kò ko xgàraè ne méé xao c'êem za bèea síí. Tseegua ner ko bìrí xao o a ko máá: X'áé-dxoo xu Iseraele di xu koe qõoatean cgoa xao xg'ara tite, Me gha nxãakg'aiga síí Khòèm dim Cóá ba hàà.

²⁴ “Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, kana qãa ba gam ka q'òòsem ka tc'amaka hãa tama. ²⁵ Tc'ãòa i hãa, xgaa-xgaase-kg'aom ga gaam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii sa, me qãa ba gaam ka q'òòsem khama ii. X'áém dim tcúúm kò ko Belesebule ta ma tciie ne, ne gha gaam x'áém di ne nxãaska ntama cg'ãèse tciie!

Dùú ba q'áo sa
(Lk 12:2-7)

²⁶ “Ke táá q'áo ne guu. Wèés gúùs êe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèés tchòàs chómsea sa nxàese ke. ²⁷ Eêr ko ntcúúan q'oo koe bìrí xao o gúúan méé xao x'áàn q'oo koe nxàe. Naka êe xao kóm si ko c'amà hãase nxàè sa méé xao nquuan tcòbe koe kgoarasea hãase nxàe. ²⁸ Táá méé xao *khòe ne* êe ko tc'áró ba cg'õo, igaba tc'êe ba ne gha cg'õo di qarian úú tama ne q'áo guu. Igaba méé xao *Nqarim* êe tc'áró ba hêé naka tc'êe ba hêéthêé gha chòò tamas c'ees dxãwam dis koe kaàkagu di qarian úúa hãa ba q'áo. ²⁹ A nxãe tsará sara gáé cúim mari-coam cgoa x'ámáè tama? Igabas cúis ga sa gatu ka Xòòm tc'êe tamase, góman koe tcheèa hãa tite. ³⁰ I gataga wèé c'òòan tcúúa tu di ga nxáráèa. ³¹ Ke táá q'áo guu. Kái zi nxãe tsará zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàese sa hêé naka xqase sa hêéthêé e
(Lk 12:2-7)

³² “Khama wèém khòèm êe ko khòe ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hãam cookg'ai koe nxàea tcg'òó. ³³ Igaba diím wèém êe ko khòe ne cookg'ai koe xqase Te bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hãam cookg'ai koe xqaseè.

Tòókus tamase igaba ntcàu ba
(Lk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Táá tc'êea máá, nqõómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tc'êea guu. Hààr tòókuan óá tama, igaba ntcàu me e. ³⁵ Hààra Raa, hààr gha khòe ba kabi ka, me gam ka xòòm cgoa táá kómku, si cóá sa gas ka xòòs cgoa táá kómku, si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku ka.

³⁶ I gha khòèm di cg'õo-kg'aoan gam dim x'áém di ne khòe ne ii.

³⁷ “Wèém êe xòo ba kana xòo sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. Me wèém êe gam dim cóá ba kana cóá sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. ³⁸ Me diím wèém êe gam dim xgàu ba sèè naka xùri Te tama ba kg'ano Te tama. ³⁹ Diím wèém êe ko gam dis kg'òè sa qarika qaa ba gha aaguse cgaeè si, me gha diím wèém êe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si.

Suruta ne
(Mk 9:41)

⁴⁰ “Wèém ãe ko qãèse hààkagu xao o ba ko Tíí ga Ra qãèse hààkagu, Me ko dìím wèém ãe ko qãèse hààkagu Te ba qãèse hààkagu ãe tsééa óága Tea ba. ⁴¹ Dìím wèém ãe ko porofiti ba qãèse hààkagu, porofiti me e domka ba gha porofitian ko máàè surutan hòò. Me gha dìím wèém ãe ko tchànóm khòè ba qãèse hààkagu, tchànóm khòè me e domka ba tchànóm khòém ko máàè surutan hòò. ⁴² Tseeguan kagar ko gataga bìrí xao o a ko máá: Dìím wèém ãe ko qgàisa tshàan dis kubis igaba ncèe ne cg'aré ne ka c'èe ba máà, Tirim xgaa-xgaase-kg'ao me e domka ba gha tseeguan kaga gam di surutan hòò.”

11

Jeso ba hěé naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hěéthěé e
(Lk 7:18-35)

¹ Eēm ko Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 12 xu x'áèa xg'ara, kam kò ãe koe guu a qòò, síím gha Galilea di xu x'áé xu koe khòè ne xgaa-xgaa, a *Nqarim di kg'uian* bìrí ne ka.

² Me Johane qáé-nquus koe hànase Krestem ko kúrú zi tséé zi ka kóm, a ba a kg'uian gam di tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara cgoa tsééa úú, ³ síí méé tsara tèè Me naka máá: “A Tsáá ga Tsia ncèe ga ko koma hàà Tsi kana méé xae c'èem khòè ba nqòò?” témé.

⁴ Me kò Jeso ba xoa tsara, a máá: “Qòò naka síí Johane ba bìrí ãe tsao ko kóm a ko bóò sa: ⁵ Ncèe káà tcgái ne ko bóò, ne ko ãe kò qòò tama ne qòò, ne kò lepero dis tciis di ne qãèkaguè, ne ko ãe kóm tama ne kóm, ne ãe kò x'óóa hãa ne ghùìè, ne ko ãe dxàua hãa ne qãè tchòàn xgaa-xgaaè. ⁶ Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa khòém ãe gam di dtcòman Tíí koe tcgàba tite ba ncèe khòém ko kuri ma nxõás koe ma tcgàba a cg'áé khama,” tam méé.

⁷ Eē tsara ko qòò kam kò Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi cgoa kg'ui Johanem ka a máá: “Tchàa-xgóós koe tu kò ko qòò ka tu kò síí dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-ntcãaèm tc'áà baa kò ii? *Eē-ēe*. ⁸ Nxãas tamas kò ii ne tu kò ko síí dùú sa bóò? Khòém xaam qgái ba hana baa? *Eē-ēe*, khòè ne ãe xaa qgáian ko hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa. ⁹ Kháé dùú sa tu kò nxãaska síí ko bóò? A porofiti baa? Eè, bìrí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e. ¹⁰ Ncèe ba gaam ka i góáèa hãam ga me e, a ko máá:

‘Bóò, Tirim tchòà xàà-kg'ao bar gha

Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,

ncèe gha síí Tsarim dàò ba

kg'ónòà máá Tsi ba,’

ta méèèa ba. ¹¹ Tseegukar ko bìrí tu u, a ko máá: Eē khòè zi ka ábàèa hãa xu ka x'áísea hãa ba káà me e, Johanem tcguù-tcguu-kg'aom kam kaia hãa sa. Igaba gam ãe nqarikg'ai di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia hãam ga me e. ¹² Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di cáman koe guu a ncèem x'aèm koe hààs koe i kò nqarikg'ai di x'aian qarian cgoa qgóókua, ne ko qaris di ne khòè ne qarian cgoa sèè e. ¹³ Porofiti xu wèé xu hěé naka *Moshem di x'áèan hěéthěéa* kò ko porofita khama, me síí nxãakg'aiga Johane hàà. ¹⁴ A ncèes gúù sa tu kò dtcòm kg'oana ne, gam Johane ba Elijam ga me e, ncèe *Nqarim kò nqòòkagu tua ba* hààm gha sa. ¹⁵ Eē tceean úúa hãa ba méém kóm.

¹⁶ “Igaba Ra gha kháé ncèem x'aèm dis qhàò sa dùús cgoa nxará xg'ae? Kg'amaga i cg'aré cóán khama ii, ncèe gúúan ko x'ámáguè qgái koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:

¹⁷ ‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,

tu kò táá ntcãà,

ta kò gataga x'ooan di ciian nxáè,

tu kò táá kg'ae,’

témé. ¹⁸ Johanem ko hàà kam kò tc'óó tama kana kg'áà tama, ne kò máá: ‘Dxãwa tc'èea nem úúa,’ témé khama. ¹⁹ Igabam kò Khòém òm Cóá ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, ne kò máá: ‘Bóò, tc'óó-kg'aom ncèe ba, a kg'áà-kg'aom góéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aoman

hëé naka chibi-kg'aoan hëéthëé dim tcàrà ba,' ta méé. Igaba i ko q'ãan di tc'ëean gaan di kúrúse-kg'áman ka tchàno o sa x'áise."

*X'áé-dxoo xu gaxu di chìbian koe tcóóse tama xu
(Lk 10:13-15)*

²⁰ Me Jeso ba nxãaska tshoa-tshoa a ba a x'áé-dxoo xu, ncëe kái-kg'aise zi Gam di zi x'ái zi are-aresa zi gaxu koe kúrúsea xu dqàè, táá xu kò gaxu di chìbian koe tcóóse khama, a ba a máá: ²¹ "Haò, cg'ãè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'ãè i gha ii tsáá ka Betesaidaè! Are-aresa zi x'ái zi ncëe ko gatsao koe kúrúsea zi kò Ture hëé naka Sitone hëéthëé koe kúrúsea hãa ne ne ga kò nciise gane di chìbian koe tcóósea, a saka di qgáian hãa, a tháúan tcgáúsea. ²² Igabar ko bìrí tsao o a ko máá: 'Xgàrakuan dim cárn ka tsara gha Turea tsara Sitonea tsara subu xgàrakuan hòò gatsao dian ka,' témé. ²³ A ncëe tsáá ka, Kaperenaume tseè! Ncëe x'ái zi are-aresa zi tsáá koe kúrúsea zi kò Sodomam koe kúrúsea nem ga ko ncëeska qanega hàna. Gaa domka tsi gha kaisase ngãaka xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe, ngarikg'ai koe tsi gha ghùì a úúè, ta tsi tc'ëea igaba. ²⁴ Igabar kò bìrí tsi a ko máá: Xgàrakuan dim cárn kam gha Sodoma ba subu xgàrakuan hòò tsarian ka, témé," tam Jeso ba méé.

*Tíí koe tu hàà naka sãa
(Lk 10:21-22)*

²⁵ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba nxàe a máá: "Dqomè Tsir ko, Aboè, X'aiga Tsi, ngarikg'ai hëé naka ngqóomkg'ai hëéthëé di Tsi, ncëe zi guù zi Tsi kò tc'ëega ne hëé naka xga-xgaasea hãa ne hëéthëé chóm-kg'aia hãa, a Tsi a kò èe cg'aré ne xga-xgaase tama ne* x'ái zia hãa khama. ²⁶ Eè, Aboè, ncëea Tsi kò ma ncàna hãa ga a khama.

²⁷ "Wèè zi guù zi Ra Tirim Abom ka máàè, i cúí khòè ga Cóá ba c'úúa, Xòòm oose, i cúí khòè ga Xòò ba c'úúa hãa, Cóásem oose, naka wèém èe Cóám ka nxará tcg'òóèa ba hëéthëé e, gaam koem gha Cóá ba Xòò ba x'ái ka ba.

²⁸ "Hàà tu Tíí koe gatu wèè tu èe xhòea a ko tààè tu, sãakagu tu ur gha ke. ²⁹ Sèè tu Tiris joko sa naka gatu ka xgàm, naka tua Tíí koe xga-xgaase. Tíí Ra kgàea hãa a ko cg'aré-cg'arese, a Ra a tcáóa Te koe tc'aua, tu gha nxãaska sãa-q'ooan hòò gatu di i. ³⁰ Tiris joko sa xhòà-xhòà si i, si xgàms Tiri sa subu si i khama."

12

*Jeso ba Sabata dim X'aiga Me e
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)*

¹ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba maberean dim xhàràrn q'oo koe ko Sabata dim cárn ka qòò. Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu kò xàbà hãa ka xu kò nxãaska tshoa-tshoa a maberean tc'áro khòá a tc'òó. ² Igaba èe xu ko Farasai xu èe sa bóò, ka xu kò bìrí Me a máá: "Bóò! Tsari xu xga-xgaase-kg'ao xu ko Sabata dim cárn ka x'áèan koe kgoara máàè tama sa kúrú," témé.

³ Igabam kò Jeso ba bìrí xu a máá: "Qanega xao gáé nxará ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hëé naka gam ka c'ëea xu hëéthëé kò xàbà hãa ka? ⁴ Ngaram dim nquum koem kò ma tcàà, a ba a gam ka c'ëea xu cgoa ts'ee-ts'ee'kg'aièa péréan tc'òó, ncëe peresiti xu ka cúí ko tc'òóè e, gabá hëé naka èem kò hãa cgoa xu hëéthëé kò tc'òóan gaan di kgoara máàè tama a. ⁵ Kana xaoa qanega Moshem di x'áèan koe nxará ta ga hãa, Sabata dim cárn ka xu kò peresiti xu tempelem q'oo koe Sabata dim cárn ba táá tcom, igaba xu kò táá chibi-chibiè sa. ⁶ Bìrí xao or ko a ko máá: C'ëes guùs tempelem ka kaia sa ncëe koe hàna, témé. ⁷ Ngaram di kg'ua ne ko máá: 'Thòò-xama-máákua ner ko qaa, dàòà-máákuan ka tamase,' témé. Ncëe tseegukaga xao kò q'ana ncëes guùs ko nxàe sa ne xao ga kò khòè

* **11:25:** èe cg'aré ne xga-xgaase tama ne - Gerika sa ko máá: "cg'aré ne cóá ne," témé.

ne ncêe chibi úú tama ne, chibi-chibi naka xgàra tama. ⁸ Khòem dim Cóá ba Sabata dim cárn dim X'aiga Me e khama," tam méé.

Khòem nqoara x'òà hãa ba

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Eẽm qgáim koem kò guu a gane dim còrè-nquum koe síi tcãà. ¹⁰ Gaa x'aè kagam kò nqoara tshàua hãam khòe ba gaa koe hàna. C'ẽe xu khòe xu kò hàna a xu a ko dàòan qaa, Jeso ba xu gha chibi-chibi di i, khama xu kò tèe Me, a máá: "A x'áèan koe i kgoaraèa Sabata dim cárn ka khòeàn qãèkagua ne?" ta méé.

¹¹ Me birí xu a máá: "Kháé ncèe gaxao ka c'ẽem kò cúis ghùu sa úúa, si Sabata dim cárn ka hãém q'oo koe cg'áéa tcãà ne, a cuiskaga baa qgóó si naka tcg'òó sia hãa tite? ¹² Nta noose ba khòe ba ghùuan koe cg'áé baa! Gaa domka i x'áèan koe kgoaraèa Sabata dim cárn ka qãèan kúrúa ne," tam méé.

¹³ A ba a nxãaska gaam khòe ba birí a máá: "Tchoanà tshàua tsi," témé. Me khòe ba tchoanà a, i tshàua ba kabise a qãèa xg'ara a c'ẽean khamaga ii. ¹⁴ Igaba xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a kàan qaa, ntama xu gha ma Jeso ba cg'òo di i.

Nqarim nxará tcg'òóa mááseam Qãà ba

¹⁵ Eẽm ko Jeso ba bóda q'ãa kàa nem ko kúrúa mááè sa kagam kò ãem hànã qgáì ba tcg'oara guu. Zi kái zi xg'ae zi xùri Me, Me wèéa ne kg'òèkagu. ¹⁶ A ba a q'ãa-q'ãa ne, táa ne gha c'ẽe ne birí, dii Me e sa ka. ¹⁷ Ncèes gúù sam kò kúrú, porofitim Isaiam kò kg'uiã gúùan gha nxãasega hàà tseegukaguè ka, ncẽem kòo máá:

¹⁸ "Bóò, Ncèea tirim Qãàm ga Me e,
nxárár tcg'òóa hãa ba,
ncèer ncàma ba,
ncèe Gam kar ko qãè-tcao ba.
Tirim Tc'ẽe bar gha Gam koe tòó,
Me gha tchànoan ka nqõóm di zi qhàò zi birí.

¹⁹ Khòeàn cgoam mēékua hãa tite
kana q'aua hãa tite,
i cúí khòe ga dòma ba
dàòan q'oo koe kóma hãa tite.

²⁰ Naiseam tc'áà bam khóá tite,
a ba a x'óó kg'oanam lampi dquì ba ts'íría hãa tite,
a ba a gha tchànoan tcg'òó tcúúkagu.

²¹ Gam dim cg'òem koe
zi gha nqõóm di zi qhàò zi
gazi di nqòòan tòó,"
témé ka.

Jeso ba ko Belesebulem ka xgaa-xgaa

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Nxãaska ne kò khòe ne dxãwa tc'ẽean ka tcãàèam khòe ba Gam koe óá, ncèe kò bóò tama a kg'ui tama ba, Me kò Jeso ba qãèkagu me, me kg'ui a bóò. ²³ Zi kò wèé zi xg'ae zi area, a zi a máá: "A ncèe ba Dafitem ka Tsgõose-coam gabàa?" témé.

²⁴ Igaba ãe xu ko Farasai xu ncèes gúù sa kóm ka xu kò máá: "Ncẽem khòe ba ko Belesebulem ncèe dxãwa tc'ẽean dim tc'ãà-cookg'aim di qarian cgoa cúí ga dxãwa tc'ẽean xhàiaгу!" témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu di tc'ẽean q'ana khamam kò birí xu a máá: "Wèés x'ais ãe q'aara hãa sa gha kaà, i gha x'áé-dxooan kana nquuan ãe q'aa-q'aasea hãa a, táa gaicara hãa. ²⁶ A ncèe satanam kò satana ba xhàiaгу, nem gaam igaba q'aara. Ntama i gha kháé nxãaska gam di x'aian hãa? ²⁷ A ncèe tí kòo Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'ẽean

xhàigu, ne ia ko gaxao di khòean dìim cgoa xhàigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòe ne chibi-chibi xao o a ãe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa x'ái xao o. ²⁸ Igaba ncêe Tíi kò ko dxãwa tc'ëean Nqarim dim Tc'ëem cgoa xhàigu, nes ko nxãa sa Nqarim di x'aia ne gatu koe hàaraa sa x'ái.

²⁹ “Ka ba gha khòe ba ntama ma qarim khòem dim nquum koe tcãa, a gam di zi gúu zi ts'ãa, kg'aia méem ãem khòem qari ba qáea ntcòo. Nxãaska cúigam gha nquua ba q'oo koe tcãa a gam di zi gúu zi ts'ãa.

³⁰ “Gaam ãem Tíi cgoa hãa tama ba q'aumana Tea, me gaam ãem Tíi cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsai. ³¹ Khama Ra ko birí tu u a ko máa: Khòe ne gha wèes chibi sa hëe naka wèes cg'ães gúus Nqarim ka ne ko kg'uis ka hëéthëe qgóóa máaè, igaba ne cuiskaga cg'ães gúus Tc'ëem ka ne ko kg'uis ka qgóóa máaè tite. ³² Me wèem khòem ãe ko Khòem dim Cóám ka cg'ãese kg'ui ba gha qgóóa máaè, igaba wèem khòem ãe gha Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'ãese kg'ui ba qgóóa máaè tite, ncêem x'aem koe igaba kana hàakom x'aem koe ga igaba,” tam méé.

Hii sa hëe naka tc'ároa sa hëéthëe e
(Lk 6:43-45)

³³ “Qães hii sa tsi kò úúa ne tsi gha qãe tc'ároan hòo, a tshúus hii sa úúa ne gha tshúu tc'ároan hòo. Hii sa ko gas di tc'ároan ka xãma q'ãaè khama. ³⁴ Cg'aoan di tu cóa tuè, ncêe cg'ãe cau tu kò ii ne tu gha ntama qãe zi gúu zi nxàe? Dùús wèes ãe tcáós koe cg'oèa hãa sas ko kg'ám sa nxàea tcg'óo ka. ³⁵ Qãem khòe ba ko gam di qãean koe guu a qãe zi gúu zi tcg'óo, me ko cg'ãe caum khòe ba gam di cg'ãe cauan koe guu a cg'ãe zi gúu zi tcg'óo.

³⁶ “Igabar ko birí tu u a ko máa: Xgàrakuan dim cáim ka ne gha khòe ne cg'ãem kg'uim wèem ãe ne kò kg'uia hãam ka xqara máase. ³⁷ Tsari kg'uian ka tsi gha tchàno iise bóòe, a tsi a gha tsari kg'uian ka chibi-chibi a xgàraè khama,” tam méé.

Jonam dis x'ái sa
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸ Xu kò nxãaska c'ëe xu x'áe xgaa-xgaa-kg'ao xu hëe naka Farasai xu hëéthëe xu birí Me a máa: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, *are-aresas* x'ái sa xae Tsáa koe bóò kg'oana,” témé. ³⁹ Igabam kò xqo xu a máa: “Qhàòs ncêe cg'ãe cau a cg'ára di sa ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áièa hãa tite, porofitim Jonam dis x'áis cúis oose. ⁴⁰ Eëm xg'ao ma Jona ma ngoana cáman hëe naka ngoana ntcúúan hëéthëe kiam x'aum ncãa q'oo koe hãa khamagam gha gataga Khòem dim Cóa ba ngoana cáman hëe naka ngoana ntcúúan hëéthëe nqóóm ka nqãaka hãa. ⁴¹ Xgàrakuan dim cáim ka xu gha khòe xu Ninefe di xu tãe a téé, a gha ncêes qhàò sa chibi-chibi. Jonam di xgaa-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chibian koe tcóóse khama. Me ncêeska Jonam ka kaia ba ncêe koe hàna. ⁴² X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cáim ka tãe a téé, a ncêes qhàò sa chibi-chibi, nqóóm chòò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ëegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia ba ncêeska ncêe koe hàna.

Dxãwa tc'ëean di kabisean ka
(Lk 11:24-26)

⁴³ “Eë i ko dxãwa tc'ëean khòem koe tcg'oa, ne i ko c'óò a qgáian koe qòò, a síi sãa i gha qgáian qaa, a ncêe hòò o tama i kò hãa ne ⁴⁴ i ko nxãaska biríse a máa: ‘Tirim nquum ãer guua hãam koer gha kabise,’ témé, a ãe i kò hàà nquu ba bóò me káa gúu ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qãese kg'ónòèa, ⁴⁵ ne i ko nxãaska qòò a síi 7 tc'ëean sée ncêe gaan nqáéase cg'ãe tc'ëe e a hàà cgoa, i hàà tcãa a ia a gaa koe x'ãe. Si ãem khòem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'ãe kg'aiaka dis ka. Ncêeta ga i gha qhàòs ncêe cg'ãe caus ka ii,” tam méé.

Jesom ka xòò sa hëe naka Gam ka qõese ga xu hëéthëe e
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Eẽm Jeso ba qanega hãa a ko xg'aes cgoa kg'ui, ka ne kò xõo sa hẽe naka qõese ga xu hẽethẽe ne tchàa za hàà téé, a ko dtcàrà kg'ui cgoa Me ne gha sa. ⁴⁷ [C'ẽem khòè ba kò bìrí Me a máá: “Bòò, saò sa hẽe naka Tsáá qõe ga xu hẽethẽe tchàa za tẽe, a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.] ⁴⁸ Igabam kò xõa me a máá: “Dìí sa tiris xõo sa, i dìín Tíí qõea?” témé. ⁴⁹ A ba a Gam di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne nxáá a máá: “Bòò, ncẽea Tiris xõos ga si i, a Tíí qõe ga ne ne e. ⁵⁰ Wèém khòèm ẽe ko Tirim Xõòm nqarikg'ai koe hànã ko tc'ẽe sa kúrú ba Tíí qõem ga me e, a Tíí qões ga si i, a gataga Tiris xõos ga si i khama,” témé.

13

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Eẽm cáń kagam kò Jeso ba nquum q'oo koe tcg'oa, a ba a sí tshàam-kg'ám koe ntcõó. ² Kái ne khòè ne kò hàà cgae Me, khamam nxãaska dxòrom q'oo koe tcãa a gaa koe ntcõó, si wèes xg'ae sa tshàam-kg'ám koe téé. ³ Kam ko kái zi gùù zi sere-sere zi cgoa bìrí ne a máá:

“Bòò, c'ẽe x'aè kam kò xhàrà-kg'ao ba qõò a sí xhàrà.

⁴ A ẽem kò xhàrà ka i kò c'ẽe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, zi tsarà zi hàà tc'õó o.

⁵ I c'ẽe cgùrian nxõá-kg'ai di qgáian koe tcheè, ncẽe kái góman kò káa a koe. I kò kúúga qháese tsom, góma ne kò kaisa tama khama. ⁶ Igaba ẽes ko cáń sa qàò ka i kò gaa tsoman dào. A i a kò tõe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ẽe cgùrian dxàman hàna qgái koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'ẽe cgùrian qãe góman koe tcheè, a i a tc'õoan kúrú, i c'ẽean 100 q'oro kúrúse, i c'ẽean 60 q'oro kúrúse, i c'ẽean 30 q'oro kúrúse.

⁹ “Eẽ tceean úúa hãa ba méém kóm,” tam Jeso ba méé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa

(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Xu kò nxãaska xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà, a tẽe Me a máá: “Dùús domka Tsi ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne?” témé.

¹¹ Me xõa xu a máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi nqarikg'ai di x'aian di zi xao gha q'ãa sa, igaba ne gane máàè e tama. ¹² Wèém khòèm ẽe úúa hãa ba gha káian máàè, a ba a gha kaian úú khama. Igaba wèém ẽe gùù úú tama ba, ẽem úúa hãa gùù-coan gam gha sée cgaeè. ¹³ Gaa gùù domkagar ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne, bóòan kaga ne bóò tama,

a ne a kóman kaga kóm tama,

a kóma q'ãa ga hẽe tama khama.

¹⁴ “Gatà iis gùùs ka i kò Isaiam di porofitan gane koe tseegukaguè, ncẽem kò Nqari ba máá:

‘Kóm tu gha, igaba tu kóma q'ãa tite,

a tu a gha bóò, igaba tu bóò q'ãa tite.

¹⁵ Ncẽe ne khòè ne di tcáóa nea c'óòà hãa,

i ko gane di tceean tshùù-xamse kóm,

ne tcgáia ne tcẽekg'ama khama,

nxãasega ne gha táá tcgáia ne cgoa bóò,

a táá tceea ne cgoa kóm,

a táá tcáóa ne cgoa kóma q'ãa,

a ne a táá Tíí koe kabise,

Ra qãèkagu ne ka,’

ta ko méé e. ¹⁶ Igaba i gaxao di tcgáian ts'ee-ts'ee kg'aièa, bóò i ko khama, naka tceea xao ga hẽethẽe ts'ee-ts'ee kg'aièa, kóm i ko khama. ¹⁷ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá:

Káí porofitian hěé naka tchàno khóèan hěéthěéa kò bóò kg'oana, ẽe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si, a kò kóm kg'oana ẽe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si.

*Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea tchàno-tchano
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)*

¹⁸ “Ke xao nxãaska komsana xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa.

¹⁹ Gane ěe x'aian dim kg'ui ba ko kóm, igaba kóma q'ãa me tama nea dàòm qàe koe xhàràèa cgùrian khama ii ne ne e. Gaam cg'ãèm *ncĕe dxãwa ù ba* ko hàà a hàà gane tcáo koe xhàràèa sa ntcàua tcg'òó ne.

²⁰ A ncêe nxôân hàna qgài koe xhàràèa nea: êe kg'ui ba ko kóm ne ko kúúga qãê-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, ²¹igaba ne kàà tóbe ne e, a ko xòm x'aè sèè a hãa. A êe i ko kg'uim domka xháèa ne kana xgàrakuan hàà nem ko qháésega cg'áé.

²² Cgùrian èe dxàman koe tcheèa nea kg'ui ba kómam khòè me e, igaba tc'èe-tc'èese zi ncēs kg'òès di zi hēé, naka qguù sa ncàman hēéthēéa kò kg'ui ba xgàè-kg'am, me táá tc'áróan kúru.

²³ Igaba ẽe qãe góman koe xháràèa cgùria nea, kg'ui ba ko kóm a kóma q'ãa mem ga me e. Tc'áróa nem ko kúrú, 100 q'oro, kana 60 q'oro, kana 30 q'oro ẽe ko xháràèa cgùrian ka," témé.

Tc'ẽese tama tsoman dis sere-sere sa

²⁴ Jeso ba ko gaicara c'hes sere-sere sa bìrì ne a máá: “Nqarikg'ai di x'aia nea khòèm gam dim xhàrà̃m koe qã̃e cgùrian xhàrà̃m khama ii. ²⁵ Igaba ẽe i wèé khòèan x'òma hãa kam kò gam dim cg'òo-kg'ao ba hàà, a hàà gam di maberean xg'aeku koe tc'ẽese tama tsoman xhàrà̃, a ba a qòò.

²⁶ “Eẽ i ko maberean kai, a ko tc’ároan kúru ka i ko tc’ěese tama tsoman qhúi thěe. ²⁷ Xu qãa xu xháràm koe ko tsée xu hàà q’òò mea ba bìrì a máá: ‘X’aigaè, a tsarim xháràm koe tsi gáé kò qãe cgùrian xhàrà hãa tama? Kháé tc’ěese tama tsoma nea nxãaska nda guua?’ témé. ²⁸ Me xòa xu a máá: ‘Tiri cg’òo-kg’aoa nea ncêe gùuàn kúrua,’ témé. Xu qãa xu tềe me a máá: ‘Kháé tsi ko tc’ěe, síi mée xae tshõé e sa?’ témé. ²⁹ Me xòa a máá: ‘Eẽ-ěe, tc’ěese tama tsoman xao kòò tshõé ne xao gha maberean di tọbean cgoa xg’ae-xg’ae a q’òé e. ³⁰ Ke guu u naka i xg’ae naka kai, naka i nxãakg’aiga síi khõá di x’aèan hàà. Eẽ x’aè kar gha khõá-kg’ao xu bìrì a máá: ‘Tc’ěese tama tsoman mée xao kg’aia tshõe naka qáé xg’ae, naka i síi dàòè, naka xao nxãaska maberean khõá naka tòóa mááse nguum tirim koe óága,’ témé,’ ” tam Jeso ba mée.

*Cg'árém cgùrim dis sere-sere sa
(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)*

³¹ C'êes sere-sere sam kò gaicara bìrì ne a máá: “Nqarikg'ai di x'aia nea mosetara *dis* hìis dim cgùrim khama ii, ncêe khòèm kò sée a gam dim xhàrà koe xhàrà ba. ³² Wèé xu cgùri xu kam cg'aré me e, igaba ãem kò tsom nem wèé hìian xhàrà di ka kaiaam ga me e, a ba a ko hìi sa kùrú, i gha nqarikg'ai di tsaràn hàà gas di nxãan koe nquuan kùrú,” témé.

*Péré gǎé-gǎean dis sere-sere sa
(Lk 13:20-21)*

³³ Gatagam kò c'ěs sere-sere sa bìrí ne a máá: “Nqarikg'ai di x'ai ne péré gǎe-gǎean khama ii, ncěs ko dxàes khòe sa sée a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wées pérés koe tsée, si gǎe,” tam méé.

Dùús domkam kò Jeso ba sere-sere zi tséékagu sa
(Mk 4:33-34)

³⁴ Jeso ba kò wèé guùn ncêe ga sere-serean cgoa xg'ae zi bìrì. Táám kò cúí guù ga gazi cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase. ³⁵ Ncêe guù nem kò kúrí, porofitim kg'ui guùn gha hàà nxãasega tseegukaguè ka, ncêem kòó máá:
“Sere-sere zi cgoar gha kg'áma Te xgobekg'am,

a gha nqõóm dis tshoa-tshoas koe guu a
chómsea zi gúù zi bìrí ne,”
témé ka.

Tc'ěese tama tsoman dis sere-seres ko nxàe sa

³⁶ Jeso ba kò nxãaska xg'ae zi guu a ba a nquum q'oo koe tcãà. Xu Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: “Bìrí tchàno-tchano xae e xhàrà koe tc'ěese tama tsoman dis sere-seres ka,” témé.

³⁷ Me xoa xu a máá: “Gaam ěem qãe cgùrian xhàrà baa Khòem dim Cóá Me e, ³⁸ me xhàrà ba nqõó me e, i qãe cgùrian khòe ne e *nqarikg'ai di x'aian di ne*, i tc'ěese tama tsoman nxãaska khòe ne e ěe cg'ãem di ne *ncěe dxãwa ii ba*. ³⁹ Me cg'õo-kg'aom ěe xhàrà ana ba dxãwa me e, i khòán di x'aèan kurian chõò-q'oo o, xu khõá-kg'ao xu moengele xu u. ⁴⁰ Ncěe ěe i ko ma tc'ěese tama tsoman q'òea tcg'òòe a ko ma dàòe khamaga i gha kurian chõò-q'oo koe ii: ⁴¹ Khòem dim Cóá ba gha Gam di xu moengele xu tséea tcg'òó, xu gha wèe gúùan ěe ko khòean chibian kúrúkaguan hěe naka cg'ãean ko kúrú khòean hěéthěe Gam di x'aian koe q'òea tcg'òó. ⁴² A xu a gha c'eean dim haém q'oo koe xaoa tcãà ne, ncěe kg'aean hěe naka gão xõóan hěéthěe gha hàna koe. ⁴³ Nxãaska ne gha ěe tchàno ne gane ka Xòom di x'aian koe cáms khama ma x'áà. Gaam ěe tceean úúa ba méem kóm.”

Nqoana zi sere-sere zi

⁴⁴ “Nqarikg'ai di x'aia nea qguùs xhàrà koe chómmeas khama ii, khòem ko hòò nem ko gaicara chóm sa, a ba a gam di qãe-tcaoan ka qõò a sí wèean ěem úúa ga x'ámágu, a ba a ěem xhàrà ba hàà x'ámá.

⁴⁵ “Gataga i gaicara nqarikg'ai di x'aian x'ámá-kg'aom khama ii, ncěe tcaàko zi nxõá zi ko qaa ba, ncěe kaisa marian ko tc'òa zi. ⁴⁶ A ěem kò c'ěes tcaàkos nxõás kaisase kái marian ko tc'òa sa hòò, nem ko qõò a sí wèe gúùan ěem úúa x'ámágu, a ba a hàà x'ámá si.

⁴⁷ “Gaicara i nqarikg'ai di x'aian c'uisís khama ii, ncěe ko tshàan q'oo koe tcãàe sa, a wèe x'aù qhàòan qgóó. ⁴⁸ A ěe cg'oèas kò hãa ne xu ko x'aù qgóó-kg'ao xu tchàa koe tshàam-kg'ám koe tceea úú si, a xu a sí ntcóó a qãe x'aùan sàà tcãà gaba xu koe, a ěe qãe taman aagu. ⁴⁹ Ncěeta ga i gha hàà ii kurian chõò-q'oo koe. Moengele xu gha hàà a ěe tchàno tama ne ěe tchàno ne xg'aeku koe tcg'òó. ⁵⁰ A xu a gha c'eean dim haém q'oo koe xaoa tcãà ne, ncěe kg'aean hěe naka gão xõóan hěéthěe gha hàna koe,” tam méé.

Kaba zi qguù zi hěe naka ncii zi hěéthěe e

⁵¹ Me Jeso tèe xu a máá: “Ncãa xao wèe gúùan ncěe kóma q'ãa?” témé. Xu xoa Me a máá: “È” témé. ⁵² Me bìrí xu a máá: “Gaa domkam wèem x'áe xgaaxgaaxgaax-kg'ao ba, ncěe nqarikg'aian di x'aian ka qãese xgaaxgaaxgaax ba, nquum ka q'õosem khama ii, ncěe ko gam di zi qguù zi kaba zi hěe naka ncii zi hěéthěe gam dim nquum tòóa máase dim koe tcg'òó, a gam di ne khòe ne máa ba.

Jeso ba ko Nasareta koe xguè

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³ ěem ko Jeso ba ncěe zi sere-sere zi cgoa xg'ara, kam kò gaam qgái ba tcg'oara guu. ⁵⁴ Gam dim x'áe-dxoom koem ko hàà kam ko tshoa-tshoa a gane dim còre-nquum koe khòe ne xgaaxgaax, ne khòe ne kaisase are a máá: “Ncěem khòe ba ncěe tc'ěean hěe naka are-aresa zi qari zi hěéthěe nda hòò? ⁵⁵ A ncěe ba gáe hìi xom-kg'aom dim cóám tama baa? A gam ka xõòs di cg'òea ne gáe Maria tama? A gataga gaam ka qõesea xu gáe Jakoboa xu, Josefaa xu, Simonea xu, Jutasea xu tama xua? ⁵⁶ A gam ka qõese ga zi wèe zia gáe gatá cgoa hãa tama? Kháe ba nxãaska ncěem khòe ba ncěe zi gúù zi wèe zi nda séea?” ta ne ma tèe. ⁵⁷ Ne bóò xguì Me.

Igabam kò Jeso ba bìrí ne a máá: “Porofiti ba wèe za ga tcommèam khòe me e, gam dim x'áe-dxoom koe hěe naka gam di x'áean koe hěéthěe cúí oose,” témé. ⁵⁸ A ba a kò gaa koe táá kái zi are-aresa zi tséé zi kúrú, gane di dtcòman úú tama domka.

14

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

¹ Eëm x'aèm kam kò x'aigam Galilea dim Herote ba Jesom ka kóm. ² A ba a gam di ne q̄àa ne bìrì a máá: “Ncêe ba Johanem tcguù-tcguu-kg'ao me e. X'ooan koem tēea! Gaa domka i ko ncêe qarian are-aresa zi tsée zi di gam koe kúrúse,” témé.

³ Herote ba kò Johane ba qgóó a qáé, a qáé-nquus koe tcāa mea khama, Herotias es gam ka káíkhoem Filipim dis khóès domka. ⁴ Johane ba kò bìrì mea a máá: “X'áèan koe tsi kgoara máàè tama, sée si tsi ga kò hāa sa,” tam mééa khama. ⁵ Gaa domkam kò Herote ba cg'ōo me kg'oana hāa, igabam kò khóè ne q'áò, Johane ba ne kòo porofitim iise sée khama.

⁶ Igaba Herotem di ábà x'aèan di cáman kas kò Herotias es ka cóáse sa ntcāa máá ne, a sa a Herote ba kaisase q̄àe-tcaokagu. ⁷ Me gais es cgoa nqòòkagu si, dùús wées ēes ko dtcàrà sam gha máà si sa. ⁸ Xòòs kas kò qg'áìèa xg'ara khamas kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa gābas q'oo koe máà te,” témé. ⁹ Me x'aiga ba kaisase tshúù-tcao, igabam kò gaisean ēem kò kúrúa hāa hēé naka cg'áè-khoe ne hēéthēé domka x'áè sa tcg'óó, máàè sis gha sa. ¹⁰ A ba a ncōo-kg'ao ba qáé-nquus koe tséea úú, síim gha Johanem dis tcúú sa q'áe ka. ¹¹ Si kò gam dis tcúú sa gābas koe óáa a hàà dxàe-coa sa máàè, si kò sée a xòòs koe úú si. ¹² Xu gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà a hàà tc'áróa ba sée a síi kg'ónò. A xu a q̄òò a síi Jeso ba bìrì i.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khóè ne tc'óókagu
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Eëm ko Jeso ba ncêe sa kóm kam kò dxòrom cgoa tcg'oa a nqoo-nqoosam qgáim koe q̄òò a síi cúise hāa. Igaba ēes ko xg'ae sa ncêes gúù sa kóm ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a nqàrè cgoa xùri Me. ¹⁴ Eëm ko Jeso ba tcg'oa kam kò kaia es xg'ae sa bóò si ko xùri Me, Me thòò-xama máá ne a ba a gane di tcìi-khoean kg'òèkagu.

¹⁵ Dqòara i ko q̄òò ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: “Ncêe ba cúia hāam qgáim me e, i ncāa gataga dqòà, ke khóè ne q̄òò a q'aakagu naka ne x'áéa ne koe dìbi, naka síi tc'óoan x'ámá máàse,” témé. ¹⁶ Me Jeso ba xòà xu a máá: “Qaase tama ia q̄òò ne gha sa, gaxao c'ēe gúùan máà ne naka ne tc'óó,” témé. ¹⁷ Xu bìrì Me a máá: “5 xu péré xu cúi xu xae úúa, naka cáim x'au tsara hēéthēé e,” témé. ¹⁸ Me máá: “Ncêe koe óága a, Tíi koe,” témé.

¹⁹ A ba a khóè ne bìrì ne dcāan-kg'ai koe ntcōó, Me 5 xu péré xu hēé, naka cáim x'au tsara hēéthēé sée, a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'ee kg'ai i, a péréan khóá q'aa. A ba a xgaa-xgaase-kg'ao xu máà, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu khóè ne máà a. ²⁰ Ne kò wééa ne ga tc'óó a ne a xg'āà, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ēe ncāa tc'óó q̄àèan ka 12 xu q'ore xu tcāa, xu cg'oè.

²¹ Eẽ kò tc'óó hāa xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khóè xu u, khóè zi hēé naka cóán hēéthēé ko nxará tcāàè tama ne.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe náà q̄òò
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Me nxāaska Jeso ba qhāése xgaa-xgaase-kg'ao xu chùì, xu dxòrom q'oo koe tcāa, a c'ēem xòem tshàam dim koe Gam ka tc'āà a q̄òò, Gam qanega q̄àù a ko khóè ne di zi xg'ae zi q̄òò a q'aakagu ka. ²³ Eëm ko xg'ae zi q̄òò a q'aakagua xg'ara kam kò cúise xàbim koe q'ábà q̄àò, síim gha còrè ka. Eẽ i ko dqòà kam kò gaa koe cúise hāa. ²⁴ Igabam kò dxòro ba tshàan nqáè koe hāa, nqóóm ka nqúù ka, a ko tshàan di qhonèan ka ntcāa-ntcāè, tc'āà ba xu kò q'óá-kg'ama khama.

²⁵ Me Jeso ba q'uu-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe náà q̄òò a. ²⁶ Igaba ēe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu bóò Mem ko tshàam tc'amkg'ai koe náà q̄òò ka xu kò

kaisase q'ae, a máá: “Dcausoma me e!” témé, a xu a q'áòan ka q'au. ²⁷ Igabam kò Jeso ba qháése kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a ke xao tòón tcáo! Táá q'áo guu,” témé. ²⁸ Me Petere xoa Me a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Tsáá ga Tsi kò ii ne, bìrí te nakar tshàam tc'amkg'ai koe síí cgae Tsi,” témé. ²⁹ Me máá: “Hàà,” témé. Me kò nxãaska Petere ba dxòrom koe xõa, a ba a tshàam tc'amkg'ai koe qõò a Jesom koe síí. ³⁰ Igaba ãem ko tc'ãá ba bóò kam kò q'áo, a ba a tshoa-tshoa a tshàan ka tómme, kam ko q'au a máá: “X'aigaè, hùì te,” témé. ³¹ Me Jeso ba tshàua ba qháése tchoanà a qgóó me, a bìrí me a máá: “Tsáá ncëe cg'aré dtcòman di tsi, dùús domka tsi kò káíse tc'ëe-tc'ëesea máá?” témé.

³² Eë tsara ko dxòrom koe q'ábà kam kò gam tc'ãá ba téé. ³³ Xu nxãaska ãe kò dxòrom koe hàna xu dqom Me a máá: “Tseeguan kaga Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i,” témé.

Jeso ba ko Genesarete dim nqõóm koe tsàara ne khòè ne qãèkagu
(Mk 6:53-56)

³⁴ Eë xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqõóm koe hàà. ³⁵ Eë nqõóm di xu khòè xu ko Jeso ba bóò q'ãa ka ne kò kg'uiian tsééa úú gaam nqõó ba nxama-nxama hãa xu nqõó xu koe, ne wéè ne khòè ne gane di tcìi-khoean Gam koe óága, ³⁶ a ne a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáim xgám-kg'am qgóó sa. Ne kò wéèa ne ãe ko qgóó Me ne kg'õèkaguè.

15

Ncií kuri di cauan kaia ne khòè ne di i
(Mk 7:1-13)

¹ Xu nxãaska Farasai xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé Jerusalema koe guu a Jeso ba hàà cgae, a hàà tèè Me a máá: ² “Dùús domka xu ko Tsari xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ncií kuri di cauan kaia ne khòè ne di ntcoea máá? Eë xu ko tc'õós cookg'ai koe xu xg'au tshàu tama ka,” témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Dùús domka xao ko gaxao igaba gaxao di cauan tc'ãà-tc'ãa a Nqarim di x'áèan ntcoea máá? ⁴ Nqari ba ko máá: ‘Tcom méé tsi saò ba hëé naka saò sa hëéthëé e,’ a ko gataga máá: ‘Wéém ãe ko xõòm ka kana xõòs ka cg'ãése kg'ui ba gha cg'õòè,’ témé. ⁵ Igaba xao ko gaxao máá: ‘Khòèm kò ko xõò ba kana xõò sa bìrí a máá: ‘Eër ga ko hùì cgoa tsia sa, nxãa sa *Nqari bar nqòòkagua hãas* máàku si i *khamar ko hùia tsi ka tààè*,’ témé ⁶ ne i qaase tama xõò bam gha tcom sa,’ ta xao mééa, a xao a ncëem dàòm ka gaxao di cauan cgoa Nqarim dim kg'ui ba káà-hùikagua hãa. ⁷ Gaxao qãè khòèan khama ko ma kúrúse xaoè, tseegusem kò ko Isaia porofita gaxao ka, ncëem kò ko *Nqarim kg'uia hãa sa nxàe ka a ko* máá:

⁸ ‘Ncëe ne khòè ne ko kg'áma ne cgoa tcom Te, igabaga i gane di tcáoan Tíí koe nqúu u,

⁹ a ne a ko káà hùise dqom Te.

Gane di zi xгаа-xгаа zia
x'áè-kg'ám zi khòè ne di zi i khama,’
témé ka,” tam Jeso ba méé.

Gúù zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi
(Mk 7:14-23)

¹⁰ A ba a khòè ne Gam koe tciaa óa a bìrí ne a máá: “Komsana naka tua kóma q'ãa. ¹¹ Eë ko kg'áms koe tcãa sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ãe ko khòèm kg'ám koe tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i,” témé.

¹² Xu nxãaska xгаа-xгаа-kg'ao xu hàà cgae Me a bìrí Me a máá: “A q'ana Tsia, Farasai xua kò xg'aia hãa sa, ncëes gúù sa xu kò kóm ka?” témé. ¹³ Me xoa xu a máá: “Wéém hìim Tirim Xõòm nqarikg'ai dim xhàrà tama ba gha q'òèa tcg'òòè tõebea ba cgoa. ¹⁴ Guu xu! Káà-tcgái xu tcéè-tcuì-kg'ao xu u, káà-tcgái ne khòè ne di xu ke. Káà-tcgáim khòèm kò

c'ëem khòem káà-tcgái ba tcèè-tcuì ne tsara gha wèéa tsara ga haém q'oo koe cg'áéa tcàà," tam méé.

¹⁵ Me Petere xòa Me a máá: "Ncées sere-seres ka biría tchàno-tchano xae e," témé. ¹⁶ A ba a máá: "Qanega xao gáé kóma q'áa tama? ¹⁷ Bòò tama xao gáé hãa, dùús wèés èe ko kg'áns koe tcàà sa ko ncàas koe qõò, a sa a síí tc'áróm koe tcg'oa sa? ¹⁸ Igaba èe kg'áns koe guu a tcg'oara hãa sa tcáós koe guua, si ko nxãa sa khòè ba cg'uri-cg'uri. ¹⁹ Tcáós koe i ko cg'áè tc'ëean guu a tcg'oa khama, cg'òokuan hëé, cg'áràn hëé, xóé cgoakuan hëé, ts'ään hëé, tshúù-ntcõakagukuan hëé, naka cóèkuan hëéthëé e. ²⁰ Ncëea gazi guù zi khòè ba ko cg'uri-cg'uri zi zi i, igaba cg'uriga tshàuan cgoa tc'óó sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama," tam méé.

*Khòès di dtcòma ne
(Mk 7:24-30)*

²¹ Eëm qgáim koem ko Jeso ba guu kam kò Ture hëé naka Sitone hëéthëé dim nqõóm koe qõò.

²² Kas kò gaa x'aè kaga Kanana dis khòès gaam xg'aekum di sa hàà cgae Me, a sa a q'au a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thòò-xama máá te, tiris cóá sa ko kaisase dxãwa tc'ëean ka xgáèè ke," témé. ²³ Me Jeso ba táá c'ëem kg'uim ga ba xòa si. Xu Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu hàà dtcàrà Me, a máá: "Birí si nakas qõò, q'auas ko xùri xae e ke," témé. ²⁴ Me xòa a máá: "Iseraele di ne khòè ne ncëe hoàra ghùuan khama ii ne koe cúíga Ra tsééa óáèa hãa," témé.

²⁵ Si khòè sa hàà, a cookg'aia ba koe qúrùu sa cgoa qom a máá: "X'aigaè, hùì te," témé. ²⁶ Me xòa si a máá: "Qãè tama ia cóán di péréan gha sée a haghuan xaoa máàè sa," témé.

²⁷ Si máá: "Èè X'aigaè, igaba i ko haghuan igaba qàmà-coa zi péréan di zi q'òòsean di tafolean koe ko guu a tcheè zi tc'óó na," témé. ²⁸ Me nxãaska Jeso ba xòa si a máá: "Khòè seè, kaisa dtcòman si úúa! Eè si ko ma tc'ëe khamaga ma méé i kúrúse," témé. Si kò gas dis cóá sa gaam x'aèm èem kaga qãè.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qãèkagu

²⁹ Me Jeso ba èe koe guu a Galilea dim tshàam qàe koe síí, a ba a xàbì ba q'ábà qàò a síí ntcõò gaa koe. ³⁰ Zi kái zi xg'ae zi hàà cgae Me a óá ts'ùko ne hëé naka káà tcgái ne hëé, naka nqõara ne hëé naka kg'ui tama ne hëé naka kái ne c'ëe ne hëéthëé e, a ne a hàà nqàrè-k'ama ba koe xòò ne, Me qãèkagu ne. ³¹ Ne khòè ne are, èe ne ko kg'ui tama ne khòè ne bóò ne ko kg'ui ka, naka èe nqõara hãa ne hëé ne ko qãè ka, naka èe ts'ùko ne hëé ne ko qõò ka, naka èe káà tcgái ne ko bóò ka hëéthëé e. Ka ne ko Iseraele dim Nqari ba dqom.

*Jeso ba ko 4,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'óókagu
(Mk 8:1-10)*

³² Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu tciia óá a máá: "Ncëe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncéeska ne nqoana cáman Tíí cgoa hãa khama, a tc'óó ne gha guù ga úú tama, Ra xàbà ne hãase dìbikagua ne tc'ëe tama, hëé ne gha a dàòan q'oo koe qgaè-k'gai a cg'áé khama," tam méé. ³³ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu xòa Me a máá: "Ncëem tchàa-xgóóm koe xae gha ndaa koe tc'ãòà péréan hòò, a ncëeta noos xg'ae sa tc'óókagu?" témé. ³⁴ Me Jeso ba tèè xu a máá: "Nta noo péréan xao úúa?" témé. Xu máá: "7 péréan hëé naka cg'orò x'aù-coan hëéthëé e," témé.

³⁵ Me xg'ae sa birí si góman-k'gai koe ntcõó. ³⁶ Me gaxu péré xu 7 xu hëé naka x'aùan hëéthëé sée, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá xg'ara, a khõá q'aa a, a xgaa-xgaase-k'ao xu máà a, xu xgaa-xgaase-k'ao xu khòè ne máà a. ³⁷ Ne wèéa ne ga tc'óó a ne a xg'áà, gaa koe guus ka xu kò xgaa-xgaase-k'ao xu èe kò qàùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ³⁸ Khòè ne èe kò tc'óó nea kò 4,000 ne e, khòè zi hëé naka cóán hëéthëé kò nxará tcàèa tama ne.

³⁹ Me kò khòè ne dìbikagu, a ba a dxòrom koe tcàà a Magatane dim nqõóm koe qõò.

16

Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěéa ko x'ái sa qaa
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

¹ Xu kò Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěé xu hàà cgae Me, a qgóó Me xu gha qgáian xu kòo qaa khama dtcàrà Me, *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sam gha x'ái xu sa. ² Me xòa xu a máá: ["Dqòara i kò hãa ne tu ko máá: 'Nqarikg'ai ne ncoà a, khamam gha q'uu dim cáim ba qãe me e,' tème, ³ a ncěe ntcùúkg'ai cgoa kò ii ne tu ko máá: 'Nqarikg'ai ne ncoà a, a ntcùú u, khama i gha ncěe cáim ka tuu-c'òðan hàna,' tème. Nqarikg'ai di bóòse-q'ooan nxàea kabian tu q'ana hãa, ka tu gáe cuiskaga ncěem x'aèm ka ko kúrúse zi x'ái zi kgoana naka nxàea kabia hãa tite?]" ⁴ Qhàòs ncěe cg'ãe cau, a cg'árà di sa ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áièa hãa tite, Jonam dis x'áis cúis oose," tam Jeso ba méé. A ba a nxãaska guu ne a qòò.

Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěé di péré gãe-gãea ne
(Mk 8:14-21)

⁵ Eě xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu tshàa ba tchoaba ka xu kò péréan sée c'urùà hãa. ⁶ Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Q'ãa méé xao, naka xaoa kòresea hãa Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěé di péré gãe-gãean koe," tème.

⁷ Xu nxãaska kg'ui cgoaku a máá: "Ncãa xae táá péréan cgoa hàà," tème.

⁸ Igabam kò Jeso ba *Gaxu di kg'uiian* q'ana hãase bìrí xu a máá: "Gaxao ncěe cg'aré dtcòman úúa xaoè, dùús domka xao ko péréan xao úú tamas ka kg'ui cgoakua máá? ⁹ Qanega xao gáe bóòà q'ãa tama? A tc'ěe-tc'ěese tama xaoa 5 xu péré xu ncěe Ra kò 5,000 ne khòe ne khóà q'aa máá xu, naka nta noo q'ore zi xao kò tcana cg'oè-cg'oe sa? ¹⁰ Kana xaoa tc'ěe-tc'ěese tama 7 xu péré xu ka, 4,000 ne khòe ne koe, naka nta noo zi q'ore zi xao ko tcana cg'oè-cg'oe sa? ¹¹ Dùúska xao bóòà q'ãa tama, péréan kar kg'ui cgoa xao o tama sa? Igaba méé xao Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěé di péré gãe-gãean koe kòresea," tam méé.

¹² Xu nxãaska kóma q'ãa, péré gãe-gãean koe méé xu kòresea sam nxàe tama sa, igaba Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěé di xгаа-xgaan koe e sa.

Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (16:13-20:34)

Petere ba ko Jesom koe nxàese
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Eěm ko Jeso ba Kaesarea Filipi ta ko ma tciièm nqòóm koe hàà kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tèe a máá: "Khòem dim Cóám ka ne ko khòe ne máá dìi Me e, tème?" ta méé. ¹⁴ Xu xòa a máá: "C'ěe ne ko máá: Johane Tsi tcguè-tcguu-kg'ao Tsi i," tème, ne ko c'ěe ne máá: "Elija Tsi i," tème, ne ko c'ěe ne qanega máá: "Jeremia Tsi i kana porofiti xu ka c'ěe Tsi i," tème.

¹⁵ Me máá: "Kháé xao ko gaxao nta méé, dìi Raa, ta xao ko méé?" tème. ¹⁶ Me Simone Petere ba xòa Me a máá: "Tsáá Tsia nqòòkaguèa Tsi Krete Tsi i, kg'òèam Nqarim di Tsi Cóá Tsi," tème.

¹⁷ Me Jeso ba xòa me a máá: "Ts'ee-ts'eekg'aièa tsia tsáá Simone tsi, Jonam di tsi cóá tsi, ncěe sa tsi khòèan ka x'áièa tama, igaba tirim Xòòm nqarikg'ai koe hànám ka a khama. ¹⁸ Ra ko Tíí bìrí tsi a ko máá, Petere tsi i, tème, ra gha Tiris kereke sa ncěes nxòás tc'amkg'ai koe tshào, i dxãwam di qarian ga tàà si tite. ¹⁹ Xgobekg'aman nqarikg'ai di x'aian dir gha máà tsi, si gha wées guús èe tsi ko nqòómkg'ai koe qáe sa nqarikg'ai koe qáèèa hãa, si gha wées guús èe tsi ko nqòómkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa," tam méé. ²⁰ A ba a nxãaska Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu qarika x'áè a máá, táá méé xu cúí khòe ga bìrí Krete Me e sa, tème.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean hěe naka Gam di x'ooan hěéthěé ka kg'ui
(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

²¹ Jeso ba kò ãem x'aèm koe guu a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a x'ái, Jerusalema koe méém qōò sa, naka síi kaia xu hěé, naka kaia xu peresiti xu hěé, naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hěéthěé thōò-thōòè sa, naka baa cg'ōòè, naka baa nqoana dim cáim ka x'ooan koe ghùè.

²² Me Petere ba sèèa tcg'òó Me, a tshoa-tshoa a dqàè Me a máá: “Cuiskaga a, X'aigaè, ncēes gúù sa cuiskaga Tsáá koe kúrúse tite!” témé. ²³ Igabam kò Jeso ba kabise a Petere ba bìrí a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè, Tiri tsi qae-kg'ao tsi i, Nqarim di zi gúù zi koe tsi tc'ēea tsi tcāà tama ke, igaba tsi khóèan di zi gúù zi koe tcāà tc'ēea,” témé.

²⁴ Me nxāaska Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Ncēè c'ēem khóèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóòà xguise naka baa gam dim xgàu hìi ba dcēé naka xùri Te.

²⁵ Dìim wèém ãe gaam dis kg'òè sa qgóóà qari kg'oana bas gha aaguse cgae, igaba dìim wèém ãe ko Tíí domka gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ²⁶ Dùús ka ba gha khóè ba kháè kabisea mááè, ncēè wèém nqóò bam kòò hòò, a ba a gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khóè ba gaam di kg'òèan téé-q'oo koe dùútsa gúù sa tcg'òó a máá? ²⁷ Xòòm dim x'áàm koe hānasem gha Khóèm dim Cóá ba Gam di xu moengele xu cgoa hàà khama, a ba a gha wèém khóè ba ãem kúrúà hāa zi tséé zi koe guu a suruta.

²⁸ Tseegua ner ko bìrí tu u: Ncēè koe téé-tēè ne ka c'ēea ne x'ooan xāma hāa tite, Khóèm dim Cóá ba ne bóò, Me Gam di x'aian koe hāase hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

17

Jesom di bóòse-q'ooa ne ko kabise a tãá

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

¹ 6 cáman qāá q'oo koem kò Jeso ba Petere ba hěé, naka Jakobo ba hěé, naka gam ka qōesem Johane ba hěéthěé xu sée, a kaia xàbì ba q'ábà qao cgoa xu, xu gaa koe síi cúia hāa. ² Gaxu cookg'ai koe i kò bóòse-q'ooa ba kabise a tãá, i kg'áíà ba cáms khama ma tcāà, i Gam di qgáían x'áàm khama ma q'úú. ³ Ka tsara kò gaa x'áè kaga Moshe ba hěé naka Elija ba hěéthěé tsara gaxu ka bóòè, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁴ Me Petere ba Jeso ba bìrí a máá: “X'aigaè, qāès gúù si i ncēè koe xae hāa sa. Ncēè tc'ēè Tsi kòò ne, ra gha nqoana nquu xu ncēè koe tshào, me gha c'ēè ba Tsari ii, me c'ēè ba Moshem di, me gha c'ēè ba Elijam di,” tam méé.

⁵ Eēm qanega hāa a ko kg'ui kas kò kúúga x'áàkos túú-c'òò sa qàbia tcāà xu. Me kò gaa x'áè kaga kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe tcg'oa a máá: “Ncēè ba Tirim Cóá Me e, ncāma Raa ba, Gaam kar kaisase qāè-tcaoa hāa. Komsana Me,” témé.

⁶ Eē xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu ncēes gúù sa kóm ka xu kò kg'áíà xu cgoa gómankg'ai koe cg'áé, a xu a kaisase q'ae. ⁷ Igabam kò Jeso ba hàà a qgóó xu a máá: “Tēea xao téé, naka táá q'áo guu,” témé. ⁸ Eē xu ko ghùì-kg'ai ka xu kò táá cúí khóè ga hòò, Jesom cúim oose.

⁹ Eē xu ko xàbim koe xōa kam kò Jeso ba x'áè xu a máá: “Táá cúí khóè ga ãe xao bóòà hāa sa bìrí guu, nakam nxāakg'aiga Khóèm dim Cóá ba x'ooan koe síi tēè,” témé. ¹⁰ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tēè Me a máá: “Dùús domka xu ko nxāaska x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu máá, Elija ba méém kg'aia hàà, téméa máá?” témé. ¹¹ Me Jeso ba xōa xu a máá: “Tseeguan kagam gha Elija ba hàà, a hàà wèé zi gúù zi kg'ónò, ¹² igabar ko bìrí xao o a ko máá: Elija ba ncíisega hààraa, igabaga ne kò bóòà q'āa me tama, a kò wèé zi gúù zi tc'ēè ne kò ko zi kúrú cgae me. Gaam dàòm cúim kagam ko Khóèm dim Cóá ba hàà tshào q'ooa ne koe xgàràè,” tam méé. ¹³ Xu nxāaska xгаа-xgaase-kg'ao xu kóma q'āa, Johanem tcguù-tcguu-kg'aom kam ko kg'ui sa.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēèan ka tcāàèam cóá ba kg'òèkagu

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)

¹⁴ Eē xu ko xg'aes koe hàà, kam kò c'ēem khóè ba Jesom koe hàà, a ba a hàà cookg'aia ba koe qom, ¹⁵ a máá: “X'aigaè, thōò-xama máá tirim cóá ba, x'óóa qae dis tcìi sam úúa,

a ko kaisase xgàrase, a ko kái-kg'aise c'eean hěe naka tshàan hěéthěe q'oo koe cg'áéa tcāa ke. ¹⁶ Ra Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe óága mea, igaba xu kò kg'òèkagua ba ka tààè,” tam méé.

¹⁷ Me Jeso ba xòa me a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncěe sa, a cg'ǎè tc'ěe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hãa! Nta noose Ra gha qáò-tcaoa máá tu u! Ncěe koe óá me, Tíí koe!” témé. ¹⁸ Me Jeso ba dxāwa tc'ěean dqàè, i gam cóám koe tcg'oa, me gam x'aèm koe ga guu a qǎè.

¹⁹ Nxāaska xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu Jeso ba dxùukg'ai koe sèèa tcg'òó, a tēè Me a máá: “Dùús domka xae kò tààè, a táá xhàiaгу u?” témé. ²⁰ Me xòa xu a máá: “Cg'áré dtcòmān xao úúa hãa domka a. Tseeguan kar ko bìrí xao o, a ko máá: Dtcòmān xao kò úúa mosetara dis hìis dim tc'ubim khama noo o, ne xao gha ncēm xàbì ba bìrí a máá: ‘Ncěe koe tcg'oa naka ẽe síí hãa koe síí,’ témé, nem gha tcg'oa. Cúí guù ga tàà xaoa hãa tite. ²¹ [Igaba i ncěeta iian tcg'oa tama, igaba còrèan hěe naka tc'òoan carasean ka hěéthěe cúíga i ko kúrúse],” témé.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mk 9:30-32; Lk 9:43b-45)

²² Eẽ xu ko Galilea koe hààraa xg'ae kam kò Jeso ba bìrí xu a máá: “Khóèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcāàè, ²³ ne gha cg'òo Me, Me gha ngoana dim cárn ka x'óoan koe ghùie,” témé. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu kaisase tshúù-tcao.

Tempelem ko tcg'òóa máàè maria ne

²⁴ Eẽ xu ko Jeso ba hěe naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěe xu Kaperenaume koe tcāa ka xu kò tempelem di xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Peterem koe hàà a tēè me a máá: “Gaxao dim xgaa-xgaa-kg'ao ba gáé tempelem di marian tcg'òó tama?” témé. ²⁵ Me xòa a máá: “Eè, tcg'òó om ko,” témé.

Eēm ko Petere nquum q'oo koe tcāa, kam kò Jeso ba tc'āà a kg'ui cgoa me a máá: “Nta tsi ko ma tc'ěe, Simonee? Dìín koe xu ko nqóoan di xu x'aiga xu marian sée? X'áé-kg'ao ne koea kana c'ěe ne koea?” ta méé. ²⁶ Me Petere xòa a máá: “C'ěe ne koe e,” témé. Me Jeso ba bìrí me a máá: “Nxāaska ne x'áé-kg'ao ne kgoarasea. ²⁷ Gatà i ii igaba méé xae táá ghāa xu guu, ke tshàam koe qòò naka x'àù qgóó cgoa dim dqùì ba síí tcāa, naka tc'āà dim x'àum qgóó tsi ko ba sèè, naka kg'árna ba kgóà, kaim mari ba tsi gha hòò ke. Sèè me naka síí mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu máà me, Tíí hěe naka tsáá hěéthěe tsam di suruta iise,” tam méé.

18

Nqarikg'ai di x'aian koe kaisase kaia ba
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

¹ Eēm x'aèm ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom koe hàà a tēè Me a máá: “Dìína nqarikg'ai di x'aian koe kaia?” témé.

² Me cg'árém cóá ba Gam koe tciia óá, a hàà xg'aekua xu koe tòó me, ³ a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Kàbise xao kò a cóán khama ii tama, ne xao cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcāa tite. ⁴ Gaa domkagam gha wèém ẽe ko ncēm cóám khama ma cg'áré-cg'arese ba nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ii. ⁵ Dìím wèém ẽe ko ncěeta iim cóá ba Tìrí cg'òèan koe qǎèse hààkagu ba ko Tíí tc'áróga qǎèse hààkagu.

Chìbi kúrúaguku sa
(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶ “Igabaga dìím wèém ẽe ko ncěe ne cg'áré ne ncěe ko Tíí koe dtcòm ne ka c'ěe ba chìbian kúrúagum ka i gha qǎè ii, gáí cgoa dis nxōás kaia kòo qg'áó ba koe qáéa tòòè, me tshàam ka nqāaka xaoa tcāàè, a tòmmè ne. ⁷ Haò, cg'ǎè i gha ii nqóóm koe, guù zi ncěe ko khòèan

chìbian kúrúagu zi ka! Eêta ii zi gúu zi méé zi hàà, igabaga haò, cg'ãè i gha ii, khòem ãe zi ko gaa zi gúu zi gam koe guu a hààm ka.

⁸ “Ncèè tsarim tshàu ba kana tsarim nqàrèm kò ko chìbi kúrúagu tsi ne méé tsi q'ãea tcg'òó naka aagu me. Qãèa i gha máá tsi, nqoara hãase kana ts'íkose tsi gha kg'òèan koe tcãà ne, càmm tshàu kana càmm nqàrèse chòò tama c'eean koe xaoa tcãàèan ka khama.

⁹ “A ncèè tsarim tcgáim kò ko chìbian kúrúagu tsi ne, hòbea tcg'òó naka aagu me. Qãè i gha máá tsia, kàà tcgáise tsi gha kg'òèan koe tcãà sa, càmm tcgái úúase chòò tamasa c'ees dxāwam dis koe xaoa tcãàèan ka ke.

Hoàra hãas ghùus dis sere-sere sa

(Lk 15:3-7)

¹⁰ “Q'ana méé tu hãa naka táá ncèe ne cg'aré ne ka c'èea ne ga cg'ãa-cg'ana iise bóò guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: gane di xu moengele xu nqarikg'ai koe hãa xu ko Abom nqarikg'ai koe hàna ba wèé x'aè ka bóò ke. ¹¹ [Khòem dim Cóa ba hààraa, hààm gha hòara ne kgoara ka.]

¹² “Nta tu ko ma tc'èe? Ncèè khòem kò 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga ãe zi 99 zi xàbian koe guu naka ãe hòara hãa sa síí qaa tite? ¹³ A ncèè hòò sim kòò ne, tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Kaisasem gha gaas ães cúís domka qãè-tcao, hòà ta ga hãa zi 99 zi nqáéa hãase. ¹⁴ Gatà iim dàòm cúím kam gatu dim Xòòm nqarikg'ai koe hàna ba tc'èe tama, ãe cg'aré ne ka i gha cúía ne ga kaàkaguè sa.

Tsáá qõem ncèe ko chìbian kúrú máá tsi ba

¹⁵ “Ncèè tsáá qõem kò chìbian kúrú cgae tsia ne méé tsi síí cgae me, naka dqàè me càmm tsao ii koe, a ncèè komsana tsim kò ko ne tsi ncãa tsáá qõe ba gaicara hòòà mááse.

¹⁶ Igabam kò komsana tsi tama ne méé tsi cúí kana càmm khòèan cgoa síí cgae me. Ncèes gúu sa tsi kò kúrú ne tsi ko Nqarim di zi Tcgãya zi ko nxàe sa kúrú ncèe ko máá: ‘Càmm kana nqoana khòèan kò c'èes gúu sa nxàea tseegukagu ne i gha wèé khòèan ga tseeguan bóòà hãa,’ témé sa. ¹⁷ A ncèè komsana ne tamam kò hãa ne méé tsi kerekes dis xg'aes di ne koe síí naka bìrí ne. A ncèè kerekes di ne nem kò komsana tama ne méé tsi tãám nqòóm dim khòem khama ma qgóó me, kana mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khama ma.

¹⁸ “Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Dùús wèés ãe tu gha nqòómkg'ai koe qáé sa gha nqarikg'ai koe qáéèa hãa. Si gha gatà dùús wèés ãe tu gha nqòómkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa.

¹⁹ “Gaicara Ra ko [tseeguan] bìrí tu u a ko máá: A ncèè gatu ka càmm tsara kò nqòómkg'ai koe c'èes gúús dtcàrà koe dtcòmku ne, ne tsara gha Abom nqarikg'ai koe hànam ka kúrú mááè si. ²⁰ Nda koe ga igaba càmm kana nqoana khòèan kòò tirim cg'òèm cgoa xg'aea hãa, ner gaa koe gane xg'aeku koe hàna,” tam méé.

Cgómku úú tamam qãàm dis sere-sere sa

²¹ Me nxãaska Petere ba Jesom koe hàà a tèè Me a máá: “X'aigaè, nta noo q'oro ba gha tíí qõe ba chìbian kúrú cgae te, ra chìbia ba qgóóa máá me, 7 q'oroa gáé?” témé. ²² Me Jeso ba xoa me a máá: “Bìrí tsir ko: 7 q'oro ka tamase, igaba 70 zi 7 zi i.

²³ “Gaa domka i nqarikg'ai di x'aian x'aigam cgoa ko nxará xg'aèè, ãe ko gam di ne qãà ne cgoa xg'ae a ntcòò a ãe ne cgóbè cgae mea zi gúu zi nxàe cgoa ne ba. ²⁴ Eëm ko tshoa-tshoa a kò gatà hëé kagam kò khòem 10 cãan marian di kò cgóbè cgae mea ba gam koe óáè. ²⁵ Surutaa ba kam kò ko tààè khamam kò x'aiga ba x'áè sa tcg'òó, gabá hëé naka gam dis khòè sa hëé naka cóáa khara hëé naka wèé gúúan ãem úúa hãa hëéthëé méé i x'amáguè, nakam suruta kabìè sa. ²⁶ Me qãà ba cookg'aia ba koe qom, a còrè me a máá: ‘X'aigaè, qáo-tcaoa máá te, wèé gúúa ner gha suruta kabì ke,’ témé. ²⁷ Me ãem qãàm dim x'aiga ba thòò-xama máá me, a kgoara me, a chìbia ba qgóóa máá me.

²⁸ “Igabaga ãem ko gaam qãà ba tcg'oa, kam kò c'èem qãàm cg'aré mari-coan kò cgóbè cgae mea ba hòò. A ntcàù me, a tshoa-tshoa a chúú-chuu me, a máá: ‘Cgóbè cgae tea tsias

gúù sa suruta kabi,' témé. ²⁹ Me gam ka c'ée ba qom̃ a dtcàrà me a máá: 'Qáo-tcaoa máá te, surutar gha kabi tsi ke,' témé. ³⁰ Gabagam ko xguì, a ba a qòò a síí kúrú me khóè ba qáé-nquus koe tcààè, a nxāk'g'aiga síí suruta kabi me.

³¹ "Eè xu ko c'ée xu qāà xu èe kúrúsea sa bóò ka xu kò kaisase tshúù-tcao, a xu a síí gaxu dim x'aiga ba bìrí wèè zi gúù zi èe kúrúsea zi. ³² Me nxāaska x'aiga ba qāà ba tciia tcāà a máá: 'Tsáá qāà tsi cg'āè cau tsi, wèè chibia tsi èe gar kò qgóóa máá tsia, dtcàrà tea tsi kò hāa domka. ³³ Qaase tama i gáé kò hāa, thōò-xama-máákuan tsi ga tsáá ka c'èem koe úú sa, ncēer kò ma thōò-xama máá tsia khamaga ma?' témé. ³⁴ Me xgòàm hāa khama gam ka q'òòse ba síí qáé-nquus koe tcāà me, me kaisase thōò-thōòè, a síí nxāk'g'aiga suruta kabi wèéan èem kò góbèa a.

³⁵ "Ncēea tirim Xòòm nqarikg'ai dim gha thēé gatu koe kúrús ga si i, ncèè gatu ka c'èem wèém kò gam ka qōese ba wèè tcáóa ba cgoa qgóóa máá tama ne," tam Jeso ba méé.

19

Aagukus khóè khara di sa (Mk 10:1-12)

¹ Eè ko Jeso ba ncēe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò Galilea koe guu a Jutea koe qòò Jorotane di c'ée xòèan za. ² Zi kò kaia zi xg'ae zi xùri Me, Me gaa koe ga kúrú ne ne qāè.

³ Xu c'ée xu Farasai xu hàà cgae Me, qáé Me xu gha qgàian xu kòò qaa khama a máá: "A x'áèan koe ia kgoaraèa, khóèm gha gam dis khóè sa aagu sa c'èes gúùs domka?" témé.

⁴ Me xoa a máá: "Nxará ta ga xao gáé hāa, tshoa-tshoas koem Kúrú-kg'ao ba khóè ba hēè naka khóè sa hēéthēé kúrú hāa sa?" témé. ⁵ A ba a máá: "Gaa domkagam gha khóè ba gam ka xòò ba hēè naka xòò sa hēéthēé khara guu a ba a gha gam dis khóès koe tc'àmàse, khara gha cúim cgàa ba ii. ⁶ Gaa domka khara cuiskaga cam tite, igabaga khara gha cúim cgàa ba ii. Gaa domka méés táá Nqarim ka xg'ae-xg'aeèa sa khóèm ka q'aa-q'aaè guu.

⁷ Xu tèè Me a máá: "Kháé dùús domka ba kò ko Moshe nxāaska x'áèan tcg'óóa máá, khóèm ga gam dis khóè sa q'ara khara hāa dis tcgāya sa máà, a aagu si di i?" témé.

⁸ Me xoa xu a máá: "Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba kgoara máá xao o, gaxao di zi khóè zi xao gha aagu sa. Igabaga i kò tshoa-tshoas koe gatà ii tama. ⁹ Igabar ko bìrí xao o a ko máá: Dìim wèém èe ko gam dis khóè sa aagu, cg'árà di gúù ka tamase, a ko c'èes khóè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú," ta méé.

¹⁰ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: "A ncèè séèkus kò ncēeta ii ne i qāè e khóè khara gha táá séèku sa," témé.

¹¹ Me xoa xu a máá: "Wèè khóèan ga cuiskaga ncēe kg'uiian kóma q'āa tite, igaba èe máàè ea ne cúí ne ne e. ¹² Khóè xua hàna khama, cóán ábà tite xu: c'ée xua gatà ma ábàèa, xu c'ée xu khóèan ka gatà ma kúrúèa, xu c'ée xu gaxu ka kúrúse ana, nqarikg'ai di x'aian domka. Eè ga kóma q'āa ba méém kóma q'āa," témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'ee'g'ai (Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³ Nxāaska ne kò cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòó cgae, a còrèa máá a ka. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu khóè ne dqàè.

¹⁴ Igabam kò Jeso ba máá: "Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu! Nqarikg'ai di x'aia nea gatà ii ne di i ke," témé. ¹⁵ A ba a tshàua ba gane koe tòó, a gaa koe guus ka tcg'oa a qòò.

Qáí-kg'aom qguà ba (Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶ Kam kò gaa x'aè kaga c'èem khóè ba Jesom koe hàà a ba a tèè Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dùútsa gúùs qāè sa ra gha kúrú a nxāasega chōò tamas kg'òè sa hòò?" témé.

¹⁷ Me bìrí me a máá: "Dùúska tsi ko qāèan ka tèè Tea máá? Cúim khóèm cúim ga ba qāè Me

e. Igaba tsi kò kg'òèan koe tcàa kg'oana ne mée tsi x'áè-kg'áman qg'óó qari,” témé. ¹⁸ Me tée Me a máá: “Ndaka nea?” témé. Me Jeso ba xoa a máá: “Táá mée tsi cg'òo guu, táá mée tsi cg'ára kúru guu, táá mée tsi ts'áa guu, táá mée tsi tshúu-ntcōan nxæ guu. ¹⁹ Saò ba hēe naka saò sa hēethēe mée tsi tcom. Tsáa ka c'ēe ba ncām, ēe tsi ma ncāmsea khamaga ma,” témé. ²⁰ Me gam qári-k'ao ba máá: “Wée x'áè-kg'áman ncēe gar qg'óó qaria, dùu sa ra qanega tcàoa hāa?” témé. ²¹ Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncēe wée za ga tsi kò tchàno kg'oana ne qòo naka tsia sí wée zi gúu zi ēe tsi úua hāa zi x'ámágu naka tsia ēe dxàua ne khòe ne máa, nxāaska tsi gha nqarikg'ai koe qguàn úua. Naka nxāaska hàà xùri Te,” tam mée. ²² Eēm ko gaam qári-k'ao ba ncēe sa kóm kam kò tshúu-tcaoase qòo, kái zi gúu zim kò úua hāa khama.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xga-xgaase-k'ao xu bìrí a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Qguàm khòem gha nqarikg'ai di x'aian koe tcàa sa kaisase qari si i. ²⁴ A ra a ko gaia máá: Kamelean gha dqàam di kòm-coan koe nquri sa thamka si i, qguàm khòem gha Nqarim di x'aian koe tcàas ka,” témé.

²⁵ Eē xu ko xga-xgaase-k'ao xu ncēe sa kóm ka xu kò kaisase are a xu a tēe a máá: “Kháe ba gha nxāaska díi ba kgoaraè?” témé. ²⁶ Me Jeso ba bóo xu a máá: “Khòea ne ko tààe, igabam Nqari ba tààe tama, wée gúua ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁷ Me Petere nxāaska xoa Me a máá: “Bóo! Sixaea wée gúuan ga guua, a ko xùri Tsi. Dùu sa gha kabisea máá xae e?” témé.

²⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o: kabam nqòom koe, ncēe Khòem dim Cóam ko x'aian dis ntcōó-q'ooos x'áan dis koe hàà ntcōó, ne xao gha gaxao ēe ko xùri Tea hāa xao thēe x'aian di zi ntcōó-q'oo zi 12 zi koe sí ntcōó, a xao a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóo a xgàra. ²⁹ Igaba díim wēem ēe Tiri cg'òèan domka x'áea ba guua ba, kana qōese ga xu, kana qōese ga zi, kana xòom ga ba, kana xòos ga sa, kana cóán ga, kana xhàrà ga, nxāa ba gha 100 q'oro ncēe zi gúu zi máàe, a ba a gha chòò tamas kg'òe sa q'òo. ³⁰ Igabaga ne gha kái ne ēe tc'āa di ne kháoka di ne ii, ne gha ēe kháoka di ne tc'āa di ne ii,” tam mée.

20

Kg'om xhàrà di tsée-k'aoan di surutaa ne

¹ Nqarikg'ai di x'aia nea xhàrà ba q'òoam khòem khama ii khama, ncēe ko ntcùukg'ai cgoa tcg'oa a qòo, a sí khòe xu gam dim kg'om xhàrà koe gha tsée xu qaa ba. ² A ba a dtcòmku cgoa xu, cáman di maria nem gha ko suruta xu sa, a ba a gam dim kg'om xhàrà koe tséa tcàa xu. ³ A ba a 9 di x'aè ka tcg'oa, a qòo a sí c'ēe xu bóo xu x'ámágu dis qgáls koe téé-tēe, cúí gúu ga kúru tamase. ⁴ Me bìrí xu a máá: “Gaxao igaba mée xao thēe tirim kg'om xhàrà koe sí tsée. Eē tchàno ii sar gha suruta xao o ke,” témé. ⁵ Xu qòo. Me gaicara koaba ka hēe naka dqòa tcgaì ka hēethēe tcg'oa a qòo, a sí gatà iis gúus ga sa kúru. ⁶ Me dqòa ka tcg'oa a qòo, a gaicara c'ēe xu bóo xu tēe. Me tēe xu a máá: “Dùús domka xaoa koabam wée ba gúu kúru tamase ncēe koe téé-tēe?” témé. ⁷ Xu xoa me a máá: “Cúí khòe ga tséean máa xae e tama domka a,” témé. Me máá: “Gaxao igaba mée xao tirim kg'om xhàrà koe sí tsée,” témé.

⁸ Cáms ko tcàa kam kò kg'om xhàrà ka q'òose ba tc'āa-cookg'aim gaxu di ba bìrí a máá: “Tsée-k'ao xu tcii naka suruta xu. Kháoka hàaraa xu cgoa tshoa-tshoa naka tc'āa di xu koe sí chòo,” témé. ⁹ Xu tsée-k'ao xu ēe kò dqòa ka tséean tshoa-tshoa xu hàà a xu a wéa xu cáim dim mari ba gàbakaguè. ¹⁰ Igaba ēe kò tséean tc'āa a tshoa-tshoa xu ko hàà surutae ka xu kò tc'ēea máá, kaisa maria ne xu gha surutae, ta tc'ēea. Igaba xu kò gaxu igaba wéa xu ga cáim dim mari ba gàbakaguè. ¹¹ Eē xu ko gàbakaguè e ka xu kò tshoa-tshoa a xhàrà ka q'òosem cgoa mēeku, ¹² a máá: “Khòe xu ncēe kò kháoka tshoa-tshoa xua cúim aoara ba tséa, igaba tsi kúru xua xu sixae khama noo, ncēe tséean di qóman hēe naka cáms ka dàoku sa hēethēe xàma hāa xae,” ta xu mée. ¹³ Me xhàrà ka q'òose ba gaxu ka c'ēe ba

xoà a máá: “Khòe tseè, kàa tsi tama ra hãa, ka tsam gáé ncãa dtcòmku tama cáman dim marim ka? ¹⁴ Sèe tsari maria ne naka qõò. Kháóka tsééan tshoa-tshoa hãam tsée-kg'ao bar tsáá khama ma suruta kg'oana ke. ¹⁵ Kgoarasea tama ra gáé hãa, tc'èer kos guù sar gha tiri marian cgoa kúrú sa? Kana ba ko tsarim tcgái ba tiri qãe tcáoan domka nxãe te?” ta méé.

¹⁶ Ncëem dàòm ka ne gha tc'ãa di ne kháóka di ne ii, ne gha kháóka di ne tc'ãa di ne ii.

Jeso ba ko gaia Gam di x'ooan ka kg'ui
(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Eëm kò Jeso ba Jerusalema koe qõò kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 12 xu cúia sèea tcg'ooó, a dàò q'oo koe bìrí xu a máá: ¹⁸ “Bóò, Jerusalema koe xae ko qõò, Me gha Khòem dim Cóá ba kaia xu peresiti xu hëé naka x'áe xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé tshàu q'oo koe tcãàe. Xu gha x'óós koe chibi-chibi Me. ¹⁹ A xu a gha tãá zi qhàò zi di xu khòe xu tshàu q'oo koe tcãà Me, nxãasega xu gha ncõi Me, a qoa Me, a xgàu Me ka. Igabam gha nqoana dim cáman ka x'ooan koe ghùie.

Xòòs dis dtcàrà sa
(Mk 10:35-45)

²⁰ Si kò nxãaska Sebetem di tsara cóá tsara ka xòò sa gas di tsara cóá tsara cgoa Gam koe hàà, a sa a qom, a c'èes guù sa dtcàrà Me. ²¹ Me Jeso ba gas ka máá: “Dùú sa si ko dtcàrà?” témé. Si xoà Me a máá: “Nxàe, tiri tsara cóá tsara gha Tsari x'aian koe Tsáá qàe koe ntcóò sa, me c'èe ba kg'áo xòèa Tsi koe ntcóó, me c'èe ba dxàe xòèa Tsi koe ntcóó,” tas méé. ²² Me Jeso ba xoà a máá: “Dùú sa tu ko dtcàrà sa tu q'ãa tama. A Tiris kubis kg'áàr kos koe tsao ga kg'áà?” ta méé. Tsara máá: “Kg'áà tsam ga,” témé. ²³ Me bìrí tsara a máá: “Kubis Tiris koe tsao gha kg'áà. Igaba ncëe kg'áo xòèa Te koe hëé naka dxàe xòèa Te koe hëéthëé ntcóòan ka, nxãa nea Tíí ka kúrúe tama, igaba i gane èe Abom ka kg'ónò mááe ea ne di i,” ta méé.

²⁴ Eë xu ko 10 xu ncëe sa kóm ka xu kò èe tsara khòe qõeku tsara kaisase xgòà cgae. ²⁵ Igabam Jeso ba Gam koe tciaa óá xu a máá: “Q'ana xao hãa, tãá zi qhàò zi di xu x'aiga xu ko gane koe gaxu di qarian x'ái sa, xu ko gane di xu kaia xu gane koe gaxu di qarian tséékagu. ²⁶ Táá méé i gaxao koe gatà ii guu. Igaba diim wèém èe gha ko gaxao koe kai kg'oana ba, méém gaxao dim tsée-kg'ao ba ii. ²⁷ Naka méém wèém èe gaxao xg'aeku koe tc'ãà kg'oana ba gaxao dim qãà ba ii, ²⁸ ncëem ma Khòem dim Cóá ba ma hàà khòe ne ka tsééa máàe tama khama. Igabam hààraa, hààm gha khòe ne tsééa máá ka, a gha hàà kg'òèa ba máà, kái ne khòe nem gha suruta máá, ne kgoaraè ka.

Jeso ba ko kàa tcgái tsara khòe tsara bóòkagu
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

²⁹ Eë xu ko Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthëé Jeriko koe tcg'oa kas kò kalias xg'ae sa xùri Me. ³⁰ Ka tsara kò gaa x'aè kaga cáman khòe tsara kàa tcgái tsara dàòm dxùukg'ai koe ntcõe. Eë tsara ko kóm Jesom ko nqáe sa ka tsara kò q'au a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thòò-xama máá tsam m!” témé. ³¹ Igabas kò xg'ae sa dqàe tsara a, a máá, nqoo méé tsara, témé, tsara kaisase q'au a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka cóáse Tseè, thòò-xama máá tsam m!” témé.

³² Me kò Jeso ba téé a tcii tsara a, a ba a máá: “Dùú sar gha kúrúá máá tsao o sa tsao ko tc'èe?” ta ma tèe. ³³ Tsara bìrí Me a máá: “X'aigae, tcgáia tsam méé i xgobekg'amse sa tsam ko tc'èe,” témé. ³⁴ Me Jeso ba thòò-xama máá tsara am ko khama tcgáia tsara qgóó, tsara kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (21:1–25:46)

21

Jeso ba ko ciian cgoa Jerusalema koe qǎèse hààkaguè
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Eẽ ne ko Jerusalema koe cúù, a ko Betefage koe hàà, Olife dim xàbìm koe, kam kò Jeso ba càmm xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó, ² a birí tsara a, a máá: “Qǎò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe, gaa koe tsao gha donghi sa hòò, si qáésea tēe, donghi-coam cgoa. Kgoara naka Tíí koe óá si. ³ A ncēe c'ēem khòem kò c'ēe gúù birí tsao o, ne méé tsao birí me naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa khara a,’ témé, nxāaskam gha kúúga guu khara a,” témé.

⁴ Ncēes gúù sa kò kúrúse, porofitim ka kò kg'uièa hāas kg'uis gha nxāasega tseegukaguè ka, ncēe kò máá:

⁵ “Cóás Sione di sa birí naka máá:
‘Bóò, sarim X'aiga ba ko cg'aré-cg'aresease hàà cgae si,
a ba a donghi sa qábia hāa, donghi-coam cgoa hàna sa,
donghis dim cóá ba,’ ” ta méèè sa.

⁶ Tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara qǎò, a síí Jesom ko ma x'áè tsara a khama ma kúrú, ⁷ a síí donghi sa óá, donghi-coam cgoa, a tsara a gatsara di qgáian gam koe tcee, Me gaa koe ntcóó. ⁸ Si káís xg'ae sa dàòm q'oo koe gane di qgáian khàrà, ne c'ēe ne hìian di nxāan xg'ao a ne a dàòm q'oo koe khàrà. ⁹ Si kò xg'aes ēe kò cookg'aia ba koe hēé naka kháóa ba koe hēéthēé hāa sa q'au a máá:

“Hosana, Dafitem ka tsgǎose-coa ba!

Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa,

Gaam ēe ko X'aigam Nqarim di cg'ǎèan cgoa hàà ba!

Hosana, ēe kaisase tc'amaka hàna ba!”

témé.

¹⁰ Eẽm ko Jeso ba Jerusalema koe tcāà kam kò wèém x'áé-dxoo ba ngàrè ka téé a máá: “Ncēe ba dii baa?” témé. ¹¹ Zi xg'ae zi xǎa a máá: “Ncēe ba Jeso Me e, porofitim Galilea dim xg'aekum Nasareta dim koe guua hāa ba,” témé.

Jeso ba ko tempelem koe tcāà
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Me Jeso ba tempelem koe tcāà, a ba a wèé ne ēe kòo tempelem q'oo koe x'ámá, a ko x'ámágu ne xhàiaгу, a ba a kò khòe ne ncēe tǎa ngǎó di marian ko sée a gaan téé-q'oo koe tempelem di marian khòe ne mǎa ne di tafolean xùbu, naka gane ēe ko tcíbian x'ámágu ne di ntcóó-q'ooan hēéthēé e, ¹³ a ba a birí ne a máá: “Góásea i hāa a ko máá: ‘Tirim nquu ba méém cǎrèan dim nquu ba ta ma tcièè, igaba tu gatu ts'ǎà-kg'ao ne dim nquu ba kúrú mea,” témé.

¹⁴ Ne kǎa tcgái ne hēé naka nqara ne hēéthēé tempelem koe hàà cgae Me, Me kúrú ne ne qǎè. ¹⁵ Igaba ēe xu ko kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé ko are-aresa zi gúù zi kúrúm ko zi bóò, i ko cóán tempelem koe q'au a ko máá: “Hosana, Dafitem ka tsgǎose-coam koe,” témé ka xu kò xgòà, ¹⁶ a xu a Gam ka máá: “A kóm Tsi ko ncēe cóán ko méés gúù sa?” témé. Me Jeso ba xǎa a máá: “Eè, qanega xao gáé nxará naka kóm ta ga hāa Nqarim di zi Tcgāya zi koe góásea sa, ncēe ko máá:

‘Cóán hēé naka comko cóá-coan hēéthēé
di kg'áman koer dqomān kg'ónò mǎásea hāa,
ta méé sa?” témé.

¹⁷ A ba a guu xu a x'áé-dxoom ka tchàa koe tcg'oa a Betania koe síí, a gaa koe síí x'óm.

Jeso ba ko faia dis hì sa cgúí
(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, ēem ko x'áé-dxoom koe kabise kam kò xàbàa hāa. ¹⁹ Faia dis hì sam ko dàòm qǎe koe bóò kam kò síí cgae si, a síí cúí gúù ga táá hòò cgae si, igaba tqaran

cúi ga a. Kam kò gaas ka máá: “Chõò tamase méé i cúí tc'õo ga sáá koe gaia táá tcg'oa guu!” témé. Si kò faia dis hìi sa gaa x'aè kaga nqai.

²⁰ Eẽ xu ko xga-xgaase-kg'ao xu bóò si ka xu kò are, a máá: “Nta sa ko ma faia dis hìi sa kúúga nqai?” ta ma tèè.

²¹ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tseegukagar ko bìrí xao o: Dtcòmman xao kò úúa hãa, a káise tc'ẽe-tc'ẽese tama, ne xao cuiskaga faia dis hìis koe kúrúseas gúús cúí sa kúrúa hãa tite, igaba ẽe xao kò ncẽem xàbì ba bìrí a máá: ‘Séèa ghùìè naka síí tshàam q'oo koe ncemea tcãàè’ témé, ne i gha gatà ii. ²² A ncèè dtcòmman xao kò úúa hãa ne xao gha dùús wèes ẽe xao ko còrèan cgoa dtcàrà sa hòò,” témé.

*Jesom di qarian ka tèè sa
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)*

²³ Jesom ko tempelem koe tcãà ka xu kò kaia xu peresiti xu hẽé naka khòè ne di xu kaia xu hẽéthèè hàà cgae Me, ẽem hãa a ko xga-xga ka, a xu a máá: “Dùútsa qaris cgoa Tsi ko ncèe zi gúù zi kúrú, i gataga dín ncèe qarian máá Tsia hãa ncèe gúù zi kúrú di i?” témé.

²⁴ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tíí igabar gha cúis gúù sa tèè xao o thèé, a ncèè xoa ba xao kò máà Te, nẽr gha Tíí igaba bìrí xao o dùútsa qaris cgoar ko ncèe zi gúù zi kúrú sa. ²⁵ Tcguù-tcguukuan Johanem dia kò ndaa guua, nqarikg'ai koea kana khòèan koea?” témé.

Xu xóé a tèèku a máá: “ ‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kò ko méé nem gha tèè xae e a máá: ‘Dùús domka xaoa kò kháé nxãaska gam koe dtcòm tama?’ témé. ²⁶ Igaba ncèè: ‘Khòèan koe e,’ ta xae kò ko méé ne xae ko khòèan bèe. Wèé ne khòè ne ko Johane ba porofitimi iise bóò khama,” ta xu méé. ²⁷ Xu Jeso ba xoa a máá: “C'úúa xae hãa,” témé.

Me bìrí xu a máá: “Nxãaskar Tíí igaba cuiskaga bìrí xaoa hãa tite dùútsa qaris cgoar ko ncèe zi gúù zi kúrú sa,” témé.

Cóá tsara dis sere-sere sa

²⁸ “Nta xao ko ma tc'ẽe? C'ẽem khòè ba kò cámm cóá tsara úúa. A ba kò tc'ãà dim cóám koe síí, a bìrí me a máá: ‘Tíí cóáè, qõò naka síí ncèe cámm ka kg'om xháràm koe tséé,’ témé.

²⁹ Me xoa me a máá: ‘Cuiskaga a,’ témé, igabam kò kháóka tc'ẽea kabi, a ba a qõò.

³⁰ “Me khòè ba cámm dim cóám koe síí, a gataga gam ka méé, me xoa a máá: ‘Qõòr gha àboè,’ témé, igabam táá qõò. ³¹ Gatsara ka ndaka ba kò xõòm ko tc'ẽe sa kúrú?” tam Jeso ba ma tèè. Xu máá: “Tc'ãà di me e,” témé.

Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o: Mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hẽé naka cg'ará-kg'ao zi hẽéthèèa gha Nqarim di x'aian koe gaxao ka tc'ãà a tcãà. ³² Johane ba kò gaxao koe tchànóm dàòm cgoa hàà, xao kò táá gam koe dtcòm, igaba i kò mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hẽé naka cg'ará-kg'ao zi hẽéthèè gam koe dtcòm. Gataga xao kò ncèes gúù sa bóò, igaba xao kò táá kháóka tc'ẽea kabi a gam koe dtcòm,” témé.

*Chõó-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)*

³³ A ba a máá: “C'èes sere-sere sa kóm. C'ẽem x'ãè-kg'ao ba kò hàna, ncèe kò kg'om xhàrà ba xhàràa ba, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nxàma-nxàma, a ba a gõéan ko kúrúèm qgài ba hẽé naka qáòm nquu ba hẽéthèè gaa koe tshào, a ba a xhàrà-kg'ao xu cgóbè me, a c'ẽem nqõóm koe qõò.

³⁴ “Eẽm ko tc'õoan ko kúrúsem x'aè ba cúù kam kò gam di qãàn tsééa úú, xhàrà-kg'ao xu koe, síí xu gha gam di tc'õoan sèè ka. ³⁵ Xu kò xhàrà-kg'ao xu gam di qãàn sèè, a c'èe ba xg'án, a c'èe ba cg'õo, a xu a c'èe ba nxõán cgoa xgàrùbe.

³⁶ “Gaicaram kò c'èe qãàn tsééa úú, kg'aiakan nqáéa hãa a, xu síí gataga hẽé e.

³⁷ “Kháókam kò gam dim cóá ba tsééa úú cgae xu, a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóóse,’ témé. ³⁸ Igaba ẽe xu ko xhàrà-kg'ao xu cóá ba bóò ka xu kò bìríku a máá: ‘Ncèe ba gúù zi ka q'òòsem ga me e, ncèe gha ko hàà xhàrà ba q'òò ba, ke hàà naka xae cg'õo me

naka gam di x'aian sée,' témé. ³⁹ Xu kò sée, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'òó me, a cg'òó me.

⁴⁰ “Kháé nxãaska, ãem kòo kg'om xhàrà ka q'òòse ba hàà, ne ba gha ãe xu xhàrà-kg'ao xu xhàrà di xu dùú sa kúrú?” tam ma Jeso ba tèè. ⁴¹ Xu bìrí Me a máá: “Eẽ xu cg'ãè kúrú-kg'ao xum gha cg'ãèm dàòm cgoa kaàkagu, a ba a gha c'ẽe xu xhàrà-kg'ao xu kg'om xhàrà ba máà, xu qgóóá máá me, ncẽe gha gam di xòèan tc'òoan di máà me xu, tc'áróan ko kúrúse x'aèan kòo hàà ne xu,” témé.

⁴² Me Jeso ba gaxu ka máá: “Qanega xao gáé *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe nxará tama, ncẽe ko máá:

'Nxõás ãe tshàò-kg'ao xu ka bóòà xguìèa hãa sa,

kaisase cgáés nxõá sa kúrúá hãa.

Ncẽea X'aigam *Nqarim* ma kúrúá hãa a,

si ncẽe sa tcgáí-q'ooa ta koe t'òè si i,'

témé zi?

⁴³ “Gaa domkar ko bìrí xao o, a ko máá: X'aian *Nqarim* dia gha gaxao koe séea tcg'òóè, a ia a gha qhàòs ãe ko qãè tc'áróan kúrú sa máàè. ⁴⁴ [Gaam ãe ko ncẽes nxõás koe cg'áé ba gha khoana tòòm-tomse, igaba ães kòo c'ẽe khóèan koe cg'áé nes gha tòòm-tom m,” témé.]

⁴⁵ Eẽ xu ko kaia xu peresiti xu hẽé naka Farasai xu hẽéthẽé Gaam di zi sere-sere zi kóm ka xu kò q'ana hãa gaxu kam ko kg'ui sa. ⁴⁶ Qáé Me kg'oana xu kò hãa, igaba xu kòo khóè ne dis xg'ae sa bèe, porofitim iise ne kòo sée Me khama.

22

Séèkuan dis kòès dis sere-sere sa

(Lk 14:15-24)

¹ Me Jeso ba gaicara gane cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui, a máá: ² “Nqarikg'ai di x'aia nea x'aigam ncẽe ko gam dim cóá ba séèkuan dis kòè sa kúrúá máám cgoa nxará xg'aeèa hãa.

³ Me nxãaska gam di qãàn tsééa úú ãe ko séèkuan dis kòès koe tciìèa hãa ne koe, sí ne gha bìrí ne ne hàà ka. Igaba ne kò hààn xguì.

⁴ “Me gaicara c'ẽe qãàn tsééa úú a máá: ‘Bìrí ãe kò tciìèa hãa ne naka máá: ‘Bóò, kg'ónòar xg'ara hãa tc'òoan kòès di i, tiri xu ghòè xu hẽé naka tiri ghòè-coan tsáúá hãa hẽéthẽéa cg'òòèa hãa, i wèè gúúan kg'ónòà xg'araèa hãa, ke séèkuan dis kòès koe hàà,’ ’ témé. ⁵ Igaba ne kò tc'irì-tc'irise, a ne a qõò, Me c'ẽe ba gam dim xhàrà koe qõò, me c'ẽe ba gam di tsééan koe qõò. ⁶ Ne c'ẽe ne wèèa ne ga gam di qãàn qgóó, a xgàra a, a ne a cg'òó o. ⁷ Me x'aiga ba xgòà, a ba a gam di ncõo-kg'aoan tsééa úú, a ãe ne cg'òo-kg'ao ne cg'òo, a gane di x'áé-dxooan dàò.

⁸ “A ba a nxãaska gam di qãàn bìrí a máá: ‘Séèkuan dis kòè sa kg'ónòà xg'araèa hãa, igaba ãer kò tciia hãa nea tciiku sa kg'ano tama. ⁹ Ke ncẽeska x'áé-dxoom xg'aeku di dàòan ko nxãa koe qõò, naka séèkuan dis kòès koe tciia óá khóèan wèè ãe xao gha hòò o,’ témé. ¹⁰ I kò ãe qãàn x'áéan xg'aeku di dàòan koe qõò, a i a wèéan ãe xu kòo xg'ae cgoan xg'ae-xg'ae, tshúúan ga hẽé naka qãèan ga hẽéthẽé e, me séèkuan dis kòès dim nquu ba cg'áè-kg'aoan ka cg'òè.

¹¹ “Igabam ãem ko x'aiga ba tcàà, cg'áè-kg'aoa nem gha bóò ka, kam kò gaa koe séèkuan dis kòès di qgáían hãa tamam khóè ba bóò. ¹² A ba a bìrí me a máá: ‘Tíí tcáràè, nta tsi ma ncẽe koe tcana, séèkuan dis kòès di qgáían úú tamase?’ témé. Me khóè ba kààn kg'ui.

¹³ Kam ko nxãaska x'aiga ba qãà xu bìrí a máá: ‘Qáé me tshàua ba koe hẽé naka nqàrèa ba koe hẽéthẽé e, naka tchàa koe xaoa tcg'òó me, dcùú-qoms q'oo koe, ncẽe gaa koe i gha kg'aeen hẽé naka gãò xõóan hẽéthẽé hãa koe,’ témé. ¹⁴ Káí nea kò tciìèa, igaba ne kò cg'orò ne nxará tcg'òòèa hãa khama.”

Kaesaram koe surutan dis tèè sa

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Xu nxãaska Farasai xu tcg'oa, a síi kàa zi xg'ae-xg'ae, nta xu gha ma kg'uian cgoa qgóó Me sa. ¹⁶ A xu a nxãaska gaxu di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěe naka Herotem di xu xuri-kg'ao xu hěéthěe Gam koe tsééa úú, xu síi máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khóè Tsi i sa, a ko Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa sa, a c'ěe khóè cgoa ga tchòà úú tama, khóèan di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. ¹⁷ Ke ncēeska birí xae e, dùú sa tsi ko tc'ěe sa: A tchànoa, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa kana méém táá surutaè saa?” ta xu méé.

¹⁸ Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàas cg'ǎè sa q'ana hãase máá: “Dùús domka xao ko kúrúa bóò Te, gaxao qǎè qgóóse ko igabaga cg'ǎè cau xaoè? ¹⁹ X'aigam ko suruta cgoaèm mari ba x'ái Te,” témé. Xu gaam mari ba máà Me. ²⁰ Me Jeso ba x'ái xu me a tēè xu a máá: “Díin dis tcúú sa ncēe sa, naka gatàa díin di cg'ǒèa ncēe e?” témé. ²¹ Xu xǒa a máá: “Kaesaram di si i,” témé. Me nxãaska birí xu a máá: “Eě Kaesaram di ii sa nxãaska Kaesara ba máà, naka ēe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. ²² Eě xu ko ncēe sa kóm ka xu kò area, khama xu kò guu Me a qǒò.

*X'ooan koe tēēan dis tēē sa
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)*

²³ Gaam cáim ēem kaga xu kò Saduke xu hàà, ncēe x'ooan koe tēes hàna sa dtcòm tama xu, a xu a hàà tēē Me, ²⁴ a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba kò máá: ‘Khóèm kò x'óó, cóá úú tamase, ne méém qǒese ba ēes khóès káà kg'ǎò-khoe sa sēè naka káíkhoe ba cóán ábà máá,’ témé. ²⁵ Nxãaska xu kò 7 xu khóè qǒeku xu hàna, gatá cgoa kò x'ǎèa xu. Tc'ǎà di ba kò sēèa hãa, a ba a cóá úú tamase x'óó, a kò qǒese ba khóè sa qǎua máá. ²⁶ Me kò cáim di ba gataga hěé, nqoana di ba hěéthěe e, Me nxãakg'ai ga síi 7 di ba tcǎà. ²⁷ Si wēèa xu qǎá q'oo koe khóès ga sa x'óó. ²⁸ Ka sa gha nxãaska x'ooan koe i kò tēēem cáim ka ndakam di saa, ēe xu 7 xu ka? Wēèa xu kò úú sia hãa ka,” ta xu méé.

²⁹ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Tsǎa xao hãa, *Nqarim di zi Tcgǎya* zi ko méé sa hěe naka Nqarim di qarian hěéthěe xao c'úua hãa khama. ³⁰ Eě ne ko khóè ne x'ooan koe tēe ne i gha sēèkuan káà ii khama, ne gataga sēèkuan kgoara máàè tama, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ³¹ X'ooan koe ghùies ka: A nxárá ta ga xao gǎé hãa, Nqarim gatu koe nxàea hãa sa? Ncēem kò máá: ³² ‘Tíi Ra Nqarim Abrahamam di Ra a, a Nqarim Isakam di Ra a, a Nqarim Jakobem di Ra a,’ témé ka. X'óóa ne dim Nqarim tama Me e, igabagam kg'ǒèa hãa ne di Me e,” tam méé.

³³ Eě zi ko xg'ae zi kóm Me, ka zi kò Gam di xgaa-xgaan ka arekaguè.

*Kaiam x'ǎè-kg'ám dis tēē sa
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)*

³⁴ Eě xu ko Farasai xu kóm, Saduke xum kò tcēekg'am kg'ám sa, ka xu kò xg'ae. ³⁵ Me gaxu ka c'ěe ba, ncēe x'ǎè q'ǎa-kg'ao kò ii ba, qǎé Mem gha qǎài nem ko qaa khama tēē Me a máá: ³⁶ “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, x'ǎèan q'oo koe ba ndakam x'ǎè-kg'ám ba kaia?” témé.

³⁷ Me birí me a máá:

“ ‘X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi

wèè tcáóa tsi cgoa hěé,

naka wèè kg'ǒèa tsi cgoa hěé

naka wèè tc'ěea tsi cgoa hěéthěe ncànm.’

³⁸ “Ncēea tc'ǎà di a kaiam x'ǎè-kg'ám ga me e. ³⁹ Me cáim di ba ko gam cgoa qǒòa mááku a ko máá:

‘Tsáá ka c'ěe ba ncànm,

ēe tsi ma ncànmsea khamaga ma,’

témé.

⁴⁰ “Ncēe tsara x'ǎè-kg'ám tsara koe i wèè x'ǎèan ga hěe naka porofiti xu ka góáèas ga sa hěéthěe qgóó xg'aeèa,” tam méé.

*Krestem diin dim tsgõo-coam ii dis tõe sa
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)*

⁴¹ Eẽ xu ko Farasai xu xg'aea hãa kam kò Jeso ba tõe xu ⁴² a máá: “Krestem ka xao ko ntama ma tc'ẽe? Diin dim tsgõo-coa baa?” témé. Xu birí Me a máá: “Dafitem ka tsgõose-coa Me e,” témé. ⁴³ Me birí xu a máá: “Gatà i ko ii ne, ne ba kò kháé nxãaska Dafite ba dùús domka *Tcom-tcomsam* Tc'ẽem ka kg'uikaguè a 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me, ncẽem kòo máá:

⁴⁴ 'X'aigam *Nqari* ba kò Tirim X'aiga ba birí a máá:
'Kg'áo xòèa Te dim x'òàm koe méé tsi ntcõó,
nakar gha nxãakg'aiga síí tsari cg'õo-kg'aoan
nqàrè-kg'ama tsi ka nqãaka tòó,'
témé ka.

⁴⁵ “A ncẽe Dafitem kòo 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me ne ba gha nxãaska ntama ma gam dim tsgõo-coa ba ii?” témé. ⁴⁶ I kò cúí khòè ga táá kgoana a Jeso ba xoa, i kò ãem cáím koe guu a khòè ne bèe a táá gaicara c'ẽe tõe ga tõe Me.

23

*Jeso ba ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hẽé naka Farasai xu hẽéthẽé dqàè
(Mk 12:38-40; Lk 11:39-52; 20:45-47)*

¹ Me nxãaska Jeso ba xg'ae zi hẽé naka xгаа-xгаа-kg'ao xu hẽéthẽé birí a máá: ² “X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hẽé naka Farasai xu hẽéthẽéa Moshem dis téé-q'oos koe hãa. ³ Ke méé tu wèé zi gúú zi ãe xu ko birí tu u zi kúrú naka qgóóa qari zi. Igaba ãe xu ko kúrú zi táá kúrú guu, ãe xu ko xгаа-xгаа sa xu kúrú tama ke. ⁴ Kaia zi xgàm zi qóm zi xu ko qáé a khòèan nxàra koe tòó, igaba xu gaxu tshàua xu ka ghùì a nxònokagu zia hãa tite. ⁵ Wèé zi gúú zi kúrú xu ko zi, xu ko khòèan gha bóò zi ka kúrú zi: gaxu di zi tcãà tcúú zi hẽé naka horo q'óm zi hẽéthẽé, còrè di kg'uian góásea hãa zi xu ko tchàa-tchaa, a xu a gaxu di qgáian di x'òàn qáò-qao. ⁶ Tcomkuan di zi qgái zi xu ncàma hãa, naka dòàn xõe koe hẽéthẽé e, a xu a gataga còrè-nquuan koe kaia zi ntcõó-q'oo zi ncàma hãa thẽé, ⁷ naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámkaguku sa hẽéthẽé e, naka gataga khòè ne ka 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciikuan hẽéthẽé e.

⁸ “Igaba méé tu táá 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciiè guu, cúím Khòè ba gatu dim Xгаа-xгаа-kg'ao Me e, tu wèéa tu ga qõekua hãa ke. ⁹ Naka tua nqõómkg'ai koe táá cúí khòè ga 'àboè' ta ma tcii guu, cúím Khòè ba gatu dim Xòò Me e ke, ncẽe nqarikg'ai koe hàna ba. ¹⁰ Táá méé tu gataga 'tc'ãà-cookg'aiè' ta ma tciiè guu, cúím Khòè ba gatu dim Tc'ãà-cookg'ai Me e ke, Kreste ba. ¹¹ Gatu xg'aeku koe kaia hãa ba méém gatu dim qãa ba kúrú. ¹² Wèém ãe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè, me gha wèém ãe ko cg'aré-cg'arese ba kaikaguè.

¹³ “Igaba haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hẽé naka Farasai xao hẽéthẽé e, gaxao ncẽe qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqarikg'ai di x'aian xao ko khòè ne cookg'ai koe tcẽekg'am khama. A gaxao igaba táá tcãà, a xao a gataga ãe tcãà kg'oana ne guu naka ne tcãà tama khama. ¹⁴ *

¹⁵ “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hẽé naka Farasai xao hẽéthẽé e, gaxao ncẽe qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqõó ba hẽé naka tshàa ba hẽéthẽé xao ko qõòà nxàma-nxàma, khòèm c'ees qhàòs di ba xao gha sèèa mááse me hàà gaxao dis xg'aes koe tcãà ka! A ncẽe gatàm kò ko hẽé, ne xao ko kúrú mem kg'ano, chõò tamás c'ees dxãwam dis koe síía ne, cáím q'oro nqáé xaoa hãase.

¹⁶ “Haò, cg'ãè i gha ii, gaxao tc'ãà-cookg'ai xao káà tcgái xao ka, ncẽe ko máá: 'Khòèm kò tempelem cgoa gaise ne i káà hùì i, igabam kò tempelem di gautan cgoa gaise ne méém

* **23:14:** C'ẽe zi tcgãya zi Gerika di zi ncẽe xùri ko kg'uian úúa: 14Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hẽé naka Farasai xao hẽéthẽé ka, qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Dxàe-ntcõa zi xao ko nquua zi xhùu cgae, a xao a ko qáò còrèan cgoa x'ái-x'aise. Gaa domka xao gha kias xgàraku sa hòò.

gaas gaise sa tséékagu,' ta ko méé xao. ¹⁷ Gaxao káà tc'êe xaoè, a káà tcgái xaoè! Dùú sa cgáé saa? Gautaa, kana tempele baa, ncêe q'ooa ba koem úúa hãa gautan ko kúrú, i Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bóòè ba? ¹⁸ Xao ko gataga máá: 'Khòèm kò altaram cgoa gaise ne, i káà hùì i, igabam kò ko Nqarim ko tcg'òóa máàès abas cgoa gaise ne, ncêe altaram koe hàna sa, ne méém gaas gaise sa tséékagu,' témé. ¹⁹ Gaxao káà tcgái xaoè! Dùú sa cgáé saa? Nqarim ko tcg'òóa máàès aba saa, kana altara baa, ncêe aba sa ko kúrú si Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bóòè ba? ²⁰ Gaa domkam, gaam êe ko altaram cgoa gaise ba, gam cgoa hêé naka wèès gúùs êe gam tc'amkg'ai koe hànas cgoa hêéthêé ko gaise. ²¹ Gatà iim dàòm kam kò êe ko tempelem cgoa gaise ba gaam cgoa hêé, naka Gaam êe q'ooa ba koe x'âèa hãam *Nqarim* cgoa hêéthêé gaise. ²² Me ko gaam êe ko nqarikg'aian cgoa gaise ba Nqarim dis ntcõó-q'oos cgoa hêé, naka Gaam êe gaas koe ntcõem cgoa hêéthêé gaise.

²³ "Haò, cg'âè i gha ii gaxao ka, x'âè xgaa-xgaa-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hêéthêé e, qâè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqari ba xao ko tc'òoan ko xg'ãò-xg'ãò zi gúù zi[†] koe cúis tshàu-q'oos dian tcg'òó a máá. Igaba xao kaisase cgáé zi gúù zi x'âèan di zi xguà hãa khama: ncêe qâèse qgóókuan hêé, thòò-xama-mááku sa hêé naka tcom-tcomsa sa hêéthêé zi. Qaase i ko, ncêe zi gúù zi *cgáé zi* xao ga kò kúrú hãa sa, igabaga c'êe zi c'urù tamase. ²⁴ Gaxao tc'âà-cookg'ai xao káà tcgái xaoè. Dcène ba xao ko êe xao ko kg'áà gúùan q'oo koe tcg'òó, igaba xao ko kamele sa tòm!

²⁵ "Haò, cg'âè i gha ii, gaxao x'âè xgaa-xgaa-kg'ao xao hêé naka Farasai xao hêéthêé ka, qâè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Kubi sa hêé naka gàba sa hêéthêé ka xao ko qãáa sara xg'aà, igaba sara q'ooa sara koe chìikuan hêé naka cèèan hêéthêé ka cg'oèa hãa.

²⁶ Tsáá káà tcgái tsi Farasai tseè! Kg'áíka q'ano-q'ano kubis q'oo naka gàba sa hêéthêé e, naka i gha nxãasega qãáa sara q'ano ii.

²⁷ "Haò, cg'âè i gha ii gaxao ka, x'âè xgaa-xgaa-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hêéthêé e, qâè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Xg'aàèa a q'úú zi tc'ám zi khama xao ii, ncêe tchàa za tsi kò ko bóò zi ne t'òè ii zi, igaba q'ooa zi koe x'óóa hãa khòèan di c'òán hêé, naka wèé cg'uri qhàòan hêéthêé ka cg'oèa hãa zi. ²⁸ Gataga xao ii a khòè ne koe tchàa za tchàno khòèan di bóòse-q'ooan úúa, igaba xao q'ooa xao koe cg'âè cauan ka hêé naka cg'urian ka hêéthêé cg'oèa hãa.

²⁹ "Haò, cg'âè i gha ii gaxao ka, x'âè xgaa-xgaa-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hêéthêé e, naka qâè qgóóse ko igaba cg'âè cau xao hêéthêé e! Porofiti xu di zi tc'ám zi koe xao ko dqom cgoaè xu gha zi gúù zi tshàoa tòó, a xao a ko êe kò tchàno ii ne di tc'áman t'òè-t'òè. ³⁰ A xao a ko máá: 'Sixae ka tsgõosea xu di x'âèan ka xae kò xg'ao kg'òèa hãa ne, xae ga xg'ao porofiti xu di c'áòan ntcãágua hãa tama,' ta ko méé xao. ³¹ Ncêeta mééan ka xao ko nxàea tseegukagua mááse, êe xg'ao porofitian cg'òo ne di xao tsgõo-coa xao o sa. ³² Ke méé xao ncêeska gaxao ka tsgõose ga xu di chìbian xg'ara-xg'ara.

³³ "Gaxao cg'ao xaoè! A dcàùan di xao cóá xaoè! Nta xao gha ma chòò tamasa c'ees dxãwam dis koe xgàrakuan bèe? ³⁴ Q'ãa méé xao: porofiti xu hêé, naka tc'êega xu khòè xu hêé naka x'âè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêéthêér ko tsééa úú sa. Xao gha c'êe-kg'áíka xu cg'òo, a gha c'êe xu xgàù, a gha c'êe xu gaxao di còrè-nquuan koe xg'ám, a xao a gha wèé xu x'âé-dxoo xu koe xgàra. ³⁵ Ncêes gúù sa gha kúrúse, nxãasega xao gha xgàràè ka, káà chìbi ne khòè ne di c'áòan xao góman koe ntcãágua khama. Ncêes ntcãágu c'áòku sa kò tchànóm khòèm Abelem koe guu a tshoa-tshoa, a sí Sakariam, Barakiam dim cóám koe tcãà, ncêe xao xg'ao tempele ba hêé naka altara ba hêéthêé xg'aeku koe cg'òoa ba. ³⁶ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Wèèan ncêea gha ncêem x'aèm di ne khòè ne koe hàà kúrúse, témé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá
(Lk 13:34-35)

[†] 23:23: tc'òoan ko xg'ãò-xg'ãò zi gúù zi - Gerika sa ko nqoana hùì-coa zi ka kg'ui, Naros koe cg'òè úú tama zi.

³⁷ “Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè, tsáá ncêe ko porofitian cg'õo tsi, a ko ãe tsáá koe tséèa hãa xu nxõán cgoa cg'õo tsi. Nta noose ra kò tc'èe hãa, tsari khóèa ner gha xg'ae-xg'ae sa, ghòròs ko ma cóáa sa tcgàmàa sa dòm q'oo koe ma xg'ae-xg'ae khama, igaba tu kò tc'èe e tama. ³⁸ Q'ãa méé xao, gaxao dim tempele ba xao gha cg'ãa-cg'anasea hãase guua mááè sa. ³⁹ Bìrí xao or ko, cuiskaga xao gaicara bóò Te tite, a xao a gha nxãakg'aiga máá: ‘Gaam ãe ko X'aigam *Nqarim* dim cg'õem cgoa hàà ba ts'ee-ts'ee kg'aiaè,’ témé,” tam méé.

24

Nqõó ba ko chõò di zi x'ái zi

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Jeso ba kò tempelem koe guu a tcg'oa a ba a qõò, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me, hàà xu gha gaa nquuan tempelem di x'ái Me ka. ² Me xõa xu a máá: “Wèéan ncêe ga xao ko bóò na? Tseegukar ko bìrí xao o: Cuiskagas ncêe koe cúis nxõás ga sa c'èes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite, wèéa zi ga gha xòóà qàriè,” témé.

Cg'ãè zi hëé naka xgàraku zi hëéthëé e

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Eëm Jeso ba Olife dim xàbìm koe ntcõóa-ntcõe, ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu cúíaga hàà cgae Me, a máá: “Bìrí xae e, n-cáma i gha ncêe gúùan kúrúse sa, i gha gataga Tsari hàà-q'ooan hëé naka nqõóm di chõò-q'ooan hëéthëé dùús ka x'áiè sa?” témé.

⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Q'ãa xao naka i táá cúí khóè ga hòakagu xao o guu. ⁵ Kái ne gha Tirim cg'õem cgoa hàà, a máá: ‘Tíí ra Krete ra a,’ témé, a ne a gha kái ne hòakagu ke. ⁶ Tu gha ncõoan hëé naka ncõoan di zi nxàe zi ka hëéthëé kóm, igaba bóò naka tu táá q'aekaguè guu. Gatà ii zi gúù zi méé zi kúrúse ke, igaba i qanega chõò-q'ooan hàà ta ga hãa. ⁷ Nqõóm di zi qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku, i xàbàn hãa, i nqõóan di cgùruan kái zi qgài zi koe hãa khama. ⁸ Wèé zi ncêe zia ábàn di thõòan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹ “Ne gha nxãaska xgàrakuan koe tcãà tu u, a cg'õo tu u. Tu gha Tiri cg'õèan domka *nqõóm di zi qhàò zi wèé zi ka hòrèe*. ¹⁰ Nxãaska ne gha kái ne gane di dtcòmàn aagu, a gha qáékuan koe tcãàku, a ne a gha gane ka c'èe ne hòrè. ¹¹ I gha tshúù-ntcõan di porofitian kái x'áíse, a kái ne khóè ne hòakagu. ¹² Cg'ãèan di càuse-q'ooan domka i gha kái khóèan di ncàm kuan qgài, ¹³ igaba gaam ãe ko qarika téé a chõò-q'oos koe síí ba gha kgoaraè. ¹⁴ I gha *Nqarim di x'aian di qãè tchõàn wèém nqõóm koe xgaa-xgaaè, x'áís iise nqõóm di zi qhàò zi wèé zi koe, si gha nxãaska chõò-q'oo sa hàà*.

Q'àò-q'aosas gúù sa

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ “Eë tu ko q'àò-q'aosas gúù sa bóò, ncêe ko tcom-tcomsam qgài ba kúrú me xãòm khama ii sa, si gaa koe téé-tèe. Porofitim Danielelem kò tcom-tcomsam qgàim koe hãase gaas ka kg'ui sa (èe ko nxará ba méém kóma q'ãa). ¹⁶ Ne méé ne nxãaska ãe Jutea koe hàna ne xàbàn koe qgóéa síí, ¹⁷ nakam ãe nquuan tcobe koe hàna ba táá xõa na síí ãe nquuan q'oo koe hãa sa sée guu, ¹⁸ nakam ãe xhàràan koe hàna ba táá kabise naka síí gam di qgáian sée guu. ¹⁹ Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cáim zi ka ãe ncàà zi koe cóán úúa zi khóè zi ka hëé naka ãe gha ko comkagu zi ka hëéthëé e! ²⁰ Còrè naka i gha gatu di qgóéan táá sao di x'aè ka hãa guu kana Sabata dim cáim ka. ²¹ Nxãaska i gha kaia xgàrakuan hãa ke, ncêe nqõóm di tshoa-tshoases koe guu a qanega hãa tama a, ncêes noose ga, a i a gaicara hãa tite e. ²² A ncèè ãe xu cáim xu kò xòm-xommè ta ga hãa ne, i cúí khóè ga kgoaraèa hãa tite, igaba xu gha ãe nxará tcg'òóèa hãa ne domka ãe xu cáim xu xòm-xommè.

²³ “A ncèè ãem x'aèm kam kò c'èem khóè ba bìrí tu u a ko máá: ‘Bóò, ncêe ga Me e Krete ba,’ kana máá: ‘Eë gam síí hãa,’ témé ne, méé tu táá dtcòm m guu. ²⁴ Tshúù-ntcõan di xu Krete xu hëé naka tshúù-ntcõan di xu porofiti xu hëéthëéa gha x'áíse, a kaia zi x'ái zi

hěe naka are-aresa zi gùu zi hěéthěe kúrú ke, ẽe nxará tcg'òòea ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòo ne. ²⁵ Bòò, x'aèan cookg'ai koer kò bìrì tu ua.

²⁶ “A ncěe gatu ka ne kòo máá: ‘Bòò, tchàa-xgóóm koem hãa,’ témé ne méé tu táá tcg'oa naka qòò guu. *A ncěe gaicara ne kòo máá:* ‘Bòò, nquum q'oo koem hàna,’ témé ne méé tu táá dtcòm guu. ²⁷ Cáms ko tcg'oa xòè koe i ko ma túú-tebean guu a cáms ko tcãà xòè koe ma síí bóòse khama i gha ma Khóèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ²⁸ Eẽ x'óóa hãam tc'áróm hãa qgài koe i gha kg'ãean xg'ae.

Khóèm dim Cóám di hàà-q'ooa ne

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹ “Eẽ xu cáń xu di xgàrakuan qãá q'oo koes gha kúúga cáń sa ntcùú-ntcuuè, Me nxoe ba x'àà tite, i gha tconòan nqarikg'ai koe guu a tcheè, i gha nqarikg'ai di qarian ntcãa-ntcãàè.

³⁰ “Eẽm x'aèm kas gha Khóèm dim Cóám dis x'ái sa nqarikg'ai koe x'áise, zi gha wèé zi qhàò zi nqòómkg'ai di zi kg'ae, a zi a gha Khóèm dim Cóá ba bóò, Me nqarikg'ai di túú-c'òòan koe guu a ko hàà, qarian hěe naka kaia x'ààn hěéthěe cgoa. ³¹ Me gha Gam di xu moengele xu kaia m q'aum torompitam dim cgoa tsééa tcg'òó, xu gha Gam nxará tcg'òóa hãa ne wèé xòèan ẽe tc'ãán ko guu za xg'ae-xg'ae, nqarikg'ai dim chòò-q'oom c'ẽem koe guu a síí c'ẽem koe tééan koe.

³² “Ke tu ncěes gúús faia dis hìis koe kúrúsea hãas koe xgaa-xgaase: ẽe i ko gas di nxãàn tshoa-tshoa a ko tsòm, i ko toara sa tsòm, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ³³ Gataga ẽe tu kòo ncěe zi gùu zi wèé zi bóò ne tu q'ana hãa cúu Me e sa, a nquu-kg'áman koe hãa. ³⁴ Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Ncěes qhàò sa kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí ncěe gúúan wèé ga kúrúse. ³⁵ Nqarikg'aian hěe naka nqòókg'aian hěéthěea gha chòò, igaba i Tiri kg'uiian chòò tite.

Cúí khòé ga c'úúa hãa cáń ba kana x'aè ba

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Igabaga i cúí khòé ga ẽem cáń ba kana ẽem x'aè ba q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai di xu ga igaba kana Cóám ga igaba, Xòòm cúím ka oose. ³⁷ Nowam di x'aèan ka i kò ii khama i gha Khóèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii khama. ³⁸ Eẽ xu cáń xu ka kaia m tshàam hàà tama cookg'ai koe ne kòo tc'òó a ko kg'ãà, a ko séèku, a ko séèkuan bìríku, me nxãakg'aiga síí Nowam ko arakam koe tcãàm cáń ba hàà, ³⁹ igaba ne kò *cúí gúú ga c'úúa dùús ko hàà kúrúse sa*, me nxãakg'aiga kaia m tshàa ba hàà, a hàà tchùua tcg'òó ne. Gatà i gha Khóèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ⁴⁰ Cáń tsara khòé tsara gha xhàrà m koe hãa. C'ẽe ba gha séèè, me gha c'ẽe ba guuè. ⁴¹ Cáń sara khòé sara gha hãa a ko hãkg'um koe maberean táó. C'ẽe sa gha séèè, si gha c'ẽe sa guuè.

⁴² “Gaa domka méé tu kòresea hãa, dùútsa cáń kam gha gatu dim X'aigam *Nqari* ba hàà sa tu c'úúa hãa ke. ⁴³ Igaba méé tu ncěe sa q'ana hãa: Ncěe nquu ba kàoa hãam khóèm kò q'ana, dùútsa x'aè kam ko ts'ãà-kg'ao ba ntcùú ka hàà sa, nem ga kò ẽem x'aèm ka kòrea hãa, a táá kúrú me gam dim nquu ba khòàè. ⁴⁴ Gaa domka méé tu gatu igaba wèé x'aè ka kg'ónòsea. Khóèm dim Cóá ba ko ẽe tsi q'ãa tamam x'aèm ka hàà ke.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qãa ba

(Lk 12:41-48)

⁴⁵ “Kháé dìi ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'ẽegam qãà baa? Ncěe gam ka q'òòsem ko nquua ba di qarian máà ba, me qãè x'aè ka gaxu di tc'òòan máà xu ba? ⁴⁶ Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa ẽem qãà ba, ncěe gam ka q'òòsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hěe ba. ⁴⁷ Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá; wèé zi gùu zi ẽem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tòó. ⁴⁸ Igaba ẽem qãàm cg'ãèm kò ko tcáóa ba koe bìríse a ko máá: ‘Tíí

q'òò ba ão me e,' témé, ⁴⁹ a ba a tshoa-tshoa a qãà ne gam ka c'êe ne xg'ám, a ko tc'óó a ko kg'áà-kg'aon cgoa kg'áà, ⁵⁰ nem gha ãem qãàm ka q'òòse ba tcom tamam hãam cáam ka hàà, c'úuam hãa x'aè ka, ⁵¹ a ba a gha hàà xgàra me, a qãè qg'óóse ko igaba cg'ãè cau khóèan cgoa xg'ae-xg'ae me, ncêe gaa koe i gha kg'aeane hêé naka gãò xóóan hêéthêé hãa koe."

25

10 zi dxàe-coa zi dis sere-sere sa

¹ "Gaa x'aè ka i gha nqarikg'ai di x'aian 10 zi dxàe-coa zi cgoa nxará xg'aeè. Gazi di lampian zi kò sèè a zi a síi sèekom khóè ba qãà, xg'ae cgoa me zi gha ka. ² Gazi ka 5 zia kò káà tc'êe ii, zi 5 zi tc'êega ii. ³ Káà tc'êe zi kò lampia zi sèè, gabà zi ko táá nxúian sèèa mááse. ⁴ Zi tc'êega zi lampian sèè a zi a nxúian gaban koe sèèa mááse. ⁵ Me sèè-kg'ao ba táá qháése hàà, ka zi ko wèéa zi ga x'óm, x'óma zi ko cg'áé khama.

⁶ "Ntcúú nqàè kam kò q'au ba tcg'oa a máá: 'Bóò, sèè-kg'aom ga me e síi ko hàà ba, ke tcg'oa naka hàà xg'ae cgoa me!' témé. ⁷ Ka zi ko wèé zi dxàe-coa zi tée a lampia zi kg'ónò. ⁸ Zi káà tc'êe zi tc'êega zi bìrí a máá: 'Au se e nxúia ne gasao di nxúian koe, gase di lampia nea ko ts'irì ke,' témé. ⁹ Zi tc'êega zi xò a máá: 'Cuiskaga i wèéa se ga tc'ãò tite. Ke qòò sao ãe ko x'ámágu u ne koe naka saoa síi x'ámá mááse e,' témé. ¹⁰ Igaba ãe zi dàò q'oo koe hãa, síi zi gha gaa nxúian x'ámá, kam kò sèè-kg'ao ba hàà. Zi dxàe-coa zi ãe ko kg'ónòsea zi kòès sèèkuan dis koe gam cgoa tcãà, me nquu-kg'ám ba tcèekg'ammè.

¹¹ "Gam x'aè-coam qãà q'oo koe zi gha c'êe zi dxàe-coa zi gataga hàà, a hàà máá: 'X'aigaè, x'aigaè, xgobekg'ama máá se e,' témé. ¹² Igabam kò xò a máá: 'Tseegua ner ko bìrí sao o: C'úú saoa ra hãa,' témé.

¹³ "Gaa domka méé tu kòrese, cáam ba hêé naka x'aè ba hêéthêé tu c'úua hãa ke," tam Jeso ba méé.

Nqoana qãà xu dis sere-sere sa (Lk 19:11-27)

¹⁴ "Gaicara i gha nqarikg'ai di x'aian c'êem nqòóm koe xóé a ko qòòm khóèm khama ii, gam di xu qãà xu ko tcii a ba a gam di zi gúù zi gaxu tshàu q'oo koe tcãà ba. ¹⁵ A cúí ba 5 xu cãa xu marian di xu máà, a c'êe ba cáam cãan máà, a c'êe ba cúím cãa ba máà. Wèém khóè bam kò gam di qarian di tc'ãò-tc'ãòan cgoa máà. A ba a tshoa-tshoa a dàò ba koe qòò. ¹⁶ Me 5 xu cãa xu marian di xu máàèam khóè ba kúúga qòò a ba a síi tséékagu u, a gaicara c'êe xu cãa xu 5 xu kúú. ¹⁷ Me gataga ãe kò cáam cãa tsara máàèa ba c'êe tsara kúú. ¹⁸ Igabam kò cúím cãam mari di ba máàèa ba qòò a síi gómankg'ai koe hãé ba tshào, a gam ka q'òòsem dim cãa ba kãé.

¹⁹ "Qáòm x'aèm qãà q'oo koem kò ãe xu qãà xu ka q'òòse ba kabise a hàà cgae xu, a gaa marian xu ma tséékagua sa hàà nxàe cgoa xu. ²⁰ Me khóèm ãe kò 5 xu cãa xu máàèa ba cúù-cuuse a 5 xu cãa xu c'êe xu úú, a ba a máá: 'Tíi q'òòè, 5 xu cãa xu tsi kò máà tea hãa. Bóò, 5 xu cãa xu c'êe xur kúú,' témé. ²¹ Me gam ka q'òòse ba bìrí me a máá: 'Qãèse tsi kúú, tsáá qãè a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'aré gúúan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúù zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'òòr cgoa qãè-tcao,' témé.

²² "Me gataga cáam cãa tsara ko máàèa ba cúù-cuuse a ba a máá: 'Tíi q'òòè, cáam tsara cãa tsara tsi kò máà tea. Bóò, c'êe tsara cãa tsarar kúú,' témé. ²³ Me gam ka q'òòse ba bìrí me a máá: 'Qãèse tsi kúú, tsáá qãè a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'aré gúúan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúù zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'òòr cgoa qãè-tcao,' témé.

²⁴ "Gatagam kò cúím cãa ba kò máàèa ba hàà a máá: 'Tíi q'òòè, q'ana ra hãa tsi kàa tsi khóè tsi i, a tsi a ko xhàrà tama tsi hãa koe ga tcuù, a ko qanega tsi cgùrian tsai-tsai tama koe ga sáa sa. ²⁵ Ra kò nxãaska q'áo tsi, a ra a qòò a síi tsarim cãa ba góman q'oo koe kãé. Bóò, ncêe ga ia tsari gúua ne,' témé.

²⁶ “Me gam ka q'õðse ba xòa me a máá: ‘Tsáá cg'ãè cau a kg'amka tsi qãà tsi! Q'ana tsia, xhàrà tama ra hãa koe ga ra ko tcuù sa, a ra a ko qanega ra cgùrian tsai-tsai tama koe ga sàà sa. ²⁷ Khama tsi ga kò marian ko tòòè koe marian tiri úúa, ne i ga kò ncëeska càùsea, ra kabise a hàà sée e, càùsea i hãase.

²⁸ “ ‘Ke xao gam koe cãa ba séea kabi, naka ãe 10 xu cãa xu úúa hãa ba máà me. ²⁹ Wèém khòèm ãe c'èe gùùan úúa ba gha máàè, a ba a gha káían úú, igabaga ãe cúí gùù ga úú tama ba gha ãem úúa hãa gùù-coan ga sée cgaeè khama. ³⁰ Naka xaoa ãe kàà tséém qãà ba tchàa za dcuù-qoms q'oo koe xaoa tcãà. Ncëe gaa za i gha kg'aeen hëé naka gãò xõoan hëéthëé hãa koe,’ témé.”

Ghùuan hëé naka pirian hëéthëé e

³¹ “Khòèm dim Cóám kò Gaam dim x'áàm koe hãase hàà naka wée xu moengele xu Gaam di xu cgoa hëéthëé e, nem gha Gaam di x'áàn dis ntcõó-q'ooos koe hàà ntcõó. ³² Zi gha nqõóm di zi qhàò zi wée zi Gaam cookg'ai koe xg'ae-xg'aeè, Me gha hàà c'èe zi koe q'aa-q'aa zi, ãem ko ma kòre-kg'ao ba ma ghùuan pirian koe ma q'aa-q'aa khamaga ma. ³³ Ghùua nem gha Gam dim x'òàm kg'áòm xòè za tòó, a ba a pirian dxàes x'òàs xòè za tòò.

³⁴ “Me gha X'aiga ba nxãaska kg'áòm x'òàm xòè di ne bìrí a máá: ‘Hàà gatu ãe Abom ka ts'ee-ts'ee kg'aièa tu, x'aian di ntcõó-q'ooan xàè, ncëe tu kò nqõóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'ónòà máàèa a. ³⁵ Xàbàr kò hãa, tu tc'õoan máà ter tc'õó, ra kò cáma hãa tu c'èe gùùan máà ter kg'áà, ra kò tãà za guuar khòè ra ii, tu x'áéa tu koe qãèse qgóó te, ³⁶ qg'aè-cgaeear kò hãa tu hãakagu te, ra kò tsàa tu q'õè te, ra kò qáé-nquus koe hàà tu hàà kabi te khama,’ tam méé.

³⁷ “Gaa x'aè ka ne gha ãe tchàno ne xòa Me a máá: ‘X'aigaè, n-cáma ta kò bóò Tsia Tsi xàbàa hãa, ta tc'õókagu Tsia, Tsi cáma hãa ta c'èe gùù au Tsi, Tsi kg'áàa hãa? ³⁸ Ta kò n-cáma bóò Tsi, Tsi tãà za guua Tsi khòè Tsia, ta x'áéa ta koe qãèse qgóó Tsia, ta n-cáma bóò Tsi, Tsi qg'aè-cgaea, ta hãakagu Tsia? ³⁹ Ta kò n-cáma bóò Tsi, Tsi ko tsàa, kana qáé-nquus koe tcãàèa, ta síí kabi Tsia?’ témé. ⁴⁰ Me gha X'aiga ba xòa ne a máá: ‘Tseegua ner ko bìrí tu u: Wèes gùùs ãe tu Tíí ka c'èe ne ncëe ne cg'aré ne ka cúia ne koe ga kúrúsa, tu Tíí ga ra kúrúsa máánaa,’ témé.

⁴¹ “Me gha nxãaska ãe dxàes x'òàs xòè di ne bìrí a máá: ‘Tcg'oa cgae Te tu, gatu ãe chòò tama c'eean koe cgúisea hãa tu, dxàwa ba hëé naka Gam di xu moengele xu hëéthëé kg'ónòà máàèa ba. ⁴² Xàbàr kò hãa, tu táá gùù máà ter tc'õó, ra ko cámaa, tu táá gùù máà ter kg'áà, ⁴³ táà za guuar khòè ra a kò ii, tu táá x'áéa tu koe qãèse qgóó Te, qg'aè-cgaeear kò hãa, tu táá hãakagu Te, ra kò tsàa, a qáé-nquus koe hàà, tu táá kabi Te khama,’ témé.

⁴⁴ “Nxãaska ne gha gane igaba gataga xòa a máá: ‘X'aigaè, n-cáma ta bóò Tsi Tsi xàbàa, a cámaa, a táà za guua Tsi khòè Tsia, a qg'aè-cgaea, a kò tsàa, a qáé-nquus koe hàà, ta táá hùì Tsia?’ témé. ⁴⁵ Me gha nxãaska xòa ne a máá: ‘Tseegukar ko bìrí tu u: Wèes gùùs ãe tu ncëe ne cg'aré ne ka cúia ne kúrúsa máà tama sa, nxãa sa tu Tíí ga ra kúrúsa máà tama thëé,’ témé. ⁴⁶ Ne gha nxãaska chòò tamas xgàrakus koe qõò, ne gha ãe tchàno ne chòò tamas kg'òès koe qõò,” tam Jeso ba méé.

Jesom di xgàrasean hëé naka Gam dis x'oo sa hëé naka Gam di x'ooan koe tãe sa hëéthëé e (26:1–28:20)

26

Kàas Jeso ba qae di sa

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Eëm ko Jeso ba gaa zi kg'ui zi kg'uia xg'ara kam kò Gaam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: ² “Q'ana xao hãa, Paseka dis kòè sa cam cáman qãà q'oo koe hãa sa, Me gha Khòèm dim Cóá ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, nxãasegam gha xgàuè ka,” témé.

³ Xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hěé, naka khòè ne di xu kaia xu hěéthěé kaia peresitim Kaifase ta ko ma tciièm dis qhàis koe xg'ae, ⁴ a xu a Jeso ba xu gha qgóó a cg'õo di kàan kúrú. ⁵ Igaba xu ko máá: “Kõès di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kaia xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama,” témé.

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa tcgáuè
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Eẽm ko Jeso ba Betania koe hãa, Simonem ncẽe xg'ao lepero dis tcii sa tsàara hãam dim nquum koe ⁷ kas kò khòè sa hàà cgae Me, kaisa marian ka x'ámàèa tshãán qgóó a, alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'oo-c'õà-coam koe hàna a, a sa a ntcõó a ba a kò tc'õó koe hàà ntcãá tcúú Me.

⁸ Eẽ xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu ncẽe sa bóò ka xu kò xgòà a máá: “Dùús ka sa ko ncẽeta ma ma kõe cgoa a? ⁹ Ncẽe tshãá nea ga kò kái marian cgoa x'ámáguèa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa!” témé.

¹⁰ Igabam kò Jeso ba ncẽe sa q'ana hãase bìrí xu a máá: “Dùús ka xao ko khòè sa xgàèa máá? T'òès tséé sas Tíí koe kúrú hãa ka. ¹¹ Dxàua ne khòè ne cgoa xao gha wèè x'aè ka hãa, igaba xao wèè x'aè ka Tíí cgoa hãa tite. ¹² Ncẽes ncãa ko ncẽe tshãán cgoa ntcãá tc'áró Te kas ncãa ko kg'ónòa máá Te kg'ónòkuan Tiri i. ¹³ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Wèém nqõóm ẽe i ko ncẽe qàè tchõàn xgaa-xgaaèm koe i gha ẽes kúrú hãa gúàn nxàèè, tc'ẽe-tc'ẽeseès gha ka,” tam méé.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha x'ámágu sa
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Me kò nxãaska 12 xu ka c'ẽe ba ncẽe Jutase Isekariote ta ko ma tciiè ba, kaia xu peresiti xu koe síí, ¹⁵ a ba a máá: “Dùú sa xao máà te kg'oana, ncẽè gaxao tshàu q'oo koer kò tcãà Me ne?” témé. Ka xu kò 30 marian seleferan di kg'ónò máá me. ¹⁶ Me gaam x'aèm kaga Jutase tshoa-tshoa a qaa, ntamam gha ma gaxu tshàu q'oo koe tcãà Me sa.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao cgoa Paseka di tc'õoan tc'õó
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-13, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Tc'ãá dim cárn péré gãé-gãe úú tamas pérés di kõeàn dim ka xu kò xgaa-xgaase-k'ao xu Jesom koe hàà a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'õoan tc'õó sa Tsi ko tc'ẽe?” témé. ¹⁸ Me xõa a máá: “Qõò naka x'áé-dxoom koe síí, c'ẽem khòèm koe naka bìrí me naka máá: ‘Xgaa-xgaa-k'ao ba ko máá: ‘Tsarim nquum koer gha Tiri xu xgaa-xgaase-k'ao xu cgoa Paseka di ghùu-coan kg'oo,’ témé,’ ” tam méé. ¹⁹ Xu xgaa-xgaase-k'ao xu ẽem ma Jeso ba bìrí xua hãa khama ma kúrú, a Paseka di tc'õoan kg'ónò.

²⁰ Eẽ i ko dqòà kam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu 12 xu cgoa qàò. ²¹ Eẽ xu hãa a ko tc'õó kam ko máá: “Tseegukar ko bìrí xao o, gaxao ka c'ẽe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te,” témé. ²² Xu kò kaisase tshúù-tcao, a xu a wèèa xu tshoa-tshoa a cúí mana cúí tèè Me a máá: “A tíí tama raa, X'aigaè?” témé. ²³ Me Jeso ba xõa a máá: “Eẽ Tíí cgoa tshàua ba gàbas q'oo koe tcana hãa ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te. ²⁴ Eẽ i ma Khòèm dim Cóám ka ma goásea khamaga i gha ii. Igaba haò, cg'ãè i gha ii, ẽe ko Khòèm dim Cóá ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàm ka! Qãèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa,” témé. ²⁵ Me Jutasem ẽe ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba máá: “A tíí tama raa, xgaa-xgaa-k'ao Tseè?” témé. Me Jeso ba xõa me a máá: “Ncãa tsi nxàese,” témé.

Dqòà di tc'õoan X'aigam Nqarim di i
(Mk 14:22-26; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²⁶ Eẽ xu hãa a ko tc'õó kam kò Jeso ba péré sa sèè, a ba a ts'ee-ts'ee'k'g'ai si, a khõá q'aa si, a xgaa-xgaase-k'ao xu máà si, a ba a máá: “Sèè naka xaoa tc'õó, ncẽea cgàaa Te ga a ke,” témé.

²⁷ A ba a kubi sa sèè a ts'ee-ts'ee'kg'ai si a máà xu si a máá: “Wèéa xao ga méé xao gaas koe kg'áà. ²⁸ Ncèea c'áàa Te ga a ke qáé-xg'aes di i, ncèe gha ntcãáguè e, kái ne khòè ne gha chibia ne qgóóa máàè ka. ²⁹ Bìrì xao or ko, ncèe kg'om dis hìis di gōéan ncèer ncēm cárn koe guu a kg'áà tite, me gha nxãakg'aiga síí cárn ãer gha gaxao cgoa Abom di x'aian koe kabase kg'áà a ba hàà,” témé.

³⁰ Eẽ xu ko cii ba nxáèa xg'ara ka xu kò tcg'oa a Olife dim xàbìm koe qđò.

Jeso ba ko Peterem gha xqase Me sa nxàe
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹ Me nxãaska Jeso ba bìrì xu a máá: “Ncēm ntcùúm ka xao gha gaxao wèéa xao khuàagu Te, góásea i hãa a ko máá:

‘Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,

si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóéa q'aa,’

témèè khama. ³² Igaba ãer ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o a Galilea koe qđò,” témé.

³³ Me Petere ba nxàe a máá: “Eẽta xu ga ko ma wèéa xu khuàagu Tsi igabar tíí cuiskaga khuàagu Tsi tite,” témé. ³⁴ Me Jeso ba xqase me a máá: “Tseegukar ko bìrì tsi: Ncēm ntcùúm ka, qanegam ghòrò ba kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha senè nqoana q'oro xqase Te,” témé. ³⁵ Me Petere ba xqase Me a máá: “Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xqase Tsia hãa tite,” témé. Xu kò wèé xu xga-xgaase-kg'ao xu gatà méé.

Getesemane koe
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Kam kò nxãaska Jeso ba Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu cgoa Getesemane ta ko ma tciièm qgáim koe qđò, a ba a síí gaa koe bìrì xu a máá: “Ncèe koe xao ntcóó, ãe síí hãa koer ko síí còrè ke,” témé. ³⁷ A ba a Petere ba hẽé naka Sebetem di tsara cóá tsara hẽéthẽé sèé, kam kò tshoa-tshoa a tshúù-tcao a kaisase thòò-xám. ³⁸ A ba a bìrì xu a máá: “Tcáóá Tea x'oos q'oo koe tshúù-tcaoan ka cg'òèa hãa. Ncèe koe xao qaù, naka Tíí cgoa kókòà hãa,” témé.

³⁹ Cg'árèsem ko còoka qđò kam kò kg'áíá ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a ba a còrè a máá: “Aboè, kgoanase i kòo ne, kúrú nakas ncèes kubis xgàrakuan di sa Tíí koe tcg'òòè. Igaba Tsari tc'èean ka, Tíí ko tc'èes ka tamase,” témé.

⁴⁰ Kam kò xga-xgaase-kg'ao xu koe kabise a hàà sao-xg'ae xu xu x'òma. Me Petere ba bìrì a máá: “A tààè xao koáé, x'aè-coa ba Tíí cgoa hãa a kókòà hãan ka? ⁴¹ Kókòà hãa naka còrè, naka xaoa nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcãà guu. Tc'èe ba kúrú kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke,” témé.

⁴² Càm di sam kò gaicara kabise a síí còrè, a máá: “Tiri Aboè! Ncèe kgoanase i kòo ne méés cgómna ncèes kubi sa Tíí koe sèèa tcg'òòè, nakar táá nxãasega gaas q'oo koe kg'áà. Igaba ncèe kgoanase tama i kò hãa ne méés nxãaska Tsáá ko tc'èe sa kúrúse,” tam méé.

⁴³ Eēm ko gaia kabise a hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'òma hãa, nqãéa xu kò hãa khama.

⁴⁴ Me gaicara guu xu a qđò a síí nqoana di sa còrè, a cúis gúùs ga sa gaicara méé. ⁴⁵ A ba a nxãaska xga-xgaase-kg'ao xu koe kabise a máá: “A qanega xao x'òma, a ko sãa? Bóò, x'aè ba hààra, Me ko Khòèm dim Cóá ba hàà chibi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcãàè. ⁴⁶ Tèe xao, naka xae qđò! Bóò, khòè ne tshàu-q'oo koe tcãà Team khòè ba cúuse hàna ke!” témé.

Jeso ba ko qgóóè
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Eēm qanega hãa a ko kg'ui kam kò Jutasem ncèe 12 xu ka c'èe ba hàà, xu kò kái xu khòè xu dis xg'ae sa gam cgoa hàà, ntcàuan hẽé naka dxòman hẽéthẽé kò qgóóà hãa xu, a kaia xu peresiti xu hẽé naka khòè ne di xu kaia xu koe hẽéthẽé guua hãa. ⁴⁸ Me kò nxãaska ãe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba x'ái sa máà xua hãa a ko máá: “Eẽr gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me,” témé. ⁴⁹ Me Jutase tchànose Jesom koe síí a

máá: “Tsgámmo, Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè!” témé. A x'obè Me. ⁵⁰ Me Jeso ba gam ka máá: “Tiri Tsi ncàm-khoe tseè, dùú sa tsi hààra máána?” témé.

Xu kò nxãaska cúu-cuuse a Jeso ba qgóó a sée Me. ⁵¹ Me kò kúúga Jesom cgoa kò hãa xu 12 xu ka c'ée ba tchoanà tshàu, a gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kaia peresitim dim qãàm dim tcee ba xg'aoa qhòm. ⁵² Me kò nxãaska Jeso ba gam ka máá: “Kabi tsarim ntcàu ba téé-q'ooa ba koe, wèém ãe ko ntcàuan sée ba gha ntcàuan cgoa kaàkaguè ke. ⁵³ Kana tsi c'úua qari ner úua sa tirim Abo bar ga tcii cgoa a, Me ncēeskaga 12 sa nqáéa zi xg'ae zi tcàm-tcàm zi moengele xu di zi tsééa óá máá Te sa? ⁵⁴ Ncēes gúu sar kò kò kúrú ne zi gha Nqarim di zi Tcgãya zi ntama nxàa tseegukaguè, ncēe zi ko máá, ncēeta mée i ga kò ma kúrúse, témé ka?” tam mée.

⁵⁵ Eẽm x'aèm kam kò Jeso ba khòe xu dis xg'ae sa bìrí a máá: “Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hēé naka dxòman hēéthēé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka? Wèé cáim kar tempelem q'oo koe hãa a ko xгаа-xгаа, igaba xao gaa koe síí táá qgóó Te. ⁵⁶ Igaba wèéan ncēea kúrúsea, nxãasega zi gha Tcgãya zi porofiti xu di zi tseegukaguè ka,” ta mée. Ka xu kò nxãaska wèé xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tcg'oara guu Me a bèe a qgóé.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúé

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Xu ãe kò Jeso ba qgóóa xu kaia peresitim Kaifasem koe úú Me, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé naka kaia xu hēéthēé kò xg'aea koe. ⁵⁸ Me Petere ba kháóka téé a xùri Me, a kaia peresitim dis qgáis koe síí. A ba a síí q'oo koe tcãà a kòre-kg'ao xu cgoa síí ntcõó, chòò-q'ooa nem gha bóó ka.

⁵⁹ Xu kaia xu peresiti xu di xu hēé, naka wèés xg'aes x'áèan di xu kaia xu di sa hēéthēé tshúù-ntcõan dim dàò ba qaa Jeso ba xu gha chìbi-chibi cgoa ba, cg'õo Me xu gha ka. ⁶⁰ Eẽta i kò ma kái tshúù-ntcõan di chìbi-chibi-kg'aoan hààraa xg'aea igaba xu kò táá cúim dàòm ga ba hòò.

Igaba tsara kò kháóka cáim tsara hàà, ⁶¹ a tsara a máá: “Ncēem khòe ba kò máá, qari nem úua Nqarim dis tempele sam ga kòbea q'aa, a nqoana cáman q'oo koe gaicara tshào si di i, témé,” ta tsara mée.

⁶² Me nxãaska kaia peresiti ba tēe a Jeso ba tēe a máá: “C'ée gúu ga Tsi gáé xoa tama? Ncēe ne khòe ne ko Tsáá ka nxàe sa gáé dùú saà?” témé. ⁶³ Igabam kò Jeso ba kg'ama nqoo.

Me kaia peresiti ba bìrí Me a máá: “Kg'õèam Nqarim cookg'ai koe mée Tsi tseeguan bìrí xae e, Krete Tsi ii sa, Nqarim di Tsi Cóá Tsi?” témé. ⁶⁴ Me Jeso ba xoa me a máá: “Eẽ tsi ko mée khamaga i ii. Igabar ko bìrí xao o, ncēe koe guus ka xao gha Khòèm dim Cóá ba bóò, Me ãe qari iim dim kg'áòm x'òàm xòè za ntcõóa-ntcõe, a ba a gha nqarikg'ai dis túú-c'òòs cgoa hàà,” témé.

⁶⁵ Me nxãaska kaia peresiti ba gam dim qgái ba tòà q'aa a máá: “Ncãam nxàe e, cóèkua nem kg'uia! Dùú sa xae ko qanega tseegukagu-kg'aoan qaara máá? Bóò, ncãa xao ncēeska Gam di cóèkuan kóma mááse. ⁶⁶ Ka xao ko ntama ma tc'ée?” témé. Xu xoa a máá: “X'oo sam kg'anoa,” témé.

⁶⁷ Xu nxãaska kg'ám tshàran cgoa tcg'ae kg'ái Me, a xu a tshàua xu cgoa xg'ám Me. Xu c'èea xu x'ábú Me a máá: ⁶⁸ “Porofita naka bìrí xae e, Krete Tseè! Dìina xg'ám Tsia sa?” témé.

Petere ba ko Jeso ba xoase

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Me kò Petere ba tchàa koe ntcõóa-ntcõe, xhàros koe, si kò dxàe-coas qãà di sa hàà cgae me a máá: “Tsáá igaba tsi kò Jesom Galilea dim cgoa hãa,” témé. ⁷⁰ Igabam kò wèéa ne cookg'ai koe xoase a máá: “Eẽ si ko nxàes gúus sar c'úua,” témé.

⁷¹ Si kò ěem ko heke-kg'áms koe tcg'oa a ko síí, ka c'ěes q̄àa sa gaa koe bóò me, a gaa koe hãa ne khòè ne bìrí a máá: “Ncěem khòè ba kò Jesom Nasareta òm cgoa hãa,” témé. ⁷² Me kò gaicara gaises cgoa x̄ase, a máá: “Eěm khòè bar c'ùua!” témé.

⁷³ X'aè-coam q̄àa q'oo koe ne ko ěe kò téé-těe ne Peterem koe hàà a gam ka máá: “Tseeguan kaga tsi Gam ka c'ěe tsi i, tsari kg'ui-q'ooa ne ko x'ái i khama,” témé. ⁷⁴ Me kò nxãaska tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: “Khòèm ěe bar c'ùua hãa!” témé.

Me kò kúúga ghòrò ba kg'ae. ⁷⁵ Me Petere ba Jesom kò bìrí mea hãa kg'uiian tc'ěe-tc'ěese ncěem kò máá: “Ghòròm qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro x̄ase Te,” témé e. Me kò tchàa koe tcg'oa a síí thòókase kg'ae.

27

Jeso ba ko Pilatom koe úúè

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Eě i ko q'uu ka xu kò kaia xu peresiti xu di xu wèè xu hěé naka kaia xu khòè ne di xu hěéthěé xu nxàea xg'ae a dtcòmku Jeso ba xu gha cg'õo sa. ² Qáé Me xu kò a tc'ãà-cookg'aim Pilatom koe úú Me, a xu a tshàua ba q'oo koe tcãà Me.

Jutasem dis x'oo sa

(Tsee 1:18-19)

³ Eěm ko Jutasem ncěe kò Jeso ba x'ámágu ba ko bóò Jesom ko ma x'oo sa xgàra mááè sa kam kò tc'ěea kabi a ba a 30 marian seleferean di i kaia xu peresiti xu hěé naka *khòè ne di xu* kaia xu koe hěéthěé kabi, ⁴ a máá: “Chìbi ner kúrúa, khòèm kàà chìbim di c'áòà ner ntcãágu khama,” témé. Xu x̄a me a máá: “Kháé sa ko nxãa sa sixae koe dùú sa méé? Tsáá tsi gha nxãan bóòà mááse ka,” témé. ⁵ Me Jutase marian tempelem q'oo koe xaoa guu, a ba a tcg'oa a síí qáé a tceese.

⁶ Xu kaia xu peresiti xu gaa marian sàà xg'ae, a xu a máá: “Kgoara i mááè tama, ncěe marian gha tempelem di marian q'oo koe tcãàè sa, khòèm tcúú di mari i khama,” témé.

⁷ Ka xu ko dtcòmku a gaa marian cgoa “Gàba zi òm kúrú-kg'aom òm xhàrà ba” x'ámá, gaa koe xu gha tãá za guua ne khòè ne kg'ónò ka. ⁸ Gaa domkam kò gaam xhàrà ba “C'áòan òm xhàrà ba” ta ma tciiè, ncěes noosega.

⁹ Nxãaskas kò porofitim Jeremiam kò kg'uia sa tseegukaguè ncěem kò máá: “Gaa 30 marian selefera di ne kò sèè, ncěe Iseraele di ne khòè ne kò x'ámá cgoa mea a, ¹⁰ a ne a ‘Gàba zi òm kúrú-kg'aom òm xhàrà ba’ x'ámá, ěem kò ma X'aigam *Nqari* ba ma x'áèa hãa khamaga ma,” téméa sa.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Jeso ba kò nq̄óm òm kaia cookg'ai koe hàà téé, me tề Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi i ta ko méé Tsi?” témé. Me Jeso ba x̄a a máá: “Eě tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

¹² Igaba ěem ko kaia xu peresiti xu ka hěé naka *khòè ne di xu* kaia xu hěéthěé ka chìbi-chibiè, kam kò táá x̄a.

¹³ Me nxãaska Pilato ba tề Me a máá: “Ncěeta noo zi kg'ui zi chìbi-chibi cgoa Tsi xu ko zi Tsi kóm tama?” témé. ¹⁴ Igabam kò Jeso ba gazi kg'ui zi ka cúia zi ga táá x̄a, me Pilato* kaisase are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Cau me e kò ii nq̄óm òm kaia koe, Paseka di x'aèan ka khòè ne kò nxàrá tcg'òóa mááse hãam khòèm qáèèa kò hãa ba kgoara sa. ¹⁶ Gaa x'aè ka ne kò q'ãaseam chìbi-kg'ao ba

* 27:14: Pilato - Gerika sa ko máá: “nq̄óm òm kaia ba” témé.

úúa, [Jeso] Barabase ta kòo ma tciie ba. ¹⁷ Nxãaska ãe ne ko khòe ne xg'ae kam kò Pilato bìrí ne a máá: “Dii ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'êe? [Jesom] Barabase baa, kana Jesom ncêe Krete ta ko ma tciie baa?” témé. ¹⁸ *Tc'ãa-cookg'ai* xua kò chikuan domka Jeso ba tshàu q'ooa ba koe tcana hãa sam kò q'ana hãa khama.

¹⁹ Eẽm qanega ntcõó-q'oos xgàrakuan dis koe hãa kas kò gam dis khòe sa kg'uian gam koe tsééa úú a máá: “Tcg'òó tshàua tsi ãem khòem tchànóm koe, ntcùúm ncẽem kar ncãa kaisase tshúús sòokuri sa gam ka sòokuri, a ncãa táá qãèse x'óm† ke,” témé.

²⁰ Ka xu ko kaia xu peresiti xu hẽe naka *khòe ne di xu* kaia xu hẽethẽe khòe ne qg'ài, Barabase ba mée ne dtcàrà mááse sa, naka nea Jeso ba cg'õo. ²¹ Me nqõóm dim kaia ba xoa ne a máá: “Khòe tsara ncêe tsara ka ndaka ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'êe?” témé. Ne máá: “Barabase me e,” témé. ²² Me Pilato ba bìrí ne a máá: “Kháe ra gha nta hẽe Jesom ncêe Krete ta ko ma tciem ka?” témé. Ne wée ne máá: “Xgàuè méém!” témé. ²³ Me máá: “Dùús domka? Dùútsa gúús cg'ãe sa ba kúrúa hãa?” Ne kaisase q'au a máá: “Xgàuè méém!” témé.

²⁴ Eẽm ko Pilato bóò, cúí gúù kúrúm gha ga kàa a sa, si ko tshúù sa tẽe, kam ko tshàan sée a khòe ne cookg'ai koe xg'aà tshàu, a máá: “Ncẽem khòem di c'àòn koer chìbi úú tama, ke tu gatu *kúrú naka* bóò mááse,” témé. ²⁵ Ne wée ne khòe ne xoa a máá: “Gam di c'àòn ta gha sita hãa, sita di cóán cgoa!” témé.

²⁶ Me nxãaska Barabase ba kgoara máá ne, a ãem ko Jeso ba xg'ámmèa xg'ara kam kò ncõo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãa Me, síim gha xgàuè ka.

Ncõo-kg'ao xu ko Jeso ba ncõi
(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Nxãaska xu kò nqõóm dim tc'ãa-cookg'aim di xu ncõo-kg'ao xu Jeso ba sée a nquum koe úú, a xu a wées xg'aes ncõo-kg'ao xu di sa Gam cookg'ai koe xg'ae-xg'ae. ²⁸ A xu a kò qgáia ba nxõo cgae Me, a ncòam qgái ba hãakagu Me. ²⁹ A xu a dxàman cgoa kúrúeas cába sa kabea xg'ae a cábakagu Me, a kg'áo xòe di tshàua ba koe tc'ãa ba qgóókagu Me, a xu a cookg'aia ba koe qom, a ncõi Me, a máá: “Tsgámmo, Juta ne di Tsi x'aiga Tseè!” témé. ³⁰ A xu a kg'ám tsharàn cgoa tcg'ae Me, a tc'ãa dim hìi ba sée a xg'ám tcúú Me. ³¹ Eẽ xu ko gatà ma ncõi Mea xg'ara ka xu kò qgái ba nxõo cgae Me, a Gam di qgáian hãakagu Me, a xu a nxãaska sée a úú Me, síi xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàuè
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Eẽ xu ko tcg'oa ka xu kò Kurene koe guuam khòem Simone ta ko ma tciem cgoa xg'ae, a xu a chùi Me xgàu sam gha dcẽe ka. ³³ A xu a Gologota ta ko ma tciem qgáim koe síi, ncêe sa ko máá: “Tcúú-c'òás dim qgái ba,” témé. ³⁴ Gaa koe xu ko hàà ka xu kò Jeso ba tgabian cgoa xg'ae-xg'aeà qgarìan máà, kg'áà am gha ka, igaba ãem ko xám m kam kò xguì i. ³⁵ Xu xgàu Me, a xu a cgúúan ntcòo a qgáia ba q'aa-q'aaku. ³⁶ A xu a gaa koe ntcõó a kòre Me. ³⁷ A xu a tcúúa ba koe Gam di chibian ka ko kg'uis tcgãya sa tòó, ncêe kò máá: “NCËEA JESO ME E, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” témé sa. ³⁸ A xu a nxãaska cáim ts'ãa-kg'ao tsara Gaam cgoa xgàu, me c'êe ba Gam dim kg'áom x'òam xòe za téé, me c'êe ba dxàe xòèa ba za téé.

³⁹ Ne ãe kò ko gaa koe nqáe ne cg'ãèse kg'ui cgoa Me, a nxãa-nxànan tcúú ⁴⁰ a ko máá: “Tsáá ncêe ga ko koma tempele ba kòbea q'aa, a nqoana cáman qãá q'oo koe tshào me Tsi Tsia, Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne xgàus koe xõa naka kgoarase,” témé.

⁴¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hẽe naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hẽe naka *khòe ne di xu* kaia xu hẽethẽe xu ma ncõi Me, a ko máá: ⁴² “C'êe nem kgoara hãa, igabagam ko kgoarasean ka tààè. Iseraele ne dim X'aiga Me e, ke méém ncẽeska xgàus koe xõa, nxãaska

† 27:19: ntcùúm ncẽem kar ... Gerika sa ko máá: “ntcùúm ncẽem kar ncãa sòokuris q'oo koe gam domka kái zi gúù zi ka xhàèè,” témé.

ta gha Gam koe dtcòm ke. ⁴³ Nqarim koem kò tcoma hãa. Ncêe *Nqarim* kò ko tc'êe Me ne meém ncêeska kgoara Me. 'Tíí ra Nqarim dir Cóá Ra a,' tam ko méé ke," ta xu méé.

⁴⁴ Tsara kò êe kò Gaam cgoa xgàuèa tsara ts'ää-kg'ao tsara thêé gataga ma còe Me.

Jeso ba ko x'óó

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Koaba di x'aèan 12 di koes kò guu a wèém nqôóm koe ntcùú sa xóé a síí dqòà di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁶ Me kò Jeso ba nqoana di x'aèan ka kaiaam dòm cgoa q'au a máá: "Eli, Eli, lama sabakatani?" témé. Ncêe sa ko máá: "Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?" témé. ⁴⁷ Ne êe kò gaa koe téé-têe ne ka c'êe ne kóm Me a máá: "Ncêem khòè ba ko Elija ba tcii," témé. ⁴⁸ Me kò gane ka c'êe ba kúúga qgóé, a x'úrúan sèè, a síí gaa x'úrúan koe tsau tshàan ntcãá, a tc'áam koe qhàea tòó, a hàà máà Me kg'áam gha ka. ⁴⁹ Ne c'êe ne máá: "Qãà, naka ta bóò Elija ba gha hàà kgoara Me sa," témé.

⁵⁰ Me kò Jeso ba gaicara kaiaam dòm cgoa q'au, a ba a còo di sa sònòà tcg'òó.

⁵¹ Ka bóò, còrè-nquum dim qgáí ba kò cam xòè tsara cgoa tòàra q'aase, tc'amaka guu a síí nqãaka téé, me kò nqôó ba cgùru, i nxôán q'aa, ⁵² zi tc'ám zi xgobekg'amse, i tc'áróan ncêe kò x'óóa[‡] hãa ne kái ne tcom-tcomsa ne di i x'ooan koe ghùè. ⁵³ Ne kò Jesom x'ooan koe ghùèa qãá q'oo koe tc'ám zi koe tcg'oa, a ne a tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe tcãà, a kái ne khòè ne koe x'áise.

⁵⁴ Eëm ko ncôo-kg'ao xu dim kaia ba hêé naka gam cgoa kòo hãa a ko Jeso ba kòre xu nqôóm di cgùruan bóò naka êe ko kúrúse zi hêéthêé e, ka xu kò q'áòs ka tcãàèa, a máá: "Tseegukagam kò ncêem khòè ba Nqarim dim Cóá Me e," témé.

⁵⁵ Gataga zi kò kái zi khòè zi êe koe hàna, a nqúú ka téé a ko bóò. Ncêe kò Galilea koe guu a Jeso ba còo a hààraa zi, hàà zi gha hùì Me ka. ⁵⁶ Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakoboa tsara Josefaa tsara ka xòòs Maria sa hêé, naka Sebetem ka cóásea tsara ka xòò sa hêéthêé e.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Eë i ko dqòà kam kò qguuam khòèm Arimatea di ba hàà. Cg'òèa ba kò Josefa a, me kò Jesom dim xgaa-xgaase-kg'ao me e. ⁵⁸ Pilatom koem kò síí, a síí Jesom dim tc'áró ba dtcàrà, me Pilato x'áèan tcg'òó máàè mem gha di i. ⁵⁹ Me Josefa ba tc'áró ba sèè, a q'úúm qgáím q'anom cgoa tcám Me. ⁶⁰ A ba a Gam dis tc'áms kãbas koe tcãà Me, ncêe nxôám koem kò tshàoa sa. A ba a kaiaam nxôá ba tc'áms-kg'ám koe ghànèa úú, a qòò. ⁶¹ Sara kò Maria Magatalena sa hêé naka Marias c'êe sa hêéthêé sara tc'ám sa q'óá-kg'amase ntcôóa-ntcôe.

Kòre-kg'ao xu tc'áms di xu

⁶² Xùrikom cam ka, *Sabata dim cam ko kg'ónòè* sa máàem cam qãá q'oo koe, xu kò kaia xu peresiti xu hêé naka Farasai xu hêéthêé xu Pilatom cookg'ai koe xg'ae, ⁶³ a xu a máá: "Kaia tseè, ncêem kàa-kg'aom kò qanega kg'òèa hãa kam kò ko méé sa xae ko tc'êe-tc'êese, ncêem kòo máá: 'Nqoana dim cam kar gha x'ooan koe tõe,' témé sa, ⁶⁴ ke x'áèan tcg'òó nakas tc'ám sa qarika kòrèè nakam nxãakg'aiga síí nqoana dim cam ba tcãà, naka xu nxãasega Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu táá síí Gam dim tc'áró ba ts'ää guu, naka xua khòè ne bìrí naka máá: 'X'ooan koem tēea,' témé guu. Ncêes tshúù-ntcôas khaókà ka di sa gha tc'ää dis ka kaisase cg'ãè sa ii ke," ta xu méé. ⁶⁵ Me Pilato xoa xu a máá: "Kòre-kg'aoan xao gha úúa, ke qòò naka síí tc'ám sa kòre êe xao ma q'ana khama ma," témé. ⁶⁶ Xu qòò, a síí tc'ám sa kòre, a tc'ámà-tcêekg'am si, a xu a gaa koe kòre-kg'aoan tòó.

[‡] 27:52: x'óóa - Gerika sa ko máá: "x'óma hãa," témé.

28

Jeso ba ko x'ooan koe tēe

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Sabata dim cárn q'áá q'oo koe, tc'áà dim cárn di ntcùúkg'ai cgoa kas kò Maria Magatalena sa hēe naka c'ēes Maria sa hēéthēe sara q'òò a síi ko tc'ám sa bóò.

² Kas kò kúúga kaias cgùrus nq'óòm di sa kúrúse, Nqarim dim moengele ba kò nqarikg'ai koe guu a ko x'óa khama, a tc'áms koe síi, a ba a síi nx'óá sa ghànèa dìbi, a gaas koe q'ábà ntc'óó. ³ Gam di bóòse-q'ooa ne kò túú-tebem dian khama ii, i kò gam di qg'áian ts'òàn khama ma g'óya-g'óyase q'úú u. ⁴ Xu kò kòre-kg'ao xu káise q'áò me, a cgùru, a xu a x'óóa khòèan khama ma xgàruku.

⁵ Igabam kò moengele ba khòe sara bìrí a máá: “Táá sao q'áò guu, Jesom ncēe kò xgàuèa hãa ba sao ko qaa sar q'ana ke. ⁶ Ncēe koem káà Me e, ghùìèam hãa, ēem kò mééa khama. Ke sao hàà naka x'òèam kò hãa qg'áian bóò. ⁷ Naka saoa ncēeska qh'áése q'òò naka síi Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí, x'ooan koem ghùìèa hãa sa, a ncēeska gaxao ka tc'áà a ko Galilea koe q'òò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, témé. Bóò, táá sao c'urù guu bìrí saoar hãa sa,” tam méé.

⁸ Sara kò q'áòan hēe naka kaisa q'áè-tcaoan hēéthēe cgoa tc'áms koe guu a qh'áése tcg'oa, a q'arò a síi Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí.

⁹ Me Jeso ba gaa x'aè kaga xg'ae cgoa sara a, a máá: “Tsgám saoò!” témé. Sara hàà cgae Me, a nqàrèa ba qg'óó, a sara a dqom Me. ¹⁰ Me nx'áaska Jeso ba máá: “Táá q'áò guu, q'òò naka síi Tíi q'òe ga xu bìrí naka xu Galilea koe q'òò, gaa koe xu gha sao-xg'ae Te ke,” témé.

Kòre-kg'ao xu dis x'áà sa

¹¹ Eē sara khòe sara dàò q'oo koe hãa ka xu kò gaa x'aè kaga kòre-kg'ao xu ka c'ēea xu x'áé-dxoom koe síi, a xu a síi wèé zi gùù zi ēe kò kúrúsea hãa zi kaia xu peresiti xu koe x'áà.

¹² Xu kò kaia xu peresiti xu khòe ne di xu kaia xu cgoa xg'ae, a qg'áiku, a xu a nc'òo-kg'ao xu káí marian máà, ¹³ a bìrí xu a máá: “ ‘Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu nc'áa ntc'úú ka hàà, a hàà ts'áà Me, ēe xae nc'áa x'óma hãa ka,’ ta méé xao méé. ¹⁴ Ncēes x'áàs kò ko tc'áà-cookg'aim ka kómè ne xae gha bìrí tch'ano-tchano me, a xae a gha q'óman koe tcg'óó xao o ke,” ta xu méé. ¹⁵ Xu nc'òo-kg'ao xu marian sèe a xu a ēe xu kò ma x'áèèa khama ma kúrú. Si kò ncēes tch'òà sa Juta ne koe tsai-tsaiè, ncēes noosega.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁶ Xu 11 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Galilea koe síi, ēem kò Jeso ba bìrí x'uum x'ábim koe.

¹⁷ Eē xu ko bóò Me ka xu kò dqom Me, igaba xu kò c'ēe-kg'áia xu káise tc'ēe-tc'ēese. ¹⁸ Me Jeso ba hàà cgae xu a bìrí xu a máá: “Wèé q'aria ner nqarikg'ai koe hēe naka nq'óómk'gai koe hēéthēe máàèa hãa, ¹⁹ ke xao q'òò naka síi nq'óóm di zi qh'áò zi wèé zi kúrú, naka zi Tiri xgaa-xgaase-kg'aoan kúrú, naka xaoa X'òò ba hēe, naka C'óá ba hēe, naka Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hēéthēe xu di cg'òèan cgoa tcguù-tcguu ne, ²⁰ naka xgaa-xgaa ne naka ne wèé zi gùù zi ēer x'áè xaoa hãa zi qg'óó qari. Q'áa méé xao: Tíi ra gha wèé cáman ka gaxao cgoa hãa, i gha nx'áakg'aiga síi kurian di ch'òò-q'oo tc'áà sa ke,” tam méé.

MAREKO Marekom ka góàèa qǎè tchǎa ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Marekom di qǎè tchǎa ne ko ncēe kg'uiian cgoa tshoa-tshoase ncēe ko máá: “Jeso Krestem di qǎè tchǎan dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóá ba,” témé e, a qhàò zi di ne dtcòm-kq'ao ne góá máàèa hǎa.

Ncēes tcgǎya sa Marekom ka góàèa hǎa, igabas ko Peterem nxàea hǎa kg'uiian ka kg'ui. (Ncēe zi tcee zi ko Marekom ka kg'ui: Tsee 12:12; 13:13; 15:37-39, Kol 4:10, 2Tim 4:11.) Marekom dis tcgǎyas koe zi ko guù zi qhǎése kúrúse: “kúúga” dim kg'ui ba hēé naka “gaa x'aè kaga” di ba hēé naka “qhǎése” di ba hēéthēé xu ko ncēes tcgǎyas koe kái q'oro tséékaguè.

Gataga ta ko bóò, Jeso ba qarian úúa hǎa sa. Gam di qaria ne ko Gam di xgaa-xgaan koe hēé, naka Gam di qarian ncēm dxǎwa tcēēan koe úúa hǎa koe hēé, naka khóèa nem ko ma gaan di chibian qgóóa máás koe hēéthēé x'áise.

Jesom kò Gam ka kg'ui nem ko kái-kq'aise “Khóèm dim Cóá ba” dim kg'ui ba tséékagu, ncēe ko máá, Nqari Me e, a ba a gaa khoa khóè Me e, témé ba. Hààraa baa, nxǎasegam gha hàà Gam di kg'òèan khóè ne tcg'òóá máá, a gane di chibian koe kgoara ne ka (Mk 10:45).

Mareko ba kò kaisase Jesom kò ko kúrú tséēan koe tcǎà tcgǎía hǎa, Gam di kg'uiian hēé naka Gam di xgaa-xgaan ka hēéthēé tamase.

Qaa-qaasa kg'uiia ne:

- qǎà (8:34-37; 10:45)

- kúúga, gaa x'aè kaga, qhǎése

Tcgǎyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba Galilea koe (1-9)

- Jeso ba Jutea koe (10)

- Jeso ba Jerusalema koe (11-13)

- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēé e (14-16)

Jeso ba Galilea koe (1-9)

Johanem tcguù-tcguu-kq'aom di xgaa-xgaa ne

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Jeso Krestem di qǎè tchǎan dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóá ba.

² Ncēe i ma porofitim Isaiam dis Tcgǎyas koe ma góásea hǎa khama, a ko máá:

“Bóò, Tirim tchǎa xàà-kq'ao bar gha

Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,

ncēe gha síí Tsarim dàò ba kg'ónòà máá Tsi ba.

³ Tchàa-xgóós koe ko q'au a ko máá:

‘X'aigam Nqari ba tu dàò ba kg'ónòà máá,

naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,’

témém dòm ba.”

⁴ Me ko nxǎaska Johanem tcguù-tcguu-kq'ao ba tchàa-xgóós koe hàà, a khóè ne tcguù-tcguu, a ba a chibia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xgaa-xgaa ne, nxǎasega ne gha gane di chibian qgóóá máàè ka. ⁵ Me kò wèém nqóóm Jutea di ba hēé, naka wèé ne khóè ne Jerusalema di ne hēéthēé síí cgae me, a ne a gane di chibian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè. ⁶ Johane ba kò nqabè c'òò cgoa kúrúèa qgǎían hàna, a khòò dim

bàne ba kháóa ba koe qáéa, a kòo tcomàn hěé naka qǎáka di dènean hěéthěé tc'óó. ⁷ A ba a ko Nqarim di kg'uiian xгаа-xгаа a ko máá: “Tíi qǎá q'oo koem ko Gaam ěe tíi ka qari ba hàà, ncěe qarian ka nqáé tea hǎa ba, ncěe qámse a nxàbo tcǎia ba kgoara gar tc'ǎo tama ba. ⁸ Tshàan cgoar tcguù-tcguu tua hǎa, igabam gha Gabá Tcom-tcomsam Tc'ěem cgoa tcguù-tcguu tu u,” tam méé.

Jesom dis tcguù-tcguuku sa hěé naka kúrúa bóòe sa hěéthěé e

(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Eě xu cáin xu kam kò Jeso ba Galilea di Nasareta koe guu, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe hàà Johanem ka tcguù-tcguu. ¹⁰ Eěm ko Jeso ba tshàan q'oo koe tcg'oa kam ko nqarikg'aian bóò i xgobekg'amse, Me Tcom-tcomsam Tc'ěe ba tcíbís khama ii a ko xǎa cgae Me. ¹¹ Me kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Tsǎá Tsia Tiri Tsi Cóá Tsi ncàma Raa Tsi i, Tsǎá koe Ra ko qǎe-tcao,” témé.

¹² Tc'ěe ba kò kúúga sée a qǎáka úú Me. ¹³ Me kò 40 cáman qǎáka hǎa, a ko satanam ka kúrúa bóòe. A ba a kò gataga qǎáka di kg'oo-coan cgoa hǎa, i kò moengelean hàà hùì Me.

Jeso ba ko Gam dis tsée sa tshoa-tshoa

(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

¹⁴ Eěm ko Johane ba qáé-nquus koe tcǎàèa xg'ara kam kò Jeso ba Galilea koe síí, a Nqarim di qǎe tchǎàn síí xгаа-xгаа, ¹⁵ a máá: “X'aè ba hààraa, i Nqarim di x'aian cùu u, ke tu gatu di chìbian koe tcóóse naka qǎe tchǎàn koe dtcòm,” témé.

Jeso ba ko 4 xu x'àu qgóó-kg'ao xu tcii

(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)

¹⁶ Eěm kò Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe nqáé, kam ko Simone ba hěé naka Simonem ka qǎesem Anterea ba hěéthěé tsara bóò, tsara ko c'uisí sa tshàan q'oo koe xaoa tcǎa; x'àu qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrí tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khóè ne qgóó-kg'ao tsao ii ke,” témé. ¹⁸ Tsara kúúga gatsara di c'uisían guu a xùri Me.

¹⁹ Eěm ko cg'árese còoka qǎò kam ko Sebetem ka cóásem Jakobo ba hěé naka qǎesem Johane ba hěéthěé tsara bóò, tsara dxòrom q'oo koe hǎa a ko gatsara di c'uisían kg'ónò. ²⁰ Me kò kúúga tcii tsara a, tsara kò gatsara ka xòòm Sebet ba hěé naka gam koe ko tsée xu khóè xu hěéthěé dxòrom q'oo koe qau, a xùri Me.

Jeso ba ko dxǎwa tc'ěean xhàiaqu

(Lk 4:31-37)

²¹ Xu kò Kaperenaume koe síí. Me kò kúúga Sabata dim cáin ka Jeso ba còrè-nquum koe tcǎa, a xгаа-xгаа. ²² Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hǎa. Qarian úúam khóèm khamam kòo ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'àe xгаа-xгаа-kg'ao xu khama tamase.

²³ Gaam x'aèm ěem kam kò gane dim còrè-nquum q'oo koe c'ěem khóè ba hǎa, cg'ǎe tc'ěean kò úúa ba, me kò q'au a máá: ²⁴ “Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ěe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa dìí Tsi i sa - Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba cg'ǎe tc'ěean dqàe a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. ²⁶ I kò cg'ǎe tc'ěean khóè ba qarika ntcǎa-ntcǎa, a kaisam q'aum cgoa tcg'oa cgae me.

²⁷ Ne kò wěe ne khóè ne area hǎa, a ne a kò tèeku a máá: “Dùútsa gúu saa ncěe sa? Kabas xгаа-xгаа saa - qarian úúa hǎasem ko cg'ǎe tc'ěean ga dqàe i komsana Me ka!” témé. ²⁸ I kò kúúga nxàea ba wěem xg'aekum Galilea dim koe qhǎésega tsǎi-tsǎise.

Jeso ba ko kái khóèan kg'òèkagu

(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

²⁹ Eěm ko còrè-nquum koe tcg'oa kam kò Simonea tsara Anterea tsara x'àe koe síí tcǎa, Jakoboa tsara Johanea tsara cgoa. ³⁰ Si kò Simonem ka c'uise sa cgùrukagu si kos tcìis ka

qgóóèa, xu kò Jeso ba gaa x'aè kaga gas ka bìrì. ³¹ Me kò hàà, a hàà tshàua sa koe sèè a ghùì sì. Sì tcìì sa guu sì, sì tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

³² Eëm dqòam ka, cáns ko tcàà ka ne kò wèé khóèan tsàako Gam koe óá, dxāwa tc'ëan úúa hāan ga hēéthēé e. ³³ Ne kò wèém x'áé-dxoom di ne khóè ne nquu-kg'ám koe xg'aea hāa. ³⁴ Me kò *Jeso ba* kái ne ēe ko tǎáka zi tcìì zi tsàara hāa ne kg'òèkagu, a kò gataga kái dxāwa tc'ëan xhàia tcg'òó cgae ne, a kò táá dxāwa tc'ëan kgoara máá i kg'ui, q'āa Mea i kò hāa khama.

Jeso ba ko Galilea koe xgaa-xgaa

(Lk 4:42-44)

³⁵ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u kam kò Jeso ba tēe a c'ëem qgáim nqooa hāam koe qǒò, a ba a síí gaa koe còrè. ³⁶ Xu kò Simone ba hēé naka gam cgoa kò hāa xu khóè xu hēéthēé xùri Me. ³⁷ A xu a ēe xu ko hòò Me ka bìrì Me a máá: “Wèém khóè ba ko qaa Tsi,” témé. ³⁸ Me bìrì xu a máá: “Hàan xae cúuse hāa xu x'áé-coa xu koe qǒò, nakar gha nxāasega gaa koe thēé síí xgaa-xgaa; gaan domkagar hààraa hāa ke,” témé.

³⁹ Me kò wèém Galileam koe qǒò a te, a gane di xu còrè-nquu xu koe Nqarim di kg'uiian xgaa-xgaa, a dxāwa tc'ëan xhàiaagu.

Jeso ba ko lepero dis tcìì sa tsàaram khóè ba kg'òèkagu

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Me kò lepero dis tcìì sa tsàaram khóè ba hàà cgae Me, a hàà qgom-tsi-quri a còrè Me a máá: “Tc'ëe Tsi kòò ne, Tsi ga kúrú ter q'ano,” témé. ⁴¹ Me kò Jeso ba thòò-xama máá me, a tchoanà tshàu a qgóó me, a bìrì me a máá: “Gatàr ko ma tc'ëe, ke q'ano,” témé. ⁴² Kas kò tcìis lepero di sa kúúga kaà cgae me, me q'ano. ⁴³ Me kò Jeso ba qarika x'áè me, a ba a tcg'òó mem qǒò, ⁴⁴ a bìrì me a máá: “Q'āa, naka táá cúí khóè ga c'ëe gúú ga bìrì guu! Igaba méé tsi qǒò naka síí peresitim koe x'áise, naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí dàòá-mááku zi tcg'òó, ncēm kò Moshe x'áèa hāa zi, x'áis iise khóè ne koe,” témé. ⁴⁵ Igabam kò gaam khóè ba tcg'oa a qǒò a te a ba a tshoa-tshoa a wèé za ga nxàe e. Me kò gaas gúús domka Jeso ba tààè, x'áéan q'oo koem gha kgoarasea hāase qǒò a tean ka, igabagam ko nqoo-nqoosa zi qgái zi koe hāa. Ne kòò khóè ne *qanega* wèé za guu a hàà cgae Me.

2

Jeso ba ko nqara hāam khóè ba kg'òèkagu

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ Cg'orò xu cárn xu qǎá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Kaperenaume koe síí, ne kò khóè ne x'áé koem hàna hāa sa kóm. ² Ka ne kò kái ne khóè ne gaa koe xg'aea, i kò kòm ga káa a, nquu-kg'ám koe ga igaba, Me kò *Nqarim dim* kg'ui ba xgaa-xgaa ne. ³ Ka xu kò 4 xu khóè xu hàà, khóèm nqara kò hāa ba ko qgóóa mááku a óágara xu. ⁴ Eë xu ko Gam koe úúa ba ka tààè, khóè ne di kái-q'ooan ka, ka xu kò nxāaska ēem kò Jeso ba hànām qgáim di tchànoan cgoa nquum tcobe chúrù, a xu a ēem khóèm nqara kò hāam kò xóóèam tcoà ba qám. ⁵ Eëm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò nqara hāam khóè ba bìrì a máá: “Tiri cóàè, chibia tsi tsi qgóó máàèa,” témé.

⁶ Xu kò x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu gaa koe ntcóóá-ntcòe, a ko tcáóá xu q'oo koe tc'ëe a ko máá: ⁷ “Dùúska ba koáé ncēm khóè ba ncēeta mééa máá? *Nqari bam* ko cóè! Dìí ba ga khóèan chibian gaan di qgóóa máá, Nqarim cúí Me e ka?” ta tc'ëe.

⁸ Me kò Jeso ba qháése gatà xu ma tcáóá xu koe tc'ëe hāa sa bóò, a ba a tēè xu a máá: “Dùús domka xao ko ēe zi gúú zi tcáóá xao q'oo koe tc'ëe máá? ⁹ Ndaka nea thamkaà? Khóèm nqara hāa ba bìrì a máá: ‘Chibia tsi tsi qgóó máàèa,’ témé, kana máá: ‘Tēe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qǒò,’ témé saa? ¹⁰ Igabar gha x'ái xao o, xao gha nxāasega q'āa, Khóèm dim Cóá ba nqǒók'g'ai koe qarian úúa hāa sa, khóèa nem gha chibian qgóó

máá di i,” témé. A ba a nq̄ara hãam khòè ba bìrí a máá: ¹¹ “Bìrí tsir ko a ko máá: t̄e naka tsarim tcoà ba s̄eè naka x'áa tsi koe dìbì,” témé.

¹² Me kúúga q̄háése t̄e a ba a gam dim tcoà ba s̄eè, a w̄éè ne khòè ne cookg'ai koe tcg'oa, ne w̄éè ne khòè ne are, a ne a Nq̄ari ba dq̄m̄ a máá: “Nc̄eeta iis guù sa ta qanega bóò ta ga hãa,” témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Me Jeso ba gaicara tshàam q̄àe koe síí, ne kò kái ne khòè ne hàà cgae Me, Me tshoa-tshoa a xgaa-xgaa ne. ¹⁴ Ēm ko gaa koe guu kam kò Lefi ba bóò, Alefaiom dim cóá ba, me marian ko s̄eèa xg'ae-xg'aēm nquum koe ntc̄óó-a-ntc̄óe. Me bìrí me a máá: “Xùri Te,” témé. Me t̄e a xùri Me.

¹⁵ Ēm Jeso ba hãa a ko Lefim dim nquum koe tc'óó, ka i kò kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan h̄éè naka chibi-kg'aoan h̄éèth̄éè tc'óó cgoa Me, Gabá h̄éè naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu h̄éèth̄éè cgoa; kái ne khòè nea kò xùri Me khama. ¹⁶ Ēe xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu Farasai di xu bóò Me mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu h̄éè naka chibi-kg'aoan h̄éèth̄éè cgoa ko tc'óó, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu t̄e a máá: “Dùús domka ba ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan h̄éè naka chibi-kg'aoan h̄éèth̄éè cgoa tc'óóa máá?” témé.

¹⁷ Ēm ko Jeso ba nc̄e sa kóm kam kò máá: “Ēe tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ēe ko tsàa ne ko qaa a. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ka,” témé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka t̄èè
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Nx̄aska xu kò Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu h̄éè naka Farasai xu di xu h̄éèth̄éè tc'óoan carase. Ne kò c'ēe ne khòè ne Jeso ba síí cgae a t̄e Me a máá: “Dùús domka xu ko Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu h̄éè naka Farasai xu di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu h̄éèth̄éè tc'óoan carasea máá, igaba xu Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'óoan carase tama?” témé.

¹⁹ Me Jeso ba x̄a ne a máá: “S̄eè-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha ntama tc'óoan carase? Ēm s̄eè-kg'aom ko qanega gane cgoa hãa x'aè ka ne cuiskaga tc'óoan carasea hãa tite. ²⁰ Igabam gha x'aè ba hàà, ēem gha ko s̄eè-kg'ao ba gane koe s̄eèa tcg'óóè ba; gaam cá̄m ka ne gha nx̄aska tc'óoan carase.

²¹ “Cúí khòè ga káà a, k̄abam q̄gái ba gha nc̄ím cgoa nq̄aba a; gatà i kò h̄éè nem gha k̄abam q̄gái ba nc̄ím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càùse. ²² Gataga i khòèan káà a, k̄aba ḡóéan gha nc̄i zi khòè d̄tcòbè zi koe q̄g'oe e. A nc̄èè gatà i kò h̄éè ne i gha ḡóéan d̄tcòbè zi tòà, i gha ḡóéan ntc̄āa, zi d̄tcòbè zi tòàra q'aase. Igaba méé i k̄aba ḡóéan k̄aba zi khòè d̄tcòbè zi koe q̄g'oèè,” tam méé.

Sabata dim cá̄m dis t̄èè sa
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

²³ C'ēem cá̄m Sabata dim kam kò Jeso ba ko mabere di xu xhárà xu xg'aeku koe q̄ò, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a ko maberean di tcúúan tcuù. ²⁴ Xu Farasai xu bìrí Me a máá: “Bóò, dùúska xu ko Sabata dim cá̄m ka x'áèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?” témé.

²⁵ Me bìrí xu a máá: “Qanega xao gáè nxárà ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrús ka? Ēe xu kò gabá h̄éè naka gam ka c'ēa xu h̄éèth̄éè xàbà hãa a kò c'ēe guùan tcào ka xu kò kúrú sa. ²⁶ Nq̄arim dim nquum koem kò ma tc̄ā sa, Abitarem kò kaïam peresiti ba ii x'aè ka, a ba a gam ka c'ēa xu cgoa ts'ee-ts'eēk'g'aièa p̄éréan tc'óó, nc̄e peresiti xu ka cúí ko tc'óóè e, nc̄e gabá h̄éè naka ēe hãa cgoa mea xu h̄éèth̄éè kò tc'óóan gaan di kgoara máàè tama a,” témé.

²⁷ A birí xu a máá: “Sabata dim cárn ba khóèan kúrúa máàèa, i khóèan Sabata dim cárn ba kúrú máàè tama. ²⁸ Khamam Khóèm dim Cóá ba Sabata dim cárn koe ga igaba X'aiga Me e,” témé.

3

Khóèm nqoara tshàua ba (Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

¹ Me kò gaicara còrè-nquum koe síí tcàà. Me kò nqoara tshàua hãam khóè ba gaa koe hãa. ² Xu kò Farasai xu xaèa kg'ónò Me, a bóò Sabata dim cárn kam gha gaam khóèm ãe nqoara tshàua hãa ba qãèkagu sa, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ³ Me kò ãe nqoara tshàua hãam khóè ba birí a máá: “Tãe naka tsia síí khóè ne cookg'ai koe téé,” témé.

⁴ Me kò birí xu a máá: “Sabata dim cárn ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khóè ba kg'òèkagu saa kana cg'òo me saa?” témé. Igaba xu kò kg'ama nqoo. ⁵ Me kò xgòase bóò ne, a ba a gane di qari tcúúan ka thòò-tcoa hãase khóè ba birí a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me kò khóè ba tshàua ba tchoanà, i tshàua ba kabise a qãè. ⁶ Xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a x'aigam Herotem di xu tséé-kg'ao xu cgoa xg'ae a qg'áiku, nta xu gha ma Jeso ba cg'òo sa.

Jeso ba ko tshàam qàe koe kái ne khóè ne kg'òèkagu

⁷⁻⁸ Jeso ba kò Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu cgoa tshàam koe síí, ne kò kái ne khóè ne Galilea koe guu a xùri Me. Eẽ ne ko wèè zi ãem kòò kúrú zi kóm, ka ne ko kái ne khóè ne Jutea koe hãé, naka Jerusalema koe hãé, naka Itumea koe hãé, naka Jorotane ka ncíi za hãé, naka Ture koe hãé naka Sitone koe hãéthãé guu a hàà cgae Me. ⁹ Me Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu birí xu dxòro ba kg'ónòa máá Me, khóè ne dis xg'aes domka, táá ne gha nxãasega qãea cg'òo Me ka. ¹⁰ Kái ne khóè nem kò kg'òèkagua hãa, khama ne kòò ãe kò tcíia hãa ne dqúria síí, síí ne gha qgòó Me ka. ¹¹ Eẽ ne kòò cg'ãè tc'èean ka tcàà cgaeèa ne bóò Me ne ne ko cg'áé a q'au a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi i,” témé. ¹² Me kaisase dxãwa tc'èean dqàè, táá i gha c'èe ne birí diim ii sa ka.

Jeso ba ko 12 xu xga-xgaase-kg'ao xu nxará tcg'òó (Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Me Jeso ba xàbì ba q'ábà qàò, a ba a Gam ko tc'èe xu tcii, xu Gam koe hàà. ¹⁴ Me 12 xu nxará tcg'òó a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tcii xu, Gam cgoa xu gha hãa ka, a xu a tséèe a Nqarim di kg'uian qòòkagu, ¹⁵ a dxãwa tc'èean xu gha xhàigu di qarian máàè.

¹⁶ Ncèe xua kò: Simonem ncèem kò Petere ta ma tcii ba hãé, ¹⁷ Sebetem ka cóásem Jakobo ba hãé, naka Jakobom ka qòesem Johane ba hãé (ncèem kò Boaneregese dis cg'òè sa máà tsara; ncèes cg'òè sa kòò máá: ‘Túú tebean di tsara cóá tsara a,’ témé), ¹⁸ Anterea ba hãé, naka Filipi ba hãé, naka Baretolomaio ba hãé, naka Mataio ba hãé, naka Tomase ba hãé, naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hãé, naka Tadaio ba hãé, naka Simonem (ncèe kò tòókuan x'ãà máá ba) hãé, ¹⁹ naka Jutase Isekariotem (ncèe kò khóè ne tshàu q'oo koe tcàà Me ba) hãéthãé xu u.

Jeso ba ko Belesebulem ka xga-xga (Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Me nxãaska Jeso ba dibi a síí nquum q'oo koe tcàà. Ne gaicara kái ne khóè ne xg'ae, xu Gabá hãé naka Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu hãéthãé péréan tc'òó ka tààè. ²¹ Eẽ ne ko Gam x'áé di ne ncèe sa kóm, ka ne ko síí tceea tcg'òó Me, tc'èea ba nxana hãa, ta ne kò tc'èea hãa khama.

²² Xu kò x'áè xga-xga-kg'ao xu Jerusalema koe kò guua hãa xu hàà máá: “Belesebulem kam hãa cgaeèa, a ko dxãwa tc'èean dim x'aigam cgoa dxãwa tc'èean xhàigu,” témé.

* **3:14:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

²³ Me Jeso ba tcii ne, a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne, a máá: “Ntama ba ga ma satana ba c'ëem satana ba xhàiaigu? ²⁴ X'aian kò q'aa-q'aasea hãa ne i cuiskaga ãe x'aian hãa tite. ²⁵ X'áem kò gataga q'aara hãa nem cuiskaga ãem x'áe ba hãa tite. ²⁶ A ncëe satanam kò cúia ntcoeku cgoase a q'aara hãa nem cuiskaga téea hãa tite, igabam ko chõò-q'oos koe síí. ²⁷ Igabam c'ëem khòe ba cuiskaga qarim khòem dim nquum koe tcãà, naka gam di zi gúù zi ts'ãà hãa tite, kg'aia méem ãem khòem qari ba qáea ntcò. Nxãaska cúigam gha nquua ba q'oo koe tcãà a gam di zi gúù zi ts'ãà. ²⁸ Tseegukar ko bìrí tu u: Khòe ne gha wèe chibia ne koe hëe naka wèe cg'ãe kg'uian kg'ám q'ooa ne koe ko tcg'oa koe hëéthëe qgóóa máàe. ²⁹ Igaba ãe ko Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'ãese kg'ui nea chõò tamase qgóóa-máákuan hòò tite, igaba ne chõò tamase chibiga ne e,” tam méé. ³⁰ “Cg'ãe tc'ëea nem úúa,” ta ne mééa domkam Jeso ba ncëeta mééa.

Jesom di ne qhàò ne

(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Jesom ka xòò sa hëe naka qõese ga xu hëéthëe kò hàà, a hàà tchàa koe téé, a c'ëem khòe ba tséé, me síí Jeso ba tcii. ³² Ne kò kái ne khòe ne ntcòóa nxàma-nxàma Mea hãa khama ne máá: “Bòò, saò sa hëe naka Tsáa qõe ga xu hëéthëe tchàa za tãe a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.

³³ Me xòe ne a máá: “Tiris xòò sa díí saa, xu Tíí qõe ga xu díí ga xua?” témé. ³⁴ Me ãe kò ntcòóa nxàma-nxàma Mea ne ntcàà, a ba a máá: “Ncëea Tiris xòòs ga si i, a Tíí qõe ga xu xu u. ³⁵ Wèem khòem ãe ko Tirim Nqarim nqarikg'ai koe hànám ko tc'ëe sa kúrú ba Tíí qõem ga me e, a Tíí qões ga si i, a gataga Tiris xòòs ga si i,” tam méé.

4

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Me gaicara tshoa-tshoa a tshàam qàe koe xgaa-xgaa. Si kò kaias xg'ae sa qàea ba koe hãa, Me dxòrom q'oo koe tcãà a tshàam qàe koe síí ntcòó, si kò wèes xg'ae sa tshàam-kg'ám koe gómankg'ai koe téé-tëe. ² Me kái zi gúù zi xgaa-xgaa ne sere-sere zi cgoa, a ba a Gam di xgaa-xgaan koe máá:

³ “Komsana méé tu. Xhàrà-kg'ao ba kò qõò a síí xhàrà.

⁴ Eëm ko xhàrà ka i kò c'ëe cgùrian dàòm qàe koe tchee, zi tsarà zi hàà tc'õó o.

⁵ I c'ëe cgùrian nxõà-kg'ai di qgáan koe tchee, ncëe kái góman kò kàa a koe. I kò kúúga qháese tsom, góma ne kò kaisa tama khama. ⁶ Eës ko cáim sa qàò ka i ko gaa tsoman dào, a i a kò tòbe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ëe cgùrian dxàman hàna qgái koe tchee, i dxàman kai, a chúú-chuu u, i táá tc'õoan kúrú.

⁸ I c'ëe cgùrian qãe góman koe tchee, a i a tc'õoan kúrú, ãe i ko qhúí a ko kai ka i c'ëean 30 khama noo, i c'ëean 60 khama noo, i c'ëean 100 khama noo tc'õoan kúrú.

⁹ Me Jeso ba máá: “Eë tceean úúa hãa ba méem kóm,” témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Eëm cúia hãa ka xu kò 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëe naka c'ëe ne ãe kò gaa koe hãa ne hëéthëe sere-sere zi ka tãe Me. ¹¹ Me kò bìrí ne a máá: “Gatua máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi tu gha q'ãa sa. Igaba gane ãe tchàa za hãa ne koe i ko wèe gúúan ga sere-sere zi cgoa nxàrá xg'ae. ¹² Nxãasega

'ne gha wèe x'aèan kaga bóò

igaba ne bóò q'ãa tite ka.

A ne a gha wèe x'aèan kaga kóm

igaba ne kóma q'ãa tite,

Nqarim koe ne ko kabise

a qgóóá mááè ne cúí ga a gha ii.' ”

¹³ Me bìrí ne a máá: “Ncēes sere-sere sa tu gáé kóma q'ãa tama? Kháé tu gha nxãaska c'ēe zi sere-sere zi ntama kóma q'ãa?

¹⁴ Xhárà-kg'ao ba ko kg'ui ba xhárà.

¹⁵ C'ēe ne khòè nea dàòm qàe koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii, ncēe kg'uim xháràèa koe. Eē ne ko kóm me kagam ko kúúga satana ba hàà, a hàà kg'uim ēe gane koe xháràèa hãa ba sèèa tcg'òó.

¹⁶ Ne c'ēe ne khòè ne nxõán hàna qgàl koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii. Nxãa nea ncēe kg'ui ba ne ko kóm ne ko kúúga qãè-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, ¹⁷ igaba ne káà tobe ne e khama ne ko xòm x'aè sèè a hãa, a ne a ēe i ko kg'uim domka xháéa ne kana xgàrakuan hàà ne ne ko qháésega cg'áé.

¹⁸ “C'ēe ne khòè nea ēe dxàman koe tcheèa hãa cgùrian khama ii. Gane ēe kg'ui ba kóma ne ne e, ¹⁹ igaba kg'òès di zi xháé zi hēé, naka qguù sa ncàman hēé, naka c'ēe zi gúù zi ncóóan hēéthēéa kò tcàa cgae ne, a kg'ui ba chúú-chuu, me táá tc'ároan kúrú.

²⁰ “C'ēe ne qãè góman koe kò xháràèa cgùrian khama ii. Nxãa ne ko kg'ui ba kóm a ne a ko dtcòma mááse me, a ne a ko tc'ároan kúrú, i c'ēe 30, i c'ēe 60, i c'ēe 100 ne ne e.”

X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs dis sere-sere sa

(Lk 8:16-18)

²¹ Me bìrí ne a máá: “Dìina ga x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa gàbas cgoa xoaba-kg'ai, kana kgàrom dóm q'oo koe tòó? Tseeguan kagas gha téé-q'ooa sa koe tòóè! ²² Wèes gúùs ēe chómsea hãa sa gha x'áise, si gha ēe qàbi-kg'aièa hãa sa, xgòre-kg'aiè khama. ²³ Khòèm ēe tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

²⁴ Me bìrí ne a máá: “Qãèse tu komsana! Eē tsi tcg'òóa hãas tc'ãò-tc'ãò sa gaas mááè tsi ghas ga si i, a tsi a gha gataga càua mááè si. ²⁵ Wèém khòèm ēe úúa hãa ba gha káian mááè. Me gha ēe gúù úú tama ba, ēem úúa hãa gúù-coan ga sèè cgaèè khama,” tam méé.

Tsòmkom cgùrim dis sere-sere sa

²⁶ A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea ncēeta ii: ‘Khòèm góman koe cgùri ba xhárà hãam khama i ii, ²⁷ ncēe ko ntcùú ka x'óm a ko koaba ka tēe, me cgùri ba ko cúíaga kai, gam c'úua hãase. ²⁸ Góm ba kò cúíga kg'ama tc'òoan kúrú: kg'aiaam ko tsòm a qhúí, a ba a kai, a x'òàn kúrú, i x'òàn tc'ároan kúrú. ²⁹ Eē i ko tc'òoan x'áé kaga i ko tcuùè, tcuù di x'aè ne hààraa khama,’ ” tam méé.

Mosetara dis hìis di cgùrian dis sere-sere sa

(Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

³⁰ A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea gha dùús cgoa nxará xg'aeè, kana dùútsa sere-seres cgoa ia gha nxará xg'aeè? ³¹ Mosetara dis hìis dim cgùrim khama i ii. Ncēe cgùrian kò ko góman koe xháràè nem wèe cgùrian nqòómkg'ai di kaga cg'aré me e. ³² Igaba ēem kò xháràè nem ko tsòm, a kias hìis xhárà di sa kúrú, a kaia nxãan kúrú, i gha nqarikg'ai di tsaràn hàà gas di sóman koe nquuan kúrú,” tam méé.

³³ Jeso ba kò kái zi sere-sere zi tséékagu, a kg'ui ba bìrí ne tc'ãò-tc'ãòs ēe gane ko kóma q'ãas cgoa. ³⁴ Táám kò cúí gúù ga gane cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase, igabam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoam kò cúí hãa ka wèes gúù sa qãèse bìrí xu.

Jeso ba ko tc'áá ba téékagu

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Me gaam cáim ēem dim dqòam ka bìrí xu a máá: “Hàà naka xae c'ēem xòèm tshàam dim za tchoaba,” témé.

³⁶ Xu kò khòè ne gaa koe qau, a xu a ēem kò hãam dxòrom q'oo koe tcàa, zi kò gataga thēé c'ēe zi dxòro zi gaa koe hàna.

³⁷ Me kò kaiaam tc'áá ba tēe, i tshàam di qhonèan qùbise a dxòrom q'oo koe tcàa, me dxòro ba cg'oè ka hēé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba dxòrom kháó koe hàna, a tcgábí ba dcàa a x'ómà xōe.

Xu ghùì Me, a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tomè xae ko igaba i gáé Tsáá koe gúù méé tama?” témé.

³⁹ Me tée a ba a tc'áá ba dqàè a tshàa ba bìrí a máá: “Nqoo naka kgàe!” témé. Me tc'áá ba tée, si kò kaisas nqoo sa xóé.

⁴⁰ Me tée xu a máá: “Dùús domka xao ma q'aea? Dtcòman xao gáé úú tama?” témé.

⁴¹ Xu kaisase q'áo, a xu a tée ku a máá: “Dùútsa khóè ba gáé ncée ba? Tc'áán ga hée naka tshàan ga hée thée ka ko komsanaè ba?” témé.

5

*Jeso ba ko dxāwa tc'ēan úúam khóè ba qāèkagu
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)*

¹ Xu tshàa-dxoom ka c'ēe xòèa ba za tchoaba, Gerase ne dim nqōóm xòè koe. ² Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcg'oa, kam ko cg'āè tc'ēan kò úúa hāam khóè cgoa xg'ae, tc'ām zi xòè koe kò guua hāa ba. ³ Tc'ām zi koe kò x'āèa hāa ba, ncée khóè ne kò qáéa ba ka tààèa hāa ba, qano di xu tau xu cgoa ga igaba. ⁴ Kái-kg'aisem kò ko tshàua ba koe hée naka nqàrèa ba koe hée thée qano cgoa qáéa ntcòòè, igabam kò ko qhóm m, a ba a nqàrè di qanoan khòà q'aa. Cúí khóè ga kò káà a ncèè me i ga di qarian kò úúa hāa a. ⁵ Ntcúú ba hée naka koaba ba hée thém kò ko tc'ām zi hée naka xàbì xu koe hée thée q'aua te, a ko nxōán cgoa thòò-thòose.

⁶ Eēm ko Jeso ba nqúù ga ii a ko bóò, kam kò qgóéa síí, a síí cookg'aia ba koe qom, ⁷ a kaisase q'au a máá: “Jesoè, kaisase tc'ámáka hànám Nqarim di Tsi Cóá Tseè, dùú sa Tsi kò tíí cgoa tc'ēe? Nqarim cgoa ra ko gaise Tsi a ko máá, táá xgàra te guu,” témé. ⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncēm khóè koe tcg'oa, tsáá cg'āè tc'ēe tseè!” témé.

⁹ Me nxāaska Jeso ba tée me a máá: “Cg'ōèa tsi díí?” témé. Me máá: “Cg'ōèa te Milione e, kái xae e khama,” témé. ¹⁰ Me kaisase Jeso ba dtcàrà, táám gha ãem qgàim koe xhàiaгу xu ka.

¹¹ Kái zi xgùu zia kò xàbìm dxùukg'ai koe hāa a ko dxòó. ¹² Ka i ko dxāwa tc'ēan Jeso ba dtcàrà a máá: “Xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a, kgoara máá ta a naka ta gaan koe tcāà,” témé. ¹³ Me cg'āè tc'ēan kgoara máá i tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcāà, i ãe xgùuan ncée kò 2,000 khama noo o, kari-karisea xōa a síí tshāam koe tcāà a tomè.

¹⁴ Eē kò xgùuan kòre xu khóè xua kò bèe a qgóé a síí x'áé-dxooan koe hée naka x'áé-coa xu koe hée thée xàa a. Ne kò khóè ne ãe kúrúsea hāa sa hàà bóò. ¹⁵ Eē ne ko Jesom koe hàà ka ne kò ãe kò dxāwa tc'ēan úúa hāam khóè ba bóò, me gaa koe ntcōóa-ntcōe, a qgáian hana, i tc'ēa ba qāè e, ka ne kò q'áo. ¹⁶ Gane ãe kò ãe kúrúsea hāa sa bóò ne kò dxāwa tc'ēan kò úúam khóè koe hée naka xgùuan koe hée thée kúrúsea hāa sa khóè ne bìrí. ¹⁷ Ne tshoa-tshoa a Jeso ba dtcàrà, gane dim nqōóm koem gha tcg'oa sa.

¹⁸ Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcāà kam kò ãe kò dxāwa tc'ēan ka tcāàèa hāam khóè ba Gam cgoam gha qōò sa dtcàrà Me. ¹⁹ Igabam kò Jeso ba táá kgoara máá me Gam cgoa qōòa ne, a bìrí me a máá: “Dìbì x'áéa tsi koe, tsari ne khóè ne koe, naka tsia síí X'aigam nta noose kúrú máá tsia hāa sa hée naka nta noosem thòò-xama máá tsia hāa sa hée thée ka bìrí ne,” témé.

²⁰ Me kò khóè ba wée xu x'áé-dxoo xu ãe kò Dekapolise koe hāa xu koe qōòa te a Jesom gam koe kúrú hāa zi gúù zi kaisa zi ka tshoa-tshoa a khóè ne bìrí, ne wée ne khóè ne are.

*Jairom ka cóáse sa hée naka khóès Jesom dim qgái ba kò qgóó sa hée thée e
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)*

²¹ Eēm ko Jeso ba dxòrom cgoa tshāam ka ncíi za ka xòèa ba koe tchoaba, ka ne kò kái ne khóè ne Gam koe xg'ae, Me kò tshāam dxùukg'ai koe tée-tée. ²² Me kò c'ēm khóè, còrè-nquum di xu tc'āà-cookg'ai xu ka c'ēe ba hàà, Jairo ta kò ko ma tciie ba, a ba a ãem ko Jeso ba bóò ka nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²³ A kaisase dtcàrà Me a máá: “Tiris cóás cg'aré sa x'oos qàe koe hāa, ke cgómna hàà naka Tsia tshàua Tsi tòó cgae si nakas gha nxāasega

qãè naka kg'òè,” témé. ²⁴ Me tõe a qõò cgoa me, ne kái ne khòè ne xùri Me, a ne a ncórú Me.

²⁵ Si kò thée c'ees khòès 12 kurian kò úúa hãa a ko xòm x'aèse nxoean hòò sa hãa, ²⁶ ncõe kò kái kurian sée a ko naakan koe tsoòse sa, a kò wèé gúùan òes úúa hãa ga tséékagu, qãèkaguses gha ka, igabagas kò táá qãè, i kò gaas di tcìlan càuse. ²⁷ Eès ko Jesom ka kóm, kas kò kái ne khòè ne xg'aeku koe guu a hàà Jesom kháó koe tcàà, a sa a òem kò hanam qgáim di xgám-kg'aman qgóó. ²⁸ Gas kas kò bìrise a máá: “Ncõe Gam dim qgái bar kòo qgóó ne cúígar gha qãè,” témé. ²⁹ Si Gam dim qgái ba qgóó, i kò gaa x'aè kaga gas di tcìlan kaà, si cgáé-q'ooa sa koe xàm ncãas gas di tcìlan koe tsoòè sa. ³⁰ Me Jeso ba qararian ncãa tcg'oa cgae Me sa qháésega xamà q'ãa. A ba a kabise khòè ne koe a máá: “Dìi na ncãa qgáia Te qgóó?” témé. ³¹ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xoa Me a máá: “Khòè ne ma xg'ae cgae Tsia hãa sa Tsi ko bóò, igaba Tsi ko tõe dín qgóó Tsia hãa sa!” témé. ³² Me Jeso ba ntcàà, dín òes gúù sa kúrú hãa sam gha bóò ka. ³³ Si nxãaska khòè sa òe kúrúse cgae sia hãa sa bóò q'ãa, a sa a hàà ngàrè-kg'ama ba koe cg'áé q'òan cgoa, a wèé tseeguan bìrí Me. ³⁴ Me bìrí si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòmà nea qãèkagu sia, ke tòókuan cgoa qõò naka sia sari xháéan koe tcg'oa,” témé.

³⁵ Eèm qanega hãa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka ne kò c'èe ne *Jairom ncõe kò còrè-nquum* dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe kò guua hãa ne hàà, a ne a máá: “Tsáá xuu sa ncãa x'óó, ka tsia ko dùús domka xgaa-xgaa-kg'ao ba qanega xhõe-xhøea máá?” témé. ³⁶ Igabam kò Jeso ba táá ngábé kg'uiian òe kòo kg'uiè e, a ba a còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ba bìrí a máá: “Táá q'òò guu, kg'amaga mée tsi dtcòm,” témé. ³⁷ A ba a kò táá c'èe khòè ga kgoara máá i xùri Me, Petere ba hée naka Jakobo ba hée naka Johanem Jakobom ka qõese ba hée thée xu ka oose. ³⁸ Eè xu ko còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe síi tcàà, kam ko Jeso ba bóò zi gúù zi qãè tama, ne ko khòè ne q'aua kg'aeku a ko xòò. ³⁹ Me tcàà a síi bìrí ne a máá: “Dùús domka zia gúù zi qãè tama, tu ko kg'aeku, a ko xòò? Cóá sa x'óó tama a x'òma hãa ka,” témé.

⁴⁰ Igaba ne kò kg'ãè Me. Me wèéa ne ga tcg'òó, a ba a cóás ka xòò ba hée, naka xòò sa hée naka òe kò Gam cgoa hãa xu xgaa-xgaase-kg'ao xu nqoana xu hée thée sée a cóás kò hãa koe tcàà cgoa ne.

⁴¹ Me tshàua sa koe qgóó si, a bìrí si a máá: “Talita kumi!” témé. Ncõe sa ko máá: ‘Cóá seè, tõe tar ko sáa ka mée,’ témé.

⁴² Si gaa x'aè kaga cóá sa tõe a sa a qõò te (12 kuri si i kò ii). Eès ko ncõe sa kúrúse ka ne kò kaisase are. ⁴³ Me Jeso ba qarika q'ãa-q'ãa ne, táá ne gha cúi khòè ga ncões gúùs ka q'ãakagu sa. A ba a bìrí ne a máá: “C'èe gúù máà si nakas tc'òó,” témé.

6

Jeso ba ko Nasareta koe xguè (Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

¹ Jeso ba kò òem qgái ba tcg'oaragu, a Gam dim x'áé-dxoom koe síi, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ² Me kò Sabata dim cáim ka tshoa-tshoa a còrè-nquum koe xgaa-xgaa. Ne kò kái ne òe kò kóm Me ne kaisase are a máá: “Ncèm khòè ba wèé zi ncõe zi nda hòò? Dùútsa tc'èe saa ncõe Gam máàèa sa, ncèm ko kaia tsééan are-aresa ga kúrú sa? ³ Kháé ncõe ba gáé xom-kg'aom tama baa, Marias ka cóáse ba, Jakobo ba hée, Josefa ba hée, Jutase ba hée, naka Simone ba hée thée xu ka káimkhoe ba. Gam ka qõesea zi gáé gatá cgoa ncõe koe hãa tama?” ta ne mée. A ne a bóò xguè Me.

⁴ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Porofiti ba wèé za ga tcommèam khòè me e, gam dim x'áé-dxoom koe hée naka gam di x'áéan koe hée thée cúi oose,” témé. ⁵ A ba a kò gaa koe táá are-aresa zi tsée zi kúrú, igabam kò kg'ama cg'orò ne khòè ne tsàà ko ne koe cúiga tshàua ba tòò, a kg'òèkagu ne. ⁶ Kaisasem kò area hãa, gane di dtcòmàn úú tama domka.

A ba a kò x'áé-coa xu koe qõò te a xgaa-xgaa.

Jeso ba ko 12 xu xga-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òó
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

⁷ Me kò Jeso ba 12 xu xga-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciia óá, a ba a tshoa-tshoa a cá-m-cám tsééa tcg'òó xu, a cg'áè tc'ëan xhàigu di qarian máa xu. ⁸ A ba a x'áè xu a máá: “Táá méé xao cúí gúù dào q'oo di ga sèèa mááse guu, igaba méé xao dqàbi hìim cúim gabá sèè, naka táá péré kana dtcòbè ga sèè guu, naka táá cúí mari ga qòè guu. ⁹ Igaba méé xao nxàbo, naka xaoa táá c'ëe qgáí ga sèèa mááse guu,” témé. ¹⁰ Gatagam kò thée bìrì xu a máá: “Eè xao ko tcāàm x'áém koe xao kòo qāèse hààkaguè, ne méé xao gaa koe x'áè, naka xaoa nxāakg'aiga síí ãem qgáì ba tcg'oara guu. ¹¹ A ncèè c'ëe qgáí gaa kò qāèse hààkagu xao o tama, ne khòè ne komsana xao o tama, ne méé xao ãem qgáim koe nqàrèa xao di tsharàn qāè-qāe, naka xaoa tcg'oaragu me, nxāasegas gha ãe sa ãe ne khòè ne koe x'ái sa ii ka,” témé.

¹² Xu tcg'oa a xu a síí Nqarim dim kg'ui ba xga-xga, khòè ne méé ne gane di chibian koe tcoóse di ba. ¹³ A xu a kái dxāwa tc'ëan khòè ne koe xhàigu, a kái ne khòè ne tsàako ne nxúlan cgoa tcgáu, a xu a qāèkagu ne.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴ Me x'aigam Herote ba Jesom ka kóm, cg'òèa ba kò q'āasea hāa khama. C'ëe ne khòè nea kòo máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao Me e. X'ooan koem tēea! Gaa domka i ko ncēe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúrúse,” témé. ¹⁵ Igaba ne kò c'ëe ne máá: “Elija Me e,” témé, ne ko c'ëe ne máá: “Porofiti Me e, c'ëe xu porofiti xu ncìi x'áè di xu khamaga ma,” témé. ¹⁶ Igaba ãem ko Herote ncēe sa kóm kam kò máá: “Johanem, ncēer kò q'āe tcúú hāa ba, x'ooan koe tēea hāa,” témé.

¹⁷⁻¹⁸ Herote ba kò gam ka káikhoem Filipim dis khòès Herotiase sa sèèa hāa. Me kò Johane ba Herote ba bìrì hāa a máá: “X'áèan koe tsi kgoara máàè tama, tsáá kím dis khòè sa tsi ga kò sèèa hāa sa,” témé. Khamam kò Herote ba c'ëe khòèan tsééa úú, síí i gha Johane ba qgòó, a qáé, a qáé-nquus koe tcāa ka.

¹⁹ Herotiase sa kò Johane ba hòrea hāa, a kò cg'òo me kg'oana, igabagas kòo tààè. ²⁰ Herote ba kò Johane ba q'áda hāa, a kò nqáo-nqao mea hāa, tchàno a tcom-tcomsam khòè me e sam kò q'ana hāa khama. Eëm kò Johane ba kóm nem kò qāèse hāa tama, igabam kò komsana ba ncàna hāa.

²¹ Igabas kò qāèm x'áè ba hòè, me kò Herote ba ábà cáma ba ka gam di xu tc'āa-cookg'ai xu kaia xu hēè, naka ncōo-kg'ao xu di xu kaia xu hēè, naka Galilea koe kò tc'āa-cookg'aia xu khòè xu hēéthēè kōè sa kúrúa máá. ²² Eès ko Herotias ka cóase sa tcāa a ko Herote ba hēè naka kōès di xu cg'áè-khoe xu hēéthēè xu ko ntcāa máá kas ko Herote ba kaisase qāè-tcaokagu. Me x'aigam Herote ba cóa sa bìrì a máá: “Wèés gúùs ãe si ga dtcàrà te sa dtcàrà te, máà si sir gha ke,” témé. ²³ A ba a gaisés cgoa nqòòkagu si a máá: “Dùús wèés ãe si gha dtcàrà te sar gha máà si, tiri x'aian di xòèan c'ëea ga ii igaba,” témé. ²⁴ Si xòòs koe síí a máá: “Dùú sa ra gha dtcàrà?” témé. Si xòò sa máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa dtcàrà,” témé.

²⁵ Si kò x'aigam koe kúúga kabise a máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sar ko gàbas q'oo koes tòòèa hāase dtcàrà,” témé.

²⁶ Me x'aiga ba kaisase tshúù-tcao, igabam kò gaisean ãem kò kúrúa hāa hēè naka cg'áè-khoe ne hēéthēè domkam kò gam dim kg'ui ba ntcoean tc'ëe tama. ²⁷ A ba a kò cg'òo-kg'ao ba qháése x'áèan cgoa tsééa úú, síim gha Johanem dis tcúú sa óaga ka. Me kò qòò a síí Johanem dis tcúú sa q'āe, qáé-nquus koe. ²⁸ A ba a gaas tcúú sa gàbas koe tòò a óá, a hàà gaas dxàe-coa sa máà si, si kò cóa sa sèè a xòò sa máà si. ²⁹ Eè xu ko gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu ãe sa kóm, ka xu kò hàà tc'áróa ba sèè, a síí tc'áms koe kg'onò o.

*Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khóè ne tc'óókagu
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)*

³⁰ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu Jesom koe kabise, a hàà wèé zi gúù zi ãe xu kò kúú zi hěé naka ãe xu xga-xga hãa zi ka hěéthěé bìrí Me. ³¹ Igaba i kòo nxãaska kái khóèan hààku a ko qòòku, xu kò Jeso ba hěé naka Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu hěéthěé táá tc'óó di x'aèan ga úú khamam kò bìrí xu a máá: “Hàà xao naka xae nqoo-nqoosam qgáim koe qòò naka xaea síí cúia hãa naka xao gha nxãasega sãa,” témé. ³² Xu dxòrom cgoa qòò a xu a cúia nqoo-nqoosam qgáim koe síí hãa.

³³ Ne kái ne khóè ne bóò xu, xu ko tcg'oa, ne dii ga xu u sa bóò q'ãa. Ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a tshàam dxùukg'ai sée, a tc'ãa a nqàrèa ne ka gaa za qgóéa síí, a síí còoka hãa a qãa xu. ³⁴ Eẽm ko Jeso ba dxòrom koe xõa kam ko kias xg'ae sa bóò, a ba a thòò-xama máá ne, kòre-kg'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ne kò ii khama. Me nxãaska tshoa-tshoa a kái zi gúù zi ka xga-xga ne.

³⁵ Eẽs ko cáim sa dqòara qòò ka xu ko Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me, a máá: “Ncẽem qgái ba cúia hãam qgái me e, i ncãa gataga dqò, ³⁶ ke khóè ne qòò q'aakagu naka ne nxãasega cúuse nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hěé naka x'áé-coa xu koe hěéthěé síí c'ẽe gúúan x'ámá máase naka tc'óó,” témé. ³⁷ Igabam kò xõa xu a máá: “Gaxao c'ẽe gúúan máa ne naka ne tc'óó,” témé. Xu bìrí Me a máá: “Kháé mée xae síí kái marian 200 xu qano mari xu tséekagu naka pérén x'ámá máá ne naka ne tc'óó?” témé. ³⁸ Me máá: “Nta noo pérén xao úúa? Qòò naka síí bóò,” témé. Xu síí bóò a máá: “5 xu péré xu hěé naka cáim x'aù tsara hěéthěé e,” témé.

³⁹ Me Jeso ba bìrí xu xu wèé ne khóè ne xg'ae-coa zi cgoa ntcóókagu, tsãa dcãan kg'ai koe. ⁴⁰ Ne xg'ae-coa zi 100 ne khóè ne di zi hěé, naka 50 ne khóè ne di zi hěéthěé cgoa ntcóó. ⁴¹ Me ãe xu 5 xu péré xu hěé naka x'aù tsara hěéthěé sée, a nqarikg'ai koe ghùu-kg'ai, a ts'ee-ts'ee kg'ai i, a péréan khõá q'aa. A ba a xga-xgaase-kg'ao xu máa a, nxãasega xu gha khóè ne sama a ka. Me gataga x'aù tsara wèé ne khóè ne q'aa-q'aaa máá. ⁴² Ne kò wèéa ne ga tc'óó a ne a xg'ãa, ⁴³ xu xga-xgaase-kg'ao xu ãe ncãa tc'óóa qauèan ka 12 xu q'ore xu péré-qàmàn hěé naka x'aù-qàmàn hěéthěé di xu tcãa, xu cg'òe.

⁴⁴ Eẽ kò péréan tc'óó xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khóè xu u.

*Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qòò
(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)*

⁴⁵ Me Jeso ba qháése Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu chùi, xu dxòrom q'oo koe tcãa, Gam ka xu gha tc'ãa a Betesaida koe qòò ka, Gam qanega qau a ko khóè ne qòò q'aakagu ka. ⁴⁶ Eẽm ko x'áè nea xg'ara kam ko xàbì ba q'ábà qao a síí còrè.

⁴⁷ Eẽs ko cáim sa dqòka kam kò dxòro ba tshàam nqáè koe hàna, Me kò Gabá gómankg'ai koe cúise hàna. ⁴⁸ Dxòro ba xu kò ko xháé-xháésase qòòkagu sam kò bóò, tc'ãa ba xu kò q'óá-kg'ama khama, kam kò q'uu-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe náà qòò a, qàea xu koem kò hãa a ko nqáé xu, ⁴⁹ igaba ãe xu kò bóò Me, Me tshàam tc'amkg'ai koe xóé a ko náà qòò, ka xu kò tc'ẽea máá dcausoma Me e, ta tc'ẽea hãa, a xu a kaisase q'au. ⁵⁰ Wèéa xu ga kò bóò Me khama, a xu a kaisase q'aea. Me gaa x'áè kaga kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a, ke xao tòón tcáo! Táá q'áo guu,” témé. ⁵¹ Eẽm ko dxòrom koe gaxu cgoa q'ábà kam kò tc'ãa ba téé. Xu kò kaisase area. ⁵² Pérén kaga xu kò q'ãa tama, i tcáoá xu ga qari-qarièa khama.

*Jeso ba ko Genesarete koe tsàako ne khóè ne qãèkagu
(Mt 14:34-36)*

⁵³ Eẽ xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqóóm koe hàà, a xu a gaa koe gaxu dim dxòro ba tòó. ⁵⁴ Eẽ xu ko gaxu dim dxòrom koe tcg'oa, ka ne ko khóè ne kúúga Jeso ba bóò q'ãa. ⁵⁵ A ne a wèé x'áéan koe qgóéa te, a tshoa-tshoa a tcìi-khoean gaan di tcoàn koe xòóa hãase séèa úú, ãe ne ko kóm i kò máá hànam hãa témée qgái koe. ⁵⁶ Me eẽm

ko nqđó-coa zi koe hěé, naka x'áé xu koe hěé naka nqđóm di c'ěe xòèan koe hěéthěé tcāa ka tsāako khóèan Gam koe sée a úúè, a síí gúù zi ko x'ámáguè qgài koe xòóè, a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáim xgám-kg'am qgóó sa, ne kò wèéa ne ěe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

7

Nqarim di x'áè-kg'áma ne kana khóèan di caua ne (Mt 15:1-9)

¹ Xu Farasai xu hěé naka Jerusalema koe kò guua hāa xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu c'ěe xu hěéthěé Jesom koe hààra xg'ae. ² Ka xu ko c'ěe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bóò, xu ko cg'uriga tshàuan cgoa tc'óó, xg'aà tshàu tamase. ³ (Farasai xu hěé naka wèé ne Juta ne hěéthěéa kò ncíi cauan tsgōosea ne di koe ga guu a xg'aà tshàu tama ne hāas cookg'ai koe tc'óó tama. ⁴ Eě ne kò x'ámágu dis qgáis koe guua hāa ne ne tshàua ne xg'aà tamas cookg'ai koe tc'óó tama. Gataga ne kò kái cauan c'ěe úúa hāa, kubian hěé naka suuan hěé naka tc'óó cgoa di zi gàba zi [hěé naka tcoà xu] hěéthěé xg'aà di i.)

⁵ Xu nxāaska Farasai xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé Jeso ba tēè a máá: “Dùús domka xu Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu gatá ka tsgōosea ne di cauan khama ma kg'òè tama, a ko cg'uriga tshàua xu cgoa péréan tc'óó?” témé.

⁶ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Eēm kò ko Isaia ba porofita kam kò tseegukaga gaxao qāè khóèan khama ko ma kúrúse xao ka porofita, ncēe i ma góásea hāa khama a ko máá: ‘Ncēe ne khóè ne ko kg'áma ne cgoa dqom Te, igaba i tcáóa ne Tíi koe nqúu u.

⁷ Káà hùise ne ko dqom Te, a ko khóè ne di x'áèan xgaa-xgaa,’ témé khama. ⁸ Nqarim di x'áè-kg'áman xao kúrú tama a xao a khóèan di cauan qgóóa qaria hāa,” tam méé.

⁹ A ba a bīrí xu a máá: “Nqarim di x'áè-kg'áman xao gha máaa xguì sa xao q'ana hāa, nxāasega xao gha gaxao di cauan di x'áèan qgóóa qari ka. ¹⁰ Moshe ba kò ncēeta mééa a máá: ‘Saò ba hěé naka saò sa hěéthěé tcom,’ a ba a kò gaia máá: ‘Díim wèém ěe ko xōòm ka kana xōòs ka cg'āése kg'ui ba méém cg'ōoè,’ témé, ¹¹ igaba ncēè khóèm kò ko xōòm ka kana xōòs ka máá: ‘Eēr ga ko hùì cgoa tsia sa, nxāa sa *Nqari bar nqòòkagua hāas* máàku* si i *khamar ko hùia tsi ka tààè*,’ témé ne xao ko ncēe sa dtcòm. ¹² Gaa koe guus ka xao guu me nakam xōò ba hěé naka xōò sa hěéthěé c'ěe gúù ga kúrúa máá tama. ¹³ Gaxao di cauan ncēe xao kúrúa máásea hāa koe xao guu a Nqarim dim kg'ui ba káà-hùikagua hāa. A xao a kò ēeta iim dàòm ka kái zi gúù zi kúrú,” tam *Jeso ba méé*.

Gúù zi khóè ne ko kúrú ne cg'uriga zi (Mt 15:10-20)

¹⁴ A ba a khóè ne Gam koe gaicara tciia óá, a bīrí ne a máá: “Komsana Te tu wèéa tu ga, naka tua kóma q'āa. ¹⁵ Khóèm ka tchàa koe hāa, a ko gam koe tcāa sa khóè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ěe ko khóèm koe guu a tcg'oa sa ko khóè ba cg'uri-cg'uris ga si i. ¹⁶ [Díim wèém ěe tceean úúa hāa ba méém kóm,]” tam méé.

¹⁷ Eēm ko Jeso ba khóè ne koe guu a ko nquum q'oo koe tcāa, ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ěes sere-seres ka tēè Me. ¹⁸ Me bīrí xu a máá: “Qanega xao gáé kóma q'āa tama? Bóò tama xao gáé hāa? Dùús wèés ěe ko khóèm koe tchàa za guu a tcāa sa cg'uri-cg'uri me tite, ¹⁹ tcáóa ba koes tcāa tama, a ko ncāaa ba koe tcāa, a gatà ma nqáé khama,” témé. (Ncēeta mééan kam kò Jeso ba wèé tc'óoa nea ts'ee-ts'eekg'aièa sa nxàe.)

* **7:11:** Gerika sa ko “korebane” dim kg'ui ba tséékagu, a sa a kháóka nxàe, dùú sam ko ncēm kg'ui ba méé sa: “‘korebane’ (ncēe sa ko máá ‘*Nqarim tcg'óóa máàèa hāas* máàku sa,’ témé)”

²⁰ Me máá: “Eẽ khòem *tcáo* koe ko guu a tcg'oa sa, gaas khòe ba ko cg'uri-cg'uris ga si i. ²¹ Igaba i ko q'oo koe, tcáós koe guu a cg'ãe tc'ëean hëé, xóe cgoakuan hëé, ts'ään hëé, cg'òokuan hëé, ²² cg'àrán hëé, cg'ãe zi cau zi hëé, kàa sa hëé, cëean hëé, qgóose tama sa hëé, cg'ãe tcgái cgoa bóòku sa hëé, zàróku sa hëé, tc'amaka bóòse sa hëé, naka cg'ãe tcáo sa hëéthëé tcg'oa khama. ²³ Wèé zi cg'ãe zi ncëe zia kò q'oo koe guu a tcg'oa a zi a ko khòe ba cg'uri-cg'uri,” tam méé.

Khòes di dtcòma ne
(Mt 15:21-28)

²⁴ Me Jeso ba gaa koem kò guu a tcg'oa ne Ture dim nqõóm koe síí. A gaa koem ko síí ka c'ëem nquum koe tcãà, a ba a kò tc'ëe tama c'ëe khòe gha *gaa koem hãa sa q'ãa sa*, igabam gha ma xài sa kò kàa si i.

²⁵ Kas ko kúúga khòes gas dis cóás kò cg'ãe tc'ëean ka tcãàèa hãa sa Jesom ka kóm, a sa a hàà a nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²⁶ Khòes ãe sa kò Gerika si i, a sa a kò Sirofonike dim nqõóm koe ábàèa hãa. A sa a kò Jeso ba dtcàrà, dxãwa tc'ëea nem gha cóás koe tcg'òó sa.

²⁷ Me Jeso ba xòa si a máá: “Hààn ta kg'aia cóán tc'òókagu, qãè tama i hãa cóán di péréan gha sèè a haghuan xaoa máàè sa ke,” témé.

²⁸ Igabas kò khòe sa xòa Me a máá: “Eè, X'aigaè, ãe tafolean ka nqãaka hàna hãa haghuan ga ko cóán di péré qàmàn tc'òó,” témé. ²⁹ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Eẽm xòam domka si gha qõò, saris cóás koe i dxãwa tc'ëean tcg'oara hãa khama,” témé. ³⁰ Si x'áéa sa koe dìbi a sa a síí sao-xg'ae, si cóáse sa tcoàm koe xõe i dxãwa tc'ëean tcg'oa cgae sia.

Jeso ba ko q'omase tcee dòman khòe ba qãèkagu

³¹ Me Jeso ba Ture dim nqõóm koe gaicara guu a xgoaba a ba a síí Sitone dim nqõó ba gãà a tshàam Galilea dim koe síí, Dekapolise dim xg'aekum koe.

³² Ne kò khòem ncëe kò q'omase tcee dòma a kg'ui tama ba Gam koe úú, a ne a dtcàrà Me, síím gha tshàua ba gaam khòem koe tòó sa. ³³ Me Jeso ba khòe ne xg'aeku koe cúia tciia tcg'òó me, a ba a síí gaam khòem di tcee dòman koe tshàua ba tcãà a ba a tcg'ae a gaam khòem di taman qgóó. ³⁴ Me Jeso ba nqarikg'ai koe ghùi-kg'ai a ba a kaisase sònò, a bìrí me a máá: “Efata!”† témé (ncëeta i kò méèè ne i ko máá: “Xgobekg'amse,” téméè). ³⁵ I khòem di tcee dòman xgobekg'amse, i tama ba ga gataga kgoarase, me qãèse kg'ui. ³⁶ Me Jeso ba khòe ne x'áè, táá ne gha cúí khòe ga bìrí i ka. Igabaga ne kò ãem ko ma kúru u khama noose Gam ka kg'ui.

³⁷ Ne kò khòe ne kaisase are a máá: “Wèé zi gúù zim qãèse kúrua hãa, kg'ui taman gam kg'uikagua hãa, a ãe kóm taman ga kómkagua hãa,” témé.

8

Jeso ba ko 4,000 ne khòe ne tc'òókagu
(Mt 15:32-39)

¹ Eẽ xu cáím xu koes kò gaicara kaias xg'aes khòe ne di sa xg'aea, ka ne kò tc'òó ne gha gúù úú tama, Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tciia óá, a bìrí xu a máá: ² “Ncëe ne khòe ner ko thòò-xama máá, ncëeska ne nqoana cáíman Tíí cgoa hãa khama, a tc'òó ne gha gúù ga úú tama. ³ Ncëè x'áéa ne koer kòò xàbà ne hãase dìbikagu ne, ne ne gha dàòan q'oo koe qgaè-kg'ai a cg'áé; c'ëe-kg'áía nea nqúù ka guua hãa khama,” tam méé. ⁴ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xòa Me a máá: “Ncëem tchàa-xgóóm koe nea gha ncëe ne khòe ne ntama ma péréan xg'ãà?” témé. ⁵ Me tèè xu a máá: “Nta noo péréan xao úú?” témé. Xu máá: “7 xu péré xu u,” témé.

⁶ Me Jeso ba xg'ae sa bìrí si góman-kg'ai koe ntcõó, Me gaxu péré xu 7 xu sèè, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá xg'ara a khóá q'aa xu, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máà xu, nxãasega xu gha khòe ne máà a ka. ⁷ Xu kò gataga thëé cg'orò x'aù-coan úú, Me kò

† 7:34: Efata - Ncëem kg'ui ba Hebera dis kg'uis di me e.

gataga Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ba a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máà xu, xu khòè ne máà xu. ⁸ Ne kò tc'óó a ne a xg'ãà, xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ãe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ⁹ Gane ãe kò tc'óó hãa nea kò 4,000 khama noo. Me kò qõò q'aakagu ne, ¹⁰ a ba a gaa x'aè kaga dxòrom q'oo koe tcãà, Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa, a Dalamenuta dim xg'aekum koe qõò.

Farasai xu ko are-aresas x'ái sa qaa
(Mt 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Farasai xu kò Jeso ba hàà cgae, a tshoa-tshoa a ntcoeku cgoa Me, a xu a qgóó Me xu gha qgáian qaa ka are-aresas x'áis nqarikg'ai di sa qaa cgae Me. ¹² Me nxãaska kaisase sònò a kg'ui a máá: “Dùús domka sa ko ncëes qhàò sa are-aresas x'ái sa qaa? Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Cuiskagas ncëes qhàò sa cúis x'áis ga sa x'áièa hãa tite!” témé. ¹³ Me guu xu a dxòrom q'oo koe tcãà, a xgoaba a tshàa ba bàra, a tshàam di c'ëe xòèan za qõò.

Farasai xu hëe naka Herote ba hëéthëe xu dis péré gãe-gãe sa
(Mt 16:5-12)

¹⁴ Xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu péréan sèè c'urua hãa, a cúim péré ba dxòrom q'oo koe úúa hãa. ¹⁵ Me Jeso ba q'ãa-q'ãa xu a máá: “Q'ãa méé xao, naka kòrese hãa Farasai xu hëe naka Herotem di péré gãe-gãean hëéthëe koe,” témé. ¹⁶ Xu nxãaska kg'ui cgoaku a máá: “Péré cgoa xae hàà tama,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba tc'ëea xu q'oo koe hàna sa q'ana hãase bìrì xu a máá: “Dùús domka xao ko péréan xao úú tamas ka kg'ui cgoakua máá? Qanega xao gáé bóò q'ãa tama kana kóma q'ãa tama? Tcáó xao gáé tsóágase x'óó-x'ooèa? ¹⁸ Tcgáian xao úúa hãa ka xao gáé bóò tama, a tceean úúa hãa ka xao gáé kóm tama? Tc'ëe-tc'ëese tama xaoa? ¹⁹ Eër kò ko 5 xu péré xu 5,000 ne khòè ne khóà q'aa máá, ka xaoa kò ãe kò qaù hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xoa Me a máá: “12 zi q'ore zi i,” témé. ²⁰ Me gaia máá: “7 xu péré xu 4,000 ne khòè ner ko khóà q'aa máá xu, ka xaoa kò ãe kò qaù hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xoa Me a máá: “7 zi q'ore zi i,” témé. ²¹ Me tèè xu a máá: “Kháé xaoa qanega kóma q'ãa tama?” témé.

Jeso ba ko Betesaida koe káà tcgáim khòè ba bóòkagu

²² Ka xu kò Betesaida koe síí. Ne c'ëe ne khòè ne káà tcgáim khòè ba Gam koe óága, a ne a dtcàrà Me, tshàua bam gha tòò cgae me ka. ²³ Me kò Jeso ba káà tcgáim khòè ba x'òàa ba koe sèè, a x'áem ka tchàa za tcg'oa cgoa me. A ba a ãem ko tcg'ae tcgái mea xg'ara, ka tshàua ba tòò cgae me, a tèè me a máá: “C'ëe guù ga tsi ko bóò?” témé. ²⁴ Me ghùi-kg'ai a ba a máá: “Eè, khòèa ner ko bóò, igaba i hìi zi khama ii a ko qõò te,” témé. ²⁵ Me Jeso ba gaicara gaam tcgái koe tshàua ba tòò, me qãèse bóò, i tcgáia ba qãè, me wèes guù sa qãèse bóò. ²⁶ Me x'áea ba koe tsééa úú me a máá: “Táá x'áem q'oo koe tcãà guu,” témé.

Petere ba ko Jesom koe nxàese
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Kaesaream Filipim dim qgáim qàe koe hàna hãa xu x'áé-coa xu koe tcg'oa a síí.

Eè xu dàò q'oo koe hãa kam ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Khòè nea ko máá, dìí Raa témé?” témé. ²⁸ Xu xoa Me a máá: “Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, ta ne ko méé, ne ko c'ëe ne máá: ‘Elija Tsi i,’ témé, ne ko c'ëe ne máá: ‘Porofiti xu ka c'ëe Tsi i,’ témé,” ta xu méé.

²⁹ Me gaicara tèè xu a máá: “Kháé gaxaoa ko máá, dìí Raa?” témé. Me Petere xoa Me a máá: “Tsáá Tsia Krete Tsi i,” témé. ³⁰ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha cúí khòè ga Gam ka bìrì sa.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Me nxãaska tshoa-tshoa a xгаа-xгаа, Khóèm dim Cóá ba gha kái zi gúù zi koe xgàrase sa, a gha *khòe ne di xu* kaia xu hée, kaia xu peresiti xu hée, naka x'áe xгаа-xгаа-kg'ao xu ka héethée bóò a xguè, a gha cg'òò, a ba a gha ngoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tée sa, tam méé. ³² Ncêe sam kò kgoarasease kg'ui, me Petere séèa tcg'òó Me a tshoa-tshoa a dqàe Me. ³³ Igabam kò Jeso ba ãem ko ntcêe a ko Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bóò ka Petere ba dqàe a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè! Nqarim di zi gúù zi koe tsi tc'èea tsi tcãa tama, igaba tsi khòean di zi gúù zi koe tcãa tc'èea ke,” témé.

³⁴ Kam ko kaia xg'ae khòe ne di sa hée naka Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu héethée Gam koe tciaa óá, a bìrí ne a máá: “Ncêe c'èem khòem kò xùri Te kg'oana ne méém bóò a xguè naka baa gam dim xgàu ba dcêe naka xùri Te. ³⁵ Dìim wèem ãe gam dis kg'òe sa qgóó qari kg'oana hãa bas gha aaguse cgae, igaba dìim wèem ãe ko Tíí hée naka qãe tchòan héethée domka gam dis kg'òes ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ³⁶ Dùúska ba gha khòe ba kháe kabisea mááè, ncêe wèem nqóó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òes ka aaguse cgaeè ne? ³⁷ Kana ba gha khòe ba gam dis kg'òes téé-q'oo koe dùútsa gúù sa tcg'òó a máá? ³⁸ Dìim wèem ãe ko Tíí hée naka Tiri kg'uian héethée sau-cgaeese ba, ncêes qhàòs cg'áràn hée naka cg'ãèan héethée dis koe, ba gha thée Khóèm dim Cóám ka sau-cgaeeseè, ãem gha ko tcom-tcomsa xu moengele xu cgoa, Xòòm di x'áan koe hãase hàà ne,” tam méé.

9

¹ Me bìrí xu a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Ncêe koe téé-tée ne ka c'èea nea x'ooan xàma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne bóò, i qarian cgoa hàà tamas cookg'ai koe,” témé.

Jesom di bóòse-q'ooa ne ko kabise a tãá
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

² Jeso ba kò 6 cáman qãá q'oo koe Petere ba hée naka Jakobo ba hée naka Johane ba héethée xu sée a gaxu cúí xu cgoa kaia xabì ba q'ábà qaò; i kò gaa koe ga cookg'aia xu koe bóòse-q'ooa ba kabise a tãá. ³ Gam di qgáia ne kò kabise a tcaàkose q'úú, ncêe cúí khòe ga nqóómkg'ai koe qgáian xg'aà naka i q'úúa hãa titem q'úú ba. ⁴ Ka tsara kò kúúga Elija ba hée naka Moshe ba héethée tsara gaa koe bóòse, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁵ Me Petere ba Jeso ba bìrí a máá: “X'aigàè, qãès gúù si i ncêe xae ncêe koe hãa sa. Ke hàà naka xae ngoana nquu-coa xu ncêe koe kúru, nakam c'èe ba Tsari, nakam c'èe ba Moshem di, nakam c'èe ba Elijam di,” témé. ⁶ C'úuam kò hãa dùú sam gha kg'ui sa, kaisase xu kò q'aea hãa khama.

⁷ Si kò túú-c'òò sa qàbia tcãa xu, me kò kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe guu a tcg'oa a máá: “Ncêe ba Tirim Cóá Me e, ncàma Raa ba, komsana Me,” témé.

⁸ Eè xu ko qháése ntcêe ka xu kò cúí khòe ga táá bóò, a Jesom cúim Gabá bóò.

⁹ Eè xu ko xabim koe xõa kam kò x'áe xu, táá xu gha ncãa xu ko bóòs gúù sa cúí khòe ga bìrí sa, qaneam Khóèm dim Cóá ba sí x'ooan koe tée tamas còokg'ai koe. ¹⁰ Xu gaam kg'ui ba tcáóa xu koe tòóa mááse, a gaxu ka tēeku: x'ooan koe tées ko dùú sa nxàe sa.

¹¹ Xu nxãaska tēè Me a máá: “Dùús domka xu ko x'áe xгаа-xгаа-kg'ao xu máá: ‘Elija ba méém kg'aia hàà?’” témé. ¹² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Elija ba ko kg'aia hàà wée zi gúù zi kg'ónò; ka i dùús domka góáèa hãa, Khóèm dim Cóá ba méém xgàrase, naka baà khòe ne ka xguè, ta ma ma? ¹³ Igabagar ko Elijam hààraa hãa sa bìrí xao o, ne kò wées gúùs ãe ne kò tc'èea hãa sa kúru cgae me, ãe i kò ma gaam ka ma góásea hãa khamaga ma,” tam méé.

Jeso ba ko dxãwa tc'èean úuam cóá ba qãèkagu
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)

¹⁴ Eè xu ko xгаа-xгаа-kg'ao xu koe hàà, ka xu ko kaia xg'ae sa bóò si nxàma-nxàma xua hãa, xu x'áe xгаа-xгаа-kg'ao xu hãa a ko ntcoeku cgoa xu.

¹⁵ Si kò kúúga wèés xg'ae sa Jeso ba bóò, a sa a kaisase are, a qàròda síí cgae Me a síí tsgám Me. ¹⁶ Me kò tèè xu a máá: “Dùú sa xao ko ntcoeku cgoa ne?” témé.

¹⁷ Me xg'aes koe kò hãam khóèm c'èe ba xoa Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tirim cóá bar Tsáá koe óágaraa, kg'uikagu me tamam dxãwa tc'èe bam úúa hãa khama. ¹⁸ Wèé x'aèan èe i ko qarú cgae me ka i ko qáú me, me kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'òò, a xõóa ba gão, a xgàruku. Ra ncãa Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu ko tààè,” témé.

¹⁹ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncèe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hãa? Nta noose Ra gha qàò-tcaoa máá tu u? Oá me Tíí koe,” témé.

²⁰ Ne ko cóá ba Gam koe óá. Eè i ko gaa dxãwa tc'èean Jeso ba bóò kaga i kò cóá ba qarika ntcãa-ntcãa, me gómankg'ai koe cg'áé a dìbi-dibise, i kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'oa.

²¹ Me Jeso ba cóám ka xõò ba tèè a máá: “Nta noo x'aèan ba úúa a ko ncèeta hêé?” témé. Me cóám ka xõò ba máá: “Cg'aré-q'ooa ba koe ga i guu a tshoa-tshoa mea hãa. ²² Kái-kg'aise èe i kò ko tshoa-tshoa me ne i ko c'eean q'oo koe xaoa tcãà me naka tshàan q'oo koe hêéthêe e, cg'òo me i gha ka, igaba ncèe c'èe gúù tsi ga kòò kúrú ne méé tsi thòò-xama máá ta a naka hùì ta a!” témé.

²³ Me Jeso ba bìrí me a máá: “A ncèe dtcòma tsi kò hãa ne i wèé gúùan ga thamka a,” témé. ²⁴ Kúúgam ko cóám ka xõò ba q'au a máá: “Dtcòm ra ko, ke tiris káà dtcòm s koe hùì tel!” témé.

²⁵ Eèm ko Jeso ba xg'ae sa bóò si ko qàròda síí cgae Me, kam ko cg'ãè tc'èean dqàè a máá: “Tsáá tc'èe tsi nqóbó a q'omasen tcee dòma tseè, dqàè tsir ko a ko máá, tcg'oa cgae me naka táá gaia gam koe tcãà guu!” témé. ²⁶ Ka i ko dxãwa tc'èean q'au, a èe i ko kaisase qgaè-qgae-kg'ai mea xg'ara ka tcg'oaragu me. Me kò cóá ba x'óóam khóèm khama ii, ne kái ne khòè ne tc'èea máá, x'óóam hãa, ta tc'èea.

²⁷ Me Jeso ba tshàua ba koe qgóó a ghùì me, me tèe a ngàrè ka téé.

²⁸ Eèm ko nquum q'oo koe tcãà, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dxùukg'ai koe tèè Me a máá: “Dùús domka xaea kò tààè, a xhàia guu u tama?” témé.

²⁹ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncèeta iia nea c'èe gúù kaga tcg'òòèa hãa tite, igaba còrèan ka cúíga a,” témé.

*Jeso ba ko gaicara Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 17:22-23; Lk 9:43b-45)*

³⁰ Eèm qgáim koe xu kò tcg'oa a Galilea dim nqõò ba tchoaba. Jeso ba kò c'èe khóèan ga gha hàna xu hãa qgáian q'ãa sa tc'èe tama, ³¹ Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xum kòò xgaa-xgaa khama, a ko bìrí xu a máá: “Khóèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, ne gha cg'òo Me, Me gha èem cg'òoèa ka nqoana cáman qãá q'oo koe tèe,” témé.

³² Igaba xu kò èem ko méé sa táá kóma q'ãa, a xu a kòò gataga thêé tèèa ba q'àò.

*Dùú ba kaia?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³ Xu kò Kaperenaume dim nqõóm koe síí. Me èe xu nquum q'oo koe hãa ka tèè xu a máá: “Dùú sa xao ncãa ko dàòm q'oo koe ntcoekua máá?” témé. ³⁴ Igaba xu kò nqoo, ncãa xu dàòm q'oo koe kg'ui cgoaku diina kaia hãas ka khama.

³⁵ Me ntcõó a ba a 12 xu tciia xg'ae a bìrí xu a máá: “Ncèe c'èem khóèm kò tc'ãà di ba ii kg'oana hãa, ne méém wèé ne ka kháóka ka dis téé-q'oo di ba ii, naka qãà ba ii,” témé.

³⁶ A ba a cg'árém cóá ba sèè a xg'aekua xu koe tòó, a sèè a tchàma me, a bìrí xu a máá: ³⁷ “Dùím wèém èe ko ncèeta iim cóá ba Tiri cg'òèan koe qãèse hààkagu ba ko Tíí tc'áróga qãèse hààkagu; me dùím wèém èe ko Tíia qãèse hààkagu Te ba, Tíia qãèse hààkagu Te tama, igabam ko Gam èe tséé Tea hãa ba qãèse hààkagu,” témé.

Eë gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae ka c'ëe me e
(Lk 9:49-50)

³⁸ Me Johane ba birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, c'ëem khòè ba xae kò bóò, me ko Tsari cg'òèan cgoa dxāwa tc'ëean xhàigu, xae kò sixae ka c'ëem tama me e domka gatà hēéan cara me,” témé.

³⁹ Igabam kò Jeso ba máá: “Táá cara me guu. C'ëem khòè èe ko Tíi cg'òè cgoa kaias tsée sa kúru ba qháése kabise naka Tíi ka cg'áése kg'ua hāa tite ke, ⁴⁰ èe gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae xòè koe hàna khama. ⁴¹ Tseeguan kagar ko birí xao o a ko máá: Dím wèém èe ko Tiri cg'òèan domka qgàisa tshàan dis kubi sa máá xao o, Krestem di xao o domka ba gha tseeguan kaga Gam di surutan hòò,” témé.

Chìbi kúrukaguku sa
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴² “Dím wèém èe ko ncèe ne cg'aré ne ncèe ko Tíi koe dtcòm ne ka c'ëe ba chibian kúrukagum ka i gha qāè ii, gáí cgoa dis nxōás kaias kòo qg'áóa ba koe qáéa tòòè, me kaiaam tshàam q'oo koe xaoa tcāà ne.

⁴³ “A ncèe tsarim tshàum kòo chibi kúrukagu tsi ne, q'āea tcg'òó me. Qāèa i máá tsia, nqōara tshàu tsi gha a kg'òès koe tcāà sa, cam x'òà tsi gha a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcāan ka ke. ⁴⁴ *

⁴⁵ “A ncèe nqārèa tsi kò ko chibian kúrukagu tsi ne, q'āea tcg'òó o. Qāèa i gha máá tsia, cúí c'óá tsi gha a kg'òès koe tcāà sa, cam c'óá a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcāan ka ke. ⁴⁶ †

⁴⁷ “A ncèe tsarim tcgáim kò ko chibian kúrukagu tsi ne, hōbèa tcg'òó me. Cúí tcgái a Nqarim di x'aian koe tcāà sa qāè si i, cam tcgái a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcāan ka ke, ⁴⁸ ncèe gaa koe hàna ne di nxāian x'óó tama koe, c'eem ts'irì tamam koe.

⁴⁹ “Wèém khòè ba gha c'eean cgoa tsaubereè, si gha wèés dàò-a-mááku sa tabean cgoa tsaubereè. ⁵⁰ Tabea ne qāè e, igaba gaan di tsau-q'ooan kòo káà, ne i gha gaicara ntama ma kúruè a tsau? Gatu xg'aeku koe méé tu tabean khama ii, naka tua tòókuan úúa hāase c'ëe ne cgoa x'āè,” tam méé.

Jeso ba Jutea koe (10)

10

Aagukus khòè khara di sa
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

¹ Me kò Jeso ba gaa koem ko guu ka Jutea dim xg'aekum koe síí, a Jorotane dim tshàa ba tchòaba, zi kò khòè ne di zi xg'ae zi gaicara xg'ae cgoa Me, Me caua ba a kò ii khama gaicara xgaa-xgaa ne.

² Xu kò Farasai xu hàà cgae Me, a xu a kúrua xu kòo bóò Me khama tèè Me a máá: “A x'áèan koe ia kgoaraèa khòè gha gam dis khòè sa aagu sa?” témé.

³ Me Jeso ba tèèm cgoa xōa xu a máá: “Moshe ba kò ntama ma x'áè xao o?” témé. ⁴ Xu máá: “Moshe ba xg'ao khòè ba kgoara máá aagukuan dis tcgāya sam gha góá, a gam dis khòè sa aagu sa,” témé.

⁵ Me Jeso ba birí xu a máá: “Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba ncèem x'áè ba góá máá xao o. ⁶ Igabam xg'ao Nqari ba nqōóm ko tshoa-tshoase koe ga guu a khòè ba hēè naka khòè sa hēéthēé kúrua. ⁷ Gaa domkagam gha khòè ba xōò ba hēè naka xōò sa hēéthēé khara guu, a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmāse, ⁸ khara gha nxāaska èe khara cam khara cúim tc'áro ba kúru, a gaicara cam ii tite, igaba khara gha cúim tc'áro ba ii.

* **9:44:** C'ëe zi tcgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uiān úúa: “ncèe gaa koe hàna ne di nxāian x'óó tama koe, c'eem ts'irì tamam koe” (48 dim xg'aeku ba bóò thēè). † **9:46:** 44 dim xg'aeku ba bóò

⁹ Gaa domka méés ěem Nqari ba xg'ae-xg'aeèa hãa sa táá cúí khóè kaga q'aa-q'aaè guu,” tam méé.

¹⁰ Eẽ xu Gam cgoa nquum q'oo koe hãa ka xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu gaicara ncẽes gúùs ka Jeso ba tèè. ¹¹ Me kò bìrí xu a máá: “Dìím wèém ěe ko gam dis khóè sa aagu, a ko c'ẽes khóè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú, ¹² a ncèè gaas igabas kòo gas dim khóè ba aagu, a ko c'ẽem khóè ba sèè nes ko cg'áràn kúrú,” témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'ee'kg'ai
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

¹³ Ne kò khóè ne cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòó cgae e ka, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dqàè ne.

¹⁴ Igaba ěem ko Jeso ba ěe sa bóò kam kò kaisase xgóà, a bìrí xu a máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgàè-kg'am m guu, Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁵ Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Dìím wèém ěe Nqarim di x'aian, cóán ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé. ¹⁶ A ba a nxãaska gaa cóán sèè a tchàma, a tshàua ba tòó cgae e, a ts'ee-ts'ee'kg'ai i.

Qguàm khóè ba
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷ Eẽm ko Jeso ba xgoaba a ko dàòà ba koe qõò, kam kò khóè ba qàràa síí cgae Me, a síí cookg'aia ba koe qhòmm tsi qúrùà ntcõó, a tèè Me a máá: “Qãè Tsi xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, nta ra gha hẽè a nxãasega chòò tamas kg'õè sa hòò?” témé. ¹⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Dùúska tsi ko qãè tsi khóè Tseè ta ma tcii Tea máá? Cúí khóè qãè ga káà a, igaba Nqarim cúí Me e. ¹⁹ X'àèan tsi q'ana hãa: Táá cg'õo guu, táá cg'áràn kúrú guu, táá ts'ãà guu, táá tshúù-ntcõan nxàe guu, táá kàan cgoa gúùan sèèa máàse guu, saò ba hẽè naka saò sa hẽèthẽè tcom, ta ko méé e,” tam méé. ²⁰ Me bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ncèè zi gúù zir ncìisega tshoa-tshoa a cóár ii koe ga ko kúrú,” témé. ²¹ Me kò Jeso ba ěem ko bóò me ka ncàm me, a bìrí me a máá: “Cúís gúù sa tsi ko tcào. Qõò naka tsia síí wèès gúùs ěe tsi úúa hãa sa x'ámágu, naka tsia ěe dxàua hãa ne khóè ne máà, naka tsia gha nxãasega nqarikg'ai koe qguù sa úúa hãa, naka hàà xùri Te,” témé. ²² Me kò ncèes gúùs ka tshúù-tcaokaguè, a kò tshúù-tcaoa hãase qõò, kái zi gúù zim kò q'õòà hãa khama.

²³ Me kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ntcàà a ba a máá: “Tsóágase i gáè gha qaria, gane ěe qguùà hãa ne khóè ne gha Nqarim di x'aian koe tcàà sa,” témé.

²⁴ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam di kg'uiian ka kaisase area.

Igabam kò Jeso ba gaia bìrí xu a máá: “Cóa xaoè, tsóágase i gáè qaria Nqarim di x'aian koe tcàà sa. ²⁵ Kameles ga dqààm tçgáí di kòman koe tcàà sa thamka si i, qguàm khóèmm gha Nqarim di x'aian koe tcààs ka,” tam méé.

²⁶ Xgaa-xgaase-kg'ao xu kò kaisase are, a xu a tèè Me a máá: “Kháè ba gha nxãaska díí ba kgoaraè?” témé.

²⁷ Me Jeso ba bóò xu a máá: “Khóèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèè gúùà ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁸ Me nxãaska Petere ba tshoa-tshoa a bìrí Me a máá: “Bóò, wèè gúùan ga xae guua hãa a ko xùri Tsi,” témé.

²⁹ Me Jeso ba máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o a ko máá: Wèém khóèmm ěe gha Tíí hẽè naka Tiri qãè tchòàn hẽèthẽè domka x'áèa ba guu, kana káíkhoea ba, kana qõea ba, kana xõò sa, kana xõò ba, kana cóáa ba, kana xhàràa ba ga igaba, ³⁰ nxãa ba gha 100 q'oro noose hòò o: x'áèan ga hẽè, naka káíkhoea ba ga hẽè, naka qõea ba ga hẽè, naka dxàe xõòà ba ga hẽè, naka cóáa ba ga hẽè, naka xhàràan ga hẽè, naka xgàrakuan ga hẽèthẽè e, ncèeta hãa x'aèan kaga, a gataga hààko x'aèan ka chòò tamas kg'õè sa hòò. ³¹ Igaba ěe kái ne còoka hàna nea gha kháóka di ne ii, ne gha ěe kháóka hãa ne còoka di ne ii,” tam méé.

Jeso ba ko nqoana dis ka Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³² Xu kò dàòm q'oo koe hãa a ko Jerusalema koe qõò, Me Jeso ba tc'ãà-cookg'ai xua, xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu kaisase area hãa, ne kò ãe ko xùri Me ne q'aea hãa. Me kò gaicara 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu séèa tcg'òó, a tshoa-tshoa a dùútsa guús gha hàà kúrúse cgae Me sa bìrí xu ³³ a máá: “Bóò, Jerusalema koe xae ko qõò, Me gha Khóèm dim Cóá ba kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé tshàu q'oo koe tcãàè. Xu gha x'oos koe chibi-chibi Me, a gha táá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcãà Me, ³⁴ a ncõi Me, a kg'ám tsharàn cgoa tcg'ae cgae Me, a qoa Me, a cg'òo Me. Igabam gha nqoana dim cári ka x'ooan koe tēe,” tam méé.

Jakoboa tsara Johanea tsara dis dtcàrà sa
(Mt 20:20-28)

³⁵ Tsara kò nxãaska Jakobo ba hěé naka Johane ba hěéthěé tsara síí cgae Me, ncěe kò Sebetem ka cóáse ii tsara, a bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, wěés guús ãe tsam ko Tsáá koe tc'òà sa méé Tsi kúrúá máá tsam m sa tsam ko tc'ěe,” témé. ³⁶ Me bìrí tsara a a máá: “Dùú sa ra gha kúrúá máá tsao o sa tsao ko tc'ěe?” témé. ³⁷ Tsara máá: “Kúrúá Tsi gha máá tsam sa ncěe si i: Tsari x'áàn koe méé Tsi kgoara máá tsam m nakam c'ěe ba Tsarim x'òàm kg'áòm xòè za ntcõó nakam c'ěe ba dxàes x'òàs xòè za ntcõó,” témé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba bìrí tsara a a máá: “Dùú sa tsao ko dtcàrà sa tsao c'úua hãa! Kgoana tsaoa gha a kubis Tíí ko kg'áà q'oo koe kg'áà kana tsaoa gha ncěer tcguù-tcguuèa hãas tcguù-tcguuku cgoa tcguù-tcguuè?” témé. ³⁹ Tsara máá: “Kgoana tsam gha a gatá hěé,” témé. Me Jeso ba bìrí tsara a, a máá: “Kubis ãer ko kg'áà q'oo koe tsao gha kg'áà, a tcguù-tcguukus ãer gha ko tcguù-tcguuès cgoa tcguù-tcguuè, ⁴⁰ igabaga ncěe kg'áo x'òàa Te xòè za ntcõó sa hěé, naka dxàe x'òàa Te xòè za ntcõó sa hěéthěér Tíí kgoara máá tama, igaba i nxãan ãe i kg'ónòà máàèa hãa ne di i,” tam méé.

⁴¹ Eẽ xu ko c'ěe xu 10 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ncěe sa kóm ka xu ko tshoa-tshoa a kaisase Jakoboa tsara Johanea tsara xgòà cgae. ⁴² Me Jeso ba Gam koe tciiá óá xu a bìrí xu a máá: “Q'ana xao hãa, ãe táá zi qhàò zi koe koma x'aiga ii xu ko gaxu di qarian gane koe tséékagu sa, xu ko gane di xu tc'ãà-cookg'ai xu gaxu di qarian gane koe x'ái sa. ⁴³ Igaba méé i gaxao koe táá gatá ii guu, igaba ãe ga gaxao ka kaia hãa ba méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii, ⁴⁴ nakam diím wěém ãe gha gaxao ka tc'ãà-tc'ãase ba wěém khóèm dim qãà ba ii. ⁴⁵ Khóèm dim Cóá ba hààraa, hààm gha tsééa máàè ka tamase, igabam hààraa, hààm gha *khòè ne* tsééa máá ka khama, a ba a hààraa, kg'òèa bam gha hàà *khòè ne* máà ka, kái ne khòè ne di chibia nem gha x'ámá tcg'òó di iise,” tam méé.

Jeso ba ko kàà tcgáim Baretimaio ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Xu kò Jeriko koe hàà. Eẽm ko Jeso ba Jeriko koe tcg'oa, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa hěé naka kái ne khòè ne cgoa hěéthěé e, kam ko kàà tcgáim dtcàrà-kg'aom Baretimaio, Timaio ka cóáse ba dàòm qàe koe ntcõóa-ntcõe. ⁴⁷ Eẽm ko kóm Jesom Nasareta di Me e sa kam ko tshoa-tshoa a q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁸ Ne kái ne dqàè me a máá, nqoo méém témé, igabam ko kaisase q'au a máá: “Dafitem ka cóáse Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁹ Me Jeso ba tée a ba a máá: “Tcii me,” témé. Ne ãe kàà tcgáim khòè ba tcii, a bìrí me a máá: “Tòón tcáo naka tsia tēe, tcii tsim ko ke,” témé. ⁵⁰ Me gaam khòè ba gam dim qòà ba ncemeagu, a ba a nxàla tēe a Jesom koe síí. ⁵¹ Me Jeso ba tēe me a máá: “Dùú sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'ěe?” témé. Me kàà tcgáim khòè ba bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, bóòr gha sar ko tc'ěe,” témé. ⁵² Me Jeso ba bìrí me a máá: “Qõò, tsari dtcòma nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. Me kò kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

11

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Eẽ ne ko Jerusalema koe hẽe naka Betefage koe hẽe naka Betania koe hẽethẽe cùu, Olife dim xàbim koe, kam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka cãm tsara tsééa tcg'òó, ² a birí tsara a, a máá: “Gatsao cgoa q'óá-kg'amkua hãam x'áém koe tsao qõò. Eẽ tsao ko tcãà ne tsao gha qanega cúí khòe kaga qábìe ta ga hãam donghi-coa ba hòò me qáésea tẽe; kgoara naka Tíí koe óága me. ³ A ncẽe c'ẽe khòe kò tẽe tsao o, dùúska tsao ko ncẽeta hẽe sa ne méé tsao birí i naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa me, a ba a gha kúúga kabi me,’ témé.”

⁴ Tsara qõò a síi donghi-coa ba sao-xg'ae, me xhàrom-kg'ám ka tchàa koe qáéa tòóèa, tsara kgoara me. ⁵ Ne kò c'ẽe ne khòe ne gaa koe kò téé-tẽe ne tẽe tsara a, a máá: “Dùú sa tsao ko kúrú, a ko donghi-coa ba kgoara máá?” témé. ⁶ Tsara kò ãem ko ma Jeso ba ma birí tsara a khamaga ma birí ne, ne guu tsara a, tsara qõò. ⁷ A tsara a donghi-coa ba Jesom koe óá, a tsara a kò gatsara di qgáían gam koe tcee, Me qábì me. ⁸ Ne kò kái ne khòe ne gane di qgáían dàòm q'oo koe khàrà, ne c'ẽe ne hìan di nxãán khòá a khàrà. ⁹ Eẽ kòò cookg'aia ba koe qõò ne hẽe naka kháóa ba koe kòò xùri Me ne hẽethẽe kò q'au a máá: “Hosana!

Ts'ee-ts'ee kg'aiè méém

ẽe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba.

¹⁰ Ts'ee-ts'ee kg'aiè méé i x'aian

gatá ka xõòm Dafitem di i, ncẽe kò hàà a,

Hosana, ẽe kaisase tc'amaka hàna ba!”

témé.

¹¹ Me kò Jerusalema koe tcãà, a tempelem koe síi, a ãem kò caate a wèé zi guù zi bóò ka, nxãakamaga i kò dqòara hãa khamam *Gam di xu 12* xu cgoa xgoaba a Betania koe qõò.

Jeso ba ko faia dis hii sa cgúí

(Mt 21:18-19)

¹² Q'uu dim cãm ka, ẽe xu Betania koe guua hãa kam kò xàbàa hãa. ¹³ Khamam kò nqúu ka hãa a faia dis hii sa bóò, si tɔàràn úúá, kam ko síi cgae si, síim gha c'ẽe guù ga hòò cgae si ka. Eẽm ko hàà cgae si kam kò cúí guù ga táá hòò, igaba tɔaran cúí ga a, faia di zi hii zi gha tc'òoan kúrúme x'aèm tama me e kò ii khama. ¹⁴ Kam kò gaas ka máá: “Táá méé i cúí khòe ga gaicara chòò tamase, sáá koe tc'òoan tc'óo guu,” témé. Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kóm Me.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Xu ko Jerusalema koe hàà tcãà, Me kò Jeso ba tempelem q'oo koe tcãà a tshoa-tshoa a khòe ne ẽe hãa a ko x'ámágu ne hẽe naka ẽe ko hàà x'ámá ne hẽethẽe xhàiaagu, a ba a marin ko xg'áma q'aa ne di tafolean hẽe naka ntcõó-q'ooan ẽe ko tcíbían x'ámágu ne di hẽethẽe xùbuku cgoa. ¹⁶ A kò cúí khòe ga táá kgoara máá i c'ẽe guù cgoa ga tempelem q'oo koe nqáé. ¹⁷ Me kò khòe ne xgaa-xgaa, a birí ne a máá: “Góáse tama i gáé hãa naka máá:

‘Tirim nquu ba gha

wèé zi qhàò zi dim còrè-nquu ba

ta ma tcièè’

téméè tama?

Igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne di x'ãè-q'ooan kúrú mea!” tam méé. ¹⁸ Xu kò kaia xu peresiti xu hẽe naka x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hẽethẽe gaas guù sa kóm, ka xu kò cg'òo Me xu gham dàò ba qaa; bèe Me xu kò ko khama, wèes xg'aes khòe ne di sa kò Gam di xgaa-xgaan ka area hãa khama.

¹⁹ Eẽ i ko dqòà ka xu kò Jeso ba hěe naka Gam di xu xgaaxgaase-kq'ao xu hěethěe x'áe-dxoom koe tcg'oa.

Faia dis hìis nqàia sa

(Mt 21:20-22)

²⁰ Eẽ xu ko ntcùúkg'ai cgoa nqáe ka xu ko faia dis hìis qàe koe nqáe, a bóò si si tqbea sa cgoa ga c'óòà hãa. ²¹ Petere ba kò tc'ěe-tc'ěese a bìrí Me a máá: “Xgaaxgaaxga-kq'ao Tseè, bóò! Faia dis hìis ncěe Tsi ncãa ko cgúí sa ncãa nqai,” témé.

²² Me Jeso ba xqà xu a máá: “Nqarim koe mée xao dtcòmàn úú. ²³ Tseegukagar ko bìrí xao o: Dìím wèém ěe ko ncēm nxōá xàbì ba bìrí a máá: ‘Těe naka tshàam q'oo koe xaoa tcãàè,’ témé, a tcáóà ba q'oo koe káise tc'ěe-tc'ěese tama, igaba ko dtcòm, ěem nxàea hãas gha kúrúse sa, nxãam ka i gha hàà kúrúse. ²⁴ Gaa domkar ko bìrí xao o a ko máá: Dùús wèés ěe xao ko còrèan cgoa dtcàràs ka mée xao nxãakamaga xao mááè sia hãa sa dtcòm, nxãaskas gha gaxao koe kúrúse. ²⁵ Gataga mée xao wée x'aèan ěe xao téé ko còrè ka qgóóà mááku, c'ěe guù xao kò gaxao ka c'ěean cgoa úúa hãa ne, nakam gha nxãasega gaxao ka Xòòm ncěe nqarikg'ai koe hãa ba chibia xao qgóóà máá xao o. ²⁶ [Igaba ncěe qgóóà mááku tama xao kò hãa nem cuiskaga gaxao ka Xòòm nqarikg'ai koe hãa ba chibia xao qgóóà máá xaoa hãa tite,]” tam mée.

Jesom di qarian dis tēe sa

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Xu gaicara Jerusalema koe hàà. Eẽm ko Jeso ba tempelem q'oo koe tcãà, ka xu kò kaia xu peresiti xu hěe, naka x'áe xgaaxgaaxga-kq'ao xu hěe, naka *khóè ne di xu* kaia xu hěethěe hàà cgae Me. ²⁸ A tēe Me a máá: “Ndaka qari cgoa Tsi ko ncěe zi guù zi kúrú kana ia dín qarian máà Tsia hãa Tsi ko ncěe zi guù zi kúrú?” témé.

²⁹ Me Jeso ba xqà xu a máá: “Cúis guù sar gha tēe xao o. Xqà Te mée xao, nakar gha nxãasega bìrí xao o, ndaka qarian cgoar ko ncěe zi guù zi kúrú sa. ³⁰ Johanem dis tcguù-tcguukus ka bìrí Te: nqarikg'ai koe sa kò guua hãa, kana sa kò khóèan koe guua hãa? Xqà Te,” témé.

³¹ Xu kò gaxu ka c'ěea xu cgoa xóe a tēeku a máá: “ ‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kò ko mée, nem gha nxãaska tēe xae e a máá: ‘Kháe xao nxãaska dùús domka dtcòm me tama?’ témé. ³² Igaba xae gha máá: ‘Khóèan koe e,’ témé - Khóè ne xu kò ko bèe, Johane ba tseegu dím porofiti me e sa ne kò wée ne khóè ne q'ana hãa khama.” ³³ Xu kò nxãaska Jeso ba xqà a máá: “C'úúa xae hãa,” témé.

Me kò Jeso ba xqà xu a máá: “Tíí igabar bìrí xao o tite, ndaka qarian cgoar ko ncěe zi guù zi kúrú sa,” témé.

12

Chōó-kq'oman di xu xhàrà-kq'ao xu dis sere-sere sa

(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

¹ Me kò tshoa-tshoa a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne a máá: “C'ěem khóè ba kò kg'om xhàrà ba xhàrà, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúà nxàma-nxàma, a ba a gōéan ko kúrúèm hãe ba hěe naka tc'amaka qáòm nquu ba hěethěe gaa koe tshào. A ba a c'ěe xu xhàrà-kq'ao xu cgóbè me, a c'ěem nqóòm koe qđò.

² “Eẽm ko tcuàan dím x'aè ba hàà kam ko qãa ba xhàrà-kq'ao xu koe tsééa úú, nxãasegam gha síí kg'om xhàrà di tc'òoan c'ěe sée cgae xu ka. ³ Xu kò sée a xg'ám me, a kàà guùse tsééa kabi me.

⁴ “Me gaia c'ěem qãa ba tsééa úú cgae xu, xu síí tcúúa ba koe thōò-thōo me, a sau-saugase qgóó me.

⁵ “Me kò c'ěe ba tsééa úú, xu nxãa ba cg'òo. A xu a c'ěe xu kái xu kaga gataga hěe, c'ěe xu xu kò xg'ám, a c'ěe xu cg'òo.

⁶ “Cúim cóám kaisasem kò ncàma hãa bam kò úúa, a ba a kò gaam gabá tsééa úú cgae xu, a bìrìse a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóóse,’ témé. ⁷ Igaba xu kò èe xu xhàrà-kg'ao xu bìríku a máá: ‘Ncèe ba guù zi ka q'òðsem ga me e, ke hààn xae cg'òo me, naka zi gha guù zi gaxae di ii,’ témé. ⁸ Xu kò sèe a cg'òo me, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'òo me,” tam méé.

⁹ *Me nxãaska Jeso ba tõe xu a máá:* “Kháé ba gha nxãaska kg'om xhàrà ka q'òðse ba hàà dùú sa kúrú?” *témé, a ba a máá:* “Èe xu xhàrà-kg'ao xum gha hàà cg'òo, a ba a gha xhàrà ba c'èe xu xhàrà-kg'ao xu máá. ¹⁰ Qanega xao gáé ncèes Tcgãyas *Nqarim di* sa nxará tama, ncèe ko máá:

‘Nxõás èe kò tshàò-kg'ao xu ka bóòà xguìèa hãa sa,
kaisase cgáés nxõá sa kúrú hãa.

¹¹ Ncèe X'aigam *Nqarim* ma kúrú hãa ga a,
si ncèe sa tcgáí-q'ooa ta koe t'òè si i,”
témé.

¹² Ka xu ko qáé Me kg'oana, igaba xu kò xg'ae sa bèe, èes sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, xu kò guu Me a qõò.

Kaesaram koe suruta ne
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³ Ka xu ko nxãaska kháóka c'èe xu Farasai xu hëé naka c'èe xu Herotem di xu xùri-kg'ao xu hëéthëé Gam koe tsééa úú, nxãasega xu gha síí kg'uim ko zi guù zi cgoa qgóó Me ka.

¹⁴ Xu hàà a bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòé Tsi i sa, a c'èe khòé cgoa ga tchòà úú tama, khòèan di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. Igaba Tsi ko Nqarim òm kg'ui ba tseeguse xgaa-xgaa. Ka i gáé kgoara máàèa hãa *Roma ne òm x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa, kana méém táá surutaè saa? Suruta méé ta kana méé ta táá suruta saà?” témé.

¹⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàa sa q'ana hãase bìrí xu a máá: “Dùús domka xao ko kúrú bóò Tea máá? C'èem qano mari ba xao máà Te nakar bóò,” témé. ¹⁶ Xu mari ba máà Me, Me bìrí xu a máá: “Dìín dis tcúú sa ncèe sa, naka gatàa dìín cg'òèa ncèe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Èe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka èe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. Xu kò kaisase are Me.

X'ooan koe tões qãá q'oo koe séèku sa
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸ Xu kò Saduke xu, ncèe kò ko máá, x'ooan koe tõe sa káà si i, témé xu hàà cgae Me, a hàà tõe Me, a máá: ¹⁹ “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba xg'ao x'àèan koe góá a máá, ncèe khòèm kò káà cóáse khòé sa x'óó guu, ne méém gam ka qõese ba èes dxàe-ntcõa sa sèe, naka baà gam ka káímkhoe ba cóán àbà máá. ²⁰ Xu kò 7 xu khòé qõeku xu hàà. Me kò kg'áíaka di ba khòé sa sèe a cóán úú tamase x'óó. ²¹ Me kò cààm di ba gaas dxàe-ntcõa sa sèe, a gataga cóán úú tamase x'óó. I kò nqoana òm ka gataga cúí ga thée ii. ²² Xu kò wèéa xu èe 7 xu ga cóá úú tamase x'óó. Si kò khòès ga sa thée kháóka x'óó. ²³ Èe i ko x'ooan koe tõe ka sa gha gaxu ka ndakam di saà? Ncèe wèéa xu 7 xu xg'ao sèe sia hãa ka?” ta xu ma tõe Me.

²⁴ Me Jeso ba xòà xu a máá: “Dùús domka xao tsàa hãa? *Nqarim di* zi Tcgãya zi ko méé sa hëé naka Nqarim di qarian hëéthëé xao c'úúa hãa domkaa? ²⁵ Èe ne ko khòé ne x'ooan koe tõe ka ne sèèa hãa tite, a ne a séèkuan kgoara máàèa hãa tite, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ²⁶ A èe x'óó hãa ne ko x'ooan koe ghùìès ka xao gáé qanega Moshem dis Tcgãyas koe nxará ta ga hãa, hìis di tchòàn òm xg'aekum koem kò Nqari ba nta gam ka méé sa a máá: ‘Tíí Ra Abrahamam òm Nqari Ra a, a Isakam òm Nqari Ra a, a Jakobem òm Nqari Ra a,’ tam mééa koe? ²⁷ Èe x'óó hãa ne òm Nqarim tama Me e, igabagam èe kg'òèa hãa ne di Me e; khama xao kaisase tsàa hãa,” tam méé.

Kaiam x'áè-k'ám ba
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸ Me kò c'ěem x'áè xgaa-xgaa-k'ao ba hàà, a kóm xu xu hãa a ko ntcoeku. Me ěem ko Jeso ba qãem xoa ba mãà xua hãa sa bóò a q'ãa ka tèè Me a máá: “Ndakam x'áè-k'ám ba wèé xu ka tc'ãà di baa?” témé.

²⁹ Me Jeso ba xoa me a máá: “Wèé xu x'áè-k'ám xu ka tc'ãà di ba ncěe me e:

‘Oo, Iseraeleè, komsana,
gatá dim X'aigam Nqari ba,
X'aigam Nqari ba cúí Me e,

³⁰ naka tsia gha X'aigam tsarim Nqari ba
wèé tcáóa tsi cgoa hěé,
wèé kg'òèa tsi cgoa hěé,
wèé tc'ěea tsi cgoa hěé,
naka wèé qaria tsi cgoa hěéthěé ncàm,'
témé,

³¹ Me ko cáàm di ba máá:
‘Eě tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma
mée tsi tsáá ka c'ěe ba ncàm,'
témé. C'ěe x'áè-k'ám ga káà a ncěem x'áè-k'ám ka kaia a,” tam méé.

³² Me kò x'áè xgaa-xgaa-k'ao ba bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-k'ao Tseè, tseegu Tsi ko, c'ěean ga káà a, igaba gaam cúí Me e, ³³ gataga i cgáé e, Nqari ba tsi ga wèé tcáóa tsi cgoa hěé, naka wèé kóma q'ãa tsi cgoa hěé, naka wèé qaria tsi cgoa hěéthěé ncàm sa, naka ěe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma tsáá ka c'ěe ba ncàmman hěéthěé e. A wèé zi dàò-a-mááku zi hěé naka qhàea-mááku zi ka hěéthěé cgáé e,” témé.

³⁴ Eěm ko Jeso ba bóò, tc'ěegasem ncãa xoa sa kam kò bìrí me a máá: “Nqarim di x'aian ka tsi nquù tama,” témé. I kò gaa koe guus ka khóèan bèe, c'ěe tèè ga i gha tèè Me sa.

Dafitem ka Tsgõose-coam dis tèè sa
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Eěm Jeso ba tempelem q'oo koe hãa a ko xgaa-xgaa kam kò tèè ne a máá: “Nta hěés ka xu ko x'áè xgaa-xgaa-k'ao xu máá, Krete ba Dafitem ka Tsgõose-coa Me e, témé?

³⁶ Dafitem tc'áró-tc'aroa kò Tcom-tcomsam Tc'ěem ka kg'uikaguè, a máá:

‘X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

‘Kg'áo x'òàa Te xòè za ntcóó
nakar nxãakg'aiga síí Tsari cg'õo-k'aoan
nqàrè-k'ama Tsi koe tòó,'

témé. ³⁷ Dafitem ga ba ko ‘X'aiga’ ta ma tcii Me, ka ba gha nxãaska ntama gam ka Tsgõose-coa ba ii?” témé.

Si kò kaias xg'ae sa qãè-tcaoan cgoa komsana Me.

Jeso ba ko Farasai xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-k'ao xu hěéthěé dqàè
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

³⁸ Eěm ko xgaa-xgaa kam kò Jeso ba máá: “X'áè xgaa-xgaa-k'ao xu koe méé tu q'óése hãa, ncěe ko qáo qgái-dxooan hãa, a x'amágu di zi qgái zi koe tsgámkagukuan qaa xu,

³⁹ a ko kaia zi ntcóó-q'oo zi còrè-nquu xu koe qaa xu, naka tcom-tcomsa zi ntcóó-q'oo zi hěéthěé e kòèan di zi qgái zi koe. ⁴⁰ Ncěe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan tc'óóa xgãa, a ko x'áise xu gha ka qáoè còrè xu. Eěta ii khóèa ne gha kaisase thòókase xgàràè,” tam méé.

Dxàe-ntcõas dis tcg'òóa mááku sa
(Lk 21:1-4)

⁴¹ Me kò Jeso ba aban ko tòòem qgái ba q'óá-k'ama hãase ntcóó, a ntcóó a ko xg'aes ko ma gaas di marian tempelean di ma tcàa sa bóò. Ne kò kái ne khóè ne qguù hãa ne

káí marian tcãà. ⁴² Si kò dxàua hãas dxàe-ntcõa sa hàà cáàm qano mari tsara ncemea tcãà, xg'ae-q'ooa tsara kòò thebe dim mari ba kúrú tsara.

⁴³ Me kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciia óá, a bìrí xu a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Ncêes dxàe-ntcõas dxàua hãa sa ncãa wèé ne khòé ne nqáéa hãase aban ko tòóèmm qgáim koe marian tcana. ⁴⁴ Wèé ne khòé nea kò gane di qguùan koe guu a tcg'òò, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan ães kò úúa hãa ga tcg'òò khama,” témé.

13

Jeso ba ko tempelem dis kòbes ka kg'ui

(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Eẽm ko Jeso ba tempelem koe guu a tcg'oa, kam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èe ba bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tsóágase t'òè xu nxõá xu hêé naka nquu xu hêéthêéa gáé ncêe e,” témé.

² Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncêe xu nquu xu kaia xu tsi ko bóò? Cuiskagas ncêe koe cúis nxõás ga sa c'èes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite, wèéa zi ga gha xòóa qàriè,” témé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ne gha xgáèè

(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Me ãem kò qanega Olife dim xàbim tc'amkg'ai koe q'ábà ntcõe, a tempele ba q'óá-kg'ama hãa, ka xu ko Petere ba hêé, Jakobo ba hêé, Johane ba hêé naka Anterea ba hêéthêé xu dxùukg'ai koe tõe Me a máá: ⁴ “Bìrí xae e, n-cáma i gha ncêe gúùan kúrúse sa, naka gataga ncêe gúùan wèé ga gha hàà kúrúse dis x'áís gha dùú sa ii sa thêé?” témé.

⁵ Me Jeso ba tshoa-tshoa a kg'ui cgoa xu a máá: “Q'ãa xao, naka i táá cúí khòé ga hòàkagu xao o guu. ⁶ Káí ne gha Tíí cg'òè ka hàà a gha máá, ganea Tíí ga Ra a, témé, a ne a gha káí khòéan hòàkagu. ⁷ Naka ãe tu kòò ncõoan hêé naka gaan di nxàean hêéthêé kóm ne mée tu táá q'ae guu. Ncêe gúùan ne gha kúrúse, igaba i qanega chòò-q'ooan hàà tama ke. ⁸ Nqõóm di zi qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku. Me gha nqõó ba gataga cgùru tãáka zi qgáí zi koe, xàbà ne gha nqõómk'ai koe tcãà. Zi gha ncêe zi gúù zi ábàn di thòòan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹ “Igabaga mée tu gatu q'õése, sèèè tu gha a qhàís cookg'ai koe úúè, a tu a gha síí còrè-nquuan koe qoaè, a gha Tíí domka tc'ãà còò-kg'ao xu hêé naka x'aiga xu hêéthêé cookg'ai koe tòòè. Gatà hêéan ka tu gha Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁰ Kg'aia mée i qãè tchòàn nqõóm di zi qhàò zi wèé zi koe xgaa-xgaaè. ¹¹ Naka ãe xu kòò sèè a ko qhàís cookg'ai koe úú tu u ne, táá ãe tu ga kg'ui kg'oana hãas gúùs ka q'áò guu, igaba tu wèés gúùs ãe tu gha ãem x'aèm ka máàè sa kg'ui. Gatu tama tu u ãe gha ko kg'ui tu ke, igaba Tcom-tcomsam Tc'èe Me e gha ii.

¹² “Khòé ba gha qõese ba x'oos koe tcãà, me gha xòò ba gam dim cóám ka gataga hêé, i gha cóán gaan di xòòan ntcoe, a gha cg'òo o. ¹³ Tu gha Tiri cg'òèan domka wèé khòéan ka hòrèè. Igaba gaam ãe gha qarika téé a chòò-q'ooos koe síí ba gha kgoaraè.

Q'áò-q'aosas gúù sa

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ “Igaba ãe tu ko q'áò-q'aosas gúù sa bóò si ães ga kò téé tama qgáí koe tõe (ãe ko nxará ba méém kómá q'ãa!), ne mée ne nxãaska ãe Jutea koe hàna ne xàbìan koe qgóéa síí, ¹⁵ nakam ãe nquuan tcoke koe hãa ba táá xõa, naka gam dim nquum q'oo koe tcãà guu, naka síí gaa koe hãa sa sèè, ¹⁶ nakam ãe xhàrán koe hãa ba táá kabise naka síí gam di qgáían sèè guu. ¹⁷ Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cáàm zi ka ãe ncãaa zi koe cóán úúa zi khòé zi ka hêé naka ãe gha ko comkagu zi ka hêéthêé e. ¹⁸ Ke tu còrè naka i gha táá saò di x'aè ka kúrúse guu. ¹⁹ Eẽ xu cáàm xu ka i gha gatà ii xgàrakuan hãa, ncêe nqõóm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega hãa tama a, ncêem kò Nqari ba kúrú ba, ncêes noose ga, a i a gaicara

¹ I kò ncēeska cām cāmān qaúa hāa Pasekan hēe naka péré gāe-gāe úú tamas pérés dis kōe sa hēéthēe gha kúrúes cookg'ai koe, xu kò kaia xu peresiti xu hēe naka x'áe xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēe kàan qaa, Jeso ba xu gha qgóó a cg'ōo di i, ² a xu a kò máá: “Kōēs

di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kaias xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama,” ta xu mée.

Khòè sa ko Jeso ba Betania koe tshãán cgoa ntcãá
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Jeso ba kò Betania koe hãa, Simonem ncêe kò lepero dis tcìi sa úúa hãam dim nquum koe. Eëm gaa koe hãa a ntcòó a ko tc'óó koes kò khòès alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'óám koe kò qãè hm̃m xg'ãòm tshãám, kaisa marian di ba qgóóa hãa sa hàà, a hàà alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'óá ba óè, a *Jesom* tcúú koe ntcãá.

⁴ Ne kò c'èe ne khòè ne èe kò gaa koe hãa ne xgòà a máá: “Dùús domka ba koáé ncêem tshãá ba ncêeta ma kòè cgoaèa máá? ⁵ Ncêe tshãá nea ga kò x'ámáguèa, kurim di marian di tc'ãò-tc'ãoan cgoa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa,” ta ne mée. A ne a kaisase mée si.

⁶ Igabam kò Jeso ba máá: “Guu si tu, dùús ka tu ko xgàè sia máá? T'òès tséé sas Tíi koe kúrúá hãa. ⁷ Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x'aè ka hãa, a tu a gha èe tu ko tc'èe x'aè ka qãè zi gúù zi kúrúá máá a, igaba tu wèè x'aè ka Tíi cgoa hãa tite. ⁸ Eës ga kò kúrúá sas kúrúá hãa. Kg'ónòè tamar hãas cookg'ai koes tc'áróa Te tshãán cgoa ntcãá hãa khama. ⁹ Tseegukar ko bìrí tu a ko máá: Wèem nqõóm èe i ko ncêe qãè tchòàn xgaa-xgaaem koe, i gha èes kúrúá hãa gúùan nxàèè, tc'èe-tc'èeseès gha ka,” tam mée.

Jutase ba ko tc'ãà-cookg'ai xu cgoa dtcòmku
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Me kò nxãaska Jutase Isekariote ba, 12 xu ka c'èe ba, kaia xu peresiti xu koe síí, nxãasegam gha síí *Jeso ba* tshàu q'ooa xu koe tcãà ka. ¹¹ Eë xu ko èe sa kóm ka xu ko kaisase qãè-tcao, a bìrí me mari xu gha máà me sa. Me nxãaska qãem x'aè ba qaa, Jeso bam gha tshàu q'ooa xu koe tcãà di ba.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa Pasekan tc'óó
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Tc'ãà dim cáím péré gãé-gãe úú tamas pérés di kòèan dim ka, èe xu ko ghùu-coam Paseka di ba cg'õo, ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòà máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'õoan tc'óó sa Tsi ko tc'èe?” témé.

¹³ Me Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe cáím tsara tsééa tcg'óó a bìrí tsara a, a máá: “Qõò naka x'áé-dxoom koe síí, c'èem khòèm tshàa gaba ba qgóóa hãa ba tsao gha xg'ae cgoa. Xùri me, ¹⁴ naka èem kòo nquum ka q'òòse ba tcãà ne bìrí me naka máá: ‘Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'õoan tc'óó ba nda hãa sa?’ témé. ¹⁵ Me gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèè zi gúù zi tc'èeseko zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòà xg'araèa ba x'ái tsao o, gaa koe tsao kg'ónòà máá xae e,” témé.

¹⁶ Tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao tsara tcg'oa a x'áé-dxoom koe qõò, a síí èem kò ma bìrí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara ko Pasekan kg'ónòà máá Me.

Jeso ba ko c'èem xgaa-xgaase-kg'aom gha x'ámágu Me sa nxàè

¹⁷ Eë i ko dqòà kam kò 12 xu cgoa hàà. ¹⁸ Eë xu hãa a ko tc'óó kam ko Jeso ba máá: “Tseegukar ko bìrí xao o, gaxao ka c'èe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te, ncêe *koe hãa a* ko Tíi cgoa tc'óó ba,” témé. ¹⁹ Xu tshoa-tshoa a tshùù-tcaoa, a wèéa xu cúí mana cúí tèè Me a máá: “A tíi tama raa?” témé. ²⁰ Me xòà xu a máá: “Eë gaxao 12 xao ka c'èe me e, ncêe ko Tíi cgoa gàbas koe péréan tcguù-tcguu ba. ²¹ Eë i ma Khòèm dim Cóám ka ma góásea khamaga i gha ii, igaba haò, cg'áè i gha ii, èe ko Khòèm dim Cóá ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàm ka! Qàèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa,” tam mée.

Dqòà dis tc'óó sa
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Eẽ xu hãa a ko tc'õó, kam ko Jeso ba péré sa sée, a ts'ee-ts'ee'kg'ai si, a khõá q'aa si, a máa xu si, a ba a máá: “Sée, ncêea Tirim cgàa me e,” témé.

²³ A ba a kubi sa sée, a ts'ee-ts'ee'kg'ai si, a máa xu si, xu wée xu ga gaas q'oo koe kg'áa.

²⁴ Me birí xu a máá: “Ncêe nea Tiri c'áo o, qáé-xg'ae di i, ncêe ko kái ne khóè ne di iise ntcãáguè e. ²⁵ Tseegua ner ko birí xao a ko máá: Cuiskaga Ra gaicara kg'om dis hìis di gõéan kg'áa hãa tite, me gha nxãakg'aiga síi ãem cáim Nqarim di x'aian di ba tcãà, gaicara Ra gha kabase kg'áa a di ba,” tam méé.

²⁶ Eẽ xu ko cii ba nxàèa xg'ara, ka xu ko tcg'oa a Olife dim xàbim koe qõò.

Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Me Jeso ba birí xu a máá: “Wèèa xao ga gha khuùagu Te, góásea i hãa a ko máá:

'Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,

si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóéa q'aa,'

témèè khama. ²⁸ Igaba ãer ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o, a Galilea koe qõò,” témé.

²⁹ Me Petere ba birí Me a máá: “Eẽta xu ga ko ma wèèa xu ga khuùagu Tsi, igabar tíi cuiskaga gatà hée tite,” témé. ³⁰ Me Jeso ba birí me a máá: “Tseegukar ko birí tsi: Ncêem ntcùúm ka, qanegam ghòrò ba cáim q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha ngoana q'oro xõase Te,” témé. ³¹ Igabam kò Petere tcana hãa tcáo cgoa kg'ui a máá: “Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xõase Tsia hãa tite,” témé. Xu kò wèè xu gatà méé.

Jeso ba ko Getesemane koe còrè

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Xu Getesemane ta ko ma tciièm qgàim koe qõò. *Eẽ xu ko gaa koe síi* kam ko Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: “Ncêe koe xao ntcõó, nakar nxãakg'aiga síi xg'ara còrèan cgoa,” témé. ³³ Kam ko Petere ba hée, naka Jakobo ba hée, naka Johane ba hée hée xu sée, si kò tshoa-tshoa a kaisas tshúù-tcao sa hée nakas nxùrù-tcao sa hée hée tcãà Me. ³⁴ Me birí xu a máá: “Tc'èea Tea kaisase thòòan xáma hãa, x'óór ga khama noose. Ncêe koe xao qaù naka q'õé,” témé.

³⁵ Me cg'árése còoka síi a gómankg'ai koe cg'áé, a ba a còrè, ncêè kgoanase i kò nem ga ãem x'aè ba nqáé Me sa, ³⁶ a ba a máá: “Aboè, Tiri Tsi Xòò Tseè, wée zi gúù zia Tsáá koe tàà tama, ncêes kubis *xgàrasean di* sa Tíi koe séea tcg'óó. Igaba Tsari tc'èean ka, Tíi ko tc'èes ka tamase,” tam méé.

³⁷ A ba a kabise a síi cgae xu, a síi sao-xg'ae xu xu x'òma hãa, Me Petere ba birí a máá: “Simoneè, x'òma tsi gáé hãa? Táá tsi gáé ga kò kg'ama cúim aoaram ga ba kókòà ntcõó a q'õé? ³⁸ Q'õésea méé xao hãa naka còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcãà guu. Tc'èe ba kúrú kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke,” tam méé.

³⁹ Me gaicara kabise a qõò, a síi ãem ncãa ko ma còrè khamaga ma còrè.

⁴⁰ Eẽm ko gaicara kabise a ko hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'òma hãa, tcgáía xu kò ntcàma hãa khama. Xu kò táá q'ãa nta xu gha ma xõa Me sa.

⁴¹ Me gaicara ngoana dis ka hàà, a máá: “Qanega xao gáé x'òma hãa, a ko sãa? Ncãa i tc'ãò ncêeska, x'aè ba ncãa hàà. Bòò, Khóèm dim Cóa ba ko hàà chìbi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcãà. ⁴² Tèe xao, naka xae qõò. Eẽ khóè ne tshàu q'oo koe tcãà Team khóè ba cúuse hàna ke,” tam méé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Eẽm Jeso ba qanega hãa a ko kg'ui kam ko kúúga Jutase ba hàà, 12 xu ka c'èe ba, a kái xu khóè xu cgoa hãa, ntcàuan hée naka dxòman hée hée kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu koe hée, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe hée naka *khóè ne di xu* kaia xu koe hée hée guua hãa xu.

⁴⁴ Me kò nxãaska ãe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba x'ái sa máa xua hãa a ko máa: “Eër gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me naka xaoa q'óe Mea hãase úúa tcg'òó Me,” témé. ⁴⁵ Me Jutase ãem ko hàà ka gaa x'aè kaga Jesom koe síi a máa: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,” témé. A x'obè Me.

⁴⁶ Xu khòe xu Jeso ba sée a qgóó Me.

⁴⁷ Igabam kò ãe kò cúuse tãe xu ka c'ãe ba gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kaia peresitim dim qãam dim tcee ba xg'aoa qhòm.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máa: “Ts'ãa-kg'ao ba tsãa hààraa khama xao gáe ntcàuan hãe naka dxòman hãéthãe cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka? ⁴⁹ Wée cáim kar kò tempelem koe gaxao cgoa hãa a ko xgaa-xgaa, igaba xao kò gaa koe síi táa qgóó Te. Igaba mées *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góásea hãa sa nxàa tseegukaguès gúu si i,” tam méé.

⁵⁰ Xu kò nxãaska wée xu *xgaa-xgaase-kg'ao xu* tcg'oara guu Me a bèe a qgóé.

⁵¹ Me c'ãem qáí-kg'ao-coa ba xùri Me, gúu ga kò hãa tama, a kò q'úum qgáim cgoa tcámsea hãa ba, xu ntcàu me ka hãe, igabam tshàu q'ooa xu koe nxàia tcg'oa, ⁵² a qgái ba tshàu q'ooa xu koe qau, a ba a hãa tamase qgóé.

Jeso ba ko kaia xg'ae cookg'ai koe tãe

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ka xu kò Jeso ba kaia peresitim koe úú. Xu kò nxãaska wée xu kaia xu peresiti xu hãe, naka *khòe ne di xu* kaia xu hãe, naka x'aè xgaa-xgaa-kg'ao xu hãéthãe xu hààra xg'ae.

⁵⁴ Me Petere ba kháóka téé a còò Me, a síi nxãakg'aiga kaia peresitim dim xhàrom q'oo koe tcãa, a ba a síi kòre-kg'ao xu cgoa c'ees-kg'ám koe ntcòó a kùru-kuruse.

⁵⁵ Xu kò kaia xu peresiti xu hãe naka wée xu tc'ãa-cookg'ai xu hãéthãe Jeso ba xu gha chibi-chibi a cg'òom dàò ba qaa, igaba xu kò táa hòò kòm Me. ⁵⁶ Kái xu khòe xu kò ko Gam ka tshúu-ntcòan nxàa tseegukagu khama, igaba zi kò ãe xu ko nxàe zi gúu zi táa qòò mááku. ⁵⁷ Tsara c'ãe tsara tãe-téé a tshúu-ntcòan Gam ka nxàe a máa: ⁵⁸ “Sitsama kò kóm Mea Me ko máa: ‘Tíí Ra gha ncẽem tempelem *khòean* tshàu ka tshàòe ba kòbea q'aa, a ra a gha ngoana cáman qãa q'oo koe táa ba tshàò, *khòean* tshàu ka tshàòe tama ba,’ témé,” ta tsara méé. ⁵⁹ Igabagas kò ãe tsara ko nxàe tcg'òó sa táa qòò mááku.

⁶⁰ Me kaia peresiti ba hàà a gaxu xg'aeku koe téé, a Jeso ba tãe a máa: “C'ãe gúu ga Tsi gáe xòe tama? Ncẽe tsara khòe tsara ko Tsáa ka nxàe sa gáe dùú saà?” témé. ⁶¹ Igabam kò nqoo a táa cúim tãem ga ba xòe.

Me gaicara kaia peresiti ba tãe Me a máa: “Kreste Tsi Tsia, Gam ncẽe ts'ee-ts'ee-kg'aie hãam di Tsi Cóá Tsi?” témé. ⁶² Me Jeso ba máa: “Tíí ga Ra a. Khòem dim Cóá ba tu gha bóò, Me Gaam ãe wée qarian úúa hãam dim kg'áom x'òam xòe za ntcòóa-ntcòe, a ko nqarikg'ai di túú-c'òòan cgoa xòe,” témé.

⁶³ Me kaia peresiti ba qgáa ba tòàra q'aa a máa: “Dùú di nxàe tseegukagu-kg'ao xae gáe ko qanega qaa? ⁶⁴ Ncãa xao kóm kaisas cóèkus ncẽe sa! Gaxao ko ntama ma tc'ãe?” témé.

Xu wéea xu ga xgàra Me a máa, x'oos kam kg'anoèa, témé.

⁶⁵ Xu c'ãe xu tshoa-tshoa a tcg'ae cgae Me, a qáe tcgái Me, a xu a xg'ámku cgoa Me, a bìrí Me a máa: “Porofita *naka bìrí xae e ndaka kg'áa xae ncãa xg'ám Tsi sa*,” témé. Xu kòre-kg'ao xu sée a xg'ámku cgoa Me.

Petere ba ko Jeso ba xqase

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Eẽm kò Petere ba nqãaka qanega xhàrom koe hãa kas kò kaia peresitim di zi qãa zi ka c'ãe sa hàà cgae me, ⁶⁷ a ãe ko Petere ba bóò me hãa a ko kùru-kuruse, kas kò qãe bóò me a máa: “Tsáa igaba tsi kò thãe Nasareta dim Jesom cgoa hãa!” témé. ⁶⁸ Igabam kò xqase e a máa: “C'úuar hãa, a ra a kóma q'ãa tama, dùús ka si ko kg'ui sa,” témé. A ba a xhàros-kg'ám koe síi tcg'oa, [me ghòò ba kg'ae].

⁶⁹ Si kò q̄àa sa gaa koe bóò me, a tshoa-tshoa a gaicara ãe kò gaa koe téé-těe ne khóè ne bìrì a máá: “Ncēm khóè ba gaxu ka c'ēm ga me e!” témé. ⁷⁰ Igabam kò gaicara x̄oase e.

X'aè-coam q̄áa q'oo koe ne ko ãe kò téé-těe ne Petere ba bìrì a máá: “Tseeguan kaga tsi gaxu ka c'ěe tsi i, Galilea di tsi khóè tsi i thěe khama,” témé. ⁷¹ Me kò tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: “Khóèm ncēe bar c'úua hãa, ncēe tu ko Gam ka kg'ui ba,” témé.

⁷² Me kò kúúga ghòrò ba càmm di sa kg'ae. Me Petere ba Jesom kò bìrì mea hãa kg'uian tc'ěe-tc'ěese, ncēm kò máá: “Ghòròm qanega càmm q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro x̄oase Te,” témé e. Kagam ko qhuia óe a kg'ae.

15

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa xu kò kaia xu peresiti xu hěe, naka khóè ne di xu kaia xu hěe, naka x'aè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěe, naka wée xu tc'ãa-cookg'ai xu hěéthěe kg'uia xg'ae. A xu a Jeso ba qáé, a chùia tcg'òó a Pilatom koe úú Me.

² Me Pilato ba tề Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi?” témé. Me x̄o me a máá: “Eě tsi ko mée khamaga i ii,” témé.

³ Xu kò kaia xu peresiti xu kái zi guù zi koe chibi-chibi Me. ⁴ Me Pilato ba gaicara tề Me a máá: “Kháé Tsi c'ěe x̄o ga úú tama? Bóò, nta noo zi chibi zi ka xu ko chibi-chibi Tsi sa,” témé. ⁵ Igabam kò Jeso ba táá cúí x̄o ga kúrú, me Pilato ba are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Me kò Pilato ba wées kōès koe c'ēm khóèm qáé-nquum koe tcãàèa ba kgoara, ncēe khóè ne kò ko dtcàrà mááse ba. ⁷ Eě x'aè kam kò Barabase ta ko ma tciièm khóè ba qáé-nquum koe hãa, ncēe kò xg'ae sa kúrúa hãa a ko khóè ne cg'õo xu khóè xu cgoa kò xg'ae a qáèèa hãa ba. ⁸ Ne khóè ne hààraa xg'aeku a ne a tshoa-tshoa a Pilato ba dtcàrà ãem ko kg'aiga ma kúrúa máá ne khama mēm ma kúrúa máá ne sa.

⁹ Me Pilato ba x̄o ne a máá: “Juta ne ãim X'aiga bar gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'ěe?” témé. ¹⁰ Kaia xu peresiti xu kò tauan xu úú cgoa Mea hãa domka gam koe óága Mea hãa sam kò q'ana hãa khama. ¹¹ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu khóè ne qg'ài, Barabase ba mée ne dtcàrà mááse naka nea nxãa ba kgoara mááè sa.

¹² Me kò Pilato ba gaicara tề ne a máá: “Kháé ra gha Juta ne ãim X'aiga Me e ta tu ko mēm ka dùú sa kúrú sa tu ko tc'ěe?” témé. ¹³ Ne q'au a máá: “Xgàu Me!” témé.

¹⁴ Me Pilato ba tề ne a máá: “Dùútsa gúùs cg'ãe sa ba kúrúa hãa?” témé. Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me!” témé. ¹⁵ Me kò Pilato ba khóè ne qãè-tcaokagu kg'oana hãa khamam kò Barabase ba kgoara máá ne. A ba a Jeso ba qoara xg'ara a tcg'òó Me, síim gha xgàuè ka.

Ncõo-kg'ao xu ko Jeso ba ncõi

(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu Jeso ba x'aigam ãim nquum q'oo koe tcãà (Peretoriume ta ko ma tciiè ba), a xu a wées xg'aes ncõo-kg'ao xu di sa tciià xg'ae. ¹⁷ A xu a ncõam qgái ba hãakagu Me, a dxàman cgoa kúrúeas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, ¹⁸ a xu a tshoa-tshoa a tsgám Me a máá: “Tcgáío, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúa ba koe tc'áà ãim hìim cgoa xg'ám Me, a tcg'ae Me, a xu a qhòm tsi qurù a ncõia ba ka dqom Me. ²⁰ Eě xu ko gatà ma ncõi Mea xg'ara ka xu kò ncõam qgái ba nxõo cgae Me, a nxãaska sèè a úú Me, síi xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Eẽ xu xóe a ko qõò ka xu kò c'ẽem khòem Simone ta ko ma tciiem, Kurene dim, Alekesantere tsara Rufasea tsara ka xõòm cgoa xg'ae, me xhàrà koe guu a ko x'áe-dxoom koe qõò, ka xu kò chùi mem Gam dis xgàu sa dcěé. ²² Xu kò Jeso ba Gologota ta ko ma tciiem qgáim koe úú (ncěe sa ko máá: 'Tcúú c'õás dim qgái ba,' témé), ²³ a xu a mira ta ko ma tciiem tsóòm cgoa tcg'ome-xg'aeèa gõéan máà Me kg'áam gha ka, igabam kò táá sée e. ²⁴ Xu kò xgàu Me, a xu a Gam di qgáian cgúúan ntcòó a q'aa-q'aaku.

²⁵ Eẽ xu ko xgàu Me ka i kò 9 di x'aè e, ntcùúkg'ai cgoa di i. ²⁶ Eẽm kò chibi-chibi cgoaèa hãas tcgāya sa kò 'JUTA NE DIM X'AIGA BA' ta ma góásea hãa. ²⁷ Xu kò cáim tsara ts'āa-kg'ao tsara Gam cgoa xgàu, c'ěe ba xu kò kg'ào xòèa ba za xgàua hãa, a c'ěe ba dxàe xòèa ba za xgàua hãa. ²⁸*

²⁹ Ne ẽe kò ko dàòm cgoa nqáé ne khòe ne cóe Me, a ne a nxaa-nxana tcúú a máá: "Eheè, Tsáá koma ko tempele ba kòbe, a ngoana cáman q'oo koe tshào me Tsi Tsia, ³⁰ kgoarase naka Tsia xgàu hìis koe xõa," témé.

³¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hěe, naka x'áe xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěe xu ma ncõi Me thěe, a máá: "C'ěe ne khòe nem kgoara hãa, igabam ko kgoarasean ka tààe.

³² Ncěem Krete ba, ncěe Iseraele dim x'aiga ba méem xgàu hìis koe xõa, naka ta gha nxāasega bóò naka dtcòm," ta xu méé.

Tsara ẽe kò Gam cgoa xgàuèa tsara gataga thěe ncõi Me.

Jesom dis x'oo sa

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Koaba di x'aèan 12 di ko tcàa kas kò ntcúú sa wèem nqõóm koe xóe, a síi dqòà di x'aèan ngoana di koe téé. ³⁴ Me kò Jeso ba ngoana dim x'aem ka kaiaim dòm cgoa q'au a máá: "Eloi, Eloi, lama sabakatani?" témé. Ncěe sa ko máá: "Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?" témé. ³⁵ Ne ẽe kò gaa koe téé-těe ne ka c'ěe ne kóm Me a máá: "Kóm, ncěe ba ko Elija ba tcii," témé. ³⁶ Me kò c'ěe ba qgóé, a síi x'úrúan koe tsau tshàan ntcāá, a tc'áam koe qhàea tòó, a hàà máà Me, kg'áam gha ka, a máá: "Qāa naka ta bóò Elija ba gha hàà xòó Me sa," témé.

³⁷ Me kò Jeso ba kaiaim dòm cgoa q'au, a ba a còò di sa sònàa tcg'òó.

³⁸ Me kò tempelem dim qgái ba cáim xòè tsara cgoa tòàra q'aase, a tc'amaka guu a síi nqāaka téé. ³⁹ Eẽm ko ncõo-kg'ao xu dim kaiaim ncěe kò *Jesom* cookg'ai koe téé-těe ba, Jesom ma còò di sa sònàa tcg'òó hãa sa bóò, kam kò máá: "Tseegukagam kò ncěem khòe ba Nqarim dim Cóá Me e," témé.

⁴⁰ Gataga zi kò c'ěe zi khòe zi nquú ka téé a ko bóò. Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakobom cg'aré ba hěe naka Josefa ba hěéthěe tsara ka xõòs Maria sa hěe, naka Salome sa hěéthěe zi. ⁴¹ Eẽm kò Jeso ba qanega Galilea koe hàna ka kòò còò Me, a ko hùi Me zi khòe zi i kò ii. Kái zi khòe zi ẽe kò Jerusalema koe síi cgoa Mea hãa zi kò thěe hàna.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Eẽ i ko dqòà, kg'ónòsean dim cáim me e kò ii khama, Sabata cookg'ai di ba, ⁴³ kam kò Josefam Arimatea di ba hàà, tcommèa kò hãam khòe me e kò ii, kaia xu dis xg'aes di ba, ncěe gam tc'áro ga kò thěe Nqarim di x'aian qāa hãa ba. A ba a kò kgoarasea hãase Pilatom koe síi, a síi Jesom dim tc'áro ba dtcàrà. ⁴⁴ Jesom nxāakamaga x'óó hãa sam ko Pilato kóm kam kò are. A ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcii, a tẽe me Jesom ncāa ncĩise x'óó sa. ⁴⁵ Eẽm ko ncõo-kg'ao xu dim kaiaim koe kóm gatà i ii sa, kam ko Josefa ba tc'áro ba máà. ⁴⁶ Me Josefa ba q'úúm qgái ba x'ámá, a tc'áro ba xòó a gaam qgáim cgoa tcám, a ba

* **15:28:** C'ěe zi tcgāya zi Gerika di zi ncěe xùri ko kg'uiian úúa: "Si ẽe Nqarim di zi Tcgāya zi koe góàea hãas gúús ncěe ko máá, "cg'uri-kg'ao xu cgoam kò nxará xg'aeè" ta méé sa tseegukaguèa."

a sí qarim nxõám koe tshàòèa hãas tc'áms koe xòó Me. A nxõá-dxoo sa gaas tc'áms kg'ám koe ghànèa tcèekg'am cgoa.

⁴⁷ Sara kò Maria Magatalena sa hëé naka Marias Josefam ka xòò sa hëéthëé sara Jesom dim tc'áróm xòòèa hãa qgáian bóò.

16

Jeso ba ko x'oos koe tõe

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Eëm ko Sabata dim cárn ba nqáé ka zi kò Maria Magatalena sa hëé, naka Marias Jakobom ka xòò sa hëé, naka Salome sa hëéthëé zi tshãán x'ámá, sí zi gha tcgáu Me ka. ² Tc'ãà dim cárn bekem dim di kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò cáms tcg'oara hãa ka xgoaba a tc'áms koe qòò. ³ A ko tõe ku a ko máá: “Díi na gha nxõá sa tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóa máá se e?” témé. ⁴ Igaba èe zi ko ghùì-kg'ai ka zi kò nxõá sa bóò si téé-q'ooa sa koe ghànèa tcg'òòèa hãa, kaisases ko kaia khama. ⁵ Zi kò nxãaska èe zi ko tc'áms koe tcãà ka q'úúm qgái ba hanam qárí-kg'ao ba bóò me kg'áo xòè koe ntcõóa-ntcõe, ka zi kò area. ⁶ Me bìrí zi a máá: “Táá sao q'áo guu, Jesom Nasareta di ba sao ko qaa, ncëe kò xgàuèa hãa ba. Ghùìèam hãa, a ncëe koe káà Me e; bóò, ncëe xòòèam kò hãa qgáian ga a. ⁷ Igabaga méé sao qòò, naka sí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí - naka Petere ba hëéthëé e - naka máá, gaxao kam gha tc'ãà a Galilea koe qòò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, èem ma bìrí xaoa hãa khamaga ma, témé,” tam méé. ⁸ Zi kò *Jesom dis* tc'áms koe tcg'oa a zi a qgóé, cgùruan hëé naka q'áòan hëéthëéa kò tcãà cgae zia khama, zi kò c'èe khòé ga táá cúí gùù ga bìrí, q'áo zi kòò khama.*

[Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áíse]

(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹ Eëm ko tc'ãà dim cárn bekem dim ka Jeso ba x'ooan koe ntcùúkg'ai cgoa tõe kam kò Maria Magatalenas koe tc'ãà a x'áíse, ncëem kò gaas koe 7 dxãwa tc'èean xhàiaagua hãa sa. ¹⁰ Si kò qòò a sa a sí èem kò ko hëé cgoa ne bìrí, èe ne hãa a tshúù-tcaoa hãa, a ko kg'ae ka. ¹¹ Igaba èe ne ko kg'òèam hãa, a ba a Maria Magatalenas ka bóòèa hãa sa kóm, ka ne kò táá dtcòm.

Jeso ba ko cárn tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara koe x'áíse

(Lk 24:13-35)

¹² Ncëes gùús qãá q'oo koem kò Jeso ba tãám dàòm ka gane ka c'èe tsara koe x'áíse, èe tsara xóé a ko c'èem qgáim koe qòò ka. ¹³ Tsara kabise a tsara a sí c'èe ne koe xàà a, igabaga ne kò táá dtcòm.

Jeso ba ko 11 xu koe x'áíse

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁴ Me gaa koe guus ka Jeso ba 11 xu koe x'áíse, èe xu hãa a ko tc'òó ka, a ba a gaxu di dtcòm taman ka hëé, naka gaxu di qari tcáoan ka hëéthëé dqàè xu, èem x'ooan koe tõe hãa ka bóò Mea hãa ne xu kò táá dtcòm khama. ¹⁵ A ba a bìrí xu a máá: “Wèém nqõóm ncëe ba xao qòò, naka xaoa wèé ne khòé ne Nqarim di qàè tchòàn ka xgaa-xgaa. ¹⁶ Díim wèém èe ko dtcòm a ko tcguù-tcguuè ba gha kgoaraè, igaba díim wèém èe dtcòm tama ba gha xgàràè. ¹⁷ Zi gha ncëe zi x'ái zi gane èe dtcòm hãa ne koe tséé: dxãwa tc'èean ne ne gha Tiri cg'òèan cgoa xhàiaagu, a ne a gha kaba xu tam xu cgoa kg'ui. ¹⁸ Tshàua ne cgoa ne gha cg'aoan qgóóa ghùì, a ne a gha èe ne dqàèan kg'áà hãa igabaga i cuiskaga thòò-thòo nea hãa tite. A ne a gha tsàako ne khòé ne koe gane di tshàuan tòò, ne gha qàè,” tam méé.

Jeso ba ko nqarìkg'ai koe qàòkaguè

(Lk 24:50-53; Tsee 1:9-11)

* **16:8:** C'èe zi Gerika di zi tcgãya zi ncii zi koes ko Marekom dis tcgãya sa ncëe koe chòò.

¹⁹ Me kò nxãaska X'aigam Jeso ba ãem ko kg'ui cgoa xua xg'ara, ka séèa ghùì a nqarikg'ai koe qaòkaguè, a ba a síí Nqarim òm kg'áòm x'òàm xòè koe ntcõó. ²⁰ Xu nxãaska xgaase-kg'ao xu tcg'oa a síí Nqarim òm kg'ui ba wèém nqõóm koe xgaaxgaa. Me kò X'aiga ba gaxu cgoa tsééa xg'ae, a kò Gam òm kg'ui ba x'ái zi cgoa tseegukagu. Amen.]

LUKA Lukam ka góáèa qǎè tchõà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Luka ba kò naaka me e (Kol 4:14) a ba a kòo Paulom cgoa tséé (Film 24). Ncées tcgāya sam kò Teofila ba góá máá (1:3).

Tcgāyas ncées Lukam di sa ko Jeso ba Gaam nqòòkaguèam Kgoara-kg'aom Iseraele di Me e sa hěé, naka wèém nqòóm di ta khóè ta dim Kgoara-kg'ao Me e sa hěéthěé ka nxàe. Tǎá zi qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao nem kò kái-kg'aise góá máá.

Luka ba ko Jesom kò ma Tcom-tcomsam Tc'èem ka ma ntcǎá tcúúèas ka nxàe, qǎè tchõà nem gha èe dxàua hǎa ne koe xgaa-xgaa ka (4:18), a ba a ko káise ncée zi guù zi tcàoa hǎa ne khóè ne ka tc'èe-tc'èese.

Luka ba ko kái q'oro qǎè-tcaoan ka kg'ui (1:14, 2:10, 24:41,52).

Luka ba kò cǎm dis tcgāya sa góá - si ncées tcgāya sa “Tséé zi” dis tcgāya si i. Lukam dis tcgāyas tc'ǎa di sa ko Jesom di ngarikg'ai koe qàò cgoa chõò, a sa a ko “Tséé zi” dis tcgāyas koe còoka qòòkaguè. C'èe khóèa ne ga kg'ama máá, Lukam dis tcgāya sa ko Jesom xg'ao ko qanega nqòómkg'ai koe kúrú zi guù zi ka kg'ui, témé, si ko “Tséé zi” dis tcgāya sa Jesom xg'ao ko nqòómkg'ai koe kúrú zi guù zi ka kg'ui, èem xg'ao ngarikg'ai koe hǎa ka.

Cǎm tsara xg'aeku tsara hǎa (tcee tsara 1-2 di tsara koe hěé naka tcee xu 9-19 di xu koe hěéthěé e) ncées tcgāyas q'oo koe cúí ga ko nxàèè zi guù zi úúa hǎa tsara; ncée zi x'ái zi khama: moengelean kò ko nxàè cian hěé naka ghùu-kòre-kg'ao xu ncée kò Jesom ko ábàè koe dàra xu hěé, naka Jesom kò tempelem koe cóá ba ii kam kò hǎa koe hěé, naka qǎèm khóèm Samaria dim dis sere-sere sa hěé, naka cóám aagusea kò hǎa ba hěéthěé di zi.

Ncées tcgāyas wèés koe ko kaisase gaas ka kg'uièas guù sa còrè si i naka Tcom-tcomsam Tc'èem ka hěé, naka khóè zi kò Jeso ba kúrúan ka hěé naka Ngaram kò ko khóè ne chibia ne qgóóá máás ka hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'ui ne:

- “i kúrúse”, “x'aèan”, “èe xu cǎm xu ka”

- Tcom-tcomsam Tc'èe ba

- dxàua ne, khóè zi

Tcgāyas q'oo koe hǎa zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1-4:13)

- Jeso ba Galilea koe (4:14-9:50)

- Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (9:51-19:44)

- Jeso ba Jerusalema koe (19:45-21:38)

- Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam dis x'ooan koe tée sa hěéthěé e (22-24)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1-4:13)

Tshoa-tshoa sa

¹ Kái ne khóè nea xg'ao xg'aekua ta koe xg'ao ko kúrúse zi guù zi bóò a góá. ² Khóè ne ncée tshoa-tshoas ka kò gane tcgái ka ncée zi guù zi bóò a ne, a ne a kò hǎa Ngaram dim kg'uim di ne xgaa-xgaa-kg'ao ne ii nea ncée zi guù zi máà taa hǎa. ³ Tíí igabar kò wèé zi guù zi tshoa-tshoas koe qǎèse tèèa xám, i ncéeska qǎèa máá tea, èe zi ma kúrúsea xùrikua hǎas kar ga góá máá tsi sa, tsáá Teofila tsi tcom-tcomsa tsi, ⁴ nxǎasega tsi gha wèé tseeguan ncée tsi xgaa-xgaaèa ka q'ǎa ka.

Moengele ba ko Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba gha ábàès ka kg'ui

⁵ I kúrúse Herotem xg'ao x'aigam Jutea di ba ii x'aè ka, me kò Sakaria ta ko ma tciièm peresiti ba hàna, Abiam dis xg'aes di xu peresiti xu di ba. Gam dis khòès Elisabete sa kò *kaiam peresitim* Aronem dis qhàò si i. ⁶ Sakaria khara Elisabetea khara kò Nqarim cookg'ai koe tchàno khara khòè khara a, a wèé x'áè-kg'áman X'aigam Nqarim di ko kúrú, a chibi úú tama. ⁷ Elisabete sa kò ábà tamas khòè si i khama khara kò káà cóá khara a. A kò gataga wèéa khara ga gàeaisea hãa.

⁸ I kúrúse me x'aè ba hàà Sakariam dis xg'aes di xu gha tempelem koe síí tséé di ba, me kò Sakaria ba síí peresitim di tsééan Nqarim cookg'ai koe kúrú. ⁹ Peresiti xu di cauan ka xu xg'ao ko cúim khòè ba nxará tcg'òó, tempelem q'oo koe gha tcàà a qàè hmòm xg'ào gúuan Nqari ba dàòà máá ba. Gaam cáim kam kò Sakaria ba nxará tcg'òòè. ¹⁰ Eëm tempelem q'oo koe hãa a ko qàè hmòm xg'ào gúuan Nqari ba dàòà máá ka ne kò wèé ne khòè ne tempelem ka tchàa koe hãa a ko còrè.

¹¹ Me moengelem Nqarim di ba qhúi-kg'ai me, a ba a kg'áom x'òàm xòè za téé, ãem gabá hãa a ko èes qàè hmòm xg'òs gúu sa altaram koe Nqari ba dàòà máá koe. ¹² Eëm ko Sakaria ba moengele ba bóò kam kò q'ae a q'òs ka tcàà. ¹³ Me moengele ba bìrí me a máá: “Táá q'áo guu, Sakariaè. Còrèa tsi komsanaèa, si gha tsaris khòès Elisabete sa cóá ba ábà, tsi gha Johane ta ma tcii me ke. ¹⁴ A tsi a gha kaisase qàè-tcao, i gha gataga kái khòèan gaam di ábà x'aèan ka qàè-tcao. ¹⁵ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koem gha tcom-tcomsam khòè ba ii, ke méém táá qgarì kana dùútsa tshàam xgóam ga ba kg'áa guu. Eë ábà x'aèa ba koe gam gha guu a Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oèa, ¹⁶ a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele di ne X'aigam gane dim Nqarim koe kabi. ¹⁷ Elijam di tc'ëean hëé naka qarian hëéthëé cgoam gha *Nqarim* cookg'ai koe kg'òè, a xòòga xu di tcáoan cóán koe kabi, a èe komsana tama ne di tcáoan kabi tchàno ne khòè ne di tc'ëean koe, a khòè ne X'aigam *Nqari* ba kg'ónòà máá,” tam méé.

¹⁸ Me Sakaria ba moengele ba tèè a máá: “Nta ra gha ma q'ãa ncëe zi gúu zi gha kúrúse sa? Gàeaisea raa, si tiris khòès igaba gàeaisea hãa ka,” témé. ¹⁹ Me moengele ba xòà me a máá: “Tíí ra Gabariele ra a, a ra a Nqarim cookg'ai koe tèe. Gaam ga ba tséé tea, hààr gha kg'ui cgoa tsi, a qàè zi tchòà zi ncëe zi óágara máá tsi ka. ²⁰ Bóò, dtcòm tama tsia domka tsi gha ncëe koe guus ka nqooa hãa, a kg'ui tite, me gha nxãakg'aiga síí x'aè ba hàà ncëe zi gúu zi gha hàà kúrúse ba,” tam méé.

²¹ Nxãaska i ko kái khòèan tchàa koe téé-tëe a ko Sakaria ba qãa, a area hãa, dùús domkam tempelem q'oo koe ncëeta noose ãoa hãa sa. ²² Eëm ko tcg'oa kam kò gane cgoa kg'uian ka tààè, ne kò bóò q'ãa tempelem q'oo koem kò x'ái sa bóò hãa sa. Me kò nqoo-nqoosase nxàem ko sa tshàua ba cgoa x'ái ne. ²³ A ba a kò èe xu cáim xu kam ko tempelem koe tsééa xg'ara ka x'áéa ba koe kabisè.

²⁴ Ncëe zi gúu zi qãa q'oo koes kò gam dis khòès Elisabete sa ncàan úú, a sa a 5 nxoean sée a nquum q'oo koe cúia hãa, khòè ne gha táá bóò si ka. Si bìríse a máá: ²⁵ “X'aigam *Nqari* ba ncëes gúu sa kúrúa máá tea hãa, a ba a ncëem x'aèm ka Gam di thòò-xama-máákuan tíí koe x'áía, a ba a khòè ne koe tiri sau-cgaean cóá ner úú tama di koe tcg'òò tea hãa,” témé.

Moengele ba ko Jeso ba gha ábàès ka kg'ui

²⁶ Me kò moengelem Gabariele ba 6 dim nxoem ka Galilea dim x'áé-dxoom Nasareta dim koe Nqarim ka tsééa úúè, ²⁷ dxàe-coas koe, ncëe kò Josefa ta ko ma tciièm qári-kg'aom ka séèkuan tòóà máàèa hãa sa. Josefa ba kò Dafitem dis qhàòs dim khòè me e, i gaas dxàe-coas di cg'òèan kò Maria a. ²⁸ Moengelem ko Marias koe hàà kam kò hàà tsgámkagu si a máá: “X'aigam *Nqari* ba cgóm sia a sáá cgoa hàna,” témé.

²⁹ Si Maria sa ãem ko gatà méé ka kaisas q'òs ka tcàà, a sa a kò tèèse dùús domkam ko gatà ma tsgámkagu si sa. ³⁰ Me moengele ba bìrí si a máá: “Táá q'áo guu, Mariaè, Nqarim koe si cgómkuan hòòà hãa ke.

³¹ Bóò, ncãa si gha úú, a kg'ám cóá ba ábà,
a si a gha Jeso ta ma tcii Me.

³² Tcom-tcomsam khòe Me e gha ii,
a ba a gha tc'amaka hãam Nqarim dim Cóá ba iise tciiè,
Me gha X'aigam Nqari ba x'aian dis ntcõó-q'oo sa máá Me,
Gam ka xõò-dxoom Dafitem khamaga ma.

³³ Jakobem dis qhàòs koem gha chòò tamase x'aiga ii,
si Gam dis x'ai sa cuiskaga chòò tite,"
tam moengele ba méé.

³⁴ Si Maria sa moengele ba bìrí a máá: "Nta i gha ii, qane cgoar kg'ám-khoe cgoa xóé tama ka?" témé.

³⁵ Me moengele ba xòa si a máá:
"Tcom-tcomsam Tc'êe ba gha sáá koe hàà,
kaisase Tc'amaka hànám di qaria nea gha qàbi si,
Me gha gaa domka

Gaam êe gha ko ábàè ba tcom-tcomsa ii,
a ba a gha Nqarim dim Cóá ba ta ma tciiè.
³⁶ Bóò kg'ama, ncêe Elisabete koe kúrúsea sa.
Wèé khòèa ne kò q'ana hãa cóás úú tite sa,
a sa a ábà tamas khòè si i sa,
igaba ncêes gâeasa hãa kas kg'ám cóá ba qóma hãa,
i nxoea sa ncêeska 6 i.

³⁷ Cúi gúu ga káa a, Nqarim ka kúrúè tite e khama,"
tam méé.

³⁸ Si Maria sa xòa me a máá: "Ncãa ga ra a, X'aigam *Nqarim* dir qàa ra. Eê tsi ko méé khamaga méé i tíi koe ii," tas méé. Me moengele ba guu si a qòò.

Maria sa ko Elisabete sa dàra

³⁹ Gaa x'aè kas kò Maria xgoaba a sa a qháése c'êem x'áé-dxoom xàbìan dim koe síí, Juta ne di ba. ⁴⁰ A sa a Sakariam x'áé koe tcãa a Elisabete sa tsgámkagu. ⁴¹ Eês ko Elisabete sa kóms ko Maria tsgám sia ts'oo kam ko cóá ba ncãaa sa q'oo koe kori, si Tcom-tcomsam Tc'êem ka cg'oè cgaeè, ⁴² a sa a tc'amaka kg'ui a máá:

"Wèé zi khòè zi cookg'ai koe si sáá ts'ee-ts'ee kg'aièa. Me gataga sarim cóá ba thêé ts'ee-ts'ee kg'aièa. ⁴³ Dùútsa gúus kaia sa ko ncêe cáim ka tíi koe kúrúse, ncêe tirim X'aigam *Nqarim* ka xòòs ko tíi koe hàà ka? ⁴⁴ Eêr ko kóm si ko ma tsgám tea ts'oo sa kam ko gaa x'aè kaga cóá ba ncãaa te q'oo koe qâè-tcaoan ka kori khama. ⁴⁵ Ncêem X'aigam *Nqari* ba sáá cgoa kg'uia hãa zi gúu zi wèé zi gha kúrúse sa si dtcòma hãa, khama si ts'ee-ts'ee kg'aièa," tas méé.

⁴⁶ Si Maria sa máá:
"X'aigam *Nqari* bar ko wèé tcáóa te cgoa kaikagu,

⁴⁷ i tc'êea te Nqarim Kgoara-kg'aom Tirim koe
qâè-tcaoan ka cg'oèa hãa,

⁴⁸ Gam dis qâàs di nqãaka hãa nem bóò hãa khama.
Bóò, ncêe koe guus ka zi gha wèé zi qhàò zi nxàe
ts'ee-ts'ee kg'aièar hãa sa.

⁴⁹ Qarian úúa hãa ba kaisa zi gúu zi kúrúá máá tea hãa khama,
i cg'òèa ba tcom-tcomsa a.

⁵⁰ Gam di thòò-xama-máákua nem ko
êe ko q'áo Me ne koe x'ái

êe zi ko ma qhàò zi hàà khama.

⁵¹ *Nqari* ba tshàua ba cgoa cgáé zi gúu zi kúrúá,
a ba a êe tc'êega ne e,

ta tcáóa ne q'oo koe tc'ëea hãa ne khóè ne
tsai-tsaia q'ara hãa.

⁵² Kaia x'aiga nem

gaan di ntcôó-q'ooan x'aian di koe guu a xòoa hãa,
a ãe nqãaka hàna khóèan ghùia hãa.

⁵³ Xàbàa khóèa nem xg'ãàkagua hãa

qãè zi gùù zi cgoa,

a ba a ãe qguùu hãa khóèan

kàa gùù tshàu-q'oose tcg'òóa hãa.

⁵⁴ Gam dim qãàm Iseraele bam hùia,

thòò-xama-máákuan Gam dim ko tc'ëe-tc'ëese khama.

⁵⁵ Ncëem ma gatá ka xòoga ne nqòòkagua hãa khama,

Abrahamam ka hëé

naka qhàò ba ka hëéthëé e,

chòò tamase,”

tas Maria méé.

⁵⁶ Si kò Maria sa nqoana khama noo nxoean Elisabètes cgoa síí hãa, a sa a nxãwa kãbise
a x'áéa sa koe dìbi.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di ábà x'aèa ne

⁵⁷ Me kò Elisabètes gha ábàm x'aè ba hàà, si kò kg'áòm cóa ba ábà. ⁵⁸ Ne kò cúùse x'ãèa
ne khóè ne hëé naka gas di qhàòan hëéthëé kóm X'aigam *Nqarim* ma kaisase thòò-xama
máa sia hãa sa, a ne a kò gas cgoa qãè-tcao.

⁵⁹ A ne a 8 cáma nem cóa ba úúa ka hàà, hàà ne gha q'ãe nqãa-qgai khòo me ka, a ne a
Sakaria ta ma tcii me kg'oana, xòòm cg'òè cgoa. ⁶⁰ Si gam ka xòò sa xòo a máá: “Eë ãe,
Johane tam gha ma tciiè,” témé. ⁶¹ Ne khóè ne bìrí si a máá: “Eëta xam̃s cg'òès kò qhàò
si di ne koe kàa si i ná,” témé. ⁶² Ne tshàua ne cgoa sere-sere a xòò ba tēè, ntam ko cóám
di cg'òèan ka méé sa. ⁶³ Me góám gha gùùan tcàba drcàrà, a góá a máá: “Cg'òèa ba Johane
e,” témé. Ne wèéa ne are.

⁶⁴ Me kò gaa x'aè kaga Sakaria gaicara tshoa-tshoa a kg'ui, a Nqari ba dqòm.

⁶⁵ Ne kò ãem qgáim di ne khóè ne wèé ne q'áòs ka tcãàè, ne kò Jutea di xu xàbì xu wèé
xu di ne khóè ne ncëe ko kúrúse zi gùù zi wèé zi ka kg'ui. ⁶⁶ Ne kò wèé ne ãe kò kóm ne
are a tēèse a máá: “Dùútsa cóa ba gáé ncëe ba?” témé. X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba kò
hãa cgoa mea khama.

Sakaria ba ko Nqari ba dqòm

⁶⁷ Me kò cóám ka xòòm Sakaria ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaèè, a ba a porofita
a máá:

⁶⁸ “Dqòmè méém X'aigam *Nqarim* Iseraele di ba,

Gam di ne khóè ne koem hààraa

a ba a ko hàà kgoara ne ke.

⁶⁹ Kgoarakuan dim nxãà bam tc'amaka ghùia máa ta a hãa.

Gam dim qãàm Dafitem di ne qhàò ne koe.

⁷⁰ Ncëem ko ma ncíísega

Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu koe ma kg'uia hãa khama,

⁷¹ a ba a ko máá,

hààm gha gatá di ne cg'òo-kg'ao ne koe hëé

naka wèé ne ãe hòre taa ne

di tshàu-q'ooan koe hëéthëé kgoara ta a.

⁷² Ncëem dàòm kam ko *Nqari ba*

gatá di xòòan koe thòò-xama-máákuan x'ái,

ncëem kò nqòòkagu nea hãa a,

naka Gam dis q'áé-xg'aes tcom-tcomsa sa tc'ěe-tc'ěesean hěéthěé e,

⁷³ gaises ncēm gatá ka xōm Abrahamam koe gaisea sa,

⁷⁴⁻⁷⁵ gatá di ne cg'ōo-kg'ao ne koem gha tcg'òó ta a ka,

ta gha nxāasega q'áo tamase hěé,

tcom-tcomsase hěé

naka tchànose hěéthěé

cookg'aia ba koe tsééa máá Me,

wèé kg'ōèa ta q'oo koe.

⁷⁶ Tsáá tiri tsi cóá tsi,

X'aigam Nqarim ncēm tc'amaka hànám

di tsi porofiti tsi iise tsi gha tciìè,

Nqarim cookg'ai koe tsi gha q'òò,

a tsi a gha hàám gha xu dàò xu kg'ónòà máá Me.

⁷⁷ Gam di ne khòè ne tsi gha bìrí

nta ne gha ma q'āan di tc'ěean di kgoarasean hòò sa,

gane di chìbian di qg'óó-máákuan koe guu a.

⁷⁸ Gatá dim Nqari ba ko tcáóà ba q'oo koe thōòan xám,

gaa domkam gha cáms ko tcg'oa xòè koe guuam x'áám

ncēe tc'amaka guuam cgoa x'áà-x'aa ta a.

⁷⁹ Wèém khòèm ēe

ntcùús q'oo koe hěé

naka x'ooan di sòman koe hěéthěé hànám

koem gha x'áà ba óága,

a ba a gha dàòà ta tchàno-tchano

tòókuan dim dàòm koe,"

tam méé.

⁸⁰ Me kò cóá ba kai a tc'ěean koe qari, a ba a kò tchàa-xg'óós koe hàna, me síí hàám gha Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe x'áísem x'aè ba hàà.

2

Jeso ba ko ábàè

(Mt 1:18-25)

¹ Eēm x'aèm kam xg'ao *Roma dim* x'aigam Agusetosi ba x'áèan tcg'òó, wèém nq'óóm *di ne khòè ne* gha nxaráè di i. ² Ncēs nxarákus kg'áíka di sa xg'ao Kurinem kò Siria koe x'aiga ii x'aè ka kúrúse. ³ Me kò wèém khòè ba nxāaska gam dim x'áé-dxoom koe síí góáse.

⁴ Me Josefa thěé Nasareta dim x'áé-dxoom Galilea dim koe guu a síí Jutea dim x'áé-dxoom koe tcāà, Betelehema ta ko ma tciìè ba, *x'aigam* Dafitem *ábàèa* koe, Dafitem dim qhàò me e kò ii khama. ⁵ Gaa koem kò síí Marias cgoa góáse, ncēm kò séèkuan tòóà máána hāa sa, si kò gataga q'óm ii. ⁶ *Qanega* khara Betelehema koe hāa kam kò cóá bas gha ábà dim x'aè ba hàà. ⁷ Si kò qg'áé-kg'ai dim cóám gas di ba ábà, a sa a qg'áían cgoa tcám Me, a dxòrom q'oo koe xòò Me, cg'áè-nquum koe i kò x'óm-q'ooan kàà a khama.

Ghùu kòre-kg'ao xu hěé naka moengele xu hěéthěé e

⁸ Xu kò c'ěe xu ghùu kòre-kg'ao xu qāáka hāa a tééa q'uu a ko ghùu zi kòre. ⁹ Me kúúga moengelem *X'aigam* di ba hàà qàea xu koe téé, me *X'aigam* dim x'áà ba x'áà-x'aa xu, xu kò kaisase q'áo. ¹⁰ Me kò moengele ba bìrí xu a máá: "Táá q'áo guu! Bòò, qāè tchōà ner ko óága máá xao o, ncēe gha hàà wèé khòèan kaisa qāè-tcaoan máá a ke. ¹¹ Ncēm cárn ka tu Dafitem dim x'áé-dxoom koe Kgoara-kg'ao ba ábà mááèa - *X'aigam* Krete ba! ¹² Si gha ncēs gùù sa gaxao koe x'ái sa ii: cóá-coam qg'áían ka tcám a dxòrom q'oo koe xòòèa ba xao gha hòò," tam méé.

¹³ Si kò kúúga moengele xu dis xg'aes nqarikg'ai di sa qhúí a gaam moengelem cgoa hàna hãase Nqari ba dqom̃, a máá:

¹⁴ “Dqom̃kuan méé i kaisase tc'amaka hànam Nqarim koe hãa, naka tòókuan hěéthěé e nqõómkg'ai koe, khòè ne ěem ncàma hãa ne koe,” témé.

¹⁵ Eẽ xu ko moengele xu guu xu a ko nqarikg'ai koe kabise, ka xu kò kòre-kg'ao xu bìríku a máá: “Hàan xae Betelehema koe qõò naka síí ncēes gúús kúrúsea sa bóò, ncēe X'aigam Nqarim bìrí xaea hãa sa,” témé. ¹⁶ A xu a qháése xgoaba a qõò, a síí Maria khara Josefa khara hěé naka Cóá-coa ba hěéthěé hòò, Me dxòrom q'oo koe xõe. ¹⁷ Eẽ xu ko kòre-kg'ao xu hòò ne ka xu kò ncāa i Cóám ka mééè sa bìrí khara a. ¹⁸ Ne kò wèé ne ěe kòre-kg'ao xu ko bìrí ne sa ko kóm ne are. ¹⁹ Si Maria sa wèé zi gúù zi ncēe zi tcáóa sa koe tòó, a sa a gazi ka kaisase tc'ěe. ²⁰ Xu ghùu kòre-kg'ao xu kabise, a xu a Nqari ba dqom̃ a koa Me, wèé zi gúù zi ěe xu kò kómá zi ka hěé naka ěe xu kò bóò zi ka hěéthěé e; ěe xu kò ma bìrìèa khama i kò ii.

²¹ 8 cāmān qāā q'oo koem kò Cóá ba q'āe nqāa-qgai khòè, a ba a Jeso ta ma tciiè, qóm̃mè tamam hãa cookg'ai koem kò moengelem ka máàèa hãas cg'òè sa.

Jeso ba tempelem koe hàna

²² Eẽm ko x'aè ba hàà Josefa khara Maria khara méé khara peresitim ka q'ano-q'anoè di ba, ncēe Moshem di x'àèan kòò méé khama, ka khara kò Cóá ba Jerusalema koe úú, a síí X'aigam Nqarim cookg'ai koe tòó Me. ²³ Eẽ i kò ma X'aigam Nqarim di x'àèan koe ma góásea khama, a ko máá: “Wèém cóám kg'áòm tc'āa a ábàèa ba méém X'aigam Nqarim di tsééan tòóa máàè,” téméè khama. ²⁴ Gataga khara kò dàò-a-mááku sa X'aigam Nqari ba kúrúa máá, ěem kò ma X'aigam Nqari ba x'àèa khama a ko máá: “Cám̃ tcíbí sara kana cām̃ tcíbí-coa sara ga igaba,” témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò Jerusalema koe Simone ta ko ma tciièm khòè ba x'āèa. Tchàno, a Nqari-tcáóa hãam khòè me e kò ii, Nqarim gha Iseraele ne qgài-qgai tcáo òm̃ x'aè ba kò tééa máána hãa ba, me kò Tcom-tcomsam Tc'ěe ba gam koe hãa, ²⁶ me kò Tcom-tcomsam Tc'ěem ka x'áièa hãa, X'aigam Nqarim òm̃ Krete bam bóò tamam cookg'ai koem x'óóa hãa tite sa. ²⁷ Tcom-tcomsam Tc'ěem kam kò tempelem koe óágaè. Khara kò Jesom ka xòò ga khara thěé gakhara òm̃ Cóám Jeso ba tempelem koe óá, hàà khara gha x'àèan ko méé sa kúrúa máá Me ka, ²⁸ me kò Simone ba gaam Cóám Jeso ba sèè a x'òàa ba koe tchàma a ba a Nqari ba dqom̃, a máá:

²⁹ “Tíí Q'òèè, ěe Tsi ma bìrí tea khama

Tsi gha ncēeska Tsarir qāā ra
tòókuan cgoa dàò ba xgobekg'ama máá.

³⁰ Tiri tcgáía nea Tsari kgoarakuan bóò hãa khama,

³¹ ncēe Tsi wèé zi qhàò zi tcgái q'oo koe kg'ónò a,

³² tãá zi qhàò zi gha xgobekg'am tc'ěem x'áà Me e gha ii,
a ba a gha Tsaris qhàòs Iseraele di sa x'áàkagu,”
tam méé.

³³ Khara kò Cóám ka xòòga khara Simonem ko Cóám ka méé gúùan are. ³⁴ Me kò Simone ba ts'ee-ts'eekg'ai ne, a ba a Marias Cóám ka xòò sa bìrí a máá: “Bóò, Nqari ba ncēem Cóá ba qaara máásea, kái ne khòè nem gha kúrú ne cg'áé, a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele koe tēekagu ka. X'ái Me e gha ii ntcoeku cgoaè gha ba, ³⁵ nxāasega zi gha kái ne khòè ne di zi tc'ěe zi tcg'oa a x'áise ka, me gha ntcàu ba qhàè tcáo si,” témé.

³⁶ Si kò gataga Anna ta ko ma tciiès porofiti sa hànaa, Fanulem ka cóáse sa, Asere dis qhàòs di ba. Kaisases kò gāeasea hãa, ncēe ko ěes ko sèèèa xg'ara ka 7 kurian gas òm̃ khòèm cgoa x'āèa hãa sa. ³⁷ A sa a kò dxàe-ntcōa sa kúrú, a nxāakg'aiga síí 84 kuri, a kò wèé x'aè ka tempelem koe hàna, a ko ntcúú ba hěé naka koaba ba hěéthěé Nqari ba dqom̃,

tc'õoan carasean hě́e naka còrèan hě́éthě́e cgoa. ³⁸ Gaam x'aèm ěem kagas kò hàà cgae ne, a hàà Nqari ba qãè-tcaoa máá, a sa a wèéa ne ěe kò Nqarim gha Jerusalema ba kgoara sa qãà hãa ne Cóám ka kg'ui cgoa.

³⁹ Eẽ khara ko wèé zi gúù zi X'aigam *Nqarim* kò x'áèa hãa zi kúrúa xg'ara ka khara ko Galilea koe kabise, gakhara dim x'áé-dxoom Nasaretam koe. ⁴⁰ Eẽm ko Cóá ba kai kam kò qari, a tc'ẽega, i Nqarim di cgómkuan Gam cgoa hãa.

12 kuri qãá q'oo koem ko Jeso ba tempelem koe kabise

⁴¹ Wèém kurim q'oo koe khara kò ko *Jesom* ka xõò ga khara Jerusalema koe qõò, Paseka dis kōès koe. ⁴² Eẽm *Jeso ba* 12 kurian úúa ka ne kò gaicara qõò a gaas kōès koe síí, khòè ne kò ko wèé x'aè ka hě́e khama.

⁴³ Eẽs ko kōè sa xg'ara ka khara kò x'áéa khara koe kabise, igabam kò Jeso ba Jerusalema koe qaù, khara kò Gam ka xõò ga khara ncēes gúù sa c'úúa. ⁴⁴ Khòè ne xg'aeku koem kò hàna, ta khara kò tc'ẽea, khama khara kò tc'ãà dim cáń ba qõò, a khara a gakhara di qhàòan hě́e naka khòè ne ěe khara kò q'ana ne hě́éthě́e koe qaa Me.

⁴⁵ Táá khara kò hòò Me khama khara kò Jerusalema koe kabise a síí qaa Me.

⁴⁶ Ngoana cáńan qãá q'oo koe khara kò tempelem q'oo koe hòò Me, Me xgaa-xgaa-kg'ao xu xg'aeku koe ntcōe, a ntcōò a ko komsana xu, a ko tēè-kg'ám zi tēè xu. ⁴⁷ Xu kò wèé xu ěe kò kóm Me xu Gam di kómá q'ãan hě́e naka xõa-kg'áma ba ka hě́éthě́e arekaguè.

⁴⁸ Gam ka xõòga khara ko bóò Me ka khara kò kaisase are, si Gam ka xõò sa máá: “Tiri Tsi Cóá Tseè, dùús domka Tsi kò ncēeta hě́ea máá? Bóò, saò ba hě́e naka tíí hě́éthě́e khama ncāa ko thõò-tcaoase qaa Tsi,” témé. ⁴⁹ Me xõa khara a, a máá: “Dùús domka khaoa kò ko qaa Te? C'úúa khaoa kò hãa, Abom Tirim Xõòm di zi gúù zi koe méér ga hãa sa?” témé.

⁵⁰ Khara kò dùú sam ko méé sa táá koma q'ãa.

⁵¹ Me Nasareta koe kabise cgoa khara a, komsana khara am kò ko. Si kò Gam ka xõò sa ncēes gúù sa tcáóa sa q'oo koe tòó. ⁵² I ko *Jesom* di tc'ẽean hě́e naka qaria ba hě́éthě́e kai a càùse, i kò Nqari ba hě́e naka khòè ne hě́éthě́e di tòókuan càùse cgae Me.

3

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di kg'uiian xgaa-xgaa (Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

¹ 15 dim kuri me e kò ii *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram Tiberiam kò wèém nqõó ba tc'ãà-cookg'aia hãa ka, me kò Pontiose Pilato ba Jutea dim x'aiga ba ii, me Herote ba Galilea dim nqõó ba tc'ãà-cookg'aia, me káíkhoem Filipi ba Iturea ba hě́e naka Terakoniti ba hě́éthě́e di tsara nqõó tsara tc'ãà-cookg'aia, me Lisania ba Abelenem dim nqõó ba tc'ãà-cookg'aia. ² Gaa x'aè ka tsara kò Anase ba hě́e naka Kaifase ba hě́éthě́e tsara kò kaia tsara peresiti tsara ii. Kam kò Nqarim dim kg'ui ba Sakariam dim cóám Johanem koe hàà, tchàa-xgóóm koem hãase. ³ Me Jorotane dim tshàa ba nxàma-nxàma xu nqõó xu wèé xu koe qõòate, a ba a chibia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xgaa-xgaa ne, nxãasega ne gha gane di chibian qgóóá mááè ka, ⁴ ěe i ma porofitim Isaiam dis Tcgāyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

“C'ẽem dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá:

'X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòa máá,
naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me.

⁵ Wèé qgálan ěe qàm gha cg'oè-cg'oeè,
i gha wèé xàbìan hě́e naka nxõá xàbìan hě́éthě́e
nqãaka qámme,

i gha kàma dàòan tchàno-tchanoè,
i gha xgárá dàòan tcgàriè.

⁶ Ne gha wèé ne khòè ne
Nqarim di kgoarakuan hòò a bóò,’ ”

témé ba.

⁷ Me kò Johane ba tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa zi xg'ae zi bìrí a máá: “Gatu cg'aoan di tu cóá tuè, diín ka tua q'ãà-q'ãàèa hãa a ko hààko xgòàn *Nqarim di bèe?*

⁸ Nxãaska méé tu chìbian koe tu tcóósea hãa sa gha x'ái tc'áróan kúrú, naka tua táá tshoa-tshoa naka bìríse naka máá: ‘Abrahama ba ta úúa hãa, sita ka tsgõose ba,’ témé guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: Nqari ba tààè tama ncêe zi nxõá zi sée a Abrahama ba tsgõo-coan kúrúa máán ka ke. ⁹ Si gataga bòó sa nxãakamaga hìi zi dì tóbean kg'ónòà tòóa máàèa, si gha wèés hìis èe qãè tc'áróan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òó a c'eean q'oo koe xaoa tcãàè,” témé.

¹⁰ Ne xg'ae zi di ne khòè ne tèè me a máá: “Kháé nxãata i kò ii ne ta gha dùú sa kúrú?” témé. ¹¹ Me xòe ne a máá: “Dìím wèém èe cáím qgáían úúa hãa ba méém èe cúís ga sa úú tama ba c'èe sa máá, nakam diím wèém èe tc'óoan úúa hãa ba gataga thée hée,” témé.

¹² Xu c'èe xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hàà, tcguù-tcguuè xu gha ka. A tèè me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, dùú sa xae gha *sixae* kúrú?” témé. ¹³ Me xòe xu a máá: “Táá méé xao qaaseko marian nqáéa hãan sée cgae ne guu,” témé.

¹⁴ Xu gataga ncõo-kg'ao xu hàà a tèè me a máá: “Kháé nxãaska *sixae* ka, dùú sa méé xae kúrú?” témé. Me Johane xòe xu a máá: “Táá cúí khòè koe ga qari cgoa marian sée guu, naka táá khòèan gaan di tama chìbian hãakagu guu. Naka xaoa gaxao di surutan qãè-tcao máá,” témé.

¹⁵ Khòè ne kò nqòòà hãase qãà a ne a ko wèéa ne ga tcáóà ne q'oo koe tèèse a ko máá, Johane ba gha c'èedaoka Krestem ga me e, ta tc'èea. ¹⁶ Me Johane wèéa ne ga xòe a máá: “Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, igabam ko Gaam èe tíí ka qari ba hàà, ncêe Gam di nxàbo tcàian kgoara ner kg'ano tama ba. Gaa ba gha hàà Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa hée naka c'eem cgoa hée thée tcguù-tcguu tu u. ¹⁷ Mabere tsoroan ko dqòrò cgoaèm hìi ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberean ko dqòròès qgáís koe wèé maberean ga dqòrò, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha tsoroan ts'irì tamam c'eem koe dàò,” témé.

¹⁸ Johane ba kò kái zi dàò zi tãáka zi cgoa khòè ne koe qãè tchòàn óá. ¹⁹⁻²⁰ Igabam kò Herotem tc'ãa-cookg'ai ba tãás gúù sa kúrú a gam di chìbian càù, Johane ba qáé-nquus koe tcààn ka. Johane ba kò chibi-chibi mea, Herotiasés gam ka káíkhoem dis khòès cgoam kò xóéa hãa, a ba a kò gataga kái zi gúù zi cg'ãè zi kúrú hãa khama.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Khòè ne wèé ne ko tcguù-tcguuè kam kò Jeso ba thée tcguù-tcguuè. Eëm hãa a ko còrè ka i kò nqarìkg'aian xgobekg'amse, ²² Me kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcíbís khama ii a xõa cgae Me. Me kg'ui ba nqarìkg'ai koe guu a tcg'oa, a máá: “Tìrí Tsi Cóá Tsi ncàma Ra hãa Tsi i. Tsáá koe Ra ko qãè-tcao,” témé.

Jesom dis qhàò sa
(Mt 1:1-17)

²³ Eëm ko Jeso ba Gam dis tsée sa tshoa-tshoa kam kò 30 kuri Me e, ncêe khòè ne kò ko máá,

Josefam ka cóáse Me e, témé ba,

Josefam Elim ka cóáse ba,

²⁴ Elim Matatem ka cóáse ba,

Matatem Lefim ka cóáse ba,

Lefim Melekìm ka cóáse ba,

Melekìm Janaim ka cóáse ba,

Janaim Josefam ka cóáse ba.

²⁵ Josefam Matatisim ka cóáse ba,

Matatisim Amosem ka cóáse ba,

Amosem Naumem ka cóáse ba,

Naumem Eselim ka cóáse ba,
Eselim Nagaim ka cóáse ba,
²⁶ Nagaim Matam ka cóáse ba,
Matam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Seminem ka cóáse ba,
Seminem Josekim ka cóáse ba,
Josekim Jodam ka cóáse ba,
²⁷ Jodam Joanam ka cóáse ba,
Joanam Resam ka cóáse ba,
Resam Serobabelem ka cóáse ba,
Serobabelem Salatielem ka cóáse ba,
Salatielem Nerim ka cóáse ba,
²⁸ Nerim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Adim ka cóáse ba,
Adim Kosam ka cóáse ba,
Kosam Elemadam ka cóáse ba,
Elemadam Erem ka cóáse ba,
²⁹ Erem Joshuam ka cóáse ba,
Joshuam Elieserem ka cóáse ba,
Elieserem Jorim ka cóáse ba,
Jorim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
³⁰ Lefim Simonem ka cóáse ba,
Simonem Jutam ka cóáse ba,
Jutam Josefam ka cóáse ba,
Josefam Jonam ka cóáse ba,
Jonam Eliakim ka cóáse ba,
³¹ Eliakim Meleam ka cóáse ba,
Meleam Menam ka cóáse ba,
Menam Matatem ka cóáse ba,
Matatem Natanem ka cóáse ba,
Natanem Dafitem ka cóáse ba,
³² Dafitem Jesem ka cóáse ba,
Jesem Obetem ka cóáse ba,
Obetem Boasem ka cóáse ba,
Boasem Salemonem ka cóáse ba,
Salemonem Nasonem ka cóáse ba,
³³ Nasonem Aminadabem ka cóáse ba,
Aminadabem Ademinem ka cóáse ba,
Ademinem Arenim ka cóáse ba,
Arenim Heseronem ka cóáse ba,
Heseronem Peresem ka cóáse ba,
Peresem Jutam ka cóáse ba,
³⁴ Jutam Jakobem ka cóáse ba,
Jakobem Isakam ka cóáse ba,
Isakam Abrahamam ka cóáse ba,
Abrahamam Teram ka cóáse ba,
Teram Nahorem ka cóáse ba,
³⁵ Nahorem Serugem ka cóáse ba,
Serugem Regum ka cóáse ba,
Regum Pelegem ka cóáse ba,
Pelegem Eberem ka cóáse ba,

Eberem Selam ka cóáse ba,
³⁶ Selam Kainanem ka cóáse ba,
 Kainanem Arefekesatem ka cóáse ba,
 Arefekesatem Shem ka cóáse ba,
 Shem Nowam ka cóáse ba,
 Nowam Lamekem ka cóáse ba,
³⁷ Lamekem Methuselah ka cóáse ba,
 Methuselah Enokem ka cóáse ba,
 Enokem Jaretem ka cóáse ba,
 Jaretem Mahalalel ka cóáse ba,
 Mahalalel Kainanem ka cóáse ba,
³⁸ Kainanem Enosem ka cóáse ba,
 Enosem Setem ka cóáse ba,
 Setem Adam ka cóáse ba,
 Adam Ngarim ka cóáse ba.

4

Jeso ba ko kúrúá bóòè
 (Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Jeso ba kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeèa, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe guu a kàbise. A ba a kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka sée a qāāka úúè. ² Gaa koem kò dxāwa ba 40 cāmān Jeso ba kúrúá bóòè. Jeso ba kò èe xu cāmān xu ka táá cúí guù ga tc'òó, khamam kò gaa koe guus ka xàbàa hāa.

³ Me dxāwa ba bìrí Me a mǎá: “Ngarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, nxōás ncē sa bìrí nakas péréan kúrúse,” témé. ⁴ Me Jeso ba xǒa me a mǎá: “Góásea i hāa a ko mǎá: ‘Khóèa nea péréan ka cúí kg'òè tama,’ témé,” tam méé.

⁵ Me kò dxāwa ba sée a kaisase tc'amaka hām qgáim koe úú Me, a ba a kò èem x'aèm ka wée x'aian nqōómkg'ai di hēé naka gaan di kǎrean hēéthēé x'ái Me. ⁶ A ba a bìrí Me a mǎá: “Ncē guūan di qarian wée hēé naka x'aian di x'aàn hēéthēé ra gha mǎa Tsi, mǎaè ana raa, a ra a ko tc'èer kom khòè ba mǎa a khama. ⁷ A ncēè cookg'aia te koe Tsi ko dqom ne i gha wéean ncē ga Tsari ii,” témé. ⁸ Me Jeso ba xǒa me a mǎá: “Góásea i hāa a ko mǎá: ‘X'aigam Ngarim tsari ba dqom, naka Gaam cúí ba tsééa mǎá,’ téméè,” tam méé.

⁹ Me kò dxāwa ba Jerusalema koe sée a úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hāna qgáian tempelem tcobe di koe síi tòó Me, a bìrí Me a mǎá: “Ngarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, ncē koe guu naka nqāaka xaoa xòóse. ¹⁰ Góásea i hāa ke a ko mǎá:

‘Gam di xu moengele xum gha x'áèan mǎa,
 xu gha kòre Tsi,’

téméè khama. ¹¹ Gataga i góásea a ko mǎá:

‘Tshàua xu cgoa xu gha qgóó ghù tsi,

táá tsi gha nxāasega nqàrèa tsi nxōán koe xg'áma tòó ka,’

téméè,” tam méé. ¹² Me Jeso ba xǒa me a mǎá: “Góásea i hāa a ko mǎá: ‘Táá méé tsi X'aigam tsarim Nqari ba kúrúá bóò guu,’ téméè,” tam méé.

¹³ Eëm ko dxāwa ba gam di kúrúá bóòkuan wée cgoa xg'ara kam kò gaa koe guu Me a qāèm x'aè ba qāa.

Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

Jeso ba ko Nasareta koe xguè
 (Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Me kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian ka Galilea koe kàbise, i nxàea ba wéeem xg'aekum koe tsai-tsaise. ¹⁵ Me kò gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, i wée khóèan dqom Me.

¹⁶ Me kò Nasareta koe qđò, ncēm xg'ao kaikaguè koe. A kg'aigam ko hēé khama Sabata dim cáń ka còrè-nquum koe síí. *Nqarim dis Tcgāya sam* gha nxára kam kò tēe, ¹⁷ a ba a porofitim Isaiam dis Tcgāya sa máàè, a xgobekg'am si, a ba a ncēeta i ma góàèa qgàian koe síí:

¹⁸ “X'AIGAM *Nqarim* dim Tcom-tcomsam Tc'ēe ba Tíí koe hàna, *nxáram tcg'òó a nxúian* ntcāá tcúú Tea hāa khama, ēe dxàua ne koer gha qāè tchōàn óága ka.

Tsééam óá Tea, ēe qáèèa ner gha hàà bìrí, kgoaraè ne gha sa, a ēe bóò tama ne, xgobekg'am tcgáìè ne gha sa, a Ra a gha ēe nqāaka hàna ne hàà kgoara sa ka,

¹⁹ a Ra a gha khòè ne bìrí, x'aè ba hààra sa, X'aigam *Nqarim* gha *Gam di ne khòè ne* Gam di cgómkuan x'ái di ba,”

tam ma nxára.

²⁰ Jeso ba kò tcgāya sa tcēekg'am, a ba a qāam koe úúa kabi si, a ntcóó. I kò còrè-nquum koe ko hāa ne khòè ne wèè ne di tcgáian Gam koe qāesea tēe. ²¹ Me tshoa-tshoa a bìrí ne a máá: “Ncēe cáń kas ncāa ncēs qgàis *Nqarim dis Tcgāyas* di sa tseegukaguè, ncēe tu ncāa ma kóm i ko ma nxáraè khamaga ma,” tam méé.

²² Ne kò wèè ne khòè ne Gam ka qāèse kg'ui, a ne a kò kare kg'uiian ncēe kg'áma ba koe ko tcg'oa ka arekaguè, a ne a máá: “A ncēe ba gáé Josefam dim Cóám tama baa?” témé.

²³ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tseeguan kaga tu gha ncēs sere-sere sa nxàea máá Te a máá: ‘Naaka Tseè, Tsáa ka qāèkaguse! Ncēe ta ko kóm Tsi Kaperenaume koe kúrúa zi gúù zi ncēe nqđóó Tsi koe kúrú,’ ” témé. ²⁴ A ba a bìrí ne a máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Porofiti ba x'áea ba koe dtcòmme tamam khòè me e.

²⁵ “Tseeguan kar ko bìrí tu u: Elijam di x'aèan ka, ēe i ko nqarikg'aian nqoana kurian hēé naka 6 nxoean hēéthēé tcēekg'amsea kas kò thōòs xàbà sa nqđómkg'ai koe hāa, zi kò kái zi dxàe-ntcōa zi Iseraele koe hàna, ²⁶ igabam kò Elija ba c'ēe zi koe ga tsééa úúè tama, a kò Sarefata dim qgái-coam koe hānas dxàe-ntcōas koe tsééa úúèa, Sitone dim nqđóm koe.

²⁷ Ne kò porofitim Elisham di x'aè ka kái ne lepero dis tcì sa kò tsàara hāa ne Iseraele koe hàna, igaba ne kò táá cúia ne ga q'ano-q'anoè, Namanem ncēe Siria dim cúim ga me e kò ii,” tam méé.

²⁸ Ncēs gúù sa ne ko kóm ka ne kò wèè ne khòè ne còrè-nquum koe kò hàna ne kaisase xgòà. ²⁹ Nxàia ne kò tēe a ne a x'áé-dxoom xg'aeku koe xàbua tcg'òó Me, a xàbim gane dim x'áé-dxoom tshàòeam tc'amkg'ai koe tceea úú Me, gaa koe ne gha síí guu a xaoa xòó Me ka. ³⁰ Igabam kò Jeso ba kg'ama xg'aekua ne koe nqáè a qđò.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean xhàiaqu
(Mk 1:21-28)

³¹ A ba a nxāaska Kaperenaume koe síí, Galilea dim x'áé-dxoom koe, a ba a kò Sabata dim cáń ka khòè ne xgaa-xgaa. ³² Ne kò Gam di xgaa-xgaa-q'ooan ka area hāa, Gam dim kg'ui ba kò qarian úúa hāa khama.

³³ Me kò còrè-nquum koe dxāwa tc'ēean úúam khòè ba hāa, a kò kaisam dòm cgoa q'au a máá: ³⁴ “Haa! Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ēe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa díí Tsi i sa, Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

³⁵ Igabam kò Jeso ba dxāwa tc'ēean dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. I kò dxāwa tc'ēean khòè ba qarika ntcāa-ntcāa a khòè ne xg'aeku koe xaoa xòó me, a i a thōò-thōo me tamase tcg'oa cgae me.

³⁶ Ne kò wèè ne khòè ne area hāa, a ne a c'ēe ne bìrí a máá: “Dùútsa gúù saa ncēe sa? Qarian úúa hāasem ko dxāwa tc'ēean ga dqàè i tcg'oa ka!” témé. ³⁷ I kò kúúga nxàea ba ēem xg'aekum koe hàna xu qgái xu wèè xu koe qhàése qđò.

Jeso ba ko kái ne khòe ne qǎèkagu
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Me kò Jeso ba gaam còrè-nquum koe tcg'oa, a sí Simonem dim nquum koe tcǎa. Si kò Simonem ka c'uisse sa cgùrukagu si kos tcìis kaias ka qgòóèa, ne Jeso ba gas ka bìrí. ³⁹ Me Jeso ba gas koe qámse, a ba a èes tcìi sa dqàè, si guu si, si kò kúúga tǎe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máa ne.

⁴⁰ Eès kò cáim sa tcǎa ka ne kò wèé ne khòe ne gane di tcìi-khoean tǎáka zi tcìi zi ko tsàaraa hǎa a Jesom koe óá. Me kò wèém khòem koe tshàua ba tòó, a kg'òèkagu me. ⁴¹ I kò gataga dxǎwa tc'èean kái ne khòe ne koe guu a q'aua tcg'oa, a ko máá: “Tsǎá Tsia Nqarim di Tsi Cóá Tsi il” témé. Igabam kò dqàè e, a táá kgoara máa a i kg'ui, q'ana i ko hǎa Kreste Me e sa khama.

Jeso ba ko còrè-nquu xu koe xgaa-xgaa
(Mk 1:35-39)

⁴² Eè i ko q'uu kam kò Jeso ba c'èem qgáim nqooako hǎam koe qǎò. Ne kò kái ne khòe ne qaa Me. Eè ne ko hàà sao-xg'ae Me ka ne ko xgáèa tòó Me, táám gha qǎò guu ne ka.

⁴³ Igabam kò bìrí ne a máá: “Qǎè tchǎn Nqarim di x'aian di méér c'èe xu x'áé-dxoo xu koe thée xgaa-xgaa, gaan domkagar tsééa óáèa hǎa ke,” témé.

⁴⁴ A ba a kò Jutea ne di xu còrè-nquu xu koe xgaa-xgaa.

5

Jeso ba ko tc'ǎa di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tcìi
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ C'èem cáim ka ne kò khòe ne Jeso ba Genesarete dim tshàam-kg'ám koe nxama-nxamaa a ko Nqarim dim kg'ui ba komsana. Jesom gaa koe téé-tǎe ² kam kò cáim dxòro tsara bóò, tsara tshàam dxùukg'ai koe téé-tǎe, x'aù qgóó-kg'ao xu ka xoana guuèa hǎa tsara, ncèe kò síi hǎa a ko gaxu di c'uisían xg'aà xu. ³ Me Jeso ba c'èem dxòrom Simonem di kò iim koe tcǎa, a ba a dtcàrà me, dxòro bam gha cg'árèse tshàn q'oo koe ghànèa tcǎa sa. Me kò gaam q'oo koe ntcóó a khòe ne xgaa-xgaa.

⁴ Eèm ko kg'uià xg'ara kam kò Simone ba bìrí a máá: “Tshàam nqǎè koe ncèem dxòro ba úú, naka xaoa gaxao di c'uisían tcǎa naka x'aùan qgóó,” témé. ⁵ Me Simone xǎa a máá: “X'aigaè, ncǎa xae wèém ntcùú ba qarika tséé, a xae a táá cúí guù ga qgóó. Igabaga ncǎaga Tsi ko ncèeta méé khamar gha c'uisían tcǎa,” témé.

⁶ Gatà xu kò hǎe a xu a kái x'aùan qgóó, i gaxu di c'uisían tòà gha khama ii. ⁷ Ka xu ko c'èem dxòrom koe kò hàna xu x'aù qgóó-kg'ao xu dtcàrà, hàà xu gha hùì xu ka. Xu hàà a èe tsara dxòro tsara wèéa tsara ga cg'òè-cg'oe, tsara tshoa-tshoa a tom gha khama ma kúrúse.

⁸ Eèm ko Simone Petere ncèe sa bóò kam kò Jesom nqàrè-kg'am koe qáúse, a máá: “X'aigaè, tcg'oara guu te, chibi-kg'aor khòe ra a ke,” témé. ⁹ Gabá hǎe naka wèé xu èe kò gam cgoa hàna xu hǎéthǎe kò kaisas ares ka tcǎàèa khama, x'aùan èe xu kò qgóóa hǎa ka.

¹⁰ Sebetem ka cóásea tsara, Jakoboa tsara Johanea tsara kò gataga area hǎa thée, ncèe kò Simonem cgoa tsééa xg'ae tsara. Me Jeso ba Simone ba bìrí a máá: “Táá q'áo guu; ncèem cáim koe tsi gha guu a tshoa-tshoa a khòe ne di tsi qgóó-kg'ao tsi i ke,” témé. ¹¹ Xu kò èe xu ko gaxu di dxòroan tshàam-kg'ám koe tòó, kaga wèé zi guù zi guu, a xùri Me.

Jeso ba ko lepero dis tcìi sa úúam khòe ba qǎèkagu
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Eèm Jeso ba c'èem x'áé-dxoom koe hàna kam kò lepero dis tcìi sa tsàaraa hǎam khòe ba hàà. Eèm ko Jeso ba bóò kam kò kg'áia ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a còrè Me a máá: “X'aigaè, tc'èe Tsi kòo ne Tsi ga kúrú ter q'ano,” témé. ¹³ Me Jeso ba tchoanà tshà, a ba a khòe ba qgóó, a máá: “Gatà Ra ko ma tc'èe, ke q'ano!” témé. Kas ko lepero dis tcìi sa kúúga kaà cgae me. ¹⁴ Me kò Jeso ba qarika x'áè me a máá: “Táá méé tsi cúí khòe ga síi

chòà máá guu, igaba méé tsi qǒò naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí peresitim koe x'áise, naka dàà-mááku sa x'áis iise tcg'òó, ěem ma Moshe x'áèa hãa khamaga ma," témé.

¹⁵ Igabas kò Jesom dis tchõà sa kaisase tsai-tsaise, zi khòè ne di zi xg'ae zi kái zi hààku, hàà zi gha komsana Me a zi a thēé gazi di tcìian koe qǎèkaguè ka. ¹⁶ Me Jeso ba tcg'oara guu ne, a nqooa hãa xu qgài xu koe qǒò, a síí gaa koe còrè.

Jeso ba ko nq̄ara hãam khòè ba qǎèkagu

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ C'ěe cáń kam hãa a ko xgaa-xgaa ka xu kò Farasai xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé xu gaa koe ntcōe, ncēe kò wèé xu x'áé xu Galilea di xu koe hěé naka Jutea di xu koe hěé naka Jerusalema di xu koe hěéthěé guua hãa xu. I kò X'aigam di qarian Gam cgoa hãa, gaan cgoam gha khòè ne qǎèkagu ka. ¹⁸ Bóò, ka xu kò c'ěe xu khòè xu kúúga khòèm nq̄ara hãa ba óága, gam dim tcoàm koe xòó mea hãase, a xu a kò dàò ba qaa, tcāà me xu gha a síí cookg'aia ba koe xòó me ba. ¹⁹ Igaba ěe xu ko bóò, khòè ne di kái-q'ooan ka xu ko xháé, nta xu gha ma nquum q'oo koe ma tcāà me sa, ka xu kò nquum tcobe koe chùrù a tcāà, a xu a nquum nq̄àe koe gam dim tcoàm cgoa xòó me, Jesom cookg'ai koe.

²⁰ ěem ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò máá: "Khòè tsee, tsari chìbian tsi qgóóa máàèa hãa," témé.

²¹ Ka xu ko x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé tshoa-tshoa a tēèe a máá: "Díi ba gáé ncēe ba, ncēe Nqari ba ko cóè khama ko ma kg'ui ba? Nqarim cúí ba khòèan gaan di chìbian qgóóa máá di qarín úúa hãa ka, c'ěe khòè ka oose!" ta xu méé.

²² Jeso ba ko tc'ěea xu hãa sa q'ana hãa khamam kò tēè xu a máá: "Dùús domka xao ko ma tcáóa xao q'oo koe ma tc'ěea ěe e? ²³ Ndaka nea thamkaà? 'Chìbia tsi tsi qgóóa máàèa,' témé nea kana máá: 'Tēè naka qǒò,' témé nea?" *tam ma tēè xu.* ²⁴ A ba a máá: "Igaba méé xao q'āa, Khòèm dim Cóá ba nq̄óomkg'ai koe qarian úúa sa, khòèa nem gha gaan di chìbian qgóóa máá di i," témé, kam kò ěe nq̄ara kò hãa ba bìrí a máá: "Bìrí tsir ko a ko máá, tēè naka tsarim tcoà ba sée naka x'áèa tsi koe dìbi," témé.

²⁵ Gaa x'ae kagam kò gane cookg'ai koe tēè, a ba a ěem kò gam tc'amkg'ai koe xōem tcoà ba sée, a x'áèa ba koe Nqari ba dqomà máásea dìbi. ²⁶ Si are sa wèèa ne ga tcāà, ne Nqari ba dqom, a ne a q'àòs ka tcāàè, a máá: "Are-aresa zi guù zi ta ncēm cáń ka bóò hãa!" témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Ncēe zi guù zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba tcg'oa, a mari xg'ae-xg'ae-kg'aom c'ěem Lefi ta ko ma tciiè ba bóò, me marian ko sēèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcōóa-ntcōe. Me bìrí me a máá: "Xùri Te," témé. ²⁸ Me kò Lefi ba wèè guùan guu a xùri Me.

²⁹ A ba a x'áèa ba koe síí Jeso ba kaias kōè sa kúrúa máá. Si kò kaias xg'ae-mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu di sa hěé, naka c'ěe xu hěéthěé di sa gam cgoa tc'óó. ³⁰ Xu kò Farasai xu hěé naka gaxu di xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa mēéku a máá: "Dùús domka xao ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chibi-kg'aoan hěéthěé cgoa tc'óó a kg'áà máá?" témé.

³¹ Me Jeso ba xoa xu a máá: "Eē tsàa tama khòèa ne naakan qaa tama, igaba ěe ko tsàa ne ko qaa a. ³² Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ne tcóóse ka," témé.

Jeso ba ko tc'ōoan carasean ka tēèè

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Xu kò bìrí Me a máá: "Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko káise tc'ōoan carase a ko còrè, khamaga xu ko Farasai di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěé; igaba xu ko Tsari xu wèè x'ae ka tc'óó a ko kg'áà," témé.

³⁴ Me Jeso ba xoa xu a máá: “A sée-kg'aom di cg'áè-kg'aom xao ga tc'õoan cara, qanegam gane cgoa hãa koe? Cuiskaga a! ³⁵ Igabam gha x'aè ba hàà, sée-kg'aom gha gane koe guu a séea tcg'òòè ba; ne gha ãe xu cáim xu ka tc'õoan carase,” tam méé.

³⁶ A ba a gataga ncêes sere-sere sa birí ne a máá: “Cúi khóè ga káà a, k̄abam qgáí ba gha tòà, a ncíim qgáim koe qgãéa ntcòo me e. Gatà i kò hěe nem gha k̄abam qgáí ba tòà, me gataga k̄abam qgáí ba ncíim cgoa qõòà mááku tite. ³⁷ Gataga i khóèan káà a, k̄aba gõéan gha ncíi zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncêè gatà i kò hěe ne i gha k̄aba gõéan dtcòbè zi tòà, a i a gha ntcãa, zi gha dtcòbè zi tòàra q'aase. ³⁸ Igaba méé i k̄aba gõéan k̄aba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè. ³⁹ Me gataga cuiskaga c'ẽem khóè ba ncíi gõéan kg'áà xg'ara naka k̄aban tc'ẽea hãa tite; ‘Ncía nea qãe e,’ tam gha méé khama,” tam Jeso ba méé.

6

X'aigam Sabata di ba

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ C'ẽem Sabatam kam kò Jeso ba maberean dim xháràm koe xóé a ko qõò, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu gaan di tc'áróan khóá, a ko tshàu q'ooa xu koe ncóbéa tc'õó.

² Igaba xu kò c'ẽe xu Farasai xu birí Me a máá: “Dùús domka xao ko Sabata dim cáim ka x'àèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?” témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Qanega xao gáé nxará ta ga hãa x'aigam Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hěe naka gam ka c'ẽea xu hěéthěé kò xàbà hãa ka? ⁴ Nqarim dim nquum koem kò tcãà, a ba a ts'ee-ts'ee kg'aièa péréan sée, ncêe peresiti xu ka cúí ko tc'õóè e, a tc'õó a ba a gam ka c'ẽea xu au,” témé. ⁵ A ba a birí xu a máá: “Khóèm dim Cóá ba Sabata dim X'aiga Me e,” témé.

Khóèm nqoara tshàua ba

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ I kúrúse Me c'ẽem cáim Sabata dim ka còrè-nquum koe síi tcãà, a xgaa-xgaa. Me kò kg'áo xòè di tshàua ba nqoara hãam khóè ba gaa koe hãa. ⁷ Xu kò Farasai xu hěe naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé xu xaèa kg'ónò Me, Sabata dim cáim kam gha qãèkagu sa xu kò bóò kg'oana khama, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ⁸ Igabam ko Jeso ba ãe xu tc'ẽea hãa zi wée zi q'ana khamam kò nqoara tshàua hãam khóè ba birí a máá: “Tèe naka tsia wée ne khóè ne ncêe koe hãa ne cookg'ai koe téé,” témé. Me tèe a síi gaa koe téé.

⁹ Me Jeso ba birí xu a máá: “Tèe xao or ko a ko máá: Sabata dim cáim ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khóè ba kg'òèkagu saa kana cg'õo me saa?” témé. ¹⁰ A ba a wéea ne ga bóò a gaam khóè ba birí a máá: “Tshàua tsi tchoanà,” témé. Me gatà hěe, i tshàua ba k̄abise a qãe.

¹¹ Igaba xu kò kaisase xgòà a xu a tshoa-tshoa a nxàe cgoaku, dùú sa xu gha Jeso ba kúrú sa.

12 xu x'áè úú-kg'ao xu

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Gaa xu cáim xu kam kò Jeso ba xàbim koe síi, a ko síi còrè, a wèém ntcúú ba hãa a Nqari ba còrè. ¹³ Eẽ i ko q'uu kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciia xg'ae, a ba a 12 xu nxará tcg'òó, a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tciu xu: ¹⁴ Simonem ncêe kòo Petere ta ma tciè ba hěé, naka gam ka qõesem Anterea ba hěé, naka Jakobo ba hěé, naka Johane ba hěé, naka Filipi ba hěé, naka Baretolomaio ba hěé, ¹⁵ naka Mataio ba hěé, naka Tomase ba hěé naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hěé, naka Simonem ncêe kò tòókuan x'ãà máá ta ko ma tciè ba hěé, ¹⁶ naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hěé, naka Jutasem Isekariotem ncêe kò khóè ne tshàu q'oo koe tcãà Mea ba hěéthěé e.

* 6:13: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Jeso ba ko xgaa-xgaa a ba a ko tsoò
(Mt 4:23-25)

¹⁷ Me kò xàbim koe xõa cgoa xu a síí nqáman koe téé. Si ko gaa koe kaias xg'aes Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu di sa hěé, naka khóè ne di sa hěéthěé hàna, wèém nqóóm Jutea di ba hěé, naka Jerusalema di ba hěé naka tshàam qàe di tsara x'áé-dxoo tsara Ture ba hěé naka Sitone ba hěéthěé tsara koe guua ne khóè ne di sa. ¹⁸ Hàà ne gha komsana Me ka kò hààraa ne, a gataga thěé tcìà ne koe kg'òèkaguè ka. Ne kò èe cg'ǎè tc'èean ka kòo xgàèè ne thěé qǎèkaguè. ¹⁹ Wèè ne khóè nea kò qgóó Me ne gha sa tc'èe, qaria ne kò Gam koe guu a ko wèéa ne èe kòo qgóó Me ne qǎèkaguè khama.

Ts'ee-ts'ee'kg'aukuan hěé naka dqàèkuan hěéthěé e
(Mt 5:1-12)

²⁰ Xgaa-xgaase-kg'aoa nem téé a ko ntcáa koem kò máá:

“Ts'ee-ts'ee'kg'auèa tua gatu èe dxàua hãa tu,

Nqarim di x'aia nea gatu di i khama.

²¹ Ts'ee-ts'ee'kg'auèa tua

gatu èe ncèeska ko xàbàn ka cg'òè tu,

xg'ǎakaguè tu gha khama.

Ts'ee-ts'ee'kg'auèa tua gatu èe ko kg'ae tu,

kg'ǎè tu gha khama.

²² Ts'ee-ts'ee'kg'auèa tua, ncèè khóèan kò hòre tua hãa ne,

a ko gaan xg'aeku koe xhàia gu tu u ne,

a ko cóè tu u ne,

i ko Khóèm dim Cóám domka cg'òèa tu cg'ǎès gúùs khama ma aaguè ne.

²³ “Èém cáń ka qǎè-tcao, naka tua nxàì-nxaise qǎè-tcaoan ka, gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hãa ke. Gaxu ka xòò ga xu xg'ao ma porofiti xu ma qgóóa hãa ga a ke.

²⁴ Igaba haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncèe qguua hãa tu ka,

nxǎakamaga tu gatu di qgài-qgai-tcáo'kuan hòòà hãa khama.

²⁵ Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncèeska qǎèse xg'ǎà tu ka,

xàbàn ka tu gha cg'òè khama.

Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncèeska ko kg'ǎè tu ka,

tshúù-tcao tu gha a kg'ae khama.

²⁶ Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncèe wèè khóèan ga ko qǎèse kg'ui gatu ka tu,

èea gane ka xòò ga xu xg'ao ma

tshúù-ntcõa di xu porofiti xu ma qgóóa hãa ga a khama.

Cg'õo-kg'aoa tu ncàm
(Mt 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Igabar ko birì tu u gatu kóm Te ko tu a ko máá: Gatu di cg'õo-kg'aoan méé tu ncàm, naka qǎèan kúrúá máá èe hòre tua ne. ²⁸ Ts'ee-ts'ee'kg'ai èe ko cgúi tu u ne, naka èe ko xgàra tu u ne còrèa máá. ²⁹ Ncèè c'èem khóèm kò kg'ào xòè di góóa tsi x'ábú ne, nxǎa ba c'èem góó ba máà thěé nakam x'ábú. A ncèè c'èem khóèm kòo tc'amaka tsi hàna qgáian nxõo cgae tsi, ne táá c'èean nxõo cgaea tsi cara me guu. ³⁰ Máà dìím wèém èe ko dtcàrà tsi ba, naka khóèm kò q'òòà tsi hãas gúù sa sèè cgae tsia hãa ne táá sèèa kabi si guu. ³¹ Èè tu ko tc'èe, khóè ne méé ne gatu koe kúrú, nxǎa zi méé tu thěé gane koe kúrú.

³² “Èè ncàm tua hãa ne tu kò ncàmà hãa ne sa gha dùú sa kǎbisea máá tu u? Ncèè chibi-kg'ao ne ne ko thěé gatà hěé a ko èe ncàm nea hãa ne thěé ncàm ka. ³³ A ncèè èe ko qǎèan kúrúá máá tu u ne tu kòo qǎèan kúrúá máá, ne sa gha dùú sa kǎbisea máá tu u? Ncèè chibi-kg'ao ne ne ko thěé gataga hěé ka. ³⁴ A ncèè nxǎakamaga tu q'ana hãa suruta tu u gha ne tu kòo cgóbè, ne ba gha Nqari ba gaan domka qǎè-tcaoa máá tu u? Ncèè chibi-kg'ao ne ne ko thěé gane ka c'èe ne chibi-kg'ao ne cgóbè, nxǎasega ne gha surutaè domka

ka. ³⁵ Igaba méé tu gatu di cg'õo-kg'aoan ncàm, naka tua qãèan kúrú máá a, naka cgóbè e, surutakuan qaa tamase. Nxãaska i gha gatu di surutan kaisa ii, tu gha gataga Kaisase Tc'amaka hãam di tu cóá tu ii, ãe qãè-tcaoa máákuan úú tama ne hëé naka ãe cg'ãè cau ne hëéthëé koem qãè Me e khama. ³⁶ Thõð-xama-mááku di méé tu ii, ncëem ma gatu ka Xõð ba ma thõð-xama-mááku di ii khamaga ma.

Xgàrakua ne

(Mt 7:1-5)

³⁷ “Táá xgàra guu naka tua gha nxãasega táá xgàràè. Gataga táá chibi-chibi naka xgàra guu, naka tua gha nxãasega táá chibi-chibi naka xgàràè. Qgóóa máá, naka tua gha nxãasega chibia tu qgóóa máàè. ³⁸ Máà naka tua gha nxãasega *Nqarim ka* máàè. Qãès tc'ãð-tc'ãðs, qãea ntcòòèa, a khõð-khõòèa sa, a cg'oè a ko ntcãa sa gha cookg'aia tsi koe tòòè. Eè tsi ko tcg'òós tc'ãð-tc'ãðs sa gha ãe tsi gha hòòs tc'ãð-tc'ãðs ga si i ke,” tam méé.

³⁹ Gatagam kò thëé sere-sere sa bìrí xu a máá: “A káà tcgáím khóè ba ga c'ëem khóèm káà tcgái ba tcèè tcuì? A wèèa tsara ga haém q'oo koe cg'áèa tcãà tite? ⁴⁰ Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, igaba wèém ãe qãèse xgaa-xgaasea xg'ara ba gha gam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii.

⁴¹ “Dùús domka tsi ko tsáá ka c'ëem tcgái q'oo koe hãam tcg'óbé ba hòò máá, igaba tsi tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba hòò tama? ⁴² Nta tsi gha ma tsáá ka c'ëe ba bìrí a máá: ‘Tíí tcáràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó,’ témé, ncëe tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba tsi hòò tama koe. Tsáá qãè khóèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áíka tcgái q'ooa tsi koe hànam hii-dxoo ba tcg'òó, naka tsia qãèse bóò naka nxãwa tsáá ka c'ëem tcgái q'oo koe hàna tcg'óbéan tcg'òó,” tam méé.

Hii sa hëé naka gas di tc'áróan hëéthëé e

(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ A ba a máá: “Qãès hii sa cuiskaga tshúú tc'áróan kúrúa hãa tite, si gataga tshúús hii sa qãè tc'áróan kúrúa hãa tite khama. ⁴⁴ Wèès hii sa tc'áróa sa ka q'ãàèa khama. Dxàman úúa zi hii-coa zi koe i faia di tc'áróan tcuùè tama, kana i xg'òà di zi hii zi koe kg'oman tcuùè tama khama. ⁴⁵ Qãèm khóè ba ko gam di tcáóan di qãèan koe guu a qãè zi gúú zi tcg'òó, me ko cg'ãè caum khóè ba gam di cg'ãè cauan koe guu a cg'ãè zi gúú zi tcg'òó. Kg'ám sa ko tcáós koe cg'oèa a ko ntcãa zi gúú zi nxàe khama,” tam méé.

Tc'ëgam tshàò-kg'ao ba hëé naka káà tc'ëe ba hëéthëé e

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ A ba a máá: “Dùús domka tu ko ‘X'aigaè, X'aigaè,’ ta ma tcii Te, igaba tu bìrí tu ur ko sa kúrú tama?

⁴⁷ “Dìím wèém ãe ko Tíí koe hàà, a Tiri kg'uiian kóm, a i ko méé sa kúrú bar gha x'ái tu u ntam ii sa. ⁴⁸ Khóèm ncëe gam dim nquu ba ko tshoa-tshoa a tshàom khamam ii, ncëe ko kaisase nqãaka tshàò, a tshoa-tshoa sa nxõán koe tshàò ba. A ãe i ko tòèko tshàan hàà, a ko hàà ãem nquu ba tcãò igabam kòri tite ba, qãèsem tshàòèa hãa khama.

⁴⁹ “Igaba dìím wèém ãe ko Tiri kg'uiian kóm, igaba kúrú u tama baà khóèm ncëe ko gam dim nquu ba tshoa-tshoa úú tamase gómankg'ai koe tshàom khama ii; tòèko tshàan kò gaam nquu ba tcãò ne kò gaa x'aè kaga cg'áè ba - si kò ãem nquum dis cg'áè sa cg'ãè ii,” tam méé.

7

Jeso ba ko ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãà ba qãèkagu

(Mt 8:5-13)

¹ Eëm ko Jeso ba wèé zi gúú zi ncëe zi khóè ne cgoa kg'uiia xg'ara kam kò Kaperenaume koe síí tcãà. ² Gaa koem kò ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãàm kaisasem kò ncàna hãa ba hàna, a ba a kòò x'oos qãè koe tsàa. ³ Eëm ko Jesom ka kóm kam kò kaia xu Juta di xu

Gam koe tsééa úú, xu síí dtcàrà Me hààm gha gam dim qãà ba kg'òèkagu ka. ⁴ Xu kò Jesom koe síí a síí qarika còrè Me a máá: “Ncēm khòè ba tsari hùikuan ka kg'anoèa. ⁵ Gaxae di ne khòè nem ncàma, a ba a gataga còrè-nquu ba tshàoa máá taa khama,” témé. ⁶ Me Jeso ba qòò cgoa xu.

Eẽ xu qanega gaam khòèm dim nquum koe cùu tama kam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcàràsea xu tsééa tcg'òóa máá Me, síí xu gha bìrí Me a máá: “X'aigaè, táá xhõe-xhõese guu, dìi cgáér tama ra a ke, nquua te tcobe dòm q'oo koe Tsi ga tcãa ra. ⁷ Cgáéser bóòse tama, gaa domkaga ra kò táá tíia hàà a hùikuan dtcàrà Tsi, ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tirim qãà ba qãè. ⁸ Tíi igabar kaia xu dòm-q'oo koe hànar khòè ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíi dòm-q'oo koe hàna ke. Ra ko ncēe ba bìrí a máá: ‘Qòò,’ témé, me qòò, ra c'ēe ba bìrí a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qãà ba bìrí a máá: ‘Ncēe sa kúru,’ témé, me kúru si ke,” tam méé.

⁹ Eẽm ko Jeso ba ncēe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a kabise cgae ēe kò xùri Mes xg'ae sa a máá: “Bìrí tu ur ko a ko máá: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa, ncēeta ma kaias dtcòm sa úúa hãa a,” témé.

¹⁰ Xu tchõà xàà-kg'ao xu gaxu dim kaia dim nquum koe kabise, a síí qãà ba sao-xg'ae me qãè me e.

Jeso ba ko dxàe-ntcõas dim cóá ba ghùì

¹¹ Gaa koe guus kam kò Jeso ba x'áé-dxoom Naine ta ko ma tciièm koe síí, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēé naka khòè ne dis xg'aes kaia sa hēéthēé xùri Me.

¹² Eẽm ko heke-kg'áms x'áé-dxoom dis koe cùu kam kò kúúga x'óóam cóá ba tchàa koe tcg'oa cgoaè, síim gha kg'ónòè ka. C'ēs khòès dim cóám cúí me e kò ii, ncēe kò dxàe-ntcõa ii sa. Si kò kaias xg'aes x'áé-dxoom di ne khòè ne di sa gas cgoa hãa. ¹³ Eẽm ko X'aigam Jeso ba bóò si kam kò kaisase thòò-xama máá si, a ba a bìrí si a máá: “Táá kg'ae guu,” témé. ¹⁴ Me còoka nqáé a síí káá ba qgóó, xu kò khòè xu ēe kò káá ba qgóóa xu téé. Me kg'ui a máá: “Cóá tseè, tēe, tar ko tsáá ka méé,” témé. ¹⁵ Me kò x'óóam cóá ba tēe a ntcõo, a ba a tshoa-tshoa a kg'ui, Me Jeso ba síí xòò sa máá me.

¹⁶ Si kò q'áo sa wèéa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqom a máá: “Kaia porofiti ba hàà cgae taa,” témé, a ne a máá: “Nqari ba hààraa a ko hàà Gam di ne khòè ne kabi!” témé. ¹⁷ Si ncēs tchõàs Jesom di sa wèém Juteam koe tsai-tsaise naka wèé xu qgái xu nxama-nxama mea hãa xu koe hēéthēé e.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xu tchõà xàà-kg'ao xu (Mt 11:2-19)

¹⁸ Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kò ncēe zi guú zi wèé zi ka bìrí me. Me gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka cà m tsara tcii, ¹⁹ a X'aigam Jesom koe tsééa úú tsara a, a máá: “A Tsáá ga Tsia ncēe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ēm khòè ba nqòò?” témé.

²⁰ Eẽ tsara ko ncēe tsara khòè tsara Jesom koe síí ka tsara kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba Tsáá koe tséé tsama, a ba a ko máá, hàà méé tsam tēe Tsi, Tsáá ga Tsia sa ncēe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ēm khòè ba nqòò?” témé.

²¹ Gaa x'aè ēe kam kò Jeso ba kái ne khòè ne gane di tcìian koe hēé naka cg'āè tc'ēean koe hēéthēé qãèkagu, a ba a khòè ne ēe káà tcgái ne kúru ne bóò. ²² Me kò xoa tsara a, a máá: “Qòò naka síí Johane ba bìrí ēe tsao ko kóm a ko bóò sa:

‘Ncēe káà tcgái ne ko bóò,
ne ko ēe kò qòò tama ne qòò,
ne kò lepero dis tcìis di ne qãèkaguè,
ne ēe kóm tama ne ko kóm,
ne ēe kò x'óóa hãa ne ghùìe,
i kò qãè tchõàn ēe dxàua hãa ne xгаа-xgaàe.

²³ Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa khòèm ēe gam di dtcòmàn Tíi koe tcgàba hãa tite ba,’ ” tam méé.

²⁴ Eẽ tsara ko Johanem di tsara tchõà xàà-kg'ao tsara qõò kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi bìrì Johanem ka a máá: “Tchàa-xgóós koe tu kò ko qõò ka tu kò sí dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-ntcãaem tc'áà baa kò ii? ²⁵ Nxãas tamás kò ii ne tua kò sí dùú sa bóò? Khóèm xaam qgáí ba hàna baa? Eẽ-ẽe, khóè ne ẽe kái mari qgáían ko hãa, a kãrese x'ãèa hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa. ²⁶ Kháé dùú sa tu kò nxãaska sí ko bóò? A porofiti baa? Eè, bìrì tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e. ²⁷ Ncẽe ba gam ka i góáèa hãam ga me e, a ko máá:

‘Bóò, Tirim tséé-kg'ao bar gha

Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,

ncẽe gha Tsarim dào ba

kg'ónòà máá Tsi ba,’

ta méèèa ba. ²⁸ Bìrì tu ur ko a ko máá: Eẽ khóè zi ka ábàèa ne ka Johanem ka kaia hãa ba káà me e, igaba gaam ẽe Nqarim di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia hãam ga me e.”

²⁹ (Ne kò wèè ne khóè ne komsana me, xu kò gataga mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Nqarim di tchànoan dqom, ne kò Johanem ka tcguù-tcguuè. ³⁰ Igabaga xu kò Farasai xu hẽe naka x'áè q'ãa-kg'ao xu hẽéthẽe xu Nqarim tc'èea máá xua hãa sa xguì, a táá Johanem ka tcguù-tcguuè.)

³¹ “Kháé Ra gha nxãaska ncẽem x'aem di ne khóè ne dùús cgoa nxará xg'ae? Dùús khama ne ii? ³² Cg'aré cóán khama ne ii, ncẽe gúúan ko x'ámáguè qgáí koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:

‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,

tu kò táá ntcãa;

ta kò gataga x'ooan di ciian nxàè,

tu kò táá kg'ae,’

témé e. ³³ Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba kò hàà, a péré tc'óó tama, a góé kg'áà tama, igabaga tu kò máá: ‘Dxãwa tc'èea nem úúa hãa,’ témé. ³⁴ Igabam kò Khóèm dim Cóá ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, tu kò máá: ‘Bóò, tc'óó-kg'aom ncẽe ba, a kg'áà-kg'aom góéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hẽe naka chibi-kg'aoan hẽéthẽe dim tcára ba,’ ta méé. ³⁵ Igaba i ko q'ãan di tc'èean gaan di cóán wèè koe guu a tchàno o sa x'áíse,” tam méé.

Jeso ba Farasaim Simonem x'áè koe hàna

³⁶ C'ẽem Farasai ba kò Jeso ba dtcàrà, síím gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba nquum q'oo koe sí tcãà, a ba a ntcõó a tc'óó. ³⁷ Si kò gaam x'áè-dxoom koe c'èes khóès chibi-kg'ao sa hàna. Eẽs ko kóm, Jeso ba Farasaim x'áè koe hãa a ko tc'óó sa, kas kò alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'õám koe hãa qãè hm̀m xg'ãò tshãán cgoa sí, ³⁸ a sa a Jesom nqàrè-kg'am koe hàà téé, a kg'ae, a tshoa-tshoa a tcgáí-tshàra sa cgoa nqàrèa ba cg'ãà-cg'ãa, a sa a c'òò sa cgoa tchùu u, a x'obè nqàrè Me, a sa a tshãán cgoa ntcãá nqàrè Me. ³⁹ Eẽm ko Farasaim ncẽe kò tcii Mea ba ncẽes gúù sa bóò kam ko bìrìse a máá: “Ncẽem khóèm kò tseegukaga porofiti ba ii nem ga kò q'ana hãa ncẽe ko qgóó Me sa dùútsa khóè si i sa, chibi-kg'ao si i,” témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba bìrì me a máá: “Simoneè, c'èes gúù sar chóà cgoa tsi kg'oana,” témé. Me máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, bìrì te si,” témé. ⁴¹ Me máá: “C'èe x'aè ka tsara kò cam khóè tsara hàna, marian kò c'ẽem khóèm koe cgòbèa tsara. C'èe ba kò 500 khama noo marian qano di cgòbèa, me c'èe ba 50 khama nooan cgòbèa. ⁴² Cúí gúù ga tsara kò úú tama, suruta kabi cgoa me tsara gha a, khamam kò wèèa tsara ga qgóóa máá. Ke ncẽeska bìrì Te, ndaka ba gha kaisase gatsara ka ncàm me sa?” tam ma tèè me.

⁴³ Me Simone xò a máá: “Bóòr ko ka ẽe kaisa marian cgòbèa me e,” témé. Me Jeso ba máá: “Qãese tsi bóòà,” témé.

⁴⁴ A ba a nxãaska khóès koe kãbise a Simone ba bìrì a máá: “Ncẽes khóè sa tsia ko bóò? Tsarim nquum koer ncãa hàà, igabaga tsi ncãa xg'aa nqàrèr ko tshàan táá máa Te, igabagas ncãa tcgáí-tshàraa sa cgoa nqàrèa Te cg'ãà-cg'ãa, a c'òò sa cgoa tchùu u. ⁴⁵ Ncãa

tsi táá x'obè Te, igabas ncāar hààm x'aèm koe guu a nqàrèa Te x'obèan chõòkagu tama. ⁴⁶ Ncāa tsi táá tcúúa Te ga nxúian cgoa tcgáu, igabagas ncāa qāè hm̃m xg'ǎò tshān ka nqàrèa Te tcgáu. ⁴⁷ Gaa domkar ko bìrì tsi, gas di kái chìbian kas qgóóa máàèa. Kaisa ncàmkuu nes x'áía hāa khama. Igabaga ēe cg'aré chìbian ka qgóóa máàèa ba ko cg'aré ncàmkuu x'ái," tam méé.

⁴⁸ Me kò nxāaska Jeso ba bìrì si a máá: "Sari chìbian koe si qgóóa máàèa," témé.

⁴⁹ Xu kò cg'áè-k'ao xu tshoa-tshoa a tèèse a máá: "Dìí ba gáé ncēe ba, ncēe ko khóèan chìbian gaan di qgóóa máá ba?" témé.

⁵⁰ Igabagam ko Jeso ba khóè sa bìrì a máá: "Sari dtcòm̃a nea kgoara sia, ke tòókuan cgoa qõò," témé.

8

Jesom cgoa kò hāa zi khóè zi

¹ Ncēe zi gúù zi qāá q'oo koem kò Jeso ba x'áé-dxoo xu koe hēé naka x'áé-coa xu koe hēéthēé qõòa te, a ko Nqarim di x'aian di qāè tchõàn khóè ne xga-xga. Xu kò 12 xu xga-xgaase-k'ao xu Gam di xu hāa cgoa Mea, ² naka gataga c'ēe zi khóè zi hēéthēé e, ncēe kò cg'āè tc'ēan koe hēé naka tcìian koe hēéthēé kg'òèkaguè zi. Ncēe zia kò Marias Magatalena ta ko ma tciiè sa hēé, ncēe i kò 7 dxāwa tc'ēan gas koe tcg'òòèa sa, ³ naka Herotem dim nquu kòre-k'ao Gusam dis khóès Joana sa hēé, naka Susana sa hēé, naka c'ēe zi khóè zi kái zi, ncēe kò ko gazi di gúuan cgoa hùì xu zi hēéthēé e.

Xhàrà-k'ao dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴ Ne kò khóè ne tǎáka xu x'áé-dxoo xu koe guu a Jesom koe hàà. Eēs ko kaias xg'ae sa xg'ae kam kò Jeso ba sere-seres ka kg'ui a máá:

⁵ "C'ēe x'aè kam xg'ao xhàrà-k'ao ba qõò a síí xhàrà.

A ēem ko xhàrà ka i c'ēe cgùrian dàòm qāe koe tcheè, a i a nqàrèan cgoa nāà tcāàè, zi tsarà zi hàà tc'òó o.

⁶ I c'ēan tcheè nxõá-k'gai di qgàian koe. Eē i ko qhúí ka i ko dào, tchàua ne ko káà a khama.

⁷ I c'ēe cgùrian dxàman hàna qgàì koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'ēe cgùrian qāè góman koe tcheè, a kái tc'òoan 100 kúrú," tam méé.

Eēm ko ncēe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò máá: "Eē tceean úúa hāa ba méém kóm," témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi tséékagu sa

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Xu Gam di xu xga-xgaase-k'ao xu tèè Me, dùú sas ko ncēes sere-sere sa nxàe sa.

¹⁰ Me máá: "Gaxaoa máàèa, chóm̃sea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi xao gha q'āa sa, igabar ko c'ēe ne khóè ne cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui:

'nxāasega ne gha bóò, a táá bóò q'āa ka,

a nxāasega kóm a táá kóm q'āa ka.'

Jeso ba ko xhàrà-k'ao dis sere-sere sa nxàe tchàno-tchano

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ "Si ncēe sa xhàrà-k'ao dis sere-seres ko nxàes ga si i: Cgùri nea Nqarim dim kg'ui me e.

¹² Dàòm q'oo di nea ēe kg'ui ba ko kóm ne ne e, igabam ko dxāwa ba hàà a kg'ui ba tcáóa ne koe sēèa tcg'òó, nxāasega ne gha táá dtcòm̃ a kgoaraè ka.

¹³ Eē nxõán koe kò xhàràè nea gane ēe kg'ui ba ne ko kóm, ne ko kúúga qāè-tcaoan cgoa hàakagu me ne ne e, igaba ne káà tōbe ne e, a ko cg'orò x'aè-coan q'oo koe dtcòm̃. A ko kúrú bóòkuan di x'aèan ka qhàésega cg'áé.

¹⁴ Eẽ dxàman za tcheèa nea, gane ãe kóma ne ne e, igaba gane di kg'òèan q'oo koe ne ko tc'èe-tc'èese zi hëé, qguùan hëé naka kg'òèan di karean hëéthëé ka chúú-chuuè, a ne a kai tama.

¹⁵ Eẽ qãè góman koe tcheèa nea, gane ãe kg'ui ba kóma, a qãè zi tcáo zi cgoa qgóóa qari mea ne ne e, a ne a ko qáo tcáo cgoa me, a nxãakg'aiga síi tc'ároan kúru,” tam méé.

*X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs dis sere-sere sa
(Mk 4:21-25)*

¹⁶ A ba a máá: “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si, kana kgàrom dóm q'oo koe tcàa si ba kàa me e, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò si, ãe ko tcàa ne gha nxãasega x'àan hòò ka. ¹⁷ Dùús wèés ãe chómsea sa gha tchàa koe tcg'òóè, si gha dùús wèés qàbi-kg'aièa hãa sa q'ãaè, a sa a gha x'àan koe óágaè khama. ¹⁸ Ke méé tu nxãaska q'ãa, nta tu ko ma komsana sa. Wèém khóèm ãe gúù úúa hãa ba gha káían máaè, igaba wèém ãe gúù úú tama ba gha ãem úúa hãa gúù-coan ga sèè cgaeè khama,” tam méé.

*Jesom ka xòò sa hëé naka qõese ga xu hëéthëé e
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

¹⁹ Jesom ka xòò sa hëé naka qõese ga xu hëéthëéa kò hàà cgae Me, igaba ne kò khóèan di kái-q'ooan ka tàaè, a táá Gam koe cùù. ²⁰ Me kò bìrié a máá: “Saò sa hëé naka Tsáá qõè ga xu hëéthëéa tchàa za tõe, a bóò Tsi kg'oana,” témé.

²¹ Igabam kò xòa a máá: “Tiris xòò sa hëé naka Tíi qõè ga xu hëéthëéa Nqarim di kg'uiian ko kóm a ko kúru u ne khóè ne e,” témé.

*Jeso ba ko tc'ãá ba téékagu
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

²² C'èem cám kam kò Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa dxòrom q'oo koe tcàa a bìri xu a máá: “Hààn xae c'èem xòèm tshàam dim koe qõò,” témé, xu xgoaba. ²³ Eẽ xu xóé a ko qõò kam kò x'óm.

Me kúúga kaim tc'ãá ba tshàam tc'amkg'ai koe xgoaba, me dxòro ba tshàan ka cg'oè, xu kias cg'ãès koe hãa. ²⁴ Xu xgaaxgaase-kg'ao xu síi ghù Me a máá: “X'aigaè, X'aigaè, tom xae ko!” témé.

Me tõe a tc'ãá ba hëé naka tshàam di tc'èe-tc'èean hëéthëé dqàè, i téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

²⁵ Me tõe xu a máá: “Gaxao di dtcòma nea ndaa?” témé.

Igaba xu kò q'áo, a area khama xu kò tèèku a máá: “Dùútsa khóè ba gáé nc'èe ba? Tc'ãan ga hëé naka tshàan ga hëéthëé ko kg'ui cgoa i komsana Me ba,” témé.

*Jeso ba ko dxãwa tc'èean úúam khóè ba qãèkagu
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)*

²⁶ Xu tshàam tc'amkg'ai koe qõò a síi Gerase ne dim nqõóm koe tcàa, Galilea dim cgoa q'óá-kg'amkua hãa ba. ²⁷ Eẽ ko Jeso ba dxòrom koe xõa a ko gaam nqõóm koe tcàa kam kò c'èem khóèm x'áé-dxoom koe guua hãam cgoa xg'ae. Gaam khóè ba kò dxãwa tc'èean úúa, a kò qgái hãa tamase qáo x'àèan hãa, a nquuan koe ga x'ãè tama, a tc'áman koe cúí ga ko x'ãèa te. ²⁸ Eẽ ko Jeso ba bóò kam kò kaisase q'au a ba a cookg'aia ba koe cg'áé, a kaim dóm cgoa máá: “Dùú sa Tsi ko tíi koe qaa, Jesoè, Nqarim tc'amaka hãam di Tsi Cóá Tseè? Dtcàrà Tsi ko, táá xgàra te guu,” témé. ²⁹ Jeso ba kò dxãwa tc'èean bìri i ãem khóèm koe tcg'oa, gaa domkam kò khóè ba gatà méé. Kái q'oro i kò qgóó mea, me kò q'óma ba koe hëé naka nqàrèa ba koe hëéthëé táuan cgoa qáèèa, a kòrèèa, igabam xg'ao gaa táuan qhòma tcg'òó, a kò dxãwa tc'èean ka sèèa tcg'òó a qãáka úúèa hãa.

³⁰ Me Jeso ba tõe me a máá: “Cg'òèa tsi díia?” témé. Me xòa Me a máá: “Milone ra a,” témé. Kái dxãwa tc'èe nea kò tcàa mea hãa khama. ³¹ I kò qarika dtcàrà Me, táam gha x'àèan tcg'òó, i chòò-q'oo úú tamam hàém koe tcàa sa.

³² Zi kò kái zi xgùu zi xàbìm dxùukg'ai koe hãa a ko dxòó. Ka i kò dxãwa tc'ëean Jeso ba dtcàrà, xgùu zi koe i gha tcãa sa, Me kgoara máá a. ³³ I khóè m koe dxãwa tc'ëean tcg'oa a i a síí xgùuan koe tcãa, zi xgùu zi xàbìm tc'amkg'ai koe guu a kari-karisea xõa a zi a tshàam koe cg'áéa tcãa, a tomè.

³⁴ Eẽ xu ko xgùuan ko kòre xu khóè xu ẽe kúrúsea hãa sa bóò ka xu kò bèe a qgóó, a síí x'áé-dxoom koe hẽe naka xhàrà m koe hẽéthẽe xàa a. ³⁵ Ne kò khóè ne tcg'oa a síí ẽe kúrúsea hãa sa bóò. Eẽ ne ko Jesom koe hàà ka ne kò dxãwa tc'ëean kò úúa hãam khóè ba sao-xg'ae, me Jesom ngàrè-kg'am koe ntcõe, a qgáian hana, i tc'ëea ba qãe e, ne kò q'áo. ³⁶ Gane ẽe kò ẽe kúrúsea hãa sa bóò nea kò chóà a, ntam kò ma ẽe dxãwa tc'ëean ka tcãàem khóè ba ma qãèkaguè sa.

³⁷ Ne wèe ne khóè ne Gerase dim xg'aekum di ne dtcàrà Me, gane koem gha tcg'oa sa, kaisa q'áoà nea kò tcãa nea hãa khama.

Me kò dxòrom koe tcãa a ba a kabise, ³⁸ kam ko ẽe kò dxãwa tc'ëean ka tcg'oa cgaeem khóè ba dtcàrà Me, Gam cgoam gha qõò sa. Igabam kò Jeso ba tsééa kabi me a máá: ³⁹ “Kabise x'áéa tsi koe naka síí nxàe, nta noosem Ngari ba kúrúá máá tsia hãa sa,” témé.

Me khóè ba kabise a síí wèem x'áé-dxoom koe qõòà te a khóè ne bìrí, Jesom nta noose kúrúá máá mea hãa sa.

*Jairom dis cóa sa hẽe naka Jesom dim qgáí ba ko qgóós khóè sa hẽéthẽe e
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)*

⁴⁰ Eẽm ko Jeso ba *Galilea dim ngõóm koe* kabise kas ko khóè ne dis xg'ae sa qãese hàakagu Me, wèe ne ne kò qãà Mea hãa khama.

⁴¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khóè m Jairo ta ko ma tciiem ncẽe kò còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'ai ii ba gaa koe hàà, a hàà Jesom ngàrè-kg'am koe cg'áé, a còrè Me, gam dim x'áém koem gha síí cgoa me sa. ⁴² Cúís cóa sam kò úúa hãa, ncẽe kò 12 kuri ii sa, si kò x'oos qàe koe hãa khama.

Eẽm ko Jeso ba gaa koe qõò ka i kò kái khóè m ncorú Me. ⁴³ Gane xg'aeku koes kò 12 kurian kò úúa a ko xòm x'aèse nxoean hòos khóè sa hana, [a sa a kò wèe gúuan ẽes kòo kg'òe cgoa, naakan koe xgãá hãa] qãèkaguès gha ka, igabas kò táá cúian kaga qãèkaguèa. ⁴⁴ Si Jesom qãá koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáim c'am qgóó, i ko c'áòan kúúga téé. ⁴⁵ Me Jeso ba tèe a máá: “Díina qgóó tea?” témé. Eẽ ne ko wèe ne xqase kam ko Petere ba máá: “Aboè, khóè nea kái ne e, a nxama-nxama Tsia, a ko tcãò Tsi,” témé. ⁴⁶ Igabam kò Jeso ba máá: “C'ẽe khóèa nea qgóó Tea, xàm Ra ko i kò qaria Te tcg'oa cgae Te khama,” témé. ⁴⁷ Eẽs ko khóè sa bóò, xài tamas kò hãa sa kas ko cgùrukose hàà, a sa a hàà Jesom ngàrè-kg'am koe cg'áé, a wèe ne khóè ne cookg'ai koe bìrí Me, dùús domkas qgóó Mea hãa sa, naka si kò ma kúúga qãèkaguè sa hẽéthẽe e. ⁴⁸ Me bìrí si a máá: “Tiri si cóa seè, sari dtcòmà nea qãèkagu sia, ke tòókuan cgoa qõò,” témé.

⁴⁹ Qanegam Jeso ba téé a ko kg'ui kam kò c'ëem khóè ba hàà, còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'aim dim nquum koe guua ba, a bìrí me a máá: “Tsáá xuù sa ncãa x'óó, ke táá xgaa-xgaa-kg'ao ba xhõe-xhõe guu,” témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba ẽe sam ko kóm ka Jairo ba bìrí a máá: “Táá q'áo guu, kg'amaga méé tsi dtcòm, qãès gha ke,” témé.

⁵¹ Eẽm ko Jairom dim x'áém koe tcãa kam kò táá c'ẽe khóè ga guu i Gam cgoa nquum q'oo koe tcãa, Petere ba hẽe naka Johane ba hẽe naka Jakobo ba hẽe, naka cóás ka xòò ba hẽe naka xòò sa hẽéthẽe cúí ga a kò ii. ⁵² Ne kò wèe ne khóè ne kg'ae, a ko cóa sa kg'ae cgae, Me Jeso ba máá: “Táá tu kg'ae guu, x'óó tamas hãa a sa a x'ómà hãa ke,” témé.

⁵³ Ne kò wèéa ne kg'ãe Me, x'óóas hãa sa ne kò q'ana hãa khama.

⁵⁴ Igabam ko Jeso ba x'òàa sa koe qgóó si, a máá: “Tiri si cóa seè, tèe,” témé. ⁵⁵ I kg'òèa sa kabise, si kúúga tèe, Me Jeso ba máá, c'ẽe gúù méés máàe naka tc'õó, témé. ⁵⁶ Khara kò gas ka xòò ga khara kaisase are. Me bìrí khara a, táá méé khara cúí khóè ga dùús kúrúsea sa bìrí guu sa.

9

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òó
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Me kò Jeso ba 12 xu tciia xg'ae a ba a qarian máà xu, wée dxãwa tc'ëean xu gha xhàiaгу, a wée tciian thée tsoò di i. ² A ba a tsééa tcg'òó xu, síi xu gha Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a xu a tsàako ne khòè ne kg'òèkagu ka. ³ A ba a bìrí xu a máá: “Táá méé xao qòò xao ko ka cúí guù ga sée guu, dqàbi hìim ga igaba, dtcòbè ga igaba, péré ga igaba, mari ga igaba, kana cáim di qgáian ga igabaga. ⁴ Eé xao ko tcãàm nquu ba, ndakam ga igaba, gaam koe méé xao hãa naka nxãakg'aiga síi ãem x'áé-dxoom koe tcg'oa. ⁵ A ncée khóèan kò qãèse hàakagu xao o tama ne méé xao nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãè, èe xao ko gaam x'áé-dxoom koe tcg'oa ne, nakas gha nxãasega gane koe x'ái sa ii,” témé.

⁶ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xgoaba a wée xu x'áé xu koe qòò te, a xu a ko qãè tchòàn xгаа-xгаа a ko wée za ga khóèan kg'òèkagu.

Herotem dis xháé tc'ëe sa
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Eém ko Galilea dim x'aigam Herote ba wée zi guù zi kúrúse ko zi ka kóm kam kò táá q'ãa. C'ëe ne khóè nea kò máá, Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba x'ooan koe tãea, témé khama, ⁸ ne ko c'ëe ne máá, Elija ba hòðsea, témé, ne ko c'ëe ne máá, c'ëe xu porofiti xu ncii x'ae di xu ka c'ëe ba x'ooan koe tãea, témé. ⁹ Me Herote máá: “Johane bar kò q'ãe tcúúa hãa, ka ncée zi guù zi gam kar ko kóm ba dii baà?” témé. A ba a kò bóò mem gha sa tc'ëe.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khóè ne tc'òókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ X'áé úú-kg'ao xu kò kabise a hàà wée zi guù zi èe xu kò kúrú zi ka bìrí Me. Me sée xu, xu Gam cgoa cúia síi hãa Betesaida ta ko ma tcièm x'áé-dxoom koe. ¹¹ Ncées guù sa ne ko kóm kas kò xg'ae sa xùri Me, Me qãèse hàakagu ne, a ba a Nqarim di x'aian ka kg'ui cgoa ne, a èe kò ko kg'òèkagukuan qaa ne qãèkagu.

¹² Nxãaskas cáim sa tshoa-tshoa a ko dqòara qòò ka xu kò 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe hàà a máá: “Khóè ne qòò q'aakagu, naka ne nxãasega nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hée naka xháà xu koe hée thée síi, naka nea síi x'óm-q'ooan hée naka tc'òoan hée thée qaara mááse, cúia hãam qgáim koe ta hãa ke” témé. ¹³ Igabam kò bìrí xu a máá: “Gaxao c'ëe guùan máà ne naka ne tc'òó,” témé. Xu máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa naka cáim x'au tsara hée thée e, kana méé xae síi khóè ne wée ne tc'òoan x'ámá máá?” témé. ¹⁴ 5,000 khama noo xu khóè xu kò èe koe hàna domka.

Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Khóè ne bìrí naka ne wées xg'aes koe 50 khama noose ntcóó,” témé. ¹⁵ Xu gataga hée, i wée khóèan ntcóó. ¹⁶ Me Jeso ba 5 xu péré xu hée naka cáim x'au tsara hée thée sée, a ba a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'ee'kg'ai i, a péréan khóá q'aa, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máà a, xu khóè ne q'aa-q'aa máà a.

¹⁷ Ne kò wéea ne ga tc'òó, a ne a xg'ãà, xu èe kò qaùan xg'ae-xg'ae a 12 xu q'ore xu tcãà, xu cg'òè.

Petere ba ko Jesom koe nxàese
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Eém cúise hãa a ko còrè ka xu xгаа-xgaase-kg'ao xu síi cgae Me. Me tée xu a máá: “Dii Raà, ta zi ko xg'ae zi méé?” témé. ¹⁹ Xu xoa Me a máá: “C'ëe ne ko máá, Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, témé, ne ko c'ëe ne máá, Elija Tsi i, témé, ne ko c'ëe ne qanega máá, ncii kuri di Tsi porofiti Tsi i x'ooan koe tãea Tsi, témé,” ta xu méé.

²⁰ Me tée xu a máá: “Kháé xaoa ko gaxao máá, dii Raà, témé?” Me Petere xoa a máá: “Ncèe kò nqòðakaguèa hãa Tsi Krete Tsi Nqarim di Tsi i,” témé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean ka hěe naka x'oos ka hěéthěe kg'ui
(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Me Jeso ba qarika x'áe xu, táá xu gha ncěes guù sa cúí khòe ga bìrí sa. ²² A ba a máá: “Khòem dim Cóá ba gha kái zi guù zi koe xgàrase, a gha *khòe ne di xu* kaia xu hěe, kaia xu peresiti xu hěe, naka x'áe xgaa-xgaa-kg'ao xu ka hěéthěe bóò a xguè, a gha cg'òòe, a ba a gha nqoana dim cáń ka x'ooan koe tēe,” tam méé.

²³ Nxãaskam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Ncěe c'ěem khòem kò xùri Te kg'oana ne méem bóò a xguise naka baa gam dim xgàu hì ba dcěe, naka xùri Te. ²⁴ Diim wěem ěe gam dis kg'òe sa qgóóa qaria hãa bas gha aaguse cgae, igaba wěem ěe ko Tíí domka gam dis kg'òes ka aaguse cgae ba gha hòò si khama. ²⁵ Dùús ka ba gha khòe ba kàbisea máàe, ncěe wěem nqóó bam kò hòò, a ba a gam dis kg'òes ka aaguse cgae ne, kana ba gha khòe ba dùútsa guù sa gam di kg'òean téé-q'oo koe tcg'òó a máá? ²⁶ Diim wěem ěe ko Tíí hěe naka Tiri kg'uiian hěéthěe sau-cgaese ba gha thěe Khòem dim Cóám ka sau-cgaese, ěem gha ko Gam di x'áan koe hěe naka Xòom di x'áan koe hěe naka tcom-tcomsa xu moengele xu di x'áan koe hěéthěe hãase ko hàà ne. ²⁷ Igabar ko tseeguan bìrí tu u: Ncěe koe téé-tēe ne ka c'ěe ne x'ooan xàma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne ko bóò i hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

Jesom di bóòse-q'ooa nea ko kàbise a tãá
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Eẽm ko Jeso ba ncěe zi guù zi nxàea xg'ara kam kò 8 khama noo cáman qãá q'oo koe Peterea xu, Johanea xu, Jakoboa xu sée, a ba a xàbim koe qòò cgoa xu a sí còrè. ²⁹ Eẽm hãa a ko còrè ka i kò kg'áí ba kàbise a tãá, i Gam di qgáían kàbise a tcaàkose q'úú. ³⁰ Ka tsara ko kúúga cáń tsara khòe tsara kg'ui cgoa Me, Moshe ba hěe naka Elija ba hěéthěe tsara, ³¹ ncěe kò nqarikg'ai di x'áan koe qhúí tsara, a ko Jesom cgoa kg'ui, a ko Gam di x'ooan hààko ka kg'ui, kháóa cgae ga ko Jerusalema koe kúrúse e. ³² Xu kò Petere ba hěe naka gam ka c'ěe tsara hěéthěe xu qarika x'óma cg'áe. Eẽ xu ko kókò ka xu kò Gam dim x'áa ba bóò, naka gaa tsara khòe tsara hěéthěe e, ěe ko Gam cgoa tēe tsara. ³³ Eẽ tsara ko khòe tsara Jeso ba guu a ko qòò kam kò Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigae, tsóágase i gáe qãe, ncěe koe xae ga hãa sa! Nqoana xu nquu-coa xu xae gha tshào, me c'ěe ba Tsari, me c'ěe ba Moshem di, me c'ěe ba Elijam di,” tam méé. (C'úuam ko hãa dùú sam ko kg'ui sa.)

³⁴ Qanegam hãa a ko kg'ui kas kò túú-c'òò sa qàbia tcãà xu, a sa a gas di sóman cgoa qàbi xu. Eẽ xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu túú-c'òòs koe tcãà ka xu kò q'áo. ³⁵ Me kò kg'ui ba túú-c'òòs koe guu a máá: “Ncěe ba Tirim Cóá Me e, nxárar tcg'òó ba, ke komsana Me,” témé.

³⁶ Eẽm ko kg'ui ba xg'ara kam kò Jeso ba cúise hãa. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ncěes guùs cgoa nqoo, a xu a gaa xu cáń xu ka táá cúí khòe ga bìrí dùú sa xu bóò hãa sa.

Jeso ba ko cóá ba qãèkagu
(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Xùrikom cáń kam ko Jeso ba hěe naka xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěe xàbim koe guu a kàbise, si kaias xg'ae sa Jesom cgoa xg'ae. ³⁸ Kam kò gaa x'ae kaga c'ěem khòe ba ěes xg'aes q'oo koe q'au a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dtcàrà Tsir ko Tsi tirim cóá ba bóò, nooam cóám ga me e khama. ³⁹ Dxãwa tc'ěean kò tcãà cgae me ne i ko kúúga q'aukagu me, a qgae-kg'aikagu me, a kg'áma ba koe xùbúan tcg'òókagu me, a ko khóá tòom-tom me, a qháese guu me tama. ⁴⁰ Ra kò Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu kò tààe,” témé.

⁴¹ Me Jeso ba xò a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáe ncěe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gaxao cgoa hãa a qáò-tcaoa máá tu u? Tsarim cóá ba ncěe koe óá!” témé.

⁴² Cóám ko hàà koe ga i ko dxãwa tc'ěean gómankg'ai koe xàbua qáú me, a i a qgae-qgae-kg'ai

me. Kam ko nxãaska Jeso ba dxãwa tc'ëean dqàè, a cóá ba qãèkagu, a ba a xòò ba máà me.
⁴³ Ne kò wèé ne khòè ne Nqarim di kaian ka area.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Eë ne wèéa ne qanega ãem Jeso ba kúrúá zi guù zi wèé zi ka area kam kò Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrí a máá: ⁴⁴ “Qãèse dxãà tcee ncëer ko bìrí xao o kg'uia ne: Khòèm òm Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè,” témé. ⁴⁵ Igaba xu kò ãem ko méé sa táá kóma q'ãa, gaxu koe i kò chómsea, táá xu gha kóma q'ãa a ka khama. A xu a kò ãe kg'uia ne ko dùú sa méé sa tèèan bèe.

Dùú ba kaia?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Si kò gaxu xg'aeku koe ntcoeku sa tõe, diina gaxu xg'aeku koe kaia hãa di sa.
⁴⁷ Igabam kò Jeso ba tcáoá xu q'oo koe xu tc'ëea hãa sa q'anaa, khamam kò cg'arém cóá ba sèè, a Gam qàe koe tòó, ⁴⁸ a ba a bìrí xu a máá: “Dìim wèém ãe ko ncëem cóá ba Tiri cg'òèan koe qãèse hààkagu ba ko Tíi tc'aró ga qãèse hààkagu. Me ko dìim wèém ãe ko Tíia qãèse hààkagu Te ba ãe tséé Tea ba qãèse hààkagu. Eë gaxao koe kaisase cg'aré ba gaxao ka kaian ga me e khama,” témé.

Eë gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna

(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Me Johane xoa a máá: “Kaia Tseè, c'ëem khòè ba xae kò bóò me ko Tsari cg'òèan cgoa dxãwa tc'ëean xhàigu, xae kò sixae ka c'ëem tama me e domka gatà hëéan cara me,” témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Táá cara me guu, ãe gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna ke,” témé.

Jeso ba ko Jerusalema koe qõò (9:51–19:44)

Samaria òm x'áé ba ko Jeso ba qãèse hààkaguan xguì

⁵¹ Eë ko Jeso ba nqarikg'ai koe sèè a úuèm x'aèm ko cúu kam kò bìríse a Jerusalema koe qõò. ⁵² A ba a tséé-kg'ao xu tc'ãà a tsééa tcg'òó. Xu Samaria ne òm x'áé-coam koe síi tcãà, guù zi xu gha kg'ónò máá Me ka. ⁵³ Igaba ne kò gaa koe hãa ne khòè ne táá qãèse hààkagu Me, Jerusalema koem kò úú-kg'aia khama. ⁵⁴ Eë tsara ko xgaaxgaase-kg'ao tsara Jakoboa tsara Johanea tsara ncëes guù sa bóò ka tsara ko máá: “X'aigaè, nqarikg'ai koe guuam c'ee ba tsam gha tcii, me hàà cg'òo ne sa Tsi ko tc'ëe?” témé. ⁵⁵ Me Jeso ba ntcèè a dqàè tsara a. ^{*} ⁵⁶ Xu kò Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu hëéthëé xu c'ëem x'áém koe qõò.

Nqoana khòèan Jeso ba ko xùri kg'oana a

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Eë xu dàòm q'oo koe hãa a ko qõò kam ko c'ëem khòè ba bìrí Me a máá: “Eë Tsi ko síi qgài wèé koer gha xùri Tsi,” témé. ⁵⁸ Me Jeso ba xoa me a máá: “C'íri nea gaan di hãéan úú, i tsaràn gaan di nquuan úú, igabagam Khòèm òm Cóá ba tòó tcúúm gha qgài úú tama,” témé.

⁵⁹ Me kò Jeso ba c'ëem khòè ba bìrí a máá: “Xùri te,” témé. Igabam ko gaam khòè ba máá: “X'aigaè, kg'aia qãà te nakar síi tirim xòò ba kg'ónò,” témé. ⁶⁰ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Eë x'óóa hãa ne guu naka ne gane dian ãe x'óóa hãa kg'ónò, igaba tsáá qõò naka tsia síi Nqarim di x'aian ka xgaaxgaax,” témé.

^{*} **9:55:** C'ëe zi tcgãya zi Gerika di zi ncëe xùri ko kg'uiian úú: “a máá: “C'úusea tsao hãa, dùútsa tc'ëem di tsao ii sa. ⁵⁶ Khòèm òm Cóá ba hàà tama, hààm gha khòèan kaàkagu ka, igabam hààraa, hààm gha kgoara a ka,” tam méé.”

⁶¹ Me kò c'ëem khòè ba gataga máá: “Xùri Tsir gha, X'aigaè, igaba qãà te nakar kg'aia síí x'áéa te di ne khòè ne x'áè,” témé. ⁶² Me Jeso ba xòa me a máá: “Eëm tshoa-tshoa a ko xhàrà koe gha kàbise a kháóka bóòm khòè ba Nqarim di x'aian kg'ano tama,” témé.

10

Jeso ba ko 72 xu khòè xu tsééa tcg'òó

¹ Ncëe zi gúù zi qãá q'oo koem kò X'aigam Nqari ba 72 xu khòè xu nxárá tcg'òó, a ba a cam-cámse tsééa tcg'òó xu, tc'ãà xu gha a ãem ko hàà Gabá qõò xu x'áé-dxoo xu koe hëé naka qgái zi koe hëéthëé qõò ka. ² A ba a bìrí xu a máá: “Tcuùè gha gúù ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. Ke xao Nqarim ncëe tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù. ³ Qõò xao. Igaba bóò, Tíí Ra ko ghùu-coan khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o sa. ⁴ Táá méé xao qgóá ga kana dtcòbèan ga kana nxàboan ga igaba sèè guu, naka táá cúí khòè ga dàòan q'oo koe tsgám guu.

⁵ “Nquum ãe xao ga ko gaam q'oo koe tcãà ba, ndakam ga igaba, méé xao kg'aia máá: ‘Tòókuan méé i ncëem nquum cgoa hãa,’ témé. ⁶ Tòókuan dim khòem kò gaam nquum q'oo koe x'áèa ne i gha gaxao di tòókuan gam cgoa hãa. Eëta i kò ii tama ne i gha gaxao di tòókuan kàbise cgae xao o. ⁷ Eëm nquum koe méé xao hãa, naka xaoa wèés tc'òos ãe ne ko máà xao o sa tc'òó naka kg'áà, tséé-kg'ao ba gam di tsééan di surutan ka kg'anoèa hãa ke. Táá méé xao nquu xu koe kg'ama qõò te guu.

⁸ “X'áé-dxoom ãe xao ga ko tcãàm koe, ndakam ga igaba, ne ko qãèse sèè xao o ne méé xao ãe ko cookg'aia xao koe tòòès wèé sa kg'ama tc'òó. ⁹ Tsàako ne méé xao kg'òèkagu, naka xaoa khòè ne bìrí naka máá: ‘Nqarim di x'aia nea cúù cgae tua,’ témé. ¹⁰ Igaba x'áé-dxoom wèém ãe xao ko tcãàm koe ne kò khòè ne qãèse sèè xao o tama ne méé xao x'áéan xg'aeku koe tcãà naka máá: ¹¹ ‘Gatu dim x'áé-dxoom di tsharà a ncëe ngàrèa xae koe hãa a, xae ko qãè-qãe cgae tu u, igaba méé tu q'ana, Nqarim di x'aia nea cúù cgae tua sa,’ témé. ¹² Bìrí xao or ko, xgàrakuan dim cam kam gha ncëem x'áé-dxoo ba Sodomam ka kaisa xgàrakuan hòò.

X'áé-dxoo xu komsana tama xu (Mt 11:20-24)

¹³ “Cg'ãè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'ãè i gha ii tsáá ka Betesaidaè! Are-aresa zi x'ái zi ncëe ko gatu koe kúrúèa zi kò Ture hëé naka Sitone hëéthëé koe kúrúèa hãa ne ne ga kò ncíise gane di chibian koe tcóósea, a saka di qgáian hãa, a tháúan tcgáúsea hãa. ¹⁴ Igabar ko bìrí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cam ka i gha Ture hëé naka Sitone hëéthëé gatu ka subuse xgàràè, témé.

¹⁵ “A ncëe tsáá ka, Kaperenaume tseè, nqarikg'ai koe tsi gha ghùì a úúè, ta tsi gáé tc'ëea? Nqãaka tsi gha xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe.

¹⁶ Me Jeso ba nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Wèém ãe ko gaxaoa komsana xao o ba ko Tíí komsana Te, me ko gataga ãe ko xguì xao o ba Tíí ga Ra xguì. Me ko ãe ko Tíí xguì Te ba ãe tsééa óága Tea ba xguì,” témé.

¹⁷ Xu gaxu khòè xu 72 xu qãè-tcaoase kàbise a máá: “X'aigaè, dxãwa tc'ëean igaba i ko komsana xae e, Tsari cg'òèan cgoa xae kò ko dqàè e ne,” témé.

¹⁸ Me xòa xu a máá: “Satana bar kò bóò me kò túú-tebem khama ma nqarikg'ai koe guu a ko tcheè. ¹⁹ Bóò, qaria ner máà xaoa, cg'aoan hëé naka xg'árian hëéthëé xao gha náà cgoa di i. A Ra a gataga qarian máà xaoa hãa, dxãwam gaxao dim cg'òo-kg'aom di qarian wèé xao gha tàà cgoa a. I cuiskaga cúí gúù ga thòò-thòo xaoa hãa tite. ²⁰ Cg'ãè tc'ëean ko komsana xao o domka méé xao táá qãè-tcao guu, igaba méé xao gaxao di cg'òèa nea nqarikg'ai koe góáèa domka qãè-tcao,” témé.

Jeso ba ko Xõò ba qãè-tcaoa máá (Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Eẽm x'aèm kam kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ẽem di qãè-tcaoan ka cg'oè cgaèèa, a máá: “Dqom̃ Tsiir ko, Aboè, X'aiga Tsi nqarikg'ai hěé naka nqđómkg'ai hěéthěé di Tsi, ncěe zi guù zi Tsi kò tc'ẽega ne hěé naka xgaa-xgaasea hãa ne hěéthěé chóm-kgaia hãa, a Tsi a kò cg'aré ne cóa ne x'ái zia hãa khama. Eè, Aboè, ncěea Tsi kò ma ncàma hãa ga a khama.

²² “Wèè zi guù zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúi khòè ga Cóám dĩi ii sa c'ùua hãa, Xòòm oose, kana i cúi khòè ga Xòòm dĩi ii sa c'ùua hãa, Cóásem oose, naka wèem ẽe Cóám ka nxará tcg'òòèa ba hěéthěé e,” témé.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kga'ao xu koe kabise a dxùukg'ai za bìrí xu a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa ia tcgáian ẽe ko gaxao ko bóò zi guù zi bóò o, ²⁴ bìrí xao or ko khama, kái porofitian hěé naka x'aiga xu hěéthěéa kò bóò kg'oana ẽe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si; a kò kóm kg'oana ẽe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si,” témé.

Qãem khòem Samaria di ba

²⁵ Me kò gaa x'aè kaga c'ẽem x'áè q'ãa-kga'ao ba tẽe a Jeso bam kúrúa bóò kg'oana khama máá: “Xgaa-xgaa-kga'ao Tseè, dùu sa ra gha kúrú a chòò tamasa kg'òè sa hòò?” témé. ²⁶ Me Jeso ba tẽe me a máá: “Dùu sa *Moshem di x'áèan* koe góàèa? Nta tsi ko ma kóma q'ãa a?” témé. ²⁷ Me gaam khòè ba xò Me a máá:

“X'aigam tsarim Nqari ba mée tsi
wèè tcáoa tsi cgoa hěé,
naka wèè kg'òèa tsi cgoa hěé,
naka wèè qaria tsi cgoa hěé,
naka wèè tc'ẽea tsi cgoa hěéthěé
ncàm,
naka tsia gataga thěé
ẽe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma
tsáa ka c'ẽe ba
ncàm,”

témé. ²⁸ Me bìrí me a máá: “Qãèse tsi xòara hãa. Kúrú ncěe guù ne naka tsia gha kg'òèan hòò,” témé. ²⁹ Igabam kò gabá tchànóm iise bóòè kg'oana khamam kò Jeso ba tẽe a máá: “Kháé tíi ka c'ẽe ba dĩi ba?” témé.

³⁰ Me Jeso ba xò me a máá: “C'ẽem khòè ba kò Jerusalema koe guu a ko Jeriko koe qđò, a ba a kò ts'ãa-kga'ao xu cgoa qđòa xg'ae, xu qgáia ba xhùu me, a xg'áma cg'òos q'oo koe xg'ám me, a xu a guu me a qđò.

³¹ “I kò kúrúse me c'ẽem peresiti ba c'ùuase ko gaam dàòm cgoa hàà. Eẽm ko gaam khòè ba bóò kam kò nxãa a c'ẽe xòèan dàòm di sée a nqáé.

³² “Me kò gatà thěé tempelem koe ko hùim khòè ba* gaam qgáim koe hàà, a ẽem ko gaam khòè ba bóò ka gaam caum cúim cgoaga nxãa a c'ẽem xòèm dàòm di ba sée a nqáé.

³³ “Igabam kò Samaria dim khòèm c'ẽe ba gaam dàòm ga ba sée a ko qđò, a gaam khòè ba hàà sao-xg'ae. A ẽem ko bóò me ka thòò-xama máá me, ³⁴ a ba a síi cgae me a gaa zi chibi zi nxùian hěé naka gòéan hěéthěé ka ntcãá cgae a tcárí zi, a ba a gam dim donghim koe qábikagu me, a cg'áè-nquum koe úú me, a ba a síi gaa koe q'òé me.

³⁵ “Eẽ i ko q'uu kam kò qano mari tsara tcg'òò a cg'áè-nquu-kga'ao ba máà, a máá: ‘Q'òé me, kháóar ko síi kabise ner gha wèè guùan ẽe tsi tséèa máá mea koe hàà suruta tsi ke,’ témé.”

³⁶ Me Jeso ba tẽe me a máá: “Ts'ãa-kga'ao xu ka xg'ámmèam khòè ba kò hàà cgae xu khòè xu nqoana xu ka tsi ko ntama ma tc'ẽe? Gam ka c'ẽem iise sée mea ba ndaka baa?” témé.

³⁷ Me máá: “Eẽ thòò-xama máá mea me e,” témé.

Kam ko Jeso ba bìrí me a máá: “Qđò naka tsia síi gatà hěé thěé,” témé.

Jeso ba ko Maria sara Mareta sara dàra

* **10:32:** Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs dim khòè ba” témé.

³⁸ Jeso ba hěe naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hěethěea ko dàòm koe hàna a ko qđò kam kò c'ěem x'áe-coam koe hàà, si kò Mareta ta ko ma tciiès khòe sa gas dim nquum koe qāese hààkagu Me. ³⁹ Mareta sa kò qđe sa úúa Maria ta ko ma tciiè sa. Si kò Maria X'aigam Jesom nqàrè-kg'am koe ntcōóa-ntcōe, a ko Gam di zi xгаа-xгаа zi komsana. ⁴⁰ Igabagas kò Mareta sa kái tséean ka xàèèa, khamas kò Jesom koe hàà a máá: "X'aigaè, tíi qđes ka Tsi gáe c'ěe guù méé ta ga hãa? Guu tes ko ra ko cúisega tséea máá tu u ka. Bìrì si nakas hàà hùi te," témé.

⁴¹ Me X'aigam *Nqari* ba xoa si a máá: "Maretaè, Maretaè, kái zi guù zi ka si ko tc'ěe-tc'ěese a ko xhōe-xhōese, ⁴² igabas ko cúis guù sa qaase, si Maria sa qāes guù sa nxará tcg'ōóa máásea hãa, si ncēes guù sa gas koe sēea kabìè tite," témé.

11

Jeso ba ko còrèan ka xгаа-xгаа (Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ C'ěem cáim kam kò Jeso ba c'ěem qgáim koe hãa a ko còrè. Eēm ko còrèa xg'ara kam kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ka c'ěe ba bìrì Me a máá: "X'aigaè, xгаа-xгаа xae e còrèa ne, eēm ko ma gataga Johane gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ma xгаа-xгаа a khamaga ma," témé. ² Me Jeso ba bìrì xu a máá: "Còrè xao kò ne méé xao máá:

'Sita ka Xđò Tseè,
Tsari cg'ōèan méé i dqom̀mè.

Tsari x'aian méé i hàà.

³ Sita dis tc'ōos wèé cáim di sa
wèé cáim ka máà ta a.

⁴ Naka qgóóa máá ta a chìbia ta,
sita igaba ta ko wèém

ēe sita koe chìbian kúrúa hãa ba qgóóa máá ke.

Naka Tsia táá kúrúa bóòkuan koe tcéèa úú ta a guu,' témé," tam méé.

⁵ Me gaa koe guus ka Jeso ba bìrì xu a máá: "C'ěem-kg'ám kam gaxao ka c'ěe ba tcára ba úúa, a ba a ntcúú nqáè ka síi cgae me, a bìrì me a máá: "Tíi tcáràè, nqoana xu péré xu cgóbè te, ⁶ tíi tcáràm dàò koe hàna ba ncāa hàà cgae te, ra cúí guù ga úú tama máà mer gham tc'ōó o ke,' témé. ⁷ Me nxāaska ēe nquum q'oo koe hàna ba xoa a máá: "Táá xhōekagu te guu, nquu-kg'ám ba tcēekg'amsea, ra x'ómà cóáa te cgoa, khama ra cuiskaga tēe naka máà tsi xua hãa tite ke,' témé. ⁸ Bìrì xao or ko, tēem gha a tcg'òó xu, gam dim tcára me e domka. Nxāa tama ko ii nem gha tēe a ēem dtcàràèa hãa sa kúrú, *gam dim tcára ba kò saucgae tamase téé-kg'am me a dtcàrà me si khama.*

⁹ "Ra ko bìrì tu u a ko máá: Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, *nquu-kg'ám ba tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke.* ¹⁰ Dìim wèém ēe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém ēe ko qaa ba hòò, me gha wèém ēe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama.

¹¹ "Ndakam xđò ba gha gam dim cóám kòo x'aù ba dtcàrà me ne, x'aùm téé-q'oo koe cg'ao ba máà me? ¹² Kana xg'arì ba máà me, tc'ubi bam kò dtcàrà me koe? *Káà me e.* ¹³ A ncēè gatu ncēe cg'āè tc'ěe ii tu kò qāe aban gatu di cóán máà q'ana hãa ne ba gha nxāaska *gatá ka Xđòm nqarìkg'ai di ba ēe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáèa hãase Tcom-tcomsam Tc'ěe ba máà?*" tam ma tēè.

Jeso ba ko dxāwa tc'ěean ka kg'ui (Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Jeso ba kò ngóbóm khòem koe dxāwa tc'ěean xhàiaгу. Eē i ko dxāwa tc'ěean tcg'oa kam kò gaam khòem ēe kò kg'ui tama ba kg'ui, zi xg'ae zi gaa koe kò hàna zi kaisase are.

¹⁵ Igaba ne kò c'ěe ne máá: "Dxāwa tc'ěean dim x'aigam Belesebulem di qarian cgoam ko dxāwa tc'ěean xhàiaгу," témé.

¹⁶ Ne c'êe ne qgóó Me ne gha qgáian qaa ka dtcàrà Me, *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sam gha x'ái ne sa. ¹⁷ Jeso ba kò gane di tc'êean q'ana khamam kò birí ne a máá: “Eê q'aara hãas x'ais wèé sa gha kaà, me êe q'aa-q'aasea hãam x'áé ba gaicara hãa tite. ¹⁸ A ncêe satanam kò gaam ka q'aara hãa ne i gha kháé nxãaska ntama x'aian hãa? Ncêe gatu ko máá, Belesebule ba qarian máà Tea ra ko dxãwa tc'êean gaan cgoa xhàiaigu, témé ne. ¹⁹ A ncêe Tíí kò Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'êean xhàiaigu, ne ia ko gatu di khóèan dìim cgoa xhàiaigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khóè ne x'ái, êe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa. ²⁰ Igaba ncêe Tíí kò ko dxãwa tc'êean Nqarim dim tshàum cgoa xhàiaigu, nes ko nxãa sa x'ái, Nqarim di x'aia nea gatu koe hààraa sa.

²¹ “Ncêe qarim khóèem ncôo gàba zi úúam kò ko gam dim nquu ba kòre ne i ko gam di gúúan qâe qgái koe hãa. ²² Igaba qarian ka tàà meam kái zi ncôo gàba zi dim kò ko hàà a ko x'áà me nem ko tàà me, a gam di zi ncôo gàba zi êem kò dtcààsea hãa zi xhùu me, a ba a êem ko sèe cgae mea zi gúú zi q'aa-q'aa. ²³ Eê Tíí cgoa hãa tama ba, Tíí cgoa tééa q'aumanakua, me gataga êem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsàia q'aa.

Dxãwa tc'êean di kabisea ne
(Mt 12:43-45)

²⁴ “Eê i ko dxãwa tc'êean khóèem koe tcg'oa ne i ko c'óòà qgáian koe qôò, a sãa i gha qgáian qaa, a ncêe hòò o tama i kò hãa ne i ko nxãaska biríse a máá: ‘Tirim nquum êer guua hãam koer gha kabise,’ témé, ²⁵ a êe i kò hàà nquu ba bóò me káà gúú ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qâèse kg'ónòèa, ²⁶ ne i ko nxãaska qôò a síí 7 tc'êean sèe a hàà cgoa, gaan nqáéase cg'âè e, i hàà tcàà a i a gaa koe x'âè. Si êem khóèem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'âè kg'aiaka dis ka,” tam méé.

Tseegu di ts'ee-ts'ee kg'aikua ne

²⁷ Eê ko Jeso ba ncêeta mééa xg'ara kas ko khóè sa xg'aes q'oo koe guu a q'aua kg'ui a Jeso ba birí a máá: “Ts'ee-ts'ee kg'aièa saa khóès êe ábà Tsia sa, naka bíian êe Tsi coma hãa hêéthêé e,” témé.

²⁸ Me Jeso ba xòà si a máá: “Tseegukaga, igaba êe Nqarim di kg'uiian ko kóm a ko êe i ko méé khama hêé nea kaisase ts'ee-ts'ee kg'aièa ne ne e,” témé.

Cg'âè caus qhàò sa ko x'ái sa qaa
(Mt 12:38-42)

²⁹ Eê zi ko khóè ne di zi xg'ae zi càùse kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a máá: “Ncêes qhàò sa cg'âè cau si i, a ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áièa hãa tite, Jonam dis x'áis cúis oose. ³⁰ Eê xg'ao ma Jona ma Ninefe di ne khóè ne koe ma x'ái sa ii, khamagam gha ma khóèem dim Cóá ba ma ncêes qhàòs koe x'ái sa ii khama. ³¹ X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cáim ka ncêes qhàòs di khóèan cgoa tée a téé, a gha chìbi-chibi a xgàra si, nqóóm chòò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'êegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia hãa ba ncêeska ncêe koe hàna. ³² Xgàrakuan dim cáim ka xu gha khóè xu Ninefe di xu tée a téé, a gha ncêes qhàò sa chìbi-chibi a xgàra. Jonam di xgaaxgaan koe xu kò guu a gaxu di chìbian koe tcóóse khama. Me ncêeska Jonam ka kaia hãa ba ncêe koe hàna,” tam méé.

Cgáé-q'oom dis x'áà sa
(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ A ba a máá: “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si ba káà me e, kana gàbas ka nqãaka tòó si ba, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòó si, ne gha nxãasega êe ko nquum q'oo koe tcàà ne x'áàn hòò. ³⁴ Tsarim tcgái ba tsarim tc'áróm dim x'áà me e. Tsarim tcgáim kò qâe e, nem wèem tc'áróm tsari ba x'áàn ka cg'oèa. ³⁵ Gaa domka méé tsi bóò naka i tsáà koe hàna x'áàn táà ntcùú sa ii guu. ³⁶ Khama nxãaska ncêe wèé cgáé-q'ooa tsi kò x'áàn ka cg'oè cgaea, i cúí xòèa tsi ga ntcùús q'oo koe hãa tama, nem wèem cgáé-q'oo

ba x'áàn úúa, ncêes ko ma x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis guù sa ma tsáá koe ma kaisase ma x'áà khamaga ma,” tam méé.

Jeso ba ko Farasai xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé dqàè
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Eẽm ko Jeso ba kg'uia xg'ara kam ko c'ẽem Farasai ba dtcàrà Me, síim gha tc'õó cgoa me ka. Me kò Jeso ba tcãà a síi tafolem koe ntcõó cgoa me, tc'õó cgoa mem gha ka.

³⁸ Igaba ẽem ko Farasai ba bóòà q'ãa, Jesom ko xg'aà tshàu tamase tc'õó sa kam kò are.

³⁹ Me X'aigam Jeso ba bìrí me a máá: “Gaxao Farasai xao ko kubi zi hěé naka gàba zi hěéthěé zi ka qãá zi xg'aà, igabaga xao q'ooa xao koe xhùuku sa hěé naka cg'ãè cauan hěéthěé ka cg'òè cgaèèa. ⁴⁰ Gaxao káà tc'ẽe xaoè, ẽe qãá sa kúrúa ba gáé gam q'ooa sa thěé kúrúa hãam tama baà? ⁴¹ Igaba dùús wěes gãbas q'oo koe hàna sa ẽe dxàua ne khóè ne máà, naka xaoa gha nxãasega tchàa za hěé naka q'oo za hěéthěé q'ano ii.

⁴² “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao Farasai xao ka! Nqari ba xao ko tc'õoan ko xg'ãò-xg'ãò zi guù zi* koe cúis tshàu-q'ooos dian tcg'òó a máà khama, wěé zi tc'õo-kg'ám zi xhàrà di zi koe hěéthěé e. Igabaga xao ko Gam di qãèse qg'óókuan hěé naka ncàmkuuan hěéthěé nxorè. Qaase i ko, ncêe sara guù sara cgáé sara xao ga kò kúrúa hãa sa, igaba méé xao táá c'ẽe zi nxorè guu.

⁴³ “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao Farasai xao koe! Còrè-nquuan koe xao kaia zi ntcõó-q'oo zi ncàma hãa, naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámku sa hěéthěé e.

⁴⁴ “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao koe, x'áíse tama zi tc'ám zi khama xao ii, ncêe khóèan ko kg'ama tc'amkg'aia zi koe, bóòà q'ãa zi tamase gãá zi,” tam méé.

⁴⁵ Me kò x'áè q'ãa-kg'aom c'ẽe ba xoa Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ẽeta Tsi kòò méé ne Tsi ko sixae igaba cóè xae e thěé,” témé.

⁴⁶ Me Jeso ba xoa me a máá: “Gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao igaba: Haò, cg'ãè i gha ii gaxao koe, qómse xao kò khóèan qóm guùan dcéékagu, igaba xao gaxao cúim tshàum gaxao òm kaga qg'óó o tama.

⁴⁷ Haò, cg'ãè i gha ii gatu koe. Porofiti xu di zi tc'ám zi koe tu kò dqom cgoaè xu gha zi guù zi tshàoa tòò, ncêe gatu ka tsgõose ga xu ka cg'õòèa xu. ⁴⁸ Ncêes guù sa xao ko nxàea tseegukagu, gaxao ka tsgõose ga xu kúrúa hãa tséèa ne. Porofiti xu xu kò cg'õò khama, xao kò gaxu di tc'áman tshào. ⁴⁹ Ncêes guùs domkam kò Nqari ba Gam di tc'ẽegan koe máá: “Porofiti xu hěé naka x'áè úú-kg'ao xu hěéthěér gha gane koe tséèa úú, ne gha c'ẽe-kg'áia xu cg'õò, a c'ẽea xu xgàra. ⁵⁰ Gaa domkas gha ncêes qhàò sa nqõóm tshoa-tshoasea koe guu a ntcãàguèa c'áòan wěé xu porofiti xu di xòara máá, ⁵¹ Abelem di c'áòan koe guu a síi Sakariam dian koe tcãà. Sakariam ncêe kò altara ba hěé naka còrè-nquu ba hěéthěé xg'aeku koe cg'õòè ba. Eè, bìrí tu ur ko, qhàòs ncêe sa gha wéèan ncêe ga xòara máá.

⁵² “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao koe, q'ãan di tc'ẽean dim xgobekg'am ba xao sèèa máásea. Gaxaoa kò gaxao ka táá tcãà, a xao a kò ẽe ko tcãà ne xgàè-kg'am,” tam méé.

⁵³ Eẽm ko Jeso ba ẽem qgálm koe tcg'oa a ko qõò ka xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé xu tshoa-tshoa a xgàèa tòò Me, a kái zi tẽe-kg'ám zi qaa tcáo Me ko zi tẽe Me, ⁵⁴ Nxãasegam gha tshùú guùan kg'ui xu chibi-chibi Me ka.

12

Jeso ba ko khóè ne q'ãa-q'ãa Farasai xu ka
(Mt 10:26-27)

¹ Gaa koes kò kaias xg'aes tcám-tcáms khóè ne di sa xg'aea hãa, ne kò xáèkua hãa i kòm ga káà a, kam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa tc'ãà a tshoa-tshoa a máá: “Farasai xu di péré gãè-gãean koe méé xao q'õésea hãa, ncêe qãè khóèan khama ko ma

* 11:42: tc'õoan ko xg'ãò-xg'ãò zi guù zi - Gerika sa ko cam hii-coa sara ka kg'ui, Naros koe cg'õè úú tama sara.

kúrúse igaba cg'âè cau xu. ² Wèés gùùs ãe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèés tchõàs ãe chómsea hãa sa q'ãase. ³ Eẽ xao ko ntcùuan q'oo koe kg'ui sa gha x'áan q'oo koe kómse, si gha gataga ãe xao kòo nquuan q'oo koe c'am sa thëe nquuan tcope koe nxàese.

Q'àoè gha ba

(Mt 10:28-31)

⁴ “Tíi ka c'ëea tuè, bìrì tu ur ko, a ko máá: Táá *khòè ne* ãe ko tc'áró ba cg'õo, a ne a gaa koe guus ka kúrú ne gha gùù úú tama ne q'áo guu. ⁵ Igabar gha bìrì tu u dìi ba méé tu q'áo sa: *Nqarim* ãem kòo cg'õoa xg'ara ne ko chòò tamas c'ees dxãwam dis koe xaoa úú dì qarian úúa hãa ba méé tu q'áo. Eè, bìrì tu ur ko, q'áo Me méé tu! ⁶ A 5 tsará zia gáé mari-coa tsara cgoa x'ámaguè tama? Igabas cúis ga sa Nqarim ka c'urùèa hãa tite. ⁷ I gataga wèe c'òòan tcúúa tu dì ga nxaráèa. Ke táá q'áo guu, kái zi tsará zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàea tcg'òòse sa hëé naka Krete ba xqase sa hëéthëé e

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Bìrì tu ur ko a ko máá: Dìim wèém ãe gha khòè ne cookg'ai koe Tíi ka nxàese bam gha Khòèm dim Cóá ba thëe Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe nxàea tcg'òó. ⁹ Igaba dìim wèém ãe gha khòè ne cookg'ai koe xqase Te ba gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe xqaseè. ¹⁰ Me gha wèém khòèm ãe ko Khòèm dim Cóám ka cg'ãèse kg'ui ba qgóóa mááè, igaba ãe gha Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'ãè kg'uian kg'ui ba cuiskaga qgóóa mááèa hãa tite.

¹¹ “Igaba ãe ne kòo còrè-nquu xu koe hëé naka x'áèan di xu kaia xu koe hëé naka tc'ãà-cookg'ai xu koe hëéthëé xqara máásean ka tcãà tu u, ne méé tu táá káise tc'ëe-tc'ëese guu, dùú sa tu gha nxàe sa, kana nta tu gha ma nxàe e sa, ncëem x'aèm kòo hàà ne tu gha nxàe tu gha sa máàè ke, ¹² Tcom-tcomsam Tc'ëe ba gha ãem x'aèm ka xgaa-xgaa tu u, dùú sa méé tu nxàe sa ke,” tam méé.

Qguuam khòèm káà tc'ëem dis sere-sere sa

¹³ C'ëem khòè ba kò èes xg'aes q'oo koe guu a Jeso ba bìrì a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tíi kíim cgoa kg'ui nakam sitsam ka xòòm x'óóa guua zi gùù zi tíi cgoa q'aa-q'aaku,” témé.

¹⁴ Igabam kò Jeso ba xqo me a máá: “Khòè tseè, dìi na qarian máà Tea, gúua ner gha q'aa-q'aa tsao o di i?” témé. ¹⁵ Me Jeso ba bìrì ne a máá: “Bòò naka tua chiikuan koe q'òése, khòèm dis kg'òè sa gùù zi kái zi ãem kàoa hãa zi koe hãa tama ke,” témé.

¹⁶ A ba a ncëes sere-sere sa bìrì ne a máá: “C'ëem khòèm qguuà kò hãa ba xg'ao hàna, gam dim xhàràam kòo kái tc'òòan kúrú ba. ¹⁷ Me tcáóa ba koe tèèse a máá: ‘Dùú ra gha kúrú? C'ëe qgái gar úú tama ka, tiri tc'òoa ner gha tòóa mááse e,’ témé. ¹⁸ Kam ko máá: ‘Ncëea ra gha hëé ga a: Tòóa máásean di xu nquu xu tiri xur gha kòbe a ra a kaia xu tshào, a tiri mabere cãan hëé naka tiri zi gùù zi c'ëe zi hëéthëé gaa koe tòó. ¹⁹ Ra gha *nxãaska* bìrìse a máá: ‘Qãè zi gùù zi wèé zi ãer ko qaa zir úúa hãa, kái kurian gha kg'òèkagu te zi. A ra a gha kg'òè sa thamkase sèè, a gha tc'òó a kg'áà, a ra a qãè-tcaoa mááse,’ ’ témé.

²⁰ Igabagam ko Nqari ba bìrì me a máá: ‘Tsáá khòè tsi káà tc'ëe tseè, ncëem ntcùum ka tsi gha kg'òèa tsi sèè cgaeè, ka zia gha nxãaska ãe tsi kúrúa máásea hãa zi gùù zi dìin di ii?’ témé. ²¹ Ncëea i gha ii ga a, dìim wèém ãe ko x'aia ba tòóa mááse ba Nqarim cookg'ai koe qguuà tama,” tam Jeso ba méé.

Káise tc'ëe-tc'ëese sa

(Mt 6:25-34)

²² Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Gaa domkar ko bìrì xao o, a ko máá: Táá gaxao di kg'òèan ka káise tc'ëe-tc'ëese guu, dùú xao gha tc'òó kana dùú xao gha cgáé-q'ooa xao koe hãa sa. Kg'òè sa tc'òòan ka cgáé si i, me tc'áró ba qgáian ka cgáé me e ke. ²³ Kg'òè sa tc'òòan ka kaisase cgáé si i, me cgáé-q'oo ba qgáian ka kaisase cgáé me e. ²⁴ Hoaran bóò, xhàrà tama i hãa, a tcuù tama, a tc'òòan i gha tòóa mááse nquuan úú tama, gabàm ko Nqari ba xárò o. Tu gatu tsarán ka kaisase cgáé tu u. ²⁵ A gatu ka c'ëem

dii ba gha kg'òèa ba di cáman koe káise tc'èe-tc'èesean ka cáman ba càù? ²⁶ Ncées gúùs cg'árés kúrú kaga tu ko tààè, ka tu koáé nxãaska dùúska c'èe zi ka káise tc'èe-tc'èesea máá? ²⁷ Bódò, nta zi qãáka di zi x'aa zi ii sa, zi ko ma tsòm sa; tséé tama zi hãa, a zi a gataga qgáian qgãéa mááse tama. Igabar ko birí tu u, x'aigam Solomonem ga ba kò gam di x'aian wée koe ga ncée zi x'aa zi ka c'èea zi khama ma hãa tama. ²⁸ A ncèè Nqarim kòo qãáka di dcãan ncée ko ncée cáman ka hãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcãàè, nxãan ncèeta ma hãakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hãakagu tu u, oo, gatu ncée cg'aré dtcòman úúa tuè?

²⁹ “Ke tu táá dùú sa tu gha tc'óó kana kg'áà sa qaa guu, naka káise tc'èe-tc'èese guu.

³⁰ Táá zi qhàò zi di nea ko wée gúùan ncée ga qaa, Me gatu ka Xòòm ga ba ncée gúùan tu ko qaa sa q'ana hãa. ³¹ Igabaga méé tu kg'aika X'aigam Nqarim di x'aian qaa, naka tua gha ncée zi gúù zi wée zi thée máàè.

Nqarikg'ai di qguà ne (Mt 6:19-21)

³² “Ghùu-coa tuè, táá tu q'áo guu, qãè-tcaokagu i ko gatu ka Xòò ba, Me gha ntcóó-q'ooan máà tu u ke. ³³ Eè tu úúa hãa zi tu x'amágu, naka tua gazi di marian dxàua ne khóè ne máà. Cg'ãa-cg'anase tama qgóán tu kúrú mááse, naka nqarikg'ai di qguàan ncée kaà tite cgoa, cúí ts'ãà-kg'ao kaga cúù-cuuse cgaè tite e kana tcg'ãàn kaga tc'óòè tite e. ³⁴ Eè tsari qguàan hãa koe i gha gataga thée tsari tcáóan hãa khama.

Kókòà hãa xu qãà xu

³⁵ “Tséé sa méé tu kg'ónòsea máána hãa, naka i gatu di x'áà-x'aa-kg'ai cgoa di gúùan ko karu. ³⁶ Gane ka q'òòse ba qãà hãa ne tséé-kg'ao ne khama ma, séèkuan dis kòès koe kò qòòà hãa ba. Eèm ko hàà a ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, ne gha kúúga xgobekg'ama máá me ne. ³⁷ Eè xu qãà xu, ncée gaxu ka q'òòsem ko hàà a hàà sao-xg'ae xu kókòà hãa xu ka i gha kaisase cgáé ii. Tseegukar ko birí tu u: Tsééam gha máá xu sam kg'ónòsea máána hãa, a gha tafolem koe ntcòo xu, a tsééa máá xu. ³⁸ Eè gaxu ka q'òòsem kòo ntcúú ka hàà kana ntcúú nqáè ka igaba gha kókòà hãa xu qãà xua ts'ee-ts'ee kg'aièa. ³⁹ Igaba méé xao ncée sa q'ana hãa: Ncèè nquu ba kàoa hãam khóèm kò q'ana hãa ts'ãà-kg'aom ko dùútsa x'aè ka tcãà sa, nem ga kò táá gam dim nquu ba guu me khóàèa hãa. ⁴⁰ Ke méé tu gatu igaba kg'ónòsea hãa, Khóèm dim Cóá ba gha tcom tama tu hãam cáman ka hàà cgaè tu u ke,” tam méé.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qãà ba (Mt 24:45-51)

⁴¹ Petere ba kò máá: “X'aigaè, ncées sere-seres ncée Tsi ko nxàe sa koáé sixae cgoa kg'ui, kana saa ko wèém khóèm cgoa kg'ui?” témé. ⁴² Me X'aigam Jeso ba xòà me a máá: “Kháé dii ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'èegam qãà baa? Ncée gam ka q'òòsem gha nquua ba di qarian máà ba, me qãè x'aè ka gaxu di tc'óòan máà xu ba. ⁴³ Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa èem qãà ba, ncée gam ka q'òòsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hée ba. ⁴⁴ Tseegukar ko birí tu u a ko máá: wée zi gúù zi èem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tòó. ⁴⁵ Igabaga ncèè èem qãàm ko tcáóà ba q'oo koe biríse a máá: ‘Tíí q'òò ba ãoa hãa a qháése hàà tite,’ témé, a ba a tshoa-tshoa a c'èe ne qãà ne xg'ámku cgoa, a tc'óó a kg'áà a tshoa-tshoa a nqàre, ⁴⁶ nem gha èem qãàm ka q'òòse ba tcom tamam hãam cáman ka hàà, c'úúam hãa x'aè ka, a ba a gha hàà xgàra me, a èe tcom-tcomsa tama ne cgoa xg'ae-xg'ae me.

⁴⁷ “Qãàm èe gam ka q'òòsem ko qaa sa q'ana hãa, igaba kg'ónòse naka kúrú si tama ba gha kái tsaman xg'ámmè. ⁴⁸ Igaba èem kúrú hãas domkam ko xgàràe sa c'úúa hãam qãà ba gha cg'orò tsaman xg'ámmè. Wèém èe káian máàèam koe i gha káian qaaè, èe kaisase káian máàèam koe i gha gataga kaisase káian qaaè.

Jeso ba ko q'aa-q'aase sa óá (Mt 10:34-36)

⁴⁹ “Nqõomkg'ai koer gha hàà c'eean óá kar hààra, a kò gataga káise ncàmaa, nxãakamaga i ga kò karukaguèa sa! ⁵⁰ Tcguù-tcguuku sa hàna tcguù-tcguuèr gha ko sa, gaas kar qgóóea si gha nxãakg'aiga sí xg'ara. ⁵¹ Nqõomkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tu gáé tc'èea? Bìrí tu ur ko: nxãas tama si i, igabar ko q'aa-q'aase sa óága. ⁵² Ncèe koe guus ka ne gha 5 ne khòè ne cúim x'áém di ne q'aa-q'aaè, ne gha nqoana ne cáman cgoa táá kómku, i cáman táá nqoanan cgoa kómku. ⁵³ Q'aa-q'aaè ne gha, me xõò ba cóám cgoa táá kómku, me cóá ba xõòm cgoa táá kómku, si xõò sa cóás cgoa táá kómku, si cóá sa gaas ka xõòs cgoa táá kómku, si c'ui sa c'uise-coas cgoa táá kómku, si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku,” tam méé.

X'aèm di zi x'ái zi
(Mt 16:2-3)

⁵⁴ A ba a xg'ae zi bìrí a máá: “Túú-c'òò sa tu kò bóò si ko cáms ko tcàà xòè za guu a ko qàò ne tu ko kúúga máá: ‘Tuu i ko sene,’ témé, i gataga ii. ⁵⁵ Dtcèè xòè za guuam tc'áá ba tu kòò bóò ne, tu ko máá: ‘Sene i gha kaisase kùrusa a,’ témé, i gataga ii. ⁵⁶ Gatu khòè tu qàè khòèan khama ko ma kúrúse tuè! Nqõomkg'ai hêé naka nqarikg'ai hêéthêé koe gha kúrúse zi gúù zi nxàe tu q'ana hãa, igaba tu dùús domka x'aèan di zi x'ái zi nxàean c'úua hãa?

Tsarim chibi-chibi-kg'aom cgoa qhàis koe dtcòmku ne
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ “Dùús domka tu cúíaga bóòà tcg'òóá mááse tama qàè gúùan kúrúè gha a? ⁵⁸ Eè ko chibi-chibi tsim cgoa, méé tsi wèé qaria tsi kúrú naka tsao xg'aen ntcòò naka èes chibi sa nxàe nakas qanega tsao dàòm q'oo koe hãa a xgàrakuan dis qhàis koe sí ta ga hãase chòò. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcàà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcàà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcàà. ⁵⁹ Bìrí tsir ko a ko máá: Cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga sí èe qàua hãam mari-coa ba suruta,” tam méé.

13

Chìbian koe tcóósea ne

¹ Gaa x'aè ka ne kò c'èe ne khòè ne gaa koe hàna, ncèe kò Jeso ba Galilea di ne khòè ne ka bìrí ne, ncèem kò Pilato cg'òoa hãa ne, èe ne kò ko dàòà-mááku zi kúrú x'aè ka. ² Me Jeso ba xòa ne a máá: “Gatu ko bóò ka nea kò ncèe ne Galilea ne, wèé ne Galilea ne c'èe ne ka tshúù ne chibi-kg'ao nea, ncèeta ne kò ma xgàrase ka? ³ Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè. ⁴ Kana tua ko ntama ma tc'èe 18 ne khòè ne ncèe kò Siloame koe qáòm nxõá nquum ka cg'áé cgaeè ne ka, a cg'òoè ne, gatu ko bóò ka nea kò wèé khòèan èe Jerusalema koe x'ãèa hãa ka chibiga nea? ⁵ Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè,” tam méé.

Hìis tc'ároan kúrú tama sa

⁶ Jeso ba kò nxãaska ncèes sere-seres ka bìrí ne a máá: “Khòè ba kò hàna a ba a faia dis hìi sa úua, gam dim kg'om xhàràam q'oo koe kò xhàràèa sa. Gaa koem kò sí ko tc'ároa sa qaa, igabam ko táá cúian ga hòò. ⁷ Me nxãaska khòèm gam dim xhàrà ba ko kòre ba bìrí a máá: ‘Bóò, nqoana xu kuri xu ra úua a ko ncèe koe hàà a ko hàà ncèes hìis faia dis di tc'ároan qaa, igabagar cúian ga hòò tama. Ke xg'aoa tcg'òó si! Kg'amagas téé a ko góman tséekagu ke!’ témé. ⁸ Igabam kò khòè ba xòa a máá: ‘Tíí q'òòè, guu si gaicara cúim kuri ba nakar tshào qàò si naka c'aruan máà si. ⁹ Ncèeko hààm kurim kas kò tc'áro kúrú ne i gha qàè e, igabagas kò kúrú u tama ne tsi gha nxãaska xg'aoa tcg'òó si,’ témé.”

Jeso ba ko Sabata dim cáam ka khòè sa qàèkagu

¹⁰ Sabata dim cáń kam kò Jeso ba hãa a ko c'ěem còrè-nquum koe xgaa-xgaa. ¹¹ Igabagas ko gaa koe khòe sa hana, 18 kurian ko dxãwa tc'ěean ka nqarakaguèa hãa sa, a sa a kò qhùusea, a cg'árés kaga tchoanàse tama. ¹² Eěm ko Jeso ba bóò si kam kò Gam koe tciia óá si a máá: “Khòe seè, tcìia si koe si kgoaraè,” témé. ¹³ A ba tshàua ba tòó cgae si, si gaa x'aè kaga tchoanàse a sa a Nqari ba dqom.

¹⁴ Jesom ko Sabata di cáń ka kg'òekagus gùús domkam kò còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'ai ba xgòà, a ba a khòe ne bìrí a máá: “6 cáńa ne hana khòean ga tsée e, ke mée ne gaa cáńan ka hàà naka nea hàà kg'òekaguse, Sabata dim cáń ka tamase,” témé.

¹⁵ Me kò X'aigam Jeso ba xòa me a máá: “Gatu qãè khòean khama ko ma kúrúse tuè, a gatu ka c'ěem ga ba gáé cuiskaga Sabata dim cáń ka gam dis ghòe sa kana donghim igabaga xgàris koe kgoara hãa naka chùia úú me naka síi kg'áakagu mea hãa tite?” ¹⁶ Ka sa gáé ga ncées khòes Abrahamam ka cóáses, ncée kò ncěeta noo kurian 18 sée a satanam ka qáèèa hãa sa, Sabata dim cáń ka táá kgoaraè èe kò qáé sia hãas gùús koe?” tam mée.

¹⁷ Eěm ko ncées gùú sa nxàe ka i kò Gam di ntcoe-kg'aoan saucgae, igabas kò wèes xg'aes èe sa wèe zi gùú zi cgáé zi èem kúrú hãa zi qãè-tcaoa máá.

Mosetara dis hùis di cgùrian dis sere-sere sa
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸ Me Jeso ba tèe ne a máá: “Nqarim di x'aia nea nta ii? Dùús cgoa Ra gha nxará xg'ae e? ¹⁹ Mosetara dis hùis dim cgùrim khama i ii, ncěem kò khòe ba sée a gam dim xhàrà koe xhàrà ba. Me tsom a ba a hìi sa kúrú, i kò nqarikg'ai di tsaràn hàà gaas hùis di nxāan koe nquuan kúrú,” témé.

Péré gãè-gãean dis sere-sere sa
(Mt 13:33)

²⁰ Me gaicara tèe a máá: “Dùús cgoa Ra gha Nqarim di x'aian nxará xg'ae? ²¹ Péré gãè-gãean khama i ii, ncées ko dxàes khòe sa sée a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèes pérés koe tsée, si gãe e,” tam mée.

Cg'árém nquu-kg'ám ba
(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Eěm kò Jeso ba Jerusalema koe qõò kam kò x'áé-dxoo xu hěe naka x'áé-coa xu koe hěéthěe tcãà, a ba a èem ko ma qõò khama ma xgaa-xgaa. ²³ C'ěem khòe ba kò tèe Me a máá: “X'aigaè, a cg'orò ne khòe ne cúí ne ko hàà kgoaraè?” témé.

Me bìrí ne a máá: ²⁴ “Wèe qaria tsi ga tséekagu naka tsia xgam-xgam nquu-kg'ám koe tcãà. Bìrí tu ur ko a ko máá: kái nea gha tcãà ne gha sa tc'ěe igaba ne gha tààè. ²⁵ Eěm ko nquu-kg'ao ba tēe a ko nquu-kg'ám ba tcēekg'am x'aè ka tu gha tchàa za hãa, a tu a gha tshoa-tshoa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, a kg'aea mááse a máá: ‘X'aigaè, nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá ta a,’ témé, igabam gha xòa tu u a máá: ‘C'úú tua raa ke tu tíi koe tcg'oa, gatu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè!’ témé. ²⁶ Tu gha tshoa-tshoa a máá: ‘Tsáá cgoa ta kò ko tc'óó a ko kg'áà, tsi kò ko gatá di x'áéan koe ga thěe xgaa-xgaa,’ témé. ²⁷ Igabagam gha xòa a máá: ‘C'úú tua ra hãa, a guua tu hãa qgál ga c'úúa, ke tu tíi koe tcg'oa, gatu wèe tu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè,’ témé. ²⁸ Abrahama ba hěe, Isaka ba hěe, naka Jakobe ba hěe, naka wèe porofitian Nqarim di x'aian koe hana hěéthěe tu kò ko bóò nes gha kg'ae sa hěe nakas gão xõo sa hěéthěe hãa, igabaga tu gha gatu tchàa za xaoa tcg'òóèa hãa. ²⁹ Igaba ne gha khòe ne cáńs ko tcg'oa xòe koe guu, ne c'ěe ne cáńs ko tcheè xòe koe guu, ne c'ěe ne c'ěe xòean nqõóm di koe guu, a hàà x'aian Nqarim di koe ntcóó. ³⁰ Igabaga mée tu q'ãa, c'ěe ne èe kháóka kò hãa nea gha tc'ãà di ne ii, ne gha c'ěe ne èe tc'ãà di kò ii ne kháóka di ne ii,” tam mée.

Jeso ba ko Jerusalema ba thõò-xama máá
(Mt 23:37-39)

³¹ Eëm x'aèm ka xu kò c'ëe xu Farasai xu Jeso ba hàà cgae, a bìrí Me a máá: “Ncëem qgái ba tcg'oara guu naka Tsia c'ëe za qõò, Herote ba cg'õo Tsi kg'oana ke,” témé. ³² Me Jeso ba xõa xu a máá: “Qõò naka síi ãem círí ba bìrí naka máá: ‘Dxāwa tc'ëea ner ko xhàigu, a Ra a ko khòe ne ncëem cárn ka hëé naka q'uu dim cárn ka hëéthëé qãèkagu, a Ra a gha Tiri tséean nqoana dim cárn ka xg'ara-xg'ara,’ témé. ³³ Gatà i ii igaba méér dàòà te koe hãa ncëem cárn ka hëé, q'uu dim cárn ka hëé, naka q'uu dim cárn qãà q'oo dim cárn ka hëéthëé e. Porofitim ga Jerusalema ka tchàa za cg'õòe sa qãè tama khama.

³⁴ “Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè. Tsáá porofitian ko cg'õo tsi, a ãe tsáá koe i kò tséea óàèa hãa ne ko nxõán cgoa xao o tsi. Nta noose ra kò tc'ëea hãa, tsari cóá ner ga cúí koe xg'ae-xg'aea hãa sa, ães ko ma ghòrò sa tcgàmà sa dòm q'oo koe ma gas di ghòrò-coan ma xg'ae-xg'ae khama. Igabaga tu ko tc'ëe e tama. ³⁵ Q'ãa méé tu, Nqari ba gha Gam dim nquu ba guua máá tu u sa. Bìrí tu ur ko, gaicara tu bóò Tea hãa tite a tu a gha nxãakg'aiga máá: ‘Eë ko X'aigam dim cg'õèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'ee kg'aiaèa hãa,’ témé,” tam méé.

14

Jeso ba Farasaim x'áé koe

¹ C'ëem cárn Sabata dim kam kò Jeso ba Farasai xu dim tc'ãà-cookg'aim x'áé koe hàna, a ko tc'õó, ka ne kò khòe ne qãèse bóò Me. ² Me kò kúúga x'õàa ba hëé naka c'õáa ba hëéthëé kò gãea hãam khòe ba Jesom koe hàà. ³ Me kò Jeso ba x'áé q'ãa-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé tãe a máá: “Sabata dim cárn ka khòean qãèkagua nea x'áèan ka kgoaraèa kana ia kgoaraèe tama?” témé. ⁴ Igaba xu kò táá cúí guú ga nxàe. Me kò Jeso ba khòe ba sée, a qãèkagu, a guu mem qõò. ⁵ Kam ko bìrí xu a máá: “Ncëe gaxao ka c'ëem kò cóá ba úúa kana ghòe ba, me Sabata dim cárn ka tsàùm q'oo koe cg'áéa tcàà, ne ba síi tcg'òó mea hãa tite?” témé. ⁶ Igaba xu kò ncëes guús ka táá kgoana a xõa Me.

⁷ Eëm ko Jeso ba bóò q'ãa, cg'áé-kg'ao ne ko ma kaia zi ntcõó-q'oo zi koe ma ntcõó sa, kam kò ncëes sere-sere sa bìrí ne a máá: ⁸ “Eë tsi kò c'ëem khòem ka séèkuan dis kòes koe tciia hãa ne táá kaia zi ntcõó-q'oo zi koe ntcõó guu, c'èedaokam gha c'ëem khòem tsáá ka kaisase tcom-tcomsa ba thëe tciia hãa ke. ⁹ Gatà i kò ii nem gha ãe tciia tsaoa hãa ba hàà, a bìrí tsi a máá: ‘Ncëem khòe ba tsaris ntcõó-q'oo sa máà,’ témé, tsi gha saucgae, a gha nxãaska tshoa-tshoa a cg'árés ntcõó-q'oo koe síi ntcõó. ¹⁰ Igaba ãe tsi kò tciia hãa ne, cg'árés ntcõó-q'oo koe ntcõó, nakam gha nxãasega ãe tciia tsia hãam kò ko hàà ne bìrí tsi naka máá: ‘Tíi tcàràè, còoka hànas ntcõó-q'oo koe ntcõó,’ témé, naka tsi gha nxãasega cg'áé-kg'ao ne tsáá ka c'ëe ne cookg'ai koe tcom-tcomsakaguè. ¹¹ Wèem ãe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè, me gha ãe ko cg'aré-cg'arese ba kaikaguè khama,” tam méé.

¹² Me Jeso ba nxãaska ãe kò tciia mea hãam khòe ba bìrí a máá: “Eë tsi kò dòàs koaba, kana dqòà di tc'õòan di sa ko kúú, ne méé tsi táá tsáá tcàrà ne, kana tsáá qõe ga ne, kana tsari ne qhàò ne, kana tsáá ka c'ëea ne ãe qguua ne igaba tciia guu. Gatà tsi kò ko hëé ne, ne gha gane igaba thëe dòàn kúú a gha tciia úú tsi, a síi ãe tsi kúú máá nea hãa sa suruta kabi tsi ke. ¹³ Igaba ncëe dòà sa tsi kò kúú hãa ne méé tsi dxàua ne khòe ne hëé, nqòara ne hëé, ts'ũko ne hëé naka káà tcgái ne hëéthëé tciia óá, ¹⁴ naka tsia gha nxãasega ts'ee kg'ai ii, c'ëe guú gaan cgoa ne gha suruta kabi tsi ne úú tama khama, a tsi a gha tchàno ne khòe ne ko x'ooan koe ghùie x'áè ka suruta kabiè,” tam méé.

Dòàs dis sere-sere sa (Mt 22:1-10)

¹⁵ Eë kò Gam cgoa ntcõe xu ka c'ëem ko ncëes guú sa kóm kam kò Jeso ba bìrí a máá: “Ts'ee kg'ai me e gha ii, ãe gha ko dòàs Nqarim di x'aian dis koe tc'õó ba!” témé.

¹⁶ Me Jeso ba xõa me a máá: “C'ëem khòe ba kò hãa, kaia dòà sa kò kúú, a kái ne khòe ne tciia óá ba.

¹⁷ “Eës dòàs di x'áè kam ko gam dim qãà ba tséea úú, síim gha ãe kò tciia hãa ne bìrí a máá: ‘Wèe zi guú zia kg'ónòèa hãa ke tu hàà,’ témé ka. ¹⁸ Igabaga ne ko wèea ne ga cúíta

mée a tshoa-tshoa a c'ée zi tsée zi ka ne ma qgóóà tòóèa sa nxàe. Tc'ãà di ba kò máá: 'Ncãar xháà ba x'ámá, qđò méér naka síí bóò mes gúú si i, ke cgómna kg'aika qãà te,' témé. ¹⁹ Me c'ée ba máá: 'Ncãar 5 xu ghòè xu jokoan di xu x'ámá, a ncëer ii ka ko síí kúrúá bóò xu, ke cgómna kg'aika qãà te,' témé. ²⁰ C'ëem igabam kò máá: 'Khóè sar kãbasega séèa hãa, khamar síí tite,' témé.

²¹ "Me qãà ba kãbise a hàà ncëe zi gúú zi gam ka q'òðsem koe xàà. Me kò x'áé-kg'ao ba xgóà, a gam dim qãà ba bìrí a máá: 'Qháé naka tsia x'áé xu koe hěé, naka x'áé tcúú xu koe hěéthěé síí, naka tsia síí ẽ dxàua ne hěé, ẽ nqoara ne hěé, ẽ káà tcgái ne hěé, naka ts'ũko ne hěéthěé, sèè naka ncëe koe óá,' témé. ²² Me *gaa koe guus ka qãà* ba máá: 'Tíí q'òðè, ẽ tsi nxàea hãa sa kúrúsea, igabaga i qanega ntcõó-q'ooan hàna,' témé.

²³ "Me nxãaska qãàm ka q'òðse ba bìrí me a máá: 'Dào xu koe hěé naka x'áéan xg'aeku di xu dào-coa xu koe hěéthěé qđò naka tsia kúrú ne naka ne hàà, nakam gha nxãasega tirim nquu ba cg'oè. ²⁴ Bìrí tu ur ko, ẽ kò tciìèa hãa xu khóè xu ka cúím ga ba tiris dòàs di tc'òoan xáma hãa tite!' témé," tam Jeso ba méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrúá ne
(Mt 10:37-38)

²⁵ Zi kò kaia zi xg'ae zi Jesom cgoa qđò. Me kãbise a bìrí ne a máá: ²⁶ "Ncëè c'ëem *khóèm* kò Tíí koe hàà kg'oana, igabam kò xòò ba, kana xòò sa, kana gam dis khóè sa, kana gam di cóá ne, kana káíkhoea ba, kana qđea ba ga igaba hòre tama, kana gam di kg'òèan igaba hòre tama nem cuiskaga Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite. ²⁷ Dìím wèém ẽ gam dim xgàu hìi ba dcéè naka xùri Te tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

²⁸ "C'èedaokam gaxao ka c'ée ba qáòm nquu ba tshào kg'oana, ka ba gáé kg'aika ntcõó naka tc'èe-tc'èesea hãa tite, nta noo marian ko qaase sa, gaas tsée sam ga xg'ara-xg'ara cgoa a? ²⁹ Eëm ko tshoa-tshoa sa kúrú, a kò xg'ara-xg'ara sa ka tààè, nem gha wèém khóèm ẽ ko bóò me ba kg'ãè me khama, ³⁰ a kg'ui a máá: 'Ncëem khóè ba tshoa-tshoa a ko tshào, igabam xg'ara-xg'aran ka tààèa hãa,' témé.

³¹ "A ncëè c'ëem x'aigam kò 10,000 xu ncõo-kg'ao xu úúa hãa, a ko síí c'ëem x'aigam 20,000 xu ncõo-kg'ao xu úúa hãam cgoa x'ãàku, ne ba gáé kg'aika ntcõó naka tc'èe naka bóò tama, tc'ãòà hãa qaria nem úúa hãa sa, síím ga c'ëem x'aiga ba x'ãà cgoa a? ³² A ncëè gatàm kò hěé tama, nem gha tchõà xàà-kg'ao xu tsééa úú, c'ëem qanega nquú ii koe, xu síí tòókuan dtcàrà. ³³ Gatà iim dàòm kam, dìím wèém ẽ gatu xg'aeku koe hãa ba, a gam di zi gúú zi wèé zi ẽem úúa hãa zi aagu tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

Tabean hěé naka x'áà ba hěéthěé e
(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ "Tabea ne qãè e, igaba i kò tabean gaan di tsau-q'ooan ka kaà cgaeè, ne i gha gaicara ntama ma kúrúe a tsau? ³⁵ Góman koe ga hěé naka cg'urian ẽ tcheèguèa koe ga hěéthěé i káà tsée e, a ko khóèan ka tchàa za aaguè. Eẽ tceean úúa hãa ba méém kóm," tam méé.

15

Hoàra ko hãas ghùu sa
(Mt 18:12-14)

¹ C'ëem cáím ka i kò wèé mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hěé naka chibi-kg'aoan hěéthěé Jesom koe cúù-cuuse, hàà ne gha komsana Me ka. ² Xu Farasai xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé tshoa-tshoa a kg'uia mááse a máá: "Ncëem khóè ba ko chibi-kg'ao ne qãèse hààkagu, a ko gane cgoa tc'òó," témé.

³ Me nxãaska Jeso ba ncëes sere-sere sa bìrí xu a máá: ⁴ "C'ëem-kg'ám kam gatu ka c'ée ba 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga ẽ zi 99 zi qãáka guu, naka ẽ hòàra hãa sa síí qaa, naka ba nxãakg'aiga síí hòò si tite? ⁵ A ẽem kòò hòò si, nem gha kaisase qãè-tcao a ba a gha nxàra ba koe dcéè si. ⁶ Eëm ko x'áé koe hàà nem gha gam

ka tcàràse ga xu xg'ae-xg'ae gam di qhàòan cgoa, a bìrí ne a máá: 'Tiris ghùus ncêe ko hoàra hãa sar hòda ke tu tí cgoa qãe-tcao,' témé. ⁷ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúim ka i gha nqarikg'ai koe qãe-tcaoan hãa, cúim chibi-kg'aom êe ko chibian koe tcóósem domka, 99 ne khòe ne êe tchàno ne e *ta ko méèè ne ka*, ncêe chibian koe tcóóse qaa tama ne.

Aagusea ko hãam qano mari ba

⁸ "Kanas kò c'èem-kg'ám ka khòès 10 qano mari xu úúa hãa sa, c'èem ka aaguse cgaèè, ne sa gáè ga táá x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gùù sa dàò, naka nquu ba xgài q'oo, naka qãèse ãem mari ba qaa, naka nxãakg'aiga síi hòò me tite? ⁹ Eês kò hòò me nes gha gas di tcàrà hêé naka gas di qhàòan hêéthêé tciia xg'ae, a máá: 'Marim êe kò aagusea hãa bar hòda hãa ke tu tí cgoa qãe-tcao,' témé. ¹⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúim ka i gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe qãe-tcaoan hãa, cúim chibi-kg'aom êe gha gam di chibian koe tcóósem domka," tam méé.

Hoàra ko hãam cóá ba

¹¹ Me Jeso ba nxãaska máá: "Khòèm cànn cóá tsara kò úúa hãa ba kò hãa. ¹² Me cg'aré ba xòò ba bìrí a máá: 'Aboè, tsari zi gùù zi q'aa-q'aa máá tsam m, naka tiri gha ii zi màà te,' témé. Me kò gam di gùúan gam di tsara cóá tsara q'aa-q'aa máá.

¹³ "Me cg'aré ba cg'orò xu cànn xu qãà q'oo koe gam di zi gùù zi wèè zi x'ámágu, a ba a marian sèè, a x'áéa ba guu, a nqúum nqóòm koe qòò, a síi gaa koe gam di marian x'ãè a cg'ãè zi gùù zi koe xgãà. ¹⁴ Eẽm ko gam di zi gùù zi wèè zi tséékagua xg'ara kas kò gaam nqóòm koe qhóó sa tcàà, me tshoa-tshoa a *ẽem cóá ba* qóm cgoa qgóóku. ¹⁵ Kam ko c'èem khòèm gaam nqóòm òim koe síi a síi tsééan dtcàrà, me nxãa ba gam òim xhàrànn koe tsééa úú me, síim gha xgùuan kòre ka. ¹⁶ Me kò káise tc'èea hãa, xgùuan di tc'òoan cgoam ga kg'òèkaguse sa, i kò táá cúì khòè ga c'èe gùù tc'òò di ga màà me.

¹⁷ "Me ãem ko êe sa bóda q'ãa ka bìríse a máá: 'Nta noo tséé-kg'aoman àbom dia kái tc'òoan úúa, ra ko tíi ncêe koe xàbàn ka cg'òòè. ¹⁸ Xgoabar gha a àbom koe síi, a ra a gha síi bìrí me a máá: 'Aboè, nqarikg'aian hêé naka tsáá cookg'ai koe hêéthêé ra chibian kúrú hãa. ¹⁹ Tsarir cóá ra a tar ga ma tciè sar kg'ano tama; ke tsari xu tséé-kg'ao xu khama ma qgóó te,' tam méé. ²⁰ A ba a xgoaba, a xòòm koe qòò.

"Eẽm qanega nqúu ii kam kò xòò ba bóò me, a thòò-xama máá me, a qàrà síi cgae me, a síi xgábè me, a x'obè me. ²¹ Me cóáse ba bìrí me a máá: 'Aboè, nqarikg'aian hêé naka tsáá cookg'ai koe hêéthêé ra chibian kúrú hãa. Tsarim cóá ba tar gha ma tciè sar kg'ano tama,' témé. ²² Me xòò ba gam di xu qãà xu bìrí a máá: 'Qhàése xao t'òem qgái ba óá, na hàà hãakagu me, naka xaoa tcàà tshàu sa tcàà tshàu me, naka xaoa nxàbokagu me. ²³ Naka xaoa síi tsauam ghòè-coa ba sèè na cg'òò, naka ta kg'oo na dòda sa kúrú. ²⁴ Ncẽem cóám tiri ba kò x'óóa hãa, igabam ncẽeska kg'òèa hãa; hoàram kò hãa igabam hòòsea hãa ke,' tam méé. Ne tshoa-tshoa a dòda sa kúrú.

²⁵ "Gaa x'ae kam kò gam ka cóásem kaia ba xhàrà-kg'ai za hãa. Síim kàbise a x'áéan qàè koe hãa kam ko khòè ne kóm ne ko nxàè a ko ntcàà. ²⁶ Kam kò c'èem qãà ba tciì a tẽè, dùús ko kúrúse sa. ²⁷ Me nxãa ba xòà me a máá: 'Tsáá qòè ba kàbisea hãa, me saò ba qãèsem kàbisea hãas gùús domka tsauam ghòè-coa ba qhàea hãa,' témé. ²⁸ Me káimkhoe ba kaisase xgòà a ba a nquum q'oo koe tcààn xguì.

"Me kò xòò ba tcg'oa a hàà dàna me. ²⁹ Me xòà me a máá: 'Bóò, kái kurian ncẽeta noor qãàm khama ma tsééa máá tsia hãa, a qanega tsari x'ae-kg'áman ntcoè ta ga hãa. Igaba tsi qanega piri-coas ga sa màà te, nakar gha nxãasega tíi tcàrà ne cgoa dòda sa kúrú ta ga hãa. ³⁰ Igaba ãem ko ncẽem cóám tsari ba kàbise, ncêe kò tsari zi gùù zi cg'aràn koe kòè cgoa ba, ka tsi kò tsauam ghòè-coa ba cg'òò a máá me,' témé. ³¹ Me xòò ba bìrí me a máá: 'Tiri cóáè, tsáá tsi wèè x'ae ka tíi cgoa hãa, i tiri gùúan wèè ga tsari i. ³² Gaa domka méé

ta kòè naka qâè-tcao, tsáá qõem ncêe ba kò x'óóá hãa, igabam ncêeska kg'õèa hãa; hõàram kò hãa, igabam hòòsea hãa domka,' témé."

16

Tc'ëegam nquu kòre-kg'ao ba

¹ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: "C'ëem khòè ba kò hãa qguùà ba, a ba a kò nquu kòre-kg'ao ba úúa hãa, ncêe gam di zi guù zi kò ko kòre ba. I ko xààn hààra hãa, gaam nquu kòre-kg'ao ba ko gam di zi guù zim ko ma tc'ëe khama ma tséékagu sa. ² Me nxãaska gam ka q'õòse ba tciia tcãà me a máá: 'Dùú sa ncêer ko tsáá ka kóm sa? Tsari tséé-q'ooan dis tcgãya sa máà te, gaicara tsi cuiskaga nquu kòre-kg'ao ba kúrúá hãa tite ke,' témé.

³ "Me nquu kòre-kg'ao ba bìríse a máá: 'Dùú sa ra gha kúrú, ncêe tíi q'õòm ko tsééa te xhùu cgae te ka? Tshào cgoar gha qarian tc'ãòà hãar úú tama, a ra a ko gataga dtcàràan ka cgómgase sau-cgaekaguè. ⁴ Ncêeskar q'ana hãa dùú sar gha kúrú sa, nxãasega ne gha khòè ne x'áéa ne koe qâèse hààkagu te ka, ncêe koer ko tsééan koe tcg'òòè ne,' tam méé.

⁵ "Kam ko wèé ne khòè ne èe kò gam ka q'õòse ba chìbian kúrú cgae ne cúí cúí tcií, a tc'ãà di ba bìrí a máá: 'Tíi q'õòm koe tsi nta noo chìbian úúa?' témé. ⁶ Me xõa me a máá: '100 xu gàba xu *olife dis hùis di* nxúàn di xu u,' témé. Me máá: 'Tsaris tcgãya sa sèè naka qhàése ntcõó naka 50 xu góá tòó,' témé. ⁷ Me nxãaska cààm di ba bìrí a máá: 'Kháé tsáá ka, nta noo chìbian tsi úúa?' témé. Me máá: '100 xu cãa xu maberean di xu u,' témé. Me bìrí me a máá: 'Tsaris tcgãya sa sèè naka 80 xu góá tòó,' témé.

⁸ "Me kò gam ka q'õòse ba gam òm nquu kòre-kg'aom tcom-tcomsa tama ba dqòm, tc'ëegasem tsééa hãa khama. Ncêem kámám di ne khòè nea gane ka c'ëe ne cgoa *tsééan koe* x'áàn di ne cóá ne ka kaisase tc'ëega ne e khama. ⁹ Tíi ra ko bìrí tu u a ko máá: Nqõómkg'ai di x'aian cgoa tcàràan kúrú, naka tua gha nxãasega èe i kò x'aian kaà ne, chõò tamam x'áém koe qâèse hààkaguè. ¹⁰ Dìím wèém èe cg'aré guùan koe tcommèa hãa ba gha thèé kaian koe ga tcommè. Dìím wèém èe cg'aréan koe tcommè tama ba gha thèé èe kaian koe ga táá tcommè. ¹¹ Kháé nxãaska ncêe nqõóm di zi qguù zi qgóó koe tu kò tcom-tcomsa tama, ne tua gha ntama ma tseeguan di qguùan qgóó koe tcommè? ¹² Khama ncêe c'ëem khòèm di zi guù zi ka tu kò tcom-tcomsa tama ne, tu gha nxãaska gatu di zi dìín ka máàè?

¹³ "Càm x'aigan gha tsééa máám qãà ba káà me e. C'ëe bam gha hòre, a c'ëe ba ncàm khama, kanam gha c'ëem koe dtcãàse, a c'ëe ba ntcoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba hêé naka x'aian òm nqàrí ba hêéthèé tsara cúí x'aè ka tsééa máána hãa tite," tam méé.

Jeso ba ko porofiti xu ka hêé naka Johanem ka hêéthèé kg'ui

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ Eè xu ko Farasai xu, ncêe marian ncàma hãa xu wèé guùan ncêe kóm, ka xu kò kg'ãèa ncòí Me. ¹⁵ Igabam kò Jeso ba bìrí xu a máá: "Khòè ne cookg'ai koe xao ko tchàno iise bóòse, igabagam Nqari ba tcáóá xao q'ana hãa. Eè ko khòèm ka cgáé iise bóòè sam ko Nqari ba tcgáí-q'ooa ba koe cg'ãa-cg'ana iise bóò khama.

¹⁶ "X'áèan hêé naka porofiti xu hêéthèéa kò hãa i nxãakg'aiga síí Johanem di x'aèan tcãà, i kò gaa koe guus ka nxãaska Nqarim di x'aian di qâè tchòàn xgaa-xgaaè, i kò wèé khòèan ghùì tcáo a tcana máá a. ¹⁷ Nqarikg'aian hêé naka nqõómkg'ai hêéthèéa gha kaà sa thamka si i, igaba cg'aré xòè-coan x'áèan di ga kaà sa thamka tama.

¹⁸ "Wèém khòèm èe ko gam dis khòè sa aagu, a c'ëes khòè sa sèé ba ko cg'àràan kúrú, me gataga èe aaguèa hãas khòè sa ko sèém khòè ba thèé ko cg'àràan kúrú," tam méé.

Lasaro ba hêé naka qguuàm khòè ba hêéthèé e

¹⁹ A ba a máá: "C'ëem khòèm qguùà hãam, kái marian ko tc'òàm qgáím ncòà ba hàna hãa ba kò hàna, a kòò wèé x'aè ka dòàs q'oo koe kg'õè. ²⁰ Me kò gataga c'ëem khòèm Lasaro ta ko ma tcièm dxàua hãa ba hãa, ncêe kòò gam dis xhàros-kg'ám koe káise xóé ba, a kò

cgáé-q'ooa ba koe kái chìbian úúa hãa. ²¹ A kò káise ncóóa hãa ãem khòem qguúa hãam òim tafolem koe ko guu a tcheé tc'òoan cgoam gha kg'òèkaguse sa. Gataga i kòo haghuan igabaga hàà a hàà gam di zi chibi zi tshãa.

²² “Me x'aè ba hàà me ãem dtcàrà-k'g'aom dxàua kò hãa ba x'óó, xu moengele xu sée a sí Abrahamam qàe koe ntcòó me, me ãe kò qguúa hãa ba thée x'óó, a sí kg'ónòè.

²³ Igabam kò x'óóa ne khòe ne òim qgàim xgàrakuan òim koe kaisas thòos koe hãase, ghùì-k'g'ai a Abrahama ba bóò, me nquú ii, me Lasaro ba qàea ba koe ntcòe, ²⁴ kam ko q'au a máá: ‘Abrahama, àboè, thòò-xama máá te, naka tsia Lasaro ba tsééa óá, nakam gha hàà nxãasega tshàu c'ama ba tshàan q'oo koe tcàa naka tama te qgài-qgai, kaisas thòos koer hãa ke,’ témé.

²⁵ “Me kò Abrahama ba xòa me a máá: ‘Tiri cóáè, tc'èe-tc'èese, kg'òèa tsi q'oo koe tsi kò tsáá qàe gúuan máàèa, me kò Lasaro ba tshúu zi gúu zi máàè, igabam ko ncéeska qgài-qgai tcáòè, tsi ko tsáá thòòan xàmkguè. ²⁶ Me gataga, wèé zi gúu zi ncèe zi oose, sitsam hée naka tsáá héeéthée xae xg'aeku koe kaïam qàm ba kúrúèa hãa, q'òèe tite ba, nxãasega ne gha ncèe koe guu a ãe koe sí kg'oana ne hée naka ãe koe guu a q'oase hàà kg'oana ne héeéthée tààè ka,’ tam méé. ²⁷ Me máá: ‘Aboè, nxãaskar ko dtcàrà tsi, tirim xòom òim nquum koe tsi gha Lasaro ba tsééa úú sa, ²⁸ nakam sí tíi qòe ga xu 5 xu gaa koe hãa xu q'ãa-q'ãa, naka xu gha nxãasega táá gataga thée ncèer hànám qgàim xgàrakuan òim koe hàà guu,’ témé.

²⁹ “Me kò Abrahama ba xòa me a máá: ‘Tsáá qòe ga xua Moshe ba hée naka porofiti xu héeéthée di zi Tcgāya zi úúa, ke méé xu komsana zi,’ témé. ³⁰ Me máá: ‘Nxāan tama a, àbo tsi Abrahama tsee, igaba ncèe c'ẽem khòem kò x'ooan koe guu a sí cgae xu, ne xu gha gaxu di chìbian koe tcóóse,’ tam méé.

³¹ “Me Abrahama ba bìrí me a máá: ‘Moshe ba hée naka porofiti xu héeéthée xu kò komsana tama, ne xu cuiskaga khòem ãe x'ooan koe tẽeam ko méés ga sa dtcòma hãa tite,’ témé.”

17

Chìbia ne

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-k'g'ao xu bìrí a máá: “Eè ko khòèan chìbian kúrúkgu gúuan méé i hãas gúu si i, igaba i gáé tsóágase ãe ko gaa cg'ãè-k'g'ooan kúrú ba cg'ãèa máána hãa! ² Gam ka i gha qàe e, gáí cgoa òis nxòás kaias kòo qg'áo ba koe qáéa tòòè, me kaïam tshàam q'oo koe xaoa tcààè ne, guuè naka ncèe ne cg'aré ne ka c'èe ba chìbian kúrúkgu tamase. ³ Ke méé tu kòrese hãa.

“Tsáá qòem kòo chìbian kúrú, ne méé tsi dqàè me, naka ãem kòo chibi bóòse ne qgóóa máá me. ⁴ Eẽm kòo cáim q'oo koe 7 q'oro chìbian kúrú cgae tsi, a ba a 7 q'oro kabise a hàà cgae tsi, a hàà chibi bóòse ne méé tsi qgóóa máá me,” tam méé.

Dtcòma ne

⁵ Xu x'aè úú-k'g'ao xu X'aigam Jeso ba bìrí a máá: “Sixae di dtcòman kaikagu,” témé.

⁶ Me X'aiga ba xòa xu a máá: “Dtcòman xao kò úúa hãa, mosetara òis hìis òim tc'ubim khama noo o, ne xao ga ncées hìis kaias faia di sa bìrí a máá: ‘Tòbea si cgoa q'òè naka sí tshàam q'oo koe xhàràse,’ témé, nes ga komsana xao o.

Qãàm di tsééa ne

⁷ “C'èedaokam gaxao ka c'èe ba xhàràko máá me kana ghùuan ko kòrea máá mem qãa ba úúa, ne ba gha ãem qãaka guua hãa ne bìrí a máá: ‘Qhàé naka hàà ntcòón tsam tc'óó?’ témé. ⁸ Kana ba cuiskaga bìrí me naka máá: ‘Dqòà di tc'òoan tsãàgua máá te, naka tsia ãer hãa a ko tc'óó a ko kg'áa x'aè ka kg'ónòse naka qãa te, ãer kòo xg'ara ne tsi gha tsáá igaba thée tc'óó a kg'áa ke,’ téméa hãa tite? ⁹ Gam òim qãa ba ba gha qàe-tcaoa máá, ãem kò bìrí me sam kúrú hãa domka? Cuiskaga a! ¹⁰ Gaxao ka igaba i gha thée gatà ii: wèés gúus ãe

xao kúrú si xao gha ka máàèa hãa sa xao kò kúrúa xg'ara ne xao gha máá: 'Cg'ãa-cg'ana di xae qãa xae e, sixae ga kò kúrúa hãa tsééan cúí ga xae kúrúa hãa khama,' témé," tam Jeso ba méé.

10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa xu

¹¹ Eẽm dàòm koe hãa a ko Jerusalema koe qòò, kam kò Jeso ba Samaria hěé naka Galilea hěéthěé xg'aeku koe ko nqáé. ¹² Eẽm ko c'ẽem x'áé-coam koe tcãà, ka xu kò 10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa xu xg'ae cgoa Me. A xu a kò nqúù ka téé ¹³ a q'au a máá: "Jesoè, X'aigaè, thòò-xama máá xae e!" témé. ¹⁴ Eẽm ko bóò xu kam kò bìrí xu a máá: "Qòò xao peresiti xu koe naka xu sí bóò xao o," témé.

Eẽ xu ko qòò ka xu kò q'ano-q'anoè. ¹⁵ Eẽm ko gaxu ka c'ẽe ba bóòse a qãèkaguèa kam kò kabise a q'aua Nqari ba dqòm. ¹⁶ Gómankg'ai koem kò qámse Jesom nqàrè-k'g'am koe, a ba a qãè-tcaoa máá Me. Ncẽem khòè ba kò Samaria dim khòè me e. ¹⁷ Me kò Jeso ba tèem cgoa xoa a máá: "10 xu khòè xu gáé kò qãèkaguèa tama, xu c'ẽe xu 9 xu ndaa? ¹⁸ Dùús domka ba ncẽem khòè tãa za guuam cúí ba hàà ko Nqari ba dqòm?" témé. ¹⁹ A ba a bìrí me a máá: "Tẽe naka tsia qòò, tsari dtcòma nea kg'òèkagu tsia hãa ke," témé.

*Nqarim di x'aian di hàà-q'ooa ne
(Mt 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Eẽ xu ko Farasai xu tèè Me, n-cáma i ko Nqarim di x'aian hàà sa, kam ko xoa xu a máá: "Nqarim di x'aia nea qãèse ko bóòekose hààs guùs tama si i, ²¹ kana i cuiskaga khòèan máá: 'Bóò, ncãa ga ia,' kana: 'Eẽ ga ia,' téméa hãa tite, Nqarim di x'aia nea gatu xg'aeku koe hãa khama," tam méé.

²² A ba a Gam di xu xga-xgaase-k'g'ao xu bìrí a máá: "X'aè ba ko hàà, hàà xao gha Khòè dim Cóám di xu cáń xu ka c'ẽe ba bóòan xgónè ba, igaba xao cuiskaga bóò mea hãa tite. ²³ Bìrí xao o ne gha a máá: 'Eẽ sí hãa koe bóò!' kana 'Ncẽe koe bóò!' témé, igaba táá qòò kana xùri ne guu. ²⁴ Eẽm ko ma túú-tebe ba x'áà, a ko c'ẽem xòem koe guu a sí c'ẽem xòem koe nqarikg'aian x'áà-x'aa khama i gha ma Khòè dim Cóám ka ii, Gam dim cáń ka. ²⁵ Igaba méém kg'aia kái zi guù zi koe xgàrase, naka baa ncẽes qhàòs ka bóòà xguè.

²⁶ "Ncẽe i kò Nowam di cáman ka ii khamaga i gha Khòè dim Cóám di cáman ka ii. ²⁷ Khòè ne kò tc'òó, a kò kg'áà, a kò séèku, a kò séèkuan bìríku, me nxãakg'aiga Nowam ko arakam koe tcãàm cáń ba sí hàà, me kò tshàa-dxoo ba hàà, a hàà wèè ne ne kaàkagu.

²⁸ "Lotem di cáman cgoa i ko cúí ii, khòè ne kò tc'òó, a kò kg'áà, a kò x'ámá, a kò x'ámágu, a kò xhàrà, a kò tshàò. ²⁹ Igabaga ãem ko Lote ba Sodoma koe guu a qòòm cáń kam kò c'ee ba hěé naka dàokom nxùì ba hěéthěé nqarikg'ai koe guu a hàà wèèa ne ga kaàkagu.

³⁰ "Ncẽeta cgáéga i gha ii, Khòè dim Cóám ko hàà x'áísem cáń ka. ³¹ Gaam ãe nquuan tcobe koe hãa, i gam di guùan nquuan q'oo koe hãa ba méém táá xõa naka sí sèè e guu; gataga méém xhàràn koe hãa ba táá kabise guu. ³² Lotem dis khòè sa tc'ẽe-tc'ẽese. ³³ Dìím wèém ãe ko gam dis kg'òè sa qgóóa qari bas gha aaguse cgae, igaba dìím wèém ãe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha qgóóa qari si. ³⁴ Bìrí tu ur ko a ko máá: Eẽ ntcùúm ka i gha cáń khòèan cúím tcoàm koe x'óma hãa, me gha cúí ba sèèè, me cúí ba guuè. ³⁵ Cáń khòè sara gha xg'ae a ko maberean táó, si gha c'ẽe sa sèèè, si c'ẽe sa guuè," tam méé. ³⁶ *

³⁷ Xu kò xga-xgaase-k'g'ao xu tèè Me a máá: "Nda koe, X'aigaè?" témé. Me xoa xu a máá: "Eẽ x'óóa hãam tc'áróm hãa qgái koe i gha kg'áéan xg'ae," témé.

* **17:36:** C'ẽe zi tcgãya zi Gerika di zi ncẽe xùri ko kg'uian úúa: ³⁶ "Cáń khòèa nea gha xhàràn koe hãa, me gha c'ẽe ba sèèè, me gha c'ẽe ba guuè."

18

Dxàe-ntcõa sa hěé naka bóòà-tcg'òò-kq'ao ba hěéthěé khara dis sere-sere sa

¹ Jeso ba kò Gam di xu xgaaxgaase-kq'ao xu c'ěes sere-seres ka bîrí, wèé x'aè ka méé xu còrè, naka táá xhōen-tcáo di sa, ² a ba a máá: “C'ěem x'áé-dxoom koem kò bóòà-tcg'òò-kq'ao ba hãa, Nqari ba kò q'áo tama ba, a khóè ga tchōà úú cgoa tama. ³ Si kò gataga dxàe-ntcõa sa ěem x'áé-dxoom koe hãa, wèé x'aè ka kò ko hàà cgae me, a ko máá: ‘Tchànose bóòà-tcg'òò naka tiri cg'õo-kq'aoan x'ái tchàno ra ii sa,’ témé sa. ⁴ Me kò gaam bóòà-tcg'òò-kq'ao ba x'aè ba xguì, igabam kò kháóka bîríse a máá: ‘Nqari bar q'áo tama, a ra a khóèan cgoa ga tchōà úú tama, ⁵ igabas ko ncěes dxàe-ntcõa sa xhōe-xhōe te domkar gha kg'uia máá si. Gatàr kò hěé tama nes gha wèé x'aè ka qòòà máá te ka xhōe-xhōe te khama,’ témé,” tam Jeso ba méé.

⁶ Kam kò X'aiga ba máá: “Tchàno úú tamam xgàra-kq'aom ko méé sa kóm. ⁷ Kháé ba gáé Nqari ba cuiskaga Gam di ne khóè ne ěem nxára tcg'òòà hãa ne tchànoan máàna hãa tite, ncěe ko ntcùú ba hěé naka koaba ba hěéthěé Gam koe kg'ae ne? Kana ba gha hùia ne ka nquù tcáo ii? ⁸ Bîrí tu ur ko a ko máá: qháesem gha tchànoan máà ne, témé. Gatà i ga ii igaba ba gha Khóèm òm Cóa ba ěem kòo nqòòmkg'ai koe hàà ne hàà ěe dtcòma hãa ne hòò?” témé.

Farasai ba hěé naka mari xg'ae-xg'ae-kq'ao ba hěéthěé tsara dis sere-sere sa

⁹ Jeso ba kò gataga thěe ncěes sere-sere sa khóè ne ncěe gane cúí ne tcomsea hãa, a c'ěe khóèan ntcoea hãa ne bîrí, ¹⁰ a ba a máá: “Cám khóè tsara kò còrè-nquum koe qòò a ko sí còrè, c'ěe ba kò Farasai me e, me c'ěe ba mari xg'ae-xg'ae-kq'ao me e.

¹¹ “Farasai ba kò tēe a còrèa mááse a máá: ‘Nqariè, qāè-tcaoar ko máá Tsi, c'ěe ne khóè ne khamar ii tama khama, ts'āà-kq'ao ne, cg'āè cau ne, cg'árà-kq'ao ne, kana ncěem mari xg'ae-xg'ae-kq'aom khamaga igaba, ¹² a ra a ko cám q'oro bekem ka tc'òoan carase, a ko wééan ěer ko hòò koe cúís tshàu-q'òos dian tcg'òò a máá,’ témé.

¹³ “Igabam kò mari xg'ae-xg'ae-kq'ao ba nquù ka téé, a ba a táá nqarikg'ai koe ga ghùì-kq'ai, a dxùua ba xg'am a máá: ‘Nqariè, tí chibi-kq'ao ra thōò-xama máá,’ témé.”

¹⁴ Me Jeso ba bîrí ne a máá: “Bîrí tu ur ko, ncěem khóè ba kò Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bóòèa hãase x'áéa ba koe òibi, c'ěem oose; wéem khóèm ěe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè khama, igaba gaam ěe ko cg'aré-cg'arese ba gha kaikaguè,” tam méé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'ee kg'ai

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ C'ěe ne khóè nea kò cóán Gam koe óá, nxāasegam gha hàà tshàua ba tòó cgae e ka. Eẽ xu ko xgaaxgaase-kq'ao xu ncěe sa bóò, ka xu kò dqàè ne. ¹⁶ Igabam kò Jeso ba cóán Gam koe tciia óá a máá: “Cóán guu naka i Tíi koe hàà. Táá xgáè-kq'am m guu! Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁷ Tseegua ner ko bîrí tu u: Dìim wéem ěe Nqarim di x'aian cóám ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé.

Qgùuam tc'āà-cookg'ai ba

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Me kò c'ěem tc'āà-cookg'ai ba Jeso ba tēe a máá: “Qāè Tsi xgaaxgaax-kq'ao Tseè, dùú sa ra gha kúrú a chōò tamas kg'òè sa hòò?” témé. ¹⁹ Me Jeso ba máá: “Dùúska tsi ko ‘Qāè Tseè’ ta ma tciia Tea máá? Cúí khóè ga qāè tama igaba Nqarim cúí Me e ka. ²⁰ X'áèan tsi q'ana: ‘Táá cg'áràn kúrú guu, táá cg'õo guu, táá ts'āà guu, táá tshùù-ntcõan nxàe guu. Saò ba hěé naka saò sa hěéthěé tcom,’ ta ko méé e,” témé. ²¹ Me xoa a máá: “Cg'aré-q'ooa te koe gar guu a ko ncěe x'áèan wèé ga komsana,” témé. ²² Eẽm ko Jeso ba ncěes gùú sa kóm kam kò bîrí me a máá: “Cúís gùús qanega tsi tcáo sa ncěe si i: X'amágu wéés gùús ěe tsi úúa hãa sa naka tsia ěe dxàua hãa ne khóè ne marian sama, naka tsia nqarikg'ai koe x'aian úú, naka tsia hàà xùri Te,” témé. ²³ Igaba ěem ko ncěe sa kóm kam kò kaisase tshùù-tcao, kaisase qgùuam khóè me e kò ii khama.

²⁴ Me kò Jeso ba bóò me, a máá: “Tsóágase i gáé qaria, ãe kái mari a qguùà hãa ne gha Nqarim di x'aian koe tcãa sa. ²⁵ Thamka a kameles gha dqààm tcgáí dim kòm koe tcg'oa sa, qguuam khòem gha Nqarim di x'aian koe tcãan ka,” témé. ²⁶ Ne kò ãe ko kóm m ne tõe a máá: “Kháé ba gha nxãaska dìí ba kgoaraè?” témé.

²⁷ Me Jeso ba xòa a máá: “Gùù zi ncõe khòe ne ko tàà zia Nqari ba tàà tama,” témé.

²⁸ Me Petere ba máá: “Bóò, sixaea x'áéa xae guu a ko xùri Tsi,” témé.

²⁹ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Khòem ãe Nqarim di x'aian domka x'áéa ba, kana gam dis khòe sa, kana qõea ba, kana gam ka xõõga ne, kana cóáa ba guua hãa ba káa me e, ³⁰ ncõe gha ncẽem x'aem ka káian máàè tamase kg'ama tcg'oa ba, naka hààkos kg'òès chõò tamasa koe hẽéthẽe e,” témé.

Jeso ba ko nqoana di sa Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Jeso ba kò 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cúia sèèa tcg'òó a bìrí xu a máá: “Bóò! Jerusalema koe xae ko qõò, si gha wèès gúùs ãe porofiti xu ka Khòem dim Cóám ka góáèa hãa sa tseegukaguè. ³² Tãá zi qhàò zi tshàu q'oo koem gha tcãàè, ne gha ncõi Me, a cóè Me, a tcg'ae cgae Me, ³³ a qoa Me, a cg'õo Me, Me gha nqoana dim cáim ka x'ooan koe tõe,” témé.

³⁴ Igaba xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu táá cúí gúù ga kómá q'ãa, ncõe zi kg'ui zi ko nxàe sa kò gaxu koe chòmsea hãa khama, xu kò c'ùua hãa dùútsa gúùs kam ko kg'ui sa.

Jeso ba ko káà tcgáim dtcàrà-kg'ao ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Eẽm ko Jeso ba Jeriko sao-xg'ae kam kò káà tcgáim khòe ba dàòm dxùukg'ai koe ntcõóa-ntcõe a ko dtcàrà. ³⁶ Eẽm ko xg'ae sa kóm si ko nqáé kam ko tõe, dùús ko kúrúse sa. ³⁷ Ne bìrí me a máá: “Jesom Nasareta di ba ko nqáé,” témé. ³⁸ Me q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõò-xama máá te,” témé. ³⁹ Ne kò khòe ne ãe ko còoka hãa ne dqàè me a máá, nqoo méém, témé, igabam kò kaisase q'au a máá: “Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõò-xama máá te,” témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba téé, a ba a x'áèan tcg'òó, káà tcgáim khòem gha Gam koe óágaè sa. Eẽm ko Gam koe cúu kam ko Jeso ba tõe me a máá: ⁴¹ “Dùú sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'ẽe?” témé, me máá: “X'aigaè, bóòr gha sar ko tc'ẽe,” ta ma xòa. ⁴² Me Jeso ba bìrí me a máá: “Xgobekg'amsen tcgáí, tsari dtcòmà nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. ⁴³ Me kò kúúga bóò, a ba a xùri Me, a Nqari ba dqom. Ne kò wèè ne khòe ne ncẽes gúù sa ne ko bóò ka Nqari ba dqom.

19

Jeso ba hẽe naka Sakaio ba hẽéthẽe

¹ Me kò Jeso ba Jeriko koe tcãa, a ba a ko nqáé. ² Gaa x'aè kagam kò c'ẽem khòem Sakaio ta kò ma tciìe ba hãa; kaiaam mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e kò ii, a ko gataga qguùà hãa. ³ Bóò kg'oanam kò hãa Jeso ba dìí Me e sa, igabam kò kaisase xòm me e khama táá bóò Me, khòe nea kò kái ne e khama. ⁴ Kam ko còoka qàrà sít, a ba a sít faia dis hìi sa q'ábà, nxãasegam gha Jeso ba bóò ka, gaa xòè koe méém hàà nqáé khama.

⁵ Eẽm ko Jeso ba gaam qgáim koe hàà kam ko ghùì-kg'ai a bìrí me a máá: “Sakaioè, qháése xõa, tsarim nquum koe méér ncẽem cáim ka hãas gúù si i ke,” témé. ⁶ Me kò qháése xõa, a qãè-tcaoase Jeso ba qãèse hààkagu. ⁷ Wèè ne khòe ne ko ncẽes gúù sa bóò ka ne ko kg'ui a máá: “Kaiaam chibi-kg'aom dim dàra-kg'ao bam kúrúá hãa,” témé. ⁸ Igabam kò Sakaio ba tõe a X'aiga ba bìrí a máá: “Bóò, X'aigaè; tiri zi gúù zi di c'ẽe xòèa ner ko dxàua ne khòe ne máà, a ncèè c'ẽe khòèa ner kò kàaraa hãa ner gha gaan di zi gúù zi 4 q'oro suruta kabi,” témé.

⁹ Me kò Jeso ba bìrí me a máá: “Ncēm cáń ka i kgoarasean ncēm nquum koe hãa, ncēm khòem igabam thêé Abrahamam ka cóáse me e khama. ¹⁰ Khòem dim Cóá ba hààraa, hààm gha ãe aagusea hãa ne qaa a kgoara ka,” témé.

*10 xu tsée-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 25:14-30)*

¹¹ Khòe ne hãa a ko ncēe zi gúù zi komsana kam kò Jeso ba sere-seres ncēe sa bìrí ne. Jerusalema qàe koem kò hãa khama ne kò khòe ne tc'ēea máá, Nqarim di x'aia nea gha kúúga x'áise, ta tc'ēea. ¹² Gaa domkam kò máá: “C'ēm khòem x'aigan x'áe di ba kò nquum nqòóm koe qòò, síim gha x'aiga ba kúrúe, a x'aiga iise kàbise ka. ¹³ Qòòm ko cookg'ai koem kò 10 qãa xu gam di xu tcii, a wèém khòe ba qano dim marim gautan di ba máá, a bìrí xu a máá: ‘Tseekagu ncēe maria ne naka i kái nakar nxãakg'aiga síi kàbise na hàà,’ témé.

¹⁴ “Igabaga ne kò gam nqòóm di ne khòe ne hòre mea hãa, khama ne kò khòean tsééa tcg'òó i còò me a síi máá: ‘Ncēm khòem gha sita dim x'aiga ba ii sa ta tc'ēe tama,’ témé.

¹⁵ Me kò gaam khòe ba síi x'aiga ba kúrúe a ba a x'áean koe kàbise. Kam kò x'áean tsééa tcg'òó, qãa xu ãem kò marian máàna hãa xum gha tcii máàe di i, nxãasegam gha q'ãa, marian cgoa xu ma tsééa i ma càusea hãa sa ka.

¹⁶ “Me kò kg'aika di ba tc'ãa a hàà, a hàà máá: ‘X'aigaè, tsarim mari ba 10 xu mari xu cgoa càusea hãa,’ témé. ¹⁷ Me bìrí me a máá: ‘Qãese tsi kúrúe, qãe tsi qãa tseè, cg'áré gúúan koe tsi tcom-tcomsa tsi qãa tsi i domkar gha 10 xu x'áe-dxoo xu máà tsi tsi tc'ãa-cookg'ai,’ témé.

¹⁸ “Me kò cáń di ba hàà a ba a máá: ‘X'aigaè, cúim marim ãe tsi kò máà tea ba 5 mari xu cgoa càusea hãa,’ témé. ¹⁹ Me bìrí me a máá: ‘Tsáá tsia gha 5 xu x'áe-dxoo xu tc'ãa-cookg'ai,’ témé.

²⁰ “Me kò c'ēm qãa ba hàà a máá: ‘X'aigaè, bóò, ncãa ga me e tsarim marim qano di ba; lapim koer kò tcám a chòma tòó mea, ²¹ xgòà tsi khòe tsi i khama, ra kò ko bèe tsi domka. Eẽ tsi tòó tama sa tsi ko sée, a tsi a ko xhàrà tama tsia koe ga tcuù,’ témé. ²² Me kò bìrí me a máá: ‘Tsari kg'uian cgoar gha xgàra tsi, tsáá cg'ãe cau tsi qãa tsi. Q'ana tsi kò hãa xgòar khòe ra a, a ko ãer tòó tama sa sée, a ra a ko ãer xhàrà tama koe ga tcuù sa, ²³ ka tsi kò kháe nxãaska dùús domka tiri marian síi marian ko tòóe qgál koe tcãa tama? Nakar gha ãer ko kàbise ka hàà càusea i hãa koe sée e?’ témé. ²⁴ Me kò nxãaska ãe cúuse tēe ne bìrí a máá: ‘Mari ba sée cgae me, naka ãe 10 xu mari xu úúa hãa ba máà me,’ témé. ²⁵ Ka ne ko bìrí me a máá: ‘X'aigaè, 10 xu mari xum nxãakamaga úúa!’ témé.

²⁶ “Me kò xq̄a ne a máá: ‘Bìrí tu ur ko, wèém khòem ãe úúa hãa ba gha káían máàe, igaba gaam ãe cúí gúù ga úú tamam ka i gha ãem úúa hãa gúù-coan ga sée. ²⁷ Igaba ncēeska tiri ne cg'òo-kg'ao ne ãe kò tc'ēe tama gane dim x'aiga bar gha ii sa ne ncēe koe óága, naka cookg'aia te koe cg'òo ne,’ tam méé.”

*Jeso ba ko Jerusalema koe tcãa
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)*

²⁸ Jesom ko ncēe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam ko tc'ãa-cookg'ai xu, a Jerusalema koe qòò. ²⁹ Eẽ ko Betefage hēe naka Betania hēéthēe koe cúù, Olife ta ko ma tciiem xàbim koe, kam kò Jeso ba cáń tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó a máá: ³⁰ “Qòò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áem koe. Eẽ tsao ko gaa koe tcãa ne tsao gha donghi-coa ba bóò, me gaa koe qáésea tēe, ncēe cúí khòe ga qanega qábì tama ba. Kgoara naka Tíi koe óá me. ³¹ A ncēe c'ēe khòe kò tēe tsao o, dùúska tsao ko kgoara me sa ne méé tsao bìrí i naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa me,’ témé,” tam méé.

³² Eẽ kò tsééa hãa tsara kò qòò a síi ãem kò ma bìrí tsara hãa khamaga ma sao-xg'ae me. ³³ Eẽ tsara hãa a ko donghi-coa ba kgoara ka ne kò gam ka q'òòse ga ne tēe tsara a, a máá: “Dùús domka tsao ko ãem donghi-coa ba kgoara máá?” témé. ³⁴ Tsara xq̄a a máá:

“X'aiga ba ko qaa me,” témé. ³⁵ A tsara a Jesom koe óá me, a gatsara di qgáian donghi-coam koe tcee, Me Jeso ba qábì. ³⁶ Eẽm ko qábì a ko qõò ka ne kò khòè ne qgáia ne dàòm q'oo koe khàrà.

³⁷ Eẽm ko dàòm ko nqãaka xõam qgàim koe cúù, Olife dim xàbim koe kas ko wèés xg'aes xgaa-xgaase-kg'ao ne di sa qãè-tcaoase tshoa-tshoa a kaia dòm cgoa Nqari ba dqom, are-aresa zi x'ái zi wèé zi ãe ne bóò hãa zi domka. ³⁸ A ne a máá:

“Ts'ee-ts'ee'kg'aièa baa, X'aigam

ẽe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba.

Tòókuan méé i nqarikg'ai koe hãa

naka i x'ààn kaisase tc'amaka hãa,”

témé.

³⁹ Xu kò c'ẽe xu Farasai xu xg'aes koe kò hãa xu Jeso ba bìrí a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Tsari ne xgaa-xgaase-kg'ao ne dqàè,” témé. ⁴⁰ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Bìrí xao or ko: ncèè nqoo ne kòò, ne zi gha nxõá zi tshoa-tshoa a q'au,” témé.

⁴¹ Eẽm ko Jerusalema dim x'áé-dxoom koe cúù a ko bóò me, kam kò kg'ae-kg'ai me ⁴² a máá: “Tsóágaser gáé ko tc'ẽe, tòókuan ko óá zi gúù zi tsi gha ncèe cárm ka q'ana hãa sa! Igaba zi ncèeska tcgái-q'ooa tsi koe chómsea hãa. ⁴³ Cárm ba gha hàà cgae tsi, tsari ne cg'õo-kg'ao ne gha xhàro ba kúrúa nxama-nxama tsi ba, a xg'aekua ne koe tcãà tsi, wèé xòèa tsi koe guu a. ⁴⁴ Gómankg'ai koe ne gha xàbùu qáú tsi, tsáá hẽé naka cóáa tsi hẽéthẽé e. A ne a tsáá koe cúís nxõás ga sa c'ẽes tc'amkg'ai koe guua hãa tite, táá tsi kò Nqarim ko hàà cgae tsim x'aè ba bóò tcg'òò khama,” tam méé.

Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

Jeso ba tempelem koe

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Kam ko tempelem q'oo koe tcãà, a ba a ãe ko x'ámágu ne tshoa-tshoa a tchàa za xhàia tcg'òò. ⁴⁶ A ba a bìrí ne a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Tirim nquu ba gha còrèan dim nquu ba ii,’ téméè, igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne di x'ãè-q'ooan kúrú mea,” tam méé.

⁴⁷ Wèé cárm kam kòò Jeso ba tempelem koe xgaa-xgaa. Xu kò kaia xu peresiti xu hẽé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hẽé, naka tc'ãà-cookg'ai-kg'ao xu khòè ne di xu hẽéthẽé cg'õo Me kg'oana. ⁴⁸ Igaba xu kò cúím dàòm cg'õo cgoa Me xu gham ga ba hòò tama, wèé ne khòè nea kò Gam di kg'uian qarika komsana khama.

20

Jesom di qarian ka i ko tẽèè

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ C'ẽe cárm kam kò Jeso ba tempelem koe hàna a ko xgaa-xgaa, a ko qãè tchõàn chòà máá ne, ka xu kò kaia xu peresiti xu hẽé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hẽé naka *khòè ne di xu kaia xu hẽéthẽé hàà cgae Me*. ² A xu a bìrí Me a máá: “Bìrí xae e, dùútsa qari cgoa Tsi ko ncèe zi gúù zi kúrú sa, kana dìi na ncèe qarian máà Tsia hãa ncèe zi gúù zi kúrú di i sa?” témé.

³ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Tíí igabar gha tẽè xao o. Ke bìrí Te, ⁴ Johanem dis tcguù-tcguuku sa kò nqarikg'ai koe guua kana khòèan koea?” témé.

⁵ Ka xu ko tshoa-tshoa a chòà mááku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kòò méé nem gha máá: ‘Dùútsa xao kháé nxãaska dtcòm me tama?’ témé. ⁶ Igaba xae kò ko máá: ‘Khòèan koe e,’ témé ne ne gha wèé ne khòè ne nxõán cgoa xg'áma cg'õo xae e, Johane ba kò porofiti me e sa ne kò tcoma hãa khama,” ta xu méé. ⁷ Ka xu ko xõa a máá: “C'úua xae hãa nda koe i guua sa,” témé.

⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tíí igabar nxãaska bìrí xao o tite, dùútsa qaris cgoar ko ncèe zi gúù zi kúrú sa,” témé.

Xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Me kò tshoa-tshoa a ncêes sere-sere sa khòè ne bìrí a máá: “C'êem khòè ba kò kg'om xhàrà ba xhàrà, a ba a c'êe xu xhàrà-kg'ao xu cgóbè me, a c'êem nqôóm koe qôò.

¹⁰ “Eêm ko x'aè ba hàà kam kò xhàrà-kg'ao xu koe qàà ba tsééa úú, nxâasega xu gha kg'om xhàrà di tc'ôoan c'êe máà me ka. Igaba xu kò xhàrà-kg'ao xu xg'ám me, a káà gúuse tsééa kabi me.

¹¹ “Me gaia c'êem qàà ba tsééa úú cgae xu, xu síí xg'ám me, a sau-saugase qgóó me, a xu a káà gúuse tsééa kabi me.

¹² “Kam ko nqoana òm qàà ba tsééa úú. Xu nxâa ba thòò-thòò, a xu a tchàa za xaoa tcg'óó me.

¹³ “Kam kò kg'om xhàrà ka q'òòse ba máá: ‘Dùú sa ra gha kúru? Tirim cóám ncàma ra hãa bar gha tsééa úú, c'êedaoka xu gha tcom me khama,’ témé. ¹⁴ Igaba ãe xu ko xhàrà-kg'ao xu bóò me ka xu ko bìríku a máá: ‘Ncêe ba xhàrà ka q'òòsem ka cóase me e! Ke hààn xae cg'ôo me, naka zi gha nxâasega gúù zi sixae di ii,’ témé. ¹⁵ Xu kò kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'óó me, a cg'ôo me.

“Kháé ba gha nxâaska xhàrà ka q'òòse ba dùú sa kúru xu? ¹⁶ Hààm gha a ba a ãe xu khòè xu cg'ôo, a ba a kg'om xhàrà ba c'êe xu xhàrà-kg'ao xu máà,” tam Jeso ba méé.

Khòè ne ko ncêes gúù sa kóm, ka ne kò máá: “Táá méés ncêes gúù sa kúru xu!” témé.

¹⁷ Igabam kò Jeso ba bóò ne a máá: “Kháé nxâaska ncêe *Nqarim dis Tcgãyas* koe góásea hãa sa ko dùú sa nxàe, ncêe ko máá:

‘Nxôás ncêe tshàò-kg'ao xu ka bóò xguèa hãa sa

ncêeska kabise a cgaés nxôá sa kúru hãa,’

témé sa? ¹⁸ Wèém khòèm ãe gha gaas nxôás koe cg'áé ba gha khoana tò-m-tomse, igaba ães kò c'êe khòèan koe cg'áé nes gha tò-m-tom m,” tam Jeso ba méé.

Marian surutan dis tèe sa
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Xu kò x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hêé naka kaia xu peresiti xu hêéthêé xu gaa x'aè kaga Jeso ba qáé kg'oana, ães sere-seres kam kò gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, igabaga xu kò ko khòè ne bèe. ²⁰ A kò dàòan qaa, qgóó cgoa Me xu gha a, a xu a kò khòè xu dtcòm-kg'aonan khama ko ma qgóóse xu Gam koe tsééa úú, síí xu gha Jeso ba ãem kg'ua hãa kg'uan cgoa qgóó ka, nxâasega xu gha x'áé-dxoom òm kaia koe sée a úú Me ka. ²¹ Xu Jeso ba tèe a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa, tseeguse Tsi ko xgaa-xgaa a ko tseegu sa kg'ui sa, a Tsi a khòèan tãákase qgóó tama, igabaga Tsi ko tseeguse Nqarim òm dàò ba xgaa-xgaa. ²² Bìrí xae e, *Roma ne òm x'aigam* Kaesara ba méé xae suruta saa, kana méé xae táá suruta me?” ta xu ma tèe Me.

²³ Me Jeso ba gaxu dis kàa sa bóò q'ana hãase bìrí xu a máá: ²⁴ “X'aigam ko suruta cgoaèm qano mari ba x'ái Te. Dìín dis tcúú sa ncêe sa, naka gatàa dìín di cg'òèa ncêe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

²⁵ Me bìrí xu a máá: “Nxâaska xao ãe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka ãe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. ²⁶ Xu kò khòè ne cookg'ai koe xu gha ma ãem ko méé gúàn ka qgóó ba ka tààè, igaba xu kò Gam di xòan ka arekaguè a nqoo.

X'ooan koe tèe dis tèe sa
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ C'êe ne Saduke ne, khòèan x'ooan koe tèe tamas koe dtcòma hãa, nea ko Jesom koe hàà, a hàà tèe Me a máá: ²⁸ “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba ko x'áèan ncêe góá máá ta a ko máá: ãem ko khòè ba káà cóase dxàese sa guu a x'óó, ne méém ãem khòèm ka qòese ba gaas dxàe-ntcòsa sa sée naka káímkhoem ãe x'óó hãa ba cóán ábà máá. ²⁹ Nxâaska xu kò 7 xu khòè qòeku xu hãa. Kaia ba kò séea hãa a ba a cóá úú tamase x'óó. ³⁰ Me cààm di ba gaas khòè sa sée, a x'óó thêé, ³¹ me nqoana di ba sée si, xu kò wèéa xu ga cúí ta ga ma

táá cóán ábà, a xu a x'óó. ³² Si ko thée khòès ga sa x'óó. ³³ Ka sa gha nxãaska x'ooan koe ne ko tée ne ndakam di sa ii? Wèéa xu 7 xu kò sée sia hãa ka.

³⁴ Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Khòè xu ncēm x'aèm di xua ko sée, a sèèkuan máàèa. ³⁵ Igaba khòè ne ncèe hààkom x'aèm koe gha kg'òè ne hée, naka x'ooan koe gha tée ne hēéthēéa sèèku tite, a sèèkuan koe tcāa tite. ³⁶ Gaicara ne x'óó tite khama, moengelean cgoa ne cúita noo, a ne a Nqarim di ne cóá ne e khama, a x'ooan koe tēea ne cóá ne e khama. ³⁷ Igaba x'óóan koe i ko khòèan ghùìe sam kò Moshem ga ba x'áíá hãa, ēem kò c'eean dis xg'aekus koe X'AIGAM Nqarim Abrahamam di ba hée, naka Isakam di ba hée, naka Jakobem di ba hēéthēé tcii me koe. ³⁸ Eē x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabam ēe kg'òèa hãa ne di Me e, wèéa ne ga ko Gam koe kg'òè khama,” tam méé.

³⁹ Xu kò c'ēe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu xɔa a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, qāèse Tsi xɔara hãa,” témé. ⁴⁰ Khòè nea kò bèe, c'ēe tēè ga ne gha tēè Me sa khama.

Krestem diín dim Tsgõo-coam ii dis tēè sa

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Me Jeso ba tēè ne a máá: “Dùúska ne ko khòè ne máá, Kreste ba Dafitem dim Tsgõose-coa Me e, témé? ⁴² Dafite ba ko Pesalema zi dis Tcgāyas koe bìrí me a máá:

'X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

'Kg'áo xòèa Te za ntcóó,

⁴³ nakar nxãakg'aiga sí Tsari cg'õo-kg'aoan kúru

naka i nqàrè-kg'ama Tsi koe ntcóó,

témé. ⁴⁴ Dafite ba ko X'aiga ta ma tcii Me, ka ba kháé nxãaska ntama ma Gam dim tsgõose-coa ba ii?” tam ma tēè ne.

Jeso ba ko khòè ne x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe dqàè

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Wèé ne khòè ne ko komsana Me koem ko Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: ⁴⁶ “X'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe méé xao q'òésea hãa, ncèe ko qáo qgáí-dxooan hãa a caatean ncàmaa hãa xu, a x'amágu di zi qgáí zi koe tsgámkuan hée naka kaia zi ntcóó-q'oo zi còrè-nquu xu koe hàna zi ncàma hãa xu, naka cgáé zi ntcóó-q'oo zi hēéthēé e kòèan di qgáian koe. ⁴⁷ Ncèe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan kaàkagu xu, a ko qáòse còrèan ka x'áíse tu u xu. Gaxu di xgàràè-q'ooa ne gha kaisase cg'ãè ii,” tam méé.

21

Dxàe-ntcõas ko tcg'òó aba ne

(Mk 12:41-44)

¹ Jeso ba kò ghùì-kg'ai a tempelem koe qguùà ne khòè ne bóò ne ko aban dis gàbas koe aban tòó. ² Kam kò kaisase dxàua hãas dxàe-ntcõa sa bóò si hàà càmm qano mari tsara tòó. ³ Kam ko máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u: Ncèes dxàe-ntcõas dxàua hãa sa wèé ne khòè ne nqáéa hãase marian tcana. ⁴ Wèé ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a gane di aban tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wéèan ēes úúa hãa ga tcg'òó khama,” tam méé.

Jeso ba ko tempele ba gha kòbeès gúùs ka kg'ui

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Eē xu c'ēe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hãa a ko tempelem ka kg'ui, a ko me ma t'òè nxõán ka hée naka khòè ne koe guua hãa zi aba zi, Nqari ba ne tcg'òóa máána hãa zi ka hēéthēé ma t'òè-t'òèa hãa sa nxàe, kam ko Jeso ba máá: ⁶ “Gúù zi ncèe tu ko ncèe koe bóò zi ka: x'aè ba gha hàà, cúis nxõás ga sa c'ēes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite ba, wèéa zi ga gha xòóa qàriè,” témé.

Are-aresa zi gúù zi

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Xu *xgaaxgaase-k'ao xu* tēè Me a máá: “Xgaaxgaax-k'ao Tseè, n-cáma zia gha ncēe zi gúu zi kúrúse? Si gha thēe x'áis gúu zi ncēe zi ko hàà kúrúse di sa nta ii?” tēmé.

⁸ Me xoa a máá: “Q'óése méé tu hāa, naka tua táá hoàkaguè guu, kái ne gha Tíi cg'òè cgoa hàà ke, a gha khòè ne bìrì a máá: ‘Tíi ra Krester ga ra a,’ tēmé, a ne a gha máá: ‘X'aèa nea cùu u,’ tēmé, igaba méé tu táá komsana ne guu. ⁹ Igaba ēe tu kò ko ncōoan hēe naka kómku taman hēéthēe ko kóm ne méé tu táá q'ae guu. Ncēe zi gúu zi méé zi kg'aika kúrúses gúu si i ke, igaba i chōò-q'ooan kúúga hàà tite,” tam méé.

¹⁰ Me gaicara bìrì xu a máá: “*Nqōóm di zi qhàò* zi gha c'ēe zi qhàò zi cgoa x'āàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'āàku. ¹¹ Kaisasem gha nqōó ba cgùru, i gha kaisa xàbàn hēe naka tcìlan hēéthēe kái xu nqōó xu koe hāa, q'ád-q'áòsa zi gúu zi hēe naka kaia zi x'ái zi arearesa zi hēéthēe gha nqarikg'ai koe guu a kúrúse.

¹² “Igaba ncēe zi gúu zi wèè zi cookg'ai koe, ne gha tshàua ne cgoa qgóó tu u, a gha xgàra tu u, a gha còrè-nquuan koe úú tu u qhàlan koe, a ne a gha qáé-nquuan koe tcāà tu u, tu gha x'aigan hēe, naka tc'āà-cookg'ai xu koe hēéthēe úúè, i gha wèéan ncēe ga Tiri cg'òèan domka kúrúse. ¹³ Ncēe ba gha x'aè ba ii ncēe gatu gha Nqarim di kg'uian nxàea tseegukagu di ba. ¹⁴ Igaba méé tu x'aèan cookg'ai koe ga tc'ēea kabi naka gha nxāasega táá káise tc'ēe-tc'ēese guu nta tu gha ma xōara máase sa. ¹⁵ Kg'uian hēe naka tc'ēean hēéthēer gha maa tu u khama, i gha wèè cg'ōo-k'aoan gatu di táá qarian hòò a xguì kana ntcoè tu u. ¹⁶ Gatu di ne khòè ne, ncēe gatu di qōè ii ne hēe, naka gatu di ne qhàò ne hēe, naka gatu di ne tcàrà ne hēéthēe gha qáé tu u, a gha gatu ka c'ēea tu x'ooan koe tcāà. ¹⁷ Tu gha Tiri cg'òèan domka wèè khòèan ka hòrèe. ¹⁸ Igabam cúim c'òòm tcúúu tu òim ga ba kaà tite. ¹⁹ Gatu di qarika tééan ka tu gha kg'òèan hòò.

Jerusalema ba gha kaàkaguè
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ “Eè tu kòò Jerusalema ba bóò, me ncōo-k'aoan ka nxama-nxamaèa, ne méé tu q'āa, gam di x'aèan kaàkaguè koa cùu u sa. ²¹ Ke méé ne ēe Jutea koe hàna ne xàbàn koe qgóéa síi, naka ne ēe Jerusalema koe hàna ne tcg'oa naka nea táá hēe naka ne ēe x'áé-coa xu koe hàna ne Jerusalemam koe tcāà guu. ²² Ncēe ba gha xgàrakus òim x'aè me e, wèès gúus ēe *Nqarim di zi Tcgāya* zi koe góásea hāas gha tseegukaguè ba. ²³ Haò, cg'āè i gha ii, ēe zi cáim zi ka ēe ncāà zi koe cóán úúu zi khòè zi ka hēe naka ēe gha ko comkagu zi ka hēéthēe e. Kaias thòò-tcao sa hēe naka *Nqarim di* xgòàn hēéthēe gha ncēe ne khòè ne koe nqōómkg'ai koe hāa. ²⁴ Ntcàum cgoa ne gha cg'òè, a ne a gha qáé-nquuan di ne khòè ne iise sèèè, a wèè zi qhàò zi koe úúè, Jerusalema ba gha táá zi qhàò zi ka nàà c'āa-c'anaè, i gha nxāakg'aiga síi x'aèan táá zi qhàò zi di xg'ara.

Khòem òim Cóám di hàà-q'ooa ne
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ “X'ái zi táá zia gha cáms koe hēe naka nxoem koe hēe, naka tconòan koe hēéthēe kúrúse. Zi gha kaia tshàam di ts'oo-q'ooan hēe naka qhonèan hēéthēe ka nqōómkg'ai di zi qhàò zi qóm ba hēe naka arean hēéthēe ka tcāà cgaè. ²⁶ Khòè nea gha q'ae hēe naka tc'ēea ne ko máá zi gúu zi ka hēéthēe x'óóa qae, nqōómkg'ai koe ko hàà kúrúse zi gúu zi domka, nqarikg'aian di qaria ne gha ko hàà ntcāa-ntcāaè khama. ²⁷ Eèm x'aèm ka ne gha Khòem òim Cóá ba bóò Me túú-c'òòs q'oo koe guu a ko qarian hēe naka kaia x'áàn hēéthēe cgoa hàà. ²⁸ Ncēe zi gúu zi ko hàà tshoa-tshoa a ko kúrúse ne, tēea-tée naka ghùì-k'g'ai, gatu di kgoarasea nea cùu u ke,” tam méé.

Faia dis hìis di xgaaxgaakua ne
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Me kò Jeso ba ncēs sere-sere sa bìrì xu a máá: “Faia dis hìi sa hēe naka c'ēe zi hìi zi wèè zi hēéthēe bóò. ³⁰ Eè i ko gazi di toaran tsòm, ne tu ko bóò máase a q'āa qhóóa

ne tcana hãa sa. ³¹ Gataga ãe xao kòo ncêe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ne xao q'ana hãa, Nqarim di x'aia ne cúu u sa.

³² “Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Ncêes qhàò sa kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí ncêe gúùan wèé ga kúrúse. ³³ Nqarikg'aian hêé naka nqôók'g'aian hêéthêéa gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

Q'ôése sa ko qaase

³⁴ “Q'ôése méé tu, naka i tcáóa tu táá kãrean nqôóm di ka tààè guu, kana qgarian nqàre ka igaba, kana kg'òèan di zi tc'êe-tc'êese-kg'ám zi ka igaba, tcom tama tu hãa koem gha ãem cáám ba hàà cgae tu u ke, ³⁵ a gha wèé ne khòè ne, ncêe wèém nqôómkg'ai koe x'ãèa hãa ne koe ntcómmea ne hãa khama ma hàà cgae. ³⁶ Wèé x'aè ka méé tu kókòà hãa, naka tua còrèa mááse, naka tua gha nxãasega qarian úúa hãa wèé gúùan ãe gha ko hàà kúrúse koe tu gha nxana mááse di i, naka tua gha nxãasega Khòèm òm Cóm cookg'ai koe hàà téé,” tam méé.

³⁷ Wèém koaba bam kòo Jeso ba tempelem koe xgaa-xgaa, a kòo wèé dqòà ka Olife òm xàbim koe síí hãa. ³⁸ I kòo wèé khòèan ntcúúkg'ai cgoa tempelem koe hàà cgae Me, a hàà komsana Me.

Jesom di xgàrasean hêé naka Gam dis x'oo sa hêé naka Gam dis x'ooan koe tãe sa hêéthêé e (22-24)

22

Jeso ba ko cg'ôòm gha dis kàa sa kúrúá mááè
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Paseka ta ko ma tciièm x'aèm, péré gãé-gãe úú tamas pérés dis kòès di ba kò cúu me e, ² xu kò kaia xu peresiti xu hêé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêéthêé xu kàan qaa, xu ga ma cg'ôo Me di i, khòè ne xu kòo q'ào khama.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãa sa
(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³ Kam ko nxãaska satana ba Jutase Isekariote ta ko ma tciièm, 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èem koe tcãa. ⁴ Me Jutase ba tãe a ba a síí kaia xu peresiti xu hêé naka, tempele ba ko kòre xu x'aiga xu hêéthêé cgoa chòà xg'ae, Jeso bam ga ntama ma tshàu q'ooa xu koe tcãas ka. ⁵ Xu kò qãè-tcao a xu a marin xu gha máa me sa dtcòmku. ⁶ Me kò Jutase gaxu cgoa dtcòmku, a ba a tshoa-tshoa a qãèm x'aè ba qaa, khòè ne c'úúasem gha Jeso ba gaxu tshàu q'oo koe tcãa di ba.

Jeso ba ko Pasekan kg'ónòsea máá
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Me kò péré gãé-gãe úú tamas pérés di kòèan òm cáám ba hàà, Paseka òm ghùu-coam ko cg'ôòm x'aè ba. ⁸ Me nxãaska Jeso ba Petere ba hêé naka Johane ba hêéthêé tsara tsééa úú ncêe x'áè-kg'áman cgoa a máá: “Qôò naka síí Paseka di tc'ôoan kg'ónòa máá xae e naka xae nxãasega tc'ôó,” témé. ⁹ Tsara tãe Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi i sa Tsi ko tc'êe?” témé. ¹⁰ Me xoa tsara a, a máá: “Bóò, ãe tsao ko x'áè-dxoom koe tcãa ne tsao gha c'èem khòèm tshàa gàba ba qgóóa hãam cgoa xg'ae. Xùri me tsao naka ãem ko tcãàm nquum koe síí tcãa. ¹¹ Naka nquum ka q'ôòse ba birí naka máá: ‘Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'ôoan tc'ôó ba nda hãa?’ témé. ¹² Nakam gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèé zi gúù zi tc'êese ko zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòa xg'araèa ba x'ái tsao o, tsao gha gaa koe hãas wèé sa kg'ónò,” tam méé.

¹³ Tsara kò qôò, a síí ãem kò ma birí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara kò Pasekan kg'ónòa máá Me.

X'aigam dis tc'ōos dqòà di sa

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Eēm ko x'aè ba hàà kam kò Jeso ba x'aè úú-kg'ao xu cgoa qàòà. ¹⁵ A ba a bìrí xu a máá: “Kaisaser kò tc'ēea hãa, ncēes Pasekas di tc'ōoa ner gha gaxao cgoa tc'ōó sa, qanega Ra xgàràè tamas cookg'ai koe. ¹⁶ Bìrí xao or ko, cuiskaga Ra tc'ōó si tite, si gha nxãakg'aiga síí ēes tc'ōos ko nxàe sa Nqarim di x'aian koe tseegukaguè,” tam méé.

¹⁷ A ba a kubi ba sée a Nqari ba qãè-tcao máá, a ba a máá: “Sée xao naka xaoa kg'áà. ¹⁸ Bìrí xao or ko, Nqarim di x'aian hàà tamas cookg'ai koer cuiskaga kg'om dis hiis di gōéan ncēe kg'áà hãa tite,” témé.

¹⁹ Kam ko péré qàmà sa sée, a ba a Nqari ba qãè-tcao máá, a khōá q'aa si, a máà xu si, a ba a máá: “Ncēea cgàa Te ga a, gatu ko máàe e. Ncēes gúu sa tu kúrú naka tc'ēe-tc'ēese Te,” témé.

²⁰ Gaam dàòm cúím kam kò tc'ōoan qãá q'oo koe kubi sa máà xu, a máá: “Ncēes kubi sa Nqarim dis qáé-xg'aes kaba si i, c'áòà Te koe, ncēe gatu ntcãágua máàe hãa a.

²¹ “Igaba méé xao q'ãa, gaam ēe ko khòe ne tshàu q'oo koe tcãà Te ba ncēe koe Tíí cgoa ntcōóa-ntcōe sa. ²² Eē i ma Khòem dim Cóám ka mééèa hãa khamaga i gha ii, igaba haò, cg'ãè i gha ii ēe ko khòe ne tshàu q'oo koe tcãà Mem ka,” tam méé. ²³ Xu tshoa-tshoa a gaxu xg'aeku koe tēeku, dií ba gha ēeta iis gúu sa kúrú sa.

Dìí ba kaia?

²⁴ Si kò kaías kg'ui sa gaxu xg'aeku koe tēe, diím kaia hãa di sa. ²⁵ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “X'aiga xu tãá zi qhàò zi di xu ko tc'ãà-cookg'ai ne, xu ko ēe qarian úúa hãa xu khòe xu qãè xu ta ma tciiè. ²⁶ Igaba méé i gaxao ka táá gatà ii guu. Eē gaxao wée xao ka kaia hãa ba méém cg'aré ba ii, nakam ēe ko tc'ãà-cookg'ai xao o ba qãà ba ii. ²⁷ Ka ba ndaka ba gatsara xg'aeku koe kaia: ēe ntcōó a ko tc'ōó baa, kana qãà baa? Tseeguan kaga, ēe ntcōó a ko tc'ōo me e. Igabar Tíí gaxao xg'aeku koe qãàm khama ma hãa. ²⁸ Igaba xao kò gaxao wée zi kúrúá bóòku zi Tíri zi koe Tíí cgoa hãa. ²⁹ Ncēm ma Abo ba ma qarian tc'ãà-cookg'ai di máà Tea hãa, khamagar gha ma qarian máà xao o. ³⁰ Tiri x'aian koer ko Tíí ntcōó a tc'ōóm qgáim koe xao gha nxãasega Tíí cgoa ntcōó a tc'ōó, a kg'áà, a xao a gha x'aian dis ntcōó-q'ooos koe ntcōó, a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóò a xgàra ka,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xoase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ A ba a máá: “Simoneè, Simoneè, q'ãa méé tsi, satana ba dtcàrà mááse xaoa hãa, sèeam gha mááse xao o ka, q'aa-q'aa xaom gha ka, ēe i ko maberean ma dqòròè i gaan di tsoroan gaan cgoa ma q'aa-q'aaè khamaga ma. ³² Igabar còrèa máá tsia Simoneè, táá i gha tsari dtcòman kaà ka. Nxãasega tsi gha, ēe tsi kòò *Tíí koe* kabisem x'aèm ka tsáá ka c'ēe ne qari-qari ka,” tam Jeso ba méé.

³³ Me Petere ba xoa Me a máá: “X'aigaè, Tsáá cgoa qáé-nquus koe síán ga hēé, naka x'óóan ga hēéthēér kg'ónòsea máána hãa!” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Petereè, bìrí tsir ko, ncēm cáím kam ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nxãakg'aiga síí nqoana q'oro xoase Te, c'úu Tea tsi hãa sa,” témé.

Qgóá sa hēé, dtcòbè sa hēé, naka ntcàu ba hēéthēé e

³⁵ Me nxãaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēe a máá: “Eēr xg'ao kàà qgóáse hēé, naka kàà dtcòbèse hēé, naka kàà nxàbose hēéthēé, tsééa úú xaoa hãa ka xaoa xg'ao dùú cúí ga tcào?” témé. Xu máá: “C'ēe gúu tama a,” témé.

³⁶ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Igaba Ra ko ncēeska bìrí xao o a ko máá: Diím wèém ēe qgóá sa hēé naka dtcòbè sa hēéthēé úúa hãa ba méém sée sara a, nakam ēe ntcàu ba úú tama ba gam di qgáian x'ámágu, naka c'ēe ba x'ámá. ³⁷ Bìrí xao or ko khama a ko máá: Ncēe Tíí ka *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góáèa a ko máá: ‘Ts'ãà-kg'ao ne ka c'ēm khama ne

kò ma qgóó Mea, 'témé sa méés tseegukaguè. Si gha ncêes gúù sa hàà Tíí koe tseegu, i gha ncêe gúùan qháése kúrúse," tam méé.

³⁸ Xu xga-xgaase-kg'ao xu máá: "Bóò, cím ntcàuan xae úúa, X'aigaè!" témé. Me xoa xu a máá: "Qãè e," témé.

Jeso ba ko Olife dim xàbìm koe còrè

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Me Jeso ba ãem x'áé-dxoom koe guu a tcg'oa, a ba a Olife dim xàbìm koe qõò ãem ko kg'aiga hêé khama, xu xga-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ⁴⁰ Eẽm ko gaam qgáim koe tcãà kam ko bìrì xu a máá: "Còrè xao naka xao nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcãà guu," témé.

⁴¹ Me gaa koe guu a tcg'oa a ba a gaxu ka cg'arése nqúù ka síí hãa, nxõás ga xaoè a síí tcheè khama noo di nqúù-q'ooa koe, a ba a síí gaa koe qhòòm tsi quri a còrè, ⁴² a máá: "Aboè, tc'èe Tsi kò ko ne, ncêes kubis xg'arakuan di sa Tíí koe séèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'èean ka, Tíí ko tc'èes ka tamase," tam méé. ⁴³ [Me moengelem nqarìkg'ai koe guua ba Gam koe x'áise, a qari-qari Me. ⁴⁴ Me kò kaia q'áòs arekagu me kos koe hàna, khamam kò kaisase qarika còrè. I kò Gam di khùbuan c'áòan khama ma gómankg'ai koe ntcãa.]

⁴⁵ Eẽm Gam di còrèan koe guu a ko tẽe kam kò Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu koe kabise, a ba a sao-xg'ae xu xu tshúù-tcaoa hãase x'òma. ⁴⁶ Me bìrì xu a máá: "Dùús domka xao x'òma hãa? Tẽe xao naka xaoa còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcãà guu," témé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Eẽm Jeso ba qanega hãa a ko kg'ui kas kò kúúga xg'ae sa hàà, me kò Jutase ta ko ma tciièm khóèm 12 xu ka c'èe ba tc'ãà-cookg'ai sia, a ko Jeso ba q'óá, x'obè Mem gha ka. ⁴⁸ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: "Jutaseè, a Khóèm òm Cóa ba tsi gáé ko khóè ne tshàu q'oo koe tcãà x'obèkus cgoa?" témé.

⁴⁹ Eẽ xu ko Gam cgoa kò hãa xu dùús ko kúrúse sa bóò q'ãa, ka xu kò máá: "X'aigaè, sixae di ntcàuan xae gha tséékagu?" témé. ⁵⁰ Me kò gaxu ka c'èe ba kaia peresitim òm qãàm òm tceem kg'áò xòè di ba xg'aoa qhòòm. ⁵¹ Me Jeso ba máá: "Eẽ tsi kúrúá hãa sa tc'ãà," témé, a khóèm òm tcee ba qgóó, a qãèkagu me.

⁵² Me kò nxãaska Jeso ba kaia xu peresiti xu hêé, naka tc'ãà-cookg'ai xu tempelem di xu hêé, naka khóè ne di xu kaia xu hêéthêé, ãe kò Gam koe hààraa hãa xu bìrì a máá: "Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hêé naka dxòman hêéthêé cgoa hààraa? ⁵³ Wèé cím kar kò tempelem q'oo koe gaxao cgoa hãa, igaba xao kò gaa koe táá síí qgóó Te. Igabam ncêe ba gaxao òm x'ae me e, naka ntcùús di qarian di ba hêéthêé e," tam méé.

Petere ba ko Jeso ba xqase

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jeso ba xu kò qgóó, a xu a séè a kaia peresitim òm nquum koe úú Me. Me kò Petere kháóka téé a còò xu. ⁵⁵ Eẽ xu xhàrom nqáè koe c'ee sa dxùu a ntcõóa-ntcõe, kam kò Petere gaxu xg'aeku koe ntcõe.

⁵⁶ Si kò c'èes qãa sa bóò me me c'ees x'áà koe ntcõe, si qãèse bóò me, a sa a máá: "Ncẽem khóè ba kò thêé Gam cgoa hãa," témé. ⁵⁷ Igabam kò Petere xqase a máá: "Khóè seè, c'úù Mea raa," témé.

⁵⁸ X'ae-coam qãá q'oo koem kò c'ẽem khóè ba thêé bóò me a máá: "Tsáá igaba tsi thêé gaxu ka c'èe tsi i," témé. Igabam kò Petere máá: "Khóè tseè, tíí tama ra a," témé.

⁵⁹ Qáòm x'ae-coam qãá q'oo koem kò gaicara c'ẽem khóè ba kaisa tcoman úúa hãase kg'ui a máá: "Tseeguan kagam kò thêé ncẽem khóè ba Gam cgoa hãa, Galilea òm khóè me e khama," témé. ⁶⁰ Me Petere xoa a máá: "Khóè tseè, c'úù ra hãa dùús ka tsi ko kg'ui sa!" témé. Me kò kúúga ãem qanega hãa a ko kg'ui ka ghòrò ba kg'ae. ⁶¹ Me kò X'aiga

ba kabise a Petere ba bóò. Me Petere ba X'aigam di kg'uian tc'ěe-tc'ěese, ncěem kò máá: “Ncěe cáń kam ghòrò ba qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha sene nqoana q'oro xqase Te,” témé e. ⁶² Me kò Petere tchàa koe tcg'oa, a síi thòòkase kg'ae.

Jeso ba ko ncqiè, a ko xg'ámme
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Xu kò ěe kò Jeso ba qgóoa xu khòè xu ncqi Me, a xu a xg'ám Me, ⁶⁴ a xu a qáé tcgái Me, a tēè Me a máá: “Porofita naka bìrí xae e, òína ko xg'ám Tsi sa?” témé. ⁶⁵ A kái zi gúù zi c'ěe zi cóèkuan di zi Gam ka nxàe.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Eē i ko q'uu ka xu kò khòè ne di xu kaia xu hēé, naka kaia xu peresiti xu hēé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé xg'ae, a Jeso ba sēè a cookg'aia xu koe úú. ⁶⁷ Xu síi máá: “Kreste Tsi kò ii ne mēé Tsi bìrí xae e,” témé. Me xqà a máá: “Ncēè bìrí xao kò ko ne xao dtcòm tite. ⁶⁸ A gataga ncēè tēè xao kò ko ne xao xqà Te tite. ⁶⁹ Igabagam gha ncēè koe guus ka Khòem òim Cóa ba Nqarim òim x'òam kg'áom xòè za síi ntcòó, ncēè qariga ba,” tam mēé. ⁷⁰ Xu wēéa xu ga máá: “Kháé Tsi gáé nxāaska Nqarim di Tsi Cóa Tsia?” témé. Me xqà xu a máá: “Gaxaoa ko máá, Gar ga Ra a, témé,” tam mēé. ⁷¹ Xu máá: “Dùútsa gúùs tseeguan gha x'ái sa xae ko qanega qaa? Gam kg'ám koe ga xae guu a kóm ana ka!” témé.

23

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Si nxāaska wēés xg'ae sa tēè, a sa a Jeso ba Pilatom cookg'ai koe úú. ² Xu kò gaa koe tshoa-tshoa a chibi-chibi Me, a xu a máá: “Ncēem khòè ba xae sao-xg'aea, me ko sixae di ne khòè ne tām dàom koe tceea úú, a ko khòè ne xgàè-kg'am, táa ne gha *Roma òim* x'aigam Kaesaram di marian suruta ka, a ba a ko máá, gabá Kreste Me e, a X'aiga Me e, témé,” ta xu mēé.

³ Me Pilato ba tēè Me a máá: “A tsáa ga tsia Juta ne di tsi x'aiga tsi?” témé. Me xqà me a máá: “Eē tsi ko mēé khamaga i ii,” témé.

⁴ Me Pilato kaia xu peresiti xu hēé naka kaia xg'ae khòè ne di gaa koe kò hàna hāa sa hēéthēé bìrí a máá: “Khòem ncēem koer cúí chibi ga hòò tama,” témé. ⁵ Igaba xu kò Gam ka qarika nxàe a máá: “Wēem Juteam koem ko khòè ne xgaa-xgaa, a ko khòè ne tcg'ome tcúú, Galilea koem tshoa-tshoaa, a ba a ncēè koe hàà tcana hāa,” ta xu mēé.

Jeso ba ko Herotem koe tsééa úúè

⁶ Eēm ko Pilato ncēè sa kóm, kam kò tēè gaam Khòè ba Galilea di qhàòs di Me e sa. ⁷ A ba a ēem ko bóò q'āa, Herotem òim nqóòm di x'áèan òim q'oo koem hāa sa, kam ko Herotem koe úú Me, ncēè kò ěe x'áè ka Jerusalema koe hāa ba.

⁸ Eēm ko Herote ba Jeso ba bóò kam kò kaisase qāè-tcao, ncísem kò bóò ba tc'ěea hāa khama, a ba a kò Gam ka kóma hāa, a kò nqòòan úú hāa, are-aresa zi x'ái zim gha kúru me bóò di i. ⁹ Me Herote kái zi tēè-kg'ám zi tēè Me, igabam kò Jeso ba táa xqà me. ¹⁰ Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé xu qarika chibi-chibi Me. ¹¹ Herote ba hēé naka gam di xu ncòo-kg'ao xu hēéthēé kò ntcoe Me, a ncqi Me, a t'òem qgái ba hāakagu Me, a Pilatom koe gaia tsééa kabi Me. ¹² Gaam cáń ēem ka tsara kò Herotea tsara Pilatoa tsara kg'aiga tsara kò hòrekua hāa igaba tcáraku.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Pilato ba kò kaia xu peresiti xu hēé, naka tc'āà-cookg'ai xu hēé, naka khòè ne hēéthēé tciia xg'ae, ¹⁴ a bìrí ne a máá: “Ncēem Khòè ba tu kò tíi koe óá, tām dàom koe ko xg'ae

sa tceea úúm khòem khama ma, igaba bóò, cookg'aia tu koer ncãa tẽea xamè Me, a ra a ncãa ncẽem Khòem koe cúí chibi ga táá hòò, ẽe tu kò chibi-chibi Mea hãa zi gúù zi koe. ¹⁵ Herotem igabam cúí chibi ga hòò cgae Me ta ga hãa, gaa domkam kò gatá koe tsééa kabi Me, ncẽe tu ko ma bóò khamaga ma, cúí gúù tshúù kúrúam hãa ga káa a, gaan domka ta ga cg'õo Me e. ¹⁶ Gaa domkar gha kg'ama tsaman cgoa xg'ám Me, a ra a gha kgoara Me, Me qõò," témé. ¹⁷ [Kõès domka méém ga kòò c'ẽem khòe ba kgoara máá nes gúù si i.]

¹⁸ Si kò wèes xg'ae sa q'au a máá: "Cg'õo Me, naka Barabase ba kgoara máá ta a," témé. ¹⁹ Barabase ba kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hẽé, naka khòe ne cg'õoan domka hẽéthẽé qáé-nquus koe tcãàèa.

²⁰ Me kò Pilato ba Jeso ba kgoara kg'oana hãa, khamam kò gaia kg'ui cgoa ne. ²¹ Igaba ne kò kaisase q'au a máá: "Xgàu Me! Xgàu Me!" témé.

²² Me nqoana dis ka gaia máá: "Kháé ba gáé dùútsa cg'ãè sa kúrú hãa? Cúí gúù gar hòò tama x'oo sam gha xgàra mááè di i ka. Ra gha xg'ám Me, a kgoara Mem qõò," témé.

²³ Igaba ne kò qanega kaisase q'au Jesom gha xgàuès ka, i kò gane di q'au-q'oan tàà.

²⁴ Me kò Pilato ba nxàe, ẽe ne tc'ẽea hãa sa gha kúrúe sa: ²⁵ gaam khòem ẽe gane kò tc'ẽea hãa kgoaraèm gha sa bam kò kgoara, ncẽe kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hẽé, naka khòe ne cg'õoan domka hẽéthẽé qáé-nquus koe tcãàèa hãa ba, a ba a Jeso ba *ncõo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãà, nxãasega xu gha* ẽe ne kò khòe ne ma tc'ẽea hãa khama ma kúrú Me ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Eẽ xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba úú ka xu kò Kurene dim khòem cgoa xg'ae, Simone ta ko ma tciiè ba, me qãaka guua hãa, xu kò xgàu sa dcéékagu me, me Jesom qãá koe téé a xùri Me.

²⁷ Si kò kaias xg'aes khòe ne di sa còò Me, zi kò gaas xg'aes q'oo koe c'ẽe zi khòe zi hàna, tshúù-tcaoase kò ko kg'ae cgae Me zi. ²⁸ Me kò Jeso ba gazi koe kabise a máá: "Jerusalema di sao khòe saoè! Táá sao Tíia kg'ae cgae Te guu, igaba sao gasao hẽé naka cóáa sao hẽéthẽé kg'ae cgae. ²⁹ X'aè ba gha hàà khama, khòe ne gha máá: 'Tsóágase zi gáé khòe zi ncẽe cóán úú tama zi ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, naka tchòoan ncẽe cóán úú tama hẽé, naka bílan ncẽe qanega comkagu tama hẽéthẽé e,' témé ba. ³⁰ Nxãaska ne gha tshoa-tshoa a xàbian ka máá: 'Cg'áé cgae ta a,' témé, a nxõán ka máá: 'Qàbia tcãà ta a,' témé. ³¹ Ncẽe hìian tsãá ii koe ne kòò ncẽe zi gúù zi kúrú ne, ne gha ẽe i xgòò hãa koe dùù sa kúrú?" tam méé.

³² Tsara kò càmm tsara khòe tsara c'ẽe tsara chibi-kg'ao tsara a, tsara kò gatsara igaba úúè, síi tsara gha Jesom cgoa cg'õòè ka. ³³ 'Tcúú-c'õá' ta ko ma tciièm qgàim koe xu ko hàà ka xu kò gaa koe Jeso ba xgàu, gaa tsara chibi-kg'ao tsara cgoa, c'ẽe ba kò kg'áo xòèa ba za xgàuè, me c'ẽe ba dxàe xòèa ba za xgàuè.

³⁴ [Me kò Jeso ba máá: "Aboè, qgóóa máá ne, c'úúa ne hãa dùù sa ne ko kúrú sa ke," témé.] Gam di qgáia ne xu kò cgúúan ntcòò ka q'aa-q'aaku. ³⁵ Ne kò khòe ne téé a ko xaè, ẽe xu kòò tc'ãà-cookg'ai xu zàro Me ka, a ko máá: "C'ẽe nem kò kgoara hãa, ke méém kgoarase, ncẽe nxárá tcg'òòèa hãam Krestem Nqarim dim Cóám kò ii ne," témé.

³⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu thẽe ncõi Me, a kò tsau tshàan cgoa hàà a hàà kg'áakagu Me, ³⁷ a máá: "Juta ne di Tsi X'aiga Tsi kò ii ne, Tsáá ka kgoarase," témé. ³⁸ Gam tc'amkg'ai koe i ko ncẽeta ma goásea hãa: 'NCËEA JUTA NE DIM X'AIGA ME E,' ta ma ma.

³⁹ Khòe tsara ẽe kò Gam cgoa xgàuèa hãa tsara ka c'ẽe ba kò dcàro Me a máá: "Kreste Tsi tama Tsia gáé? Tsáá ka kgoaraseò, naka kgoara tsam m thẽé!" témé. ⁴⁰ Me c'ẽe ba xòe me a dqàè me a máá: "Nqarim igaba tsi gáé q'áo Me tama? Tsáá igaba tsi gatà iis xgàrakus koe hàna! ⁴¹ Gatsama ko tchànose xgàraè, gatsam kúrú hãas tséés di surutan tsam hòò khama, igabagam Gabá cúí gúù kàma ga kúrú ta ga hãa," témé. ⁴² A ba a máá: "Jesoè, tc'ẽe-tc'ẽese te, Tsari x'aian koe Tsi kòò tcãà ne," témé.

⁴³ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tseegua ner ko bìrí tsi: Ncêe cáám ka tsi gha sene Tíí cgoa paradaisi koe hãa!” témé.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Koaba di x'aèan 12 di i kò ii, si kò wèém nqóóm koe ntcùú sa xóé, a síí dqòà di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁵ Eê i ko cáám di x'aàn kaà kam kò tempelem koe tceèeam qgáí ba tòàra q'aase cáám qàmà tsara cgoa. ⁴⁶ Me kò Jeso ba kiam dòm cgoa q'au a máá: “Aboè! Tiri tc'èea ner ko tshàu q'ooa Tsi koe tcãà,” témé. A ba a ncêe sam ko kg'uia xg'ara ka cò di sa sònàa tcg'òó.

⁴⁷ Eêm ko ncõo-kg'ao xu dim kaia ba êe kúrúsea sa bóò, kam kò Nqari ba dqom a máá: “Tseegukagam kò ncêem khòè ba tchànò khòè Me e,” témé.

⁴⁸ Wèé ne khòè ne êe kò gaa koe xg'aea hãa, a ko xaè ne kò êe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ka ne kò tshúù-tcaoa hãase dìbi. ⁴⁹ Wèé ne êe kò q'ãa Mea ne hêé, naka Galilea koe guu a cò Mea hãa zi khòè zi hêéthêé kò nquú ka téé a ko bóò Me.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'èem khòém Josefa ta ko ma tciè ba hàna, Juta ne dim x'áé-dxoom Arimateam koe kò guua ba. Qàém khòém, tchàno me e kò ii, Nqarim di x'aian di hàà-q'ooan kò qãà hãa ba, tc'ãà-cookg'ai xu ka c'èe me e kò ii, igabam kò táá c'èe xu di tc'èean cgoa dtcòmku. ⁵² Pilatom koem kò síí, a Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁵³ Me gaam tc'áró ba xòò, a q'úúm qgáím cgoa tcám, a ba a tshàòèa hãam nxõám dis tc'ám koe síí tcãà Me, ncêe c'èe khòè ga kò qanega gas koe kg'ónòè tama sa. ⁵⁴ Me kò èem cáám ba kg'ónòsean dim cáám me e, Sabata dim cáám ba kò ko tshoa-tshoase khama.

⁵⁵ Zi kò khòè zi êe kò Jesom cgoa Galilea koe guua hãa zi Josefam cgoa qõò, a zi a síí Jesom dis tc'ám sa bóò, a síí Jesom dim tc'áró ma xòòèa hãa sa bóò thêé. ⁵⁶ Ka zi ko x'áéa zi koe kabise, a zi a síí Jesom dim tc'áró ba qàè-hm̀m̀ xg'ãò tshãán kg'ónòà máá. Sabata dim cáám ka zi kò sãa, êe i ko ma x'áèèa hãa khamaga ma.

24

Jeso ba ko x'ooan koe tõe

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

¹ Tc'ãà dim cáám bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa zi kò êe zi kúrúá hãa tshãán sèè a tc'ám koe qõò. ² A zi a kò nxõá sa bóò si tc'ám-kg'ám koe ghànèa tcg'òòèa. ³ Igaba êe zi ko tcãà ka zi kò X'aigam Jesom dim tc'áró ba táá hòò. ⁴ Eê zi qanega ncêes gúùs ka area hãa, ka tsara kò cáám khòè tsara qáò qgáían x'áàko hàna tsara qàea zi koe téé. ⁵ Zi kò q'áòan ka gòrò a gómankg'ai koe qám-kg'ai. Tsara kò khòè tsara gazi ka máá: “Dùús domka sao ko kg'òèa hãam khòè ba x'óóa hãa ne di qgáían koe qaa? ⁶ Ncêe koem káà Me e, igabagam tõe hãa. Eêm kò qanega Galilea koe hãa kam kò bìrí tu u sa tc'èe-tc'èese, ncêem kò máá, ⁷ Khòém dim Cóá ba méém cg'ãè ne khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, naka baa xgàùè, naka nqoana dim cáám ka x'ooan koe tõe, ta mééa hãa ka,” ta tsara méé.

⁸ Ka zi kò Gam di kg'uian tc'èe-tc'èese, ⁹ a zi a tc'ám koe zi guu a ko kabise ka síí wèé gúùan ncêe ga Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu 11 xu hêé, naka wèé ne c'èe ne hêéthêé bìrí. ¹⁰ Maria Magatalena sa hêé, naka Joana sa hêé, naka Marias Jakobom ka xòò sa hêé, naka c'èe zi khòè zi hêéthêéa kò x'áè úú-kg'ao xu ncêe gúùan bìrí, ¹¹ igaba xu kò ncêe zi khòè zi táá dtcòm, gazi di kg'uia ne kò gaxu koe huwan khama xam khama. ¹² Igabam kò Petere ba tõe a tc'ám koe qgóéa síí, qámsem ko a ko bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan èem kò tcám cgoaèa cúí ga bóò i cúí hãa, me kò ncêe kúrúsea hãas gúùs ka area hãase x'áé koe kabise.

*Emause dis qđò sa
(Mk 16:12-13)*

¹³ Gaam cáim cúim kaga tsara kò cáim xgaa-xgaase-kg'ao tsara xóé ko Emause ta ko ma tciìem x'áém koe qđò, Jerusalema koe tsi kò guu a ko gaa koe síí, ne 11 kilomítara khama noo qáo-q'ooan úúa hãa ba. ¹⁴ Eẽ tsara xóé ko qđò ka tsara kò wèé zi guú zi ẽe kúrúsea hãa zi ka chóà.

¹⁵ Eẽ tsara xóé ko chóàa qđò, kam kò Jeso ba cúu-cuuse cgae tsara a, a hàà xu xg'ae a qđò, ¹⁶ igaba tsara kò qgóó tcgáíèa hãa, khama tsara kò táá bóà q'ãa Me. ¹⁷ Me tèè tsara a, a máá: “Dùú sa tsao xóé ko chóàa qđò?” témé. Ka tsara ko ncóó a téé, a tshúu-tcaoa hãa khama ii.

¹⁸ Me kò gatsara ka c'ẽem Kelopase ba xoa Me a máá: “A Tsáá cúí Tsi Tsia gáé Jerusalema koe cg'áè-kg'ao Tsia, ncẽe zi cáim zi ka gaa koe kúrúsea hãa zi guú zi Tsi c'úúa hãa ka?” témé. ¹⁹ Me tèè tsara a, a máá: “Dùútsa guú zi?” témé. Tsara xoa Me a máá: “Jesom Nasareta dim ka, ncẽe kò porofiti ii ba, a kò tsééan koe hẽé, naka kg'uiian koe hẽéthẽé kaisa qarian úúa hãa, Nqari ba hẽé naka wèé khóèan hẽéthẽé cookg'ai koe. ²⁰ Kaia xu peresiti xu hẽé, naka gatá di xu tc'ãa-cookg'ai xu hẽéthẽéa kò qgóó Me, a x'ooan koe xgàra Me, a xgàu Me. ²¹ Igaba ta kò tc'èea máá, Gaam hàà gha Iseraele ne kgoaram ga Me e, ta tc'èea hãa! Ncẽe zi guú zi wèé zi oose, ncẽea nqoana dim cáim ga me e, zi ncẽe zi guú zi kúrúsea hãa. ²² Zi kò c'ẽe zi khóè zi gatá dis xg'aes di zi arekagu ta a, kaisa ntcúúkg'ai cgoa zi kò tc'áms koe síí, ²³ igaba zi kò tc'áróa ba síí táá hòò, a kò hàà birí ta a, moengele tsara zi bóà hãa sa, ncẽe kò birí zi a máá, Jeso ba kg'òèa hãa, témé tsara. ²⁴ Ne kò gatá cgoa kò hãa ne c'ẽe ne tc'áms koe síí, a síí bóò si ẽe zi kò khóè zi mééa hãa khamaga ii, igaba ne kò Gabáa táá hòò Me,” ta tsara méé.

²⁵ Me kò gatsara ka máá: “Tsóágase káà tc'èe tsao khóè tsao gáé, a tsao a porofitian ka nxàèa guúan dtcòm ka qóm tcáo tsao o! ²⁶ Krestem gha ncẽe zi guú zi koe xgàrase, a ba a Gam di x'áàn koe tcãa sa gáé kò qaase tama?” tam méé. ²⁷ A ba a Moshem dis Tcgãyas koe hẽé naka wèé xu porofiti xu di zi Tcgãya zi koe hẽéthẽé guu a tshoa-tshoa, a qãèse birí tsara a, wèé zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* koe ko Gam ka kúrúse sa.

²⁸ Eẽ xu ko ncãa xu ko síim x'áém koe cúu, kam kò Jeso ba còoka ko nqáé khama ma kúrúse, ²⁹ igaba tsara kò qarika dtcàrà Me a máá: “Hãa cgoa tsam m, ncẽeska i dqòà kg'oana, me cáim ba nqáéa hãa ke,” témé. Me kò síí cgae tsara a, xu síí xg'ae a hãa.

³⁰ Eẽ xu tafolem koe ntcõe, kam kò pérean sèè, a ts'ee-ts'ee kg'ai i, a ba a khóá a máá tsara a. ³¹ I kò tcgáía tsara xgobekg'amse, tsara bóà q'ãa Me. Me nxãaska tcgái-q'ooa tsara koe kaà. ³² Tsara kò tèèku a máá: “Tcáoá tsam gáé kò nxùrù tama, ẽem kò dàòm q'oo koe kg'ui cgoa tsam m, a kò *Nqarim di zi* Tcgãya zi ka q'ãa-q'ãa tsam m ka?” témé.

³³ A tsara a kò gaa x'aè kaga tèe, a Jerusalema koe kabise. Gaa koe tsara ko síí ka tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hẽé, naka ẽe kò hãa cgoa xua ne hẽéthẽé sao-xg'ae, ne xg'aea hãa, ³⁴ a ne a ko máá: “Tseeguan kagam X'aiga ba tèea, a ba a Simonem ka bóòèa hãa!” témé.

³⁵ Tsara kò dùú sa kò dàòm q'oo koe kúrúse cgae tsara a sa chóà máá ne, naka tsara kò ma Jeso ba ẽem kò pérean khóá máá tsara a qã q'oo koe ma bóà q'ãa sa hẽéthẽé e.

*Jeso ba ko Gam di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne koe x'áise
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)*

³⁶ Eẽ ne qanega hãa a ko ncẽes guús ka kg'ui kam kò X'aigam Jeso ba hàà xg'aekua ne koe téé, a ba a birí ne a máá: “Tòókuan méé i gatu cgoa hãa,” témé. ³⁷ Ne kò kaisase q'aea hãa, a ne a area hãa, a tc'èea máá, dcau-soma ba ne bóà hãa, ta tc'èea.

³⁸ Igabam kò birí ne a máá: “Dùús domka tu q'aea hãa? Dùús domka tu ko ncẽeta ma ma tèèsea máá? ³⁹ Tshàua Te hẽé, naka nqàrèa Te hẽéthẽé bóò, naka tua Tíí ga Ra ii sa bóò: Qgóóa xám Te, naka bóò, dcau-soma nea cgàa kana c'óá ga úú tama, ncẽe tu kò bóò

Ra Tíí úúa hãa a,” tam méé. ⁴⁰ Eẽm ko ncẽe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hẽe naka nqàrèa ba hẽéthhẽe x'ái ne.

⁴¹ Eẽ ne qanega dtcòm tama, qãe-tcaoan hẽe naka arean hẽéthhẽe domka, kam ko tẽe ne a máá: “C'ẽe gúù tc'òóè gha tu úúa hãa?” témé. ⁴² Ka ne ko x'ãèa kò hãam x'aù qàmà ba máà Me. ⁴³ Me bóò Me ne ko koe ga sèe a tc'óó me.

⁴⁴ A ba a nxãaska bìrí ne a máá: “Ncẽea bìrí tuar kò hãa kg'uiian Tiri ga a, ãer kò gatu cgoa qanega hãa ka. Wèé gúùan ãe Moshem di x'áè-kg'áman koe hẽe, naka Porofiti xu di góán koe hẽe, naka Pesalema zi koe hẽéthhẽe Tíí ka góásea hãa méé i tseegukaguè,” témé. ⁴⁵ A ba a kò gane di tc'ẽean xgobekg'am, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko dùú sa méé sa ne gha kórna q'ãa ka. ⁴⁶ A ba a bìrí xu a máá: “Ncẽeta i ma góásea hãa: Krete ba gha xgàrase, a ba a gha nqoana dim cámi ka x'ooan koe tẽe, ⁴⁷ ke méé zi *nqõóm di zi qhàò* zi wèé zi, Jerusalema koe guu naka tshoa-tshoa naka zia *Nqarim* dim cg'òèm koe xgaa-xgaaè, chìbian koe méé ne tcóóse, nxãasega ne gha gane di chìbian qgóóa máàe ka. ⁴⁸ Gatua ncẽe zi gúù zi di tu nxàea tseegukagu-kg'ao tu u. ⁴⁹ Ra gha Tíí, Tirim Abom nqòòkagu tua hãa sa tsééa máá tu u, igabaga méé tu ncẽem x'áé-dxoom *Jerusalemam* koe hãa, naka tua gha nxãakg'aiga síi tc'amaka guua hãa qarian hãakaguè,” tam méé.

Jeso ba ko qàò

(Mk 16:19-20; Tsee 1:9-11)

⁵⁰ Kam kò tchàa za úúa tcg'òó ne, Betania khama noose nqúù ka. A ba a x'òàa ba ghùì a ts'ee-ts'ee kg'ai ne. ⁵¹ Eẽm hãa a ko ts'ee-ts'ee kg'ai ne, kam kò gane koe séèa tcg'òóè, a ba a nqarikg'ai koe qàòkaguè. ⁵² Ka ne ko dqom Me, a kaisa qãe-tcaoan cgoa Jerusalema koe kabise. ⁵³ A ne a wèé x'áè ka tempelem koe hãa, a ko Nqari ba dqom.

JOHANE

Johanem ka góáèa qãè tchõà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Ncêes tcgãya sa Johanem ka góáèa, xgaaxgaase-kgaom Jesom kò ncàma hãa ba (21:20), Sebetem ka cóáse ba.

Ncêes tcgãya sa kò góáèa hãa, “nxãasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Ngarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'òèm koe kg'òèan úú ka” (20:31).

Johanem dis tcgãya sa ko Jesom ncêe Ngarim dim Kg'uim chõò tamase hãam ka kg'ui, Gaam ncêe kò khòè ba ii ba a ba a kò gatá cgoa x'ãèa hãa ba (1:14). Are-aresa a, Jeso ba ko kái xu dàò xu cgoa kaikaguè sa (ncêe ko xùri zi x'ái zi bóò: 1:1a, 1c, 14, 18, 29, 33, 34, 39, 42, 50b, 50c, 52).

Tc'àà di xòèan tcgãyas dia ko tãáka zi x'ái zi are-aresa zi Jesom, Kgoara-kgaom Ngarim dim Cóám ncêe ngòèa hãam di zi ka kg'ui. Xùriko zia ko gúù zi gazi x'ái zi are-aresa zi ko dùú sa nxàe sa nxàea tcg'óó.

7 zi x'ái zia ko nxàèè (2:1-12; 4:43-54; 5:1-18; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-41; 11:1-44).

Johane ba ko cg'orò zi gúù zi ka góá, igabagam ko gazi gúù zi ka kaisase nxàe zi ma kúrúsea hãa sa. Ncêes tcgãyas di xòèa nea ko ntama ne kò ma c'èe ne khòè ne Jesom koe dtcòm a ne a Gam di ne xùri-kgaom ne kúrú sa nxàe. Ne kò c'èe ne ntcoe Me a ne a kò xguì dtcòmà ne.

Tcee xu 13-17 xu ko Jesom kò ko Gam di xu xgaaxgaase-kgaom xu cgoa cúuse tsééa xgaes ka nxàe, èem kò qgòóeam ntcùúm ka. Gataga xu ko gaxu tcee xu nxàe, ntam kò ma Jeso ba Gam di xu xgaaxgaase-kgaom xu nxãakamaga kg'ónò tòóa hãa sa, a ghùì-ghui tcáo xua hãa, xu Gam dis x'oo sa q'ana hãa.

Còò di xu tcee xu ko Jesom kò ko qgòóès ka hêé naka Gam di xgaùèan ka hêé naka x'ooan koe tées ka hêé naka Gam di xu xgaaxgaase-kgaom xu koe x'ooan koe tées qãá q'oo koe hòðsean ka hêéthêé kg'ui.

Johane ba ko kaisase chõò tama kg'òèan dis abas Krestem koe hànas ka góá. Gane èe ko Krestem koe dtcòm nea gha chõò tamas kg'òè sa úú, gaas ncêe ko tshoa-tshoase a ncêeskaga hàna sa, Jn 1:12; 5:24; 17:3.

Johane ba kò ko ncêeska ta ko kg'òèa ta q'oo koe tséékagu zi gúù zi tséékagu a ba a ko gam di zi x'ái zi kúrú: tshàan hêé, naka péréan hêé, naka x'áàn hêé, naka kòre-kgaom hêé, naka ghùuan hêé, naka Chõó-kgaom hêé, naka gaan di cgùrian hêéthêé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qõòà mááku tama kg'uia ne:

- x'áà ne – ntcùú sa

- kg'òè sa – x'oo sa

- tc'amaka – nqãaka

- tseegu – tshúù-ntcõa

- “Tíí Ra a” di kg'uia ne:

- Kg'òèan dir péré Ra a (6:35)

- Ngõóm dir x'áà Ra a (8:12)

- Qãèr ghùu-kòre-kgaom Ra a (10:11)

- X'ooan koe tée sa hêé naka kg'òè sa hêéthêé Ra a (11:25)

- Dàò Ra, Tseegu Ra, Kg'òè Ra a (14:6)

- Tseegu dir Kg'om Ra a (15:1)

- Ngarim dim Cóá ba, Khòèm dim Cóá ba

- dtcòm (1:11-13; 3:16; 20:30, 31)

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai tcgãyas di sa (1:1-18)

- Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

- Jeso ba ko khòe ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2-12)

- Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13-17)

- Jesom di xgàrasean hěe naka Gam dis x'oo sa hěe naka Gam di x'ooan koe tēan hěéthěe e (18-21)

Tcgãyas dis Téé-cookg'ai sa (1:1-18)

Kreste ba kg'òèa hãam Kg'ui Me e

¹ Tshoa-tshoases koem kò Kg'ui ba hàna, Me kò Kg'ui ba Nqarim cgoa hàna, Me kò Kg'ui ba Nqari Me e. ² Nqarim cgoam kò tshoa-tshoases koe hàna. ³ Wèés guù sa kò Gam koe guu a kúrúe, i Gam oose cúí guù ga kúrúe tama, ěe kúrúsea a. ⁴ Gam koe i kò kg'òèan hãa, i kò kg'òèan khòe ne di x'áa a. ⁵ I ko x'áàn ntcùúan q'oo koe x'áa, i ntcùúan tàa a hãa tama.

⁶ Nqarim ka kò tsééa tcg'òòèa hãam khòe ba kò hàna, cg'òèa ba kò Johane ii. ⁷ X'áàn kam gha hàà nxàea tseegukagu kam kò hààraa, nxãasega ne gha wèe ne khòe ne gam koe guu a dtcòm ka. ⁸ X'áàm tama me e kò ii, igabam kò hààraa, nxãasegam gha hàà x'áàn ka nxàea tseegukagu ka.

⁹ Tseegu dim X'áàm, ncēe ko wèém khòe ba x'áa-x'aa ba kò nqõómkg'ai koe hàà. ¹⁰ Nqõómkg'ai koem kò hãa, me kò nqõó ba Gam koe guu a kúrúe, igabam nqõó ba c'úú Mea. ¹¹ Gam x'áé koem kò hàà, ne kò Gam x'áé di ne táá qãèse hààkagu Me. ¹² Igabam kò wèe ne ěe kò qãèse hààkagu Me ne, gane ncēe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ne, nxãa nem kò qarian máà, Nqarim di ne cóá ne ne gha ii ka. ¹³ Ncēe ta ma q'ana hãa i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama*, cgàam ma ncàma hãa khama tamase, kana khòem ma ncàma hãa khama tamase, igaba ne Nqarim koe guu a ábàèa.

¹⁴ Me kò Kg'ui ba cgàa ba kúrú, a ba a gatá koe x'áè, cgómkuan hěe naka tseeguan hěéthěe ka cg'òèa hãase. Ta kaia x'áàn Gam di bóòà hãa, kaia x'áàn ncēe Xòòm koe guu a cúise ábàèam Cóám di i.

¹⁵ Johane ba kò Gam ka nxàea tseegukagu, a ba a q'au a máá: “Ncēe ba kò Gam ga Me e, ncēer kò máá: ‘Gaam ěe qãáa te koe ko hàà ba téé-q'ooan ka nqáé tea, tí qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna khama,’ témé ba.” ¹⁶ Gam di cg'òèa hãase hãan koe ta wèea ta ga guu a chòò tama cgómkuan hòòà. ¹⁷ X'áè ba kò Moshem koe guu a tcg'òòèa hãa khama, i cgómkuan hěe naka tseeguan hěéthěe Jeso Krestem koe guua. ¹⁸ Cúí khòe ga Nqari ba qanega bóò tama. Igabagam cúise ábàèam Cóám ncēe Nqari ii ba, a Xòòm dxùu koe ntcõóa-ntcõe ba, nxãa ba Nqari ba q'ãakagu ta a hãa.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹⁻²⁰ Jerusalema di xu Juta xu kò peresiti xu hěe naka tempelem koe ko hùì xu khòe xu† hěéthěe Johanem koe tsééa úú, síí xu gha dìím ii sa tèe me ka. Me kò Johane ba tseeguan nxàe, a táá xqase e, igabam tseeguan nxàe a máá: “Tíí ra Krester tama ra a,” témé.

²¹ Xu tèe me a máá: “Kháé tsi gáé nxãaska dìì tsia? Elija tsia?” témé. Me máá: “Gaar tama ra a,” témé.

* **1:13:** Ncēe ta ma q'ana i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama - Gerika sa ko máá: “ncēe c'áàn koe guu a ábàè tama ne,” témé. † **1:19-20:** tempelem koe ko hùì xu khòe xu - Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs di xu khòe xu” témé.

Xu máá: “Kháé tsi gáé gaa tsi porofiti tsi tsia, *Nqarim kò nxàea tsi?*” témé. Me xɔa a máá: “Eě ɛe,” témé.

²² Ka xu ko nxãaska tɛ̀e me a máá: “Kháé tsia nxãaska dii tsia? Biri xae e naka xae ɛe tsééa óa xaea hãa ne koe xɔan úú. Dii tsia, ta tsi ga méé?” témé. ²³ Me máá: “Tii ra tchàa-xgóós q'oo koe ko q'aur dòm ra a, a ko máá: ‘X'aigam *Nqarim* dim dàò ba tchàno-tchanoa máá Me,’ ɛem porofitim Isaiam ma mééa hãa khama,” témé ra.

²⁴ (Xu kò ncɛe xu khòe xu Farasai xu ka tsééa tcg'òóèa hãa.) ²⁵ Ka xu ko tɛ̀e me a máá: “Ncɛe Krete tsi tama tsi kò ii, a Elija tsi tama tsi ii, a tsi a gataga gaa tsi porofiti tsi *Nqarim kò nxàea tsi* tama tsi ii, ne tsia ko dùús domka nxãaska *khòe ne* tcguù-tcguua máá?” témé.

²⁶ Me Johane ba xɔa xu a máá: “Tii ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba xao gaxao ɛe xg'aekua xao koe téé-tɛe ba c'úua hãa. ²⁷ Gaam ɛe tíi qãá koe ko hàà ba, ncɛe Gam di nxàbo tcaian kgoara gar tc'ãò tama ba,” témé.

²⁸ Ncɛe zi guù zia kò Betania koe kúrúse, Jorotane ka ncii za, ncɛe Johanem kòo tcguù-tcguu koe.

Jeso ba Nqarim dim Ghùu-coa Me e

²⁹ Me Johane ba xùrikom cárn ka Jeso ba bóò Me ko hàà, me máá: “Ghùu-coam Nqarim di ba tu bóò, ncɛe ko hàà nqóòm di chibian xgàm a qòò cgoa ba! ³⁰ Gaam ga Me e ncɛer kòo Gam ka kg'ui a ko máá: ‘Qãáa te koem ko Khòe ba hàà, ncɛe téé-q'ooan ka nqáé tea ba, tíi kò qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna hãa khama,’ témé ba. ³¹ Tii igabar kò diim ii sa c'úua hãa. Igabar kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, nxãasegam gha Iseraele ne koe x'áie ka,” tam méé.

³² Me kò Johane ba ncɛes guù sa nxàea tseegukagu a máá: “Tc'ɛe bar kò bóò Me nqarikg'ai koe guu a tcíbís khama ii a ko xõa cgae Me, a ba a kò hàà Gam koe x'ãè. ³³ Tii igabar kò diim ii sa c'úua hãa. Igabam kò ɛe kò tséé tea hãa, hààr gha tshàan cgoa tcguù-tcguu ka ba, biri te a máá: ‘Eě tsi gha Tc'ɛe ba bóò Me ko Gam koe xõa, a Gam koe hãa ba, nxãa ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ɛem cgoa gha tcguù-tcguum ga Me e,’ témé. ³⁴ Ra bóò hãa, a ra a ko nxàea tseegukagu Nqarim dim Cóám ga Me e sa,” tam méé.

Tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

³⁵ Xùrikom cárn kam kò Johane gaicara gam di tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara cgoa téé-tɛe. ³⁶ Eɛm ko *Johane ba* Jeso ba bóò Me ko qòò kam kò máá: “Ghùu-coam Nqarim di ba bóò!” témé.

³⁷ Eě tsara ko xgaa-xgaase-kg'ao tsara ncɛe sa kóm, ka tsara kò Jeso ba xùri. ³⁸ Me Jeso ba kabise a ntcɛè a bóò tsara a, tsara ko xùri Me, Me tɛ̀e tsara a, a máá: “Dùú sa tsao ko qaa?” témé. Tsara xɔa Me a máá: “Nda Tsi x'ãèa, Rabiè?” témé. (Ncɛem kg'ui ba ko ‘Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè’ témé, kg'uiam kò kabìè ne). ³⁹ Me biri tsara a, a máá: “Hàà naka tsaoa bóò,” témé. Ka tsara ko qòò cgoa Me a síi ɛem kò x'ãèa hãa qgáian bóò, a tsara a wɛ̀em cárn ɛe ba Gam cgoa dxãà. 4 di x'aè e kò ii dqòà di i.

⁴⁰ Eě tsara khòe tsara ncɛe kò Johane ba kóm a *Jeso ba* xùri tsara ka c'ɛe ba kò Anterea me e, Simonem Peterem ka qòese ba. ⁴¹ Tc'ãà dis guùs Anteream kò kúrús kam kò káíkhoem Simone ba qaa, a biri me a máá: “Mesia ba tsam hòòà,” témé (ncɛem kg'ui ba ko ‘Krete ba’ témé, kg'uiam kò kabìè ne). ⁴² Kam kò *Anterea ba qòesem* Simone ba Jesom koe óága, Me Jeso ba bóò me a máá: “Simone tsi Johanem di tsi cóá tsi i, igaba tsi gha ncɛeska Kefase ta ma tciie,” témé (ncɛes cg'òè sa Petere si i *Gerika dis kg'uis ka* a ko ‘Nxõá sa’ nxàe).

⁴³ Xùrikom cárn kam kò Jeso ba Galilea koe qòò sa biriise. A ba a kò Filipim cgoa xg'ae, a biri me a máá: “Xùri Te,” témé. ⁴⁴ Filipi ba kò Betesaida koe guua, Anterea ba hɛ́e naka Petere ba hɛ́ethɛ́e tsara guua hãam x'áé ba. ⁴⁵ Filipi ba ko Nataniele ba sao-xg'ae a biri a máá: “Gaam Khòem ɛe xu kò ko Moshe ba hɛ́e naka porofiti xu hɛ́ethɛ́e Gam ka góáa hãa ba tsam hòòà hãa! Jesom Nasareta di ba, Josefam ka Cóáse ba,” témé.

⁴⁶ Me Nataniele ba tēè me a mǎá: “Nasareta koe i ga qǎè gúùan guu a tcg'oa?” témé, kam kò Filipi xǒa me a mǎá: “Hàà naka tsam síí tsi bóò,” témé.

⁴⁷ Eēm ko Jeso ba Nataniele ba bóò me ko hàà kam kò gam ka nxàe a mǎá: “Iseraelem tc'áro-tc'aro ga a ncēe e, cúí tshúù-ntcōa ga úú tama ba,” témé.

⁴⁸ Me Nataniele ba bìrí Me a mǎá: “Nta Tsi ma q'ǎa tea hǎa?” témé. Me Jeso ba xǒa me a mǎá: “Qanega tsi kò faia dis hìis dòm q'oo koe ntcōó-a-ntcōe, me Filipi tcii tsi tamas cookg'ai koer kò bóò tsi,” témé. ⁴⁹ Me Nataniele xǒa a mǎá: “Rabiè, Tsáá Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i, Tsáá Tsi X'aiga Tsi i Iseraele di Tsi,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xǒa me a mǎá: “Ncāar bìrí tsi a mǎá: ‘Faia dis hìis dòm q'oo koe tsi ntcōó-a-ntcōe koer hòò tsia,’ témé domka tsi ko dtcòm, igabaga tsi gha ncēe zi gúù zi nqáéa hǎa zi bóò,” témé. ⁵¹ A ba a mǎá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko mǎá: Nqarikg'ai xao gha bóò i xgobekg'amsea hǎa, i ko Nqarim di moengelean Khòem dim Cóám koe q'ábà xǒa,” témé.

Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2-12)

2

Jeso ba ko séèkuan dis kǒès koe tshàan kabì i gǒéan kúrú

¹ Nqoana dim cárn kas kò séèkuan dis kǒè sa Kana *dim x'áém* koe kúrúse, ncēe kò Galilea koe hàna ba. Si kò Jesom ka xǒò sa gaa koe hàna. ² Me kò Jeso ba hēé naka Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu hēéthēé gaas kǒès séèkuan di sa tcii a mǎá. ³ Eē i ko gǒéan tcào kas kò Jesom ka xǒò sa bìrí Me a mǎá: “Gǒéan ne úú tama,” témé.

⁴ Me Jeso ba bìrí si a mǎá: “Khòè seè, kháé méér dùú sa kúrú? Tirim x'aè ba qanega hàà ta ga hǎa ka,” témé.

⁵ Si Jesom ka xǒò sa tséé-k'ao xu bìrí a mǎá: “Eēm ko bìrí xao os gúùs wèé sa méé xao kúrú,” témé.

⁶ Gaa koe xu kò nxōán cgoa kúrúèa xu káná xu 6 xu tshàan di xu téé-tēe, a xu a kò gaa koe tòóèa hǎa Juta ne dis cau si i kò ii khama, xg'aàse di tshàan tòóà mǎáse sa. Me kò wèém káná ba 100 litara khama noo tshàan úú. ⁷ Me Jeso ba bìrí xu a mǎá: “Káná xu tshàan cgoa cg'oè-cg'oe,” témé. Xu cg'oè-cg'oe xu, xu cg'oè a síí kg'áma xu koe téé. ⁸ Me bìrí xu a mǎá: “Ncēeska xao xǒbe naka xaoa kǒès dim tc'ǎa-cookg'aim koe úú,” témé. Xu xǒbe e a xu a síí mǎà me e. ⁹ Eēm ko kǒès dim tc'ǎa-cookg'ai ba tshàan ncēe gǒéan koe kabìèa xám, ncēm kò nda i guua hǎa sa c'úua a, (igaba xu kò tséé-k'ao xu ncēe kò tshàan xàia hǎa xu q'ana hǎa nda i guua sa), kam kò sèè-k'ao ba tcii, ¹⁰ a bìrí me a mǎá: “Wèé ne khòè ne ko kuri kǎre gǒéan kg'aia tcg'óó a khòè ne mǎà. Eē ne ko khòè ne kg'áa xg'ara, ne i ko nxāaska nxāwa ēe kǎre taman tcg'óò. Igaba tsi tsáá kǎre gǒéan ncēm x'aè ba tòóà mǎána hǎa,” témé.

¹¹ Ncēe sa kò kg'aikas x'áis ga si i, Jesom ko Kana *dim x'áém* koe kúrú sa, ncēe Galilea di ba. Gam di x'áà nem kò x'ái, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu Gam koe dtcòm.

¹² Ncēe zi gúù zi qǎá q'oo koem kò *Jeso ba* Kaperenaume koe síí, Gabá hēé naka xǒò sa hēé, naka qǒese ga xu hēé, naka Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu hēéthēé e, ne kò gaa koe cg'orò cáman hǎa.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Si kò Paseka dis kǒès Juta ne di sa cúù si i, Me kò Jeso ba Jerusalema koe qǒò. ¹⁴ Eēm ko tempelem koe tcāa kam kò khòè ne bóò ne ko ghòéan hēé, naka ghùuan hēé naka tcíbían hēéthēé x'ámágu, ne c'ēe ne tafolean koe ntcōó-a-ntcōe a ko tǎá nqǒó di marian xg'áma q'aa. ¹⁵ Me kò dqùian cgoa tsam ba kúrú, a ba a wèéa ne ga tempelem koe xhàiaigu, ghùuan ga hēé naka ghòéan ga hēéthēé cgoa, a ba a ghànèa qáú marian ko xg'áma q'aa ne

di ntcóó-q'ooa ne, a ba a gane di qano marian tsai-tsaia q'aa. ¹⁶ A ba a ãe kò tcíbian x'ámágu ne bìrí a máá: “Eẽ zi guú zi tu ncẽe koe tcg'óó. Abom òm nquu ba tu táá x'ámágu-nquu ba kúru guu!” témé. ¹⁷ Ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ẽe-tc'ẽese ãe ko góáèa hãa sa, ncẽe kò máá: “Tsarim nquum di ncóóa ne ko cg'óo te,” témé sa.

¹⁸ Xu kò Juta xu xò Me a máá: “Ndakas x'ái sa Tsi gha x'ái ta a, ncẽe zi guú zi di qarian Tsi úúa hãa di sa?” témé.

¹⁹ Me Jeso ba xò xu a máá: “Ncẽem tempele ba tu kòbè, nakar nqoana cáman q'oo koe tshàoa ghù me,” témé.

²⁰ Ka xu kò Juta xu máá: “Tempelem ncẽe kò 46 kurian sèe a tshàòe ba Tsi gha Tsáá nqoana cáman q'oo koe ghù dèe?” témé. ²¹ Igabam kò Jeso ba tc'áróa ba òm tempele ba nxàe. ²² Eẽm ko x'ooan koe ghùèa xg'ara ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ãem xg'ao méèa hãa sa tc'ẽe-tc'ẽese. A xu a *Nqarim di zi Tcgãya* zi hẽe naka Jesom kò kg'ua hãa kg'uiian hẽéthẽe dtcòm.

Jeso ba khòem ko qaa sa q'ana hãa

²³ Eẽm ko Jeso ba Jerusalema koe hàna, Paseka òs kòès òm x'aèm ka, ka ne kò kái ne khòe ne x'ái zi ãem kò kúru zi bóò, a ne a Gam òm cg'òem koe dtcòm. ²⁴ Igabam ko Jeso ba táá tcom ne, wèe ne khòe nem q'ana hãa khama. ²⁵ Gataga i kò Gam koe qaase tama, c'ẽem khòem gha c'ẽe khòean ka nxàea tseegukagu sa. Gabá kò Gam ka q'ana hãa khòem koe hàna sa khama.

3

Jeso ba ko Nikodemase ba xgaa-xgaa

¹ Me kò c'ẽem khòem Farasaì xu òm Nikodemase ta ko ma tciiè ba hàna, Juta ne òm tc'ãa-cookg'ai ba. ² Jesom koem kò ntcúú ka hàà, a hàà bìrí Me a máá: “Rabiè, Nqarim koe guua Tsi xgaa-xgaa-kg'ao Tsi i sa ta q'ana hãa; cúí khòe ga Tsáá ko kúru zi x'ái zi kúrua hãa tite, Nqarim kò gaan cgoa hãa tama ne khama,” témé.

³ Me Jeso ba xò me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko máá: Khòem kò kàbase ábàè tama nem cuiskaga Nqarim di x'aian bóò hãa tite,” témé.

⁴ Me Nikodemase ba bìrí Me a máá: “Khòe ba ga kháè ntama ma gàeseam hãa koe ábàè? Xòòs di ncàan koe ba ko kháè gaicara tcàa, a nxàwa ábàè?” témé.

⁵ Me Jeso ba xò me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko máá: Khòem kò tshàan hẽe naka Tc'ẽe ba hẽéthẽe ka ábàè tama, nem cuiskaga Nqarim di x'aian koe tcana hãa tite. ⁶ Eẽ cgàam ka ábàèa sa cgàa si i, si ãe Tc'ẽem ka ábàèa sa Tc'ẽe si i. ⁷ Táá méè tsi bìrí tsir kò a ko máá: ‘Kàbase méè tu ábàè,’ témé ne are guu. ⁸ Tc'ãá ba ko gam ko tc'ẽe xòe za tc'ãá, tsi ko gam di ts'oo-q'ooan kóm, igaba tsi cuiskaga ãem guua hãa kana ãem ko qòò qgàian q'ãa tite. Me wèem khòem ãe Tc'ẽem ka ábàè ba gatà ii,” témé.

⁹ Me Nikodemase ba xò Me a máá: “Ntama zi gha ma ncẽe zi guú zi kúru?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xò me a máá: “Tsáá tsia Iseraele di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi i, igaba tsia ncẽe zi guú zi ka q'ãa tama? ¹¹ Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko máá: Sita q'ana hãa zi guú zi ka ta ko kg'ui, a ta a ko ãe ta bóò hãa zi ka nxàea tseegukagu, igaba tu gatu ãe ta ko gaas ka nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ¹² Nqòóm di zi guú zi kar ko kg'ui cgoa tu u igaba tu dtcòm tama, ka tua gha ntama ma dtcòm, ncèe nqarikg'ai di zi guú zi kar kò kg'ui cgoa tu u ne? ¹³ Cúí khòe ga qanega nqarikg'ai koe qaò ta ga hãa, ãe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam oose, Khòem òm Cóá ba, ncẽe nqarikg'ai koe hãa ba.

¹⁴ “Eẽm kò ma Moshe tchàa-xgóòs koe cg'ao ba ma ghù khamaga ma méem Khòem òm Cóá ba ma ghùè, ¹⁵ nakam gha nxàasega wèem khòem ãe ko Gam koe dtcòm ba chòò tamas kg'òe sa úú. ¹⁶ Nqari ba nqòò ba ncèeta noose ncàna hãa domkam kò Gam òm Cóám cúise ábàèa hãa ba tcg'óó hãa khama, nxàasegam gha òm wèem ãe ko Gam koe dtcòm ba táá kaàkaguè, igabam gha chòò tamas kg'òe sa úú ka. ¹⁷ Nqari ba kò Gam òm

Cóám gha hàà nqǎó ba xgàra ka tsééa óá Me tama, igabam kò hààm gha nqǎó ba kgoara ka tsééa óá Mea hãa. ¹⁸ Eẽ ko Gam koe dtcòm ba xgàràe tite, igaba gaam ẽe Gam koe dtcòm tama ba nxãakamaga xgàràe hãa, Nqarim dim Cóám, ncẽe cúise ábàèa hãam koem kò táá dtcòm khama. ¹⁹ Ncẽea xgàrakus *ko ma tséé* ga a: X'áà ba kò nqǎómkg'ai koe hààraa, igabaga i kò khóèan ntcùúan ncàma hãa x'áàn ka, gaan di zi tséé zia kò cg'ǎè zi i domka. ²⁰ Wèém khóèm ẽe ko cg'ǎèan kúrú ba x'áàn hòrea, a x'áàn koe hàà tite khama, nxãasega i gha gam di cg'ǎè tsééan táá x'áise ka. ²¹ Igaba diim wèém ẽe ko tseeguan kúrú ba ko x'áàn koe hàà, nxãasega i gha gam di tsééan qǎèse bóòse ka, Nqarim ko ma tc'ẽe khamam ma kúrú hãa sa," tam méé.

Jeso ba hěe naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hěéthěe e

²² Ncẽe zi gúù zi qǎá q'oo koe xu kò Jeso ba hěe naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěe xu Jutea dim nqǎóm koe qǎò. Gaa koem kò síi gaxu cgoa ão, a ba a *khóè ne* tcguù-tcguu. ²³ Me kò thěe Johane ba Ainone koe *khóè ne* tcguù-tcguu, ncẽe kò Salime dim x'áém ka cúuse hãam x'áé ba, gaa koe i kò tshàan kái i khama, ne kòo khóè ne gaa koe qǎò tcguù-tcguu. ²⁴ Johane ba kò qanega qǎé-nquus koe tcǎàè ta ga hãa khama.

²⁵ Xu kò Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'ẽem Jutam cgoa q'ano-q'anosean dis ntcoeku sa ghùì. ²⁶ Ka xu kò Johanem koe síi, a bìrí me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, ẽe kò tsáá cgoa Jorotane ka ncii za hànám Khóè ba, ẽe tsi kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa ba ko ncẽeska *khóè ne* tcguù-tcguu, i ko wèé khóèan Gam koe síi," témé.

²⁷ Me Johane ba xoa xu a máá: "Khóè ba cuiskaga cúí gúù ga q'òò hãa tite, nqarikg'ai koem kò guu naka máàè e tama ne. ²⁸ Gaxao igaba xao ga tíi ka nxàea tseegukagu ẽer kòo máá: 'Tíi ra Krester tama ra a, igaba ra Gam ko hààs cookg'ai koe tsééa tcg'òòèa hãa,' témé ka. ²⁹ Eẽ sèè-kg'aos cgoa hàna ba sèè-kg'ao me e, me sèè-kg'aom dim tcáràm ẽe téé a ko komsana me ba ko kaisase sèè-kg'aom dim dòm ba qǎè-tcaoa máá. Gaa domka i ncẽeska tiri qǎè-tcaoaan cg'oèa hãa. ³⁰ Gam di cgáéan méé i kaisase càuse, naka i tiri cg'aré-cg'arésean kaisase nqǎaka síi," tam méé.

³¹ Eẽ tc'amaka guua ba wèé ne ka tc'amaka hàna. Eẽ nqǎómkg'ai koe guua ba nqǎómkg'ai di me e a ko nqǎómkg'ai di zi gúù zi ka kg'ui. Eẽ nqarikg'ai koe guua hãa ba wèé ne tc'amkg'ai koe hàna. ³² Eẽm bóò hãa, a kóma hãa gúù nem ko nxàea tseegukagu, igaba i cúí khóè ga Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ³³ Khóèm ẽe ko Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm ba ko Nqari ba tseegu di Me e sa nxàea tcg'òó. ³⁴ Eẽm Nqari ba tsééa tcg'òó hãa ba ko Nqarim di kg'uiian kg'ui khama, tc'ǎò-tc'ǎo sa nqǎéa hãasem ko Nqari ba Tc'ẽe ba máà *Me* khama. ³⁵ Xòò ba Gam dim Cóá ba ncàma hãa, a wèé zi gúù zi Gam tshàu q'oo koe tcana hãa. ³⁶ Diim wèém ẽe ko Cóám koe dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, igaba ẽe ko Cóá ba xguì ba cuiskaga kg'òèan hòò tite, i gha Nqarim di xgòàn gaam koe hãa.

4

Jeso ba ko Samaria dis khóès cgoa kg'ui

¹⁻³ Jeso ba kò kái xgaa-xgaase-kg'aoan kúrú, a ba a Johane ba nqǎéa hãase kái ne khóè ne tcguù-tcguu. Xu kò Farasai xu ncẽe sa kóm. (Igabam ko Jeso ba tcguù-tcguu tama, xu kòo Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko tcguù-tcguu.) Eẽm ko Jeso ba ẽe kò nxàèè sa kóm, kam kò Jutea koe guu a ba a gaicara Galilea koe kǎbise kg'oana.

⁴ Samaria dim nqǎóm koe méém tcana tcg'oas gúù si i kò ii. ⁵ Me Samaria koe hànám x'áé-coam Sikare ta ko ma tcièm koe síi tcǎà, c'ẽem xhàrààm Jakobem kò cóásem Josefa ba máà hãam koe. ⁶ Me kò Jakobem dim tsàù ba gaa koe hãa. Me kò Jeso ba qǎòs qǎòs koem guua hãa khama xhóea hãa, khamam kò gaam tsàùm qǎe koe síi ntcǎóa-ntcǎe, koaba nqǎe e kò ii.

⁷ Si ko Samaria dis khòe sa gaa koe hàà, tshàa nes gha hàà xài ka, Me Jeso ba bìrì si a máá: “Tshàan au Ter kg'áà,” témé. ⁸ (Xu kò Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu x'áém koe tcana hãa, sí xu gha tc'òoan x'amá ka.) ⁹ Si Samaria dis khòe sa bìrì Me a máá: “Tsáá Tsi Juta Tsi i, ra tíí Samaria dir khòe ra a. Ka Tsia ga nxãaska ntama ma tshàan dtcàrà te?” témé. Juta ne hëé naka Samaria ne hëéthëéa ko xg'ae qgáa káa a khama.

¹⁰ Me Jeso ba xòa si a máá: “Ngarim dis máàku sa si kò q'ana hãa ne, a Dìim ko dtcàrà si sa q'ana hãa, ne si ga ko sáa dtcàrà Mea hãa, Me ga kò kg'òèan di tshàan máa sia hãa,” témé. ¹¹ Si khòe sa bìrì Me a máá: “X'aigaè, xài cgoa Tsi ga gàba Tsi úú tama, me tsàù ba nqúù q'ane me e. Ka Tsia ko nxãaska gaa kg'òèan di tshàan nda hòò? ¹² A Tsáá Tsia gatá ka xòòm Jakobem ka kaia hãa, ncëe kò tsàù ba máa ta ba, i kò gabá hëé, naka gam ka cóáse ga xu hëé, naka gam di kg'oo-coan hëéthëé gam koe kg'áà ba?” témé.

¹³ Me Jeso ba xòa si a máá: “Wèém khòèm ncëe tshàan ko kg'áà ba gha gaicara cáń. ¹⁴ Igaba dìim wèém ãe gha tshàan ãer gha máa me kg'áà ba gaicara chòò tamase cáńa hãa tite. Igaba wèém ãer gha ko ncëe tshàan máam koe i gha chòò tamas kg'òès di tshàan di tsgòrèan kúrúse,” tam méé. ¹⁵ Si khòe sa bìrì Me a máá: “X'aigaè, ncëe tshàan máa te, nakar gha nxãasega táá gaicara cáń guu, naka ra nxãasega ncëe koe hàà xàian ka táá ncëeta noom dàò ba qòò guu,” témé.

¹⁶ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Qòò naka sia síí sarim khòe ba tcii na kàbise na hàà,” témé.

¹⁷ Si khòe sa xòa Me a máá: “Khòe bar úú tama,” témé.

Me Jeso ba bìrì si a máá: “Tseegu si ko, ãe si ko máá, khòe ba si úú tama, témé ka. ¹⁸ 5 xu khòe xu si kò úúa hãa, igaba si ncëeska úúam khòe ba sarim tama me e. Eë si ko nxàe gúua nea tseegu u,” témé. ¹⁹ Si khòe sa bìrì Me a máá: “X'aigaè, Tsáá Tsia porofiti Tsi i sar ko bóò. ²⁰ Gatá ka xòò ga xua kòò ncëem xàbim koe còrè, igaba tu ko gatu máá, Jerusalema ba gaam qgáim gaa koe méé ta còrè me e, témé,” tas méé.

²¹ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Khòe seè, dtcòm ãer ko méés gúu sa: X'aè ba ko hàà ncëem xàbim koe kana Jerusalema koe ga igaba tu Abo ba còrèa hãa tite ba ke. ²² Gatu Samaria tua kò c'úua tu hãa gúuan còrè, ta ko sita Juta ta q'ana ta hãa sa còrè, kgoarasea nea Juta ne koe guua hãa khama. ²³ Igabam ko x'aè ba hàà, a nxãakamaga hààraa, ncëe tseeguan di dqòm-kg'aoan gha Tc'ëem koe hëé naka tseeguan koe hëéthëé Abo ba dqòm ba. Abo ba ko gatá ii ne dqòm-kg'ao ne qaa khama. ²⁴ Ngari ba Tc'ëe Me e, ke méé ne Gam di ne dqòm-kg'ao ne Tc'ëe ba hëé naka tseeguan koe hëéthëé dqòm Me,” tam méé. ²⁵ Si khòe sa bìrì Me a máá: “Mesiam Krete ta ko ma tciiè ba ko hàà sar q'ana hãa. Eëm ko hàà nem gha hàà wèè zi gúu zi ka bìrì ta a,” témé.

²⁶ Me Jeso ba xòa si a máá: “Tíí ncëe ko sáa cgoa kg'ui Ra gar ga Ra a,” témé.

²⁷ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu kàbise. Eë xu ko hàà ka xu kò sao-xg'ae Me Me hãa a ko khòes cgoa kg'ui xu are. Igaba i ko táá cúia xu ga tèè a máá: “Dùú sa Tsi ko qaa?” kana “Dùús domka Tsia ko gas cgoa kg'ui?” témé.

²⁸ Kas ko gas ñim gàbam xài cgoa di ba guu, a sa a x'áé-dxoom koe kàbise a síí khòe ne bìrì a máá: ²⁹ “Hàà naka síí wèè zi gúu zi ãer kúrúa hãa zi ka bìrì tea hãam Khòe ba bóò. A Gaam Kretem ga ba ga ii?” témé. ³⁰ Ne x'áé-dxoom koe guu a ne a Gam koe síí.

³¹ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu Gam cgoa kg'ui a máá: “Xga-xga-kg'aoè, tc'òó,” témé. ³² Me bìrì xu a máá: “Tc'òó Ra gha tc'òoa ner Tíí úúa hãa, gaxao ka c'úuèa hãa a,” témé. ³³ Xu xga-xgaase-kg'ao xu xóe a bìríku a máá: “Ncãa i gáé c'ëe khòean tc'òoan óaga máá Me?” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Tiri tc'òoa nea Gaam ãe tséé Tea hãam ko tc'ëe sa kúrú si i, naka Gam dis tséé sa xg'ara-xg'ara sa hëéthëé e. ³⁵ Ncëeta tu gáé gatu méé tama: ‘4 nxoea nea qaua hãa, me ko nxãwa x'aëm tc'òoan méé i khòáè di ba hàà,’ témé tama? Bóò, bìrì xao or ko, ghùì-kg'ai xao naka bóò xhàrà ma x'áéa hãa, a i a khòáè i gha sa tééa máána hãa. ³⁶ Eë ko tc'òoan khòá ba ko surutaè, a ba a ko chòò tamas kg'òès di tc'ároan sáa-xg'ae, tsara gha nxãasega ãe ko xhàrà ba hëé naka ãe kò khòá ba hëéthëé tsara xg'ae a qàè-tcao.

³⁷ Ncëem kg'ui ba tseegu me e khama, ncëe ko máá: 'C'ëe ba ko xhàrà, me ko c'ëe ba khóá! tème ba. ³⁸ Tsée xaoa Ra hãa, síi xao gha ãe xao tsée tama koe khóá ka. C'ëe nea gaa koe tséea hãa, xao ko gaxao gane di tséea koe tcuù," tam méé.

³⁹ Ne kò kái ne Samaria ne ãem x'áé-dxoom di ne Gam koe dtcòm, kg'uim khóès kò nxàea tseegukagua hãam domka, ncëe kò máá: "Wèé zi guù zi ãer kúrú hãa zi kam bìrí tea hãa," tème ba. ⁴⁰ Eë ne ko Samaria ne Gam koe hàà, ka ne kò dtcàrà Me gane cgoam gha hãa sa, Me càmm cáman hãa cgoa ne.

⁴¹ Ne kò Gam di kg'uiian domka kaisase kái ne dtcòm. ⁴² A ne a khóè sa bìrí a máá: "Ncëeska ta ãe si nxàea hãa guùan domka cúí dtcòm tama, igaba ta ncãa kóma mááse Me, a ta a ncëem khóè ba nqóóm dim Kgoara-kg'ao Me e sa ncëeska q'ana hãa," ta ne méé.

⁴³ Eë tsara cámm tsara qãá q'oo koem kò gaa koe tcg'oa a Galilea koe qõò. ⁴⁴ (Jeso ba kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa, porofiti ba gam dim x'áém koe dtcòmme tamam khóè me e sa khama.) ⁴⁵ Eë ko Galilea koe tcãà, ka ne kò Galilea di ne khóè ne qãèse hààkagu Me. Wèé zi guù zi ãem kò Jerusalema koe kòès dim cámm ka kúrú hãa zi ne kò bóò hãa khama, gane igaba ne ko gaas kòès koe hààraa khama.

Jeso ba ko x'aiga-coam dim cóá ba qãèkagu

⁴⁶ Gaiam kò Kana dim x'áém koe síi Galilea di i, ncëe gaa koem kò tshàan kúrú i góé ii koe. Me kò Kaperenaume koe c'ëem tc'ãà-cookg'ai ba hãa, ncëe gam dim cóám kò tsàa ba. ⁴⁷ Eë ko Jeso ba Jutea koe guu a Galilea koe hààraa hãa sa kóm, kam kò Gam koe síi a dtcàrà Me, hààm gha gam dim cóá ba kg'òèkagu ka, ncëe ko x'oos qàe koe hãa ba.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: "X'ái zi hëé naka are-aresa zi guù zi hëéthëé tu kò bóò tama ne tu cuiskaga dtcòm tite," tème. ⁴⁹ Me x'aiga-coa ba bìrí Me a máá: "X'aigaè, cóám tirim x'óó tamas cookg'ai koe hàà," tème.

⁵⁰ Me Jeso ba xoa me a máá: "Tsarim cóá ba gha kg'òè ke qõò," tème. Me khóè ba ãem Jeso ba bìrí mea kg'uiian dtcòm, a ba a qõò. ⁵¹ Qanegam dàòm q'oo koe hãa a ko qõò, ka xu kò gam di xu qãà xu qãè tchòàn gam dim cóá ba kg'òèa hãa di cgoa hàà xg'ae cgoa me.

⁵² Me dùútsa x'àèm kam kò cóá ba qàè sa tèè xu, xu bìrí me a máá: "Ncëe ncãa nqáém cámm ka i ncãa tciàn guu me, koaba di x'aè ka," tème. ⁵³ Me kò cóám ka xõò ba nxãaska q'ana hãa gaam x'àèm ãem ka gam kò Jeso ba bìrí mea hãa a máá: "Tsarim cóá ba gha kg'òè," tème sa. Ka ne kò gabá hëé naka gam dim nquum di ne wèé ne hëéthëé dtcòm.

⁵⁴ Ncëea kò càmm dis x'áís ga si i, Jesom kò Jutea koe guu a Galilea koe hàà kam kò kúrú hãa sa.

5

Jeso ba ko khóè ba tèbem koe qãèkagu

¹ Ncëe zi guù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Jerusalema koe qõò, c'ëes kòès Jutea ne di sa kò gaa koe hàà khama. ² Nxãaskas kò Jerusalema koe heke-kg'ám sa hàà, ncëe kò 'Ghùuan dis Heke-kg'ám sa' ta ma tciè sa. Me kò ncëes heke-kg'áms qàe koe tèbe ba hãa, Hebera dis kg'uis ka ko 'Betesata' ta ma tciè ba, 5 zi xàò-xao zi kò úúa hãa ba. ³ Gaa zi xàò-xao zi koe ne kò kái ne khóè ne tsàako ne hãa, káà tcgái ne hëé naka qõò tama ne hëé naka nqoara ne hëéthëé e. ⁴ ⁵ Nxãaskam kò c'ëem khóè ba gaa koe hàà, 38 kurian kòò úú a kò tsàa ba. ⁶ Eë ko Jeso ba bóò me, me gaa koe xóé-xòe, kam kò nciísem tsàara hãa sa bóò q'ãa, a tèè me a máá: "A qãè kg'oana tsia?" tème. ⁷ Me ãem tciì-khoe ba xoa me a máá: "X'aigaè, cúí khóè gar úú tama ãem kò tshàa ba kòbi-kòbise ne gha gaam koe tcãà te e. Eë kò tcãà kg'oana ne i ko c'ëe khóèan tíi ka tc'ãà a tcãà," tam méé.

* **5:4:** C'ëe zi tcgáya zi Gerika di zi ncëe xùri ko kg'uiian úúa: "a ne a ko tshàan di kòbi-kòbisean qãà. 4 Moengele ba ko kuri c'ëe x'aè ka gaam tshàam koe xõa, a tshàan kòbi-kòbi khama. Me ãe tc'ãà a tshàam koe hààraam khóè ba tcãà a wèes tciis ãem ga úúa hãas koe qãèkaguè, ãe i ko tshàan kòbi-kòbiè ka."

⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Těe naka tsarim tcoà ba sée naka tsia qǒò,” témé. ⁹ Me gaam khòè ba kúúga qǎè. A ba a gam dim tcoà ba sée, a qǒò.

Eēm cárn ba kò Sabata dim cárn me e. ¹⁰ Ka xu kò Juta xu ěe ko qǎèkaguèam khòè ba bìrí a máá: “Sabata dim cárn me e khama tsi tsarim tcoà ba tsi ga sée sa kgoara máàè tama,” témé. ¹¹ Me xǒa xu a máá: “Khòèm ěe qǎèkagu tea ba ncǎa bìrí te a máá: ‘Tsarim tcoà ba sée naka tsia qǒò,’ témé,” tam méé. ¹² Ka xu kò tée me a máá: “Dìí ba ěem khòè ba ncěe ko máá, tcoà ba méé tsi sée naka qǒò, témé ba?” ta xu méé. ¹³ Igabam kò ěe qǎèkaguèam khòè ba c'ùua hǎa dìí Me e kò ii sa, Jeso ba kò qǒò hǎa, ne kò gataga gaam qǎàim koe kò hǎa ne khòè ne kái ne e thěé khama.

¹⁴ Eě zi gúù zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba tempelem koe sao-xg'ae me, a bìrí me a máá: “Bòò, ncěeska tsi qǎè tsi i. Táá méé tsi gaicara chìbian kúrú guu, nxǎasega i gha kaisase cg'ǎè gúùan táá kúrúse cgae tsi ka,” témé. ¹⁵ Me gaam khòè ba tcg'oa, a síí Juta xu bìrí, Jeso Me e kò ii, ncěe kò qǎèkagu mea hǎa ba sa.

¹⁶ Ka xu kò gaas kaga Juta xu *tshoa-tshoa* a Jeso ba xgàra, Sabata dim cárn kam kò ncěe zi tsée zi kúrú hǎa khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tirim Abo ba ko wée x'aè ka tsée, ncěeskaga igaba, Ra ko Tíí igaba thěé tsée,” témé.

¹⁸ Gaa domkaga ne kò Juta ne cg'ǒo Me ne gham dàò ba kaisase tcg'ai-tcaoa hǎase qaa, Sabata dim cárn di x'àèan cúim kò khǒá tama, igabam kò thěé máá, Nqari ba Gam ka Xòòm tc'áró-tc'aro Me e, ta mééa, a kòo Nqarim cgoa tc'ǎò-tc'ǎose.

Jesom di qaria ne

¹⁹ Me Jeso ba xǒa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Cuiskagam Cóá ba c'ěe gúù cúí ga kúrú hǎa tite, igabam gha ěem ko Xòò ba bóò Me ko kúrú cúí sa kúrú. Wées ěem ko Xòò ba kúrú sam ko Cóá ba gataga thěé kúrú khama. ²⁰ Xòò ba Cóá ba ncàma hǎa, a ko wée zi ěem ko kúrú zi x'ái Me. A ba a gha ncěe zi tsée zi ka kaia hǎa zi tsée zi x'ái Me, nxǎasega tu gha are ka. ²¹ Eēm ko Xòò ba ěe x'óó hǎa ne ghùí a kg'òèkagu khamagam gha ma Cóá ba ěem ncàma hǎa ne kg'òèkagu. ²² Abo ba cúí khòè ga xgàra tama, igabam Cóáse ba wée qarian xgàran di máàna hǎa, ²³ nxǎasega ne gha wéea ne ga Cóá ba tcom ka, ěe ne ma Xòò ba tcoma hǎa khamaga ma. Eě Cóá ba tcom tama nea Xòòm ěe tsée Mea hǎa ba tcom tama.

²⁴ “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Eě ko Tiri kg'uiian komsana, a ko Gaam ěe tsée Tea hǎam koe dtcòm, ba chǒò tamas kg'òè sa úúa hǎa, a xgàrakuan koe tcǎa tite, igabam x'ooan koe tcg'oara hǎa, a kg'òèan koe tcana hǎa. ²⁵ Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: X'aè ba ko hàà, a nxǎakamaga hààra xg'araa, ěe x'óó hǎa ne gha Nqarim dim Cóám dim dòm ba kóm ba, ne gha gane ěe ko kóm Me ne kg'òè. ²⁶ Eēm ma Xòò ba ma Gam ka kg'òèan úúa hǎa khamagam gataga thěé Cóáse ba qarian máàna hǎa, Gam kam gha kg'òèan úú di i. ²⁷ A ba a Cóá ba xgàram gha di qarian máàna hǎa, Khòèm dim Cóá Me e khama. ²⁸ Táá méé tu ncěes gúùs ka arekaguè guu, x'aè ba ko hàà wée ne ěe tc'ám zi koe hàna ne gha Gam dim dòm ba kóm ba ke, ²⁹ a ne a gha gane di zi tc'ám zi koe tcg'oa: ěe kò qǎèan kúrú hǎa ne gha tée a kg'òè, ne gha ěe kò cg'ǎèan kúrú hǎa ne tée a xgàrà. ³⁰ Tíí ra cúí gúù ga cúí kúrú hǎa tite. Eěr ko ma Abom koe ma kóm khamar ko ma xgàra, i Tiri xgàra-q'ooan tchàno o, Tíí ko tc'ěe sar qaa tama, igabar ko ěe tsée Tea hǎam ko tc'ěe sa kúrú khama.

Jesom ka nxàea tseegukagua ne

³¹ “Tíí kar kòo nxàea tseegukagua máàse nes Tiris nxàea tseegukagu sa cuiskaga tseegu di sa ii tite. ³² C'ěe ba hàna ěe ko Tíí ka nxàea tseegukagu ba, Ra q'ana hǎa ěem gha ko Tíí ka nxàea tseegukagus kg'ui sa tseegu di si i sa. ³³ Johanem koe tu kò khòèan tséea úú, me kò síí tseeguan nxàea tseegukagu. ³⁴ Khòèan di nxàea tseegukagua ner ko dtcòm tama si i, igabar ko ncěe zi gúù zi kg'ui, kgoaraè tu gha ka. ³⁵ Johane ba kò x'áà-x'aa-kg'ai cgoa

dis gúùs karuko a ko x'áàs khama ii, tu kò x'aè-coam ka tu gha gam di x'ààn koe qǎè-tcao sa tc'ěe.

³⁶ “Nxàea tseegukagu sar úúa, ncěe Johanem dis kaga kaia hãa sa. Ncěe zi tsée zim Abo ba máà Tea hãa, xg'ara-xg'ara zir gha ka, gazi ncěr ko kúrú zi ko Tíi ka nxàea tseegukagu khama, Abom tsée Tea hãa sa. ³⁷ Abom ncěe tsée Tea hãa ba Tíi ka nxàea tseegukagua hãa. Tu gatu qanega dòma ba kóm ta ga hãa, kana kg'áía ba igabaga tu bóò ta ga hãa. ³⁸ Gam di kg'uiian igaba i gatu koe hãa tama, ěem tséea hãa ba tu dtcòm tama khama. ³⁹ Nqarim di zi Tcgãya zi tu ko kaisase bóò q'oo, gatua tc'ěea máá, gazi koe tu gha chòò tamas kg'òè sa hòò, ta tc'ěea khama. Igabaga zi ko ěe zi Tcgãya zi Tíi ka nxàea tseegukagu. ⁴⁰ Igabaga tu ko Tíi koe hààn xguì, hàà tu gha kg'òèan hòò ka.

⁴¹ “Dqòm̃kua ner khòèan koe qaa tama. ⁴² Igabar q'ana hãa nta ii tu khòè tu u sa, Nqarim di ncàm̃kuan tcáoá tu q'oo koe úú tama tu. ⁴³ Abom dim cg'òèm cgoar hààraa, igaba tu kò táá séea mááse Te. Igabaga ncěe c'ěem khòèm kòò gam di cg'òèan cgoa hàà ne tu ko séea mááse me. ⁴⁴ Nta tu gha ma dtcòm, ncěe gatu ka c'ěea ne koe cúíga tu kòò dqòm̃an qaara mááse, a tu a Nqarim cúim koe guua hãa dqòm̃an qaa tama ne?

⁴⁵ “Igaba mée tu táá tc'ěea máá, Nqarim cookg'ai koer gha Tíi chìbi-chibi tu u, ta tc'ěea guu. Gatua gha chìbi-chibi tu um khòè ba Moshe me e, gatu di ngòòan tu gam koe tòóa hãa ba. ⁴⁶ Ncěe Moshe ba tu kò dtcòm̃a hãa, ne tu ga kò Tíi thée dtcòm̃ Tea hãa, Tíi kam góáa hãa khama. ⁴⁷ Igaba ncěe gam góáa hãa zi tu kò dtcòm̃ tama, ne tua gha nxãaska Tíi ko mée zi ntama dtcòm̃?” tam Jeso ba mée.

6

*Jeso ba ko 5,000 ne khòè ne tc'óókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)*

¹ Ncěe zi gúù zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba Galilea dim tshàam ka c'ěe xòèa ba za tchoaba, ncěe Tiberia di ta kòò ma tciìe e. ² Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa xùri Me, ěe kòò tsàa ne khòè ne koem kò kúrú zi x'ái zi ne kò bóò khama. ³ Me Jeso ba xàbim di c'ěe xòèa ba za q'ábà qaò, a síi Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa gaa koe ntcóó. ⁴ Si kò Juta ne dis kòès Paseka di sa cúù si i.

⁵ Ěem ko Jeso ba ghùì-kg'ai a ko kaias xg'aes khòè ne di sa bóò si ko Gam koe hàà, kam kò Filipi ba bìrì a máá: “Nda xae gha síi péréan x'ámá, ncěe ne khòè ne gha hàà tc'óó o?” témé. ⁶ (Ncěetam ko ma kúrúá bóò ba domka tèè me, tc'ěea ba koem kò nxãakamaga q'ana hãa dùú sam gha kúrú sa khama.)

⁷ Me Filipi ba xòe Me a máá: “Khòèm ko 8 nxoean q'oo koe gàbakaguè maria ne cuiskaga tc'òò tite, ncěeta noo ne khòè ne tc'óókagua ne!” témé.

⁸ Me Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ěem Anteream ncěe Simonem Peterem ka káimkhoe ba kg'ui a máá: ⁹ “C'ěem cóá ba ncěe koe hãa, 5 xu péré xu hěe naka càm x'àu tsara hěéthěe qgóóa hãa ba, ka sa ncěe sa dùú cgáé saa ncěeta noo ne khòè ne koe?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba máá: “Khòè ne xao bìrì naka ne ntcóó,” témé. Kái dcãa nea kò ěem qgàim koe hãa khama. Ne kò wèé ne khòè ne ntcóó, 5,000 khama noo xu khòè xu u kò ii. ¹¹ Me Jeso ba nxãaska péré xu sée, a ba a Nqari ba qǎè-tcaoa máá, a khòè ne ěe koe kò ntcóóa-ntcòe ne máà xu, ne kò ěe ne ko ma tc'ěe khama ma tc'óó. A ba a kò x'àuàn ka thée gataga hěé.

¹² Ěe ne ko wèé ne tc'óóa xg'ara a ko xg'ãà, kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Sáà xg'ae péré qàmàn ěe qaùà hãa a, naka i gha nxãasega táá cúí gúù ga ncoiè guu,” témé. ¹³ Xu kò ěe khòè ne ka kò tc'óóa qaùè péréan ka 12 xu q'ore xu péré qàmàn di xu tcãà, xu cg'òè, ěe xu péré xu 5 xu koe guu a.

¹⁴ Ěe ne ko khòè ne x'áis ěem kò Jeso ba kúrúá hãa sa bóò, ka ne ko tshoa-tshoa a máá: “Tseegukagam Gaam porofitim ga Me e nqóóm koe ga ko hàà ba,” témé. ¹⁵ Me kò Jeso

ba, hàà ne ko kgàa ka sèe a x'aiga ba kúru Me sa nxãakamaga q'ana hãa, khamam kò tcg'oaragu ne a xàbim koe qõò.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe qõò
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Eẽ i ko dqàa ka xu kò Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu tshàam koe qõò, ¹⁷ a xu a sí dxòrom koe tcàa a tshàa ba tchoaba a Kaperenaume koe qõò. Ntcùu u kò ii, Me kò Jeso ba qanega hàà cgae xu ta ga hãa. ¹⁸ Tshàa ne kò kòbi-kòbise, kaiaam tc'ãa ba kò tc'ãa khama. ¹⁹ Eẽ xu ko 5 kana 6 di qáò-q'ooan khama noo kilomitaran qõò, ka xu kò Jeso ba bóò Me tshàam tc'amkg'ai koe ko náà qõò, a ko dxòrom koe cúu, ka xu kò q'ae. ²⁰ Igabam kò birí xu a máá: “Tíí Ra a. Ke xao táá q'áò guu,” témé. ²¹ Ka xu kò dxòrom koem gha gaxu cgoa hãa sa qãè-tcaoa máána hãa, igabam kò dxòro ba ãe xu kò qõòm nqõóm koe kúúga sí tcàa, a sí gómankg'ai koe téé.

²² Xùrikom cáim kas kò khóè ne dis xg'ae ãe kò tshàam ka ncii za hãa sa cúim dxòro ba hãa sa bóò, Me Jeso ba qanega Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu cgoa gaam koe tcàa ta ga hãa, igaba xu kò xgaaxgaase-k'ao xu cuiaga qõò hãa sa. ²³ Nxãaska xu kò c'ãe xu dxòro xu Tiberia koe guua hãa xu, ãem kò X'aiga ba péréan qãè-tcaoa máá xg'ara si xg'ae sa ntcóó a ko tc'óó qgái qàe ka cúuse hàà. ²⁴ Eẽs ko khóè ne dis xg'ae sa Jesom káà ii, xu Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu thée káà xu u sa bóò q'ãa, ka ne kò dxòro xu koe tcàa a ne a Kaperenaume koe qõò, a sí Jeso ba qaa.

Jeso ba kg'õèan dim Péré Me e

²⁵ Eẽ ne ko tshàam ka ncii za sí sao-xg'ae Me ka ne kò tõe Me a máá: “Xgaaxgaax-k'ao Tseè, ncõe koe Tsi n-cáma hààraa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: X'ái zi tu bóò hãa domka tu qaa Te tama, igabaga tu péréan tc'óó a xg'ãa hãa domka a. ²⁷ Táá mée tu kaàko tc'óoan tsée-k'g'am guu, igaba mée tu chòò tamag kg'òes koe gha hãa tc'óoan tsée-k'g'am, Khóèm dim Cóám gha máà tu u. Nqarim Abo ba Gam koe x'ái sa tòó hãa *Gaam dim cóám ii di sa*,” tam mée.

²⁸ Ka ne ko nxãaska tõe Me a máá: “Dùú sa ta gha kúru, a nxãasega Nqarim ko tc'ãe sa kúru?” ta ne mée.

²⁹ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Nqarim ko tc'ãe sa ncõe si i: Gaam ãem tséea hãam koe tu gha dtcòm si i,” témé. ³⁰ Ka ne kò nxãaska xoa Me a máá: “Dùútsa x'ái sa Tsi gha Tsáá khée kúru, ta nxãasega bóò a Tsáá koe dtcòm? Dùú sa Tsi gha kúru? ³¹ Gatá ka xò ga nea ko tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciie péréan* tc'óó. Ncõe i ma góásea a ko máá: ‘Nqarikg'ai koe guua hãa péré nem kò máà ne ne tc'óó,’ témé khamaga ma,” ta ne mée.

³² Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Moshem tama me e kò ii, ãe nqarikg'ai koe guua hãa péréan máà tu ua ba, igaba Abo Me e kò ii, ãe tseegu di péréan nqarikg'ai koe guua hãa máà tu ua ba. ³³ Nqarim di péréa ne Gaam ãe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam ga Me e khama, nqóó ba kg'õèan máána hãa ba,” tam mée.

³⁴ Ne birí Me a máá: “X'aigaè, ãe péréan wée cáim ka máà ta a,” témé.

³⁵ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tíí Ra kg'õèan dir Péré Ra a. Dìim wèem ãe ko Tíí koe hàà ba cuiskaga xàbà hãa tite, me dìim wèem ãe ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga gaicara cáma hãa tite. ³⁶ Igaba ãer ma birí tua khama: bóò Tea tu hãa igaba tu qanega dtcòm tama. ³⁷ Wèem *khóèm* ãem Abo ba máà Tea hãa ba gha Tíí koe hàà, Ra dìim wèem ãe gha ko Tíí koe hàà ba tchàa koe aagua hãa tite. ³⁸ Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa, hààr gha Tíí ko tc'ãe sa kúru ka tamase, igaba ãe tsée Tea hãam ko tc'ãe sar gha hàà kúru ka khama. ³⁹ Ncèea Gaam ãe tsée Tea hãam ko tc'ees ga si i: *wée ne khóè ne* ãem máà Tea hãa ne ka méem táá cúim ga ba aaguse guu, igaba méem cò dim cáim ka ghùie. ⁴⁰ Ncèea Abom ko ma tc'ãe ga a khama: Wèem ãe ko Cóá ba bóò, a ko Gam koe dtcòm ba gha chòò tamag kg'òe sa úú. Ra gha nxãaska Tíí cò dim cáim ka x'ooan koe ghùie me,” tam mée.

⁴¹ Ne kò Juta ne tshoa-tshoa a Gam ka kg'ui-kg'uisse, ncēetam kò méé a máá: “Tíí Ra nqarikg'ai koe guu a xoana hãar Péré Ra a,” ta mééa hãa khama. ⁴² A ne a máá: “Ncēe ba gáé Jesom tama baa, Josefam ka Cóáse ba, ncēe xòò ba hēé naka xòò sa hēéthēé khara ta q'ana hãa ba? Ntama ba gha ncēeska máá: ‘Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa,’ témé?” ta ne méé.

⁴³ Me Jeso ba xòà ne a máá: “Táá tu gatu ka kg'ui-kg'uisse guu. ⁴⁴ Cúí khòè ga cuiskaga Tíí koe hàà tite, Abom ncēe tsééa óá Tea hãam kòò Tíí koe tsééa úú u ne cúí ga a, Ra gha còò dim cáń ka x'ooan koe ghùì ne. ⁴⁵ Góáse a hãa porofiti xu dì zi Tcgãya zì koe, a ko máá: ‘Wèéa nea gha Nqarim ka xgaa-xgaàè,’ témé. Me gha dìím wèém èe ko Abom koe komsana a ko Gam koe xgaa-xgaase ba Tíí koe hàà. ⁴⁶ Cúí khòè ga Nqari ba bóò ta ga hãa, Gaam èe Nqarim koe guua hãam Cúím oose. Gaam Cúí ba Abo ba bóòà hãa. ⁴⁷ Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Gaam èe ko dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa. ⁴⁸ Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. ⁴⁹ Gatu ka tsgòose ga xua kò tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciìè péréan* tc'óó, a kò x'óó. ⁵⁰ Igaba nqarikg'ai koe guua hãa Péréan ga ncēe e, ncēe khòèan ga tc'óó, a táá x'óó o. ⁵¹ Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a nqarikg'ai koe guua hãa Ra. Ncēe c'èem khòèan kòò ncēe Péréan tc'óó nem gha chòò tamase kg'òè. I ncēe Péréan Tiri cgàa a, ncēer gha nqòóm dì kg'òèan dì iise tcg'òó o.

⁵² Ne kò Juta ne xgòase kg'ui cgoaku a máá: “Ntama ba gha ncēem khòè ba cgàaa ba máá ta a ta tc'óó?” ta ne méé.

⁵³ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tseeguan kar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Khòèan dim Cóám dì cgàan tu kò tc'óó tama, a tu a c'áòà ba kg'áà tama ne tu gatu koe kg'òèan úú tama. ⁵⁴ Dìím wèém èe gha Tiri cgàan tc'óó, a Tiri c'áòan kg'áà ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, Ra gha còò dim cáń ka x'ooan koe ghùì me. ⁵⁵ Tirim cgàa baa tseegu dim tc'óó me e, i Tiri c'áòan tseegu dì kg'áà guú u khama. ⁵⁶ Dìím wèém èe ko Tiri cgàan tc'óó a ko Tiri c'áòan kg'áà ba gha Tíí koe hãa, Ra gha Tíí gam koe hãa. ⁵⁷ Eèem ma kg'òèa hãam Abo ba ma tsééa óá Tea hãa, Ra Abom domka kg'òèa hãa, khamagam gha ma èe ko Tíí tc'óó Te ba Tíí domka kg'òè. ⁵⁸ Ncēe nqarikg'ai koe guu a xoana hãa Péréan ga a. Gatu ka tsgòose ga xua Mana *ta ko ma tciìè péréan* tc'óó, a x'óóa hãa, igabagam gha èe gha ncēe Péréan tc'óó ba chòò tamase kg'òè,” tam méé.

⁵⁹ Ncēe zì guú zim kò èem kò Kaperenaume dim còrè-nquum koe hãa a ko xgaa-xgaa ka kg'ui.

Chòò tamas kg'òès dì kg'uia ne

⁶⁰ Káí xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom dì xu kò kóm Me, ka xu ko máá: “Ncēe kg'uia nea qóm m. Dìina gha kóma q'áa a?” témé.

⁶¹ Me kò Jeso ba Gam ka q'ana hãa, Gam dì xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò gaan ka kg'ui-kg'uisse sa, khamam kò tèè xu a máá: “Ncēes guú sa gáé ko tshúù-tshuu tcáo xao o? ⁶² Kháé xaoa gha nta méé, ncēe Khòèan dim Cóá ba xao kòò bóò Me ko èem ko kg'aia hãa koe qàò ne? ⁶³ Tc'èe ba ko kg'òèan máàm ga Me e, me cgàa ba cúí hùì ga úú tama. Eèr kò kg'ui cgoa tu u kg'uia nea kg'òèan ko máàm tc'èem koe guua hãa. ⁶⁴ Igaba ne gatu ka c'èe ne hàna ncēe dtcòm tama ne,” tam méé. (Dìina dtcòm tama, i gha dìin khòè ne tshàù q'oo koe tcàà Me sam kò Jeso ba tshoa-tshoases koe ga guu a q'ana hãa khama.) ⁶⁵ Me gaia kg'ui a máá: “Gaa domkar kò bìrí tua hãa a ko máá: Cúí khòè ga Tíí koe hàà tite, ncēe Abom kò kgoara máá a tama ne, témé,” tam méé.

⁶⁶ Eèem x'aèm koe guu ka ne kò káí ne xgaa-xgaase-kg'ao ne Gam dì ne kháóka tòóa dìbise a táá xùri Me.

⁶⁷ Me Jeso ba 12 xu tèè a máá: “Gaxao igaba xaoa qòò kg'oana?” témé.

⁶⁸ Me Simone Petere ba xòà Me a máá: “X'aigaè, dìin koe xae gha qòò? Tsáá Tsia chòò tama kg'òèan dì kg'uiian úúa hãa ka! ⁶⁹ Dtcòm xae ko, a xae a q'ana hãa Tsáá Tsia Nqarim dì Tsi i sa, ncēe Tcom-tcomsa Tsi,” tam méé.

⁷⁰ Me Jeso ba xòa a máá: “Tíí ga Ra gáé kò gaxao 12 xao nxárá tcg'òó mááse tama? Igabam gaxao ka c'ěe ba dxāwa me e,” témé. ⁷¹ (Jutasem, Simonem Isekariotem ka cóáse bam kòo nxàe, Jutase ba kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ka c'ěe me e, igabam kò khòe ne tshàu q'oo koe hàà tcāà Me khama.)

7

Jeso ba hěe naka qōese ga xu hěéthěe e

¹ Eě zi gúù zi qāá q'oo koem kò Jeso ba Galilea koe qōò te, Juta ne *di xu kaia xu* kò cg'ōo Me kg'oana hāa khamam kò Jutea koem gha qōò te sa tc'ěe tama. ² Me kò x'aèm Juta ne di zi xhái zi tshào dis kōès di ba cúù me e, ³ xu kò Jesom ka qōese ga xu birí Me a máá: “Ncěe koe mée Tsi tcg'oa naka Tsia Jutea koe qōò, naka ne Tsari ne xгаа-xgaase-kg'ao ne síí nxāasega kúrú Tsi ko zi gúù zi bóò. ⁴ Cúí khòe ga káà a gaan di zi gúù zi gha xàà hāase kúrú u, q'āàe i gha sa i ko tc'ěe ne. Gaa domka mée Tsi nqōóm koe x'áisel!” témé. ⁵ Xu kò Gam ka qōese ga xu igaba Gam koe dtcòm tama khama.

⁶ Me Jeso ba birí xu a máá: “Tirim x'aèm qāe ba qanega hàà ta ga hāa, igaba i gaxao ka wèe x'aèan ga qāe máá xaoa hāa. ⁷ Nqōò ba cuiskaga gaxaoa hòre xao o tite, igabam Tííà hòre Tea, cg'āe zi tsée zi ěem ko kúrú zir ko nxàea tseegukagu khama. ⁸ Qōò xao kōès koe gaxao ka. Tíí kam x'aè ba qanega hàà ta ga hāa khamar síí tite ke,” témé. ⁹ Ncēetam ko mée kam kò Galilea koe qaù.

Jeso ba ko xhái zi tshào dis kōès koe xгаа-xгаа

¹⁰ Eě xu ko qōese ga xu kōès koe qōò, kam kò Gam igaba thěe xgoaba a qōò, khòe ne ka hòò tamase igaba xàà hāase. ¹¹ Xu kò Juta xu kōès koe qaa Me a tēe a máá: “Gaam Khòe ba nda?” témé.

¹² Eě zi xg'ae zi khòe ne di zi koe i kò Gam ka kái kg'ui-kg'uissean hāa. Ne kò c'ěe ne máá: “Qāem khòe Me e,” témé, ne ko c'ěe ne máá: “Eě ěe, khòe nem ko hòakagu,” témé. ¹³ Igaba i kò cúí khòe ga kgoarasease Gam ka kg'ui tama, Juta xu ne kòo bèe khama.

¹⁴ Me kò Jeso ba kōès nqāe koe tempelem koe tcāà, a xгаа-xгаа. ¹⁵ Ka xu kò Juta xu kaisase are a xu a tēe a máá: “Ncēm khòe ba ncěe xгаа-xgaan ntama ma hòò, ncěe qanegam xгаа-xgae e tama ka?” témé.

¹⁶ Me Jeso ba xòa xu a máá: “Tiri xгаа-xгаа nea Tiri tama. Igaba i Gaam ěe tsée Tea hām koe guua. ¹⁷ Ncēe c'ēm khòem kòo *Nqarim ko* tc'ěe sa kúrú kg'oana hāa, nem gha bóò tcg'òó, Tiri xгаа-xgaan Nqarim koe guua hāa, kana Ra ko Tíí ka kg'ui sa. ¹⁸ Gaam ěe ko cúíaga gam ka kg'ui ba ko dqòmkuu qara mááse. Igaba gaam ěe tsée mea hām di dqòmkuu ko qaa ba tseegu di me e, i gam koe cúí cg'āe ga káà a. ¹⁹ Moshe ba gáé x'áe-kg'áman máà tu u ta ga hāa? Gataga i ii, igaba i cúí tu ga x'áe-kg'áman ko mée sa kúrú tama! Dùús domka tu ko cg'ōo Te tu gha sa tc'ěe?” tam ma tēe ne.

²⁰ Si xg'ae sa xòa Me a máá: “Dxāwa tc'ěe Tsi úúa hāa! Dii na cg'ōo Tsi kg'oana?” témé.

²¹ Me Jeso ba xòa ne a máá: “Cúís tsées are-aresa sar kò kúrú, tu kò wèe tu ga are. ²² Moshe ba kò x'áe-kg'áman gatu di xu cóá xu tu gha q'āe nqāa-qgai khò di máà tua hāa, tu ko Sabata dim cámi ka gatu di cóán q'āe nqāa-qgai khò (ěe x'áe nea kò Moshem koe guu tama, a kò khòe xuku xu koe guua hāa igaba), ²³ nxāasega tu gha Moshem di x'áe-kg'áman komsana ka. Kháe nxāaska ncēe cóám kò ko Sabata dim cámi ka q'āe nqāa-qgai khò, Moshem di x'áe-kg'áman gha táá ntcoe ka, ne tu ko dùús domka xgòà cgae Tea máá, ncēe Sabata dim cámi kar kò khòem dim tc'árom wèe ba qāekagu ne? ²⁴ Táá tu tcg'áan di bóò-q'ooan cgoa bóò tcg'òó guu, igaba mée tu bóò tcg'òó qāe bóò tcg'òóan cgoa,” tam mée.

Jeso ba Krestem ga baa?

²⁵ Gaa domka ne kò c'ěe ne khòe ne Jerusalema di ne tshoa-tshoa a tēe a máá: “A gaam khòem tama baa ncěe cg'ōo ba ko qaa ba? ²⁶ Bóò tu, ncěe gam ko kgoarasease kg'ui,

igaba ne cúí guù ga Gam ka kg'ui tama. A tseeguan kaga xu tc'ãà-cookg'ai xu ncēm khòem Krete Me ii sa q'ana hãa? ²⁷ Ncēm khòem guua hãa qgàian ta q'ana hãa. Igaba Krete ko hàam x'aem ka i gha cúí khòe ga c'ùua hãa guuam hãa qgài,” ta ne mée.

²⁸ Kam kò nxãaska Jeso ba tc'amaka kg'ui, ãem tempelem koe hãa a ko xga-xga ka a máá: “Tíí tu q'ãa Tea hãa, a tu a thée ãer guua hãa qgàian q'ana hãa. Tíí kar óágase tama, igabam ãe tsééa óá Tea hãa ba tseegu di Me e, ncēe tu gatu c'ùua hãa ba. ²⁹ Tíí ra q'ãa Mea hãa. Gam koe gar guua hãa, Me tsééa óá Tea hãa khama,” témé.

³⁰ Qgóó Me kg'oana xu kò hãa. Igaba i kò cúí khòe ga táá gaan di tshàuan tòó cgae Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama. ³¹ Igaba ne kò ães xg'aes koe kái ne khòe ne Gam koe dtcòm a ne a máá: “Kretem kò ko hàà ne ba gha hàà ncēm khòem kúrú hãa zi x'ái zi nqáéa hãa zi kúrú? *Ka ncēe ba gáé Gaam Krete tama baa?*,” ta ne ma tèeku.

³² Farasai xu kò khòe ne ko ma Gam ka ma kg'ui-kg'uisse sa kóm, ka xu ko kaia xu peresiti xu hēe naka Farasai xu hēéthēe tempelem di xu kòre-kg'ao xu tsééa úú, síí xu gha qgóó Me ka.

³³ Me Jeso ba nxãaska máá: “Gatu cgoar gha qanega xòm x'aè-coa ba hãa, a Ra a gha Gaam ãe tséé Tea hãam koe kabise. ³⁴ Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite, a tu a ãer hãa qgài koe cuiskaga hàà tite,” témé.

³⁵ Xu nxãaska Juta xu tèeku a máá: “Ncēm khòe ba gha nda koe qòò, xae gha táá hòò Me? Gatá di ne khòe ne tsai-tsaisea hãa ne Gerika ne koe ba gha qòò, a síí Gerika ne xga-xga? ³⁶ Dùú sa ba ko mée ncēm ko máá: ‘Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite,’ a ko máá: ‘Hàa Ra gha hãa qgài koe tu cuiskaga hàà tite,’ témé ka?” ta xu mée.

³⁷ Còò dim cárn kòes dim kaia kam kò Jeso ba tc'amaka kg'uia ghui a máá: “Ncēe c'ēm khòem kò cáma hãa ne méém Tíí koe hàà naka kg'áa. ³⁸ Eē ko Tíí koe dtcòm ba, ‘Kg'òèan di tshàn di tsgórèa ne gha ncãa ba koe guu a ntcãa,’ ãe zi ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi ma nxàea khama,” tam mée. ³⁹ Eēm kò Jeso ba ncēe guùan nxàe kam kò Tc'ēm ka kg'ui, ãe ko Gam koe dtcòm ne gha hòò Me ka. Tc'ēe ba ne ko qanega máàe tama, Jeso ba kò qanega x'áakaguè tama khama.

⁴⁰ Gam di kg'uian ko kómse ka ne kò c'ēe ne khòe ne máá: “Tseegukagam ncēm khòe ba Porofiti Me e,” témé. ⁴¹ Ne kò c'ēe ne máá: “Krete Me e,” témé. Igaba ne kò c'ēe ne tèe a máá: “Haò! Ntama ba gha ma Krete ba Galilea koe guu? ⁴² *Nqarim di zi Tcgãya* zi gáé máá: ‘Dafitem dis qhàòs koem Krete ba guua hãa’ témé tama, Betelehem koe, Dafitem kò x'ãea hãam x'áé ba?” ta xu ma tèe. ⁴³ Si kò Jesom domka kaia q'aa-q'aase sa khòe ne xg'aeku koe hãa. ⁴⁴ C'ēe nea kò qgóó Me kg'oana hãa. Igaba i kò táá cúí khòe ga gaan di tshàuan tòó cgae Me.

Juta ne di xu tc'ãà-cookg'ai xu di dtcòm tama ne

⁴⁵ Ka xu kò tempelem di xu kòre-kg'ao xu ncēe ko tsééa hãa xu kaia xu peresiti xu koe hēe naka Farasai xu koe hēéthēe kabise. Xu nxãa xu tèe xu a máá: “Dùús domka xaoa kò óá Me tama?” témé. ⁴⁶ Xu kòre-kg'ao xu xò a máá: “Cúí khòe ga Gam khama kg'ui ta ga hãa!” témé. ⁴⁷ Ka xu kò Farasai xu xò xu a máá: “Gaxao igaba ba gáé qàe-qae xaoa hãa? ⁴⁸ Tc'ãà-cookg'ai xu ka c'ēe baa, kana Farasai xu ka c'ēm ga ba gáé Gam koe dtcòmaa? ⁴⁹ Igaba ncēe ne khòe ne, ncēe x'áe-kg'áman c'ùua hãa nea cgúíèa!” ta xu mée.

⁵⁰ Nikodemasem ncēe kò Jesom koe kg'aia síia ba, gaxu ka c'ēe kò ii ba, nxãa ba kò bìrí xu a máá: ⁵¹ “Gaxae dim x'áe-kg'ám ba koáé kuri khòèan xgàra, dùú sa i ko gaan koe kúrú sa kg'aia kóm tamase?” témé.

⁵² Xu xò me a máá: “Tsáá igaba tsi gáé Galilea di tsia? *Tcgãya zi koe qaara* tcg'òò naka bóò, porofitian Galilea koe guu tama sa,” témé.

*Khòes cg'áran kúrú koe qgóòa sa**

* 7:52: C'ēe zi Gerika di zi tcgãya zi ncii zi ncēe xg'aekuan 7:53-8:11 úú tama.

⁵³ [Me kò wèém khòè ba x'áéa ba koe kabise.

8

¹ Kam ko Jeso ba Olife dim xàbim koe qòò. ² Me kò ntcùúkg'ai cgoa gaicara tempelem koe síí, i kò wèé khòèan ga síí cgae Me, Me ntcóó a xgae-xgae ne. ³ Xu kò x'áè xgae-xgae-kg'ao xu hêé naka Farasai xu hêéthêé khòès hãa a ko cg'áràn kúrú koe qgóóèa sa óá. A xu a hàà khòè ne cookg'ai koe tòó si. ⁴ A xu a bìrí Me a máá: “Xgae-xgae-kg'ao Tseè, khòès ncêe sa cg'árà nes hãa a ko kúrú koe qgóóèa. ⁵ Igabam kò Moshe x'áèan máà ta a, ncêeta ii zi khòè zi méé zi nxõán cgoa xg'áma cg'òòè di i, ka Tsi ko Tsáá nta méé?” témé. ⁶ Ncêem kg'ui ba xu kò ko kg'ui, qáé Me xu gha qgáian xu kò ko qaa khama, a xu a ko chibi-chibi Me xu gha zi dàò-kg'ám zi qaa. Kam ko Jeso ba qámse, a tshàua ba cgoa gómankg'ai koe góá.

⁷ Qanega xu hãa a ko tèè Me kam ko tèè a bìrí xu a máá: “Ncêè c'êem khòèm káà chibi iim kò gaxao xg'aeku koe hãa, ne méém tc'ãà naka nxõá sa sèè naka xao si,” témé. ⁸ A ba a gaicara qámse a gómankg'ai koe góá.

⁹ Ncêe sa xu ko kóm ka xu kò kaia xu koe guu a tshoa-tshoa a cúimana-cúi tcg'oara qòò. Me Jesom cúim ga ba síí qau, naka gaas khòè sa hêéthêé e, si qanega gaa koe téé-tèe. ¹⁰ Me Jeso tèe a ba a tèè si a máá: “Khòè seè, nda xua? Ncãa i gáé cúí khòè ga táá chibi bóò si?” témé. ¹¹ Si máá: “Ncãa i táá cúí khòè ga chibi bóò te, X'aigaè,” témé. Me Jeso ba máá: “Nxãaskar Tíí igaba cúí guù kaga chibi bóò si tama, ke qòò, naka sia ncêe koe guus ka táá gaicara chibi kúrú guu,” témé.]

Jeso ba nqóóm dim X'áà Me e

¹² Me Jeso ba gaicara khòè ne cgoa kg'ui a máá: “Tíí Ra nqóóm dir X'áà Ra a. Dìim wèém òè gha xùri Te ba ntcùúan q'oo koe qòò hãa tite, igabam gha kg'òèan di x'áàn úúa hãa,” témé.

¹³ Xu kò Farasai xu bìrí Me a máá: “Tsáá ka Tsi ko nxàea tseegukagu, khamas Tsáá ko Tsáá ka nxàea tseegukagu sa tchàno tama,” témé.

¹⁴ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tíí kar kò nxàea tseegukagu igabagas tiris nxàea tseegukagu sa tchàno si i, òer guua hãa qgáia ner q'ana hãa, a Ra a gataga òer ko qòò qgáian q'ana hãa. Igabaga xao gaxao òer guua hãa qgáian hêé, naka Ra ko qòò qgáian hêéthêé c'úúa hãa khama. ¹⁵ Gaxaoa ko tc'aró ba xgàra, Tíí Ra cúí khòè ga xgàra tama. ¹⁶ Igaba ncêe xgàrar kò ne i xgàra-q'ooa Te tchàno o, Tíí Ra Tíí ka cúise xgàra tama khama, igaba Ra Abom ncêe tsééa óá Tea hãam cgoa hãa. ¹⁷ Gaxao di x'áèan koe i góásea hãa a ko máá: ‘Cám khòèan dis nxàea tseegukagu sa cgáé si i,’ témé. ¹⁸ Gaas òè Tíí ka tseegu ii sar kò Tíí nxàea tseegukagu. Me ko gataga thêé Abom ncêe tsééa óá Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagu,” tam méé.

¹⁹ Xu nxãaska tèè Me a máá: “Sàò ba nda?” témé.

Me Jeso ba xoa xu a máá: “C'úù Te xao hãa, a xao a Abom ga ba c'úúa hãa, a ncêè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga ko thêé Abom ga ba q'ana hãa,” tam méé.

²⁰ Jeso ba kò ncêe kg'uiian tempelem q'oo koem hãase kg'ui, aban ko tòòèm qgáim qàe koe. Igaba i kò táá cúí khòè ga qgóó Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama.

²¹ Me kò Jeso ba gaicara bìrí xu a máá: “Qòò Ra ko, xao gha qaa Te, a xao a gha gaxao di zi chibi zi q'oo koe ga x'óó. Tíí ko qòò koe xao cuiskaga síí tite,” témé.

²² Xu nxãaska Juta xu tèèku a máá: “Cg'òose ba gha? Ncêem ko máá: ‘Tíí ko qòò koe xao cuiskaga síí tite’ témé ka?” témé.

²³ Me bìrí xu a máá: “Gaxaoa nqãaka di xao o, Ra Tíí tc'amaka di Ra a; ncêem nqóóm di xao o, Ra Tíí ncêem nqóóm di tama. ²⁴ Gaa domkar kò bìrí xao o, a ko máá: ‘Gaxao di chibian koe ga xao gha x'óó,’ témé. Ncêè Tíí Ra gaar ga Ra a tar ko méé sa xao ko dtcònn tama, ne xao gha tseeguan kaga gaxao di chibian koe x'óó,” tam méé.

²⁵ Xu bìrí Me a máá: “Kháé Tsi Tsáá dìi Tsia?” témé.

Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Ncēer kò ma tshoa-tshoas koe guu a bìrí xao o khama cúí ga Ra ko méé. ²⁶ Káí zi gùú zi Ra úúa hãa bóòà Ra ga tcg'òó a gaxao ka nxàe zi, igaba Gaam ēe tsééa óá Tea ba tseegu di Me e, Ra ko ēer kò Gam koe kóm sa nqǫó ba bìrí,” tam méé.

²⁷ Xǫòm kam kò ko kg'ui cgoa xu sa xu kò kómá q'ãa tama. ²⁸ Kam ko nxãaska Jeso ba bìrí xu a máá: “Eẽ xao ko Khóèm dim Cóá ba tc'amaka ghùia xg'ara, ne xao gha nxãwa q'ãa Gaar ga Ra a sa, a Tíí ka cúise gùú zi kúrú tama, igaba Ra ko Abom ma xgaa-xgaa Tea hãa khama ma kg'ui. ²⁹ Me Gaam ēe tséé Tea hãa ba Tíí cgoa hãa, a cúise guu Te ta ga hãa, wéé x'aè kar ko ēe ko qǫè-tcaokagu Me sa kúrú khama,” tam méé.

³⁰ Ncēe gùúa nem ko nxàe ka i ko káí khóèan Gam koe dtcòm.

Abrahamam di ne cóá ne

³¹ Me Jeso ba nxãaska Gam koe ko dtcòmà ne Juta ne bìrí a máá: “Tirim kg'ui ba tu kò ko komsana a ko qgóó qari me, ne tu gha tseegukaga Tiri tu xgaa-xgaase-kg'ao tu ii. ³² A tu a gha nxãaska tseeguan q'ãa, i gha tseeguan kgoara tu u,” témé.

³³ Ne xǫa Me a máá: “Abrahamam di ta cóá ta a, a ta a qanega c'ēe khóè di qǫà kúrú ta ga hãa, ka Tsi nta méé-q'ooa, ncēe Tsi ko máá, kgoarasea ta gha hãa, témé ka?” témé.

³⁴ Me Jeso ba xǫa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìim wèém ēe ko chìbian kúrú ba chìbian dim qǫà me e. ³⁵ Me qǫà ba chǫò tamase x'áé koe hēé tama, igabam ko cóá ba chǫò tamase x'áé koe hēé. ³⁶ Gaa domkaga tu gha, ēem ko Cóá ba kgoara tu u, ne tseeguan kaga kgoarasea hãa. ³⁷ Abrahamam di tu cóá tu u sar q'ana hãa, igaba tu cg'ǫo Te kg'oana hãa, Tirim kg'ui ba tcáóà tu q'oo koe x'ǫè-q'ooan úú tama khama.

³⁸ “Tirim Xǫòm koer bóòà hãa zi gùú zi kar ko kg'ui, tu ko gatu, gatu ka xǫòga xu koe tu kómá hãa zi kúrú,” tam méé.

³⁹ Ne xǫa Me a máá: “Gatá ka xǫò ba Abrahamama me e,” témé.

Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Ncēe Abrahamam di tu cóá tu kò ii ne tu ga ko Abrahamam ko kúrú zi kúrú. ⁴⁰ Igaba tu ncēeska cg'ǫo Te kg'oana, Tíí ncēe Nqarim koer kómá tseeguan kò bìrí tu ur khóè Ra. Abrahamama ba kò ēeta ii gùú kúrú tama. ⁴¹ Gatu ka xǫò ga xu kòò kúrú zi gùú zi tu ko kúrú,” tam méé.

Ne bìrí Me a máá: “Sita cg'áràn di ta cóá ta tama ta a; sita dim Xǫòm cúim úúa ta hãa ba Nqari Me e,” témé.

⁴² Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Ncēe Nqarim kò gatu ka Xǫò ba ii, ne tu ga kò ncàm Tea hãa, Nqarim koe Ra guu a hààraa khama. Tiri qarian kar ncēe koe hàà tama, igabam Gabá tsééa óá Tea hãa. ⁴³ Dùús domka tua ēer ko kg'ui sa kómá q'ãa tama? Eẽr ko kg'uis kóm ka tu ko tààè domka a. ⁴⁴ Gatua gatu ka xǫòm dxāwam di tu cóá tu u, a tu a gatu ka xǫòm ko tc'ēe zi gùú zi kúrú kg'oana. Tshoa-tshoases kagam kò cg'ǫo-kg'ao me e, a ba a tseeguan cgoa tchǫà úú tama, tseegua nem úú tama khama. Ncēe tshùù-ntcōan ábà cgoaèa hãa khamam ko ma kg'ui ii ba. Tshùù-ntcōa-kg'ao me e, a tshùù-ntcōan ka xǫò me e khama. ⁴⁵ Igabar ko Tíí tseeguan nxàe, domka tu Tíí koe dtcòm tama. ⁴⁶ Ndaka kg'áíà tu ga chìbiga Ra a sa x'ái? Ncēe tseegua ner kò ko nxàe, ne tu kháé nxãaska dùús domka dtcòm Te tama? ⁴⁷ Gaam ēe Nqarim di ba ko Nqarim di kg'uian komsana, igaba tu gatu Nqarim di tama, gaa domkaga tu komsana a tama,” tam méé.

Jeso ba hēé naka Abrahamama ba hēéthēé e

⁴⁸ Xu Juta xu xǫa Me a máá: “Tseegu tama xae gáé kò hãa ncēe xae kòò máá: ‘Samaria di Tsi i, a Tsi a dxāwa tc'ēean úúa hãa,’ témé ka,” témé.

⁴⁹ Me Jeso ba xǫa a máá: “Dxāwa tc'ēea ner úú tama, igabaga Ra Abo ba tcoma hãa, xao ko gaxao Tíí ntcoe Te. ⁵⁰ Tíí Ra Tíí ka dqòm̃kuan qaara mááse tama, igabagam qaa a ko ba hàna, ncēe gha xgàra ba. ⁵¹ Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìim wèém ēe gha Tirim kg'ui ba qgóóà qari ba chǫò tamase x'óóà hãa tite, témé,” tam méé.

⁵² Xu kò Juta xu nxãaska bìrí Me a máá: “Dxāwa tc'ēean Tsi úúa hãa sa xae ncēeska q'ana hãa. Abrahamama ba x'óóà, xu porofiti xu thēé x'óóà hãa, igabaga Tsi ko Tsáá máá, dìim

wèém ãe ko Tsari kg'uiian qg'óóá qari ba chòò tamase x'óóan xám tite, témé. ⁵³ Gaxae ka xòòm Abrahamam ka Tsi Tsáá kaia? X'óóam hãa, xu gataga thêé porofiti xu x'óóá hãa. Ka Tsi gáé Tsáá tc'êea máá, dií cgáé Tsi ii, ta tc'êea?" ta xu méé.

⁵⁴ Me Jeso ba xòa xu a máá: "Ncêé Tíí kòo dgom̃se, ne i Tiri dgom̃sean káà hùí i. Tíí ko dgom̃ Te ba Abo Me e, ncêe gaxao ko máá, gatu dim Nqari Me e, témé ba. ⁵⁵ Igabaga xao c'úù Mea, Ra Tíí q'ãa Mea. Ncêe c'úù Mea Ra hãa tar kòo méé ner nxãaska tshúù-ntcõa-kg'ao Ra a, gaxao khamaga ma. Igabaga Ra q'ãa Mea, a Ra a ko kg'uia ba qg'óóá qari. ⁵⁶ Gaxao ka xòòm Abrahamama ba kò Tirim cáím bam ko hàà bóò khama qãè-tcoa hãa, a kò bóò me a qãè-tcoa.

⁵⁷ Xu nxãaska Juta xu bìrí Me a máá: "Qanega Tsi 50 kuri ga úú tama, igaba Tsi Abrahamama ba bóò hãa dèe?" témé.

⁵⁸ Me Jeso ba xòa xu a máá: "Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Abrahamam ko ábàès cookg'ai koe, Ra hàna," témé.

⁵⁹ Ka xu ko nxõán sáà, xao Me xu gha ka, igabam ko Jeso ba tempelem q'oo koe ts'ana tcg'oa a qòò.

9

Jeso ba ko káà tcgáíse ábàèam khòè ba qãèkagu

¹ Eëm Jeso ba xóé a ko qòò kam kò káà tcgáíse ábàèa hãam khòèm cgoa xg'ae. ² Ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, diín chìbi domka ba káà tcgáíse ábàèa? Gaam chìbia kana xòò ba dia, ncêe kúrú mem káà tcgáíse ábàèa hãa?" témé.

³ Me Jeso ba xòa xu a máá: "Ncêem khòèm chìbi tama a, gataga xòò ba di chìbi tama a, igabagas ncêe sa kúrúse cgae mea hãa, nxãasega i gha Nqarim di qarian bóòe a ko gam koe tséé ka. ⁴ Qanega i koaba di x'aè e, ka méé xae ncêe tsééa óá Tea hãam di tsééan kúrú, ntcùúa nea ko hàà ke, ncêe cúí khòè ga tséé tite e. ⁵ Eër qanega nqòóm koe hãa x'aè kar nqòóm dir X'áà Ra a," tam méé.

⁶ Ncêe zi guú zim ko kg'uia xg'ara kam kò gómankg'ai koe tcg'ae, a kg'ám-tsharà ba cgoa tcoàn kúrú a gaa tcoàn khòèm tcgái koe tcgáu, ⁷ a ba a gaam khòè ba bìrí a máá: "Qòò, naka tsia síí Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai," témé. (Ncêem kg'uim Siloame di ba ko máá 'Tsééa úúèa' témé.) Me ko qòò a síí xg'aà-kg'ai, a ba a kabisem ko ka ko bóò.

⁸ X'áé qàea ba di ne khòè ne hêé, naka kg'áíga kò ko bóò me, me ko dtcàrà ne hêéthééa kò tèèse a máá: "Ncêea gáé gaam khòèm xg'ao ko káíse ntcóóa te a ko dtcàrà tama baa?" témé. ⁹ C'êe ne kò máá: "Gaam ga me e," témé, ne ko c'êe ne máá: "Eè ãe, kg'ama tsara tc'èèkua hãa," témé. Me kò gaam khòè ba máá: "Tíí ga ra a," témé. ¹⁰ Ne tèè me a máá: "Kháé i nxãaska tcgáí tsi ntama ma xgobekg'ammèa?" témé. ¹¹ Me xòa ne a máá: "Jeso ta ko ma tciièm Khòè ba kò tcoàn kúrú a tcgáí te tcgáu, a bìrí te a máá, síí méér Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai, témé, ra síí xg'aà-kg'ai, a gaa koe ga bóò," témé. ¹² Ne tèè me a máá: "Gaam khòè ba nda?" témé. Me xòa ne a máá: "C'úúa ra hãa," témé.

Farasai xu ko Jesom di kg'òèkaguku-kg'áman di dàòan qaa

¹³ Ka ne ko gaam khòèm ãe kò káà tcgáíse ábàèa hãa ba sèè a Farasai xu koe úú. ¹⁴ Nxãaskam kò, gaam cáím ãem kò Jeso ba tcoàn kúrú, a khòè ba xgobekg'am tcgái ba Sabata di me e. ¹⁵ Ka xu ko Farasai xu khòè ba tèè, ntama i ma qòò hãa me ko bóò sa. Me xòa xu a máá: "Tcoà nem kò tcgáí te koe tcgáu, ra síí xg'aà-kg'ai, a kò gaa koe ga guu a bóò," témé.

¹⁶ Xu kò c'êe xu Farasai xu máá: "Ncêem Khòè ba Nqarim koe guu tama, Sabata dim cáím bam qg'óóá qari tama khama," témé. Xu c'êe xu máá: "Ntama ba ga ma chìbi-kg'ao ba ncêeta ii zi x'ái zi kúrú?" témé. Xu kò tc'êe-kg'ám zi koe q'aara hãa.

¹⁷ Ka xu ko kabisè a gaicara ãe kò káà tcgái ii ba bìrí a máá: "Xgobekg'am tcgái tsia baa ka tsi ko tsáá Gam ka nta méé?" témé. Me xòa xu a máá: "Porofiti Me e," témé.

¹⁸ Xu kò Juta xu qanega dtcòm tama, káà tcgái me e kò ii, a ba a kúrúe a ko ncēeska bóò sa, khama xu khóèan tsée i síi xòò ga khara tcii. ¹⁹ A hàà tèè khara a, a máá: “Ncēea gakhao dim cóám ga baa, ncēe kò koma káà tcgáise ábàèa hãa ba? Kháé nxãaska i ntama ma qòòà hãa me ko ncēeska bóò?” témé.

²⁰ Khara xòò ga khara xòà xu a máá: “Sikham dim cóá me e sa kham q'ana hãa, a kham a gataga q'ana hãa, káà tcgáisem ábàèa hãa sa. ²¹ Igaba kham gakhama ntama i ma qòòà hãa me ko ncēeska bóò sa c'úua hãa, naka diin xgobekg'am tcgái mea hãas ga sa hēéthēé e. Ke xao gaxao tèèa mááse me, kuria ba tc'ãòà hãa, me gha xòara mááse xao o ke,” témé.

²² Khara kò xòò ga khara ncēeta ma xòà, Juta xu khara kòò bèè khama. Nxãakamaga xu kò kg'uaia xg'ara hãa, ncēè c'ēm khóèm kò nxàea tseegukagu Jeso ba Kreste Me e sa, ne i gha gaa khóèan còrè-nquum koe xhàiauguè sa khama. ²³ Gaa domka khara kò ko xòò ga khara máá: “Kurial ba tc'ãòà hãa, ke mée xu tèè me,” témé.

²⁴ Xu cam dis ka gaam khóèm èe kò káà tcgái ii ba tcii, a xu a bìrí me a máá: “Nqari ba dqom tseeguan kg'ui ka, ncēm Khóè ba chibi-kg'ao Me e sa xae q'ana hãa ke,” témé.

²⁵ Me xòà xu a máá: “Chibi-kg'ao ba ga ii kana ba ga chibi-kg'ao tama sar tíi c'úua hãa. Cúis gúús tíi q'ana hãa saà: káà tcgái ra a kò ii, igaba ra ko ncēeska bóò si i,” témé.

²⁶ Xu tèè me a máá: “Dúu sa ba kò kúrú cgae tsi? Ntama ba kò ma tcgáia tsi xgobekg'am?” témé.

²⁷ Me xòà xu a máá: “Ncãar nxãakamaga bìrí xao o, xao ncãa táá kóm te, ka xaoa ko dúús domka gaicara kóman gaan di qaa? Kana xaoa Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kúrúse kg'oana thée?” témé.

²⁸ Xu xhoré me a máá: “Tsáa tsia Gam di tsi xgaa-xgaase-kg'ao tsi i! Sixaea Moshem di xae xgaa-xgaase-kg'ao xae e. ²⁹ Nqarim xg'ao Moshem cgoa kg'ui sa xae q'ana hãa, igaba ncēm Khóèm ka xae ndam guua sa c'úua hãa,” témé.

³⁰ Me khóè ba xòà xu a máá: “Cg'ãèse i are-aresa a, Me guua hãa qgáian ga xao c'úua hãa, igabagam xgobekg'am tcgái tea hãa khama. ³¹ Nqari ba chibi-kg'ao ne komsana tama sa ta q'ana hãa: igaba ncēè c'ēm khóèm kò Nqari ba dqom, a ko Gam ncàma hãa sa kúrú, nem ko Nqari ba komsana me. ³² Xg'aom kò ntcóò a nqóò ba tshoa-tshoase ne ta qanega kóm naka i máá, diim ga ba khóèm káà tcgáise ábàèa ba xgobekg'am tcgáia hãa témée ta ga hãa. ³³ Ncēm Khóèm kò Nqarim koe guu tama nem ga kò cúí guú ga kúrú tama!” tam mée.

³⁴ Xu gaa kg'uiian ncēè tc'amkg'ai koe xòà me a máá: “Chìbian q'oo koe tsi ábàèa, ka tsi tsáa dúu sa xgaa-xgaa xae e kg'oana?” témé. A xu a tchàa koe xhàiaugu me.

Jeso ba ko tcgáian úú tamas ka kg'ui

³⁵ Jeso ba kò gaam khóè ba xu xhàiaugu hãa sa kóm, èem ko hòò me kam kò tèè me a máá: “Khóèm dim Cóám koe tsia ko dtcòm?” témé. ³⁶ Me gaam khóè ba tèè Me a máá: “Kháé dii baa, X'aigaè? Bìrí te Me nakar gha nxãasega Gam koe dtcòm!” témé.

³⁷ Me Jeso ba máá: “Ncēè tsi ko bóò, Me ko tsáa cgoa kg'ui ba, Gaam ga Me e,” témé.

³⁸ Kam kò khóè ba máá: “Dtcòm ko, X'aigaè,” témé, a cookg'aia ba koe cg'áé a dqom Me.

³⁹ Me Jeso ba máá: “Xgàrar gha domkar ncēm nqóòm koe hààraa, nxãasega ne gha èe káà tcgái ne bóò, ne èe ko bóò ne káàn tcgái ka,” témé.

⁴⁰ Xu c'èe xu Farasai xu èem kòò ncēè gúuan nxàe ka kò hãa cgoa mea xu kóm, a xu a tèè Me a máá: “Dúu dèe? Sixae igaba xae thée káà tcgái xaea dèe?” témé.

⁴¹ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Káà tcgái xao kò ii ne xao ga ko ncēeska chibi úú tama. Igaba xao tcgáiga xao o sa bìrísea hãa, khama i gha gaxao di chìbian gataga ma hãa cgoa xao o.

¹ “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Khòèm ěe ghùu zi dis xgàris-kg'ám koe tcāa tama a ko ngurì si, kana c'ĕem dàòm ka q'ooa sa koe tcāa ba ts'āa-kg'ao me e, a cg'ǎe kúrú-kg'ao me e. ² Igaba gaam ěe ko xgàris-kg'ám koe tcāa ba ghùu zi dim kòre-kg'ao me e. ³ Xgàris-kg'ám ko xgobekg'am ba ko gaam ghùu kòre-kg'ao ba xgobekg'ama máá, zi ghùu zi kg'ui-q'ooa ba kóm, me gam di zi ghùu zi cg'òèa zi ka tcii, a tc'āa-cookg'ai zi. ⁴ Eĕm kò gam di zi wèea zi tcg'òòaa xg'ara nem ko tc'āa-cookg'ai zi, zi ghùu zi xùri me, kg'ui-q'ooa ba zi q'ana hāa khama. ⁵ Igaba zi cuiskaga tām khòe ba xùri tite, a gha bèe me a qgòé, tāa khòean di kg'ui-q'ooan zi c'ùua hāa khama,” tam méé.

⁶ Jeso ba kò ncĕes sere-sere sa gaxu koe tséékagu, igaba xu kò ěem ko bìrí xu sa táa kóma q'āa.

⁷ Kam ko nxāaska Jeso ba gaicara máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Tíí Ra ghùu zi dir Xgàri-kg'ám Ra a. ⁸ Wèe xu ěe kò Tíí ka tc'āa a hàà xua ts'āa-kg'ao xu u, a cg'ǎe kúrú-kg'ao xu u, igaba zi kò ghùu zi táa komsana xu. ⁹ Tíí Ra Xgàri-kg'ám Ra a. Dìim wèem ěe ko Tíí koe tcāa ba gha kgoaraè, a ba a gha tcāa a tcg'oa a gha dxòó-q'ooan hòò. ¹⁰ Ts'āa-kg'ao ba kg'amaga hàà tama, a ts'āa sa hĕé naka cg'òo sa hĕé naka kobe sa hĕéthĕé cúíga hààraa máana. Ra Tíí hààraa, nxāasega ne gha kg'òèan úu ka, a gataga kaisase úu u ka.

¹¹ “Tíí ra qǎèr ghùu Kòre-kg'ao Ra a. Me ko qǎem Kòre-kg'ao ba gam di kg'òèan ghùu zi tcg'òòaa máá. ¹² Gaam ěe ghùu zi kòre dis tséés koe tcāàèa ba ghùu kòre-kg'aom tama me e, a ba a ghùu zi ka q'òòsem tama me e, ěem ko ncuutshaan bóò i ko hàà nem ko ghùu zi guu a qgòé, me ncuutshaa ba hàà ntcàu zi a tsai-tsai q'aa zi khama. ¹³ Ghùu zi kòre di tséean máàèam khòe ba ko guu zi a qgòé. Kg'amagam máàèa hāa tséé e, khamam tchòà úu cgoa zi tama.

¹⁴ “Tíí ra qǎèr Kòre-kg'ao Ra a, a Ra a Tiri zi ghùu zi q'ana, zi Tiri zi ghùu zi q'āa Tea, ¹⁵ ncĕem ma Abo ba ma q'āa Tea, Ra gataga Tíí ma q'āa Mea khamaga ma. Ra ko Tiri kg'òèan ghùu zi tcg'òòaa máá. ¹⁶ C'ĕe zi ghùu zir úua hāa, ncĕem xgàrim-q'oo di tama zi. Gataga méer óága zi thĕés gúù si i, naka zi hàà kg'ui-q'ooa Te kóm naka zia ncĕe zi ghùu zi cgoa xg'ae naka cúí zi ghùu zi dis xg'ae sa kúrú, cúim kòre-kg'aom di zi.

¹⁷ “Ncĕes gúùs kam Abo ba ncām Tea, Tiri kg'òèa ner ghùu zi tcg'òòaa máana hāa khama, nxāasegar gha gaicara sèèa kabi i ka. ¹⁸ Khòèm Tíí koe gha kg'òèa Te sèèa kabi ba kàa me e, igaba Ra ko Tíí ka tcg'òó o. Qari ner úua hāa tcg'òó or gha di i, a Ra a qarian úua hāa gaicara Ra gha sèèa kabi i di i. Ncĕem x'ǎe-kg'ám bar Abom koe hòò,” tam méé.

¹⁹ Eĕ xu ko Juta xu ncĕe kg'uian kóm ka xu kò tc'ĕe-kg'ám zi koe gaicara q'aa. ²⁰ Káí-kg'áa ne kò máá: “Dxāwa tc'ĕea nem úua, a temea, ka ba ko dùús domka kómmè?” témé.

²¹ Igaba ne kò c'ĕe ne máá: “Ncĕe zi gúù zi ga táa dxāwa tc'ĕean ka tcāàèam khòèm ka méèè. Dxāwa ba kàa tcgáim khòe bam ga xgobekg'am tcgái di qarian úua hāa ii?” témé.

Juta ne di dtcòm tama ne

²² Me x'ǎe ba tcāa, si tempelem ko kaba-kabaè dis kòe sa xóé Jerusalema dim x'áém koe. Sao di x'ǎe e kò ii. ²³ Me kò Jeso ba tempelem koe hāa a ko caate, Solomonem dis xàò-xao sa ta ko ma tciiès xàò-xaos koe. ²⁴ Ka ne ko Juta ne Gam koe hààraa xg'ae, a nxama-nxama Me a máá: “Nta noo x'ǎean Tsi ko hàà sèè a ghùia tòó ta a? Ncĕe Krete Tsi kò ii ncĕem Nqari ba nqòòkagu taa hāa Tsi ne kg'ama kgoarasease bìrí ta a,” ta ne méé.

²⁵ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Bìrí tu ur kò, igabaga tu kò táa dtcòm. Tséé zi ncĕer ko Abom cg'òè cgoa kúrú zia ko Tíí ka nxāea tseegukagu, ²⁶ igaba tu dtcòm tama, Tiri tu ghùu tu tama tu u khama. ²⁷ Tiri zi ghùu zia ko kg'ui-q'ooa Te kóm, Ra q'āa zia, zi ko xùri Te. ²⁸ Chòò tama kg'òèa ner ko máa zi, zi chòò tamase kaà tite, i cúí khòe ga tshàu q'ooa Te koe sèèa tcg'òó zi tite. ²⁹ Abom ncĕe máa Te zia hāa ba wèé gúuan kaga kaia, i cúí khòe ga Abom tshàu q'oo koe sèèa tcg'òó zia hāa tite. ³⁰ Tíí hĕé naka Abo ba hĕéthĕé Tsama cúí Tsam m,” tam méé.

³¹ Ka ne ko Juta ne gaicara nxõá zi sáà, xao Me ne gha ka, ³² igabam kò Jeso ba xoa ne a máá: “Kái zi tséé zi qâè zi Ra x'ái tua, Abom koe guua hãa zi. Ka tua ko gazi xg'aeku koe ndakas domka nxõán cgoa xao Te?” témé.

³³ Ne Juta ne xoa Me a máá: “C'êes tséés qâès domka ta xao Tsi tama, igaba Tsi ko Nqari ba còè domka a, kg'ama Tsi khòè Tsi i, igaba Tsi ko Nqari Tsi ii khama ma sèèse domka a,” témé.

³⁴ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Gatu di X'áèan koe i gáé ncēeta ma góásea naka máá: ‘Gatu kar ko máá: nqàrì tu u,’ témé tama? ³⁵ Eẽ *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe ko méése sa chõò tamase tseegu si i sa ta q'ana hãa. Me kò Nqari ba gane èe Gam dim kg'ui ba kò máàèa hãa ne nqàrì ta ma tcii. Ncèè Nqarim kò ko gaa ne khòè ne èe ne nqàrì ta ma tcii, ³⁶ ne tua nxãaska gatu dii tua ncèe ko máá, Nqari bar ko còè témé tu, Nqarim dir Cóá Ra a tar ko méé domka, Tíi ncèe Abom nxará tcg'òò, a nqõómkg'ai koe tsééa óá Ra! ³⁷ Ncèè Abom di zi tséé zir kò kúrú tama ne méé tu nxãaska táá Tíi koe dtcòm guu. ³⁸ Igaba ncèè kúrú zir kò, igaba tu kò Tíi koe dtcòm tama ne méé tu nxãaska èer ko kúrú zi tséé zi koe dtcòm, naka tua gha nxãasega q'ãa naka kómá q'ãa, Abom Tíi koe hãa, Ra Tíia Gam koe hãa sa,” tam méé.

³⁹ Ne gaicara qgóó Me ne gha sa tc'èe, Me tcg'oaragu ne.

⁴⁰ Me nxãaska Jeso ba Jorotanem ka ncii za ka xòèa ba koe kabise, Johanem kò ko kg'aika khòè ne tcguù-tcguum qgáim koe, a ba a síi gaa koe hãa. ⁴¹ Ne kái ne khòè ne Gam koe síi a ne a máá: “Johane ba xg'ao táá c'êes x'áis ga sa kúrú, igabam xg'ao ncèem Khòèm ka bìrì ta a zi gùù zi wèé zia tseegu zi i,” témé. ⁴² Ne kò èem qgáim koe kái ne khòè ne Jesom koe dtcòm.

11

Lasarom dis x'oo sa

¹ Nxãaskam kò c'èem khòèm Lasaro ta ko ma tciiè ba ko tsàa, Betania koe guua ba, Maria sa hée naka gas ka káikhoes Mareta sa héeéthée sara dim x'áé-coa ba. ² Ncèes Maria sa gaas ncèe kò X'aigam *Nqari* ba tshãá di nxúian cgoa tcgáu nqàrèa hãas ga si i, a c'òò sa cgoa tchùu u, ncèe káimkhoem Lasarom kò tsàa sa. ³ Ka sara kò nxãaska khòè qõeku sara Jesom koe kg'uiian tsééa úú, a máá: “X'aigaè, èe Tsi ncàma hãa ba ko tsàa,” témé.

⁴ Eẽm ko ncèe sa kóm, kam kò Jeso ba máá: “Ncèes tcii sa cuiskaga cg'õo mea hãa tite, igabas Nqari ba dqom di si i, nxãasegam gha Nqarim dim Cóá ba dqomèè ka,” témé.

⁵ Me kò Jeso ba Mareta sa hée naka qõese sa hée naka Lasaro ba héeéthée ncàma.

⁶ Khama èem ko Lasaro ba ko tsàa sa kóm, kam kò càm càm tsara hãa èem ko hãam qgáim koe.

⁷ A ba a nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Hàa naka xae Jutea koe gaicara kabise,” témé.

⁸ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Juta ne ncãaga nxõán cgoa xao Tsi kg'oana, igaba Tsia ko gaicara gaa koe ga kabise?” témé.

⁹ Me Jeso ba xoa a máá: “Cám ba gáé 12 aoaran úú tama? Koaba ka ko qõòm khòè ba cuiskaga cg'áéa hãa tite, ncèem nqõóm di x'áà nem ko bóò khama. ¹⁰ Igaba ncèè khòèm kò ko ntcúúan q'oo koe qõò nem ko cg'áé, x'áà nem úú tama khama,” tam méé. ¹¹ Ncèetam ko mééa xg'ara kam kò bìrì xu a máá: “Gaxae ka c'èem Lasaro ba x'óma hãa, Ra ko gaa koe síi tc'oman koe ghùì me,” témé.

¹² Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì Me a máá: “X'aigaè, x'ómam kò hãa nem gha qâè,” témé.

¹³ Me kò Jeso ba x'óóam hãa sa nxàe, igaba xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'èea máá, tc'oman ncèe tseegu di Gam ko nxàe, ta tc'èea.

¹⁴ Kam kò nxãaska Jeso ba tchànose bìrì xu a máá: “Lasaro ba x'óóa hãa. ¹⁵ Ra gaxao domka qâè-tcoa, káà ra a kò ii khama, nxãasega xao gha dtcòm ka. Igaba hàà naka xae síi cgae me,” tam méé.

¹⁶ Kam kò Tomase ncêe kò Didimo ta ma tciie ba; ncêes cg'òè sa ko máá: 'Hoo-hore' témé ba gam ka c'êe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: "Hàan xae thêé qòò, naka xae nxãasega síí x'óó cgoa Me," témé.

Jeso ba ko khòè qòeku sara qgài-qgai tcáo

¹⁷ Eëm ko Jeso ba hàà kam ko hàà sao-xg'ae, me Lasaro ba nxãakamaga 4 cáman tc'áms q'oo koe úúa hãa. ¹⁸ (Nxãaska i kò Jerusalema koe guu a Betania koe síian 3 kilomitara khama noo. ¹⁹ Ne kò kái ne Juta ne hààraa, hàà ne gha Mareta sa hêé naka Maria sa hêéthêé sara qgài-qgai tcáo ka, gasara ka káikhoem di x'ooan koe.)

²⁰ Eës ko Mareta sa Jesom ko hàà sa kóm kas kò tcg'oa a síí xg'ae cgoa Me, si kò Maria sa nquum q'oo koe hãa.

²¹ Si kò Mareta sa Jeso ba birí a máá: "X'aigaè, thuu Tsi kò ncêe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama. ²² Ra ncêeskaga igaba q'anaa, wèes gúús êe Tsi ko Nqarim koe dtcàrà sam gha Nqari ba máà Tsi sa," témé.

²³ Me Jeso ba birí si a máá: "Sáá kíí ba gha x'ooan koe tõe," témé.

²⁴ Si Mareta sa xòe Me a máá: "Q'ana ra hãa me gha x'ooan koe tõe, còò dim cáman x'ooan koe i ko tõeem ka," témé.

²⁵ Me Jeso ba birí si a máá: "Tíí Ra x'ooan koe Tõe Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Gaam êe ko x'óó igaba ko Tíí koe dtcòm ba gha kg'òè, ²⁶ me díím wèém êe kg'òèa hãa a ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga x'óó tite. Ncêe sa sia ko dtcòm?" tam méé.

²⁷ Si birí Me a máá: "Eè, X'aigaè, dtcòm ra ko Krete Tsi i sa, Nqarim di Tsi Cóá Tsi, ncêe kòò nqòómkg'ai koe hàà Tsi," témé.

²⁸ Ncêe zi gúú zis ko nxàea xg'ara kas kò qòò a síí qòeses Maria sa dxùukg'ai koe tciia tcg'òò a birí si a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao ba ncãa hàà, a ko tcií si," témé. ²⁹ Eës ko ncêe sa kóm kas kò qháése tõe a síí cgae Me. ³⁰ Nxãaskam kò Jeso ba qanega x'áé-coam koe tcàà ta ga hãa, igabam kò Maretas ncãa xg'ae cgoa Me koe ga qanega tõe. ³¹ Eë kò Marias cgoa nquu q'oo koe hãa a ko qgài-qgai tcáo si ne Juta ne ko bóò, si ma qháése tõe a tcg'oara hãa sa, ka ne kò còò si, tc'áms koes ko síí hãa a kg'ae, ta ne kò tc'èea khama.

³² Eës ko Maria sa Jesom hãas qgáís koe síí, a ko bóò Me kas kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a máá: "X'aigaè, thuu Tsi kò ncêe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama," témé.

³³ Eëm ko Jeso ba bóò sis ko kg'ae, naka êe kò xùri si a hààraa ne Juta ne hêéthêé ko kg'ae, kam kò kaisase xg'ai, i tcáo ba nxùrù. ³⁴ Me tõe ne a máá: "Nda koe tu xòó mea?" témé. Ne birí Me a máá: "X'aigaè, hàà naka bóò," témé.

³⁵ Me Jeso ba kg'ae. ³⁶ Ne kò nxãaska Juta ne máá: "Bòò, nta noosem ncàm mea sa," témé.

³⁷ Igaba ne kò c'èea ne máá: "Ncêem khòèm ncêe thuu káà tcgáím khòè ba xgobekg'am tcgáía hãa ba gáé kò táá ncêem khòè ba kúru me x'óóa hãa tite?" ta ma tõeeku.

Jeso ba ko Lasaro ba x'ooan koe ghùí

³⁸ Me kò Jeso ba gaicara kaisase xg'aia hãase tc'áms koe síí. Xòam q'oo koes kò hãa, si nxõá sa kg'ána ba koe tòòèa. ³⁹ Me Jeso ba máá: "Nxõá sa tcg'òò," témé.

Si êe kò x'óóa hãam khòèm ka qòeses Mareta sa birí Me a máá: "X'aigaè, ncêem x'aèm kam hmàm sam xg'ão ba hãa, 4 cáma nem úúa a kg'ónòèa hãa khama," témé.

⁴⁰ Kam kò Jeso ba birí si a máá: "Birí si ta ga Ra gáé hãa, dtcòm si kòò ne si gha Nqarim di x'ààn hòò sa?" témé. ⁴¹ Ka ne ko nxõá sa tcg'òò. Me Jeso ba tc'amaka ghùí-kg'ai a máá: "Aboè, qàè-tcaoa Ra ko máá Tsi, kóm Tea Tsi hãa domka. ⁴² Q'ana Ra hãa wèè x'aè ka Tsi ko kóm Te sa, igabar ko ncêe tõe ne khòè ne domka ncêe sa nxàe, nxãasega ne gha dtcòm, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka," témé. ⁴³ Ncêetam ko mééa xg'ara kam kò tc'amaka hãam dòm cgoa q'au a máá: "Lasaroè, tchàa koe tcg'oa!" témé. ⁴⁴ Me x'óóa kò hãam khòè ba tcg'oa, tshàua ba hêé naka nqàrèa ba hêéthêéa kò lapian cgoa tcámmèa, i kg'áía ba c'èem qgáím cgoa tcámmèa. Me Jeso ba birí ne a máá: "Kgoara tcg'òò cgae me qgáía ne nakam qòò," témé.

Juta ne ko Jesom di cg'õoan qg'áikua máá
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Nxãaska ne kò kái ne Juta ne ncêe kò Maria sa dàra hãa ne, a kò Jesom kò kúrúa hãa zi guù zi bóò ne, Gam koe dtcòm. ⁴⁶ Igaba ne kò c'êe ne Farasai xu koe síi a bìrí xu Jesom dùú sa kúrúa hãa sa. ⁴⁷ Ka xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hêe naka Farasai xu hêéthêe xg'ae sa tcii a tēeku a máá: “Dùú sa xae gha kúrú? Ncêem Khóè ba ko kái zi x'ái zi kúrú ka. ⁴⁸ Guu Me xae kò Me ko ncêe zi guù zi qanega kúrú, ne i gha wèé khóèan Gam koe dtcòm, ne gha Roma ne nxãaska hàà sixae dim nqõo ba hêe naka khóè ne hêéthêe xhùu cgae xae e,” ta xu méé.

⁴⁹ Igaba gaxu ka c'êem Kaifase ta ko ma tciiè ba, ncêe kò ìem kurim ka kaiam peresiti ii ba kò kg'ui a máá: “Cúí guù ga xao c'ùua hãa! ⁵⁰ Bóò xao gáé q'ãa tama, cúím khóè ba guu me wèé ne khóè ne x'óóa máá sa qãe si i, wèes qhàò sa guu si kaàkaguèan ka sa?” témé.

⁵¹ Ncêe sam kò gam koe guuase nxàe tama, igabam kò ìem kurim ka kaiam peresiti me e khama porofita, Jeso ba gha ko Juta dis qhàò sa x'óóa máá sa, ⁵² naka èes qhàòs cúís tama sa, igaba gataga Ngarim di ne cóá ne ncêe tsai-tsaisea xõe ne hêéthêe e, xg'ae-xg'ae nem gha, ne cúís guù sa ii ka.

⁵³ Xu kò nxãaska ìem cárm koe ga guu a qg'áiku, cg'õo Me xu gha ka.

⁵⁴ Me kò Jeso ba nxãaska táá kgoarasease Juta ne xg'aeku koe caate. Igabam kò gaa koe tcg'oa a tchàa-xgóós qàe koe hãam qgáim koe qõò, Eferaima ta ko ma tciiè ba, a síi gaa koe Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa hãa.

⁵⁵ Juta ne dis Pasekas dim x'aè ba kò cúù me e, ne kò Pasekas cookg'ai koe kái ne nqõóm koe guu a Jerusalema koe qõò, síi ne gha q'ano-q'anoè ka. ⁵⁶ Ne kò Jeso ba qaa, a ne a ko èe ne tempelem q'oo koe hãa ka tēeku, a ko máá: “Dùú sa tu ko tc'êe? Cuiskaga ba gáé kōès koe hàà tite?” témé. ⁵⁷ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu hêe naka Farasai xu hêéthêe x'áean tcg'óóa hãa, ncêe c'êem khóèem kò ndam hãa sa q'ana hãa ne méém q'ãa-q'ãa xu sa, nxãasega xu gha qgóó Me ka.

12

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa ntcãa nqàrèè
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ 6 cármán Paseka dim cárm cookg'ai di kam kò Jeso ba Betania koe qõò, Lasarom kò x'ãèa hãa koe, ncêem kò x'ooan koe ghùia hãa ba. ² Me kò Jeso ba gaa koe dqòà di tc'õoan máàè. Si kò Mareta sa nxàà máá xu, me kò Lasaro ba èe ko Jesom cgoa tc'óó xu ka c'êe me e. ³ Kas kò nxãaska Maria sa nareta cgoa cúí kúrúèa tshãán dim ts'óó-c'õám kaia ba* sèè, ncêe kaisa marian cgoa ko x'amáem tshãá ba, a Jesom nqàrè koe ntcãá, a sa a c'òòà sa cgoa tchùu nqàrè Me. Me kò nquu ba ìem tshãám di xg'ãóan ka cg'oè.

⁴ Igabagam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'êem Jutase Isekariote ba, (ncêe gha hàà khóè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba) máá: ⁵ “Dùús domka ba kò ncêem tshãá ba x'amáguè tama, kurim di marian cgoa, naka i maria ba dxàua ne khóè ne máàè?” témé.

⁶ Ncêes guù sam kò dxàua ne khóè nem ncàma hãa domka nxàe tama, igaba ts'ãà-kg'ao me e domka a. A kò mari dtcòbè sam qgóóa hãa khama, q'oo koe marian sèèa mááse kg'oana.

⁷ Me Jeso ba xòà a máá: “Guu si tu, Tiri kg'ónò cáma nes tòóa máá mea ke. ⁸ Dxàua ne khóè ne cgoa tu wèé x'aè ka hãa, igaba tu wèé x'aè ka Tíi cgoa hãa tite,” tam méé.

Lasaro ba ko qg'áikua mááè

⁹ Èes ko kaias xg'aes Juta ne di sa Jeso ba hàna sa kóm, ka ne kò gaa koe síi, Jesom domka cúí tamase, igaba ne gha kúúa hàà Lasaro ba bóò ka hêéthêe e, ncêem kò x'ooan koe ghùia hãa ba. ¹⁰ Nxãaska xu kò kaia xu peresiti xu qg'áiku, Lasarom ga ba xu gha thêe cg'õo sa.

¹¹ Gaam domka ne kò ko kái ne Juta ne Jesom koe síi, a ne a ko Gam koe dtcòm khama.

* 12:3: qáo-qaoseam litaram khama noo ba.

*Jeso ba ko Jerusalema koe tcää
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)*

¹² Q'uu dim cáin ka ne kò kái ne khóè ne ãe kò kōès koe hààraa ne kóm, Jeso ba ko Jerusalema koe hàà sa. ¹³ Ka ne kò mokolane dis hìis di toàràn sèe a tcg'oa, a síi xg'ae cgoa Me, a ne a q'au a máá:

“Hosana!

Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa,

Gam ãe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba,

ncèe Iseraele dim X'aiga ba!”

ta ne méé.

¹⁴ Me kò Jeso ba donghi-coa ba hòo a ba a qábì me, ncèe i ko ma goá tòóèa khamaga ma a ko máá:

¹⁵ “Táá q'áo guu, Sione di si cóá seè;

bòò, sarim X'aiga ba ko hàà,

donghi-coam koe qábì ntcóó a ke,”

témèè khamaga.

¹⁶ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ää dis ka ncèe zi gúù zi kóma q'ãa tama. Igaba ãem ko Jeso ba x'áakaguè ka cúiga xu kò bóò q'ãa, ncèe zi gúù zi *Nqarim* dis *Tcgãyas* koe goáèa hãa zi ko Gam ka kg'ui, a zi a Gam koe kúrúèa hãa sa.

¹⁷ Ëm ko Lasaro ba tc'áms koe tciia tcg'òó, a ko x'ooan koe ghùì me ka kò hãa cgoa Meas xg'ae sa kò Gam ka nxàe tseegukagu. ¹⁸ Ncèes x'ái sam kúrúà hãa sa ne kò kóm, domka ne kò kái ne khóè ne síi xg'ae cgoa Me. ¹⁹ Ka xu kò Farasai xu nxãaska bìríku a máá: “Bòò tama xao gáé hãa, cúí gúù kúrú xae gha ga káa a sa? Bòò, wèem nqóó ba ko xùri Me!” témé.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

²⁰ Nxãaska xu kò ãe kò qòò a síi ko Jerusalema dis kōès koe còrè ne xg'aeku koe c'ãe xu Gerika xu hàna. ²¹ Ka xu kò Filipim koe hàà, ncèe ko Betesaida dim x'áém Galilea dim koe guua ba, a dtcàrà me a máá: “Aboè, Jeso ba xae bóò kg'oana,” témé. ²² Me kò Filipi ba síi Anterea ba bìrí, tsara kò Anterea ba hëé naka Filipi ba hëéthëé tsara síi Jeso ba bìrí.

²³ Me Jeso ba xoa tsara a, a máá: “X'aè ba hààraa, Khóèm dim Cóám gha x'áakaguè ba.

²⁴ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Mabere cgùrim kòò gómankg'ai koe tcheè, a x'óó tama, nem cúim cgùri me e. Igaba ãem kòò x'óó nem ko kái cgùrian kúrú. ²⁵ Khóèm ãe gam dis kg'òè sa ncàma hãa bas gha aaguse cgae, igaba khóèm ãe gam dis kg'òè sa ncèem nqóóm koe hòrea hãa ba gha chòò tamase hòò sì. ²⁶ Dìim wèem ãe ko tsééa máá Te ba méém xùri Te, ãer hàna koem gha Tirim tséé-kg'ao ba thëé hãa, Me gha Abo ba ãe ko tsééa máá Te ba dqom.

²⁷ “Ncèeskas tiris tcáo sa tshúù qgài koe hãa, ka Ra gha nta méé? ‘Aboè, ncèem x'aèm koe kgoara Te,’ ta ra gha méé? Eë-ëe, ncèes gúùs domka ga Ra ncèem x'aèm koe hààraa.

²⁸ Aboè, cg'òèa Tsi x'áakagu!” tam méé.

Kam kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncãar x'áakagu u, a Ra a gha gaia x'áakagu u,” témé. ²⁹ Gaa koe hãnas xg'aes ko kóm kas kò máá, túúm ts'oo-q'oo o, témé. Ne ko c'ãe ne máá: “Moengele ba ncãa kò kg'ui cgoa Me,” témé.

³⁰ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Ncèem dòm ba gatu domka hààraa, Tíi domka tamase.

³¹ Ncèe ba ncèeska ncèem nqóóm gha xgàràè dim x'aè me e, me gha ncèeska x'aiga-coam ncèem nqóóm di ba xhàiguè. ³² Ra gha Tíi, nqóómkg'ai koer kòò ghùìè ne wèé khóèan Tíi koe tcéèa óá,” tam méé. ³³ Ncèe sam kò ko nxàe, hàam ko x'óós x'oo-kg'ám sam gha x'ái ka.

³⁴ Si xg'ae sa xoa Me a máá: “X'áèan koe ta kóma hãa i ko máá, Krete ba gha chòò tamase hãa, témèè, ka Tsi gáé ko Tsáá nta hëés ka máá: ‘Khóèm dim Cóám ncèe ba dìi baa?’ ta ne méé.

³⁵ Kam kò Jeso ba bìrí ne a máá: “X'áà ne gha cg'aré x'aè-coan gatu xg'aeku koe hãa. Ke tu qõò te, qanega tu x'áàn úúa hãa x'aè ka, naka i gha nxãasega táá ntcùúan tcãà cgae tu u. Khóèm ãe ko ntcùúan q'oo koe qõò ba c'úúa hãa nda koem ko qõò sa ke. ³⁶ Eẽ tu qanega x'áàn úúa hãa x'aè ka méé tu gatu di tcoman x'áàn koe tòó, naka tua gha nxãasega x'áàn di tu cóá tu ii,” tam méé. Eẽm ko Jeso ba kg'ui cgoa nea xg'ara kam kò tcg'oa a qõò a sí xài-kg'ai ne.

Juta nea gane dis dtcòm tamas koe qanega hãa

³⁷ Jeso ba kò kái zi x'ái zi tcgái-q'ooa ne koe kúrí, igaba ne kò qanega Gam koe dtcòm tama. ³⁸ Si kò ncẽe sa kúríse, nxãasega i gha porofitim Isaiam di kg'uian nxàea tseegukaguè ka, ncẽe ko máá:

“X'aigaè, dìi na gatá di kg'uian ncẽe ta nxàea hãa koe dtcòmaa?

Me gataga X'aigam dim x'òà ba dìin x'áíèa hãa?”

témé e.

³⁹ Ncẽes gúús domkaga ne kò dtcòmàn ka tààè. Isaia ba kò gaicara máá:

⁴⁰ “Gane di tcgáia nem kaàkagua hãa,
a tcáóa ne x'óó-x'ooa hãa,
nxãasega ne gha táá gane di tcgáian cgoa bóò ka,
a ne a gane di tcáóan cgoa táá kóma q'ãa ka,
a ne a Tíi koe táá kàbise,
Ra Tíi qãèkagu ne ka,”
tam Nqari ba mééa khama.

⁴¹ Isaia ba kò ncẽe zi gúù zi kg'ui, Jesom di x'áà nem kò hòòà hãa, a ko Gam ka kg'ui khama.

⁴² Gatá i ii igaba xu kò kái xu tc'ãà-cookg'ai xu Gam koe dtcòm. Igaba xu kò Farasai xu domka gaxu di dtcòmàn táá x'ái, nxãasega xu gha táá còrè-nquum koe xhàiaaguè ka. ⁴³ Khóè ne di dqòmkuàn xu kaisase ncàma hãa Nqarim dian ka khama.

⁴⁴ Kam kò Jeso ba q'aua kg'ui a máá: “Khóèm kò ko Tíi koe dtcòm nem Tíi koe cúí dtcòm tama, igabam ko thée ãe tsééa óá Team koe dtcòm. ⁴⁵ Eẽm kò bóò Te, nem ko Gaam ãe tséé Tea hãa ba bóò. ⁴⁶ Nqõóm koer X'áà iise hààraa, nxãasega i gha táá cúí khóè ãe ko Tíi koe dtcòm ga ntcùú q'oo koe hãa ka.

⁴⁷ “Ncèè khóèm kò Tiri kg'uian kóm, igabam kò qgóóa qari i tama, ne Ra Tíi xgàra tama. Nqõó ba hàà xgàra di ser hàà tama, igaba Ra nqõó bar gha hàà kgoara ka hààraa khama.

⁴⁸ Gam ãe ko xguì Te, a kg'uia Te kóm tama ba xgàra me ko ba úúa: ãer kg'uia hãa kg'uia ne gha còo dim cáim ka xgàra me. ⁴⁹ Tíi ka Ra kg'uia mááse tama, igabam Abom ncẽe tséé Tea hãa ba x'áè Tea, dùú sar gha kg'ui a nxàe sa. ⁵⁰ Ra q'ana hãa Gam di x'áè-kg'árma nea chòò tamas kg'òè si i sa. Gaa domkas wèes gúús ãer ko nxàe sa, Ra ko ãem ma Abo ba ma bìrí Te sia hãa khama ko ma nxàe si,” tam méé.

Jeso ba ko Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu xgaaxgaaxga; Gam dim còrè ba (13–17)

13

Jeso ba ko Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu xg'aa nqàrè

¹ Paseka dis kòès cookg'ai i kò ii. Me kò Jeso ba q'ana hãa, x'aè ba hààraa, ncẽem nqõó bam gha tcg'oaragu a Abom koe qõò di ba sa. Gam di ne khóè ne nqõóm koe hãa nem kò ncàma hãa, khamam kò cg'oèasem ncàm nea sa x'ái ne.

² Dqòà di tc'òoa ne kò kúrí, me dxãwa ba nxãakamaga Jutasem Isekariotem tcáó koe tcana, Simonem ka cóáse ba, Jeso bam gha khóèan tshàu q'oo koe tcãà ka. ³ Jeso ba kò q'ana, Abo ba wèé zi gúù zi Gam di qarian koe tòóa hãa sa, Me Nqarim koe guua hãa, a ba a ko Nqarim koe ga kàbise sa. ⁴ Kam kò nxãaska tc'òoan ko tc'òòè qgài koe tõe, a ba a

tc'amakam hana qgáian nxõo, a tchùuse cgoa dim qgái ba tcám kháó. ⁵ A gaa koe guus ka, xg'aàse cgoa dis gábas koe tshàan ntcãa, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a xg'aà ngàrè, a tcám kháóam kò hãam qgáim tchùuse cgoa dim cgoa tchùu ngàrè xu.

⁶ A ba a Simonem Peterem koe hàà, me Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà Tsia gáé ko Tsáá ngàrèa te xg'aà?” témé. ⁷ Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncëer ko kúru sa tsi cuiskaga ncëeskaga bóòà q'ãa tite, igaba tsi gha nxãwa kháóka bóòà q'ãa si,” témé. ⁸ Kam kò Petere máá: “Cuiskaga Tsi ngàrèa te xg'aàra hãa tite,” témé. Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncëè xg'aà ngàrè tsi tamar kò hãa ne tsi Tíí koe hãa tama,” témé. ⁹ Me Simone Petere ba máá: “Kháé nxãaska, X'aigaè, ngàrèa te cúí tamase, igaba tshàua te hëé naka tcúúa te ga hëéthëé xg'aàò,” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xoa a máá: “Khóèm ãe ncãa xg'aàse ba ko ngàrèa ba cúíga xg'aàn tc'ëe, wèé tc'áróa ba ga q'ano o khama. Xao gaxao q'ano xao o, wèéa xaoa q'ano tama igaba,” témé.

¹¹ Q'anam kò hãa dìí ba ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me sa khama, gaa domkagam kòo máá: “Wèéa xao ga q'ano tama,” témé.

¹² Eëm ko ngàrèa xu xg'aà cgoa xg'ara kam kò Gam di zi qgái zi hãa a ntcõó-q'ooa ba koe kabise, a ba a tèè xu a máá: “A bóòà xao ko q'ãa, ncëer ncãa kúru cgae xao o sa?” ¹³ Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ta xao ko ma tcii Te, a ko máá: ‘X'aiga Tseè,’ témé, tseeguse, gaar ga Ra a domka. ¹⁴ Ra Tíí gaxao dir X'aiga, a Xgaa-xgaa-kg'ao Ra ncãa ngàrèa xao xg'aà, ke méé xao gaxao igaba thëé gaxao ka c'ëea xu di ngàrèan xg'aà. ¹⁵ Sere-sere sar kúrúa máá xaoa, ke méé xao gaxao igaba ãer ma kúrúa hãa khamaga ma thëé kúru. ¹⁶ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Gam ka q'õõsem ka kaia hãam qãa ba kàà me e, me gataga ãe tsééèa hãa ba ãe tséé meam ka kai tama. ¹⁷ Ncëeska xao ncëe zi gúù zi q'ana hãa, khama xao gha kúru zi xao kòo ne ts'ee-ts'ee kg'aiè.

*Jeso ba ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãàkus ka kg'ui
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

¹⁸ “Wèéa xao gar nxàe tama, ãer nxará tcg'òóa hãa xur q'ana hãa. Igabas ko ncëe sa Nqarim dis Tcgãyas koe goásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncëe ko máá: ‘Gaam ãe ko tíí cgoa péréan tc'óó ba tirim cg'õo-kg'ao ba kúrú hãa,’ témé sa. ¹⁹ Ra ko kúrúse tama ias cookg'ai koe ncëeska bìrí xao o, nxãasega xao gha ãe i kòo kúrúse ne, Tíí ga Ra a sa dtcòm ka. ²⁰ Tseegu ner ko bìrí xao o, a ko máá: Wèém ãe ko ãer tsééa úúa hãa ba qãèse hààkagu ba ko Tíí ga Ra qãèse hààkagu, me ko dìím wèém ãe ko Tíí qãèse hààkagu Te ba ãe tsééa óága Tea ba qãèse hààkagu,” tam méé.

²¹ Ncëetam ko Jeso ba mééa xg'ara ka i kò tcáóa ba tshúù qgái koe hãa, Me kò nxàea tseegukagu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Gaxao ka c'ëe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te, témé,” tam méé.

²² Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko téé a bóòku, gaxu ka ndaka bam ko nxàe sa c'úúa hãase. ²³ Me kò gaxu ka c'ëem ncëe kò Jesom ka kaisase ncàm mèa hãam xgaa-xgaase-kg'ao ba Gam koe ghãasea ntcõe. ²⁴ Me kò Simone Petere ba gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba tcgáía ba cgoa qãe a bìrí me a máá, ndaka bam ko nxàe sa tèè Me, témé.

²⁵ Me Jesom koe ntcõóa ghãase, a tèè Me a máá: “X'aigaè, dìí baa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xoa me a máá: “Gaam ãer ko ncëes péré qàmà sa máà me e, ãer kò gábas q'oo koe tcguù-tcguu sia xg'ara ne,” témé. Eëm ko gaas péré qàmà sa tcguù-tcguua xg'ara, kam kò Jutase Isekariote ba máà si, Simonem ka cóáse ba. ²⁷ Eëm ko Jutase ba péré qàmà sa sée kagam ko satana ba tcãà cgae me. Me Jeso ba bìrí me a máá: “Kúru kg'oana tsi hãas gúù sa qháése kúru,” témé. ²⁸ Igaba tc'õòè ko qgái koe i kò cúí khòè ga táá q'ãa, dùús domkam ko Jeso ba ãeta méé sa. ²⁹ Jutase ba kò mari dtcòbè sa úúa hãa khama xu kò c'ëe xu tc'ëea máá, Jeso ba ko bìrí me, kòès koe ko tc'ëese zi gúù zim gha x'ámá sa, kana c'ëe gúù-coa nem gha ãe dxàua hãa ne máà sa, ta tc'ëea. ³⁰ Eëm ko Jutase ba péréan séea xg'ara kam kò kúúga tcg'oa. I kò ntcúu u.

Kabam x'áè-kq'ám ba

³¹ Eẽm ko qõò, kam kò Jeso ba máá: “Ncẽeskam ko Khóèm dim Cóá ba x'áàkaguè, Me ko Nqari ba Gam koe x'áàkaguè. ³² Ncẽè Nqarim kò ko Gam koe x'áàkaguè, nem gha Nqari ba nxãaska thẽe Cóá ba Gam koe x'áàkagu, a ba a gha cúí q'oro x'áàkagu Me.

³³ “Cóá xaoè, xòm x'aèa ner gha hãa cgoa xao o. Qaa Te xao gha. Eẽr kò ma Juta ne ma bìrí khamaga Ra ko ma ncẽeska bìrí xao o a ko máá: Eẽr ko qõò koe xao cuiskaga síia hãa tite.

³⁴ “Ra ko kabam x'áè-kq'ám ba máá xao o, a ko máá: Gaxao ka c'ẽe ne ncàm. Ncẽer ma ncàm xaoa hãa khama méé xao ma gaxao ka c'ẽea ne thẽe ncàm. ³⁵ Ncẽes gúús ka i gha wée khóèan q'ãa, Tiri xao xgaa-xgaase-kq'ao xao o sa, gaxao ka c'ẽean xao kò ncàm hãa ne,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Me Simonem Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, nda koe Tsi ko qõò?” témé.

Me Jeso ba xõa me a máá: “Ncẽer ko qõò koe tsi cuiskaga kgoana naka xùri Tea hãa tite, igaba tsi gha kháóka nxãwa xùri Te,” témé.

³⁷ Me Petere ba Gam ka máá: “X'aigaè, dùús domka ra gáé ga ncẽeskaga xùri Tsi tama? Tsáá domkar gha kg'õèa te tcg'óò,” témé.

³⁸ Me Jeso ba xõa me a máá: “Tíí domka tsia gha kg'õèa tsi tcg'óò? Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha ngoana q'oro xõase Te,” témé.

14*Jeso ba dàò Me e, Abom koe ko síi ba*

¹ “Táá méé i tcáó tu nxùrù qgài koe hãa guu. Nqarim koe hẽe naka Tíí koe hẽéthẽe tcoman úú. ² Abom dim nquum q'oo koe i kái x'ãè-q'ooan hàna; ncẽè gatà i kò ii tama ner ga kò q'ãa-q'ãa tua hãa, síír ko x'ãè-q'ooan kg'ónòa máá tu u sa. ³ Ncẽè qõòr kò a ko síi x'ãè-q'ooan kg'ónòa máá tu u, ner gha kabise a hàà sèèa mááse tu u, nxãasega tu gha gatu igaba thẽe síi Tíí hàna qgài koe hãa ka. ⁴ Tu gataga qõòr kom qgàim di dàòan q'ana hãa,” tam méé.

⁵ Me Tomase ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, qõò Tsi kom qgài ba xae c'úúa, ka xae ga ntama ma gaa qgài dim dàò ba q'ãa?” témé.

⁶ Me Jeso ba xõa me a máá: “Tíí Ra Dàò Ra a, a Tseegu Ra a, a Ra a Kg'õè Ra a. Tíí ka oose ko Abom koe síim khóèm cúim ga ba káà me e. ⁷ Ncẽè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga kò thẽe Abo ba q'ana hãa. Igaba xao ncẽeska q'ãa Mea, a bóò Mea hãa,” tam méé.

⁸ Me Filipi bìrí Me a máá: “X'aigaè, Abo ba x'ái xae e, nxãaska xae gha qãe xae e,” témé.

⁹ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncẽetar ma qáo x'aèan gaxao cgoa hãa igaba Tsi ko c'úú Te, Filipiè? Díim wèém ẽe bóò Tea hãa ba Abo ba bóò hãa. Nta tsi gha máá: ‘Abo ba x'ái xae e,’ témé? ¹⁰ A dtcòm tama tsia Abom koer hãa, Me Abo ba Tíí koe hãa sa? Kg'uiian ncẽer ko gaxao cgoa kg'ui nea Tíí koe guu nakar kg'ui i tama, igaba Abom ncẽe Tíí koe x'ãèa hãa ba ko tséèa ba kúú. ¹¹ Dtcòm méé xao, Abom koer hãa, Me Gabá Tíí koe hãa sa. Ncẽè gatà i kò ii tama ne méé xao nxãaska dtcòm are-aresa zi tséé zi ẽer ko kúú zi domka. ¹² Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Díim wèém ẽe ko Tíí koe dtcòm ba gha ẽer ko Tíí kúú sa kúú, a ba a gha ncẽe tséèan ka kaia hãa tséèan kúú, Tíí Ra ko Abom koe qõò khama. ¹³ A Ra a gha dùús wèés ẽe xao ko Tíí cg'õè koe dtcàrà sa kúú, nxãasegam gha Abo ba Cóám koe guu a dqomè ka. ¹⁴ Ncẽè c'ẽes gúú sa xao kò Tíí cg'õè koe dtcàrà ner gha kúú si.

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba nqòòkagu

¹⁵ “Ncẽè ncàm Tea xao kò hãa ne xao gha x'áè-kq'áma Te qgóóa qari. ¹⁶ Ra gha Abo ba dtcàrà Me gha c'ẽem Hùi-kq'ao ba tséèa úúa máá xao o, gaxao cgoa gha chòò tamase hãa ba. ¹⁷ Ncẽe ba tseeguan dim Tc'ẽe Me e. Nqóò ba cuiskaga hòò Me tite, bóò Meam hãa

tite, a ba a c'ùu Mea khama. Igaba xao gaxao q'ãa Mea, gaxao cgoam x'ãèa, a ba a gha gaxao koe hãa khama.

¹⁸ “Cuiskagar khãadoma-coa khama ma guu xaoa hãa tite, a gha kabise a hàà cgae xao o. ¹⁹ Xòm x'aè q'oo koem nqôo ba gaicara hòò Tea hãa tite, igaba xao gha gaxao hòò Te, kg'òèa Ra hãa domka, xao gha gaxao igabaga kg'òèa khama. ²⁰ Gaam cárn ka xao gha q'ãa, Tíí Ra Abom koe hãa, xao gaxao Tíí koe hãa, Ra Tíí gaxao koe hãa sa. ²¹ Dìim wèém ãe x'áè-kg'áma Te úúa, a qgóóa qari ana ba gaam ncàm Tea hãam ga me e. Gaam ãe ncàm Tea hãa ba gha Abom ka ncàmmè, Ra gha Tíí igaba thée ncàm me a gha gaam koe x'áise,” tam méé.

²² Me Jutase (ncèe Isekariote tama ba) bìrí Me a máá: “X'aigaè, dùús domka Tsia gha x'áise xae e, nqôo ba x'áise tamase?” témé.

²³ Me Jeso ba xòa a máá: “Ncèè khòèm kò ncàm Tea hãa nem gha kg'uia Te qgóóa qari, Me gha Abo ba ncàm me, Tsam gha hàà cgae me, a Tsam a gha Sitsam di x'ãè-q'ooan gaam koe kúrú. ²⁴ Gaam ãe ncàm Te tama ba kg'uia Te qgóóa qari tama; i gataga kg'uiàn ãe xao ko kóm, Tíí koe guu tama, igaba i ncèe tsééa óá Team Abom koe guua.

²⁵ “Ncèe gúua ner bìrí xaoa hãa, ãer kò qanega gaxao cgoa hãa ka. ²⁶ Igaba Hùì-kg'aom ncèe Tcom-tcomsam Tc'èe ii ba, ncèem gha Abo ba Tiri cg'òèan cgoa tsééa óá ba, nxãa ba gha wèé gúuan ga xgaa-xgaa xao o, a ba a gha wèé gúuan ãer bìrí xaoa hãa tc'èe-tc'èesekagu xao o.

²⁷ “Tòókuan cgoar ko guu xao o, Tiri tòókua ner ko máà xao o. Nqôóm ko ma máà xao o khamar ma máà xao o tama. Táá méé i tcáóa xao nxùrù qgài koe hãa guu, kana méé xao táá q'áo guu. ²⁸ Kóm tea xao kò hãa Ra ko bìrí xao o a ko máá: ‘Qòò Ra ko, a Ra a gha kabise a hàà cgae xao o,’ témé. Ncèè ncàm Tea xao kò hãa ne xao ga kò Abom koer ko qòò khama qãè-tcaoa, Abo ba Tíí ka kaia hãa khama. ²⁹ Ra ncãa ncèeska bìrí xao o, qanega i kúrúse tama cookg'ai koe, nxãasega xao gha ãe i kò kúrúse ne dtcòm ka. ³⁰ Gaicarar qáòse kg'ui cgoa xaoa hãa tite, ncèem nqôóm òim x'aiga ba ko hàà khama. Cúi qari gam Tíí koe úú tama, ³¹ igaba méém nqôo ba q'ãa, Abo ba Ra ncàma hãa, a ko Abom ma x'áè Tea hãa khama ma tséé sa.

“Tèe xao ncèeska, naka hààn xae qòò,” tam méé.

15

Jeso ba tseegu òim Kg'om Me e

¹ A ba a máá: “Tíí Ra tseegu òim Kg'om Ra a, Me Tirim Xòò ba Xhàrà-kg'ao Me e. ² Tíí koe hãam nxãam wèém ãe tc'ároan kúrú tama bam ko q'ãea tcg'òò, a ba a ko wèém nxãam ãe ko tc'ároan kúrú ba dcàò, nxãasegam gha q'ano a kái tc'ároan kúrú ka. ³ Nxãakamaga tu ncèer kò kg'ui cgoa tu um kg'uim ka q'anokaguèa. ⁴ Tíí koe tu hãa nakar Tíí gatu koe hãa. Cúim nxãam ga ba cúiam kò hãa ne tc'ároan kúrú hãa tite, kg'om òim hìis koem kò hãa ne cúí ga a, gatu igaba tu gatà hèéa tite, Tíí koe tu kò hãa ne cúí ga a.

⁵ “Tíí Ra Kg'om Ra a, tu gatu nxãa tu u. Gaam ãe Tíí koe hãa, Ra Tíí gam koe hãa ba, gam kái tc'ároan ko kúrú ga me e, Tíí ka oose tu cúí gúu ga kúrú hãa tite khama. ⁶ Ncèè khòèm kò Tíí koe hãa tama, nem ko nxãam khama ma xaoaguè, a ba a xgóò; èeta ii nxãa ne ko sàà xg'ae, a c'eean q'oo koe sí xaoa tcãà, a dàòè. ⁷ Ncèè Tíí koe tu kò hãa, i Tiri kg'uiàn gatu koe hãa ne tu gha ãe tu ko tc'èes wèé sa dtcàrà, a tu a gha kúrú máàè si. ⁸ Si ko ncèe sa Tirim Xòò ba x'áakagu: kái tc'ároan tu gha kúrú, a tu a gha gatà iim dàòm ka Tiri tu xgaa-xgaase-kg'ao tu ii. ⁹ Ncèem ma Abo ba ncàm Tea hãa khamagar ma ncàm tu ua hãa. Ke méé tu ncèeska Tiri ncàmkuàn koe hãa. ¹⁰ Ncèè Tiri x'áèan tu kò qgóóa qaria, ne tu gha Tiri ncàmkuàn koe hãa, ncèer ma Tirim Xòòm di x'áèan ma qgóóa qaria, a Gam di ncàmkuàn koe ma hãa khamaga ma.

¹¹ “Ncèe gúua ner bìrí tua hãa, nxãasega i gha Tiri qãè-tcaoan gatu koe hãa ka, naka gatu di qãè-tcaoan gha cg'òè ka hèéthèe e. ¹² Tirim x'áè-kg'ám ba ncèe me e: ncàm gatu ka c'èea

ne, ãer ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Cúí khòè ga ncêes ncàm̃s ka kaia hãas ncàm sa úúa hãa tama, ncêe khòèm ko ãem ncàm̃a hãa ne khòè ne gam di kg'òèan tcg'òóa máá sa. ¹⁴ Tu gatu ãer ko x'áè tu u sa tu kòo kúrú ne Tiri tu ncàm-khoe tu u. ¹⁵ Cuiskagar gaicara qãa ta ma tcii tua hãa tite, qãa ba gam ka q'òòsem ko dùú sa kúrú sa c'úúa hãa khama. Ncêes gúús téé-q'oo koe Ra kò ncàm-khoe tu ta ma tcii tu u, wèes gúús ãer Tirim Xòòm koe xgaa-xgaasea hãa sar q'ãakagu tua hãa khama. ¹⁶ Gatua nxará tcg'òó Te ta ga hãa, igabar Tíí nxará tcg'òó tua hãa, a Ra a qòò tu gha a síí tc'áróan kúrú ka nxará tcg'òó tua, tc'áróan ncêe gha qáo x'aèan hãa a, nxãasegam gha Abo ba wèes gúús ãe tu gha ko Tíí cg'òè koe dtcàrà sa máa tu u ka. ¹⁷ Ncêea Ra ko ma x'áè tu u ga a, a ko máá, gatu ka c'êe ne ncàm, témé.

Nqóó ba ko Jesom di xgaa-xgaase-kg'aoan hòre

¹⁸ “Ncêe nqóóm kò hòre tua hãa ne méé tu q'ãa, gatuam hòre tua hãa cookg'ai koem kò Tííà hòre Tea hãa sa. ¹⁹ Ncêe nqóóm di tu kò ii nem ga kò nqóó ba gam di tu iise ncàm tua hãa; igaba tu nqóóm di tu tama tu u, Ra kò nqóóm koe guu a nxará tcg'òó tu u, gaa domkam ko nqóó ba hòre tu u. ²⁰ Ncêer kòo kg'ui cgoa tu u kg'uiian méé tu tc'êe-tc'êese, a ko máá: ‘Qãa ba gam ka q'òòsem ka tc'amaka hãa tama,’ témé sa. Ncêe xgàra Te ne kòo ne, ne gha gataga thêé xgàra tu u. A ncêe Tiri xgaa-xgaa ne ne kòo qgóóa qari ne ne gha gataga thêé gatu dian igabaga qgóóa qari i. ²¹ Igaba ne gha wèé gúúan ncêe ga Tiri cg'òèan domka kúrú cgae tu u, Gaam ãe tsééa óá Tea hãa ba ne c'úúa hãa domka. ²² Ncêe thuur kò hàà kg'ui cgoa ne tama ne, ne ga kò chìbian úú tama. Igaba ne ncêeska gane di chìbian koe ne gha qgóóa máàèm *dàò ba* úú tama. ²³ Gaam ãe hòre Tea ba gataga Tirim Abo ba hòrea. ²⁴ Ncêe c'êe khòè ga qanega kúrú tama sar kò gane koe kúrú ta ga hãa, ne ne ga kò chibi úú tama. Igaba ne *ncêe zi x'ái zi* bóòà hãa, a ne a Tíí ga Ra hêé naka Tirim Xòòm ga ba hêéthêé Tsam hòrea. ²⁵ Igabas ko ncêe sa x'aèan koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: ‘Hòrea ne máá tea hãas gúús sa kàà si i,’ témé sa.

²⁶ “Igaba ãem kòo Hùì-kg'ao ba hàà, ncêer gha Abom koe guu a gatu koe tsééa úú ba, tseeguan dim Tc'êe ba, ncêe ko Abom koe guu a tcg'oa ba, nem gha Gabá Tíí ka nxàea tseegukagu. ²⁷ Gatu igaba tu gha Tíí ka hàà nxàea tseegukagu, Tíí cgoa tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a hãa khama.

16

¹ “Ncêe gúúan wèér bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha táá gaxao di dtcòman aagu ka. ² Còrè-nquuan koe ne gha xhàiaigu xao o, me gha gataga x'aè ba hàà, wèém khòèm ãe ko cg'òó xao om gha tc'êea máá, Nqari bam ko tsééa máá, ta tc'êea ba. ³ Ncêe zi gúú zi ne gha kúrú cgae tu u, Abo ba kana Tíí ga Ra ne c'úúa hãa khama. ⁴ Igabar ncêe gúúan bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha ãem kòo gaan dim x'aè ba hàà ne tc'êe-tc'êese, gaan kar q'ãa-q'ãa xaoa hãa sa ka.

Tcom-tcomsam Tc'êem di tsééa ne

“A ra a kò ncêe zi gúú zi tshoa-tshoas koe táá bìrí xao o, gaxao cgoar kò hãa khama. ⁵ Igabar ko ncêeska Gam ãe tséé óá Team koe qòò, igaba i gaxao ka cúía xao ga tèè Te naka máá: ‘Nda koe Tsi ko qòò?’ témé tama. ⁶ Igaba ncêe gúúa ner nxàea hãa domka xao tshúù-tcaoan ka cg'òè cgaeà hãa. ⁷ Gatà i ii igabar ko tseeguan bìrí xao o: Gaxaoa i qãea máá xaoa hãa qòòr gha sa. Ncêe qòò tamar kò hãa nem Hùì-kg'ao ba hàà cgae xaoa hãa tite khama. Igaba ãe qòòr kòo ner gha gaxao koe tsééa úú Me. ⁸ Ëem kòo hàà nem gha hàà nqóó ba xgaa-xgaa a chibi-chibi; chìbian domka hêé, naka tchànoan domka hêé, naka xgàrakuan domka hêéthêé e. ⁹ Chìbian kam *gha xgaa-xgaa*, Tíí koe ne dtcòm tama khama. ¹⁰ Tchànoan kam *gha xgaa-xgaa*, Tirim Xòòm koer ko qòò, xao gaicara hòò Te tite khama. ¹¹ Xgàra-kg'aman kam *gha xgaa-xgaa*, ncêem nqóóm dim x'aiga ba nxãakamaga xgàràea hãa khama.

¹² “Qanegar kái zi gúu zi úúa, gaxao cgoar gha nxàe zi, igaba xao ncēeska kgoana zia hãa tite. ¹³ Igaba ãem kòo tseeguan dim Tc'êe ba hàà, nem gha wèe tseeguan koe úú xao o. Cuiskagam Gam koe guua zi ka kg'uia hãa tite, igabam gha ãem ko kóms ka cúí kg'ui, a ba a gha hààko zi gúu zi ka bìrí xao o. ¹⁴ X'áàkagu Tem gha, ãe Tiri ii sam gha sèe, a ba a bìrí xao o si khama. ¹⁵ Wèéan ãe Abom úúa hãa nea Tiri i. Gaa domkar ko máá: Eẽ Tiri ii sam gha Tc'êe ba sèe, a ba a bìrí xao o si, témé.

¹⁶ “X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,” tam méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao xu di tshúù-tcao ne gha kabise a qãè-tcaoan kúrí

¹⁷ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'êe xu tēeku a máá: “Dùú sa ba ko nxàe, ncēm ko máá: ‘X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka, a ko gataga máá: ‘Tirim Xõòm koer ko qõò domka a,’ témé?” ta xu méé. ¹⁸ Xu hãa a tēese a ko máá: “Dùú sa ba koáé nxàe: ‘X'aè-coam q'oo koe,’ tam kòo méé ne? Dùú sam ko nxàe sa xae kóma q'ãa tama,” ta xu méé.

¹⁹ Me kò Jeso ba bóò q'ãa, ncēs gúus ka xu tēe Me kg'oana hãa sa, khamam kò nxãaska bìrí xu a máá: “Ntar ko méé sa xao koáé tēeku, ncēer ko máá: ‘X'aè-coam q'oo koe xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka? ²⁰ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Kg'ae xao gha, a gha thõò-tcaoase kg'ae, igabam gha nqõó ba qãè-tcao hãa. Thõò-tcao xao gha hãa, igaba i gha gaxao di thõò-tcaoan kabise a qãè-tcao sa ii. ²¹ Eẽ khóès kòo cóán ábà di thõò koe hãa nes tshúù-tcao hãa, gas dim x'aè ba hààraa khama. Igaba ães ko cóán ábà xg'ara nes gaicara thõàn tc'êe-tc'êese tama, qãè-tcaoan ãe cóá nea nqõómkg'ai koe ábàèa hãa di domka. ²² Khama xao gaxao ncēeska tshúù-tcaoan úúa hãa, igabar gha gaicara hàà bóò xao o, xao gha qãè-tcao, i cúí khóè ga gaxao di qãè-tcaoan sèe cgae xaoa hãa tite. ²³ Eẽm cáim ka xao cuiskaga cúí gúu ga dtcàrà Tea hãa tite. Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Wèes gúus ãe xao ko Tíí cg'òè cgoa Abom koe dtcàrà sam gha màà xao o. ²⁴ Ncēeska igaba xao qanega cúí gúu ga Tíí cg'òè cgoa dtcàrà tama. Dtcàrà, mààè xao gha ke, naka xaoa gha nxãasega qãè-tcaoan ka cg'òè.

²⁵ “Ncēe gúua ner kò sere-sere zi cgoa bìrí xao o, igabam ko x'aè ba hàà, gaxao cgoar gaia sere-sere zi cgoa kg'uia hãa tite ba, igabar gha hàà kgoarasea hãase Tirim Xõòm ka bìrí xao o. ²⁶ Eẽm cáim ka xao gha Tíí cg'òè koe dtcàrà. Gaxao téé-q'oo koer gha Abo ba hàà dtcàrà, tar méé tama. ²⁷ Abo ba Gam ka ncàm xaoa hãa, ncàm Tea xao hãa domka, a xao a Nqarim koer guua sa dtcòm hãa khama. ²⁸ Abom koer guu a nqõóm koe hààraa. A Ra a ko gaicara nqõó ba guu, a Abom koe kabise,” tam méé.

²⁹ Xu kò nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máá: “Bóò, ncēeska Tsi ko kgoarasea hãase kg'ui, a Tsi a cúis sere-seres ga sa tséékagu tama. ³⁰ Ncēeska xae ko bóò wèe gúuan Tsi q'ana hãa sa, a Tsi a gataga c'êe khóè ga gha tēe Tsi sa qaa tama. Ncēs gúus domka xae ko dtcòm Nqarim koe Tsi guua hãa sa,” ta xu méé.

³¹ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncēeska xaoa ko dtcòm? ³² Bóò, x'aè ba ko hàà, a ba a hààraa xg'ara, ãe xao gha wèéa xao ga x'áéa xao koe guu a tsai-tsaise ba, a xao a gha cúise qaù Te. Igabar cúise hãa tama, Tirim Xõò ba Tíí cgoa hãa khama.

³³ “Ncēe gúua ner bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha Tíí koe tòókuan úú ka. Ncēm nqõóm koe xao gha qóman cgoa qgóóku. Igaba méé xao tòón tcáo! Nqõó bar tààa hãa ke,” tam méé.

17

Jeso ba ko còrèa mááse

¹ Eẽm ko Jeso ba ncēe sa kg'uia xg'ara kam ko nqarikg'ai koe ghùi-kg'ai a máá: “Aboè, x'aè ba hààraa. Tsarim Cóá ba x'áàkagu, nakam gha nxãasega Tsarim Cóá ba x'áàkagu Tsi, ² wèe ne khóè ne tc'amkg'ai koe Tsi qarian màà Mea hãa ke, nxãasegam gha chõò tamas kg'òè sa wèe ne ãe Tsi màà Mea hãa ne màà ka. ³ Si chõò tamas kg'òè sa ncēe si i: q'ãa

Tsi ne gha, Tsáá Tsia cúisega tseegu di Tsi Nqari Tsi i sa, naka Jeso Krestem ncêe Tsi tsééa óága hãa ba q'ãa sa hêéthêe e. ⁴ Nqôómkg'ai koer x'áakagu Tsia hãa, êe Tsi kò máà Tea hãa tsééan kúrúá xg'ara-xg'ara ka. ⁵ Ke ncêeska, Aboè, hàna Tsia koe x'áàn máà Te, ncêe nqôóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koer kò Tsáá cgoa úúa hãa a.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu còrèa máá

⁶ “Êe Tsi kò nqôómkg'ai koe guu a máà Te xu khòè xu koer kò Tsari cg'òèan q'ãakagu. Tsari xu u kò ii, Tsi kò máà Te xu, xu kò Tsarim kg'ui ba qgóóa qaria. ⁷ Ncêeska xu q'ana, êe Tsi máà Tea hãa gúùan wèéa Tsáá koe guua hãa sa. ⁸ Êe Tsi kò máà Tea kg'uia ner máà xua hãa khama, xu kò càmm tshàua máá a. A xu a kò tseeguan kaga q'ãa, Tsáá koer guua hãa sa, a kò Tsáá Tsia tséé Tea hãa sa dtcòm. ⁹ Nqôó bar còrèa máá tama, a ko gaxu êe Tsi máà Tea hãa xu còrèa máá, Tsari xu u khama. ¹⁰ Wèés èer úúa hãa sa Tsari si i, si wèés èe Tsi úúa sa Tiri si i. Ra gaxu koe guu a x'áakaguèa. ¹¹ Nqôómkg'ai koe Ra gaia hãa tite, igaba xu gaxu qanega nqôómkg'ai koe hãa, Ra ko Tíi sencgaga Tsáá koe síí. Tcom-tcomsa Tsi Abo Tseè, Tsarim cg'òèm di qarian cgoa xgáèa máá xu - cg'òèm ncêe Tsi máà Tea ba, naka xu gha nxãasega cúí ii, ncêe Tsam ma cúí ii khamaga ma. ¹² Êèr kò gaxu cgoa hãa kar kòo xgáèa máá xu, a êe Tsi kò máà Tea hãam cg'òèm cgoa kòre xu. Cúia xu ga kò táá aaguse, gaam êe kò kaàkaguèm gha sa tééa máána hãam cúím oose, *Nqarim dis* Tcgãyas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka.

¹³ “Igabar ko ncêeska Tsáá koe síí, a Ra a ko ncêe zi gúù zi kg'ui, nqôómkg'ai koer qanega hãase, nxãasega xu gha Tiri qãè-tcaoan ka cg'òèa hãa ka. ¹⁴ Tsarim kg'ui bar máà xua, me nqôó ba hòre xua, nqôóm di xu tama xu u khama, ncêe Tíi ma nqôóm di tama khamaga ma. ¹⁵ Tiri còrèa ne máá, nqôóm koe méé Tsi séèa tcg'òó xu, témé tama, igaba méé Tsi êe cg'ãè iim koe xgáèa máá xu si i. ¹⁶ Nqôóm di xu tama xu u, ncêe Tíi ma nqôóm di tama khamaga ma. ¹⁷ Tcom-tcomsakagu xu tseeguan cgoa, Tsarim kg'ui ba tseeguan di me e ke. ¹⁸ Êe Tsi ma nqôómkg'ai koe ma tsééa óá Tea hãa khamagar ma nqôómkg'ai koe tsééa úú xua hãa. ¹⁹ Gaxu domkar ko tcom-tcomsakaguse, nxãasega xu gha gaxu igaba thêe tseeguan koe tcom-tcomsakaguè ka.

Jeso ba ko wèè ne dtcòm-kg'ao ne còrèa máá

²⁰ “Gaxu cúí xur còrèa máá tama. Êe gha gaxu di kg'uiian koe guu a Tíi koe dtcòm ner ko gataga thêe còrèa máá, ²¹ wèéa ne ga gha cúí ii sa, êe Tsi ma Tsáá Aboè Tíi koe hãa, Ra ma Tíi Tsáá koe hãa khamaga ma. Gane igaba méé ne thêe Gatsam koe hãa, nakam gha nxãasega nqôó ba Tsáá Tsia tséé óá Tea hãa sa dtcòm. ²² Êe Tsi máà Tea hãa x'áà ner máà nea, nxãasega ne gha cúí ii ka, ncêe Tsam ma Gatsam ma cúí ii khamaga ma. ²³ Tíi Ra gane koe hãa, Tsi Tsáá Tíi koe hãa, nxãasega ne gha cg'òèase cúí ii ka, me gha nxãasega nqôó ba q'ãa, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka, a Tsi a ncàm nea, êe Tsi ma ncàm Tea hãa khamaga ma ka.

²⁴ “Aboè, êe Tsi máà Tea hãa ne gha Tíi cgoa ncêe hãa koe hãa sar ko tc'êe, nxãasega ne gha Tiri x'áàn bóò, ncêe Tsi máà Tea hãa a, nqôóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Tsi kò guu a ncàm Tea hãa khama. ²⁵ Abo Tsi tchàno Tseè, èetam ga ma nqôó ba c'úù Tsia igaba Ra Tíi q'ãa Tsia, ne q'ana hãa Tsáá Tsia tsééa óá Tea sa. ²⁶ Cg'òèa Tsir q'ãakagu nea, a Ra a gha kúrú i q'ãaè, nxãasega i gha ncàm kuan ncêe Tsi kò ncàm Tea hãa gane koe hãa ka, Ra gha gataga thêe Tíi ga Ra gane koe hãa ka,” tam ma còrè.

Jesom di xgàrasean hêé naka Gam dis x'oo sa hêé naka Gam di x'ooan koe tẽean hêéthêe e (18-21)

18

Jeso ba ko qáèè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Eẽm ko Jeso ba còrèa xg'ara, kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xgoaba, a Kiterone dim dòm ba tchoaba. C'ẽem xòem koem kò Olife di zi hii zi dim xhàrà ba hãa. Xu kò Gabá hẽe naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hẽéthẽe xu gaa koe tcãa.

² Nxãaskam kò Jutasem, ncẽe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba gaam qgài ba q'anaa, Jeso ba kò gaa koe kái-kg'aise Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae khama. ³ Me kò nxãaska Jutase ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hẽe naka kaia xu peresiti xu ka c'ẽea xu hẽe naka Farasai xu hẽéthẽe cgoa gaa koe síi. X'áa zi xu kò qgóóa, lampian hẽe naka ncõo gaban hẽéthẽe e.

⁴ Me kò Jeso ba wèéan ẽe gha hàà kúrúse cgae Me sa q'ana hãase tcg'oa a tẽe xu a máá: “Dii ba xao ko qaa?” témé. ⁵ Xu xõa Me a máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

Me Jeso ba máá: “Tíi ga Ra a,” témé. (Me kò Jutasem, khòe ne tshàu q'oo koe tcãaku-kg'ao ba gaxu cgoa téé-tẽe.) ⁶ Eẽm ko Jeso ba máá: “Tíi ga Ra a,” témé, ka xu kò tééa dìbi, a xu a gómankg'ai koe cg'áé.

⁷ Me kò gaicara tẽe xu a máá: “Dii ba xao ko qaa?” témé. Xu máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

⁸ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Ncãar birí xao o, ncẽe ga Ra a sa. A ncẽe Tíi xao kòo qaa Te ne mée xao nxãaska ncẽe xu khòe xu guu naka xu qõò,” témé. ⁹ Ncẽe sa kò kúrúse, kg'uiian ẽem kg'uia hãa gha nxãasega tseegukaguè ka, ncẽe kòo máá: “Eẽ Tsi kò máa Te xu kar c'ẽem ga ba qanega aagu tama,” témé sa.

¹⁰ Me kò nxãaska Simonem Petere ba ntcàu bam úúa hãa khama tsgúua tcg'òó me, a kaia peresitim dim qãa ba gáo, a kg'áo xòe dim tcee ba xg'aoa tcg'òó. (Qãàm di cg'õèa ne kò Malekose e.) ¹¹ Kam kò nxãaska Jeso ba Petere ba birí a máá: “Kabi tsarim ntcàu ba naka qòè! Cuiskaga Ra gáé ga Abom máa Tea hãas kubis xgàrasean dis koe kg'áa hãa tite?” témé.

Jeso ba ko Anasem koe úúe

¹² Si kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hẽe, naka gaas dim tc'ãà-cookg'ai ba hẽe, naka Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu hẽéthẽe Jeso ba qgóó, a qáé, ¹³ a xu a kg'aia Anasem koe úú Me, ncẽe kò Kaifasem ka c'uise ii ba, ncẽe kò ẽem kurim ka kaia peresiti ba ii ba. ¹⁴ Kaifase ba gaam khòem Juta xu kò tc'ẽe sa máàm ga me e, a máá: “Qãe e gha ii, ncẽe c'ẽem khòem kò khòe ne x'óóa máá ne,” témé ba.

Peterem dis xõases tc'ãà di sa

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simonem Petere ba hẽe naka c'ẽem xgaa-xgaase-kg'ao ba hẽéthẽe kò Jeso ba xùri. Ncẽem xgaa-xgaase-kg'ao ba kò kaia peresitim ka q'ãàèa, khamam kò Jesom cgoa kaia peresitim x'áé koe tcãa. ¹⁶ Igabam kò Petere ba tchàa koe téé, xhàrom-kg'ám koe. Kam ko c'ẽem xgaa-xgaase-kg'aom ncẽe kò kaia peresitim ka q'ãàèa ba kabise a tcg'oa, a dxàe-coas ẽe kò xhàrom-kg'ám koe hãas cgoa kg'ui, a Petere ba q'oo koe tcãa.

¹⁷ Si kò qãàs ẽe kò xhàrom-kg'ám koe tẽe sa Petere ba birí a máá: “A tsáa tsia gáé ncẽem khòem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ẽe tsi tama tsia?” témé. Me xõa a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

¹⁸ Qgàisa a kò ii, xu kò qãa xu hẽe naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hẽéthẽe xu ẽe xu kò dxùua hãas c'ees koe téé-tẽe, a ko x'òò-x'oose. Petere ba kò gataga thẽe gaxu cgoa téé-tẽe, a ko x'òò-x'oose.

Kaia peresiti ba ko Jeso ba tẽe

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Me kò nxãaska kaia peresiti ba Jeso ba tẽe, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka hẽe naka Gam di xgaa-xgaan ka hẽéthẽe e. ²⁰ Me Jeso ba xõa me a máá: “Xgobekg'amseaser kò wèem nqõóm cgoa kg'ui, a Ra a kò ko wèe x'áè ka còrè-nquuan koe hẽe, naka tempelem koe hẽéthẽe xgaa-xgaa, ncẽe wèe Jutan ko xg'ae koe. Cúí gúù gar kò táá xàlase nxàe.

²¹ Kháé tsia ko dùús domka tēè Te? Tēè ēē kò kóm Tea hãa ne, tseeguan kaga ne q'ana dùú sar nxàea hãa sa,” tam méé.

²² Eēm ko Jeso ba ncēe gúùan kg'ua xg'ara kam kò c'ēm kòre-kg'aom, cúuse kò tēe ba Jeso ba x'ábú, a máá: “Ncēea Tsi ga ko ma kaiaam peresiti ba ma xoa gaa?” témé. ²³ Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncēe c'ēe gúùan cg'āē Ra kò kg'ua hãa ne méé tsi nxàea tseegukagu, dùú sa cg'āē si i sa. Igaba ncēe tchànoser kò kg'ua hãa ne tsi ko dùús domka x'ábú góó Tea máá?” témé.

²⁴ Me nxāaska Anase ba kaiaam peresitim Kaifasem koe tsééa úú Me, qanegam qáéèa hāase.

Peterem dis xqases cam di sa hēē naka nqoana di sa hēéthēē e

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Eēm Simonem Petere ba hãa a ko kùru-kuruse kam kò tēèè a máá: “Tsáá tsia gáé Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ēe tsi tama tsia?” témé. Me xqase a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

²⁶ Me kò c'ēm qām kaiaam peresitim di ba, ncēe Peterem kò xg'aoa tcg'òó tceeam khòem dim qhàò ba tēè me a máá: “Gaam cgoa ra gáé kò Olife dim xhàrà m q'oo koe bóó tsi tama?” témé. ²⁷ Me gaicara Petere xqase e, me kò kúúga ghòrò ba tshoa-tshoa a kg'ae.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Xu kò Juta xu Jeso ba Kaifasem dim nquum koe guu a, Roma ne dim tc'āà-cookg'aim dim nquum koe úú. Gaa x'aèan ēē ka i kò kaisa ntcùúkg'ai cgoa a. Xu kò Juta xu táá xu gha cg'uriga domka nquum q'oo koe táá tcāà, nxāasega xu gha Paseka di tc'ōan tc'ōó ka.

²⁹ Khamam kò Pilato ba tcg'oa a sí cgae xu, a tēè xu a máá: “Dùútsa chibi sa xao ko ncēm Khòè ba tcee?” témé. ³⁰ Xu xoa me a máá: “Chibi kúrú-kg'ao tamam kò ii ne xae ga kò tsáá koe óá Me tama,” témé.

³¹ Me Pilato nxāaska bìrí xu a máá: “Séèa xao mááse Me, naka xaoa sí gaxao di x'aèan cgoa xgàra Me,” témé. Xu Juta xu xguì a bìrí me a máá: “Igaba xae c'ēm khòè ba xae gha x'ooan koe xgàra di qari úú tama,” témé. ³² Ncēe sa kò kúrúse, ēem kò Jeso ba kg'ua hãa, nta iis x'oo sam gha hàà x'óó di kg'uian gha hàà nxāasega tseegukaguè ka.

³³ Me kò nxāaska Pilato ba kabise a nquum q'oo koe tcāà, a Jeso ba tcii, a tēè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi x'aiga Tsi?” témé. ³⁴ Me Jeso ba xoa a máá: “Tsáá ka tsi ko ma cuiaga tēè Tea, kana c'ēe khòèa Tíí ka tsáá cgoa kg'ua hãa?” témé.

³⁵ Me Pilato xoa a máá: “Kháé tíí ga ra gáé Juta raa? Tsari ne khòè ne hēē naka Tsari xu kaia xu peresiti xu hēéthēéa tíí tshàu q'oo koe tcāà Tsia. Ka Tsia dùú sa kúrú hãa?” témé. ³⁶ Me Jeso ba xoa a máá: “Tiri x'aia nea ncēm nqōóm di tama. Ncēe gatà i kò ii, ne xu ga kò Tiri xu tséé-kg'ao xu ncōo sa x'āà hãa, nxāasegar gha táá Juta ne tshàu q'oo koe tcāà di sa. Igaba i ncēeska Tiri x'aian ncēm nqōóm di tama a,” tam méé.

³⁷ Me Pilato nxāaska tēè Me a máá: “Kháé Tsia x'aiga Tsia?” témé. Me Jeso ba xoa a máá: “X'aiga Ra a, ta tsi ko méé. Gaas gúús domkaga Ra ábàèa, a Ra a ncēes gúús domkaga nqōómkg'ai koe hààraa, hààr gha nxāasega tseeguan nxàea tseegukagu ka. Wèè khòèan ēē tseeguan dia ko kg'ua Te komsana,” tam méé.

³⁸ Me Pilato ba bìrí Me a máá: “Tseegua nea dùúá?” témé.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Ncēes gúú sam ko mééa xg'ara kam kò tchàa koe tcg'oa, a gaicara Juta xu koe sí, a bìrí xu a máá: “Cúí chibi gar hòò cgae Me tama gaan kam gha chibi-chibiè e. ³⁹ Igaba i gatu di cau u, Paseka di x'aè ka méér c'ēm chibi-kg'ao ba kgoara máá tu u sa. Ka tu ko tc'ēe, Juta ne dim X'aiga ba méér kgoara máá tu u sa?” témé. ⁴⁰ Xu q'au a xoa me a máá: “Eē-ēe, Gam ka tamase, Barabase ba máà ta a,” témé. Barabase ba kò ts'āà-kg'ao me e.

19

¹ Nxãaskam kò Pilato ba Jeso ba sèè a úú, Me síí qoaè. ² Xu kò ncõo-kg'ao xu dxàman cgoa kúrúeas cába sa kabea xg'ae a cábakagu Me, a xu a ncòam qgái ba hãakagu Me, ³ a téé a qõòà máá Me a ko máá: “Tcgáiò, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. A xu a tshàua xu cgoa x'ábú góó Me.

⁴ Me kò Pilato ba gaicara tcg'oa a Juta xu bìrí a máá: “Bóò, tcg'òó ra ko a gaxao koe óá Me, nxãasega xao gha q'ãa, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama sa ka,” témé. ⁵ Eẽm ko Jeso ba tcg'oa, dxàman dis cába sa cába hãase, a ncòam qgái ba hana, kam ko Pilato bìrí xu a máá: “Bóò! Ncẽe ga Me e khòè ba!” témé.

⁶ Eẽ xu ko kaia xu peresiti xu hẽé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hẽéthẽé ko bóò Me, ka xu kò q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé. Igabam kò Pilato xoa xu a máá: “Gaxao sèè naka síí xgàu Me, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama ke,” témé.

⁷ Xu Juta xu xoa a máá: “X'àèan ta úúa; gaa x'àèan ẽe ka méém x'óós guù si i, Nqarim dim Cóa Me e tam ko méé khama,” ta xu méé.

⁸ Eẽm ko Pilato ncẽes guù sa kóm kam kò kaisase q'áo, ⁹ a ba a kabise a gaicara nquum q'oo koe tcãà, a Jeso ba tèè a máá: “Nda koe Tsi guua?” témé. Igabam kò Jeso ba táá cúí xoa ga kúrú. ¹⁰ Me Pilato ba tèè Me a máá: “Tíí cgoa kg'uian Tsi tc'ẽe tama? C'úúa Tsia, qaria ner úúa, kgoara Tsiir gha di i kana xgàu Tsi di i sa?” témé. ¹¹ Me Jeso ba xoa a máá: “Cúí qari ga tsi Tíí koe úú tama, ncẽe nqarikg'ai koe tsi kò guu naka máàè e tama ne. Gaa domkam gaam ẽe tshàu q'ooa tsi koe tcãà Tea ba chibiga me e, kias chibi sa,” tam méé.

¹² Gaa koe guus kam kò Pilato ba Jeso bam gha kgoara cgoa dàòan qaa, igaba xu kò Juta xu q'au a ko máá: “Eẽ tsi kò ncẽem khòè ba kgoara ne tsi *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram ka tcàràse tsi tama tsi i. Wèém khòèm ẽe ko máá, x'aiga Me e, témé ba ko Kaesaram cgoa ntcoeku,” témé.

¹³ Eẽm ko Pilato ncẽe kg'uian kóm kam kò Jeso ba tchàa koe tcg'òó, a ba a xgàra-kg'aom dis ntcõó-q'ooos koe síí ntcõó, ‘Nxõán dim nqám ba’ ta ko ma tciièm qgáim koe (Hebera dis kg'uis ka ko Gabata ta ma tciiè ba). ¹⁴ Paseka dim cárm ba kg'ónòsea máá dim cárm me e kò ii, i kò koaba di x'aè e. Kam kò Pilato ba Juta ne bìrí a máá: “Bóò, ncẽe ga Me e gatu dim X'aiga ba,” témé. ¹⁵ Igaba xu kò q'au a máá: “Tcg'òó Me! Tcg'òó Me! Xgàu Me!” témé. Me Pilato tèè xu a máá: “Kháé méér gaxao dim X'aiga ba xgàu dèe?” témé. Xu *kaia xu peresiti* xu xoa a máá: “X'aiga ta úú tama, Kaesaram oose,” témé.

¹⁶ Me kò nxãaska Pilato máà xu Me, nxãasegam gha xgàuè ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu Jeso ba sèè, ¹⁷ Me Gam dis xgàu sa dcẽé a tcg'oa, a ‘Tcúú c'õá’ ta ko ma tciiès qgáis koe síí (ncẽè ko Hebera dis kg'uis ka ko ‘Gologota’ ta ma tciiè sa). ¹⁸ Gaa koe xu kò xgàu Me, naka c'ẽe tsara khòè tsara hẽéthẽé e Gam cgoa, cúí ba c'ẽe xòèa ba za, me c'ẽe ba c'ẽe xòèa ba za, Me Jeso ba nqáè koe téé.

¹⁹ Me kò Pilato x'ái sa góá hãa, a xgàus koe qáèa tòò sia; ncẽetas kòò ma nxárase: “NASARETA DIM JESO BA, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” ta ma ma. ²⁰ Ne kò kái ne Juta ne ncẽes x'ái sa nxará, ẽem kò Jeso ba xgàuèam qgái ba kò x'áé-dxoom ka cúú me e khama. Si kò x'ái sa Hebera dis kg'uis ka hẽé, Latini dis ka hẽé naka Gerika dis ka hẽéthẽé góáèa. ²¹ Xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu Juta ne di xu Pilato ba bìrí a máá: “Táá góá naka máá: ‘Juta ne dim X'aiga ba,’ témé guu, igaba máá: ‘Ncẽem khòè ba kòò máá, Juta ne dim X'aiga Me e,’ témé,” ta xu méé. ²² Me Pilato xoa a máá: “Eẽr góá hãa sar góá hãa,” témé.

²³ Eẽ xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba xgàu ka xu kò qgáia ba sèè, a 4 zi dtcõò zi cgoa q'aa-q'aa a, si dtcõò sa khòèm di sa ii, me q'oo koe ko hãaèm qgáim cúí ba qaù. Ncẽem qgái ba kò qgáè-dàò úú tama, a cúí xòè koe tc'amaka guu a nqãaka xõas koe qgáèa.

²⁴ Xu kò bìríku a máá: “Hààn xae táá tòà me guu, igaba hàà naka xae cgúúan ntcòo naka bóò diína gha sèè me sa,” témé. Ncêe sa kò kúrúse, êe *Nqarim dis* Tcgãyas koe góáèas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka, ncêe kòo máá:

“Qgáíá Te xu kò q'aa-q'aaku,
a Tiri qgáíán domka cgúúan ntcòo,”
témé sa. Ncêea ncõo-kg'ao xu kò hêé ga a.

²⁵ Jesom dis xgàus qàe koes kò xõò sa tõe, naka Gam ka xõòs ka qõese sa hêé, Marias ncêe Kelopasem dis khòè sa, naka Maria Magatalena sa hêéthêé e. ²⁶ Eëm ko Jeso ba xõò sa êe koe bóò, naka xgaa-xgaase-kg'aom êem kò ncàma hãa ba hêéthêé e me qàea sa koe tõe, kam kò xõò sa bìrí a máá: “Khòè seè, sarim cóám ga me e ncêe ba!” témé. ²⁷ A ba a xgaa-xgaase-kg'ao ba bìrí a máá: “Bóò, saòs ga si i ncêe sa,” témé. Me kò xgaa-xgaase-kg'ao ba êem x'aèm koe guu a sèè a x'áea ba koe úú si.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Wêé gúúa nea xg'ara hãa sa q'ana hãasem kò Jeso ba ncêes gúús qãá q'oo koe máá: “Cáma raa!” témé. Ncêes gúú sa kò kúrúse, *Nqarim di zi* Tcgãya zi gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka. ²⁹ Si kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas gàba sa hãa, khama xu kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas x'úrú sa tcìika-tcamkuan dim hìim koe tòó, a ghùì a kg'áma ba koe úú. ³⁰ Eëm ko Jeso ba tsau tshàan kg'áa xg'ara kam kò máá: “Xg'ara-xg'araèa ia!” témé. A ba a tcúúa ba qám, a sònòà tcg'òó.

³¹ Kg'ónòsean dim cáim me e kò ii, me kò q'uu dim cáim ba cgaém cáim Sabata di me e. Ne kò Juta ne Sabata dim cáim ka i gha tc'áróan xgàuan koe tceesea téé sa tc'êe tama, khama ne kò Pilato ba dtcàrà c'óán gha khòáè, i tc'áróan xòóè sa. ³² Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu hàà, a hàà tc'ãà dim khòèm di c'óán khòá, ncêe kò Jesom cgoa xgàuèa ba, naka c'êem dian hêéthêé e. ³³ Igaba êe xu ko Jesom koe hàà, ka xu kò sao-xg'ae Mem nxãakamaga x'óóa hãa, xu kò táá c'óáa ba khòá. ³⁴ Igabam kò ncõo-kg'ao xu ka c'êe ba Jeso ba kg'áo-xgàom cgoa gáo dxàbè, i kúúga qháése c'áòan hêé naka tshàan hêéthêé gaa koe guu a ntcãa. ³⁵ (Khòèm êe kò bóò o ba kò nxàea tseegukagu u, si gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i. Me q'anaa, tseegu sam ko nxàe sa, *a ba a ko nxàea tcg'òó o*, gatu igaba tu gha thêé nxãasega dtcòm ka.) ³⁶ Ncêe zi gúú zia kò kúrúse, êe *Nqarim dis* Tcgãyas koe góáèas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka, ncêe kòo máá: “C'óáa ba ka cúían ga khòáè tite,” ta méé sa. ³⁷ Si ko c'êes Tcgãyas *Nqarim di* sa gataga máá: “Bóò xu gha gaam êe xu gáoà hãa ba,” témé.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Ncêe zi gúú zi qãá q'oo koem kò Josefam Arimatea di ba, ncêe kò Jesom di xgaa-xgaase-kg'ao ii ba, Jesom dim tc'áro ba xàia hãase Pilatom koe dtcàrà, Juta nem kòo q'áo khama. Me kò Pilato ba kgoara máá me me. Me hàà a Gam dim tc'áro ba sèè. ³⁹ Nikodemasem ncêe kò kg'aia Jeso ba ntcúú ka dàraa hãa ba kò hãa cgoa mea. Nikodemase ba kò tshãán hêé, naka tcgáúse di nxúían hêéthêé óá, 30 qóm-q'ooan khama noo o. ⁴⁰ Jesom dim tc'áro ba tsara kò sèè, a tsara a tshãán cgoa xg'ae-xg'ae a q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan cgoa tcám me. Ncêe sa kò caus Juta ne ko ma kg'aiga kg'ónòkus ga si i. ⁴¹ Eëm kò Jeso ba xgàuèa hãam qgáim koem kò xhàrà ba hãa, me kò kàbam haém tc'àms di ba xhàrà q'oo koe hãa, ncêe cúí khòè ga qanega gam koe kg'ónòè tama ba. ⁴² Juta ne dim cáim kg'ónòsean di me e kò ii, si kò tc'ám sa cúú si i, khama ne kò Jeso ba gas koe ga kg'ónò.

20

Kàa gúús tc'ám sa

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Tc'ää dim cámb bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u koes kò Maria Magatalena sa tc'àms koe hàà, a hàà nxõa sa bóò si tc'àms-kg'am koe ghànèa tcg'òóèa.

² Si ko Simonem Peterem koe hëé naka c'ëem xgaa-xgaase-kg'aom koe hëéthëé qgóéa síí, ncëe kò Jesom ka ncàmmèa ba, a síí bìrí tsara a a máá: “X'aiga ba xu tc'àms koe sèèa tcg'òóèa hãa, ta c'úua hãa nda koe xu úú Mea hãa sa!” tas méé.

³ Me kò nxãaska Petere gaam xgaa-xgaase-kg'aom cgoa xgoaba, tsara tc'àms koe qõò.

⁴ Wèéa tsara ga kòò qàrò, igabam kò gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba Petere ba qgóéa guu, a tc'àms koe tc'ää a síí. ⁵ Téém ko a qámse a xhõo a bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa koàn cúí ga bóò i gaa koe hãa, igabam kò táá q'oo koe tcãà. ⁶ Me kò nxãaska Simonem Petere ba kháókà xùri me a hàà, a hàà tc'àms koe tcãà; a q'úú qgáían cgoa kúrúèa koàn bóò i gaa koe xõe, ⁷ naka kg'ónò cgoa dim qgáím ncëe kò Jesom tcúú koe hãa ba hëéthëé e. Qgáí ba kò koàn cgoa hãa tama a kò cúíaga qabesea ntcõe. ⁸ Me kò nxãaska gaam xgaa-xgaase-kg'aom, ëe kò tc'àms koe tc'ää a síí ba, q'oo koe tcãà thëé, a bóò, a dtcòm. ⁹ Qanega tsara kò *Nqarim dis* Tcgâya sa kórí q'ãa tama, Jeso ba méém x'ooan koe tēès guú si i ta kòò méé sa. ¹⁰ Tsara kò nxãaska xgaa-xgaase-kg'ao tsara x'áé koe k̄abise a d̄ibi.

Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Igabas kò Maria sa tc'àms ka tchàa koe téé a ko kg'ae. Eēs hãa a ko qanega kg'ae kas kò qámse a tc'àms q'oo koe xhõo a bóò, ¹² a sa a cámb moengele tsara q'úúse hana tsara bóò, tsara Jesom dim tc'áróm kò xõe koe ntcõóá-ntcõe, c'ëe ba kò tcúúba kò hãa koe ntcõe, me c'ëe ba nqàrèa ba kò hãa koe ntcõóá-ntcõe. ¹³ Tsara tēè si a máá: “Khòè seè, dùús domka si ko kg'ae?” témé. Si máá: “Tirim X'aiga ba xu tcg'òóèa hãa, ra c'úua hãa nda xu úú Mea sa!” témé.

¹⁴ Ncēetas ko méé kas kò k̄abise a Jeso ba bóò Me tééa-tēè, igabas kò Jeso Me e sa táá bóò q'ãa.

¹⁵ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Khòè seè, dùús domka si ko kg'ae? D̄i ba si ko qaa?” témé. Xhàrà-kg'ao Me e, tas kò tc'ëea hãa khamas kò bìrí Me a máá: “Aboè, ncëe tsáá ga tsi kò sèè Mea hãa ne bìrí te nda koe tsi xòó Mea hãa sa, nakar sèè Me,” témé.

¹⁶ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Mariaè!” témé.

Si tééa k̄abise a q'óá-kg'ai Me, a Hebera dis kg'uis ka máá: “Raboni!” témé. (Ncëe sa ko máá: 'Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,' témé.)

¹⁷ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Táá qgóó Te guu, qanega Ra Abom koe k̄abise ta ga hãa ke. Igaba méé si Tíí qõè ga xu koe qõò naka síí bìrí xu naka máá: 'K̄abiser ko Tirim Abom koe, gaxao dim Abo ba; a Tirim Nqari ba, gaxao dim Nqari ba,' ” témé.

¹⁸ Si kò Maria Magatalena sa xgaa-xgaase-kg'ao xu koe qõò a síí bìrí xu a máá: “X'aiga bar bóò hãa!” témé. A sa a bìrí xu ncëe zi guú zim bìrí sia sa.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Tc'ää dim cámb bekem dim di dqòan ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'aea hãa, i kò Juta ne di bèean ka nquu-kg'áman qarika tcēekg'ammèa. Kam kò Jeso ba hàà xg'aekua xu koe téé a ba a bìrí xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁰ Eēm ko ncëe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hëé naka xòèa ba hëéthëé x'ái xu. Eē xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu X'aiga ba bóò ka xu kò qãè-tcao.

²¹ Me gaicara Jeso ba bìrí xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa! Ncëem ma Abo ba ma tsééa óa Tea khamaga Ra ko ma tsééa úú xao o ke,” témé. ²² Eētam ko mééa xg'ara kam kò dqòma tcãà cgae xu u, a máá: “Tcom-tcomsam Tc'ëe bar ko máà xao o. ²³ Ncëe c'ëe khòèan xao kò gaan di ch̄ibian qgóóa máá ne i qgóóa máàèa, a ncëe qgóóa máá a tama xao kò hãa, ne i qgóóa máàè tite,” tam méé.

Jeso ba ko Tomasem koe x'áise

²⁴ Nxãaskam kò Tomasem (ncêe Didimo ta kòo ma tciièm) 12 xu ka c'êe ba gaxu cgoa hãa tama, ãem kò Jeso hààraa ka. ²⁵ Khama xu kò c'êe xu xgaaxgaase-k'ao xu bìrì me a máá: “Ncãa xae X'aiga ba bóò!” témé.

Igabam kò bìrì xu a máá: “Cgàbìan di xg'ama ner kòo tshàua ba koe bóò tama, a tshàua te gaa xg'aman koe tcãa tama, naka tshàua te xòèa ba koe tcãa tama ner cuiskaga dtcòmà hãa tite,” tam méé.

²⁶ Bekem qãá q'oo koe xu kò Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu nquum koe gaicara xg'aea hãa, me kò Tomase ba hãa cgoa xua. Nquu-k'g'ám ne kò tcëekg'amsea hãa, igabam kò Jeso ba gaxu xg'aeku koe hàà téé, a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁷ A nxãaska Tomase ba bìrì a máá: “Tshàua tsi ncêe koe tcãa, naka tsia tshàua Te bóò. Tchoanà tshàua tsi naka xòèa Te koe tcãa a. Káise tc'êe-tc'êesean cgoa q'aa naka dtcòm,” témé.

²⁸ Me Tomase xoa Me a máá: “Tiri Tsi X'aiga Tseè, a tiri Tsi Nqari Tseè!” témé.

²⁹ Me nxãaska Jeso ba bìrì me a máá: “Ncêe tsi ncãa bóò Te ka tsia ko dtcòm? Eẽ bóò tama igaba ko dtcòm nea ts'ee-ts'eeekg'aièa!” témé.

Dùú domkas ncêes tcgãya sa góàèa sa

³⁰ Jeso ba kò Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu cookg'ai koe kái zi x'ái zi c'êe zi kúru, ncêes tcgãyas koe góàse tama zi, ³¹ igaba i ncêean góàèa hãa, nxãasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'òèm koe kg'òèan úú ka.

21

Jeso ba ko 7 xu xgaaxgaase-k'ao xu koe x'áise

¹ Ncêe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu koe x'áise, Tiberia dim tshàam koe. Ncêetam ma x'áisea. ² Simonem Petere ba hêé, naka Tomase ba hêé (ncêe kò Didimo ta ma tciiè ba), naka Nataniele ba hêé, ncêe kò Kana koe guua ba, Galilea di i, naka Sebetem di tsara cóá tsara hêé, naka xgaaxgaase-k'ao tsara c'êe tsara hêéthêé xua kò xg'aea hãa. ³ Simonem Petere ba kò c'êe xu bìrì a máá: “Qòòr ko a síi x'aùan qgóó,” témé. Xu máá: “Qòò cgoa tsi xae gha,” témé. Xu tcg'oa a xu a síi dxòrom koe q'ábà, igaba xu kò ãem ntcùum ka táá cúí gúù ga qgóó.

⁴ Kaisa ntcùukg'ai cgoam kò Jeso ba tshàam-k'g'ám koe téé-têe, igaba xu kò xgaaxgaase-k'ao xu táá Jeso Me e sa bóò a q'ãa. ⁵ Me Jeso ba tcii xu a máá: “Cóá xaoè, cúí x'aù ga xao gáé hòò tama?” témé. Xu xoa Me a máá: “Eẽ-êe!” témé. ⁶ Me bìrì xu a máá: “Gaxao dis c'uisí sa kg'áo xòèan dxòrom di koe xaoa tcãa, c'êe gúù xao gha hòò ke,” témé. Xu xaoa tcãa si, a xu a dxòrom q'oo koe tcéèa tcãa sa ka tààè, x'aùan di kái-q'ooan ka.

⁷ Me kò nxãaska xgaaxgaase-k'ao ãe Jesom kò ncàmà hãa ba Petere ba bìrì a máá: “X'aiga Me e!” témé. Eẽm ko Simonem Petere ba kóm X'aiga Me e sa kam kò gam di qgáian hãa (tséé sam kò nxòò a máá ana hãa khama), a ba a tshàan q'oo koe nxàla tcãa. ⁸ Igaba xu kò c'êe xu xgaaxgaase-k'ao xu dxòrom cgoa tshàam tsam-tsáo koe síi, x'aùan ka cg'oèa hãas c'uisí sa tcéè a. Nqóómkg'ai ka xu kò nquù tama, 100 khama noo zi náà-q'oo zi cúí zi kò qaùà hãa. ⁹ Eẽ xu ko nqóómkg'ai koe hàà ka xu kò gaa koe bóò si c'ee sa dxuúsea hãa, a x'aùan úúa hãa naka péréan hêéthêé e.

¹⁰ Me kò Jeso ba bìrì xu a máá: “C'êe x'aùan ãe xao ncãa qgóó xao óá,” témé.

¹¹ Me kò Simone Petere ba q'ábà, a c'uisís x'aùan ka kò cg'oèa sa tcéèa tcg'òó, 153 i kò ii. Kái i kò ii igabas kò c'uisí sa táá tòà. ¹² Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Hàà xao naka hàà tc'óó,” témé. Nxãaska i kò xgaaxgaase-k'aoan kgoarase tama, tẽè Me i gha a máá: “Díi Tsia?” témé ka. X'aiga Me e sa xu kò q'ana hãa khama. ¹³ Me Jeso ba hàà, a hàà péréan sèè, a máà xu. A ba a gataga hêé x'aùan ka.

¹⁴ Ncêea kò nqoana dim x'aèm ga me e, ncêem kò Jeso ba Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu koe x'áise ba, ãem kò x'ooan koe ghùèa ka.

Jeso ba hěe naka Petere ba hěéthěé tsara

¹⁵ Eě xu ko tc'ōóa xg'ara kam kò Jeso ba Simonem Petere ba b'irí a mǎá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncěe xu khóè xu ka tsia ncàm Tea?” témé. Me b'irí Me a mǎá: “Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba b'irí me a mǎá: “Tiri ghùu-coan dxòókagu,” témé.

¹⁶ Me kò gaicara Jeso ba b'irí me a mǎá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Me b'irí Me a mǎá: “Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba mǎá: “Tiri ghùuan kòre,” témé.

¹⁷ Nqoana dis kam kò Jeso ba b'irí me a mǎá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Petere ba kò tshùu-tcao, Jeso ba kò nqoana q'oro tēè me a mǎá: “Ncàm Tea tsia?” témé khama, kam kò mǎá: “X'aigaè, wèé zi gùù zi Tsi q'ana; ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana!” témé. Me Jeso ba mǎá: “Tiri ghùuan dxòókagu. ¹⁸ Tseegukar ko tseeguan b'irí tsi a ko mǎá: Eě tsi xg'ao cg'aré ii ka tsi xg'ao ko hǎakaguse, a ko kg'ama tēè a qōò ēè tsi ko tc'ēè koe. Igaba ncěe tsi kaia hǎa ka tsi gha tshàua tsi tchoanà, me gha c'ēm khóè ba hǎakagu tsi, a ba a ēè tsi tc'ēè tama koe úú tsi,” tam méé. ¹⁹ (Ncěeta mééan kam kò Jeso ba Peterem gha hàà x'óóm dàò ba nxàe, a ba a Nqari ba x'áàkagu.) Kam kò nxǎaska b'irí me a mǎá: “Xùri Te!” témé.

²⁰ Petere ba kò ntcěè, a c'ēm xga-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàmà hǎa ba qǎáa ba koe bóò, me ko xùri tsara a. (Ncěe ba gam ēè kò dqòà di tc'ōoan koe, Jesom koe ghǎase ntcōem ga me e, ncěe kò tēè Me a ko mǎá: “X'aigaè, dìina ko hàà khóè ne tshàu q'oo koe tcǎà Tsi?” témé ba.) ²¹ Eēm ko Petere bóò me, kam kò Jeso ba tēè a mǎá: “X'aigaè, kháé gam ka ntamaà?” témé. ²² Me Jeso ba xọa me a mǎá: “Kg'ōèasem gha hǎa, Ra nxǎakg'aiga síí kǎbise sar kò tc'ēè ne i ko nxǎan tsǎá koe dùú sa nxàe? Tsǎá méé tsi xùri Te,” tam méé.

²³ Si kò ncěes tchǎa sa khóè qōeku xu koe qòàrase, ncěem xga-xgaase-kg'ao ba x'óó tite di sa. Igabam kò Jeso ba mǎá, x'óóm tite, témé tama, kg'amam kò mǎá: “Kg'ōèasem gha hǎa, Ra nxǎakg'aiga síí kǎbise sar kò tc'ēè ne i ko nxǎan tsǎá koe dùú sa nxàe?” témé.

²⁴ Ncěem xga-xgaase-kg'ao ba gam ncěe zi gùù zi kò nxàea tseegukaguam ga me e, a kò góá zi ba. Ta q'ana hǎa gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i sa.

Tcgǎyas dis chǎò-q'oo sa

²⁵ Jeso ba kò gataga thěé c'ēè zi gùù zi kái zi kúrú. Ncěè wèéa zi ga kò cúí-cúí góáèa hǎa nem ga kò, bóòr ko ka, nqǎóm ga ba kgoana naka wèé zi tcgǎya zi ncěe zi qgóó tama, ēè ga kò góáèa hǎa zi.

TSÉÉ ZI x'áè úú-kg'ao xu di zi Téé-cookg'ai sa

“Tséé zi x'áè úú-kg'ao xu di zi” dis tcgāya sa ko Lukam dis tcgāya sa còoka qòòkagu. Luka ba ko ncēes tcgāyas koe góá, ntama ne kò ma Jesom di ne xùri-kg'ao ne tc'āà di ne ma Tcom-tcomsam Tc'ēm ka tc'āà-cookg'aiès ka, a qāè tchòàn Gam ka tsai-tsai: “Jerusalem koe hēé naka Jutea koe hēé naka Samaria koe hēé naka nqōóm chòò-q'oo koe hēéthēé e” (1:8). Kaisases ko ncēes tcgāya sa bìrì ta a, Nqarim kò ntama ma kg'aia Jutea ne xg'aeku koe ma tséé sa, igabagam kò gaa koe guus ka Gam di x'aian wèém nqōóm koe ma tsai-tsais ka hēéthēé e.

“Tséé zi” dis tcgāya sa nqoana xòèan cgoa q'aa-q'aasea hāa, a ko x'ái, Jesom di qāè tchòàn kò ma xgaa-xgaaè sa hēé, naka si kò ma kereke sa tshàòèa sa hēéthēé e:

1. Dtcòm-kg'ao ne kò Jerusalem koe tshoa-tshoa
2. Iseraele di c'ēe xòèan khama noose ne kò qòò
3. Càùsea ne kò qòò, a wèém nqōóm koe sí, Roma khama noose

“Tséé zi” dis tcgāyas koe ta ko kaisase Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi tséé zi ka nxará. Qarian cgoam kò xōa ncēe kò dtcòm-kg'ao ne Jerusalem koe hàna ne koe Pentekoste òm cárm ka hàà a. A ba a kò kereke sa tc'āà-cookg'ai a qari-qari.

X'áè úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan hēé naka Nqarim òm kg'uim di qarian hēéthēéa ko “Tséé zi” dis tcgāyas koe qāèse x'áise.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- Tcom-tcomsam Tc'ēe ba
- nxāea tseegukagu-kg'ao
- kereke sa
- kgoarasea ne
- tǎá zi qhàò zi di ne khòè ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jesom di nqarikg'ai koe qaòà ne (1)
- Petere ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé di tsééa ne Jerusalem koe (2-7)
- Filipia xu Peterea xu di tsééa ne Jutea hēé naka Samaria hēéthēé koe (8-12)
- Paulom di tsééa ne wèém nqōóm koe: (13-28)
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qòòs tc'āà di sa (13:1-14:28)
 - Jerusalem di xg'ae sa (15:1-35)
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qòòs cárm di sa (15:36-18:22)
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qòòs nqoana di sa (18:23-21:16)
 - Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcāàè, a Roma koe sí (21:17-28:31)

Jesom di nqarikg'ai koe qaòà ne (1)

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ēm gha hàà sa nqòòkagu

¹ Teofilaè, tc'āà di tcgāyas tiris q'oo koer kò wèé zi gùù zi ncēm kò ko Jeso ba tshoa-tshoa a kùrú a xgaa-xgaa zi ka góáa hāa. ² Me nxāakg'aiga nqarikg'ai koem ko sée a úùèm cárm ba sí tcāà, ēem kòo Tcom-tcomsam Tc'ēm di qarian ka ēem nxará tcg'òóà hāa xu x'áè úú-kg'ao* xu x'áèan mǎà ka. ³ A ba a kò ēem ko xgàrasea xg'ara ka, gaxu koe kái zi dàò zi cgoa x'áise, kg'òèam hāa sa. ⁴⁰ cáma nem kò x'áise xu, a ko Nqarim di x'aian di zi gùù zi ka kg'ui cgoa xu. ⁴ A kò ēem hāa a ko tc'óó cgoa xu ka ncēe x'áèan mǎà xu a mǎá: “Tǎá méé xao Jerusalem koe tcg'oa guu, igaba méé xao kg'aia Abom nqòòkagua hāa sa qāà,

* 1:2: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ncêe xao Tíí koe kóma hãa sa. ⁵ Johane ba kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba tu gha gatu cg'orò cáman qãa q'oo koe hàà Tcom-tcomsam Tc'êem cgoa tcguù-tcguuè," tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe sée a úúè

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶ Khama êe xu ko xg'ae cgoa Me ka xu kò tēè Me a máá: "X'aigaè, ncēm x'aèm ka Tsia gáé ga táá Iseraele ne gane di x'aian kabia máá?" témé. ⁷ Me *Jeso ba* bìrí xu a máá: "Ncēm Abo ba Gam di qarian ka tòóa x'aèan hēé naka cáman hēéthēé xao gha q'ãa sa gaxao di tama. ⁸ Igaba êem ko Tcom-tcomsam Tc'êe ba hàà cgae xao o ka xao gha qarian hòò, a xao a gha Tiri xao nxàea tseegukagu-kg'ao xao ii: Jerusalema koe hēé, naka wèém xg'aekum Jutea dim koe hēé, naka Samaria dim xg'aekum koe hēé, naka nqōóm chōò-q'oo koe ga hēéthēé e," tam méé. ⁹ Ncētam ko mééa xg'ara kam kò tée a xu a ko bóò Me koe ga sée a *nqarikg'ai koe* qàòkaguè, si túú-c'òò sa tcgáí-q'ooa xu koe ga qàbia tcãa Me.

¹⁰ Eẽ xu nqarikg'ai koe tcgáía xu qãea tòóa, êem ko ma qōò khama ma, ka tsara ko kúúga q'úúse hana tsara khòè tsara hàà qãea xu koe tée, ¹¹ a tsara a máá: "Galilea di xao khòè xaoè, dùús domka xao ncêe koe tée-tēè a tée a ko nqarikg'ai koe bóò? Jesom ncêe gaxao koe sée a nqarikg'ai koe úúèa hãa ba gha gaam dàòm ncêe xao bóò Mem ko qōòm cgoa ga kabise a hàà," ta tsara méé.

Matias ba ko Jutasem dis tée-q'oo sa sée

(Mt 27:3-10)

¹² Ka xu ko nxãaska x'áè úú-kg'ao xu Olife ta ko ma tcièm xàbim koe guu a Jerusalema koe kabise. Xàbim ncêe ba kò Jerusalema ka cúu me e, Sabata dim cámi ka tsi ko kgoara máàè a síí cgae me khama noo qáò-q'ooa ne. ¹³ Eẽ xu ko *Jerusalema koe* tcãa ka xu kò tc'amaka hãam nquum koe síí, ncêe xu kò gaa koe cg'orò cáman hãa ba: Petere ba hēé, naka Johane ba hēé, naka Jakobo ba hēé, naka Anterea ba hēé, naka Filipi ba hēé, naka Tomase ba hēé, naka Baretolomaio ba hēé, naka Mataio ba hēé, naka Jakobom Alefaiom ka cóáse ba hēé, naka Simonem ncêe kòo tòókuan x'ãà máá ba hēé, naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hēéthēé xu u kò ii. ¹⁴ Wèéa xu ncêe xua kò khòè zi hēé, naka Marias Jesom ka xòò sa hēé, naka Gam ka qōese ga xu hēéthēé cgoa xg'ae a tcãa tcáo a cúim tc'êem cgoa còrè.

¹⁵ Si kò khòè ne dis xg'ae sa 120 khama noo. Me kò êe xu cámi xu ka Petere ba tēè a qōese ga xu xg'aeku koe tée a ba a máá: ¹⁶ "Tíí qōe ga xaoè, ncêes gúús *Nqarim dis* Tcgãyas koe góásea hãa sa méés tseegukaguè, ncēm kòo Tcom-tcomsam Tc'êe ba Dafitem kg'ám koe guu a Jutasem ka kg'ui sa, gaam ncêe Jeso ba kò hàà qgóó xu khòè xu dim tc'ãa-cookg'ai kò ii ba. ¹⁷ Jutase ba kò sixae ka c'êe me e, a kò sixae cgoam gha cúis tséé sa kúúka nxará tcg'óòèa hãa. ¹⁸ Eẽm ko Jutase cg'ãè cauan kúúka kam kò êem kò suruta cgoaè marian cgoa xhàrà ba x'ámá. Ncēm kò gaam koe cg'áè a x'óó, a q'arase nqáè, i wèé q'oo gúúba tcg'oa ba. ¹⁹ Ne kò wèé ne khòè ne êe kò Jerusalema koe x'ãèa hãa ne gaas gúú sa q'ãa, me gaa domkaga gaam xhàrà ba gane dis kg'uis ka kò Akele-dama ta ma tcièè. Ncêe sa ko máá, 'Xhàràam c'áòan di ba,' témé. ²⁰ Pesalema zi dis Tcgãyas koe i góásea hãa khama a ko máá: 'Gam di x'áèan méé i nqoo-nqoosam qgáí ba ii,

naka i táá cúí khòè ga gaa koe x'ãè guu,'

témèè, a i a ko gaicara máá:

'C'êem khòè ba méém gam di tée-q'ooan máàè,'

témèè. ²¹ Gaa domkagam kò c'êem khòè ba qaase, ncêe kò sixae cgoa wèé x'aè ka hãa, êem kò ko X'aigam Jeso ba qōò te cgoa xae e ka ba, ²² Johanem di tcguù-tcguukuan dim x'aèm koe guu a tshoa-tshoa, a síí Jesom kò sixae koe guu a *sée a nqarikg'ai koe úúèm* x'aèm koe tcãan koe. Ncêe xu khòè xu ka c'êe ba méém sixae cgoa hàà nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii, Jesom x'ooan koe tēèa hãa di ba," tam *Petere* méé.

²³ Xu kò cámi khòè tsara nxará tcg'óò, Josefam ncêe kòo Barenabase ta ma tcièè ba, ncêe kò Juseto dis cg'òès ka q'ãèa hãa ba hēé, naka Matias ba hēéthēé tsara. ²⁴ Ne kò nxãaska

còrè a máá: “X'aigaè, ncêe wèé khòèan di tcáóan q'ana hãa Tsee, x'ái ta a xg'aekua tsara koe Tsi ndaka ba nxará tcg'òóa máásea hãa sa, ²⁵ nakam ncêe tsééan koe tcãà, x'áè úú-kg'ao di i, ncêem kò Jutase aagua a, a ba a ãem ko qaam qgáim koe† qòò,” témé. ²⁶ A ne a kò cgúúan xg'ám, i cgúúan Matiasè ba nxáá, me 11 xu x'áè úú-kg'ao xu koe tcãàè.

Petere ba hěé naka c'ěe xu x'áè úú-kg'ao xu hěéthěé xu di tsééa ne Jerusalema koe (2-7)

2

Tcom-tcomsam Tc'ěem di hàà-q'ooa ne

¹ Eẽm ko Pentekoste dim cárm ba hàà, ka ne kò wèéa ne ga cúim qgáim koe xg'aea hãa. ² Me kò kúúga tcěé-tcěe ba nqarikg'ai koe guu a tc'irìa ne hãa koe hàà, kaiaam tc'áám di ts'oo-q'ooan khama xam ba, a hàà ãe ne ko hãam nquum koe cg'oè. ³ I kò c'eean di taman khama ii gúúan hòòse, a tsai-tsai q'aase, a gane koe ntcòó. ⁴ Ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'ěem ka cg'oè cgaeè, a ne a tshoa-tshoa a tãáka zi tam zi kg'ui, ãem kò Tc'ěe ba ma máà nea khama.

⁵ Nxãaska ne kò Nqari-tcáóa ne Juta ne Jerusalema koe x'ãèa hãa, wèé zi qhàò zi nqarikg'ai ka nqãaka hãa zi di ne. ⁶ Eẽ ne ko ncêes tcěé-tcěe sa kóm, ka ne kò kái ne khòè ne hààra xg'ae, wèém khòè ba ne kò kóm me ko gam di taman kg'ui. ⁷ Ne kò are, a xháé, a ne a máá: “Kháé ncêe ko kg'ui ne khòè ne wèé ne gáé Galilea di ne tama nea? ⁸ Ka ta koáé dùús domka kháé kóm ne ne ko sita di kg'ui sa kg'ui, ncêe ta ábà cgoaèa hãa sa? ⁹ Paretia ta hěé, naka Mede ta hěé, naka Elame ta hěé, naka Mesopotamia koe x'ãèa hãa ta hěé, naka Jutea di ta hěé, naka Kapatokia di ta hěé, naka Ponto di ta hěé, naka Asia di ta hěé, ¹⁰ naka Ferugia di ta hěé, naka Pamfilia di ta hěé, naka Egepeto di ta hěé, naka Libia di c'ěe xòè di ta hěé, Kurene ta ko ma tciièm x'áém qàe koe hàna a, Roma koe guua ta cg'áè-kg'ao ta hěé, ¹¹ Juta ta hěé, naka Juta khama kúrúsea ta hěé, naka Kereta ta hěé, naka Arabia ta hěéthěé e - wèéa ta ga ko kóm ne ne ko are-aresa tsééan Nqarim di sita di taman cgoa kg'ui,” ta ne méé. ¹² Ne kò wèéa ne ga kaisase are a q'ãa tama khama ne kò tēèku a máá: “Dùú sa ko nxàes gúù sa gáé ncêe sa?” témé. ¹³ Igaba ne kò c'ěe ne ncòì ne a máá: “Kái gōéa ne ne kg'áà hãa,” témé.

Petere ba ko khòè ne cgoa kg'ui

¹⁴ Igabam kò Petere 11 xu cgoa téé-těe, a ba a khòè ne cgoa kaisase tc'amaka kg'ui a máá: “Gaxao khòè xao Jutea di xao hěé, naka gatu wèé tu ncêe Jerusalema koe x'ãèa tu hěéthěé méé tu komsana te, nakar bìrí tu u, ncêes gúùs ko dùú sa nxàe sa. ¹⁵ Ncêe ne khòè nea nqàre tama, ãe tu ma tc'ěea khama, qanega i 9 di x'aè e ntcúúkg'ai cgoa di i khama. ¹⁶ Igabas ko ncêes gúù sa porofitim Joelem ka nxàèas ga si i, ncêem kò Nqari ba máá:

¹⁷ ‘Còò di xu cárm xu kar gha Tíí Nqari Ra
wèém khòèm koe Tirim Tc'ěe ba ntcãa.
Xu gha gatu di xu cóá xu hěé naka cóá zi hěéthěé porofita,
xu gha gatu di xu qáí-kg'ao xu x'ái zi bóò,
xu gha gatu di xu xòòkhoe xu gataga sòokuri zi sòokuri.

¹⁸ Tiri qãàn koe ga igaba,
kg'áòan hěé naka dxàean hěéthěé
koer gha ãe xu cárm xu ka
Tirim Tc'ěe ba ntcãa,
ne gha porofita.

¹⁹ Are-aresa zi gúù zir gha tc'amaka x'ái,
nqarikg'ai koe,

† 1:25: ãem ko qaam qgáim koe - Gerika sa ko máá: “qgáia ba koe” témé.

a Ra a gha *are-aresa* zi x'ái zi nqãaka x'ái,
nqõómkg'ai koe,
c'áòan hěé naka c'eean hěé naka ts'énèan hěéthěé di zi.

²⁰ Cám sa gha ntcùú sa kúrú,
me gha nxoe ba c'áòan khama ii,
Nqarim dim cám hàà tamask' ai koe,
ncěe kaia hãa a ko x'áam cám ba.

²¹ Me gha wěém
ěe ko X'aigam *Nqarim* dim cg'õè ba tcii ba kgoaraè,
tam Joele mééa.

²² “Gaxao khòe xao Iseraele di xaoè, ncěe kg'uiian xao komsana: Jesom Nasareta di ba kò Khòem Nqarim ka xao nxará tcg'òóa mááèa hãa Me e; qarian di zi tséé zi hěé, naka are-aresa zi x'ái zi hěéthěém kò Nqari ba Jesom koe guu a gaxao xg'aeku koe kúrú, ncěe xao ma q'ana khamaga ma. ²³ Nqari ba kò nxãakamaga kàa sa úúa hãa, a ba a bóòa tcg'òóa hãase kò Jeso ba tshàu q'ooa xao koe tcãà, xao kò cg'õo Me, cg'ãè cau xu khòe xu máà xu xgàus koe tceea ba ka. ²⁴ Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me, a ba a x'ooan di thòòan koe kgoara Me, x'ooa nea qgóó Me i gha di qarian úú tama khama.

²⁵ “Me kò Dafite ba Gam ka kg'ui a máá:
'X'aigam *Nqari* bar kò wěe x'aè ka cookg'aia te koe bóò.
Tirim x'òàm kg'áòm xòè zam hàna
khamar cuiskaga ntcãà-ntcãàèa hãa tite.

²⁶ Gaa domka i tcáóa te qãè-tcaoa;
i tama te thěé qãè-tcaoa,
me gha tirim tc'áróm ga ba thěé gataga nqòòan koe kg'õè.

²⁷ Cuiskaga Tsi tc'ěea te
x'óóa ne khòe ne dim qgáim koe aagua hãa tite,
kana Tsi gataga cuiskaga Tsarim Tcom-tcomsa ba
guu nakam ts'óóa hãa tite khama.

²⁸ Kg'òèan koe ko úú te dàòan Tsi x'ái tea hãa;
a Tsi a gha hàna Tsi ko hãa ne
qãè-tcaoaan ka cg'òè-cg'oe te, tam Dafite ba mééa.

²⁹ “Tíí kíí ga xaoè, kgoarasea hãaser gha gaxae ka tsgõosem Dafitem ka bìrí xao o, x'óóam hãa a kg'ónòèa hãa sa, si gam dis tc'ám sa ncěe cám ka igaba qanega gatá xg'aeku koe hãa. ³⁰ Porofiti me e kò ii, a q'ana hãa Nqarim ma nqòòkagu mea hãa sa, a máá, gam di x'aian dis ntcõó-q'os koem gha gam dim qhàò ba ntcòó, téméa sa. ³¹ Còokam kò bóòa hãa, a kò gaa domka Krestem di x'ooan koe tēean ka kg'ui, a máá, *Kreste ba* kò x'óóa ne khòe ne dim qgáim koe táá aaguè, i kò gataga cgàaa ba táá ts'óó, témé. ³² Ncěem Jeso bam kò Nqari ba x'ooan koe ghùia hãa, ta sítà wěéa ta ga gaan di ta nxàea tseegukagu-kg'ao ta a. ³³ Eēm ko *Jeso ba* tc'amaka dis ntcõó-q'os Nqarim dim x'òàm kg'áò xòè dim dis koe ghùì a úúè, kam kò nqòòkaguèam Tcom-tcomsam Tc'ěe ba Xòòm koe hòò, a ba a kò wěés gúús ncěe tu ko bóò a ko kóm sa ntcãa xòó. ³⁴ Dafite ba kò nqarikg'ai koe qàò tama khama, igabam kò máá:

'X'aiga ba kò Tirim X'aiga ba bìrí a máá:
'Kg'áò x'òàa Te xòè koe ntcõó,

³⁵ nakar gha nxãakg'aiga síí Tsari cg'õo-kg'aoan kúrú
naka i nqàrèa Tsi ka nqãaka hãa, 'témé.

³⁶ “Gaa domka méé ne wěe ne Iseraele ne ncěe sa qãèse q'ãa: ncěe tu kò xgàum Jeso bam Nqari ba X'aiga ba hěé naka Kreste ba hěéthěé kúrú,” tam Petere méé.

³⁷ Eē ne ko khòe ne ncěe sa kóm ka i kò tcáóa ne qhòmse, ne Petere ba hěé naka c'ěe xu x'áè úú-kg'ao xu hěéthěé bìrí a máá: “Sítà ka qõese ga xaoè, nta ta gha hěé?” témé.

³⁸ Me Petere xoa a máá: “Tcóóse gatu di chìbian koe naka tua wèea tu ga Jeso Krestem dim cg'òem koe tcguù-tcguuè, nxâasega i gha gatu di chìbian qg'óoa mááe ke. A tu a gha Tcom-tcomsam Tc'êe ba abas khama hòò. ³⁹ Ngòòkaguku sa gatu hêé, naka gatu di cóán hêé, naka wèean êe ngúu ka hàna hêéthêé di sí i khama, wèe ne ãem gha X'aigam gatá dim Ngari ba tcii ne,” tam méé.

⁴⁰ A ba a kái kg'uián cgoa nxàea tseegukagu, a ntcàm ne a máá: “Kgoarase ncêes qhàòs cg'áe caus koe,” témé. ⁴¹ Ne kò gane ãe kò gam di kg'uián dtcòm ne tcguù-tcguuè, ne kò 3,000 ne ãem cáń ka càuse.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma kg'òèa xg'ae sa

⁴² Wèe x'áe ka ne kò x'áe úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan koe máase, a kò xg'ae a cúis gúu sa kúrú, a ne e péréan tc'óó, a còrè. ⁴³ Ne kò wèe ne khòe ne q'áòs ka tcãàe, zi kò kái zi gúu zi are-aresa zi hêé naka x'ái zi hêéthêé x'áe úú-kg'ao xu ka kúrúe. ⁴⁴ Ne kò wèe ne dtcòm-kg'ao ne xg'aea hãa, a cúis gúu sa xg'aea máána hãa. ⁴⁵ A ne a wèe zi gúu zi ãe ne q'òoa hãa zi x'ámágu, a ne a q'aa-q'aaku, ãem ma wèem khòe ba ma tcàoa hãa khama ma. ⁴⁶ A ne a kò wèe cáń ka tempelem koe xg'ae, a kò x'áe xu ma xùrikua khama péréan tc'óó; qãe-tcaoa hãa a aukú di tcáoan úúa hãase ne kò tc'óó. ⁴⁷ Ngari ba ne kòo dqòm, a ne a kò wèe khòean ka ncàmmea hãa. Me kò Ngari ba wèe cáń ka gane di nxárase-q'ooan càù ãe kò kgoaraèa hãa ne cgoa.

3

Nqoara hãam dtcàrà-kg'ao ba ko qãèkaguè

¹ C'ẽem cáń ka tsara kò Petere ba hêé naka Johane ba hêéthêé tsara còrè di x'áe ka tempelem koe qòò, nqoana di x'áe ka. ² Me kò ábà nqais koe ga guu a nqoara hãam khòe ba 'T'òè' ta ko ma tciiem tempelem-kg'ám koe hàna. Wèe cáń kam kò gaa koe sée a úúe a síi tòòe a ko ãe ko tcãà ne khòe ne máaku zi dtcàrà ba. ³ Eẽm ko Peterea tsara Johanea tsara bóò tsara ko tempelem-kg'ám koe tcãà kam kò máaku sa dtcàrà tsara a. ⁴ Tsara téé a tcgái-q'ooa ba koe bóò me, ka tsara ko Petere tsara bìrí me a máá: “Bóò tsam m,” témé. ⁵ Me khòe ba qãese bóò tsara a, au me tsara gha di tcoman úúa hãase. ⁶ Igabam kò Petere ba máá: “Selefera ga hêé naka gauta ga hêéthêér úú tama, igabar gha ãer úúa hãa sa máa tsi: Jeso Krestem Nasareta dim cg'òe ka tẽe naka tsia qòò te!” témé. ⁷ A ba a kg'áom x'òam gam dim cgoa qg'óoa ghùì me, i khòem di nqàrèan hêé naka nqòáa ba hêéthêé kúúga q'am. ⁸ Me nxàia tẽe a nqàrèa ba ka téé a tshoa-tshoa a qòò te, a ba a gatsara cgoa tempelem q'oo koe tcãà; qòòam ko téé a nxàì a Ngari ba dqòm. ⁹ Eẽ ne ko wèe ne khòe ne bóò me, me ko qòò a ko Ngari ba dqòm, ¹⁰ ka ne ko bóò q'ãa me, me gaam khòem ncêe kòo káise tempelem 'T'òè kg'ám' ta ko ma tciiem koe ko ntcóò a ko dtcàrà ga me e sa, ka ne ko kaisas ares ka tcãàe, dùús kúrúse cgae mea hãa sa.

Petere ba ko tempelem koe kg'ui

¹¹ Gaam khòem qanega Peterea tsara Johanea tsara cgoa tc'àmà-tc'amasea hãa ka ne kò khòe ne qàrà síi cgae xu, xàò-xaos Solomonem di sa ta ko ma tciiès qg'áis koe, kaisas ares ka tcãàe. ¹² Eẽm ko Petere ncêe sa bóò, kam ko bìrí ne a máá: “Khòe xao Iseraele di xaoè, dùús domka sa ko ncêe sa arekagu xao o? Dùús domka xao ko ma bóò tsam maà? Sitsam di qarian hêé kana sitsam di Ngari-tcáoan hêéthêé domka tsam kúrú mem ko qòò, ta xao tc'ẽea? ¹³ Ngarim Abrahamam di ba, a Isakam di ba, a Jakobem di ba, Ngarim gaxae ka xòò ga xu di ba, nxãa ba Gam dim Qãam Jeso ba x'áakagua. Tcg'óó Me xao kò, síim gha cg'òe ka, a xao a kò Pilatom cookg'ai koe c'úuse Me, ncêe kò qòom gha ka kgoara Mea hãa ba. ¹⁴ A xao a kò Tcom-tcomsa a Tchàno ii ba c'úuse, a dtcàrà máase cg'òo-kg'aom gha kgoaraè sa. ¹⁵ X'aigam kg'òean di ba xao kò cg'òo, igabam kò Ngari ba x'ooan koe ghùì Me. Ncêes gúus di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e. ¹⁶ Dtcòm ka i kò

Jesom di cg'òèan ncēm khòem, ncēe tu ko bóò a q'ana ba, qarian máàna hãa. I Jesom koe guua dtcòman ncēm khòe ba gatu wèé tu cookg'ai koe cg'òèkagua.

¹⁷ “Ncēeska, tíí kíí gatuè, q'ana ra hãa, c'ùua tu kò hãa domka tu ncēes guù sa kúrúá hãa sa, gatu di xu tc'ãà-cookg'ai xu kò hēéa khama. ¹⁸ Nqari ba wèé xu porofiti xu kg'ám koe guu a kg'aiga nxàea hãa a ko máá, Gam dim Krete ba gha xgàràè, témé. A ba a kò ncēe kg'uian ncēm dàòm ka tseegukagua. ¹⁹ Gaa domka méé tu gatu di chìbian koe tcóóse, naka *Nqarim koe* kabise, naka i gha nxãasega chìbia tu tchùua tcg'òòè, ²⁰ nxãasega i gha kaba-kaban tc'èe di x'aèan X'aigam koe guu a hàà ka, a ba a gha Jeso ba tsééa óá, Krete ii ba, ncēm nxãakamaga nxará tcg'òóá máá tua hãa ba. ²¹ Nqarikg'ai koe méém hãa, me gha nxãakg'aiga síí x'aè ba hàà, Nqarim gha wèé zi guù zi kúrúá kabi di ba, ãem ko ncìsega Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu kg'ám koe guu a kg'uia hãa sa ba. ²² Moshe ba kò kg'ui a máá: ‘X'aigam gatu dim Nqari ba gha gatu di ne khòe ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim porofiti ba tsééa óá máá tu u. Ke méé tu wèés guùs ãem gha ko bìrí tu u sa komsana. ²³ Dìím wèém ãe porofiti ba komsana tama ba gha gam di ne khòe ne xg'aeku koe q'ãea tcg'òòè,’ témé. ²⁴ Xu kò ncìsega wèé xu porofiti xu ncēe xu cáím xu ka kg'uia hãa: Samuele ba hēé naka ãe kháóka hààraa xu hēéthēé e. ²⁵ Gatua porofiti xu hēé naka Nqarim kò gatu ka xòò ga xu cgoa kúrúá hãas qáé-xg'ae sa hēéthēé di tu cóá tu u. Ncēm kò Abrahamam cgoa kúrúá hãa sa, a bìrí me a máá: ‘Wèé zi qhàò zi nqóómkg'ai di zia gha tsaris qhàòs domka ts'ee-ts'eekg'aiè,’ témé. ²⁶ Ëm ko Nqari ba Gam dim Qãam *Jeso* ba ghùì, kam kò kg'aia gatu koe tséé úú Me, síím gha ts'ee-ts'eekg'ai tu u ka, wèea tu gam gha gatu di zi dàò zi cg'ãè zi koe tcg'òò ka,” tam Petere méé.

4

Peterea tsara Johanea tsara kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe

¹ Ë tsara Peterea tsara Johanea tsara hãa a ko khòe ne cgoa kg'ui, ka xu kò peresiti xu hēé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu ka kaia hãa ba hēé, naka Saduke xu hēéthēé xu hàà cgae tsara a, ² xg'aia xu kò hãa, ãe tsara x'aè úú-kg'ao tsara kòo khòe ne xgae-xgae, a kòo Jesom x'ooan koe tēas ka khòe ne xgae-xgae khama. ³ Dqòà a kò ii khama xu kò qgòó a qáé-nquus koe tcãà tsara a, me nxãakg'aiga síí xùrikom cáím ba hàà. ⁴ Igaba ãe kò *Nqarim* dim kg'ui ba kóm ne koe ne kò kái ne dtcòm, i kò khòe xu di nxárase-q'ooan 5,000 khama noo.

⁵ Xùrikom cáím ka xu ko tc'ãà-cookg'ai xu hēé naka *khòe ne di xu* kaia xu hēé naka x'aè xgae-xgae-kg'ao xu hēéthēé Jerusalema koe xg'ae. ⁶ Me kò Anase kaia peresiti ba hàna, Kaifase ba hēé, naka Johane ba hēé, naka Alekesantere ba hēé, naka wèé xu khòe xu kaia peresitim x'aé di xu hēéthēé e. ⁷ Xu *Peterea tsara Johanea* tsara xg'aekua xu koe tòó, a tshoa-tshoa a tèè tsara a, a máá: “Dùútsa qarim ka kana cg'òèan cgoa tsaoa kò ncēeta hēéa?” témé.

⁸ Me kò nxãaska Petere ba Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'oè cgaea hãase bìrí xu a máá: “Gaxao khòe ne di xao tc'ãà-cookg'ai xao hēé naka kaia xao hēéthēé xaoè! ⁹ Ncēm cáím ka tsam kò ko nqòara hãam khòe ba kúrúse cgaeas guùs ncēes qãès ka ko tèèè, ntamam ma qãèkaguèa hãa sa ne ¹⁰ méés nxãaska ncēes guù sa gaxao hēé naka wèé ne khòe ne Iseraele di ne hēéthēé koe q'ãase, Jeso Krestem Nasareta dim di cg'òèan cgoa a, ncēe xao kò xgàua hãa ba, ncēm kò Nqari ba x'ooan koe ghùia hãa ba, Gam domkam ncēm khòe ba cookg'aia xao koe qãè a téé-tée. ¹¹ Ncēa gaxao ‘tshào-kg'ao xao ka xguèa hãam nxõám ga Me e, ncēe cgáés nxõá sa kúrúá hãa ba. ¹² I kgoarakuan c'èe khòe koe ga káà a, me gataga c'èem khòem* ga ba nqarikg'ai ka nqãaka káà me e, ncēe *Nqarim* ka khòèan xg'aeku koe máàèa hãa ba. Gam dis cg'òès koe méé ta guu naka kgoaraè,” tam méé.

¹³ Ë xu ko Peterea tsara Johanea tsara di kgoarasean bóò, a xgae-xgae tama tsara hãa sa bóò, a kg'amaga khòe tsara a sa, ka xu ko are, a xu a bóò q'ãa, Jesom cgoa tsara kò

* 4:12: khòem Gerika sa ko máá, “cg'òè,” témé.

hãa sa. ¹⁴ Eẽ xu ko *tc'ãa-cookg'ai xu* gataga khóem ẽe qãèkaguèa hãa ba bóò me gatsara cgoa tẽe, ka xu kò kg'ui xu gha guù ga úú tama. ¹⁵ A xu a x'áè a máá, *Peterea* xu méé xu xg'aes koe tcg'oa. Ka xu kò tshoa-tshoa a xu a kg'uia xg'ae, ¹⁶ a máá: “Nta xae gha ma ncẽe tsara khóè tsara kúrú? Wèém khóem Jerusalema koe x'ãèa hãa ba q'ana hãa, *are-aresas* x'ái sa tsara kúrúa hãa sa, xae gaxae igaba cuiskaga ntcoea hãa tite sa ka. ¹⁷ Igaba ncẽes guùs gha khóè ne koe táá còoka tsai-tsaisea qđò domka méé xae ncẽe tsara khóè tsara dqàè naka tsara táá cúí khóè cgoa ncẽes cg'òès ka kg'ui guu,” ta xu méé.

¹⁸ Ka xu kò nxãaska gaia q'oo koe tciia tcãa tsara a, a x'áè tsara a, táá méé tsara gaia Jesom di cg'òèan ka kg'ui sa, kana gaan ka xgaa-xgaa sa. ¹⁹ Igabaga tsara kò Peterea tsara Johanea tsara xoa xu a máá: “Gaxao ka bóòa mááse, Nqarim tcgái q'oo koe i tchàno o sa, gaxao méé xao kaisase komsanaè sa, Nqarim ka oose? ²⁰ Sitsama ko tààè, ncẽe tsam bóò a kóma hãa zi guù zi tsam ga nqoo cgoan ka ke,” ta tsara méé. ²¹ Eẽ xu ko dqàè tsara xg'ara ka xu kò guu tsara a tsara qđò, xu gha ma xgàra tsara a sa kò kàà si i khama, wèè ne khóè nea kò ẽe kò kúrúsea hãas guùs ka Nqari ba dqom khama. ²² Are-aresam dàòm ka qãèkaguèam khóem di kuria ne kò 40 sa nqáèa hãa khama.

Dtcòm-kg'ao ne dim còrè ba

²³ Eẽ tsara ko guuè ka tsara kò gatsara ka c'ẽe ne koe kabise a sí xààa máá ne, kaia xu peresiti xu hẽe naka *khóè ne di xu* kaia xu hẽéthẽéa ko gatsara ka nta mééa sa. ²⁴ Eẽ ne ko ncẽe guùan kóm kaga ne kò wèéa ne ga cúí koe tchàa-tchaa dòm, a Nqari ba còrè a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, nqarikg'ai hẽé, naka nqđókg'ai hẽé, naka tshàa ba hẽé, naka wèè zi guù zi gaa koe hàna zi hẽéthẽé kúrúa hãa Tseè. ²⁵ Ncẽe ko gatá ka xòòm Dafitem Tsarim qãàm kg'ám koe guu a, Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe guu a kg'ui a máá:

‘Táá zi qhàò zia dùús domka xgòà hãa,
ne ko khóè ne kàà hùí zi kàa zi kúrú?

²⁶ Nqđómkkg'ai di xu x'aiga xu
tée-q'ooa xu séèa hãa, *x'ãà xu gha ka*,
xu tc'ãa-cookg'ai xu xg'aea hãa,
X'aigam *Nqari* ba hẽé
naka Gam ka ntcãa tcúúèa ba hẽéthẽé cgoa
xu gha x'ãàku ka,
tam Dafite méé.

²⁷ Tseeguan kaga xu kò ncẽem x'áè-dxoom koe Herote ba hẽé naka Pontiose Pilato ba hẽé, táá zi qhàò zi di ne hẽé naka Iseraele di ne hẽéthẽé nea xg'aea hãa a ko Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cgoa *x'ãàku*, ncẽe Tsi ntcãá tcúúa hãa ba. ²⁸ A ne a ẽe Tsi kò Tsari qarian koe hẽé naka Tsari tc'ẽean koe hẽéthẽé bóòa tcg'òóa hãa sa kúrú, ncẽe gha hàà kúrúse sa. ²⁹ Ke ncẽeska X'aiga Tsi Nqari Tseè, gane di q'aekagukuan koe tòón tcgái, naka Tsia Tsari ta qãà ta di tcáóan ghùí-ghui, naka ta Tsarim kg'ui ba kgoarasea hãase xóé naka kg'ui, ³⁰ naka Tsi Tsari x'òàn tchoanà xòó naka i qãèkagu, naka zi gataga x'ái zi hẽé naka are-aresa zi guù zi hẽéthẽé kúrúè, Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cg'òè koe,” ta ne ma còrè.

³¹ Eẽ ne ko còrèa xg'ara kagam ko ẽe ne kò hãam qgái ba cgùru, ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cg'òè cgaèè, a Nqarim dim kg'ui ba kgoarasea hãase xóé a kg'ui.

Dtcòm-kg'ao ne ko gane di guùan q'aa-q'aaku

³² Wèè ne dtcòm-kg'ao nea kò tcáóa ne hẽé naka tc'ẽea ne hẽéthẽé koe cúí ne e. Cúim ga ba kò gam q'òòà hãa guùan cúí kàoa mááse tama, igaba ne kò ẽe ne q'òòà hãa guùan wèéa ne ga q'aa-q'aaku. ³³ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba x'ooan koe tẽea hãa di tchòàn kaisa qarika nxàea tseegukagu; i kò kaisa cgómkuan gane wèéa ne koe ga hãa, ³⁴ c'ẽe guù ko tcào khóèa kò gane xg'aeku koe kàà a khama. Wèém khóem ẽe xhàràan úúa kana nquuan úúa hãa ba kò x'ámágu u, a ẽe ne ko x'ámágu u ka ne hòòà hãa marian ko úú, ³⁵ a

ne a kò x'áè úú-kg'ao xu di nqàrè-kg'aman koe hàà tòó o khama, me kò wèém khòè ba ãem ma tcàoa hãa khamaga ma samaè e. ³⁶⁻³⁷ Me kò Josefa ba gataga q'òòam kò hãam xhàrà ba x'ámágu, a kò marian cgoa hàà, a hàà x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòó o. Lefi dis qhàòs di me e kò ii, a Kuperò koe guua hãa, a ba a kò x'áè úú-kg'ao xu ka Barenabase ta ma tciiè, ncèe ko máá: 'Ghùì-ghui-tcáókuan dim cóá ba,' téméè ba.

5

Ananiasea khara Safira khara

¹ Igabam kò c'ẽem khòè ba hàà a kòo Ananiase ta ma tciiè. A ba a kò dxàeses Safiras cgoa hàà, a c'ẽe gúuàn gakhara di x'ámágu hãa. ² A ba a kò c'ẽe marian sèè a tòóa mááse, gam dis khòès q'ana hãase, a c'ẽe xòèan síí x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòó.

³ Me Petere ba máá: "Ananiaseè, dùús domka tsi ko satana ba *guu me* tcáóa tsi cg'òè-cg'oe, tsi kò Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba tshúù-ntcōaa máá, a tsi a kò c'ẽe marian xhàrà di sèè a tòóa mááse? ⁴ X'ámágu me tama tsi hãa cookg'ai koe ba kò tsari tama? Eẽm ko x'ámáguè ka ia kò gataga marian tsari tama? Dùús domka tsi ko nxãaska kháè ncèes gúu sa tcáóa tsi koe tcãà? Tíí tsi qàe-qae tea hãa tama, igaba tsi Nqari ba qàe-qaea hãa!" témé. ⁵ Eẽm ko Ananiase ncèe zi kg'ui zi kóm kam kò cg'áè a x'óó. Ne kò wèé ne gaas gúu sa kóma hãa ne kaias q'áòs ka tcãà. ⁶ Xu qárí-kg'ao xu hàà tc'áróa ba sèè a tcám a tcg'òó, a síí kg'ónò o.

⁷ Si kò ngoana khama noo aoaran qáá q'oo koe gam ka dxàe sa tcãà, dùu sa kúrúsea hãa sa c'úua hãase. ⁸ Me Petere ba tèè si a máá: "Bìrí te, gaam marim xhàrà ba khao x'ámágu cgoam ga me e sa?" témé, si máá: "Eè, gaam marim ga me e," témé.

⁹ Me Petere ba tèè si a máá: "Nta khao gha ma dtcòmku a X'aigam *Nqarim* dim Tc'ẽe ba kúrúá bóò? Q'ãa méé si: khòè xu sarim khòè ba kò síí kg'ónò xu di dàòà nea nquum-kg'ám koe hàà, xu gha sáá sèè a tcg'òó si *théé*," témé. ¹⁰ Kas ko gaa x'aè kaga qhàésèga nqàrè-kg'ama ba koe cg'áè a x'óó, xu qárí-kg'ao xu tcãà, a sao-xg'ae sis x'óóa hãa, xu sèè a tcg'òó a síí dxàesem qàe koe kg'ónò si. ¹¹ Si kò wèès xg'aes dtcòm-kg'ao ne dis koe hēè naka ãe kò ncèe gúuàn kóm ne koe hēéthēè kaisas q'áò sa xóé.

X'ái zi hēé naka are-aresa zi gúu zi hēéthēé e

¹² Xu x'áè úú-kg'ao xu kái zi x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúu zi hēéthēé khòè ne xg'aeku koe kúrú. Ne kò wèé ne *dtcòm-kg'ao* ne wèé x'aè ka Solomonem dis xàò-xaos koe xg'aea hãa. ¹³ Ne kò c'ẽe ne khòè ne ães xg'aes koe tcãàn bèe, igaba ne kò khòè ne tcom nea hãase qgóó ne. ¹⁴ Eẽta i ii igaba ne kò kái ne dtcòm-kg'ao ne Nqarim koe càùse, kái xu khòè xu hēé naka kái zi khòè zi hēéthēé e. ¹⁵ Ka ne kò tcìi-khoe ne tchàa koe tcg'òó, a síí gane di tcoàn cgoa dàòan qàe koe xòòè, nxãasega ne gha ãem kòo Petere gaa koe nqáé ne sóma ba ga sòm-som ne ka. ¹⁶ Jerusalema ba nxama-nxamaa hãa zi nqóó zi koe ne kò khòè ne guu a xg'aeku, a ãe tcìia hãa ne óága, naka dxãwa tc'ẽean ka ko xgáèè ne hēéthēé e, ne wèéa ne ga hàà kg'òèkaguè.

X'áè úú-kg'ao xu ko xgáèè

¹⁷ Igabam kò kaia peresiti ba hēé naka wèé xu gam cgoa kò hãa xu hēé naka Saduke xu dis xg'aes di xu hēéthēé tauan ka tcãà, ¹⁸ a xu a kò x'áè úú-kg'ao xu qgóó a qáé a síí x'áè-dxoom dis qáé-nquus koe tcãà xu. ¹⁹ Me ntcùú ka X'aigam *Nqarim* dim moengele ba qáé-nquum-kg'ám xgobekg'am, a tcg'òó xu, a bìrí xu a máá: ²⁰ "Qòò xao naka síí tempelem koe téé, naka khòè ne cgoa kg'ui wèé kg'uian ncèe *kaba* kg'òèan di i," témé. ²¹ Eẽ xu ko kóm ka xu kò qòò a q'uu i ko ka síí tempelem koe tcãà, a xgaa-xgaa.

Me kò kaia peresiti ba hēé naka ãem kò hãa cgoa xu hēéthēé ko hàà, ka xu kò tc'ãà-cookg'ai xu hēé naka Iseraele di xu kaia xu dis xg'ae sa hēéthēé tcìia xg'ae, a xu a qáé-nquus koe c'ẽe xu tsééa úú, síí xu gha x'áè úú-kg'ao xu tcìia óá ka. ²² Eẽ ko tsééa xu ncōo-kg'ao xu ko qáé-nquum koe síí ka xu kò síí táá sao-xg'ae xu, ka xu ko kábise a síí xàà a, a máá: ²³ "Ncãa xae qáé-nquu ba bóò me qarika tcēekg'ammèa, xu kòre-kg'ao xu wèé xu

heke-kg'ám zi koe téé-têe, igaba êe xae ko heke-kg'ám zi xgobekg'am ka i kò cúí khòe ga q'oo koe káa a," ta xu méé. ²⁴ Eê xu ko tc'âa-cookg'aim tempelem di xu kòre-kg'ao xu di ba hêe naka kaia xu peresiti xu hêéthêe xu ncêe guùn kóm, ka xu kò are, dùútsa guús ko kúrúse sa. ²⁵ Me kò c'êem khòe ba hàà bìrí xu a máá: "Bóò, gaxao thuu qáé-nquum koe tcana hãa xu khòe xua tempelem koe téé-têe a ko khòe ne xgae-xgae," témé. ²⁶ Me nxãaska tc'âa-cookg'ai ba gam di xu kòre-kg'ao xu cgoa qõò, a sí sêe a óága xu, chùi xu tamase, nxõán cgoa xu gha khòe ne ka xaoè sa xu kòò bée khama.

²⁷ Xu ko óága xu a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú xu. Me kò kaia peresiti ba têe xu, ²⁸ a máá: "Qarika xae kò x'áe xaoa a máá, táá xao êes cg'òes ka xgae-xgae guu témé, igaba bóò, Jerusalema ba xao gaxao di xgae-xgaan ka cg'oè-cg'oea hãa, ncêem khòem di chìbian xao gaxae koe óá kg'oana," témé.

²⁹ Igabam kò Petere hêe naka c'êe xu x'áe úú-kg'ao xu hêéthêe xga a máá: "Nqari ba méé ta khòean ka kaisase qámsea máá. ³⁰ Gaxae ka xõò xu dim Nqari ba Jeso ba x'ooan koe ghùia hãa, ncêe xao kò xgàus* koe tceea ba ka cg'õo ba. ³¹ Nqari ba Gam dim x'òam kaia xòe koe ghùì Mea, Tc'âa-cookg'ai a Kgoara-kg'ao bam gha ii ka, a ba a gha Iseraele ne kúrú ne chìbian koe tcóose, a chìbia ne qgóóa mááe ka. ³² Sixaea êe zi guù zi di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e, sixae hêe nakam Tcom-tcomsam Tc'êe ba hêéthêe e, ncêem kò Nqari ba êe qámsea hãa ne máaa ba," ta xu méé.

³³ Eê xu ko ncêe sa kóm ka xu kò kaisase xgòà a cg'õo xu kg'oana. ³⁴ Igabam kò c'êem Farasaim Gamaliele ta ko ma tciie ba xg'aes koe têea téé, ncêe kò wèé khòean ka tcommèam x'áe xgae-xgae-kg'ao ii ba. X'áea nem kò tcg'òó, x'áe úú-kg'ao xu méé xu xòm x'ae tchàa koe tcg'òóe di i, ³⁵ a êe q'oo koe hàna xu bìrí a máá: "Gaxao Iseraele di xao khòe xaoè, êe xao ko hàà ncêe xu khòe xu koe kúrús guús ka méé xao q'ãa tc'êea hãase kúrú. ³⁶ Ncêe xu cáim xu cookg'ai koem kò Tutase ba têe, a ba a máá khòe cgáé me e témé, xu kò 400 khama noo xu khòe xu xùri me. Igabam kò cg'õòe, i kò wèean êe ko xùri me tsai-tsaise, a kaà. ³⁷ Eê khòem qãá q'oo koem kò Jutasem Galilea di ba têe, khòe ne ko nxaráe x'aean ka, a kò kái ne khòe ne ka xùriè. Me gaam igaba kaà, i kò wèean êe kòò xùri me ga tsai-tsai q'aase. ³⁸ Khamar ko ncèeska bìrí xao o a ko máá: ncêe xu khòe xu koe méé xao tcg'òóse, guu xu méé xao. Ncêe gaxu dis tsées kana gaxu dis kàas kò khòe ne di sa ii, nes gha kaákaguè ke. ³⁹ Igaba ncêe Nqarim dis kò ii ne xao cuiskaga kobe sia hãa tite. Nqarim cgoa ga xao gha ko x'ãaku," témé. ⁴⁰ Xu kò gam cgoa dtcòmku, a x'áe úú-kg'ao xu tci, a hàà xg'ám qãá xu, a dqàe xu, táá méé xu Jesom di cg'òean ka gaicara kg'ui guu sa, a guu xu xu qõò.

⁴¹ Xu kò qãè-tcaoa hãase xg'aes koe guu a tcg'oa, Jesom di cg'òean domka xgàràe ne kò kg'ano xua hãa khama. ⁴² A xu a kò wèé cáman êe ka tempelem q'oo koe hêe naka khòe ne x'áe koe hêéthêe xgae-xgaan cgoa chõò tama, a ko xgae-xgae Jeso ba nqòòkaguèa hãam Krete Me e sa.

6

7 xu kaia xu kerekes di xu ko nxará tcg'òóe

¹ Eê xu cáim xu ka ne ko xgae-xgaase-kg'ao ne càuse a kái, ka ne ko Gerika di ne Juta ne mēeku Hebera di ne Juta ne cgoa, wèé cáman tc'õoan ko gabaè x'ae ka zi kò Gerika di zi dxàe-ntcõa zi qãese máàe tama khama. ² Xu 12 xu x'áe úú-kg'ao xu wèe ne xgae-xgaase-kg'ao ne tciia xg'ae a máá: "Qãèa i máá xae e tite, Nqarim dim kg'uim di tséean guu a sí tc'õoan gábakagu ne. ³ Gaxae ka qõese ga tuè, gatu xg'aeku koe 7 xu khòe xu nxará tcg'òó, q'ana tu hãa xu Tcom-tcomsam Tc'êem ka cg'oèa a tc'êega xu, naka xae ncêe tséean máa xu. ⁴ Igaba xae gha sixae còrèan hêe naka Nqarim dim kg'ui ba hêéthêe dis tséé sa tcãa tcáóa máá," ta xu méé.

* 5:30: xgàu - Gerika sa ko máá: 'hìi' témé.

⁵ Me kg'uim ncêe ba wèés xg'ae sa qāè-tcaokagu. Ne Stefane ba nxará tcg'òó, khòem ncêe kò dtcòman ka hêé naka Tcom-tcomsam Tc'êem ka hêéthêé cg'oèa ba; naka Filipi ba hêé, naka Perooro ba hêé, naka Nikanore ba hêé, naka Timone ba hêé, naka Paremenase ba hêé, naka Nikolao ba hêéthêé xu, ncêe kò Antioke koe kò guua hãa a Juta dis dtcòms koe máàsea hãa ba. ⁶ Ne kò ncêe xu khòe xu x'áè úú-kg'ao xu cookg'ai koe tòó, ncêe kò còrè a tshàua xu tòó cgae xu xu.

⁷ Me kò Nqarim dim kg'ui ba tsai-tsaise. Ne xgae-xgaase-kg'ao ne Jerusalema di ne qháése càuse a kaisase kái, si gataga thêé peresiti xu dis xg'aes kaia sa dtcòman koe máàse.

Stefane ba ko qáèè

⁸ Stefane ba ko Nqarim di cgòmkuan hêé naka qarian hêéthêé ka cg'oè cgaeèam khòe me e, a kò are-aresa zi guù zi hêé naka kaia zi x'ái zi hêéthêé khòe ne xg'aeku koe kúru.

⁹ Igaba xu kò c'êe xu khòe xu ncêe kò còrè-nquum qāàn di tsééan koe guu a kgoaraèa xu khòe xu di ba ta ko ma tcièem di xu, ncêe kò Juta xu Kurene hêé naka Alekesanteria hêéthêé di ii xu hêé, naka c'êe xu Kilikia hêé naka Asia hêéthêé di xu Stefanem cgoa ntcoeku. ¹⁰ Igaba xu kò gam di tc'êean hêé naka Tcom-tcomsam Tc'êem ãem kò ko Gam di hùian ka kg'uim cgoa hêéthêé tc'āòku tama.

¹¹ Nxāaska xu ko c'êe xu khòe xu qg'ái, xu Stefanem ka máá: “Ncêem khòe ba xae kóma hãa me ko Moshem di x'áèan hêé naka Nqarim ka hêéthêé cg'āése kg'ui,” témé. ¹² Xu kò nxāaska khòe ne hêé naka kaia xu hêé naka x'áè xgae-xgae-kg'ao xu hêéthêé kòbi-kòbi. Ne qgòó me a ne a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú me. ¹³ A xu a tshúù-ntcōan di tééa-máá-kg'aoan qg'ái i máá: “Ncêem khòe ba ncêem tcom-tcomsam tempelem* ka hêé naka x'áèan ka hêéthêé tshúùse kg'uian cgoa chōò tama. ¹⁴ Kóm mea xae hãa me ko máá: ‘Ncêem Jesom Nasareta di ba gha ncêes qgái sa kòbe, a ba a gha Moshem máà xaea hãa cauan qg'urì,’ témé khama,” ta xu méé. ¹⁵ Xu kò kaia xu wéé xu ãe kò xg'aes q'oo koe ntcōe xu tcgáia xu Stefanem koe qāea tòó, a kg'áia ba bóó i moengelem dian khama ii.

7

Stefane ba ko xqara mááse

¹ Me nxāaska kaia peresiti ba tēè me a máá: “Kháé zi ncêe zi chibi-chibiku zi tseegu zia?” témé. ² Me Stefane xq a máá: “Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, komsana te! X'áàn dim Nqari ba kò gatá ka xōòm Abrahamam koe hòòse, qanegam kò Mesopotamia koe hãa ka, qanegam Harane koe x'āèe tamas cookg'ai koe, ³ a bìrí me a máá: ‘Tcg'oa tsarim nqōóm koe hêé naka tsari ne qhàò ne koe hêéthêé, naka tsia x'ái tsir gham nqōóm koe qōò,’ témé. ⁴ Me nxāaska Kaletea ne dim nqōóm koe tcg'oa a ba a Harane dim x'áè-dxoom koe síí x'āè. Me Nqari ba xōòm dis x'oos qāá q'oo koe gaa koe tcg'òó me, a ncêe tu ncêeska x'āèa hãam nqōóm koe tsééa óá me. ⁵ Me kò nqōóm di c'êe xòèan ga táá máà me, a cúim nqàrèem ga bam gha tòó qgái ga táá máà me, igabam kò nqòòkagu me, gabá hêé naka qāáa ba dis qhàòs ga sa hêéthêém gha ãem nqōó ba máà ne q'òò sa, Abrahama ba kò cóá úú tama igaba. ⁶ Me kò Nqari ba gam ka ncêeta méé a máá: ‘Tsaris qhàò sa gha gane di tamam nqōóm koe c'úùsea hãa, a gha qāá kúrué, a gha 400 khama noo kurian táá qāése qgòóé. ⁷ Igabar gha ãe ne ko tsééa máás qhàò sa xgàra, ne gha ãe zi guù zi qāá q'oo koe tcg'oa, a hàà ncêes qgáis koe dqòm Te,’ tam Nqari ba méé. ⁸ A ba a kò q'āe nqāa-qgai khòokus dis qáé-xg'ae sa máà me. Me kò Abrahama ba Isaka ba ábà, a ba a kò 8 dim cáím ka q'āe nqāa-qgai khò me; me kò Isaka ba Jakobe ba ábà, me kò Jakobe ba 12 xu cóá xu ábà, ncêe tc'āà di xu tsgōo xu gatá di xu.

⁹ “Xu kò gatá ka tsgōose ga xu, gaxu ka qōesem Josefam cgoa tauan úú, a xu a kò Egepeto koe qāàse x'ámágu me. Igabam kò Nqari ba hãa cgoa mea, ¹⁰ a kò gam di zi xháé zi wéé

* 6:13: tempele - Gerika sa ko máá: “qgái” témé.

zi koe kgoara me, a Egepeto dim x'aigam Farom cookg'ai koe cgómkuan hěé naka q'ãan di tc'ëan hěéthěé máá me, me kò *Farò ba* Egepeto koe hěé naka wèém x'áém gam dim koe hěéthěé tc'ãa-cookg'ai ba kúrú me. ¹¹ Si kò nxãaska wèém *nqôóm* Egepeto dim koe hěé naka Kanana dim koe hěéthěé xàbà sa tcãà, a kaisa thòòan óága, xu kò gatá ka xòò ga xu táá tc'òoan hòò. ¹² Eëm ko Jakobe ba kóm i ko máá, Egepeto koe i maberean hãa, témée kam kò gatá ka xòò ga xu tc'ãà dis dàras gaxu dis koe tsééa úú. ¹³ Me kò Josefa ba cãm dis dàras gaxu dis ka káikhoe ga xu q'ãakaguse, si kò Josefam dis qhàò sa Farom koe q'ãase. ¹⁴ Ncées gúùs qãá q'oo koem kò Josefa ba khóèan tsééa hãa, i síí gam ka xòòm Jakobe ba hěé naka gam di qhàòan wèé ga hěéthěé tcii. Wèéa ne ga kò 75 ne e. ¹⁵ Me kò nxãaska Jakobe ba Egepeto koe síí, ncée xu kò gabá hěé naka gatá ka xòò ga xu hěéthěé síí x'óó koe. ¹⁶ Gaxu di tc'áróa ne kò kabi a Shekeme koe úúè, a síí ncēm xg'ao Abrahama ba Hamorem di xu cóá xu koe marian tc'ãòa cgoa x'ámás tc'áms koe xòòè.

¹⁷ “Eëm ko Nqarim xg'ao Abrahama ba nqòòkagua hãam x'aè ba cùù, ka ne kò khóè ne Egepeto koe kái a càùsea. ¹⁸ Me kò c'ëem x'aiga ba nxãakg'aiga síí Egepeto koe tc'ãa-cookg'ai, ncée kò Josefa ba c'úùà hãa ba. ¹⁹ A ba a kòò gatá di ne khóè ne cgoa cg'ãèm dàòm ka tséé, a kò gatá ka xòò ga xu chùi, xu cóá-coan tchàa koe tcg'òó, nxãasega i gha cg'òòè ka.

²⁰ “Me kò ìem x'aèm ka Moshe ba ábàè, a ba a kò Nqarim cookg'ai koe kaisase t'òè me e. A kò xòòm dim nquum koe nqoana nxoean kòrèè. ²¹ Eëm síí tchàa za tòòèa kas kò Farom ka cóáse sa sèé a gas dim cóám khama ma kaikagua mááse me. ²² Me kò Moshe ba Egepeto ne di q'ãan di tc'ëan wèé ga xgaa-xgaaè, a ba a kò kg'uiian hěé naka tsééan hěéthěé koe qari me e.

²³ “Eëm Moshe 40 kuri ii kam kò bìríse, gam ka c'ëe ne Iseraele nem gha dàra sa. ²⁴ Me kò gam ka c'ëe ba bóò me ko *Egepetom ka* ghãàè a ko xg'ámmè, kam ko ìe ko ghãàè ba hùi, a ncèèa máá me, a Egepeto ba xg'ám. ²⁵ Me Moshe tc'ëea máá, gam di ne khóè ne gha bóòa q'ãa Nqari ba kò tséékagu me a ko kgoara ne sa, ta tc'ëea, igaba ne kò táá bóòa q'ãa. ²⁶ Me q'uu dim cãm ka Moshe x'ãàku ko tsara Iseraele tsara koe hàà. Kúrúm ko a xg'aekua tsara koe tòókuan óá kg'oana, khamam ko máá: ‘Khóè tsaoè, qòekua tsaoa! Dùús domka tsao ko thòò-thòoku?’ témé. ²⁷ Igabam kò khóèm ìe kò c'ëe ba ghãa ba Moshe ba dxùukg'ai za xàbùà tcg'òó a máá: ‘Dìina sitsam koe tc'ãa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?’ ²⁸ A cg'òò te kg'oana tsia, ncée tsi ncãa ma ncãaka cãm ka Egepeto ba ma cg'òò khama ma?’ témé. ²⁹ Eëm ko Moshe ba ncée sa kóm kam kò Midiane dim nqôóm koe qgóéa síí, ncēm kò gaa koe síí x'ãè koe, gaam nqôóm dim khóèm tamam iise, a ba a kò gaa koe cãm cóá tsara ábà.

³⁰ “Eë i ko 40 kurian nqáéa xg'ara kam kò Sinai dim xàbìm koe moengele ba qãáka hãas hìis karukos koe hòòse cgae me. ³¹ Eëm ko Moshe ba ìes gúù sa bóò kam kò ares ka tcãàè, a cùù-cuuse, qãèsem gha síí bóò ka, kam kò X'aigam *Nqarim* dim dòòm ba kómise a ko máá: ³² ‘Tíí Ra Nqarir saò ga xu di Ra a, Nqarir Abrahama ba hěé naka Isaka ba hěé naka Jakobe ba hěéthěé di Ra,’ témé. Me Moshe q'áòan ka cg'òè cgaeè a gaa zam gha bóò sa bèè. ³³ Me X'aigam *Nqari* ba bìrí me a máá: ‘Nqàrèa tsi koe nxàboan tcg'òó, ìe tsi téé-tèem qgái ba tcom-tcomsam nqám me e ke. ³⁴ Tseeguan kagar Tiri ne khóè ne Egepeto koe hàna ne di xháé-q'ooan bóò, gane di sònò ntcòòse-q'ooa ner kóma hãa, a Ra a hààra hãa, hààr gha kgoara ne ka, ke ncéeska hàà nakar Egepeto koe tsééa úú tsi,’ témé.

³⁵ “Ncée ba gaam Moshem ga me e, ncée ne kò xguà hãa a máá: ‘Dìina tc'ãa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?’ témé ba. Nqari ba kò ncée ba tsééa hãa, tc'ãa-cookg'ai a kgoara-kg'ao bam gha kúrú ka, moengelem ncée kò *karukos* hìis koe x'áise mea hãam di hùian ka. ³⁶ Me kò Egepeto koe guu a sèea tcg'òó ne. Gaa koem kò are-aresa zi gúù zi hěé naka x'ái zi hěéthěé kúrú, naka Ncòàm Tshàam koe hěé, naka tchàa-xgóós koe hěéthěé e, 40 kuria ne.

³⁷ “Ncèea gaam Moshem ga me e, ncée kò Iseraele di ne khóè ne bìrí a máá: ‘Nqari ba gha gatu di ne khóè ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim Porofiti ba tsééa óá máá tu u,’ témé ba. ³⁸ Gaam ga me e ncée kò tchàa-xgóós koe Iseraele di ne khóè ne dis xg'aes q'oo

koe gaam moengelem cgoa hãa ba, ncêe kò Sinai dim xàbim koe gam cgoa hêe naka gatá ka xòò ga xu hêéthêe cgoa kg'ui ba. Me kò kg'òèa hãa kg'uiian *Nqarim di* hòò, nxãasegam gha hàà gatá koe óága a ka ba.

³⁹ “Igaba ne kò gatá ka xòò ga ne komsanaa ba xguì. A ne a dxùukg'ai za xàbùà tcg'òó me, a ne a kò tcáóa ne q'oo koe Egepeto koe úú-kg'ai, ⁴⁰ a ne a Arone ba bìrí a máá: ‘Nqàrian kúrúá máá ta a, cookg'aia ta koe gha qòò o. Moshem ncêe kò Egepeto dim nqòóm koe sèèa tcg'òó ta am koes dùú sa kúrúsea sa ta c'ùùà hãa ke,’ témé. ⁴¹ Gaa x'aèan êe kaga ne kò ghòè-coam dis iis koe nqàri ba kúrúá mááse, a ne a dàòà-mááku zi óágaa máá me, a gane di tshàuan kúrúas gúús dis kòè sa kúrú. ⁴² Igabam kò Nqari ba q'aumana ne, a ba a guu ne ne nqarikg'ai di zi tconò zi qámsea máá, ncêe i ma porofiti xu dis Tcgāyas koe ma góáèa hãa a ko máá:

‘Iseraele di tu khòè tuè,
40 kurian ncêe tu kò tchàa-xgóós koe hãa
ka tua gáé kò dàòà-mááku zi hêe
naka qhàea-mááku zi hêéthêe Tíí kúrúá máá Tea?

⁴³ Igaba tu kò wèé zi qgái zi êe tu ko qòò zi koe
Molokem dim còrè-nquu ba hêe,
naka gatu dim nqàrim Rafanem
dim tconò ba hêéthêe tsara dqom̃,
xommèa nqàrian tu gatu kúrúá máásea,
dqom̃ m tu gha ka.
Gaa domkar gha tòèkagu tu u,
a Babilonem ka ncii za úú tu u,
témé khamaga ma.

⁴⁴ “Gatá ka xòò ga xu kò tchàa-xgóós koe xgàuèkom còrè-nquu ba úúá, ncêe Nqarim kò khòè ne cgoa kg'ui koe. Nqarim kò Moshe ba ma x'áíá, a x'áè mea hãa khama kò ma kúrúèa ba. ⁴⁵ Xu gatá ka xòò ga xu gaam còrè-nquu ba máàèa, a xu a sèè a *ncêem nqòóm koe* óá me, Joshuam kò tc'ãà-cookg'ai xua ka. Xu kò nqòó ba sèè, Me Nqari ba gaam nqòóm koe kò x'ãèa zi qhàò zi gaxu cookg'ai koe xhàiaagu. Gaam xgàuèkom còrè-nquu ba kò hàna, i síí nxãakg'aiga Dafitem di x'aèan ga tcàà, ⁴⁶ ncêe kò Nqarim tcgái-q'oo koe cgómkuan hòò ba. A ba a kò *Nqari ba* dtcàrà, còrè-nquu bam gha Jakobem dim Nqari ba tshàoa máá sa, ⁴⁷ me kò Solomone ba nquu ba tshàoa máá Me.

⁴⁸ “Igabam kò kaisase tc'amaka hànám *Nqari* ba khòè tshàu ka kúrúèa hãa nquuan koe x'ãè tama, porofitim ko ma kg'ui khama, ⁴⁹ a ko máá:

‘Nqarikg'ai ne Tiri x'aian dis ntcòó-q'oo si i,
me nqòó ba nqàrèa Ter ko tòò qgái i.
Nta iim nquu ba tu gha tshàoa máá Te?
Kana sãa-q'ooa Te di qgáìà nea ndakaa?

⁵⁰ Wèé zi gúù zi ncêe zia gáé Tiri tshàuan ka kúrúè tama?’
tam X'aigam *Nqari* ba méé.

⁵¹ “Gaxao khòè xao qari-tcúú xaoè, ncêe tcáóa xao hêe, naka tceea xao hêéthêe koe q'ãe nqãa-qgai khòè ta ga hãa xaoè! Gaxao ka xòò ga xu khamaga xao ii: wèé x'aè ka xao ko Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa x'ãàku! ⁵² Gaxao ka xòò ga xu kò wèé xu porofiti xu xgàraa hãa, a xu a kò ncêe xu *porofiti xu*, ncêe kò x'aè cookg'ai koe tchànóm Khòém di hàà-q'ooan nxàea hãa xu cg'òo, *Jesom* ncêe xao gaxao ncèeska x'ámágua, a Gam di xao cg'òo-kg'ao xao ii ba. ⁵³ Gaxao ncêe kò moengele xu ka xao kò máàèa hãa x'aèan kò càm tshàua máá, igaba kò táá komsana a xao,” tam Stefane méé.

Stefane ba ko nxōán cgoa xaoa cg'ōòè

⁵⁴ Ncêe zi gúù zi xu ko kóm ka xu kaisase tcg'aìn tcáo a xu a dqùrì cgae me. ⁵⁵ Igabam kò Stefane ba Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'oè cgaeèa hãase nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ba

a Nqarim dim x'áa ba bóò, naka Jeso ba hěéthěe e, Me Nqarim dim kg'áom x'òam xòe za téé-těe. ⁵⁶ Kam ko máá: “Bóò, nqarikg'ai nea xgobekg'amsea ra ko bóò, Me Khóem dim Cóá ba Nqarim dim kg'áom x'òam xòe za téé-těe,” témé.

⁵⁷ Xu kò khòe xu ncées gúùs ka tceea xu tcēekg'am, a xu a kaisase q'au a qàròà síi cgae me, ⁵⁸ a xu a x'áé-dxoom qāá koe tceea tcg'òó a úú me, a gaa koe síi nxōán ka xgàrùbe me. Nxàea tseegukagu-kg'ao xu kò gaxu di qgáian Saulo ta ko ma tciiem qáí-kg'aom nqàrè-kg'am koe tòó.

⁵⁹ Eě xu hāa a ko Stefane ba nxōá zi cgoa xgàrùbe kam kò *Nqari ba* tcii a máá: “X'aiga Tsi Jeso Tseè, tirim tc'ěe ba sée,” témé. ⁶⁰ Kam ko qhóm tsi qurù a ba a kiam dòm cgoa q'au a máá: “X'aigaè, ncēe ne ko tíi koe kúrús gúùs koe táá chibi bóò ne guu,” témé. Eěm ko gatà mééa xg'ara kam kò x'óó*.

8

¹ Me kò Saulo ba *Stefanem* di cg'òokuan dtcòma máána hāa.

Filipia xu Peterea xu di tsééa ne, Jutea hěe naka Samaria hěéthěe koe (8-12)

Saulo ba ko kereke sa xgàra

Eěm cáim kas kò Jerusalema dis kerekes koe kaias xgàraku sa tshoa-tshoase, ka ne kò wèea ne ga Jutea hěe naka Samaria hěéthěe di tsara nqōó tsara koe tsai-tsaise, xu x'áe úú-kg'ao xu cúi xu qaù. ² Ne kò Nqari-tcáóa ne khòe ne Stefane ba kg'ónò, a kò kaisase kg'ae cgae me.

³ Igabam ko Saulo tshoa-tshoa a nquu xu koe tcana te a kereke sa dxàua q'aa, a khòe xu hěe naka khòe zi hěéthěe tcéea tcg'òó a síi qáé-nquuan koe tcāa.

Qāe tchōa ne ko Samaria koe xgaa-xgaa

⁴ Ne kò gane ēe kò tsai-tsaisea hāa ne, wèe qgáian ēe ne ko síi koe qāe tchōan xgaa-xgaa. ⁵ Me kò Filipi Samaria dim x'áé-dxoom koe síi, a gaa koe síi nqòòkaguèa hāam Krestem ka xgaa-xgaa ne. ⁶ Eě zi ko xg'ae zi khòe ne di zi Filipi ba kóm a ko kúrúm ko zi x'ái zi *are-aresa* zi bóò, ka zi ko wèea zi ga cúu-cuuse a qāese kóm me. ⁷ Dxāwa tc'ěea ne kò kái ne khòe ne koe kiam q'aum cgoa q'aua tcg'oa khama, ne kò gataga kái ne khòe ne x'óó xòea kò hāa ne hěe naka nqara kò hāa ne hěéthěe qāekaguè. ⁸ Si kò ēem x'áé-dxoom koe kaias qāe-tcao sa xóe.

Simonem tsóò-kg'ao ba

⁹ Igabam kò c'ēm khòem Simone ta ko ma tciiè ba gaam x'áé-dxoom koe hāa, tsóò-kg'ao kò ii ba, a kò Samaria di ne khòe ne arekagu. A ba a kò gabá cgám khòe me e sa koase. ¹⁰ Ne kò wèe ne khòe ne, ēe nqāaka hāas téé-q'oos di ne hěe naka tc'amaka hāas téé-q'oos di ne hěéthěe qāese komsana me, a ne a ko q'aua kg'ui a ko máá: “Ncēm khòe ba Nqarim di qarian úúa, ncēe kaia qari ka q'āasea a,” témé. ¹¹ Gam koe ne ko qāese komsana, tc'āda kuri nem ko sée a ko gam di tsoò-kg'áman kām di cgoa arekagu ne khama. ¹² Igaba ēe ne ko Filipi ba dtcòm, ēem kò Nqarim di x'aian hěe, naka Jeso Krestem di cg'òean hěéthěe di qāe tchōan xgaa-xgaa ka, ka ne kò wèea ne ga tcguù-tcguuè, kg'áò-khoean ga hěe naka dxāe-khoean ga hěéthěe e. ¹³ Simonem igabam ko thěe dtcòm, a ba a kò ēem ko tcguù-tcguuèa xg'ara ka Filipi ba wèe qgáian ēem ko qōò koe xuri. A ba a kò ēem ko *are-aresa* zi x'ái zi hěe naka kaia qarian kúrúse ko hěéthěe bóò ka kaisase are.

¹⁴ Eě xu ko x'áe úú-kg'ao xu Jerusalema koe hāa xu kóm, Samaria di ne khòe nea Nqarim dim kg'ui ba dtcòma hāa sa, ka xu kò Petere ba hěe naka Johane ba hěéthěe tsara tsééa úú cgae ne. ¹⁵ Ncēe kò ēe tsara ko síi ka còrèa máá ne tsara, nxāasega ne gha Tcom-tcomsam Tc'ěe ba hòò ka. ¹⁶ *Tcom-tcomsam Tc'ěe* ba kò qanega cúia ne koe ga hàà tcāa

* **7:60:** x'óó - Gerika sa ko máá: “x'óm,” témé.

ta ga hãa khama, ne ko kg'amaga X'aigam Jesom dim cg'òè koe tcguù-tcguuèa. ¹⁷ Ka tsara kò nxãaska tshàua tsara tòó cgae ne, ne Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò.

¹⁸ Eẽm ko Simone, Tcom-tcomsam Tc'èem ko x'áè úú-kg'ao tsara di tshàuan tòó cgaekus ka máàkuè sa bóò, kam kò marian tcg'òó a máà tsara a, *èe qaria nem gha x'ámá ka*, ¹⁹ a máá: “Eẽ qarian tsao thée máà te naka i gha nxãasega wée khóèan èe ra ko tshàua te tòó cgae e Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò,” témé. ²⁰ Me Petere xoa me a máá: “Maria tsi méé i tsáa cgoa kaà, Nqarim dis máàkus ka tsi tc'èea máá, marian cgoa tsi gha x'ámá si, ta tc'èea ke! ²¹ C'èe xòè-coa ga tsi ncèes tsées koe úú tama, i tcáóa tsi Nqarim cookg'ai koe tchàno tama khama. ²² Gaa domka méé tsi tsari chìbian koe tcóóse naka tsia tsari tsééan cg'áè tcg'oaragu, naka X'aigam koe còrè, nakam gha èeta ii tc'èean tcáóa tsi q'oo koe tsi úúa domka qgóóa máá tsi. ²³ Cg'áèan ka tsi cg'òè cgaeèa, a chìbian ka qgóóèa sar ko bóò khama,” tam méé. ²⁴ Me Simone xoa a máá: “Nxãaska tsao gatsao X'aigam *Nqari* ba còrèa máá te, naka i gha nxãasega táá ncèe tsao ko méé cgae te guùn kúrúse cgae te,” témé.

²⁵ Eẽ tsara ko X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba nxàea tseegukagu, a ko xgaa-xgaa xg'ara, ka tsara ko Peterea tsara Johanea tsara Jerusalema koe kabise, a *dàòm q'oo koe tsara hãase* qàè tchòàn kái xu x'áè-coa xu Samaria di xu koe xgaa-xgaa.

Filipi ba hëe naka Etiopia dim khóè ba hëéthëe e

²⁶ Me nxãaska moengelem X'aigam di ba Filipi ba bìrí a máá: “Tëe naka koaba nqáè ka qđò, dàòm ncèe Jerusalema koe guu a ko Gaasa koe qđòm cgoa, ncèe tchàa-xgóós di ba,” témé. ²⁷ Me xgoaba a qđò, a gaa x'áè kaga dàòm q'oo koe Etiopia dim khóèm cgoa xg'ae, ábà tama kò hãa ba, kaiaam mari qgóó-kg'aom Kandakes di ba, x'aigas Etiopia ne di sa. Ncèem khóè ba kò Jerusalema koe hààraa, a ko hàà Nqari ba còrè. ²⁸ Me kò èem xóé a ko gam dis karas q'oo koe hãase dibia qđò ka porofitim Isaiam dis Tcgāya sa ko nxará qđò. ²⁹ Me *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba Filipi ba bìrí a máá: “Qđò èe síi hãas karas koe naka síi qàea sa koe xóén qđò,” témé.

³⁰ Me nxãaska Filipi qàrà síi karas koe, a ba a kóm me ko khóè ba porofitim Isaiam koe ko nxará. Me *Filipi* tèe me a máá: “Kóma tsi ko q'áa dùú sa tsi ko nxará sa?” témé. ³¹ Me xoa me a máá: “Nta ra gha ma q'áa, c'èe khóè kò qàèse bìrí tchàno-tchano te e tama ne?” témé. A ba a Filipi ba dtcàrà, q'ábàam gha a hàà qàea ba koe ntcóó sa. ³² Eẽm khóè ba kò ncèem tceem *Nqarim* dis Tcgāyas dim koe nxará, *ncèe kò ncèeta ma góàèa a ko máá:*

“Ghùu-coam khamam kò ma
cg'òoku dis qgáis koe chùia úúè,
a ba a kò nqoo-nqoosase ko dqòmmèm ghùu-coam khama ma
táa xgobekg'am kg'ám.

³³ Sau-cgaekaguèm gha kam kò táá qàèse qgóóè.

Díi na gha gam dis qhàòs hààkos cgoa kg'ui?

Ncèe nqđómkg'ai koem kg'òèa ba sèè cgaeèa ka,”

ta i ma góàèa koe.

³⁴ Me ábà tama kò hãam khóè ba Filipi ba tèe a máá: “Bìrí te, cgómna, díin ka ba gáé ko porofiti ba kg'ui, gabá ko nxàese kana ba ko c'èe khóè ka kg'ui?” témé. ³⁵ Me Filipi tshoa-tshoa a kg'ui, a ba a gaam tceem èem cgoa ga tshoa-tshoa a xgaa-xgaa me qàè tchòàn Jesom di ka.

³⁶ Eẽ tsara xóé a ko dàòm q'oo koe qđò, ka tsara ko tshàan *kò hãam qgáim* koe hàà, kam ko ábà tamam khóè ba máá: “Bóò, tshàan ga ncèe e. Ka dùúa ko tàà ra tcguù-tcguuè tite?” témé. ³⁷ [Me bìrí me a máá: “Ncèe wée tcáóa tsi cgoa tsi kòo dtcòm ne i kgoarasea,” témé. Me xoa me a máá: “Dtcòm ra ko Jeso Krete ba Nqarim dim Cóá Me e sa,” témé.] ³⁸ Me x'áèan tcg'òó me kara qáè-kg'ao ba téé. Tsara wéèa tsara ga tshàan q'oo koe tcàa, Filipi ba hëe naka ábà tamam khóè ba hëéthëe e, me Filipi tcguù-tcguu me. ³⁹ Eẽ tsara ko tshàan q'oo koe tcg'oas kagam ko kúúga X'aigam *Nqarim* dim *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba Filipi ba

séèa tcg'òó, me ábà tamam khòè ba táá gaicara hòò me, igabagam ko kg'ama qõò qãè-tcaoase. ⁴⁰ Igabam kò Filipi Asetote koe síí hòòse a ko gaa koe caate, a ba a ko wèé xu x'áé xu koe qãè tchòàn xgaa-xgaa, a ba a nxãakg'aiga Kaesarea koe síí tcãà.

9

Saulo ba ko Jesom cgoa xg'ae (Tsee 22:6-16; 26:12-18)

¹ Eë x'áé kam kò Saulo qanega tcg'ai-tcaoa, a X'aigam *Nqarim* di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne cg'òo kg'oana, khamam kò kaia peresitim koe síí, ² a síí dtcàrà me, Damaseko koe hàna xu còrè-nquu xum gha tcg'aya zi góá máá sa, ncëe gha qarian máà me zi, me èem kòò *Nqarim* dim dàòm di ne khòè ne síí hòò ne qáé ne a Jerusalema koe úú ne sa - kg'àò khòèa ga ii kana dxàa ga ii igaba.

³ Eë gam dis qõòs-q'oo koe hànasem ko Damaseko koe cúù, kam ko kúúga x'áà ba dxùukg'aia ba koe nqarikg'ai koe guu a x'áà. ⁴ Me cg'áé gómankg'ai koe, kam ko dòm ba kóm me ko máá: 'Sauloè, Sauloè, dùús domka tsi ko xgàra Tea máá?' témé. ⁵ Me Saulo máá: "Díí Tsia, X'aigaè?" témé. Me xò me a máá: "Tíí Ra a Jeso Ra, ncëe tsi ko xgàra Ra. ⁶ Ke ncëeska tõe naka tsia x'áé-dxoom q'oo koe tcãà, gaa koe tsi gha síí birié dùú sa tsi gha kúú sa ke," tam ma xò me.

⁷ Xu kò khòè xu èe kò Saulom cgoa hãa xu kg'ama téé káà kg'uisse, dòm ba xu kò kóm, igabaga xu kò táá cúí khòè ga hòò khama. ⁸ Me Saulo ba gómankg'ai koe tõe, igaba èem ko xgobekg'am tcgáí kam kò cúí guú ga bóò tama. Ka xu ko qgóó me tshàua ba ka, a Damaseko koe úú me. ⁹ Me kò nqoana cáman sée, a táá bóò, a ba a táá c'èe guú ga tc'òó kana kg'áà.

¹⁰ Me kò Damaseko koe xgaa-xgaase-kg'aom Ananiase ta ko ma tciiè ba hàna. Me kò X'aigam *Nqari* ba gam koe x'áise, a tcii me a máá: "Ananiaseè!" témé. Me xò Me a máá: "Eè, X'aigaè, ncãa ga ra a," témé. ¹¹ Me X'aiga ba birí me a máá: "Jutasem x'áé koe ncëem tchànóm cgoa qõò, naka khòèm Tareso koe guua hãam Saulo ta ko ma tciiè ba tõe me, hãa a ba a ko còrè ke. ¹² X'áis koem khòèm Ananiase ta ko ma tciiè ba x'áiea hãa, me tcãà a ko tshàua ba tòò cgae me, tcgáí ba gha bóò ka ke," tam méé. ¹³ Me kò Ananiase xò Me a máá: "X'aigaè, kái ne khòè ne koer kóma hãa èem khòèm ka, ntamam kò ma Tsari ne khòè ne tcom-tcomsa ne Jerusalema koe hàna ne koe cg'àèan kúú sa. ¹⁴ Me ncëeska ncëe koe kaia xu peresiti xu di qarian úúa, hàam gha qgóó èe ko Tsari cg'òèan tcii ne ka," témé. ¹⁵ Igabagam kò X'aigam *Nqari* ba Ananiase ba birí a máá: "Ncëem khòè bar nxará tcg'òóa máásea hãa a ko hàà tséékagu me, me táá zi qhàò zi di ne hëé, naka x'aiga xu hëé, naka Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe hëéthëé cg'òèa Te úúa te. ¹⁶ Ra gha x'ái me, Tiri cg'òèan domkam gha nta noose xgàrase sa. Ke qõò!" tam méé.

¹⁷ Nxãaskam ko Ananiase qõò a síí nquum q'oo koe tcãà. A ba a Saulom koe tshàua ba tòò a máá: "Sauloè, tíí qõèè, X'aigam Jesom ncëe kò dàòm q'oo koe tsi hãase ko tsáá koe x'áise ba tsééa óá tea, nxãasega tsi gha gaicara bóò, a tsi a gha gataga Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'oè-cg'oèè ka," témé. ¹⁸ I kò kúúga tsoro khama ii guúan tcgáí ba koe q'òàse, me Saulo gaicara bóò, a ba a tõe a tcguù-tcguuè. ¹⁹ Eë ko tc'òóa xg'ara, kam ko gaicara qarian hòò.

Saulo ba ko Damaseko koe hëé naka Jerusalema koe hëéthëé xgaa-xgaa

Saulo ba kò cg'orò cáman sée a ba a xgaa-xgaase-kg'ao xu Damaseko koe hàna xu cgoa hàna. ²⁰ A ba a kò kúúga còrè-nquu xu koe xgaa-xgaa, Jesom *Nqarim* dim Cóám ii sa. ²¹ Ne kò wèé ne èe ko kóm me ne are, a ne a tõe a máá: "Gaam khòèm tama ba gáé ncëe ba, ncëe kò Jerusalema koe tshúù sa óágara hãa ba, gane èe kò ncëem cg'òè ba tcii ne koe? Ncëe kò ncëe koe hààra ba, hàam gha khòè ne qáé, a kaia xu peresiti xu cookg'ai koe úú

ne ka ba?” ta ne ma tēeku. ²² Igabagam kò Saulo càuse qarian koe, a Damaseko koe x'āèa ne Juta ne arekagu, qāèsem kò x'ái ne, Jeso ba *nqòòkaguèam* Krestem ga Me e sa khama.

²³ Káí cáman qāá q'oo koe ne kò Juta ne qg'áiku a cg'ōo me kg'oana. ²⁴ Igabagam kò Saulo ēe ne kò kúru kg'oana hāa sa q'āakaguè. Ne kò x'áé-dxoom di heke-kg'áman ntcúú ba hēé naka koaba ba hēéthēé q'ōé, cg'ōo me ne gha ka. ²⁵ Igabaga ne kò gam di ne xгаа-xgaase-kg'ao ne ntcúú ka *ts'āakagu me* gābas koe *tcāa me a x'áé-dxoom dim xhàrom* tc'amkg'ai koe guu a *xhoròkagua ba ka*.

²⁶ Eēm ko Jerusalema koe síi kam ko xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae kg'oana, igabaga xu kò wēé xu ga bēe me, a xu a kò xгаа-xgaase-kg'ao me e sa tcom tama. ²⁷ Igabagam kò Barenabase sēé a x'áé úú-kg'ao xu koe úú me, a *Saulom* ntama ma X'aiga ba dàòm q'oo koe bóda hāas ka birí xu, naka *X'aigam* kò ma kg'ui cgoa me sa hēéthēé e. Gatagam kò Damaseko koem kò *Saulo* ma kgoarasease Jesom cg'ōè ka ma xгаа-xгаа sa birí xu. ²⁸ Nxāaskam ko Saulo hāa cgoa xu, a ba a qōda te Jerusalema koe, a kgoarasea xóé a X'aigam cg'ōè ka kg'ui. ²⁹ Juta ne Gerika *sa kò kg'ui* ne cgoam kò kg'ui a ntcoeku, igabaga ne kò cg'ōo me kg'oana. ³⁰ Eē ne ko gam di ne khóè ne ncēs gúu sa bóda q'āa ka ne ko sēé a Kaesarea koe úú me, a Tareso koe tsééa úú me.

³¹ Si ko wēés kerekes Jutea di sa hēé, naka Galilea di sa hēé, naka Samaria di sa hēéthēé tòókuan úúa hāa, a sa a kò qari-qariè, a kò Nqari ba q'áda hāa, a kò Tcom-tcomsam Tc'ēm ka ntcām qaoè, a sa a ko càuse.

Enease ba hēé naka Dorekase sa hēéthēé e

³² Eēm kò Petere wēé xu xòè xu nqōóm di xu koe qōda te kam kò Lita dim nqōóm koe ko hàna ne dtcòm-kg'ao ne dàra. ³³ Gaa koem kò khóèm Enease ta ko ma tciiè ba xg'ae cgoa, nqara kò hāa ba, 8 kurian kò kgàrom koe xōe ba. ³⁴ Me Petere ba birí me a máá: “Eneaseè, Jeso Kreste ba ko qāèkagu tsi, ke tēe naka tsarim kgàro ba kg'ónò,” témé. Me kúúga tēe. ³⁵ Ne kò wēé ne khóè ne ēe kò Lita hēé naka Sarone hēéthēé koe x'āèa hāa ne bóò me, a ne a kò X'aigam *Nqarim* koe kàbise.

³⁶ Si kò Jopa koe c'ēs xгаа-xgaase-kg'ao sa hàna, Tabita ta kò ma tciiè sa. *Gerika di* cg'ōèa sa kò Dorekase ii sa, ncēe kg'ui a tsi kò kabi i ne tsi ga ‘Tcaí’ ta ma tcii sa. Ncēe kò wēé x'aè ka qāè tsééan kúru a ko dxàua ne khóè ne hùì sa. ³⁷ Gaam x'aèm ēem kas kò tsàa a sa a x'óó, i kò tc'áróa sa xg'aàè a tc'amaka kò hànám nquum-q'oo koe tòòè. ³⁸ Lita dim nqōó ba kò Jopa dim ka cúu me e, khama ne kò ēe ne ko xгаа-xgaase-kg'ao ne Peterem Lita koe hàna sa kóm, ka ne ko cámm khóè tsara gam koe tsééa úú, tsara síi dtcàrà me a máá: “Cgómna táá ão guu naka sita koe hàà,” témé.

³⁹ Me kò Petere xgoaba a qōd cgoa tsara a, a ba a ēem ko gaa koe síi ka tc'amaka hànám nquum-q'oo koe úuè. Wēé zi dxàe-ntcōa zia kò *Peterem* qàe koe hàà téé a kg'ae, a zi a hāaèko xu qgái xu hēé naka c'ēe qgáian hēéthēé x'ái me, Dorekases kò gazi cgoa qanega hāa x'aè kas kò qgāea hāa a. ⁴⁰ Me Petere wēéa ne ga tchàa koe xhàiaгу, a ba a qúrúa ba ka ntcōó a còrè. Eēm ko x'óóas khóès dim tc'árom koe kàbise kam ko máá: “Tabitaè, tēe!” témé, si tcgáia sa xgobekg'am, a Petere ba bóò a sa a tēe a ntcōó. ⁴¹ Me kò tshàua sa ka sēé si a ba a nqàrèa sa ka téekagu si. A ba a dtcòm-kg'ao ne hēé naka dxàe-ntcōa zi hēéthēé tciaa xg'ae, a kg'ōèas hāase x'ái ne si. ⁴² Si kò ncēs gúu sa wēém Jopam koe q'āase, ne káí ne X'aigam *Nqarim* koe dtcòm. ⁴³ Me kò Petere ba Jopa koe, khòo tséé-kg'aom Simone ta ko ma tciièm cgoa tc'āda cáman sēé.

10

Petere ba hēé naka Koniliase ba hēéthēé e

¹ Kaesarea koem kò khóè ba hàna Koniliase ta kò ma tciiè ba, tc'āa-cookg'ai me e kò ii, ncōo-kg'ao xu ncēe kò Italea ta ko ma tciiè xu di ba. ² Gabá hēé naka wēé ne khóè ne x'áéa ba di ne hēéthēéa kò Nqari-tcáoa ne khóè ne e, a kò Nqari ba q'áo. Khóè nem kò káí aban máa, a ba a kò wēé x'aè ka Nqari ba còrè. ³ Me kò c'ēm koabam ka, nqoana

di zi x'aè zi ka, x'ái sa bóò ncêe gaas koem kò qãèse moengelem Nqarim di ba bóò sa, me ko tcãà, a ko bìrí me a máá: “Koniliaseè,” témé. ⁴ Me gam koe qãea tòón tcgái a bóò me, a q'áòs ka tcãàe a máá: “Dùú saà, X'aiga Tseè?” témé. Me xòa a máá: “Tsari còrèan hêé naka tsari aban hêéthêéa tc'êe-tc'êeses iise Nqarim koe tc'amaka qaòà hãa, ⁵ ke ncêeska khòè xu Jopa koe tsééa úú, naka xu sí Simonem ncêe ko Petere ta ma tciìe ba óá; ⁶ c'êem Simonem x'áé koem dàra hãa, khòò tséé-kg'ao ba, ncêe gam dim nquum tshàa-dxoom qàe koe hàna ba ke,” témé.

⁷ Eëm ko moengelem êe kò kg'ui cgoa me ba qõò kam kò gam di xu qãà xu êe kò tsééa máá me xu koe guu a cam qãà tsara tcii, naka Nqari-tcáoam ncõo-kg'ao ba hêéthêé e, ⁸ a ba a wèes guùs êe kúrúsea hãa sa bìrí xu, a Jopa koe tsééa úú xu.

⁹ Xùrikom cam di koaba ka, êe xu gaxu dis qõòs koe hãa, a x'áé-dxoom koe cúu xu u, kam ko Petere nquum tçobe koe q'ábà a sí gaa koe còrè. ¹⁰ Si kò xàbà sa tcãà me, me c'êe guù tc'òóm gha tc'êe. Eë i hãa a ko tsãaguè kam ko sòokuris khama xam̃s guùs ka tcãàe, ¹¹ kam ko nqarikg'aian bóò i ko xgobekg'amse, me c'êem guùm qádòm qgáim khama ii ba, gaa koe guu a ko nqãaka xõa, a ko 4 c'ama ba cgoa gómankg'ai koe xòòe. ¹² Gam koe i kò wèe kg'oo-coa-qhàòan hêé, naka ncãa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hêé, naka tsaràn hêéthêé hàna. ¹³ Me nxãaska dòm ba kóm me ko máá: “Têe Petereè; cg'õo naka kg'oo,” témé. ¹⁴ Igabam kò Petere ba máá: “Eë-êe X'aigaè, qanegar cg'uriga guùan tc'óò ta ga hãa kana tc'òokuan kg'ano tama guùan gar tc'óò ta ga hãa thêé,” témé. ¹⁵ Me kò dòm ba cam dis ka gaicara bìrí me a máá: “Eë Nqarim q'ano iise kúrúas ka táá máá, q'ano tama saa, témé guu,” témé. ¹⁶ Ncêe sa kò nqoana q'oro kúrúse, me guù ba nqarikg'ai koe qhàésega sèèa kabiè.

¹⁷ Eëm Petere qanega hãa a ko are, êem ncãa ko bóòs x'ái sa ko dùú sa nxàe sa, ka xu ko kúúga Koniliasem ka tséèa xu khòè xu hàà heke-kg'áms koe téé, Simonem dim nquum ka xu kò tèèa hãa khama. ¹⁸ Q'au xu kò a tèè, Simonem ncêe Petere ta ko ma tciìe ba êe koe x'àèa hãa sa.

¹⁹ Eëm Petere hãa a ko êes x'áís ka tc'êe, kam ko *Tcom-tcomsam* Tc'êe ba bìrí me a máá: “Bóò, nqoana xu khòè xu hãa a ko qaa tsi. ²⁰ Ke tèe naka xõa, naka tsia qõò cgoa xu, c'êe guù tc'êe-tc'êese tamase, Tíi ra tséé xua hãa ke,” témé. ²¹ Me Petere xõa a khòè xu koe sí a ba a máá: “Bóò, tíi ga ra a, qaa xao ko ra, dùú sa xao ko qaara máá te?” témé. ²² Xu xòa me a máá: “Koniliasem ka xae tsééa óàèa, ncõo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'ai ba, tchànóm khòèm, Nqari ba ko q'áo ba, ncêe gam ka i ko qãèse kg'uiè ba, wèes qhàòs Juta ne dis ka. Tcom-tcomsam moengelem kam kò q'ãakaguè, tsáá koem gha khòèan tsééa úú, tsi sí tciìe, a gam dim nquum koe hàà, me hàà kóm nta tsi ko méé sa ka,” témé. ²³ Me Petere tciia tcãà xu, a x'óm-q'ooan máà xu.

Q'uu dim cam kam kò tèe a gaxu cgoa qõò, xu kò c'êe xu dtcòm-kg'ao xu Jopa di xu qõò cgoa me thêé. ²⁴ Xùrikom cam ka xu ko Kaesarea koe tcãà, Koniliase ba kò qãà nea, a gam di qhàòan tciia xg'aea, naka ncàmam hãa a tòóku cgoa khòèan hêéthêé e. ²⁵ Eëm ko Petere tcãà kam kò Koniliasem cgoa xg'ae, me nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, a dqòm me. ²⁶ Me Petere ghùì me a máá: “Táá èeta hêé guu, khòè ra a, a tsáá khamaga ii ke,” témé.

²⁷ Eëm ko kg'ui cgoa me, kam kò tcãà a kái ne khòè ne bóò ne hààra xg'aea. ²⁸ Me bìrí ne a máá: “Gatu igaba tu gatu ka qãèse q'ana hãa, x'áèa nea kgoara máá tama, Juta ba gha c'êe zi qhàò zi di ne cgoa xg'ae kana dàra ne sa. Igabam Nqari ba x'ái tea, táá méér cúí khòè ga q'ano tama ia kana kg'amaga di i ta ma tciì guu sa, ²⁹ khama êer ko khòèan tsééa máàèa kar kò xguì tamase kg'ama hàà. Khamar ko ncêeska tèè, dùú sar tciia máàèa sa,” témé. ³⁰ Me Koniliase ba xòa a máá: “4 caman ncêe nqáéa koe, ncêe x'aèan nqoana di kaga, ra kò hãa a ko tirim nquum koe còrè, kam kò kúúga tçàa qgáikom khòè ba cookg'aia te koe hàà téé, ³¹ a máá: ‘Koniliaseè, tsari còrèa ne komsanaèa, i tsari aban Nqarim cookg'ai koe tc'êe-tc'êeseèa. ³² Ke nxãaska Jopa koe c'êe khòèan tsééa úú naka i Simone ba síi dtcàrà, ncêe ko Petere ta ma tciìe ba. Simonem khòò tséé-kg'aom x'áé koem hàna, ncêe tshàa-dxoom qàe

koe x'ãèa ba,' tam méé. ³³ Ra kò nxãaskaga kúúga khóèan tsáá koe tsééa úú, tsi qãèse hëé a hààraa. Ta ncëeska wèéa ta ga ncëe koe hàna Nqarim cookg'ai koe, a ko hàà komsana wèéan èe X'aigam Nqarim x'áè tsia, tsi ko hàà kg'ui i," tam méé.

³⁴ Me kò nxãaska Petere tshoa-tshoa a kg'ui cgoa ne a máá: "Tseeguan kagar ko ncëeska bóòà q'ãa, Nqari ba khóèan tãákase qgóó tama sa, ³⁵ igaba wèés qhàòs koe, wèém èe ko q'áo Me, a ko èe tchàno ii sa kúú bam kò Gam koe qãèse hààkagu. ³⁶ Q'ana tu hãa, Iseraele di ne khóè ne koem kò kg'uian tsééa úúa hãa sa, Jeso Krestem koe guua tòókuan di qãè tchòà nem kòo xgaa-xgaa, ncëe X'aigam Nqari ba wèéa ne di Me e di i. ³⁷ Eë tchòà nea kò Galilea koe tshoa-tshoase a síi Jutea koe tsai-tsaise sa tu q'ana, tcguù-tcguukus ncëe Johanem kò nxàes koe guu a, ³⁸ ntam ko ma Nqari ba ma Jesom Nasareta di ba ma Tcom-tcomsam Tc'èe ba hëé naka qarian hëéthëé cgoa ntcãá tcúú sa, ntam ko ma qòòà te a qãèan kúú sa, naka èe wèéa ne èe kò dxãwam ka qgóòèa hãa ne khóè ne wèé nem ko ma kg'òèkaguan ka, Nqari ba ko Gam cgoa hãa khama. ³⁹ Ta wèéa ta ga èem kúú hãas koe nxàea tseegukagu-kg'ao ta a, Juta ne dim nqóóm koe hëé naka Jerusalema koe hëéthëé e. Cg'òo Me ne kò, xgàus* koe tceea ba ka, ⁴⁰ igabam kò Nqari ba nqoana dim cáím ka ghùì Me, a kúú Mem x'áise, ⁴¹ wèé khóèan koe tamase, igaba sixae koe ncëe Nqarim ka ko nxará tcg'òòèa xae, nxàea tseegukagu-kg'ao xae gha ii ka, ncëe ko tc'òó, a kg'áà cgoa Me xae, x'ooan koem tées qãá q'oo koe. ⁴² Me kò x'áè xae e, khóè ne xae gha xgaa-xgaa ka, a Gam ga Me e sa x'ái, Nqarim ka nxará tcg'òòèa ba, a ba a gha èe kg'òèa ne hëé naka x'óóa ne hëéthëé dim Xgàra-kg'ao ba ii ba ka. ⁴³ Wèé xu porofiti xu kò Gam ka nxàea tseegukagu, wèém èe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ba gha qgóóa-máákuan chibian di hòò sa," tam Petere ba méé.

⁴⁴ Eëm Petere qanega hãa a ko kg'ui kam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba wèéa ne èe kò kg'ui ba komsana ne koe tcãà. ⁴⁵ Ne kò Juta di ne dtcòm-kg'ao ne, ncëe ko Peterem cgoa hààraa ne kaisas ares ka tcãà, Tcom-tcomsam Tc'èe ba kò abas iise tãá zi qhàò zi di ne koe igabaga thëé tcãà khama. ⁴⁶ Ne kò kóm ne ne ko tãáka xu tam xu cgoa kg'ui, a ko Nqari ba kaikagu khama. Nxãaskam ko Petere máá: ⁴⁷ "A c'èe ba hàna tshàan gha xguì ba, ncëe ne khóè ne gha táá tcguù-tcguuè ka, ncëe Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòòà ne, sita khama?" témé. ⁴⁸ Me x'áè, khóè ne gha Jeso Krestem dim cg'òèm cgoa tcguù-tcguuè sa. Ne kò dtcàrà me, cáím-coa nem gha x'ãè cgoa ne sa.

11

Petere ba ko xqara mááse Jerusalema koe hànas kerekes koe

¹ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu hëé naka c'èe xu dtcòm-kg'ao xu Jutea di xu hëéthëé kóm, tãá zi qhàò zia gataga thëé Nqarim di kg'uian dtcòmà hãa sa. ² Xu kò nxãaska èem ko Petere Jerusalema koe síi ka q'ãe nqãa-qgai khòòèa xu dtcòm-kg'ao xu chibi-chibi me, ³ a xu a máá: "Q'ãe nqãa-qgai khòòèa tama xu khóè xu di nquuan koe tsi tcana, a tsi a gaxu cgoa síi tc'òóa," témé.

⁴ Me Petere ba tshoa-tshoa a wèé gúúan ma qòòà sa chóà máá xu, a máá: ⁵ "Jopa dim x'áè-dxoom koer kò hàna a ko còrè, kar ko sòokuris q'oo koe bóòkaguè, kaiaam qgáím khama iim gúú ba, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa èer hàna koe, 4 c'ama ba cgoa ko xòòè ba. ⁶ Ra kò qãèse ntcãà me, kar kò kg'oo-coan bóò, x'áéan dian hëé naka qãáka dian hëé, naka ncãà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hëé, naka tsaràn hëéthëé e. ⁷ Ra kò dòm ba kóm Me ko bìrí te a ko máá: 'Petereè, tée naka cg'òo naka kg'oo,' témé. ⁸ Ra kò xqà a máá: 'Eë èe X'aigaè, q'ano tama zi hëé kana tc'òókuan kg'ano tama zi hëéthëéa qanega tí kg'ám-q'oo koe tcãà ta ga hãa,' témé. ⁹ Me kò dòm ba gaia cáím di sa nqarikg'ai koe guu a kg'ui a máá: 'Eë Nqarim q'anos iise kúúas ka táá máá q'ano tama sa témé guu,' témé. ¹⁰ Ncëe sa kò nqoana q'oro kúúse, si wèés gúú sa gaia sèèa ghùìe a nqarikg'ai koe kabiè. ¹¹ Eë x'áè kaga xu kò nqoana xu khóè xu hànar kò hãam nquum koe hàà téé, Kaesarea koe guu a

* 10:39: xgàu - Gerika sa ko máá: 'hìi' témé.

tíi koe tsééa xu. ¹² Me kò *Tcom-tcomsam* Tc'ée ba bìrí te a máá, táá méér tãákase khóèan qgóó guu naka qđò cgoa xu, témé. Xu kò ncēe xu dtcòm-k'ao xu 6 xu gataga tíi cgoa qđò, xae síi khóèan òm nquum koe tcãa. ¹³ Me kò *Koniliase* ba bìrí xae e, moengele bam ma gam òm nquum-q'oo koe bóò sa, naka gaam moengelem kò ma x'áè me a máá: 'Khóèan Jopa koe tsééa úú naka i Simone ba tcii, Petere ta ko ma tciiè ba. ¹⁴ Kg'uia nem gha óágara máá tsi, ncēe gha tsáá hēé naka wēes x'áés tsari sa hēéthēé kgoara a ke, tam méé. ¹⁵ Eēr ko tshoa-tshoa a ko kg'ui cgoa ne kagam ko *Tcom-tcomsam* Tc'ée ba tcãa cgae ne, ncēm kò ma kg'aia gatá koe ma tcana khamaga ma. ¹⁶ Ra nxãaskaga X'aigam *Jeso* ba nta mééa sa tc'ée-tc'ēese, ncēm kò máá: 'Johane ba tshàan cgoa tcguù-tcguua, igaba tu gha gatu *Tcom-tcomsam* Tc'ēm cgoa tcguù-tcguuèa, témé sa. ¹⁷ Ncēe Nqarim kò gatáa cúis aba sa máá ta a, ncēm kò máá ta as khama ii sa, gatá ncēe X'aigam *Jeso* Krestem koe ko dtcòm ta, ne ra tíi nxãaska díi raà, Nqarim cgoa ga ntcoeku ra?" tam méé.

¹⁸ Xu ēe xu ko ncēe gúuan kóm ka táá cúí guù ga kg'ui, a Nqari ba dquò a máá: "Cèè, Nqari ba gáé gatá thēé táá zi qhàò zi gha gane di chibian koe tcóóse a zì a kg'òèan hòò sa kgoara máána hãa!" témé.

Kerekes Antioke koe hàna sa

¹⁹ Stefanem kò cg'òès qãá q'oo koe ne kò dtcòm-k'ao ne tsai-tsaise, xgàràe ne kòo khama, ka ne kò nquù ka qđò, Finikia koe hēé, Kupero koe hēé naka Antioke koe hēéthēé e, a ko Juta ne cúí ne Nqarim di kg'uian bìrí. ²⁰ Igaba i ko c'ēea xu hàna, khóè xu Kupero di xu hēé naka Kurene di xu hēéthēé e, ēe xu ko Antioke koe hàà ka xu ko gataga thēé Gerika ne cgoa kg'ui, a ko X'aigam *Jesom* di qãè tchòàn xgaa-xgaa ne. ²¹ Me kò X'aigam *Nqarim* òm tshàu ba gaxu cgoa hãa, ne kò kái ne khóè ne dtcòm, a X'aigam *Nqarim* koe kabise.

²² I kò tchòàn ncēe *Jerusalem* koe hànas kerekes koe síi kómse, xu *Barenabase* ba Antioke koe tsééa úú. ²³ Eēm ko hàà a ko hàà cgómkuan Nqarim di bóò, kam ko qãè-tcao, a ba a wēéa ne ga korè, X'aigam Nqarim koe ne gha tseeguse hãa sa, tòón-tcaoase. ²⁴ *Barenabase* ba kò qãèm khóè me e khama, *Tcom-tcomsam* Tc'ēm ka kò cg'òè cgaeèa ba, kaisa dtcòmàn kò úúa ba, ne kò kái ne khóè ne X'aigam *Nqarim* koe óágàè.

²⁵ Me *Barenabase* ba Tareso koe qđò, a síi Saulo ba qaa. ²⁶ A ba a ēem ko hòò me kaga Antioke koe úú me. Tsara kò *Barenabase* tsara Saulo tsara nxãaska wēm kuri ba hēé a kerekes di ne khóè ne cgoa xg'ae, a kái ne xgaa-xgaa. Ne kò Nqarim di ne xgaa-xgaase-k'ao ne Antioke koe tc'ãa a dtcòm-k'ao ne ta ma tciiè.

²⁷ Eē x'aè ka xu kò c'ēe xu porofiti xu *Jerusalem* koe guu, a xu a ko Antioke koe síi. ²⁸ Me gaxu ka c'ēm porofitim *Agabose* ta ko ma tciiè ba tēe, a ba a *Tcom-tcomsam* Tc'ēm ka cg'òè cgaeèase bìrí ne, kaisas xàbà sa gha wēm nqđò ba xõa cgae sa. Si kò ncēe sa kúrúse *Kelaodiam* ko *Roma* koe tc'ãa-cookg'aia x'aè ka. ²⁹ Ne xgaa-xgaase-k'ao ne wēé ne dtcòmku, gane di kg'òè-q'ooan khama ne gha ma gane ka qđesea ne hùì sa, ncēe *Jutea* koe hàna ne. ³⁰ Ncēe sa ne kò kúrú, a *Barenabase* tsara Saulo tsara cgoa aban gane di kaia xu koe tsééa úú.

12

Herote ba ko kereke sa xgàra

¹ Gaa x'aè kam kò x'aigam *Herote* ba tshoa-tshoa a kerekes di xu c'ēe xu xgàra. ² A ba a x'áèan tcg'òó, me kò Jakobom, Johanem ka káimkhoe ba, ntcàum cgoa cg'òò. ³ Eēm ko bóò, si ncēe sa Juta ne tcgái q'oo koe qãè si i, kam kò còoka qđò, a x'áèan tcg'òó, me Petere ba thēé qáèè. Cám xu ēe xua kò péré gãè-gãè úú tamas pérés ko tc'òòè xu cám xu u. ⁴ Eēm ko qgóó mea xg'ara kam ko qáè-nquum koe tcãa me, me 4 zi xg'ae zi ncõo-k'ao xu di zi ka kòrèè. Me kò *Herote* bìríse, *Paseka* dis kōès qãá q'oo koem gha khóè ne cookg'ai koe óa me sa.

⁵ Me kò Petere ba gataga ma qáé-nquum koe kòrèè. Igabas kò kereke sa Nqarim cookg'ai koe qarika còrèan kúrúá máá me.

Petere ba ko qáé-nquum koe guu a kgoaraè

⁶ Eẽm gha Herote khòè ne koe tcg'òó a úú mem cáń dim ntcùúm cookg'ai koem kò Petere cáń tsara ncõo-k'ao tsara xg'aeku koe x'òma, a ba a cáń tsara táu tsara cgoa qáéèa, kòre-k'ao xu ko nquum-k'ám koe hãa, a xu a kò qáé-nquu ba kòre. ⁷ Igabam kò kúúga moengelem X'aigam Nqarim di ba gam koe hàà téé, me qáé-nquum q'oo koe x'áa ba x'áa. Me Petere ba nxàraa ba koe ntcãa-ntcãa, a ghùì me, a máá: “Tèe qháése,” témé. I táúan q'óma ba koe guu a kgoarase. ⁸ Me moengele ba bìrí me a máá: “Kg'ónòse naka tsia nxàboa tsi nxàbo,” témé. Me gatà hēé. Me bìrí me a máá: “Hãa tsarim qgái ba naka tsia xùri te,” témé. ⁹ Me Petere xùri me, a tcg'oa cgoa me. Ncēe moengelem ka ko kúrúè sa tseegu si i sam kò c'úua hãa, sòokuris q'oo koem kò x'ái sa bóò, tam ko tc'èea khama. ¹⁰ Eẽ tsara ko tc'ãa di kòre-k'aoan nqáé, a ko cáń dian nqáé ka tsara ko síí qano dis heke-k'áns koe tcãa, heke-k'áns x'áé-dxoom koe i ko tcg'oa a sííè sa. Igabas ko kg'ama cuiaga xgobekg'amsea máá tsara a. Tsara tchàa koe tcg'oa, a tsara a c'èem dàòm cgoa tcg'oa, me moengele ba kúúga guu me.

¹¹ Eẽm ko Petere síí cuiaga bóò q'ãa kam ko máá: “Ncēskar tseegukaga q'ana hãa, Nqarim Gam dim moengele ba tsééa óágara hãa sa, hààm gha Herotem tshàu-q'oo koe kgoara te ka, naka wèès gúùs Juta ne kò nqòò cgae teas koe hēéthēé e,” témé.

¹² Eẽm ko èes gúù sa tc'èea xg'ara kam ko Marias dim nquum koe síí, Johanem ka xòò sa, Mareko ta ko ma tciìè ba. Kái ne khòè nea kò gaa koe xg'aea, a ko còrè. ¹³ Nquu-k'ám bam kò xg'ám-xg'am kas ko c'èes qãàs, Roda ta ko ma tciìè sa síí komsana. ¹⁴ Eẽs ko Peterem dim dòm ba kóma q'ãa kagas ko táá síí xgobekg'ama máá me, a qãè-tcaoan domka qàròà tcãa q'oo koe, a sa a síí Peterem nquu-k'ám koe tèe sa nxàe. ¹⁵ Ne bìrí si a máá: “Teme si ko,” témé, si gataga cúíga ma bìrí ne, gaan ga a sa. Ne máá: “Gam dim moengele me e,” témé.

¹⁶ Me Petere hãa a nquu-k'ám ba xg'ám-xg'am. Xgobekg'am ne kò, a bóò me a kaisase are. ¹⁷ Me kò tshàua ba cgoa x'ái ne, nqoo ne gha ka, me chóà máá ne X'aigam Nqarim ma qáé-nquum q'oo koe tcg'òó mea sa. Me bìrí ne a máá: “Ncēes gúù sa mée tu Jakobo ba bìrí, tíí qòe ga ne hēéthēé e,” témé. Kam ko tcg'oa, a táá qgài koe síí.

¹⁸ Eẽ i ko q'uu kas ko kaias xháé sa ncõo-k'ao xu koe tcãa, Peterem kas dùú sa kúrúsea di sa. ¹⁹ Me Herote qaa a táá hòò me, kam ko kòre-k'ao xu xgòàse tèè, a cg'òòè xu gha di x'áèan tcg'òó. A ba a Jutea koe tcg'oa a Kaesarea koe síí, a síí gaa koe ão.

Herotem dis x'oo sa

²⁰ Herote ba kò Turea tsara Sitonea tsara di ne khòè ne cgoa mēéku. Gane di tsara nqóó tsara kò Herotem kò tc'ãa-cookg'aia qgáim koe guu a gane di tc'òoan hòò. Kas ko xg'aes gane di sa Belasetom koe síí, tcom-tcomsam qãàm x'aigam Herotem di ba, a síí tòókuan dtcàrà.

²¹ Eẽ kò nxàrá tòòèam cáń kam ko Herote x'aian di qgáian hãa, a síí x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a khòè ne cgoa kg'ui. ²² Ne kò khòè ne qãè-tcaoan ka q'au a máá: “Ncēea Nqarim dim dòm me e, khòèm dim tama me e!” témé. ²³ Herote ba kò Nqari ba táá dqomà máá, khamam kò Nqarim dim moengele ba qháése xg'ám me, me nxàian ka kg'ooè, a x'óó.

²⁴ Me kò Nqarim dim kg'ui ba càùse a kái.

²⁵ Barenabasea tsara Sauloa tsara kò tsééa tsara kúrúá xg'ara ka tsara ko Jerusalema koe kabise, Johane ba tsara ko sée, Mareko ta ko ma tciìè ba.

Paulom di tsééa ne wèém nqóóm koe (13-28)
Paulom di xgaa-xgaan dis qòòs tc'ãa di sa (13:1–14:28)

13

Barenabasea tsara Sauloa tsara ko tsééa tcg'òòè

¹ Antioke koe hànas kerekes q'oo koe xu ko porofiti xu hěé, naka xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé xu hàna: Barenabase ba hěé, naka Simonem ncēe ko Nigere ta kò ma tciìe ba hěé (*ncēe kg'uià i ko kabìe ne i ko máá, ntcùúm khóè ba téméè ba*), naka Lukiom Kurene di ba hěé, naka Manaenem ncēe kò tc'ää-cookg'aim Herotem cgoa xg'ae a kaikaguèa ba hěé, naka Saulo ba hěéthěé xu u kò ii. ² Hãa a xu a kò X'aiga ba dqom a ko tc'òoan carase, kam ko Tcom-tcomsam Tc'ěe ba bìrí xu a máá: “Nxará tcg'òóa máá Te Barenabasea tsara Sauloa tsara, naka tsara tsééan tciia Ra máá tsara síí kúrú,” témé. ³ Eẽ xu ko tc'òoan carase a ko còrèa xg'aras kaga xu ko tshàua xu gatsara koe tòò a tsééa tcg'òó tsara a.

Barenabasea tsara Sauloa tsara Kuperò koe

⁴ Gatsara ēe kò Tcom-tcomsam Tc'ěem ka tsééa tcg'òòèa tsara ko Selukia koe qòò, a tsara a gaa koe síí skepe sa q'ábà a tshàam ka nxama-nxamaèam nqòò-coam Kuperò dim koe qòò. ⁵ Tsara Salamise koe síí a gaa koe Nqarim dim kg'ui ba Juta ne di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa. Me Johane ba gatsara cgoa hãa gatsara dim hùi-kg'aom iise.

⁶ Tshàam ka nxama-nxamaèam nqòóm wèem ēe ba tsara kò caate, a tsara a nxāakg'aiga Pafose *dim x'áém* koe síí tcāà, a gaa koe Juta dim tsóò-kg'aom cgoa xg'ae, ncēe kò gataga thěé tshùu-ntcōa dim porofiti ii ba, Bare-Jeso ta kò ma tciìe ba. ⁷ Me kò tc'ää-cookg'aim Seregio Paulom cgoa ko hãa, tc'ěega kò iim khóè me e. Me Barenabasea tsara Sauloa tsara tciì, Nqarim dim kg'ui bam kò kóm kg'oana khama. ⁸ Igabam ko tsóò-kg'aom Bare-Jeso, Elemase ta ko ma *Gerikas ka ma* tciìe ba ntcoe tsara a, a ba a gataga *tc'ää-cookg'ai* bam gha dtcòman koe tcg'òó sa tc'ěe. ⁹ Me nxāaska Saulom, ncēe kò gataga Paulo ta ma tciìe ba, Tcom-tcomsam Tc'ěem ka ko cg'oè cgaèa ba qāea tòón tcgái *Elemasem koe* a máá: ¹⁰ “Tsáá dxāwam di tsi cóá tseè, wèé zi guù zi tchàno zi di tsi cg'òo-kg'ao tseè! Wèé kàan x'ooan hěé naka xhùukuan hěéthěé di ka cg'oè cgaèa tseè, cuiskaga tsi gáé X'aigam *Nqarim* di dàòan ncēe tchàno guua hãa tite kàma-kama a tamase?”

¹¹ “Ncēeska bóò, X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba tsáa cgoa tééa q'aara. Káa tcgái tsi gha, a gha gataga qáòm x'aè ba sèe a táá cáms di x'ààn hòò a bóò,” tam méé. Me kúúga qháésaga nqara-nqau sa hěé naka ntcùu sa hěéthěé ka cg'áé-kg'aiè, me qòòa nxama-nxama a qgòò-hi me gha khóèan qaa. ¹² Eẽm tc'ää-cookg'aim ko dùús kúrúsea sa bóò kagam kò dtcòm, xgaa-xgaan ēe X'aigam *Nqarim* dia ko kaisas are sa tcāà mea khama.

Pauloa tsara Barenabase tsara Antioke Pisidia di koe

¹³ Pafose koem kò Paulo ba gam ka c'ěea tsara cgoa skepe sa q'ábà, a Perega koe síí, Pamfilia di i. Me kò Johane síí gaa koe q'aa cgoa tsara a, a Jerusalema koe kabise. ¹⁴ Perega koe guus ka tsara kò Antioke Pisidia koe hàna koe síí. Ka tsara ko Sabata dim cárm ka còrè-nquum q'oo koe tcāà, a tsara a ntcòó. ¹⁵ X'àèan hěé naka porofiti xu hěéthěé di zi tcgāya zi ko nxaráèa xg'ara, ka xu kò còrè-nquum di xu tc'ää-cookg'ai xu khóèan tsééa úú, i síí dtcàrà tsara a, a máá: “Gaxae ka káikhoea tsaoè, ghùì-tcáoókuan dim kg'ui ba tsao kò úúa, ncēe khóè ne tsao gaam cgoa x'áé kg'oana ba, ne tsao khóè ne bìrí me,” témé.

¹⁶ Me Paulo ba tēem ko ka, x'òàa ba cgoa nqookagu ne a máá: “Iseraele di tu khóè tuè, naka gatu c'ěe zi qhàò zi di tu hěéthěé e, gatu ncēe Nqari ba ko q'áo tu, komsana te méé tu! ¹⁷ Nqarim, Iseraele di ne khóè ne di ba kò gaxae ka xòò ga xu nxará tcg'òóa máásea, a ko khóè ne di kg'òèan qāèse qòòkagu, Egepeto koe ne ko x'āèa ka, a ba a ko kaisa qarian cgoa gaam nqòóm koe sèèa tcg'òó ne, ¹⁸ a ba a kò 40 khama noo kurian tchàa-xgóós koe gane di kg'òòan qáo-tcaoa máá. ¹⁹ A ba a kò Kanana koe ēem ko 7 zi qhàò zi cg'òoa xgāá kam ko khóè ne nqòóan gane di máá, q'òò o ne gha ka.

²⁰ “Wèé zi guù zi ncēe zia ko 450 khama noo kurian sèè. Me kò ncēe zi guù zi qāá q'oo koe Nqari ba x'aigan máà ne, i kò nxāakg'aiga porofitim Samuelem di x'aèan síí tcāà.

²¹ Ne kò khóè ne nxāaska x'aiga ba dtcàrà, Me Nqari ba Saulo ba máà ne, Kishem ncēe

Benjaminem dis qhàòs di ko iim ka cóáse ba, me 40 kurian tc'ää-cookg'ai ne. ²² Saulo bam ko x'aigan koe tcg'òós qāá q'oo koem kò *Nqari ba* Dafite ba x'aiga ba tòó. A gam ka nxàea tseegukagu a máá: 'Dafitem Jesem ka cóáse bar hòòà, tcáo-c'óáa te dim khóè me e, tíí ko tc'èes gúùs wèé sam gha kúrú,' témé. ²³ Ncēm khóèm dis qhàòs koem kò *Nqari ba* guu a Kgoara-kq'aom Jeso ba Iseraele ne koe tsééa óá, ncēm kò ma nqòòkagua khama. ²⁴ Jesom hàà tamas cookg'ai koem kò Johane ba chibian koe tcóósean di tcguù-tcguukuan ka wèé ne khóè ne Iseraele di ne xgaaxga. ²⁵ Eēm ko Johane tsééa ba cgoa xg'ara qòò kam kò tèè a máá: 'Tíí ra díí ra, ta tu tc'èea? *Eē tu nqòòkaguèar* tama ra a, igaba bóò, C'èe ba ko qāáa te koe hàà, ncēe nxàbo tcaia ba kgoara gar kg'ano tama ba,' tam méé.

²⁶ "Tíí kíí ga xaoè, a Abrahamam ka cóáse ga xaoè, naka gatu ncēe ko *Nqari ba* q'ào tu, qhàò zi di tuè, kg'uian ncēe kgoarasean dia gatá koe tsééa óágaèa. ²⁷ Jerusalema koe x'èèa hàà ne khóè ne hēè naka gane di xu tc'ää-cookg'ai xu hēéthēèa kò Jeso ba bóòà q'āa tama kana kóma q'āa tama. Igaba ne kò chibi-chibi a xgàra Me, a ne a ko ncēm dàòm ka porofiti xu di kg'uian tseegukagu, ncēe wèé cáman Sabata di ka ko nxáráè e. ²⁸ Táá xu kò q'āa, dùútsa dàòm ka xu gha chibi-chibi a cg'óo Me sa, igaba xu kò Pilato ba dtcàrà, cg'óo Mem gha sa. ²⁹ Eē xu ko Gam ka ko góásea gúùan wèé tseegukagua xg'ara ka xu ko xgàus* tc'amkg'ai koe xòo Me, a tc'áms koe tcāa Me. ³⁰ Igabam kò *Nqari ba* x'ooan koe ghùì Me. ³¹ Me kò gataga kái cáman ga bóòè ēe kò ko Gam cgoa Galilea koe guu a ko Jerusalema koe qòò ne ka. Ncēs noose ga ne gatá di ne khóè ne koe Gam di ne nxàea tseegukagu-kg'ao ne e. ³² Tsam ncēe koe hààraa, hàà tsam gha qāè tchōàn xgaaxga tu u ka. Nqòòkagukus Nqarim gatá ka xòò ga xu máàna hàà ³³ sam ncēeska tseegukagua gatá ka, gaxu di ta cóá ta, Jeso ba x'ooan koe ghùian ka. Ncēe i gataga ma cáim dim pesalemam koe ma góásea khama a ko máá:

'Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóá Tsi i;

Ra ncēm cáim koe guu a Tsarir Xòò Ra a,'

téméè khama. ³⁴ *Nqari ba* x'ooan koe ghùì Mea, táám gha gaia ts'óó ka, di tseeguan di kg'uian ga ncēe e *Baebeles koe ncēe ko máá*:

'Tcom-tcomsa a tseegu di ts'ee-ts'ee kg'aikua

ner gha máà tu u,

ncēe Dafite bar kò gaan ka nqòòkagua a,'

témé e.

³⁵ I gataga c'èe koe ncēeta ma góásea a ko máá:

'Cuiskaga tsi tcom-tcomsam *Qāam* tsari ba guu,

nakam ts'óóa hàà tite,' témé.

³⁶ Dafite ba kò gam di x'aèan ka Nqarim ko tc'èea sa kúrú, a ba a kò x'óó, a ba a gam ka xòò ga xu cgoa kg'ónòè, i tc'áróa ba ts'óó. ³⁷ Igaba Gaam ēe Nqarim ka kò x'ooan koe ghùìeām di tc'áróa ne kò táá ts'óó. ³⁸ Gaa domka méé xao q'āa, tíí kíí ga xaoè, qgóóa-máákuan chibian dia ncēm Khóèm Jesom koe hàna sa. Ncēe tchōà nea gaan xgaaxga xao o tsam ko ga a. Moshem di x'aèan *qgóóa qari* ka tu kò táá tchàno tu iise bóòè, ³⁹ igabam ko wèém ēe ko *Jesom koe* dtcòm ba Gaam domka tchànóm iise bóòè. ⁴⁰ Ke méé tu q'óése, nakas táá porofiti xu nxàeas gúù sa kúrúse cgae tu u guu, ncēe ko máá:

⁴¹ 'Bóò, gatu ntcoe-kg'ao tu,

are méé tu naka tua x'óóa xgāase,

hààr gha gatu di xu cáim xu ka c'èes gúù sa kúrú,

c'èe ne khóè ne kòo gaas ka bìrí tu u

ne tu dtcòm tite sa,' "

tam Paulo ba méé.

⁴² Tsara kò *Pauloa tsara Barenabasea tsara* còrè-nquum koe guu a ko qòò, ka ne kò khóè ne dtcàrà tsara a, kabise tsara gha a hààkom Sabatam ka gaicara xgaaxga ne sa. ⁴³ Eēs

* 13:29: xgàu - Gerika sa ko máá: 'hìì' témé.

ko xg'ae sa qõòà q'aa ka ne kò kái ne Juta ne hěé, naka Nqari-tcáóa ne khóè ne ncěe Juta di cauan koe dtcòma ne hěéthěé, Paulo tsara Barenabase tsara xùri, ncěe ko síi kg'ui cgoa ne, a korè ne, Nqarim di cgómkuan koe méé ne kg'ama gataga cúí ma hãa sa tsara.

⁴⁴ Xùrikom cámi Sabata dim ka ne ko wée ne khóè ne x'áé-dxoom ãem di ne hàà ne gha X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kóm ka qõòà xg'ae ne kò cg'orò ne táá síi. ⁴⁵ Eẽ ne ko Juta ne xg'ae zi khóè ne di zi bóò, ka ne ko chii di tc'ëan ka cg'oè cgaèè, a ne a Paulo ba ncõi, a ãem ko kg'ui zi guù zi ka ntcoeku cgoa me. ⁴⁶ Tsara nxãaska Paulo tsara Barenabase tsara kgoarasease xoa xu a máá: “Kg'aia méé tsam ga kò Nqarim dim kg'ui ba gatua birí tu us guù si i. Igabaga tu xguì Mea, a gataga x'áia hãa, chõò tama kg'õèan tu kg'ano tama sa, khama tsam gha ncěeska táá zi qhàò zi di ne koe síi. ⁴⁷ Ncěea X'aigam *Nqarim* ma x'áè tsama hãa ga a khama a máá:

‘Táá zi qhàò zi dim x'áà bar kúrú tu ua hãa,
nxãasega tu gha Tiri kgoarasean nqõóm chõò-q'oo koe úú ka,’
témé,” ta tsara méé.

⁴⁸ Táá zi qhàò zi di ne ko ncěe guùan kóm ka ne ko qãè-tcao, a ne a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba dqom. Ne kò wée ne ãe kò nxará tcg'òóèa ne chõò tama kg'õèan ne gha hòò ka dtcòm.

⁴⁹ Me kò X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba wèém nqõóm ãem koe tsai-tsaise. ⁵⁰ Igaba ne kò Juta ne tcom-tcomsa zi khóè zi dtcòma hãa zi hěé, naka x'áé-dxoom di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěé ntcàma ghui, a khóè ne kúrú, ne Paulo tsara Barenabase tsara cgáé-q'oo koe téé, a ne a gane dim nqõóm koe xhàigu tsara a. ⁵¹ Tsara nxãaska gaa koe ga ngàrè tc'amkg'aia tsara di tsharàn qãè-qãe, a tsara a Ikonio dim nqõóm koe qõò. ⁵² Gatà i ko ii igaba ne kò xgaa-xgaase-kg'ao ne qãè-tcaoan ka cg'oè cgaèè, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka hěéthěé e.

14

Paulo tsara Barenabase tsara Ikonio koe

¹ Kg'aiga tsara ko hěé khama tsara ko Paulo tsara Barenabase tsara Ikonio koe síi còrè-nquum Juta ne dim koe tcãà. Gaa koe tsara kò qarika kg'ui, ne gaa koe kái ne khóè ne Juta di ne hěé naka Gerika di ne hěéthěé dtcòm. ² Igaba ne kò Juta ne ãe kò dtcòmàn xguì ne táá zi qhàò zi di ne kúrú ne cg'ãè tc'ëan ka tcãàè, a ne a kò táá dtcòm-kg'ao ne cgoa kómku. ³ Tsara kò Paulo tsara Barenabase tsara gaa koe tc'ãà x'aèan sée a hãa, a tsara a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kgoarasea xóé a kg'ui, Me Nqari ba x'ái Gam di cgómkuan dim kg'ui ba tseegu me ii sa, qarian máà tsara ka, x'ái zi hěé naka are-aresa zi guù zi hěéthěé tsara gha kúrú di i. ⁴ Ne kò khóè ne x'áé-dxoom di ne q'aa-q'aaè. C'ëe nea kò Juta ne cgoa kómku, ne c'ëe ne x'áè úú-kg'ao tsara cgoa kómku. ⁵ Qhàò zi di ne hěé, naka Juta ne hěé, naka gane di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěé ne kò qg'áikua máá tsara a, xgáè tsara ne gha, a nxõán cgoa xao tsara a ka. ⁶ Igaba tsara kò gaas kàa sa bóò q'ãa, a Lukonia di tsara x'áé-dxoo tsara koe bèe a qgóéa síi, Lusetera hěé naka Derebe hěéthěé di tsara x'áé-dxoo tsara koe, naka gatsara x'áé tsara nxama-nxamaa hãa xu x'áé xu koe hěéthěé e. ⁷ A tsara a kò gaa koe qãè tchõàn xgaa-xgaa.

Paulo tsara Barenabase tsara Lusetera koe hěé naka Derebe koe hěéthěé e

⁸ Lusetera koem kò ngàrèa ba koe kò nqara hãam khóè ba hàna, kg'aiga kò gataga ma ábàèa ba, a xg'aom ko ntcóó a ábàè ne qõò tama ba. ⁹ Paulo bam kò komsana ãem ko ma xgaa-xgaa khama. Me kò Paulo ba qãea tòón tcgái gam koe, a bóò me me dtcòmàn úúa hãa kg'õèkagu me gha a. ¹⁰ Kam ko q'aua kg'ui cgoa me a máá: “Těe naka ngàrè ka téé tchànose!” témé. Me kò gaa x'aè kaga khóè ba tc'ãò ta ma tẽe a tshoa-tshoa a qõò.

¹¹ Eẽ ne ko khóè ne Paulom ncãa kúrús guù sa bóò ka ne ko Lukonia di kg'uis cgoa q'au a máá: “Nqária ne ncãa xõa-kg'ai ta a, khóèan di iis koe,” témé. ¹² A ne a kò Barenabase ba Zese ta ma tcii nqarim tc'amaka ka ba, a Paulo ba Heremese ta ma tcii, kg'ui-kg'ao me

e kò ii khama. ¹³ Me kò peresitim Zesem di ba, ncêe gam dim tempelem kò x'áé-dxoom cookg'ai koe hãa ba, ghòean hêe naka x'aa zi hêéthêe óá, heke-kg'áns x'áé-dxoom dis koe, gabá hêe naka khòe ne hêéthêe ko dàò-a-mááku zi x'áé úú-kg'ao tsara kúrúa máá kg'oana khama.

¹⁴ Igaba êe tsara x'áé úú-kg'ao tsara Barenabasea tsara Paulo tsara kò ncêes guús ka kóm ka tsara ko qgáa tsara tòà q'aa, a khòe ne koe qgóeá síí, a tsara a q'au a máá: ¹⁵ “Khòe tuè, dùúska tu ko hêeá? Gatsam igaba tsam khòe tsam m gatu khamaga ma ka, qãe tchòan tsam ko óágara máá tu u, cg'ãa-cg'ana zi guú zi ncêe zi méé tu guu, naka kg'òeá hãam Nqarim koe kabise, ncêe nqarikg'ai hêe naka nqóókkg'ai hêe naka tshàa ba hêe naka wèe zi gaan koe hàna zi hêéthêe kúrúa ba. ¹⁶ Ncêe nqáeá x'ae kam kò wèe zi qhàò zi guu, zi dàò-a zi êe zi ko ma tc'êe khama ma qòò. ¹⁷ Gatà i ii igabam kò nxàea tseegukagu, hàna baa sa, qãe zi guú zi kúrúan ka, a ba a nqarikg'ai koe guu a túúan máá tu u, naka tc'òoan ko tcuèe x'aèan hêéthêe e, a ba a kò tcáó-a tu tc'òoan cgoa xg'ãakagu, a qãe-tcaokagu tu u,” tam méé. ¹⁸ Ncêeta xám kg'uiian tsara ko kg'ui igaba i kò qaria máá tsara a, xgàe-kg'am ne tsara ga sa, dàò-a-máákuan kúrúa máá tsara an koe.

¹⁹ Nxãaska ne ko c'êe ne Jutea ne Antioke koe hêe naka Ikonio koe hêéthêe guua ne xg'ae sa kg'uia tàà a máá, Paulo tsara tshúu tsara a, témé. Ne kò Paulo ba nxòán cgoa xg'ám, a ne a x'áé-dxoom ka tchàa za tcéa tcg'òó me, x'óó baa, ta ne kò tc'êe khama. ²⁰ Igaba êe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ko qàea ba koe nxàma-nxàma me kagam ko tée, a ba a x'áé-dxoom koe kabise. Xùrikom cáám kam ko gabá hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara Derebe koe qòò.

Paulo tsara Barenabasea tsara ko Antioke koe kabise

²¹ A tsara a gaam x'áé-dxoom koe qãe tchòan xgaa-xgaa, a kái xgaa-xgaase-kg'aoan hòò. Nxãaska tsara ko Lusetera koe hêe naka Ikonio koe hêe naka Antioke koe hêéthêe kabise. ²² A tsara a síí xgaa-xgaase-kg'aoan qari-qari, a ntcám ne, dtcòman koe ne gha qgóó qari ka. Tsara bìrí ne a máá: “Kái xgàrakuan koe méé ta hãa naka nxãatama Nqarim di x'aian koe tcãa,” témé. ²³ Ne kò kaia xu wèes kerekes koe nxará tcg'òó mááse. A ne a còrè a tc'òoan carase a ne a Nqarim cookg'ai koe tòò xu, ncêe Gam koe xu dtcòma hãa ba.

²⁴ Eê tsara ko Pisidia tchoaba ka tsara ko Pamfilia koe hàà, ²⁵ a ko Perega koe Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa, ka tsara ko Atalia koe xò. ²⁶ A tsara a kò gaa koe guu a skepes cgoa Antioke koe síí, ncêe khòe ne kò gaa koe còrèa máá tsara a koe a ne a kò Nqarim di cgómkuan di qarian dòm q'oo koe tséa úú tsara a, tsées êe tsara kò ncêeska xg'ara-xg'ara hãas koe.

²⁷ Gaa koe tsara ko tcãa ka tsara ko kereke sa xg'ae-xg'ae, a tsara a wèe guú êem Nqari ba kúrú cgoa tsaraà nxàe, naka Nqarim ma tãá zi qhàò zi di ne heke-kg'áns dtcòman di sa kgoara máána hãa sa. ²⁸ Gaa koe tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao ne cgoa qáòm x'ae ba sèe a hãa.

Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)

15

¹ Xu kò c'êe xu khòe xu Jutea koe guu a Antioke koe dtcòm-kg'ao ne síí xgaa-xgaa, a kò máá: “Moshem di x'áé-kg'áman ka xao ko q'ãe nqãa-qgai khòe tama ne xao cuiskaga kgoaraè tite,” témé. ² Ncêe sa kò Paulo ba hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara kúrú tsara ntcoeku cgoa xu, a qarika tée ku cgoa xu. Tsara kò Paulo ba hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara, c'êe xu dtcòm-kg'ao xu cgoa nxará tcg'òó, Jerusalema koe xu gha qòò ka, a x'áé úú-kg'ao xu hêe naka kaia xu koe hêéthêe síí ncêes tèes ka kg'ui ka.

³ Si kò kereke sa tséa tcg'òó xu, xu ko Finikia koe hêe naka Samaria koe hêéthêe tcãa, a xu a nxàe, nta ne ma tãá zi qhàò zi di ne Nqarim koe kabisea hãa sa. Ncêe tchòà nea kò wèe ne dtcòm-kg'ao ne kúrú ne kaisase qãe-tcao. ⁴ Eê xu ko Jerusalema koe tcãa ka xu kò kereke sa hêe naka x'áé úú-kg'ao xu hêe naka kaia xu ka hêéthêe qãese hàakaguè.

A tsara a kò ěem Nqari ba gatsara koe kúrú hãa zi gúù zi wèé zi nxàe. ⁵ Igaba ne kò c'ěe ne dtcòm-kg'ao ne ncěe kò Farasai xu dis xg'aes koe hãa ne tēea-tée a máá: “*Nqǎóm di zi qhàò zi di* ne méé ne q'ǎe nqǎa-qgai khòè, naka nea bìrìè Moshem di x'ǎe-kg'áman méé ne qgóóa qari sa,” témé.

⁶ Xu kò x'ǎe úú-kg'ao xu hěé naka kaia xu hěéthěé xu ncěes tchōà sa xg'aea máá a nxàe. ⁷ Me kò Petere kaias nxàes qǎá q'oo koe tēea-tée a bìrì xu a máá: “Tíí ka c'ěe xaoè, q'ana xao hãa me kò kg'aiaka x'ǎe ka Nqari ba gatu xg'aeku koe nxará tcg'òó sa kúrú hãa, tíí kg'ám koe ne gha tǎá zi qhàò zi di ne guu a qǎè tchōàn kóm sa, a ne a dtcòm ka. ⁸ Nqarim ncěe khòem dis tcáo sa q'ana ba ko x'ái ne, qǎesem ko hàakagu ne sa, Tcom-tcomsam Tc'ěe ba máà ne ka, ncěem kò sixae ka hěé khama. ⁹ Sita hěé naka gane hěéthěé xg'aeku koem kò cúí q'aa-q'oo ga táá kúrú, gane di tcáoà nem kò dtcòmān cgoa q'ano-q'ano khama. ¹⁰ Dùús domka xao ko Nqari ba kúrú bóòà máá? Dùús domka xao ko xgaa-xgaase-kg'ao ne qg'áo koe jokoan xòó, ncěe gaxae kana gaxae ka xòò ga xu xu kò gaan dcěé ka tààè e? ¹¹ Igaba xae ko tseeguan kaga dtcòm, cgómkuan X'aigam Jesom di ka ta gha gane khamaga ma kgoaraè sa,” tam méé.

¹² Xu wèé xu khòè xu nqoo, a Barenabasea tsara Pauloa tsara komsana, tsara ko ma x'ái zi hěé naka are-aresa zi gúù zi hěéthěé ma nxàe sa, ěem kò Nqari ba tǎá zi qhàò zi di ne koe gatsara ka kúrú zi. ¹³ Eě tsara ko kg'uia xg'ara kam ko Jakobo xǎa a máá: “Tíí ka c'ěe xaoè, komsana te xao: ¹⁴ Simone ba ko nxàe, me ma Nqari ba ma tǎá zi qhàò zi di ne ma kg'aia dàra hãa sa, gaa zi koem gha cg'òèa ba domka khòè ne nxará tcg'òóà máàse ka. ¹⁵ Kg'uian porofiti xu di igabaga i ko ncěes gúùs cgoa dtcòmku, ncěe i ma ncěeta ma góàèa koe, ncěem ko Nqari ba máá:

¹⁶ ‘Ncěe zi gúù zi qǎá q'oo koer gha kǎbise,
a Ra a gha Dafitem òm nquu ba kǎbase tshào, ncěe cg'áéa ba.
Eě cg'áéa hãa xòèa ba Ra gha gaia tshàoa ghùì,
a gha kúrú me me tchànose téé,

¹⁷ nxǎasega ne gha ěe qǎà ne khòè ne X'aigam Nqari ba qaa ka,
naka wèé ne tǎá zi qhàò zi di ne hěéthěé e,
ncěe cg'òèa Te ka ko tciè ne.

¹⁸ Nqarim ko ma kg'ui i,
ncěe ko nciìsega ncěe zi gúù zi nxàea tcg'òó zi q'ǎàa ba,’ tam méé.

¹⁹ Gaa domkaga ra bóòà tcg'òóà, a ko còò dis ka ko máá: Ncěe tǎá zi qhàò zi di ne kò Nqarim koe kǎbise ne méé ta tǎá xgàè ne guu. ²⁰ Igaba méé xae góá máá ne, naka ne tǎá kúrú máàseèa nqárian máàèa hãa zi gúù zi tc'òó guu, naka nea gataga tǎá cg'áràn kúrú guu, naka nea tǎá chúú-chuùèa kg'oo-coan di kg'òóan kg'oo guu, naka nea tǎá c'áòan tc'òó guu. ²¹ Nciìsega i ko Moshem di x'áèan x'ǎe-dxoo xu koe xgaa-xgaaè, ncěe i ko ma còrè-nquuan koe wèé Sabatan ka nxaráè khama,” tam méé.

Tcgǎyas dtcòm-kg'ao ne ko góá máàè sa

²² Ka xu ko nxǎaska x'ǎe úú-kg'ao xu hěé, naka kaia xu hěé, naka wèes kereke sa hěéthěé bóò i qǎè e, cǎm khòè tsara ne gha xg'aes koe guu a nxará tcg'òó, a Paulo ba hěé naka Barenabase ba hěéthěé tsara cgoa Antioke koe tsééa úú sa. Jutasem ncěe kò Baresabase ta ma tciè ba hěé naka Silase ba hěéthěé tsara kò nxará tcg'òóè, ncěe kò dtcòm-kg'ao ne ka kaisase tcommèa hãa tsara. ²³ Ka xu ko tcgǎyas ncěeta ma góàsea hãa sa gatsara cgoa tsééa úú, ncěe ko máá:

“Gaxae x'ǎe úú-kg'ao xae hěé naka kaia xae hěéthěéa ko, gataga gatu ka káíkhoe ga xae ko tsgámkagu tu u, gatu dtcòm-kg'ao tu tǎá zi qhàò zi di tu, Antioke koe hěé, Siria koe hěé, naka Kilikia koe hěéthěé hàna tu, a xae a ko máá:

²⁴ Gaxae ka c'ěe xua gaxae dis xg'aes koe tcg'oara hãa sa xae kóma hãa, a xu a kg'uian cgoa tcg'ome tcúú tua, a tshúù-tshuu tc'ěe tua sa, gaxae x'áèan máà xu tama koe. ²⁵ Gaa domka xae xg'ae a dtcòmku, a cǎm tsara khòè tsara nxará tcg'òóà, a gatu koe tsééa

úúa hãa, gaxae di tsara ncàm-khoe tsara Barenabasea tsara Pauloa tsara cgoa tsara gha qõo ka, ²⁶ khòe tsara ncêe kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem domka gatsara di kg'õean cg'oè-cg'oegam qgáim koe tcana hãa tsara. ²⁷ Gaa domka xae ko Jutase ba hêe naka Silase ba hêéthêe tsara gatu koe tsééa úú, sí tsara gha ncêe koe xae góáa hãas gúú sa kg'ána tsara ka chóà máá tu u ka. ²⁸ Tcom-tcomsam Tc'êe ba hêe naka gaxae hêéthêe kò bóò i qãèa máá xaea hãa, táá méé xae cúí gúú qóm ga xgàmkgu tu u guu sa, ncêe zi gúú zi gatu koe ko qaase zi ka oose, ncêe ko xùri zi: ²⁹ táá méé tu kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'õoan tc'õó guu, naka tua c'àoan tc'õó guu, naka tua táá chúú-chuu a cg'õoè kg'oo-coan kg'oo guu. Naka tua gataga táá cg'arán kúrú guu. Ncêe x'áè-kg'ánan tu kò ko xùri ne tu gha ko qãèse hêe. Qãèse tu hãa."

³⁰ Eẽ xu ko tsééa tcg'òòè ka xu kò Antioke koe sí tcãà, a xu a kò gaa koe khòe ne xg'ae-xg'ae, a tcgãya sa máà ne. ³¹ Eẽ ne ko nxará si ka ne kò ghùì-ghui-tcáoquan di kg'uian qãè-tcaoa máá. ³² Ka tsara kò Jutasea tsara Silasea tsara, porofiti tsara a kò ii khama qáo x'aèan sèe a dtcòm-kg'ao ne cgoa kg'ui, a ghùì-ghui tcáo ne, a qari-qari ne. ³³ Eẽ tsara kò gaa koe x'aèan sèèa hãa, ka tsara kò dtcòm-kg'ao ne ka tòókuan cgoa tsééa kabiè, a tsara a kò gane èe kò tsééa úú tsara hãa ne koe kabise. ³⁴ [Igaba i ko Silase ba qãèa máá gaa koem gha qaù sa.]

³⁵ Igaba tsara ko Pauloa tsara Barenabasea tsara Antioke koe qaù, ncêe gatsara hêe naka kái ne khòe ne c'êe ne hêéthêe kò X'aigam Nqarim di qãè tchõàn xgaa-xgaa koe.

Paulom di xgaa-xgaan dis qõòs cámm di sa (15:36–18:22)

Paulo ba hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara ko qõòa q'aa

³⁶ Cg'orò cáman qãá q'oo koem kò Paulo Barenabase ba bìrí a máá: "Hààn tsam kabise naka tsama sí wèè xu x'áè-dxoo xu koe gatsam ka c'êe ne kabi, ncêe tsam kò X'aigam dim kg'ui ba xgaa-xgaa hãa xu, naka bóò nta ne ma hãa sa," témé. ³⁷ Me kò Barenabase tc'êe, Johanem ncêe Mareko ta kò ma tciièm cgoa tsara ga qõò sa. ³⁸ Igabam kò Paulo tc'êe a bóò, i qãèa máá tsara tama gatsara cgoam gha qõò sa, Pamfilia koem kò q'aa cgoa tsara a, a kò táá còoka tsééa qõò cgoa tsara a khama. ³⁹ Kas kò kaisas ntcoekus tshúù sa tõe, tsara kò gaa koe ga q'aa. Me Barenabase ba Mareko ba sèè, a ba a Kuperio koe skepes cgoa qõò. ⁴⁰ Me Paulo Silase ba nxará tcg'òóa mááse, a ba a xgoaba, ne kò dtcòm-kg'ao ne còrèa máá tsara a, Nqarim di cgómkuan gha hãa cgoa tsara a ka, ⁴¹ tsara kò Siria hêe naka Kilikia koe hêéthêe tcana nqáè a kò gaa koe kereke zi qari-qari.

16

Timoteo ba ko Pauloa tsara Silasea tsara cgoa qõò

¹ Me kò Paulo gataga Derebe koe qõò, a sí Lusetera koe tcãà. Gaa koem kò c'êem xgaa-xgaase-kg'aom Timoteo ta kòo ma tciiè ba x'ãèa, ncêe xõòs kò Juta dis qhàòs di ii, a dtcòm-kg'ao sa ii, me xõò ba Gerika dis qhàòs di ii ba. ² Dtcòm-kg'ao ne Lusetera hêe naka Ikonio hêéthêe di nea kò ko qãè zi gúú zi gam ka kg'ui. ³ Me kò Paulo ba tc'êe, Timoteom gha xùri me sa, khamam kò sèè me a q'ãè nqãa-qgai khòo me, Juta ne èe zi nqõó zi koe hàna ne domka, xõò ba Gerika me e sa ne kò wèéa ne ga q'ana hãa khama. ⁴ Eẽ xu ko ma x'áè-dxoo xu koe ma qõò te khama xu kò ma x'áè úú-kg'ao xu hêe naka kaia xu Jerusalema koe hàna xu hêéthêe xu kúrú hãa x'aèan bìrí ne, a xu a qarika méé ne qgóó o sa bìrí ne. ⁵ Zi kò kereke zi dtcòmman koe qari-qariè, a wèè cámm ka càùse.

Paulom dis bóòkaguè sa Teroa koe

⁶ Xu Ferugia hêe naka Galatia hêéthêe di xu xg'aeku xu koe qõò, Asia dim xg'aekum koe xu ga kg'ui ba xgaa-xgaa sam kò Tcom-tcomsam Tc'êe ba cara xua hãa khama. ⁷ Eẽ xu ko Misia dim xg'aekum koe cúù, ka xu kò Bitunia dim xg'aekum koe xu gha tcãà sa x'ãà máá, igabam kò Jesom dim Tc'êe ba táá kgoara máá xu. ⁸ Khama xu kò Misia dim

xg'aekum koe tcana nqáé, a Teroa dim x'áé-dxoom koe síí. ⁹ Eẽm ntcùúm kam kò Paulo Maketonia dim khóè̃m dis x'ái sa bóòkaguè, me téé-tẽe a ko dtcàrà me a ko máá: “Tchoaba naka Maketonia koe hàà hùi ta a,” témé. ¹⁰ Eẽm ko Paulo ẽes x'ái sa bóòa xg'ara ka xae kò qháése Maketonia koe xae gha síí sa kg'ónòsea máá, gaa koe xae gha qãè tchòàn síí xgaa-xgaa ne sam kò Nqari ba tciia máá xaea hãa sa xae kò bóòa tcg'òóa khama.

Filipi koes ko Lidia Jesom koe dtcòm

¹¹ Teroa koe xae ko skepes cgoa guu ka xae kò tchànose Samoterake koe qõò, a xùrikom cáń ka Neapolise koe síí. ¹² Gaa koe xae kò guu a Filipi koe síí tcãà, kaiaam x'áé-dxoom Maketonia dim xg'aekum di ba, Roma dim nqõóm di qarian dòm q'oo koe hãa ba. Eẽm x'áé-dxoom koe xae kò cg'orò cáń-coan sèè.

¹³ Sabata dim cáń ka xae kò x'áé-dxoom dis heke-kg'áms koe tcg'oa, a tshàam koe síí, còrè di qgáia ne ko gaa koe hàna, ta xae kò tc'èea khama. Khóè̃ zi ẽe kò gaa koe xg'aea hãa zi cgoa xae kò ntcõó a kg'ui. ¹⁴ Gazi ka c'èe sa kò Lidia si i, Tiatira dim x'áé-dxoom di sa, Nqari ba kò còrè sa, ncèe kò ko ncòà a tcaàko qgáian t'òè x'ámágu sa. Paulom ko kg'ui zi gúù zis kò qarika komsana, Nqari ba kò xgobekg'am tcáo sia hãa khama. ¹⁵ Eẽ ne ko gasá hẽe naka gas dim x'áé-q'oom di ne hẽéthẽe tcguù-tcguuè, kas ko x'áea sa koe tciia úú xae e, a máá: “Ncèe X'aigam *Nqarim* koe dtcòm̃ar khóè̃r ii sa xao kò bóòa hãa ne méé xao nxãaska x'áea te koe hàà, naka tíi cgoa hãa,” témé. A kò qarika dtcàrà xae e, xae síí cgae si.

Pauloa tsara Silasea tsara qáé-nquum koe

¹⁶ C'ẽem cáń ka, ẽe xae xóé a ko còrè dim qgáim koe qõò ka xae kò qãàs cgoa xg'ae, ncèe kò tc'èean úúa sa, hààko zi gúù zi gha nxàe di i sa, ncèe kò ko hààko kúrúse zi gúù zi nxàean ka gas ka q'òòse ga ne kái marian kúrúsa máá sa. ¹⁷ Ncèes cóá sa kò Pauloa xae q'aua xùri, a ko máá: “Ncèe xu khóè̃ xua kaisase tc'amaka hãam Nqarim di xu qãà xu u, ncèe ko kgoarase tu gha di dàòan ka bìrì tu u xu,” témé. ¹⁸ Kái cáńa nes kò sèè a ncèes gúù sa kúrú, me Paulo xg'ai a ba a kãbise a dxãwa tc'èe ba bìrì a máá: “Jeso Krestem cg'òè̃ kar ko bìrì tsi, a ko máá, gas koe méé tsi tcg'oa,” témé. Me dxãwa tc'èe ba gaa x'aè kaga tcg'oa cgae si.

¹⁹ Eẽ xu ko q'òòsea xu bóòa q'ãa, gaicara xu marian hòò tite sa, ka xu ko Pauloa tsara Silasea tsara qgóó a x'ámágu dis qgáis koe úú, tc'ãà-cookg'ai xu koe. ²⁰ Eẽ xu ko Roma di xu kaia xu cookg'ai koe síí cgoa tsara a ka xu kò máá: “Ncèe tsara khóè̃ tsara Juta tsara a, a ko x'áé-dxoom koe ncõoan kúrú, ²¹ a tsara a ko gataga tãá cauan khóè̃ ne xgaa-xgaa, Roma di ta khóè̃ ta di x'áean koe tc'èese tama a, ta dtcòm m tama,” témé.

²² Si kò xg'aes khóè̃ ne di sa thẽe qaru cgae tsara a, xu kò Roma di xu kaia xu qgáian méé tsara tcg'òò cgaeè naka qoaè sa x'áè. ²³ Eẽ tsara ko thõòkase xg'ám̃mèa xg'ara ka tsara kò qáé-nquum koe tcãàè, me kò kòre-kg'ao ba qãèse méém kòre tsara a sa x'áèè. ²⁴ Eẽm kò máàèa hãa x'áèa nem kò tséékagu, a ba a kò q'oo koe hàñam qáé-nquu-coam q'oo koe tcãà tsara a, a h̃i-tcúrian koe nqàrèa tsara qáèa ntcòo.

²⁵ Ntcùú nqáè ka tsara ko Pauloa tsara Silasea tsara còrè, a Nqari ba ciian nxáèa máá, xu kò c'èe xu khóè̃ xu qáèèa kò hãa xu kóm̃ tsara a. ²⁶ Si kò kúúga kaiaas cgùrus nqõóm di sa kúrúse, si kò qáé-nquum ko tc'amkg'aia sa koe tshàòèa hãas tshoa-tshoase-q'oo sa kòri, i kúúga wèè qáé-nquuan di kg'áman xgobekg'amse, i wèém khóè̃m di táuan kgoarase. ²⁷ Eẽm ko qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba tẽe kam kò bóò i qáé-nquum di kg'áman xgobekg'amsea hãa, kam ko ntcàu ba tsgúua tcg'òó a cg'òose ka hẽe, khóè̃ xua qgóèa hãa, tam kò tc'èea hãa khama. ²⁸ Igabam kò Paulo ba kaisase q'au a máá: “Táá tshúù gúù kúrú cgaeese guu, wèèa xae ga ncèe koe hàna ke,” témé.

²⁹ Me qáé-nquum dim khóè̃ ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa dtcàrà a qháése tcãà, si kò cgùru sa tcãà me, me kò Pauloa tsara Silasea tsara nqàrè-kg'am koe cg'áé. ³⁰ A ba a tchàa koe tcg'òó tsara a, a tẽe tsara a, a máá: “Khóè̃ tsaoè, dùu sa ra gha kúrú a nxãasega *Nqarim*

di kgoarakuan hòò?” témé. ³¹ Tsara xòa me a máá: “X'aigam Jesom koe dtcòm, tsáá hěé naka x'áéa tsi di ne hěéthěé tu, nxāaska tu gha kgoaraè ke,” témé. ³² Ka tsara kò X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba gabá hěé, naka wěé ne ẽe kò gam x'áé koe hàna ne hěéthěé bìrì.

³³ Eẽm ntcùúm kagam kò qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba sée tsara a, a síí gatsara di chibian xg'aà-kg'am, ne kò gaa x'aè kaga gabá hěé naka gam dis x'áé-q'oos di ne hěéthěé tcguù-tcguuè. ³⁴ A ba a gam dim nquum koe úú tsara a, a tc'õoan máà tsara a. Gabá hěé naka gam dis x'áé-q'oos di ne hěéthěéa kò qāè-tcaoan ka cg'oè cgaeè, ncēeska ne Nqarim koe dtcòma hāa khama.

³⁵ Xùrikom *cám ka* ntcùúkg'ai cgoa di x'aè ka xu kò Roma di xu kaia xu x'áèan pirisean cgoa tsééa úú ncēe kò máá: “Eẽ tsara khóè tsara kgoara naka tsara qõò,” témé e. ³⁶ Me qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba gaa kg'uiian Paulo ba bìrì a máá: “Kaia xu ncāa kgoaraè méé tsao di x'áèan tcg'òó, ke tsao ncēeska tòókuan cgoa tcg'oa naka qõò,” témé.

³⁷ Igabam kò Paulo bìrì xu a máá: “Khóè ne cookg'ai koe ne kò xg'ám tsam m, qāèse tēea cgáé-cgae naka chibi-chibi tsam m tamasega, Roma di tsam khóè tsam m igaba, a kò qáé-nquum koe tcāa tsam m, ka xua ko ncēeska ts'āa ka tcg'òó tsam m sa tc'ēe? Cuiskaga a! Gaxu méé xu hàà naka hàà gaxu ka tcg'òó tsam m,” témé.

³⁸ Pirise xua kò Roma di xu kaia xu ncēe kg'uiian bìrì. Eẽ xu ko Roma di tsara khóè tsara ii sa kóm ka xu kò q'áò, ³⁹ a xu a hàà qgóóa-máákuan dtcàrà, a tcg'òó tsara a, a dtcàrà tsara a, x'áé-dxoom koe tsara gha tcg'oa sa. ⁴⁰ Tsara ẽe tsara ko qáé-nquum koe guu ka Lidia sa dàra, ka tsara kò gaa koe dtcòm-kg'ao ne cgoa xg'ae, a tsara a ghùi-ghui tcáo ne ko kg'uiian máà ne, a xgoaba.

17

Tesalonika koe

¹ Eẽ tsara ko *Pauloa tsara Silasea tsara* Amfipolise hěé naka Apolonia hěéthěé tchoaba ka tsara kò síí Juta ne dim còrè-nquum Tesalonika koe hàna hāam koe tcāa. ² Me Paulo caua ba a kò ii khama síí còrè-nquum q'oo koe tcāa, a nqoana xu cáń xu Sabata di xu sée a qarika khóè ne cgoa kg'ui, *Nqarim di zi* Tcgāya zi koe guu a. ³ A ba a kabì, a bìrìá kg'ónò ne, qaase i ko Krestem ncēe nqòòkaguèa ba méém xgàrase naka ba x'ooan koe tēe sa. Bìrì nem kò a máá: “Jesom ncēer ko bìrì tu u ba, Gaam Krestem ga Me e,” témé. ⁴ Ne kò c'ēe ne *Juta* ne ncēe kò ncēe gúùan kóm ne kaisase nxùrù-tcáoá máá Pauloa tsara Silasea tsara xùria ne. Kaias xg'aes Nqari ba ko còrè ne Gerika ne di sa hěé, naka kái zi khóè zi tc'amaka hàna téé-q'ooan di zi hěéthěé e kò ii.

⁵ Igaba ne kò c'ēe ne Juta ne tau di ne e khama ne kò c'ēe ne khóè ne dàòan qàe koe x'āèa hāa ne cg'āè cau ne xg'ae-xg'ae a tshúùan ghùi. Jasonem dim x'áé ba ne kò qaru cgae, síí ne gha Pauloa tsara Silasea tsara qaara tcg'òó a khóè ne cookg'ai koe úú tsara a ka. ⁶ Igaba ẽe ne kò táá hòò tsara a ka ne kò Jasone ba hěé naka c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne hěéthěé tcēea tcg'òó, a x'áé-dxoom di xu tc'āà-cookg'ai xu koe úú ne, a q'au a máá: “Khóè tsara ncēe kò ko nqóó ba tshúù-tshuu tsara ncēeska ncēe koe hàna, ⁷ me Jasone ba x'áéa ba koe tcíia tcāa tsaraa hāa. Xu ko wēea xu ga *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram di x'áè-kg'áman xguì, a kò máá: ‘C'ēem X'aigam Jeso ta ko ma tcíie ba hāa,’ ” témé. ⁸ Eẽ ne ko khóè ne hěé naka tc'āà-cookg'ai xu hěéthěé ncēes gúù sa kóm ka ne kò kaisase xg'ai. ⁹ Xu *kaia* xu Jasone ba hěé naka c'ēe ne hěéthěé surutakagu, a guu ne ne qõò.

Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe

¹⁰ Eẽm ntcùúm kaga ne kò kúúga dtcòm-kg'ao ne, Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe tsééa úú. Eẽ tsara ko síí ka tsara kò Juta ne dim còrè-nquum koe tcāa. ¹¹ Berea di ne khóè ne ko qāè ne khóè ne e Tesalonika di ne khóè ne ka t'õè-tcáo ne, khama ne kò kg'ui ba wěé tcáoá ne ka sēea máase, a ne a kò *Nqarim di zi* Tcgāya zi wěé cáń ka nxará, Paulom kg'uiia hāas tseegu ii sa ne kò bóò kg'oana hāa khama. ¹² Ne kò kái ne dtcòm, kái zi khóè zi tcom-tcomsa zi Gerika di zi hěé naka kái xu khóè xu Gerika di xu hěéthěéa kò dtcòm.

¹³ Igabaga ãe ne ko Juta ne Tesalonika koe hàna ne Paulom ko Nqarim dim kg'ui ba Berea koe xgaa-xgaa sa kóm, ka ne kò gaa koe síí, a síí ncõoan ghùí. ¹⁴ Ne nxãaska dtcòm-k'ao ne Paulo ba tshàa-dxoom qàe koe qháése tsééa úú, igaba tsara kò Silasea tsara Timoteo tsara Berea koe qàù. ¹⁵ Eẽ kò Paulo ba úúa tòó xu khóè xua kò Atene noose qòò cgoa me, a síí Berea koe kàbise, Silasea tsara Timoteoa tsara méé tsara qháése síí cgae me di x'áè-k'áman cgoa.

Paulo ba Atene koe

¹⁶ Eẽm kò Paulo qanega Atene koe Silasea tsara Timoteoa tsara qãà hãa, kam kò ãem ko x'áè-dxoom koe i kúrúa mááseèa hãa nqárian cg'oèa hãa sa bóò ka kaisase tshúu-tcao. ¹⁷ A ba a kò ko wèé cárn ka còrè-nquum koe Juta ne hëé, qhàò zi di ne ncëe Nqari ba kò ko còrè ne hëé, naka khóè ne ncëe kò ko wèé cárn ka gúù zi ko x'amáguèm qgáim koe nqáé ne hëéthëé cgoa qarika kg'ui. ¹⁸ Xu kò gataga thëé c'ëe xu Epikuria hëé naka Setoike hëéthëé *di sara dtcòm sara* di xu q'ãa-k'ao xu ntcoeku cgoa me. C'ëe xua kò ko máá: “Dùús tc'amkg'ai koe ba gáé ko ncëem khóè ba kg'ui?” témé. Xu c'ëe xu xoa a máá: “Kúrúa mááseèa nqárian kam ko kg'ui khama i xám,” témé. Paulo ba kò ko Jesom ka hëé naka x'ooan koe tées ka hëéthëé xgaa-xgaa domka xu kò ko ncëeta méé khama. ¹⁹ Ne nxãaska tc'ãa-cookg'ai xu dis xg'aes Areopago ta ko ma tciiès cookg'ai koe sée a úú me, a máá: “Q'ãa kg'oana ta hãa, dùútsa xgaa-xgaas kàbas ka tsi ko kg'ui sa. ²⁰ C'ëe zi gúù zi ãe ta ko kóm tsi tsi ko nxàe zia gatá koe are-aresa zi i, ta dùú zi ko nxàe sa q'ãa kg'oana,” ta ne méé. ²¹ Wèé ne x'ãè-k'ao ne Atene di ne hëé naka tãá xu nqóó xu koe guua ne khóè ne, ncëe kò gaa koe x'ãèa hãa ne hëéthëéa kò ko tc'ëe, gane di x'aèan ne gha kàbase ne ko nxàe a ko kóm zi gúù zi koe nqáékagu sa.

²² Me kò nxãaska Paulo ba Areopagom dis xg'aes nqáé koe tée a téé a máá: “Gaxao khóè xao Atene di xao koer ko wèé zi dàò-k'ám zi koe bóò, dtcòman xao úúa hãa sa. ²³ Eẽr kò caate gatu dim x'áè-dxoom koe kar kò ãe tu ko còrè zi qgái zi bóò kar kò altaram ncëeta ma góásea hãa ba bóò: ‘NQARIM C'ÚÚSEA HÃAM DI BA,’ ta ko mééè ba. Tu kò diim ii sa tu c'úúa hãa igaba còrè Me, ra ko ncëeska Gam kar ga bìrí tu u sa tc'ëe.

²⁴ “Nqarim ga Me e, ncëe nqóómkg'ai hëé naka wèé zi gúù zi gaam koe hãa zi hëéthëé kúrúa hãa ba. X'aigam nqarikg'ai hëé naka nqóómkg'ai hëéthëé di ba, khóèan tshàu ka kúrúèam tempelem koe x'ãè tama ba, ²⁵ kana c'ëe gúù ko qaa khóè khama ma khóèan tshàu ka kúrúa máàè tama ba, Gabá ko wèé khóèan ga kg'òèan hëé naka sónòan hëé naka wèés gúù sa hëéthëé máà khama. ²⁶ Cúim khóèm koem guu a *nqóóm di zi* qhàò zi wèé zi kúrúa hãa, wèém nqóóm koe zi gha x'ãè ka, Me x'aèan hëé naka hàà zi ko x'ãè qgáian hëéthëé q'aa-q'aa máá zia hãa. ²⁷ Nqari ba ne gha nqòòan úúa hãase qaa ka, a gha c'èedaoka ãe ne ko qaa Me ka hòò Me. Gatàm ma gatá wèé ta ka nqúù tama igaba. ²⁸ Ncëe ta ko c'ëea ta méé khama a ko máá:

‘Gam koe ta kg'òèa, a ko qòò te, a hàna hãa.’

Ncëe ne ko gatu di ne dqom-k'ao ne méé a ko máá,

‘Gatá igaba ta thëé Gam di ta cóá ta a,’

témé khama.

²⁹ “Ncëe ta Nqarim di ta cóá ta ii, ka méé ta táá tc'ëea máá, Nqari ba khóèan tshàu ka kúrúèa hãa, kana t'òè nxõán tcaàko hëé naka seleferan hëéthëé cgoa kúrúèa hãa, ta tc'ëea guu. ³⁰ Nqari ba xg'ao kò khóè ne di tc'irì-tc'irisean bóò guu, igabagam ko ncëeska wèé zi qgái zi koe khóèan bìrí, kúrúa mááseèa hãa nqárian méé ne tcg'oaragu, naka gane di chibian koe tcóóse sa. ³¹ Cárn bam tòóa hãa, Gam kam gha nqóó ba bóò q'oo a Gam nxará tcg'òóa hãam Khóèm cgoa xgàra me ba khama. Ncëe sa tseegu si i sam wèé ne khóè ne x'áía hãa, x'ooan koe ghùia ba ka.

³² Eẽ ne ko Paulo ba kóm me ko x'ooan koe ghùies ka kg'ui, ka ne kò c'ëe-k'áía ne tsaruan kúrú u, igaba ne kò c'ëe ne máá: “Gaicara tsi gha ncëes gúùs ka kg'ui sa ta ko tc'ëe,” témé. ³³ Me nxãaska Paulo gane xg'aeku koe tcg'oa. ³⁴ Igaba xu kò c'ëe xu khóè xu

hàa cgae me, a xu a dtcòm. Gaxu cgoam kò Dionisio, Areopagom x'áé di ba, xg'aes dim tc'ãa-cookg'ai ba hěé naka c'ěes khóès Damarise ta ko ma tciìe sa hěé, naka c'ěe ne hěéthěé hàna.

18

Paulo ba Korinta koe

¹ Ncěe zi guù zi qǎá q'oo koem kò Paulo ba Atene koe guu a ba a Korinta koe qǒò, ² a ba a kò gaa koe Akilam cgoa xg'ae, ncěe kò Juta dis qhàòs di ii ba, Ponto koe kò ábàèa ba, me kò gam dis khóès Perisilas cgoa Italea koe guu a kǎbasega hààraa, Kelaodias ba kò wěé ne Juta ne ẽe Roma koe hǎa ne méé ne tcg'oa di x'áèan tcg'òóá hǎa khama. Me kò Paulo gaa koe síi xg'ae cgoa khara a, ³ a ba a kò síi hǎa cgoa khara a, a tséé cgoa khara a, gakhara khamam kò ko ma xgàuèko nquu-coan kúrú khama. ⁴ Wěé cáman Sabata di kam kò ko còrè-nquuan koe khóè ne cgoa qarika kg'ui, a ba a kò ko Juta ne hěé naka Gerika ne hěéthěé tchàno dàòan x'ái.

⁵ Eẽ tsara ko Silasea tsara Timoteoa tsara Maketonia koe síi tcǎa kam kò Paulo qǎè tchòàn xgaa-xgaa koe tcǎàn tcáo, a kò Juta ne Jesom ka nxàea tseegukagua máá, nqòòkaguèam Krestem ga Me e sa.

⁶ Igaba ẽe ne kò Juta ne Paulo ba ntcoe, a ne a ko cg'ǎèse gam ka kg'ui, kam kò qgǎía ba di tsharàn qǎè-qǎe, a ba a bìrí ne a máá: “Gatu tcúú koe i cúíaga c'áòan cg'oèa hǎa, tíí ra tchàno ra a. Ncěe koe guus kar ko tǎá zi qhàò zi di ne koe qǒò,” témé. ⁷ Me Paulo ba còrè-nquum koe guu, a ba a c'ěem khóèm Titio Juseto ta ko ma tcièm dim nquum ncěe kò qàea ba koe hǎam koe síi tcǎa, ncěe kò ko Nqari ba còrè ba. ⁸ Ne kò còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'aim Kerisepo ba gam x'áé-q'oo di ne hěéthěé cgoa X'aigam koe dtcòm. Ne kò kái ne c'ěe ne Korinta koe kò x'ǎèa hǎa ne ncěe qǎè tchòàn kóm, a ne a kò dtcòm, a tcguù-tcguuè.

⁹ C'ěem ntcúúm kam kò Paulo X'aigam ka bóòkaguè, Me X'aiga ba kg'ui cgoa me, a ba a máá: “Tǎá bèe guu, igaba méé tsi kg'ama kg'ui naka tǎá nqoo guu, ¹⁰ Tíí ra tsǎá cgoa hǎa, i cúí khóè ga gaan di tshàuan tòò cgae tsia hǎa tite, ncěem x'áé-dxoom koer kái ne khóè ne úúa hǎa ke,” tam méé. ¹¹ Me kò nxǎaska Paulo gaa koe kuri ba hěé naka 6 nxoean hěéthěé hǎa, a khóè ne Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa.

¹² Igabaga ẽem ko Galio Akaia dim tc'ãa-cookg'ai ba tòòè ka ne kò Juta ne Paulo ba xg'aea máá a qaru cgae, a ne a qhàis koe úú me, síím gha chìbi-chibiè ka, ¹³ a ne a kò máá: “Ncěem khóè ba ko khóè ne qg'ái, a ko máá, Nqari ba méé ne còrè, témé, sita di x'áèan koe qaase tamás guù sa,” ta ne méé.

¹⁴ Igaba ẽem Paulo ba kg'ui kg'oana hǎa kam ko Galio ba Juta ne bìrí a máá: “Ncěè gatu Juta tu kò cg'ǎè guùan kúrú dis chibi sa kana xgòàs chibi sa kúrúa hǎa, ner ga kò komsana tua hǎa. ¹⁵ Igaba tséékaguèa xu kg'ui xu hěé, naka cg'òèan hěé naka gatu di x'áé-kg'áman hěéthěé di zi tēè zi i, ke tu gatu bóòa mááse tu ga ma kg'ónò zi sa. Cuiskagar tíí gaa zi di dàòan bóòa tcg'òóá máá tu u tite ke,” tam méé. ¹⁶ A ba a nxǎaska qhàis koe xhàigu ne. ¹⁷ Ne kò wěéa ne còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'aim Sosetenese ba qaru cgae. A ne a qhàis cookg'ai koe xg'ám me. Igabam kò Galio ba tǎá cg'árés kaga nqábé ne.

Paulo ba ko Antioke koe kǎbise

¹⁸ Paulo ba ko Korinta koe tc'ǎòa x'aè-coan dtcòm-kg'ao ne cgoa x'ǎè, a ba a nxǎaska Perisila khara Akila khara cgoa xgoaba a skepes cgoa Siria koe qǒò. Eẽm ko Kenkerea koe síis cookg'ai koem kò tcúúa ba dqòm, gǎseam kò hǎas gǎses domka. ¹⁹ Ne Efeso koe síi tcǎa, ncěe gaa koem kò Paulo síi Perisila khara Akila khara qau koe. A ba a gabá síi còrè-nquum koe tcǎa, a ba a síi Juta ne cgoa qarika kg'ui. ²⁰ Eẽ ne ko khóè ne dtcàrà me, cg'árèsem gha hǎa cgoa ne sa, kam kò xguì. ²¹ Igabaga ẽem ko xgoaba kam kò x'áè ne a máá: “Ncěè Nqarim kò ncàma hǎa ner gha kǎbise cgae tu u,” témé. A ba a nxǎaska Efeso dim x'áé-dxoom koe skepes cgoa qǒò.

²² Eẽm ko Kaesarea *dim x'áé-dxoom* koe síí skepes cgoa tcãà, kam ko gaa koe guus ka kerekes *Jerusalema koe hànas koe* síí tcãà, a khòè ne tsgámkagu a ba a nxãaska Antioke *dim x'áé-dxoom* koe kabise.

Paulom di xgaa-xgaan dis qõòs nqoana di sa (18:23–21:16)

Apolose ba Efeso hěé naka Korinta hěéthěé koe

²³ Gaa koem kò x'aè-coa sèè a hãa, a ba a nxãaska wèém xg'aekum Galatia dim koe hěé naka Ferugia dim di xu x'áé xu koe hěéthěé tcana te, a ko wèé ne xgaa-xgaase-kg'ao ne qari-qari.

²⁴ Me c'ẽem Jutam Apolose ta ko ma tciie ba, Efeso *dim x'áé-dxoom* koe hàà, ncẽe kò Alekesanteria *dim x'áé-dxoom* koe ábàèa ba. Qãèse ko kg'uim khòè me e kò ii, Nqarim di zi Tcgãya zi kò qãèse q'ana ba. ²⁵ Gatagam kò Nqarim dim dàò ba qãèse xgaa-xgaaèa, a ko kgoara-tcaoase kg'ui, a ko Jesom ka tseeguse xgaa-xgaa, Johanem di tcguù-tcguukuan ka cúim kò q'ana igaba. ²⁶ Tshoa-tshoam kò a còrè-nquum q'oo koe kgoarasease kg'ui. Eẽ khara ko Perisila khara Akila khara kg'uia ba kóm kaga khara ko x'áéa khara koe sèè a úú me, a síí Nqarim dim dàòm ka qãèse cg'òèase bìrí me.

²⁷ Me nxãaska Apolose Akaia *dim xg'aekum* koem gha qõò sa bìríse, ne kò dtcòm-kg'ao ne Efeso koe hàna ne hùi me, a tcgãya sa dtcòm-kg'ao ne Akaia koe hàna ne góá máá, a kò dtcàrà ne, qãèse ne gha hààkagu me sa. Eẽm ko síí gaa koe tcãà kam kò gane èe kò Nqarim di cgómkuan domka dtcòm-kg'ao ii ne kaisase hùi. ²⁸ Wèém khòèm cookg'ai koem kòò Juta ne cgoa ntcoeku khama, a *Nqarim di zi Tcgãya* zi cgoa x'ái, Jeso ba *nqòòkaguèam* Krestem ga Me e sa.

19

Paulo ba Efeso koe

¹ Eẽm kò qanega Apolose Korinta koe hãa, kam kò Paulo nqõóm nqáè koe tchoaba a nqáé, a ba a Efeso koe síí tcãà. Gaa koem kò c'ẽe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae.

² Kam ko tèè xu a máá: “Xg'ao xao ko dtcòm ka xaoa xg'ao Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba hòò?” témé. Xu xòà me a máá: “Qanega xae Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka kóm ta ga hãa,” témé. ³ Me tèè xu a máá: “Kháé nxãaska xaoa dùútsa tcguù-tcguukus ka tcguù-tcguuèa?” témé. Xu xòà me a máá: “Johanem dis tcguù-tcguuku si i,” témé. ⁴ Me Paulo máá: “Johanem dis tcguù-tcguuku sa chibian koe tcóóse a Nqarim koe kabisean di si i. Khòè nem kò bìrí, Gaam èe ko gam qãá q'oo koe hààm koe ne gha dtcòm sa, ncẽe Jeso ba,” tam mée.

⁵ Ncẽe sa xu kò kóm ka xu kò X'aigam Jesom di cg'òèan koe tcguù-tcguuè. ⁶ Eẽm ko Paulo gaxu koe tshàua ba tòó kam kò Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba tcãà cgae xu, xu tãáka tãman ka kg'ui, a xu a porofita. ⁷ Wèéa xu kò 12 xu khòè xu u.

⁸ Me kò Paulo ba còrè-nquum q'oo koe tcãà, a gaa koe nqoana nxoean Nqarim di x'aian ka kgoarasease kg'ui, a ko tèèku a ko xòaku cgoa ne. ⁹ Igaba ne ko c'ẽea ne kóman xguì, a ne a táá dtcòm, a ne a ko khòè ne cookg'ai koe *Nqarim dim* dàòm ka cg'ãèse kg'ui. Me kò Paulo ba nxãaska guu ne, a ba a xgaa-xgaase-kg'ao xu sèè, a wèém cãm ba Turano dim xgaa-xgaa-nquum koe qarika kg'ui. ¹⁰ Ncẽe sa kò cãm kurian sèè, nxãasega ne gha wèé ne Asia dim nqõóm koe kò x'áèa hãa ne Juta ne hěé naka Gerika ne hěéthěé X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kóm ka.

Sekefam di xu cóá xu

¹¹ Me kò Nqari ba Paulom di tshàuan cgoa are-aresa zi x'ái zi kúrú, ¹² i kò èem kò khùbuan tchùu cgoa qgáían hěé naka tc'amakam ko hãa qgáían hěéthěé tsàako ne khòè ne koe sèè a úúè, i tciian guu ne, i dxãwa tc'èean tcg'oaragu ne.

¹³ Xu kò nxãaska c'ẽe xu Juta xu, ncẽe kòò nqõó ba nxama-nxama a ko caate xu, gane èe kò dxãwa tc'èean ka cg'òè cgaeèa ne koe tshoa-tshoa a dxãwa tc'èean tcg'òò, X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba tciian ka, a xu a kò máá: “Jesom cg'òè kar ko x'áè tsi, ncẽe Paulom

kò Gam ka xгаа-xгаа ба, a ko máá, tcg'oa,” témé. ¹⁴ Juta ne dim kaia peresitim Sekefam di xu cóá xu 7 xua kò ncēes gúu sa kúrú. ¹⁵ Igabam kò dxāwa tc'ēe ba xoa xu a máá: “Jeso bar q'ana, a ra a Paulom ka q'ana, ka xaoa gaxao dii ga xaoa?” témé. ¹⁶ Me kò dxāwa tc'ēean úuam khóe ba nxài cgae xu, a ba a wēea xu ga tàà. Xg'ám xum kò a thòò-thòo xu, xu kò nquum koe guu a hāa tamase qgóea tcg'oa.

¹⁷ Ne kò wēe ne Juta ne hēe naka Efeso koe x'āa ne Gerika ne hēéthēe ne ncēe gúuān q'āa. Wēea ne ga kò q'áos ka tcāà, i kò X'aigam Jesom di cg'ōēan kaikaguē. ¹⁸ Ne kò kái ne dtcòm, a ne a hàà gane di zi tséé zi ēe ne kò kúrú zi cg'āē zi nxāe. ¹⁹ Kái ne ēe kòo tsoān ka xгаа-xgaase nea kò gane di zi tcgāya zi óága, a ne a síi wēe khóēan cookg'ai koe dàò zi. Gaa zi tcgāya zi di mari ne kòo nxará xg'ae ne i 50,000 xu qano mari xu selefera di xu khama noo. ²⁰ Me kò ncēm dàòm ka X'aigam dim kg'ui ba kaisase càuse a kaisa qarian úú.

Ncōo sa Efeso koe

²¹ Ncēe zi gúu zi ko kúrúsea xg'ara kam kò Paulo bìrìse, Maketonia hēe naka Akaia hēéthēe koem gha nqáe a Jerusalema koe qōò sa, a máá: “Gaa koer ko síi hēea xg'ara ne méer Roma koe síi dàra,” témé. ²² Me kò cām tsara hùì-kg'ao tsara gam di tsara, Timoteo ba hēe naka Eraseto ba hēéthēe tsara Maketonia koe tséea úú. A ba a gabá x'aè-coa ba Asia dim nqōóm koe qaù.

²³ Gaam x'aēm ēem kas kò kaia ncōo sa *Nqarim dim* dàòm ka tcāà. ²⁴ Me kò c'ēm khóēm Demeterio ta kò ma tciē ba hàna, seleferan di gúuān kòo kúrú ba, tempelem *c'ēs nqáris* Aretamese di sere-serean ko seleferan cgoa kúrú ba, i kòo gam di tséēan kái marian óága *gam cgoa kò kúrú xu* tséé-kg'ao xu koe. ²⁵ Kam ko gaa xu *tséé-kg'ao xu* hēe naka c'ēe xu gata iise ko tséé xu hēéthēe tcia xg'ae, a ba a máá: “Khóe xaoè, q'ana xaoa, ncēes tsées koe xae qguu sa úua hāa sa. ²⁶ Ncēeska xao bóò a kóma hāa, ncēm khóēm Paulo ba kái khóēan qg'āia hāa sa, Efeso dim x'áé-dxoom koe cúí tamase, igaba wēem nqōóm Asia dim koe ga hēéthēe e, a ba a ko tshàu cgoa kúrúea nqária ne nqári tama a, témé, a tc'āò hāa khóēan séea kabia hāa. ²⁷ Cg'āēs gúu sa gha hàà kúrúse, sixae di tsées qāe sa cg'āa-cg'ana di iise cúí bóòe tite, igabam gha thēe tempelem kaia nqáris Aretameses di ba kg'amaga káà hùise hāa, i gha gataga thēe gas di dqom̃mēan, nqóó xu Asia di xu koe hēe naka wēem nqōóm koe hēéthēe kaākaguē!” tam méé.

²⁸ Eē ne ko ncēes gúu sa kóm ka ne kò kaisase xgòà, a ne a tshoa-tshoa a q'au a máá: “Kaia saa Aretameses Efeso di sa!” témé. ²⁹ Me kò kúúga wēem x'áé-dxoo ba kaia tcēé-tcēes ka tcāà. Ne khóe ne kōēan dim qgám koe xg'ae a qàrà tcāà, a ne a kò Paulom cgoa ko qōò te tsara khóe tsara, Maketonia di tsara, Gaio ba hēe naka Arisetareko ba hēéthēe tsara, kōēan dim qgám koe tcēea tcāà. ³⁰ Paulo ba kò xg'aes koe tcāà kg'oana, igabaga xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu xgàe-kg'am me. ³¹ C'ēe xu tc'āà-cookg'ai xu Asia dim nqōóm di xu, ncēe kò gam di ncām-khoe ii xua kò thēe kg'uiān tséea úú, kōēan dim qgám koe méem táá síi di i.

³² Si kò xg'ae sa dùús ko kúrú sa q'āa tama. C'ēe nea kò cúis gúus ka q'au, ne ko c'ēe ne c'ēs ka q'au. Ne kò kái-kg'aise khóe ne dùús domka ne ko ēe koe xg'aea hāa sa q'āa tama. ³³ Juta ne kò Alekesantere ba xg'aes q'oo koe xàbua tcāà, ne c'ēe ne xg'aes di ne dùú sam gha kúrú sa bìrí me. Me kò xqara máase kg'oana kam kò tshàua ba cgoa dtcàrà, nqoo ne gha sa. ³⁴ Igabaga ne kò Juta me e sa bóò q'āa, ka ne ko cām aoaran wēea ne ga cúí koe ntcoon-kg'ám a q'au, a máá: “Aretameses Efeso di sa kaia hāa!” témé.

³⁵ Igabam kò x'áé-dxoom dim góá-kg'ao ba xg'ae sa nqookagu, a ba a máá: “Efeso di tu khóe tuè, wēem khóe ba q'ana hāa*, Efeso dim x'áé-dxoo ba kaia hāas Aretameses dim tempelem dim kòre-kg'ao me e sa, naka nqarikg'ai koe guu a cg'áea hāas sere-sere sa hēéthēe e! ³⁶ Ncēe zi gúu zia ntcoēe tama, gaa domka méé tu nqooa hāas gúu si i, naka

* 19:35: Wēem khóe ba q'ana hāa - Gerika sa ko máá: “Dii ba gáe c'úua hāa?” témé.

táá c'ěe guú ga qháése kúru guu. ³⁷ Ncěe xu khóe xu ncěe tu ncěe koe óágara xua ts'ää tama, a xu a gataga gatá dis nqári sa cóe tama. ³⁸ Khama ncěe Demeterio ba hěe naka gam di xu tsée-kg'ao xu hěéthěe ko c'ěem khóem cgoa ncōoan úúa hāa ne, xu x'aiga-coa xu hāna, i qhàian xgobekg'amsea. Guu xu naka xu gaa koe síi chibi-chibiku. ³⁹ Igabaga ncěe xao kò c'ěe guú úúa hāa, ncěe xao còoka úú kg'oana hāa a, ne xao gha kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe nxàe e. ⁴⁰ Ncěe i ma ncěe cárn ka ii khama, ta gha ncěe kúrúseas gúus ka kaias cg'ães q'oo koe hāa. Xoara máase ga káa a, gaan cgoa ta ga ncěes tcěe-tcěe sa ncěe máase e khama," tam méé. ⁴¹ Ncěetam ko mééa xg'ara kam kò xg'ae sa qōo q'aakagu.

20

Maketonia koe hěe naka Akaia koe hěéthěe e

¹ Eēs ko tcěe-tcěe sa chōo kam ko Paulo xgaa-xgaase-kg'aoan tciaa xg'ae, a ba a ghui-ghui tcáo ne, a x'áe ne, a ba a tcg'oa a Maketonia koe qōo. ² Eē xu qgái xum ko tchoaba, a kò khóe ne kái kg'uiian cgoa ghui-ghui tcáo, a ba a síi Akaia koe tcāa, ³ a gaa koe síi ngoana nxoean x'āe. Siria koem kò qōo kg'oana kam kò bóo q'āa, Juta xu qg'áikua máa mea hāa sa, khamam kò Maketonia koem gha kabise dis tc'ěe sa kúru. ⁴ Gam cgoa kò hāa xu khóe xua kò Sopaterem Pirom ka cóasem ncěe Berea koe guua ba hěe, naka Tesalonika koe kò guua tsara Arisetarekoa tsara Sekumadua tsara hěe, naka Gaiom Derebe koe ko guua ba hěe, naka Timoteo ba hěe, naka Asia dim nqōóm koe ko guua tsara Tigikoa tsara Terofimoa tsara hěéthěe e. ⁵ Ncěe xu khóe xu kò sixae cookg'ai koe qōo, a síi Teroa koe qāa xae e. ⁶ Igaba xae kò sixae skepes cgoa Filipi koe guu a qōo, péré gāe-gāe úú tamas pérés ko tc'ōoēs kōēs qāa q'oo koe. A xae a 5 cárn qāa q'oo koe Teroa koe síi cgae xu, a xae a kò síi gaa koe 7 cárn hāa.

Paulom dis dāra sa Teroa koe

⁷ Tc'āa dim cárn bekem dim ka xae kò hàara xg'ae a xae a péréan tc'ōó. Paulo ba kò khóe ne cgoa qarika kg'ui, i nxāakg'aiga síi ntcúu nqáean tcāa, xúrikom cárn kam gha qōo sam kò dtcāasea hāa khama. ⁸ Eē ta kò xg'aea hāam nquum tc'amaka hāam koe i kò kái lampian hāa hāa. ⁹ Me kò qári-kg'ao-coam Etiko ta ko ma tciiē ba fensteres koe ntcōe, ncěe kò Paulom kò ko qāose kg'ui ka ko kaisase x'óma cg'áe ba. Tc'oms ko tàa me kam kò ngoana dim nquum koe guu a gómankg'ai koe cg'áe, a síim ko ghuiē ka x'óoa. ¹⁰ Me kò Paulo ba xōa, a ba a qári-kg'ao-coam tc'amkg'ai koe ncemea xōose, a ba a x'ōa ba ka xgábé me, a máa: "Táa q'ae guu, kg'ōeam hāa ke," témé. ¹¹ A ba a gaicara tc'amaka hāam nquum koe qāo, a síi péréan tc'ōó. Kg'ui cgoa nem ko i nxāakg'aiga síi cárn tcg'oa, me xgoaba. ¹² Ne kò khóe ne qári-kg'ao-coa ba kg'ōeam hāase x'áean koe sée a úú, a ne a kò kaisase qgài-qgai tcáoē.

Teroa koe guu a Milete koe qōo ne

¹³ Xae xgoaba a skepes q'oo koe tcāa a xae a Asose koe qōo, ncěe gaa koe xae kò Paulo ba síi skepes cgoa sée kg'oana koe. Ncěetam kò ma kg'ónōsea, nqàrē cgoam kò ko gaa za síi khama. ¹⁴ Eēm ko Asose koe síi xg'ae cgoa xae e ka xae ko sée me, a xae a skepes cgoa Mitilene koe síi. ¹⁵ Q'uu dim cárn ka xae kò skepes cgoa qōo, a Kiose koe síi tcāa. Eēm cárn qāa q'oo koe xae kò tchoaba a síi Samose koe tcāa, a q'uu dim cárn ka Mileto koe síi. ¹⁶ Me Paulo Efeso koem gha nqáe a qōo sa bīrīse, nxāasegam gha táa Asia dim nqōóm koe síi qāo x'aean hāa ka. Pentekoste dim cárn cookg'ai kam gha síi Jerusalema koe tcāa sam kò qháea máana hāa khama.

Paulo ba ko Efeso di xu kaia xu cgoa cōo di sa kg'ui

¹⁷ Mileto koem ko guu kam kò Paulo ba Efeso koe khóean tsééa úú, síi i gha kerekes di xu kaia xu tciaa máa me ka. ¹⁸ Eē xu ko gam koe hàa kam ko bīrī xu a máa: "Q'ana xaoa, ntar kò ko ma kg'ōe sa, wée x'aean ncěer kò gaxao cgoa hāna ka, tc'āa dim cárn Asia dim nqōóm koer ko hàam koe guu a. ¹⁹ Juta ne kò kúrúa bóo te, a ne a kàa zi ka qarika xgàe te,

igabar X'aigam *Nqari* ba cg'aré-cg'aresean cgoa hěé naka tcgái tshàran cgoa hěéthěé kúrúa máána hãa. ²⁰ *Q'ana xao hãa*, c'ěe gúù gatuar ga hùì cgoa tuar kò táá gatu koe chóm sa, igabar kò wěe ne khòe ne cookg'ai koe hěé naka x'áéa tu koe ga hěéthěé gaan ka xgaa-xgaa tu u. ²¹ Juta ne hěé naka Gerika ne hěéthěér qarika bìrí hãa, gane di chìbian koe ne gha tcóóse a Nqarim koe kàbise a gatá dim X'aigam Jesom koe dtcòm sa.

²² “Igaba bóò, ncěskar ko Jerusalema koe qòò Tcom-tcomsam Tc'ěem ka chùìe a, gaa koe gha síí kúrúse cgae te sar c'ùua hãase. ²³ Wěem x'áé-dxoom ěer kò tcàam koem kò Tcom-tcomsam Tc'ěe ba qarika bìrí te, qáé-nquuan koe hěé naka qóm cgoa qgóókuan hěéthěéa tééa máá tea hãa sa. ²⁴ Gatà i ii igabar kò táá tiris kg'òe sa cgáés iise sééa mááse. Nooase cgáéa máá teas gúù sa X'aigam Jesom máá tea hãa tsééan xg'ara-xg'ara si i khama. Wěe *qaria te cgoar ko gaan koe tséé, qàrò-kgaom* kòès koe ko qàròm khama ma. Ncěs tséé sa ko khòe ne qarika qàe tchòàn Nqarim di cgómkuan di ka bìrian di si i.

²⁵ “Q'ana ra hãa, xao gaicara kg'áía te hòò naka bóò hãa tite sa, gaxao ncěe wěéa xao xg'aeku koer kòò qòò a te a ko x'aian *nqarikg'ai di ka* xgaa-xgaa xao. ²⁶ Gaa domkar ko ncěem cárn ka bìrí cgáé-cgae xao o, ncěe c'ěe-kg'áía tu kò ko aaguse ne i tí chibi tama a gha ii sa. ²⁷ Wěes Nqarim ko tc'ěe sar bìrí tua, c'ěe gúù gar chóm-kg'ai tu u tama. ²⁸ Q'óése méé xao hãa, naka xaoa wěes xg'aes ghùuan di sa thěé q'óé. Tcom-tcomsam Tc'ěe ba kòre-kg'ao iise gaxaoa tòò xaoa hãa, kerekes Nqarim di sa xao gha kòre ka, ncěe Gam di c'àòan kam x'ámáa sa. ²⁹ Q'ana ra hãa, qòòar hãa koe i gha bèe-beesa ncuutshaan xg'aekua tu koe hàà tcàa sa, ncěe cuiskaga ghùuan bóò guua hãa tite e. ³⁰ Gatu xg'aeku koe ga igaba xu gha kàma zi gúù zi ko kg'ui xu khòe xu guu a tcg'oa, a xu a gha xgaa-xgaase-kg'ao ne *tseeguan dim dàòm koe* tcg'òò, xùri xu ne gha ka. ³¹ Ke méé tu kókò hãa! Naka tua tc'ěe-tc'ěese, ngoana kurian ncěe nqáéa hãa kar ko koaba ba hěé naka ntcùú ba hěéthěé wěéa tu ga tcgái-tshàran cgoa tchàno-tchano sa.

³² “Ncěskar ko Nqarim tshàu q'oo koe tcàa tu u. Gam dim kg'uim cgómkuan di ba méé tu tc'ěe-tc'ěese. Ncěe ba qarian úúa, tshàòam gha ghùì tu u di i, a gha gataga ts'ee-ts'ee kg'aikuan máa tu u, wěe ne ěe Nqari ba máàsea hãa nem ko ma máa khama. ³³ C'ěem khòem di selefera, kana gauta, kana qgáían gar ncóó ta ga hãa. ³⁴ Gaxao igaba xao q'ana hãa, tiri tshàuan ncěe ko ěer tcàoa hãa gúùan máa te sa, naka tíí ka c'ěe xu tcàoa hãa gúùan hěéthěé e. ³⁵ Wěe zi gúù zi ěer kúrúa hãa zi koer x'ái xaoa, ncěeta ma tsééan ka méé ta ěe kg'amka ne hùì sa, naka ta gataga X'aigam Jesom di kg'uian tc'ěe-tc'ěese, ncěem kòò máá: ‘C'ěem khòe ba c'ěes gúù sa tcg'òò a máa nea kaisase ts'ee-ts'ee kg'aièa, tchoanà tshàu a séèan ka,’ témé sa,” tam Paulo méé.

³⁶ Ncěetam ko mééa xg'ara kam kò wěéa xu cgoa ga qhòm tsi qurù a còrè. ³⁷ Xu wěéa xu ga kaisase kg'ae, a xu a Paulo ba xgábé, a x'obè me. ³⁸ Me kò ma x'áè xua sa kò kaisase tshùù-tcaokagu xu, ncěe cuiskaga xu gaicara kg'áía ba hòò naka bóò hãa tite sa.

21

Paulo ba ko Jerusalema koe qòò

¹ Eě xae ko gaxu cgoa q'aa, ka xae kò skepes cgoa qòò, a xae a tchàno a Kose koe síí, a xùrikom cárn ka Rotese koe síí tcàa, a gaa koe guus ka Patara koe qòò. ² Xae Finikia koe ko qòòs skepe sa sao-xg'ae, a gaas koe tcàa, a qòò. ³ Eě xae ko *tshàan ka nxama-nxamaèa hãam nqòò-coam* Kuperò di ba hòò, ka xae kò dxàe xòe za ntcòò me, a Siria koe qòò, a Ture koe síí tcàa, gaa koes kò skepe sa ěes nqàò hãa zi gúù zi xòò khama. ⁴ Gaa koe xae kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hòò, a xae a kò 7 cáman gaxu cgoa hãa. Tcom-tcomsam Tc'ěem di qarian ka xu kò Paulo ba bìrí, táá méém Jerusalema koe nqáé sa. ⁵ Igaba ěe i ko gaxae di cáman xg'ara ka xae kò xgoaba, a dàò xae koe qòò. Ne kò wěéa ne ga, khòe zi hěé naka cóán ga hěéthěé, úúa tòò xae e. Ta nxākg'aiga x'áé-dxoom ka tchàa koe síí, a ěe ta ko tshàam-kg'ám koe síí ka ta kò qúrúa ta cgoa qom, a còrè. ⁶ Xae kò nxāaska x'áè ne a skepes koe tcàa, ne gane x'áéan koe kàbise a dìbi.

⁷ Eẽ xae ko Ture koe guuam dàòm cgoa xg'ara, ka xae kò Petolemaia koe tcàà, a xae a kò sixae ka c'ëea ne tsgámkagu, a gane cgoa cúim cáim ba hãa. ⁸ A xae a q'uu dim cáim ka xgoaba, a Kaesarea koe hàà, a xae a Filipim dim nquum koe síi tcàà, qãè tchòan dim kg'ui-kg'ao ba, ⁷ xu *hùi-kg'ao xu Jerusalema koe kò nxára tcg'òòèa xu ka c'ëe ba*, a gam cgoa hãa. ⁹ Qanega sèèè ta ga hãa zi cóá zi 4 zim kò úúa hãa, ncêe kò porofita zi.

¹⁰ Eẽ xae gaa koe cáim-coa xu hãa, kam kò Agabose ta ko ma tciièm porofiti ba Jutea koe guu a hàà. ¹¹ Sixae koem ko hàà kam kò Paulom dim bàne ba sèè a ngàrèa ba hëe naka q'óma ba hëéthëe qáé, a máá: “Ncêea Tcom-tcomsam Tc'ëem ko méé ga a: Ncêem bànem dim khòem gha ma Jerusalema di ne Juta ne ka ma qáèè ga a, a ne a táá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcàà me,” témé.

¹² Eẽ xae ko sixae hëe naka èe koe kò hàna ne khòè ne hëéthëe ncêes gúu sa kóm, ka ta kò Paulo ba dtcàrà, táám gha Jerusalema koe qòò sa. ¹³ Igabam kò Paulo xòà ta a, a máá: “Dùú sa tu ko kúrú ncêe tu ko kg'ae a ko thòò-thòò tcáo te ka? Qáé-nquum koe tcààèan cúí ra kg'ónòsea máá tama, igaba ra X'aigam Jesom di cg'òèan domka Jerusalema koe x'óóan ga thëe kg'ónòsea máána,” témé. ¹⁴ Eẽ ta ko bóò, kg'uia ta tàà mea hãa tite sa, ka ta kò guu me, a máá: “X'aigam *Nqarim* ko tc'ëe sa méés kúrúse,” témé. ¹⁵ Eẽ xu cáim xu qãá q'oo koe xae kò Jerusalema koe abagu, a qòò. ¹⁶ Xu kò c'ëe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Kaesarea di xu qòò cgoa xae e, a kò Menaso ta ko ma tciièm khòem Kupro di x'áé koe úú xae e, kg'aiakam xgaa-xgaase-kg'ao ba, ncêe xae gha síi x'áè cgoa ba.

Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcààè, a Roma koe síi (21:17–28:31)

Paulo ba ko Jakobo ba dàra

¹⁷ Eẽ xae ko Jerusalema koe hàà ka ne kò dtcòm-kg'ao ne qãèse-hààkagu xae e. ¹⁸ Xùrikom cáim kam kò Paulo ba sixae cgoa Jakobom koe qòò, xu kò wèé xu kaia xu hànaa. ¹⁹ Eẽm ko tsgámkagu xua xg'ara kam kò wèés gúus èem Nqari ba gam di tséèan koe guu a qhàò zi di ne koe kúrú hãa sa cúí cúí qãèse bìrí xu.

²⁰ Eẽs gúu sa xu ko kóma xg'ara ka xu kò Nqari ba dqòm. A xu a nxãaska bìrí me a máá: “Bóò tsi ko, sixae ka qòese tseè, nta noo tcám-tcàma nea Juta ne xg'aeku koe dtcòma hãa sa, a ne a wèéa ne ga Moshem di x'áèan qgóó qaria hãa. ²¹ Tsáá ka ne bìrièa hãa, wèé ne Juta ne èe táá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe hãa ne tsi ko xgaa-xgaa, Moshem di x'áèan ne gha ntcoe sa, a kò bìrí ne, táá ne gha gane di cóán q'ãe nqãa-qgai khòò, kana Jutan di cauan xùri sa. ²² Kháé sa gha nxãaska dùú sa kúrúè? Tseegukaga ne gha kóm, hààraa tsi hãa sa. ²³ Ke ncêe xae ko bìrí tsi gúu sa kúrú. Gàisea hãa xu khòè xu 4 xua ncêe koe hàna. ²⁴ Ke gaxu cgoa tempelem koe qòò, naka q'ano-q'anosean di xg'aàku sa gaxu cgoa tcana máá. Suruta máá xu naka xu gha nxãasega tcúúa xu dqòm. Nxãaska ne gha wèé ne *khòè ne q'ãa*, wèé gúuan èe tsáá ka ko nxàèè nea tseegu tama sa, igaba tsi ko Nqarim di x'áèan qgóó qari sa. ²⁵ Igaba táá zi qhàò zi di ne ncêe dtcòma hãa ne: xae tcgãya sa góá máána hãa, sixae ma bóò hãa sa, a máá, táá méé ne kúrú máàseèa ngàrian ko máàè tc'òòan tc'òò guu, naka nea c'áòan tc'òò guu, naka nea táá chúú-chuu a cg'òòè kg'oo-coan kg'oo guu, naka nea cg'áràn kúrú guu, ta ko méé sa,” ta xu méé.

²⁶ Me kò Paulo ba gaa xu khòè xu sèè, a ba a xùrikom cáim ka gaxu cgoa xg'ae a q'ano-q'anosean di xg'aàku sa tcana máá. A ba a tempelem koe tcàà, a nxàè, n-cáma i gha gaa q'ano-q'anosean di cáman chòò sa, a gataga nxàè, gaxu di dàà-máákuan gha n-cáma kúrúè sa.

Paulo ba ko qáèè

²⁷ Eẽ i 7 cáman nqáéa hãa ka xu kò c'ëe xu Juta xu Asia koe guua xu tempelem koe bóò me; a xu a kò wèé xu khòè xu qg'ái, xu tshàua xu cgoa qgóó me, ²⁸ a q'au a máá: “Iseraele di xao khòè xaoè, hùi xae e! Ncãa ga me e khòem wèé khòèan ko wèé qgálan koe xgaa-xgaa ba, gatá di ne khòè ne hëé, x'áè-kg'áman ga hëé, naka ncêem qgáim kaga hëéthëe ko

tshúù gúùan kg'ui ba, a Gerikan gataga tempelem koe óágara hãa, a gatà hěes ka ncēm qgáim tcom-tcomsa ba cg'ãè-cg'ãea hãa!" témé. ²⁹ Ncēeta xu kò méé, Terofimom Efeso di ba xu kò Paulom cgoa x'áé-dxoom koe bóòà hãa khama, a xu a kò tc'ēea máá, Paulo ba tempelem koe tcāà mea, ta tc'ēea hãa.

³⁰ Me kò wèém x'áé-dxoo ba xháés ka tcāàè, ne khòè ne wèé ne qgóéa xg'ae a tempelem q'oo koe Paulo ba qgóó a tceea tcg'òó, i kò tempelem di nquu-kg'áman kúúga tcēekg'ammè.

³¹ Paulo ba ne kò cg'õo kg'oana kam ko Roma di xu ncõo-kg'ao xu dim kaia ba bìriè, Jerusalemam wèé ba tshúù qgái koe hãa sa. ³² Kam ko cúí q'oro ncõo-kg'ao xu hěé naka ncõo-kg'ao di xu tc'āà-cookg'ai xu hěéthěé sée, a khòè ne koe qgóéa tcāà. Eē ne ko khòè ne ncõo-kg'ao xu cgoa bóò me ka ne kò Paulom xg'ám guu.

³³ Me kò nxāaska ncõo-kg'ao xu dim kaia ba gaa koe síí a Paulo ba qgóó a qáé me, a x'áé, cáim táuan cgoa méém qáéè sa. A ba a tēè, dìim ii sa, a gataga dùú sa kúrúa hãa sa. ³⁴ Ne kò xg'aes koe c'ēe ne cúis gúù sa q'au, ne c'ēe ne tãá sa q'au. Are sa kò hàna khamam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba táá q'āa, dùús ko kúrúse sa, a kò gam di xu ncõo-kg'ao xu x'áé, Paulo ba xu gha sée a ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe úú sa. ³⁵ Eē xu ko q'ábà qaò dim qgáim koe síí kam kò *Paulo* ba ncõo-kg'ao xu ka qgóóà ghùìè, khòè ne di xgòàn ka. ³⁶ Wèéa ne kò xùri me, a kò q'au a ko máá: "Cg'õo me," témé khama.

Paulo ba ko tééa mááse

³⁷ Eē xu ncõo-kg'ao xu gaxu dim x'áém koe tcāà me kg'oana, kam ko Paulo ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tēè a máá: "C'ēs gúù sa ra gáé ga kg'ui cgoa tsi?" témé. Me máá: "Gerika sa tsi koáé cèè kg'ui?" ³⁸ Kháé tsi nxāaska Egepeto tsi tama tsia, ncēe kò nqáéa x'aèan ka tshúù sa ghùia tsi, a 4,000 xu cg'õo-kg'ao xu qāáka úúá tsi?" tam ma tēè me. ³⁹ Me Paulo xòà a máá: "Tíí ra Jura ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, cgáém x'áé-dxoom dir x'āè-kg'ao ra. Cgómna guu te nakar khòè ne cgoa kg'ui," témé.

⁴⁰ Me kgoara máá me, me Paulo q'ábà ko qaòè qgái koe tēèse tshàua ba cgoa khòè xu x'ái, nqoo xu gha ka. Eē xu ko qhái ta ma nqoo kam ko Paulo Hebera sa kg'ui cgoa xu, a máá:

22

¹ "Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, ncēeska xao tiris tééa mááse sa komsana, ncēer ko ncēeska gaxao cookg'ai koe nxàe sa," témé. ² Eē xu ko kóm me ko Hebera dis kg'ui sa kg'ui cgoa xu ka xu kò kaisase nqoo.

Me nxāaska Paulo ba máá: ³ "Tíí ra Jura ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, a ra a ncēm x'áé-dxoom koe kaikaguèa, a ra a kò x'aèan àbo ga xu di ka Gamalielelem di nqàrè-kg'aman koe qarika xgaa-xgaaè, a kò Nqari ba qarika tsééa máá, gaxao wèé xao ncēe cáim ka ii khama. ⁴ Xùri-kg'ao ne ncēm dàòm *Jesom* di ner kò x'ooan koe xgàra, kg'áò-khoean hěé naka dxàe-khoean hěéthěér kò qáé, a ra a kò qáé-nquuan koe tcāà a, ⁵ ncēm ga ma kaim peresiti ba hěé naka kaia xu dis xg'ae sa hěéthěé ma nxàea tseegukagua máá tea hãa khama ma. Tcgāya zi Damaseko di xu Jura xu góá máàèa hãa zir kò sée, a ra a Damaseko koe úú, a ra a gaa koe síí khòè ne qáé, a sée a Jerusalema koe óá ne, nxāasega ne gha xgàràè ka.

Paulo ba ko nxàe, nta ma Jesom cgoa xg'aea sa (Tsee 9:1-19; 26:12-18)

⁶ "Eēr ko koaba di x'aè ka Damaseko qàe koe hàà, kam ko kúúga kaisase tcààkom x'áà ba nqarikg'ai koe guu a x'áà-x'aa te, ⁷ kar ko gómankg'ai koe cg'áé, a ra a kg'ui ba kóm me ko bìrí te a máá: 'Sauloè! Sauloè! Dùús domka tsi ko xgàra Te?' témé. ⁸ Ra tēè Me a máá: 'Díí Tsia X'aigaè?' témé. Me xòà te a máá: 'Tíí Ra Jeso Ra a, Nasareta di Ra, ncēe tsi ko tsáá xgàra Ra,' témé. ⁹ Xu kò tíí cgoa kò hãa xu khòè xu x'áà ba bóò, igaba xu ko táá Gaam ēe kò tíí cgoa kg'uim di kg'ui-q'ooan kóm. ¹⁰ Ra tēè Me a máá: 'X'aigaè, dùú ra gha kúrú?' témé. Me X'aigam *Nqari* ba bìrí te a máá: 'Tēè, naka tsia Damaseko koe qòò, gaa koe tsi

gha sí bíriè wée zi guù zi *Tíí* x'áè tsia hãa zi, kúru tsi gha zi,' témé. ¹¹ Xu tí cgoa kò hãa xu khóè xu qg'óò hì a Damaseko koe úú te, x'áàm di tcàà-q'ooa nea ko cg'õo tcgái tea hãa khama.

¹² “Me kò Ananiase ta ko ma tciièm khóè ba hàà bóò te. Ngari-tcáóam khóèm x'áèan ko komsana me e kò ii, a ba a kò wée ne Juta ne gaa koe x'áèa ne ka kaisase tcommèa.

¹³ Me dxùukg'aia te koe téé a ba a máá: ‘Tíí qõe tsi Saulo tseè, bóò gaicara!’ témé. Ra kò gaam x'aèm èem kaga bóò me. ¹⁴ Kam ko nxãaska máá: ‘Nqarim gatá ka xõò ga xu di ba nxará tcg'óò tsia hãa, x'áèa ba tsi gha q'ãa ka, a tsi a tchànóm Khóèm *Jeso* ba bóò ka, a Gam kg'ám koe guuam kg'ui ba kóm ka. ¹⁵ Eè tsi bóò a kóma hãa zi koe tsi gha Gam dim nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii ka, wée khóèan koe. ¹⁶ Ka ncēeska tsi ko dùú sa qãà? Tēe naka tsia tcguù-tcguuè naka i chibia tsi xg'aàra tcg'òòè, tcii cg'òè Me kose,’ témé.

Paulo ba ko tciè a sí qhàò zi di ne xgaa-xgaa

¹⁷ “Eèr ko Jerusalema koe kabise, a ra a ko tempelem koe còrè, kar ko c'èes sòokuris ka tcãàè. ¹⁸ A ra a *X'aigam Ngari* ba bóò Me ko tíí cgoa kg'ui a ko máá: ‘Qhàé, naka ncēeskaga Jerusalema koe tcg'oa, cuiskaga ne Tíí ka nxàea tseegukaguan tsari dtcòma hãa tite ke,’ témé. ¹⁹ Ra kò xoa a máá: ‘X'aigàè, ncēe xu khóè xua q'ana, wèem còrè-nquum koer kò ko tcãà a ko èe ko Tsáá koe dtcòma ne qáé, a ra a ko xg'ám ne sa. ²⁰ Eè i ko Tsarim nxàea tseegukagu-kg'aom Stefanem di c'áòan ntcãaguè, kar ko tíí ga ra gaa koe tééa-tēe a ra a ko gaxu cgoa dtcòmku, a kò èe ko cg'õo me xu di qgáian kòrè,’ témé. ²¹ Me nxãaska X'aiga ba bíri te a máá: ‘Qòò, nquù kar gha tsééa úú tsi, tãá zi qhàò zi di ne koe ke,’ témé,” tam Paulo méé.

Paulo ba ko xg'ámmè, Roma dim khóè me e igaba

²² Xu kò khóè xu Paulo ba komsana, me nxãakg'aiga qõò a sí ncēeta méé. Xu kaisase q'au a máá: “Ncēeta iim khóè ba méem nqõómkg'ai koe tcg'òòè, qãè tama ia, kg'òèm gha sa ke,” témé. ²³ Eè xu ko q'au, a ko qgáia xu xaoa q'aa, a ko góman dōea kãé tc'amaka, ²⁴ kam ko tc'amaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'aim ncõo-kg'ao xu di ba x'áè, me Paulo sí ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe tcãàè, a ba a xg'ámmèkose tēèè. *Tc'amaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai* ba kò q'ãa kg'oana, dùús domka xu ko khóè xu èeta ma q'au cgae me sa khama. ²⁵ Eè xu ko qáéa xòò me, sí xu gha xg'ám me ka, kam kò Paulo ncõo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'aim èe kò qàea ba koe tēem ncēe nqãaka hãnas téé-q'ooos dim ka máá: “A x'áèa ne kgoara hãa, Roma dim khóèm gha xg'ámmè sa, ncēe kg'ui zi cgoa kò táá tēèè a nxãata ma chibi-chibiè ba?” témé.

²⁶ Nqãaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'aim ko ncēes guù sa kóm kam ko tc'amaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'aim koe sí xàà si, a máá: “Nta tsi gha hēé? Ncēem khóè ba Roma dim khóè me e ka,” témé.

²⁷ Me tc'amaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba Paulom koe síí, a tēè me a máá: “Bíri te, Roma di tsi khóè tsi ii sa?” témé. Me máá: “Eè, gaar ga ra a,” tam ma xoa. ²⁸ Me nxãaska tc'amaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba máá: “Tíí ra kaisa surutan surutaa, nxãasegar gha Roma dim x'áè-kg'ao ba kúru ka,” témé. Me Paulo ba xoa a máá: “Igabar tíí nqõóm dir x'áè-kg'aor iise ábàèa,” témé.

²⁹ Xu èe kò tēè me kg'oana hãa xu qhàése guu me. Me tc'amaka hãnas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba q'ae, èem ko bóò q'ãa, Paulo ba Roma dim khóèm me e, igabam táuan cgoa qáé mea sa ka.

Paulo ba Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu dis xg'aes koe

³⁰ Ncõo-kg'ao xu dim kaia ba kò qãèse q'ãa kg'oana, dùús kam ko Paulo ba Juta ne ka chibi-chibiè sa, khamam kò q'uu dim cáim ka kgoara me, a ba a x'áèan tcg'óò, kaia xu peresiti xu hēé naka kaia xu dis xg'ae sa hēéthēé xu méé xu xg'ae sa. Me kò nxãaska Paulo ba cookg'aia xu koe óaga.

23

¹ Me Paulo ba kaia xu dis xg'ae sam qāēse téé a ko tcgái-q'ooa sa koe bóò koe máá: “Tíí kíí ga xaoè, Nqarim cookg'ai koer q'anós tcáós cgoa tchànos kg'òè sa kg'òèa hãa ncēes koosega,” témé. ² Kam ko nxāaska kaia peresitim Ananiase ba ēē kò Paulom qàe koe téé-tēē xu bìrí a máá, xg'ám kg'ám me mée xu, témé. ³ Me nxāaska Paulo bìrí me a máá: “Nqari ba gha xg'ám tsi, tsáá ēē q'úúse xg'aàèam nquum cgáé-q'oo khama ii tseè! Eē koe tsi ntcōe a ko chibia te bóò x'áèan ma ii khama, igaba tsi ko tsáá ga tsi x'áèan ntcoe, thōò-thōò mée ra, ta mééan ka,” témé.

⁴ Eē kò Paulom qàe koe téé-tēē xu kò bìrí me a máá: “Kaia peresitim Nqarim di ba tsi koáé cgúí?” témé. ⁵ Me Paulo ba xoa xu a máá: “Tíí kíí ga xaoè, kaia peresiti me e sar kò bóò q'āa tama; góásea i hãa a kò máá: ‘Táá tc'āà-cookg'aim tsari ne khòè ne dim ka cg'āè gúù kg'ui guu!’ témé khama,” tam mée.

⁶ Me kò nxāaska Paulo ba, c'ēa xu Saduke e, xu c'ēa xu Farasai e sam kò q'ana hãa khama xg'aes cookg'ai koe q'aua tcg'òó a máá: “Tíí kíí ga xaoè, tíí ra Farasai ra a, Farasai khara ka cóáse ra a. Tēèkus q'oo koer hãa, x'óóa ne gha x'ooan koe tēē di nqòò ner úúa hãa khama,” témé.

⁷ Eēm ko ncēeta mééa xg'ara kas ko Saduke xu hēē naka Farasai xu hēēthēē xg'aeku koe mēéku sa tēē, si xg'ae sa q'aa-q'aase. ⁸ Saduke xu kò máá, x'ooan koe tēē sa káà si i, i moengelean ga káà a, me tc'ēē ba thēē káà me e, témé khama. Igaba xu kò Farasai xu ncēē gúúan wēē ga hàna sa dtcòm. ⁹ Si kò kaisas tcēē-tcēē sa tēē, xu c'ēē xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu ncēē kò Farasai di ii xu tēē a kaisase ntcoeku a máá: “Ncēm khòè ka xae cúí gúù tshúù ga hòò tama. Kháé dùú sa gha ii, ncēē c'ēedaokam kò tc'ēē ba kana moengele ba kg'ui cgoa mea ne?” ta xu mée. ¹⁰ Si xg'ae sa kaisase mēéku, me tc'amaka hànas téé-q'oos dim ncōo-kg'ao ba q'áo, Paulo ba xu gha sēē a tòà q'aas gúùs ka, khamam ncōo-kg'ao xu bìrí, xōa xu gha a síí qarika sēēa tcg'òò me, a ncōo-kg'ao xu dim x'áém koe úú me ka.

¹¹ Xùrikom ntcùum kam ko X'aigam Nqari ba Paulom qàe koe hàà téé a máá: “Tòón tcáo! Ncēē tsi kò Tíí ka ma Jerusalema koe nxàea tseegukagua khama mée tsi gataga ma thēē Roma koe nxàea tseegukagu,” témé.

Paulom gha cg'òòè dìs kàa sa

¹² Q'uu i ko ka xu ko Juta xu tcúú qáé, a xu a kaias gāises cgoa gāise, cuiskaga xu tc'òó kana kg'áà tite di sa, Paulo ba xu cg'òò tamas cookg'ai koe. ¹³ Ncēes gāise sa kò kúrúa hãa xu khòè xua kò 40 sa nqáéa hãa. ¹⁴ Kaia xu peresiti xu hēē naka *khòè ne di xu* kaia xu hēēthēē koe xu kò síí a máá: “Gāisea xae hãa kaias gāises cgoa, cúí gúù ga xae xám tite sa, Paulo ba xae cg'òò tamas cookg'ai koe. ¹⁵ Ke mée xao ncēeska gaxao hēē naka kaia xu dis xg'aes di xu hēēthēē ncōo-kg'ao xu dim kaia ba bìrí nakam máà xao o me, gam ka xao qāēse q'āa kg'oana khama ma kúrúse ná. Sixaea ncēē koem hàà tamas cookg'ai koe cg'òò ba kg'ónòsea máána hãa ke,” témé.

¹⁶ Igaba ēem ko Paulom ka qōeses dim cóá ba gaas kàa sa kóm, kagam ko síí Paulo ba bìrí si, ncōo-kg'ao xu dim x'áém q'oo koe. ¹⁷ Me nxāaska Paulo ba c'ēem tc'āà-cookg'aim nqāaka hànas téé-q'oos di ba tcii, a bìrí me a máá: “Ncēm qáíí-kg'ao ba sēē naka tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe úú, c'ēes gúù sam úúa hãa bìrí mem gha sa ke,” témé. ¹⁸ Me nxāaska sēē me, a ba a tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe úú me. A ba a máá: “Paulom qáéèa ba tséé tea, ncēm qáíí-kg'ao bar gha tsáá koe óá ka, c'ēē gúùm úúa, bìrí tsi kg'oanam hãa a khama,” témé.

¹⁹ Me tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba qáíí-kg'ao ba sēē, a dxùukg'aia ba za tcéèa nqáékagu me, a tēē me a máá: “Dùú sa tsi úúa hãa, bìrí te kg'oana tsi hãa sa?” témé. ²⁰ Me máá: “Juta xu kg'uia xg'aea hãa, dtcàrà tsi xu gha, tsi q'uu ka Paulo ba kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe óága ka, gam ka xu qāēse tēēa kg'ónò kg'oana khama xu kò hēē. ²¹ Igaba táá nqábé xu guu, 40 sa nqáéas xg'aes khòè xu di sa qàe mea hãa ke. Gāisea xu

hãa, tc'óó a xu a kg'áa tite sa, cg'óo me tama xu hãas cookg'ai koe ke. Kg'ónòsea xu hãa ncēeska, a qāa hãa nxàe tsi ghas cúí sa, gaxu dis dtcàràs koe.

²² Me tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'āa-cookg'ai ba qáíí-kg'ao ba bírí me qōò, a q'āa-q'āa me, a ba a máá: “Táá cúí khòe ga ncēe gúuàn ncēe tsi tíí koe xàa hãa bírí guu,” témé.

Paulo ba ko Kaesarea koe úúè

²³ Me nxāaska c'ēe tsara nqāaka hàna téé-q'ooan di tsara tc'āa-cookg'ai tsara tcii, a bírí tsara a, a máá: “Kg'ónòse tsao naka 200 xu ncōo-kg'ao xu sée, 70 xu bì qábì-kg'ao xu hēe naka 200 xu kg'áo xaose xu hēéthēe e, naka xao Kaesarea koe ncēm ntcùúm ka 9 di x'aè ka qōò, ²⁴ Paulo ba bìan qgóóa máá, nakam nxāasega tc'āa-cookg'aim Felikisem koe qāese úúè,” témé. ²⁵ A ba a kò tcgāya sa ncēeta ma góá:

²⁶ “Tíí ra Kelodiase Lisiase ra a,

“Tc'āa-cookg'aim Felikisem tcom-tcomsa bar ko góá máá:

“Tsgámkua ne!

²⁷ “Khòem ncēer kò tcgāyas cgoa tséé úú ba Juta xu ka qgóóèa, xu kò cg'óo me kg'oana, igabar kò tiri xu ncōo-kg'ao xu cgoa hàà, a hàà hùí me, Roma dim khòe me e sar kò kómá hãa khama. ²⁸ Q'āa kg'oana ra kò hãa, dùús domka xu ko chibi-chibi me sa, khamar ko nxāaska gaxu dis xg'aes kias koe óá me. ²⁹ Ra kò bóò, chibi-chibi mes gaxu di sa kò gaxu di x'áèan di ii sa, igaba i ko cg'óoem gha kana qáèem gha di chibia ba kg'anoa hãa di chibian kàa a. ³⁰ Eèr ko èem khòem koe gha hàà kúrúses kàa sa q'ākaguè, kar ko cúí q'oro tsáá koe tsééa úú me. A ra a gataga èe ko chibi bóò me xu thēe x'áèan máa, chibian èe xu úú cgoa mea xu gha tsáá koe úú ka,” témé.

³¹ Xu kò nxāaska ncōo-kg'ao xu gaxu di zi x'áè-kg'ám zi komsana, a xu a Paulo ba sée a ntcùú ka Antipatirise koe úú. ³² Xu q'uu dim cárm ka nqàrè cgoa hàna xu khòe xu, èe kò bìan qábì hãa xu guu xu Paulo ba úú, xu gaxu ncōo-kg'ao xu dim x'áém koe kabise. ³³ Eè xu ko bìan qábì hãa xu khòe xu Kaesarea koe síí, ka xu kò tc'āa-cookg'ai-kg'aom koe tcgāya sa tcg'óó a úú, a Paulo ba gam tshàu q'oo koe tcāa. ³⁴ Me tc'āa-cookg'ai-kg'ao ba tcgāya sa nxará, a ba a ndakam nqōóm koem guua hãa sa tēè. Kilikia koem guua hãa sa kò bóò q'āase ³⁵ kam ko máá: “Ncēè chibi ko bóò tsi xu khòe xu kò ncēe koe hàà ner gha hàà tsarís tchōà sa kóm,” témé. A ba a nxāaska x'áè, Paulom gha Herotem dim nquum x'aian dim koe qāese qgóó, a q'ōèè sa.

24

Paulo ba ko Juta xu ka chibi-chibiè

¹ 5 cáman ko nqáé kam kò kaíam peresitim Ananiase ba Kaesarea koe síí, c'ēe xu kaia xu hēe naka x'áè q'āa-kg'aom Teretalase ba hēéthēe cgoa, a ko síí gaxu ko ma Paulo ba chibi bóò sa tc'āa-cookg'aim koe nxàe. ² Eè ko Paulo ba tcii tcāà, kam kò Teretalase ba tshoa-tshoa a chibi-chibi me, a máá:

“Qāè-tcaoa ta máána hãa, qáòm x'aem ncēe ta tsáá dòm q'oo koe tòókuan cgoa x'āèa hãa ba. Tsari tc'āa-cookg'aia ne kái còoka-kg'òèa-qōòan óágara hãa, sita di ne khòe ne kúrúka kabi di i. ³ Felikise tsi kaisase tcom-tcomsa tseè, wée dàòan koe ga hēe naka wée za ga hēéthēe ta ko ncēes gúú sa dtcòr, wée qāè-tcaoa cgoa. ⁴ Igaba nxāaska, nquú ka tchōà sa úú tamaser ko còrè tsi, tsari qāèan koe tsi gha guu a xòmse komsana xae e sa.

⁵ “Ncēm khòe ba ta ko bóò me ghāaku-kg'ao me e, a ba a ko wéem nqōóm koe wée ne Juta ne qg'ái. A ba a gataga Nasareta dis xg'aes dim tcúú me e. ⁶ A ba a kò gataga tempele bam gha cg'uri-cg'uri di dàòan qaa, ta kò nxāaska qgóó a qáé me. ⁷ * ⁸ Tēèa xamà ba ka tsi gha tsáá ga tsi tseeguan hòò, chibi zi ncēe zi wée zi ncēe xae kò tcee me zi koe,” tam méé.

* **24:7:** C'ēe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úú: “a ta a kò tc'ēe, sita di x'áèan cgoa ta ga xgàra me sa. 7 Igabam kò ncōo-kg'ao xu dim kaíam Lisiase ba hàà a hàà kgāa ka tshàu-q'ooa ta koe sēèa tcg'óó me. 8 A ba a èe ko chibi-chibi me ne x'áè, tsáá cookg'ai koe méé ne hàà sa.”

⁹ Xu kò Juta xu gataga chibi bóòba ba koe tcàa, a wèé gúùan ãea tseegu u sa nxàe.

Paulo ba ko Felikisem cookg'ai koe tééa mááse

¹⁰ Eẽm ko tc'ãa-cookg'ai ba kg'uim gha di x'aèan máà me, kam kò Paulo ba kg'ui a máá: “Q'ana ra hãa, tsi ncẽes qhàò sa tc'ãa kurian tc'ãa-cookg'aia hãa, ra ko qãè-tcaoase cookg'aia tsi koe xõara mááse. ¹¹ Thamkase tsi gha nxàea cgåékagu u, ¹² ga nqáé tama cáman kar kò Jerusalema koe síi ko còrè sa. ¹³ Tiri xu chibi-chibi-kg'ao xu kò hòò te nakar cúí khòè cgoa ga tempelem koe ntcoeku tama, kana c'ẽe khòè gar kò còrè-nquuan koe qg'ài tama, kana x'áé-dxoom q'oo koe ga igaba. ¹⁴ Gataga xu cuiskaga qãèse x'ái tsi tite, chibi-chibia xu kò ko máá tes gúù sa. ¹⁵ Gatà i ii igaba, xu ko ncẽes gúùs cúís ka tseegu, ncẽe xu ko máá, Nqarim ncẽe sita ka xòò ga xu di bar ko dqom gaam dàòm ncẽe xu ko tshúù-ntcõa iise séem ka. Igabagar ko wèes gúùs Moshem di x'aèan koe góáèas koe hẽé naka ncẽe porofiti xu koe góáèas koe hẽéthẽé dtcòm. ¹⁶ A ra a gataga ncẽe xu khòè xu khamaga ma gaas nqòòs cúís ga sa Nqarim koe úúa hãa, ncẽe x'ooan koe tẽe sa gha ãe tchàno ne koe ga hẽé naka ãe chibiga ne koe ga hẽéthẽé hãa di sa. ¹⁷ Ra ko gaa domkaga wèé qaria te cgoa kúrú, Nqari ba hẽé naka khòè ne cookg'ai koe hẽéthẽér gha wèé x'áe ka tchàno tcáóan úúa hãa sa.

¹⁷ “Jerusalema koer kò kái kurian nqáéase hàà, tiri ne khòè ne dxàua ner gha máàku zi óágara máá ka, a ra a hàà dàòba-máàku zi kúrú ka. ¹⁸ Eẽ ne ko tempelem koe bóò ter ko ncẽeta hẽé kar ko x'aèan koe ko qaase sa kúrú hãa. Kaias xg'ae sa kò tíi cgoa hãa tama, i kò tcẽé-tcẽean káà a. ¹⁹ Igaba i kò c'ẽe Jutan hàna, Asia dim xg'aekum koe guua a, ncẽe tsáá cookg'ai koe ga kò hààraa a, a hàà chibia te nxàe, úú ana ra kò hãa ne. ²⁰ Kana ncẽe koe hàna xu igaba méé xu ãer kò xg'aes cookg'ai koe téé-tẽe ka xu kò dùútsa chibi sa bóò tea hãa sa nxàe. ²¹ Cúís gúùs *chibi-chibi te xu ga ko sa*, ncẽer kò q'au si i, ãer ko cookg'aia xu koe tẽe ka, a máá: ‘X'ooan koe tẽean dis gúù si i, ncẽer tíi gaxao cookg'ai koe chibian q'oo koe hãa sa,’ témé sa,” tam méé.

²² Me kò nxãaska Felikisem, ncẽe ko dtcòm-kg'aoan di kg'òèan di dàòan ka qãèse q'ana ba gane di còoka-qòòan téékagu, a ba a máá: “Eẽm ko Lisiasem ncõo-kg'ao xu dim tc'amaka hànas téé-q'oo dim tc'ãa-cookg'ai ba hàà ner gha gaxao dis tchõà sa hàà bóò,” témé. ²³ A ba a kò ãe nqãaka hànas téé-q'oo dim tc'ãa-cookg'ai ba bìrí, Paulo bam gha kòre sa, igaba méém kgoarasean máà me, naka gam ka c'ẽea xu táá cara guu, gam ko tc'ẽe gúùan máà mea ne.

Paulo ba Felikise khara Derusila khara cookg'ai koe

²⁴ C'ẽe cáman nqáéasem kò Felikise ba gam dis khòès Derusilas cgoa hàà, ncẽe Juta kò ii sa. A ba a Paulo ba tcii, a hàà kóm me, me ko Jeso Krestem di dtcòm ka kg'ui. ²⁵ Igabaga ãem ko Paulo ba tchàno sa hẽé naka qgòòse sa hẽé naka hààkos xgàraku sa hẽéthẽé ko bìrí me, kam ko Felikise q'áòs ka tcãàe a ba a máá: “Tc'ãa i hãa, ke qòò ncẽeska! Eẽr ko x'aèan hòò ner gha síi tcii tsi ke,” témé. ²⁶ Eẽm x'aem kam kò gataga tcoma hãa, Paulom gha ts'ãà ka mari cgoa x'ámá me sa, khamam kò káíse tcii me kg'ui cgoa mem gha ka.

²⁷ Càm kurian nqáéa kam kò Porekio Feseto ba ntcõó-q'ooan Felikisem di sèè, igabam kò Felikise Juta ne hùi kg'oana khamam kò Paulo ba qáé-nquuan koe guu.

25

Paulo ba Fesetom cookg'ai koe

¹ Eẽm ko Feseto gam dim xg'aekum koe hàà kam kò nqoana cáman qãá q'oo koe Jerusalema koe qòò, Kaesarea koe guu a. ² Xu kò kaia xu peresiti xu hẽé naka Juta di xu tc'ãa-cookg'ai xu hẽéthẽé gam cookg'ai koe síi x'áíse, a xu a Paulom di chibian nxàe, a Feseto ba dtcàrà, ³ Paulo bam gha Jerusalema koe úú sa, kàa sa xu kò kg'ónòà, dàòm q'oo koe xu gha cg'õo me di sa khama. ⁴ Me kò Feseto ba xõa a máá: “Paulo ba Kaesarea koe

qgóòèa, ra ko tíi ga ra thée gaa za qđò. ⁵ Ke guu naka xu gaxao di xu kaia xu c'ée xu tíi cgoa qđò, naka gaa za síi khòè ba chibi-chibi, ncèè c'ée guù tshúùm kò kúrúa ne,” témé.

⁶ Eēm ko 8 kana 10 cáman nqáé tama cáman Jerusalema koe hãa kam kò Kaesarea koe qđò, a q'uu dim cáman ka qhàis koe síi ntcóó-q'ooa ba koe ntcóó, a ba a x'áèan tcg'òó, Paulom gha cookg'aia ba koe tciia óàè sa. ⁷ Eēm ko Paulo hàà ka xu ko Jerusalema koe guua xu Juta xu hàà téèa nxàma-nxàma me, a kái zi chibi zi qóm zi tcee cgae me, ncèè tseegukagu tama xu hãa zi.

⁸ Me nxàaska Paulo xqara mááse a máá: “Cúi chibi ga ra kúrúa hãa tama, Juta ne di x'áèan ntcoean koe, kana tempelem koe ga igaba, kana *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram koe ga igaba,” témé.

⁹ Me Fesetom, ncèè Juta ne ko hùi kg'oana ba Paulo ba birí a máá: “Jerusalema koe qđò sa tsia ko tc'ée, a tsi a síi cookg'aia te koe téé, a chibian ncèè xqara mááse?” témé.

¹⁰ Me Paulo xq a máá: “Ncèeskar Kaesaram dis qhàis koe téé-tée, ncèè gaa koe méér ga ko hàà xqara máásekaguè koe. Cúi guù tshúù gar Juta ne koe kúrúa hãa tama, ncèè tsáá ga tsi ma thée t'òèse q'ana khama. ¹¹ A ncèè chibigar kò ii, x'óó ra gha sa ko qaas chibi sa, ner x'óó sa xguà hãa tite, igaba ncèè chibi ne ko bóò te qgài kò káà ii ne i cúi khòè ga qari úú tama, gane tshàu q'oo koe i gha tcàà te di i. Kaesara bar ko dtcàrà mááse!” témé.

¹² Eēm ko Feseto gam dis xg'aes cgoa chóà xg'ara kam ko nxàe a máá: “Kaesara ba tsi dtcàrà mááse, khama tsi gha Kaesaram koe qđò,” témé.

Paulo ba Ageripa khara Berenise khara cookg'ai koe

¹³ Cg'orò cáman-coan qđá q'oo koe khara kò x'aigam Ageripa ba hée naka Berenise sa héehtée khara Kaesarea koe hàà, a síi Feseto ba tsgámkagu. ¹⁴ Kái cáman khara ko gaa koe hãa kam kò Feseto ba Paulom dis tchòàs ka x'aiga ba chóà cgoa, a ba a máá: “Ncèè koem c'èem khòè ba hàna Felikisem ka qáé-nquum koe qauèa ba. ¹⁵ Eēr ko Jerusalema koe síi ka xu ko kaia xu peresiti xu hée naka kaia xu Juta ne di xu héehtée chibi-chibi me, a xu a dtcàrà te, chibiga me e, tar gha méé sa. ¹⁶ Ra ko birí xu, Roma ne dis kg'óòs tama si i sa, khòèm gha khòè ne máàè, qanegam chibi ko bóò mem khòèm cgoa q'oaku naka máàèa baa chibian koe x'aèan hòò naka xqara mááse tamas cookg'ai koe sa. ¹⁷ Eē xu ko ncèè koe xg'ae, kar kò tchòà sa táá ão-ão, igabar kò q'uuan ka qhàis koe síi ntcóó-q'ooa te koe ntcóó, a ra a khòèm gha óágaè di x'áèan tcg'òó. ¹⁸ Eē xu ko chibi ko bóò me xu tée a ko kg'ui ka xu ko táá cúi guù kaga chibi-chibi me tíi ko nqòòà hãa a. ¹⁹ Gaan téé-q'oo koe xu ko kg'ama kg'uiian úú ntcoeku cgoa me xu kòò o, gaxu dis dtcòm s ka naka Khòèm x'óóam ka héehtée e, Jeso ta ko ma tciie ba, ncèè Paulom kò máá kg'òèam hãa, témé ba. ²⁰ Aagusear kò hãa, ntar ga ma chibian èe ma xùri dào sa, khamar kò tèè me, Jerusalema koe qđòà nem ko tc'ée sa, a gaa koe síi chibian xqara mááse sa. ²¹ Eēm ko Paulo dtcàrà mááse, Kaesaram dis bóòs koem gha úúè sa, kar ko x'áè, qgóòèm gha sa, ra nxàakg'aiga Kaesaram koe síi tséèa úú me,” tam méé.

²² Me nxàaska Ageripa Feseto ba birí a máá: “Tíi kar ncèem khòè ba kóm kg'oana,” témé. Me xq a máá: “Q'uu ka tsi gha kóm me,” témé.

Paulo ba Ageripam cookg'ai koe

²³ Xùrikom cáman ka khara kò Ageripa ba hée naka Berenise sa héehtée khara hàà, x'ai-x'áisean cgoa, a khara a hàà komsanan dim nquum koe tcàà, tc'amaka hãas téé-q'ooos di xu ncóo-kg'ao xu cgoa, naka q'áàèa xu khòè xu x'áé-dxoom di xu héehtée cgoa. Fesetom di x'áè-kg'áman kam kò Paulo óágaè. ²⁴ Feseto ba ko máá: “X'aigam Ageripa ba hée, naka wèè ne khòè ne ncèè koe gatsam cgoa hãa ne héehtée tuè, ncèem khòè ba tu ko bóò! Wèè ne khòè ne Juta di nea còrè tea gam ka, Jerusalema koe hée naka ncèè *Kaesarea* koe héehtée e, a ko q'au cgae te, táá méém ga qanega kg'òèas guùs ka. ²⁵ Ra bóò me cúi guù ga kúrúa hãa tama, x'oo sam ga kg'anoa a, igabam ko nxàaska x'aiga-dxoom Roma dim koes gha tchòà sa úúè sa dtcàrà mááse, ra nxàaska bóò Roma koer gha úú me sa. ²⁶ Igabar

cúí guú ga úú tama, gam kar gha x'aiga-dxoom tiri ba góá máá a. Khamar gaa domkaga óága mea wèéa tu cookg'ai koe, gataga kaisase tsáá x'aiga tsi Ageripa tsi cookg'ai koe, nxãasegar gha ncêe xùri dàòan di xòan koe c'èes guú sa hòò, a nxãan ka góá ka. ²⁷ Bóòr ko i káà hùì i khama, qáèèam khòè ba tsééa úú ne, chìbi-chibièam ko máàès guú sa qàèse nxàe tamase," tam méé.

26

¹ Me kò nxãaska Ageripa Paulo ba bìrì a máá: "Kgoara tsi máàèa kg'ui a tsi gha mááse sa," témé. Kam kò nxãaska Paulo x'òàa ba ghùì, a ba a xòara mááse, a máá:

² "X'aiga tsi Ageripa tseè, bóòr ko ts'ee kg'ai ra a sa, ncêe ncêe cáám ka tsáá cookg'ai koe tée ka, a ko wèè chibian tiri ncêe Juta ne koe guua hãa koe xòara mááse. ³ Qàèse tsi q'ana hãa, Juta ne di kg'òòan hêé naka ntcoeku-kg'áma ne hêéthêé e khama. Gaa domkar ko dtcàrà tsi, qàèse tsi gha komsana te sa.

⁴ "Cg'aré ra a koe ga ne guu a wèé ne Juta ne kg'òè-q'ooa te q'ana hãa. *Q'ana ne hãa, ntar kò ko ma* tiri ne khòè ne xg'aeku koe hêé naka Jerusalema koe hêéthêé tshoa-tshoases koe ga guu a ko ma kg'òè sa. ⁵ Qáo x'aèa ne ne q'ãa tea, a ne a ga nxàea tcg'òò, tc'èe ne kòò ne, qari dàòan sita dis dtcòm di koer kò kg'òè sa, Farasai ra iise. ⁶ Ra ncêeska ncêe koe tée, tèèkus koe, nqòòs ncêe úú hãas di sa, nqòòkagukus ncêe Nqarim kò sita ka xòòa xu nqòòkagua hãas koe. ⁷ Sita di zi qhàò zi 12 zi Iseraele di zi ko koaba ba hêé naka ntcùú ba hêéthêé Nqari ba qarika tsééa máá, ncêes nqòòkaguku sa ne gha hòò di tcoma ne ne úú hãa khama. Oo, x'aigaè, ncêes nqòòs domkar ko Juta ne ka chibi-chibiè. ⁸ Dùús domka tu dtcòm úú tama, Nqari ba ga khòèan x'ooan koe ghùì di i?

⁹ "Igabar kò tíí, tíí ka bóò hãa, kái zi guú zi méér ga kúru naka Jesom Nasareta dim di cg'òèan ntcoe sa. ¹⁰ Ncêea Jerusalema koer kò kúrus ga si i: Kaia xu peresiti xu koer hòòa qarian cgoar kò kái dtcòm-kg'aoan* qáè-nquuan koe tcàa, gatagar kò tíí igaba èer ko kóm cg'òòè ne ko sa ka, èes guú sa dtcòma máána hãa. ¹¹ Káiser kò ko còrè-nquu xu koe tcana te a xgàra ne, a ra a kò kúru ne, gane dis dtcòm sa ne gha còè ka. Kaisase gane koe xgòàn kar kò gataga táá nqòòan di x'áè-dxooan koe ga síí xgàra ne.

Paulo ba ko nxàe, nta ma Jesom cgoa xg'aea sa

(Tsee 9:1-19; 22:6-16)

¹² "Ncêes tc'èe sa úúaser kò Damaseko koe qòò, kaia xu peresiti xu koe guua qarian hêé naka x'áèan hêéthêé úú hãase. ¹³ X'aigaè, koaba di x'aè e kò ii, èer kò dàò q'oo koe hàna kar kò nqarikg'ai koe guuam x'áa ba bóò, kaisase ko cáms ka x'áa ba, me ko tíí koe x'áa, naka èe kò tíí cgoa hãa xu koe hêéthêé e. ¹⁴ A èe xae wèéa xae ga gómankg'ai koe cg'áéa hãa kar kò dòm ba kóm, me ko Hebera dis kg'uis ka kg'ui cgoa te a ko máá: 'Saulòè, Saulòè, dùú sa tsi ko xgàra Tea máá? Tc'íí tsi kòò kabi ne tsi ko thòò-thòose, *ghòèm khama* dqàbi hìi ba ko tc'íí ba,' témé. ¹⁵ Ra tée a máá: 'Díí Tsia, X'aigaè?' témé. Me X'aigam Nqari ba xò a máá: 'Jeso Ra a, ncêe tsi ko xgàra Ra. ¹⁶ Igabaga tée naka nqàrèa tsi cgoa téé, ncêes guús domkar tsáá koe x'áísea hãa ke: Tiri tsi qàa tsi gha ii kar nxará tcg'òò tsia, a Tíí koe tsi bóò hãa zi guú zi hêé naka x'ái tsir gha zi guú zi hêéthêé di tsi nxàea tseegukagu-kg'ao tsi ii ka hêéthêé e. ¹⁷ Tsari ne khòè ne koe hêé naka táá zi qhàò zi di ne koe hêéthêér gha kgoara tsi, ncêe gha gane koe tsééa úú tsi ne, ¹⁸ tcgáí ne tsi gha xgobekg'am ka, a ntcùúan koe kabi a tcg'òò ne a x'áàn q'oo koe tcàa ne ka, a satanam di qarian koe tcg'òò ne a Nqarim koe úú ne ka, nxãasega ne gha chibian di qgòóa-máákuan hòò, a ne a gha Tíí koe dtcòman ka Nqarim di ne khòè ne ii ka,' témé.

Paulo ba ko gam di xgaa-xgaan ka nxàe

¹⁹ "Khamar x'aiga tsi Ageripa tseè, nqarikg'ai dis x'ái sa ntcoe tama. ²⁰ Igabar kò kg'aia Damaseko di ne koe síí nxàe si, a nxãaska Jerusalema koe hêé naka Jutea dim nqòóm koe

* 26:10: dtcòm-kg'ao ne - Gerika sa ko máá: "tcom-tcomsa ne," témé.

hěé, naka gataga tãá zi qhàò zi di ne koe ga hěéthěé sí nxàe si a ko máá, gane di chìbian koe méé ne tcoóse naka Nqarim koe kabise, naka tcoósea ne hãa sa ko x'ái zi tséé zi kúrú. ²¹ Ncées gúús domka ne kò Juta ne tempelem koe qgóó te, a ne a cg'õo te kg'oana. ²² Igaba ra wée x'aèan ncée kaga Nqarim koe hùian hòò, a ncée koe tēe, a ko *wée ne khóè ne ēe* nqãaka hana ne hěé naka tc'amaka hana ne hěéthěé koe nxàea tseegukagu. C'ēe gúú *tíi tc'ēe koe tgc'oara hãar* nxàe tama, igabar ko porofiti xu hěé naka Moshe ba hěéthěé xu nxàea hãa, a máá, kúrúses gha témés gúú sa nxàe. ²³ Ncēe xu kò máá, Krete ba gha xgàrase, a ba a gha tc'ãà a x'ooan koe tēe, a gha ncēm dàòm ka Iseraele di ne khóè ne koe hěé naka tãá zi qhàò zi di ne koe ga hěéthěé x'aàn ka kg'ui, témé sa," tam Paulo ba méé.

²⁴ Paulom qanega hãa a ko gam di xqara máásean ka nxàe kam kò Feseto ba tcãà kg'ám-q'oo me, a q'au a máá: "Temea tsia, Pauloè! Kaisase xga-xgaasean tsaria temekagu tsia!" témé.

²⁵ Igabam kò Paulo ba máá: "Teme tama raa, tcom-tcomsa tsi Feseto tseè, igaba ra ko tchàno tseeguan kg'ui. ²⁶ Ncēe zi gúú zi kam x'aiga ba q'anaa hãa khamar ko gam cgoa kgoarasease kg'ui, a gataga tcoma hãa, c'ēe gúúan ga kò táá nqáé me sa, ncēe zi gúú zia kò xàise kúrúe tama khama. ²⁷ X'aiga tsi Ageripa tseè, porofiti xu tsia ko dtcòm? Q'ana ra hãa dtcòm xu tsi ko sa," tam méé.

²⁸ Me kò Ageripa Paulo ba bìrí a máá: "Xòm x'aè ka tsi gha kúrú ter dtcòm-kg'ao ba kúrú, sa tsi koáé tc'ēe!" témé.

²⁹ Me Paulo xqà a máá: "Xòm x'aè kana qáò x'aè i ko sèè *igabar tchòà úú tama*, a ko Nqari ba còrè, tsáá cúí tsi tama tsi méé tsi ii sa, igaba gataga wèéa ne ncēe ko ncēe cáím ka komsana te ne méé ne tíí khama *dtcòm-kg'ao ba kúrú sa, igaba ra tc'ēe tama tíí khama tu gha ii sa*, ncēe zi táú zi úúan ka," tam Paulo ba méé.

³⁰ Me nxãaska x'aiga ba tēe, naka tc'ãà-cookg'ai ba hěé, naka Berenise sa hěé, naka wèé ne ēe ko gane cgoa ntcōe ne hěéthěé e. ³¹ Eē ne ko qõò ka ne ko bìríku a máá: "Ncēm khóè ba cúí chibi ga kúrú tama, cg'õòem gha sa ko qaa a, kana qáé-nquuan koem gha tcãàè di il!" témé.

³² Me kò Ageripa Feseto ba bìrí a máá: "Ncēm khóè ba ga kò kgoaraèa, ncēè Kaesaram koe tchòà sa úúa nem kò dtcàrà máásea tama ne," témé.

27

Paulo ba ko tshàa ba tchoaba a Roma koe qõò

¹ Eē i ko dtcòmkuèa Italea koe xae gha qõò sa, ka xu kò Paulo ba hěé naka c'ēe xu ēe kò qáéèa hãa xu hěéthěé, xu ncōo-kg'ao xu dim kaim Juliom tshàu q'oo koe tcãàè, ncēe kò Kaesara ta ko mééès xg'aes di ba. ² Xae Aderamitime koe guua hãas skepe sa q'ábà, ncēe kò Asia di xu nqõó-coa xu tshàam qàe koe hana xu koe qõò sa tééa máána hãa sa. Xae kò tshàan q'oo koe tcãà. Arisetarekom cgoa xae kò hana, Maketonia dim nqõóm di ba, ncēe kò Tesalonika koe guua ba. ³ Q'uu dim cáím ka xae kò Sitone koe tcãà, me kò Julio ba Paulo ba qãese qgóóa hãa khamam kò kgoara me, tcàràse ga xu koem gha síí ka, xu síí ēem ko tc'ēe gúúan koe hùí me ka. ⁴ Eē koe guus ka xae kò Kupro qàe koe síí nqáé, tc'ãà sa kò q'óá-kg'am xaea khama. ⁵ Eē xae ko Kilikia hěé naka Pamfilia hěéthěé q'óá-kg'amam tshàa ba tchoaba, ka xae kò Mira koe síí, ncēe kò Likia koe hana a. ⁶ Gaa koem kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba Alekesanteria dis skepes, Italea koe ko qõò sa hòò, a gaas koe nqàò xae e.

⁷ Káí cáman xae kò kgàesase qõò, a qóm cgoa qgóókua hãase Kenito koe síí tcãà. Tc'ãà ba kò guu xae e naka xae còoka qõò tama, khama xae ko nxãaska *tshàam ka nxama-nxamaèam nqõó-coam* Kereta dim qàe koe síí nqáé, Salemon q'óá-kg'ama hãase. ⁸ Qóm ba qgóóa hãase xae kò qõò a c'ēm qgáím koe síí tcãà, 'Qàem qgáím skepe zi ko téé ba,' ta ko ma tciè ba, ncēe Lasea dim x'áé-dxoom qàe koe hana ba.

⁹ Káí x'aèa ne kò nqáéa, skepes cgoa tshàa ba tchoaba nea kò cg'oe-cg'oega a, tc'õoan carasean di x'aèan qãá q'oo o kò ii khama, me kò Paulo ba nxãaska q'ãa-q'ãa xu ¹⁰ a máá:

“Khóè xaoè! Bóòr ko kam gha gaxae dim dàò ba cg'oe-cg'oega ii, skepes koe hěé naka guù zi koe hěéthěé cúí tamase, igaba gaxae di kg'òèan koe ga hěéthěé e,” témé. ¹¹ Igabam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba, Paulo bam ga komsana kámá ka, chùi-kg'ao ba hěé naka skepes ka q'òòse ba hěéthěé tsara di biríkuan komsana. ¹² Skepean ko téés qgài sa ko sao di x'aè ka qàè tama, khama xu kò kái xu dtcòmku, kg'ama xu gha qòò sa, c'ěedaoka xu gha Fenekise koe síí dis nqòò sa úúa hãase, a sao di x'aè ka gaa koe hãa. Ncěe sa kò skepean ko téés qgài si i, Kereta di sa, dtcěèan xòè hěé naka tcg'aoan xòè hěéthěé dim xg'aekum koe.

Kaiam tc'ãá ba

¹³ Eẽm ko dtcěè xòè dim tc'ãám nqaea hãa ba tshoa-tshoa a ko tc'ãá, ka xu ko tc'ěea máá, ncãa xu ncěeska tc'ěe xu ko sa nxãwa hòò, ta tc'ěea, a xu a nxãaska skepe sa ko qgóóa tòò guùan tcg'òò, a xgoaba a Kereta qàe dim tshàam dxùukg'ai sée a qòò. ¹⁴ Xòm x'aè qãá q'oo koem kò dxãwa tc'ãám Erakilo ta ko ma tciìe ba Kereta koe guu, a kaisase tc'ãá hàà. ¹⁵ Si kò skepe sa tc'ãám ka qgóòe, a kò gãá ba ka tààè. Xae kò nxãaska guu me a *kg'ama q'ooa ba koe ntcòò, i kò tshàan gaan ko tc'ěe koe* xàbúa úú xae e. ¹⁶ Eẽ xae ko tshàam ka nxama-nxamaèa hãam nqòó-coam cg'árém Kauda ta ko ma tciìem qàe koe hàà nqáé, ka xae ko skepe-coas ncěe skepe-dxoos kháó koe hàna sa qóm cgoa qgóókua hãase kgoana a kòre, táás gha kòbese ka. ¹⁷ Eẽ xu ko khóè xu tc'amaka ghùì a ko tcãà sia xg'ara ka xu ko skepes dóm q'oo koe dqùian qáéa ntcòò, qgóó xu gha tòò si ka. Siretise di góm dtcòòan koe xu gha síí ncemea tcãàsean bèe ka xu ko skepe sa ko qgóóa tòò qanoan tshàam q'oo di qáú, a xu a skepe sa guu si tshàan ka ghànèa úúè. ¹⁸ Dxãwa tc'ãá ba kò tshùù qgài koe tòò xaea, xu nxãakg'aiga q'uu dim cáń ka skepes q'oo koe xu nqàòà hãa zi guù zi xaoa tcg'òò. ¹⁹ Nqoana dim cáń ka xu kò skepes ko tsée cgoaè zi guù zi tshàua xu tc'áro ka xaoa tcg'òò. ²⁰ Cáń sa hěé naka tconò zi hěéthěéa kò kái cáńan hòòse tama, i kò tc'ãán qanega tc'ãá, i hùian xae gha hòò di nqòò ga káà a.

²¹ Eẽ xu ko qáòm x'aè ba úú a tc'òó tama kam ko Paulo xg'aekua xu koe tẽe, a máá: “Khóè xaoè, komsana tea xao ga kò hãa, a ga kò táá Kereta koe guu a xgoaba hãa, ncěeska xao ga kò ncěe cg'ãèan koe hěé naka aaguse-cgaesean koe hěéthěé tcg'òósea hãa. ²² Igabar ko ncěeska birí xao o a ko máá, tòón tcáo mée xao, témé! Cúia xao ga kg'òèa xao ka aaguse cgaèa hãa tite ke. Igabas gha skepes cúí sa tshùù-tshuuè. ²³ Ncěe ncãa nqáém ntcùúm kam ncãa, ncěer Gam di ii a ko gataga tséea máám Nqarim dim moengele ba hàà qàea te koe téé, ²⁴ a ba a máá: ‘Táá q'áo guu, Pauloè. *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram cookg'ai koe tsi gha tééa mááse. Bòò, Nqari ba wée xu ẽe tsi ko tshàa ba tchoaba cgoa xu, Gam di cgómkuan ka kg'òèa xu kgoara hãa,’ témé. ²⁵ Ke xao khóè xaoè, ghùì tcáo, Nqarim koer tcoman úúa hãa ke, ẽer ma biríèa khamaga i gha ii sa. ²⁶ Gatà i ii igaba mée xae tshàam ka nxama-nxamaèam nqòó-coam c'ẽem koe xaoa tcãàè,” tam mée.

Skepes x'oo-q'oo

²⁷ 14 dim ntcùúm ka xae ko qanega Ateria dim tshàam q'oo koe ko ghànèa úúè. Xu skepes di xu nqàri-kg'ao xu nqòó ba xu sao-xg'aea sa ntcùú nqáè ka bóò a q'ãa. ²⁸ Xu kò qàm-q'ooan ko tc'ãò-tc'ãóm guù ba tshàan q'oo koe tcãà a bóò i 40 xu mitara xu di qàman úúa. Xòm x'aè qãá q'oo koe xu ko gaia tc'ãò-tc'ãóm, i 30 xu mitara xu di qàm-q'ooan qgóó. ²⁹ Nxõá xàbian koe xae gha xg'áma ntcòosean bèe ka xu ko 4 qanoan skepe sa ko qgóóa tòò kháóa sa koe guu a xòò, a xu a q'uu i gha sa còrè. ³⁰ Skepes di xu nqàri-kg'ao xu kò skepes koe ts'ana tcg'oa kg'oana khama xu kò skepe-coa sa tshàan q'oo koe xòò, skepe sa ko qgóóa tòò qanoan xu kò síí skepe sa ko qòókagus qanos koe guu a xòó témé a. ³¹ Nxãaskam kò Paulo ba ncõo-kg'ao xu dim kaia ba hěé naka ncõo-kg'ao xu hěéthěé birí a máá: “Khóè xu ncěe xu kò skepes q'oo koe hãa tama ne xao cuiskaga kg'òèa hãa tite,” témé. ³² Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu skepe-coa sa qgóóa hãa dqùian q'ãea qhóm, a guu sis cg'áea tcãà.

³³ Eẽ i ko qhòase kam kò Paulo ba wèéa xu q'ãa-q'ãa, tc'óó méé xu sa, a máá: “Ncèea 14 dim cáím me e, xae ko kg'ama bóòá mááse ba, a xàbàs cgoa hãa, a cúí gúù ga tc'óó ta ga hãa. ³⁴ Gaa domkar ko ncèeska drcàrà xao o, tc'óó xao gha sa, kg'òèan di qaria ne i gha máà xao o, gaxao ka c'èem cúím ga ba gaam dim tcúú-c'òòm cúím kaga aaguse cgaeèa hãa tite khama,” témé. ³⁵ Gatàm ko mééa xg'ara kam ko péréan sée, a ba a wèé xu cookg'ai koe Nqari ba qãè-tcaoa máá, a khóá q'aa a, a ba a tshoa-tshoa a tc'óó. ³⁶ Xu kò wèéa xu ga ghùì-ghuìn tcáoè, a xu a gaxu igaba tshoa-tshoa a tc'òoan tc'óó. ³⁷ Wèéa xae xg'ae-q'ooa kò 276 xae khóè xae e, èe kò skepes koe q'ábà hãa xae. ³⁸ Eẽ xu ko tc'óóa tc'áo ka xu kò skepe sa xu gha subu-subu ka maberean tshàam q'oo koe ncemea tcãà.

³⁹ Q'uu i ko ka xu ko nqóó ba táá bóòá q'ãa, igaba xu ko tshàam-kg'ám hòò góman úúa a, ncèè qãèse xu kò ko bóò ne xu gha gaa koe skepe sa tòó ka. ⁴⁰ Khama xu kò skepe sa ko tshàan q'oo koe qgóóà tòó qanoan qgóóà ghùì, a xu a gaa x'aè kaga skepe sa ko qòòkagu xu hii xu koe qáèsea hãa xu dquì xu kgoara, a nxãaska còoka hànám sari ba tc'áám úú-kg'aia xòè koe tchoanà a góman hànà qgálan koe síí. ⁴¹ Igabas kò skepe sa góm-dtcòòan koe xg'áma tcãàse. I kò skepes di còo-kg'aian nqãè, a táá kòri, i kháóá sa tshàan di qhonèan ka xg'ámmè a khoana tòòm-tomse.

⁴² Xu kò ncòo-kg'ao xu èe qáèèa hãa xu khóè xu cg'òo kg'oana, tshàa ba xu gha bàra a síí tcg'oa a ts'áà khama. ⁴³ Igabam kò ncòo-kg'ao xu dim kaia ba, ncèe kò Paulo ba kg'òèkagu kg'oana hãa ba, gaxu ko tc'èes gúùs koe cara xu. A ba a bìrí xu, èe bàra q'ana xu méé xu kg'aika tshàan q'oo koe nxàlà tcãà naka xua bàra, na gómankg'ai koe síí sa. ⁴⁴ Naka xu èe qaua hãa xu wèé xu nqaoan hëé naka skepes di qàmàn hëéthëé cgoa síí, témé. Xu kò gataga ma wèéa xu gómankg'ai koe bèea síí.

28

Paulo ba Maleta koe

¹ Eẽ xae ko tshàam ka nxama-nxamaèam nqóóm koe qãèse síí, ka xae ko Maleta me e sa kóm. ² Ne kò gaam nqóóm di ne qãèse qgóó xae e. Tuu i kò ko a gataga qgàisa a khama ne ko c'ee sa dxuúá máá xae e, a wèéa xae ga cg'áè xgàu. ³ Paulo ba kò c'ee-tcaruan sáà a c'eean koe tcãà, kas kò dcàù sa c'eean di kùruan ka tcg'òóè a sa a tshàua ba koe q'ámse. ⁴ Eẽ ne ko x'ãè-kg'ao ne cg'ao sa bóò, si Paulom tshàu koe ntcãà-ntcanasea tée ka ne ko bìríku a máá: “Tseegukagam ncèem khóè ba khóè cg'òo-kg'ao me e, tshàam koem qãèse tcg'oara hãa, igaba i Xgàrakuan guu mem kg'òèa hãa tite,” témé. ⁵ Igabam kò Paulo ba cg'ao sa c'eean q'oo koe xaoa tcãà, a ba a táá c'èe gúù ga tsàa. ⁶ Khóè ne kò tc'èea máá, gãem gha kanam gha qháèse ga cg'áè a x'óó, ta tc'èea. Igaba èe ne qáòm x'aè ba sée a qãà mea, a ne a bóò i cúí gúù tshúù ga kúrúse cgae me tama ka ne kò tc'èea kabí a ne a máá, nqàri me e, témé.

⁷ C'èem x'áè ba kò gaa koe cúùse hànà, Pubilio ta ko ma tciièm khóèm di ba, gaam tshàam ka nxama-nxamaèam nqóóm dim x'aiga ba. Ncèe kò x'áèa ba koe qãèse hààkagu xae e ba, a kò nqoana cáman qãèse qgóó xae e. ⁸ Pubiliom ka xòò ba kòò tsàa a kgàrom koe xòe. Cg'òà ba hëé naka c'áòan úúam q'oo ba hëéthëém kò ko tsàa. Me kò Paulo ba síí cgae me, a ba a còrè, a ba a gam koe tshàua ba tòó, a kúrú mem qãè. ⁹ Ncèe gúùan kúrúsea qãá q'oo koe ne kò èem nqóóm di ne khóè ne tcìia kò hãa ne wèéa ne hàà, a ne a kò gataga thëé hàà kg'òèkaguè. ¹⁰ Káí zi aba zi ne kò máá xae e, a ne a kò èe xae ko xgoaba ka wèé gúùan èe ko qaase máá xae e.

Paulo ba ko Roma koe hàà

¹¹ Nqoana nxoean qãá q'oo koe xae ko Alekesanteria dis skepes cgoa xgoaba, ncèe ko gaam nqóóm koe saòan nqáékagua hãa sa, a ko tcúúá sa koe 'Hò-hore tsara nqàrí tsara' ta ma góásea sa. ¹² Sirakuse koe xae ko hàà tcãà a xae a gaa koe nqoana cáman hãa. ¹³ Gaa koe guus ka xae kò gaia xgoaba a xae a Regume koe síí tcãà. Me kò q'uu dim cáím ka

tc'áá ba tshoa-tshoa a dtcěè xòè koe guu a tc'áá. Xae kò cáńm díńm cáńm ka Puteoli díńm x'áé-dxoom koe hàà. ¹⁴ Gaa koe xae kò dtcòm-kg'ao xu c'ěe xu cgoa xg'ae, xu ko dtcàrà xae e, 7 cáńm xae gha gaxu cgoa hěe sa. Xae kò nxãaska Roma koe síí tcãà. ¹⁵ Xu kò dtcòm-kg'ao xu ẽe xu ko sixae ka kóm kaga hàà, c'ěe xua kò Apiom di x'amágu qgái hěe naka 'Nqoana nquuan cg'áèan di' *ta ko ma tciiem qgái ba* hěéthěe khama noose nquú ka guu a hàà, xg'ae cgoa xae e xu gha ka. Paulom ko bóò xu kam kò Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ba a ghùì-ghui tcáòè.

Paulo ba ko Roma koe xgaa-xgaa

¹⁶ Eẽ xae ko Roma koe hàà kam ko Paulo ba cúísem gha hěe sa kgoara mááè, ncõo-kg'aom q'óé me gham cgoa.

¹⁷ Paulo ba ko nqoana cáńm qãá q'oo koe Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu x'áé-dxoom di xu xg'aes koe tciia óá, a ba a kò ẽe xu hààra xg'aea ka bírí xu a máá: “Tíí kíí ga xaoè, qanegar cúí guú ga kúrú tama gaxae di ne khóè ne ka, gaxae ka tsgõosea ne di kg'óòan igaba gar tsáá hãa tama, igabar kò Jerusalema koe guu a tcg'òóèa, a kò Roma xu tshàu q'oo koe tcãàè. ¹⁸ Těe tea xu ko xg'ara ka xu ko *Roma xu* kgoara te kg'oana, cúí chibi gar kò úú tama x'oos di xgàrakuan kg'anoa a khama. ¹⁹ Eẽ xu ko Juta xu xguì kar kò Kaesaram koe tchõà sa úúan ka cúí qaùu mááèa. Khóè ne tiri ner gha ma chibi-chibi sa ko káà si i igaba. ²⁰ Gaa guúan domkagar kò dtcàrà máásea, bóò xao or gha sa, a ra a gataga chóà cgoa xao o. Iseraele ta di nqòòan domkar táuan ncěe cgoa qáèèa,” tam méé.

²¹ Xu xoa me a máá: “Tsáá ka ko kg'ui tcgāyan xae qane cgoa ga hòò tama Jutea koe guua a. Xu sixae ka c'ěea xu, gaa koe ko guu a ncěe koe hàà xua tsáá ka cg'àè guú ga xàà tama, kana kg'ui ta ga hãa. ²² Igaba xae ko tsáá koe kóm sa tc'ěe, nta tsi ko tsáá ma bóò sa, wèè qgái koe ne khóè ne ncěes xg'ae sa ma x'óéa sa xae q'ana khama,” ta xu méé.

²³ Xu kò c'ěem cáńm ba tòó Paulom cgoa xu gha xg'ae ba, ka xu ko kái a ẽem ko Paulo hěe koe hàà. Me kò ntcùúkg'ai cgoa koe guu a kg'ui cgoa xu i síí dqòà. A ba a Nqarim di x'aian ka nxàea tseegukagu, a ko Jesom ka kg'uià tàà xu kg'oana, Moshem di x'áèan koe hěe, naka porofiti xu di Tcgāyan koe hěéthěe guu a. ²⁴ Xu kò c'ěea xu kg'uià ba dtcòm, xu c'ěe xu táá dtcòm m. ²⁵ Xu ko ntcoeku cgoaku, a gataga qòòà q'aa. Paulom ko ncěem kg'uim còò di ba kg'uià xg'ara, a ko máá: “Tcom-tcomsam Tc'ěe ba gaxao ka tsgõose ga xu koe tseeguan kg'uià, ẽem kò ko porofitim Isaiam koe guu a ko kg'ui ka a ko máá:

²⁶ ‘Khóè ne ncěe ne koe qòò naka síí máá:

‘Kóm tu gha igaba tu kóma q'ãa tite,
a tu a gha bóò,
igaba tu cuiskaga bóò q'ana hãa tite.

²⁷ Ncěe ne khóè ne di tcáóa nea x'óóa khama,
ne ko tshúù-xamse tceea ne cgoa kóm,
a ne a tcgáía ne tcěekg'ama,
táá ne gha tcgáía ne cgoa bóò ka,
a gataga táá tceea ne cgoa kóm ka,
a ne a gha táá tcáóa ne cgoa kóma q'ãa ka,
a ne a gha táá Tíí koe kabise ka,
Ra gha táá qãè-qãe ne ka,
ta i ma góáèa.’

²⁸ “Khama ra ko tc'ěe, q'ãa tu gha, Nqarim di kgoarakua nea tãá zi qhàò zi di ne koe tsééa úúèa sa, ne gha komsana a,” tam méé. ²⁹ [Ncěetam ko mééa xg'ara ka xu ko Juta xu xgoaba a qòò, kái kg'uiian úú cgoakuase xg'aekua xu koe.]

³⁰ Me kò Paulo ba cáńm kurian x'áè, ẽem kò cgóbèa hãam nquum koe, a ba a gataga wèè ne ẽe ko dàra me ne qãèse hàakagu. ³¹ A ba a kò Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa, a ko X'aigam Jeso Krestem ka xgaa-xgaa, kaisase kgoarasease, i kò cúí khóè ga xgàè-kg'am me tama.

ROMA NE Paulom dis tcgãya sa Roma ne koe Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncêes tcgãya sa Roma di ne dtcòm-k'ao ne góá máá, Roma dis kereke sam kò dára kg'oana khama. Gam dis tc'êe sa kò dtcòm-k'ao ne cgoa síí gaa koe cg'árése hãa, a nxãwa còoka qõò si i.

Dtcòm-k'ao nem ko qãèse bìrí, dtcòm-k'ao ba ko dùús koe dtcòm sa, naka dtcòm ko wèé cáman di kg'òèan koe dùú sa nxàe sa.

Paulo ba ko 1:17 koe góá, tcgãyas ko nxàe guùn ka: Baebele sa ko nxàea tcg'òó, Nqari ba ko ntama ma khóè ne Gam ka tchànokagu sa: dtcòm koe guu a, “gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síí gaas di chòò-q'ooan koe tééan koe.”

Me ko nxãaska Paulo ba 1-3 di xu tcee xu koe x'ái, wèé ne khóè ne (Juta ne hêé naka tãá zi qhàò zi di ne hêéthêéa) cg'ãèan di qarian dóm q'oo koe hãa, ke méé ne Nqarim cgoa xg'ae-xg'aese sa. Jeso Krestem koe dtcòman koe cúí ne ko khóè ne guu a Nqarim koe tchànokaguè (3:22).

Dtcòm-k'ao ne ko Krestem koe guu a Nqarim koe tòókuan hòò (5:1), naka kabas kg'òè sa hêéthêé e (6 dim tceem koe). Nqarim dim Tc'êe ba ko dtcòm-k'ao ba kgoara, x'áèan di qarian koe hêé, cg'ãèan koe hêé naka x'oos koe hêéthêé e (7-8 di tsara tcee tsara koe).

Me ko nxãaska Paulo góá, nta ne kò ma Juta ne hêé naka qhàò zi di ne hêéthêé ma Nqarim ko ma nqõóm di ne khóè ne ma tc'êea máás koe ma tcàa sa (9-11).

Còò dis kam ko Paulo ba dtcòm-k'ao ne gha ma kg'òès ka góá, kái-k'aise c'êe ne khóè ne cgoa tsééa xg'aeane ka (12-16 di xu tcee xu koe).

Qaa-qaasa kg'uiia ne:

- dtcòm sa (1:16, 17; 5:1)

- tchànokagu (5:1)

- q'anokagu (6:22)

- cgàa ba - Tc'êe ba (8:5-9)

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa hêé naka tc'êe-k'ám zi hêéthêé e (1:1-17)

- Kgoarasean koe ko qaase sa (1:18-3:20)

- Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba (3:21-4:25)

- Kabas kg'òè sa Krestem koe (5:1-8:39)

- Nqarim dis tc'êe sa Iseraele koe hêé naka qhàò zi di ne koe hêéthêé e (9:1-11:36)

- Dtcòm-k'ao ne ko ma tséé sa (12:1-15:13)

- Chòò-q'oo sa hêé naka tsgámku zi hêéthêé e (15:14-16:27)

Téé-cookg'ai sa (1:1-17)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir qãà ra, ncêe x'áè úú-k'ao* bar gha ii ka tciièa hãa ra, a ra a Nqarim di qãè tchòàn dise nxárá tcg'òó a cúíá tòóèa. ² Nqari ba kò nxãakamaga Gam di xu porofiti xu koe guu a ncêe qãè tchòàn nqòòkagu taà hãa, Tcom-tcomsa zi Tcgãya zi Nqarim di zi koe, ³ ncêe ko Gam dim Cóám ka kg'ui i, ncêe kò khóèan dis iis koe Dafitem ka tsgõose-coa ii ba, ⁴ a kò èem kò x'ooan koe tée ka Tcom-tcomsam Tc'êem koe guu a qarian cgoa x'áièa ba, Nqarim dim Cóám ii sa - gatá dim X'aigam Jeso Krete ba. ⁵ Ncêe xae kò Gam koe guu a cgómkuan hêé naka x'áè úú-k'ao xae gha ii sa hêéthêé hòò ba, nxãasega

* 1:1: x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

xae gha wèé ne khòè ne qhàò zi di ne Gam di cg'òèan domka tciia óá, ne gha nxãasega dtcòm s koe guua komsanan úú ka. ⁶ Tu gatu thêé gane ka c'êe tu u, Jeso Krestem di iise tciiea hãa tu.

⁷ Wèéa tu êe Roma koe hàna tu ncêe Nqarim ka ncàmmèa hãa, a hàà tu gha tcom-tcomsa ii ka tciiea hãa tu kar ko máá:

Nqarim gatá ka Xòò ba hêé naka X'aigam Jeso Kreste ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tòókuan hêéthêé mée i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba Roma koe dâran xgónèa

⁸ Tc'âà dis kar ko Jeso Krestem koe guu a gatu wèé tu domka tirim Nqari ba qâè-tcaoa máá, gatu dis dtcòm sa ko wèém nqôóm koe nxàèè khama. ⁹ Nqarim, ncêe ko wèé tcáóa te cgoa Cóásem di qâè tchòàn xgaa-xgaan koe tsééa máá ba tirim tééa-máá-kg'ao Me e, xòm x'aèser ko tc'êe-tc'êese tu u di ba. ¹⁰ Tiri còrèan koer ko wèé x'aè ka dtcàrà, còò dis ka i gha, Nqarim kò ncàma hãa ne, dàòan xgobekg'amsea máá te, ra síí cgae tu u sa. ¹¹ Bóò tur xgónèa hãa khama, nxãasegar gha c'êes máákus Tcom-tcomsam Tc'êem di sa máà tu u, tu gha qari-qariè ka. ¹² Méér ko saa, tíí hêé naka gatu hêéthêé ta ga korèku si i, ncêe ta gatá wèéa ta úúa hãa dtcòm an cgoa, gatu hêé naka tíí ga ra hêéthêé e.

¹³ Tíí qôe ga tuè, q'âa tu gha sar ko tc'êe, kái q'oro ra ko hàà cgaea tu bìrísea hãa, nxãasegar gha hàà gatu koe ga thêé tc'áróan kúrú ka, ncêe ma tãá zi qhàò zi di ne c'êe ne koe hêéa khamaga ma; igabagar ncêes noosega xgáèa tòóèa. ¹⁴ Kúrú méér gas tséés kaia sar úúa hãa, Gerika ne koe hêé naka Gerika tama ne koe ga hêéthêé e, êe tc'êega ne koe hêé naka êe káà tc'êe ne koe ga hêéthêé e. ¹⁵ Gaa domkar ko kaisase tc'êe, gatu êe Roma koe hàna tu koer gha gataga thêé qâè tchòàn xgaa-xgaa sa.

Qâè tchòàn di qaria ne

¹⁶ Qâè tchòàn domkar sau-cgaekaguè tama, Nqarim di qari i khama, êe ko dtcòm wèém gha kgoarase di i, tc'âà dis ka Juta ne koe, naka gataga Gerika ne koe hêéthêé e. ¹⁷ Nqarim di tchànoa ne ko dtcòm s koe guu a qâè tchòàn koe x'áiè khama, gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síí gaas di chòò-q'ooan koe tééan koe, ncêe i ma góásea a ko máá: “Eè tchàno ii ba gha dtcòm s koe guu a cg'òè,” témèè khamaga ma.

Kgoarasean koe ko qaase sa (1:18–3:20)

Wèém khòè ba cg'uri-kg'ao me e

¹⁸ Nqarim di xgòà ne ko nqarikg'ai koe guu a wèés êe Nqari-tcáo tama sa hêé naka khòèan di cg'âè tcáoan koe hêéthêé x'áiè khama, ncêe ko gaan di cg'âè cauan cgoa tseeguan náà ntcòó o. ¹⁹ Ncêe Nqarim ka ga q'âàè sa ne x'áièa hãa khama, Nqari ba x'ái ne sia hãa domka. ²⁰ Chòò tama qarian Nqarim di hêé naka Gam di ii-q'ooan hêéthêé ncêe hòòse tama, nea kò nqôóm tshoa-tshoase koe guu a êem Nqari ba kúrú hãa gúúan koe ga bóò q'âase a ko x'áiè, nxãasega ne gha khòè ne táá máá, c'úúa ne kò hãa, témé ka. ²¹ Eèta ne ma Nqari ba q'ana hãa igaba ne Nqarim iise dqòm Me tama, kana qâè-tcaoa máá Me tama khama, igaba i gane di tc'êe-kg'áman káà hùis gúù sa kúrú, i gane di tcáoan ncêe káà tc'êe e ntcúú-ntcuuèa hãa. ²² Eèta ne ko máá, tc'êega ne e, témé, igaba ne kò kàan tc'êe, ²³ a ne a kò chòò tamam Nqari ba ne gha dqòm kámá ka, chòòko khòèan di zi sere-sere zi hêé, tsaràn di zi hêé, naka kg'oo-coan di zi hêé naka ncàà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan di zi hêéthêé dqòm.

²⁴ Gaa domkam kò Nqari ba cg'âè zi gúù zi tcáo ne ko tc'êe zi guua máá ne, ne kò cgáé-q'ooa ne koe sau-sauga zi gúù zi kúrú cgaeku. ²⁵ Nqarim di tseeguan ne kò tshúù-ntcòan kúrú, a ne a kò xommèa hãa zi gúù zi dqòm a tsééa máá zi, Kúrú-kg'ao ba ne gha dqòm khama ii x'aè ka - ncêe ko chòò tamase dqòm mè ba! Amen.

²⁶ Ncêes gúùs domkam kò Nqari ba tcáo ne koe ne ko qaa zi gúù zi sau-sauga zi máà ne. Zi kò gane di zi khòè zi gazi khama ma dxàe zi khòè zi cgoa séèkuan kúrú. ²⁷ Gatà iim dàòm kaga xu kò khòè xu thêé khòè zi cgoa séèkuan kúrú guu, a xu a gaxu khama

ma kg'áo-khoe xu cgoa séèku di tc'ëan ka tcààè. A kò gaxu khama ma kg'áo-khoe xu cgoa sau-sauga tsééan kúrú, a kò gaxu di cg'ǎè tsééan koe guu a xgàrasean óága cgaese.

²⁸ Ncëe ne khóè ne kò Nqarim q'ǎa cgoa tchòà úú tama, khamam kò cg'ǎè tc'ëan guua máá ne, ne kúrúè ta ga kò hǎa zi gúù zi kúrú. ²⁹ Wèé zi cau zi cg'ǎè zi ka ne kò cg'oè cgaèè, cg'ǎèan hěé, cèèan hěé naka cg'ǎè tc'ëan ka hěéthěé e. Wèés ncóó sa cg'oè cgaè nea, naka cg'óo sa hěé, kómku tama sa hěé, kàaku sa hěé naka cg'ǎè tcáo sa hěéthěé e. C'amku-kq'ao ne e, ³⁰ ncoiku-kq'aoan hěé, Nqarim di ne hòre-kq'ao ne hěé, dxàesere ne hěé, bóòseko ne hěé, dqòmseko ne hěé, cg'ǎè zi gúù zi di ne kúrú-kq'ao ne hěé, gane di xòòan ntcoea hǎa ne hěéthěé e. ³¹ Kǎa tc'ëe ne e, a tcom-tcomsa tama, a gane ka c'ëe ne ncàm tama, a ne a thòò-xama-máákuan úú tama. ³² Eèta ne ma tchàno x'ǎèan Nqarim di q'ana hǎa, èe zi gúù zi ko kúrú khóèa nea x'oos ka kg'anoèa di i, igaba ne ncëe zi gúù zi cúí zi kúrú tama, a ko gataga thěé èe ko kúrú zi ne cgoa qǎè-tcao.

2

Nqarim di xgàrakua nea tchàno o

¹ Gaa domkaga tsi gha méé gúua kǎa a, tsáá ncëe c'ëe khóèan ko xgàra tsi, díí tsia ga igaba. Eè tsi ko ma c'ëe khóèan xgàra khamaga tsi ko ma xgàrase, tsáá èe ko c'ëe khóèan xgàra tsia ko gaan ko hěé khamaga hěé khama. ² Ta q'ana hǎa, Nqarim di xgàrakua ne èe ko ncëe zi gúù zi kúrú ne koe tchàno o sa. ³ Khama tsáá, ncëe kg'ama khóè ii tsi, nxǎa tsi kò ko ncëe zi gúù zi ko kúrú khóèan xgàra, a tsi a ko tsáá ga tsi thěé gataga kúrú zi, ne tsi gǎé tc'ëea máá, Nqarim di xgàrakuan tsi gha nxànagu, ta tc'ëea? ⁴ Kana tsia ko Gam di qǎèan hěé, naka Gam di qgóósean hěé naka Gam di qáo tcáoan hěéthěé dis qguù sa tana? A c'úua tsia Nqarim di qǎèa ne ko chìbian koe tcóósean koe úú tsi sa? ⁵ Igaba tsari qari tcúúan hěé naka tcóóse tamas tcáós tsari sa hěéthěé domka tsi ko Nqarim di xgóàn xg'ae-xg'ae cgaese, Nqarim di xgóàn òim cáim ka, ncëe i gha Gam di xgàrakuan tchàno hàà x'áise ba. ⁶ Nqari ba gha wèém khóè ba èem ma tsééa hǎa khamaga ma kabia máá: ⁷ Gane èe qǎèan kúrú koe qáo tcáoá hǎa ne, a ko gatà hěéan ka *Nqarim koe* dqòmkuhan hěé, naka tcomkuan hěé, naka èe kaà tama sa hěéthěé qaa, nem gha Nqari ba chòò tamas kg'òè sa máà. ⁸ Igaba gane èe ko xaù, a tseeguan xùri tama, igaba ko cg'ǎèan xùri ne koe i gha *Nqarim di* xg'ǎan hěé naka xgóàn hěéthěé hǎa. ⁹ Xgàrase sa hěé naka qóm zi hěéthěéa gha wèém khóè èe ko cg'ǎèan kúrú koe hǎa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe hěéthěé e. ¹⁰ Igaba i gha dqòmkuhan hěé, naka tcomkuan hěé, naka tòókuan hěéthěé wèém khóè èe ko qǎèan kúrú koe hǎa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe hěéthěé e. ¹¹ Nqari ba tǎákase khóèan qgóó tama khama.

¹² Qhàò zi di nea x'ǎèan dòm q'oo koe hǎa tama, a ne a gha chìbian kúrú a x'ǎèan dòm q'oo koe hǎa tamase ga kaàkaguè; ne *Juta ne* x'ǎèan dòm q'oo koe hǎa, a ko chìbian kúrú, a ne a gha x'ǎèan ka xgàràè. ¹³ Eè ko x'ǎèan kóm nea Nqarim cookg'ai koe tchàno ne iise bóòè tama khama, igaba èe ko x'ǎèan ko méé sa kúrú ne ko tchàno ne iise bóòè. ¹⁴ Tǎá zi qhàò zi di nea *Moshem di* x'ǎèan úú tama, igaba ncèè èe ne kòò tcáoá ne q'oo koe ne q'ana hǎa sa kúrú nes nxǎa sa *Moshem di* x'ǎèan koe ko qaases ga si i, a ne a gane ka x'ǎèan úúa hǎa, èeta ne ma *Moshem di* x'ǎèan úú tama igabaga. ¹⁵ Gane di qgóóse-kq'áman koe i ko x'áise, èe ko x'ǎèan koe qaase sa tcáoá ne q'oo koe góásea hǎa sa. Gataga ne tc'ëe-kq'áman úúa hǎa ncëe ko èe qǎè iis ka hěé naka èe qǎè tamas ka hěéthěé bìrí ne e. Si ko ncëe sa x'ǎèa nea tcáoá ne q'oo koe hàna sa nxàea tseegukagu. Gaa kaga i ko gane di tc'ëan c'ëe x'ǎè ka chìbi-chibi ne, a c'ëe x'ǎè ka kúrú ne ne kg'uíia mááse. ¹⁶ Ncëe xgàrakua ne gha hàà kúrúse, Nqarim ko hàà khóèan di zi tséé zi chómsea zi Jeso Krestem koe guu a xgàram cáim ka, èer ko ma qǎè tchòàn koe ma xgaa-xgaa khamaga ma.

Juta ne hěé naka Moshem di x'ǎèan hěéthěé e

¹⁷ Igaba tsáá, ncêe Juta ka ko tciise tsi, a x'áèan koe dtcãàsea hãa tsi, a ko Nqarim cgoa dqomse tsi, ¹⁸ tsáá ãem *Nqari ba* tc'êea hãa sa q'ana tsi, a ko ãe cgáé ii zi bóòà tcg'òó tsi, *Moshem di* x'áèan koe tsi xgaa-xgaase zia hãa khama, ¹⁹ tsáá ãe káà tcgáí ne khóè ne ko qg'óó-hì tsi, naka ãe ntcùú q'oo koe hàna ne di tsi x'áà tsi di tcoman úúa hãa tsi, ²⁰ tsáá ãe káà tc'êe ne di tsi tchàno-tchano-kg'ao tsi, naka ãe cg'áré ne di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi, (q'ãan di tc'êean hêé, naka tseeguan hêéthêé tsi x'áèan koe úúa hãa domka). ²¹ Kháé nxãaska tsáá ncêe c'êe ne ko xgaa-xgaa tsi, te tsi koáé tsáá xgaa-xgaase? Tsáá ãe ts'ãan méé i guuès ka ko xgaa-xgaa tsi, nxãa tsia gáé ko ts'ãà? ²² Tsáá ãe ko máá, khóè ne méé ne táá cg'áràn kúrú témé tsi, nxãa tsia gáé ko cg'áràn kúrú? Tsáá ãe kúrúa mááseèa hãa nqárian ko xguì tsi, nxãa tsia gáé ko tempelean koe tcãà a ts'ãà? ²³ Tsáá ãe Nqarim di x'áèan tsi úúa hãa sa ko dqomse tsi, Nqari ba tsia ko sau-cgaekagu Gam di x'áèan ko méé sa kúrú taman ka? ²⁴ Ncêe i ma góásea hãa khama a ko máá: “Gatu domka i ko Nqarim di cg'òèan tãa zi qhàò zi di ne ka cg'uri-cg'uriè,” téméè khama.

²⁵ Ncêe x'áèan tsi kòo komsana nes tsaris q'ãe nqãa-qgai khòòè sa cgáé si i; igaba ncêe x'áèan tsi kòo tsaa nes nxãaska tsaris q'ãe nqãa-qgai khòòè sa gaas tama si i. ²⁶ Ncêe ãe q'ãe nqãa-qgai khòòè tama ne kò ko x'áèan ko qaa sa qg'óó qari, ne ne gáé ãe q'ãe nqãa-qgai khòòèa ne khama ma bóòè tite? ²⁷ Tsáá ãe góá tòòèa x'áèan úúa hãa a q'ãe nqãa-qgai khòòèa hãa tsi, igabaga ko x'áèan khóá tsia gha chibi-chibi a xgàràè, ãe tc'áróa ne koe q'ãe nqãa-qgai khòòè tama igaba ko x'áèan komsana ne ka. ²⁸ Khóè ba tc'áróa ba koem kò q'ãe nqãa-qgai khòòèa hãa ne cúíga tseegu dim Jutam tama me e, si gataga tseegu dis q'ãe nqãa-qgai khòòè sa tchàa di kana tc'áróm koe ko kúrúès tama si i. ²⁹ Igaba tseegu dim Juta ba ãe q'oo za Juta ii me e, si q'ãe nqãa-qgai khòòè sa ko tcáós koe kúrúè, Tc'êem ka, góá tòòèa hãa x'áèan ka tamase. Eèta iim khóè ba khóèan kam gha dqomè sa kg'ano tama, igabam Nqarim kam gha dqomè sa kg'anoa.

3

¹ Kháé nxãaska dùútsa cgáé sa hàna, Juta tsi kò ii ne? Kana i ko q'ãe nqãa-qgai khòòèan dùú sa hùì? ² Wéè zi xòè zi koe ga i kaisase cgáé e! Tc'ãà dis ka ne Juta ne Nqarim di kg'uian máàèa hãa khama.

³ Igaba kháé, ncêe c'êe-kg'áía ne kò xg'ao tcom-tcomsa tama ne i ga kò nta ii? Gane dis tcom-tcomsa tama sa gha Nqarim dis tcom-tcomsa sa kaàkagu? ⁴ Nxãas tama si i! Ncêe sa méés q'ãase: Nqari ba méém tseegu ii, nakam wéém khóè ba tshúù-ntcõa-kg'ao ba ii. Ncêe i ma góáèa a ko máá:

“Nxãasega Tsi gha *Tsáá Nqari Tsi*

Tsari kg'uian koe guu a tchàno Tsi iise bóòè ka,

a gha Tàà-kg'ao ba ii,

ãe Tsi kòo *qhàis* koe xgàrà ne,”

téméè khama.

⁵ Igaba ncêe gatá di tchàno taman kòo Nqarim di tchànoan x'ái, ne ta gha dùú sa méé? Méé ta gha a máá, Nqari ba qãèse hêé tama, gatá koe xgòàn ka? témé. (Khóèan ga méé khamar ko méé.) ⁶ Nxãas tama si i! *Nqarim kò tchàno tama* ne ba gha nta hêés ka nqòó ba xgàrà?

⁷ Igaba i ga c'êe *khóèan máá*: “Tiri tshúù-ntcõan kòo Nqarim di tseeguan càù a kaisa dqomkuan máà Me ne, ra ko dùús domka qanega chibi-kg'aom khama ma bóòèa máá?” témé. ⁸ Kháé nxãaska ta ko dùús domka máá: “Hàa naka ta cg'ãè gúúan kúrú, naka i gha nxãasega qãè gúúan hàà,” témé tama? C'êe ne ncêe ko chibi-chibi ta a, a ko máá, ta ko méé ga a témé ne khama. Eè ne ii khamaga ne gha ma xgàràè, si gha ãe sa tchàno si i.

Cúí khóè ga tchàno tama

⁹ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? *Sita Juta ta* gáé cgáé taà? Cg'árés kaga i gatà ii tama! Nciísegar x'áí hã, Juta ne hëé naka qhàò zi di ne hëéthëéa cúita ga ma chibian dóm q'oo koe hã sa. ¹⁰ Ncëe i ma góàèa khama a ko máá:

“Cúí khòè ga káà a, tchàno o.

¹¹ Cúí khòè ga káà a, kóma ko q'ãa a,
i cúí khòè ga káà a, Nqari ba ko qaa a.

¹² Wèéa ne ga *Nqari ba* q'aumana hã,
a ne a wèéa ne ga káà hui ne e,
wèéa ne ga.

Cúím qãè tsééan ko kúrúm ga ba káà me e.”

¹³ “Gane di dòma nea
xgobekg'amsea zi tc'ám zi khama ii,
i ko gane di taman qàe-qaeku sa kúrú.”
“I cg'aoan di dqãèan kg'áma ne koe hã.”

¹⁴ “Gane di kg'áma nea cgúíkuan hëé
naka xgòàn hëéthëé ka cg'oèa hã.”

¹⁵ “Gane di ngàrèa ne c'áòan ntcãagu ka qháé e.

¹⁶ Eë ne ngáéa hãam dàòm koes kòbe sa hëé
nakas cg'ãa-cg'anakagu sa hëéthëé hana,

¹⁷ ne tòókuan dim dàò ba c'úù.”

¹⁸ “Tcgái q'ooa ne koe i Nqarim q'áo ga káà a.”

¹⁹ Ta q'ana hã, wèés gúùs ëe i ko x'áèan nxàe sa, i ko ëe x'áèan dóm q'oo koe hana ne cgoa nxàe sa, nxãasegas gha wèés kg'ám sa nqookaguè, me gha wèém nqóò ba Nqarim koe xqara mááse ka. ²⁰ Gaa domkam *Nqarim* cookg'ai koe cúím khòèm ga ba x'áèan komsanan ka, tchànóm iise bóòèa hã tite; x'áèan koe ta ko guu a chibian ka q'ãa khama.

Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba (3:21–4:25)

Dtcòman koe guua hãa tchànoa ne

²¹ Igaba i ncëeska x'áèan koe guu tama, a Nqarim koe guua tchànoan x'áísea hã, gatà i ko ma x'áèan hëé naka porofiti xu hëéthëé ma gaan ka nxàea tseegukagu igaba. ²² Ncëe tchànoa ne Nqarim koe guua, Jeso Krestem koe dtcòman ka, wèé ne ëe ko dtcòm ne di iise. Cúí q'aa-q'oo ga káà a khama, ²³ wèéa ne ga chibian kúrú hã, a Nqarim di x'áàn tcàoa hã domka, ²⁴ a ne a ko Gam di cgòmkuuan domka tchàno ne iise bóòè, Jeso Krestem koe hana kgoarakuan koe guu a, si ncëe sa kg'amaga dis máàku si i. ²⁵ Ncëem kò Nqari ba qhàea-máákus iise tcg'óò ba, nxãasega ta gha Gam koe dtcòman ka, Gam di c'áòan koe guu a gatà di chibian qgóóa mááè ka. Ncëe sa kòo Nqarim di tchànoan x'ái, kg'aia kò kúrúsea hã chibian nem kò kg'ama bóòà guu di i. ²⁶ Ncëe sam kò Gam di qáo tcáóan koe guu a kúrú, Gam di tchànoa nem gha nxãasega ncëem x'aèm koe x'ái ka. Gataga i ko thëé x'ái, Gabá tchàno Me e sa, ëe ko Jesom koe dtcòm ba tchànóm iise bóòan ka.

²⁷ Kháé ta gha nxãaska dùús cgoa dqòmse? Gúù cgoa tama a! Dùús domka? X'áèan ko méé sa kúrú domka? Nxãan tama a, igaba dtcòman domka a. ²⁸ Khòè ba ko dtcòm koe guu a tchànóm iise bóòè sa ta q'ana hã khama, x'áèan ko méé sa kúrús ka tamase. ²⁹ Ka ba gáé Nqari ba Juta ne cúí ne di baa, a tãá zi qhàò zi dim tama baa thëé? Tãá zi qhàò zi di Me e gataga thëé, ³⁰ Nqari ba cúí Me e khama, a gha ëe q'ãe nqãa-qgai khòèa hã ne gane di dtcòman koe guu a tchàno ne iise bóò, a gha gataga thëé ëe q'ãe nqãa-qgai khòèè tama ne gane di dtcòman koe guu a tchàno ne iise bóò. ³¹ Ka sa ko nxãa sa nxãaska máá, dtcòman domka ta ko x'áèan aagu, témé? Nxãas tama si i! Igaba ta ko x'áèan qgóóa qari.

¹ Dùu sa ta gha kháe nãaska Abrahamam ka nãae, khòean dis iis koe kg'aika dim xòom gatá di ba. Dùu sa kò kúrúse cgae me? ² Ncêe Abrahamam kò ãem kúrúá hãa zi tsée zi domka tchànóm iise bóòèa hãa, nem ga kò dqòmse cgoam ko sa úúa hãa, igaba Nqarim cookg'ai koe tamase. ³ *Nqarim dis Tcgāya* sa ko máá: “Abrahama ba kò Nqarim koe dtcòm, a ba a kò gam dis dtcòm koe guu a tchànóm iise bóòè,” témé khama. ⁴ Tsée-kg'aom kò tséea hãa nem gam di surutan máàkus iise máàe tama, igabam ko ãem tsée-kg'am hãa sa suruta-kg'ammè. ⁵ Igaba ãe tsée tama, a Nqarim koe tcoman úúa hãa ba, Nqarim ncêe ãe Nqari-tcáo tama ba ko tchàno iise bóò ba, nãam di dtcòma nea ko Nqarim ka tchàno iise bóòè. ⁶ Ncêem kò gataga Dafite ma khòem di ts'ee kg'aian ma nãae khamaga ma; khòem ncêe kò Nqarim ka tchànóm iise bóòè ba, gam di zi tsée zi bóò ka oose, a ko máá:

⁷ “Ts'ee-ts'ee kg'aièa nea

gane ãe gane di tséean cg'ãe ko qgóóa máàe ne,
ncêe gane di chibian ko qàbi-kg'aiè ne!

⁸ Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa

khòem ãe gam di chibia nem
Nqari ba tcee cgae me tite ba,”
tam méé.

⁹ Ncêes ts'ee-ts'ee kg'aiku sa gáe q'ãe nqãa-qgai khòèa ne dis cúí saà, kana saa thée q'ãe nqãa-qgai khòèe tama ne di saa? Ncêeta ta ko méé a ko máá: “Abrahama ba kò gam dis dtcòm domka tchànóm iise bóòè,” témé ka. ¹⁰ Nta iis téé-q'oos koe ba kò tchànóm iise bóòè? Eẽm kò q'ãe nqãa-qgai khòèe qãá q'oo koea kò ii, kana ãem ko q'ãe nqãa-qgai khòèe cookg'ai koea kò ii? Eẽm kò q'ãe nqãa-qgai khòèe qãá q'oo koe tama a kò ii, igaba ãem kò q'ãe nqãa-qgai khòèa cookg'ai koe e. ¹¹ A ba a kò q'ãe nqãa-qgai khòèam hãa dis x'áis dtcòm koe guua hãa tchànoan ka ko nãaea tseegukagu sa hòò, dtcòm ãem kò qanega q'ãe nqãa-qgai khòèe tama kam kò úúa hãa a. Nãasegam gha wée ne ãe ko dtcòm, igaba qanega q'ãe nqãa-qgai khòèe tama ne dim xòò ba ii, ne nãasega tchàno ne iise bóòè ka. ¹² A ba a gataga gane ãe q'ãe nqãa-qgai khòèa ne dim xòò me e (ãe q'ãe nqãa-qgai khòèa ne cúí ne ka tamase, igaba thée ãe dtcòm dim dàòm koe ko qòò ne, ncêem ko gatá ka xòom Abrahama ba úúa hãa sa, ãem kò qanega q'ãe nqãa-qgai khòèe tama ka.)

Nqarim dis nqòòkaguku sa ko ãe dtcòma hãa ne ka hòòè

¹³ Abrahama ba hée naka gam dis qhàò sa hée thée kò nqòóm di ne q'òò-kg'ao ne ne gha ii dis nqòòkaguku sa x'áèan domka hòò tama khama, igaba dtcòm koe guua tchànoan domka a. ¹⁴ Ncêe *Nqarim* kò ãem ko nqòòkaguas gúú sa ãe ko x'áèan *komsana* ne máá, nes nãaska dtcòm sa káà tsée si i khama, si nqòòkaguku sa thée káà hùì si i. ¹⁵ X'áèa ne ko *Nqarim* di xgóàn óá khama. Igaba ãe x'áèan káà a koe, i x'áèan tsaa káà a.

¹⁶ Gaa domkagas nqòòkaguku sa dtcòm koe guua, nãasegas gha cgòmku dis gúú sa ii ka, a sa a gha wées qhàòs *Abrahamam* dis koe qarika téé - x'áèan di ne cúí ne ka tamase, igabaga gane ãe Abrahamam dis dtcòm koe hàna ne koe hée thée e, gatá wéea ta dim xòò ba. ¹⁷ Ncêe i ma góásea a ko máá: “Kái zi qhàò zi dim xòò bar kúrú tsia hãa,” témé khama. Nqarim ncêem kò Gam koe dtcòm, Nãam cookg'ai koem *gatá dim xòò me e*, - Nqarim ncêe ãe x'óóa hãa ne ko kg'òèkagu, a kò ãe kg'aiga káà ii zi gúú zi kúrú zi hãa ba. ¹⁸ Nqòòa ne kò káà a, igabam kò Abrahama nqòòan úúa hãa, a dtcòm, a hàà kái zi qhàò zi dim xòò ba kúrú, ãem kò ma bìrié a máá: “Tsaris qhàò sa gha gatá ii,” téméa khamaga ma. ¹⁹ Eẽtam kò ma gam dim tc'áro ba cg'ãa-cg'anasea hãa sam kò bóò, i kuria ba 100 qàe koe hãa, si Sarah sa gataga thée cóán ábà tite, tchòoa sa ko x'óóa hãa khama, igabam kò gam dis dtcòm koe táá xhòen-tcáo. ²⁰ A ba a kò gam dis dtcòm úú tamas ka Nqarim dis nqòòkaguku ka táá káise tèèse, a táá gam di dtcòm cgoa ntcoeku, igabam kò dtcòm koe qari-qarié, a kò Nqari ba dqòm. ²¹ A kò kaisa tcoman úúa hãa, Nqari ba qarian úúa, ãem nqòòkagu mea hãa sam gha kúrú di i. ²² Ncêes gúús domkagam kò “dtcòm koe guu

a *Nqarim ka* tchànom iise bóòèa hãa.” ²³ Me ncēm kg'uim “tchàno iisem bóòèa hãa” di ba gaam cúí ba goá tòóa máàè tama, ²⁴ igabam gatá di me e thée, gatá ncēe gha Nqarim ka tchàno ta iise bóòè ta, ncēe ko Gam koe dtcòm ta, Gaam ncēe Jesom gatá dim X'aiga ba x'ooan koe ghùia hãa ba. ²⁵ Ncēe kò gatá di chibian domka x'ooan koe tcààè ba, a kò x'ooan koe ghùie ba, tchàno iise ta gha bóòè ka.

Kabas kg'òè sa Krestem koe (5:1–8:39)

5

Tòóku sa hēe naka qāè-tcao sa hēéthēe e

¹ Gaas gùus domkaga a, ncēe ta dtcòmān koe guu a tchàno ta iise bóòèa hãa a, domka ta Nqarim cgoa tòókuan úúa, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ² Gam koe ta ko guu a dtcòmān koe kgoarasea hãase Gam di cgòmkuān ncēe koe tcàà, ncēe ta gaan tc'amkg'ai koe téé-tēe e, a ko Nqarim dim x'àām dis nqòòkagukus koe qāè-tcao o. ³ Gaan ka cúí tamase, igaba ta ko gataga thée xgàrasean ka qāè-tcao, q'ana ta hãa i ko xgàrasean qarika téékagu ta a khama; ⁴ Me gha *Nqari ba*, qarika ta kò téé ne cgáé ta iise bóò ta a; ta gha Nqarim kòo cgáé ta iise bóò ta a ne, nqòò sa úúa hãa. ⁵ Si nqòò sa sau-cgaekagu ta a tama, Gam di ncāmkuān cgoam Nqari ba tcáóa ta cg'oè-cg'oea hãa khama, ncēm máà ta a hãam Tcom-tcomsam Tc'ēm ka.

⁶ Eē ta ko qanega kg'amka ii kam kò Kreste ba qāēm x'aēm ka Nqari-tcáo tama ne domka x'óó khama. ⁷ Kái-kg'aise i thamka tama, khóēm ga tcg'òóse a ēe tchàno iim khóēm domka x'óó sa, khóēm ēe *kaisase* qāēm ka i ga kúrúse, c'ēm khóēm ga tcg'òóse a gaam domka x'óó sa. ⁸ Igabagam Nqari ba gatá koem úúa ncāmkuān x'áía hãa, qanega ta kò chibi-kg'ao ta ii kam Kreste ba x'óóa máà ta a hãa di i.

⁹ Khama nxãaska, ncēe ta ncēska Gam di c'áòan ka tchàno ta iise bóòèa, ka ta gha nta noose Gam koe guu a *Nqarim di* xgòān koe kgoaraè? ¹⁰ Nqarim di ta cg'òo-kg'ao ta a kò ii, igaba ta kò Gam dim Cóām dis x'oos koe guu a Gam cgoa tòóku. Ncēe ta Gam cgoa tòókua hãa ka ta gha nta noose kgoaraè, *Krestem* dis kg'òès ka? ¹¹ Ncēs gùus ka cúí tama a, igaba ta ko thée Nqarim koe qāè-tcao gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ncēe ta Gam koe guu a *Nqarim cgoa* tòókuan hòò ba.

X'oo sa cúím khóèm (Adam) koe guua, si kg'òè sa cúím Khóèm (Krestem) koe guua

¹² Gaa domka i chibian cúím khóèm *Adam* koe guu a nqòóm koe tcana, a i a x'oo sa óágara hãa, si x'oo sa ncēm dàòm ka wée khóèan koe hààraa, wée khóèa nea chibian kúrú hãa domka. ¹³ X'àèan kò tcg'òóès cookg'ai koe, i kò nqòómkg'ai koe kg'aiga chibian hàna khama, igaba ēe i x'àèan káà a koe i chibian x'áise tama. ¹⁴ Igabas kò Adam di x'aèan koe guu a sí Moshem di x'aèan koe chòò koe x'oo sa tc'āà-cookg'aia hãa, gane ēe chibian gane di kò Adam di zi tsée zi cg'āè zi khama ii tama ne koe ga igaba, Adam ncēe kò *Krestem* ēe gha hàām dis sere-seres khama ii ba.

¹⁵ Igabas *Nqarim* dis aba sa *Adam ka* kúrúèa cg'āèan khama ii tama. Eēm khóèm cúím di cg'āè tsééan domka

ne kò kái ne khóè ne x'óó,
igabas Nqarim dis cgòmku sa hēe naka Gam dis abas *ncēm kò cúím Khóèm Jeso Krestem di cgòmkuān koe guu a máà ta a* sa hēéthēe

kái ne khóè ne koe kaisase càusea.

¹⁶ Nqarim dis aba sa hēe naka cúím khóèm dis chibi sa hēéthēe sara xg'aeku koe i gataga q'aa-q'ooan hàna hãa:

Cúís tsées cg'āès qāā q'oo koe i bóòà tcg'òóèa hãa,

khóè ba méém xgàraè sa,

igaba ne gha khóè ne kái zi tsée zi cg'āè zi qāā q'oo koe *Nqarim* dis máàkus domka

tchàno ne iise bóòè.

¹⁷ Eēm khóèm cúím *Adam* dis tsées cg'āès domkas kò

x'oo sa gaam khóèm cúim koe guu a tc'ää-cookg'aia hãa.

Igaba ncẽem Khóèm cúim Jeso Kreste ba

ncẽes gúu sa nqáéa hãase kúrúa hãa: ẽe ko kaisa cgómkuan hẽé naka abas tchànoan di sa hẽéthẽé hòò ne gha Gam koe guu a kg'òèan koe tc'ää-cookg'ai ka.

¹⁸ Gaa domka, ncẽe ne kò ma wèé ne khóè ne cúim khóèm di tséés cg'ãès koe guu a chibiga ne iise bóòè, khamaga ne kò wèé ne khóè ne cúim Khóèm di tsééan tchànoan di koe guu a tchàno ne iise bóòè, a gha kg'òèan úúa hãa. ¹⁹ Ncẽe ne kò ma kái ne cúim khóèm di komsana taman domka chibi-kg'ao ne kúrúè, khamaga ne gha ma kái ne cúim Khóèm di komsanan domka tchàno ne iise bóòè khama.

²⁰ I kò x'áèan ga thẽé hãa, nxãasega i gha chibian càù ka. Igaba ẽe i kò chibian càùse, koe i kò cgómkuan kaisase càùse. ²¹ Nxãasegas gha, ẽes ma x'oo sa chibian ma tc'ää-cookg'aia hãa khamaga ma gataga cgómku sa thẽé tchànoan koe guu a tc'ää-cookg'ai, a gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a chõò tamas kg'òè sa óá ka.

6

Chibian koe ta guu a x'óóa hãa, igaba ta Krestem koe kg'òèa hãa

¹ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? Chibian méé ta x'ãèa máá na kúrú saa, naka i gha nxãasega cgómkuan càùse? ² Nxãas tama si i! Chibian x'óóa guua hãa ta khóè ta a, ka ta gha ntama ma gaan koe qanega kg'òè? ³ Kana tua c'úúa hãa, wèéa ta ẽe Jeso Krestem koe tcguù-tcguuèa hãa ta Gam di x'ooan koe tcguù-tcguuèa sa? ⁴ Gam di x'oos koe tcguù-tcguuèan ka ta Gam cgoa kãéèa hãa. Igabagam kò Kreste ba Xõòm di x'áàn ka gataga thẽé x'ooan koe ghùìè, nxãasega ta gha gatá igaba thẽé kãbas kg'òè sa kg'òè ka.

⁵ X'oos koe ta Gam cgoa cúí ta a, khama ta gha gataga thẽé x'ooan koe ghùikus koe Gam cgoa cúí ii. ⁶ Q'ana ta hãa, si gatá di ncìis ii-q'ooos khóèan di sa Gam cgoa xgàuèa hãa, nxãasega i gha gatá di tc'áróan ncẽe chibian di kaàkaguè, ta gha táá gaicara chibian di ta qãà ta ii ka, ⁷ diim wèém ẽe x'óóa hãa ba chibian dòm q'oo koe hãa tama khama.

⁸ Ncẽe Krestem cgoa ta kò x'óóa hãa, ne ta ko dtcòm, gataga ta gha thẽé Gam cgoa kg'òè sa. ⁹ Kreste ba x'ooan koe ghùìèa hãa sa ta q'ana hãa khama, a cuiskaga gaicara x'óóa hãa tite, si x'oo sa gaia Gam koe qari úú tama. ¹⁰ X'oos ẽem kò x'óós koem kò chibian koe cúí q'oro x'óó, igaba kg'òès ẽem kò kg'òè sam kò Nqari ba kg'òèa máá khama. ¹¹ Gaam dàòm cúim kaga méé tu Jeso Krestem koe: chibian x'óóa guua hãa, igaba ko Nqari ba kg'òèa máá tu khóè tu khama ma qgóóse.

¹² Gaa domka méé tu táá chibian hẽé naka i gatu di tc'áróan ncẽe kaàko koe x'aiga ii guu, naka tu cg'ãè zi tc'ẽe zi gaan di zi komsana guu. ¹³ Táá méé tu gatu di tc'áróan di xòèan chibian tcg'òóa máá guu, cg'ãè zi tséé zi koe gha tséékaguè gúuan iise. Igaba méé tu Nqari ba máàse, khóè ne ncẽe x'ooan koe tcg'òòèa a kg'òèan koe tcãàèa hãa ne khama ma, naka tua gatu di xòèan tchàno zi gúu zi koe gha tséékaguè di iise máà Me. ¹⁴ X'áèan dòm q'oo koe tu hãa tama, igaba tu cgómkuan dòm q'oo koe hãa, ke méé i chibian gatu koe táá qarian úú guu.

Tchànoan di ne qãà ne

¹⁵ Kháé méé ta nxãaska nta hẽé? Chibian méé ta kúrú saa, x'áèan dòm qõò koe ta hãa tama, a cgómkuan dòm q'oo koe hãa domka? Nxãas tama a si i! ¹⁶ C'úúa tu gáé hãa, c'ẽem khóèm komsana koe tsi kò máàsea hãa ne tsi gaam *khóèm* di tsi qãà tsi i sa? Chibian ncẽe ko x'oo sa óága di tsi qãà tsia ga ii, kana tsia ga komsanan, ncẽe ko tchànoan óága di tsi qãà tsi ii igaba. ¹⁷ Nqari ba méém qãè-tcaoa máàè, chibian di tu qãà tu u kò ii, igaba tu kò ẽe tu kò máàè xgaa-xgaan wèé tcáóa tu cgoa komsana domka. ¹⁸ Chibian koe tu kgoaraèa hãa, a tu a ncẽeska tchànoan di tu qãà tu u.

¹⁹ Khóèan ga ko méé khamar ko méé, gatu di ii-q'ooan koe tu kg'amka tu u khama, a ra a ko máá: ẽe tu kò ma gatu di tc'áróan di xòèan ma kúrú hãa, i cg'urian hẽé naka

chòò tama zi tséé zi cg'ǎè zi hěéthěé di qǎà ii, khamaga méé tu ma ncēeska kúrú u naka i tchànoan di qǎà, naka tu gha nxāasega q'ano-tcáo ii. ²⁰ Qanega tu kò chìbian di tu qǎà tu ii, ka tu kò *tc'ēea máá*, kgoarasea tu hǎa a ēe tchàno ii sa kúrú tite, *ta tc'ēea hǎa* khama. ²¹ Dùú sa kò ēem x'aèm ka kǎbisea máá tu u? Ncēeska zi ko gaa zi gúù zi sau-cgaekagu tu u ka. Si gaa zi gúù zi dis chòò-q'oo sa x'oo si i! ²² Igaba tu ncēeska chìbian koe kgoaraèa, a tu a Nqarim di tu qǎà tu u, a gatu dis kǎbisea mááku sa hòòà, si gha q'ano-tcáo kagu tu u, i gha chòò-q'ooa sa chòò tamas kg'òè sa ii. ²³ Chìbian di suruta nea x'oo si i, igabas Nqarim dis aba sa chòò tamas kg'òè si i khama, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe.

7

Séèkuan dis x'ái sa

¹ Tíí qǒe ga tuè, gatu ncēe x'áèan q'ana hǎa, tu gáé c'úùà hǎa, x'áèa nea khóèm koe qarian úùà hǎa sa, kg'òèam hǎas noose? ² Gaa domkas séèa hǎas khóè sa x'áèan koe guu a gas dim khóèm koe qáése hǎa, ēem kg'òèa hǎas noose; igaba gas dim khóèm kòò x'óó nes séèkuan di x'áèan koe kgoarasea. ³ A ncēè gas dim khóèm qanega kg'òèa hǎa koes kòò c'ēem khóè ba séè, nes ko cg'árà-kg'ao sa ta ma tciie; igaba ncēè gas dim khóèm kòò x'óó nes gha ēe x'áèan koe kgoarasea hǎa, a c'ēem khóè bas kòò séè ne cg'árà-kg'ao tama.

⁴ Tíí qǒe ga tuè, gatu ka igabaga i gatà ii, gatu igaba tu kò Krestem dim tc'áróm koe guu a x'áèan koe x'óó, nxāasega tu gha C'ēem ēe x'ooan koe ghùiea hǎam di ii ka, ta gha nxāasega Nqari ba tc'ároan kúrú máá ka. ⁵ Eē ta kò qanega nqǒóm di ta ii, ka zi kò gúù zi ēe chìbian ka ncàm mèa hǎa zi, x'áèan ka kúrúè a cgáé-q'ooa ta koe tséé, nxāasega ta gha x'oo sa tc'ároan kúrú máá ka. ⁶ Igaba ta ncēeska x'áèan koe kgoarasea hǎa, a ēe kò qáé taa hǎa sa x'óó guua, nxāasega ta gha táá ncíis kg'òès góá tòóèa hǎa zi gúù zi dis koe tséé, igaba ta gha kǎba kg'òèan Tc'ēem di koe tséé ka.

Chìbian cgoa x'ǎàku sa

⁷ Kháé ta gha nxāaska dùú sa nxàe? X'áèa nea chibigaa? Nxāas tama si i! X'áèan tama kò ii ner ga kò chìbian c'úùà hǎa. X'áèan kò méé naka máá, “Táá ncóó guu,” témé tama ner ga kò ncóós dùú sa ii sa c'úùà hǎa khama. ⁸ Igaba i chìbian *ncēem* x'áè-kg'ám koe guu a kòm ba hòòà, a wèè zi ncóó-kg'ám zi tíí koe óágara hǎa; x'áèan káà a koe i chìbian x'óó hǎa khama. ⁹ Tíí igabar kò c'ēe x'aè ka x'áèan káà a koe kg'òèa, igaba ēem ko *ncēem* x'áè-kg'ám ba hàà ka i kò chìbian tshoa-tshoa a kg'òè, ¹⁰ ra tíí x'óó. Ra kò bóòà q'ǎa, gaam x'áè-kg'ám ēe kò ko kg'òè sa óága ba, tíí koe x'oo sa óágara hǎa sa. ¹¹ Chìbia ne kò *ncēem* x'áè-kg'ám koe kòm ba hòò a qàe-qae te, a gaam koe guu a cg'òo te khama.

¹² Khama ra ga nxāaska máá, x'áèa ne tcom-tcomsa a, me x'áè-kg'ám ba gataga tcom-tcomsa, a tchàno, a qǎè me e, témé. ¹³ Ka sa kò kháé nxāaska gaas gúùs ēe qǎè sa kǎbise a tíí koe x'oo sa kúrú? Nxāas tama si i! Igaba chibi si i kò ii *ncēe kò tíí koe x'oo sa kúrú sa*, nxāasegas gha chibi sa x'áise chibi si i sa ka, ncēe kò qǎès gúùs koe guu a tíí koe x'oo sa óágara hǎa sa. Ncēem dàòm kas kò kaisase x'áise, kaias chibi si i sa, ncēem x'áè-kg'ám koe guu a.

¹⁴ X'áèa nea tc'ēem di i sa ta q'ana hǎa, igaba ra tíí cgàam cgoa kúrúèa, a chìbian koe qǎà iise x'ámáguèa, ¹⁵ a ēer ko kúrú sa bóòà q'ǎa tama. Eēr kúrú kg'oana hǎa sar kúrú tama khama, igaba ēer kúrú sa tc'ēe tama sa, gaas kúrú ra kos ga si i. ¹⁶ Igaba ncēè ēer kúrú sa tc'ēe tama sar kòò kúrú, ner ko dtcòm, x'áèa ne qǎè e sa. ¹⁷ Ncēe i ii khama ra tíí tama ra a ncēe ko kúrú u ra, igaba tíí koe x'áèa hǎas chibi si i. ¹⁸ Q'ana ra hǎa, si cúis gúùs qǎès ga sa tíí koe x'áèa hǎa tama khama, nxāa tar ko méé ner ko máá, tirim cgàam koe témé. Ncàma ner úùà hǎa, qǎèa ner ga kúrú di i, igabar ko gaan kúrú ka tààè khama. ¹⁹ Eēr kúrú kg'oana hǎas gúùs qǎè sar kúrú tama, igaba ēer kúrú sa tc'ēe tamas cg'ǎè saa, gaas kúrú kos ga si i khama. ²⁰ Nxāaska, ncēè ēer kúrú sa tc'ēe tama sar kòò kúrú ner tíí tama ra a ēe ko kúrú si ra, igaba tíí koe x'áèa hǎa chibi ii *ēe ko kúrú si i*.

²¹ Ra ko bóò, i ko ncêe qarian tíi koe tsée: qãèa ner kúru kg'oana, igaba i cg'ãèan gaa koe ga tíi cgoa hàna. ²² Tcáoa te q'oo koe ra ko Nqarim di x'áèan koe qãè-tcao khama; ²³ igabar ko c'êe qarian bóò, i ko cgáé-q'ooa te di zi xòè zi koe tsée, a ko tc'êea te di qarian cgoa x'ãàku, a ko chìbian di qarian dim qãà ba kúru te, ncêe cgáé-q'ooa te di zi xòè zi koe hàna a. ²⁴ Tsóágase cgómgar khóè ra gáé! Díi na gha ncêem tc'áróm x'ooan dim koe kgoara te? ²⁵ Igaba méém Nqarim ncêe ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a *kgoara te* ba qãè-tcaoa máàè!

Ncêe sa gha nxãaska tiris téé-q'oo sa ii: Tc'êea te koer Nqarim dim x'áèm dòm q'oo koe hãa, igabar cgàa te koe chìbian di qarian dòm q'oo koe hãa sa.

8

Tcom-tcomsam Tc'êem koe kg'òèa ne

¹ Gaa domka i ncêeska gane êe Jeso Krestem koe hãa ne koe cúí xgàrakuan ga káa a. ² Kg'òèan dim Tc'êem di qaria nea Jeso Krestem koe guu a chìbian hêé naka x'ooan hêéthêé di qarian koe kgoara taa* hãa khama. ³ Moshem di x'áèa ne kò cgàam di kg'amkan domka kgoara ta ka tààè, igabam kò Nqari ba Gam dim Cóám koe guu a kgoara ta a khama. Ncêe kò chibi-kg'aom khama ma tsééa tcg'òòèa hãa ba, a ko hàà cgàa ii, a hàà gaam cgàam koe chìbian dis tcg'òòèa mááku sa ii ba. ⁴ Nxãasega ta gha x'áèan koe ko qaase tchànoan kúru ka, a ta a Tc'êem ko ma qaa khama ma kg'òè, cgàam ko ma qaas ka tamase.

⁵ Eê cgàam di nea ko gane di tc'êean cgàam di zi gùù zi koe tcàà, igaba ne ko gane êe Tc'êem di ne gane di tc'êean Tc'êem di zi gùù zi koe tcàà khama. ⁶ Si cgàam koe tcàà tc'êe sa x'oo si i, si Tc'êem koe tcàà tc'êe sa kg'òè sa hêé naka tòóku sa hêéthêé e. ⁷ Cgàam koe tcàà tc'êe sa Nqarim cgoa kómku tama si i, cgàa ba Nqarim di x'áèan dòm q'oo koe máàse tama khama, a máàse ana hãa tite. ⁸ Ne gane êe cgàam koe hãa ne cuiskaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa tite.

⁹ Igaba tu gatu cgàam koe hãa tama, a Tc'êem koe hãa, ncêe tseeguan kagam kò Krestem dim Tc'êe ba gatu koe x'ãèa hãa ne. Igaba ncêe c'êem khóèm kò Krestem dim Tc'êe ba úú tama nem Krestem di tama. ¹⁰ Igaba ncêe Krestem kò gatu koe hãa, nem gatu dim tc'êe ba tchànoan domka kg'òèa hãa, êetam ga ma gatu dim tc'áró ba chìbian domka x'óóa igaba. ¹¹ Ncêe Gaam êe Jeso ba x'ooan koe ghùia hãam dim Tc'êem kò gatu koe x'ãèa hãa, nem gha thêé Gaam êe Krete ba x'ooan koe ghùia hãa ba gatu di tc'áróan ncêe kaàko o gha kg'òèan máà, Gam dim Tc'êem ncêe gatu koe x'ãèa hãam koe guu a.

¹² Gaa domka ta kúru ta gas tsée sa úúa hãa, tíi qõe ga tuè - cgàam ko ma tc'êe khama ma kg'òè di tama sa, ¹³ cgàam ko ma tc'êe khama tu kò ma kg'òè ne tu gha x'óó khama, igaba ncêe Tc'êem di qarian ka tu kò tc'áróm di zi tsée zi cg'òo ne tu gha kg'òè. ¹⁴ Wèéa ne êe Nqarim dim Tc'êem ka tc'ãà-cookg'aièa nea Nqarim di ne cóa ne e khama. ¹⁵ Qãàn ko kúru tu um Tc'êe ba tu máàè tama khama, gaicara gha q'áòan koe tcàà tu u ba, igaba tu cóa tu gha ii dim Tc'êe ba máàèa, ncêe ta ko tcii a ko máá, “Aboè, gatá ka Xòò Tseè!” témé ba. ¹⁶ Tc'êe ba ko Gaam ka gatá dim tc'êem cgoa xg'ae a nxàea tseegukagu, Nqarim di ta cóa ta a sa. ¹⁷ Ncêe Nqarim di ta cóa ta kò ii, ne ta nxãaska x'aian di ta q'òò-kg'ao ta a, Nqarim di x'aian di ta q'òò-kg'ao ta, Krestem cgoa xg'ae a Nqarim di x'aian q'òòèa hãa ta. Igaba méé ta gataga Gam cgoa xg'ae naka xgàràè, naka taa nxãasega Gam di x'áàn koe tcàà.

Hààko x'áè di x'áà ne

¹⁸ Tíi ko bóò ka i gatá di xgàrakuan ncêe x'áè di gùù cgáé tama a, ncêe gha hàà gatá koe x'áíè x'áàn cgoa i kò tòóa xg'aeè ne. ¹⁹ Wèém nqóò ba kaisa tcoman cgoa Nqarim di ne cóa ne gha hàà x'áíèm x'áè ba qãà hãa khama. ²⁰ Nqóò ba gha hàà cg'ãa-cg'anase domka, êem gaam nqóóm ga ba ma tc'êea khama tamase, igaba Gaam êe kò gaatama ma xgàrà

* 8:2: taa - Gerika sa ko máá: “tsi” témé. Ncêes gùù sa ko wèè ne dtcòm-kg'ao ne nxàe khamam kò “ta” dim kg'ui ba tséékaguè.

mem kò ma tc'ëea hãa khama ma; *me nqôô ba* nqòòan úúa hãa, ²¹ ts'óóm tite di i, a ba a gha kgoaraè a gaicara qãà-khoe ii tite, a gha nxãasega Nqarim di ne cóá ne di kgoarasean hëé naka x'ààn hëéthëé máàè ka. ²² Q'ana ta hãa khama, me ko wèém nqôô ba ncëeskaga igaba thòò-tcaoase kg'ae, ábàn di thòòan koe hãas khóès khama ma. ²³ Me nqôóm cúím tama me e ncëe ko thòò-tcaoase kg'ae ba, igaba ta ko gatá igaba thëé thòò-tcaoase kg'ae, ncëe Tc'ëe ba úúa hãa ta. Me Tc'ëe ba tc'ãà a kúrúsea hãam tc'áro me e, *ncëe hààko x'aè di kg'òèan di nqòòan máà ta a hãa ba*, ta hãa a ko Nqarim gha hàà Gam di ta cóá ta ii sa x'áím cáím ba qãà, tc'ároa tam gha kgoarasean máà ba. ²⁴ Ncëe nqòòan úúa hãase ta kò kgoaraè khama. Si hòòsekos nqòò sa cg'arés kaga nqòòs tama si i: díí na ga èe i hòòà hãas koe nqòò? ²⁵ Igaba ncëe èeta hòò tamas koe ta kò nqòòan úúa hãa, ne ta ko qáo tcáoan cgoa qãà si.

²⁶ Gatá iim dàòm kagam ko Tc'ëe ba gatá di kg'amkan koe hùì ta a thëé. C'úúa ta hãa dùú sa ta ga còrè a dtcàrà sa, naka ta ga ma còrè sa, igabam ko Tc'ëe ba Gam ka gatá téé-q'oo koe thòò-tcaoase còrèa máá ta a, a ba a ko kg'uiàn cgoa nxàèè tite nxãa kg'uiàn cgoa kg'aea máá ta a. ²⁷ Me Nqarim ncëe ko tcáoá ta q'oo koe hãa zi bóò ba *Tcom-tcomsam* Tc'ëem di tc'ëe-kg'áman q'ana hãa, Gam di ne khóè ne téé-q'oo koem ko Tc'ëe ba èem ko ma Nqari ba tc'ëe khama ma còrèa máá ne khama.

²⁸ Ta q'ana hãa, wèè zi gúù zia ko gane èe Nqari ba ncàma hãa ne koe tsééa xg'ae sa, nxãasega i gha qãè ka, gane èem nxãakamaga Gam di tc'ëean koe guu a tciia hãa ne koe. ²⁹ Gane èem Nqari ba nxãakamaga q'ana hãa nem nxára tcg'òóa hãa khama, Gam òòm Cóám dis iis koe ne gha hãa ka. Nxãasegam gha *Gam òòm Cóá ba* kái qõea ba xg'aeku koe qgáé-kg'ai di ba ii ka. ³⁰ Me Nqari ba nxãaska gane èem nxára tcg'òóa hãa ne tciia hãa, a èem tciia hãa ne ko tchàno ne iise bóò, a èem ko tchàno ne iise bóò ne Gam di x'ààn máàna hãa.

Nqarim di ncàmkuu ne

³¹ Kháé ta gha nxãaska ncëe zi gúù zi ka dùú sa nxàè? Ncëe Nqarim kò gatá xòè koe hãa ne i gha díín gatá cgoa x'áàku? ³² Gaam èe kò Gam òòm Cóám tc'áro-tc'aro ga táá bóò guu, igaba kò gatá wèéa ta domka tcg'òó Me ba, nxãa ba gáé cuiskaga Gam cgoa wèè zi gúù zi máà ta a hãa tite thëé? ³³ Díí na gha èe Nqarim ka nxára tcg'òóèa hãa ne chibi-chibi? Nqari ba ko tchàno ne iise bóò ne. ³⁴ Díí na gha xgàra ne? Jeso Kreste ba x'óóa hãa! Si gataga kaisas gúù sa: x'ooan koem ghùìèa hãa si i, a gataga Nqarim òòm kg'áòm x'òàm xòè koe hãa, a ko gataga còrèa máá ta a! ³⁵ Díí na gha Krestem di ncàmkuu cgoa q'aa-q'aa ta a? A tcabà zia, a qóm zia, a xháé zia, a xàbà saa, a dxàù saa, a cg'ãè saa, a ntcàu baa? ³⁶ Ncëe i ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe ma góásea hãa a ko máá:

“Tsáá domka ta ko wèém koaba-dàò ba cg'òòè,

a ta a ko cg'òòè ko zi ghùu zi khama ma bóòè,”

témèè khama. ³⁷ Nxãan tama a, igaba ta wèè zi gúù zi ncëe zi koe kaia ta tàà-kg'ao ta a, Gaam èe ncàm ta am koe guu a. ³⁸ Kaisa tcoma ner úúa hãa, *Nqarim di ncàmkuu cgoa ga q'aa-q'aa ta as gúù sa káà si i sa* khama: a kg'òè saa ga igaba, a moengele xua ga igaba, a tc'ãà-cookg'aia ga igaba, a ncëem x'aèm di zi gúù zia ga igaba, a hààkom x'aèm di zia ga igaba, a c'ëe qaria ga igaba, ³⁹ a tc'amaka hãam nqôô baa ga igaba, a nqãaka hãa baa ga igaba, a c'ëes gúùs ncëem nqôómkg'ai di saa ga igaba, nxãa zia cuiskaga Nqarim di ncàmkuu cgoa q'aa-q'aa ta a hãa tite, ncëe Jeso Krestem gatá òòm X'aigam koe hãa a.

Nqarim dis tc'ëe sa Iseraele koe hëé naka qhàò zi di ne koe hëéthëé e (9–11)

9

Nqari ba Gam di ne khóè ne nxára tcg'òóa

¹ Tseegua ner ko Krestem koe kg'ui, a tshúù-ntcõa tama, i ko tiri tcáóan Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe nxàea tseegukagu, ² kaisa tshúù-tcoa ner úúa, a chõò tamas thõò sa tcáóa te koe úúa hãa. ³ Ncàmar kò hãa, tíí ra ga kò tíí ka cgúíèa sa, a ga kò Krestem koe guu a q'ãea tcg'òóèa hãa, tíí qõe ga ne domka, ncẽe tiris qhàòs di ii ne. ⁴ Iseraele di ne khóè nem Nqari ba nxará tcg'òóa Gam di ne cóa ne gha ii ka, a ba a Gam di x'ààn x'ái nea, a gane cgoa qáé-xg'ae sa kúrú hãa, a Gam di x'àèan máà nea, *a ba a xgaa-xgaa nea hãa nta ne gha ma* dqom Me sa, ncẽem gataga thẽé Gam di zi nqòòkaguku zi máàna hãa ne, ⁵ ncẽe kò *Nqarim ka tsééa tcg'òóèa xu* khóè xuku xu ka tsgõose-coa ne; khóèan dis iis ka i kòo kg'uiè nem ncẽem Kreste ba gane dis qhàòs koe guua hãam ga Me e. Nqarim ncẽem wéé zi tc'amkg'ai koe hãa ba. Chõò tamase méém dqomèmè. Amen.

⁶ Eẽm kò Nqari ba Iseraele ne nqòòkagua hãas kam tààèa hãa tar méé tama. Wèéa ne ẽe Iseraele koe ábàèa nea Iseraele di tama khama. ⁷ Ne gataga Abrahamam ka tsgõose-coa ne wéé ne *Nqarim di* ne cóa ne tama ne e. Nqari ba kò Abrahama ba birí a máá: “Isakam koe tsi gha guu a ẽer nqòòkagu tsia tsgõo-coan úú,” témé khama. ⁸ Ncẽe sa ko máá, cgàam di ne cóa ne tama ne e ncẽe Nqarim di ii ne, igaba nqòòkagukus di ne cóa nea, gane Abrahamam di ne cóa ne ne e, témé. ⁹ Ncẽea nqòòkagukus kò ma nxàèèa hãa ga a khama: “Tchànom x'aèm kar gha kabise, si gha Sarah sa cóa ba ábà,” tam méé.

¹⁰ Ncẽes gúús cúís tama si i, igaba tsara kò thẽé Rebekas di tsara cóa tsara cúím xõòm ka ábàè, gatá ka tsgõosem Isaka ba. ¹¹⁻¹² Nqarim di tciikua ne kaisase cgáé e, i khóèan ko kúrú tséèan cgáé tama. Nqari ba ko Gam di tc'èean koe guu a nxará tcg'òó - ncẽes gúú sa méés qarika tééa mááse sa. Si ko ncẽes gúú sa ncẽe koe x'áise: qanega tsara cóa tsara ábàè tama cookg'ai koe, a qanega tshúú kana qãè gúú ga kúrú tamas cookg'ai koem kò Nqari ba gatsara ka xõòs Rebeka sa birí a máá: “Kaia ba gha cg'aré ba tsééa máá,” témé. ¹³ Ncẽe i ma goásea hãa khama a ko máá: “Jakobe bar ncàma hãa, a Esau ba hòrea hãa,” téméè khama.

¹⁴ Kháé ta gha dùú sa nxàe? Nqari ba tchàno tama saa? Nxãas tama si i! ¹⁵ Moshem kam kò máá:

“Eẽr ko thõò-xama máá bar gha thõò-xama máá,

a ẽer ko cgóm ba cgóm,”

témé khama. ¹⁶ Khama i nxãaska khóèm dis ncàm̃s koe kana tsééa ba koe guu tama, igaba i Nqarim di thõò-xama-máákuan koe guua. ¹⁷ Si ko *Nqarim dis* Tcgãya sa Faro ba birí a máá: “Kaikagu tsia raa, Tiri qaria ner gha tsáá koe x'ái ka, nxãasega i gha Tiri cg'òèan wéém nqòóm koe nxàèè ka,” témé khama. ¹⁸ Gaa domkam ko nxãaska Nqari ba ẽem thõò-xama máá kg'oana hãa ba thõò-xama máá, a ba a ko ẽem qari-qari tcúú kg'oana hãa ba qari-qari tcúú.

Nqarim di xgòàn hẽé naka Gam di thõò-xama-máákuan hẽéthẽé e

¹⁹ Me gha nxãaska gatu ka c'ẽe ba birí te a máá: “Ncẽeta i kò ii ne ba ko nxãaska Nqari ba dùús domka chibi-chibi taa máá? Nqarim tc'èea hãa sa i gha diín ntcoe?” témé. ²⁰ Ka tsi gáé tsáá tc'èea máá dií tsi i ta tc'èea, khóè tseè, Nqarim cgoa ga ntcoeku tsi? Ka sa gáé ga ẽe xommèa hãa sa ẽe xom sia hãa ba birí naka máá: “Dùús domka tsia ncẽer ii khama ma kúrú tea hãa?” témé? ²¹ Gàba zi òm kúrú-kg'ao ba gáé xom cgoa di góman koe, cúís dtcõos koem ga cam gaba sara kúrú di qarian úú tama, si c'ẽe sa cgáé zi tséé zi di sa ii, si c'ẽe sa kg'amaga di zi tséé zi di sa ii?

²² *Igaba tsi ko nta méé ncẽes gúús ka:* Nqari ba kò ẽem xgòà cgaea hãa gaban, ncẽe kaàkagukuan tééa máána hãa koe Gam di xgòàn x'ái kg'oana, a Gam di qarian q'ãakagu kg'oana. Igabam kò qáò tcáóse hãa cgoa ne, ²³ Gam di x'ààn kaisam gha nxãasega gataga cgóm̃kuan di gaban koe x'ái ka, ncẽem nxãakamaga x'ààn kg'ónòa máána hãa a, ²⁴ gatá ncẽem tciia hãa ta koe, Juta ne cúí ne koe tamase, igaba táá zi qhàò zi di ne koe ga hẽéthẽé e. ²⁵ Ncẽem ko Hoseam *dis* Tcgãyas koe méé khama a ko máá:

“Gane ẽe kò kg'aiga Tiri ne khóè ne tama

ner gha Tiri ne khóè ne ta ma tcii,
 a ra a gha gaas ãe kò *kg'aiga* ncàmme tama sa
 tiris ncàm-khoe sa ta ma tcii,” témé.
²⁶ “Ne gha gaam qgáim ãe ne kò biríèa hãa a máá:
 ‘Tiri tu khóè tu tama tu u,’
 téméèam koe ne gha biríè a máá:
 ‘Kg'òèa hãam Nqarim di tu cóá tu u,’
 téméè.”

²⁷ Me ko Isaia ba Iseraelem ka q'au a ko máá:
 “Eẽta ne ga ma tshàa-dxoom qàe di góman
 khama ma kái ne e igaba
 ne gha cg'orò ne kgoaraè,”

témé.
²⁸ X'aigam *Nqari* ba gha xòm x'aè-coan q'oo koe
 chõò tamase nqõó ba xgàra khama.
²⁹ Eẽm xg'ao Isaia ba méèa khamaga i ii, ncẽem kòo máá:
 “Ncèè X'aigam qarim wèém kò xg'ao
 c'èe qhàòan ga qàua máá ta a tama,
 ne ta ga kò Sodoma khama ii,
 a ga kò Gomora khama ma kúrúsea,”
 témé khama.

Paulo ba ko Iseraele ne còrèa máá

³⁰ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? Tãá zi qhàò zi di ne, ncèe kò tchànoan qaa tama,
 nea tchànoan hòda ka, tchànoan ncèe dtcòm koe guua a. ³¹ Igaba ne kò Iseraele ne, ncèe
 x'áèan koe guua tchànoan kòo qaa ne táá hòò o. ³² Dùús domkaà? Dtcòm koe ne kò guu
 a qaa a tama, igaba ne kò tséé zi koe guu a qaa a khama. A ne a kò nxõás tc'amkg'ai koe
 tcgàba, ³³ ncèe i ma góásea a ko máá:
 “Q'ãa, nxõá sar ko Sione koe tòó,
 khóè ne gha kúrú ne tcgàba sa,
 nxõám kúrú ne gha ne cg'áé ba;
 me gha diim wèém ãe ko Gam koe dtcòm ba
 táá sau-cgaekaguè ka,”
 tam méé.

10

¹ Tíí qõè ga tuè, tcáóa te q'oo koer ko kaisase tc'èe *Iseraele* ne gha kgoaraè sa, a ra a ko
 gataga Nqarim koe còrèa máá ne. ² Nqarim koe ne máàsea hãa khama, ra ko ncèe sa nxàea
 tseegukagu, igabaga i gane di máàsean tseeguan di q'ãan koe guu tama. ³ Nqarim koe
 guua hãa tchànoan ne bóò q'ãa tama khama, a ko gane di tchànoan ne gha kúrúa mááse
 sa qaa, a Nqarim di tchànoan koe máàse tama. ⁴ Krete ba ko x'áèan chõòkagu khama,
nxãasega ta gha táá x'áèan ko qaa sa kúrúan ka tchànokaguè ka, igabagam gha diim wèém ãe
 ko dtcòm ba tchànokaguè.

Kgoarakuan di qãè tchõà nea wèém khóèm di i

⁵ Moshe ba x'áèan koe guua hãa tchànoan ka ncèe sa góáa hãa a ko máá: “Diim wèém ãe
 ko x'áèan ko qaa sa komsana ba gha gaan ka kg'òè,” témé khama. ⁶ Igaba i ko dtcòm koe
 guua tchànoan ncèeta méé a ko máá: “Táá tcáóa tsi q'oo koe máá, ‘Dii na gha nqarikg'ai
 koe qàò?’ témé guu” (èe sa Krete ba nqãaka úú si i ke), ⁷ “kana máá: ‘Dii na gha nqãaka
 hãam nqõóm koe síí?’ témé guu” (èe sa Krete ba x'ooan koe ghùì si i ke). ⁸ Kháé i ko
 nxãaska dùú sa méé? *Ncèe si i*: “Kg'ui ba tsáá ka cúù me e, kg'áma tsi koe hẽé naka tcáóa
 tsi koe hẽéthẽé e,” ta i ko méé. Ncèe ba dtcòm dim kg'ui me e, ncèe xae ko gaam ka

xgaa-xgaa ba, ⁹ ncêe ko máá: “Ncêe tsáá ka tsi kòo kg'áma tsi cgoa nxàea tseegukagu Jeso ba X'aiga Me e sa, a kòo tcáóa tsi koe dtcòm Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea hãa sa, ne tsi gha kgoaraè,” témé ba. ¹⁰ Tcáóá ta cgoa ta ko dtcòm, a ta a ko tchànokaguè, a ko kg'áma ta cgoa nxàea tseegukagu, a ko ncêem dàòm ka kgoaraè khama. ¹¹ *Nqarim dis* Tcgāya sa ko máá: “Dìim wèém ãe ko Nqarim koe dtcòm ba cuiskaga sau-cgaekaguè tite,” témé khama. ¹² Juta ne hêé naka qhàò zi di ne hêéthêé xg'aeku koe i cúí q'aa-q'oo ga káà a; cúim Nqari ba X'aigam wèé ne di Me e, a ba a ko wèé ne ãe ko tcii Me ne qguàn cgoa ts'ee-ts'ee kg'ai khama. ¹³ “Dìim wèém ãe gha Nqarim dim cg'òè ba tcii ba gha kgoaraè,” *ta i ko mééè* khama.

¹⁴ Kháé ne gha nxãaska ntama ma cg'òèa ba tcii, ncêe Gam koe ne kò dtcòm tama ne? A ne a gha ntama ma Gam koe dtcòm, ncêe qanega ne kò Gam ka kóm tama ne? A ne a gha ntama ma kóm, ncêe xgaa-xgaa ne gha ba ne kò úú tama ne? ¹⁵ Me gha ntama ma gaam ãe ko tchòàn xgaa-xgaa ba xgaa-xgaa, ncêe tsééam kò úúè tama ne? Ncêe i ma *Nqarim di zi Tcgāya zi koe* ma góásea a ko máá: “Tsóágase i gáé qãè tchòàn di xàà-kg'aoan di hàà-q'ooan t'òèa!” téméè khamaga ma. ¹⁶ Igaba ne kò kái-kg'aise táá qãè tchòàn komsana. Isaia ba kò máá: “X'aigaè, dìi ba gaxae di kg'uian komsana hãa?” témé khama. ¹⁷ I ko nxãaska dtcòmān ãe ko kórmès koe guu, si ko ãe ko kórmè sa Krestem dim kg'uim ka ko xgaa-xgaaès koe guu.

¹⁸ Igabar ko ãe ne kóm ta ga hãas ka tēè. Tseeguan kaga ne kóma hãa! Ncêe *Nqarim di zi Tcgāya zi* ko méé a ko máá:

“Wèém nqõóm koe ga i dòma xu síia hãa,
i gaxu di kg'uian nqõóm chõò-q'oo koe ga síia hãa,”
témé khamaga ma.

¹⁹ Ra ko gaicara tēè, Iseraele ne kò kóma q'ãa tama sa? *Kóma ne kò q'ana hãa!* Moshe ba kò tc'ãà dis ka máá:

“Kúru tu ur gha tu gane ãe qhàòs di tama ne koe tau di,
a ra a gha káà tc'èes qhàòs di ne cgoa xgòakagu tu u,”
témé khama.

²⁰ Me kò gataga Isaia ba kgoarasea hãase *Nqarim mééa hãa sa nxàe a máá*:

“Gane ãe qaa Te tama ne kar hòòèa hãa,
a Ra a kò gane ãe tc'èe Te tama ne koe x'áísea hãa,”
témé.

²¹ Igabam kò Iseraele ba bìrí a máá:

“Wèém cárm kar tshàua Te tchoanà xòóá máána hãa
khòè ne ãe komsana tama a ko ntcoeku cgoa Te ne,”
témé.

11

Nqarim di thòò-xama-máákua ne Iseraele ne koe

¹ Ra ko nxãaska tēè a máá: “Nqari ba gáé kò Gam di ne khòè ne xguì?” témé. Nxãas tama si i! Tíí ga ra thêé Iseraele ra a khama, a Abrahamam ka tsgõose-coa ra a, Benjaminem dis qhàòs di ra. ² Nqari ba kò Gam di ne khòè ne ncêe kg'aigam kò q'ana hãa ne táá xguì. C'úua tu gáé hãa *Nqarim dis* Tcgāyas ko Elijam ka méé sa? Me ko ma Nqarim cookg'ai koe Iseraele ne ma chibi-chibi sa, a ko máá: ³ “X'aigaè, Tsari xu porofiti xu ne cg'òoa hãa, a Tsari altaran kòbea hãa, ra tíí cúí ga ra qaùà, ne ko cg'òoa te xaù,” témé. ⁴ Ka ba kò kháé Nqari ba ntama ma xòà me? *Nqari ba kò xòà a máá*: “7,000 xu khòè xur tòóá máásea hãa, ncêe qanega Baale ba qámsea máá tama xu,” témé. ⁵ Ncêeskaga i gataga ii: qaùà hãa nea hàna, cgómkus koe guu a nxará tcg'òóèa hãa ne. ⁶ Igaba ncêe cgómkus koe i kò guua hãa ne i nxãaska *gane di* tsééan koe guu tama; ncêe gatà i kò ii nes nxãaska cgómku sa cgómkus tama si i.

⁷ Kháé nxãaska dùú saa? Iseraele ne kò ãe ne kòo qaas guú sa táá hòò. Khòe ne ãe nxára tcg'òóèa hãa ne cúí ne kò hòò si, igaba ne kò ãe qaúa hãa ne qari-qarin tcúúè. ⁸ Ncées ko *Nqarim dis* Tcgãya sa méé khama a ko máá:

“Nqari ba kò tcáóa ne hée naka tc'èe ne héeéthée ntcúú-ntcuu,
a tcgáía ne ga táá bóókagu
a tceea ne ga táá kómkagu
ncēm cáí kaga igaba,”
témé khama.

⁹ Gatagam ko Dafite ba máá:

“Gane dis suu* sa méés ntcóm sa ii naka xhám sa ii,
nxãasega ne gha cg'áéa tcãà,
a gha gane di xgàrasean kabia mááè ka.

¹⁰ Gane di tcgáían méé i ntcúú-ntcuuè
naka ne nxãasega táá bóò,
naka i gane di qhùrian chòò tamase nàìè,”
tam kò méé.

¹¹ Ra ko nxãaska tée a máá: Eè ne kòo *Juta ne* tcgàba ka nea gáé kò cg'áé, táá ne gha gaicara tée ka? Nxãas tama si i! Igaba gane di cg'áé-q'ooan gha táá zi qhàò zi di ne koe kgoarasean óága domka a, nxãasega ne gha Juta ne chii ka. ¹² Gane di cg'áé-q'ooa ne kò nqóò ba qguùkagu, i kò gataga tààè-q'ooa ne táá zi qhàò zi di ne qguùkagu. Ka nea gha *nxãaska táá zi qhàò zi di ne* nta noose qguùkaguè, ncèè cg'oèas tc'ãò-tc'ãos Juta ne dis kò hãa ne?

Táá zi qhàò zi di ne di kgoarasea ne

¹³ Gatu cgoar ko kg'ui, táá zi qhàò zi di tuè: táá zi qhàò zi di ne koer x'áè úú-kg'ao ra a domka ra ko ncées tsées tiri sa kaikagu, ¹⁴ tiris tsées koer gha c'èedaoka tiris qhàòs di ne khòe ne kúú ne chii di ii domka, ra gha nxãasega c'èe ne kgoara ka. ¹⁵ Ncèè *Nqarim ka* xguèès *Juta ne* dis kò ko dàò ba xgobekg'am, me nqóò ba *Nqarim* cgoa tòókuan úú ne sa gha gane *Juta ne* dis dtcòmme sa dùú sa ii? X'ooan koe guu a kg'òè si i gha ii! ¹⁶ Ncèè tc'ãà dis péré-qàmàs kò Nqari ba tcg'òóa mááèa, nem nxãaska wèém péré ba gataga thée Gam di me e, a ncèè hìis di tóbean kò Gam di ii, ne i nxãan ga thée Gam di i. ¹⁷ A ncèè c'èe xu nxãa xu olife dis hìis di xu kò q'áea tcg'òóè, tsi tsáá ncèè qãáka ka dis olifes di tsi *nxãa tsi* gaa koe q'áma tòòè, a ko c'èe xu cgoa èes hìis tóbe di qguùan q'aa-q'aaku, ¹⁸ ne méé tsi táá gaxu nxãa xu koe bóò-boose guu. Ncèè bóò-boose tsi kòo ne *mée tsi tc'èe-tc'èese*, tsáá tsia tóbean qgóò tòó tama, igaba i tóbean qgóò tòó tsia hãa sa.

¹⁹ Igaba tsi gha máá: “Nxãa xua q'áea tcg'òóèa hãa, nxãasegar gha tí q'áma tòòè ka,” témé. ²⁰ Eè sa tseegu si i. Gaxu di dtcòmman úú taman domka xu q'áea tcg'òóèa hãa, tsi kò tsáá tsari dtcòmman domka tééa hãa. Ke méé tsi táá bóò-boose guu, igaba méé tsi q'áòa hãa. ²¹ Ncèè *Nqarim* kòo hìis kg'aiga úúa hãa nxãan bóò guu tama, ne tsi tc'èe máá, tsáám gha bóò guu tsi, ta tc'èe?

²² Ke méé tsi *Nqarim* di qãèan hée naka Gam di xgòan héeéthée q'ana hãa. Xgòà Me e èe *chìbian kúú ka* cg'áéa hãa ne koe, igabam tsáá koe qãè Me e, ncèè Gam di qãèan koe tsi kòo hãa ne. Tama kò ii ne tsi gha tsáá igaba thée q'áea tcg'òóè. ²³ A ncèè *Juta ne* kò gane dis dtcòmman koe kúúa hãa tama, ne ne gha gaicara q'áma tòòè, Nqari ba qarian úúa hãa, gaicaram gha q'áma tòò ne di i khama. ²⁴ Ncèè kg'aiga qãáka ka dis hìis olife dis koe tsi kò tsáá guu a q'áea tcg'òóèa hãa, a olife dis hìis xhàràèas koe q'áma tòòèa hãa, ncèè i ga kg'aiga ii tama khama, ne ba gha Nqari ba nxãaska nta noose kabi a kg'aigaka di nxãan gaan dis hìis olife dis koe gaicara q'áma tòó?

Iseraele ba gha kabi a tòóa kg'ónòè

* **11:9:** suu - Gerika sa ko máá: “cháà sa” témé - tc'òoan ko tòò a tc'òóès qgái si i.

²⁵ Tíi qõe ga tuè, ncëes gúùs chómsea hãa sa tu gha q'ãa sar ko tc'ëe, nxãasega tu gha táá tc'ëega tu ii sa bîrîse ka. *Ncëes gúùs chómsea hãa sa ncëe si i:* qari tcúúan Iseraele di ne khóè ne día xòm x'aè q'oo† di i, si gha nxãakg'aiga síi cg'oèa hãas nxáráse-q'ooos táá zi qhàò zi di ne di sa *Nqarim* koe hàà. ²⁶ Ne gha ncëem dàòm ka wèé ne Iseraele ne kgoaraè, ncëe i ma góásea hãa a ko máá:

“Kgoara-kg'ao ba gha Sione koe guu a hàà,
a ba a gha Jakobem *ka tsgõose-coa* ne koe
cg'ãè tcáoan tcg'òó.

²⁷ Si gha ncëe sa Tiris qáé-xg'ae sa ii gane cgoa,
gane di chîbia ner gha ko séèa tcg'òó cgae ne ka,”
téméèa khama.

²⁸ *Juta* nea qãè tchòàn xguà hãa khama ne *Nqarim* di ne cg'õo-kg'ao ne e, *nxãasega i gha qãè tchòàn* gatu qhàò di tu koe hàà ka. Igaba ncëè nxará tcg'òóa mááses ka ta kòo kg'ui ne ne *Nqarim* ka ncàmmèa hãa, gane ka tsgõose ga xu *cgoam kúrúa hãas qáé-xg'aes* domka. ²⁹ *Nqari* ba aban ãem ko tcg'òó ka hëé naka ãem ko tcii ne ka hëéthëé tc'ëea kabi tama khama. ³⁰ Gatu qhàò zi di tua kò c'ëe x'aè ka *Nqari* ba komsana tama, igaba tu ncëeska, *Juta* ne di komsana taman domka, *Nqarim* di cgómkuan hòò. ³¹ Gane igabaga ne ncëeska ãeta iim dàòm ka *Nqarim* máà tua hãa cgómkuan domka komsana tama, nxãasega ne gha thëé ncëeska *Nqarim* di cgómkuan hòò ka. ³² *Nqari* ba kò wèé ne khóè ne kúrú ne komsana taman koe tòóse, nxãasegam gha wèéa ne ga cgómkuan x'ái ka khama.

Nqari ba dqomà ne

³³ Tsóágase i gáé *Nqarim* di qguúan kaia!
Tsóágase i gáé Gam di q'ãan di tc'ëean hëé
naka q'ãa-kg'áma ba hëéthëé tchàa-a!
Díi na gha Gam di zi tc'ëe-kg'ám zi bóò q'ãa?
Díi na gha Gam di zi dàò zi qaara tcg'òó a xùri?

³⁴ *Nqarim* dis *Tcgãyas* ko méé a ko máá:

“Díi na X'aigam di tc'ëe-kg'áman q'ana?
Díi na ga tchàno-tchano Me?

³⁵ Kana ia xg'ao díin c'ëe gúù máà Me,
Me ga gaa gúùan suruta kabi?”
témé khama.

³⁶ Wèé zi gúù zia Gam ka kúrúèa,
a zi a Gam koe guua,
a Gam domka hàna.
Nqari ba méém chòò tamase dqomèmè! Amen.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma tséé sa (12:1–15:13)

12

Nqari ba tsééa máá

¹ Gaa domkar ko *Nqarim* di thòò-xama-máákuan koe guu a dtcàrà tu u, tíi qõe ga tuè, tc'áróa tu tu gha dàò-máákus iise tcg'òó sa, kg'òèa hãa, a tcom-tcomsa, a ko *Nqari* ba qãè-tcaokagu sa - ncëea tc'ëem di tsééan gatu ga còrè cgoa ga a khama. ² Táá méé tu ncëem nqóòm di cauan xùri guu, igaba méé tu tc'ëe-kg'áma tu koe kaba-kabaè, naka tua gha nxãasega *Nqarim* dis tc'ëe sa q'ãa, gaas ãe qãè ii, a ko qãè-tcaokagu Me, a tchàno ii sa.

³ Cgómkuan ncëer máàèa hãa domkar ko wèém khóèm ãe gatu xg'aeku koe hãa ba bîrí a ko máá: Táá méém tc'ëe-q'ooa ba koe tc'amakam hãa sa bîrísea hãa guu, igaba méém wèém khóè ba tc'ëe-kg'áma ba koe, ãem *Nqari* ba máà mea hãas tc'àò-tc'ãos dtcòmàn dis

† 11:25: xòm x'aè q'oo - kana “c'ëe xòè za”.

cgoa qgóóse. ⁴ Cúim tc'áróm koe ta kái xòèan úúa hãa, i wèe xòèan cúis tsée sa kúru tama khama. ⁵ Ncēm dàòm ka ta ko, ãeta ta ma kái ta a igaba cúim tc'áro ba Krestem koe kúru, me wèem xòe ba c'ee xu xòe xu cgoa xg'ae-xg'aeèa hãa. ⁶ Ke méem wèem khòe ba tãaka zi aba zi ãem Nqari ba Gam di cgómkuan ka máa taà hãa zi tséekagu: ncèe porofitan kò ii ne méem ãem úúa hãa dtcòmàn dis tc'ão-tc'ãos cgoa tséekagu u. ⁷ Naka ncèe c'ee ne tséa máas kò ii ne méem tséa máa ne, naka ncèe xgaa-xgaas kò ii ne méem xgaa-xgaa, ⁸ naka ncèe c'ee ne korès kò ii ne méem korè ne. Ncèe c'ee ne hùis kò ii ne méem kgoarasea hãase hùis ne. Ncèe c'ee ne tc'ää-cookg'ais kò ii ne méem wèe tcáo ba cgoa gatà hée. Ncèe c'ee ne koe cgómkuan x'áis kò ii ne méem qãe-tcaoan cgoa x'ái i.

Dtcòm-kg'ao ne dis kg'õe sa

⁹ Ncàmku sa mées tseegu di sa ii. Eẽ cg'ãe ii sa hòre, qgóóa qari ãe qãe ii sa. ¹⁰ Gatu ka c'eea ne kaisase ncàm, khòe qõeku ne ga ma ncàmku hãa khama ma. Gatu nqáase tu gatu ka c'ee ne tcom. ¹¹ Táa méé tu xhõen-tcáo guu; gatu dim tc'ee ba méem karu; X'aiga ba méé tu tséa máa. ¹² Nqòòan koe méé tu qãe-tcao hãa, naka tua xgàrasean koe qáo tcáo ii, naka còrèan koe qgóóa qari. ¹³ C'ee ne dtcòm-kg'ao ne kòo xháe ne méé tu ãe tu úúa hãa sa gane cgoa q'aa-q'aaku. X'áa tu koe c'ee ne qãese hàakaguan koe tu tcàan tcáo.

¹⁴ Ts'ee-ts'ee'g'ai ãe xgàra tu u ko ne; ts'ee-ts'ee'g'ai ne, táa cgúi ne guu. ¹⁵ Eẽ ko qãe-tcao ne cgoa qãe-tcao, naka ãe ko kg'ae ne cgoa kg'ae. ¹⁶ Cúita noose tu qgóoku; táa bóo-boose guu, igabaga ãe nqãaka hãnas téé-q'oos di ne cgoa tséa xg'ae; táa tc'èega tu ii sa bìrise guu.

¹⁷ Táa c'èem khòem cg'ãèan kúrua máa tua ba cg'ãèan cgoa kabia máa guu. Eẽ wèem khòem koe qãe iis koe méé tu tcàa tc'ee. ¹⁸ Ncèe tààe tama tu kò hãa, i gataga gatu koe guua hãa, ne méé tu wèe khòèan cgoa tòóku. ¹⁹ Ncàm-ncamsa tuè, táa méé tu cg'ãèan kabia máa guu, igaba tu Nqarim di xgòan guua máa a; ncèe *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko X'aigam ka méé a ko máa:

“Kabia máaku sa Tiri si i,
Ra gha Tíia kabia máa,”
témé khama.

²⁰ Igaba

ncèe gatu dim cg'õo-kg'aom kò xàbà hãa ne
tc'õoan máa me nakam tc'õó,
naka cáman kò hãa ne
tshàan máa me nakam kg'áa.

Eẽta héean ka tu gha ko kúru mem saucgae a chìbi bóòse.*

²¹ Táa méé tu cg'ãèan ka tààe guu, igabaga méé tu qãe gúuan cgoa cg'ãèan tàa.

13

Tc'ää-cookg'aian qámsea máa sa

¹ Wèem khòe ba méem tc'ää-cookg'aian qámsea máa. Nqarim ka *kgoara máàe hãa* tama tc'ää-cookg'ai nea káa a ke, igaba ãe hàna ne Nqarim ka tòòe hãa. ² Dím wèem ãe ko tc'ää-cookg'aian ntcoe ba ko Nqarim nxará tcg'òóa hãa sa ntcoe, me gha dím wèem gatà ko hée ba xgàrakuan óaga cgaese. ³ Tc'ää-cookg'ai xua ãe qãèan ko kúrum ka bèe tama khama, igaba xu ko ãe cg'ãèan ko kúrum ka bèe. Eẽ tc'ää-cookg'aia hãam bèe tsi kò tc'ee tama ne méé tsi nxãaska qãe gúuan kúru nakam gha dqom tsi. ⁴ Nqarim dim tsée-k'ao me e, tsari qãèan domka ko tsée ba khama. Igaba ncèe cg'ãèan tsi kò kúru ne méé tsi bèe, ntcàum ãem qgóóa hãa bam kg'amaga qgóo tama ke. Nqarim dim tsée-k'ao me e, a ko Nqarim di xgòan óa, ãe ko cg'ãèan kúru ne koem gha xgàrakuan qòokagu khama. ⁵ Gaa domka méé tsi ãe tc'ää-cookg'aia hãam koe qámsea hãa, *Nqarim di* xgàrakuan bèe domka cúí tamase,

* **12:20:** kúru mem saucgae a chìbi bóòse - Gerika sa ko máa: “karuko zi c'ee ntcom zi tcúua ba koe xg'ae-xg'ae,” témé.

igaba tsari tc'êe-tc'êesean domka hêéthêé e. ⁶ Ncêes gúùs domkaga tu ko nqôóm ko tcg'òóa máàè marian tcg'òó, tc'âà-cookg'ai xua Nqarim di xu tséé-kg'ao xu u khama, ncêe ko tsééa xu kúró xu. ⁷ Ke méé tsi êe tsi ga wèém khòè ba úú cgoa hãa sa máà me: nqôóm ko tcg'òóa máàè mari kò ii ne tcg'òó o, ncêe mari kò ii ne méé i mari ii, táòkg'aikus kò ii ne méés táòkg'aiku sa ii, naka kaikagukus kò ii ne méés kaikaguku sa ii.

Tsáá ka c'êe ba ncàm sa

⁸ Táá méés cúí khòè koe ga qanega tsi suruta tamás chìbi sa hãa guu, tsáá ka c'êe ba ncàms cúís oose. Eẽ gam ka c'êe ba ncàm hãa ba ko x'àèan ko qaa sa kúró ke. ⁹ X'àèan ncêe ko máá: “Táá méé tsi cg'áràn kúró guu; táá méé tsi cg'òo guu; táá méé tsi ts'âà guu; táá méé tsi ncóó guu,” naka c'êe x'àè-kg'áman hêéthêéa cúím x'àè-kg'ám koe qgóóa xg'aeèa, ncêe ko máá: “Tsáá ka c'êe ba ncàm êe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma,” témé ba. ¹⁰ Ncàmku sa tsáá ka c'êe ba chìbi kúró cgaes tama si i. Gaa domkagas ko ncàmku sa x'àèan ko méé sa kúró.

X'ààm q'oo koe kg'òè

¹¹ X'àèm ncêe ta ko gaam q'oo koe kg'òè ba tu q'ana hãa, ke méé tu ncêe sa kúró. Tc'oman koe tu gha tõe dim x'aè ba hààraa. X'àèm kgoarakus di ba ncêeska kaisase cúú me e ke, ncêe ta kò tshoa-tshoa a ko dtcòm kam kò ii tama khama. ¹² Ntcùúa ne nqáéa hãa, i koaban cúú u. Ke hàà naka ta ntcùú-q'oo di tsééan dxùukg'ai za tòò naka taa x'ààn di zi ncõo gàba zi hãa. ¹³ Hàà naka ta qâèm dàòm ka qgóóse, cáms di x'ààn q'oo koe hãa ne khòè ne khama ma, êe kaisase ko tc'òó, a ko kg'áa ne hêé, naka cg'áràn ko kúró a kàà qgóóse-q'oo ne hêé, naka mēéku a tau di ii ne hêéthêé ka tamase. ¹⁴ Igaba méé tu X'aigam Jeso Krete ba hãa, naka tua cgàa ba tu ga ma qâè-tcaokagu di zi tc'êe-kg'ám zi chõòkagu.

14

Kg'amka ne hêé naka qari ne hêéthêé e

¹ Eẽ dtcòma hãa, igaba gam di dtcòm koe kg'amka ba, qâèse hààkagu, êem tc'êea hãas koe ntcoeku cgoa me tamase. ² C'êem khòèm dis dtcòm sa ko kgoara máá me, me wèés gúù sa tc'òó, igaba khòèm êe gam dis dtcòm kg'amka ii ba ko tsòbèan cúí ga tc'òó. ³ Khòèm êe ko wèés gúù sa tc'òó ba méém táá êe wèés gúù sa tc'òó tama ba ntcoea hãase sèè guu, nakam êe wèés gúù sa tc'òó tama ba táá êe ko wèés gúù sa tc'òóm qâèse hêé tama sa bóò guu, Nqari ba qâèse hààkagu mea hãa ke. ⁴ Díí tsia tsáá, c'êem khòèm dim qâàm qâèse hêé tama ta ko méé tsi? Gam ka q'òòsem koe i guua hãa *êem ko kúró tsééan koem gha* tééa qari kanam gha cg'áé sa. Igabam gha tééa qari, X'aiga ba qarian úúa hãa khama, kúró mem gham tééa qari di i.

⁵ C'êem khòèm kam c'êem cáń ba c'êe xu cáń xu ka cgáé me e, me ko c'êem khòè ba wèé cáńan ga cúíta noose sèè. Wèém khòè ba méém tc'êea ba q'oo koe bírísea hãa, êem tc'êea hãa sa gaas ga si i sa. ⁶ Gaam êe ko c'êem cáń ba c'êe xu ka tãákase sèè ba ko X'aigam gha kaikaguè domka gatà hêé. Me ko gaam êe ko tc'òó ba thêé X'aigam gha kaikaguè domka gatà hêé, Nqari bam ko qâè-tcaoa máá khama. Me ko gaam êe c'êe zi tc'òó zi tc'òó tama ba thêé X'aigam gha kaikaguè domka gatà hêé, a ba a ko Nqari ba qâè-tcaoa máá. ⁷ Gatá ka c'êem cúía ko gam ka kg'òèa mááse ba kàà me e, me gataga c'êem cúía ko gam ka x'óóa mááse ba kàà me e khama. ⁸ Ncêe kg'òè ta kòo ne ta ko X'aiga ba kg'òèa máá, a ncêe x'óó ta kòo ne ta ko X'aiga ba x'óóa máá. Khama nxãaska, kg'òè ta ga ko kana ta ga ko x'óó igabaga, ta X'aigam di ta a. ⁹ Krete ba kò ncêes gúùs domka x'óó, a kò gaicara kg'òè, nxãasegam gha êe x'óóa hãa ne hêé naka kg'òèa hãa ne hêéthêé dim X'aiga ba ii ka khama. ¹⁰ Kháé nxãaska tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qõem qâèse hêé tama sa bóò, kana tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qõe ba ntcoea hãase sèè? Wèéa ta ga gha Nqarim dis ntcõó-q'ooos xgàrakuan dis cookg'ai koe hàà téé ka. ¹¹ Ncêeta i ma goásea a ko máá:

“Kg'òèar hãas noosem gha

wèém qúrù ba cookg'aia Te koe qom̀, me gha wèém tam ba Nqarir ii sa dqom̀,” témèè khama. ¹² Me gha nxâaska wèém khòèm gatá xg'aeku koe hàna ba gam ka Nqarim koe xqara mááse.

Táá tsáá qõe ba chibi kúrúagu

¹³ Ke méé ta táá xgàraku guu. Igaba méé ta tc'ëea ta koe bìrísea hãa, gaicara ta gatá ka qõesem cookg'ai koe xgáè-kg'am me gha kana gha chìbian koe tcãa me sa tòóa hãa tite sa. ¹⁴ Q'ana ra hãa, a X'aigam Jesom koe kaisa tcoman úúa hãa, cúis gúús gaas ka q'ano tama sa káa si i sa. Igaba ncèè c'ëem khòèm dis bóòs kas kò q'ano tama, nes nxâaska gaam koe q'ano tama. ¹⁵ A ncèè tsáá ko tc'õós kò tsáá qõe ba tshúù-tshuu tc'ëe, ne tsi ncàmkuwan x'ái tama. Táá méé tsi hëé nakas tc'õó tsi ko sa tsáá qõe ba hòakagu guu, ncèe Krestem kò gaam domka x'óó ba. ¹⁶ Táá hëé nakas ëe gatu ka ko qãè iise bóòè sa c'ëe ne ka cg'ãè iise nxàèè guu. ¹⁷ Nqarim di x'aia nea tc'õó sa hëé naka kg'áa sa hëéthëé di tama a khama, igaba i Tcom-tcomsam Tc'ëem koe tchànoan hëé, naka tòókuan hëé naka qãè-tcaoan hëéthëé di i. ¹⁸ Dìim wèém ëe ko ncèem dàòm ka Kreste ba kúrúá máá ba ko Nqari ba qãè-tcaokagu, a ko khòèan ka tchànóm iise bóòè.

¹⁹ Gaa domka méé ta wèé qaria ta cgoa tòókuan ko óá zi gúù zi hëé naka gatá ka c'ëe ne ko tshàoa ghùì zi gúù zi hëéthëé kúrú. ²⁰ Táá Nqarim kúrúá hãa sa tc'õoan domka kòbe guu. Wèés gúù sa q'ano si i, igaba ncèè c'ëem khòèm kò c'ëes gúù sa tc'õó, si nxãa sa c'ëem khòè ba kúrú me chìbiga ii ne i qãè tama. ²¹ Qãès gúù sa, táá méé tsi kg'óóan kg'oo, kana gõéan kg'áa, kana c'ëes gúús tsáá ka c'ëe ba ko chìbian kúrúagu sa kúrú guu.

²² Gaa domka méés dùús wèés ëe tsi c'ëes gúús ka dtcòma hãa sa tsáá hëé naka Nqari ba hëéthëé tsao ka cúí ga q'ãàèa hãa. Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa khòèm ëe gam koe qãè ii sa kúrúan ka ntcoese tama ba. ²³ Igaba khòèm ëe tc'õóm kò ko ne ko káise tèèse ba xgàràèa hãa, dtcòman cgoam tc'õó tama khama; si wèés gúús ëe dtcòman koe guu tama sa chibi si i.

15

C'ëe ne qãè-tcaokagu, tsáá ka tamase

¹ Gatá ncèe qari ii ta méé ta gane ëe dtcòma ne koe kg'amka ii ne gane di tààè-q'ooan koe hùì, naka taa táá gatá qãè-tcaokaguse guu. ² Wèém khòè ba méém gam ka c'ëe ba qãè-tcaokagu, nxãasegam gha qãèan hòò a tshàoa ghùìè ka. ³ Krestem igabam kò táá qãè-tcaokaguse khama, igaba ncèe i ma góásea a ko máá: “Gane ëe cóè Tsia hãa ne di cóèkua nea Tíí koe hààraa,” témèè khamaga ma. ⁴ Wèé zi gúù zi ncèe xg'ao góáèa hãa zia góáèa, xgaa-xgaa ta a zi gha ka, nxãasega ta gha Nqarim di zi Tcgãya zi koe guua hãa qáo tcáóan hëé naka ghùì-ghui-tcáókuan hëéthëé koe guu a nqòòan úú ka.

⁵ Nqarim ncèe qáo tcáóan hëé naka ghùì-ghui-tcáókuan hëéthëé di ba méém kg'òèa xg'aeen dim tc'ëe ba máà tu u, ëe tu ko Jeso Kreste ba xùri ka, ⁶ naka tu nxãasega xg'ae naka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba cúím dòm cgoa dqom̀.

Qãè tchòà nea Juta ne hëé naka qhàò zi di ne hëéthëé di i

⁷ Gaa domka méé tu gatu ka c'ëe ne qãèse hàakagu, ëem ma Kreste ba ma qãèse hàakagu tua hãa khamaga ma, nxãasegam gha Nqari ba dqom̀mè ka. ⁸ Bìrí tu ur kò khama a ko máá, Kreste ba kò ëe q'ãe nqãa-qgai khòòèa hãa ne dim qãà ba kúrúse, Nqari ba tseegu di Me e sam gha x'ái ka, nxãasega zi gha Abrahama xuku xu kò nqòòkaguèa hãa zi gúù zi tseegukaguè ka, ⁹ naka gataga ëe táá zi qhàò zi di ne gha Nqari ba Gam di cgòmkuwan domka dqom̀ ka, ncèe i ma góáèa hãa a ko máá:

“Gaa domkar gha táá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe dqom̀ Tsi,
a ra a gha cg'òèa Tsi nxàèè,”
témèè khama,

¹⁰ a i a ko gaicara máá:

“Qǎè-tcao tu, tǎá zi qhàò zi di tuè,
Gam di ne khóè ne cgoa,” témée.

¹¹ A ko gaicara máá:

“X'aiga ba dqòm, gatu wèé tu tǎá zi qhàò zi di tuè,
naka méé ne wèé ne khóè ne dqòm Me,”
témée.

¹² Me ko gaicara Isaia ba máá:

“Jesem dim Tobe ba gha hàà,
Gaam èe gha tǎe a tǎá zi qhàò zi di ne dim Tc'ǎà-cookg'ai ii ba,
ne gha tǎá zi qhàò zi di ne Gam koe nqòòan úú,”
témée.

¹³ Nqarim ncèe nqòòan ko Gam koe guu ba méém wèé qǎè-tcaoan hǎé naka tòókuan hǎéthǎé cgoa cg'oè-cg'oe tu u, èe tu ko Gam koe dtcòm ka, naka tua gha nxāsega Tcom-tcomsam Tc'èem di qarian ka cg'oèa nqáése nqòòan koe.

Chõò-q'oo sa hǎé naka tsgámku zi hǎéthǎé e (15:14–16:27)

Paulo ba tǎá zi qhàò zi dim x'áè úú-kg'ao me e

¹⁴ Tíi qǎe ga tuè, tíi igabar gatu ka kaisa tcoman úúa hǎa, gatu qǎèan ka cg'oèa, a q'ǎan di tc'èean wèé ka cg'oè-cg'oeà hǎa sa, a tu a qarian úúa hǎa xgaa-xgaaku tu gha di i. ¹⁵ Igaba ra kò c'èe zi qgàì zi koe kgoarasea hǎase góá máá tu u, a ko tc'èe-tc'èese tu u, cgómkuan ncèer Nqarim ka máàèa domka, ¹⁶ nxāsegar gha tǎá zi qhàò zi di ne koe Jeso Krestem dim tséé-kg'ao ba ii ka. Peresitim khamar ko ma Nqarim di qǎè tchõàn xgaa-xgaa, nxāsega ne gha tǎá zi qhàò zi di ne dàò-a-mááku sa ii, ncèe gha Tcom-tcomsam Tc'èem ka qáòà tcg'òò a cúia tòòè, a Nqarim ka qǎèse hààkaguè sa.

¹⁷ Gaa domkaga ra ko Jeso Krestem koe, tiri tsééan Nqari bar kúrúa máána hǎa domka dqòmse, ¹⁸⁻¹⁹ a cuiskaga c'èe guù kaga kg'ua hǎa tite, Krestem tíi koe kúrúa hǎas tséés ka cúí oose. Tiri kg'uian hǎé naka tsééan hǎé, naka x'ái zi hǎé naka are-aresa zi guù zi di qarian hǎéthǎé cgoa, naka Nqarim dim Tc'èem di qarian cgoa hǎéthǎém ko Kreste ba tǎá zi qhàò zi di ne kúrú ne *Nqari ba* komsana. Ra kò gatà iim dàòm ka Jerusalema koe guu, a ra a wèém nqòò ba nxama-nxama, a Iliriko koe ga síí, a síí Jeso Krestem di qǎè tchõàn cg'oèa hǎase xgaa-xgaa. ²⁰ Wèé x'aèan kar kò ko èem Kreste ba q'ǎaè tama koer gha qǎè tchõàn xgaa-xgaa sa tc'èe, nxāsegar gha tǎá c'èem khóèm dis tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe guu a tshàoa ghùì ka. ²¹ Igaba ncèe i ma góásea hǎa a ko máá:

“Gane èe qanega Gam ka bìrìè tama
ne gha bóò,
ne gha gane èe Gam ka kóm tama
ne kómá q'ǎa,”
témée khama.

²² Ncèes guùs domkar kòò káíse xgáè-kg'ammè a hàà cgae tu u tama.

Paulo ba ko Roma ne gam di zi kàa zi ka bìrì

²³ Igaba ncèeska, ncèe zi xg'aeku zi koer gha tséé qgàia káà a, ra kò gataga ncìisega hàà cgaea tu xgónèa hǎa, ²⁴ khamar bìrìsea hǎa gatàr gha hǎé sa, èer ko Spaine koe qòò ka. Èer ko *Roma koe* tcana nqáé kar gha bóò tu u di nqòòà ner úúa hǎa khama, ra gataga nqòòan úúa, èer kò xòm x'aè-coan gatu ka qǎè-tcaokaguèa xg'ara ka tu gha tiris qòòs koe hùì te di i.

²⁵ Igabar ncèeska dàò q'oo koe hǎa a ko Jerusalema koe qòò, gaa koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne di hùia ner gha úú ka. ²⁶ Maketonia hǎé naka Akaia hǎéthǎé di ne dtcòm-kg'ao ne kò bóò i qǎèa máá nea hǎa, Jerusalema koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne èe dxàua hǎa ne ne ga aban tcg'òòà máá sa khama. ²⁷ Gatà hǎéan ka ne kò qǎè-tcaokaguèa hǎa, i kò gataga kg'anoa hǎa gatà ne ga hǎé sa. Ncèè *Juta ne* kòò tc'èem di ts'èe-ts'ee kg'aikuan tǎá zi qhàò zi di ne máá,

ne i gataga theé kg'anoa hãa *tãá zi qhàò zi di ne* ga nqõóm di zi guú zi ãe ne úúa hãa zi theé *Juta ne* máa sa khama. ²⁸ Ra gha nxãaska ãer ko ncẽes tséé sa kúrúa xg'ara, a ko tseeguan kaga ne ncẽe aban hòòà hãa sa bóò, kar gha Spaine koer ko qõò ka tcãà cgae tu u a nqáé. ²⁹ Ra q'ana hãa ãer ko hàà cgae tu u, ner gha cg'oèa hãa ts'ee-ts'ee kg'aikuan Krestem di cgoa hàà sa.

³⁰ Tíí qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka hẽe naka Tc'ẽem di ncàm kuan ka hẽéthẽe, ra ko dtcàrà tu u, tíí cgoa tu gha xg'ae a qarika Nqari ba còrèa máá te sa. ³¹ Nxãasegar gha ãe dtcòm-kg'ao tama ne Jutea koe hàna ne koe kgoaraè ka, i gha gataga tiri tsééan Jerusalema di gaa koe hãa ne dtcòm-kg'ao ne qãè-tcaokagu ka, ³² nakar gha nxãasega Nqarim kò ncàmà hãa ne qãè-tcaoan cgoa hàà cgae tu u, naka raa gatu dis xg'aes ka kaba-kabaè. ³³ Nqarim tòókuan di ba méém gatu wèé tu cgoa hãa. Amen.

16

Tsgámkaguku zi

¹ Gatá ka qõeses Febe sar ko koara máá tu u, Kenkerea koe hãnas kerekes dis qãà sa, ² a ko dtcàrà tu u, X'aigam koe tu gha qãese hàakagu si sa, dtcòm-kg'ao ne kg'anoa hãam dàòm cgoa, naka tua ães ga ko hùikuan qaa qgái koe hùì si, kái ne khóè nes hùia hãa domka, tíí ga ra hẽéthẽe e.

³ Perisila* sa hẽe naka Akila ba hẽéthẽe khara tsgámkagu, ncẽe ko Jeso Krestem koe tíí cgoa tséé khara. ⁴ Tíí domka khara kò kg'òèa khara cg'oè-cg'oegas qgáis koe tcãà. Tíí cúí ra qãè-tcaoa máá khara a tama, igaba zi ko tãá zi qhàò zi di zi kereke zi wèé zi theé qãè-tcaoa máá khara a. ⁵ Gakhara dim nquum koe ko xg'aes kereke sa theé tsgámkagu.

Tirim ncàm-khoem Epeneto ba theé tsgámkagu, ncẽe Asia dim khóèm tc'ãà a Krestem koe máàsea hãa ba.

⁶ Maria sa tsgámkagu, ncẽe kaisase tséé tua hãa sa.

⁷ Anteroniko ba hẽe naka Juniase ba hẽéthẽe tsara tsgámkagu, tiris qhàòs di tsara, ncẽe xae kò xg'ae a qáéèa hãa tsara. C'ẽe xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tcommèa hãa tsara, a tíí ka kg'aia Krestem koe hààraa tsara.

⁸ Ampeliato ba tsgámkagu, tirim ncàm-khoe ba, X'aigam koe.

⁹ Urebano ba tsgámkagu, gatá cgoa ko Krestem koe tséé ba, naka Setakuse ba hẽéthẽe e, tíí tcáràm ncàm-ncamsa ba.

¹⁰ Apelese ba tsgámkagu, ncẽe kò Krestem koe kúrúa bóòè, a tchàno ii ba. Arisetobulom dis x'áé-q'oos di ne tsgámkagu.

¹¹ Tirim qhàòm Herodione ba tsgámkagu.

Narekisom dis x'áé-q'oos di ne tsgámkagu, gane ãe X'aigam koe hàna ne.

¹² Terufena sa hẽe naka Terufosa sa hẽéthẽe sara tsgámkagu, X'aigam di sara tséé-kg'ao sara.

Tíí tcáràs ncàm-ncamsas Peresise sa tsgámkagu theé, ncẽe X'aigam koe kaisase tsééa hãa sa.

¹³ Rufase ba tsgámkagu, X'aigam ka nxará tcg'òóèa ba, naka gam ka xòò sa hẽéthẽe e, ncẽe kò gataga tiris xòò sa ii sa.

¹⁴ Tsgámkagu Asunekireto ba hẽe, naka Felegone ba hẽe, naka Heremese ba hẽe, naka Paterobase ba hẽe, naka Heremase ba hẽe naka tíí qõe ga xu hẽéthẽe e, ãe gaxu cgoa hàna xu.

¹⁵ Tsgámkagu Filolego ba hẽe, naka Julia sa hẽéthẽe khara, naka Nereo ba hẽe, naka gam ka qõese sa hẽe, naka Olumpase ba hẽe, naka wèé ne dtcòm-kg'ao ne ãe gane cgoa hàna ne hẽéthẽe e.

¹⁶ Tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tu tsgámkaguku.

* **16:3:** Perisila - Gerika sa ko "Perisika" témé.

Wèé zi kereke zi Krestem di zia ko tsgámkagu tu u.

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu ur ko, gane ãe ko q'aa-q'aasean óága ne, a ko ãe tu xgaa-xgaaèa hãa gúúan ko ntcoe zi gúù zi dààa tu q'oo koe tòó ne koe tu gha q'õése sa; tcg'oaragu ne. ¹⁸ Eẽta ii ne khóè nea gatá dim X'aigam Kreste ba tsééa máá tama, igaba ne ko gane di ncãàn kúrúá máá. Gane di kg'uiian t'õè-t'õèèa hãa, a qãè khama xam cgoa ne ko ãe kg'amka tc'ẽe ne di tcáóan qàe-qae. ¹⁹ Wèém khóè ba gatu di komsana-q'ooan ka q'ana hãa, ra gaa domkaga gatu domka qãè-tcaoa hãa. Igabagar ko tc'ẽe, tc'ẽega tu gha ii sa ãe qãè iis koe, naka tua gha káà chìbi ii ãe cg'ãè iis koe.

²⁰ Nqarim tòókuan di ba gha xòm x'aè-coa q'oo koe satana ba nqàrè-kg'ama tu koe cg'ám-cg'am.

Gatá dim X'aigam Jesom di cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

²¹ Timoteom tíí cgoa ko tséé ba ko tsgámkagu tu u. Xu ko gataga thée tiri xu qhàò xu Lukio ba hẽé, naka Jasone ba hẽé naka Sosipatere ba hẽéthée xu tsgámkagu tu u.

²² Tíí Teretio ra, ncẽes tcgãyas ñir góá-kg'ao ra ko X'aigam koe tsgámkagu tu u.

²³ Gaio ba ko tsgámkagu tu u, ncẽer x'áéa ba koe x'ãèa hãa ba, si ko wèés kereke sa x'áéa ba koe xg'ae.

Erasetom ncẽe kòre-kg'aom x'áé-dxoom di marian di ba ko tsgámkagu tu u, naka gatá ka qõesem Kareto ba hẽéthée e. ²⁴ †

Còo di dqòmkoa ne

²⁵ Nqari ba méém dqòmme! Qãè tchõàn ãer kòo Jeso Krestem ka xgaa-xgaa cgoa gha qari-qari tu u di qarin úúa ba. Xgòre-kg'aisean ncẽea kò c'úùsea hãa tseeguan ga a, ncẽe kò nqáéa hãa kurian kái ka kò chómsea hãa a, ²⁶ igabaga ncẽeska xgòre-kg'aièa hãa a, a porofiti xu ka góáèa zi Tcgãya zi koe guu a x'áièa hãa, a chõò tamam Nqarim tcg'òóá hãa x'áèan koe guu a wèé zi qhàò zi q'ãakaguèa hãa, nxãasega zi gha dtcòm a komsana Me ka.

²⁷ Ncẽem Nqarim cúisega tc'ẽega ba méém Jeso Krestem koe guu na chõò tamase dqòmme! Amen.

† 16:24: C'ẽe zi tcgãya zi Gerika di zi ncẽe xùri ko kg'uiian úúa: 24Cgómkuan gatá dim X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu wèé tu cgoa hãa. Amen.

1 KORINTA NE

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Korinta ne koe

Tée-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncêes tcgãya sa góá, c'êe zi qóm zia kò kerekes Korinta dis koe hàna khama. Gaa x'aè êe kam kò Korinta ba kaia hãam x'áé-dxoom Gerika ne di me e. X'amágu sa hêé naka x'amá sa hêéthêéa kò Korinta koe hàna. Gaam nqóó ba kò cg'uria ba hêé naka tãáka zi dtcòm zi hêéthêé ka q'ãasea hãa. Paulo ba ko kái zi gúú zi ka góá, ncêe ko xùri zi: q'aa-q'aasean ka hêé (1-4), naka kerekes koe ko kúrúe cg'áràn ka hêé (5-6), naka xóe cgoakuan di tèean ka hêé naka sèekuan ka hêé (7) naka kerekes ko ma tséés ka hêé (8-11) naka Tcom-tcomsam Tc'êem di aban ka hêé (12-14) naka x'oos koe tèean (15) ka hêéthêé e.

13 òm tcee ba ko ncàmkus ka kg'ui a ko máá, kaisase cgáés abas Nqarim dis ga si i, Gam di ne khóe nem máana hãa sa, témé. Ncêem tcee ba gaas tcgãyas koe kaisase q'ãaèa hãam ga me e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãan di tc'êea ne
- kgoarasea ne
- tcom-tcomsa
- Tcom-tcomsam Tc'êem di zi aba zi

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)
- Sèekuan di x'áé-kg'aman hêé naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'áman hêéthêé e (5-7)
- Dtcòm-kg'ao ne hêé naka dtcòm-kg'ao tama ne hêéthêé e (8-10)
- Kerekes di kg'òèan hêé naka Nqari ba qámsea máán hêéthêé e (11-14)
- X'ooan koe tée sa (15)
- Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, tciièa ra Jeso Krestem òm x'áé úú-kg'ao* bar gha ii ka Nqarim ma tc'êea khama, a ra a gatá ka qòesem Sosetenesem cgoa hãa.

² Tsam ko ncêes tcgãya sa Korinta koe hànas kerekes Nqarim di sa góá máá. Jeso Krestem domka tu Nqarim di tu khóe tu kúrúèa, a tu a Nqarim ka tciièa Gam khama tu gha ma tcom-tcomsa ii ka. Gatu hêé naka wèé ne khóe ne wèé qgài za hàna ne hêéthêé tsam ko góá máá, ncêe X'aigam Jeso Krestem òm cg'òè ba ko tcii ne - gane hêé naka gatá hêéthêé òm X'aiga ba, a tsam a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xòò ba hêé naka X'aigam Jeso Krete ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tòókuan hêéthêé mée i gatu cgoa hãa, témé.

Qãè-tcaoa-mááku sa

⁴ Wèé x'aè kar ko tirim Nqari ba gatu ka qãè-tcaoa máá, cgómkuan òm Jeso Krestem koe máa tua hãa domka. ⁵ Gam koe tu wèé zi gúú zi koe qguùkaguèa khama - wèé kg'uian koe hêé naka wèé q'ãan di tc'êean koe hêéthêé e - ⁶ tchòàs Krestem di sa ncêeska gatu koe nxàea tseegukaguèa khama. ⁷ Gaa domka tu cúis abas Nqarim koe guuas ga sa tcào tama; êe tu hãa a ko gatá òm X'aigam Jeso Krete ba qãa ka, hàam gha x'áise ka. ⁸ Kúrú tu um gha tu chòò-q'oos koe ga igaba qari, a gha nxãasega táá chibi-chibiè gatá òm X'aigam Jeso

* **1:1:** x'áé úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Krestem dim cáń ka. ⁹ Nqari ba tcom-tcomsa Me e, ncěe tcii tua ba, hàà tu gha Cóásem Jeso Krestem gatá dim X'aigam cgoa xg'ae a cúis guù sa kúrú ka.

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe

¹⁰ Tíí qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cg'òèan cgoar ko dtcàrà tu u, a ko máá: gatu wèé tu méé tu dtcòmku naka i nxãasega xg'aekua tu koe q'aa-q'aasean kaà, naka tu gha qãèse xg'ae naka cúíta ma tc'èe, naka cúíta ma tc'èe-tc'èese. ¹¹ Tíí qõe ga tuè, c'èe ne Keloas x'áé-q'oo di nea q'ãa-q'ãa tea, xg'aekua tu koe i mēékuan hàna hãa sa. ¹² Méér ko sa ncěe si i: Gatu ka c'èe ne ko máá: “Tíí ra Paulom di ra a,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Tíí ra Apolosem di ra a,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Tíí ra Peterem† di ra a,” témé, ne qanega c'èe ne máá: “Tíí ra Krestem di ra a,” témé. ¹³ Krete ba q'aa-q'aaèa ii? Paulo baa kò ii ncěe gatu domka kò xgàuèa ba? Kana tua Paulom cg'òè koe tcguù-tcguuèa ii?

¹⁴ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, gatu ka cúím ga bar tcguù-tcguu ta ga hãa khama, Kerisepoa tsara Gaio tsara oose. ¹⁵ Nxãasega i gha cúí khòè ga táá hãa, tíí cg'òè koe tu tcguù-tcguuèa ta gha méé e ka. ¹⁶ Ra gataga Stefanasem dis x'áé-q'oos di ne tcguù-tcguu, a gaas x'áé-q'oos ka oose ra c'èe khòè ga tc'èe-tc'èese tama, tcguù-tcguu ra hãa a. ¹⁷ Krete ba hààr gha tcguù-tcguu ka tsééa óá te ta ga hãa, igabam qãè tchòà ner gha hàà xgaa-xgaa ka tsééa óá tea, khòèm di tc'èegan di kg'uiian ka tamase, táás gha nxãasega Krestem dis xgàu sa káà hùise bóòè ka.

Kreste ba Nqarim di qarian hěe naka q'ãan di tc'èean hěéthěe Me e

¹⁸ Gane ěe aagusea hãa ne koe i xgàus di tchòàn cg'ãa-cg'ana a khama, igaba i gatá ncěe ko kgoaraè ta koe Nqarim di qari i. ¹⁹ Ncěeta i ma góásea:

“Eě tc'èega ne di tc'èea ner gha cg'òo,
a gha ěe q'ana ne di q'ãan xguì,”
ta i mééèa khama.

²⁰ Tc'èegam khòè ba ndaà? Góá-kg'ao ba ndaà? Kg'ui q'ãa-kg'aom ncěem nqõóm di ba ndaà? A Nqari ba gáé q'ãan di tc'èean ncěem nqõóm di cg'ãa-cg'anasekagu tama? ²¹ Nqari ba kò Gam di q'ãan di tc'èean ka khòè ne kúrú, ne gane di tc'èegan ka táá bóòà q'ãa Me. Me kò Nqari ba qãè-tcaokaguè, cg'ãa-cg'ana xgaa-xgaan ncěe xae ko tséékagu koe guu a ěe ko dtcòm ne kgoaran ka. ²² Juta nea ko *are-aresa* zi x'ái zi *ne gha x'áíè sa qaa*, ne ko Gerika ne tc'èean ne *gha máàè sa qaa* khama. ²³ Igabaga ta ko gatá Krestem ncěe xgàuèa hãam ka xgaa-xgaa. I ko ncěe tchòàn Juta ne tomagu tçgáí, a táá zi qhàò zi di ne koe cg'ãa-cg'ana di i, ²⁴ igaba ěe *Nqarim ka tciièa hãa ne*, Juta ne hěe naka Gerika ne hěéthěe koem Krete ba Nqarim dim qari Me e, a ba a gataga Nqarim dim tc'èem q'ãan di Me e. ²⁵ Eě ko cg'ãa-cg'anase bóòès Nqarim di sa cgáé si i, khòèan dis ěe ko cgáése bóòès ka, i Nqarim di kg'amkan khòèan di qarian tàà hãa.

²⁶ Tíí qõe ga tuè, tc'èe-tc'èese tu nta tu kò ii sa *ěem kò Nqari ba tcii tu u ka*. Nqõóm di ne cgoa tu kò ko nxará xg'aeè ne tu kò kái-kg'aise tc'èega tama, a cgáé tama, a kò x'aian q'oo koe ábàè tama. ²⁷ Igabagam Nqari ba cg'ãa-cg'ana zi guù zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóa hãa, nxãasegam gha ěe tc'èega ne sau-cgaekagu ka. A ba a kg'amka zi guù zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóa, nxãasegam gha ěe qari ne sau-cgaekagu ka. ²⁸ Nqari ba nxará tcg'òóa nqãaka hànas téé-q'oos di zi guù zi nqõómkg'ai di zi, ncěe ntcoeèa hãa zi hěe naka cgáé tama zi hěéthěe e, nxãasegam gha ěe cgáé ii zi kaàkagu ka, ²⁹ nxãasega i gha táá cúí khòè ga Nqarim cookg'ai koe dqòmse ka. ³⁰ Nqari ba xg'ae-xg'ae tua Jeso Krestem koe khama, a Krete ba kúrú, Me hàà gatá koe q'ãan dim tc'èe ba ii, ta ko Gam domka tchàno ta iise bóòè, a ko Gam ka q'ano-q'ano tcáoè, a ta a Gam ka x'ámá tcg'òóèa. ³¹ Gaa domkaga i ncěeta ma góásea hãa a ko máá: “Eě *c'ěem khòè ba dqòm* kg'oana ba méém X'aiga ba dqòm,” téméè.

† 1:12: Peterem - Gerika sa ko máá: “Kefasem di” témé.

2

Jeso Krestem xgàuèa hãa di tchõa ne

¹ Tíí qõe ga tuè, ãer kò hàà cgae tu u, kar kò táá t'õè-t'õèa kg'uian cgoa hàà cgae tu u, kana tc'ëgan cgoa, ncêr kò ko hàà chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ka bìrí tu u ka. ² Bìrísear kò hãa, Jeso Krestem ncêe xgàuèa hãam ka cúír gha tc'ëe-tc'ëese a bìrí tu u sa khama. ³ A ra a kò kg'amkan hêé, q'áòan hêé naka kaisa cgùruan hêéthêé cgoa hàà cgae tu u. ⁴ Tiri kg'uian hêé naka xgaa-xgaan hêéthêéa kò khòè ne di kg'uian tc'ëgan di tama a, ncêe khòè ne ko kúru ne thamkase tc'ëea kabi i, igaba i kò Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian x'ái, ⁵ nxãasega i gha gatu di dtcòmàn táá khòèan di tc'ëgan koe hãa, igaba Nqarim di qarian koe hãa ka.

Q'ãa di tc'ëean Nqarim di i

⁶ Gatà i ii, igaba xae ko ãe dtcòmàn koe q'amà hãa ne koe tc'ëean di kg'uian kg'ui, ncêe tc'ëea ne ncêem nqõóm di tama, kana tc'ãà-cookg'ai xu ncêem nqõóm di xu di tama a, ncêe ko hàà kaàkaguè xu. ⁷ Igaba xae ko Nqarim di tc'ëean ncêe c'úùsea, a chómsea hãa ka kg'ui. Nqõóm qanega kúruèe tamasa cookg'ai koem kò Nqari ba bóòà tcg'òóà, ncêes tc'ëe sam gha mää ta a sa, Gam di x'áàn koe ta gha nxãasega hãa ka. ⁸ Táá i kò cúí tc'ãà-cookg'aian ncêem nqõóm di ga ncêes gúù sa kóma q'ãa. Kóma i kò q'ana hãa, ne i ga kò x'áàn ðim X'aiga ba táá xgàua khama. ⁹ Igaba ncêe i ma góásea, a ko máá:

“Cúím tcgáím ga ba bóò zi ta ga hãa,
me cúím tceem ga ba kóm zi ta ga hãa,
zi cúís tcáós koe ga tcàa ta ga hãa,

gazi gúù zi ãem Nqari ba

ãe ncàm Mea hãa ne
kg'ónòà máána hãa zi,”

témèè khamaga ma. ¹⁰ Igabam ko Nqari ba Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guu a ncêe zi gúù zi nxàea tcg'òóà máá ta a.

Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ko wèè zi gúù zi qaara tcg'òó khama, ãe chómsea zi gúù zi Nqarim di zi hêéthêé e. ¹¹ Ndakam khòè ba c'ëem khòèm tc'ëe q'oo koe hãa sa q'anaa? Gaam khòèm ðim tc'ëem cúí ba q'ana. Gatà iim dàòm kam cúím khòèm ga ba Nqarim tc'ëea hãa sa c'úù, Nqarim ðim Tc'ëem oose. ¹² Nqõóm di tc'ëe-kg'áman ta máàè ta ga hãa, igabaga ta Nqarim koe guuam Tc'ëe ba máàè, nxãasega ta gha Nqarim máà taà zi gúù zi bóòà q'ãa ka. ¹³ Ta ko nxãa zi ka kg'ui, khòèan di tc'ëegan ka ta xgaa-xgaaèa kg'uian cgoa tamase, igaba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka ta xgaa-xgaaèa kg'uian cgoa, a ta a ko Tcom-tcomsam Tc'ëem di tseeguan kg'uià tchàno-tchano, ãe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ne koe. ¹⁴ Khòèm ãe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úú tama ba Nqarim ðim Tc'ëem di zi gúù zi cgoa xg'ae tama, gaam koe zi cg'ãa-cg'ana di zi i khama. Me gataga kgoana naka bóòà q'ãa zi tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cúí zi ko bóòà tcg'òóè khama. ¹⁵ Khòèm ncêe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ba ko wèè zi gúù zi qãèse bóòà tcg'òó, igabagam gabá khòè ne c'ëe ne ka bóòè naka nxàèè tama.

¹⁶ “Díí ba nxãakamaga X'aigam Nqarim di tc'ëean q'ana hãa,
a ga tchàno-tchano Me?”

Igabaga ta gatá Krestem di tc'ëean úúa.

3

Jeso Krestem ka, sixae ka tamase

¹ Tíí qõe ga tuè, táá ra kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u, igaba ra kò nqõóm di ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u - Krestem koe cg'aré ne cóá ne khama ma. ² Bìlan ra kò kg'áakagu tu u, a ra a kò táá qari tc'õoan máà tu u, tc'ãò o tama tu kò hãa khama, ncêe tu qanega ma tc'ãò o tama khamaga ma. ³ Ncêes noosega

tu qanega nqôóm di tu u, qanega i tauan hěe naka mēékuan hěéthěe xg'aekua tu koe hãa khama, ka tua nqôóm di tu tama tua? Nqôóm di ne khòe ne ko hěe khama tu gáe hěe tama? ⁴ Ncēe c'ēm khòem kòo máá: “Paulo bar ko xùri,” témé, me c'ēe ba máá: “Apolose bar ko xùri,” témé, ne tua nqôóm di ne khòe ne ko hěe khama hěe tama?

⁵ Kháe ba nxãaska Apolose ba dii baà? Me Paulo ba dii baà? Ncēe kg'ama tsam hùi-kg'ao tsam m ka, sitsam koe tu ko guu a dtcòm tsam, ncēm ma X'aiga ba ma wèea tsam ga ma tséean máana hãa khamaga ma. ⁶ Tíi ra kò xhàrà, me kò Apolose *xhàrà* kg'áakagu, igabam kò Nqari ba kaikagu u. ⁷ Gaa domkagam ēe ko xhàrà ba, kana ko *xhàrà* kg'áakagu ba gúu cgáe tama, igabam Nqarim cúi ba cgáe Me e, ncēe ko gúu zi kaikagu ba. ⁸ Khòem ēe ko xhàrà ba hěe naka ēe ko *xhàrà* kg'áakagu ba hěéthěe tsara cúis tsée sa úúa, a tsara a gha wèea tsara ga surutaè, ēe tsara ma gatsara dis tsée sa ma kúrúa hãa khamaga ma. ⁹ Nqarim cgoa ko tséea xg'ae tsam khòe tsam m khama, gatua Nqarim di tu xhàrà tu u, a Nqarim di tu nquu tu u.

¹⁰ Nqarim máa tea cgómkuan kar kò tc'ēegam tshào-kg'aom khama ma tshoa-tshoa sa tshào, me ko c'ēm khòe ba tc'amkg'aia sa koe tshào. Igaba méém wèem khòe ba q'óése hãa, ntam ko ma tc'amkg'aia sa koe tshào sa. ¹¹ Cúim khòem ga ba kàa me e khama, tshoa-tshoa sa ga tshào ba, ncēe nxãakamaga tshàòeas téé-q'oo koe, ncēe Jeso Krete ba ii sa. ¹² Dùútsa gúus wèes ēe khòem ga ko tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe tshào cgoa sa: a gauta di saa, a selefera di saa, a t'òe nxōán di saa, a hii di saa, a dcãa di saa, kana tc'áa di saa ga igaba, ¹³ wèem khòem dis tsée sa gha hàà qãese bóòse, *Jesom ko hàà kabisem* cáim ba gha x'ái si khama, si gha c'ee sa wèem khòem dis tsée sa tcg'òo, a gha kúrúa bóò *dùútsa tsée si i sa*. ¹⁴ Ncēe c'ēm khòem tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe kúrúas tsées kò ko c'ees koe guu a kg'òease tcg'oa nem gha surutaè. ¹⁵ Ncēe c'ēm khòem di tséean kò dàòà cg'òoè nem gha kaisas xháes koe tcãa, igabam gha gabá kgoaraè, c'ee ba gãa a nqáea hãam khòem khama ma.

¹⁶ C'úua tu gáe hãa Nqarim di tu còrè-nquu tu u sa, me Nqarim dim Tc'ēe ba gatu koe x'ãea sa? ¹⁷ Ncēe c'ēm khòem kò Nqarim dim còrè-nquu ba cg'òo nem gha Nqari ba cg'òo me, Nqarim dim còrè-nquu ba tcom-tcomsa me e khama, tu gatu gaam còrè-nquum ga me e.

¹⁸ Táa méém cúim khòem ga ba qàe-qaese guu. Ncēe c'ēm khòem kò gatu xg'aeku koe tc'ēea máá, nqôómkg'ai koem tc'ēega me e ta tc'ēea ne méém “káa tc'ēe” ba ii naka baa gha nxãasega tc'ēega ba ii. ¹⁹ Ncēm nqôóm di tc'ēega nea Nqarim tcgái q'oo koe kàa hùi i khama. Góasea i hãa a ko máá: “*Nqari* ba ko ēe tc'ēega ne gane di kàan koe qgóó,” témée khama. ²⁰ I ko gaia máá: “X'aigam *Nqari* ba tc'ēega ne di tc'ēe-kg'áman q'ana hãa, kàa hùi i sa,” témée. ²¹ Gaa domkaga méé i cúi khòe ga táa c'ēe khòean koe bóòse guu. Wèe zi gúu zia gatu di zi i ke, ²² Paulor ga ii igaba, kana Apolosem ga ii igaba, kana Peterem* ga ii igaba, kana nqôóm ga ii igaba, kana kg'òes ga ii igaba, kana x'oos ga ii igaba, kana ncēeskaga ko kúrúse zi gúu zi ga ii igaba, kana hààko x'aè ka ko hàà kúrúse zi gúu zi ga ii igaba; wèe zi ēe zia gatu di zi i. ²³ Tu gatu Krestem di tu u, Me Krete ba Nqarim di Me e.

4

Krestem di xae tsée-kg'ao xae e, ke xùri xae e

¹ Khòean méé i Krestem di xae tsée-kg'ao xae khama ma qgóó xae e, ncēe chómsea zi gúu zi Nqarim di zi ko q'óe a ko xgaa-xgaa xae. ² Tsée-kg'aom koe ko kái-kg'aise qaases gúu sa tcommè méém si i. ³ Igaba tíi ka kaisase cg'árés gúu si i, gatu ka xgàràe sa, kana khòean dis qhàis ka igabaga, tíi igabar tíi ka xgàrase tama khama. ⁴ Cg'ãès gúus kúrúar hãa sar tc'ēe-tc'ēese tama, igabas nxãa sa kúrú te nakar tchàno tama. X'aigam cúi Me e ncēe ko xgàrà te ba. ⁵ Gaa domka méé tu táa xgàrà guu nxará tòòeam x'aem cookg'ai koe, X'aigam hàà tamas cookg'ai koe. Ncēe gha hàà ntcúúan q'oo koe chómsea zi gúu zi x'áan

* **3:22:** Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

koe óá ba, a ba a gha tcáós q'oo koe hàna zi x'ái. Me gha nxãaska wèém khòè ba Nqarim koe guua dqòmkuàn hòò.

⁶ Tíí qõe ga tuè, gatu domka tsam Apolosea tsam ncêe zi gúù zi tséékagua, kg'uim ko méé sa tu gha nxãasega sitsam koe xgae-xgaase ka, ncêem ko máá: “Táá góásea tée sa tsáá guu,” témé ka. Nxãaska tu cuiskaga c'êem khòè ba tcom naka c'êe ba ntcoea hãa tite. ⁷ C'êe ne ka cgáése kúrú tua ba dii baa? Dùú sa tu úúa, máàè tama tu kò hãa sa? Ncêe máàè sia tu kò hãa, ne tu ko dùús domka máàkus tama si i khama noose dqòmsea máá?

⁸ Nxãakamaga tu wèés gúùs tc'êe tu ko sa úúa hãa na! A tu a nxãakamaga qguà! X'aiga tu u, sixae x'aiga tamase ga! X'aiga tu u ga kò ii, xae ga kò nxãasega gatu cgoa xg'ae a x'aiga ii! ⁹ Tíí ko bóò kam Nqari ba sixae x'áè úú-kg'ao xae khaokakas téé-q'oo sa máàna hãa, x'oo sa tòóa máàèa xu khòè xu khama ma, wèém nqóó ba tcgái tòó xaea hãa khama, moengelean ga hêé naka i khòèan ga hêéthêé e. ¹⁰ Krestem domka xae káà tc'êe xae e, tu gatu Krestem koe tc'êega tu u! Kg'amka xae e, tu gatu qari tu u! Tcommèa tua, xae sixae tcommè tama! ¹¹ Ncêes noosega xae ko xàbà a ko cáám, a ncobèan hanaa, a ko xgáèè, a x'áè-q'ooan úú tama. ¹² Qómse xae ko tshàua xae cgoa tséé. Khòèan kò ko sixae ka cg'áè gúùan nxàe ne xae ko ts'ee-ts'ee'kg'ai i. Eè xae ko xgàràe ne xae ko qari-qari-tcaoa máá a. ¹³ Ncêe ntcoèè xae kòo ne xae ko qàèse xqa. Ncêem nqóóm di cg'urian xae kúrúèa, a ncêes noosega ko wèéa ne kaga tcg'óbéan khama ma bóòè.

¹⁴ Ncêes gúù sar sau-cgaekagu tu ur gha ka góá tama, igaba tchàno-tchano tu ur gha ka a, tiri tu cóá tu ncàm-ncamsa tu iise. ¹⁵ Eèta tu ga ma 10,000 khòèan Krestem koe ko kòre tu u úúa hãa igaba tu kái xu xòò xu úú tama, qàè tchòàn koer kò guu a Jeso Krestem koe ábà tu u khama. ¹⁶ Gaa domka ra ko dtcàrà tu u, sere te tu gha sa. ¹⁷ Ncêes gúùs domkar tirim cóám Timoteo ba, ncêe X'aigam koe ncàm-ncamsa a tcom-tcomsa ba, gatu koe tsééa úúa. Tiri kg'òè-kg'áman Jeso Krestem di koe gha tc'êe-tc'êe tu u ba, ncêer ko ma wèés kerekes koe ma wèé za xgae-xgae a khamaga ma.

¹⁸ Gatu ka c'êe ne tc'êea máá, hàà ra tite, ta tc'êea, khama ne ko bóò-boose. ¹⁹ Igabagar gha qháése hàà cgae tu u, X'aigam Nqarim kò tc'êe ne, èe ko bóò-boose ne di kg'uiàn hàà qaa ka tamase, igaba hàà gane di qarian qaa ka. ²⁰ Nqarim di x'aia nea kg'ui di tama a, a qari di i khama. ²¹ Dùú sa tu ko tc'êe? Tsám cgoa ra gha hàà cgae tu u, kana ncàmkuàn hêé naka kgàeam tc'êem cgoa hêéthêéa?

Séèkuan di x'áè-kg'ama ne naka x'áè-q'oos di kg'òè-kg'áma ne (5-7)

5

Cg'ára ne kerekes di ne koe

¹ Gatu xg'aeku koe i cg'arán hãa sa tseegukaga nxàèèa hãa, cg'arán ncêe dtcòm-kg'ao tama ne koe kúrúse tama a, ncêe khòèm ko gam ka xòòm dis khòès cgoa xóé e. ² Igaba tu ko qanega bóò-boose! A tu a tshúù-tcaose kg'ae ta ga hãa. Gaam èe ncêes gúù sa kúrú hãa ba méém gatu xg'aeku koe séèa tcg'òòè! ³ Eèta i ga ma tc'áróa te gatu xg'aeku koe káà a, igabagam tirim tc'êe ba gatu cgoa hãa. Ra ncêes gúù sa kúrú hãa ba nxãakamaga xgàraku sa tcg'óóa máàna hãa, hàna kò hãam khòèm khamaga ma, ⁴ gatá dim X'aigam Jesom dim cg'òèm koe tu kò xg'aea hãa koe, me tirim tc'êe ba gatu cgoa hãase, i gatá dim X'aigam Jesom di qarian hãa cgoa tua, ⁵ ncêem khòè ba satana ba máà, naka i gam di cg'áè cauan kaàkaguè, nakam gha nxãasega gam dim tc'êe ba X'aigam dim cáám ka kgoaraè.

⁶ Gatu di dqòmse ne qàè tama. C'úúa tu gáé hãa, cg'aré péré gáè-gáè ne ko wèés péré sa gáekagu sa? ⁷ Xg'ààra tcg'óó cg'uria tu ncêe ncíí péré gáè-gáèan di i, naka tua gha nxãasega kaba tu péré tu ii, nxãakamaga tu péré tu péré gáè-gáè úú tamas pérés di tu u ke, Me gataga gatá dim Ghùu-coam Paseka di ba, ncêe Kreste ii ba, dàòà-máàkus di iise úúèa hãa khama.

⁸ Ke tu hàà naka ta kòè sa kúrú, cg'urian hêé naka cg'áèan hêéthêé di péré gáè-gáèan ncíí

cgoa tamase, igaba péré gǎé-gǎé úú tamas pérés cgoa, péréan ncēe tcom-tcomsa, a tseegu di i.

⁹ Tcgǎyas tiris goár kò máá tu us koer goáa hǎa, táá méé tu cg'áràn ko kúrú khóèan cgoa xg'ae-xg'aese sa. ¹⁰ Ncēes gúù sar ko méé kar máá, táá méé tu cg'árés kaga ncēm nqǒóm di ne cg'árà-kg'ao ne, kana hoà-hoànasen-tcáo ko ne, kana ts'ǎà-kg'ao ne, kana kúrúa mááseèa hǎa nqárian ko còrè ne cgoa xg'ae guu, témé tama. Nxǎaska méé tu ncēm nqǒóm koe tcg'oa si i gha ii khama. ¹¹ Igaba ra ko ncēeska goá máá tu u a ko máá: “Táá méé tu wèém ēe ko dtcòm-kg'ao ka tciise igaba cg'árà-kg'ao ba, kana hoà-hoànasen-tcáo ko ba, kana kúrúa mááseèa hǎa nqárian ko còrè ba, kana c'amku-kg'ao ba, kana kg'ǎà-kg'ao ba, kana ts'ǎà-kg'aom cgoa xg'ae guu. Eēta iim khóèm cgoa táá tc'óó ga hēé guu,” témé.

¹² Dùúska ra ga ko kerekes ka tchàa za hàna ne xgàraa máá? Kerekes q'oo di ne tama ne gǎé ncēe tu ga ko xgàra ne? ¹³ Nqari ba ko ēe tchàa za hàna ne xgàra. “Ke cg'ǎè caum khòè ba gatu xg'aeku koe xhàia gu.”

6

Dtcòm-kg'ao ne di chibi-chibikuan ne

¹ Ncēè gatu ka c'ēm kò c'ēm cgoa kómku tama, ne ba ga kgoara tcáo a ēe dtcòm tama ne* cookg'ai koe sèè a úú me, síi ne gha xgàra me ka, Nqarim di ne khòè ne koem gha úú me khama ii x'aè ka? ² C'úua tua Nqarim di ne khòè ne gha c'ēm cáim ka nqǒó ba xgàra sa? Ncēè nqǒó ba tu kò ko xgàra ne tu gǎé cg'aré chibian ga kgoana naka xgàra hǎa tite? ³ C'úua tu gǎé hǎa moengelean ta gha xgàra sa? Ncēè gatà i kò ii ne ta ko kgoana a ncēes kg'òès di zi gúù zi xgàra. ⁴ Kháé nxǎaska, ncēè ntcoekuan ncēes kg'òès di tu kò úua ne tu ko dùús domka kerekes ka nqǎaka hǎa ne khòè ne koe úú ana máá? ⁵ Ncēè gúua ner ko sau-cgaekagu tu ur gha ka nxàe. Gatu xg'aeku koe i gǎé cúí khòè tc'ēega ga kǎaa, ncēè gha dtcòm-kg'ao ne xg'aeku koe hàna zi kómku tama zi xgàra a? ⁶ Igaba ncēes gúùs téé-q'oo koem ko dtcòm-kg'ao ba gam khama ma dtcòm-kg'ao ba sèè a qhàis koe úú, a ncēè sa dtcòm-kg'ao tama ne cookg'ai koe kúrú!

⁷ Ncēeta ii zi chibi-chibiku zi gatu xg'aeku koe hàna zia ko x'ái, tààèa tu hǎa sa. Qǎè i gǎé tite, ncēè gatu kò ko c'ēe ne khòè ne ka chibi bóòè ne? Qǎè i gǎé tite gatu kò ko kǎàè ne?

⁸ Igaba tu ko gatu c'ēe ne chibi bóò, a ko khóèan kǎa, a ko ncēè zi gúù zi gatu ka qǒese ga ne koe kúrú!

⁹ C'úua tu gǎé hǎa ēe cg'ǎè cau nea Nqarim di x'aian q'òò tite sa? Táá qǎe-qǎè guu: gane ēe cg'áràn ko kúrú ne hēé naka kúrúa mááseèa hǎa nqárian ko còrè ne hēé naka dxùukg'ai di sèèkuan ko kúrú ne hēé naka x'ámáguse ko xu khòè xu hēé naka gaxu khama kg'áo xu cgoa ko xóé xu hēé, ¹⁰ naka ts'ǎà-kg'ao ne hēé naka hoà-hoànan-tcáo a ne hēé naka kg'ǎà-kg'ao ne hēé naka ntcoe-kg'ao ne hēé, naka xaù-kg'ao ne hēéthēéa cuiskaga Nqarim di x'aian q'òò hǎa tite. ¹¹ Gatu ka c'ēe ne kò ncēeta ga ii, igabaga tu kò *chibia tu koe* q'ano-qanoè, a tu a ko sèèa tcg'òó a cúia tòòè, Nqarim di tu gha ii ka, a kò X'aigam Jeso Krestem dim cg'òèm koe hēé naka gatá dim Nqarim dim Tc'ēm koe hēéthēé tchàno tu iise bóòè.

Nqari ba tc'áróm koe hēé naka tc'ēm koe hēéthēé dqom

¹² C'ēm khòè ba ga máá: “Wèes gúùs kúrú ra kgoara máàèa,” témé - igabagar ko tíi máá, wèes gúù sa hùian úua hǎa tama. “Wèes gúùs kúrú ra kgoara máàèa,” tar ga méé - igabaga ra cuiskaga cúí gúù kaga tcèè-tcereèa hǎa tite. ¹³ Gaicaram ga c'ēm khòè ba máá: “Tc'òoa ne ncǎàs di i, si ncǎà sa tc'òoan di si i,” témé. Igabam gha Nqari ba wèéan ga kaàkagu. Tc'áro ba cg'áràn domka hǎa tama, igabam X'aigam domka hàna, Me X'aiga ba tc'áróm di Me e. ¹⁴ Nqari ba X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia, a ba a gha qaria ba cgoa gatá igaba thēé ghùì ta a.

* 6:1: dtcòm tama ne - Gerika sa ko máá: “tchàno tama ne,” témé.

¹⁵ C'úua tu gáé hãa, tc'áróa tua Krestem di zi xòè zi i sa? Ka ra gha kháé nxãaska Krestem di zi xòè zi sèè a cg'árà-kg'aos di zi cgoa xg'ae-xg'ae? Cuiskaga a! ¹⁶ C'úua tu gáé hãa, ãe ko cg'árà-kg'aos cgoa xg'ae-xg'aese ba gaas cgoa cúim tc'áro me e sa? Ncêeta i ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góáèa: “Càma ne gha cúim tc'áro ba ii,” téméèa khama. ¹⁷ Igaba gaam ãe ko X'aigam cgoa xg'ae-xg'aese ba gha X'aigam cgoa Tc'ẽem koe cúí ii.

¹⁸ Cg'áràn bèè! Wèè chibian c'ẽe, ncêe khòèan ka ko kúrúè nea tc'áróm koe kúrúè tama, igaba gaam ãe ko cg'áràn kúrú ba ko gam dim tc'áróm koe kúrú u. ¹⁹ C'úua tua, gatu di tc'áróa nea Tcom-tcomsam Tc'ẽem dim tempele me e sa, ncêe gatu koe hàna ba, ncêe tu Nqarim ka máàèa ba, tu gatu q'òòse tama sa? ²⁰ Nqari ba kaiase suruta máá tua, ke tc'áróa tu cgoa Nqari ba dqòm.

7

Séèku sa

¹ Ncêeska gúù zi ãe tu góáa hãa zi ka: khòèm ka i qãè e, táá méém khòè sa sèè sa. ² Igaba cg'áràn ncêe kái domka méém wèém khòè ba gam dis khòè sa úúa, nakas wèés khòè sa gas dim khòè ba úúa. ³ Khòè ba méém gam dis khòès ko tc'ẽe sa máà si, nakas gataga thêé khòè sa gas dim khòèm ko tc'ẽe sa máà me. ⁴ Khòè sa gas di tc'áróan koe qari úú tama, gas dim khòèm oose, me gataga thêé khòè ba gam di tc'áróan koe qari úú tama, dxàeses oose. ⁵ Táá xóé cgoakuan cêè cgaeku guu. Igaba còrèan koe máàsean domka khao kò gatà hêé kg'oana ne méé khao dtcòmku naka xòm x'aè-coa q'oo koe gatà hêé, naka khaoa gaia xg'ae, nakam nxãasega satana ba táá kúrúá bóò khao o guu gakhao di qgóóse úú taman domka. ⁶ Ncêea tíí tc'ẽea si i, khamar birí tu u tama gatà tu gha hêé sa. ⁷ Tc'ẽe ra kòò, wèém khòèm ga kò tíí khama ii sa, igabam wèém khòè ba Nqarim koe guu a tãákase máàèa hãa. C'ẽe ba gam di sa úúa, me c'ẽe ba c'ẽe sa úúa.

⁸ Ncêeskar ko sèè tama khòèan hêé naka dxàe-ntcõan hêéthêé ka máá: Kg'ama hêéa ne qãè e, sèè tamase, ncêer tíí hêéa khama, témé. ⁹ Igabaga ncêe qgóóse tama ne kò hãa ne méé ne sèè, sèè sa cgáé si i ke, kg'ama hãa a ncóóan ka.

¹⁰ Eè sèèa hãa ner ko ncêe x'áèan máà, tíí ka tamase igaba X'aigam koe guu a: khòè sa méés gas dim khòè ba táá aagu guu. ¹¹ Igabaga ncêe aagu mes kò ko ne méés kg'ama hêé sèè tamase, kana nxãaska tòókuan kúrú xg'aekua khara koe. Gataga méém khòè ba thêé gam dis khòè sa táá aagu guu.

¹² Igaba ncêea tíí ko c'ẽe ne ka méé ga a, X'aigam ka tamase: Ncêe c'ẽem dtcòm-kg'aom kò dtcòm-kg'ao tamas khòè sa úúa, si ko x'ãè cgoa ba tc'ẽe ne méém táá aagu si guu. ¹³ Si kò gataga thêé khòè sa dtcòm-kg'ao tamam khòè ba úúa hãa, me ko x'ãè cgoa sa tc'ẽe ne méés táá aagu me. ¹⁴ Khòèm ãe dtcòm tama ba nxãakamaga gam dis khòès *di dtcòm* koe guu a q'anokaguèa hãa, si gataga khòès ãe dtcòm tama sa nxãakamaga gas dim khòèm *di dtcòm* koe guu a q'anokaguèa hãa khama. Ncêeta i kò ii tama ne i ga kò gatu di cóán q'ano tama, igaba i ncêeta ii domka i ncêeska cóáa tu q'anokaguèa hãa. ¹⁵ Igabaga i kòò c'ẽe-kg'áíá khara ãe dtcòm tama a qòò kg'oana ne méé i guuè naka qòò. Dtcòma hãam khòè ba kana dtcòma hãas khòès igabagas ãeta ii zi qgái zi koe xgáè-kg'ammè tama. Tòókuan tu gha úú kam Nqari ba tcii tua khama. ¹⁶ Nta si ma q'ana, khòè seè, sarim khòè ba si gha kgoara sa? Kana tsi ntama q'ana, khòè tseè, tsaris khòè sa tsi gha kgoara sa?

¹⁷ Wèém khòè ba méém ãem ma X'aiga ba máà mea khama ma kg'òè naka ãem ma Nqari ba tcii mea khama hêéthêé e. Ncêea wèè zi kereke zi koe tirim x'áèm ga me e. ¹⁸ A khòè ba kò kg'aiga q'ãe nqãa-qgai khòèa ãem ko tciiè x'aè ka? Táá méém q'ãe nqãa-qgai khòèem gha sa qaa guu. A khòè ba kò q'ãe nqãa-qgai khòèè tama ãem kò tciiè ka? Táá méém q'ãe nqãa-qgai khòòku sa qaa guu. ¹⁹ Q'ãe nqãa-qgai khòòku sa gúù cgáés tama si i, si gataga thêé q'ãe nqãa-qgai khòèè tama sa gúù cgáés tama si i, igabaga cgáés gúù sa Nqarim di x'áè-kg'áíman qgóóa qari si i. ²⁰ Wèém khòè ba méém ãem kò Nqari ba tcii mea kam kò hàna hãas téé-q'oos koe hãa. ²¹ Qãà tsia kò ii ãe tsi kòò tciiè ka? Táá hêé nakas nxãa sa

ntcãa-ntcãa tsi guu. Igabaga kgoarasean dim x'aè ba tsi kòo hòò ne, tséékagu me. ²² Gaam ãe kò qãa ii, ãem ko X'aiga ba tcii me ka ba X'aigam dim khòem kgoarasea hãa me e, me gataga gaam ãe kò kgoarasea hãa ãem ko tciiem ka, ba Krestem dim qãa me e ke. ²³ Nqari ba kaisase suruta máá tua hãa, ke táá khòean di qãan kúrú guu. ²⁴ Tíí qõe ga tuè, wèem khòe ba méem ãem kò Nqari ba tcii me kam kò hãas téé-q'oos koe Nqarim cgoa hãa.

Khòean ãe sée tama a

²⁵ Ncéeska, sée tama ne khòe ne ka. X'aigam koe guua hãa x'áèa ner úú tama, igabagar ko ncée tíí tc'ëea hãa sa bìrí tu u, X'aigam di thòò-xama-máákuan ka tcom-tcomsar khòe ra iise. ²⁶ Ncèem x'aèm q'oo koer hàna zi tcabà zi domkar tc'ëea máá, qãe e khòem gha ãem ii khama ma ii sa, ta tc'ëea. ²⁷ Khòe sa tsi kò úúa ne, táá aagu si tsi gha sa tc'ëe guu, a ncèe khòe sa tsi kò úú tama ne, táá khòe sa tsi gha sée sa tc'ëe guu. ²⁸ Igabaga sée tsi kò ko ne tsi chìbi kúrú tama, gataga ncèe qanega xóe cgoaè tamas khòes kò ko sée nes chìbi kúrú tama. Igaba ãe ko sée ne gha kái zi tcabà zi gaas kg'òès di zi koe tcãa, ra ncèe zi tcabà zi koe tcg'óò tu u kg'oana.

²⁹ Tíí qõe ga tuè, méer ko sa ncèe si i: *X'aigam ko hàà x'aèa nea cúu u*. Ncèe koe guus ka méé xu ãe khòe zi séea hãa xu, úú zi tama khama ma hãa; ³⁰ gataga méé ne ãe ko kg'ae ne kg'ae tama khama ma hãa; naka ne ãe qãe-tcaoa hãa ne, qãe-tcao tama khama ma hãa; naka ne ãe ko x'ámá ne, gúuan ãea gane di tama khama ma hãa; ³¹ ãe ko nqóòm di zi gúu zi tséékagu ne méé ne gataga kaisase gazi koe tsée tama khama ma hãa, ncèem nqóo ba ko ncèem kámám ka chòò ke.

³² Káise tc'ëe-tc'ëesean koe tu gha kgoarasea hãa sar ko tc'ëe. Sée tamam khòe ba X'aigam di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, X'aiga bam ga ma qãe-tcaokagus koe. ³³ Igaba ãe séea hãam khòe ba nqóòm di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, gam dis khòe sam ga ma qãe-tcaokagus koe - ³⁴ i tc'ëe-kg'áña ba q'aa-q'aasea. Khòes ãe séeè ta ga hãa sa kana kg'áo-khoe cgoa qanega xóe tamas khòe sa X'aigam di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, nxãasegas gha tc'áróa sa hëe naka tc'ëea sa hëéthëe koe X'aigam koe tcom-tcomsa ii ka. Igaba khòes ãe séea hãa sa nqóòm di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, gas dim khòe bas ga ma qãe-tcaokagus koe. ³⁵ Ncèe gúua ner ko hùia tu domka nxàe, xgàe-kg'am tu u tamase, igaba tu gha tchànóm dàòm koe kg'òe ka, a tu a X'aigam koe x'ãe a táá wée za séea tòòe.

³⁶ Ncèe khòem kò tc'ëea máá, ãem séeekuan nqòòkagua hãas dxàe-coas qanega xóe cgoaè tama sa séean kam qães gúu sa kúrú tama, ta tc'ëea, igabagam kò tcáóa ba q'oo koe kaisase ncàm sia a qgóósean ga úú tama ne méem guuè naka ba ãem tc'ëea hãa sa kúrú naka baa sée si, tshúus gúu sam gha kúrú tama ke. ³⁷ Igaba khòem ãe tcáóa ba q'oo koe kgàea a tcomsea ba, c'ëe gúu kaga chùie tama ba, igaba ãem tc'ëea a kúrú kg'oana hãas koe qgóósea hãa ba, qanega xóe cgoaè tamas khòe sam sée tite sa bìrísea hãa ba, nxãa ba ko qães gúu sa kúrú. ³⁸ Khama nxãaska ãe ko qanega xóe cgoaè tamas khòe sa sée ba ko qães gúu sa kúrú, igabaga ãe sée tama ba ko kaisase cgáes gúu sa kúrú.

³⁹ Khòe sa x'áèan dòm q'oo koe hãa, gas dim khòem kg'òea hãas noose. Igabaga ãem ko gas dim khòe ba x'óó nes tc'ëes kom khòe ba séean koe kgoarasea hãa, igabaga méem X'aigam di ba ii. ⁴⁰ Tíí ko bóò kas gha kaisase qãe-tcaoa, séeè tamases kò hãa ne. Ra gataga tc'ëea máá, tíí igabagar thée Nqarim dim Tc'ëe ba úúa hãa, ta tc'ëea.

Dtcòm-kg'ao ne hëe naka dtcòm-kg'ao tama ne hëéthëe e (8-10)

8

Kúrú mááseèa nqàrian ko máàè tc'òoa ne

¹ Ncéeska, kúrú mááseèa hãa nqàrian ko máàè tc'òoan dim *kg'uim dim xoa ba*: Q'ana ta hãa, wèea ta ga q'ãan di tc'ëean úúa hãa sa. Q'ãan di tc'ëea ne ko kúrú ta a ta bóò-boose, igabagas ko ncàmku sa tshàoa ghui ta a. ² Khòem ãe tc'ëea máá, c'ëe gúum q'ana hãa, ta

tc'ëea ba qanega cúí guù ga q'ãa tama, ãem ga kò ma q'ãa ana hãa khama. ³ Igabaga khòem ãe Nqari ba ncàma ba Nqarim ka q'ãaèa.

⁴ Khama ncëeska, kúrúa mááseèa hãa nqàrian ko máàè tc'òoan tc'òós ka: Q'ana ta hãa, kúrúa mááseèa hãa nqària nea nq'óomkg'ai koe cg'ãa-cg'ana a sa, i gataga c'ëe nqàri káa a, igabam cúim Nqari ba hana. ⁵ Nxãata i ma kái nqàrian nqarikg'ai koe hëé kana nq'óomkg'ai koe hëéthëé hana igaba - ncëe i tseeguan kaga ma kái “nqàrian” hëé naka “x'aigan” hëéthëé ma hana khamaga ma, ⁶ igabam gatá ka cúim Nqari ba hana, Xòò ba, ncëe wèé zi guù zi kúrúa hãa ba, ta Gam ka kg'òèa ba, naka cúim X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé e, ncëe wèé zi guù zi Gam koe guu a kúrúèa ba, ncëe Gam ka ta kg'òèa ba.

⁷ Ncëes guù sa wèé khòè koe q'ãase tama. Igabaga ne c'ëe ne khòè ne qanega tc'ëea máá, kúrúa mááseèa hãa nqàri ne kg'òèa, ta tc'ëea. Gaa domkaga ne tc'ëea máá, kúrúa mááseèa hãa nqàrian di tc'òoa ne ko tc'òóè, ta tc'ëea. I ncëem dàòm ka gane di tcáóan nxãakamaga cg'uri-cg'urièa, kg'amka a khama. ⁸ Igaba tc'òoa nea Nqarim koe cúu-cuu ta a tama. Tc'òó ta ga ko kana ta ga tc'òó tama igaba ta cgáé tama.

⁹ Q'ana méé tu hãa naka táá gatu di kgoarasean tséékagu naka ãe kg'amka ne kúrú naka ne chìbian koe tcàa guu. ¹⁰ Ncëe c'ëem khòem tcáóa ba koe kg'amkam kò ko tsáá tc'ëega tsi bóò, tsi ko kúrúa mááseèa hãa nqàrian dim còrè-nquum koe tc'òó, ne sa nxãa sa ghùì tcáó me nakam kúrúa mááseèa hãa nqàrian di tc'òoan tc'òó tite? ¹¹ Me gha ncëem dàòm ka kg'amkam qòem tsari ba, ncëe Krestem gaam domka x'óóa hãa ba, nxãa ba gha tsari “tc'ëegan” ka cg'òòè. ¹² Eè tu kò kg'amka tcáóan gatu ka qòese ga ne di thòò-thòò, a ko gatu ka qòese ga ne koe chìbian kúrú, ne tu ko ncëem dàòm ka Krestem koe chìbian kúrú. ¹³ Khama, ncëe tc'òoan kò ko tíí qòe ba kúrú me ko chìbian koe tcàa ner gaicara chòò tamase kg'òóan kg'ooa hãa tite, nxãasegar gha chìbian koe táá tcàa me ka.

9

X'àè úú-kg'aom di kgoarasease hãa ne

¹ Kgoarasea tama ra gáé hãa? X'àè úú-kg'ao ra tama ra gáé? Qanega ra gáé gatá dim X'aigam Jeso ba bóò ta ga hãa? Tiri tsééan X'aigam koer kúrú hãa koe tu gáé guu tama? ² Eètar ga ma c'ëe ne koe x'àè úú-kg'ao ra tama ra a, igabagar tseeguan kaga gatu koe x'àè úú-kg'ao ra a! Tu gatu X'aigam koe tiri tu x'ái tu u, x'àè úú-kg'ao ra ii di tu khama.

³ Eè tshúù xòèa te ko qaa ne koer gha ncèèa mááse ncëeta ma xòan ka: ⁴ Tc'òóan hëé naka kg'ààn hëéthëé koe tsam gáé kgoarasea hãa tama? ⁵ Dtcòma hãas khòè sa sèé a nxãas cgoa caatean koe tsam gáé kgoarasea hãa tama, ncëe c'ëe xu x'àè úú-kg'ao xu hëé naka X'aigam *Jesom* ka qòesea xu hëé naka Petere* ba hëéthëé xu ko hëé khama ma? ⁶ Kana tíí hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam cúí tsam méé tsam tséé naka kg'òèkaguses guù saa? ⁷ Ndakam ncòo-kg'ao ba ko gam di tsééan koe suruta mááse? Dii ba ko kg'om xháà ba xháà a táá tc'áróa ba tc'òó? Dii ba ko piri zi kòre bíla zi kg'áà tamase?

⁸ Ncëe zi guù zi tíí tc'ëe koe tcg'oa tama, a zi a ko thëé Baebes kaga nxàèè. Tseegu tama raà? ⁹ Moshem di x'àèan koe i góásea khama a ko máá: “Ghòem kò ko maberean náà gáí a ko dxòó ne méé tsi táá dxòóan cara me guu,” téméè. Nqari ba gáé kò ko ghòem ka cúí tc'ëe-tc'ëese? ¹⁰ Gatá ka ba gáé kò kg'ui tama? Eè, gatá domka i ko góáèa hãa, xháà-kg'ao ba méém nqòòan úúa hãase xháà nakam náà gáí-kg'ao ba nqòòan úúa hãase náà gáí, gaan koe tsara gha kg'òèan hòò di i. ¹¹ Eè xae ko qãè tchòàn bìrí tu u ka xae kò Tcom-tcomsam Tc'ëem di cgùrian gatu koe xháà. Ka xae gáé nxãaska, gatu koe xae gha guù zi tcuùan di qarian úú tama? ¹² Ncëe c'ëe xu kò qarian úúa hãa ãeta ii hùian xu gha gatu koe hòò di i, ne tsam gáé sitsam gane ka kaisa qarian úú tama gatu koe tsam ga hòò o di i?

* 9:5: Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

Gatà i ii igaba tsam ncëe qarian tséékagu ta ga hãa. Igaba tsam ko kg'ama wèés guù sa qáo tcáóan cgoa kúrú, nxãasega tsam gha táá Krestem di qãe tchõàn di xгаа-xgaan xgáè-kg'am ka. ¹³ C'ùua tu gáé hãa ãe ko tempelem koe tséé xua ko gaxu di tc'õoan tempelem koe hòò sa, xu ko ãe ko altaram koe tséé xu ãe dàòà-máákus ko tcg'òóa mááèan koe gaxu di xòè-coan hòò sa? ¹⁴ Gatà iim dàòm cúim kam ko X'aigam *Nqari* ba x'áèan tcg'òó, ãe ko qãe tchõàn xгаа-xгаа xu méé xu gaxu di kg'õèan gaan koe hòò sa.

¹⁵ Igabagar ncëe qarian ka cúian ga tséékagu ta ga hãa. A ra a gataga kúrú tu gha máá te zi di nqòòan úúa hãase ncëe zi guù zi goá tama. Kg'ama ra ga x'óó, c'èem khóè ba guu nakam hàà tiris koase sa ntcòe ka tamase. ¹⁶ Qãe tchõà ner ko xгаа-xгаа domkar koasea hãa tite, kaisase ko tí koe qaases guù si i khama. Cg'ãè i gha ii ncëe qãe tchõà ner kò xгаа-xгаа tama ne! ¹⁷ Ncëes guù sar kò ko tí tc'èe koe guu a ko kúrú ner ga kò surutan qaa. Igabagar ko tí tc'èe koe guua hãa sa kúrú tama, a ra a ko kg'ama Nqarim máà tea tsééan kúrú. ¹⁸ Ka nxãaska ra gha dùútsa surutaku sa qaa? *Káà si i!* Gaa domka méér khóèan surutakagu tamase qãe tchõàn xгаа-xгаа. Naka ra táá tiri qarian qãe tchõàn xгаа-xгаа koe tséékagu guu.

¹⁹ Eëtar ma kgoarasea, a c'èe khóè dir qãar tama ra a, igaba ra kò wèém khóèm koe qãa ba kúrúse, nxãasegar gha kái ne khóè ne Nqarim koe kabi ka. ²⁰ Juta ne koer kò Jutam khama ma qgóóse, nxãasegar gha Juta ne Nqarim koe kabi ka. Ncëe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne koer kò tí igaba x'áèan dòm q'oo koe hàna khama ma qgóóse, (ëetar ma x'áèan dòm q'oo koe hãa tama igaba), nxãasegar gha ãe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne Nqarim koe kabi ka. ²¹ Eë x'áèan úú tama ne koer kò x'áè úú tamam khama ma qgóóse, nxãasegar gha gane ãe x'áèan úú tama ne Nqarim koe kabi ka (ncëe sa máá, Nqarim di x'áèa ner komsana tama témé tama, Krestem di x'áèa ner ko komsana khama). ²² Eë kg'amka ne koer kò kg'amkam khama ma qgóóse, nxãasegar gha kg'amka ne Nqarim koe kabi ka. Wèés guù sar wèé khóèan koe kúrúsea, nxãasegar gha wèé zi qgái zi koe c'èea ne ga kgoara ka. ²³ Wèé zi ncëe zir ko qãe tchõàn domka kúrú, nxãasegar gha qãe tchõàn di ts'ee-ts'ee kg'aikuan hòò ka.

²⁴ C'ùua tu gáé hãa, qàròs di qgái koe i ko wèé qàrò-kg'aoan qàrò, igabam ko cúí ba surutan hòò sa? Ke tu gataga qàrò thëé naka tua gha nxãasega surutan hòò. ²⁵ Wèém khóèm ãe tààku dis kòès koe ko tcàa ba ko thòòkas xгаа-xgaases qarís koe tcàa. Eë sa ne ko kúrú, nxãasega ne gha chòòkos cába sa cábákaguè ka; igaba ta ko gatá chòò tamás cábás domka kúrú si. ²⁶ Khamar còoka bóò úú tamam qgóé-kg'aom khama ma qgóé tama, a ra a tc'áám cgoa ko x'áákum khóèm khama ma x'áà tama. ²⁷ Igabar ko tirim tc'áró ba qgóó xgáè, a ra a ko qãa ba kúrú me, khóè ner ko xгаа-xгаа qãa q'oo koer gha nxãasega táá xhàiaaguè ka.

10

Iseraele koe kúrúsea zi guù zi di dqàèkua ne

¹ Tíi qõe ga tuè, tc'èe-tc'èese tu gha sar ko tc'èe, gatá ka tsgóose ga ne wèé ne kò túú-c'òòs dòm q'oo koe hãa, a kò wèéa ne ga tshàa-dxoo ba tchoaba sa. ² A ne a kò wèéa ne ga túú-c'òòs koe hëé naka tshàa-dxoom koe hëéthëé Moshem koe hãase tcguù-tcguuè. ³ A ne a kò wèéa ne ga cúís tc'òos tc'èem di sa tc'òó. ⁴ A ne a kò wèéa ne ga cúís guùs kg'áà di sa kg'áà tc'èem di sa, ãe ko xùri nem nxõám tc'èem dim koe ne kò kg'áà khama; me kò èem nxõá ba Kreste Me e. ⁵ Igabam kò Nqari ba kái-kg'áa ne táá qãe-tcaoa máá, i kò tc'áróa ne tchàa-xgóós koe dxàua q'aaè.

⁶ Zi kò ncëe zi guù zi gatá koe x'ái zi iise kúrúse, nxãasega ta gha cg'ãè zi guù zi táá tcáóa ta koe tcàa ka, ãe ne ko gane hëé khama. ⁷ Táá kúrú mááseèa hãa nqárian dqom guu, ncëe gane ka c'èe ne kò hëé khama. Ncëe i ma goásea a ko máá: “Khóè nea kò ntcóó, a tc'óó a kg'áà a ne a ko tée a ntcàa,” témé khama. ⁸ Táá méé ta cg'áràn kúrú guu, ncëe gane ka c'èe ne kò hëé khama, i ko cúim cáim ka 23,000 khama noo khóèan x'óó. ⁹ Táá méé ta Kreste

ba kúrúá bóò guu, ncêe gane ka c'êe ne kò hêé khama, a ko cg'aoan ka cg'ôoè. ¹⁰ Táá méé ta kg'ui-kg'uisse guu, ncêe gane ka c'êe ne kò hêé khama, a ne a kò cg'ôokom moengelem ka cg'ôoè.

¹¹ Ncêe zi gúù zi kò gane koe kúrúse, *gatá koe* zi gha x'ái zi ii ka, a ko q'ãa-q'ãa ta a zi gha ka góá tòòè, *gatá* ncêe chòò dim x'aèm ka hàà cgaeèa ta ka. ¹² Khama ncêe qarika tsi tõe, ta tsi kò tc'êea, ne méé tsi q'ôése naka táá cg'áé! ¹³ Wèé kúrúá bóòkuan êe gatu koe ko kúrúse nea khòèan koe ko kúrúsean ga a. Igabam Nqari ba tcom-tcomsa Me e, a ba a cuiskaga guu naka tu tàà tu u kos ka kúrúá bóòè tite, igabam gha êe ko hàà cgae tu us kúrúá bóòkus koe dàò ba máà tu u, tu gha ma nxãa si sa, nxãasega tu gha qáò-tcaoa máá si ka.

Kúrúá mááseèa hãa nqárian dis kôè sa hêé naka X'aigam Nqarim dis tc'ôo sa hêéthêé e

¹⁴ Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, gaa domka méé tu kúrúá mááseèa hãa nqárian bée. ¹⁵ Tc'êega tu khòè tu iiser ko kg'ui cgoa tu u, ke tu bóòà tcg'ôóa mááse dùú sar ko kg'ui sa. ¹⁶ Kubis ncêe ts'ee kg'aian di còrèan ko gaas koe nxàèè sa, ncêe ta ko Nqari ba gaas koe qãè-tcaoa máá sa, nxãa sa gáé Krestem di c'àòan cgoa xg'ae-xg'ae ta a tama? I péréan ncêe ta ko khòá Krestem dim tc'áróm koe xg'ae-xg'ae ta a tama? ¹⁷ Cúim péré ba hàna, domka ta *gatá* ncêe kái ta cúim tc'áró me e, wèéa ta ga ko cúim péré ba tc'ôó khama.

¹⁸ Iseraele di ne khòè ne ka tc'êe-tc'êese: gane êe ko altaram koe dàò-mááku sa tc'ôó ne, nxãa nea gáé Nqarim di tsééan altaram koe ko kúrúè koe xg'aea hãa tama? ¹⁹ Kana ra ko dùú sa nxàè? Kúrúá mááseèa nqárian dis dàò-mááku sa gúù cgáé si i saà, kana kúrúá mááseèa hãa nqári nea gúù cgáé e saà? ²⁰ Eê-êe, nxãas tama si i. Méér kos gúù sa ncêe si i: kúrúá mááseèa hãa nqárian di zi dàò-mááku zi ko dxãwa tc'êean kúrúá mááè khama zi Nqari ba kúrúá mááè tama, ra tc'êe tama dxãwa tc'êean cgoa tu gha xg'ae sa. ²¹ Cuiskaga tu X'aigam dis kubis koe ko kg'áà, naka tua dxãwa tc'êean dis kubis koe ga thêé kg'áà hãa tite. Cuiskaga tu X'aigam dim tafolem koe ko tc'ôó naka tua gataga dxãwa tc'êean dim tafolem koe ga thêé tc'ôóa hãa tite. ²² Kana ta X'aiga ba taukagu kg'oana? Kana ta tc'êea máá, Gam ka ta qari ta a, ta tc'êea?

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasease hãa ne

²³ C'êe khòèa ne ga máá: “Wèés gúùs kúrú ta kgoara mááèa,” témé, igabar ko tíí máá: “Wèés gúù sa hùian úúa hãa tama,” témé. *I ga c'êe khòèan máá:* “Wèés gúùs kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *ra ko tíí máá:* “Igabas wèés gúù sa tshàoa ghùì tsi tama,” témé. ²⁴ Táá méém c'êem khòè ba gam ko tc'êes gúù sa qaa guu, igaba méém c'êe ne ko tc'êe zi gúù zi qaa.

²⁵ Wèés gúùs kg'òóan ko x'ámáguè qgáì koe ko x'ámáguè sa tu ga tc'ôó, káise tc'êe-tc'êese naka tèè tamase. ²⁶ Nqóó ba hêé naka wèés gúùs êe gaam koe hàna sa hêéthêéa Nqarim di i khama.

²⁷ C'êem khòèm dtcòm-kg'ao tamam kò tc'ôoan nqai koe tcii tu u, tu kò síí kg'oana ne méé tu síí naka wèés gúùs cookg'aia tu koe ko tòòè sa tc'ôó, káise tc'êe-tc'êese naka tèè tamase.

²⁸ Igaba ncêe c'êem khòèm kò bìrí tu u a ko máá: “Ncêe sa dàò-máákus koe guua,” témé ne táá tc'ôó si guu, gaam khòèm èeta ma bìrí tua hãa ba hêé naka káise tc'êe-tc'êesean hêéthêé domka. ²⁹ Káise tc'êe-tc'êesea ne, tar kò ko méé ner gatu dian nxàè tama, a ko c'êem dian nxàè. Nta i gha ma c'êem khòèm di káise tc'êe-tc'êesean tiri kgoarasean koe xgàè-kg'am te? ³⁰ Ncêe qãè-tcaoaser kòo tc'ôó ne ra ko dùús domka cg'ãèse kg'ui cgoaèa máá? Nqari bar ko qãè-tcaoa máá ka.

³¹ Igaba nxãaska, tc'ôó tu ga ko kana tu ga ko kg'áà kana dùú wèé êe tu ga ko kúrú igabaga, wèéan êe ga Nqarim di dqòmàn di iise kúrú. ³² Khòèan *gaan di dtcòmàn koe* qómàn qgóókagu tama tu khòè tu méé tu ii, Juta nea ga igaba, kana Gerika nea ga igaba, kana Nqarim dis kereke saa ga igaba. ³³ Ncêr ko tíí ma wèé zi dàò zi ka ma wèé ne khòè ne qãè-tcaokagu khama ma. Tiri qãèa ner qaa tama igabar ko kái ne di qãèan qaa khama, nxãasega ne gha kgoaraè ka.

11

¹ Serè te tu, ncêer ko ma Krete ba ma serè khama ma.

Kerekes di kg'òèan hěé naka Nqari ba qámsea máán hěéthěé e (11-14)

Còrèan di qgàian koe qãèse qgóósea ne

² Eër kò máà tu u xgaa-xgaan tu ko xùri, a tu a ko wèés gúús koe tc'ěe-tc'ěese te khamar ko dqòm tu u. ³ Igabar ko tc'ěe, bóòà tu gha q'ãa sa, wèém khòèm dim tcúú ba Krete Me e, me khòès dim tcúú ba gas dim khòè me e, Me Kretem dim tcúú ba Nqari Me e sa. ⁴ Khama khòèm ěe cábá hãase ko còrè ba kana ko porofita ba ko gam dim tcúú ba sau-cgaekagu. ⁵ Si ko wèés khòès ěe cábá tamase ko còrè kana ko porofita sa, gas dim tcúú ba sau-cgaekagu; tcúúà sas dqòma hãa khamaga i ii khama. ⁶ Khòès ko cábá tama ne méés gataga c'òòà sa thěé dqòm. Igaba ncěè khòès ga dqòma tcg'òòs kò sau-saugas gúù sa ii, ne méés nxãaska cábá. ⁷ Khòè ba méém táá cábás gúù si i, Nqarim dis ii sa hěé naka x'áà ba hěéthěé me e ke, si khòè sa khòèm dis x'áà si i. ⁸ Khòè ba khòès koe guu naka kúrúè tama, igabas khòè sa khòèm koe guu a kúrúèa hãa khama. ⁹ Me kò gataga khòè ba khòès domka kúrúè tama, igabas kò khòè sa khòèm domka kúrúèa hãa. ¹⁰ Ncěes gúús domka hěé naka moengele xu domka hěéthěé méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái.* ¹¹ Igabas X'aigam Nqarim koe khòè sa khòèm ka cúía hãa tama, nakam khòè ba khòès ka cúía hãa tama. ¹² Ncěes ma khòè sa khòèm koe guua hãa khamagam ma khòè ba khòès ka ábàèa khama; i wèé gúúan ga Nqarim koe guua.

¹³ Bóòà tcg'òòà máàse: khòès gha cábá tamase Nqari ba còrèa ne qãè e sa? ¹⁴ Gúù zi di ii-q'ooan koe ga i gáé guu naka x'ái tu u tama, khòèm kò qáo c'òòan úúà ne i sau-sauga a sa, ¹⁵ igaba ncěè khòès kò qáo c'òòan úúà ne i gas di x'áà a? Qáo c'òòan nes máàèa, qàbi tcúú cgoa as gha ka khama. ¹⁶ Igaba ncěè c'ěe khòèan kò ncěe sa ntcoe kg'oana ner ko máá: 'Sita ěeta ii kg'óòan úú tama, zi Nqarim di zi kereke zi igabaga ěeta ii kg'óòan úú tama,' témé.

X'aigam Nqarim dis tc'òo sa

(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

¹⁷ Igabaga ncěe ko xùri zi x'áè zi kar dqòm tu u tama: xg'aea tu kò hãa ne tu ko kaisa cg'ãèan kúrú, qãèan ka khama. ¹⁸ Tc'ãà dis gúús kar ko kóm, kerekes koe tu ko hààraa xg'aea hãa ne i q'aa-q'aasean gatu xg'aeku koe hàna hãa sa, ra tc'ěea máá c'ěe koe i tseegu u, ta tc'ěea. ¹⁹ Q'aa-q'aasean méé i gatu xg'aeku koe hãa, naka ne gha nxãasega ěe tchàno ii ne bóòà q'ãaè. ²⁰ Eẽ tu kò hààraa xg'aea hãa ne i nxãan Nqarim dis tc'òos dqòà dis tama si i. ²¹ Tc'òó tu kò ne tu qãàku tama khama, me ko wèém khòè ba gam ka tc'òóà máàse, me c'ěe ba xàbà, me c'ěe ba nqàre. ²² X'áéan tu gáé úú tama, kg'áà tu ga, a tc'òó di i? Kana tua ko Nqarim dis kereke sa ntcoe, a ěe káà gúù ne sau-cgaekagu? Dùú sa ra gha gatu ka méé? Dqòm tu u méér? Igabar ncěes gúús koe guu a cuiskaga gatà hěéa tite.

²³ X'aigam Nqarim kar máàèa hãa ncěer ko gataga thěé máà tu u sa khama: X'aigam Jeso ba kò ěem gha hàà khòèan tshàu q'oo koe tcãàem ntcúúm ka péréan sée, ²⁴ a ěem ko Nqari ba qãè-tcoa máá ka khòá q'aa si, a máá: "Ncěea Tiri tc'áróan ga a, ncěe gatu di i; ncěeta méé tu hěé, nxãasega tu gha tc'ěe-tc'ěese Te ka," témé. ²⁵ Gaam dàòm cúím kam kò tc'òóà xu ko xg'ara ka kubi sa sée, a máá: "Ncěes kubi sa kãbas qáé-xg'ae si i c'áòà Te koe; ncěeta méé tu hěé, wèé x'aèan ěe tu ko kg'áà ka, nxãasega tu gha tc'ěe-tc'ěese Te ka," témé. ²⁶ Wèé x'aèan ěe tu ko ncěe péréan tc'òó, a ko ncěes kubis koe kg'áà, ne tu ko Nqarim dis x'oo sa nxàea tseegukagu, Me nxãakg'aiga sí hàà khama.

²⁷ Gaa domkam gha ěe saucgaekaguko cauan cgoa ko péréan tc'òó a ko Nqarim dis kubis koe kg'áàm khòè ba chìbiga ii, a ba a gha ko X'aigam Nqarim dim tc'áró ba hěé naka

* **11:10:** méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái - Gerika sa ko máá: "Khòè sa méés tcúúà sa koe qarian úúà hãa," témé.

c'áòà ba hěéthěé cg'uri-cg'uri. ²⁸ Gaa domka méém khòè ba kg'aika tcáóà ba q'oo qǎèse bóò naka baà nxāwa péréan tc'óó naka baà Nqarim dis kubis koe kg'áà. ²⁹ Ncěè c'ěem khòèm kòò tc'óó a ko kg'áà, Nqarim dim tc'áró ba ko dùú sa méé sa bóòà q'ǎa tamase, nem gha ko ěem ko tc'óó a ko kg'áà ka gam dis xgàraku sa óága cgaese khama. ³⁰ Gaa domkaga i gatu xg'aeku koe kái-kg'áí tu kg'amka a, a ko tsàà, i c'ěe-kg'áí tu x'óóà. ³¹ Igaba ncěè gatá ka ta kòò xgàrase ne ta Nqarim di xgàrakuan dòm q'oo koe hǎa tite. ³² Igaba ncěè X'aigam kò ko xgàra ta a nem ko tchàno-tchano ta a, nxāasega ta gha táá nqǎóm di ne cgoa cg'óòè ka.

³³ Ke tu nxāaska tíí qǎe ga tuè, ěe tu kò hààraa xg'ae a ko tc'óó ne méé tu qǎàku. ³⁴ Ncěè khòèm kò xàà hǎa ne méém x'áéa ba koe tc'óó, naka tu gha xg'aea tu kò hǎa ne nxāasega táá xgàràe guu.

Hàar ko x'aè kar gha hàà c'ěe zi guú zi ka qǎèse bìríá tchàno-tchano tu u.

12

Tcom-tcomsam Tc'ěem di zi aba zi

¹ Ncěeska, tíí qǎe ga tuè, tc'ěe ra ko Tcom-tcomsam Tc'ěem di zi aba zi ka tu gha q'ǎa sa. ² Q'ana tu hǎa, qanega tu xg'ao dtcòm-kg'ao tama ka tu xg'ao kúrúa mááseèa hǎa nqárian koe tceea úúèa sa, ncěe kg'ui tama a. ³ Gaa domkar ko tc'ěe, ncěes guú sa méé tu q'ǎa sa: Nqarim dim Tcom-tcomsam Tc'ěem ka gha kg'uikaguè a máá: “Jeso ba méém cgúíè” témém khòè ba káà me e, me gataga káà me e, Tcom-tcomsam Tc'ěem ka hàà cgaè tamase gha máá: “Jeso ba X'aiga Me e” témé ba.

⁴ Tǎáka zi aba zi hàna, igabagam cúím Tcom-tcomsam Tc'ěe ba hàna. ⁵ Tǎáka zi dàò-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúím Nqari ba hàna. ⁶ Tǎáka zi tséé-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúím Nqari ba hàna, ncěe ko wéèa zi ga wéém khòèm koe kúrú zi tséé ba.

⁷ Wéém khòèm koe i ko Tcom-tcomsam Tc'ěem di aban tǎákase x'áíse, nxāasega ne gha wéè ne khòè ne tsééa xg'ae ka. ⁸ Tcom-tcomsam Tc'ěem kam ko c'ěe ba tc'ěean di kg'uiian máàè, me c'ěe ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ěem kaga q'ǎan di tc'ěean di kg'uiian máàè. ⁹ Me c'ěe ba Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'ěem kaga dtcòm sa máàè, me c'ěe ba Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'ěem kaga khòèan qǎèkagu di zi aba zi máàè. ¹⁰ Me c'ěe ba are-aresa zi guú zi kúrú di qarian máàè, me c'ěe ba porofitan dis aba sa máàè, me c'ěe ba tǎáka xu tc'ěe xu bóòà q'aa-q'aa dis aba sa máàè, me c'ěe ba tǎáka xu tam xu ka kg'uiian dis aba sa máàè, me c'ěe ba tǎás kg'ui sa kg'uia kǎbi dis aba sa máàè. ¹¹ Cúí a Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'ěem di tséé e ncěe wéè e, Me ko wéém khòè ba q'aa-q'aa máá a, ěem ko ma Gabá ma tc'ěe khama.

Cúím tc'áróm kái xòèan úúà ba

¹² Ncěe tc'áróm ma cúí ii, igabam kái xòèan úúà, i gam di xòèan kái i igaba i ko cúím tc'áró ba kúrú, khamaga i Krestem ka ii. ¹³ Wéèa ta cúím Tcom-tcomsam Tc'ěem ka tcguù-tcguuèa hǎa, cúím tc'áró ba ta gha kúrú ka khama, Juta ne hěé, Gerika ne hěé, qǎa ne hěé naka ěe kgoarasea hǎa ne ne hěéthěé e, me kò wéèa ta koe ga cúím Tcom-tcomsam Tc'ěe ba ntcǎa tcǎàèa hǎa.

¹⁴ Tc'áró ba cúím xòèm tama me e, igaba kái zi xòè zi i khama. ¹⁵ Ncěè nqàrè m kò xg'ao máá: “Tshàur tama ra a khamar tc'áró m dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas guús domka táá tc'áró m dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁶ Ncěè tceem kò xg'ao máá: “Tcgáír tama ra a khamar tc'áró m dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas guús domka táá tc'áró m dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁷ Ncěè wéém tc'áró m kò xg'ao tcgáí ba ii ne ba ga ko ntama ma kóm? Ncěè wéém tc'áró m kò xg'ao tceè ba ii ne ba ga ko ntama ma hmòm xám? ¹⁸ Igabagam Nqari ba wéém tc'áró m di xòèan tchànose tòóà hǎa, Gam ko ma tc'ěe khama. ¹⁹ Ncěè wéèan ga kò xg'ao cúím xòè ba ii ne ba ga kò tc'áró ba ndaa hàna? ²⁰ Ncěe i ma ii khama i kái xòèan hàna, igabam tc'áró ba cúí me e.

²¹ Tcgaí ba cuiskaga tshàu ba bìrí naka máá: “Tc'ěe tsi tama raa,” téméa hãa tite, si tcúú sa cuiskaga nqàrèan bìrí naka máá: “Tc'ěe tsao o tama raa,” téméa hãa tite. ²² Igaba, gaa xòèan tc'áróm di ncěe kg'amka khama ii nea gaan kaisase ko qaasean ga a. ²³ Ta ko gataga c'ěe xòèan tc'áróm di ncěe cg'árése ncànmèa khama ii i, nxãan kaisa ncàman cgoa qgóó. A ta a ko c'ěe xòèan gatá di ncěe chómsea a, cgáése q'õé, ²⁴ i gatá di xòèan ncěe tchàa za hàna a, cgáé q'õékuan qaa tama. Igabam Nqari ba tc'áróm di zi xòè zi gatà ma xg'ae-xg'aea, a ncànmèe tama zi xòè zi kaisa ncàman máana hãa, ²⁵ nxãasega i gha q'aa-q'aasean tc'áróm koe táá hãa ka, me gha wèém xòè ba cúíta noose c'ěe ba qãése qgóó ka. ²⁶ Cúím xòèm kòò thòò ne i ko wèé xòèan ga thòò, cúím xòèm kòò dqòmèe ne, i ko wèé xòèan ga qãè-tcao cgoa me.

²⁷ Tu gatu Krestem di tu tc'áro tu u, a wèéa tu ga Gam di tu xòè tu u. ²⁸ Me Nqari ba kerekes koe khóè ne tãáka zi téé-q'oo zi koe tòóa: tc'ãà dis koe x'áè úú-kg'ao xu, cãm dis koe porofiti ne, nqoana dis koe xgaa-xgaa-kg'ao ne, naka are-aresa zi gúù zi di ne tsée-kg'ao ne hěé, naka qãèkagu di qarian úúa ne khóè ne hěé, naka khóèan ko hùì ne hěé, naka khóèan tc'ãà-cookg'aia ne hěé naka tãáka xu tam xu cgoa ko kg'ui ne hěéthěé e. ²⁹ Ka nea kháé wèéa ne ga x'áè úú-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga porofiti nea? Kana nea wèéa ne ga xgaa-xgaa-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga are-aresa zi gúù zi di ne tsée-kg'ao nea? ³⁰ Kana nea ko wèéa ne ga aban khóèan qãèkagu di máàèa? Kana nea ko wèéa ne ga tãáka xu tam xu cgoa kg'ui? Kana nea ko wèéa ne ga tãás kg'ui sa kg'uia kabi? ³¹ Igabaga méé tu kaisase kaia zi aba zi qaa.

Ra gha ncěeska kaisase qãèm dàò ba x'ái tu u.

13

Ncàmkú sa

¹ Ncěè tãáka taman khóè ne di cgoar kòò kg'ui naka moengelean dian cgoa hěéthěé e,
igabar kò ncàmkuan úú tama
ner nxãaska kg'ama ko tcěé-tcěes qanos khama ii
kana xg'ána ko xg'aeè sara qano sara khama.

² A ncěè porofitan dis aba sar kò úúa,
a ra a wèé zi gúù zi chómsea zi q'ana,
a ra a wèé tc'ěean q'ãan di ga úúa,
a ra a wèé dtcòman ga úúa ncěe xàbìan ko nxònokagu u,
igabar kò ncàmkuan úú tama
ner gúù cgáér tama ra a.

³ A ncěè èer q'òòà hãan wèé gar kò ko èe dxàua ne máà,
a ra a ko tc'áróa te tcg'òó, dàòè i gha ka,
igabar kò ncàmkuan úú tama
nes èe sa cúí gúù ga kabi máá te tama.

⁴ Ncàmkú sa
qáo tcáo si i,
a sa a qãè tcáo si i,
ncàmkú sa tau di tama,
a sa a bóò-boose di tama,
a sa a koase di tama,
⁵ a sa a tshúù cau tama,
a sa a qaara mááse tama,
a sa a qháése xgóakaguè tama,
a sa a cg'ãè gúúan kúrúèa hãa tcáo sa koe tòó tama,
⁶ a sa a cg'ãè zi gúù zi ka qãè-tcaokaguè tama,

igabagas ko tseeguan di zi gùù zi ka qǎè-tcaokaguè,
⁷ a sa a ko wèé gùùan koe qgóóse,
 a sa a ko wèé gùùan koe dtcòm,
 a sa a wèé gùùan koe ngòòan úúa,
 a sa a ko wèé gùùan qǎò-tcaoa máá.

⁸ Ncàmku sa chǒò tite,
 si gha porofita sa kaà;
 si gha tǎá xu tam xu cgoa kg'ui sa chǒò;
 i gha q'ǎa di tc'ëan kaà.

⁹ Gatá di q'ǎa di tc'ëa nea tc'ǎò tama,
 i gatá di porofitan ga tc'ǎò tama khama.

¹⁰ Igaba ãe tc'ǎòan kò ko hàà,
 ne i gha ãe tc'ǎò taman kaà.

¹¹ Xg'aor cóá ii kar kòo cóá khama ma kg'ui,
 a ra a kòo cóá khama ma tc'ëe,
 a ra a kòo cóá khama ma xǒa,
 a ãer ko hàà kiam khóè ba kúrú
 kar kò cóán di zi dàò-kg'ám zi chǒòkagu.

¹² Ncēeska ta ko bóò-kg'áís koe nxòmase bóò khama,
 igaba ta gha hàà tchànose q'óáku cgoa *Me* a bóò *Me*.
 Ncēeskar cg'árés xòè-coa sa q'ana,
 igabar gha ãem x'aèm ka kaisase q'ǎa,
 ncēer ma kaisase q'ǎaèa khamaga ma.

¹³ Zi gha ncēeska
 dtcòm sa hǎé,
 ngòò sa hǎé,
 naka ncàmku sa hǎéthǎé zi hǎa,
 ncēe zi ngoana zi,
 si gaa zi ka kaia sa
 ncàmku si i.

14

Porofitan hǎé naka tam xu cgoa kg'uiian hǎéthǎé e

¹ Ncàmkuian koe tu tcǎàn tcáo, naka Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tcǎàn tcáo hǎase qaa, igabaga méé tu kaisase qaas gùù sa porofita si i. ² Eẽ ko tam xu cgoa kg'ui ba khóèan cgoa kg'ui tama a ko Nqarim cgoa kg'ui ke. Cúí khóè ga kóma q'ǎa me tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian kam ko chómsea zi gùù zi kg'ui khama. ³ Igaba khóèm ãe ko porofita ba ko khóèan cgoa kg'ui, tshàoom gha ghùì i, a ba a ghùì-ghui tcáo o, a qgàì-qgai tcáo o ka. ⁴ Gaam ãe ko tam xu cgoa kg'ui ba ko gaam cúí ba tshàoa ghùise, igaba ãe ko porofita ba ko kereke sa tshàoa ghùì. ⁵ Ncàmar kò hǎa, gatu wèéa tu ga tam xu cgoa kg'ui sa, igabar ko kaisase tc'ëe porofita méé tu sa. Gaam ãe ko porofita ba ãe ko tam xu cgoa kg'uim ka cgáé me e ke, ncēè kg'uia xu ko kabìè tama ne. Igabaga ncēè tam xu kòo kg'uia kabìè nes gha kereke sa tshàoa ghùìè.

⁶ Ncēeska tíí qǒe ga tuè, ncēè gatu koer ko hàà a ko hàà tam xu cgoa kg'ui ne ra gha ko dùús qǎè sa kúrúa máá tu u, ncēè méé xu ko sar ko x'ái tu u tama, kana q'ǎan di tc'ëan máà tu u tama ne, kana porofitan máà tu u tama ne, kana c'ëe gùù ga xgaa-xgaa tu u tama ne? ⁷ Cii cgoa di zi gùù zi kg'òèa hǎa tama zi ka igaba, ncēe fulutuan hǎé kana harepan hǎéthǎé khama ii zi, nta ba gha ma c'ëem khóè ba q'ǎa ndakam tcgàì ba ko ciìe sa, tcgàian koe i kò q'aa-q'ooan hǎa ne cúíga a? ⁸ Gataga ncēè torompitam ncōoan ka ko q'ǎa-q'ǎam

kò qǎèse ts'oo tama ne i gha diín ncõoan kg'ónòsea máá? ⁹ Gataga i gatu koe ii. Ncèè kóma q'ǎase tama kg'uiian tu kòo gatu di tǎman koe kg'ui ne, ba gha ntama c'èem khòè ba q'ǎa dùú sa tu ko nxàe sa? Kg'ama tu gha ko tc'ǎán q'oo koe kg'ui. ¹⁰ Ncèè ta ko ma bóò khama, zi kái zi kg'ui zi tǎáka zi nqǒómkg'ai koe hàna, a ko wèéa zi ga kóma ko q'ǎase gúúan nxàe. ¹¹ Ncèè c'èem khòè ko nxàe sar kò kóma q'ǎa tama ner gaam koe tǎa za guuar khòè ra a, me gabá tíi koe tǎa za guuam khòè me e. ¹² Khama gatu ka igaba, Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi tu úú kg'oana, ke méé tu èe gha kereke sa tshàoa ghùì zi qaa naka gazi ka cg'oè cgaèè.

¹³ Gaa domka méém wèém khòè èe gha ko tǎm xu cgoa kg'ui ba aba sa dtcàrà, èem ko kg'ui sam gha kg'uia kǎbi di sa. ¹⁴ Eèr ko tǎm xu cgoa còrè nem gha ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba tirim tc'èem koe còrè, igaba i tiri tc'èean tc'ároan kúru tama. ¹⁵ Kháé ra gha nxǎaska dùú sa kúru? Tc'èem koe hǎase ra gha còrè, igabar gha gataga thèé tc'èea te cgoa còrè; tc'èem koe hǎase ra gha nxàe, igabar gha gataga thèé tc'èea te cgoa nxàe. ¹⁶ Ncèè Nqari ba tsi kò ko tc'èem koe tsi hǎase dqom, ne ba gha ntama ma gaam èe kóma q'ǎa tsi tama ba tsari qǎè-tcaoa-máákuan ka máá: “Amen” témé, c'úúam hǎa dùú sa tsi ko nxàe sa ka? ¹⁷ Qǎèse tsi gha ko Nqari ba qǎè-tcaoa máá, igabas èe sa c'èem khòè ba tshàoa ghùì tama.

¹⁸ Nqari bar ko qǎè-tcaoa máá, wèé tu nqáéaser ko tǎm xu cgoa kg'uis gúús domka, ¹⁹ igabar kerekes koe tc'èea te cgoa 5 xu kg'ui xu kómako q'ǎase xu kg'ui kg'oana, a nxǎasega c'èe ne xgaa-xgaa; tǎm xu cgoar ko 10,000 kg'uiian kg'ui ka tamase.

²⁰ Tíi qǒe ga tuè, cg'aré cóá khama ma tc'èean tu chòòkagu. Cg'ǎè zi gúú zi koe méé tu cóá ii, igaba méé tu tc'èea tu koe kaia hǎa. ²¹ Nqarim di x'áèan koe i ncèeta ma góásea:

“Ncèè ne khòè ne cgoar gha kg'ui
tǎa zi kg'ui zi ko kg'ui ne khòè ne hǎé
naka tǎa za guua ne khòè ne di kg'áman cgoa hǎéthéé e,
igabaga ne komsana Tea hǎa tite,”
tam kò X'aigam Nqari ba méé.

²² Khamas tǎm xu cgoa kg'ui sa èe dtcòm-kg'ao tama ne dis x'ái si i, a dtcòm-kg'ao ne di tama, igaba porofita sa, nxǎa sa dtcòm-kg'ao ne dis x'ái si i, a èe dtcòm-kg'ao tama ne di tama.

²³ Khama ncèè wèés kerekes kòo hààra xg'ae, me ko wèém khòè ba tǎm xu cgoa kg'ui, ne c'èe ne ncèè èe tu ko kúru sa kóma q'ǎa tama a c'èem-kg'ám ka dtcòm-kg'ao tama ne hàà ne, nea cuiskaga máá, temea tua, ta mééa hǎa tite? ²⁴ Igaba ncèè wèém khòè kò hǎa a ko porofita, me dtcòm-kg'ao tama ba kana èe kóma q'ǎa tama ba tcǎà, nem gha wèéan koe qǎèse x'áise chibi-kg'aom ii sa, a gha kháóa wèéan koe ga xoara mááse, ²⁵ i gha tchòàn èe tcáóa ba koe chómsea a tchàa koe tcg'oa. Me gha ncèem dàòm ka kg'áia ba cgoa cg'áé, a Nqari ba dqom, a nxàe a máá: “Tseeguan kagam Nqari ba gatu xg'aeku koe hǎa,” témé.

Tchànose dqoma ne

²⁶ Dùú sa ta gha kháé nxǎaska nxàe, tíi qǒe ga tuè? Eè tu kò hààra xg'ae nem wèém khòè ba c'èes gúú sa úúa, ciim ga ba, kana xgaa-xgaa sa, kana Nqarim x'ái mea sa nxàea tcg'òó sa, kana tǎm xu cgoa kg'ui sa, kana tǎm xu ko méé sa kg'uia kǎbi sa. Wèéan ncèè ga méé i kúruè nakas gha nxǎasega kereke sa tshàoa ghùì. ²⁷ Ncèè c'èe khòèan kò tǎm xu cgoa kg'ui ne méé i càmm kana nqoanan cúíga gatà hǎé, nakam ko wèé x'aè ka cúí ba kg'ui, nakam gataga cúí ba hànaa kg'uia ko kǎbi ba. ²⁸ Ncèè kg'uia-kǎbi-kg'aom kò kàà ii ne méém kg'ui-kg'ao ba kerekean koe nqoo, naka baa gam ka kg'ui cgoase naka Nqarim cgoa hǎéthéé e. ²⁹ Càmm kana nqoana xu porofiti xu méé xu kg'ui, naka ne c'èe ne gane di zi kg'ui zi qǎèse bóò tcg'òó. ³⁰ Ncèè c'èem khòè kò xg'aes koe hǎa, a ba a gaa x'aè kaga Nqarim ka c'èes gúú sa x'áie ne méém èe hǎa a ko kg'ui ba nqoo. ³¹ Wèéa tu ga gha cúí mana cúí porofita, nxǎasegam gha wèém khòè ba xgaa-xgaase, a ba a gha korèè ka.

³² Porofiti xu ko gaxu di tc'ëean gaxu di qarian dôm q'oo koe tòóa hãa. ³³ Nqari ba kómku tamasa dim Nqarim tama Me e, igabam tòókus di Me e khama.

Ncëe i wée zi kereke zi tcom-tcomsa ne di zi koe ii khama ³⁴ mée zi khòe zi kerekean koe nqoo. Kg'ui zi gha sa zi kgoara máàe tama, igabaga mée zi máàsea hãa, ncëe i ko Moshem di x'áean mée khamaga ma. ³⁵ Ncëe c'ëes guús ka zi kò q'ãa kg'oana hãa ne, mée zi gazi di xu khòe xu x'áean koe tée, khòes gha kerekean koe kg'ui sa sau-sauga si i ke.

³⁶ Nqarim dim kg'ui ba gáe gatu koe guu a hààraa? Kana baa gatu koe cúga hààraa?

³⁷ Ncëe c'ëem khòem kòo tc'ëea máá, porofiti me e, ta tc'ëea, kana Tcom-tcomsam Tc'ëem di aba nem úúa, ta tc'ëea, ne méem dtcòm ãer ko góa máá tu u sa X'aigam dis x'áe si i sa.

³⁸ Ncëes guús kam kòo tc'irì-tc'irise ne, i gha gam ka thée gataga tc'irì-tc'irisee.

³⁹ Ke ncëeska, tíi qõe ga tuè, porofitan koe tcãa tcáóa tu, naka tua táá tam xu cgoa kg'uian xgáe-kg'am guu. ⁴⁰ Igaba mée zi wée zi guú zi tcom-tcomsam dàòm tchànóm cgoa kúrúe.

X'ooan koe tõe sa (15)

15

X'ooan koe tõe Krestem di sa

¹ Tíi qõe ga tuè, qãe tchòan ncëer kòo xgaa-xgaa tu u kar ko tc'ëe-tc'ëe tu u, ncëe tu kò thée sèea máase e, a tu a kò gaan koe tée-tëe e, ² ncëe gaan ka tu ko kgoarae e, ncëer ma xgaa-xgaa tu ana khama tu kòo ma qgóo o ne. Nxãata tu kò hée tama ne tu kg'amaga káa hùise dtcòmà hãa.

³ Eër kò máàea hãa sar kò gataga thée kaisase cgáes guús iise máa tu u khama: ncëe Krestem gatá di chìbian domka x'óóa máana hãa sa, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko mée khamaga ma, ⁴ a ba a kò kg'ónòe, a nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tõe, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko mée khamaga ma, ⁵ a ba a kò Peterem koe* x'áise, naka 12 xu *xgaa-xgaase-kg'ao* xu koe hée thée e. ⁶ A kò gaa koe guus ka cúi x'áe ka 500 sa nqáea hãa ne xùri-kg'ao ne Gam di ne koe x'áise, ncëe kái-kg'aise i gane ka c'ëea ne qanega kg'òea hãa ne, i c'ëea ne x'óóa† hãa ne. ⁷ A kò gaa koe guus ka Jakobom koe x'áise, a ba a gaa koe guus ka wée xu x'áe úú-kg'ao xu koe x'áise.

⁸ Wéea ne ka kháókam kò gataga tíi koe x'áise, c'ëem khòem x'aèa ba ka ábàe tamam khama ma. ⁹ Wée xu x'áe úú-kg'ao xu ka cg'árér ga ra a khama, a x'áe úú-kg'ao tar gha ma tciiè sa kg'ano tama, Nqarim dis kereke sar kò xgàra khama. ¹⁰ Igaba Nqarim di cgómkuan kar ncëer ii khamaga ma ii, i kò cgómkuan ãem máa tea hãa a tíi koe táá kàan tsée. Igabagar wée xu x'áe úú-kg'ao xu ka kaisase tséea hãa, tiri qari tama a kò ii igaba, a kò Nqarim di cgómku u ncëe kò tíi cgoa hãa a. ¹¹ Khama nxãaska, tíi koe i ga guua kana gaxu koe i ga guua igabas ncëe sa wéea xae ko xgaa-xgaas ga si i, si ncëe sa gaas koe tu kò dtcòmà ga si i.

X'ooan koe tõe ãe x'óóa hãa ne di sa

¹² Ncëeta i ko ma xgaa-xgaae a ko máá: Kreste ba x'ooan koe tõe, témée, ka ne gha ntama ma gatu ka c'ëe ne máá, x'ooan koe tõe sa káa si i, témé? ¹³ Ncëe x'ooan koe tõe kò káa sa ii nem nxãaska Krestem ga ba x'ooan koe ghùie ta ga hãa. ¹⁴ Ncëe Krestem kò x'ooan koe ghùie ta ga hãa, ne i sixae di xgaa-xgaan káa hù i, i gatu di dtcòmà ga thée káa hù i. ¹⁵ Nxãaska ne gha khòe ne gataga bóda tcg'óo, tshúú-ntcõa di xae nxàea-tseegukagu-kg'ao xae Nqarim di xae e sa, Nqarim ka tseeguan nxàe tama xae, Nqari ba Kreste ba x'ooan koe ghùia, téméan ka. Ncëe ãe x'óóa ne kò ghùie tama nem *Nqari ba* Kreste ba thée ghù i ta ga hãa khama. ¹⁶ Ncëe ãe x'óóa ne kò ghùie tama nem nxãaska Krestem igabaga ghùie ta ga hãa khama. ¹⁷ Ncëe Krestem kò ghùiea hãa tama ne i gatu di dtcòmà káa tsée e, tu qanega gatu di chìbian koe hàna. ¹⁸ Nxãaska ne gane ãe Krestem

* 15:5: Petere - Gerika sa ko "Kefasem koe," témé. † 15:6: x'óóa - Gerika sa ko máá: "x'òma," témé.

koe dtcòma hãase x'óóa‡ hãa ne thëé aagusea hãa. ¹⁹ Ncëes kg'òès koe cúí ta kò Krestem koe nqòòan úúa hãa ne ta wèé khòèan nqáéa hãase cgòmga ta a.

²⁰ Igaba, ncëe i ii khamagam Kreste ba x'ooan koe ghùìèa hãa! Tc'ãa a kúrúseam tc'áróm dis x'áís iise ãe x'óóa§ hãa ne gha ghùìè di sa. ²¹ Eës ma x'oo sa khòèm koe guu a hààraa khamagas gha ma x'ooan koe tãe sa thëé khòèm koe guu a hàà khama. ²² Ncëe i ko ma Adam koe ma wèé khòèan ga x'óó khama i gha ma Krestem koe wèéan ga kg'òèkaguè khama. ²³ Igabam gha wèém khòè ba gam di x'aèan ka ghùìè: Kreste ba tc'ãa a kúrúseam tc'áróm ga Me e, ne gha nxãaska Gam di ne xùri Me, ncëe hààram kò hãa ne. ²⁴ Si gha nxãaska chòò-q'oo sa hàà. Eëm ko Kreste ba wèé tc'ãa-cookg'aian hëé naka ãe qarian qgóóan hëé naka qarian hëéthëé kaàkagua xg'ara kam gha Nqarim Xòò ba hàà x'aian máà. ²⁵ Kreste ba méém tc'ãa-cookg'ai nakam gha Nqari ba nxãakg'aiga síí Gam di cg'òo-kg'aoan wèé ga Gam di nqàrèan ka nqãaka tòó khama. ²⁶ Kháóka dim cg'òo-kg'aom hàà gha cg'òòè ba x'oo si i. ²⁷ Nqarim dis Tcgãya sa ko máá: “Nqari ba wèé gúùan nqàrèa ba ka nqãaka tòó,” témé khama. Eë i kò máá, wèé zi gúù zia Gam qari koe tòóèa, témé ne i tchàno o, Me Gabá q'oo koe káà Me e, Gaam ãe kò wèé zi gúù zi nqàrèa ba ka nqãaka tòó ba. ²⁸ Wèé zi gúù zi kò Gam qari koe tòóèa, nem gha nxãaska Cóám igaba thëé Gam qari koe hãa, Gaam ãe wèé zi gúù zi ko nqàrèa ba ka nqãaka tòó ba, nxãasegam gha Nqari ba wèé ne khòè ne koe wèés gúù sa ii ka.

²⁹ Ncëe ãe x'óóa ne kò tseegukaga ghùìè tama ne, i ko nxãaska dùús domka c'ëe khòèan qanega ãe x'óóa ne di téé-q'ooan koe tcguù-tcguuè? Dùútsa gúù sa ia ko nxãaska hùì, gane téé-q'oo koe tcguù-tcguuèa ne? ³⁰ Dùús domka ta ko nxãaska wèé x'aè ka tshúù-xam zi qgái zi koe tcãàsea máá? ³¹ Tíí qõe ga tuè, tseegua ner ko bìrí tu u - koasean ncëer gatu domka Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe úúa hãa domkar ko wèé cárn ka x'óó. ³² Dùú sa gha kabisea máá te, ãer kò Efeso koe qãáka di kg'oo-coan cgoa x'ãàku ne, khòèan di zi tc'ëe-kg'ám zi cgoa? Ncëe ãe x'óóa ne ko x'ooan koe ghùìè tama ne ta ga nxãaska máá: “Hàà naka ta tc'óó naka kg'áà q'uu ka ta ko x'óó ke!” témé.

³³ Táá qàè-qaeè guu: “Cg'ãè tc'ëe khòèan cgoa xg'aea ne ko qãè gúùan tshúù-tshuu ke.”

³⁴ Gatu di qãè tc'ëean koe kabise, naka tua táá chìbian kúrú guu. C'ëe nea Nqarim ka c'úúa hãa ke. Sau-cgaekagu tu ur gha kar ko ncëe gúùan nxàe.

X'ooan koe tãeam tc'áró ba

³⁵ Igabam ga c'ëe ba tãe a máá: “Nta iim dàòm ka ne ko ãe x'óóa hãa ne ghùìè? Nta iim tc'áró ba ne gha úúa?” témé. ³⁶ Tsáá káà tc'ëe tsi khòè tseè! Eë tsi ko xhàrànm cgùri ba méém kg'aika x'óó naka baa nxãwa kg'òè. ³⁷ Eë tsi kòo xhàrà, ne tsi kúrúse gham tc'áró ba xhàrà tama, igabaga tsi ko kg'ama cgùri ba xhàrà, c'ëem kg'amka péréan di ba kana c'ëe tc'óoan dim ga ba. ³⁸ Igabam ko Nqari ba Gam tc'ëea máá ana hãa tc'áróan máà a, gatagam ko wèém cgùri ba gam dim tc'áró ba máà.

³⁹ I cgàan cúíta ii tama: khòèan dia ne hàna, i kg'oo-coan dian hàna, i tsaràn dian hàna, i x'aùan dian hàna. ⁴⁰ Nqarikg'ai di tc'áróa ne hàna, i nqòómkg'ai di tc'áróan hàna; igabaga i nqarikg'ai di tc'áróan di x'ààn cuiaka a, nqòómkg'ai di tc'áróan di x'ààn ka. ⁴¹ Cárn sa c'ëem x'áà ba úúa, me nxoe ba c'ëe ba úúa, i tconòan c'ëe ba úúa. C'ëem tconòm di x'áà-q'ooa nea c'ëem dian ka tãáka a khama.

⁴² Ncëeta i gha ii ãe x'óóa ne ko hàà x'ooan koe ghùìè ne. Eë ko xhàràè sa ko káà, igabas ãe ko ghùìè sa káà tite; ⁴³ Cg'ãès iises ko xhàràè, igabas gha hàà t'òès iise ghùìè; kg'amka iises ko xhàràè, igabas gha hàà qari úúase ghùìè; ⁴⁴ tc'áróm kòo xhàràè nem nqòómkg'ai dim tc'áró me e, igabam gha hàà ghùìè a nqarikg'ai dim tc'áró ba ii.

‡ 15:18: x'óó - 6 koe bóò. § 15:20: x'óó - 6 koe bóò.

Ncëem ma nqôómkg'ai dim tc'áro ba hàna khamagam gataga thée nqarikg'ai dim tc'áro ba hàna. ⁴⁵ *Nqarim di zi* Tcgāya zi koe i ncēeta ma góásea a ko máá: “Kg'aika dim khóem Adam ba kò kg'òèa hāam khóem iise kúrúèa,” témèè, igabagam Adam, kháóka ka di ba kg'òèan ko kúrúm Tc'èe Me e. ⁴⁶ Tc'èe ba tc'āa naka hàà tama, igabagam tc'áro ba tc'āa a hààraa, me nxāwa kháóka tc'èe ba hààraa. ⁴⁷ Tc'āa dim khóè ba kò nqôómkg'ai koe guua, a kò tshàran cgoa kúrúèa, me kò cām dim khóè ba nqarikg'ai koe guua. ⁴⁸ Khóè ne nqôómkg'ai di nea nqôómkg'ai dim khóem khama ii, ne nqarikg'ai di ne nqarikg'ai dim khóem khama ii. ⁴⁹ Ncēe ta ma nqôómkg'ai dim khóè ba ma tc'èèa hāa khamaga ta gha ma nqarikg'ai dim khóè ba tc'èè.

⁵⁰ Bìrì tu ur ko, tíi qōe ga tuè, a ko máá: “Cgāa ba hēè naka c'áòan hēéthēèa Nqarim di x'aian q'òò tite, si gataga kaàko sa cuiskaga ēe kaà tama sa q'òò hāa tite,” témé.

⁵¹ Komsana tu! Chómsea tseegua ner ko bìrì tu u: cuiskaga ta wèèa ta ga x'óó** tite, igaba ta gha wèèa ta ga kúrúa kabiè, ⁵² xòm x'aè-coam q'oo koe, tcgáim di ts'ee-ts'eban khama, kháóka dim nxāam ko q'au ka. Nxāa ba gha q'aukaguè khama, ne gha ēe x'óó hāa ne ghùè a kaà tite, ta gha kúrúa kabiè. ⁵³ Eè kaàkoan mée i kaà taman hāakaguè, naka i ēe x'óókoan x'óó taman hāakaguè khama. ⁵⁴ Gaam x'aèm ēem kaàkos gha ko ēe kaà taman hāakaguè, si x'óóko sa ēe x'óó taman hāakaguè kas gha nxāaska ēe *Nqarim di zi* Tcgāya zi koe góásea hāa sa kúrúse, ncēe ko máá: “X'oo sa tààèa a kaàkaguèa,” témé sa.

⁵⁵ “X'oo seè, tààa si hāa xòèa nea ndaa?”

X'oo seè, sari xōóan di thōò a nea ndaa?”

⁵⁶ X'oo sa ko gas di káa cgoa di qarian chibian koe hòò, i ko chibian gaan di qarian x'áèan koe hòò. ⁵⁷ Igabaga ta ko Nqari ba qāè-tcaoa máá, ncēe ko tàà cgoa di qarian màa ta a ba, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a.

⁵⁸ Gaa domka, tíi qōe ga tu ncām-ncamsa tuè, qarika mée tu téé, naka táá ntcāa-ntcāe guu, naka tua X'aigam di tsééan wèè x'aè ka cg'òèa hāase kúrú, X'aigam koe i gatu di tsééan káà hùì tama sa tu q'ana hāa ke.

Dtcòm-k'g'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

16

¹ Ncēeska aba zi ncēe ko dtcòm-k'g'ao ne *Jutea di ne* xg'ae-xg'aea máàè zi ka: Gatu igaba mée tu thée Galatia di zi kereke zir kò ma x'áèa hāa khama hēè. ² Tc'āa dim cām wèem bekem dim ka méem wèem khóè ba ēem ko gāba marian ka c'ēan tòò a máàse, naka i gha nxāasega ēer kòò hàà ne a i marian xg'ae-xg'ae guu. ³ Ra gha ēer ko hàà ne, ēe tu nxará tcg'òò hāa xu khóè xu tcgāya zi màa, dìi xu ii sa ko nxàe zi, a ra a gha gatu di aban cgoa Jerusalema koe tsééa úú xu. ⁴ Ncēè tíi ga ra méér qōòs kò ko qaase ne xu gha tíi cgoa qōò.

Paulom di zi dào zi

⁵ Maketonia koer ko tcana nqáé ner gha dàra tu u, Maketonia koe méér síi tcana tcg'oa sar bìrísea hāa khama. ⁶ A ra a gha c'ēedaoka gatu cgoa x'aè-coa ba hāa, c'ēedaoka wèes saos ga sa, tu gha nxāasega hùì te ra còoka qōò, ēer ga ko qōò qgàì wèè koe. ⁷ Nqáékose bóò a tur ncēeska tc'èe tama, x'aè bar gha gatu cgoa hāa sar nqòò hāa khama, ncēè X'aigam *Nqarim* kòò kgoara máá te ne. ⁸ Igabar gha Efeso koe hāa, me gha nxāakg'aiga síi Pentekoste dim cām ba hàà. ⁹ Kaisam nquu-k'g'ám qāè tsééan di ba tchààse xgobekg'amsea máá tea khama, i kái ntcoe-k'g'aoan hàna.

¹⁰ Timoteom kòò hàà ne mée tu kúrú nakam táá cúí gúù ga gatu koe bèe guu, X'aigam di tsééa nem ko kúrú ke, ncēer ko tíi hēè khama. ¹¹ Ke mée i táá cúí khóè ga ntcoe me guu. Tòókuan cgoa tu gam di dàòan koe tsééa úú me, nakam gha nxāasega tíi koe kabiè. Gabá hēè naka c'èe xu dtcòm-k'g'ao xu hēéthēè ra qāà hāa ke.

** 15:51: x'óó - 6 koe bóò.

¹² Ncēeska gaxae ka qōesem Apolosem ka, kaisaser kò dtcàrà me, gam ka c'ěea xu cgoam gha dàra tu u sa. Igabam kò ncēeskagam gha síi sa wèe tcáóa ba ka tc'ěe tama*. Igaba ěem kòo tchànóm x'aè ba hàà nem gha síi cgae tu u.

Còo di zi x'áèku zi

¹³ Q'ōése méé tu hãa, dtcòmš koe qarika téé, ghùì-ghuin tc'ěea hãa, naka qari ii. ¹⁴ Wèés gúùs ěe tu ko kúrú sa méé tu ncàmkuàn cgoa kúrú.

¹⁵ Stefanase ba hěé naka gam x'áé di ne hěéthěéa Akaia koe tc'ãà di ne dtcòm-kg'ao ne e, sa tu q'ana hãa; a ne a c'ěe ne dtcòm-kg'ao ne tsééa máás koe máàsea hãa. Ra ko dtcàrà tu u tíi qōe ga tuè, ¹⁶ gatu igaba tu gha ěeta iis tséé sa ko kúrú xu hěé naka wèém ěe ncēes tséé sa gaxu cgoa xg'aea máána hãa a ko kaisase gaas koe tséém ga ba hěéthěé di qarian dòm q'oo koe hãa sa.

¹⁷ Stefanase ba hěé naka Foretunato ba hěé naka Akaiko ba hěéthěé xu ncēe koe hààraa domkar qãè-tcaoa, gatu téé-q'oo koe xu kò hùì khama. ¹⁸ Tirim tc'ěe ba hěé naka gatu òm tc'ěe ba hěéthěé xu kò kaba-kaba. Ke méé tu ěeta ii khóèan kaisa tcoman máà.

¹⁹ Asia òm nqōóm di zi kereke zi ko tsgámkagu tu u. Akila ba hěé naka Perisila sa hěéthěé khara ko kaisase tsgám tu u X'aigam koe, si ko kerekes gakhara x'áé koe ko xg'ae sa gataga méé thěé. ²⁰ Wèe ne dtcòm-kg'ao ne ncēe koe hãa ne ko tsgámkagu tu u. Tsgámkaguku tu x'obèkus tcom-tcomsas cgoa.

²¹ Tíi Paulo ra ko tíi tshàu cgoa ncēe tsgámkuàn góá.

²² Ncēe c'ěem khòem kò X'aiga ba ncàm tama ne méé i cgúíkuan gam koe hãa. *Maranatha! † - Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè.*

²³ X'aigam Jesom di cgómkuàn méé i gatu cgoa hãa.

²⁴ Tiri ncàmkuàn méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Jeso Krestem koe. Amen.

* **16:12:** wèe tcáóa ba ka tc'ěe tama - Gerika sa ga máá: “Nqarim dis tc'ěes tama si i,” témé. † **16:22:** Maranatha - Ncēm kg'ui ba Aramaike dis kg'uis di me e, a ko máá: “Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè,” témé.

2 KORINTA NE

Paulom dis tcgãyas cá m di sa Korinta ne koe Tée-cookg'ai sa

Cám di tcgãyas Paulom di sa Korinta ne dis kerekes cgoam kò tshúu qgài koe hãa x'ae ka góáa hãa. C'êe ne kerekes di nea kò cg'ãe zi dàò zi cgoa Paulo ba qaru cgae, igabam kò Paulo ba gam di qáo tcáoan x'ái, a ba a ko kaisase tc'êe, xg'ae ne gha a tòóku sa. Tcgãyas di xòean tc'ãa di koem ko Paulo ba Korinta dis kerekes cgoam ma tòókua hãas ka kg'ui. A ko nxàe, ntam kò ma cóèkuan ka hêé, naka kerekes koe hàna q'aa-q'aasean ka hêéthêé ma xgòase xoa sa, a ba a ko kaisa qãe-tcaoan gam di x'ái, gam di xgòase xoa nea tcóósean hêé naka xg'ae a tòókuan hêéthêé óágara hãa khama.

A ba a ko nxãaska kereke sa dtcàrà, qães tcáoos di aban ne gha êe ko hùikuan qaa ne dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne máa sa (8-9).

Chòò di xu tcee xu (10-13) koem ko Paulo ba gam di tsééan x'áe úú-kg'aom ii di kg'uia máa, êe kòò máa, ganea tseegu di ne x'áe úú-kg'ao ne e témé ne khòe ne Korinta di ne koe, a ne a ko Paulo ba chibi-chibi ne, a ko máa: “tseegu di tama baa,” témé ne.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- Xg'ae a tòóku sa

- x'áe úú-kg'ao

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba hêé naka kerekes Korinta koe hàna sa hêéthêé e (1-7)

- Dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máa sa (8-9)

- Paulo ba ko gam di tsééan x'áe úú-kg'aom ii di kg'uia máa (10-13)

Paulo ba hêé naka kerekes Korinta koe hàna sa hêéthêé e (1-7)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áe úú-kg'ao ra, Nqarim ma tc'êea khama, a ra a gatá ka qõesem Timoteom cgoa hãa.

Korinta koe hànas kerekes Nqarim dis koe hêé naka gane wèé ne tcom-tcomsa ne wèém Akaiaam koe hàna ne hêéthêé tsam ko *ncêes tcgãya sa* góá máa, a ko máa:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hêé naka X'aigam Jeso Kreste ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tòókuan hêéthêé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko Nqarim di qgài-qgai-tcáo kuan qãe-tcaoa máa

³ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba méém dqomè, Abom thòò-xama-máákuan di ba, Nqarim wèé qgài-qgai-tcáo kuan di ba, ⁴ Gaam ncêe ko wèés qóms gatá di q'oo koe qgài-qgai tcáo ta a ba, nxãasega ta ga gatá kúrú a gane êe tãáka zi qóm zi q'oo koe hàna ne qgài-qgai tcáo ka, gaas qgài-qgai-tcáo kus ncêe ta gatá igaba Nqarim koe hòò hãa sa. ⁵ Eê i ko ma Krestem di xgàrasean sixae di *kg'òèan* koe kaisase x'áise khamaga i ko Krestem koe guu a sixae di qgài-qgai-tcáo kuan kaisase x'áise khama. ⁶ Ncêe qóman q'oo koe xae kò hàna ne i ko nxãan kúrú tu u tu gha qgài-qgai tcáoè a kgoaraè. Ncêe qgài-qgai tcáoè xae kò ko ne tu gha gatu *igaba thêé* qgài-qgai tcáoè, si gha ncêes qgài-qgai-tcáo ku sa kúrú tu u tu qáo tcáoan cgoa qarika téé, gaa xgàrasean êe xae sixae igaba thêé hãa-q'ooa koe. ⁷ Si gatu koe xae úúa hãas nqòò sa qarika tée, xae q'ana hãa, êe tu ko ma *sixae khama ma* xgàrase khamaga tu gha ma *sixae khama ma* qgài-qgai tcáoè sa thêé.

⁸ Sixae ka qõese ga tuè, qóman ncêe xae kò Asia dim xg'aekum koe úúa hãa ka tu gha q'ãa sa xae kò tc'êe: kaisase qóma nqáé xaea hãa qóman q'oo koe xae kò hãa, xae kò cúí

nqòò ga úú tama kg'òè xae gha di i. ⁹ X'ooan xgàrasea máá sa xae kò máàèa hãa, ta xae kò tc'èea hãa. Igabagas kò ncêes gúù sa kúrúse cgae xae e, nxãasega xae gha táá sixae koe dtcãase, igaba Nqarim koe ka, ncêe kò èe x'óóa hãa ne x'ooan koe ghùì ba. ¹⁰ Ncêeta ma cg'oè-cg'oega x'ooan koem kgoara xaea hãa, a ba a gha qanega kgoara xae e, xae Gam koe nqòò xae tòóa hãa, qanegam gha kgoara xae e di i. ¹¹ Cgómna hùì xae e naka còrèa máá xae e. Naka ne gha nxãasega kái ne khòè ne còrèa máá xae e, nakam gha Nqari ba ts'ee-ts'ee kg'ai xae e, naka ne kái ne qãè-tcaoa máá Me.

Paulo ba ko nxàe, dùús domkam kò gam di zi dàò zi koe tc'èea kabi sa

¹² Ncêea sixae ko dqòmse cgoas ga si i: sixae di tcáóa ne chibi-chibi xae e tama, igaba i ko nxàea tseegukagu, ncêem nqòóm koe xae tcom-tcomsan hêé naka Nqarim di q'ano-tcáóan hêéthêé cgoa kg'òèa hãa sa. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kaisase kái-kg'aise ncêeta ma kg'òèa hãa, nqòóm ko ma tc'èe khama tamase, igaba Nqarim di cgómkuan koe guu a. ¹³⁻¹⁴ Nxará tu gha a kóma q'ãa gúùan xae ko góá máá tu u. Gatà tu ko ncêeska cg'arése kóma q'ãa xae e igabar nqòòan úúa hãa, hàà tu gha cg'oèase kóma q'ãa xae e sa. Nxãasega tu gha gatá dim X'aigam Jesom dim cárn ka sixae ka dqòmse ka, èe xae ko hàà gatu ka dqòmse khamaga ma.

¹⁵ Qãese ta ko tsééa xg'ae di tcoman ncêer úúa hãa khamar ko kg'aia gatua dàra tu u kg'oana, nxãasega tu gha cárn q'oro dàrakuan di ts'ee-ts'ee kg'aikuan hòò ka. ¹⁶ Tc'èe ra kòò, gatu koer gha guu a Maketonia koe síí sa, a ra a gaa koe guu a gaicara gatu koe hàà sa, a ra a nxãaska gatu ka Jutea koe tsééa úúè sa. ¹⁷ Èèr kòò ncêes tc'èe sa kúrú ka ra gáé kòò kg'ama subusase kúrú si? Kana ra gáé ko tiri tc'èean kg'amaga Nqarim cgoa kg'ui tamase* kúrú? Qháesega ra gáé ko tiris “Èè” sa kabi, si “Èè-èè” sa ii, si tiris “Èè-èè” sa “Èè” sa ii? ¹⁸ Igabagam Nqari ba tcom-tcomsa Me e khamaga i ma sixae di tchòàn gatua xae ko bñrì tu u “Èè” sa hêé naka “Èè-èè” sa hêéthêé tama a. ¹⁹ Nqarim dim Cóám Jeso Krestem, ncêe i kò Gam ka gatu xg'aeku koe tíí ka hêé naka Silefanom† ka hêé naka Timoteom ka hêéthêé xgaa-xgaaè ba kò “Èè” sa hêé naka “Èè-èè” sa hêéthêé di tama khama, igabagam Gabá wèè x'aè ka “Èè” Me e‡. ²⁰ Nqari ba ga nta noo zi nqòòkaguku zi kúrú hãa igaba zi wèéa zi ga Krestem koe “Èè” zi i khama. Gaa domka ta ko Krestem koe guu a Gam di kg'uian koe Amen, témé, nxãasega ta gha Nqari ba dqòm ka. ²¹ Me Gaam ncêe ko kúrú xae e xae gatu cgoa Krestem koe qarika téé ba Nqari Me e. A ba a kò gataga ntcãá tcúú ta a, ²² a kò Gam di q'òòkuan gatá koe tòò x'áís iise, a Gam dim Tc'èe ba tc'ãà ko a tcg'òòè gúùan khama ma gatá di tcáóan koe tcãà, ncêe hààko gúùan ko tééa máá a.

²³ Nqari bar kò tirim tééa-máá-kg'aom iise tcii: Korinta koer kò táá kabise, nxãasegar gha táá qóm zi koe tcãà tu u ka. ²⁴ Sixae gha gatu di dtcòmàn koe x'aiga ka tamase, igabaga tu gha qãè-tcaoaan úú ka xae ko tsééa xg'ae. Dtcòmàn ka tu ko qarika téé khama.

2

¹⁻² Ncêe síí cgae tu ur kòò a ko thòò-xámkagu tu u, ne ia gha diín qãè-tcaokagu te, gatu èer thòò-xámkagua tu oose? Gaa domkar kò bñrísea hãa, gaicarar cuiskaga thòòs dàra sa gatu koe dàra hãa tite sa. ³ Gaa domkar kò èes tçgãya sa góá máá tua: nxãasegar gha táá gatu ka síí thòò-xámkaguè ka, gatu èe ga kò qãè-tcaokagu tea tu. Gatu wèéa tu koer tcoman úúa hãa khama, ncêe qãè-tcaoa ra kò hãa ne tu qãè-tcaoa hãa sa. ⁴ Èèr kòò èes tçgãya sa góá, kar kòò kaisase thòòan xám a kòò qãò tcáo khama. Kái tçgái-tshàran cgoar góá sia, a ra a kò thòò-xámkagua tu tc'èe tama, igaba tu gha nxãasega q'ãa, kaisa ncàma ner gatu koe úúa hãa sa ka.

Paulo ba ko Korinta ne ntcàm, chibi-kg'ao ba ne gha qgóóa máá sa

* **1:17:** Nqarim cgoa kg'ui tamase - Gerika sa ko máá: “cgàam ko ma tc'èe khama ma,” témé. † **1:19:** Silefano - Silefanom di c'èe cg'òèa nea Silase e. ‡ **1:19:** Gabá wèè x'aè ka “Èè” Me e - Ncêe zi kg'ui zi ko gataga ncêes gúù sa méé: “Gam koes “Èè” sa kúrúsea hãa,” témé.

⁵ Ncêe thõðan kúrúa hãam khòe ba tíia kaisase thõð-xámkagu te tama, igabam ko gatu wèe tu c'èem dàòm ka thõð-xámkagu (qómkaguar gha máá tu u sar tc'èe tama). ⁶ Kái-kg'aise tu èeta iim khòe ba xgàra hãa khama i nxãakamaga tc'ão mea. ⁷ Ke méé tu ncêeska kabise naka qgóóa máá me naka tua qgài-qgai tcáo me; tama kò ii nem gha kaisa thõðan ka tààè. ⁸ Khamar ko dtcàrà tu u, ncàm mea tu hãa sa tu gha nxàea tseegukagu sa. ⁹ Ncêes gúùs domkar kò *gaas tçgãya sa* góá máá tu u, nxãasegar gha qãese bóò q'ãa wèes gúùs koe tu komsanan úúa hãa sa ka. ¹⁰ C'èem khòem èe tu ko qgóóa máá bar ko tíi igaba qgóóa máá. Ncèe gaas kar gha qgóóa máá mes gúùs c'èes kò hàna ner ko Krestem cookg'ai koe gatu domka gatà hêé. ¹¹ Nxãasegam gha satana ba táá tàà ta a ka. Gam di kàan ta q'ana hãa khama.

¹² Eër ko Teroa koe síi Krestem di qãe tchõàn xgaa-xgaa kar ko bóò Me X'aiga ba nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá tea; ¹³ igaba i kò tc'èea te táá x'aèan hòò a sãa, tíi qõem Tito bar kò gaa koe táá sao-xg'ae khama. Ra kò nxãaska x'áè ne a Maketonia koe qõò.

Krestem koe xu Paulo xa kare xu xg'ão xu khama ii

¹⁴ Igabar ko Nqari ba qãe-tcaoa máá, ncêe ko Krestem koe wèe x'aè ka tc'ãa-cookg'ai xae e, a ko wèe zi qgài zi koe Gam di táà sa x'áia te ba, a ba a ko sixae koe guu a wèe xu qgài xu koe Krestem ka q'ãan tsai-tsai, karem xg'ão iise. ¹⁵ Kare xae xg'ão xae, Krestem ka tcg'óò a Nqari ba máàea hãa xae e khama, *ncêe ko tsai-tsaise xae*, èe ko kgoaraè ne xg'aeku koe hêé naka gane èe aagusea hãa ne xg'aeku koe hêéthêé e. ¹⁶ Eè *ko aaguse* ne koe xae x'oos di xae xg'ão xae e, igaba xae èe *ko kgoaraè* ne koe kg'òes di xae xg'ão xae e, ka ia gha diin ncêe zi gúù zi ka kg'anoèa hãa? ¹⁷ C'èe ne ncêe kái ne khama xae ii tama khama, ncêe ko Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa ne, nxãasega ne gha qguù ka, igaba xae ko Nqarim ka tséèea xae khòe xae iise q'anós tcáós cgoa hêé, naka Nqarim cookg'ai koe hêé naka Krestem di qarian cgoa hêéthêé kg'ui.

3

Paulo xa kabas qáe-xg'aes di xu tséé-kg'ao xu u

¹ A gaicara xae ko tshoa-tshoa a koase? Kana xae ko, c'èe ne khòe ne khama ma, q'ãa-q'ãako zi tçgãya zi gatu di zi kana gatu koe guua hãa zi qaa? ² Gatua sixae di tu tçgãya tu *q'ãa-q'ãako* tu u, tcáo xae koe góásea hãa tu, a wèem khòem ka q'ãaèa hãa a ko nxaráè tu. ³ Krestem koe guua hãa tu tçgãya tu u sa tu ko x'ái, sixae ka góáèa hãa tu, góá hìim ka tamase igaba kg'òèa hãam Nqarim dim Tc'èem ka góáèa hãa tu, nxõán di tafolean koe tamase igaba khòèan tcáo di tafolean koe.

⁴ Krestem koe xae guu a Nqarim cookg'ai koe gaas gúù sa qarika dtcòma hãa. ⁵ Sixae di qarian koe i guua hãa* ta xae méé tama, igaba i sixae di qarian Nqarim koe guua hãa, ⁶ ncêe ko kúrú xae e xae kabas qáe-xg'aes di xae tséé-kg'ao xae ii ba. *Ncêes qáe-xg'ae sa* góá tòòèa hãa *x'áèan di qáe-xg'aes* tama si i, igabas Tc'èem di si i. Góá tòòèa hãa *x'áèa* ne ko cg'òo, igabam ko Tc'èe ba kg'òèkagu khama.

⁷ X'áèa ne kò nxõán koe góáèa hãa, i kò èe i ko tcg'óò a ko máàkuè ka Nqarim di x'áan x'áise. I kò gataga Moshem di kg'áian kaisase x'áà. Xòem x'aèa ne i kòo x'áà igaba i kò Iseraele di ne khòe ne kúrú ne táá bóò me. Khama ncèe x'oo sa ko óága x'áèan kò èeta ma ma x'áà, ⁸ ne sa nxãaska Tc'èem ko Gam di tsééan koe guu a óágas x'áà sa ntama noose kaia hãa! ⁹ Xgàraku sa ko óám dàò ba kò x'áan úúa hãa, ka ba ko nxãaska èe ko tchànoan óám dàò ba nta noose kaisase x'áà! ¹⁰ *Kabas qáe-xg'aes* di x'áà nea *nciis qáe-xg'aes* di x'áan koe gúù cgáé tama, *kabas qáe-xg'aes di x'áà ne ko nciis qáe-xg'aes* di x'áan kaisase nqáé khama. ¹¹ Ncèe èe xòem x'aèan hãas *qáe-xg'aes* kò x'áan úúa hãa, ne ia gha nxãaska èe chõò tamase hãas *qáe-xg'aes* koe nta noose kaia x'áan hãa!

* **3:5:** Sixae di qarian koe i guua hãa - Gerika sa ko máá: "C'èe gúù ga xae úú tama ncêe gha kúrú xae e xae máá, ncêes tséé sa xae gha kgoana a kúrú," témé e.

¹² Ncëes nqòò sa xae úúa hãa domka xae ko kaisase kgoarasea hãase kg'ui, ¹³ a xae a Moshem khama ii tama, ncëe ko kg'áia ba qgáim cgoa qàbi ba, nxãasega ne gha Iseraele ne kg'áia ba koem ko ma x'áa ba xgãase sa táá bóò ka. ¹⁴ Igaba i kò gane di tc'ëan tcëekg'ammèa; ncëe cáim ka igabas kòo nciis qáé-xg'ae sa nxáráe nem gaam qgái ba qanega hãa, a xgòre-kg'aièe tama, Krestem koe cúigam ko guu a séèa tcg'òòè khama. ¹⁵ Ncëe cáim ka igaba èes kòo Moshem *dis Tcgãya sa* nxáráe nem qgái ba tcáóa ne qàbia hãa. ¹⁶ Igaba èem kòo khòè ba X'aigam koe kabise nem ko qgái ba tcg'òòè. ¹⁷ Me X'aiga ba Tc'ëe Me e, i èem X'aigam dim Tc'ëe ba hàna koe kgoarasean hãa. ¹⁸ Igaba ta ko wèèa ta ga xgòre-kg'aièeas kg'áis cgoa Nqarim di x'ààn x'ái. Èem ko ma X'aigam ncëe Tc'ëe ii ba gatá koe ma tséé khama ta ko ma kabise a Gam khama ii, a ko c'ëes x'ààs koe guu a c'ëes koe síí.

4

Pauloa xu Nqarim di qguàn úúa, góman di gàban koe

¹ Nqarim di thòò-xama-máákuan koe xae guu a ncëes tséés *Gam di* sa úúa hãa, domka xae xhòen-tcáo tama, ² igaba xae ko chómsea hãa zi guù zi saucgaekaguko zi kgoarasea hãase xguì. Kàakuan xae tséékagu tama, a xae a Nqarim dim kg'ui ba kàmakagu tama, igaba xae ko tseeguan tchànose x'ái, nxãasega ne gha wèè ne khòè ne tcáóa ne koe q'ãa a tcom xae e ka, Nqarim cookg'ai koe xae káà chibi xae e sa. ³ Igaba ncëe xgaa-xgaa xae ko qãè tchòàn kò *qanega c'ëe ne koe* chómsea hãa ne i gane èe aagusea hãa ne koe chómsea hãa. ⁴ Ncëem nqòóm dim nqári ba gane èe dtcòm tama ne di tc'ëan ntcùú-ntcuua hãa, nxãasega ne gha Krestem di x'ààko qãè tchòàn di x'ààn táá bóò ka, *Krestem* ncëe Nqarim dis ii sa úúa* ba. ⁵ Sixae ka xae xgaa-xgaa tama khama, igaba xae ko Jeso Kreste ba X'aiga Me es ka xgaa-xgaa, xae sixae Jesom domka gatu di xae qãà xae e. ⁶ Nqarim ncëe xg'ao máá: “X'áa ba méém ntcùúan q'oo koe x'áa,” témé ba kò Gam dim x'áa ba kúru me tcáóa xae q'oo koe x'áa, a ko Krestem di kg'áian koe guu a Nqarim di x'ààn q'áakagu xae e khama.

⁷ Igaba xae ncëe qguàn úúa hãa góman di gàban koe. Ncëes guù sa ko x'ái, kaisase kaia hãa qaria ne Nqarim koe guua hãa sa, sixae ka tamase. ⁸ Qarika xae ko wèè za tcaòè, igaba xae tòmm-tommè tama; a ko nquu-nquuè, igaba xae bóòà xguise tama; ⁹ xgàràe xae kò, igaba xae aaguè tama; xg'áma xae kò qáúè, igaba xae cg'òoa xgãàè tama. ¹⁰ Wèè x'aèan ncëe kaga xae tc'áróa xae koe Jesom di x'ooan dcéèa hãa a ko caate cgoa, nxãasega i gha thée Jesom di kg'òèan cgáé-q'ooa xae koe x'áise ka. ¹¹ Sixae ncëe kg'òèa hãa xaea wèè x'aèan ncëe kaga Jesom domka x'ooan tshàu q'oo koe hàna, nxãasega i gha Jesom di kg'òèan sixae dim cgáé-q'oom kaàkom koe x'áise ka. ¹² Gaa domkas ko x'oo sa sixae koe tséèa sa kúru, igabas ko kg'òè sa gatu koe tséèa sa kúru.

¹³ Góàèa i hãa a ko máá: “Dtcòma ra hãa, a gaa domka kg'uia hãa,” témé. Gaam tc'ëem èem dtcòm dim cúí ba úúa hãase xae ko gataga thée dtcòm, a ko gaa domka kg'ui, ¹⁴ a xae a q'ana hãa Gaam èe kò X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia hãa ba gha thée Jesom cgoa ghùì xae e sa, a gha gatu cgoa Gam cookg'ai koe óá xae e. ¹⁵ I kò *ncëe xgàrasean* wèè ga gatu domka kúru, nxãasega i gha èe i kò Nqarim di cgómkuan tchoanàe a kái ne khòè ne koe hàà ne, a ne kaisase Nqari ba qãè-tcaoa máá, nxãasegam gha dqòmme ka.

Gatá dis x'ãè-q'ooos nqarikg'ai di sa

¹⁶ Ncëes guús domka ta xhòen-tcáo tama. Èèta i ga ko ma tchàa za ka di tc'áróa ta xgãase igaba i ko tcáóa ta wèém q'uum ka kaba-kabaè. ¹⁷ Subu xgàrasean xòm x'aè dia ko kaisa a chòò tama x'ààn óága máá ta a khama, x'ààn ncëe ko wèès xgàrase sa kaisase nqáé e. ¹⁸ Èè hòò a bóòè tama zi guù zi koe ta ko tcgáia ta qãea tòó, a ta a èè hòò a bóòè tama zi koe qãea tòó o tama khama. Èè ko hòò a bóòè zi ko xòm x'aè-coan cúí ga hãa, igaba zi ko èè hòò a bóòè tama zi chòò tamase hãa khama.

* **4:4:** Nqarim dis ii sa úúa - Gerika sa ko máá: “Nqarim dis ii sa ii ba,” témé.

5

¹ Gatá di *tc'áróa* ne kgoara-cgae-q'ooos gaas koe ta nqõómkg'ai koe x'ãèa hãas khama ii. Igaba ncêe kgoara-cgae-q'ooan kò ko kòbèè ne ta q'ana hãa, Nqarim koe ta x'ãè-q'ooan úúa hãa sa. Ncêe x'áèa ne khòè tshàu ka kúrúè tama, a gha chõò tamase nqarikg'ai koe hãa. ² Ta ko ncêes *kg'õès* koe tshúù-tcaoase kg'ae, gatá di x'ãè-q'ooan nqarikg'ai di cgoa hãakaguèan ta xgónèa hãa khama, ³ nxãasega ta gha ãe ta kò ko hãa a, ne cuiskaga bóòè naka qg'ae-cgaea hãa tite khama. ⁴ Qanega ta ncêes kgoara-cgae-q'ooos koe hàna x'aè ka ta ko tshúù-tcaoase kg'ae, kaisa thõòan q'oo koe hãase. Qgáian ta gha tcg'òò cgaeè sa ta tc'èe tama, igabaga ta *x'ãè-q'ooan nqarikg'ai di cgoa* hãakaguè kg'oana khama, nxãasegas gha ãe ko x'óó sa kg'òèan ka kaàkaguè ka. ⁵ Gaam ãe ncêes tséé sa kúrúá máá taa hãa ba Nqari Me e, ncêe Gam dim Tc'èe ba x'áis khama ma máá taa hãa ba, nqòòkaguèa hãa gúúan gha tseegukaga hàà sa.

⁶ Gaa domka ta wèè x'aè ka kaisa tcoman úúa hãa, a q'ana hãa, ãe ta tc'áróm koe x'ãèa hãa x'aè ka ta X'aigam koe x'áéan *úúa hãa sa, ãeta ta ga ma qanega* gaan ka nqúù ta a *igaba*. ⁷ Dtcòmè koe ta ko guu a kg'òè khama, ãe ta ko bóòs ka tamase. ⁸ Ta kaisa tcoman úúa hãa, a ta a ko tc'èe, gatá di tc'áróan ta gha x'áéan khama ma guu, a gha X'aigam cgoa x'áéan koe hãa sa. ⁹ Gaa domka ta ko kaisase tc'èe, qãè-tcaokagu Me ta gha sa, *Gam cgoa* ta ga x'áéan koe hãa, kana ta ga *Gam ka* nqúù ka hãa igaba. ¹⁰ Wèéa ta ga méé ta Krestem cookg'ai koe x'áise naka taa Gam ka xgàràè khama. Nxãaska ta gha wèéa ta ga ãe kg'ano ta hãa sa máàè, wèès gúùs ãe ta gatá di tc'áróan koe kúrúá hãas tc'amkg'ai koe guu a, tshúù kana qãè sa.

Nqarim cgoa tòókua ne, Krestem koe guu a

¹¹ Gaa domka xae q'ana hãa, Nqari ba méém q'áòè sa, khama xae ko khòè ne kúrú ne *chìbia ne koe tcóóse*. Nqari ba qãèse q'ana hãa tcáóa xae qãè e sa, ra nqòòan úúa hãa, tcáóa tu koe tu gataga q'ana, tcáóa xae qãè e sa di i. ¹² Sixae gha gaicara dqòmè sa xae qaa tama. Igabaga ne c'èe ne hàna ncêe ko tchàa koe hàna zi gúù zi tchõà úú cgoaa ne, tcáóa ne q'oo di zi gúù zi ka tamase. Gaa domka xae ko dàò ba x'ái tu u gatu gha sixae ka dqòmè ba, nxãasega tu gha xòara mááse ka. ¹³ Ncêe tc'èea xae kò *koma* nxana hãa ne i Nqarim domka gatá ii. Igaba ncêe tc'èea xae kò *koma* tchàno ii ne i gatu domka gatá ii. ¹⁴ Krestem di ncàmkuu ne ko tcéè tcuì xae e khama. Xae ncêes gúù sa bóòà hãa: ncêe cúim khòèm *Krestem* kò wèè ne khòè ne x'óóá máána hãa ne, ne nxãaska wèéa ne x'óóá hãa sa. ¹⁵ Me Krete ba wèéa ta domka x'óóá hãa, nxãasega ne gha ãe kg'òèa hãa ne táá gane ka kg'òèa mááse ka, igaba ne gha kg'òèa máá Gaam ãe kò x'óóá máá nea hãa, a x'óóan koe ghùìèa hãa ba ka.

¹⁶ Gaa domka ta ncêeska gatá cúí khòè ga nqõómkg'ai di tcgáian cgoa bóòà hãa tite. Nxãata ta xg'ao c'èe x'aè ka ma Krete ba nqõómkg'ai di tcgáian cgoa bóòà hãa igaba, ta cuiskaga gaicara gatá hëéa tite. ¹⁷ Gaa domkam dìim wèém ãe Krestem koe hàna ba kabam nqõóm di me e. Ncìi zi gúù zia nqáéa hãa, zi wèè zi gúù zi ncêeska kabà zi i. ¹⁸ I wèéan ncêe Nqarim koe guua, Gaam ncêe ko Krestem koe guu a Gam koe xg'ae-xg'ae ta a, ta tòóku ba, a ba a tsééan máà xaea hãa, c'èe ne xae gha Gam cgoa xg'ae-xg'ae ne tòóku ka. ¹⁹ Ncêe xae ko méé a ko máá: Nqari ba kò nqõóm di ne khòè ne Krestem koe xg'ae-xg'ae ne Gam cgoa tòóku, a kò táá gane di chìbian nxará tcàà, a ba a kò tchõàn ncêe tòókuan di máà xaea hãa. ²⁰ Gaa domka xae ko Krestem téé-q'oo koe kg'ui, Me ko Nqari ba sixae di kg'uiian koe guu a dtcàrà tu u; Krestem téé-q'oo koe xae ko dtcàrà tu u a ko máá: Nqarim cgoa méé tu xg'ae-xg'aese naka tòóku, témé. ²¹ Krete ba kò cúí chibi ga kúrú tama, igabagam kò Nqari ba gatá domka kúrú Me, Me chìbian úú, nxãasega ta gha gatá Gam koe guu a Nqarim di tchànoan úú ka.

6

¹ *Nqarim cgoa* ko tsééa xg'ae xu khóè xu khama xae ko ma dtcàrà tu u, gatu ncěe Nqarim di cgómkuan hòòà tu gha táá kàà hùì iise sée e ka. ² *Tcgãyas Gam dis koem* ko *Nqari ba* máá:

“Eēm kò ko cgómkuan dim x'aè ba hàà

ner kóm tsia hãa.

Eēm kò ko kgoarakuan dim cáím ba hàà

ner kòò hùì tsi,”

témé khama. Tseegukagam ncěeska cgómkuan dim x'aè me e, a tseegukaga ncěeska kgoarakuan dim cáím me e.

Paulom di qóm cgoa qgóókua ne

³ C'ěe khóè gha sixae di tsééan ntcoé sa xae tc'ěe tama, gaa domka xae c'ěe gúù xgàè-kg'am m gha tòó tc'ěe tama. ⁴ Igaba xae ko wée gúùan ěe xae ko kúrú koe x'ái, Nqarim di xae tsée-kg'ao xae ii sa: qáo tcáoan cgoa xae kò qóman q'oo koe hãa, xháé zi q'oo koe hěé naka qóm zi xg'aeku zi koe hěéthěé e. ⁵ Xg'ámmè xae kò ko, a kò qáé-nquuan koe tcãàè, a xae a kò xg'orean koe hãa, a xae a kò tsééa cg'òòè, a xae a kò x'óm tama, a kò tc'òò ga tc'òò tama. ⁶ Sixae di q'anoan hěé naka q'ãa di tc'ěean hěé naka qáo tcáoan hěé naka qãèan hěéthěé ka xae *Nqarim di xae qãà xae e* sa x'áí hãa, Tcom-tcomsam Tc'ěem koe hěé naka tseeguan di ncámkuan cgoa hěé, ⁷ naka sixae di kg'uian tseegu di hěé naka Nqarim di qarian ka hěéthěé e. Tchànoan xae ncõo gàba zi khama ma úúa hãa, x'ãà cgoa xae ko o kg'àòm x'òàm xòè di i, naka xgàèa ko máá xaean dxàes x'òàs xòè di hěéthěé e. ⁸ Tcommèa xae kò hãa kana xae kò tcommè tama igaba, kana kò ko cóèè kana dqómèè igaba xae kò *Nqarim di xae tsée-kg'ao xae e*. Tshúù-ntcõa-kg'aoan khama xae kò ma qgóóè igaba xae ko tseeguan nxàe. ⁹ C'ěe ne khóè ne ka xae c'úùèa hãa, igaba xae kò *gatu ka* q'ãàèa. X'óóa khama xae kò ii, igaba bóò, kg'òèa xae hãa. Xgàràè xae kò ko, igaba xae kò cg'òòè tama. ¹⁰ Gatà ma xae kò ko ma thõò-tcaokaguè igaba xae kò wée x'aè ka qãè-tcaoa hãa. Dxàua xae hãa igaba xae kò kái ne khóè ne qguùkagu. Cúí gúù ga xae kò úú tama igaba xae kò wée gúùan ga q'òò.

¹¹ Korinta tuè, kgoarasease xae ko gatu cgoa kg'ui, i tcáoá xae tchààse xgobekg'amsea.

¹² Tcáoá xae xae gatu koe tcěekg'am tama, igaba tu gatu tcáoá tu sixae koe tcěekg'ama hãa.

¹³ Tiri tu cóá tu ii khamar ko ma kg'ui cgoa tu u. X'ái xae e xámse-kg'aman gatà ii i, ncěe xae sixae gatu koe úúa hãan khama ii i. Tcáoá tu tchààse xgobekg'am.

Tempele ta Nqarim di ta a ke méé ta q'ano-q'anose

¹⁴ Táá méé tu gane ěe dtcòm tama ne cgoa cúíta noose joko ba tcée guu. Ntama ia gha tchànoan ěe tchàno taman cgoa tsééa xg'ae? Kana ntama i gha ma x'áàn hěé naka ntcúúan hěéthěé xg'ae, a cúís gúù sa kúrú? ¹⁵ Ntama ba ga ma Krete ba dxāwam* cgoa tòóku? Kana ba ga ntama dtcòma hãam khóè ba ěe dtcòm tamam cgoa tòóku? ¹⁶ Nqarim dim tempele ba ga ntama ma kúrúa mááseèa hãa nqárian cgoa qáé-xg'ae sa kúrú? Gatá tempelem kg'òèa hãam Nqarim di ta a ka. Ncěem kò Nqari ba máá:

“Tiri x'áéa ner gha *Tiri ne khóè* ne cgoa kúrú

a Ra a gha gane xg'aeku koe caate.

Gane dir Nqari Ra a gha ii,

ne gha gane Tiri ne khóè ne ii,”

témé.

¹⁷ Ke “tcg'oa gane xg'aeku koe

naka gane cgoa q'aa,”

tam Nqari ba méé.

A ba a máá:

* 6:15: dxāwa - Gerika sa ko “Beliare” témé.

“Táá c'ěe gúù q'ano tama qgóó guu,
nxãaskar gha qãese hàakagu tu u.”

¹⁸ “A Ra a gha gatu ka Xòò Ra ii,
tu gha Tiri tu cóá tu ii,
cóá xu hěe naka cóá zi hěéthěe tu,”
tam X'aigam wèe qarian úúa hãa ba mée.

7

¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncěe nqòòkagukuan ta úúa hãa, ke hàà naka ta wèes gúùs ẽe ko gatá di tc'áróan hěe naka tc'ěea ta hěéthěe cg'uri-cg'uris koe q'ano-q'anose, naka taa tcom-tcomsas kg'òe sa cg'oèase kg'òe, Nqari ba q'áoà hãase.

Korinta ne ko komsana domkam Paulo qãe-tcaoa

² Gatu di tcáoan xgobekg'ama máá xae e. Cúi khóe ga xae chibi kúru cgae ta ga hãa, a xae a cúí khóe ga cg'ãean koe tcãa ta ga hãa, kana xae c'ěe khóe kaa naka marian sée cgae e ta ga hãa. ³ Chibi-chibi tu ur ko domkar ncěe gúúan kg'ui tama. Ncěr kò kg'aika ma bìrí tua hãa khamaga ma: *kaisase xae ncàm tua*, tu wèe x'aean ncěe kaga tcáoá xae koe hãa, x'óó xae ga ko kana xae ga ko kg'òe igaba. ⁴ Kaisa kgoarasea ner gatu koe úúa hãa kg'ui cgoa tu ur gha di i, a ko gatu cgoa kaisase dqòmse, *tu kaisa ntcàmkuan tíí koe úúa hãa*, ra kái xháean koe xae ga hãa igaba kaisa qãe-tcaoaan úúa hãa.

⁵ Eẽ xae kò Maketonia koe hàà ka igaba i kò sixae di tc'áróan táá sãa-q'ooan hòò khama, xae kò wèe x'aè ka xháean q'oo koe hãa: tchàa za guua zi méeeku zi hěe, naka *tcáoá xae q'oo koe hànas q'áo sa hěéthěe di i*. ⁶ Igabam kò Nqarim, ncěe ko gane ẽe nqãaka hàna ne ntcàm ba, Titom di hàà-q'ooan ka ntcàm xae e. ⁷ Gam di hàà-q'ooan cúí tama a kò ii *ncěe kò ntcàm xae e*, igaba *xae kò thěe ntcàmmè ẽem gatu ka bìrí xaea hãa kg'uiian ka: ntam* ma gatu ka ntcàmmèa sa. Tu ma xgónè tea hãas kam kò bìrí xae e, naka tu ma tshúù-tcaoa hãas ka hěe, naka tu ma téea máá tea hãas ka hěéthěe e, ra ko kaisase qãe-tcao.

⁸ Eẽtar kò ma tiris tçgãyas cgoa tshúù-tshuu-tcáo tu u, igabar ẽes *tçgãyas* ka chibi bóòse tama. Kg'aiar kò chibi bóòse, xòm x'aè-q'oo kas kò tshúù-tshuu-tcáo tu ua hãa sar ko bóò khama. ⁹ Igabar ncěeska qãe-tcaoa hãa, tshúù-tshuu-tcáo tuar hãa domka tamase, igaba gatu di tshúù-tcaoa ne kò hěe tu u tu gatu di dàòan koe tcóóse domka. Nqarim q'áo ka tu kò tshúù-tcaoa, a kò táá sixae ka thòò-thòòe khama. ¹⁰ Nqarim q'áo di tshúù-tcaoa nea ko kgoarasean koe ko úú tcóósean óága khama, i gatà ko hěe *khóean* nxãas koe chibi bóòse tama, igaba i ko nqòóm di tshúù-tcaoaan x'ooan koe úú. ¹¹ Bóò, Nqarim q'áo di tshúù-tcaoaan gatu koe kúrua hãa sa: *hùia te ka tu kò qháe tu u*, téea máá *te ka*, xgòàse *kg'uiia máá te ka*, tcoma *te ka*, xgónèa *te ka*, tu ma máàse *tea* hãas ka, tu ma tshúùan xgàra kg'ónòsea máána hãas ka hěéthěe e. Wèes gúùs koe tu kàà chibi tu u sa tu x'áía hãa.

¹² Gaa domka ẽer kòò góá máá tu u ka i kò chibiga ne kana chibi-chibiè tama ne domka tama a, igabar kò góá hãa, gatu koe i gha tchànose x'áise Nqarim cookg'ai koe, nta tu ma sixae cgoa tchòà úúa hãa sa. ¹³ Wèe zi ncěe zia kò ntcàm xae e.

Xae kò sixae dis ntcàmkus tc'amkg'ai koe kaisase qãe-tcaoa hãa, Tito ba xae kò bóò me qãe-tcaoa hãa, gam di tc'ěea nea gatu wèe tu dian ka kaba-kabaèa hãa khama. ¹⁴ Gatu kar kò gam koe dqòmse, tu kò táá sau-cgaekagu te. Igaba wèes ẽe xae bìrí tua hãas ma tseegu ii khamagas ma ẽe xae kò Titom koe *gatu ka dqòmsea* hãa sa tseegu si i sa x'áía hãa thěe. ¹⁵ *Tiri x'áe-kg'áma nem kòò gatu koe úú ka tu kò wèea tu ga komsana me*, a tu a kò q'áoan hěe naka cgùruan hěéthěe cgoa qãese hàakagu me. Ncěe zi gúù zim ko tc'ěe-tc'ěese ka i ko gam di ncàmkuan gatu koe càuse. ¹⁶ Kaisa tcoma ner gatu koe úúa hãa domkar ko qãe-tcao.

Dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa (8–9)

8

Sere-seres Maketonia di zi kereke zi di sa

¹ Ncēeska, tí qōe ga tuè, Nqarim Maketonia di zi kereke zi koe x'áí hãa cgómkuan ka tu gha q'ãa sa xae ko tc'ēe: ² Ncēeta noose kái zi kúrúa bóòku zi xháean di zi koe ne hana igaba i kò gane di qāe-tcaoan cg'oè a ntcãa, ne kò ēeta ne ma kaisase dxàua hãa igaba gane di qāe tcáoan di qguùn x'ái *a máàku zi tcg'òó*. ³ *Gane kar ko nxàea tseegukagu khama a ko máá: ēe ne ga úúa hãa sa ne kò tcg'òó, a ne a ēe sa nqáea sa hēéthēē tcg'òó. Gane ka ne kò* ⁴ *qarika dtcàrà xae e, cgómkuan dis máàkus cgoa ne gha c'ēe ne cgoa xg'ae a Jutea di ne dtcòm-kg'ao ne tséea máá sa.* ⁵ *A ne a kò táá ēe xae kò ma nqòòà hãa khama cúí ma kúrú, igabaga ne kò kg'aia X'aigam koe máàse, a ne a nxãwa Nqarim di tc'ēean koe guu a sixae koe máàse.*

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne ntcàm, máàkua ne ne gha tcg'òó ka

⁶ Tito ba nxãakamaga ncēes máàkus cgómkuan di sa gatu koe tshoa-tshoara hãa, khama xae kò dtcàrà me, gatagam gha ncēes tsée sa xg'ara-xg'ara sa. ⁷ Igaba ncēe tu ma wée zi guù zi koe ma kaisase qguù hãa: dtcòm koe hēē, kg'uian koe hēē, q'ãan koe hēē, wées kgoara-tcáoos koe hēē, naka ēe xae xgaa-xgaa tua ncàm kuan koe ga hēéthēē, khamaga méé tu thēe ma ncēes máàkus cgómkuan dis koe kaisase qguù.

⁸ X'áea ner máà tu u tama, igabar ko kg'amaga ncēes sere-seres c'ēe ne ncēe kaisase hùì kg'oana hãa di sa x'ái tu u. Ncēm dàòm kar ko bóò, nta i ma gatu di ncàm kuan tseegu di i sa. ⁹ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis cgómku sa tu q'ana hãa khama: qguùam ko hãa igabam ko gatu domka dxàu, Gam dis dxàus koe tu gha gatu nxãasega guu a qguù ka.

¹⁰ Ncēe nqáea hãam kurim ka tu kò tc'ãa a máàkuan tcg'òóa tu tu u, a tu a kòò tc'ēe tu kò khama máà. Ke tiri kàan komsana: ¹¹ Eē tu tshoa-tshoara hãas cgoa méé tu ncēeska xg'ara, naka ēe tu ma tc'ēea khama ma xg'ara-xg'ara si - ēe tu ma úúa hãa khama ma máà. ¹² Khòe ba nta noose úúa hãa sa *Nqarim koe* guù méé tama khama. Cgáés guù si i, khòem ko ēem q'òòà hãa zi guù zi ka c'ēe sa tcg'òó kg'oana hãa ne. *Nxãaskam gha Nqari ba qāe-tcaoa máà* dùús wées ēem ko tcg'òó sa.

¹³ C'ēe ne sãakagu, a gatu qómán q'oo koe tcãa tu u sar tc'ēe tama, igabar ko cúíta noose tu gha ii sa tc'ēe: ¹⁴ ncēe x'aè ka tu gatu kaisase tc'ãòan úúa hãa, ke méé tu ēe tcàoa hãa ne cg'oè-cg'oea máà. Eē tu gha ko tcáo x'aè ka ne gha gane kaisase tc'ãòan úúa hãa, a gha nxãasega ēe tu tcàoa koe cg'oè-cg'oea máà tu u. Ncēm dàòm ka tu gha cúíta noo, ¹⁵ ncēe i ma *Nqarim di zi Tcgãya zi koe* ma góáea a ko máá: “Gaam ēe kò káian *tcuù* ba kò táá kaisase tc'ãòan úú, me kò gataga gaam ēe kò cg'oròan *tcuù* ba táá tcáo,” témée khama.

Titoe xu ko Korinta koe tséea úú

¹⁶ Tc'ēe-tc'ēeses ncēer tíí úúa máà tua hãas khama ii sam Nqari ba Titom tcáo koe tcana hãa khamar ko Nqari ba qāe-tcaoa máà. ¹⁷ Tito ba kò táá sixae dis dtcàrà sam *gha kúrús* cúí sa dtcòm, igabam kò thēe *gatuam gha hùì tu u* sa tc'ēe-tc'ēesea máà, a ba a kò gam di ncàm ka bìrísea hãa gatu koem gha síí sa. ¹⁸ Xae ko sixae ka qōese ba gam cgoa *gatu koe* tséea úú, ncēe ko gam di tséean qāe tchòàn xgaa-xgaa di koe wée zi kereke zi ka koaè ba. ¹⁹ Ncēe zi guù zi ka cúí tamase, igabam kò gataga thēe kereke zi ka nxará tcg'òòea hãa, ncēe gha sixae cgoa xg'ae a gatu dis máàku sa *úú* dis tsée sa kúrú ba, nxãasegam gha Nqari ba dqòmme ka, si sixae di tcáoan kgoarasea hãase hùì kg'oana hãa sa x'ái thēe ka.

²⁰ *Xg'ae a qòòs ka* xae ko q'òése, nxãasega i gha cúí khòe ga táá ncēes máàkus kaisas ko ma xg'ae-xg'ae a samaès ka chibi-chibi xae e ka. ²¹ Tchàno zi guù zi *kúrú sa* xae bìrísea hãa khama. Nqarim tcgái q'oo koe cúí tamase, igaba khòean tcgái q'oo koe ga hēéthēe e.

²² A xae a ko sixae ka qōese ba gatsara cgoa tséea úú, ncēe kái q'oro kái zi dàò zi cgoa kgoara-tcáoam hãa sa x'ái xaea ba, me gataga ncēeska gatu koe kaisa tcoman úúa hãa khamam hùì tu um gha sa kaisase kgoara-tcáoá máána hãa. ²³ A ncēe Titom xòe ka: tíí ka c'ēe me e, a tíí cgoa tsée-kg'ao me e gatu koe. A ncēe c'ēe tsara sixae ka qōese ga tsara *ēe hãa*

cgoa mea tsara xòè ka: nxãa tsaraa kereke zi di tsara x'áè úú-kg'ao tsara a, Krestem koe ko dqomkuan óága tsara. ²⁴ *Gaa domka méé tu* ncêe xu khòè xu gatu di ncàmkuuan x'ái, nxãasega zi gha kereke zi *gatu di ncàmkuuan* bóò, a q'ãa, tchànose xae ko gatu ka dqomse sa.

9

Paulo ba ko gaia dtcàrà, marian gha tcg'òòè sa

¹ Qaase tama ia, góár gha máá tu u sa, hùikuan di tsééan ncêe ne ko Nqarim di ne khòè ne *Jerusalema di ne tsééa* máàè ka. ² Hùì ne tu gha sa tu kg'ónòsea máána hãa sar q'ana hãa khama, a ra a ko Maketonia di ne khòè ne cookg'ai koe gatu ka dqomse, a ra a ko bìrí ne a ko máá, Akaia koe tu gatu nciúsega, ncêe nqáéa hãam kurim koe ga guu a máàkuuan tu gha tcg'òó sa kg'ónòsea máána hãa, témé. Si gatu dis kg'ónòse sa *gaa koe* kái ne ghùì-ghuin-tcáoá hãa. ³ Ra kò *ncêes gúús domkaga* gatá ka qõese ga xu gatu koe tsééa úú. Ncêe kò ma gatu ka ma dqomse khamaga ma méé tu ma kg'ónòsea hãa sar ko tc'êe. Ncêe sa gha x'ái sa ii, chibiga tama xae gha hãa sa, gatu ka xae kò dqomse ne. ⁴ A ncêe *gatu* koer kò ko c'êe ne Maketonia ne cgoa síí a sao-xg'ae tu u, tu kg'ónòse ta ga hãa, ne xae gha kaisase saucgae, kaisa tcoman xae kò gatu koe úúa hãa khama. (Gatu di saucgaekaguan kar kg'ui tama...) ⁵ Gaa domkar kò bóò i ko qaase, tíí qõe ga xu méér dtcàrà naka xu tc'ãã-cookg'ai te naka síí cgae tu u, naka xua síí bóò, êe tu nqòòkagua hãas máàku sa kg'ónòèa hãa sa. Igabar ko tc'êe, kgoara-tcáoase tu gha *gaas máàku sa* tcg'òó sa, chùiku tamase.

Marian tcg'òó a máà sa ko ts'ee-ts'ee kg'aikuan óága

⁶ *Tc'êe-tc'êese* ncêe sa:
êe ko cg'orò cgùrian xhàrà
ba gha thêe cg'orò tc'õoan tcuù,
me gha gaam êe ko káise xhàrà
ba thêe kái tc'õoan tcuù.

⁷ Wéém khòè ba méém ãem gabá tcáoá ba koe ma bìrísea hãa khama ma tcg'òó, tc'êe tama tcáo ka hêé naka chùiem ko domka hêéthêé tamase, Nqari ba gaam êe ko q'ano-tcáoase tcg'òó a máà ba ncàma hãa ke. ⁸ Nqari ba wèe cgómkuua nem gha káise máà tu u di qarian úúa hãa, nxãasega tu gha wèe x'aè ka wèe zi gúù zi koe, wèes êe tu ko qaa sa úúa máásea hãa ka, wèe zi tséé zi qãè zi tu gha nxãasega nqáéase kúrú ka. ⁹ Ncêe i ma *Nqarim di zi Tcg'ãya zi* koe ma góàèa a ko máá:
“*Khòèm Nqari ba ko q'áo ba* ko aba zi tsai-tsai
a êe dxàua hãa ne máà;
i gam di qãèan chòò tamase hãa,”
téméè khama.

¹⁰ Nqari ba ko xhàrà-kg'ao ba cgùrian máà, a ba a wèe khòèan tc'õoan máà. Gatagam gha gatu di *zi gúù zi* càua máá tu u cgùrian *khama ii zi* a gha kaikagu u, a gatu di qãèan koe guu a kái tc'õoan kúrú. ¹¹ Wèe za ga tu gha qguùkaguè, nxãasega tu gha wèe za ga kgoara-tcáoá hãase máàkuuan tcg'òó ka. Ne gha *Jerusalema di ne khòè ne* Nqari ba qãè-tcaoa máá, *gatu di zi* máàku zi xae ko *tcg'òóa máà ne x'aè* ka. ¹² Ncêe tu ko kúrús tséé sa Nqarim di ne khòè ne ko tcáo sa tu gha cg'oè-cg'oea máá nes cúis tama si i, igaba kái ne khòè ne kúrú ne Nqari ba qãè-tcaoa máá si i thêe. ¹³ Tséés ncêe tu kò gaas ka tseegu tu ii sa x'áí hãa sa gha dqomkuan Nqarim koe óága. Krestem di qãè tchòàn tu kò dtcòm, a kò komsana a, a tu a kò Nqarim di ne khòè ne hêé naka c'êe ne wèe ne hêéthêé aban tcg'òóa máá ka kgoarase. ¹⁴ Còrèa ne gha máá tu u, a gha xgònè tu u, cgómkuuan ncêem kò Nqari ba nqáéa hãase máà tua hãa domka. ¹⁵ Gam dis máàkus ncêe kg'uiuan cgoa nxàea tcg'òòè tites domka méém Nqari ba qãè-tcaoa máàè!

Paulo ba ko gam di tsééan x'áè úú-kg'aom ii di ka kg'uia mááse (10-13)

10

¹ Tíia Paulo ra ko Krestem di qãèan hěé naka qãè tcáóan hěéthěé ka dtcàrà tu u. Tíí ncěe gatu koer kò hàna ne *koma* kg'amka ii ra, igaba ncěe gatu cgoar kò hãa tama ne ko *koma* xgóàse kg'ui cgoa tu u ra. ² C'ěe ne khóè ne ko máá, nqóóm ko ma tc'ěe khama xae ko ma kg'òè, témé. Bóòr ko ka i ko qaase, kaisase xgóàser gha kg'ui cgoa ne sa. Igabar ko dtcàrà tu u, táá tu gha chùi ter ncěem dàòm koe tcãa sa. ³ Tseegu u nqóóm koe ta ga x'ãè sa, igabaga ta nqóóm di cauan cgoa x'ãàku tama. ⁴ Ncõo gàba zi ncěe ta ko x'ãà cgoa zia nqóóm di zi ncõo gàba zi tama zi i, igaba zi Nqarim di qarian úúa, a zi a gúúan zi ga kòbe di qarian úúa hãa. ⁵ Ncěe zi ncõo gàba zi cgoa ta ko kàa-kg'ám zi hěé, naka wěés gúús ěe ko dqòmse sa hěéthěé kòbe, gaa zi ncěe ko khóè ne xgáè-kg'am zi Nqari ba q'ãan koe. Ta ko wěém tc'ěe ba qgóó a qáé, a kúrú me me Kreste ba komsana. ⁶ Ncěe gatu di komsana-q'o oan kò tc'ãòà hãa, ne ta kg'ónòsea máána hãa, wěém khóèm di komsana taman xgàra ne.

⁷ Gúúan di qãán cúíga tu ko bóò. Ncěe gatu ka c'ěem kò Krestem di me e sa bìrísea hãa, ne méém gatà ma tcáóà ba koe q'ana hãa, sixae igaba xae thěe gaam khama ma Krestem di xae e sa. ⁸ Gaa domkar sau-cgaekaguè tama, gatàr ga ko ma qarian ncěem X'aiga ba máà xaea hãa ka dqòmse igaba. Qarian ncěem kò máà xaea hãa, nxãasega xae gha tshàoa ghùì tu u, a táá kòbea q'aa tu u ka. ⁹ Tcgãya zi tiri zi cgoar ko q'aekagu tu u khama i ga kò ii sar tc'ěe tama. ¹⁰ C'ěe ne ko máá: "Paulom di zi tcgãya zia qarian úúa, a ko xgóàse kg'ui, igabaga ncěe cgáé-q'ooa ba kò gatà cgoa hàna nem qari úú tama, i gam di kg'uian cúí gúú ga méé tama," témé. ¹¹ Gatà ii ne khóè ne méé ne bóòà q'ãa, ěe xae ko tcgãya zi koe góá zi xae gha thěe kúrú sa. Gatu cgoa xae ga hãa, kana xae ga gatu cgoa hãa tama igaba xae sixae xae e sa.

Táá méé ta dqòmse guu

¹² Bèe xae ko, gane ěe ko dqòmse ne cgoa nxárá xg'aesea ne, kana gane hànas téé-q'oos koe tòósea ne. Igaba ne ko gane, gane ka tc'ãò-tc'ãose, a ne a ko gane ka nxárá xg'aese. Tsóágase ne gáé káà tc'ěe nea! ¹³ Igaba xae sixae cuiskaga Nqarim máà xaea hãas tc'ãò-tc'ãos kúrú xae gha tsééan di sa nqáéa hãase dqòmse tite, igaba xae gha Nqarim máà xaea hãas tc'ãò-tc'ãos cgoa dqòmse, tc'ãò-tc'ãos ncěe gatu igaba tu gaas koe hãa sa. ¹⁴ Sixaea kò tc'ãà di xae e, Krestem di qãè tchòàn ko gatu koe úúa hãa xae. Khama xae c'ěem khóèm kúrú hãa tsééan dim nqóóm koe tcãa tama. Nqari ba máà xae e tua hãa! ¹⁵ C'ěe ne khóè ne kúrú hãa tsééan koe xae nqáéase dqòmse tama, igaba xae ko Nqarim máà xaea hãas tc'ãò-tc'ãos cgoa dqòmse, a xae a nqòòan úúa hãa, gatu di dtcòman gha kai, a gha sixae di tsééan gatu xg'aeku koe kaisase tchàakagu sa. ¹⁶ Nxãasega xae gha qãè tchòàn c'ěe zi xg'aeku zi gatu ka ncii za hãa zi koe síí xgaa-xgaa ka. C'ěem khóèm ěem hãa qgái koe kúrú hãa tsééan koe xae dqòmse tc'ěe tama khama.

¹⁷ Igaba ncěe c'ěem khóèm kò dqòmse kg'oana ne méém X'aigam koe dqòmse. ¹⁸ Ncěe khóèm kòo dqòmse, nem tchànóm iise bóòè tama khama. Igaba ncěe X'aigam kò khóè ba dqòm nem kò tchànóm iise bóòè.

11

Paulo ba hěé naka tshúù-ntcõa di xu x'áè úú-kg'ao xu hěéthěé e

¹ Tiri káà tc'ěean koe tu ga qáo tcáo cgoa te sar ko tc'ěe; ke méé tu cgómna gatà hěé. ² Nqarim koe guua hãa taua ner úú cgoa tua hãa khama. Cúím khóèm di séèkua ner nqòòkagu tua, Kreste ba, nxãasegar gha cookg'aia ba koe tòó tu u ka, qanega xóé cgoaè tamas dxàe-coas khama ma. ³ Igabar ko q'áo, gatu di tc'ěea ne gha tseegu a q'ano máàsean Krestem di koe tcg'oa sa, ěem kò cg'ao ba ma gam di kàan cgoa Efa sa ma qàe-qaea hãa khamaga ma. ⁴ Thamkase tu ko c'ěe khóèan koe máàse khama. Ncěe c'ěe khóèan kò hàà cgae tu u, a hàà tãám Jesom, ncěe sixae qanega Gam ka xgaa-xgaa tu u ta ga hãam ka

xgaa-xgaa, ne tu ko gaan koe máàse, kana tua sixae máà tua hãam tc'ëem ka tãá ba hòòà, kana tua sixae xgaa-xgaa tu u ta ga hãa qãè tchòàn ka tãán hòòà.

⁵ Tíí ko bóò kar nxãata noose nqãaka hãa tama gaxu x'áè úú-kg'ao xu ncëe cgáé xu u *ta i ko mééé xu ka*. ⁶ Nxãatar ga ma kg'uian xgaa-xgaasea máá tama, igabar tc'ëega ra a. Ncëes gúù sa xae wèé zi dào zi koe qãèse x'ái tua hãa.

⁷ Nqarim di qãè tchòà ner kò xgaa-xgaa tu u x'aè kar kò surutakagu tu u tama, a ra a kòò cg'aré-cg'arese, nxãasega tu gha gatu kaikaguè ka; ka ra gáé kò ko chibi sa kúrú? ⁸ C'ëe zi kereke zir *koma* xhùua hãa, gaa zi koer gha hùian hòò a gatu tsééa máá tu u zi. ⁹ A ãer kòò gatu cgoa hãa, a c'ëe gúù tcàoa hãa kar kò cúí khòè ga qóm ba qgóókagu tama, ãer tcàoa hãas koe xu kò tíí qõè ga xu ncëe kò Maketonia koe guua hãa xu hùì te khama. Ra kò wèé zi dào-kg'ám zi koe qgóósea hãa, táár gha qóma máá tu u ka, a ra a gha gatà cúíga hëé. ¹⁰ Ncëer ko ma Krestem koe tseeguan kg'ui khamaga ma i cuiskaga ncëe dqòmsean tiri Akaia di xu xg'aeku xu ncëe *gatu x'ãèa hãa xu* koe guu na chòòkaguèa hãa tite. ¹¹ Dùús domka *ra kò gatu koe hùian qaa tama?* Ncàm tu u tamar hãa domkaa? Nqari ba q'ana hãa, ncàm tuar hãa sa! ¹² Khama ra gha ncëer ko kúrú sa kg'ama kúrú *a gatu di hùian qaa tite*, a gha nxãasega gaxu ãe ko sixae cgoa cúíta noose tséé sa dqòmse xu sau-cgaekagu. ¹³ Eëta ii xu khòè xua tshúù-ntcòà di xu x'áè úú-kg'ao xu u, qàe-qaekuan di xu tséé-kg'ao xu, Krestem di xu x'áè úú-kg'ao xu kúrúsea hãa xu. ¹⁴ Arekagu tama i hãa, satanam igabam ko moengelem x'ààn di ba kúrúsea hãa khama. ¹⁵ Gaa domka i are-aresa tama, gam di xu qãà xu igaba xu kò tchànoan di xu qãà xu kúrúsea hãa ne. Chòò-q'oos koe xu gha gaxu di tsééan khama ma suruta kabìè.

Paulo ba ko gam di xgàrasean ka dqòmse

¹⁶ Gaicara ra ko kg'uian tiri kg'ui a ko máá: Táá méé i cúí khòè ga káà tc'ëer iise qgóó te guu. Igaba ncëe gatà tu kò ko hëé ne méé tu nxãaska káà tc'ëem khòè ba tu ga ko ma qgóó khama ma qgóó te, nakar nxãasega tíí igaba thëé cg'arése dqòmse. ¹⁷ Ncëe dqòmsean tiri koer X'aigam ga ko ma kg'ui khama ma kg'ui tama, igaba ra ko káà tc'ëe iise kg'ui. ¹⁸ Ncãaga i ko kái khòèan ga nqóóm di cauan cgoa dqòmse khamar gha tíí igabaga thëé dqòmse. ¹⁹ Tc'ëega tu u *sa tu ko bìríse*, igaba tu ko ãe káà tc'ëe ii ne cgoa qãè-tcaoa hãase tsééa xg'ae ná! ²⁰ Khòèa ne kò qãàn kúrú tu u, a ko tcana máá tu u, a ko ntcóm tu u, a ko náà c'ãa-c'ana tu u, a i a ko x'ábú góó tu u ne tu ko kgoara máá a. ²¹ Ncëe *gúùan kúrú koe* xae kò kg'amka xae e, témé sar ko saucgae.

Igaba ncëe c'ëe khòèan kò bìrísea hãa c'ëes gúús ka i gha dqòmse sa ner tíí igaba bìrísea hãa (káà tc'ëem khòèan khamar ko ma kg'ui). ²² Hebera dis qhàòs di xua? Tíí igabar gaar ga ra a. Iseraele dis qhàòs di xua? Tíí igabar gaar ga ra a. Abrahamam di xu tsgòo-coa xua? Tíí igabar gaar ga ra a. ²³ Krestem di xu tséé-kg'ao xua? (Temeam khòèan khamar ko ma kg'ui a ko máá:) *gaxu kar* cgáé ra a, a ra a gaxu ka kaisase tsééa hãa, a ra a gaxu ka kái q'oro qáèèa hãa, a gaxu ka kái q'oro qoaèa, a kái q'oro x'óó ka hëéa. ²⁴ Juta ne kar 5 q'oro 39 tsàman qoaèa hãa, ²⁵ nqoana q'oro ra kò *Roma ne ka tsam* xu cgoa qoaè, a ra a kò c'ëe x'aè ka nxõán cgoa xaoè, a ra a kò nqoana q'oro skepes ka x'óó cgoaè, a ra a kò c'ëe x'aè ka koaba ba hëé naka ntcúù ba hëéthëé tshàam q'oo koe hãa. ²⁶ Eër kò káise caate a ko dàra kar kò kái zi tcabà zi koe tcãà: tshàan di zi, ts'ãà-kg'aoan di zi, tiri ne khòè ne di zi, tãá zi qhàò zi di zi, x'áé-dxooan di zi, qãáka ka di zi, tshàa-dxooan di zi hëé naka tshúù-ntcòà di dtcóm-kg'aoan di zi hëéthëé koe. ²⁷ Thòókaser kòò tséé, a ra a thëé ko qómse tséé, ra kò kái ntcúúan x'óm tama, a xàbàa hãa, a cáma hãa, a ko kái-kg'aise tc'òoan úú tama, a ra a kòò qgàì, a qg'aè-cgaea hãa. ²⁸ Wèé zi gúù zi oose ra ko wèé cámi ka qóman xám, wèé zi kereke zi tc'ëe máás tiris ka. ²⁹ C'ëem khòèan kò kg'amka ii ner ko tíí igaba xámse a kg'amka. C'ëem khòèan kòò chibian koe tcãàè ner ko tshúù-tcao.

³⁰ Ncëe qaase i kò ko, dqòmser ga sa, ner gha gúù zi tiri kg'amkan ko x'ái zi cgoa dqòmse. ³¹ Nqarim ncëe X'aigam Jesom ka Xòò ba, ncëe ko chòò tamase dqòmme ba,

nxãa ba q'ana hãa tshúù-ntcõar nxàe tama sa. ³² Damaseko koem kò tc'ãa-cookg'aim x'aigam Aretasem dòm q'oo koe hãa ba x'áé-dxoom Damaseko di ba kòre, nxãasegam gha qáé te ka. ³³ Igabar kò x'áé-dxoom dim xhàrom kòm koe guu a q'ores q'oo koe hãase xòòé, a tshàu q'ooa ba koe nxàia tcg'oa.

12

Paulo ba ko x'ái zi bóò ka dqòmse

¹ Dqòmse méers gúù si i, ãeta i ga ma cúí gúù qãè ga kúrúa máá te tama igaba. Ncëskar gha X'aigam bóòkagu tea hãa zi x'ái zi hëé naka xgòre-kg'áise ko zi ka hëéthëé kg'ui. ² Q'ana ra hãa Krestem koe hànám khòè ba, ncëe kò nqáéa hãa kurian 14 ka, sée a kaisase tc'amaka hãam nqarikg'aim* koe úúèa hãa ba. (C'úua ra hãa, ncëes gúù sa kò cgáé-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa† ii – Nqarim cúí ba q'anaa.) ³ Ra ncëem khòè ba q'ana hãa (igabar c'úua hãa, ncëes gúù sa kò cgáé-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa‡ ii – Nqarim cúí ba q'anaa) ⁴ ntam kò ma sée a paradaisi koe úúè sa. Nxàèè tite zi gúù zim kò kóm, gúù zi ncëe khòèan kgoara mááè naka nxàe tite zi. ⁵ Ncëem khòèem kar gha dqòmse igabar tíi ka dqòmsea hãa tite, tiri kg'amkan ka cúí ga a gha ii. ⁶ A ncëe dqòmser kòo ner kàà tc'ëem khòè ba ii tama, tseegua ner gha ko nxàe khama. Igabar ncëeska dqòmsea hãa tite, nxãasega i gha c'ëe khòèan táá kaisase tc'ëea máá te ka, ãe i ko tíi koe bóòs ka hëé naka ãe i ko tíi koe kóms ka hëéthëé e.

⁷ Igaba méér táá kaisase kaikaguè guu ãer ko bóò zi x'ái zi kaisase kaia hãa zi domka. Gaa domkar dxàm ba cgàaa te koe mááèa hãa, ncëe satanam di tsée-kg'ao ii ba, me ko qhàe te, nxãasegar gha táá kaisase koase ka. ⁸ Ncëes gúùs domkar kò X'aiga ba nqoana q'oro còrè, nxãasegas gha tíi koe séea tcg'òòé ka. ⁹ Igabam kò bìrí te a máá: “Tiri cgómkuu ne tc'ãò tsia hãa, Tiri qaria ne ko kg'amkan koe cg'òèase x'áise khama,” témé. Gaa domkar gha tiri kg'amkan koe kaisa qãè-tcaoan cgoa dqòmse, nxãasega i gha Krestem di qarian tíi koe hãa ka. ¹⁰ Gaas gúùs domkaga ra ko kg'amkan koe qãè-tcao, naka cóèkuan koe hëé, naka xháé zi koe hëé, naka xgàraku zi koe hëé, naka qóm zi koe hëéthëé e, ncëe Krestem domka zi kòo kúrúse ne. Ëer kò kg'amka ii ner nxãaska qari ra a khama.

Paulo ba ko Korinta dis kerekes ka káise tc'ëe-tc'ëese

¹¹ Kàà tc'ëem gúù bar kò kúrúse, igaba tu kò gatu gaan koe chùia úú te, gatu ka méér ga kò kòèa hãas gúù si i khama. Gúù cgáér tama ra a ga ii, igabar ãe xu x'áè úú-kg'ao xu cgáé xu u ta ko méé xu ka nqãaka hãa tama. ¹² Tseegu dir x'áè úú-kg'ao ra a di zi x'ái zia kò gatu xg'aeku koe qáò tcáoan cgoa x'áìè, x'ái zi cgoa hëé naka are-aresa zi gúù zi cgoa hëé naka kaia hãa qarian cgoa hëéthëé e. ¹³ Cúis gúù sa tu kò c'ëe zi kereke zi ka tcào: ra kò tíia táá qóm ba qgóókagu tu u. Ke méé tu cgómna ncëes chibi sa qgóóa máá te!

¹⁴ Ncëer ii kar nqoana dis dàra sar gha dàra tu u sa kg'ónòsea máána hãa. A ra a cuiskaga qóma máá tu ua hãa tite; ãe gatu di ii sar qaa tama, igabar ko gatua qaa tu u khama. Cóan méé i gaan di xòòan táá tsééa máás gúù si i, igaba méé i xòòan gaan di cóan tsééa máá khama. ¹⁵ Ra gha kaisase qãè-tcaoa hãase wèes gúùs ãer úúa hãa sa gatu koe tséékagu naka tíi ga ra hëéthëé e. Ncëe kaisaser kò ncàm tua hãa, ne tua gha gatu cg'árése ncàm te? ¹⁶ Ncëe tu ma dtcòmaa khamaga ma, táár kò qóm ba qgóókagu tu u sa, igabar kò koma kàa sa kúrú, a gaas cgoa qgóó tu u. ¹⁷ Ntama? A gaxu khòè xu ãer kò gatu koe tsééa úúa hãa xu ka c'ëem cgoa ra kò c'ëe gúù ga sée cgae tu u? ¹⁸ Tito bar ko dtcàrà qòòm gha ka, a ko c'ëem dtcòm-kg'ao ba gam cgoa tsééa úú. A Tito ba kò c'ëe gúù ga sée cgae tu u ii? Cúim tc'ëem cgoa tsam gáé kò tsééa tama? Cúim dàò ba tsam gáé kò sée tama?

¹⁹ A ncëe tu hãa ka tua kò tc'ëea máá, gatu cookg'ai koe xae ko kg'uiua mááse, ta tc'ëea? Nqarim cookg'ai koe xae ko kg'ui, ãem ga ma Krete ba ma kg'uikagu xae e khama, si

* **12:2:** kaisase tc'amaka hãam nqarikg'ai - Gerika sa ko máá: “nqoana dim nqarikg'ai ba,” témé. † **12:2:** x'ái sa - Gerika sa ko máá: “cgáé-q'ooa ba ka tchàa koe,” témé. ‡ **12:3:** x'ái sa - Gerika sa ko máá: “cgáé-q'ooa ba ka tchàa koe,” témé.

wèès gúùs *ěe xae ko góá a ko kúrú sa*, gatu di tshàoa ghùìèan di si i, ncàm-ncamsa tuè.
²⁰ *Gatu koe síí ner ko q'áo.* C'ěedaokar ěer ko ma qaa tu u khama ma sao-xg'ae tua hãa tite, tu gatu igaba ěe tu kòo ma qaa te khama ma sao-xg'ae tea hãa tite. I gha c'ěedaoka mēékuan hēé, taukuan hēé, xgóàn hēé, cēèan hēé, cóèkuan hēé, c'amkuan hēé, bóòsean hēé naka kómku taman hēéthēé hãa. ²¹ Gaicara ra kòo síí nem gha tirim Nqari ba gatu cookg'ai koe cg'aré-cg'are te sar ko q'áo. Ra gha kái ne ěe kò nxāakamaga chìbian kúrú ne kg'ae cgae, gane di chìbian koe ne kò táá tcóóse khama. Qanega ne q'ano taman hēé, cg'arán hēé, naka cg'āèan hēéthēé koe hãa.

13

Còo di zi dqàèku zi

¹ Ncēea nqoana dis dàras ga si i ncēer ko gatu koe dàra sa. *Si ko Nqarim dis Tcgāya sa mée a ko máá:* “Cám kana nqoana tééa-máá-kg'aoan di kg'áma ne gha wèès kg'ui sa nxàea tseegukagu,” témé. ²⁻³ Eē nxāakamaga chìbian kúrú hãa ne hēé naka wèè ne c'ěe ne hēéthēér ko dqàè; ěer kòo cámm di sa dàra nea kar kòo ma dqàè ne khamagar ko ma ncēer káà iim x'aèm ka dqàè ne. Krete ba ko tíi koe kg'ui dis x'ái sa tu ko qaa ná? Eēr kòo gaicara hàà ner gaa domkaga ncēe ne khóè ne cuiskaga bóò guua hãa tite. *Krete ba* gatu koe kg'amka tama, igabam gatu xg'aeku koe qarian úúa. ⁴ Gatàm kòo ma kg'amkan koe guu a xgàùè, igabam ko Nqarim di qarian ka kg'òè. Gataga xae ma Gam koe kg'amka xae e, igaba xae gha Nqarim di qarian ka Gam cgoa kg'òè, a tsééa máá tu u.

⁵ Gatu kúrú bóòse naka tua bóò dtcòmàn koe tu hàna sa; kúrú tu gatu bóòse. Bóò tu q'āa tama Jeso Krete ba gatu koe hàna sa? Igaba ncēè kúrú tu kòo bóòse a ko tààè nem Jeso Krete ba gatu koe hãa tama. ⁶ Ra tcoman úúa hãa, bóò tu q'ana hãa sixaea kúrú bóòku sa tààa hãa sa di i. ⁷ Igaba xae ko Nqari ba còrè, táá tu gha c'ěe gúù cg'āè ga kúrú sa. Khóè ne gha bóò, kúrú bóòku sa xae tààa hãa sa domkar ncēes gúù sa kg'ui tama, igaba xae ko tc'ěe, ěe tchàno ii sa tu gha kúrú sa, ěeta xae ga ma sixae tààa hãa khama ii igaba. ⁸ Cuiskaga xae tseeguan cgoa x'āàkua hãa tite khama, igaba xae gha tseeguan kúrú máá. ⁹ Ncēè qari tu iis gúùs *cúi* sa gha ko qāè-tcaokagu xae e, ěe ta xae ga ma kg'amka khama ii igaba. Còrèa xae ko máá sa gatu gha còoka qòò si i. ¹⁰ Gaa domkar ko ncēer káà ii ka ncēe zi gúù zi góá máá tu u, nxāasegar gha ěer kòo hàà ne táá hàà xgòàse kg'ui a tiri qarian tséékagu ka. X'aiga ba ncēe qarian máà tea hãa, tshàoar gha ghùì *tu u* ka, a táá tòà-q'aa *tu u* ka.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹¹ Còo dis ka, tíi qòe ga tuè, qāè-tcao tu. Gúù zi kúrú naka zi qāè, korèku tu, naka cúí tc'ěe ii, tòókuan cgoa kg'òè, nakam gha ncàmkuhan hēé naka tòókuan hēéthēé òm Nqari ba gatu cgoa hãa.

¹² Gatu ka c'ěe ne tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tsgám.

¹³ Wèè ne dtcòm-kg'ao ne ko tsgámkagu tu u.

¹⁴ X'aigam Jeso Krestem di cgómkuhan hēé
 naka Nqarim di ncàmkuhan hēé
 naka Tcom-tcomsam Tc'ēm di hãa cgoakuan hēéthēé
 mée i gatu wèèa tu cgoa hãa.

GALATIA NE Paulom dis tcgãya sa Galatia ne koe Tée-cookg'ai sa

Eẽ i ko Jesom di qãe tchõan tshoa-tshoa a ko xгаа-xгааè, a ko ẽe Juta tama ne ka cam tshaua máaè, kas kò tée sa xgoaba: khòe ba méem Juta iise kg'òè naka baà Moshem di x'áèan ko méé sa komsana naka baà q'ãe nqãa-qgai khòè, nxãaskam gha tseegu dim dtcòm-k'ao ba ii di sa. Me kò Paulo ba ncées gúus cgoa ntcoeku, a ko máá qaase tama ia témé. Qaasekos gúu sa, Krestem koe dtcòm si i, gaas ka ta gha wèéa ta ga Nqarim ka tchànokaguè. Igaba Galatia koe hàna zi kereke zi xg'aeku koe ne c'èe ne khòe ne hãa, Paulo ba ko ntcoe ne, a bìrisea hãa khòe ba méem gataga Moshem di x'áèan komsana naka baa nxãasega Nqarim ka tchànokaguè sa.

Paulom dis tcgãya sa kò góáèa, tseegu di dtcòm koes gha Galatia ne kabi ka, ncée ko tshùu-ntcõa di xгаа-xgaan ka hòakaguè ne.

Paulo ba kò tshoa-tshoa (1-2) koe a Jeso Krestem dim x'áè úú-k'ao ba tam gha ma tciè di qaria nem úúa hãas ka kg'ui. A ba a kò nxàe, gam di tsééan x'áè úú-k'aom ii dia Nqarim koe guua hãa, khama i khòèan koe guu tama sa, i gam di tsééan ẽe Juta tama ne khòe ne koe hãa sa.

Me kò nxãaska kg'ui sa ghùì, ncée ko máá, dtcòm ka cúim ko khòe ba Nqarim koe tchànokaguè, témé di sa. Qãe tsééa nea khòe ba kgoara tama, igabam ko kgoaraèam khòe ba qãe tsééan kúru ka (3-4).

Chòò di xu tcee xu (5-6) koem ko Paulo ba x'ái, Krestem koe dtcòm sa ko ncàmkus ncée ko kg'òèa ta kaba-kaba sa óága sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãe nqãa-qgai khòoku sa
- x'áèa ne
- kgoarasea ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulom di tsééa ne x'áè úú-k'aom ii di i (1-2)
- Nqarim di cgómkuan di qãe tchõa ne (3-4)
- Dtcòm-k'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hěéthěe e (5-6)

Paulom di tsééa ne x'áè úú-k'aom ii di i (1-2)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, x'áè úú-k'ao* ba kúruèa hãa ra: khòe ne koe guu tamase, kana khòem ka tamase, igaba Jeso Kreste ba hěe naka x'ooan koe ghùì Mea hãam Nqarim Abom ka hěéthěe e. ² Tíí hěe naka wée xu qõe xu ncée tíí cgoa hãa xu hěéthěe ko ncées tcgãya sa Galatia di zi kereke zi góá máá a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xòò ba hěe naka X'aigam Jeso Kreste ba hěéthěe tsara koe guua hãa cgómkuan hěe naka tòókuan hěéthěe méé i gatu cgoa hãa. ⁴ Ncée ko gatá di chìbian domka máàse ba, nxãasegam gha ncée x'aè dim nqõóm cg'ãè tc'èean dim koe kgoara tcg'òó ta a ka, ncēm ko ma gatá dim Nqarim Xòò ba ma tc'èe khama. ⁵ Chòò tamase méem dqomè, Amen.

Cúísega tseegu ii qãe tchõa ne

⁶ Gatu kar area hãa! Eẽ Krestem di cgómkuan koe tciia óá tu ua hãa ba tu ncēeta ma qháésega aagua hãa, a táá tchõan koe nxana, ⁷ ncée qãe tchõa tama a. Igaba i c'èe khòèan

* **1:1:** x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

hàna ncêe ko nqûu sa tcâa tu u, a Krestem di qâe tchôân kàmakagu kg'oana. ⁸ Igabar ko bîrî tu u a ko máá: ncêe sixae igaba kana nqarikg'ai koe guuam moengelem kòo c'êe tchôân xgaa-xgaa tu u, ncêe sixae kòo xgaa-xgaa tu u qâe tchôân cgoa qôôa mááku tama a, ne méém chòò tamase xgàràè! ⁹ Ncêe xae nxâakamaga mééa hâa khamagar ko ncêeska gaicara méé a ko máá: ncêe c'êem khòèm kòo èe tu xgaa-xgaa qâe tchôân cgoa qôôa mááku tama qâe tchôân xgaa-xgaa tu u ne méém chòò tamase xgàràè!

¹⁰ Khòè ne kar gha koaè sa ra koáé qaa kana Nqarim kaa? Kana ra ko khòèan qâe-tcaokagu sa qaa? Ncêe qanega ra kòo khòèan qâe-tcaokagu ner Krestem dir tséé-kg'aor tama ra a!

Ntam ko ma Paulo ba x'âe úú-kg'ao ba kúrú sa

¹¹ Q'âa méé tu sar ko tc'êe khama, tíí qôe ga tuè, ncêer kòo xgaa-xgaa qâe tchôâ nea khòèan koe guu tama sa. ¹² Khòèan kar máàè e tama khama, a khòèan ka xgaa-xgaa e tama, igaba ra Jeso Krestem ko tíí koe x'áíse koe guu a máàè ea.

¹³ Kóma tu hâa èer kò Juta dis dtcòm̃s koe hâa kar kòo ma kg'òè sa khama: kaisase nqáéaser kò Nqarim dis kereke sa xgàra, a kòo cg'ôoa dqûrî si. ¹⁴ A ra a kò Juta dis dtcòm̃s koe kái xu tiris tcáràs di xu ka còoka hâar Juta ra a, a kò èe ne kò sita ka tsgôose ga ne máà ta a cauan kaisase qgóóa qari. ¹⁵ Qanegar ábàè tama cookg'ai koem kò Nqari ba nxará tcg'óó tea. A ba a kò Gam di cgóm̃kuan ka tciia óá te. I kò qâe-tcaokagu Me ¹⁶ Gam dim Cóá bam x'ái tea sa, nxâasegar gha tãá zi qhàò zi di ne koe Gam di qâe tchôân xgaa-xgaa ka. Gaa x'âe kagar kò khòèan cgoa táá xg'ae, ¹⁷ a ra a kò gataga Jerusalema koe ga táá qôò, a èe xg'ao tíí ka tc'âa a x'âe úú-kg'ao ii xu koe síí, igaba ra kò Arabia koe qôò, a ra a gaa koe guus ka Damaseko koe kabise.

¹⁸ Ra kò nxâaska nqoana kuri qãá q'oo koe Jerusalema koe qôò, a Petere† ba dàra, a síí 15 cáman gam cgoa x'âe. ¹⁹ Igaba ra kò cúím x'âe úú-kg'aom ga ba táá bóò, Jakobom oose, ncêe X'aigam Jesom ka qôese ba.

²⁰ Bóò, Nqarim cookg'ai koer ko gaise, ncêer góá máá tua hâa sa tshúù-ntcôas tama si i sa. ²¹ Kháókar kò Siria hêe naka Kilikia hêéthêe di zi xg'aeku zi koe qôò. ²² Ra kò Jutea di zi kereke zi koe q'âaè tama, ncêe Krestem koe hâa zi; ²³ kg'amaga ne kò tíí ka kómaa hâa i ko máá: “Gaam èe kòo kg'aia xgàra ta a ba ko ncêeska dtcòm̃s ka xgaa-xgaa, ncêem kòo cg'ôoa dqûrî sa,” témée. ²⁴ Ne kò tíí domka Nqari ba dqom̃.

2

Paulom di tchôâ ne ko x'âe úú-kg'ao xu c'êe xu ka dtcòm̃mè

¹ Ra kò nxâaska 14 kurian qãá q'oo koe gaia Jerusalema koe qôò, Barenabasem cgoa hâase, a ra a kò thêé Titom ga ba sée, ² a Nqarim ko x'ái te sa xûrî; a ra a èer kò tãá zi qhàò zi di ne xgaa-xgaa hâa qâe tchôân gaxu cookg'ai koe síí tòó. Kaia ntcôó-q'ooan úúa hâa xu cgoar kò ncêe sa cúia hâase nxàe; tsééan ncêer ko wèè qaria te cgoa kúrú hâa a, a ko qanega kúrú u, nea gha kg'amaga di ii sar tc'êe tama khama. ³ Igaba Titom ncêe kò tíí cgoa hâam ka i kò qaase tama, q'âe nqâa-qgai khòèm gha sa, Gerika me e kò ii igaba. ⁴ Igaba xu kòo c'êe xu khòè xu kúrúe i gha sa tc'êe. Dtcòm̃-kg'ao xu khama xu ko ma qgóóse, igaba xu tchôâ qaase xu iise sixae koe ts'ana tcana. A xu a ko èe ta Jeso Krestem koe úúa hâa kgoarasean hàà bóò, nxâasega xu gha gaxu di qãàn kúrú ta a ka. ⁵ Igaba xae kò x'âe-coam di kòm̃ ga táá máà xu, nxâasega tu gha qâe tchôân di tseeguan úú ka.

⁶ Igaba gaxu èe tc'âa-cookg'aian khama ko ma qgóóè xu - èe xu kò hâas téé-q'oo sa tíí koe cúí gúù ga méé tama, Nqari ba khòè ne tãákase qgóó tama khama - èe xu khòè xua kò táá bîrî te, cúí gúù ga ra gha èer ko xgaa-xgaa qâe tchôân koe càù sa. ⁷ Igaba xu kò bóò q'âa, Nqari ba tíia máà tea hâa, qhàò zi di ner gha qâe tchôân xgaa-xgaa sa, èem kò ma Petere ba máàna hâa khamaga ma, Juta nem gha qâe tchôân xgaa-xgaa sa. ⁸ Nqarim ncêe kò

† 1:18: Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

Petere ba tsééa hãa, me x'áè úú-kg'aom Juta ne ko qâè tchõàn xгаа-xгаа ba ii, ba kò tíí tséé te, x'áè úú-kg'aom tãá zi qhàò zi di ne ko qâè tchõàn xгаа-xгаа bar gha ii ka khama. ⁹ Xu kò Jakobo ba hëé, naka Petere* ba hëé naka Johane ba hëéthëé xu, ncëe kòo nquu ba ko ghùì-ghui xu hìi xu iise séèè xu bóòà q'ãa Nqari ba ncëes tséé sa máà tea hãa sa, a xu a tíia hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam qgóó tshàu, dtcòmkuu xae hãa dis x'áís iise. Dtcòmkuu xae ko hãa ncëeta xae gha ma tsééa xg'ae sa: Sitsam gha tãá zi qhàò zi di ne koe síí, xu gaxu Juta ne koe síí sa. ¹⁰ Cúís gúús dtcàrà xu kòo sa: Ëe dxàua hãa ne méé tsam qâèse kòre si i, si kò gaas gúù sa tcáóa te koe tcãà kúrú sir gha sa.

Paulo ba ko Petere ba ntcoe

¹¹ Igaba ìem ko Petere ba Antioke koe hàà kar kò dtcòm-kg'ao ne cookg'ai koe ga ntcoe me, chìbia nem úúa hãa khama. ¹² C'ëe xu khóè xu Jakobom ka tsééa óáèa xu ko hàà cookg'ai koem kòo tãá zi qhàò zi di ne cgoa tc'óó, igaba ìe xu ko hàà kam kò q'ãe nqãa-qgai khòokus dis xg'ae sa bèe, a tééa dìbi, a tãá zi qhàò zi di ne cgoa q'aa-q'aase. ¹³ Gabá hëé naka c'ëe xu Juta xu hëéthëéa kò tshoa-tshoa a ìe xu q'ana hãa si qâè tamas gúù sa kúrú, me kò Barenabasem ga ba gaxu di cg'ãè tsééan domka hòà cgoa xu. ¹⁴ Igaba ìer ko qâè tchõàn di tseeguan xu xùri tama sa bóò kar ko wèéa ne cookg'ai koe ga Petere† ba bìri a máá: “Juta tsi i, igaba tsi ko *gane cgoa tc'óóan ka* tãá zi qhàò zi di ne di cauan cgoa kg'òè, Juta ne dian ka tamase. Ka nxãaska dùú saa ncëe tsi ko qhàò zi di ne chùi, Juta ne di cauan ne gha xùri ka sa?” témé.

¹⁵ Abà nqais koe ga ta guu a Juta ta a, a qhàò zi di tama, ncëe chibi-kg'ao *ta ko ma tciìè* ne. ¹⁶ Igaba ta q'ana hãa, khóè ba x'áèan komsana ka tchànóm iise bóòè tama, igaba Jeso Krestem koe dtcòman ka a sa. Gaa domka ta gatá *Juta ta* igaba thëé Jeso Krestem koe dtcòma hãa, nxãasega ta gha Krestem koe dtcòm's ka tchàno ta iise bóòè ka, x'áèan komsana ka tamase; x'áèan komsana kam cúím khóèm ga ba tchàno iise bóòè hãa tite khama.

¹⁷ Igaba ncëè Krestem koe dtcòman ka ta kò tchàno ta iise bóòè kg'oana ne ta gha *qhàò zi di ne khama ii, ncëe* chibi-kg'ao ne *ta ko ma tciìè* ne. Kháé ìe sa ko nxãaska máá, Kreste ba chìbian dim tséé-kg'ao Me e, *ìe ko kúrú ta a ta chibi-kg'ao ii ba*, témé? Nxãas tama si i! ¹⁸ Ncëè c'ëem khóèm kòo ìem kòbea hãa sa gaia tshàoa ghùì, nem ko chìbian kúrú. ¹⁹ X'áèa ner *kg'òèa máá tama* khama, igabar x'áèan koe guu a x'óóa, nxãasegar gha Nqari ba kg'òèa máá ka. Krestem cgoar xgàuèa, ²⁰ ra tíí ncëeska kg'òèa hãa tama, igabam Kreste ba tíí koe kg'òèa hãa; ra ncëer ko cgàam koe kg'òès kg'òè sa ko Nqarim dim Cóám koe dtcòman koe kg'òè, ncëe kò ncàm tea, a tíí domka máàsea ba. ²¹ Ncëè khóèm kò ko *cgómkuu ka tamase*, *igaba* x'áèan koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguè, nem Kreste ba nxãaska kg'amaga káà hùise x'óóa hãa. Gaa domkar cuiskaga Nqarim di cgómkuu dxùukg'ai za tòóa hãa tite.

Nqarim di cgómkuu di qâè tchõà ne (3-4)

3

Dtcòm sa nooam dàòm kgoaraè ta gham ga me e

¹ Gatu káà tc'ëe tu Galatia tuè! Dìina gáé tsoò tua hãa? Gatu ncëe tcgái q'ooa tu koe gam kò Jeso Kreste ba qâèse x'áíse xgàuèam hãa sa tu! ² Cúís gúù sar gatu koe q'ãa kg'oana: x'áèan komsana ka tua kò *Tcom-tcomsam* Tc'ëe ba hòò, kana ìe tu kóma hãa *qâè tchõàn koe* dtcòm's kaa? ³ Tsóágase tu gáé káà tc'ëe tua! *Tcom-tcomsam* Tc'ëem cgoa tu tshoa-tshoaa hãa, ka tua ko ncëeska cgàam *di cauan* cgoa chòòkagu? ⁴ A hùì úú tamase tua kaisase xgàrasea hãa? Kháé tseegukaga ia kò hùì úú tama? ⁵ Gaam ìe ko *Tcom-tcomsam* Tc'ëe ba máà tu u, a ko gatu xg'aeku koe are-aresa zi tséé zi kúrú ba koáé x'áèan tu ko komsana domka gatà hëé? Kháé ba gáé ìe tu kóma hãa *qâè tchõàn koe* tu dtcòma hãa domka gatà hëé tama?

* **2:9:** Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé. † **2:14:** Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

⁶ Abrahamam ka i kò ii khamaga i ii: Nqarim koem kò dtcòm, a ba a kò tchànóm iise bóòè! ⁷ Ke nxãaska kóma q'ãa, ãe dtcòm sa úúa hãa nea Abrahamam ka cóase ga ne e sa. ⁸ *Nqarim di zi* Tcgãya zia kò nxãakamaga còoka bóò, Nqari ba gha tãá zi qhàò zi di ne dtcòm koe guu a tchàno ne iise bóò sa, a ba a kò Abrahama ba kámaga qãè tchòàn máà, a máà: “Wèé zi qhàò zia gha tsáá koe guu a ts'ee-ts'ee'g'aiè,” témé; ⁹ khama gane ãe dtcòmàn úúa hãa nea kò dtcòmà hãam Abrahamam cgoa xg'ae a ts'ee-ts'ee'g'aiè.

¹⁰ Wèé ne ãe x'áèan komsanan ka ko *tchàno ne iise bóòè kg'oana* nea cgúísea hãa; *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe i góásea hãa a ko máà: “Wèé x'áè ka ãe X'áèan dis Tcgãyas koe góásea hãa zi guú zi wèé zi kúrú tamam khòè ba cgúísea hãa,” témé khama. ¹¹ X'áise i ko, cúim khòèm ga ba x'áèan ka Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bóòè ta ga hãa sa; *Nqarim di zi Tcgãya zia ko máà*: “Eè tchàno ii ba gha dtcòm koe guu a kg'òè,” témé khama. ¹² Igaba i x'áèan dtcòmàn koe guu tama, a ncèe koe guua, *Nqarim di zi* Tcgãya zi ko méé khama a ko máà: “Eè ko ncèe zi guú zi kúrú ba gha gazi koe guu a kg'òè,” témé.

¹³ *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe i góásea hãa a ko máà: “Wèém khòèm ãe ko hìis koe tceèè ba cgúíèa hãa,” téméè khamam kò Krete ba gatá domka cgúíè. A ba a kò ncèeta hëéan ka x'áèan dis cgúíkus koe x'ámá tcg'òò ta a. ¹⁴ Nxãasega i gha Abrahamam kò nqòòkaguèa hãa ts'ee-ts'ee'g'aikuan Jeso Krestem koe guu a tãá zi qhàò zi di ne koe tcãà ka, ta gha nxãasega dtcòm koe guu a ãe ta kò nqòòkaguèa hãam *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba hòò.

X'áèan hëé naka nqòòkagukuan hëéthhëé e

¹⁵ Tíí qõè ga tuè, wèé cáín dis sere-sere sar gha tséékagu. Khòè ne kò qáé-xg'ae sa kúrú a tseegukagu sia hãa ne i cúí khòè ga kòbe sí, kana c'èe guú ga gaas koe càua hãa tite.

¹⁶ Nqòòkaguku zia kò Abrahama ba hëé naka gam ka cóase ba hëéthhëé tsara biríèa hãa. Si *Nqarim dis Tcgãya sa* ncèeta méé naka máà: “naka gam ka cóase ga XU hëéthhëé e,” témé tama naka sa kái xu nxàe, igabas ko máà: “naka cóase BA hëéthhëé e,” témé, a ko cúí ba nxàe, ncèe Krete ii ba. ¹⁷ Ncèe sa nxàer kos ga si i a ko máà: Qáé-xg'ae sa Nqarim ka kámaga kúrú a tseegukaguèa hãa, i x'áèan 430 kurian qãá q'oo koe hààraa. Ncèe x'áèa ne èes qáé-xg'ae sa kòbe tite, a Nqarim dis nqòòkagu sa kaàkagua hãa tite. ¹⁸ Ncèe Nqarim dis máàkus kò x'áèan koe guua hãa ne i nxãaska gaicara nqòòkagukus koe guu tama khama; igabam kò Nqari ba nqòòkagukus koe guu a Gam di cgómkuan ka Abrahama ba máà a.

¹⁹ Nxãaska x'áèan di tsééa nea dùú saa? Tcãàèa i kò hãa, *nxãasega i gha x'ái*, chìbian kúrú sa dùú sí i sa ka, me gha nxãakg'aiga *Abrahamam ka* Cóase ba síí hàà, ncèe kò nqòòkagukus koe nxàèa ba. Moengele xu ka i kòo qòòkaguè, *Moshem* ãe ko nqáè koe hãam koe guu a.

²⁰ Igaba ãe nqáè koe hãa ba cúis xg'aes cgoa cúí tséé tama, igabam Nqari ba cúí Me e.

Qãàn hëé naka cóán hëéthhëé e

²¹ Kháé nxãaska ia x'áèan Nqarim di zi nqòòkaguku zi cgoa qòòa máàku tama? Nxãas tama si i! Ncèe kg'òè sa ko óá di qarian úúam x'áèm kò hàna hãa, nem ga kò khòè ba tseegukaga x'áèan komsana koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguèa khama. ²² Igabas ko *Nqarim dis* Tcgãya sa nxàea tseegukagu, wèém nqòò ba chìbian koe hãa sa, nxãasegas gha ãe kò nqòòkaguèas abas ncèe ko Jeso Krestem koe dtcòmàn koe guu a máàè sa, ãe ko dtcòm ne máàè ka.

²³ Igaba dtcòm ko hàà cookg'ai koe ta kò x'áèan ka qgóó a qáèèa hãa, nxãakg'aigas gha síí ncèe ko hààs dtcòm sa hòòè ka. ²⁴ I kò gaa domkaga x'áèan tc'ãà-cookg'ai ta a hãa, Me nxãakg'aiga síí Krete ba hàà*, nxãasega ta gha dtcòm koe guu a *Nqarim cookg'ai koe* tchàno iise bóòè ka. ²⁵ Si gaas dtcòm sa hààraa, i ncèeska x'áèan tc'ãà-cookg'ai ta a tama.

²⁶ Wèéa tu ga dtcòm koe guu a Jeso Krestem koe Nqarim di tu cóá tu u khama. ²⁷ Wèéa tu ãe kò Krestem koe tcguù-tcguuèa hãa tua Krete ba hàna khama. ²⁸ Me Juta ba kana Gerika ba hãa tite, me qãà ba kana qãà tama ba hãa tite, me kg'áo ba kana dxàes ga sa

* **3:24:** Me nxãakg'aiga síí Krete ba hàà - kana “a ko Krestem koe úú ta a”.

hãa tite, wèéa tu ga Jeso Krestem koe cúí tu u khama. ²⁹ A ncêe Krestem di tu kò ii, ne tu nxãaska Abrahamam di tu cóa tu u, a tu a êe kò nqòòkaguèa hãas x'ais di tu q'òò-k'ao tu u.

4

¹ Mée ra ko sa: êe gha ko hàà x'aian q'òòm kò cóa ba ii nem gha hàà kg'amaga qãàm khama ma sèèè, êetam ga ma wèé zi gúù zi q'òòà hãa igaba. ² Tchàno-tchanoku-k'ao xu hêé naka qòòkagu-k'ao xu hêéthêé dòm q'oo koem hãa, me gha nxãakg'aiga xòòm ka tòòèa hãam x'aè ba síí hàà. ³ Ncêem dàòm ka ta gatá igaba thêé, êe ta kò cóa ii, ka kò nqòòm di qarian di ta qãa ta a. ⁴ Igaba êem ko x'aè ba cg'oè kam kò Nqari ba Gam dim Cóa ba tsééa úú, khòès ka ábàèa hãa, a x'áèan dòm q'oo koe kg'òèa hãa ba, ⁵ síím gha êe x'áèan dòm q'oo koe hãa ne kgoara ka, nxãasega ta gha *Nqarim di ta* cóa ta ii di qarian hòò ka. ⁶ Me kò Nqari ba cóa tu u domka Gam ka Cóásem dim Tc'êe ba tsééa tcg'òó, Me síí tcáóa ta koe tcãà, a ba a q'aua tcii a ko máá: “Aboè, gatá ka Xòò Tseè,” témé. ⁷ Khama tsi ncêeska gaicara qãà tama, igaba tsi cóa tsi i, a cóa tsi kò ii ne tsi gataga thêé Nqarim koe guu a q'òò-k'ao tsi i.

Paulo ba Galatia ne dis téé-q'oos ka area hãa

⁸ Kg'aia, ncêe tu kò Nqari ba c'úùà hãa x'aè ka tu kò gúù zi ncêe nqàrí tama zi di tu qãà tu u. ⁹ Igaba tu ncêeska Nqari ba q'ana hãa (i ko gataga qaase, nxàer gha a máá: “Nqarim ka tu q'ãàèa hãa,” témé sa), ka tua gha nxãaska ntama ma nqòòm di qarian ncêe kg'amka, a cgòm-cgomsa koe gaicara kàbise? A tseegukaga tua gaicara gaan di qãà kg'oana? ¹⁰ C'êe cáman hêé, naka nxoean hêé naka x'áèan hêé naka kurian hêéthêé tu xaèa kg'ónò a ko kòè zi kúú. ¹¹ Q'àòkagu te tu ko! Eêr gatu koe kúúà hãa tsééa ne kàà hùì khamaga i ii domka.

¹² Tíí qòe ga tuè, còrè tu ur ko a ko máá: Tíí khama méé tu ii, témé, tíí igabar gatu khama ii ke. Cúí cg'áè ga tu kúú cgae te tama. ¹³ Q'ana tu hãa, cgáé-q'oom di kg'amkan domkagar kòò kg'aia qãè tchòàn xgaa-xgaa tu u sa. ¹⁴ Eêta i kò ma tiri tcìian kúúà bóòà tu di ii, igaba tu kò táá ntcòe te ga hêé, a xguì te ga hêé, a kò Nqarim dim moengelem khama ma qãèse hààkagu te, Jeso Krestem khama ma. ¹⁵ Gatu di qãè-tcaoa ne ncêeska ndaa? Tíí ga ra gha nxàea tseegukagu a máá, kgoanase i kò ne tu ga tcgáía tu nxòbea tcg'òó, a máá te, témé. ¹⁶ A ncêeska ra gáé gatu òòm cg'òò-k'ao ba kúúsea, ncêe ko tseeguan birí tu u ka?

¹⁷ Eê xu *tshúù-ntcòà-k'ao* xua qãèm dàòm ka tcãà-tcaoa máá tu u tama, igaba xu ko qaa sa *sixae cgoa* q'aa-q'aa tu u si i, nxãasega tu gha tcãà-tcaoa máá xu ka. ¹⁸ I wèé x'aè ka qãès gúùs koe tcãà-tcaoan qãè e, tíí kò gatu cgoa hãa ne cúí tamase. ¹⁹ Tiri tu cóa tu ncàm-ncamsa tuè, gatu domkar gaicara ábàn di thòòan koe hãa, Me gha nxãakg'aiga síí Kreste ba gatu koe kúúse! ²⁰ Nta ra ko ma tc'êe, ncêeskar ga gatu cgoa hãa sa, a ra a ga kg'ui-q'ooa te kàbi! Gatu kar area hãa khama.

Hagare sa hêé naka Sarah sa hêéthêé e

²¹ Birí te tu, gatu ncêe x'áèan dòm q'oo koe tu gha hãa sa ko tc'êe tu: a x'áèan tu komsana tama? ²² Góásea i hãa a kò máá, Abrahamam ba ko cáàm cóa tsara úúà hãa, me c'êe ba qãàs di me e, me c'êe ba *gam dis khòès* kgoarasea hãas di me e, témé. ²³ Igabam kò qãàs òòm cóa ba cgàam koe guu a ábàè; me kò kgoarasea hãas khòès òòm cóa ba nqòòkagukus koe guu a ábàè. ²⁴ Ncêe zi gúù zia gha x'áis iise sèèè: ncêe sara khòè sara cáàm sara qáé-xg'ae sara a; c'êe sa Sinai òòm xàbim òòm x'ái si i, a ko hàà gha qãàn kúú cóan ábà, si nxãa sa Hagare si i. ²⁵ Si Hagares ncêe sa Sinai òòm xàbim Arabia òòm nqòòm koe hànám òòm x'ái si i, a Jerusalema òòm x'ái si i; gas di ne cóa ne cgoas xg'ae a qãà si i khama. ²⁶ Igaba tc'amaka hãas Jerusalema sa kgoarasea, a sa a gasá gatá ka xòò si i. ²⁷ Góásea i hãa khama a ko máá:

“Qãè-tcao, sáá ábà tama si khòè seè,
qãè-tcaoan ka q'au,

sáá ncêe ábàn di thōòan koe hãa tite si;
 ãe aaguêas khòès di cóá nea
 ãe séèa hãas khòès dian ka kái i khama,”
 témé.

²⁸ *Ncêes Jerusalema sa gatá ka xòò si i khamaga* tu gatu, tíi qõe ga tuè, Isakam khamaga ma ngòòkagukus di tu cóá tu u. ²⁹ Igaba ãem x'aèm kam kò ãe ko cgàam koe guu a ábàèm cóá ba, ãe Tc'ẽem koe guu a ábàèa ba xgàra; si ko gatà iis gúù sa ncêe zi cám zi kaga igaba kúrúse. ³⁰ Igaba sa ko *Nqarim dis* Tcgãya sa nta méé? Ncêetas ko méé a ko máá: “Xhàiaqu qãa sa hêe naka gaas dim cóá ba hêéthêe e! Qãas dim cóá ba cuiskaga ãe kgoarasea hãas khòès dim cóám cgoa xg'ae naka q'òòà hãa tite ke,” témé. ³¹ Gaa domka, tíi qõe ga tuè, qãas di ta cóá ta tama ta a, igaba ta kgoarasea hãas khòès di ta cóá ta a.

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasea ne naka tséèa ne hêéthêe e (5-6)

5

Krestem koe kgoarasea hãa ne

¹ Kreste ba kò kgoara ta a, nxãasega ta gha kgoarasease hãa ka; gaa domka méé ta nxãaska qarika téé, naka taa qãàn dis joko sa gaicara táá kgoara mááse guu.

² Komsana! Tíia, Paulo ra ko birí tu u a ko máá: q'ãe nqãa-qgai khòòè tu kòò nem Kreste ba gatu koe cúí hùi ga úú tama, témé. ³ A ra a ko wèém khòèm ãe q'ãe nqãa-qgai khòòèm gha sa máàsea hãam koe gaicara nxàea tseegukagu, nxãaska méém ãe i ko x'áèan méés wèé sa kúrú sa. ⁴ Gatu ncêe x'áèan *komsana* ka gha tchàno tu iise bóòè tua Krestem koe guu a q'ãe tcg'òòèa; cgòmkuwan tu cg'áé guua. ⁵ Tc'ẽem koe ta ko guu a dtcòm koe ta gha tchàno ii dis ngòò sa hãa a qãà khama. ⁶ Q'ãe nqãa-qgai khòòè sa kana q'ãe nqãa-qgai khòòè tama sa Jeso Krestem koe cgáé tama, igaba ncàm koe ko tséés dtcòm si i.

⁷ Qãèse tu kòò qarò, ka ia dìín xgáè-k'g'am tua hãa tseeguan komsana ne? ⁸ Eèta iis xgaaxgaaku sa Gaam ãe ko tcii tu um koe guu tama. ⁹ Cg'aré péré gãé-gãe ne ko kái péréan kúrú i gãe. ¹⁰ X'aigam koer tcoman úúa hãa, cuiskaga tu c'èe dào ga séèa hãa tite di i; me gha gaam ãe ko ngùu sa tcàà tu u ba gam dis xgàrase sa xám, dìím ga igaba.

¹¹ Igaba, tíi qõe ga tuè, ncêe xgaaxgaaxga ra kòò, a ko máá: q'ãe nqãa-qgai khòòku sa ko qanega qaase, témé ne ra ko kháé nxãaska dùús domka xgàràèa máá? Gatà i kò ii, ne i ga kò xgàus *ka xgaaxgaan* xg'ore sa ghùí tama. ¹² Eè ko tcg'ome tcúú tu u xu khòè xu méé xu qòò naka síí q'ãe khòò-k'g'aiè sar ko tc'èe!

¹³ Kgoarasea tu gha hãa ka tu tciièa khama, tíi qõe ga tuè; igaba méé tu gatu di kgoarasean táá cgàam di zi tséé zi koe tcàà guu; igaba méé tu ncàmkuwan koe guu naka gatu ka c'èean tséèa máá. ¹⁴ Wèé x'áèa ne ko cúím x'áè-k'g'ám koe nxàèè a ko máá: “Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, ãe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma,” témé khama. ¹⁵ Igaba ãe tu kòò kãáku a ko kãá kg'ooku, ne méé tu q'òèse naka tua gha gatu ka c'èe ne ka táá cg'òòè guu.

Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe kg'òè sa hêe naka cgàam di tsééan hêéthêe e

¹⁶ Igaba ra ko máá: *Tcom-tcomsam* Tc'ẽem ka méé tu tcèè tcuèè naka tua cgàam ko tc'èe sa táá kúrú guu, témé. ¹⁷ Cgàam ko qaa sa ãem ko *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba qaas cgoa qòòà mááku tama khama, si Tc'ẽem ko qaa sa cgàam dis cgoa qòòà mááku tama; ncêea ne ko x'ãáku khama, nxãasega tu gha ãe tu ko tc'èe sa táá kúrú ka. ¹⁸ Igaba ncêe *Tcom-tcomsam* Tc'ẽem ka tu kò tc'ãà-cookg'aièa hãa ne tu x'áèan dòm q'oo koe hãa tama.

¹⁹ Cgàam di tséé ne ko kg'ama bóòse a i a: cg'ará a, naka cg'ãè zi tséé zi hêé, naka cg'urian hêé, ²⁰ naka kúrú mááseèa hãa ngàrian dqòmàn hêé, naka tsoàn cii hêé, naka hòrekuan hêé, naka xg'orean hêé, naka tauan hêé, naka xgòàn hêé, naka cèèan hêé, naka kómku taman hêé, naka dtcòò zi cgoa q'aa-q'asean hêé, ²¹ naka chùikuan hêé, naka ngàrea hãa ne hêé, naka qarika kg'ààn hêé, naka ncêe zi gúù zi khama ii zi hêéthêe e.

Ra ko ncēeska bîrîa q'ãa-q'ãa tu u, ncēer kò kg'aia ma q'ãa-q'ãa tua hãa khamaga ma, a ko máá: ēeta ii zi gúù zi ko kúrú nea cuiskaga Nqarim di x'aian q'òòà hãa tite, témé.

²² Igaba *Tcom-tcomsam* Tc'ēm di tc'áróa ne ncām si i, naka qāè-tcaoan hēé, naka tòókuan hēé, naka qáo tcáoan hēé, naka qāè tcáoan hēé, naka qāèan hēé, naka tcom-tcomsan hēé, ²³ naka tc'aúa hãan hēé, naka qāè qgóósean hēéthēé e. Eēta ii zi gúù zi koe i x'áèan tséé úú tama. ²⁴ Ne gane ēe Jeso Krestem di ne cgàa ba xgàua hãa, naka gaam cgàam di zi xámse-q'oo zi hēé naka gaam di zi tc'ēe zi hēéthēé cgoa. ²⁵ Ncēè Tc'ēm ka ta kò kg'òèa hãa, ne méé ta Tc'ēm cgoa qòòà te si i. ²⁶ Táá méé ta bóòse gúù kana ghāaku di ii guu, kana chiiku di ii guu.

6

Wèém khòè ba qāèan kúrú máá ne

¹ Tíi qōe ga tuè, ncēè c'ēm khòèm kò cg'āèan kúrú ka qgóòèa hãa, ne méé tu gatu ncēe *Tcom-tcomsam* Tc'ēe ba úúa hãa tu tc'ausase úúa tcg'òò me. Tsáá igaba méé tsi kòrese hãa naka tsia táá chibian koe tcāa guu. ² Gatu di zi xgàm zi tu xgàma hùiku, naka tua gha ncēm dàòm ka Krestem di x'áèan komsana. ³ A ncēè c'ēm khòèm kò tc'ēea máá, gúù cgáé me e, ta tc'ēea hãa, gúù cgáé tama baa igaba, nem ko qāe-qaese khama. ⁴ Wèém khòè ba méém gam di tséèan qāèse bóò. Qāè kò ii nem gha nxāwa koase, c'ēm khòèm cgoa tòóa xg'aese tamase. ⁵ Wèém khòè ba méém gam dis xgàm sa dcēèa mááses gúù si i khama.

⁶ Eē ko *Nqarim* dim kg'ui ba xgaa-xgaaè ba méém gam dim xgaa-xgaa-kg'aom cgoa wèè zi gúù zi qāè zi xg'aea máá.

⁷ Táá méé tu qāe-qaè guu: Nqari ba cuiskaga ncoiè tite ke; wèes gúùs ēem ko khòè ba xhàrà sa, nxāa sam gha gataga thēé tcuù khama. ⁸ Me gha gaam ēe ko gam di cgàan koe xhàrà ba, gaam cgàam koe ga guu a kòbea cg'òò sa tcuù; igaba gaam ēe ko *Tcom-tcomsam* Tc'ēm koe guu a xhàrà ba gha *Tcom-tcomsam* Tc'ēm koe guu a chòò tamas kg'òè sa tcuù khama. ⁹ Ke hàà naka ta qāèan kúrú ka táá xhòekaguè guu; kg'anoa hãam x'aèm ka ta gha tcuù ke, ncēè kaàn tcáo tama ta kò hãa ne. ¹⁰ Gaa domka, ncēe ga ta x'aè ba hòòà hãa, ke hàà naka ta wèè khòèan koe qāèan kúrú, kái-kg'aise ēe dtcòm̃s dim x'áém di ne koe.

Còò di zi dqàèku zi hēé naka tsgàmku zi hēéthēé e

¹¹ Bóò, nta noose kaia hãa góá ner ko tséékagu sa, ncēer ko ncēeska tshàua te cgoa góá máá tu u ka.

¹² Gane ēe ko chùì tu u q'āe nqāa-qgai khòè tu gha ka nea ko cgàam koe qāè-qgóósean cúíga tc'ēe, nxāasega ne gha Krestem dis xgàus domka táá xgàràè ka. ¹³ Gane ēe q'āe nqāa-qgai khòèa nea gane ka x'áèan qgóóa qari tama khama, igaba ne ko tc'ēe gatu méé tu q'āe nqāa-qgai khòè sa, nxāasega ne gha gatu dim cgàam koe dqòm̃se ka. ¹⁴ Igaba tíi ka, cuiskagar c'ēes gúùs koe dqòm̃sea hãa tite, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis xgàus koe cúí oose. Gaas koer guu a nqóó ba xgàua mááèa, ra tíi nqóó ba xgàua mááèa. ¹⁵ Q'āe nqāa-qgai khòè sa kana q'āe nqāa-qgai khòè tama sa gúù méé tama khama, igabam ko Nqari ba kàbas kg'òè sa kúrú máá ta a*. ¹⁶ Tòókuan hēé naka thòò-xama-máákuan hēéthēé méé i gane ēe ko ncēm x'áè-kg'ám ba xùri ne cgoa hãa, *gane hēé* naka Nqarim di ne Iseraele ne hēéthēé e.

¹⁷ Còò dis ka méé i c'ēe khòè ga táá cg'āèan kúrú máá te guu, cgáé-q'ooa te koer Jesom domka xgàrakuan di zi x'ái zi úúa hãa ke.

¹⁸ Cgóm̃kuan X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu dim tc'ēm cgoa hãa, tíi qōe ga tuè. Amen.

* **6:15:** kàbas kg'òè sa kúrú máá ta a - Gerika sa ko c'ēe zi kg'ui zi tséékagu ncēe ko máá: “kàbase kúrúèa hãam nqóóm” khama ma, témé zi.

EFESO NE Paulom dis tcgãya sa Efeso ne koe Tée-cookg'ai sa

Paulom dis tcgãyas Efeso di ne khòè nem góá máána hãa sa tc'ãà dis ka ko Nqarim dis tc'ëes ka kg'ui. Nqari ba kò tc'ëe, wèes gúús èe nqarikg'ai di sa hëé naka nqõómkg'ai di sa hëéthëé gha Krestem koe xg'ae a cúís gúú sa kúrú sa (1:10). Gatagas ko thëé Nqarim di ne khòè ne dtcàrà, Gam ko ma tc'ëe khama ne gha ma xg'ae a Jeso Krestem cgoa cúís gúú sa ii sa.

Tc'ãà di xòèan tcgãyas di koem ko Paulo ba cúí iis ka nxàe, Nqarim Abom kò ma Gam di ne khòè ne ma nxárá tcg'òó sa hëé, naka ne kò ma Jeso Krestem koe ma chibia ne qgóóa máàe a kgoaraès ka hëé, naka Nqarim dis nqòòkagukus ko ma Tcom-tcomsam Tc'ëem ka ma máàkuès ka hëéthëé e.

Cám dim xòem koem ko nxárá-k'ao ne bìrí, tseeguse méé ne Krestem dis kg'òè sa nqõómkg'ai koe kg'òè sa.

Tãáka zi dàò-k'ám zia ko tséékaguè, a ko x'ái, Nqarim di ne khòè ne ko ma Krestem cgoa xg'ae a cúís gúú sa ii sa: kereke sa tc'áróm khama ii, me Kreste ba Tcúú Me e; a sa a nquum khama ii, Me Kreste ba hukuan dim Nxõá Me e; a sa a sèèès kos khòès khama ii, me Kreste ba khòès dim Khòè Me e.

Paulo ba kò káise Nqarim di cgómkuan Jeso Krestem koe hàna ka kg'ui. Wèé zi gúú zia ko Krestem di x'áàn koe guu a bóòè: Gam di ncàmkuàn hëé, naka dàò-a-máákuan hëé, naka chibian di qgóó-a-máákuan hëé, naka cgómkuan hëé, naka q'ano-q'anokuan hëéthëé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- kereke sa Krestem dim tc'áro me e, Me Kreste ba Tcúú Me e
- Krestem di zi qguú zi
- (tc'áróm di) kai-q'ooa ne
- Nqarim dis tc'ëe sa
- tòókua ne
- cúís gúú sa ii

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Kreste ba hëé naka kereke sa hëéthëé e (1-3)
- Kãbas kg'òè sa Krestem koe (4-6)

Kreste ba hëé naka kereke sa hëéthëé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-k'ao* ra, Nqarim ma tc'ëea khama.

Efeso koe hãa ne tcom-tcomsa, a Jeso Krestem koe dtcòma hãa ner ko *ncëes tcgãya sa* góá máá, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Krestem koe guua ts'ee-ts'eekg'aikua ne

³ Dqòmè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba, ncëe kò Krestem koe guu a nqarikg'ai koe hàna zi qgái zi di ts'ee-ts'eekg'aikuan Tc'ëem di wèé cgoa ts'ee-ts'eekg'ai taa ba. ⁴ Nqõóm kúrúe tamás cookg'ai koem kò Gam koe guu a nxárá tcg'òó mááse ta a khama, tcom-tcomsa ta gha, a tcgái q'ooa ba koe káà chibi ii ka. ⁵ Ncàmkuàn cgoam kò bóò-a tcg'òó a nxàea hãa, Jeso Krestem koe ta gha guu a Gaam di ta cóá ta ii sa,

* **1:1:** x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ẽem kò ma tc'ẽea hãa a ma ncàmà hãa khama, ⁶ nxãasega ta gha x'áako cgómkuan Gam di dqom ka, ncẽem *Gam dim Cóám* ncàmam hãam koe kgoarasea hãase máa taa a. ⁷ Krestem koe ta chibian di qgóóa-máákuan dis kgoarase sa úúa. Gam di cgómkuan dis qguús koem guu a Gam di c'áoan cgoa x'ámá tcg'òó ta a hãa khama. ⁸ Cgómkuan ncẽem tchàase máa taa hãa a, wèe tc'ẽean Gam di cgoa hẽe naka bóòà q'ãan cgoa hẽéthẽe e. ⁹ Nqari ba kò Gam di zi tc'ẽe zi chómsea hãa zi q'ãa-q'ãa ta a, ẽem kò ma *Krestem* koe guu a ncàmà hãa khama ma: ¹⁰ Eẽm Nqari ba nxará tcg'òó hãam x'aèm kam gha wèe zi gúù zi Krestem koe xg'ae-xg'ae a cúis gúù sa kúrú ka, wèes gúùs ẽe nqarig'ai di sa hẽe naka nqóómkg'ai di sa hẽéthẽe e. ¹¹ Nqari ba nxará tcg'òó taa, Krestem koe ta gha Gaam di ta ii ka, ẽem kò ma birísea hãa khama, wèe zi gúù zim kò Gaam ko ma tc'ẽe khama hẽe naka Me ko ma bóòà tcg'òó zi khama hẽéthẽe ma kúrú khama, ¹² nxãasega ta gha Gaam di x'áan dqom ka, gatá ncẽe kò *nqòòkaguèa hãam* Krestem koe tc'ãa a nqòòan úúa hãa ta.

¹³ Gatu igaba tu Krestem koe hãa, ẽe tu kò tseeguan dim kg'uim, ncẽe qãe tchòan gatu di kgoarakuan di ba ko kóm ka. Gam koe dtcòman ka tu kò Gaam di tu ii dis x'ái sa tòó cgaee, nqòòkaguèa hãam Tc'ẽem Tcom-tcomsa ba. ¹⁴ Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba x'ái Me e, nqòòkaguèa hãa gúùan gha tseeguan kaga hàà sa. Gaam x'aèm kaga ta gha kgoarakuan cg'oèase hòò, nxãasega ta gha Gam di x'áan dqom ka.

Paulo ba ko Efeso ne còrèa máá

¹⁵ Ra ko ncẽes gúùs domka còrèa máá tu u. X'aigam Jesom koe dtcòman gatu di kar kóma hãa, naka wèe khóèan tcom-tcomsa koe tu úúa hãa ncàmkuu ka hẽéthẽe e. ¹⁶ Gaa domkar gatu domka Nqari ba qãe-tcaoa máan chòòkagu tama, a ko tiri còrèan koe tc'ẽe-tc'ẽese tu u. ¹⁷ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem di ba, x'áan ka Xòò bar ko dtcàrà, bóòà q'ãan dim Tc'ẽe bam gha máa tu u sa, Me nxãasega *Nqarim di zi gúù zi xgòre-kg'aia* máa tu u, tu qãese q'ãa Me ka. ¹⁸ Còrèr ko, tcáóà tu gha x'áakaguè, tu nxãasega q'ãa, dùútsa nqòòs koem tcii tua hãa sa hẽe, naka Gam dis qguús x'áako sa nta noose kaia hãa sa hẽéthẽe e, ncẽe tcom-tcomsa ne khóè ne Gam di nem nqòòkagua hãa sa. ¹⁹ *Gatagar ko còrè, q'ãa tu gha* nta noose i Gam di qarian gatá ncẽe ko dtcòm ta koe kaia, a nxaráe tite sa. Gam di qarian ncẽe ko kaia qarian cgoa tsée e, ²⁰ qarian ẽem kò Krestem koe tséekagua hãa a, ẽem kò x'ooan koe ghù Me, a nqarig'ai koe kg'áòm x'òàm Gam dim xòe koe ntcò Me ka. ²¹ *Nqari ba gaa koe* wèe ne khóè ne ntcòó-q'ooga ne hẽe, naka x'aigan hẽe, naka tc'ãa-cookg'aian hẽe naka wèe qarian hẽe, naka wèe zi cg'òè zi hẽéthẽe tc'amkg'ai koe ntcò Mea, ncẽem nqóóm koe cúí tamase, igaba ncẽe ko hààm nqóóm koe ga hẽéthẽe e. ²² Nqari ba wèe zi gúù zi *Krestem di nqàrèan* ka nqãaka tòóà, *a kerekes dim tc'ãa-cookg'ai ba kúrú Mea*, Me wèe zi gúù zi *tc'ãa-cookg'aia hãa*. Ncẽem dàòm kam kerekes dim Tcúú Me e, ²³ ncẽe Gam di tc'áró ii sa. Si Gam cgoa cg'oè-cg'oèa hãa, Gaam ncẽe ko wèe ne khóè ne wèe gúùan cgoa cg'oè-cg'oè ba.

2

Chìbian koe ta kò hãa a x'óóa hãa, igabagam kò Nqari ba Krestem koe kg'òèkagu ta a

¹⁻² C'ẽe x'aè ka tu kò x'óóa hãa, gatu di cg'ãe cauan hẽe naka chibian hẽéthẽe koe tu kò hãa ka, a tu a kòo cg'ãem dàòm koe kg'òè, ncẽem nqóóm di ne khóè ne khama ma, a kò tc'ãá-q'oo dim tc'ãa-cookg'aim di qarian dòm q'oo koe hãa, tc'ẽem ncẽe ko ncẽeska khóè ne ẽe Nqari ba kóm tama ne koe tsée ba. ³ Gataga ta kò wèea ta ga gane khama ii, a kòo gatá di cgàan ko tc'ẽe sa xùri, a kòo cgàa ba hẽe naka tc'ẽean hẽéthẽe ko tc'ẽe zi gúù zi kúrú, a kò gatá iim dàòm ka ncúisega kg'òèa ta q'oo koe *Nqarim ka* xgòà-cgaekuan téea máana hãa ta khóè ta a, c'ẽe ne khóè ne khamaga ma.

⁴⁻⁵ Igabagam kò Nqari ba Gam dis ncàmkuu kaias cgoa ncàm ta a, a kò cg'ãe cau ta ii a x'óóa hãa koe Krestem cgoa xg'ae a kg'òèkagu ta a. A kò ncẽes gúù sa thòo-xama-máákuan kam cg'oè cgaèa hãa domka kúrú. Cgómkuan domka tu kgoaraèa! ⁶ A ba a kò Gam cgoa

xg'ae a x'ooan koe ghùì ta a, a kúrú ta a, ta kò Gam cgoa xg'ae a nqarìk'g'ai di zi qgàì zi koe ntcõó, Jeso Krestem koe. ⁷ Nxãasegam gha hààko zi x'aè zi ka Gam di cgómkuan dis qguùs nxará chõè tite sa x'ái ka, ncẽem kò Jeso Krestem koe guu a Gam di qãèan koe máà ta a sa. ⁸ Dtcòmàn koe tu guu a cgómkuan domka kgoaraèa khama, si ncẽe sa gatu koe guu tama, a Nqarim dis aba si i, ⁹ a gatu di tsée-q'ooan koe guu tama, nxãasega i gha táá cúí khòè ga dqòmse ka. ¹⁰ Nqarim tshàu ka ta kúrúèa khama, a Jeso Krestem koe kúrúèa, qãè tséèan ta gha kúrú ka, ncẽem kò Nqari ba nxãakamaga kg'ónòà tòóà a, gaan q'oo koe ta gha qõò ka.

Krestem koe cúís gúù sa kúrú ne

¹¹ Gatu ncẽe táá zi qhàò zi di iise ábàèa* tu cgoar ko kg'ui. *Juta* ne kò q'ãe nqãa-qgai khòè, ncẽe khòè ko tshàua ba cgoa cgáé-q'ooa ba koe kúrús gúù sa, a ne a ko nxãaska 'q'ãe nqãa-qgai khòèa ne' ta ma tciise, igabaga tu ko gatu 'q'ãe nqãa-qgai khòèa tama ne' ta ma tciie. Ke méé tu tc'èe-tc'èese, ¹² èe x'aè ka tu kò Kreste ba úú tama sa, a tu a kò Iseraele di ne khòè ne ka táá nqõò di tu khòè tu u, a kò qáé-xg'aes nqòòkagukuan dis koe c'úùsea tu khòè tu u, a tu a kò nqòòan ga úú tama, a kò nqõómkg'ai koe Nqari úú tama. ¹³ Igaba tu ncẽeska gatu èe kò nqúù ii tu, Jeso Krestem koe, cúùse óáèa hãa, Krestem di c'áoan ka. ¹⁴ *Kreste ba* gatá dim tòóku Me e khama, ncẽe kúrú ta a ta cúí ii ba, cà m xg'ae sara a kò ii igaba, a ba a hòrekuan dim xhàrom q'aa-q'aa ta a kò ba xg'aekua ta koe khõá hãa. Gam di cgàan koem kò ¹⁵ *Juta ne* di x'áèan hẽé, naka gaan di x'áè-kg'áman hẽé naka dqàè-kg'aman hẽéthẽé cg'õo, a cúím tc'áróm kaba ba Gam koe kúrú, cà m tc'áróan téé-q'oo koe, tòóku sa kúrúan ka. ¹⁶ Xgàus koe x'óóan Gam di kam kò wèé sara qhàò sara cúím tc'áróm koe Nqarim cgoa tòókukagu, a kò gane di hòrekuan gaas xgàus cgoa ga cg'õo. ¹⁷ Me kò hàà tòókuan di qãè tchõàn xgaa-xgaa: gatu èe kò nqúù ii tu koe hẽé, naka gane èe cúù ne koe hẽéthẽé e. ¹⁸ Gam koe ta ko guu a wèéa ta ga cúím Tc'èem cgoa kgoarasease Abom koe síi khama.

¹⁹ Khama tu ncẽeska táá za guua kana c'úùsea hãa tu khòè tu tama tu u, igaba tu ncẽeska èe tcom-tcomsa ne cgoa cúím nqõóm di tu khòè tu u, a tu a gataga Nqarim dim nquum di tu x'áè-kg'ao tu u. ²⁰ Gaam nquum dis tshoa-tshoase-q'oo sa x'áè úú-kg'ao xu hẽé naka porofiti xu hẽéthẽé ka kúrúèa hãa, Me Jeso Kreste ba nquum huku dim nxõá Me e. ²¹ Gam koem ko wèém nquu ba qgóóà xg'ae a kaikaguè, a ba a gha nxãasega X'aigam koe tcom-tcomsam tempele ba ii. ²² Gam koe tu ko gatu igaba *c'èe ne dtcòm-kg'ao ne cgoa* tshàoa xg'aèè, nxãasega tu gha Tc'èem koe guu a Nqarim gha x'ãèm qgàì ba ii ka.

3

Paulo ba ko táá zi qhàò zi koe Krestem ka xgaa-xgaa

¹ Ncẽes gúùs domkar kò tíia Paulo ra, Jeso Krestem domka qáèèa hãa ra, gatu táá zi qhàò zi di tu domka ra... *ko máá*: ² Nqarim máà tea hãas tséés cgómkuan xgaa-xgaa dis ka tu gáé kóma hãa, *ra gha gaa cgómkuan* gatu koe *tséékagu*. ³ Nqari ba kò Gam dis tchõàs chómsea hãa sa x'ái tea hãa, ra kò gaas ka kg'aia xòmse góá máá tua hãa. ⁴ Eè tu kò ncẽer tíí góá hãas gúù sa nxará ne tu gha q'ãa, Krestem dis tchõàs chómsea hãa sar q'ana hãa sa. ⁵ Ncẽe nqáèa zi x'aè zi kas kò cúím khòè ga ba q'ãa-q'ãaèa tama, igabam ncẽeska *Nqari ba* Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a Gam di xu tcom-tcomsa xu x'áè úú-kg'ao xu hẽé, naka porofiti xu hẽéthẽé koe x'ái sia hãa. ⁶ *Si ncẽes tchõàs chómsea hãa sa ncẽe si i*: Jeso Krestem koe ne kò táá zi qhàò zi di ne qãè tchõàn koe guu a *Juta ne* cgoa xg'ae a Nqarim di zi gúù zi di ne q'õò-kg'ao ne kúrúèa, a hàà gane cgoa xg'ae a cúím tc'áró ba kúrú, a ne a kò *Nqarim nxàea hãas* nqòòkaguku sa gane cgoa xg'aea máá.

⁷ Nqarim di qarian di tsée-kg'áman koem kò guu a Gam di cgómkuan máà te, ncẽes tchõàs qãès dim tsée-kg'ao bar gha kúrú di i. ⁸ Wèé ne èe tcom-tcomsa ne kar nqãaka hãas

* **2:11:** ábàèa - Gerika sa ko máá: “cgàam koe,” témé.

tée-q'oo di ra a, igabar ncêe cgòmkuwan máàèa hãa, tãá zi qhàò zi di ne koer gha Krestem di zi qguù zi ncêe nxará chõòè tite zi di qãe tchõàn xgaa-xgaa ka, ⁹ a wèe ne khòe ne q'ãa-q'ãa, Nqarim ko ma Gam dis tchõàs chòmsea hãa sa ma qòòkagu sa. Nqarim ncêe wèe zi gúù zi kúrú hãa ba kò ncêes gúù sa kúrú si kuri xu kuri xu táá q'ãase, ¹⁰ nxãasegam gha *Nqari ba* ncêem kámám ka kerekes koe guu a bóòse tamam nqóóm* di xu tc'ãà-cookg'ai xu hêe naka qarian hêéthêe koe, Gam di q'ãan di tc'ëan kúrú i q'ãase ka - *Gam di q'ãan di tc'ëan ncêe ko* kái zi tãáka zi dàò zi ka x'áise e. ¹¹ Nqóóm kúrúe tamas cookg'ai koem kò ma tc'ëa hãa khamam kò ma Nqari ba Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe guu a ncêes gúù sa kúrú. ¹² Gam domka ta gha Gam koe dtcòm koe guu a kgoarasease Nqarim hàna koe tcãà, tcoman úúa hãase. ¹³ Gaa domkar ko dtcàrà tu u, táá tu gha xgàrasean tiri ka xhòen-tcáo sa; gatu domkar ko kúrú u, qãe-tcao tu gha máá a ka.†

Paulo ba ko gaia Efeso ne còrèa máá

¹⁴ Gaa domkar ko *gatá ka* Xòòm cookg'ai koe qúrú te cgoa qámse, ¹⁵ ncêe nqarikg'ai hêe naka nqóómkg'ai hêéthêe di zi qhàò zi wèe zi cg'òèan máàna hãa ba. ¹⁶ Ncêem ko ma x'áàkos qguù sa úúa khamar ko ma *còrè Me*, Gam dim Tc'ëem koem gha guu a tcáoà tu q'oo koe qari-qari tu u sa. ¹⁷ *Ra ko gataga còrè*, Krestem gha dtcòmàn koe guu a gatu di tcáoan koe x'ãe sa, nakas gha ncàmku sa gatu dis tõe sa hêe naka tshoa-tshoase-q'oo sa hêéthêe ii sa. ¹⁸ *Còrè ko*, qarian méé tu úú naka nxãasega wèe ne ãe tcom-tcomsa ii ne cgoa Krestem di ncàmkuwan di tc'ãò-tc'ãoan bóòa q'ãa sa: gaan di tchàà-q'ooan hêe, qáo-q'ooan hêe, naka qàm-q'ooan hêéthêe e, ¹⁹ nxãasega tu gha ncàmkuwan ncêe q'ãa sa nqáéa hãa q'ãa ka. *Ncêe zi gúù zi kar ko còrè*, nxãasega tu gha wèe cg'oè-q'ooan Nqarim di cg'oèan di ka cg'oè-cg'oèe ka.

²⁰ Qaria nem úúa, wèes ãe ta ko dtcàrà kana tc'ëe-tc'ëese sam gha kaisase tc'amaka nqáéa hãase kúrú di i, ncêe ko gatá koe tsée qarian koe guu a. ²¹ Kerekes koe hêe naka Jeso Krestem koe hêéthêe méém dqòmè, wèe zi qhàò zi khòe ne di zi ko ma xùriku khama, chòò tamase. Amen.

Kabas kg'òè sa Krestem koe (4-6)

4

Krestem dim tc'áróm koe cúis gúù sa kúrú ne

¹ Gaa domkar ko tíí, ãe X'aigam domka qáéèa ra dtcàrà tu u, qãese tu gha kg'òè sa, ãem Nqari ba tcii tua hãas kg'òè sa kg'anoa hãas kg'òè sa. ² Wèe x'aè ka méé tu cg'aré-cg'arese, naka tua qãe tu khòe tu ii, qáo tcáo tu, ncàmkuwan cgoa qgóókua hãa tu, ³ qáé-xg'aes tòókuan dis koe ko guu a wèe qaria tu cgoa Tc'ëem koe cúí ii sa qgóóa qari tu. ⁴ Cúim tc'áró ba hãa, me cúim Tc'ëe ba hãa, ãe tu kò ma gataga cúis nqòòs koe ma tciièa hãa khama, ãem kò Nqari ba tcii tua hãa ka. ⁵ Me cúim X'aiga ba hãa, si cúis dtcòm sa hãa, si cúis tcguù-tcguuku sa hãa, ⁶ cúim Nqari ba hãa, wèea ta dim Xòò ba, wèe zi gúù zi ka tc'amaka hãa ba, wèe za ga hêe, naka wèean koe ga hêéthêe e.

⁷ Igabaga ta wèea ta ga aba sa máàèa, eem Krete ba Gam dis tc'ãò-tc'ãos koe guu a q'aa-q'aa máá taa hãa sa. ⁸ Gaa domka i ko máá:

“Èem xg'ao ko tc'amaka qáo
kam xg'ao Gam di xu cg'òo-kg'ao xu qáé
a ba a kò khòe ne aban máá,”
témée.

⁹ Ncêe i ko máá: “Xg'aom tc'amaka qáo,” témée ka sa ko dùú sa nxàèè? Kg'aikam kò nqáaka hàna xu qgàì xu nqóóm di xu koe xòana hãa sa ko nxàèè. ¹⁰ Èe kò xòana hãa ba kò Gam

* **3:10:** bóòse tamam nqóóm - Gerika sa ko máá: “nqarikg'ai di zi qgàì zi,” igabam ko ncêem kg'ui ba Nqarim di x'ãe-q'oo ka kg'ui tama, domkam ko “bóòse tamam nqóó ba” ta ma ma góàè. Gataga thêe 6:12 ba bóò. † **3:13:** qãe-tcao tu gha máá a - Gerika sa ko máá: “gatu di x'áà a,” témée.

ga Me e, ncêe kò wèe nqarikg'aian ka tc'amaka qaòà hãa ba, nxãasegam gha wèe gúùan cg'oè-cg'oe ka. ¹¹ Aba zi ãem kò tcg'òòà hãa zia kò c'êe xu gha x'áè úú-k'ao xu ii, xu c'êe xu porofiti xu ii, xu c'êe xu qãe tchòàn di xu tsai-tsai-k'ao xu ii, xu c'êe xu xg'ae zi di xu kòre-k'ao xu hêe naka xgaa-xgaa-k'ao xu hêéthêe ii di zi ii. ¹² A kò ncêem dàòm ka tcom-tcomsa ne khòe ne kúrú ne *Nqari ba hêe naka c'êe ne hêéthêe* tsééa máán kg'ónòsea máána hãa, nxãasegam gha Krestem dim tc'áro ba kaikaguè ka, ¹³ ta nxãakg'aiga síi wéa ta ga dtcòm koe cúis gúù sa kúrú, a kaia ta khòe ta ii, Nqarim dim Cóá ba q'ana hãa ta, nxãasega ta gha cg'oèa hãas tc'ào-tc'ãos Krestem dis téé-q'oos dis koe síi ka. ¹⁴ Nxãasega ta gha táá cg'aré cóán khama ii, a tshàan di qhonèan ka wèe za xàbùèa te ka, naka táá wées xgaa-xgaas di tc'áán ka wèe za dqòmmea te guu. Khòean di zi kàa-k'ám zi hêe naka hoàkaguko zi dàò zi hêéthêe cgoa ne ko tsáakagu tu u, a ko qãem dàòm koe tcg'òò tu u. ¹⁵ Hàan ta táá gatà ii guu, gabà méé ta ncàmkuuan cgoa tseeguan nxàe, naka ta nxãasega kai naka wèe zi gúù zi koe Gam khama ii, Krestem ncêe Tcúú ii ba. ¹⁶ Gam koe i ko guu a wèe tc'ároan kai, i ko wèe xòèan cgáé-q'oom di qòòà xg'ae a q'amku-q'oo zi koe qarika qgóóku. Eẽm ko wèem xòem cgáé-q'oom di ba ma gam dis tséé sa cúia kúrú khamam ko ma cgáé-q'oo ba kai, a ko ncàmkuuan koe tshàoa ghùise.

Kabas kg'òè sa Krestem koe

¹⁷ Gaa domkar ko wèe tcáóa te cgoa ncêe gúùan X'aigam cookg'ai koe bìrí tu u a ko máá: Táá méé tu táá zi qhàò zi di ne khòe ne dis kg'òè sa kg'òè guu, ncêe cg'ãa-cg'anasea tc'èean úúa ne. ¹⁸ Gane di komsana taman hêe naka gane di tc'irì-tc'irisean hêéthêe domka ne ntcúú-ntcuu tcáòèa, a ne a Nqarim dis kg'òès cgoa qòòà mááku tama. ¹⁹ Sau-cgaean di tc'èe ne úú tama, a ne a qgóóse tamas koe máàsea hãa, wèe gúùan cg'ãe ne gha nxãasega kúrú ka, a ko wèe x'áè ka ncêe gúùan qaara mááse.

²⁰ Igaba tu kò gatu ncêeta iim dàòm ka táá Kreste ba xgaa-xgaase. ²¹ Tseeguan kaga tu Gam ka kómaa hãa, a Gam ka xgaa-xgaèa hãa, tseegua ne Jesom koe hãa khama. ²² Ncúu cauan gatu dis kg'òès kg'aiakas di méé tu aagu, ncóó-k'ám zi ncêe ko hoàkagu tu u zi ka ko cg'ãe-cg'ãè e. ²³ Naka i gatu di tc'èean hêe naka tcáóan hêéthêe kaba-kabae, ²⁴ naka tu kabase hãa, Nqarim dis iis khama ma, tseeguan di tchànoan koe hêe naka q'anoan koe hêéthêe e.

²⁵ Gaa domka méé tu nxãaska gatu di tshúù-ntcòan aagu nakam wèem khòe ba gam ka c'èem cgoa tseeguan kg'ui, wéa ta ga cúim tc'árom di ta a ke. ²⁶ Xgòà tsi kò hãa ne táá tsari xgòàn hêe naka i chìbian koe tcàa tsi guu. Táá wèem cáim ba xgòà hãa naka i síi dqòà guu. ²⁷ Táá dxàwa ba kòm máà guu. ²⁸ Eẽ ko ts'ãam khòe ba méem táá gaicara ts'ãa guu, igabaga méem tséé naka baa qãe gúùan tshàua ba cgoa kúrúa mááse, naka baa gha nxãasega èe gha ko hùian qaa ne c'èe gúùan máà.

²⁹ Táá cg'ãe kg'uian hêe naka i kg'áma tu koe tcg'oa guu, igaba méé i qãe kg'uian cúu ii, ncêe ko tshàoa ghùu tu u, a ko c'èe ne qaaseko gúùan máà a, nxãasegas gha èe tu ko kg'ui sa èe ko kóm si ne qãean kúrúa máà ka. ³⁰ Táá méé tu Tcom-tcomsam Tc'èem Nqarim di ba thòò-xámkagu guu, ncêe tu kò q'òòkuan dis x'ái sa Gam ka tòó cgaeè ba, nxãakg'aigam gha síi kgoarakuan dim cáim ba hàà di sa. ³¹ Cg'ãe tcáóan hêe naka qão-qão-tcáókuan hêe naka xgòà-cgaekuan hêe naka q'au-k'aukuan hêe naka cóekuan hêéthêe méé i gatu koe kaà, naka hòrekuan di zi tc'èe zi cg'ãe zi hêéthêe e. ³² Igaba méé tu gatu ka c'èean koe qãe tu ii, naka tua gatu ka c'èe ne tcáóa tu xgobekg'ama máà, naka qgóóa máà tsáá ka c'èe ba chìbia ba, ãem ma Nqari ba ma Krestem koe chìbia tu ma qgóóa máà tua hãa khama.

5

X'ám koe kg'òèa ne

¹ Ke méé tu Nqarim di tu serè-k'ao tu ii, ncàm-ncamsa tu cóá tu iise, ² naka tua ncàmkuuan cgoa kg'òè, ncêem ma Kreste ba ma ncàm taa hãa khama ma, a ba a kg'òèan

Gam di máàna hãa gatá domka, qãè hm̀m̀s dàòà-máákus iise, a ba a qhàea-mááku Me e, Nqarim koe.

³ Igaba méé i táá gatu xg'aeku koe cg'áràn kómse guu, kana c'êe cg'uri ga igaba, kana ncóókuan ga igaba, gatà iis kg'òè sa tcom-tcomsa ne kg'anoa hãa ke. ⁴ Cg'ãè cauan ga igaba kana káà hùì kg'uiàn ga igaba, kana tshúù kg'uiàn ga igaba, ncêe qaase tama a, igaba méé i qãè-tcaoa máákuan hãa. ⁵ Ncêean méé tu q'ãas gúù si i khama: dìím wèém ãe ko cg'áràn kúrú ba, kana q'ano tama ba, kana ãe ko c'êe ba ncóó ba (ncêe kúrú mááseà nqárian ko dqom̀ ba) hěéthěéa cuiskaga nqòòkaguèa hãa gúùan hòò tite, x'aian Krestem di hěe naka Nqarim di hěéthěé koe.

⁶ Táá hěe naka i c'êe khòè ga qàe-qae tu u guu, káà hùì kg'uiàn cgoa, ncêes gúùs domka i ko Nqarim di xgòàn ãe komsana Me tama ne hàà cgae ke. ⁷ Ke nxãaska gane cgoa táá xg'ae guu.

⁸ C'êe x'aè ka tu kò ntcùúan di tu u, igaba tu ncêeska X'aigam koe x'áàn di tu u, ke méé tu x'áàn di tu cóá tu iise kg'òè. ⁹ X'áàm di tc'òoa ne ko hòòè wèés ãe qãès koe naka wèés ãe tchànos koe hěe naka ãe tseegus koe hěéthěé e khama. ¹⁰ Kúrú naka bóò dùú sa ko Nqari ba qãè-tcaokagu sa. ¹¹ Káà tc'òo tsééan, ntcùúan-q'oo di méé tu tchòà úú cgoa guu, igaba méé tu cg'ãè e sa x'ái. ¹² Gúù zi ãe ne ko chómsease kúrú zi ka kg'uiàn igaba i sau-sauga a khama. ¹³ Igaba wèés gúùs ãe ko x'áàn cgoa x'áà-x'aaè sa ko bóòse, ¹⁴ wèés gúùs ãe ko bóòse sa x'áàn di tséé e khama. Gaa domkaga i ko máá:

“Kókò, tc'om-kg'ao tseè,
naka tãe x'ooan koe,
nakam gha Krete ba x'áà-x'aa tsi,”
témée.

¹⁵ Ke méé tu qãèse bóò, nta tu ko ma kg'òè sa, táá káà tc'êe ne khòè ne khama ma kg'òè guu, igaba tc'èega khòè khama ma. ¹⁶ Qãèse wèém x'aè ba tséékagu, cáím zia cg'ãè zi i ke. ¹⁷ Gaa domka méé tu táá káà-tc'èekaguse guu, igaba kúrú naka X'aigam Nqarim di tc'êe sa dùú si i sa q'ãa. ¹⁸ Táá gòéan ka nqàrekaguè guu, nxãaska tu q'ãa tama dùú sa tu ko kúrú sa ke, igaba méé tu Tcom-tcomsam Tc'êem ka cg'òè-cg'oeè, ¹⁹ naka pesalema zi ka gatu ka c'êea ne cgoa kg'ui, ciian cgoa hěe naka Tcom-tcomsam Tc'êem di ciian cgoa hěéthěé e, naka tua nxáè naka tcáóa tu koe X'aigam Nqari ba ciian kúrú máá. ²⁰ Wèé x'aè ka, wèé zi gúù zi koe Nqarim Abo ba qãè-tcaoa máá, gatá dim X'aigam Jeso Krestem cg'òè koe.

Khòè zi hěe naka khòè xu hěéthěé e

²¹ Krestem di q'áòan domka tsáá ka c'êe ba máàse.

²² Khòè saoè, gasao di xu khòè xu koe máàse, ncêe sao ko X'aigam Nqarim ka hěe khama. ²³ Khòè ba khòès dim tcúú me e, ncêem Krete ba ma gataga Tcúú ba hěe naka Kgoara-kg'ao ba hěéthěé ii khama, Gam di kerekes ncêe tc'áróa ba iis koe. ²⁴ Ncêes kereke sa ma Krestem koe máàsea hãa khamaga méé zi khòè zi gataga thěé wèé gúùan koe gazi di xu khòè xu koe máàse.

²⁵ Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi méé xao ncàm, ncêem ma Krete ba ma kereke sa ma ncàm hãa khama, a Gam di kg'òèan gas domka máàna hãa, ²⁶ nxãasegam gha kúrú si si tcom-tcomsa ii ka, a ba a kò tshàan cgoa xg'aà si, Gam dim kg'uim cgoa, ²⁷ nxãasegam gha x'áàkos kereke sa úú ka, cg'uri úú tama sa, kana nqáia hãa tama sa, kana c'êe gúù gatà ii igaba. Igaba méés tcom-tcomsa ii, naka cúí chìbi ga úú tama. ²⁸ Gaam dàòm cúím ka méé xu khòè xu gaxu di zi khòè zi ncàm, gaxu di tc'áróan khamaga ma. Khòèm ncêe gam di khòè sa ncàm hãa ba ncàmsea. ²⁹ Gatá ka cúím ga ba qanega gam dim cgáé-q'oo ba hòrea hãa ta ga hãa, igabam ko tc'òókagu me, a ko gataga kòre me, ncêem ko Krete ba ma kerekes ka hěe khama. ³⁰ Wèéa ta ga Gam dim tc'áróm di ta xòè ta a khama. ³¹ Ncêem dàòm kam gha khòè ba gam ka xòò ba hěe naka xòò sa hěéthěé guu, a ba a gha gam di khòès cgoa cúí ii, khara gha gakhara cáím khara cúím cgàa ba kúrú. ³² Ncêes kàas chómsea sa kaisa si i, igabar ko Krete ba hěe naka kereke sa hěéthěé ka kg'ui. ³³ Gatá i ii igaba

méém wèém khòè ba gam dis khòè sa ncàm, ãem ma ncàmsea hãa khamaga ma, nakas wèès khòè sa gataga gas dim khòè ba tcom.

6

Cóán hěé naka xõò ga ne hěéthěé e

¹ Cóá tuè, X'aigam *Nqarim* koe gatu ka xõò ga ne komsana, ncěe sa tchànos gùù si i ke. ² Saò ba hěé naka saò sa hěéthěé khara tcom (ncěea tc'ãà dim x'àè-kg'ám ga me e nqòòkagukus cgoa *ncěe ko máá*.) ³ “naka i gha nxãasega wééan ga qãèse qõòa máá tsi naka tsi gha nqõómkg'ai koe qãòse kg'òè,” témé ba.

⁴ Cóán ka xõò ga xaoè, gaxao di cóán táá kúrú naka i xgòà guu, igaba kaikagu u dqàè e kose naka X'aigam *Nqarim* di x'àèan koe hěéthěé e.

Qãàn hěé naka x'aigan hěéthěé e

⁵ Qãà tuè, gatu di x'aigan nqõómkg'ai di komsana, q'àòan hěé naka cgùruan hěéthěé cgoa, cúí tcáóa tu cgoa, ãe tu ga ko Krestem ka hěé khamaga ma. ⁶ Tcgáí cgoa tu kò bóòè ne cúí ka tamase, qãè-tcaokagu ne tu gha ka, igaba qãà tu Krestem di tu iise, *Nqarim* dis tc'ěe sa ko tcáóa tu koe guu a kúrúse. ⁷ T'òè tcáóan cgoa tsééa tu kúrú, ncěe tu ga ko ma X'aigam *Nqari* ba ma kúrú máá a khama, khòèm ka tamase. ⁸ Q'ãa méé tu qãès gúùs ãem ko c'ẽem khòè ba kúrús kam gha X'aigam *Nqarim* ka kabi mááè sa, qãàm ga ii, kana qãà tama baa ga ii igaba.

⁹ Gaxao x'aiga xaoè, gane koe gataga hěé, naka xgáèkuan tòóa dìbi, q'ana hãase X'aigam gane di, a gataga gatu di ba nqarikg'ai koe hàna sa, ncěe tãákase khòèan qgóó tama ba.

Cg'ãè qarian cgoa x'ãàkua ne

¹⁰ Còò dis ka, X'aigam *Nqarim* koe méé tu qari ii naka Gam di qarian kaisa koe hěéthěé e. ¹¹ *Nqarim* máà ta a zi qgáí zi xgáèa mááse di zi wèé zi méé tu hãa, naka tua gha nxãasega dxãwam di zi qàè-qaeku zi cg'ãè zi koe tééa mááse. ¹² Cgàa ba hěé naka c'áo ba hěéthěé cgoa ta x'ãàku tama, a ta a ko x'aiga xu hěé, naka qarian hěé, naka tc'ãà-cookg'ai xu ntcùúan dim nqõóm di xu hěé, naka cg'ãè tc'ěean di qarian bóòse tamam nqõóm* di hěéthěé cgoa x'ãàku khama. ¹³ Ke méé tu nxãaska *Nqarim* máà ta a qgáían xgáèa máásean di wèé ga sée naka hãa, naka tua gha nxãasega cg'ãèm cáím ka xgáèa mááse, naka tua gha wèé gúù ga kúrú hãase tééa mááse.

¹⁴ *Qarika* méé tu téé nxãaska, naka tseeguan kháóa tu koe bànem khama ma qáé, naka tchànoan tcãà, dxùua tu ko xgáèa máá di gúùan khama ma. ¹⁵ Tcãà nqàrè nxàboa tu koe, x'áís iise, qãè tchòàn tòókuan di tu kg'ónòsea máána hãa di sa. ¹⁶ Ncěe zi gúù zi wèé zi koe méé tu dtcòman xgáèa mááse di gúùan iise sée, ncěe gaan cgoa tu gha karuko kg'áóan ãe cg'ãè iim di qgài-qgai i. ¹⁷ Naka cábás kgoarakuan di sa sée, xgáèa ko máá tu us cábás khama ma, naka ntcàum *Tcom-tcomsam* Tc'ẽem di ba hěéthěé e, ncěe *Nqarim* dim kg'ui ba ii ba, ¹⁸ naka tu gataga wèé x'aè ka Tc'ẽem koe còrè, wèé còrèan koe hěé naka dtcàràn koe hěéthěé e. Gaas gúùs ka méé tu wèé qari ka kòresea hãa naka wèé ne tcom-tcomsa ne khòè ne còrèa máá. ¹⁹ Còrèa máá te gataga, nakam gha nxãasega, ãer kòò kgóà kg'ám a kg'ui ne, *Nqari* ba kg'uian máà te, nakar gha qãè tchòàn di chómsean kgoarasea hãase kg'ui. ²⁰ Gaa domkar gaan dir kg'ui máá-kg'ao ra a, a táúan cgoa qáèèa, nxãasegar gha q'àò tamase nxàe e ka, ncẽer ga ko ma kg'ui khama ma.

Còò di zi tsgámkaguku zi

²¹ Tigikom ncàm-ncamsam qõe ba, a X'aigam *Nqarim* koe tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba gha tíí ka wèé gúùan bìrí tu u, nxãasega tu gha gatu igaba q'ãa, dùú sar ko kúrú sa ka. ²² Gatu koer tsééa úú mea ncěes tséés domkaga, nxãasega tu gha q'ãa nta ta ii sa ka, me gha gataga tcáóa tu ghùi-ghui ka.

* 6:12: bóòse tamam nqõóm - 3:10 koe bóò.

²³ Dtcòm-k'ao ne koe méé i tòókuan hãa, naka ncàmkuan hěéthěé e, dtcòman cgoa, Nqarim Xõòm koe guua a, naka X'aigam Jeso Krestem koe hěéthěé e. ²⁴ Cgómkuan méé i wèé ne ẽe gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ncàma hãa ne koe hãa, chõò tama ncàmkuan cgoa.

FILIPHI NE Paulom dis tcgãya sa Filipi ne koe Téé-cookg'ai sa

Kerekes Filipi koe hàna sa kò tc'ãà dis kerekes Yuropa koe hànas ga si i.

Paulo ba kò ncêes tcgãya sa qáèèam hãa x'aè ka góá. C'êe ne dtcòm-k'ao ne di ne tséé-k'ao ne kò Paulo ba ntcoe, i kò tshúù-ntcõa di xga-xgaan hàna Filipi koe. Gatà i kò ii igabam kò Paulo kaisa qãè-tcaoan cgoa hêé naka tcoman ka hêéthêé góá - Jeso Krestem koe guua hãa dtcòmman cgoa.

Ncêes tcgãya sam góá hãa, Filipi di ne dtcòm-k'ao nem gha qãè-tcaoa máá domka, ncêe ne kò èem ko hùian qaa x'aè ka tsééa máá mes abas domka. Me ko ncêem x'aè ba tséékagu a biría cgáé-cgae ne, èeta ii zi qóm zi koem hãa igaba ne gha ghùì-ghui tcáósea hãa, a tcoman úúa hãa ka (tcee tsara tc'ãà di ba hêé naka 4 di ba hêéthêé di tsara koe).

Dtcàrà nem kò, gane dim tc'êe ba méém Jesom dim khama ii sa, ncêe kò cg'aré-cg'arese ba, naka nea gane ka c'êe ne, gane ka cgáése sèè (2 dim tceem koe)

Tc'êe-tc'êesekagu nem kò, gane dis kg'òès Krestem di sa abas Nqarim di cgómkuan di ii sa, ncêe ne dtcòmman koe guu a hòòà hãa sa, Moshem di x'àèan komsana ka tamase (3 dim tceem koe).

4 dim tceem koem ko qãè-tcaoan hêé naka tòókuan hêéthêé Nqarim máà nea hãa ka kg'ui.

Ncêes tcgãya sa ko x'ái, Paulom kò kerekes Filipi ne dis ka úúa hãas ncàmkus ka.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qãè-tcao sa

- ntcoeku sa hêé naka kaikaguku sa hêéthêé e

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa (1:1-11)

- Paulom hãa cgoa zi qóm zi (1:12-26)

- Krestem khama ma kg'òè (1:27-2:18)

- Paulo ba gha Timoteo ba hêé naka Epaferadito ba hêéthêé tsara tsééa úú (2:19-30)

- Dqàèkuan hêé naka qãè-tcaoan hêéthêé e (3:1-4:9)

- Paulo ba Filipi di ne khòè ne qãè-tcaoa máá (4:10-23)

Téé-cookg'ai sa (1:1-11)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, a Timoteom cgoa hàna, Jeso Krestem di tsam qãà tsam, a tsam a ko ncêes tcgãya sa wèé ne khòè ne ncêe Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ii ne, ncêe Filipi koe hàna ne góá máá, tc'ãà-cookg'ai xu hêé naka hùì-k'ao xu hêéthêé cgoa, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hêé naka X'aigam Jeso Kreste ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tòókuan hêéthêé mée i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-k'ao ne Filipi di ne còrèa máá

³ Wèé x'aèan èer ko tc'êe-tc'êese tu u kar ko Nqarim tiri ba qãè-tcaoa máá, ⁴ a ra a ko gataga wèé x'aèan èer ko còrè ka wèéa tu ga qãè-tcaoase còrèa máá, ⁵ èe tu ko tíí cgoa tsééa xg'ae, a Jesom di qãè tchòàn *khòè ne koe úú* ka, tc'ãà dim cáím *èe tu kò dtcòm* koe guu a, a hàà ncêem cáím koe tcàà ka. ⁶ Nqari ba qãès tséé sa tshoa-tshoàà gatu koe. Ra kaisa tcoman úúa, xg'ara-xg'ara sim gha sa, Jeso Krestem ko *kabise a hààm* cáím ka.

⁷ Tcáóa te koe tu hàna khama i qãèa máá tea, ncëetar gha ma wèéa tu tc'ëea máá sa. Wèé tsééan ãe Nqarim kò Gam di cgómkuan koe máá tea tu kò tíí cgoa xg'aea hãa: qáéèa ra kò hãa ka hëé, naka Nqarim di qãè tchõà ner ko tééa máána hãa x'aè ka hëé, naka ãer kò Nqarim di qãè tchõàn tseegu ii sa x'áía hãa ka hëéthëé e. ⁸ Nqarim ga ba q'ana khama, tseegua ner ko nxàe sa, ãer kò ko máá: Jeso Krestem dis tcáós koer guu a wèéa tu xgónèa hãa, témé ne.

⁹ Ncëea tiri còrè e, gatu dis ncàmkus gha kaisase càuse di i, q'ãan koe hëé naka qãèse bóòà q'ãas koe hëéthëé e, ¹⁰ qãè zi guù zi tu gha nxãasega bóòà tcg'òò, a tu a gha q'ano ii a káà chibi ii ka, me gha nxãakg'aiga síí Krestem dim cáím ba tcãà. ¹¹ *Ra ko gataga còrè*, Jeso Krestem koe tu gha guu a tchàno zi tséé zi ka cg'oè-cg'oèe sa, nxãasegam gha Nqari ba x'áakaguè a dqòmè ka.

Paulom tc'áró di zi qóm zi (1:12-26)

Krestem ka méé i xgaa-xgaaè

¹² Q'ãa tu ghas guù sar ko tc'ëe, tíí qõe ga tuè, ncëe kúrúse cgae teas guù sa qãè tchõàn qdòkagua khama. ¹³ I hàà ncëeska wèé kòre-kg'aoan x'aigam dim nquum di hëé naka wèé ne khòè ne koe hëéthëé q'ãasea, Krestem domkar qáéèa sa. ¹⁴ Tiri qáékua ne ko tíí qõea ne kái ne X'aigam *Nqarim* koe hàna ne kúrú ne tcoman úú, a *Nqarim* dim kg'ui ba q'ào tamase kg'ui, kgoarasease hëéthëé e.

¹⁵ Eëta ne ko ma c'ëe ne Krestem ka ko tauan hëé naka mēékuan hëéthëé cgoa xgaa-xgaa, igaba ne ko c'ëe ne qãè tc'ëean cgoa Gam ka xgaa-xgaa. ¹⁶ Ncëe *Gam ka ko qãè tc'ëean cgoa ko xgaa-xgaa* ne ko ncàmkuan cgoa kúrú u, qãè tchõàn tééa máá dise ra ncëe koe tòóèa hãa sa ne q'ana khama. ¹⁷ Igaba ne ko *mēékuan di ne* Krestem ka xgaa-xgaa q'ano-tcáo cgoa tamase, cúí ga ne cgáékaguse kg'oana hãa domka, tiris qáékus koe ne gha qarian cgoa qgóókukagu te ka.

¹⁸ Ka ra gha kháé nxãaska nta méé? Eëta ga i wèé qgáìan koe ga ii ka, tshúù-ntcõase ga igaba, kana tseeguse ga igaba, i ko Krestem ka xgaa-xgaaè. Ra ko ncëes guùs domka qãè-tcao, eè, a ra a gha kg'amaga qanega qãè-tcao. ¹⁹ Eè, q'ana raà, gatu di còrèan ka hëé naka Jeso Krestem dim Tc'ëem di hùian ka hëéthëés gha ncëe kúrúse cgae teas guù sa *tiri* kgoarakuan koe kabise sa. ²⁰ *Kreste ba kò wèé x'aè ka kaikaguè*, ra ko wèé tcáóa te cgoa ga tcom a ko ngòò, cúí guù kagar sau-cgaekaguè tite sa, igabagam gha Kreste ba ncëeskaga igaba cgáé-q'ooa te koe kgoarasease kaikaguè, kg'òèa ra ga hãa kana ra ga x'óóa hãa igaba. ²¹ Tíí ko bóò ka kg'òè sa Kreste Me e, si x'oo sa kabisea mááku si i khama. ²² Ncëe qanegar kò cgàam koe kg'òèa ne, hùigas tséé si i gha ii tíí koe, igaba dùú sar gha nxará tcg'òóa mááse sar c'úúa. ²³ Qóms xháés cáím guù sara dis koer hàna. Tc'ëer ko, x'óór gha a Krestem cgoa síí hãa sa, nxãa sa kaisase qãè si i khama. ²⁴ Igaba cgàam koer gha hãa sa ko kaisase qaase gatu domka. ²⁵ Tcoms ncëer úúas kar q'ana, gatu cgoar gha hãa sa, a ra a gha wèéa tu cgoa qanega hëé, gatu *di dtcòman* gha còoka qdò ka, naka gatu di dtcòman di qãè-tcaoan hëéthëé e. ²⁶ A ncëe gaicarar kò gatu cgoa hàna ne tu gha tíí domka Jeso Kreste ba kaisase dqòm.

Krestem khama ma kg'òè (1:27-2:18)

Krestem koe méé tu kg'òè

²⁷ Igaba kaisase ko qaase sa, kg'òèa tu di kg'òòan méé i Krestem di qãè tchõàn kg'anoa hãa. Hàà ra ga ko hàà bóò tu u, kana ra ga káà ra a igaba méér kóm, kg'òè-q'ooa tua qarika cúím tc'ëem koe hàna sa, tu ko gataga qãè tchõàn di dtcòman koe cúís tcáós cgoa qarika tséé sa. ²⁸ Ra kóm kg'oana, cuiskaga tu ntcoeko ne ka q'aekaguè tite sa. Ncëe sa bóòsekos x'ái si i gane di kaákaguèan di sa, igabas gatu di kgoarakuan di si i. Si ncëe sa Nqarim koe guua. ²⁹ Cgómkuan tu máàèa hãa khama, Krestem koe tu gha dtcòms ka cúí tamase, igaba gataga Gam domka xgàrases ka hëéthëé e. ³⁰ Gatu hëé naka tíí hëéthëé ta ko cúís

ncõo sa x'ãà khama. Ncìisegar kò ncêes ncõo sa x'ãà, ncêe tu ko ma bóò khama, a ra a ko ncêe tu ko ma kóm khamaga ma qanega ncêeska x'ãà si.

2

Krestem di cg'aré-cg'aresean hêé naka Gam di kaian hêéthêé e

¹ Kreste ba ko ghùi-ghui tcáo tu u. Si ko Gam dis ncàmku sa qgài-qgai tcáo tu u, Tcom-tcomsam Tc'êe ba ko xg'ae-xg'ae tu u, tu thõò-xama-mááku sa hêé naka cgómku sa hêéthêé úúa hãa. ² Ncêe zi gúù zi tu kò úúa hãa ne méé tu nxãaska tiri qãè-tcaoan kaisakagu, cúíta ma tc'êean ka, naka tu ncàmku naka cúíta cúíga xám, naka tua cúís tcáo sa úú. ³ Táá méé tu cêé di guu, naka bóòse guu, igaba méé tu cg'aré-cg'arese, naka gatu ka c'êe ne, gatu ka cgáése sêé. ⁴ Wèém khòè ba méém táá gam di zi gúù zi cúí zi q'ôé guu, igabaga méém c'êe ne khòè ne di zi gúù zi gataga q'ôé.

⁵ Gatu dim tc'êe ba méém Jeso Krestem dim khama ii.

⁶ Ncêe xg'ao Nqarim dis iis koe hàna

a Gam cgoa cúí ii ba,

igabam ko Nqarim cgoa tòóa xg'aesean táá qgóóa qari, kúrúm gas gúù sa.

⁷ Igabam xg'ao cg'ãa-cg'anasekaguse

a qãàm dis téé-q'oo sa sêé,

a khòèm dis iis koe ábàèa.

Eém ko khòèan di iian koe sao-xg'aeè

⁸ kam kò cg'aré-cg'arese,

a x'ooan koe ga igaba máàse,

xgàus dis x'oos koe ga igaba.

⁹ Gaas gúùs domkam kò Nqari ba kaisase kaikagu Mea,

a ba a wèé zi cg'òè zi ka kaias cg'òè sa máà Mea.

¹⁰ Nxãasegam gha wèém qúrù ba Jesom dis cg'òè sa qomà máá ka,

wèé gúúan nqarikg'ai di hêé,

naka nqóómkg'ai di hêé,

naka nqóóm ka nqãaka hãnan hêéthêé e.

¹¹ Nxãasega zi gha wèé zi tam zi gataga nxàe,

Jeso Kreste ba X'aiga Me e sa ka,

Nqarim Xòòm gha x'ààkaguè ka.

Nqóómkg'ai di x'áàn khama méé tu x'áà

¹² Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, wèé x'aè ka tu kò komsana, ãer hàna hãa ka cúí tamase, igaba kaisase kàa ra a x'aè kaga. Ke méé tu ncêeska gatu di kgoarasean koe tséé, q'àòan hêé naka cgùruan hêéthêé cgoa. ¹³ Nqari ba ko gatu koe tséé, tc'êe tu kos koe hêé naka kúrú tu kos koe hêéthêé e, qãè-tcaokaguèm gha ka.

¹⁴ Wèé zi gúù zi méé tu kg'ui-kg'uisse tamase kana mēéku tamase kúrú, ¹⁵ naka tua gha nxãasega kàan chìbi naka q'ano ii, qãè tu cóá tu Nqarim di tu iise, tshúù caus qhàòs hòàra hãas xg'aeku koe. Gane xg'aeku koe méé tu x'áà, nqarikg'ai di tconòan khama ma, ¹⁶ kg'òèan dim kg'ui ba qgóóa hãase. Ncêeta tu kò hêé ner gha Krestem dim cáím ka gatu ka dqomse. X'ái i gha tiri qgóéan kò kg'amaga di tama sa, i kò qóm tsééan tiri kòès di tama a sa. ¹⁷ A ncêe tiri c'àòan kò dàòà-máákus dis gúùs khama ma ntcãaguè ne, ncêe gatu dis dtcòm ko Nqari ba kúrú máá sa, gatà i kò ii ner gha qãè-tcao, a gha tiri qãè-tcaoan gatu wèé tu cgoa xg'aea máá. ¹⁸ Gatu igaba méé tu gatà ma qãè-tcao. Naka tua tí cgoa gataga qãè-tcao.

Paulo ba gha Timoteo ba hêé naka Epaferadito ba hêéthêé tsara tsééa úú (2:19-30)

¹⁹ X'aigam Jesom koer nqòòan úúa hãa, Timoteo bar gha gatu koe qháése tsééa úú di i, nxãasega ra gha ãem ko kabise ne tíí igaba qãè-tcao ka, gatu kam gha hàà bìrí te khama. ²⁰ Gam khama ii tcáo khòèr úú tama, tseegukaga gha gatu di zi gúù zi tc'èe-tc'èese e. ²¹ Wèéa ne ga ko gane di zi gúù zi cúí zi qaa khama, Jeso Krestem di zi tamase. ²² Gatu igaba tu q'ana, ntam kò ma gam ka x'áíse sa, cóám xòò ba ko tsééa máám khamam kò ma tíí cgoa Nqarim di qãè tchòàn koe tséé. ²³ Ra gaa domka nqòòan úúa, gaam ga bar gha tsééa úú di i, ãer kò ko gúù zi ko ma tíí ka qòò sa q'ãa ne. ²⁴ Ra X'aigam koe tcoman úúa hãa, tíí igabar gha qháése síí sa.

²⁵ Igabar kò bóò, kaisase i ko tc'èese sa, Epaferodito bar gha gatu koe tsééa úú sa, ncêe tíí qòe ba, a tíí khama ma tséé-kg'ao ba, a tíí khama ma ncõo-kg'ao ba, ncêe gatu òm tséé-khoe ba gataga, ncêe tu kò tsééa óá ba, hààm gha ãer ko tcáo zi q'òé ka ba. ²⁶ Wèéa tu gam xgónèa hãa, a ba a gataga thòò-tcao hãa, tsàam ko sa tu kóma hãas gúùs domka. ²⁷ Tseegukagam kò ko tsàa a ba a kò x'oos qàe koe hãa, Me kò Nqari ba thòò-xama máa me, gaam cúim tamase igabaga tíí ga ra hěéthěé e, nxãasegar gha táá gaia c'èes tshúù-tcaos tshúùs koe hãa ka. ²⁸ Ra kò ncêes gúùs domka qháése tsééa úú me, nxãasega tu gha ãe tu ko bóò me ne qãè-tcao ka, nakar gha nxãasega gataga tiri tshúù-tcaoan ka kaà cgaeè. ²⁹ Ke méé tu kaisas qãè-tcaos cgoa Nqarim koe qãése hààkagu me, naka tua ãeta ii khòèan tcom, ³⁰ gam dis kg'òè sam kò cg'ãè zi qgái zi koe tcãà, a ba a kò Krestem di tsééan domka x'óò ka hěé, gatu kúrúa máá tea hãa tite tsééan kúrú koe.

Dqàèkuan hěé naka qãè-tcaoan hěéthěé e (3:1–4:9)

3

Tseegu di tchànoan ncêe Nqarim koe guua a

¹ Còò dis ka, tíí qòe ga tuè, Nqarim koe qãè-tcao! Cúís gúùs ncêe ko góá máá tu u sa xhòekagu te tama, a sa a gha qãèa máá tu u. ² Q'òése méé tu haghuan koe, naka q'òése cg'ãè cau ne koe, naka q'òése cgàan ko gáo ne khòè ne koe. ³ Gatáa tseeguka q'ãe nqãa-qgai khòèa ta ta a khama, gatá Nqari ba kò Tcom-tcomsam Tc'èem koe dqom a Jeso Krestem koe koase ta, a cgàa ba dtcãàse tama.

⁴ Tíí igabar ga koase. Tíí xòè za ka, ncêe c'èem khòèm kò cgàan koe dtcãàsea hãa, ner gha tíí igaba kaisa dtcãàsean úúa: ⁵ Q'ãe nqãa-qgai khòèa raa 8 òm cáím ka, Iseraele dis qhàòs koer guua, Benjaminem dis qhàòs koe. Heberar tc'áró-tc'aro. *Moshem di x'áèan xùri koe ra Farasai ra a.* ⁶ Wèé tcáoá te koer kò kerekes cgoa x'ãàkua. X'áèan koe tsi kòò chibia te qaa ne tsi gha bóò ra chibi úú tama.

⁷ Igabaga wèes gúùs ãer ko bóò si ga kabisea máá te sa, nxãa sar ko káà hùì iise bóò Krestem domka. ⁸ Eè, tseegukar ko wèé zi gúù zi káà hùise sèè, Jeso Krestem tirim X'aiga ba q'ãa nea gaa zi gúù zi ka kaisase cgáé e khama. Gaam domkar wèé gúùan aagua, a ra a ko cg'uri khama ma sèè e, nxãasegar gha Krestem cúí ba hòò ka, ⁹ a ra a gha Gam koe hànase sao-xg'aeè ka. Nqarim di x'áèa ner kò kúrús gúùs koer guu a tchàno iise bóòè tama, igabaga Krestem koe dtcòman ka a. Nqarim koe guua tchànoan ga ncêe e, dtcòman di i. ¹⁰ Krete bar q'ãa kg'oana, tẽe-q'ooa ba di qarian ka hěé, naka Gam di xgàrasean ka hěéthěé e. Gam khamar ii kg'oana Gam dis x'oos koe, ¹¹ a ra a gha nxãasega x'ooan koe tẽean hàà sao-xg'ae ka.

Tcg'òò tcúú sa qàràa máá

¹² Sao-xg'ae ta ga ra hãa, a ra a qanega tc'ãò tama. Gabagar ko ncêes gúù sa qgóó a qaa, Jeso Krete ba gaas ka qgóó tea khama. ¹³ Tíí qòe ga tuè, qgóóar xg'ara tar méé tama. Igabagar ko cúís gúù sa kúrú. Ncêetar ko méé: kháókà hàna zi gúù zir ko q'aa cgoa, a ra a ko kóé còoka hàna zi gúù zi. ¹⁴ Còokar ko qarika kúrú xám, tcg'òò tcúúr gha ka. Nqari ba tc'amaka hãas kg'òès ncêes koe tciia úú tea hãa Jeso Krestem koe.

¹⁵ Gatá ncêe *dtcòman koe* kaia hãa ta méé ta gatà ma tc'êe. Igabaga ncêe c'êes gúùs ka tu kò tãáka zi tc'êe zi úúa hãa nem gha Nqari ba gaas gúù sa thêe x'ái tu u. ¹⁶ Igaba méé ta êe ta sao-xg'aeam dàòm cgoa cúí ga còoka qòò.

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, wèé tu méé tu serè te, naka tua khòè ne êe ko sixae dis x'áís khama ma kg'òè ne xaèa kg'ónò. ¹⁸ Káí q'oror ncêes gúù sa bìrí tua, ra ko ncêeska tcgái-tshàran cgoa bìrí tu u, a ko máá: káí ne khòè ne hãa, Krestem dis xgàuku sa hòrea ne, témé. ¹⁹ Gane dis chòò-q'oo sa kaàkaguè si i. Gane dis nqàrí sa êe tc'áróa ne ko tc'êes gúùs ga si i*. Saucgae di gúúan koe ne ko dqòmse. Nqóòmkg'ai di gúúan koe i tc'êea ne tõe. ²⁰ Igabas gatá dis x'áé sa nqarikg'ai koe hàna, ncêe Kgoara-kg'aom gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ta ko guu a qãa koe. ²¹ Gabá gha kg'amka tc'áróa ta, Gam dim tc'áróm x'ààkom cgáém khama ma kúrúa kabi i. Ncêe gúúa nem gha kúrú, qaria nem úúa wèé gúúa nem gha Gam dòm q'oo koe tòó di i khama.

4

Tãáka zi x'áè-kg'ám zi

¹ Ke méé tu ncêeska, ncàm-ncamsa tuè, X'aigam *Nqarim* koe qarika téé! Tíí qõe ga tu u, ncàmàr hãa a xgónèa tu, qãè-tcaokagu te tu ko, a tu a gataga dqòmkuàn dis cábás khamaga ii.

² Odi sa hêé naka Sentuke sa hêéthêé sara ra ko wèé tcáóa te cgoa dtcàrà, a ko máá, méé sara cúí tcáóa sara cgoa X'aigam *Nqarim* koe x'áè, témé. ³ Èè, tsáá igaba ra ko dtcàrà tsi, tcom-tcomsa tsi joko xgàm-kg'ao tsi, khòè sara êe sara hùi, qãè tchòàn *Nqarim* di koe sara tíí cgoa tsééa hãa, Kelemente ba hêé, naka c'êe ne tséé-kg'ao ne hêéthêé e, ncêe gane di cg'òèan tcgâyas kg'òèan dis koe hàna ne.

⁴ Wèé x'aè ka méé tu X'aigam koe qãè-tcao. Gaiar ko ncêeta méé: qãè-tcao tu! ⁵ Gatu di qãè cauan méé i wèé ne khòè ne koe q'áàe. X'aigam *Nqari* ba cúù Me e ke. ⁶ Táá méé tu cúí gúù kaga káise tc'êe-tc'êese guu, igaba méé tu wèes gúùs koe gatu di dtcàrà kúrú nakam Nqari ba q'áa a, còrèan koe hêé naka dtcàrà koe hêéthêé e, qãè-tcao-máákuan cgoa. ⁷ I gha kóma q'áan ka tc'amaka hãa tòókuan *Nqarim* di, tcáóa tu hêé naka tc'êea tu hêéthêé Jeso Krestem koe kòre.

⁸ Còò dis ka, tíí qõe ga tuè: tc'êea tu méé tu cg'oè-cg'oe qãè zi gúù zi hêé naka dqòmkuàn kg'anoa hãa zi gúù zi hêéthêé cgoa: wèé zi gúù zi tseegu di zi hêé, naka wèé zi dqòmme ko zi gúù zi hêé, naka wèé zi tchàno zi gúù zi hêé, naka wèé zi gúù zi q'ano zi hêé, naka wèé zi ncàm-ncamsa zi gúù zi hêé, naka wèé zi gúù zi qãè zi iise ko nxàèè zi hêéthêé cgoa. ⁹ Tíí koe tu xga-xgaasea zi gúù zi hêé, a gataga máàèa zi gúù zi hêé, a tu a gataga kóma zi hêé, a tíí koe bóòà zi hêéthêé méé tu tséékagu, nxãaskam gha tòókuan dim Nqari ba hãa cgoa tu u.

Paulo ba Filipi di ne khòè ne qãè-tcao máá (4:10-23)

¹⁰ Kaisaser ko *Nqarim* koe qãè-tcao, tíí ka tu gha tc'êe-tc'êese di x'aèan tu gaia hòòà khama. Kg'aiga tu kò tc'êe-tc'êese te, igaba tu ko x'aèan úú tama. ¹¹ Ncêes gúù sar ko méé kar máá, qaar kos gúù si i témé tama. Wèes téé-q'oos ãer hãas koer gha qãè-tcao hãa sar xga-xgaasea hãa khama. ¹² Tòò dìbiku sar q'ana hãa; a ra a gataga tòò ghùiku sa q'ana hãa. Ncêes kaa sar xga-xgaasea: wèé qgái hêé naka wèé x'aè hêé kar gha qãè-tcao ka. Xg'áà ra ga hãa kana xàbà ra ga hãa igaba, q'òòà ra ga hãa kana ra ga káà gúù ra a igaba. ¹³ Wèé zi gúù zir gha êe ko qari-qari tem cgoa kgoana.

¹⁴ Èèta i ii igabaga tu qãèse hêéa, a kò tíí cgoa xg'aea máána, qgóóar kò hãa qóma ne. ¹⁵ Gatu igaba tu q'ana, gatu Filipi tu, qãè tchòàn kò tc'áà a gatu koe hàà x'aè ka, Maketonia koer ko tcg'oa, kas kò cúís kerekes ga sa káà si i, tíí cgoa ko tòókua sa aban marian di ka kò hùi te sa, gatu ka oose. ¹⁶ Tesalonika koe igaba tu xg'ao ãer tcàoa hãa koe hùian úúa

* **3:19:** êe tc'áróa ne ko tc'êes gúù si i - Gerika sa ko máá: “gane dis ncàa sa,” témé.

máá te, x'aèan ko ma ntcõóá xùriku khama. ¹⁷ Aba ner ko qaas tama si i, igabar ko tc'ěe, khóè ne gha kaisase koa tu u sa, qãè tsééan ncěe tu kúrúa hãa kái domka. ¹⁸ Wèé aban ěe tu kò Epaferoditom cgoa tsééa máá tea hãa ra hòòà, i kaisase tc'ãò tea, a tc'ãòà nqáéa. Dàòà-máákus *Nqarim dis* qãè hm̀m̀ xg'ãòs *khama zi xá̀m̀*, ncěe Nqarim koe ko qaase sa, Nqari ba ko qãè-tcaokagu sa. ¹⁹ Igabagam gha tirim Nqarim, ncěe qguùà hãa ba, Gam di x'aian koe guu a wèés gúùs ěe tu tcàòà hãa sa máà tu u, Jeso Krestem koe. ²⁰ Gatá dim Nqarim Xõò ba méém chõò tamase dqom̀m̀m̀! Amen.

Còò di zi tsgám̀kaguku zi

²¹ Tsgám̀kagu wèém Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ba. Tíí qõe ga ne tíí cgoa hàna nea ko tsgám̀kagu tu u. ²² Wèé ne tcom-tcomsa ne khóè nea ko tsgám̀kagu tu u, *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram dim nquum di ne tc'áró ga.

²³ X'aigam Jeso Krestem di cgóm̀kuan méé i gatu di tc'ěean cgoa hãa.

KOLOSA NE Paulom dis tcgãya sa Kolosa ne koe Téé-cookg'ai sa

Ncêes tcgãya sa kò Kolosa koe hãnas kereke sa góá mááèa hãa. Ncêes kereke sa kò Paulom ka tshoa-tshoaè tama, igabas kò Paulom kò xámse a ko tséém xòem koe hãna, me kòo tséé-kg'aoan kaiaam x'áé-dxoom Asia dim Efesom koe guu a tsééa tcg'òó.

Paulo ba kò bóòà q'ãa, tshúù-ntcõa di xgaa-xgaa-kg'aoa ne Kolosa dis kerekes koe hãna sa, ncêe kòo khòè ne xgaa-xgaa, tãá nqárian ne gha qámsea máá ka a.

Ncêes gúús cúís tama si i, igaba xu kòo ncêe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu máá: khòèan méé i q'ãe nqãa-qgai khòòè, naka tc'õoan di x'áé-kg'áman xaèa kg'ónò, témé.

Paulo ba kò dtcòm-kg'ao ne di tchõàn tseegu di góá, a ncêe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu cgoa ntcoeku. A ba a kòo máá: Jeso Kreste ba ko cg'oèa hãa kgoarasean máá ta a, zi ko c'èe zi xgaa-xgaase-kg'ám zi Krestem koe séèa tcg'òó ta a.

Krestem koem Nqari ba guu a nqõómkg'ai kúrúa hãa, a ba a ko gataga Gam koe ga guu a nqõó ba séèa kabia mááse. Krestem cgoa xg'ae a cúí iian ka cúí ta gha nqõómkg'ai koe kgoarasean úúa hãa.

Gaa koe guus kam ko Paulo ba Krestem koe kg'òè sa ko wèé cárm di kg'òèan koe dùú sa nxàes ka góá. Ncêes tcgãyas Kolosa ne góá mááèa hãa sa Efeso ne góá mááèas hãas tcgãyas cgoa cúí si i.

Tigiko ba kò ncêes tcgãya sa séè a Kolosa koe úú, a ba a kò Onesimom cgoa hãa, qãàm ncêem kò Paulo ba tcgãya sa Filemone ba téé-q'ooa ba koe góá máá ba.

Qaa-qaasa kg'uiia ne:

- nqõó ba (1:15-20)

- tc'áró ba (1:18-24)

- nciís kg'òè sa, kabas kg'òè sa

Tcgãyas q'oo koe hãna zi:

- Nqõóm dis kg'òè sa hëé naka Krestem di tsééan hëéthëé e (1-2)

- Kabas kg'òè sa Krestem koe (3-4)

Nqõóm dis kg'òè sa hëé naka Krestem di tsééan hëéthëé e (1-2)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao* ra Nqarim ma tc'èea khama, a gatá ka qõesem Timoteom cgoa hãa.

² Kolosa koe hãna ne dtcòm-kg'ao ne, gatsam ka qõese ga ne ncêe Krestem koe tcom-tcomsa ne tsam ko *ncêes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim gatá ka Xòòm koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne Kolosa di ne còrèa máá

³ Eë tsam kò ko còrèa máá tu u ne tsam ko wèé x'áè ka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba qãè-tcaoa máá, ⁴⁻⁵ *Nqarim koe* tu nqòòan úúa hãa, a gaa domka Jeso Krestem koe dtcòmaa, a gataga wèé ne tcom-tcomsa ne ncàma hãa sa tsam kóma hãa khama. Ncêe nqòòan tu nqarikg'ai koe tòóa mááèa hãa. Nxãakamaga tu gaa nqòòan ka kóma hãa, tseeguan di qãè tchõàn tu kòo xgaa-xgaaè ka. ⁶ Eë i ko qãè tchõàn gatu koe

* **1:1:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

hààm cáń ka tu kò kóm m a tu a kò *tshoa-tshoa a* Nqarim di cgómkuan tseeguan kaga gatu ka q'ana hãa. Ncêe i ko ma wèém nqđóm koe tc'áróan kúrú a kai khama i ko gataga gatu xg'aeku koe hêé. ⁷ Epaferasem koe tu kò xgaaxgaase e, qđàm sixae ka c'êem ncàm-ncamsa ba, ncêe gatu domka tcom-tcomsam tsée-kg'aom Krestem di ba. ⁸ Ncêe kò gataga *Tcom-tcomsam* Tc'êem ka tu máàèa hãa ncàmkuuan ka bîrí xae e ba.

⁹ Ncêes gúús domka xae kò táá chòò cgoa còrèa máá tu ne, gaam cáń êe xae kò kóm m ka, xae kò Nqari ba dtcàrà Me kúrú tu u, Gam ko tc'êe sa tu gha cg'oèase q'ãa ka, nakam gha Tcom-tcomsam Tc'êem ka hêéthêe cg'oè-cg'oe tu u, ncêe gha kúrú tu u tu wèé za ga tc'êega, a kóma q'ãa ba. ¹⁰ Nxãasega tu gha X'aiga ba kg'anoa hãas kg'òè sa kg'òè, a wèé za ga qđè-tcaokagu Me, a tu a gha qđè zi tsée zi wèé zi koe tc'áróan kúrú, a Nqari ba q'ãan koe càuse ka. ¹¹ A xae a ko còrè, wèé qarian cgoa tu gha qari-qariè sa, Gam di qarian x'áam di koe guua ka, qóman xg'aeku koe tu ko qarika téé a tu a qáo tcáo, qđè-tcaoan cgoa. ¹² Xae ko còrè, Abo ba tu gha qđè-tcaoa máá sa, Gaam ncêe kúrú tua tu kg'ano-kg'anosa ii ba, êe tcom-tcomsa ne q'òda hãa sa tu ko gataga thêé q'òd sa, ncêe x'áan di x'aian koe hãa sa. ¹³ Ntcùúan di qarian koem kgoara tcg'òo taa, a êem ncàma hãam Cóam di x'aian koe tsééa óa taa hãa, ¹⁴ ncêe Gam koe ta kgoarakuan úúa hãa ba, chibia ta di qgóóa-máákuan di i.

Krestem dii sa hêé naka dii sam kúrú máá taa sa hêéthêe e

¹⁵ Bóose tamam Nqarim dis ii sam úúa†, wèé zi gúú zi ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa‡ ba. ¹⁶ Wèé zi gúú zia Gam koe guu a kúrúèa khama, nqarikg'ai koe hàna zi hêé naka nqđókg'ai di zi hêéthêe e, hòose ko zi hêé naka hòose tama zi hêéthêe e, x'aian di ntcóo-q'ooan hêé kana tcèè-tcuì-kg'aoan hêé kana tc'ãa-cookg'ai-kg'aoan hêé kana qarian hêéthêe; wèé zi gúú zia Gam koe guu a kúrúèa, a Gabá kúrúa máàèa. ¹⁷ Wèé zi gúú zi cookg'ai koem hàna, zi ko wèé zi gúú zi Gam koe qgóóa xg'aese. ¹⁸ Me Tcúú Me e tc'áróm di ba, ncêe kereke ii ba: Tshoa-tshoam ga Me e, tc'ãa a x'ooan koe guu a ghùèa ba, nxãasegam gha wèé gúúan koe tc'ãa dis téé-q'oo sa úú ka. ¹⁹ Nqari ba i ko qđè-tcaokagu, Gam tc'áróa gha cg'oèase *Krestem* koe x'ãè khama. ²⁰ Gam dis xgàus di c'ádan koem kò guu a tòókuan kúrú, nxãasegam gha wèé zi gúú zi *Krestem* koe guu a xg'ae-xg'ae zi tòóku Gam koe, nqđómkg'ai koe hàna zi gúú zi hêé naka nqarikg'ai koe hàna zi hêéthêe e.

²¹ C'êe x'aè ka tu kò Nqarim cgoa q'aara hãa tu khòè tu u, a tc'êe-kg'áma tu koe Gam di tu cg'òo-kg'ao tu u, cg'ãè zi tsée zi kúrú tu kòo zi koe. ²² Igabam ncêeska *Krestem* dis x'oos koe guu a Gam cgoa xg'ae-xg'ae tua, tu Gam koe tòókua, Gam dim tc'áróm koe guu a\$, nxãasegam gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa tu ii, a wèé za ga káa chibi iise tòó tu u ka. ²³ Igaba i ko qaase, tshoa-tshoases dtcòman dis koe tu gha wèé x'aè ka qarika hãa sa, táá tu gha ntcãa-ntcãaè a qđè tchòàn di nqòdan koe tcg'òóè ka. Ncêe qđè tchòàn tu kóma hãa, nqarikg'ai ka nqãaka hàna hãa khòèan wèé** ko xgaaxgaàe e, ra tíi Paulo ra gaan dir tsée-kg'ao ra a.

Paulom di tsééa ne kerekes koe

²⁴ Ncêeskar ko êer ko gatu domka xgàràè zi xgàraku-kg'ám zi ka qđè-tcao. Eê kò Krestem di xgàrakuan koe tcáo sar ko tirim cgàam koe guu a cg'oè-cg'oe, Gam dim tc'áróm domka, ncêe kereke sa ii ba. ²⁵ Gas dim tsée-kg'ao bar kúrú, Nqarim máà tea hãa tsééan khamaga ma, Nqarim di kg'uia ner gha cg'oèa hãase máà tu u ka. ²⁶ Kuri xu kuri xu, naka qhàò zi ko ma xùriku khama zi kò ncêe zi gúú zi chómmea, igaba zi ncêeska Nqarim di ne khòè ne x'áèa hãa. ²⁷ Nqari ba kò x'áakos qguús chómsea zi gúú zi di sa q'ãakagu ne kg'oana, ncêem ko táá zi qhàò zi di ne úúa máána hãa sa. Si kò ncêes kàa sa, Krete ba gatu koe

† 1:15: Nqarim dis ii sam úúa - Gerika sa ko máá: "Nqarim dim ii Me e," témé, igabas ncêe sa tchàno tamasa Naro si i.

‡ 1:15: tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa - Gerika dis kg'ui sa ga Naro koe "tc'ãa a ábàèa ba" ta ma góá kabìè, igabas ko ncêes kg'ui sa méé a ko máá: "tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa ba," témé. § 1:22: Gam dim tc'áróm koe guu a -

Gerika sa ko "tc'áróm cgàam dim koe guu a" témé. ** 1:23: nqarikg'ai ka nqãaka hàna hãa khòèan wèé - Gerika sa ko máá: "kúrúèas gúús wèes nqarikg'ai ka nqãaka hàna sa," témé.

hãa si i, ncêe x'áàn di nqòòan ii ba. ²⁸ Ncêe xae ko Gam ka xгаа-xгаа ba, a xae a ko wèém khòè ba tchàno-tchano, a wèém khòè ba wèé q'ãan di tc'ëan ka xгаа-xгаа, nxãasega xae gha kúru me wèém khòè ba Krestem koe wèé za ga kai ka. ²⁹ Ncêes guús koer ko qarika tséé, a ko Gam di qarian koe guu a wèé qaria te tséékagu, ncêe ko tíi koe qarian cgoa tséé e.

2

¹ Q'ãa méé tu sar ko tc'ëe, nta nooser ko gatu domka hêé, naka ãe Laodikea koe hàna ne hêé, naka wèé ne ãe tíi cgoa qanega xg'ae tama ne hêéthêé domka qarika tséé sa.

² Nxãasega i gha tcáóa ne ntcàmmè ka, ne ncàmkuan koe guu a cúis guú sa kúruè, nxãasega ne gha qguú a cg'oèa hãase kórna q'ãa ka, chómsea zi guú zi Nqarim di zi ne gha gane ka q'ãa ka, ncêe Kreste ii zi, ³ ncêe Gam koe i wèé qguúan q'ãan di tc'ëan di hêé naka tc'ëgan hêéthêé di chómsea hãa ba.

⁴ Ncêes guú sar ko birí tu u, cúí khòè ga gha nxãasega táá kàa tu u ka, ncôé zi kg'ui zi ntcoekuan di zi ka igaba. ⁵ Eëtar ma tc'áróa te cgoa gatu koe káa ra a igabar tc'ëa te koe gatu cgoa hàna, a ra a ko qãè-tcao, gatu di tséé-kg'áman hêé naka gatu di dtcòman Krestem di koe qarika téé sa hêéthêér kò bóò khama.

Kreste ba ko cg'oèas kg'òè sa óága

⁶ Ke nxãaska, ãe tu ma Jeso Kreste ba ma X'aigam iise séèa hãa khamaga ma méé tu Gam koe kg'òè. ⁷ Gam koe méé tu *hùis khama ma tobega naka nquum khama ma* tshàoa ghùie; gataga méé tu dtcòman koe qari-qariè, ãe tu ko ma xгаа-xгааèa khama, naka tua qãè-tcaoa-máákuan cgoa cg'oèa nqáése.

⁸ Bóò méé tu, naka i cúí khòè ga táá khòèan di xгаа-xgaan hêé, naka káa hùì qàe-qaekuan hêéthêé tséékagu naka qáé tu u guu. Khòèan di tc'ëe-kg'áman hêé naka ncêem nqòóm di qarian hêéthêé ne ko xùri, a Kreste ba xùri tama. ⁹ Nqari ba cg'oèa hãase Gam koe x'ãèa hãa ke, Gam dim tc'árom koe, ¹⁰ tu Gam koe Gam di cg'oèa kg'òèan máàèa hãa, ncêe wèé qarian hêé naka wèé tc'ãa-cookg'aiian hêéthêé di Tcúú ii ba. ¹¹ Gam koe tu kò gataga q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa, q'ãe nqãa-qgai khòokus khòèan tshàu ka kúruè tama sa, igaba Krestem ka kúruèas q'ãe nqãa-qgai khòokus koe tu guu a tc'árom dim cgàam koe tcg'òòèa. ¹² Krestem cgoa tu kò tcguú-tcguukus koe kg'ónòè, igaba tu kò Nqarim ncêe Kreste ba x'ooan koe ghùiam di qarian koe dtcòm, a gaas dtcòms koe guu a *tcguú-tcguukus koe* Gam cgoa ghùiea. ¹³ Gatu di chibian koe hêé naka gatu dim cgàam di q'ãe nqãa-qgai khòèe taman hêéthêé koe tu kò x'óóa hãa, Me kò Nqari ba Krestem cgoa kg'òèekagu tu u, a gatá di chibian wèé ga qgóóa máá taa hãa, ¹⁴ a kò ãe gatá di chibian góáèas tcgãya sa tchùua tcg'òò, gaas di x'áè-kg'áman cgoa, a ba a xgàus koe xgàu ana hãa. ¹⁵ *Gaas xgàus koem kò Nqari ba tc'ëan di xu* tc'ãa-cookg'ai xu qariga xu di ncòo-gàban xhùu cgae xu a qg'aè-cgaekagu xu, a ba a wèém khòem cookg'ai koe sau-cgaekagu xu, a kò Tàà-kg'aom ii sa x'ái xu.

Krestem cgoa x'óó sa hêé naka Gam cgoa kg'òè sa hêéthêé e

¹⁶ Gaa domka méé tu táá cúí khòè ga kgoara máá naka i xgàè-kg'am tu u guu ãe tu ko tc'óò a ko kg'áas koe, dtcòm-kg'ao ne dis kòès dim cáím ka igaba, kàbam nxoem dis kòès ka igaba, Sabata dim cáím kaga igaba. ¹⁷ Ncêea hààko zi guú zi di sòm-c'ana a, igabagam tc'áro ba Krestem di me e. ¹⁸ C'ëe khòèa ne hàna, cg'aré-cg'arese kg'oana a, a moengelean i gha dqòm sa ko qaa. Eë ne bóò hãa guúan ka ne ko bóò-boose, a ne a ko gane dim cgàam di tc'ëan ka káa hùise tc'amaka bóòse. Táá méé ne téé-q'oos ãe tu úúa sa sèé cgae tu u guu. ¹⁹ *Tc'árom dim* Tcúú ba ne qgóó tama. Wèém tc'áro ba ko Gaam Tcúúm koe guu a kai, a ba a q'amku-q'ooa ba hêé naka qg'áía ba hêéthêé ka qari-qari a qgóóa xg'aeè, a ba a ko ãem ko ma Nqari ba tc'ëe khama ma kai. *Ke méé tu gane ka nquú ka hãa.*

²⁰ Krestem cgoa tu x'óóa hãa, a nqòóm di qarian koe kgoaraèa hãa. Dùús domka tua ko nxãaska ncêem nqòóm di tu iise kg'òèa máá, a gaam di x'áè-kg'áman komsana, ncêe ko

máá: ²¹ “Táá tshàu cgoa qgóó guu! Táá xám guu! Táá cúu-cuuse guu!” ta ko méé e. ²² Ncêe x'áè-kq'áma nea ko guù zi ka kg'ui ncêe tséékaguè zi ko xg'ara ne gha kaà zi, x'áè-kq'áman hêé naka xgaa-xgaan hêéthêéa khóèan koe guua. ²³ Ncêe ne khóè ne ko nqárian qámsea máá, a ne a ko cg'aré-cg'arese, a gane di tc'aróan koe qgóósea hãa, khama i ncêe x'áè-kq'áman q'ãa di tc'ëan koe guua khama ii, igaba i qarian úú tama, cgàam ncàma hãa sa i gha xgáè di i.

Kabas kg'òè sa Krestem koe (3-4)

3

¹ Nxãakamaga tu kò Krestem cgoa ghùèa hãa ne méé tu nxãaska guù zi tc'amaka hàna zi koe tòón tcáo, ncêe Krestem hàna, a kg'àòm x'òàm Nqarim dim xòè koe ntcòe koe. ² Guù zi tc'amaka hàna zi koe tu tc'ëa tu tòó, nqóómkg'ai di zi guù zi ka tamase. ³ X'óóa tu hãa, i gatu di kg'òèan Krestem cgoa Nqarim koe chómsea hãa ke. ⁴ Ncêe Krestem, ncêe gatu dim kg'òèm kò x'áise, ne tu gha gatu igaba thêé nxãaska Gam cgoa x'ààn koe x'áise.

⁵ Guù zi èe nqóómkg'ai di ii zi méé tu nxãaska x'ooan koe tcãa: cg'aràn hêé, cg'ãè cauan hêé, tshúù zi tc'ëe zi hêé, cg'ãè tc'ëan hêé, naka cèèan hêéthêé e, ncêe kúrúa mááseèa hãa nqárian qámsea máá di i. ⁶ Ncêe guùan domka i ko Nqarim di xgóàn èe komsana Me tama ne koe hàà ke. ⁷ C'èe x'aè ka tu kò gazi guù zi ka tc'ãà-cookg'aiè, a gazi koe kg'òè. ⁸ Igaba méé tu ncêeska gatu igaba wèé guùan ncêeta ii aagu: xgóàn hêé, c'ee-c'ëan hêé, cg'ãè tc'ëan hêé, cóèkuan hêé, saucgaekaguko kg'uiian hêéthêé e; guùan ncêe wèé méé tu kg'áma tu koe táá tcg'óó guu. ⁹ Táá tshúù-ntcôa-mááku guu, gatu dim tc'aróm ncii ba tu nxôoa tcg'òóa hãa, gam di zi tséé-kq'ám zi cgoa ke, ¹⁰ a tu a kabam tc'aró ba hàna hãa, nxãasega tu gha kaba-kabae, a gatu ka q'ãa Me, a bóòse-q'ooan Gaam èe Kúrú-kq'aom ii di x'áia hãa ka. ¹¹ Gerikan hêé naka Jutan hêéthêé di q'aa-q'ooa nea Gam koe hãa tite, q'ãe nqãa-qgai khòèa ne hêé kana q'ãe nqãa-qgai khòèe tama ne hêé, c'èe zi qhàò zi di ne hêé, nqúù ka x'ãèa khóèan* hêé, qãàn hêé naka qãà taman hêéthêé e, igabam Krete ba wèé Me e, a ba a wèéan koe ga hàna.

¹² Gaa domka, Nqarim nxará tcg'òóa máásea hãa tu khóè tuè, tcom-tcomsa naka ncàm-ncamsa tu, hãakaguse tu thòò-xama-máákua ne, qãèan hêé, naka cg'aré-cg'aresean hêé, naka kgàesase qgóósean hêé naka qáo tcáoan hêéthêé cgoa. ¹³ Gatu ka c'èe ne cgoa méé tu tsééa xg'ae, naka ncêe c'èe khóèan cgoa tu kò c'èes guu sa úúa hãa ne méé tu qgóóa mááku. Eëm ma Nqari ba ma qgóóa máá tua khamaga ma méé tu gatu igaba gatà ma kúrú. ¹⁴ Wèé zi guù zi ncêe zi tc'amkg'ai koe méé tu ncàmkuian hãa, ncêe ko wèé zi guù zi cg'òèase qáéa xg'ae e.

¹⁵ Krestem di tòókuan méé i tcáoá tu tc'ãà-cookg'ai, ncêe tu ma cúim tc'aróm di ii, a tòókuan koe tciièa khama. Ke tu qãè-tcaoa máá Me. ¹⁶ Krestem dim kg'ui ba méém gatu koe qguùase x'ãè. Xgaa-xgaaku tu naka tchàno-tchanoku wèé tc'ëan cgoa, naka tua Pesaleman hêé, naka ciian hêé, naka tc'ëan di ciian hêéthêé tcáoá tu q'oo koe qãè-tcaoa-máákuan cgoa Nqari ba nxáèa máá. ¹⁷ Naka dùús wèés èe tu ko kúrú sa, kg'uiian koe ga igaba kana tsééan koe ga igaba, méé tu wèéa sa ga X'aigam Jesom dim cg'òèm koe kúrú, naka tua Gam koe guu na Nqarim Xòò ba qãè-tcaoa máá.

Khóè zi hêé naka khóè xu hêéthêé e

¹⁸ Khóè saoè, gasao di xu khóè xu sao máàse, ncêe i ma X'aigam koe ma kg'anoa hãa khama.

¹⁹ Khóè xaoè, gaxao di zi khóè zi xao ncàm naka xaoa táá thòò-xamkagu zi guu.

Cóán hêé naka xòò ga ne hêéthêé e

²⁰ Cóá tuè, gatu ka xòò ga ne wèé zi guù zi koe komsana, nxãa sa ko X'aiga ba qãè-tcaokagu ke.

* 3:11: nqúù ka x'ãèa khóèan - Gerika sa ko “Sekithia” témé.

²¹ Cóán ka xòò ga xaoè, táá cóán xgàè guu, naka i nxãasega táá tshúù-tcao guu.

Qãàn hěe naka x'aigan hěéthěe e

²² Qãa tuè, gatu ka q'òòse ga ne nqóòm di ne tu komsana wèè zi gúù zi koe. Ncěe gúùan méé tu kúrú, gaan di tcgáian gatu koe tòóa hãas ka tamase, kana cgómkuan tu gha hòò cgae e domka tamase, igaba méé tu wèè tcáóa tu cgoa kúrú u, X'aiga ba q'áòà hãase. ²³ Dùús wèès ěe tu ko kúrú sa méé tu wèè tcáóa tu cgoa tséé, X'aiga ba ko tsééa máá khama, khóèm ka tamase. ²⁴ X'aiga ba gha ěem Gam di ne khóè ne tòóa máána hãa sa kabì máákus iise máà tu u sa tu q'ana hãa khama. X'aigam Kreste Me e ncěe tu ko tsééa máá ba khama. ²⁵ Wèém khóèm ěe ko cg'ãèan kúrú ba gha suruta kabìe gam di cg'ãèan domka, *Nqari ba khóèan tãákase qgóó tama khama.*

4

¹ X'aiga xaoè, gaxao di qãàn méé xao ěe tchàno ii a qãè ii sa máà, gaxao igaba xao q'ana hãa, X'aiga ba xao nqarikg'ai koe úúa hãa sa ke.

C'ěe x'áè-kq'árna ne

² Gatu di còrèan tu qarika qgóó, naka gaan koe kòresea hãa, naka *Nqari ba* qãè-tcaoa máá. ³ Naka tu gataga còrèa máá xae e, nakam gha nxãasega Nqari ba gaxae di kg'uian nquu-kq'árna xgobekg'ama máá, naka xae Krestem ka chómsea tseeguan nxàe, ncěr gaan domka qáèèa a. ⁴ Còrè nakar nxãasega tchànose nxàea tcg'òò o, ncěe i ko ma qaase khama. ⁵ ěe tchàa koe hàna ne méé tu tc'ěegase tséé cgoa, wèém x'áè ba cg'oèase tséékagu na. ⁶ Gatu di kg'uian méé i wèè x'áè ka cgómkuan ka cg'oèa hãa, tãbean cgoa tsãubeèa hãase, nxãasega tu gha q'ãa, ntama tu gha ma wèém khóè ba xoa sa ka.

Còò di zi tsgámkaguku zi

⁷ Wèé tchòà nem gha Tigiko ba tíi ka bìrí tu u, ncàm-ncamsam qõe ba, a tcom-tcomsam tséé-kq'ao ba, a gaxae khama ma qãà ba X'aigam koe. ⁸ Gaa domkar ko gatu koe tsééa úú me, ntama xae ma hãa sa tu gha nxãasega q'ãa ka, me gha gataga gatu di tcáóan ghùì-ghui. ⁹ Onesimom cgoam ko síi, tcom-tcomsa, a ncàm-ncamsam qõe ba, ncěe gatu ka c'ěe ba. Wèé zi gúù zi ncěe koe ko kúrúse zi ka tsara gha bìrí tu u.

¹⁰ Tíi khama qáèèam Arisetareko ba ko tsgámkagu tu u, me ko Marekom Barenabasem ka qõese ba thěe tsgámkagu tu u (nxãakamaga tu x'áè-kq'árna hòòà, ncěe hààm kò ne méé tu qãèse hààkagu me di i). ¹¹ Jesom, ncěe ko Juseto ta ma tciiè ba, nxãam igabam ko tsgámkagu tu u. Nooa xu Jutá* xu xu u ncěe ko Nqarim di x'aian koe tíi cgoa tsééa xg'ae xu, a gataga tíi koe kaisa hùikuan úúa hãa xu. ¹² Epaferasem ncěe gatu ka c'ěe ba, a Jeso Krestem dim qãà ba ko tsgámkagu tu u. Wèé x'áè kam ko qarika còrèa máá tu u, wèéan ěem ko Nqari ba tc'ěe koe tu gha qarika téé, a gha *dtcòma tu koe* kaia hãa, a wèè tcáóa tu cgoa Gam koe dtcòm ka. ¹³ Kaisa tsééan ěem ko gatu hěe naka Laodikea di ne hěe naka Hierapolise di ne koe hěéthěe tcãà tcáo a kúrú koe ra ko gam ka nxàea tseegukagu. ¹⁴ Ncàm-ncamsam Lukam naaka di ba hěe, nakam Demase ba hěéthěe tsara ko tsgámkagu tu u.

¹⁵ Tíi qõe ga ne Laodikea koe hàna ne méé tu tsgámkagu, naka Nimefase sa hěe naka kerekes gas dim nquum koe ko xg'aes ga sa hěéthěe e.

¹⁶ Ncěes tcgãya sa tu ko nxará máàèa xg'ara ne méé tu kúrú nakas gataga thěe kerekes Laodikea di sa nxará máàè si. Naka tu gatu tcgãyas Laodikea koe guua sa nxará.

¹⁷ Naka gataga Arekipo ba bìrí naka máá: “Q'òé méé tsi naka ěe tsi ko X'aigam koe máàèa tsééan xg'ara-xg'ara,” témé.

¹⁸ Tíi Paulo ra ko ncěe tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Tiri táùan tu tc'ěe-tc'ěese. Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

* **4:11:** Jutá - Gerika sa ko máá: “q'ãe nqãa-qgai khòòèa xu,” témé.

1 TESALONIKA NE

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Tesalonika ne koe

Tée-cookg'ai sa

Tesalonika ba kò x'áé-dxoom Roma ne di me e, Maketonia koe hàna ba. Paulo ba kò gaa koe xga-xga, ãem ko Filipi koe guu ka, si kò kereke sa gaa koe tshoa-tshoase (Tsee 17:1-9).

Kái ne qhàò zi di ne kò Juta ne di cauan koe tcãan tcaoa hãa, a kò Paulom di xga-xgaan komsana, igaba ne kò Juta ne tshoa-tshoa a tauan tcãa a ne a ntcoeku. Paulo ba kò Tesalonika koe chùia tcg'òóè, a ba a Berea koe qõò (Tsee 17:10). Gaa koem kò hànaa, a síi Korinta koe tcãa, kam kò Paulo ba gam ka c'ẽem Timoteom koe tchõan kóm, Tesalonika koe hànas kerekes di téé-q'ooan ka.

Tc'ãà dis tcgãyas Paulom di sa kò Tesalonika ne góá mááèa hãa, gaa koe hãa ne dtcòm-k'ao nes gha ghùi-ghui tcáó, a sa a ntcàm ne ka. Gane di dtcòmàn hẽe naka ncàmkuan hẽéthẽe di tchõa nem ko qãè-tcaoa máá. Tc'ẽe-tc'ẽesekagu nem ko, kg'õès ãem kò gane cgoa hãa x'aè kam kò kg'õè sa, a ba a kò nxãaska Kreste ba gha n-cáma hàà di zi tẽe zi ãe kò ghùièa hãa zi xoa. C'ẽes tẽe sa kòò máá: “Dtcòm-k'ao nãe kò Krestem hàà tama cookg'ai koe x'óóa hãa ba gha kháè chõò tama kg'õèan úúa?” témé sa. Si kò c'ẽes tẽe sa máá: “N-cáma ba gha Kreste ba gaicara kabise a hàà?” témé. Paulo ba kò ncẽem x'aè ba sèe a bìrí ne, nqooa hãase méé ne tséé sa, nqòò sa úúa hãase Kreste ba gha kabise a hàà di sa.

Qaa-qaa sa kg'uia ne:

- ncàmku

- Jeso ba ko gaicara kabise a hàà (1:10; 3:13; 4:13-5:11)

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Qãè-tcaoa máákuan hẽe naka dqòmkuan hẽéthẽe e (1-3)

- Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'õè sa (4:1-12)

- Xga-xgaan Krestem di hààn di i (4:13-5:11)

- Còò di ghùi-ghui-tcáókua ne (5:12-28)

Qãè-tcaoa-máákuan hẽe naka dqòmkuan hẽéthẽe e (1-3)

Tsgàmkguku zi

¹ Paulo ra a, a Silefano* ba hẽe naka Timoteo ba hẽéthẽe tsara cgoa hãa, xae ko ncẽes tcgãya sa Tesalonika dis xg'aes nãe Nqarim gatá ka Xõò ba hẽe naka X'aigam Jeso Kreste ba hẽéthẽe tsara koe hãa sa góá máá, a ko máá: Cgómkuan hẽe naka tòókuan hẽéthẽe méé i gatu cgoa hãa, témé.

Tesalonika ne dis kg'õè sa hẽe naka dtcòm sa hẽéthẽe e

² Wèéa tu domka xae ko wèé x'aè ka Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ko sixae di còrèan koe gatu ka kg'ui, ³ a ko Nqarim gatá ka Xõòm cookg'ai koe wèé x'aè ka tc'ẽe-tc'ẽese: gatu kúrúa hãa tsééan dtcòmàn di hẽe, naka gatu di tsééan ncàmkuan di hẽe, naka gatá òm X'aigam Jeso Krestem koe nqòòan ka tu qarika tẽes ka hẽéthẽe e.

⁴ Tíi qõè ga tu Nqarim ka ncàmmèa tuè, q'ana xae hãa nxáram tcg'òó tua hãa sa *Gam di tu gha ii ka*. ⁵ Sixae di qãè tchõa nea kò gatu koe kg'ui iise cúí hàà tama khama, igaba i kò qarian cgoa hẽe, Tcom-tcomsam Tc'ẽem cgoa hẽe naka kaisa tcoman cgoa hẽéthẽe hàà. Tu q'ana hãa nta xae kòò ma gatu xg'aeku koe gatu domka kg'õè sa. ⁶ A tu a kò hàà sixae hẽe naka X'aiga ba hẽéthẽe di tu serè-k'ao tu kúrúse. Eèta i kò ma xgàrakuan hãa

* **1:1:** Silefano - Silefanom di c'ẽe cg'õèa nea Silase e.

igaba tu kò Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guua qãe-tcaoan cgoa kg'ui ba séèa mááse khama. ⁷ A tu a kò ncëem dàòm ka, wée ne dtcòm-kg'ao ne Maketonia hée naka Akaia héeéthée koe hàna ne koe x'ái sa kúrúse. ⁸ X'aigam dim kg'uim gatu koe guua ba kò Maketonia hée naka Akaia koe héeéthée cúí síí tama, igabaga i kò gatu di Nqarim koe dtcòmàn wée za ga q'ãaè, nxãasega i gha c'ëe guù xae gha nxàe sa táá qaase ka. ⁹ Gaa nea ko gane ka nxàe, nta tu kò ma hàakagu xae e sa khama. A ne a ko gataga nxàe, nta tu kò ma kúrúá mááseèa hãa nqàrian ma tcg'oaragu a Nqarim koe ma kàbise sa, a síí kg'òèa hãa a tseegu dim Nqari ba tséèa máá sa, ¹⁰ naka tu ma Cóásem nqarikg'ai koe gha guu a hàà ba ma qãà hãa sa, ncëem kò x'ooan koe ghùì ba, Jesom ncëe hààko xgòàn koe ko kgoara ta a ba.

2

Paulom di tséèa ne Tesalonika koe

¹ Tíí qõe ga tuè, q'ana tu hãa, sixae dis dàras gatu xae kò dàra tu ua hãa sa kò kg'amaga di tama sa. ² Hàà tama xae hãa cookg'ai koe xae kò ma Filipi koe xgàràè sa hée, naka xae kò ma sau-saugase qgóòe sa héeéthée tu q'ana hãa. Igaba xae kò sixae dim Nqarim koe qarìan hòò, a qãe tchòàn kgoarasease kg'ui cgoa tu u, èeta i kò ma kaisa ntcoekuan hãa igaba. ³ Sixae di xgaa-xgaa ne kàma, kana cg'urìgam dàòm di, kana kàan di tama khama. ⁴ Igaba xae ko Nqarim ka tcommèa hãa, a xae a qãe tchòàn xgaa-xgaan dis tséé sa máàèa hãa khama ma kg'ui, khòèan xae gha qãe-tcaokagu ka tamase, igabaga xae gha Nqari ba qãe-tcaokagu ka, ncëe ko tcáóa xae kúrúá bóò ba. ⁵ Tu q'ana hãa, wée x'aè ka xae kò táá qàe-qaekuan di kg'uian cgoa hàà cgae tu u sa, a xae a kò táá sixae di tsééan kúrú, c'ëe guù xae gha gatu koe hòò domka - Nqari ba sixae dim tééa-máá-kg'ao Me e! ⁶ Gataga xae kò khòèan ka xae gha dqòmè sa qaa tama, gatu kaga igaba kana c'ëe khòèan kaga igaba.

⁷ Krestem di xae x'áè úú-kg'ao* xae iise xae ga kò kái guùan qaa cgae tua hãa, igaba xae kò gatu xg'aeku koe tc'aua xae khòè xae e, khòès gas di cóán ko qãèse q'òés khama ma. ⁸ A xae a kò kaisase xgónè tua hãa, domka xae kò kg'ónòsea hãa, táá xae gha Nqarim di qãe tchòàn cúí máà tu u ka, igabaga xae gha thée sixae di kg'òèan tcg'òóa máá tu u ka, tseegukaga tu kò sixae koe kaisase ncàm-ncamsa tu u khama. ⁹ Qanega tu q'ana hãa, tíí qõe ga tuè, sixae di tsééan hée naka qóm cgoa qgóókuan héeéthée ka. Nqarim di qãe tchòàn xae kò xgaa-xgaa tu u, a xae a kò ntcúú ba hée naka koaba ba héeéthée tséé, táá xae gha gatu ka c'ëe ga qóm ba qgóókagu ka.

¹⁰ Gatu hée naka Nqari ba héeéthéea gha ncëes guù sa nxàe tseegukagu, sixae di qgóòse-kg'áma ne kò gatu dtcòm-kg'ao tu koe q'ano o, a tchàno o, a cúí cg'uri ga úú tama khama. ¹¹ Gataga tu q'ana hãa, xae ko ma gatu ka c'ëem wée ba ma qgóó sa, èem ko ma cóán ka xòò ba ma cóán qgóó khamaga ma, ¹² naka xae kò ko ma ntcàm, a korè, a ko Nqarim koe ma qarika bìrí tu u sa héeéthée e, Nqari ba kg'anoa hãas kg'òè sa tu gha kg'òè ka, ncëe ko Gam di x'aian hée naka x'áàn héeéthée koe tcii tu u ba.

¹³ Nqari ba xae ko chòò tamase qãe-tcaoa máá, èe xae kò kg'ui ba xgaa-xgaa tu u ka tu kò cààm tshàua máá me khama. Khòèan koe guua hãam kg'uim iise tamase, igaba Nqarim koe guuam kg'uim iise, ncëem tseeguan kaga ii khamaga ma, Nqarim ncëe ko gatu dtcòm-kg'ao tu koe tséé ba. ¹⁴ Tíí qõe ga tuè, Jutea koe hàna zi kereke zi Nqarim di zi, ncëe Jeso Krestem di zi koe kúrúsea hãa sa gatu koe thée kúrúsea. Gatu di ne khòè ne ka tu kò xgàràè, ncëe gane kò ma Juta ne ka ma xgàràè khamaga ma. ¹⁵ Juta ne ncëe kò X'aigam Jeso ba hée naka porofiti xu héeéthée cg'òo, a xhàigu xae e ne, ncëe Nqari ba qãe-tcaokagu tama ne, a ko wée khòèan cgoa ga ntcoeku ne. ¹⁶ Xgáè-kg'am xae e ne ko, nxãasega xae gha táá táá zi qhàò zi di ne cgoa kg'ui, ne kgoaraè ka. Ncëem dàòm ka i ko wée x'aè ka gane di chibian càuse a cg'òè. I ncëeska Nqarim di xgòàn còò dis ka hàà cgae nea.

Paulo ba gaicara Tesalonika ne dàra kg'oana

* 2:7: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, xòm x'aè-coan xae kò gatu cgoa q'aa-q'aaèa hãa, i kò tc'áróa xae gatu xg'aeku koe káa a, tc'ëea xae ka tamase. Xae gaa domka kaisase xgónè tua hãa, a ko wèé qaria xae cgoa x'ãà máá, gaicara xae ga bóò tu u sa, ¹⁸ síí cgae tu u kg'oana xae kò hãa khama. Tíí Paulor tc'áróa kò kái q'oro tc'ëea hãa, síí cgae tu ur gha sa, igabagam kò satana ba xgàè-kg'am xae e. ¹⁹ Kháé sa nxãaska sixae dis nqòò sa, kana qãè-tcao sa, kana x'aian dis cába sa, ãe xae gha X'aigam Jesom kò hàà ne xae gha dqomse cgoa sa dùú saa? Gatu tama tua? ²⁰ Tseeguan kaga xae ga dqomse cgoa tu u, tu ko qãè-tcaokagu xae e.

3

¹⁻² Eë xae ko ncëes gúù sa qóma máá xaea hãa sa bóò, ka xae kò nxãaska bóò tcg'óó, sixae ka qõesem Timoteo ba xae gha tsééa úú sa, ncëe sixae khamaga ma Krestem di qãè tchõàn xgaa-xgaa koe Nqarim dim tséé-kg'ao ba, xae gha sixae cuiaga Atene koe hãa ka. Ncëes gúù sa xae kò bóò tcg'óó, síím gha gatu di dtcòman koe qari-qari, a korè tu u ka, ³ nxãasega i gha táá cúí-kg'áia tu ga ncëe zi xgàraku zi domka tééa dìbi ka. Gatu igaba tu qãèse q'ana hãa, ãe zi xgàraku zim Nqari ba kgoara máá taà hãa sa khama. ⁴ Eë xae ko qanega gatu cgoa hãa ka xae kò x'aèan cookg'ai koe ga bìrí tua hãa, hààko x'aè ka ta gha xgàràè sa, si ncëe sa kúrúsea, ãe tu ma q'ana hãa khamaga ma. ⁵ Gaa domkar kò, ãer ko bóò si ncëes gúù sa qóma máá tea hãa ka, *Timoteo ba* gatu koe tsééa úú, nxãasega xae gha gatu di dtcòman ka q'ãa ka, qàe-qaeku-kg'ao ba gha c'èedaoka qàe-qae tu u, i ga kò sixae di tsééan kg'amaga di i khama.

⁶ Igabam ncëeska Timoteo ba kabisea hãa, a qãè-tcaokagu xae e ko kg'uiian cgoa hààra máá xaea hãa, gatu di dtcòman hëé naka ncàmkuian hëéthëé di i. Gatagam kò thëé bìrí xae e, wèé x'aè ka tu ko qãè-tcaoan cgoa tc'ëe-tc'ëese xae e, a bóò xae xgónèa hãa sa, ncëe xae ma sixae igabaga ma bóò tu xgónèa hãa khamaga ma. ⁷ Tíí qõe ga tuè, gaa domka xae kò gaxae di qóman hëé naka xgàrakuan hëéthëé wèé q'oo koe gatu di dtcòman ka qgài-qgai tcáòè. ⁸ Ncëe X'aigam koe tu kòò qarika tõe, ne xae gha nxãaska ncëeska sònòà dìbi a kg'òèan hòò khama. ⁹ Nqari ba xaea gha ntama ma tc'ãòase gatu domka cam tshàua máá! Kaisase xae ko Gam cookg'ai koe gatu ka qãè-tcao. ¹⁰ Koaba ba hëé naka ntcùú ba hëéthëé xae ko qarika còrè, gatu cgoa xae ga xg'ae a bóò tu u sa, nxãasega xae gha ãe gatu di dtcòman koe tcàoa hãa sa càua máá tu u ka.

¹¹ Ke méé tsara ncëeska gatá dim Nqarim, ncëe gatá ka Xòò ba hëé, nakam gatá dim X'aigam Jeso ba hëéthëé tsara dàò ba kg'ónòà máá xae e gatu koe xae gha síí di ba. ¹² Gataga méém X'aiga ba gatu ka c'ëea ne koe hëé naka wèé khóèan koe ga hëéthëé kúrú naka i gatu di ncàmkuian càuse naka kái, ncëe xae sixae ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Nxãasegam gha Nqarim gatá ka Xòò ba gatu di tcáóan qarian máà, tu gha kààn chibi, a tu a gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa ii, ãem gha ko gatá dim X'aigam Jeso ba Gam di ne tcom-tcomsa ne wèé ne cgoa hàà ka.

Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'òè sa (4:1-12)

4

¹ Ncëeska còò dis ka, tíí qõe ga tuè, sixae koe tu xgaa-xgaasea hãa, nta méé tu ma kg'òè naka tua X'aiga ba qãè-tcaokagu sa, si ncëe sa gaas kúrú tu kos ga si i. Igaba xae ko X'aigam Jesom koe dtcàrà a ko korè tu u, a ko máá: ncëes gúù sa méé tu qarika kúrú, témé. ² X'aigam Jesom di qarian ka xae kò x'áè-kg'áman máà tu u sa tu q'ana hãa khama.

³ Ncëea Nqarim ko ma tc'ëe ga a khama, tcom-tcomsakaguè tu gha sa: nxãasega tu gha cg'arán koe ncèèsea hãa ka, ⁴ nakam wèém khóè ba tcom-tcomsa a tcommèa hãam dàòm ka gam dis khóès cgoa kg'òè, ⁵ cg'ãè zi tc'ëe-kg'ám zi tcáóa ba ka ncàmmèa hãa zi kúrú ka tamase, cg'ãè tc'ëe ne khóè ne Nqari ba c'úua hãa ne ko hëé khama. ⁶ Nakam gha nxãasega táá cúím khóèm ga ba ncëes gúùs ka gam ka c'ëe ba chibian kúrú cgae guu, kana kàa me guu. X'aiga ba gha ãeta ii chibian wèé ko kúrú ne xgàra ke, ncëe xae nxãakamaga ma bìrí

tua hãa a ma nxàea tseegukagua hãa khamaga ma. ⁷ Hàa ta gha q'ano tamase kg'òè kam Nqari ba tcii ta a tama khama, igaba ta gha hàà tcom-tcomsas kg'òè sa kg'òè ka a. ⁸ Gaa domkam gha ãe ko ncãe xgaa-xgaan xguì ba, khòem ko mée sa xguì tama, igabam gha ko Nqarim ko mée sa xguì, *Nqarim* ncãe ko Gam dim Tcom-tcomsam Tc'ëe ba máà tu u ba.

⁹ Ncãeska gatu ka ncàmkuian ka: qaase tama ia góá xae ga máà tu u sa; Nqarim ka tu nxãakamaga xgaa-xgaaèa hãa, tu ga ma ncàmku sa khama. ¹⁰ A tu a ko tseeguan kaga wèe ne dtcòm-k'ao ne Maketoniam wèem di ne koe ncãe sa kúrú, igaba xae ko dtcàrà tu u, tí qõe ga tuè, kaisase tu gha gatà hëe sa.

¹¹ Gataga xae ko thëe korè tu u, kgàea hãas kg'òè sa tu ga kg'òè sa, nakam wèem khòe ba gam di zi tsée zi gam ka kúrú naka baà tshàua ba cgoa tséèa máàse, ncãe xae ma x'áè tua hãa khama. ¹² Naka tua gha nxãasega c'ëe ne khòe ne ka tcommè, naka tua táá c'ëe khòean dtcààsea hãa guu.

Xgaa-xgaan Krestem di hààn di i (4:13–5:11)

¹³ Tí qõe ga tuè, tc'ëe tama xae hãa ãe x'òma hãa ne ka tu gha c'úua hãase hãa sa, nxãasega tu gha táá thòò-tcaoase kg'ae ka, gane ãe ngòòan úú tama ne khama ma. ¹⁴ Ncãe Jesom xg'ao x'óó a x'ooan koe tãea hãa sa ta kòò dtcòm, ne ta ko thëe dtcòm, Nqarim gha gane ãe Gam koe x'òma hãa ne Jesom cgoa óá sa. ¹⁵ Ncãea X'aigam dim kg'uim nxàe xae kom ga me e khama, ncãe ko máá: gatá ncãe kg'òèa a qaùà hãa ta cuiskaga ãe x'òma hãa ne ka tc'ãà naka síí hãa tite, ãem gha ko X'aiga ba hààm cárm ka. ¹⁶ X'aiga ba gha nqarikg'ai koe guu a kaiaam dòm cgoa xõa, kaiaam moengelem dim dòm ba hëe naka Nqarim dim nxãam di q'auan cgoa hëéthëe e, ne gha ãe Krestem koe x'óóa hãa ne tc'ãà a ghùie khama. ¹⁷ Nxãaska ta gha gatá ãe kg'òèa a qaùà hãa ta gane cgoa xg'ae-xg'ae a túú-c'òòs q'oo koe hãase ghùie, a síí X'aigam cgoa tc'ãà q'oo koe xg'ae, a ta a gha gaa koe guus ka chòò tamase X'aigam cgoa hãa. ¹⁸ Gaa domka mée tu ncãe kg'uiian cgoa qgài-qgai tcáóku.

5

X'aigam di hààn kg'ónòsea máá

¹ Tí qõe ga tuè, ncãe zi guú zi gha hàà kúrúse x'aèan hëe naka cáman hëéthëe ka xae ga góáa máà tu u sa qaase tama. ² Gatu igaba tu qãese q'ana hãa, X'aigam dim cárm ba gha ts'ãà-k'g'aom ko ma ntcúú ka hàà khama ma hàà cgae tu u sa khama. ³ C'ëe ne khòe ne gha máá: “Wèe zi guú zia qãese hãa, ta qãe qgài koe hãa,” témé. I gha kúúga cg'ãèan hàà cgae ne, ncàan úúas khòes ábàn di thòòan ka ko kúúga hàà cgaeès khama ma, ne cuiskaga nxanagu ana hãa tite.

⁴ Igabaga tu gatu ntcúús q'oo koe hãa tama, tí qõe ga tuè, me cuiskaga ãem cárm ba ts'ãà-k'g'aom ga ma arekagu tua hãa khama ma arekagu tu u tite. ⁵ Wèéa tu ga x'áàm di tu cóá tu u, a koaba di tu cóá tu u khama. Ta ntcúú kana dcúú-qoms di ta cóá ta tama ta a. ⁶ Ke mée ta táá x'òma hãa guu, c'ëe ne khama, igabaga mée ta kókòà hãa, naka qgóósean úúa hãa. ⁷ Eë ko x'óm ne ko ntcúú ka x'óm, ne ko ãe ko ngàre ne ntcúú ka ngàre khama. ⁸ Igaba ta gatá koaba di ta a, ke mée ta qgóósean úúa hãa naka ta dtcòmàn hëe naka ncàmkuian hëéthëe dxúua ta ko ncèèa máás guús khama ma hãa, naka taa kgoarakuan dis ngòò sa tcúúa ta ko ncèèa máás cábas khama ma cába. ⁹ Nqari ba Gam di xgòàn ka ta gha xgàràe ka nxará tcg'òó ta a tama khama, igabaga ta gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe kgoarasean hòò ka a. ¹⁰ Ncãe kò x'óóa máá ta a ba, ãem ko hàà x'aè ka ta gha nxãasega Gam cgoa xg'ae a kg'òè ka, kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba*. ¹¹ Ke mée tu gaa domkaga ncãe tu ko hëe khamaga ma korèku naka hùiku.

Còò di ghùì-ghui-tcáókua ne (5:12-28)

* **5:10:** kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba - Gerika sa ko máá: “kókòà ta ga hãa kana ta ga x'òma hãa igaba,” témé.

¹² Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, ãe ko gatu xg'aeku koe tsée ne khòe ne mée tu tcom sa, gane ãe X'aigam koe tc'ãà-cookg'ai tua hãa a ko tchàno-tchano tu u ne. ¹³ Eẽ ne ko kúrú tséean domka mée tu kaisa tcoman hée naka ncàmkuhan hěéthěe cgoa qgóó ne. Gatu xg'aeku koe mée tu tòókuan cgoa hãa. ¹⁴ Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, a ko máá: Eẽ ko xg'ám-kg'aiate ne tchàno-tchano, ãe ko sau-cgaese ne korè, ãe kg'amka ne hùi, naka wée ne khòe ne koe qáo tcáo ii. ¹⁵ Bòò mée tu naka i táá cúí khòe ga c'ëean kúrú cgae ana cg'ãean domka cg'ãean kúrú cgae e guu, igaba mée tu wée x'aè ka, gatu ka c'ëe ne hée, naka wée khòean ga hěéthěe tu ga ma qãean kúrú máá sa x'ãà máá.

¹⁶ Wée x'aè ka mée tu qãe-tcaoa hãa, ¹⁷ naka tua wée x'aè ka còrè. ¹⁸ Wée zi xg'aeku zi koe mée tu Nqari ba qãe-tcaoa máá, ncëea gatu kam ma Nqari ba Jeso Krestem koe ma ncàmà hãa ga a ke.

¹⁹ Táá mée tu *Tcom-tcomsam* Tc'ëe ba xgàe-kg'am guu, ²⁰ naka tua táá porofitan ntcoe guu. ²¹ Wées guù sa mée tu qãese bóòà tcg'òó, naka ãe qãe ii sa qgóóa qari. ²² Qgóóse mée tu wées guùs ãe cg'ãe iis koe.

²³ Nqarim tòókuan di ba méém Gam tc'áro-tc'aro ka kúrú tu u naka tu wée zi dào zi koe tcom-tcomsa ii: gatu di tc'ëean hée, naka tcáoan hée, naka tc'ároan hěéthěe wée mée i qãese qgóóe, naka ia táá cúís chibis ga sa úú guu nakam nxãakg'aiga síí gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba hàà. ²⁴ Nqarim ncëe tcii tua hãa ba tcom-tcomsa Me e, khamam gha ãem nqòókagu tua hãa sa kúrú.

²⁵ Tíí qõe ga tuè, còrèa tu máá xae e. ²⁶ Wée ne dtcòm-kg'ao ne tu tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tsgám. ²⁷ Ra ko X'aigam di cg'òean koe dtcàrà tu u, ncëes tcgãya sa mée tu wée ne dtcòm-kg'ao ne nxará máá sa.

²⁸ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgòmkuhan mée i gatu wée tu cgoa hãa.

2 TESALONIKA NE

Paulom dis tcgãyas cárn di sa Tesalonika ne koe Tée-cookg'ai sa

Khòe ne kerekes Tesalonika koe hãnas di nea kò kái zi tée zi úúa hãa Jesom di kabisean ka. C'ée nea kò Jeso ba nxãakamaga kabisea hãas ka dtcòma hãa.

Paulo ba kò ncēm tc'ée ba qãese nxàea kg'ónò, a ko máá, Krestem qanega hàà tama cookg'ai koes gha ntcoeku sa tée, me gha khòem x'àean komsana tama ba x'áise. I gha cg'ãe cauan hée naka x'àean úú taman hēéthēe càuse. Paulo ba kò gam di nxará-kg'aoan x'àe, gane di dtcòman koe ne gha qarika tée sa, qóman hēe naka xháean hēéthēe di zi x'aè zi ka. Gatagam ko dtcàrà ne, kg'òe sa ne gha tsééa máá sa, Paulom ma gam di ne tsée-kg'ao ne cgoa hēea khama.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- cg'ãe, x'àean úú tama sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dqom̃ (1)

- Krestem di hàan ka (2)

- Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dtcàrà, kg'òe ne ne gha tsééa máá sa (3)

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dqom̃ (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Tíi Paulo ra hēe, naka Silefano* ba hēe, naka Timoteo ba hēéthēe xae ko ncēs tcgãya sa Tesalonika dis kerekes, ncēe Nqarim gatá ka Xòò ba hēe naka X'aigam Jeso Krete ba hēéthēe tsara koe hãa sa goá máá

² a ko máá: Nqarim gatá ka Xòò ba hēe naka X'aigam Jeso Krete ba hēéthēe tsara koe guua hãa cgómkuan hēe naka tòókuan hēéthēe méé i gatu cgoa hãa, témé.

Qãe-tcaoa-máákuan hēe naka còrèan hēéthēe e

³ Tíi qõe ga tuè, ncēe i ko ma qaase khama méé xae wèe x'aè ka gatu domka Nqari ba qãe-tcaoa máás guú si i, gatu di dtcòma ne ko kaisase càuse, i ko gataga gatu ka c'ēm wèem koe tu úúa hãa ncàmkuuan thēe kai khama. ⁴ Gaa domka xae ko Nqarim di zi kereke zi koe gatu di qarika tééan ka hēe naka dtcòman ka hēéthēe dqom̃se, ncēe tu ko xgàraku zi hēe naka xháe zi ncēe kúrúse cgae tua hãa zi hēéthēe koe x'áía hãa a.

⁵ Wèe zi ncēe zia ko Nqarim di xgàrakua ne tchàno o sa x'ái, tu gha gazi domka Nqarim di x'aian kg'anoa hãa, ncēe tu gaan domka xgàrasea hãa a. ⁶ Nqari ba tchàno Me e, a ba a gha gane ēe xgàra tua hãa ne thēe xgàra. ⁷ A ba a gha gatu di xgàrasean koe sãakagu tu u, a sixae thēe sãakagu xae e. Ncēe sam gha kúrú, X'aigam Jesom gha Gam di xu moengele xu qari xu cgoa nqarikg'ai koe guu a hàà ka. ⁸ Kàrùkom c'eem cgoam gha hàà, a hàà gane ēe Nqari ba ko xguì ne hēe naka gane ēe gatá dim X'aigam Jesom di qãe tchòan komsana tama ne hēéthēe xgàra. ⁹ Ne gha chòò tamase tòom-tommè, a gha Nqarim cookg'ai koe hēe naka Gam di qarian di x'àan hēéthēe koe tcg'òòe, ¹⁰ ēem gha ko hàà, a hàà Gam di ne tcom-tcomsa ne ka kaikaguè, a ba a thēe wèe ne dtcòm-kg'ao ne ka dqom̃mè cárn ka. Tu gha gatu igaba gane xg'aeku koe hãa, ēe xae ko gatu koe nxàea tseegukagus tchòà sa tu kò komsana khama.

¹¹ Ncēs noosega xae ko wèe x'aè ka còrèa máá tu u, gatá dim Nqarim gha kúrú tu u, tu Gam dis tciiku sa kg'anoa hãa tu khòe tu ii ka, a wèes guús tcáóa tu tc'ēea hãa sa hēe naka ēe tu ko kúrú tsééan dtcòman di hēéthēe Gam di qarian ka xg'ara-xg'ara ka. ¹² Gataga xae

* 1:1: Silefano - Silefanom di c'ēe cg'òe nea Silase e.

ko còrè, nxãasega i gha gatá dim X'aigam Jesom di cg'òèan gatu koe x'ààkaguè ka, tu gha gatu igaba thêé Gam koe x'ààkaguè, gatá dim Nqari ba hêé naka X'aigam Jeso Krete ba hêéthêé tsara di cgómkuan koe guu a.

Krestem di hààn ka (2)

2

X'àèan komsana tamam khòè ba

¹ Ncēeska gatá dim X'aigam Jeso Krestem di hààn ka hêé naka gatá di xg'ae an hàà ta gha xg'ae cgoa Me di ka hêéthêé e: dtcàrà tu u xae ko, tí qōe ga tuè, ² táá méé tu tc'ēea tu koe thamkase ntcāa-ntcāe kana arekaguè guu, porofitan ka, kana xàà zi ka, kana tcgāya zi ncēe ga c'ēedaoka sixae koe guua hāa zi kaga igaba, ncēe ko máá, X'aigam dim cá m ba nxāakamaga hààraa, témé zi. ³ Táá hêé naka i cúí khòè ga c'ēm dàòm kaga qàe-qae tu u guu. Eēm cá m ba cuiskaga hààraa hāa tite ke, si gha nxāakg'aiga sí ntcoeku sa hàà, me gha x'àèan komsana tamam khòè ba x'áise, khòèm kaàkaguè gha ba. ⁴ Ncēe ba gha wèes gúús ēe ko Nqarim ka tciise sa kana ko dqòmè sa ntcoe, a gaas tc'amkg'ai koe kaikaguse. A ba a gha Nqarim dim tempelem koe tcāa a ntcōo, a gabá Nqari me e sa khòè ne bìrí.

⁵ Tc'ēe-tc'ēese tama tu gáé hāa, ēer kò gatu cgoa hāa kar kò ncēe zi gúú zi ka bìrí tu u sa? ⁶ Tu ncēeska q'ana hāa, dùús xgáèa tòó mea hāa sa, nxāasegam gha hàà gam di x'aèan ka x'áise ka. ⁷ X'àèan komsana tama di chómsea hāa qaria ne ko ncēeska tséé khama, me gha gaam ēe kò xgáèa tòó o ba qanega gatà hêé, a gha nxāakg'aiga sí dàòm koe tcg'òòè. ⁸ Me gha nxāaska ēe x'àèan komsana tama ba hàà x'áise, ncēm gha X'aigam Jeso ba kg'ám q'ooa ba di sònò-q'ooan cgoa dqòma cg'òo, a Gam di x'ààko hààn cgoa cg'òo ba. ⁹ Eē x'àèan úú tama ba gha satanam di qarian cgoa hàà, a ba a gha kàan di qarian hêé naka x'ái zi hêé naka are-aresa zi gúú zi hêéthêé kúrú, ¹⁰ a gha wèe kàakuan cg'āè tséékagu, ncēe gha gane ēe aagusea hāa ne hoàkagu u. *Aaguse ne gha*, tseeguan ncām ne ko xguì khama, ncēe gha kgoara ne e. ¹¹ Gaa domkam gha Nqari ba qarís tséés dàòm koe ko tcg'òó ne sa gane koe tsééa úú, nxāasega ne gha tshúú-ntcōan dtcòm ka, ¹² nxāasega ne gha wéèa ne ēe tseeguan dtcòm tama, igaba ko ēe tchàno tamasa ka qāè-tcaokaguè ne xgàràè ka.

Qarika tu téé

¹³ Igaba méé xae, tí qōe ga tuè, chòò tamase wèé x'aè ka gatu domka Nqari ba qāè-tcaoa máá, gatu ncēe X'aigam ka ncàmmèa tu, tshoa-tshoases koe gam kò Nqari ba guu a nxará tcg'òó tua khama, kgoaraè tu gha ka. Nqari ba kò tc'ēe, Tc'ēe ba gha tcom-tcomsakagu tu u, tu tseeguan koe dtcòm sa. ¹⁴ Me kò ēe xae kò xgaa-xgaa tu u qāè tchōàn cgoa ncēs gúús koe tciia óa tu u, nxāasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem di x'ààn q'òò ka. ¹⁵ Ke tu ncēeska, tí qōe ga tuè, qarika téé, naka ēe xae kò kg'ám xae cgoa xgaa-xgaa tu u zi cau zi hêé, naka ēe xae kò góá máá tu u sa hêéthêé qgóóa qari.

¹⁶ Nqarim gatá ka Xòò ba ncām taa hāa, a Gam di cgómkuan koe guu a chòò tama thòò-xama-máákuan máà taa hāa, a qāès nqòò sa máà taa. Gabá hêé naka gatá dim X'aigam Jeso Krete ba hêéthêé tsara méé tsara ¹⁷ tcáóá tu ghui-ghui, naka qari-qari tu u, nxāasega tu gha wèe qāè tsééan hêé naka wèe qāè kg'uian koe hêéthêé hāa ka.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dtcàrà, kg'òèa ne ne gha tsééa máá sa (3)

3

Còrèa máá xae e

¹ Còò dis ka, tí qōe ga tuè, còrèa máá xae e, nakam gha nxāasega X'aigam dim kg'ui ba qháése qòò naka tcommè, ēe i kò gatu ka ii khamaga ma. ² Khòèan ncēe cg'āè tc'ēe koe còrèa máá xae e, naka xae gha qāè qgái koe hāa. Wèém khòè ba dtcòma hāas tama si i ke.

³ Igabagam X'aiga ba tcom-tcomsa Me e, a ba a gha qari-qari tu u, a ãe cg'ãe tc'ãe iim koe kòre tu u. ⁴ Nqarim koe xae tcoman úúa hãa gatu ka, ãe xae kò x'ãe tu u zi gúù zi tu ko kúrú, a tu a gha qanega kúrú zi di i. ⁵ X'aiga ba méém gatu di tcáóan Nqarim di ncàmkuan koe hëé naka Krestem di qarika tééan koe hëéthëé tcéèa úú.

Kg'õèa tu tu tsééa máá

⁶ Tíí qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cg'õèm koe xae ko x'ãe tu u, wèém dtcòm-kg'aom ãe kg'õès koe kg'amka ii, a ãe xae kò máà mea hãa xga-xgaan komsana tamam koe méé tu tééa dìbi sa. ⁷ Gatu igaba tu q'ana hãa, nta méé tu ma serè xae e sa ke. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kg'amka tama. ⁸ Gataga xae c'èem khóèm di tc'õoan ga suruta me tamase tc'õó ta ga hãa, igaba xae kò ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthëé qarika tséé, a ko khùbu, táá xae gha diím ga ba qóm ba qgóókagu ka. ⁹ Ncëes gúù sa xae kúrú hãa, ãeta ii hùian xae gha qaa di qarian xae úú tama domka tamase, igaba xae kò máàse tu u kg'oana, nxãasegas gha x'ái sa ii ka, serè tu gha sa. ¹⁰ Eë xae ko gatu cgoa hãa ka xae kò ncëe x'ãèan máà tua hãa, a máá: “Ncëe c'èem khóèm kò tséé tc'ãe tama nem tc'õó tite,” témé khama.

¹¹ Ncëes gúù sa xae ko góá, gatu ka c'ãe ne kg'õès koe kg'amka ne e, a tsééan kúrú tama, a c'ãe khóèan di tsééan koe tcana tãe, sa xae kóma hãa domka. ¹² X'aigam Jeso Krestem di cg'õèan koe xae ko ncëe ne khóè ne x'ãèan máà, a ko bìrí ne a ko máá, nqoo-nqoosase méé ne tsééan kúrú, naka nea kg'õèkaguse, témé.

¹³ Igaba gatu, tíí qõe ga tuè, táá méé tu qãèan kúrú ka xhõe guu. ¹⁴ Ncëe c'èem khóèm kò ncëes tcgãyas koe xae ko nxàe sa dtcòm tama ne méé tu ãem khóè ba qãèse bóò naka tcg'oaragu, nakam gha nxãasega saucgae. ¹⁵ Táá hòrea tu hãam khóèm khama ma qgóó me guu, igabaga méé tu gatu ka qõesem khama ma tchàno-tchano me.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹⁶ X'aigam tòókuan di ba méém wèé x'ãe ka Gam ka tòókuan máà tu u, wèé dàò-kg'áman cgoa. X'aiga ba méém gatu cgoa hãa.

¹⁷ Tíí Paulo ra ko ncëe tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Ncëe sa wèes tcgãyas tiris koe x'ái si i, ra ko ma góá ga a.

¹⁸ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

1 TIMOTEO

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Timoteom koe

Tée-cookg'ai sa

Timoteo ba kò qari-kg'ao-coa me e, dtcòm-kg'aom Asia dim nqõóm koe guua ba, a kò Juta dis khòès ka hěe naka Gerika dim khòèm ka hěéthěé ábàèa hãa (Tsee 16:1-3). Paulom cgoam kò xg'ae a tsééan kúrú, a ba a kò Paulo ba qãè tchõàn xgaa-xgaa koe hùi.

Paulom dis tc'ãà di sa ko nqoana zi guù zi ka kg'ui:

1. Kg'aikas ko tcgãya sa tshúù-ntcõan di xgaa-xgaan ka kg'ui. Ncěe xgaa-xgaa nea kò c'ěe xòè za Juta ne di i, a c'ěe xòè za Juta tama ne di i, a i a ko máá, ncěem nqõóm di zi guù zi tshúù zi i, témé. Ncěe khòèan kò gaxu di tc'ěe-kg'ámá chómsea qgóóa qari ne cúí i gha kgoarakuan hòò o, naka qgóóse-kg'áman ncěe c'ěe zi tc'õo zi tsi tc'õó tama hěé, a sèè taman hěéthěé ko kúrú ne.
2. Tcgãya sa ko kerekes di tsééan ka hěé, naka còrèan ka hěé, naka tsée-kg'ám zi kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu gha kúrú zi hěé naka hùi-kg'ao xu hěéthěé gha kúrú di x'áèan tcg'òó.
3. Còò di kam ko Timoteo ba bìríá kg'ónòè, Jeso Krestem dim qãàm qãè bam gha kúrú sa, naka òem gha ko kúrú zi tsée-kg'ám zi ka hěé naka tãáka zi xg'ae zi dtcòm-kg'ao ne di zi koem gha kúrú zi ka hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgaa-xgaa sa
- dtcòm sa
- Nqari-tcáóa ne
- kerekes di xu tsée-kg'ao xu

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Tsée-kg'ám zi kerekes di zi hěé naka gas di tsée-kg'aoan hěéthěé e (1-3)
- X'áè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4-6)

Tsée-kg'ám zi kerekes di zi hěé naka gas di tsée-kg'aoan hěéthěé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao* ra, Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba hěé naka Jeso Krete ba hěéthěé tsara ma x'áèa khama, ncěe ta Gam koe nqòòà hãa ba.

² Timoteo, dtcòm koe tiri tsi cóá tsi tseegu di tsi ra ko ncěes tcgãya sa góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé, naka thòò-xama-máákuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tshúù-ntcõan xgaa-xgaa di sa dqàèku sa

³ Maketonia koer ko qòò kar kò bìrí tsi, Efeso koe méé tsi hãa sa, naka tsia c'ěe ne khòè ne xgàè-kg'am, táá méé ne tãá zi guù zi tshúù-ntcõan di zi xgaa-xgaa sa. ⁴ Tshúù-ntcõan di huwan koe hěé naka chòò tama qhàòkuan khòè ne di ka kg'ui koe hěéthěé méé ne tcg'òóse, Nqarim di tsééan dtcòm di koe i káà hùi i ke, a ko mēékuan cúíga ghùi.

⁵ Ncěe x'áè-kg'áman koer ko nxàes guù sa ncàmku si i: q'anós tcáó sa hěé, tchànos tc'ěe-kg'ám sa hěé, naka q'anós dtcòm sa hěéthěé koe guua sa. ⁶ C'ěe ne khòè ne ncěe zi guù zi tcg'oaragua, a káà hùi zi kg'ui zi koe tòósea. ⁷ X'áè xgaa-xgaa-kg'aoa ne ne gha kúrú sa

* **1:1:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ne ko tc'êe, igabaga ne êe ne ko kg'ui sa c'úua hãa. Kgoarasea hãase ne ko gúu zi ka kg'ui igabaga ne dúu sa zi ko méé sa c'úua hãa.

⁸ Q'ana ta hãa x'áèa ne qãè e sa, khóèan kò ko qãèse tséékagu u ne. ⁹ Ncêe sa ta thêé q'ana hãa khama: x'áèa nea qãè khóèan kúrúa mááè tama, a x'áèan ko khóá khóèan hêé, uú khóèan hêéthêé kúrúa mááèa, Nqari-tcáo taman hêé naka cg'ãè cauan hêéthêé, tcom-tcomsa taman hêé naka Nqarim ka ko cg'ãè gúuan kg'ui ne hêéthêé, kg'áo xõðan hêé naka dxàe xõðan hêé ko cg'õoan hêéthêé, cg'õo-kg'aoan hêé, ¹⁰ cg'ára-kg'aoan hêé, gaan khama ma kg'áo khóèan cgoa ko séèkuan hêé, ts'ãà-kg'ao xu khóèan di xu hêé, tshúu-ntcõa-kg'aoan hêé, naka khóèan c'êe gúuan qãè xgaa-xgaan cgoa qõða mááku tama ko kúrú hêéthêé i kúrúa mááèa. ¹¹ Ncêe qãè xgaa-xgaa ne ko ts'ee-ts'ee kg'aièam Nqarim di qãè tchõàn x'áàko koe hòðse, qãè tchõàn ncêem máà tea hãa koe.

X'aigam Nqarim di cgómkua ne Paulom koe

¹² Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba, ncêe kò qarian máà te bar ko qãè-tcaoa máá, tcom-tcomsa ra a sam kò bóò, a kò nxará tcg'óò te Gam di tsééa ner gha kúrú ka khama. ¹³ Eêtar xg'ao ko ma Nqarim ka cg'ãèse kg'ui, a xgàeku-kg'ao ra a, a tshúu-kg'ao ra a, igabagar xg'ao thõð-xama mááè, ncêe zi gúu zir ko c'úuase kúrú, a dtcòmàn úú tama khama. ¹⁴ I kò cgómkuan gatá dim X'aigam di tíi koe ntcana tcàà, a dtcòmàn hêé naka ncàm kuan hêéthêé máà te Jeso Krestem koe.

¹⁵ Kg'uiian ncêe tseegu u, a kg'anoa wèé za ga i ga dtcòm mè sa, ncêe ko máá: Jeso Kreste ba nqóómkg'ai koe hààraa, chibi-kg'ao nem gha hàà kgoara ka, ta ko méé e, ncêe ra tíi gane ka kaisase chibiga ra a ne. ¹⁶ Tíi koem gha Jeso Kreste ba Gam di qáo tcáoan wèé ga x'ái domkar kò thõð-xama-máákuan hòò, tíi ncêe kò kaisase chibiga ii ra, nxãasegar gha êe gha Gam koe dtcòm a chõð tamas kg'õè sa hòò ne koe x'ái sa ii ka. ¹⁷ X'aigam, ncêe tshoa-tshoase-q'oo, a chõð-q'oo úú tama, a x'óó tama, a bóòèa hãa tite ba, ncêe cúi iim Nqari ba méém chõð tamase tcomkuan hêé naka x'áàn hêéthêé máàè. Amen.

¹⁸ Timoteo, tiri cóáè, ncêe x'áè-kg'áma ner ko máà tsi, porofiti xu kò tsáá ka porofita kg'uiian cgoa ko qõða mááku u, nxãasega tsi gha gaa kg'uiian cgoa qãès ncõo sa x'áà ka. ¹⁹ Qgóóa qari dtcòm sa hêé naka tchànos tcáo sa hêéthêé e. C'êe ne khóè ne aagu sia, a gatà hêéan ka dtcòm s gane di sa chúu-chuua hãa ke. ²⁰ Gane xg'aeku koe tsara ko Humenaioa tsara Alekesanterea tsara hãa, ncêe satanam tshàu q'oo koe tcana hãa tsara, nxãasega tsara gha xgaa-xgaaè a Nqari ba táá cg'ãèse kg'ui cgoa ka.

2

Nqari ba dqòmàn di x'áè-kg'áma ne

¹ Wèé zi gúu zi cookg'ai koer ko gaa domka dtcàrà tsi, wèé khóèan ga tu gha còrèa máá sa, a còrèa mááku, a c'èean téé-q'oo koe còrè, a tu a Nqari ba qãè-tcaoa máá di còrèan còrè sa. ² X'aigan ga hêé naka wèéan êe tc'amaka hàna zi téé-q'oo zi dian ga hêéthêé méé i còrèa mááè, naka ta gha nxãasega kgàea hãas kg'õès tòókuan di sa kg'õè, Nqari-tcáoase naka qãè qgóósean úúase, wèé zi qgái zi kg'õèa ta di zi koe. ³ Ncêe sa ta kò ko kúrú ne i gha qãè e Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom cookg'ai koe, a i a gha qãè-tcaokagu Me, ⁴ Nqarim ncêe wèém khóèm gha kgoaraè, a tseeguan q'áa sa ko tc'êe ba. ⁵ Cúim Nqari ba hàna khama, Me gataga cúim Khóè ba hàna, khóèan hêé naka Nqari ba hêéthêé ko xg'ae-xg'ae ba, Khóèm Jeso Kreste ba, ⁶ ncêe kò kg'õèa ba máàna hãa ba, wèé ne khóè ne di kg'õèa nem gha x'ámá kabi ka, a kò gatà hêéan ka qãèm x'aèm ka Nqarim ka nxará tcg'óòèas x'ái sa ii ba. ⁷ Ra ncêes gúus domka tséé sa máàèa, Nqarim di kg'uiia ner gha nxàe, a x'áè úú-kg'ao ba ii ka (tshúu-ntcõa tamar hãa a ko tseeguan nxàe), a gha táá zi qhàò zi dim xgaa-xgaa-kg'ao ba ii ka, dtcòmàn hêé naka tseeguan hêéthêé koe.

⁸ Khóè xu méé xu wèé qgálan koe, tcom-tcomsa tshàuan ghùia hãase còrè sar ko tc'êe, xgòà naka ntcoeku tamase. ⁹ Naka zi thêé khóè zi t'õè-t'õese qãèse hãan ka, sauwa hãase

naka tcomkuan kg'anoa hãam dàòm ka hěéthěe e, naka táá kaisase t'òè-t'òè c'òò guu, kana gautan hěe kana t'òè nxōán hěe kana kái marian ko qaa qgáían hãa guu. ¹⁰ Igabaga qāè tsée-kg'áman cgoa méé zi t'òè-t'òese, Nqari-tcáoá zi hãa sa x'áísea hãa zi khóè zi khama ma. ¹¹ Khóè sa méés nqooa hãase xgaa-xgaase, wèé tcáoá sa cgoa máàsea hãase. ¹² Ra khóè sa kgoara máá tama xgaa-xgaas gha sa, kanas gha khóèm tc'amkg'ai koe qarian úú sa, igabaga méés nqooa hãa. ¹³ Adam ba tc'āà a kúrúeam ga me e, si Efa sa kháóka kúrúea khama. ¹⁴ Me kò Adam tama me e ncēe kò qāe-qaeè ba, igaba dxàes khóè si i ncēe kò qāe-qaeè, a cg'āèan koe tcana sa. ¹⁵ Igabagas gha khóè sa cóán ábà ka kgoaraè, ncēè dtcòman hěe, ncàmkuhan hěe, q'ano-q'anosean hěe naka qāè qgóósean hěéthěe cgoas kò ko còoka qòò ne.

3

Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu hěe naka hùi-kg'ao xu hěéthěe e

¹ Kg'uim ncēe ba tseegu me e ncēe ko máá: Khóèm kò kerekes dim tc'āà-cookg'ai ba téé kg'oana nem ko qāès tsée sa tc'ēe, ta ko méé ba. ² Kerekes dim tc'āà-cookg'ai ba méém khóèm c'ēe guù domka ga chibi-chibiè tite ba ii, naka ba cúís khóès dim khóè ba ii, qgóóse ko ba, tc'ēe-kg'áma ba tchàno ii ba, qāè kg'óò ba, khóè ne ko x'áéa ba koe qāèse hàakagu ba, a khóèan xgaa-xgaa di tcáoan úúba, ³ kg'āà-kg'ao tama ba, a xgàèku di tama ba, igaba méém tc'aaua hãam khóè ba ii, ncōo di tama ba, mari ncàm tama ba, ⁴ gam dim x'áé ba qāèse tc'āà-cookg'aia hãa ba, a ko gam di cóán kúrú i komsana me ba, a wèé qgài koe ga qāè qgóósean úúba. ⁵ (X'áém gam di bam gha ma tc'āà-cookg'ai sam kò c'úúba hãa ne ba gha mtama ma Nqarim dis kereke sa ma q'óé?) ⁶ Táá méém dtcòman koe kaba ii, naka ba gha nxāasega táá bóò-bóòse, naka dxāwam di xgàrakuan koe cg'áéa tcāa guu. ⁷ Khóè ne kerekes ka tchāa koe hàna ne ka tcommèa hãam khóè ba méém ii, naka ba gha nxāasega táá sau-cgaekaguè, naka ba táá dxāwam dim dàòm koe cg'áéa tcāa guu.

⁸ Kerekes di xu hùi-kg'ao xu méé xu gataga tcom-tcomsa xu khóè xu ii, cam kg'ám-tsharà tama xu, kái gōéan kg'āà koe tòóse tama xu, a mari ka cg'aré tcáo tama xu. ⁹ Chómsea zi guù zi dtcòman di zi ncēe tseegu ii zi méé xu qarika q'ano-tcáoan cgoa qgóóa hãa. ¹⁰ Gataga méé xu kg'aika kúrúá bóòè thěe, a ncēè káà chibi xu u sa i kò bóòèa hãa ne méé xu nxāwa kerekes di xu hùi-kg'ao xu kúrúe. ¹¹ Khóè zi méé zi gataga tcom-tcomsa zi i, naka táá cg'āè zi guù zi c'ēe ne ka nxàe, igaba méé zi qgóósean úúba, naka wèé guùan koe tcommèa hãa. ¹² Kerekes dim hùi-kg'ao ba méém cúís khóès dim khóè ba ii, naka cóáa ba hěe naka x'áéa ba hěéthěe qāèse tc'āà-cookg'aia. ¹³ Kerekes di xu hùi-kg'ao xu kò ko gaxu di tsééan qāèse kúrú ne xu ko qāès téé-q'oo sa hòòà mááse, a kgoarasease gaxu di dtcòman ka kg'ui Jeso Krestem koe.

¹⁴ Tcoma ner úúba, hààr gha qháése xg'ae cgoa tsi di i, igabar ko ncēe zi guù zi góá máá tsi, ¹⁵ ncēè āor kò ko ne tsi gha q'āa ka, khóèan méé i ntama ma Nqarim di ne khóè ne xg'aeku koe qgóóse sa, ncēe kg'òèa hãam Nqarim dim kereke ba, tseegus di qhùri-c'óá ii, a tshoa-tshoase-q'oo sa ii ba. ¹⁶ Ntcoe gham khóè ba káà me e, chómsea zi guù zi gatá dis dtcòm di zia kaia hãa sa:

Nqari ba kò khóèan dis iis koe x'áíse,
a Tcom-tcomsam Tc'ēem ka tchànóm ii sa x'áíè,
a moengelean ka bóòè,
a qhàò zi di ne koe xgaa-xgaaè,
a nqóómkg'ai koe dtcòmmè,
a x'āàn koe qaòkaguè.

X'áè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4-6)

4

Tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu

¹ Tcom-tcomsam Tc'êe ba ko qâêse bìrí ta a, còo di x'aè ka ne gha c'êe ne khòe ne dtcòman aagu, a ne a gha hòakaguko tc'êean koe hêé, naka dxâwa tc'êean di xgaa-xgaan koe hêéthêé máàse sa. ² Ncêe xgaa-xgaaku ne cg'âè cau xu tshúù-ntcõa-kg'ao xu koe guua, ncêe gaxu di tcáóan kùrusam qanom cgoa dàoèa khama ii xu. ³ Khòean xu ko séèkuan cara, a xu a ko x'àèan tcg'òó, táa ne gha c'êe tc'òo-qhàò ga tc'òó di i, tc'òoan ncêe Nqarim kúrúa hãa a, êe dtcòmaa a tseeguan q'ana hãa ne gha qâè-tcaoan cgoa tc'òó ka a. ⁴ Nqarim kúrúas gúús wèé sa qâè si i, khama i cúí gúù ga xguè tite, ke méé ta qâè-tcaoan cgoa tc'òó o. ⁵ Nqarim dim kg'ui ba hêé naka còrèan hêéthêé cgoa i ko qâè-qâè ke.

Qâèm tséé-kg'aom Jeso Krestem di ba

⁶ Ncêe ncêe zi gúù zi ka tsi kò tsáa ka c'êe ne q'ãa-q'ãa ne tsi gha Jeso Krestem di tsi tséé-kg'ao tsi qâè tsi i. Gataga méé tsi dtcòman hêé naka cgáé xgaa-xgaan êe tsi xùria hãa hêéthêé di kg'uian cgoa xáròse. ⁷ Dxâwam di huwan káa hùì koe méé tsi tcg'òóse, naka tsia Nqari-tcáóan koe qari-qarise. ⁸ Tc'áróa tsi kòèan di zi gúù zi cgoa qari-qari sa cg'arése cgáé si i, igaba Nqari-tcáóa hãase kg'òè sa wèé zi gúù zi koe cgáé si i, ncêes kg'òès koe hêé naka ncêe gha ko hàas kg'òès koe ga hêéthêés nqòòan úúa hãa khama. ⁹ Ncêe kg'ui ne tseegu u, a wèé za ga i ga dtcòmmè sa kg'anoa hãa. ¹⁰ Kg'òèa hãam Nqarim koe ta nqòò ta tòóa, wèé ne khòe ne dim Kgoara-kg'ao ba, gatà hêés ka gane êe dtcòma hãa ne dí ba. Gaa domka xae ko kaisase tséé a ko xhòe.

¹¹ Ncêe zi gúù zi méé tsi khòe ne bìrí naka gazi ka xgaa-xgaa ne. ¹² Táa hêé naka i khòean cg'aré tsi i domka ntcoe tsi guu, igaba méé tsi dtcòm-kg'ao ne koe x'ái sa ii, kg'ui-kg'áma tsi ka hêé, qgóóse-kg'áma tsi ka hêé, ncàmkuwan x'áia tsi ka hêé, dtcòma tsi ka hêé, naka q'ano-tcáóse kg'òèa tsi ka hêéthêé e. ¹³ Gataga méé tsi *Nqarim di zi Tcgãya zi* nxarán koe hêé, khòe ne ghùì tc'êean koe hêé, naka khòe ne xgaa-xgaan koe hêéthêé tòóse, nakar nxãakg'aiga síi hàà. ¹⁴ Tsáa koe hãas abas, ncêe porofiti xu kò porofitas kg'uis koe tsi guu a máàèa sa, êe xu kò kerekes di xu kaia xu tshàua xu tòó cgae tsi x'aè ka, sa táa hêé nakas aaguse cgae tsi guu.

¹⁵ Tséé zi ncêe zi koe méé tsi máàse, naka qarika tséé zi, naka gazi koe hãa, naka i nxãasega còoka tsééa qòò-q'ooa tsi wèé khòean ka bóòè. ¹⁶ Tsáa hêé naka êe tsi ko xgaa-xgaa sa hêéthêé méé tsi kòre. Qào tcáóan cgoa méé tsi kúrú si. Gatà tsi kò hêé ne tsi gha tsáa hêé naka êe ko komsana tsi ne hêéthêé kgoara ke.

5

Dxàe-ntcõa zi hêé naka kaia xu hêé naka qâàn hêéthêé e

¹ Kaiam khòe ba méé tsi táa dqàè guu, igaba méé tsi tsarim xòòm khama ma kg'ui cgoa me, qâè qgóósean cgoa, naka qáí-kg'ao xu tsáa qòea xu khama ma qgóó. ² Kaia zi khòe zi méé tsi tsari zi xòò zi khama ma qgóó, naka dxàe-coa zi tsáa qòea zi khama ma qgóó, q'ano-tcáóan cgoa wèé za ga.

³ Dxàe-ntcõa zi, ncêe tseeguan kaga ko hùian qaa zi méé tsi tcomkuan cgoa qgóó. ⁴ Igaba ncêe dxàe-ntcõas kò cóan kana tsgòo-coan úúa hãa ne méé i dtcòms koe ko qaase sa kg'aia xgaa-xgaase, naka gaan di khòean q'òé, naka xòò ga ne hêé naka tsgòose ga ne hêéthêé kúrúa máá, ncêe sa ko Nqari ba qâè-tcaokagu ke. ⁵ Dxàe-ntcõas ncêe tseeguan kaga ko hùian qaa a qhàò ga úú tama sa, nxãa sa nqòò sa Nqarim koe tòóa hãa, a sa a ko ntcùú ba hêé naka koaba ba hêéthêé còrè, a ko Nqari ba dtcàrà hùì sim gha ka. ⁶ Igabaga dxàe-ntcõas ncêe nqòóm di karean cgoa ko qgóé sa x'óóa hãa, kg'òèas hãa igaba. ⁷ Ncêe zi x'àè-kg'ám zi méé tsi máà ne, naka ne nxãasega c'êe gúù domkaga táa chibi-chibiè guu. ⁸ A ncêe c'êem khòem kò gam di qhàòan kúrúa máá tama, kana gam x'áé di ne kúrúa máá tama, nem dtcòman ntcoea hãa, i qgóóse-kg'áma ba êe dtcòm tamam dian ka cg'âè e.

⁹ Dxàe-ntcõas kò 60 kurian nqáéa hãa a sa a xg'ao cúim khòem ka sèèèa ne cúis gha dxàe-ntcõa zi dis xg'aes koe tcààe. ¹⁰ Gataga méés gas di zi tséé zi qãè zi ka q'ãàè, ncêe cóán kaikagu di khama ii zi, khòèan qãèse qgóóan ka hêé naka c'êe ne dtcòm-k'ao ne qámsea máán ka hêé* naka qóman koe hàna ne hùian ka hêé naka qãè zi tséé zi wèé zi koe tcààn ka hêéthêé e.

¹¹ Cg'aré zi dxàe-ntcõa zi méé tsi gaas xg'aes koe táá tcàà guu, hêé zi gha a Krestem tc'êe tama sa kúrú, a zi a gha tcáóa zi tc'êea sa xùri, a kg'àò-khoean sèè ke. ¹² A zi a gha gatà hêéan ka tc'ãà dis nqòòkagukus gazi di sa aagua, a gha ncêem dàòm ka xgàrasean óága cgaese. ¹³ Gataga zi ko káà hùì zi gúù zi koe tcààse, a ko x'áé xu koe qòòate, káà hùì zi gúù zi cúí zi koe tamase, igabaga zi ko khòèan c'amate, a ko khòèan di tsééan cuiaka koe ga tcàà, a ko kg'ui tama zi ga hãa gúùan ga kg'ui. ¹⁴ Gaa domkar ko tc'êe, cg'aré zi dxàe-ntcõa zi gha sèèè, a cóán úú sa, a x'áéa zi kòre sa, naka zia gha nxãasega táá cg'òo-k'aoan tshúù gúùan kg'ui di x'aèan máà guu. ¹⁵ C'êe zia nxãakamaga nxana hãa a ko satana ba xùri. ¹⁶ C'êes khòès dtcòm-k'ao ko x'áéa sa koe dxàe-ntcõa zi úúa ne méés hùì zi, nakas gha nxãasega kereke sa táá tsééan ka qóma máàè guu, naka sa dxàe-ntcõa zi tseeguan ka ko hùian qaa zi hùì.

¹⁷ Kaia xu ncêe ko kereke zi qãèse qòòkagu xu méé xu kaisa tcoman máàè, kaisase qarika êe ko Nqarim dim kg'uim koe tséé a ko xgaa-xgaa me xu. ¹⁸ *Nqarim di* Tcgãya sa ko máá: “Ghòem kò ko maberean náà gáí a ko dxòó ne méé tsi táá qhòem kg'am me guu,” témé ke. A sa a ko gaicara máá: “Tséé-k'ao ba gam di surutan ka kg'anoèa hãa,” témé. ¹⁹ Kerekes dim kaia kò ko cúim khòem ka chibi-chibiè ne méé tsi táá tseegu iise sèè e guu. Càm kana nqoana khòèan kò ko nxàea tseegukagu u ne cúí méé tsi tseegu iise sèè e. ²⁰ Eè ko chibian kúrú xu méé tsi wèé khòèan tcgáí q'oo koe dqàè, naka ne gha nxãasega c'êe ne gaa koe x'áí sa bóò naka bèe.

²¹ Nqarim koe hêé naka Jeso Krestem koe hêé, naka nxará tcg'òòèa xu moengele xu hêéthêé cookg'ai koer ko kgoara-tcáóase x'áè tsi, ncêe x'áèan tsi gha qgóóa qari ka. Ncêe zi gúù zi tsi kòo kúrú ne méé tsi khòèan táá tãákase qgóó guu, naka gataga táá c'êe khòèan ncàm naka c'êean hòre guu.

²² C'êem khòem tc'amkg'ai koe tsi kò tshàua tsi tòó a tsi a *Nqarim di tsééan máà me* kg'oana ne méé tsi táá qháé ii guu. Naka tsia gataga c'êe ne khòè ne di chibian koe táá tcàà guu. Tsáa ka qgóóse naka q'ano ii.

²³ Tsari ncàan di thòòan hêé naka káíse tsàan hêéthêé domka méé tsi táá tshàan cúí ga kg'áà guu, igaba méé tsi cg'aré gòè-coan ga tséékagu.

²⁴ C'êe ne khòè ne di chibia ne ko bóòse, a ko xgàrakus cookg'aia ne koe hànas koe úú ne, igaba i ko c'êe ne khòè ne dian còò ne. ²⁵ Gatà iim dàòm ka zi ko qãè zi tséé zi bóòse, a ncêe qãèse zi kò bóòse tama ne zi chómsea hãa tite.

6

¹ Wèém khòem êe qãàm ii dis joko sa ko tcéè ba méém gam ka q'òòse ba wèé tcoma nem úúa sa x'áí, naka i gha nxãasega Nqarim di cg'òèan hêé naka Gam di xgaa-xgaan hêéthêé táá cg'uri-cg'uriè guu. ² C'êe ne qãà nea dtcòmman úúa hãa q'òòsean úúa; nxãa ne méé ne táá cúis dtcòm di ne e domka cg'aré tcoman máà ne guu. Igabaga méé ne tc'êe-tc'êese naka bìríse naka máá: “Q'òòse ga nea dtcòm-k'ao ne e, a ncàm-ncamsa ne e thêé, a ko wèé qaria ne cgoa kúrú, qãà ne ne gha hùì ka,” témé. Ncêes gúùs domka méé ne kaisase tsééa máà ne.

Tshúù-ntcõan di xgaa-xgaakuan hêé naka tseegu di qguàn hêéthêé e

Ncêe zi gúù zi ka méé tsi khòè ne ntcàm naka xgaa-xgaa. ³ C'êe ne khòè ne ko táá zi gúù zi tshúù-ntcõan di zi xgaa-xgaa, a ne a kg'òèkaguko kg'uian gatà dim X'aigam Jeso

* **5:10:** dtcòm-k'ao ne qámsea máá - es ko Gerika sa máá: “tcom-tcomsa ne di nqàrèan xg'aà,” témés gúù sa.

Krestem di koe dtcòm tama, a gataga xgaa-xgaasean khòèan ga ma Nqari-tcáóase kg'òè di koe dtcòm tama. ⁴ Ncēeta ne kò ko hēe ne ne ko bóò-boose, a cúí gúù ga kóma q'áa tama, a ntcoeku a mēéku sa ncàma. Ncēe mēékuan di zi kg'ui zi ko tauan di kg'uiian hēe, ncōoan hēe naka cóèkuan hēe naka cg'āè zi tc'ēe zi hēéthēe ghùì. ⁵ Gataga zi ko ncēe zi kg'ui zi mēékuan di zi cg'āè tc'ēe khòèan, ncēe tseeguan ka aaguse cgaeèa koe xòm x'aè di zi xg'ore zi ghùì. Ncēe ne khòè ne ko tc'ēe máá, khòèan di Nqari-tcáóa nea qguùn dim dàò me e, ta tc'ēea.

⁶ Khòem kò Nqari-tcáóa hāa nes ko nxāa sa qguùkagu me. Ncēe sa gha kúrú me me qāè-tcao ēem úúa hāas gúùs domka khama. ⁷ Cúí gúù ga ta nqóómk'g'ai koe óa ta ga hāa, a ta a gataga cúí gúù ga nqóómk'g'ai koe séèa tcg'òóa hāa tite. ⁸ Igabaga ta kò tc'òoan hēe naka qgáian hēéthēe úúa ne ta gha gaan ka qāè-tcao. ⁹ Khòè ne ēe qguù kg'oana ne ko dxāwam di qāe-qaekuan koe tcāase a ne a ko ntcòmš tshúù-xam a káà hùì zi tc'ēe zi dis koe cg'áéa tcāa. Ncēe zi tc'ēe zi ko khòèan di kg'òèan tshúù-tshuu a zi a ko cg'òo o. ¹⁰ Marian di ncàma nea wèe zi cg'āè zi dim tōbe me e khama. C'ēe ne khòè ne ncēe ko marian kaisase qaa ne dtcòmān koe hòakaguèa a kái thòò-tcaoan óaga cgaesea.

Qāès ncōos dtcòmān di sa x'āà

¹¹ Igaba tsáá, Nqarim di tsi khòè tseè, wèe gúùan ncēe koe qgóóa tcg'oa, naka tchànoan hēe, Nqari-tcáóase kg'òèan hēe naka dtcòmān hēe naka ncāmkuān hēe naka qáo tcáóse hāan hēe naka qāè tcáóase kg'òèan hēéthēe x'āà máá. ¹² Qāès ncōos dtcòmān di sa x'āà. Chòò tamās kg'òè sa qgóóa qari. Gaas kg'òès domkaga a kò ii, ncēe tsi kò tciia óàèa hāa ka, a tsi a ko gaa domka dtcòmā tsi kái ne khòè ne cookg'ai koe nxàea hāa, ncēe ga nxàea tseegukagu u ne. ¹³ Nqarim ncēe wèe zi gúù zi ko kg'òèan máām cookg'ai koer ko ncēe x'áèan máà tsi, naka Jeso Krestem cookg'ai koe hēéthēe e, ncēe kò Pontiose Pilatom cookg'ai koe Gam dis dtcòm sa nxàea tseegukagua ba, ¹⁴ a ra a ko máá: ncēm x'áè-kg'ám ba méé tsi káà chibi iise, naka chibi-chibiè titesse qgóóa qari, nakam nxāakg'aiga gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba síí x'áíse. ¹⁵ Nqari ba gha kúrú Me Me Gam tòóa hāam x'aēm ka síí x'áíse,

Nqarim ncēe tcom-tcomsa a cúísega tc'āà-cookg'aia ba,

Gaam wèe xu x'aiga xu dim X'aiga ba,

a wèe xu nqàrì xu dim Nqari ba.

¹⁶ Gaam cúí Me e ncēe x'óó tite ba,

Gaam ncēe cùù cgaeè titem x'áām koe x'āèa ba,

Gaam ncēe cúí khòè ga bóò ta ga hāa ba kana bóò tite ba.

Gam koe méé i tcoman hēe

naka qarian hēéthēe chòò tamase hāa. Amen.

¹⁷ Ncēm nqóóm koe hàna ne khòè ne qguùā ne méé tsi x'áè-kg'áman máà naka ne táá kái-kaise guu kana gane di nqòòan tcommè tamās qguùs koe tòó guu, igabaga méé ne gane di nqòòan Nqarim koe tòó, wèe zi gúù zi qāè-tcaokagu ta a ko zi ko tc'āòase máà ta a ba. ¹⁸ Gaa ne khòè ne qguùā ne méé ne qāè zi gúù zi kúrú, naka qāè tsééan kúrú ka qguù, naka khaàsa ii, naka ko gúùan q'aa-q'aaku ka tc'ēe. ¹⁹ Ncēm dàòm ka ne gha ko qguùan kúrúā máase, si gha gane dis tshoa-tshoase-q'oo sa hààkom x'aēm ka qari ii, nxāasega ne gha tseegu dis kg'òè sa qgóóa qari ka.

²⁰ Timoteoè, máàèa tsi hāa sa méé tsi kòre. Káà hùì kg'uiian hēe naka ntcoekuan di zi tc'ēe-kg'ám zi hēéthēe méé tsi nxanagu, dxāwam di zi i ke. Gazi ncēe c'ēe ne khòè ne ko c'úúa hāase máá, 'tseegu di tc'ēe e' témé zi. ²¹ C'ēe ne khòè ne kò ncēe tc'ēean dtcòm, a ne a kò dtcòmš koe hòà.

Nqari ba méém gam di cgòmkuān máà tu u.

2 TIMOTEO

Paulom dis tcgãyas cá m di sa Timoteom koe Tée-cookg'ai sa

Paulom dis tcgãyas cá m di sa kò Timoteom ka q'ãa-q'aa, cg'árém tcáràm gam dim iise. Paulo ba kò ncêes tcgãyas koe kaisase qáo tcáoan ka kg'ui. Timoteo ba kò bìríèa hãa, a ba a ntcàmmèa hãa:

- tseegusem gha Jeso Krestem ka nxàea tseegukagu sa,
- a gataga tseeguan qãe tchõa di xgaa-xgaan hëe naka Nciis Qáé-xg'aes dian hëéthhëem gha qarika qgóo ka,
- naka ba gam di tsééan kúrú xgaa-xgaan di i naka Nqarim di kg'uian khòe ne máa di hëéthhëe e,
- xgàrasean hëe naka ntcoekuan hëéthhëe koem kò hana igaba.

Paulo ba kò Timoteo ba q'ãa-q'aa, táá méém tchõa úú cgoa guu káa tc'ëe a kg'amka zi ntcoeku zi (2:23), ncêe qãèan cúí ga kúrú tama zi, igaba ko kg'ama khòèan èe ko komsana a ko cg'uri-cg'uri zi.

Gatagam kò q'ãa-q'aa me, ncêe zi gúù zi wèé zi koe méém Timoteo ba Paulom dis kg'òès ka hëe, naka gam di dtcòman di tsééan ka hëe, naka qáo tcáoan ka hëe, naka ncàmkuuan ka hëe, naka xgàrasean ka hëéthhëe x'áis iise tc'ëe-tc'ëese sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa
- tseegua ne
- xgàrase sa

Tcgãyas q'oo koe hana zi:

- Xgàrakuan koe méé tsi còoka qõò (1:1-2:13)
- Tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu (2:14-4:5)
- Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

Xgàrakuan koe méé tsi còoka qõò (1:1-2:13)

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao* ra, Nqarim ma tc'ëea khama. Tsééar óáèa, hàar gha Nqarim nqòòkagua hãas kg'òè sa nxàe ka, kg'òès ncêe Jeso Krestem koe hana sa.

² Timoteo tsi tiri tsi cóa tsi ncàm-ncamsa tsir ko *ncêes tcgãya sa* góa máa a ko máa:

Nqarim Abo ba hëe naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hëéthhëe tsara di cgómkuuan hëe, thòò-xama-máákuan hëe naka tòókuan hëéthhëe méé i tsáa cgoa hãa, témé.

Tcom-tcomsa tsi gha ii dis ghùì-ghui-tcáo ku sa

³ Nqari bar ko qãe-tcaoa máa, ncêe ko q'anos tcáós cgoa tsééa máa ba, tiri ne tsgõo ne hëéa khama, èer kò ntcúú ba hëe naka koaba ba hëéthhëe tiri còrèan koe káise tc'ëe-tc'ëese tsi ka. ⁴ Èer ko tcgái-tshàraa tsi tc'ëe-tc'ëese ner ko bóò tsi xgónè, nxãasegar gha qãe-tcaoaan ka cg'oè cgaèe ka. ⁵ Tsaris dtcòms kàa di tama sar ko tc'ëe-tc'ëese, ncêe xg'ao kg'aia tsáa tsgõos Loises koe hana sa naka saòs Enikes koe hëéthhëe e, ra ncêeska tcoma hãa tsáa koes gataga thëe hana sa. ⁶ Gaa domkar ko tc'ëe-tc'ëe tsi, Nqarim di aban tsi gha c'ees khama ma ntcàm sa. Tiri tshàua ner còrèan cgoa tòó cgae tsia hãa, kg'aiga i gaa aban tsáa koe hana khama. ⁷ Nqari ba q'áo-q'áòsean dim tc'ëe ba máa ta a tama khama, igabam qarian hëe, ncàmkuuan hëe naka qgóósean hëéthhëe dim tc'ëe ba máa taa hãa.

⁸ Ke méé tsi gatá dim X'aigam ka nxàea tseegukaguan ka sau-cgaekaguè guu, kana tíí ka hëéthhëe e, ncêe Gam domka qáé-nquus koe hana ra, igabaga méé tsi Nqarim di qarian

* **1:1:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

koe qâe tchôn domka tí cgoa xgàrasean koe hãa, ⁹ Gaam ãe kgoara taà ba, a kò tcom-tcomsas tciikus cgoa tcii ta a ba, gatá di tsééan domka tamase, igaba Gam di tc'ëean hëé naka Gam di cgómkuan hëéthëé domka, ncëem kò nqóóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Jeso Krestem koe máa taa hãa a, ¹⁰ i gaa cgómkuan ncëeska gatá koe x'áíeã hãa gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di x'áísean koe, ncëe kò x'oo sa kaàkagu ba, a ba a káà tites kg'òè sa óága, ncëe kò hàà qâe tchôn koe guu a q'uu-q'uuase x'áà sa. ¹¹ Ncëe qâe tchôn dir kg'ui-kg'aor gha ii, a x'áè úú-kg'ao ra ii, a xgaa-xgaa-kg'ao ii kar nxará tcg'òòèa. ¹² Gaa domkagar ko ncëe zi guù zi koe xgàrase. Igabar saucgae tama, q'ana ra hãa Dím koer ko dtcòm sa khama, a tcoman úúa hãa ãer máàèa hãa sam gha kòre di qari nem úúa sa, me gha nxãakg'aiga síi ãem cárn *Jesom ko hàà* ba tcãà.

¹³ Qgóóa qari kg'òèkaguko kg'uian ãe tsi tí koe kóma hãa a, naka x'áis iise sèe e, naka xùri dtcòmã hëé naka ncàmkuian hëéthëé e, ncëe Jeso Krestem koe hãa a. ¹⁴ Gatá koe x'áèa hãam Tcom-tcomsam Tc'ëem di hùian ka méé tsi qâe guùan ãe tsi máàèa hãa kòre.

¹⁵ Q'ana tsia, wèe ne ncëe Asia dim nqóóm koe hãa ne q'aumana tea hãa sa, gane koe tsara Fugelo tsara Heremogene tsara hàna.

¹⁶ X'aigam *Nqari* ba méém Onesiforom dim x'áè ba thòò-xama máá, wèe x'ae kam kò ghùi-ghui tcáo te khama. A kò gataga qáékuan di táuan tiri ka sau-cgaekaguè tama, ¹⁷ igaba ãem ko Roma koe hàà kam kò kgoara tcáo a qaa te, a síi hòò te. ¹⁸ X'aiga ba méém kgoara máá me nakam *X'aigam Jesom ko hààm* cárn ka, Gam koe thòò-xama-máákuan hòò - qâese tsi q'ana hãa, wèe tsééan ãem Efeso koe kúrúa hãa a.

2

Qâem ncõo-kg'aom Jeso Krestem di ba

¹ Timoteo, tiri cóàe, Jeso Krestem di cgómkuan koe méé tsi qari ii. ² Kái zi guù zi tsi kò kóm ra kò xgaa-xgaa, ncëe kò kái ne khòe ne ka nxàea tseegukaguè zi. Ncëe zi guù zi tcom-tcomsa ne khòe ne xgaa-xgaa, ncëe gha gataga kgoana a c'ëe ne xgaa-xgaa zi ne.

³ Xgàrasean koe *sita* cgoa hãa, qâem ncõo-kg'aom Jeso Krestem dim khama ma. ⁴ Wèém ncõo-kg'aom ãe tsééan koe hãa ba, ãe ncõo-kg'ao tama ne khòe ne di tsééan koe tcãà tama - gam dim tc'ãà-cookg'aim cúí bam qâe-tcaokagu kg'oana hãa khama. ⁵ Ncëe khòem kò ko qàròs koe qàrò nem tàà-kg'ao ba kúrúe tama khamaga ma, igaba qàròs di zi x'áè-kg'árí zim kò xùria hãa ne cúíga a. ⁶ Eè ko xhàrànm koe qarika tséém xhàrà-kg'ao ba méém gam tc'ãà a ko xhàrànm di tc'òoan tc'òó ba ii. ⁷ Tc'ëe-tc'ëese kg'uier ko zi guù zi, X'aigam *Nqari* ba gha wèe zi ncëe zi koe kóma q'ãan máà tsi ke.

⁸ Jeso Kreste ba tc'ëe-tc'ëese, x'ooan koe ghùieã hãa ba, Dafitem dis qhàòs koe guua hãa ba. Ncëe sar ko qâe tchôn koe xgaa-xgaa, ⁹ ncëer ko gaan domka xgàrase e, a gaan domka táuan cgoa qáe a síi qáe-nquuan koe tcãàèa, chibi-kg'aom khama ma. Igabam *Nqarim* dim kg'ui ba qáèèa hãa tite. ¹⁰ Gaa domkar ãe nxará tcg'òòèa ne khòe ne domka wèe qóman xg'aeku koe qarika tãe, nxãasega ne gha gane igaba Jeso Krestem koe hãnas kgoaraku sa hëé, naka chòò tama x'áàn hëéthëé hòò ka.

¹¹ Ncëea tcom-tcomsam kg'uim ga me e ncëe ko máá:

“Ncëe Gam cgoa ta kòò x'óóa hãa ne
ta gha gataga thëé Gam cgoa kg'òè.

¹² A ncëe qóman xg'aeku koe
ta ko qarika téèa hãa ne
ta gha gataga Gam cgoa tc'ãà-cookg'aia hãa.

Ncëe c'úù me ta kòò
nem gha Gam igaba c'úù ta a.

¹³ A ncëe tcom-tcomsa tama ta kò hãa
nem gha Gabá tcom-tcomsa ii,
cuiskagam c'úùsea hãa tite khama,”

ta ko méé ba.

Tshúù-ntcõa di xu xgaaxgaase-k'ao xu (2:14–4:5)

Tcom-tcomsam tsée-k'ao ba

¹⁴ Khòe ne méé tsi ncêe zi guù zi tc'êe-tc'êesekagu. Nqarim cookg'ai koe méé tsi mēékuan di kg'uian koe dqàe ne, ncêe káà hùì i, a ko êe ko kóm m ne koe cg'ãe tc'êean cúí ga tcàa a. ¹⁵ Wèé tcáóa tsi cgoa kúrú naka Nqarim koe x'áise, kúrúa bóòku sa tsi tàaa hãa a tchàno ii sa. Saucgae ga úú tama tsi tsée-k'ao tsi méé tsi ii, ncêe ko tseeguan dim kg'ui ba tchànose xgaaxga tsi. ¹⁶ Káà hùì kg'uian dxāwam di koe tcg'oa, êe ko gatà ma kg'ui ne gha cg'ãe tcáóan ka kaisase cg'oè cgaeè ke. ¹⁷ Gane di xgaaxga ne gha q'ombe dis tcìs khama ma tsai-tsaise. Gane xg'aeku koe tsara Humenaio ba hēe naka Fileto ba hēéthēe tsara hàna, ¹⁸ ncêe tseeguan koe hoàra hãa tsara, a ko máá, x'ooan koe tēe sa nxāakamaga kúrúsea hãa, témé, a tsara a ko c'êe ne di dtcòmān cg'õo. ¹⁹ Gatà i ii igabas kò Nqarim dis tshoa-tshoase-q'oo sa qarika téé, gas di kg'uian tc'àmà tòò cgaeèase, ncêe kòo máá: “X'aigam *Nqari* ba êe Gam di ii ne q'ana” témé e, naka “Wèém khòem êe ko X'aigam *Nqarim* cg'õè tcii ba méém cg'ãean cgoa q'aa,” ta ko méé e.

²⁰ Kaiaam nquum koe i gautan hēe naka seleferan hēéthēe di gāban cúí hãa tama, igaba i hūian hēe naka gómān hēéthēe cgoa kúrúēan ga thēe hãa. C'êea ne cgáé zi tsée zi di i, i c'êean kg'amka zi tsée zi di i. ²¹ A ncêe khòem kò ko cg'ãe zi guù zi kúrúan koe tcg'òose a ko q'ano-q'anose nem gha cgáé tséēan dim gāba ba ii, ts'ee-ts'eeekg'aiēa ba, a ba a q'òosem koe tséēan úúa, a kg'ónòsea máána hãa wèé tséēan qāem gha kúrú sa.

²² Tcg'oaragu cg'ãe zi qgóose-kg'ám zi qári-k'ao-coan di zi, naka tsia tchànoan hēe, dtcòmān hēe, ncāmkuan hēe naka tòókuan hēéthēe x'āa máá, gane êe ko Nqari ba q'anos tcáós cgoa tcii ne cgoa hāase. ²³ Táa tchōa úú cgoa guu káa tc'êe a kg'amka zi ntcoeku zi, q'ana tsi hãa zi ko mēékuan óága ke. ²⁴ Nqarim dim qāa ba méém táa mēeku di ii guu, igaba méém wèé khòēan koe qāe ii. Gataga méém kgoana naka ko xgaaxga, naka baa tc'aúa hãa. ²⁵ Gane êe ko ntcoe me ne méém kgāesase x'áe-k'ámān máa. C'ēedaokam gha Nqari ba gane di chibian koe tcóosekagu ne, ne gha tseeguan q'āa, ²⁶ a ne a gha qāese tc'êea kabi, a dxāwam dis ntcóm sa nxāa. Ntcóms ncêe dxāwam ka ne kò qgóóa hãa sa, wèés guùs gam ko tc'êe sa ne gha kúrú ka.

3

Còo di xu cáim xu

¹ Ncêes guù sa méé tsi q'ana hãa: Còo di xu cáim xu ka i gha cg'ãe x'aēan hãa sa. ² Khòe ne gha gane ka ncāmse, a marian ncām, a koase, a bóòse, a cgúiku di, a gane di xòōan táa komsana, a táa qāe-tcaoa mááku, a táa q'ano, ³ a táa ncāmku, a táa qgóóa mááku, a c'amku di, a káa qgóóse, a cg'ãe tcáó, a táa qāēan ncām, ⁴ a kàaku di, a tchōa úú tama, a bóòsean ka cg'oè cgaeè, a Nqari ba ne gha ncām x'aē ka karean ncām. ⁵ Nqari-tcáóa ne hãa dis bóòse-q'oo sa ne úúa hãa, igabaga ne gha gaan di qarian xōase. Táa tchōa úú cgoa ne guu. ⁶ Gane xg'aeku koe xu c'êe xu hàna hãa, khòe ne ko tc'irì-tc'irì a gane di x'áēan koe tcàa xu, a kg'amka zi khòe zi di tc'êean cgoa qgóé xu, cg'ãe cauan ka cg'oè cgaeèa zi, a wèé tc'êean cg'ãe ka qgóó qariēa hãa zi; ⁷ wèé x'aēan ncêe kaga ko xgaaxgaase, igabaga kgoana naka tseeguan bóò q'āa tama zi. ⁸ Khòe ne ncêe ne ko tseeguan ntcoe, Janesea tsara Jamberesea tsara kò ma Moshe ba ma ntcoea khamaga ma. X'óó-x'oo tc'êēa ne khòe ne e, dtcòmān koe cg'āa-cg'ana ne. ⁹ Igabaga ne cuiskaga nquù ka qōda hãa tite. Gane di káa tc'êe ne gha wèém khòem koe q'anose bóòse khama, *Janesea tsara Jamberesea* tsara ka i kò ma ii khamaga ma.

Còo di x'áe-k'ámā ne

¹⁰ Igabaga méé tsi tsáa wèés guùs ēer ko xgaaxga sa kúrú: kg'õè-k'ámā te hēe, bìrísea ra hãa sa hēe, tiri dtcòmān hēe, tiri qáo tcáóan hēe, tiri ncāmkuan hēe, qáo x'aēan qgóóse

a tsééan hěéthěé e. ¹¹ *Q'ana tsi hãa* qóm cgoa qgóókuan tiri ka, naka wèé xgàrasean ncěe Antioke koe hěé, Ikonio koe hěé, naka Lusetera koe hěéthěé kúrúse cgae tea hãa ka. Qóm cgoa qgóókuan ncěe koer kò qáo tcáóse hãa, igabagam kò X'aiga ba ěe zi guú zi wèé zi koe kgoara te. ¹² Tseegukaga, wèé ne khóè ne ěe Jeso Krestem koe Nqari-tcáóa hãase kg'òè kg'oana ne gha c'ěe ne ka xgàràè. ¹³ Ne gha cg'ǎè tc'ěe ne hěé naka khóèan ko kàa ne hěéthěé gane di cg'ǎè cauan ka càuse cgaeè. Khóèan ne ko qàe-qae, a ne a ko thěé qàe-qaeè khama. ¹⁴ Igabaga méé tsi tsáá ěe tsi xгаа-xgaasea hãa, a kaisase dtcòma hãa zi koe hãa, diín koe tsi xгаа-xgaase zia hãa sa tsi q'ana hãa ke. ¹⁵ Cg'áré-q'ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgāya zi *Nqarim di zi* ma q'ana hãa khama, ncěe ko kgoana a qǎè tc'ěean q'ǎa di máa tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòm a kgoaraèan di i. ¹⁶ Wèés Tcgāya sa Nqarim koe guua hãa, a xгаа-xgaan hěé, naka dqàèkuan hěé, naka tchàno-tchanokuan hěé, naka tchànoan ka xгаа-xgaan hěéthěé di tsééan úúa; ¹⁷ nxāasegam gha Nqarim dim khóè ba tc'ǎda hãa xгаа-xgaasean úú, a gha wèés tséés qǎè sa kg'ónósea máána hãa ka.

4

¹ Jeso Krestem ko kháóa hàà qhúí a X'aigam khama ma tc'ǎa-cookg'ai nem gha kg'òèa ne hěé naka x'ooa ne hěéthěé bóò q'oo a xgàrà. Nqari ba hěé naka Jeso Kreste ba hěéthěé tsara cookg'ai koer ko ncěem x'ǎè ba máa tsi: ² Nqarim dim kg'ui ba méé tsi xгаа-xгаа, naka tsia qgóóa qari me, x'ǎè zia ga qǎè zia kana zia ga x'ǎè zi tshúù zi i igaba, naka khóè ne tchàno-tchano, naka *qaase i ko koe* dqàè ne, naka korè ne. Wèé x'ǎè ka méé tsi qáo tcáóan cgoa xгаа-xгаа ne. ³ X'ǎè ba gha hàà, khóè ne cuiskaga qǎè xгаа-xgaan komsana tite ba, igaba ne gha gane ko tc'ěe zi xùriate, a ne a gha kái xгаа-xгаа-kg'aoan qaara mááse, ncěe gha ěe ne gane kóm kg'oana hãa sa bìrí ne e. ⁴ Tseeguan ne gha táá komsana, a gha huwan koe tòóse. ⁵ Igaba méé tsi tsáá wèés téé-q'oos koe qgóóse, naka tsia xháé zi koe qarika téé, naka tséé-kg'aom qǎè tchòàn di ba kúrú, naka tsaris tséés Nqarim di sa qǎèse kúrú.

Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

⁶ X'ǎè ba hààraa kg'òèa te ko kg'ǎàèkos dàò-a-máákus khama ma ntcǎàè ba, me ncěes kg'òès koer gha guu a xgoaba dim x'ǎè ba tíí koe hààraa. ⁷ Qǎès ncóo sar x'ǎà hãa, a qàrò sa xg'ara-xg'ara hãa, a ra a dtcòm sa qgóóa qaria hãa. ⁸ Ncěe koe guus kar tààa ra hãa dis cába sa tòóa mááèa, tchànos kg'òè sar kg'òèa hãa khama. X'aigam tchànoan dim Xgàra-kg'ao ba gha *Jesom ko hààm* cáim ka máa te si; igabagam tíí cúí ra máa sia hãa tite, a gha wèé ne ěe qhúím gha ka hãa a ko ncàmkuuan cgoa qaa Me ne thěé máa si.

⁹⁻¹⁰ Demase ba aagu tea, ncěem nqóóm *di karea nem* ncàma hãa khama, a ba a Tesalonika koe qóò. Me Keresekene ba Galatia koe qóò, me Tito ba Dalemata koe qóò, ke méé tsi qarika kúrú naka qháése hàà cgae te. ¹¹ Me Lukam cúí ba tíí cgoa hãa. Mareko ba méé tsi qaa naka hàà cgoa, tiris tséés koem hùian úúa hãa ke. ¹² Tigiko bar Efeso koe tsééa úúa. ¹³ Hàà tsi kòo ne, Teroa koer Karepom koe qaúa hãam qgáim cgoa hàà, Tcgāya zi hěéthěé e, kái-kg'aise khòo cgoa kúrúèa hãa zi.

¹⁴ Alekesanterem qano tséé-kg'ao ba ěem kúrú cgae tea hãa cg'ǎèan ka kaisase thòò-xamkagu tea. Kúrú baa zi tséé zi domkam gha X'aiga ba xgàrà me. ¹⁵ Tsáá igaba méé tsi thěé q'ǎa mea hãa, kaisasem ko gaxae ko kg'ui guúan ntcoe ke.

¹⁶ Tc'ǎa dim cáim kg'uiar ko máásem ka i kò táá cúí khóè ga tcǎà dòm q'oo te, igaba ne kò wèéa ne ga aagu te. Nqari ba méém táá chìbi bóò ne guu. ¹⁷ Igabagam kò Nqari ba téé dxùukg'ai te, a qarian máa te, nxāasegam gha Gam dim kg'ui ba tíí koe guu a qǎèse nxàèè ka, táá zi qhàò zi di ne wèé ne gha qǎèse kóm me ka. Ra kò gàman kg'ám-q'oo koe kgoaraè. ¹⁸ Me gha X'aiga ba wèé zi tséé zi cg'ǎè zi koe kgoara te, a gha kgoarasease nqarikg'ai di x'aian gam di koe úú te. Chòò tamase méém dqòmè. Amen.

¹⁹ Tsgámkagu Perisila khara Akila khara, naka Onesiforom dis x'áé-q'ooos di ne hěéthěé e. ²⁰ Eraseto ba kò Korinta koe qaù, ra kò Terofimo ba Mileto koe qaù, tsàam kò ko khama.

²¹ Kúru méé tsi qarika naka ncěe ko hààs saos cookg'ai koe hàà.

Ebolo ba hěé, naka Putenese ba hěé, Lino ba hěé, Kelaudia sa hěé, naka tsáá qõe ga xu wèé xu hěéthěéa ko tsgám tsi.

²² X'aiga ba méém tsarim tc'ěem cgoa hãa. Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

TITO Paulom dis tcgãya sa Titom koe Téé-cookg'ai sa

Tito ba kò qhàò zi dim dtcòm-k'ao me e, ncêe kò gam khama ma ko ma tséé ba, a kò Paulo ba Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaan koe hùì. Paulo ba kò ncêes tcgãya sa Tito ba góá máá, ãem kò Kerete koe qaù mea ka, kereke di tsééa nem gha tc'ãà-cookg'ai ka.

Tcgãya sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aika dis kam ko Tito tséé-k'ám zi tc'ãà-cookg'aim kerekes di xu gha kúrú zi ka kg'ui.
2. Gaiam ko Tito bìríá kg'ónòè, ntamam gha ma tãáka zi xg'ae zi ma kerekes koe xgaa-xgaa sa: kaia xu khòè xu hěé, naka kaia zi khòè zi hěé (ncêe ko hàà dxàe-coa zi xgaa-xgaa zi), qárí-k'ao xu hěé naka qãàn hěéthěé e.
3. Còò dis kam ko Paulo Tito ba bìríá tchàno-tchano dtcòm-k'ao ne di tsééan ka: kái-k'aise méé ne tòókua hãa naka ncàmkuu hãa, naka hòreku di i guu, naka ntcoekuan di i guu, naka kerekes koe q'aa-q'aase guu sa.

Qaa-qaasa kg'ui ne:

- tc'ãà-còokg'ai sa
- xgaa-xgaa ne
- cgómkuu ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu (1)
- Tãáka zi xg'ae zi di xgaa-xgaa ne, kerekes koe (2)
- Tchànoan xgaa-xgaa ne (3)

Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Nqarim dir qãà ra, a Jeso Krestem dir x'áè úú-k'ao* ra. Tsééa óàèa ra, Nqarim ka nxárá tcg'òòèa ner gha hàà gane di dtcòm koe hùì, a kúrú ne ne tseeguan q'ãa, a Nqari-tcáóa hãase kg'òè ka. ² Chòò tamás kg'òès di nqòòan úúa hãase, ncêem kò Nqarim ncêe tshúù-ntcòà di tama ba, nqòóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe nqòòkagu taa hãa sa. ³ Gam qáòà tcg'òóa hãam x'aèm kam kò Gam dim kg'ui ba tiri xgaa-xgaan koe x'ái. Nqarim gatá dim Kgoara-k'ao ba ncêes tséé sa máà tea, ãem kò ma x'áèa hãa khama ma.

⁴ Titoè, gatá dis dtcòm koe tseegu di tsi cóá tsi tiri tsir ko ncêes tcgãya sa góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé, naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'ao ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuu hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Titom di tsééa ne Kereta koe

⁵ Eè kò xg'ara-xg'araè tama zi gúù zi tsi gha qaù a tchàno-tchano domkar kò Kereta koe qaù tsia, a tsi a ãer ko ma x'áè tsia khama ma wéè xu x'áè-dxoo xu koe kerekes di xu kaia xu nxárá tcg'òó. ⁶ Kerekes dim kaia ba méém káà chìbim khòè ba ii, cúís khòès dim khòè ba méém ii, gam di cóán méé i dtcòm-k'ao ii, naka ia táá uúan hěé naka ntcoekuan hěéthěé ka q'ãàèa hãa guu. ⁷ Nqarim di tsééan ko kúrúm khòè me e domka méém káà chìbi ba ii, táá méém ko dqòmse guu kana xgòà-xgoase guu, kg'áà-k'ao ba méém ii guu, naka ncòò di ii guu, naka táá káà cgoa qguu di ii guu. ⁸ Igaba méém qãèse ko khòèan

* 1:1: x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

hàakagum khòè ba ii, qǎè gúùan ncàmam khòè ba méém ii, qgóóse ko ba, a tchàno ba, a tcom-tcomsa ba, a xaèa kg'ónòsea hãa ba. ⁹Tcom-tcomsam kg'ui ba méém qgóóa qari, ãem ma xgaa-xgaaè mea hãa khama, naka baa gha nxãasega c'èe ne ghùì-ghuin tcáó kómseko xgaa-xgaan cgoa, naka èe ko ntcoe e ne tchàno-tchano.

¹⁰X'àèan ntcoea hãa ne khòè ne kái nea hãa ke, kg'uia xám-k'ao ne, a kàa-k'ao ne, kái-k'aise gane èe Juta dis dtcòm s koe guua hãa ne.† ¹¹Nqookaguè méé ne, gúù zi èe ne ga kò xgaa-xgaa tama zi xgaa-xgaan ka ne ko wèém x'áé ba cg'ǎè-cg'ǎe ke, a ko ncèe xgaa-xgaan kúrú, c'èes gúù sa ne gha kàan cgoa hòda mááse ka. ¹²Gaxu porofiti xu ka c'èem tc'áro ga kò máá: “Kereta di nea wèe x'aè ka tshúù-ntcõa-k'ao ne e, a cg'ǎè cau ne kg'oo-coa ne e, kúrú mááse tama nea igaba ne kg'ama tc'õó-k'ao ne e,” témé. ¹³Ncèe ko nxàèe sa tseegu si i, ke qarika dqàè ne, naka ne gha nxãasega tchàno dtcòman úú, ¹⁴naka nea Juta ne di huwan táá gúù cgáé khama ma sèe guu, kana gane èe ko tseeguan ntcoe ne di x'áè-k'áman igaba. ¹⁵Gane èe q'ano ne ka i wèé gúùan q'ano o, igaba gane èe cg'ǎè tc'èe ne ncèe dtcòm tama ne ka i cúí gúù ga q'ano tama. Gane di tc'èean hëé naka tcáóan hëéthëéa cg'ǎè-cg'ǎeèa. ¹⁶Nqari ba ne q'ana hãa sa ne ko nxàea tseegukagu, igaba ne ko gane di tsééan ka xguì Me. Cg'ǎè kg'óò ne e, a komsana tama, a ne a qǎè gúùan kúrú kg'ano tama.

Tséé-k'áma ne tǎáka zi xg'ae zi di i kerekes koe (2)

2

Titom ga ko xgaa-xgaa sa

¹Igabaga méé tsi tsáá qǎè xgaa-xgaan kg'anoa zi gúù zi ka kg'ui. ²Kaia xu khòè xu xgaa-xgaa naka xu qgóóse, naka tcom-tcomsa ii, naka i tc'èe-k'áma xu tchàno ii, naka xu dtcòman koe hëé naka ncàmkuian koe hëé naka qáó tcáóan koe hëéthëé tchàno ii.

³Gataga méé tsi thëé kaia zi khòè zi xgaa-xgaa naka zi kg'òè-k'áma zi koe qgóóse, naka táá c'amku di ii, naka gõéan kg'áa koe káise tòose guu, igaba méé zi tchàno gúùan xgaa-xgaa. ⁴Nxãasega zi gha khòè zi gazi ka cg'áré zi xgaa-xgaa, gazi di xu khòè xu hëé naka gazi di cóan hëéthëé méé zi ncàm sa, ⁵naka zia qgóósean úúa hãa, naka q'ano ii, naka zia x'áéa zi qǎèse xaèa kg'ónò, naka zia gazi di xu khòè xu mááse, nakam gha nxãasega táá Nqarim dim kg'ui ba cóèè guu.

⁶Gataga méé tsi thëé qáí-k'ao-coa xu ntcàm naka xu qgóósean úú. ⁷Wèes gúùs qǎès kúrú koe méé tsi x'ái sa ii. Tsari xgaa-xgaan koe méé tsi x'ái, tcáó tsi qǎè e sa, naka wèé tcáó tsi cgoa gúùan kúrúan ka hëéthëé e. ⁸Kómseko kg'uiian ncèe ntcoeè tite tséékagu, naka ne gha nxãasega gane èe ko ntcoe e ne sau-cgaekaguè, cúí gúù tshúù ga káa a gane gha gatá ka kg'ui i ke.

⁹Qǎan méé tsi xgaa-xgaa naka i wèé zi gúù zi koe gaan ka q'òðsean komsana, naka qǎè-tcaokagu u, naka táá kg'ui-k'ám-q'oo o guu, ¹⁰naka táá ts'ǎa cgae e guu. Igaba méé i x'ái, wèé zi dàò zi koe i kaisase tcom-tcomsa a sa, naka ia gha nxãasega Kgoara-k'gom gatá dim Nqarim di xgaa-xgaan wèé zi qgáí zi koe t'òè-t'òe.

¹¹Nqarim di cgómkuia ne x'áisea hãa, a ko wèé ne khòè ne koe kgoarakuan óa. ¹²A i a ko xgaa-xgaa ta a, cg'ǎè tcáóan hëé naka nqóóm di zi tc'èe zi hëéthëé ta gha xguì ka, naka taa gha ncèem kámam dim nqóóm koe qgóósea hãase kg'òè, naka tchàno ii, naka Nqari-tcáó hãa; ¹³èe ta hãa a ko ts'ee-ts'ee kg'aièas nqòò sa qǎa ka, Nqarim kiam, Kgoara-k'gom gatá dim Jeso Krestem dis x'áakos x'áise-q'oo sa, ¹⁴ncèe kò gatá domka máàsea hãa ba, nxãasegam gha wèé chibian koe x'ámá tcg'òò ta a ka, a ba a gha Gam di khòèan q'ano-q'anoa mááse, Gam di gha ii ka, a gha gataga qǎè tsééan kúrú koe kaisase máàsea hãa.

† 1:10: èe Juta dis dtcòm s koe guua hãa ne - Gerika sa ko máá: “èe q'ǎe nqǎa-qgai khòo-k'áièa ne dis xg'aes koe hãa ne,” témé.

¹⁵ Ncêe zi gúù zi méé tsi xгаа-xгаа, naka wèé qaria tsi ka khòèan ntcàm naka dqàè e. Táá hěé naka i khòèan ntcoe tsi guu.

Tchàno gúùan kúrúa ne (3)

3

¹ Khòè ne tc'ěe-tc'ěe naka ne gane di xu tc'ăă-cookg'ai xu hěé naka gane di xu kaia xu hěéthěé qámsea máá, naka nea komsana, naka nea wèés gúùs qăè sa kúrúan kg'ónòsea máá. ² Táá méé ne c'ěe khòè ka cg'ăěse kg'ui guu, kana mēeku cgoa a guu, igaba méé ne qăè cau ii, naka qámsea ne hăa sa wèé khòèan koe x'ái.

³ C'ěe x'aè ka ta kò gatá igaba kăà tc'ěe ta a khama, a kò komsana tama, a kò hòakaguè, a ta a kò ẽe ta ko tc'ěe zi hěé, naka tăăka zi kăre-kg'ám zi hěéthěé kúrú koe tòósea hăa, a kò cg'ăè tc'ěean hěé naka ch̀ikuan hěéthěé cgoa kg'òè, a ta a kò khòèan ka hòrèa, a kò thěé hòrekua hăa. ⁴ Igabaga ẽe i ko Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom di qăèan hěé naka ncàman hěéthěé x'áise, ⁵ kam kò kgoara ta a, ẽe ta kò gatá kúrú hăa zi gúù zi tchàno zi domka tamase, igaba Gam di thòò-xama-máákuan domka. Kgoara ta am kò kăbase ábàkuan dis xg'aakus koe hěé naka kăba-kăbakus koe hěéthěé e, Tcom-tcomsam Tc'ěem koe guu a, ⁶ ncēm kò gatá koe kaisase ntcăà tcana hăa ba, gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem koe guu a. ⁷ Ncēs gúùs domka ta Gam di cgòmkuian ka *Nqarim cookg'ai koe* tchàno ta iise bóòea hăa, a Gam di zi gúù zi kăoa, chòò tama kg'òèan dis nqòò sa úúa hăase. ⁸ Ncêe kg'uia nea tcom-tcomsa a.

Ra ko ncêe zi gúù zi méé tsi qarika nxàe sa tc'ěe, naka ne nxăasega ẽe Nqarim koe tcoma hăa ne kòrese naka nea qăè gúùan kúrúan kgoara tcáóa máá. Ncêe zi gúù zia qăè zi i, a wèé khòèan koe hùian úúa. ⁹ Igabaga méé tsi kăà hùì ntcoekuan hěé naka qhàò zi ko ma xùrikus ka hěé, naka tēeku-kg'ám zi hěé, naka x'ăean di mēekuan hěéthěé téékagu, kăà hùì i, a cg'ăa-cg'ana a ke. ¹⁰ Khòèm kereke sa ko tsăi-tsăia q'aa ba méé tsi tc'ăă di sa dqàè, naka càm di sa hěéthěé e. Gaa koe guus ka táá tchòà úú cgoa me guu, ¹¹ q'ana hăase, ẽeta iim khòè ba dàòm q'oo koe tcg'oara, a ch̀ibiga me e sa, a ba a gaam ga ba gam ka bóòea xguìsea hăa.

Còò di x'ăè-kg'áma ne

¹² Eěr kò Aretemase ba kana Tigiko ba tsáá koe tsééa úú ne méé tsi qarika kúrú naka Nikopolise koe hàà cgae te, sao kar gha gaa koe hăa sar bìrísea hăa ke. ¹³ Kúrú wèés gúùs ẽe tsí ga kúrú sa naka Senasem x'ăè q'ăa-kg'ao ba hěé, naka Apolose ba hěéthěé tsara gatsara dis qòòs ka hùì, naka bóò c'ěe gúù ga tsara tcào tama sa. ¹⁴ Gatá di khòèan méé i thěé xгаа-xgaase naka ia qăè gúùan kúrú kgoara tcáóa máá, naka ia gha nxăasega qaase ko zi kúrú, naka ia táá kăà hùìs kg'òè sa kg'òè guu.

¹⁵ Wèé ne khòè ne ncêe tíi cgoa hăa ne ko tsgámkagu tsi. Tsgámkagu méé tsi ẽe dtcòman koe ncàm taa ne.

Cgòmkuian méé i gatu wèé tu cgoa hăa.

FILEMONE Paulom dis tcgãya sa Filemonem koe Tée-cookg'ai sa

Filemone ba kò tchànòom dtcòm-k'ao me e, a ba a kò kerekes Kolosa koe hàna ne ka c'èe me e, a ba a kò qãàm Onesimo ta ko ma tciièm dim kaia me e. Ncèem qãà ba kò gam ka q'òòsem koe qgóéa tcg'oa, a ba a Paulom cgoa síi xg'ae, ncèe kò qáé-nquuan koe hãa ba. Paulom koem kò guu a dtcòm-k'ao ba kúrú. Paulom dis tcgãyas Filemone bam kò góá máá sa kò dtcàrà si i, Filemonem koem gha guu a qãàm cgoa gha tsééa xg'ae sa, ncèem kò Paulo gam koe tsééa kàbia ba, a ba a kò qãèse hààkagu me, qgóóa máàèam qãàm cúim khama tamase igaba dtcòman hãam qõem khama ma.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- qãà

- tséé

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko Filemone ba dqom (1-7)

- Paulo ba ko Onesimo ba dtcàrà máá (8-25)

Paulo ba ko Filemone ba dqom

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem domka qáéèa ra, a gatá ka qõesem Timoteom cgoa hãa, tsam ko ncèes tcgãya sa góá máá tsi tsáá Filemone tsi ncàm-ncamsa tsi, a sitsam cgoa tséé-k'ao ii tsi, ² naka gatá ka qõeses Afia sa hée, naka Arekipom tíi khama ma ncõo-k'ao ba hée, naka kerekes tsarim nquum koe ko xg'ae sa héeéthée tu, a ko máá:

³ Ngqarim gatá ka Xõò ba hée naka X'aigam Jeso Kreste ba héeéthée tsara koe guua hãa gómkuan hée naka tòókuan héeéthée mée i gatu cgoa hãa, témé.

⁴⁻⁵ Kómr ko, Ngqari-tcáoá ne khóè ne wée ne tsi ma ncàma hãa sa, a ra a ko gataga kóm tsari dtcòman X'aigam Jesom di ka. Gaa domkar ko tirim Ngqari ba qãè-tcaoa máá a ra a ko wée x'aè ka tiri còrèan q'oo koe tc'èe-tc'èese tsi. ⁶ Q'ana tsi hãa, Krestem koe ta wées gúùs qãè sa máàèa sa. Gaa domkar ko còrè, tsari dtcòman tsi gha c'èe ne cgoa qarika q'aa-q'aaku sa. ⁷ Tíi qõèè, Ngqari-tcáoá ne di zi tcáo zi tsi kàba-kàbaa. Tseegukaga i tsari ncàmku kaisase qãè-tcaokagu tea, a i a qgài-qgai tcáo tea.

Paulo ba ko Onesimo ba kg'ua máá

⁸ Nxãatar ga ma Krestem koe kgoarasea xóé a x'aè tsi, tsi èe ko qaase sa kúrú, ⁹ igaba ra gha ncàmku kuan domka kg'ama dtcàrà tsi tsi kúrú si. Tíi Paulo ra ncèeska kaia, a Jeso Krestem domka qáéèa hãa. ¹⁰ A ra a ko dtcàrà tsi tirim cóám domka, ncèer kò qáéèa a táùan koe hãa kar kò gam dim xõò ba kúrú ba, Onesimo ba. ¹¹ Kg'aia kò tsáá koe káa hùì me e, igabam ncèeska tsáá koe ga hée naka tíi koe ga héeéthée kaisa hùian úúa hãa.

¹² Tsáá koer ko tsééa kabi me, tirim cóám tcáo-c'óáa te di ba. ¹³ Qãè tchõàn domkar ncèe táùan koe hàna; gaa domkar kò ncàma hãa, tíi cgoam ga ncèe koe hãa sa, a nxãasega tsáá téé-q'oo koe tsééa máá te. ¹⁴ Igabagar cuiskaga cúí gúù ga dtcòm tama tsi hãase kúrú hãa tite. Tc'èe ra ko, kúrú tsi gha qãèan mée i tcáoá tsi q'oo koe guua hãa sa khama, chùiku ka tamase.

¹⁵ C'èedaokam kò gaa domkaga xòm x'aèan tsáá cgoa q'aa-q'aaèa hãa, nxãasega tsi gha chõò tamase hãa cgoa me ka, ¹⁶ qãàm iise tamase, igaba qãà ba nqáéa hãase, ncàm-ncamsam qõem khama ma. Ncèè tíi koem cgáé ba ii ka ba gha nta noose tsáá koe cgáé ba ii, tsarim qãàm iise naka gataga X'aigam Ngqarim koe tsáá qõem iise.

¹⁷ A ncěè tsáá ka c'ěem khama tsi kò ko ma sée te ne méé tsi qǎèse hààkagu me, tí ka tsi ga ko hěé khama. ¹⁸ A ncěè c'ěe gúù cg'ǎèm kò kúrú cgae tsia, kana chìbian úú cgae tsia ne méé tsi tí tcúú koe qaa a. ¹⁹ Tí Paulo ra ko ncěe gúùan tshàua te cgoa góá máá tsi, a ko máá: “SURUTAR GHA KABI I,” témé. (Cuiskagar tc'ěe-tc'ěesekagu tsi naka máá: kg'òèa tsi cgoa suruta te, ta mééa hǎa tite.) ²⁰ Eè, tí qǒèè, ncěes gúùs qǎè sa X'aigam *Nqarim* domka kúrúa máá te, naka i gha nxǎasega tcáóa te Krestem koe kǎba-kǎbaè.

²¹ Komsana te tsi gha di tcoma ner úúa, a ko nxǎata ma góá máá tsi, a gataga q'ana, káían tsi gha kúrú sa dtcàrà tamar hǎan cgoa ga.

²² Gataga méé tsi cg'ǎè-nquuan kg'ónòa máá te; gatu di còrèan kar gha máàè tu u sar nqòòà hǎa ke.

²³ Epaferase ba ko tsgámkagu tsi, ncěe ra gam cgoa Jeso Krestem domka qǎé-nquus koe xg'ae a qǎéèa hǎa ba. ²⁴ Xu ko gataga thée tí cgoa ko tsée xu tsgámkagu tsi, Marekoa xu, Arisetarekoa xu, Demasea xu, Luka xu.

²⁵ X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu dim tc'ěem cgoa hǎa.

HEBERA NE Tcgãyas Hebera ne góá mááèa sa Téé-cookg'ai sa

Tcgãyas Hebera ne di sa kò xg'aes dtcòm-k'ao ne di sa góá mááèa, ncêe kò gane di xgàrasean domka tshoa-tshoa a ko gane di dtcòmàn aagu ne. Góá-k'ao ba kò gane di dtcòmàn koe ntcàm ne, a ko Jeso Krete ba tseegu dim Nqari Me e sa x'ái. Nqoana guàn cgoam ko tseeguan x'ái:

1. Jeso ba chòò tamam Cóá Me e Nqarim di ba, ncêe kò tseegu di komsanan xgaa-xgaase ba, Xòòm koe guu a, ãem kò hãa-q'ooa xgàrasean koe. Nqarim dim Cóám iisem, Jeso ba moengelean koe hêé, naka Nciís Qáé-xg'aes di xu porofiti xu hêé, naka Moshem koe ga hêéthêé cgáé Me e.
2. Càm dis kam Jeso ba Nqarim ka nxará tcg'òòèa hãa, chòò tamasem gha peresiti ba ii ka, peresiti xu Nciís Qáé-xg'aes di xu ka cgáé iise.
3. Kaiam Peresitim iisem, Jeso ba tseegu di kgoarasean óágara hãa, me dtcòm-k'ao ba gaa domka chìbian koe hêé, naka q'áòan koe hêé, naka x'ooan koe hêéthêé kgoaraèa. Nciís Qáé-xg'aes di x'aè kas xg'ao kgoaraku sa x'áiè, igabas ncêeska Jesom koe xg'ara-xg'araèa hãa.

Góá-k'ao ba ko dtcòmàn di qarian x'ái Iseraele di ne dtcòm-k'ao ne di kg'òèan koe, a ko gam di ne nxará-k'ao ne ncêeta ma ntcàm, dtcòma hãase ne gha qarika téé sa (11 dim tceem koe). A ba a ko 12 dim tceem koe gam di nxará-k'aoan ntcàm, gane di tcgáían ne gha Jesom koe qãea tòó, xháé zi hêé naka qóm zi hêéthêé ãe gha hàà cgae ne zi koe.

Qaa-qaasa kg'uiia ne:

- peresiti, chìbi, dàòà-mááku, còrè-nquu
- qáé-xg'ae
- dtcòm
- Krete ba moengele xu ka cgáé Me e (1-2)
- Krete ba Moshe ba hêé naka Joshuam ka hêéthêé cgáé Me e (3-4)
- Krete ba peresiti xu ka cgáé Me e (5-7)
- Krestem dis qáé-xg'ae sa Nciís Qáé-xg'aes ka cgáé si i (8-9)
- Krestem di dàòà-máákua ne cgáé e (10)
- Dtcòm sa (11-12)
- Nqari ba ko qãè-tcaokagu zi tséé zi (13)

Krete ba moengele xu ka cgáé Me e (1-2)

Nqarim dim Cóá ba kaiam ga Me e

¹ Ncií kuri kam kò Nqari ba kái xu dàò xu tãáka xu cgoa porofiti xu tséékagu a gatá ka tsgõose ga xu cgoa kg'ui, ² igabagam ncêeska cò di x'aèan ka ko Gam dim Cóám koe guu a kg'ui cgoa ta a. Gaam ncêem kò Gam koe guu a nqõó ba kúrú, a wèé zi guù zi dim q'òò-k'ao ba kúrú Me ba. ³ Nqarim di x'áà-q'ooa nem ko x'ái, a wèé za ga Nqarim khama ii, a ba a ko wèé zi guù zi Gam dim kg'uim di qarian ka qgóó. Eẽm ko gatá di chìbian koe q'ano-q'anokuan kúrúa xg'ara kam kò tc'amaka hãam Qarim wèem dim x'òàm kg'àòm xòè koe síi ntcóó.

Nqarim dim Cóá ba moengele xu ka kaia hãa

⁴ Ncêes ma Gam dis cg'òè sa ma moengele xu di cg'òèan ka tc'amaka hãa khamagam gaxu dis téé-q'oos ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa mááèa. ⁵ Gatagam Nqari ba qanega c'ẽem moengele ba birí naka máá:

“Tsáá tsia Tiri tsi cóá tsi i,

Ra ncēm cām koe guu a tsarir Xõò Ra a,”
 témé ta ga hãa,
 kanam Nqari ba qanega c'ēm moengele ba bîrí na máá:
 “gam ka Xõò bar gha ii,
 me gha Tirim cóá ba ii,”
 témé ta ga hãa khama.

⁶ Igabagam kò Nqari ba ãem ko Gam dim Cóám tc'ãà di ba nqõóm koe tsééa óá ka máá:
 “Wéé moengelean Nqarim di mée i dqomè Me,”
 témé.

⁷ Moengele xu kam kòo kg'ui nem ko máá:
 “Nqari ba ko Gam di xu moengele xu kúrú xu tc'ãán khama ii,
 a Gam di xu tséé-kg'ao xu kúrú xu c'eean di k̄aru t̄aman khama ii,”
 témé,

⁸ igabam kòo Cóám ka kg'ui nem ko máá:

“Nqari Tseè,
 Tsaris ntcõó-q'oos x'aian di sa
 gha chõò tamase hãa.
 Tsari ne khóè ne
 Tsi ko tchànò dxòm cgoa tc'ãà-cookg'ai.

⁹ Eè tchànò ii sa Tsi ncàma hãa,
 a èe cg'ãè ii sa hòrea.
 Gaa domkam Tsarim Nqari ba, Nqari Tseè,
 Tsáa ka c'èe xu nqáéa hãase nxárá tcg'òó Tsia,
 a qãè-tcaoan di nxùian cgoa ntcãá tcúú Tsia hãa,”
 témé.

¹⁰ A ba a ko máá:
 “X'aigàè,
 Tsáa Tsia tshoa-tshoases koe nqõó ba kúrú hãa,
 i nqarikg'aian Tsari tshàuan di tséé e;

¹¹ kaàku i gha,
 igabaga Tsi gha Tsáa chõò tamase hãa.
 Wééan ga gha qgáian khama ma cg'ãa-cg'anase,
¹² hãaèkom qgáim khama Tsi gha ma kabèa xg'ae e,
 i gha qgáian ko ma hãaè a tcg'òóè
 i c'èean hãaè khamaga ma k̄abi-k̄abiè,
 igabaga Tsi gha Tsáa èe Tsi ii khama cúíga ii,
 i kuria Tsi chõò tite,”
 tam mée.

¹³ Qanegam Nqari ba c'ēm moengelem kaga máá:
 “Ncēe koe ntcõó Tirim x'òàm kg'áòm xòè koe,
 nakar gha nxãakg'aiga síi tsari cg'òo-kg'aoan kúrú
 naka i nqàrè-kg'ama tsi dis ntcõó-q'oos koe ntcõó,”
 témé ta ga hãa.

¹⁴ Kháé i nxãaska moengelean dùúá? *Kg'amaga* xu Nqari ba ko tsééa máá xu tc'èe xu u,
 ncēe Gam ka tsééa óáèa hãa xu, hàà xu gha khóèan hùì i kgoarasean hòò ka.

2

Komsanan dis dqàèku sa

¹ Gaa domka méé ta ncêe ta kò kómá hãa tchõàn kaisase komsana, naka táá gaan koe tcg'oa na hòà guu. ² *Gatá ka tsgõose ga xu* kò moengelean ka máàèa hãa tchõà nea kò kaisa qarian úúa, ne kò gane êe kò táá komsana a, a táá xùri i ne kg'ano nea xgàrakuan hòò. ³ Ncêe êe ne khòè nea xg'ao xgàrakuan táá nxanagu, ka ta gha nxãaska gatá ntama ma nxanagu u, ncêe ncêeta noose kaisa kgoarakus *Jesom koe hãas* cgoa ta kò tchõà úú tama ne? Ncêem kò X'aigam *Jeso ba* kg'aia gaas ka kg'uia hãa, ne kò êe kò kóm Me ne gaas ka nxàea tseegukagu sa. ⁴ Nqarim igabagam kò thêé kái zi x'ái zi hêé, naka are-aresa zi gúù hêé, naka tááka qarian hêé, naka Tcom-tcomsam Tc'êem di zi aba zi ncêe ne kò Gam di ncàman ka máàèa hãa zi ka hêéthêé ncêe sa nxàea tseegukagu. Gaa domka méé ta kaisase ncêe tchõàn komsana.

Jeso ba Gam kgoarakuan koe ko úú ta am ga Me e

⁵ Nqari ba ncêe ko hààm nqõóm ncêe ta ko gaam ka kg'ui ba moengelean máà naka i tc'ãà-cookg'ai tama khama. ⁶ Igabaga i *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe c'êe koe góásea hãa a ko máá:

“Nqariè, khòè ba dìi baa,
Tsi ko gam ka tc'êe-tc'êese,
me khòèm dìm cóá ba dìi baa,
Tsi tchõà úú cgoa mea?”

⁷ Xòm x'aè ka Tsi kò moengelean dis téé-q'oos ka nqãaka hãa sa máà me, a Tsi a kò x'ààn hêé naka tcoman hêéthêé dis cába sa cábákagu me,

⁸ a kò wèé zi gúù zi gam di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa,”
témé.

Nqari ba kò wèé zi gúù zi khòèm di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa, si gam di qarian dòm q'oo koe hãa tamas gúù sa káà si i. Igabaga ncêe i ii khama, wèés gúùs gam di qarian dòm q'oo koe hãa sa ta qanega bóò tama. ⁹ Igabaga ta ko Jeso ba bóò, ncêe kò xòm x'aèan q'oo koe moengelean dis téé-q'oos ka nqãaka hãa sa máàèa ba, nxãasegam gha Nqarim di cgómkuan koe guu a wèém khòèm domka x'oo sa xám ka. Me kò x'oo sam kò xgàrasea máà domka x'ààn hêé naka tcomkuan hêéthêé dis cába sa cábákaguè.

¹⁰ Nqarim ncêe ko wèés gúù sa kúrú, si wèés gúù sa Gam domka hãa, ba i kò qãèa máána hãa, Jeso bam gha kúrú Me xgàrasean koe guu a kg'ano Meas téé-q'oos koe hãa sa. A ba a kò ncêe sa kúrú, kái ne cóá nem gha kúrú ne x'ààn koe hãa ka. Jeso ba Gaam kgoarakuan koe ko úú nem ga Me e khama. ¹¹ Gaam êe ko khòèan kúrú i tcom-tcomsa ba hêé, naka khòè ne êe ko kúrúè a tcom-tcomsa ne hêéthêéa cúis x'áé-q'oos di ne e. Gaa domkagam Jeso ba ‘Tíi qõe ga tuè’ ta ma tciaa ne ka sau-cgaekaguè tama, ¹² a ko *Nqarim ka* máá:

“Tíi qõe ga ne koer gha Tsari cg'òèan ka kg'ui;
a ra a gha xg'aes q'ane koe téé a ciian cgoa dqòm Tsi,”
témé.

¹³ A ba a ko gaia máá:
“Nqarim koer gha Tiri tcoman tòò,”
témé.

A ba a ko gaia máá:
“Ncãa ga Ra a,
Nqarim máà Tea hãa ne cóá ne cgoa,”
témé.

¹⁴ Cóá nea c'àòan hêé naka cgàan hêéthêé cgoa kúrúèa hãa ne khòè ne e, khamam kò Gaam igaba thêé khòè ba kúrúse, a ba a kò x'óó, nxãasegam gha x'oos koe guu a x'ooan di qarian úúa hãa ba kaàkagu ka, ncêe dxãwa ii ba, ¹⁵ a ba a kò ncêe sa kúrú, nxãasegam gha gane êe kò wèé kg'òèa ne q'oo koe x'oos bèe koe qáése hãa ne, gane di q'àòan koe

kgoara ka. ¹⁶ Tseeguan kagam moengelea nem gha hùì ka hàà tama khama, igabagam Abrahamam ka tsgõose-coa nem gha hàà hùì ka hààraa. ¹⁷ Gaa domka i kòo qaase, wèé zi dàò zi koem ga Gam ka qõese ga ne khama ma kúrúè sa, nxãasegam gha Nqarim di tsééan koe kaim peresitim tcom-tcomsa a cgómkuan úúa hãa ba ii ka, a khóè ne dàò-máákuan kúrúá máá, ne nxãasega gane di chibian koe qgóóá mááè ka. ¹⁸ Gam igabam kò xgàrase, a kúrúá bóòè, khamam gha thée gane èe ko kúrúá bóòè ne hùì.

Kreste ba Moshe ba hěé naka Joshua ba hěéthěé tsara ka cgáé Me e (3-4)

3

Jeso ba Moshem ka kaia

¹ Gaa domka méé tu, tí qõe ga tu tcom-tcomsa tuè, ncěe nqarikg'ai di tciikuan koe hãa tuè, Jesom ka tc'ěe. Jesom ncěe kò Nqarim ka tsééa tcg'òòèa hãa ba, a Kaim Peresiti ba ii ba, ncěe ta ko Gam ka gatá di dtcòman nxàea tseegukagu ba. ² Gaam èe kò nxará tcg'òó Mea hãam koem kò tcom-tcomsa Me e, èem kò ma Moshe ba ma Nqarim dim nquum wèém koe ma tcom-tcomsa me e khamaga ma. ³⁻⁴ Wèém nquu ba khóèan ka tshàòèa hãa, Me Nqari ba wèés gúù sa tshàòea hãa. Me èem ma nquum dim tshàò-k'ao ba ma nquum ka kaisa tcomkuan hòòea hãa khamagam Jeso ba Moshe ba nqáéa hãase tcomkuan hòòea hãa. ⁵ Moshe ba kò tséé-k'ao me e, a kò Nqarim dim nquum wèém koe tcom-tcomsa me e, a ba a kò gam di zi tséé zi cgoa Nqarim ka gha hàà kg'uiè zi gúù zi ka nxàea tseegukagu. ⁶ Igabagam Kreste ba Nqarim dim nquum koe Gam dim Cóám iise tcom-tcomsa Me e. Ta gatá Gam di ta nquu ta a, ncěe *Nqarim* koe tcoman hěé naka nqòòs èe ta ko gaas cgoa bóòses koe hěéthěé ta kò qgóóá qaria hãa ne.

Komsana úú taman dis dqàèku sa

⁷ Gaa domka méé tu èem ko Tcom-tcomsam Tc'ěe ba méé a ko máá:

“Ncěe cáń ka èe tu kòo dòma ba kóm

⁸ ne méé tu táá qari-qari tcáo guu,
èe komsanan úú tama ne kò hěé khama,
èe ne kòo tchàa-xgóós koe kúrúá bóòè ka.

⁹ Ncěe gatu ka tsgõose ga xu kòo kúrúá bóò Te koe,
a kò 40 kurian sée a Tiri tsééan bóò.

¹⁰ Ra kò gaa domka èes qhàò sa xgòà cgaea hãa,

a Ra a kò máá:

‘Gane di tcáoá ne ko wèé x'aè ka hoàkaguè,

ne Tiri x'áè-k'áman komsana tama,’

témé.

¹¹ A Ra a kò gaa domka Tiri xgòàn koe gaise a máá:

‘Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,’

témé.”

¹² Q'ana méé tu hãa, tí qõe ga tuè, naka i cúia tu ga táá cg'ãè, a dtcòm úú tamas tcáo sa úúa hãa guu, ncěe gha kúrú tu u tu kg'òèa hãam Nqarim koe tcg'oa sa. ¹³ Igaba méé tu wèé cáń ka korèku, ‘ncěem cáń ba’ ta i kò ko mééès noose, naka i gha nxãasega táá c'ěe-k'g'áia tu ga cg'ãèan ka hoàkaguè naka qari-qari-tcúúè guu. ¹⁴ Ncěe Nqarim koe ta kò ko qarika tcom, ncěe ta kò ko kg'aia hěé khama a síi chòò-q'oos koe tcàà ne ta gha Krestem koe xg'aea hãa. ¹⁵ Ncěe i ma *Nqarim* dis Tcgãyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

“Ncěem cáń ka tu kòo Nqarim di dòman kóm

ne méé tu táá gatu ka tsgõose ga xu

Nqari ba kò komsana tama xu

khama ma qari-qari tcáo guu,”

témé.

¹⁶ Kháé dií ga nea ãe kò dòma ba kóma hãa igaba kò táá komsana Me ne? Gane ãe kò Egepeto koe guu a tcg'oara hãa ne tama ne gáé kò ii, wèéa ne ncêe kò Moshem ka tc'ãa-cookg'aièa hãa ne? ¹⁷ Kháé ba kò Nqari ba diín 40 kurian xgóà cgaea hãa? Gane ãe kò cg'ãèan kúrúá hãa ne tama nea gáé kò ii, ncêe i kò gane di tc'áróan tchàa-xgóós koe x'óóku ne? ¹⁸ Kháé ba kò dií ga ne koe gaise, ncêem kò birí ne a máá, Gam dis sãakagukus-q'oo koe ne cuiskaga tcana hãa tite témé ne? Gane ãe komsana tama ne koe cúí ga a. ¹⁹ Si kò ncêes guú sa x'ái ta a, dtcòm úú tamas domka ne kò táá sãakagukus-q'oo koe tcãa sa.

4

¹ Gam dis sãakaguku-q'oos koe tcãan dis nqòòkaguku sa hãa, ke méé ta q'ana hãa naka i cúí ta ga táá gaa koe tcãan ka tààe naka kháóka qaúia hãa guu. ² Qãe tchõa ne kò hàà cgae ta a ke, ãe i kò ma síí cgae nea khamaga ma, igaba ãe ne kóma hãa kg'uia nea kò gane koe cgáé tama, ãe ne ko kóm m ka ne kò táá dtcòm m khama. ³ Ncêe sa ko máá, ãe dtcòmà hãa ta gha ães sãakaguku-q'oos koe tcãa, témé. Nqari ba kò máá:

“Tiri xgóàn koer gaisea hãa,
cuiskaga ne gane

Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite sa,”

témé khama. Eëta i kò ma Gam di tsééan nxãakamaga nqóóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga xg'ara hãa, me kò sana hãa igaba. ⁴ 7 dim cárn ka i *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe c'êe koe góásea hãa a ko máá: “Nqari ba kò 7 dim cárn ka Gam di tsééan wèé koe sana hãa,” témé khama. ⁵ A ba a kò gaicara ncêem qgáim koe máá: “Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,” témé. ⁶ Gane ãe kò tc'ãa a qãe tchõàn kóm nea kò táá dtcòm, khama ne kò gane di komsana taman domka gaas sãakaguku-q'oos koe táá tcãa. Ne c'êe ne hànaa, tcãa sa kgoara máàèa hãa ne. ⁷ Gaa domkam kò Nqari ba gaicara c'êem cárn ba tòó, “Ncêem cárn ba” ta ko ma tcièe ba. Kái xu kuri xu qãa q'oo koem kò Dafitem koe guu a kg'ui, ncêe i nxãakamaga *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe ma nxàèa hãa khamaga ma a máá:

“Ncêem cárn ka tu kòò dòma ba kóm,
ne méé tu táá tcáó tu qari-qari guu,”

ta ko méé e.

⁸ Ncêe Joshuam kò xg'ao sãakaguku-q'oo sa máà nea hãa, nem ga kò Nqari ba táá kabise a kháóka c'êem cárn ka kg'uia hãa. ⁹ Gaa domkagas Nqarim di ne khóè ne koe Sabata dis sãakaguku-q'oo sa téé-têe. ¹⁰ Diím wèém ãe ko Nqarim dis sãakaguku-q'oos koe tcãa ba ko gam di zi tséé zi koe sãa khama, ãem kò ma Nqari ba Gam di zi koe ma sana hãa khamaga ma. ¹¹ Ke méé ta gaa domka ncêes sãakaguku-q'oos koe tcãan x'ãa máá, naka taa nxãasega táá x'óóku guu, ncêe ne kò gane ma gane di komsana taman domka ma x'óóku khama ma.

¹² Nqarim dim kg'ui ba kg'òèa hãa, a ko tséé khama, a wèé za ga ntcõe-kg'ám ntcàum ka kaisase ts'èè me e, a ko khóèan koe qhàea tcãase, a tcáó sa hëé naka tc'êe ba hëéthëé gáda q'aa, a q'amku-q'oo zi hëé naka tcgaèan hëéthëé q'aa-q'aa, a ba a ko tcáós di cauan hëé naka tc'êe-kg'áman hëéthëé bóda tcg'òó. ¹³ C'êes guús Nqarim tcgái-q'oo koe chómsea hãas ga sa káa sí i, wèes guús ãe kúrúá hãa sa nqáman koe téé-têe a ko tcgái-q'ooa ba koe hòòse, Gaam ncêe Gam koe méé ta xqara mááse ba.

Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e (4:14–7:28)

Jeso ba kaiaam peresitim tc'amaka hãa Me e

¹⁴ Q'ana ta hãa, kaiaam peresitim tc'amaka hãa ba ta úúa hãa sa, Jesom ncêe Nqarim dim Cóá ba, ncêe kò nqarikg'aian nqáé a Nqarim cookg'ai koe síí hãa ba. Ke méé ta ncêe ta nxàea hãa dtcòmà qarika qgóó. ¹⁵ Kaiaam peresitim gatá di kg'amkan koe thõò-xama máá ta a tama ba ta úú tama khama, igabaga ta kaiaam peresiti ba úúa hãa, ncêe kò ãe ta gatá ma kúrúá bóòèa hãa khamaga ma wèé za kúrúá bóòè ba, igaba kò táá chibi kúrú ba.

¹⁶ Ke méé ta gaa domka kgoarasea hãase Nqarim dis ntcóó-q'oo x'aian dis koe cúù-cuuse,

ncêe cgómkuan hãa koe, nxãasega ta gha gaa koe thõò-xama-máákuan hěé naka cgómkuan hěéthěé hòò, ncêe gha hùi ta a, qaa a ta ko x'aè ka.

5

¹ Wèém kaim peresitim ncêe khòe ne xg'aeku koe guu a nxará tcg'òòèa ba nxará tcg'òòèa hãa, khòe nem gha nxãasega Nqarim cookg'ai koe tééa máá, a gane téé-q'oo koe chibia ne domka aba zi hěé naka dàòà-máákuan hěéthěé tcg'òòèa máá ne ka. ² Gaam igabam kg'amka me e, khamam ko gane êe cúí guù ga c'úùu hãa a ko tsaa ne cgoa tc'ause tsée. ³ Gaa domka i ko qaase, khòe ne di chibian domka hěé, naka gam di chibian domka hěéthěém gha dàòà-máákuan kúrú sa.

⁴ I cúí khòe ga ncêes tcomku sa sèèa máásea hãa tite, igabam Nqarim ka tciièa hãa, ncêem kò ma Arone ma tciièa hãa khamaga ma. ⁵ Krestem igabam kò táá kaim peresiti bam gha kúrú ka kaikaguse, igabam kò nxará tcg'òòè Gaam êe ko máá:

“Tiri Tsi Cóá Tsi i;

Ra ncêe cáím koe guu a Tsarir Xõò Ra a,”

témém ka.

⁶ Ncêem ko c'êe qgái koe kg'ui a ko máá:

“Chõò tamase Tsi peresiti Tsi i,

Meleki-setekem di x'àèan koe guu a,”

témé.

⁷ Jesom di kg'òèan nqõómkg'ai di koem kò còrèan hěé naka dtcàran hěéthěé q'aua kg'aean cgoa nxàea tcg'òò, Gaam êe x'ooan koem gha kgoara Me di qarian úúu hãam koe, a ba a kò Nqari bam q'áòu hãa domka komsanaè. ⁸ Gatàm kò ma Cóá ba ii, igabam kò êem ko xgàrasea máás koe guu a komsanan xgaa-xgaase. ⁹ Eêm hààraa máána hãa sam ko kúrúu xg'ara kam ko chõò tamas kgoaraku sa wèéa ne êe ko komsana Me ne koe óága. ¹⁰ A ba a kò kaim peresiti bam gha ii di ntcõó-q'oo sa Nqarim ka máàè, Meleki-setekem di x'àèan koe guu a.

Dqàèkus dtcòman aagu di sa

¹¹ Káí zi guù zi xae ga ncêes guùs ka nxàe, igaba xae ga ma bìríá tchàno-tchano tu u sa qari si i, kóma tu q'ãa tama khama. ¹² Ncêe x'aè ka tu ga kò xgaa-xgaa-kg'ao tu ii, igaba tu ko c'êem khòem tseegu di tshoa-tshoase-q'ooos Nqarim di kg'uiian di sa gha gaicara xgaa-xgaa tu u ba qaa. Bìlan tu ko qaa, a qari tc'òoan qaa tama. ¹³ Wèém khòem êe ko bìlan cgoa xàroè ba qanega cg'aré me e khama, a tchànoan dim kg'ui ba xgaa-xgaan ka kg'anoè tama. ¹⁴ Igaba i qari tc'òoan kaia ne di i; nxãakamaga ne kò kúrú xám m khama ne ko êe qàè ii sa êe tshúù iis koe q'aa-q'aa.

6

¹ Gaa domka méé ta tc'ãà di zi guù zi êe ta kò Krestem ka xgaa-xgaase zi tcg'oara guu naka taa còoka kaia qõò. Táá méé ta gaicara tshoa-tshoase-q'oo sa tshào guu: káà hùi zi tsée zi koe tcóósean di sa, naka Nqarim koe dtcòman di sa hěé, ² tcguù-tcguukuan ka xgaa-xgaakuan di sa hěé, naka tshàuan tòó cgaekuan di sa hěé, naka x'ooan koe tēean di sa hěé, naka chõò tamas xgàrakus di sa hěéthěé e. ³ Nqarim kò kgoara máá ta a ne ta gha ncêes guù sa kúrú.

⁴⁻⁶ Ka nea ga ntama ma gane êe kò gane di dtcòman aagua hãa ne kabise a gaicara tcóóse? Gane ncêe kò c'êe x'aè ka Nqarim di x'ààn máàè, a kò nqarikg'ai di aban xám, a kò Tcom-tcomsam Tc'êe ba máàè, a Nqarim dim kg'uim di qàèan hěé naka hààko x'aèan di qarian hěéthěé xám ne, ncêe ko gane di dtcòman aagu ne. Thamka tama i hãa, chibian koe tcóósean koe ne gha úúè sa. Nxãata i kò ii ne ne gha ko Nqarim dim Cóá ba gaicara xgàua mááse, a ko saucgae sa tcãà Me khama.

⁷ Ncèè nqõóm kò ko gam koe ko ntcãa túú tshàan ko kg'áà, a ãe ko gaam koe xhàrà ne tc'õoan cgoa hùì nem ko Nqarim koe ts'ee-ts'ee'g'aikuan hòò. ⁸ Igaba ãem kòo dxàman hëé naka tc'ëese tama tsoman hëéthëé ka tsom cgaèè nem káà hùì me e, a ba a cgúíkuan ka tééa máàèa, a ba a gha còò dis ka dàòè.

⁹ Ncàm-ncamsa tuè, ncèeta xae ga ko ma kg'ui igaba xae cgáé zi guù zi kgoarasean di zi koe gatu koe kaisa tcoman úúa hãa. ¹⁰ Nqari ba tchàno Me e, a cuiskaga ãe tu kúrúa hãa tsééan hëé naka ãe tu Nqari ba x'áí hãa ncàmkuhan hëéthëé c'úúa hãa tite. Ncèe tu kò tcom-tcomsa ne kúrúa máána hãa, a tu a ko qanega tsééa máá ne ka. ¹¹ Kaisase xae ko tc'ëe, gatu ka c'ëem wèém gha ncèe zi guù zi koe tcàà tcáo sa, nakam gha nxãkg'aiga còò dim x'aè ba síí hàà, naka tu gha nxãasega ãe tu nqòò hãa zi guù zi ka cg'oè-cg'oeè. ¹² Kg'amka tu gha ii sa xae tc'ëe tama, igaba xae ko tc'ëe, gane ãe kò dtcòm sa hëé naka qáo tcáo sa hëéthëé sara koe guu a Nqarim ka ne nqòòkaguèa hãa zi guù zi máàè ne tu gha serè sa.

Nqarim dis nqòòkaguku sa tseegu si i

¹³ Eëm kòo Nqari ba Abrahama ba nqòòkagu, kam kò Gam ka Gam dis cg'òès ka gaise, cúí khòè ga káà a khama Nqarim ka kaia a, gaan kam gha gaise e, ¹⁴ a máá: “Tseegukar gha ts'ee-ts'ee'g'ai tsi, a kái tsgõo-coan máá tsi,” témé. ¹⁵ Me kò Abrahama ba qáo tcáoan cgoa qãà, a ba a kò ncèem dàòm ka ãem kò Nqarim ka nqòòkaguèa sa hòò.

¹⁶ Khòèa ne ko kuri ãe gaan ka kaia hãan ka gaise, si ko gaise sa ãe ko nxàèè sa qari-qari a wèè ntcoekuan ga kaàkagu khama. ¹⁷ Gane ãem ko nqòòkagua hãa* nem ko Nqari ba qãèse x'ái kg'oana, Gam di tséé-kg'áma nem cuiskaga kúrúa kabi tite sa. Gaa domkam kò Gam dis nqòòkaguku sa gaisean cgoa càù. ¹⁸ Nqari ba cuiskaga tshùù-ntcõan nxàe tite. I Gam di nqòòkagukuan hëé naka gaisean hëéthëéa cam sara guù sara kúrúa kabiè tite sara a. Nqarim koe ta bèea síí hãa, qãè qgái koe ta gha hãa ka. Gam di nqòòkagukuan méé i qarika korè ta a, naka ta gha nxãasega cookg'aia ta koe hãas nqòò sa qgóóa qari. ¹⁹ Tcáoá ta ko qgóóa tòós guùs† khama ta ncèes nqòò sa úúa hãa. Ncèes nqòò sa ko còrè-nquum nqarikg'ai koe hànám q'ane koe síí, qgáim q'aa-q'aakom di c'ëe xòèan koe. ²⁰ Ncèe Jesom gatá téé-q'oo koe tcana hãa koe, Gam ncèe gatá ka tc'ãà a qõò hãa ba. A ba a kò chòò tamase kaian peresiti ba kúrú, Meleki-setekem di x'áèan koe guu a.

7

Peresitim Meleki-seteke ba

¹ Ncèem Meleki-seteke ba kò Salema dim x'aiga ba ii, a kaisase tc'amaka hãam Nqarim dim peresiti me e. Eëm kò Abrahama ba x'aiga xu ncõos koe tàà, a ko kabise kam kò Meleki-seteke xg'ae cgoa me a ts'ee-ts'ee'g'ai me. ² Me kò Abrahama ba ãem kò ncõoan koe séèa hãa guùan wèé koe cúís tshàu-q'oo sa máà me. Tc'ãà dis kas ko Meleki-setekem dis cg'òè sa nxàeas kò kabiè ne máá: “Tchànoan dim x'aiga ba,” témé, me kò gataga Salema dim x'aiga ba ii, si ko nxãa sa máá: “Tòókuan dim x'aiga ba,” témé. ³ Gam ka góásea hãa guù ga káà a: kg'áo xòò ba ka ga hëé kana dxàe xòò ba ka ga hëé kana qhàò ba ka ga hëéthëé e, ábàèam hãa kana x'óóam hãa cam gam úú tama, igabam kò Nqarim dim Cóám khama ii, a ba a chòò tamase peresiti me e.

⁴ Tc'ëe-tc'ëese naka bóò ntam ma kaia hãa sa, gatá ka tsgõosem Abrahamam ga ba kò ãem kò ncõos koe tàà a séèa hãa guùan ka cúís tshàu-q'oo dian máà me koe ga. ⁵ Xu kò ãe xu khòè xu Lefim dis x'áé-q'oo di xu, ncèe peresiti ii xu ka i ko x'áèan koe qaase, cúís tshàu-q'oo sa xu gha Iseraele di khòèan (ncèe gaxu di qõèan) koe séè sa, gatá ne ma gane igaba thëé Abrahamam ka tsgõose-coa ne e igaba. ⁶ Meleki-seteke ba kò Lefim dis

* **6:17:** gane ãem ko nqòòkagua hãa - Gerika sa ko máá: “gane ãem ko nqòòkagua hãa ne gha máàè e,” témé. † **6:19:** qgóóa tòós guù sa - Gerika sa ko máá: “ankare” témé. Ankare sa skepe sa ko qgóóa tòós guù si i.

x'áé-q'oo koe guu tama, igabagam kò Abrahamam koe cúis tshàu-q'oo sa sée, a kò ts'ee-ts'ee kg'ai me, Abrahamam ncêe kò *Nqarim ka gúù zi nqòòkaguèa* hãa ba. ⁷ Ntcoekuè tama ia, ãe nqãaka hãa ba ko kuri ãe kaia hãam ka ts'ee-ts'ee kg'aiè sa. ⁸ *Peresiti xu* kò ko cúis tshàu-q'oo sa máàè. Igaba xu gha wée xu peresiti xu x'óó, *Meleki-setekem* cúim oose, si ko *Nqarim dis Tcgãya* sa nxàea tseegukagu, kg'òèam ko hãa sa, témé khama. ⁹ Kg'amaga ta ga kg'ui a máá, Lefim ncêe ko *gam ka tsgõose-coa ga ne ka* cúis tshàu-q'oo dian máàè ba kò Abrahamam koe guu a *Meleki-seteke* ba cúis tshàu-q'oo sa tcg'òóa máá, témé. ¹⁰ Eëm kòo Meleki-seteke ba Abrahamam cgoa xg'ae kam kò Lefi ba qanega ábàè tama khama, igaba ncêe *tchànose ta kò ko nxàe e*, nem kò gam ka tsgõosem Abrahamam dim tc'áróm koe hãa.

Jeso ba Meleki-setekem khama ii

¹¹ Moshem di x'áèa ne ko máá, peresitian mée i Lefim dis x'áé-q'oo di khóèan ii, témé, *i kò ncêean Aronem di x'áè-k'áman ga a thée*. Igaba i kò Lefim di peresitian táá gaan di tséèan *chõò tama qgóóa-máákuan óaga* di xg'ara-xg'ara, khama i kò ko qaase, c'ëem peresitim Meleki-setekem di x'áèan koe guuam ga hãa sa, Aronem di x'áèan ka tamase. ¹² Ncêe peresiti xu ko ma tòóa xùrikus kò ko kabìè ne mée i gataga thée x'áèan góá kabìè. ¹³ *Gatá dim X'aigam* ncêe zi gúù zi ko Gam ka nxàèè ba táás qhàòs di Me e khama, i qanega cúí khóè ga Gam dis qhàòs koe guu naka altaram koe tsée ta ga hãa. ¹⁴ Q'ãasea i hãa khama, X'aiga ba Juta dis qhàòs koe guua hãa sa, me kò Moshe ba èes qhàòs kam ko kg'ui ka táá cúí gúù ga peresiti xu ka nxàe.

¹⁵ Ncêe c'ëem peresitim Meleki-setekem khama iim kò hòòsea hãa, nes ko *ncêe xae ko nxàe sa* qãèse x'áise: ¹⁶ khóèan di x'áèan kam kò táá peresiti ba kúrú, igaba chõò tamas kg'òès di qarian ka a khama. ¹⁷ *Nqarim dis Tcgãya* sa ko ncêe sa nxàea tseegukagu a ko máá:

“Chõò tamase Tsi Peresiti Tsi i,
Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,”
témé khama.

¹⁸ Kg'aika di x'áèa ne kg'amka a, a káà hùì i khama i kò tcg'òóè. ¹⁹ Moshem di x'áèa ne kò táá Nqarim di tséèan xg'ara-xg'ara khama. Igabagam ncêeska Nqari ba cgáés nqòò sa óágara máá taa hãa, ncêe ta gha gaas koe Nqarim koe cúù-cuuse sa.

²⁰ *Nqari ba* kò gaisean tséékagu. C'ëe xu peresiti xu kò táá gaisean cgoa peresitian koe tòòè, ²¹ igabam kò *Jeso ba* gaisean cgoa peresiti ba tòòè, ãem kò Nqari ba birí Me a máá:

“X'aigam *Nqari* ba gaisea hãa,
a cuiskaga tc'ëea kabia hãa tite,
Tsi gha chõò tamase Peresiti Tsi i,”

témé ka. ²² Ncêes gaises domka ta tseegukaga q'ana hãa, Jeso ba gha cgáés qáé-xg'ae ãe nxàèèa hãa sa kúrú sa.

²³ X'oo sa kò ko peresiti xu xgáè-k'g'am xu táá hãa, *c'ëe xu ko x'óó ne xu kò ko c'ëe xu tòòè khama*. Gaa domkaga xu kò kái xu peresiti xu hàna hãa. ²⁴ Igabam ko *Jeso ba* Gam dis tséés peresitian di sa chõò tamase kúrú, chõò tamasem gha hãa khama. ²⁵ Gaa domkam qarian úúa hãa, wéèa ne ãe ko Gam koe guu a Nqarim koe cúù-cuuse nem gha chõò tamase kgoara di i, còrèam gha máá ne kam chõò tamase kg'òèa hãa khama.

²⁶ Kg'ano-k'g'anosa a, èeta iim peresitim kaia ba ta ga úú sa: ncêe tcom-tcomsa, a chìbi úú tama, a q'ano, a chìbi-k'g'ao ne cgoa q'aa-q'aaèa, a nqarikg'ai ka tc'amaka kaikaguèa ba. ²⁷ C'ëe xu kaia xu peresiti xu khamam ii tama; i Gam koe qaase tama, wée cáim kam ga kg'aia gam di chìbian domka dàòà-mááku sa kúrú a nxãwa khóè ne domka c'ëe sa kúrú sa. Cúis dàòà-mááku sam kò wée khóèan di si i domka cúí q'oro kúrú, ãem ko dàòà-máákus iise tcg'òóse ka khama. ²⁸ Moshem di x'áèan koe i ko guu a kg'amka khóèan nxará tcg'òóè a kaia peresitian kúrú; igabam kò kg'uim gaisean di ba ncêe kò x'áèan ka kháóka hàà ba Cóá ba nxará tcg'òó, ncêe ko chõò tamase Nqarim di tséèan xg'ara-xg'ara ba.

Krestem dis qáé-xg'ae sa Nciís Qáé-xg'aes ka cgáé si i (8-9)

8

Kreste ba kaiaam Peresiti Me e

¹ Cgáés gúús ncêe koe xae ko nxàe sa ncêe si i: kaiaam peresiti ba ta úúa hãa, Qarim wèém dim kg'áom x'òàm xòè dis ntcóó-q'ooos x'aian dis koe nqarikg'ai koe ntcóóa-ntcõe ba, ² ncêe kaisase tcom-tcomsam còrè-nquum koe Tséé-kg'ao ii ba, tseegu dim nquum Nqarim ka kúrúèa ba, khóèan ka tamase.

³ Wèém peresitim kaia ba nxárá tcg'òóèa hãa, nxãasegam gha aba zi hêé naka dàòà-máákuan kò kúrúè zi kg'oo-coa zi hêéthêé Nqarim koe úú ka. Gatà iim dàòm ka i ko qaase, gataga méém thêé gatá dim Peresiti ba *Nqarim cookg'ai koem gha* úús gúú sa úúa hãa sa. ⁴ Ncêe nqóòmkg'ai koem kò xg'ao hàna hãa, nem ga xg'ao peresiti tama, aba zi ko tcg'òó xu peresiti xu c'êe xua hàna hãa khama, Juta ne di x'áè-kg'áman ko gatà méé domka. ⁵ Eẽ xu ko kúrú tsééan peresiti dia nqarikg'ai koe ko kúrúèan khamaga ii, a gaan di sòm-c'ana a. A ncêe i kò Moshem ka ii khamaga ii. Eẽm kò xgàuèkom còrè-nquu bam gha Moshe ba kúrú dim x'aè ba hàà kam kò Nqari ba q'ãakagu me a máá: “Kúrú méé tsi nakas wèés gúú sa ãe tsi kò xàbim tc'amkg'ai koe x'áíèa hãas khama ii,” témé. ⁶ Igabagam ncêeska Jeso ba Nqari ba hêé naka khóè ne hêéthêé xg'aeku koe téé-têe, a ncêem dàòm ka nciís qáé-xg'aes ka cgáé sa kúrú hãa. A ba a gataga thêé gaxu dis tséés ka cgáé sa máàèa hãa. Eẽm ko Nqari ba kãbas qáé-xg'ae sa kúrú, kam kò nciís qáé-xg'aes di zi gúú zi ka cgáé zi *khóè ne* nqòókagu khama.

⁷ Ncêe tc'ãà dis qáé-xg'aes kò xg'ao káà chibi sa ii, nes ga kò xg'ao cààm di sa táá qaaèa hãa khama. ⁸ Igabagam kò Nqari ba Gam di ne khóè ne koe chibian hòò, a ba a kò kg'ui cgoa ne a máá:

“Bóò, x'aè ba gha hàà,

Iseraele di ne khóè ne hêé naka Juta di ne khóè ne hêéthêé

cgoar gha kãbas qáé-xg'ae sa kúrú ba.

⁹ Si ncêes qáé-xg'aes kãba sa cuiskaga nciís qáé-xg'aes khama iia hãa tite.

Gane ka tsgóose ga xu cgoar kò kúrú hãa sa,

ẽer kò qgóó x'òà xu a tc'ãà-cookg'ai xu, a Egepeto koe tcg'òó xu ka.

Qáé-xg'aes ẽer kò máà nea hãas koe ne ko tcom-tcomsa tama

khama ra kò Tíí X'aiga ra táá nqábé ne.

¹⁰ Igaba hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra

Iseraele di ne khóè ne cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncêe sa:

Tc'ẽea ne q'oo koer gha Tiri x'áè-kg'áman tcãà,

a Ra a gha tcáóa ne q'oo koe góá tòó o.

Gane dim Nqari bar gha ii, ne gha Tiri ne khóè ne ii.

¹¹ Me cuiskaga díim ga ba gane xg'aeku koe tẽe

naka gam ka c'êe ba xgaa-xgaa hãa kana bìrí mea hãa naka máá,

'X'aiga ba méé tsi q'ana hãa' téméa hãa tite.

Wèéa ne ga gha q'ãa Tea hãa khama,

cg'árém koe guu a tshoa-tshoa

a síí kaiaam koe chòò koe.

¹² Gane di chibian koer gha thòò-xama máá ne,

a cuiskaga gaicara gane di chibian ka tc'ẽe-tc'ẽesea hãa tite khama,”

tam méé.

¹³ Eẽm ko máá, ncêes qáé-xg'ae sa kãba si i, témé kam ko Nqari ba máá, tc'ãà di sa ncií si i, témé. Si gha gúús ãe ncií a cg'ãa-cg'anasea hãa sa kháóa cgáéga kàà.

9

Nqôomkg'ai koe hêé naka nqarikg'ai koe hêéthêé còrèa ne

¹ Tc'âa dis qáé-xg'ae sa kò khóèan méé i ga ko ma còrè di x'âè-kg'áman úúa hãa, naka còrèekom qgái ba hêéthêé e. ² Còrè-nquum *cám q'oo* ba kò kúrúè, me kò tc'âa dim q'oo ba x'âà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs ko tòòès gúù sa hêé, tafole ba hêé, naka ts'ee-ts'ee'kg'aièa hãa péréan hêéthêé úúa hãa. Me kò gaam qgái ba, 'Tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciè. ³ Me kò còrè-nquum di tsara q'oo tsara ko q'aa-q'aam qgái ba hàna, ncêe kò gam qãá koe *cám* dim q'oo ba úúa hãa ba, me kò gaam q'oo ba 'Kaisase tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciè. ⁴ A ba a kò gautan cgoa kúrúèam altaram qãè hm̃m xg'ãò gúùan ko gaam koe dàòè ba hêé, naka gautan cgoa tcgáùèam káá-dxoom qáé-xg'aes di ba hêéthêé úúa hãa. Me kò gaam káá-dxoo ba q'ooa ba koe gautan cgoa kúrúèam kubi-dxoom tc'ôoan* kò úúa hãa ba hêé, naka Aronem dim dxòm ncêe kò tōaran ka tsom cgaeèa ba hêé, naka tafole di sara nxôá sara tcaba sara, ncêe kò x'âè-kg'áman gasara koe góá tòóèa hãa sara hêéthêé úúa hãa. ⁵ Gaam káá-dxoom qáé-xg'aes dim tc'amkg'ai koes kò sere-seres *cám* moengele tsara x'àan di tsara di sa hàna, Kherubime ta ko ma tciè tsara, ncêe kò tcgàmà tsara cgoa kò qgóóa-máákuan dis ntcôó-q'oo sa qábàa tcana hãa tsara. Igabaga ta ncêeska ncêe zi gúù zi ka qáòse kg'uia hãa tite.

⁶ Wèé zi gúù zia kò ko ncêem dàòm ka kg'ónòè. Xu kò peresiti xu wèé x'aè ka tchàa dim còrè-nquum, tc'âa dim q'oo koe tcãa a gaxu di tsééan kúrú. ⁷ Igabagam kò ko *cám* dim q'oom koe, kaia peresitim cúim ga ba kurim q'oo koe cúí q'oro tcãa. A ba a kò ko *wèé x'aèan èem ko tcãa ka* gabá hêé naka khóè ne c'úúa hãase kúrú hãa chibian hêéthêé domka síi ko tcg'òó c'áòan cgoa tcãa. ⁸ Me kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba ncêem dàòm ka x'ái, kaisase ts'ee-ts'ee'kg'aièam qgáim koe ko síim dàò ba qanega xgobekg'ammè ta ga hãa sa, còrè-nquum tc'âa dim hãas noose. ⁹ Si ncêe sa x'ái si i ncêem x'aèm koe ko úú ta a sa. A sa a ko x'ái, èe tcg'òóèa hãa zi aba zi hêé naka máàku zi hêéthêéa cuiskaga còrè-kg'aom di tcáòan tchàno-tchanoa hãa tite sa. ¹⁰ Kg'amaga zi x'âè-kg'ám zi i, tc'ôo sa hêé, kg'áa sa hêé naka tãáka zi dàò zi q'ano-q'anosean hêéthêé di zi. A zi a tcáós q'oo di tama zi x'âè-kg'ám zi i, èe x'aè ka cúí kò ko tséé zi, Me gha nxãakg'aiga síi Nqari ba wèé zi gúù zi kaba-kaba.

¹¹ Igabam kò Krete ba kaia peresitim khama ma hàà, qãè zi gúù zi ncêe hààra hãa zi di ba. A ba a kò còrè-nquum ka kaia a kaisase tchàno iim còrè-nquum koe tcãa, ncêe khóè tshàu ka tshàòè naka ncêem nqôomkg'ai di tama ba. ¹² Piri kana ghòè-coan di c'áòan cgoam kò táá tcãa, igabam kò cúí q'oro hêé naka cò di sa hêéthêé Gam di c'áòan cgoa kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãa, a èem dàòm ka chòò tamas kgoaraku sa óá. ¹³ Ncêe pirian hêé, naka ghòè-xòòan hêéthêé di c'áòan hêé naka ghòè-coan di tháúan hêéthêé kò ko q'ano tama khóèan koe cgáìe a cgàa ba q'ano-q'ano, *i khóèan kabise a gaicara X'aiga ba còrè*, ¹⁴ ne ia gha nxãaska Krestem di c'áòan nta noose q'ano-q'ano ta a! Gam ncêe kò chòò tamam Tcom-tcomsam Tc'èem ka Nqarim koe káà chibi iise máàse ba, a kò x'ooan koe ko úú zi tséé zi koe gatá di tcáòan q'ano-q'ano ba, nxãasega ta gha kg'òèa hãam Nqari ba kúrúa máá ka.

¹⁵ Gaa domkam Krete ba kãbas qáé-xg'ae sa óágara hãa, ncêem gaas koe khóè ne hêé naka Nqari ba hêéthêé xg'aeku koe téé-têe sa, nxãasega ne gha gane èe tcièa hãa ne nqòòkaguèa hãas gúùs èe x'óóa guuèa sa chòò tamase q'òò ka. Me Krete ba x'óóa hãa, nxãasega ne gha *gaa ne khóè ne* tc'âa dis qáé-xg'aes koe kúrúsea hãa chibian koe kgoaraè ka.

¹⁶ Eè x'óóa hãam khóèm ka góá a qaùèa hãas tcgãyas, ncêe gam di kg'uian úúa hãa sa méés x'óóam hãa sa x'ái naka saa nxãwa tséékaguè. ¹⁷ Tcgãyas èe x'óóa hãam khóèm di x'âè-kg'áman úúa hãa sa, èem khóèm kòò x'óó ne cúigas tséé ga si i khama, igaba èem khóèm kg'òèa hãas nooses káà qari si i. ¹⁸ Gaa domkas kò tc'âa dis qáé-xg'ae sa c'áòan ntcãaguè

* 9:4: tc'ôoan - Gerika sa ko "mana ne" témé.

tamas cookg'ai koe káà qari si i. ¹⁹ Gaa domkam xg'ao ko Moshe ba ãem kò ncãa wèé ne khòé ne wèém x'áè-k'ám ãe x'áèan koe guua hãa ba xgaa-xgaa xg'ara ne, ghòè-coan hëé, naka pirian hëéthëé di c'áòan sèè a tshàan cgoa tcg'omea xg'ae, a qáòm hìim hisopo ta ko ma tciiè ba hëé naka ncòàm x'ábà ba hëéthëé tséékagu a tcgãya sa hëé naka wèé ne khòé ne hëéthëé gaan cgoa cgái, ²⁰ a ba a máá: “Eẽm kò Nqari ba x'áè tu u, a máá, qgóóa tu qari témés qáé-xg'ae *sa ko tc'àmà-tcëekg'am* c'áòan ga a ncëe e,” témé. ²¹ A ba a kò thëé gaam dàòm ãem cúim kaga c'áòan cgoa xgàuèkom còrè-nquu ba hëé naka wèé zi gàba zi ãe kò còrèan koe tséékaguè zi hëéthëé cgái. ²² Tseeguan kaga i ko x'áèan koe qaase khama, wèés gúús gha c'áòan cgoa q'ano-q'anoè sa (igaba zi kò c'èe zi gúù zi c'áòan cgoa q'ano-q'anoè tama), i c'áòan kò ntcãaguè tama ne i chìbian di qgóóa-máákuan káà a.

Krestem dis dàòà-mááku sa ko chìbian sèèa tcg'òó

²³ Gaa domka i kò ko qaase, gúù zi ncëe *nqóómkg'ai koe hàna*, a nqarikg'ai koe hàna zi di sòm-c'ana ii zi ga ncëeta ii dàòà-máákuan cgoa q'ano-q'anoè sa. Igabaga zi ko nqarikg'ai koe hàna zi gúù zi *nqóómkg'ai di dàòà-máákuan* ka cgáéan qaa. ²⁴ Krete ba kò táá khòèan tshàu ka kúrúèam còrè-nquum, ncëe tseegu dim còrè-nquum nqarikg'ai koe hànam dim sòm-c'ana iim koe tcãà khama, igabam kò nqarikg'ai koe tc'áro síí, a ba a ncëeska gatá domka Nqarim cookg'ai koe hãa. ²⁵ Gatagam kò táá nqarikg'ai koe síí, nxãasegam gha téé a gaa koe kái q'oro dàòà-máákus iise tcg'òóse ka, ncëem ko kuri kaiaam peresiti ba hëé khama, ãem ko wèém kurim ka kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãà a c'áòan ncëe gam di tama úú ka. ²⁶ Nxãata i kò ii nem ga kò xg'ao nqóóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga guu a kái q'oro xgàrasea hãa khama. Igaba ncëe i ii khama, cúí q'orom x'áísea hãa x'áèan chòò-q'oo koe, nxãasegam gha dàòà-mááku sa tcg'òóan ka chìbian kaákagu ka. ²⁷ Ncëe i ma khòèm cookg'ai koe ma tòóèa khama, cúí q'oro méém x'óó, naka ães qãà q'oo koe xgàràè, ²⁸ khamagam kò thëé Krete ba ãeta iim dàòm ka cúí q'oro dàòà-máákus iise tcg'òóè, nxãasegam gha kái ne khòé ne di chìbia sèèa tcg'òó ka. Me gha kabise a hàà gaicara cam di sa x'áíse, hààm gha khòé ne di chìbian sèèa tcg'òó dise tamase, igaba gane ãe qãà Mea hãa ne koe kgoarasean óá dise.

Krestem di dàòà-máákua nea cgáé e (10)

10

¹ X'áè-k'ámán *Juta ne dia* qãè zi gúù zi hààko zi di sòm-c'ana a, a i a gaa zi tc'áro-tc'aro tama a. *Ncëe x'áè-k'ámán* nea cuiskaga Nqarim koe ko cúù-cuuse khòèan chìbian koe chòò tamase kgoara hãa tite. Gaa domka i ko qaase, dàòà-mááku zi méé zi wèé x'áè ka kurian ko ma xùriku khama ma kúrúè sa. ² Ncëe Nqari ba ko còrè ne khòé ne kò xg'ao tseeguan kaga cúí q'oro gane di chìbian koe q'ano-q'anoèa hãa, nxãasega i gha gane di tcáóan táá chìbi-chibi ne ka, ne zi ga kò xg'ao dàòà-mááku zi téékaguèa hãa. ³ Igaba zi ko ncëeska ncëe zi dàòà-mááku zi wèém kurim q'oo koe khòé ne gane di chìbian ka tc'èe-tc'èe. ⁴ Ghòè-xòòan hëé naka pirian hëéthëé di c'áòà ne cuiskaga khòé ne di chìbian xg'aàra tcg'òó hãa tite khama.

⁵ Gaa domkam kò *Krete ba nqóómkg'ai* koem ko hàà ka *Nqarim ka máá*:

“Qhàea-mááku zi hëé
naka máàku zi hëéthëé
Tsi kò tc'èe tama,

igaba Tsi kò tc'áro ba máà Te.

⁶ Dàòà-mááku zi dàòèko zi hëé
naka dàòà-mááku zi
chìbian ko tcg'òó mááè zi hëéthëé
Tsi kò táá qãè-tcao máá.

⁷ Ra kò nxãaska máá:
'Nqariè, ncãa ga Ra a,

Tsáá ko tc'ěe sar gha hàà kúrú ka,
ncěe i *Tsari zi Tcgāya* zi koe
Tíí ka ma góásea hāa khama,' témé,"
tam méé.

⁸ Tc'āà dis kam kò máá: "Qhàea-mááku zi hěé naka mááku zi hěé naka dàò-a-mááku zi dàòeko zi hěé naka dàò-a-mááku zi chìbian ko tcg'òóa máàè zi hěéthěé Tsi kò tc'ěe tama, a Tsi a kò táá qāè-tcao máá zi," témé. A ba a kò ncěe sa nxàe, ěeta zi kòo ma x'áèan koe qaase igaba. ⁹ A ba a kò nxāaska máá: "Ncāa ga Ra a, Tsáá ko tc'ěe sar gha hàà kúrú ka," témé. *Ncěe kg'uian kam kò ko tc'āà di zi dàò-a-mááku zi* sèè a dxùukg'ai za tòò, nxāasegam gha gaa zi tée-q'oo koe hàà *tcg'òóse a Gam dim tc'áróm cgoa* cām dis *dàò-a-mááku* sa kúrú ka. ¹⁰ Jeso Krestem dim tc'áróm ncěe kò cúí q'oro dàò-a-máákus iise tcg'òóeam koe ta ko guu a q'ano-q'anoè, *Nqarim* ncàma hāa sam kò kúrú khama.

¹¹ Wèem peresiti ba ko cāmān ko ma xùriku khama ma gam di tsééan kúrú, a ko dàò-a-mááku zi cúíta ii zi kái q'oro tcg'òó, igabaga zi *ncěe zi dàò-a-mááku zi* cuiskaga khóèan di chìbian xg'aàra tcg'òóa hāa tite. ¹² Igabagam kò Krete ba cúís dàò-a-mááku sa chìbian domka tcg'òó, ncěe gha chòò tamase hāa sa, a ba a kò síí Nqarim dim kg'áòm x'òām xòè koe ntcóó. ¹³ A ba a gaam x'aèm ěem koe guu a Gam di ne cg'òo-kg'ao ne gha hàà nqàrèa ba ka nqāaka tcāà sa qāa hāa. ¹⁴ Gane ěe ko kúrúè a q'ano nem kò cúís dàò-a-máákus cgoa chòò tamase kgoara khama.

¹⁵ Me ko Tcom-tcomsam Tc'ěe ba gatá koe thěé ncěe sa nxàea tseegukagu. Tc'āà dis kam ko Nqari ba máá:

¹⁶ "Hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra
gane cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncěe sa:
Tiri x'áè-kg'áma ner gha tcáóa ne q'oo koe tcāà,
a Ra a gha tc'ěea ne q'oo koe góá tòò o,"
témé.

¹⁷ A ba a gaicara máá:
"Cuiskagar chìbia ne hěé
naka gane di zi tséé zi cg'āè zi hěéthěé
ka tc'ěe-tc'ěese tite,"

témé. ¹⁸ Ncěè ncěe zi gúù zi ka i kò khóèan qgóóa máàèa hāa, ne i nxāaska dàò-a-máákuan chìbian di gaicara qaase tama.

Hàan ta Nqarim koe cúù-cuuse

¹⁹ Tíí qōe ga tuè, gaa domka ta ga Jesom di c'áòan domka kgoarasea hāase kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcāà. ²⁰ Jeso ba q'aa-q'aakom qgáim ncěe Gam dim tc'áróm iim koe guu a kabam dàòm kg'òèan di ba xgobekg'ama máá taa hāa khama. ²¹ Ta kaim peresitim Nqarim dim nquu ba tc'āà-cookg'aia hāa ba úúa hāa, ²² ke hàan ta Nqarim koe q'ano-tcáóan cgoa cúù-cuuse, cg'oèa hāas nqòòs dtcòman di sa úúa hāase, tcáó zi chìbi bóòsean koe guu a q'ano-q'anoèa* hāa zi hěé, naka tc'áróan q'ano tshàan cgoa xg'aàèa hāa hěéthěé cgoa. ²³ Gaam ěe nqòòkagu taa hāa ba tcom-tcomsa Me e, ke hàan ta nqòòs ncěe ta gatá dis ii sa nxàea hāas koe qarika qgóó, ntcāa-ntcāè tamase. ²⁴ Hàan ta gatá ka c'ěe ne ta ga ma ntcàms ka tc'ěe-tc'ěese, naka i gha nxāasega ncàmkuan hěé naka qāè zi tséé zi kúrúan hěéthěé càùse. ²⁵ Táá méé ta gatá di xg'ae-q'ooan chòòkagu guu, ncěe ne ko c'ěe ne kuri hěé khama, igaba méé ta korèku, naka ta kaisase gatà hěé, ěem ko ma X'aigam dim cām ba ma cúù ta ko ma bóò me khama.

²⁶ Ncěè tseeguan ta q'ana hāa igaba ta kò ko hòòga chìbian x'āèa máá a ko kúrú, ne i cúí dàò-a-máákuan chìbian di ga hāa tite, ²⁷ igaba q'áo-q'aosas xgàraku sa hěé naka xgòām c'ee ba hěéthěé cúí ga gha hāa, ncěe gha ntcoe-kg'ao ne cg'òo o. ²⁸ Ncěè c'ěem khóèm

* **10:22:** q'ano-q'anoèa - Gerika sa ko máá: cgái-cgaièa hāa. Ncěe sa ko máá, Jesom di c'áòan ka cgái-cgaièa hāa zi.

kò Moshem di x'áè-k'áman ntcoea hãa, i cãm kana nqoana tééa-máá-k'aoan di kg'uiian ko ncêes gúù sa nxàea tseegukagu, nem ko cg'òòè, thòò-xama mááè tamase. ²⁹ Kháé nxãaska ncêè c'êem khòèm kò Nqarim dim Cóa ba náà c'ãa-c'ana ne? Khòèm ncêe ko qáè-xg'aes di c'áòan cg'ãa-cg'ana iise sée ba, ncêem kò gaan ka q'ano-q'anoè e? Khòèm ncêe ko cgòmkuian ko máà ta am Tc'êem koe bóò-boose ba? Tc'êe naka bóò, nta noose i gha gam di xgàrasean ma kaisase tshúua máá me sa! ³⁰ Gaam êe ko máá: “Tshúuan kabi máá sa Tiri si i, Ra gha surutaa kabi,” témé ba ta q'ana. Si ko gataga *Nqarim dis Tcgãya sa máá*: “Nqari ba gha Gam di ne khòè ne xgàra,” témé khama. ³¹ Nqarim kg'òèa hãam tshàu q'oo koe cg'áéa tcãa sa q'áò-q'aosas gúù si i.

³² Tc'ãa di xu cãm xu êem kò Nqari ba x'áà ba máà tu u xu ka tu tc'êe-tc'êese: xgàrase tu kò a tu a kò kaisas ncòos thòòkas koe hãa, igaba tu kò qarika tée. ³³ C'êe x'aè ka tu kò ko khòè ne xg'aeku koe cóèè, a ko xgàràè, ne kò c'êe x'aè ka c'êe ne khòè ne ncêem dàòm ka qãèse qgòòè tama, tu kò gane cgoa hãa a ko hùì ne. ³⁴ Gane êe qáèèa hãa ne tu kò thòò-tcaoa máá, a tu a kò êe tu kò gatu di zi gúù zi xhùu cgaeè ka, qãè-tcaolan cgoa séea mááse e, nqarikg'ai koe tu qãè zi gúù zi chòò tamase hãa zi úúa hãa sa tu q'ana hãa khama. ³⁵ Táá méé tu Nqarim koe tu úúa hãa tcoman aagu guu, ncêe kaisas kabi mááku sa úúa hãa a. ³⁶ Qarika méé tu tée sa ko qaase khama, nxãasega tu gha Nqarim kò nqòòkagu tua hãa sa hòò ka, êem ko tc'êe sa tu kò ko kúrúa xg'ara ne.

³⁷ “Gaam êe ko hàà
ba gha xòm x'aè-coa q'oo koe hàà,
a ào tite khama.

³⁸ Tiri ne khòè ne êe tchàno ii
nea gha dtcòm ka kg'òè,
igaba ncêè c'êem khòèm kò ko
dtcòm koe tééa dìbi
ner cuiskaga gaam ka qãè-tcaokaguè tite.”

³⁹ Igaba ta gatá khòè ta êe dtcòm koe tééa dìbia a kaàkaguèa ta tama ta a, igaba ta dtcòm sa úúa hãa a kgoaraèa ta khòè ta a.

Dtcòm sa (11–12)

11

¹ Dtcòm sa êe tsi nqòòà hãa zi gúù zi koe tcoman úú si i, naka êe hòòse tama zi gúù zi hàna hãa sa q'ãa sa hêéthéé e. ² Nciì kuri di ne khòè ne kam kò Nqari ba gane dis dtcòm domka qãè zi gúù zi nxàe.

³ Dtcòm ka ta ko bóò q'ãa, wèém nqóò ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúèa hãa sa, nxãasegas gha êe ko hòòse sa êe hòòse tama zi koe guu a kúrúè ka. ⁴ Dtcòm kam kò Abele ba Kainem dis dàòà-mááku ka qãès dàòà-mááku sa Nqari ba kúrúa máá. A kò gaas koe guu a Nqarim ka tchànóm khòèm iise bóòè, Nqari ba kò gam di zi aba zi ka qãèse kg'ui khama. A ba a ko x'óóam hãa igaba qanega dtcòm koe guu a kg'ui.

⁵ Dtcòm kam kò Enoke ba *ncêes kg'òès koe* séea tcg'òòè, nxãasegam gha táá x'oo sa xám ka, i kò cúì khòè ga táá hòò me, Nqari ba kò séea tcg'òòè mea khama. *Nqarim dis Tcgãya* sa ko nxàea tseegukagu a ko máá, êem ko séea tcg'òòès cookg'ai koem kò nxãakamaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa témé khama. ⁶ Dtcòm ka oosem khòè ba cuiskaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa tite. Wèém khòèm êe ko Nqarim koe hàà ba méém dtcòm, Nqari ba hãa, a ko gane êe ko qaa Me ne suruta kabi sa khama.

⁷ Nqari ba kò qanega bóòè tama zi gúù zi ka Nowa ba q'ãakagu, me dtcòm ka Nqari ba komsana a araka ba kúrú, gam x'áé di nem gha nxãasega kgoara ka. Me kò *dtcòm* koe guu a nqóò ba chibi-chibi. A ba a kò dtcòm koe guu a tchànóm iise Nqarim ka bóòè.

⁸ Dtcòm kam kò Abrahama ba êem kò tciìè ka komsana, a tcg'oa a ba a nqóóm êem gha kháóa hàà q'òòm koe qòò, gatàm kò ma qòòm ko qgái c'úua hãa igaba. ⁹ Dtcòm kam kò nqòòkaguèam kò hãam nqóóm koe cg'áè-khoem khama ma x'ãè. Xgàùèko nquu-coan koem

kò x'ǎè, tsara kò gataga khòè xuku tsara Isaka tsara Jakobe tsara thée gaa koe ga x'ǎè, ncée ko Nqarim koe cúíta iis nqòòkaguku sa hòò tsara. ¹⁰ Tshoa-tshoase-q'oo sa úúa hãam x'áé-dxoo bam téé a ko qǎà khama, ncée gam dim kúrú-kg'ao ba hěé naka tshàò-kg'ao ba hěéthěé Nqari ii ba.

¹¹ Dtcòm̃s kam kò Abrahama, èetam kò ma gàesea hãa a cóá úú tite, si Sarahs ga sa cóá ábà tama igaba qarian hòò a cóán úú, Gam èe kò nqòòkagu mea hãa ba tcom-tcomsa Me e sam kò bóòà hãa khama. ¹² Ncēm̃s khòèm cúím̃, ncée kò x'oos qàe koe hãam, koe ne kò guu a kái ne tsgòo-coa ne hãa, ncée gane di kái-q'ooan nqarikg'ai di tconòan hěé, naka tshàa-dxooan-kg'ám̃ di góman di *nxǒá-coan* ncée nxárase tite hěéthěé di kái-q'ooan khama noo ne.

¹³ Wée ne khòè ne ncée ne kò dtcòm̃an úúa hãa a ko x'óó. Eè ne kò nqòòkaguèa zi gúù zi ne kò táá hòò, igaba ne kò nqúù ka zi hãase bóò zi a ne a kò qǎè-tcoa máá zi. Kgoarasea hãase ne kò nxàe, nqòóm̃ koe ne dàra-kg'ao ne e a cg'áè-khoe ne e sa. ¹⁴ Eèta ko méé ne khòè ne ko x'ái, c'ēm̃s nqòóm̃ x'ǎè-q'oo ne gha ba ne ko qaa sa khama. ¹⁵ A kò táá nqòóm̃ èe ne kò gaam koe guua hãam ka tc'èe-tc'èese. Gatà ne kò xg'ao hěéa ne ne ga kò xg'ao kabise ne gha di x'aèan úúa hãa khama. ¹⁶ Igaba ne kò èem nqòóm̃ ka qǎèm̃ nqòóm̃ nqarikg'ai di ba xgónèa. Me ko Nqari ba gaa domkaga gane dim Nqari ba ta ma tcièan ka sau-cgaekaguè tama, x'áé-dxoo bam kg'ónòà máá nea hãa khama.

¹⁷ Dtcòm̃s kam kò Abrahama, èem kò Nqari ba kúrúá bóò me ka, Isaka ba dàòà-máákus iise tcg'òó. Me kò gaam èe kò nqòòkaguèa hãa ba gam dim cóám̃ cúise ábàèa hãa ba dàòà-mááku sa kúrú cgoa ka hěé, ¹⁸ èetam kò ma Nqari ba bìrí mea hãa a máá: “Isakam koe tsi gha guu a ncèer nqòòkagu tsia hãa tsgòo-coan úú,” téméa hãa igaba. ¹⁹ Nqari ba èe x'óóà hãa nem gha ghùì di qarian úúa hãa, sam kò Abrahama ba bìrísea hãa khama. Si ko ncée sa c'ēm̃s dàòm̃ ka máá, x'ooan koem kò guu a Isaka ba hòò, témé.

²⁰ Dtcòm̃s kam kò Isaka ba hàà gha kúrúse ts'ee-ts'ee kg'aikuan Jakobe tsara Esaua tsara nqòòkagu.

²¹ Dtcòm̃s kam kò Jakobe, èem ko x'óós cookg'ai koe wée tsara cóá tsara Josefam di tsara ts'ee-ts'ee kg'ai, a ba a gam dim dqàbi hìim cgoa qari-qarisea hãase, Nqari ba dqòm̃.

²² Dtcòm̃s kam kò Josefa, x'óóm̃ gha di x'aèan ko cúù ka, Iseraele di ne khòè ne dis qòòs Egepeto koe ne gha guu a tcg'oa dis ka kg'ui, a ba a kò x'áè-kg'ám̃an nda méé ne gam di c'óá xgubu-xgubuan úú di máá ne.

²³ Dtcòm̃s ka khara kò Moshem ka xòò ga khara táá x'aigam di x'áè-kg'ám̃an wée *xu cóá xu méé xu cg'òòè di* bèe, a khara a kò èem ko ábàèa xg'ara ka ngoana nxoean chóm̃ me, t'òèm̃ cóá me e sa khara kò bóòà hãa khama.

²⁴ Dtcòm̃s kam kò Moshe ba, èem ko kai ka, Farom dis cóás dim cóá ba tam gha ma tciè sa xguì, ²⁵ a kò táá xòm̃ x'aèan ka chibian di karean tc'òós koe máase, igabam kò Nqarim di ne khòè ne cgoam gha xgàraè sa nxará tcg'òóà máase. ²⁶ Gatagam kò hààkom x'aèm̃ dis máàkus koe tòón tcg'áia hãa, khamam kò Krete bam gha xgàrasea máá sa bìríse, a ba a kò èe sa bóò, si Egepeto di x'aian ka kaia hãas x'ai si i. ²⁷ Dtcòm̃s kam kò x'aigam di xgòàn bèe tamase Egepeto koe tcg'oa, Gaam èe hòòse tama bam kò qg'óóà qari khama, bóò Mea kò hãa khòè khama ma. ²⁸ Dtcòm̃s kam kò Paseka dis kòè sa kúrú, a c'áòan *mée i nquuan-kg'ám̃ koe* cg'áè di x'aèan tcg'òó, nxáasegam gha moengelem cg'òokus di ba táá tc'áà a ábàèa cóán Iseraele di cg'òò ka.

²⁹ Dtcòm̃s ka ne kò Iseraele ne Ncòà Tshàa dim tshàa-dxoo ba tchoaba, c'óòà hãam qg'áim̃ koe ko nqáé khama ma, igaba èe xu kò Egepeto di xu khòè xu tchoaba kg'oana ka xu kò tshàan ka tòmmè.

³⁰ Dtcòm̃s ka i kò nxǒá di xhàroan Jeriko di cg'áé, èe ne ko Iseraele ne 7 cáman nxama-nxama ana xg'ara ka.

³¹ Dtcòm̃s kas kò cg'árà-kg'aos Rahabe sa Nqarim di x'aèan komsana tama ne cgoa táá cg'òòè, èes kò táá za guu a ko nqòó ba ntcàa tsara khòè tsara tòókuan cgoa qǎèse hààkagu ka.

³² Dùú sa ra gha qanega nxàe? Ncêe Giteone ba hêé, Baraka ba hêé, Samsone ba hêé, Jafete ba hêé, Dafite ba hêé, Samuele ba hêé naka porofiti xu hêéthêé kar gha c'êe gúù nxàe di x'aèa ner úú tama ka, ³³ ncêe kò dtcòm̃s koe guu a x'aian x'ää tàà, a kò êe tchàno ii sa kúrú, a êe xu kò nqòòkaguèa sa hòò xu, ncêe kò gàman di kg'ám̃an tcêekg'am, ³⁴ a c'eean di karu taman di xgòàn ts'írí, a ntcàum di kg'ám̃-c'aman nxanagu xu, ncêe kò kg'amka ii igaba kò k̃abise a qari-qariè xu, ncêe kò ncõoan koe tàà xu, a kò tãá nqõó di xu ncõo-kg'ao xu x'ää tàà xu qgóé xu. ³⁵ Khóè zi kò êe kò x'óóa hãa qhàòan gazi di i x'ooan koe guu a ghùìèa hãa ne koe hòò. C'êe nea kò kaisase xgàràè igaba ne kò kgoarakuan xguì, nxãasega ne gha êe ne ko x'ooan koe t̃ee ka q̃àès kg'òè sa kg'òè ka. ³⁶ C'êe nea kò ncòìè a ne a kò xg'ám̃mè, a kò th̃éè táùan cgoa q̃áèè a q̃áè-nquuan koe úúè. ³⁷ C'êe ne kò nxõán cgoa xaoè, ne c'êe ne gáòà q'aaè, ne c'êe ne ntcàuan cgoa cg'õòè. Ghùu khòoan kana piri khòoan ne kò hãa a ko caate. Dxàua ne kò hãa, a kò qóm̃ cgoa qgóókua hãa, a ne a kò tshúùse qgóóè. ³⁸ Nqõó ba ko q̃àèa máá ne tama. Hòàra ne ko te tchàa-xgóóan koe hêé naka xàbian koe hêé naka nxõán dóm̃ q'oo koe hêé naka dqòò h̃áèan koe hêéthêé e.

³⁹ Wèéa ne ga kò Nqari ba q̃àè-tcaokagu gane di dtcòm̃an ka, igaba ne kò táá ãe ne ko nqòòkaguèa hãa sa hòò. ⁴⁰ Nqari ba kaisase q̃àès gúùs c'êe sa kg'ónòà máá taa hãa, nxãasega ne gha gane gatá cgoa xg'ae a *Nqarim máá ta kg'oana sa cg'oèa* hãase hòò ka.

12

Jesom koe tòón tcgáí

¹ Ta ncêeta noose kaias túú-c'òòs nxàea tseegukagu-kg'ao ne dis ka nxama-nxamaèa hãa, ke méé ta wèés gúùs ãe ga ko xgáè-kg'am ta a sa hêé naka ncêe ko qóm̃ ba qgóókagu ta a zi cg'ãè zi hêéthêé aagu, naka taa ncêe ta máàèa hãas qàrò sa qáò tcáóan cgoa qàrò, ² Jesom koe t̃cgáía ta tòóa hãase, ncêe ko gatá di dtcòm̃an tshoa-tshoa a xg'ara-xg'ara ba. Ncêe kò qáò tcáóan cgoa xgàukuan koe máàse ba, nxãasegam gha hààkom x'aèm ka q̃àè-tcaoan hòò ka, a kò táá saucgae ba. A ncêeska Nqarim dis ntcõó-q'oos òim kg'ám̃ x'òàm xòè koe ntcõóa-ntcõè ba. ³ Gaam ncêe kò ch̃ibi-kg'ao ne di ntcoekuan domka ncêeta noo thòòan q'oo koe qáò tcáóse hãa ba. Gabá méé tu tc'êe-tc'êese, naka tua gha nxãasega táá tau naka xhõen-tcáó guu.

⁴ Gatu dis dqùrìs ncêe tu ko ch̃ibian cgoa x'ääkus koe tu qanega c'áòà tu ntcãagu tu gha xguìs t̃éè-q'oos koe síi ta ga hãa. ⁵ Ghùì-ghui-tcáókuan òim kg'ui ba tu gáé c'úùà hãa? Ncêe ko gatu cgoa *Gam di tu* cóá tu ii khama ma kg'ui, a ko máá:

“Tiri tsi cóá tseè,

táá X'aigam di dqàè kg'ónòkuan ntcoe guu,

naka ãem kò ko dqàè tsi ne táá xhõen-tcáó guu,

⁶ X'aiga ba ko gaam ãem ncàma hãa ba dqàèa kg'ónò,

a wèém ãem ko Gam òim cóám khama ma sèè ba xgàra ke,”

témé ba.

⁷ Ke méé tu dqàèa kg'ónòkuan koe qáò tcáó ii, Nqari ba ko Gam di tu cóá tu iise qgóó tu u ke. Ndakam cóá ba hãa, ncêe xòòm̃ ka dqàèa kg'ónòè tama ba? ⁸ Wèém cóá ba ko dqàèa kg'ónòè. Gaa domka, ncêe dqàèa kg'ónòè ta ga tu kò hãa ne, tu nxãaska q̃àèm dàòm̃ ka ábàè tama tu cóá tu u, cg'áràn koe guu a ábàèa tu, a tseegu di tama tu cóá tu u. ⁹ Gataga ta wèéa ta ga nqõóm̃kg'ai koe kg'áo xòòan úúà hãa, ncêe ko dqàèa kg'ónò ta a, ta ncêes gúùs domka tcom ana hãa. Ka ta gha kháè nxãaska nta noose gatá ka Xòòm̃ tc'êem òim koe máàse a kg'òè? ¹⁰ Gatá ka xòò ga ne ko xòòm̃ x'aè-coa q'oo koe dqàèa kg'ónò ta a, ãe ne ko gane ma tc'êe khama ta gha ii ka, igabaga ãem ko Nqari ba dqàèa kg'ónò ta a ne i gatá hùì di i, nxãasega ta gha Gam di q'ano-tcáóan hòò ka. ¹¹ Ncêe c'êe x'aè ka ta kòo dqàèa kg'ónòè ne i thòòka khama xañ, a q̃àè-tcaokagu ta a tama. Igaba ne gha hààko x'aè ka gane ãe kò dqàèa kg'ónòèa hãa ne tchànoan òim tc'áróm̃ tòókuan úúà hãa ba máàè.

¹² Gaa domka méé tu x'õàa tu hěé naka qúrúa tu ncěe xhõea hěéthěé qari-qari.
¹³ Nqàrèa tu tchàno dàòan kúrúa máá, naka ne nxãasega ẽe nq̄ara ne táá tààè guu, igaba q̄àèkaguè.

Nqari ba xguian dis dqàèku sa

¹⁴ Wèé qaria tu cgoa kúrú naka wèé khóèan cgoa tòókua hãase x'ãè naka tua q'ano-tcáo ii. Q'ano-tcáo tama tu kò hãa ne tu cuiskaga X'aiga ba bóòà hãa tite ke. ¹⁵ Q'ãa méé tu naka i táá cúí khóè ga Nqarim di cgómkuan tcáo guu, nakam táá cúím t̄obem kg'aum ga ba tsom guu, ncěe gha tshúùan ghùì ba, ncěe gha kái ne kúrú ne cg'uri-cg'urise ba, ¹⁶ naka i táá cúí khóè ga cg'árà di ii guu kana Esaum khama cg'ãè tcáo ii guu, ncěe kò qgáé-kg'ai dim cóám ii dis téé-q'oo sa cúís ḡabas tc'òoan dis domka x'ámágu ba. ¹⁷ Ncěe ta ma q'ana hãa khama, ẽe koe guus kam kò ts'ee-ts'ee kg'aièm gha sa qaa; igabam kò táá ẽem kúrúa hãa sam gha kúrúa k̄abi dim dào ba hòò, gaa domka i kò ts'ee-ts'ee kg'aikuan xguì me, gatàm kò ko ma wèé tcáoà ba ka tcgái-tshàran cgoa qaa a igaba.

¹⁸ Ncěe tu gam koe hààra hãam x̄abì ba *Sinai* dim x̄abim khama ii tama khama, ncěe gatu ga qgóó a x̄am ba, ncěe c'eean ko gaam koe k̄aru, me ntcúú sa hěé, dcúú-qom sa hěé, kaïam tc'ãá ba hěé, ¹⁹ nxãàm di ts'oo-q'ooan hěé naka dòm di kg'ui-q'ooan hěéthěé úúa hãa ba. Ncěe khóè ne ko gaam dòm di kg'ui-q'ooan kóm ka ne kò d̄tcàrà, táá ne gha gaicara c'ẽe kg'uia ba ga kóm sa ba, ²⁰ ẽe ne kò x'áèèa hãa sa kò qóma máá nea hãa khama, ncěe kò ko máá: “Ncěe kg'oo-coa ga ii, a kò ncěem x̄abì ba qgóó igaba méé i nxõán cgoa xaoa cg'õòè,” témé sa. ²¹ Eẽ kò bóòè sa kò kaisase q'ae-q'aesa si i, me kò Moshe ba máá: “Q'aeen kar tcãàèa, a ko cgùru,” témé.

²² Igabaga tu ẽem x̄abim koe hàà tama, a Siona dim koe hààraa, nqarikg'aian dim Jerusalema ba, kg'õèa hãam Nqarim dim x'áé-dxoo ba. A tu a gataga tcám-tcám moen-gelean q̄àè-tcaoa hãase xg'aea hãa koe hààraa. ²³ A tu a gataga tc'ãà a ábàèa ne dis kerekes koe hààraa, ncěe cg'õèa ne nqarikg'ai koe góá tòòèa ne. A tu a gataga Nqarim koe hààraa, wèé khóèan dim Xgàra-kg'ao ba, a tu a gataga tchàno ne khóè ne* di tc'ẽean koe hààraa.

²⁴ A tu a gataga Jesom koe hààraa, k̄abas q̄áé-xg'aes koe ko Nqari ba hěé naka khóè ne hěéthěé xg'aeku koe ko tòókuan kúrú ba. A tu a gataga c'áòan ts̄arisea hãa koe hààraa, ncěe ko Abelem di c'áòan ka q̄àè kg'uian kg'ui i.

²⁵ Q'ãa méé tu naka táá Gam ẽe ko kg'ui cgoa tu u ba xguì guu. Ncěe gane ẽem kò nq̄ómkg'ai koe hãa a ko kg'ui cgoa ne, ne ko xguì nea kò táá nxanagu Me, ka ta gha nta noose nxanagu Me, Gaam ncěe nqarikg'ai koe hãa a ko kg'ui cgoa ta a ba? ²⁶ Gaam ncěem ẽe x'áè ka kò dòma ba cgoa nq̄ómkg'ai ntcãa-ntcãa ba, igabagam ncěeska nq̄òòkagu taa hãa, a máá: “Qanega cúí Ra gha nq̄ómkg'ai cúí ntcãa-ntcãa tamase nqarikg'aian ga hěéthěé ntcãa-ntcãa,” témé ba. ²⁷ Ncěem kg'uim, ncěe ko máá: “Qanega cúí,” témé ba ko kúrúèa hãa zi gúù zia gha ntcãa-ntcãaè a tcg'òóè sa x'ái, nxãasega zi gha gúù zi ntcãa-ntcãaè tite zi q̄aù ka.

²⁸ Gaa domka méé ta Nqarim di x'aian, ncěe cuiskaga ntcãa-ntcãaè tite ta máàèa hãas gúù sa q̄àè-tcaoa máá, naka taà Nqari ba còrè, q̄àè-tcaokagu Me kom dàòm ka, kaisa tcomkuan hěé naka q'áòan hěéthěé cgoa. ²⁹ Gatá dim “Nqari ba dàòà ko cg'õòs c'ees khama ii” ke.

Nqari ba ko q̄àè-tcaokagu zi tséé zi (13)

13

¹ Q̄òekua ne khóè ne khama tu ma ncàmku. ² Táá méé tu c'urù guu, tãá za guua hãa khóèan x'áéa tu koe q̄àèse hààkagua ne; gatà hěéan ka i kò c'ẽe khóèan c'úúa hãase

* **12:23:** tchàno ne khóè ne - Gerika sa ko máá: “xg'ara-xg'araèa ne tchàno ne,” ncěe “Nqarim ko ma tc'ẽe ne khama ma kúrúèa ne khóè ne tchàno ne” ta i ga méèè ne.

moengelean cg'áè-khoe iise qãèse hààkagu ke. ³ Gane ãe qáè-nquuan koe hàna ne ka tc'èe-tc'èese naka ãe ne hànas téé-q'oos koe tòóse, naka tua gataga gane ãe xgàèè ko ne tc'èe-tc'èese, gatu ga ko ma xgàrase khama ma.

⁴ Wèé khòèan ka méé i séèkuan tcommè nakam kgàrom séèkuan di ba q'ano ii, Nqari ba gha cg'áràn ko kúrú ne hëé naka wèé cg'árà qhàòan ga hëéthëé ko xgàra ke.

⁵ Kg'òèa tu méé i marian ncàm koe tòósea hãa guu, igaba méé tu wèés gúùs ãe tu úúa hãa sa qãè-tcaoa máá. Nqari ba kò máá:

“Cuiskagar guu tsia hãa tite;

a Ra a gataga cuiskaga aagu tsia hãa tite,”

témé ke. ⁶ Gaa domka ta ko kgoarasea hãase kg'ui a ko máá:

“X'aiga ba tirim Hùi-kg'ao Me e,

ra cúí gúù ga bèe tite,

dùú ba ga khòè ba kúrú te?”

témé.

⁷ Tc'èe-tc'èese tu gatu di xu tc'ää-cookg'ai xu, ncëe kò Nqarim di kg'uiian xgaa-xgaa tu u xu. Tc'èe-tc'èese nta iis kg'òè sa xu kò kg'òè sa naka tua gaxu dis dtcòm sa serè.

⁸ Jeso Krete ba Gam cúim ga Me e, ncãaka dim cám ka hëé, ncëem cám ka hëé, naka chòò tamase hëéthëé e.

⁹ Táá méé tu cg'ãè na tãáka xgaa-xgaa-kg'áman ka hòakaguè guu. Gatu di tcáóan gha Nqarim di cgómkuan ka qari-qariè sa qãè si i ke, tc'òoan di x'áè-kg'áman komsanan ka tamase, ncëe gane ãe ko tc'òó o ne koe cúí hùi ga úú tama a. ¹⁰ Altara ba ta úúa hãa, peresiti xu ncëe Juta ne ko còrèm qgáim koe ko tséé xu cúí qari ga úú tama, gaam koe xu gha tc'òó di ba.

¹¹ Kaiam peresiti ba ko kg'oo-coan di c'áòan sée a chìbian dis tcg'òóa-máákus iise kaisase tcom-tcomsam qgáim koe úú, igabaga i ko gaan di tc'áróan x'áém ka tchàa koe dàòè.

¹² Gaa domkagam kò Jesom igaba thëé gataga x'áé-dxoom ka tchàa koe xgàràè, nxãasegam gha Gam di c'áòan koe guu a khòè ne kúrú ne gane di chìbian koe q'ano a tcom-tcomsa ka. ¹³ Ke hààn ta nxãaska x'áém ka tchàa koe tcg'oa naka Jesom cgoa xg'ae naka Gam cgoa sau-cgaekaguè. ¹⁴ Ncëe koe ta kúúa ta gha hãam x'áé-dxoo ba úú tama, igabaga ta ko hààkom x'áé-dxoo ba qaa khama.

¹⁵ Ke hààn ta nxãaska wèé x'áè ka Nqari ba dqòmàn di dàòà-máákuan Jesom koe guu na tcg'òóa máá, dàòà-máákus ncëe cg'òèa ba nxàea tcg'òóan ka ko kg'áms ka kúrúe sa. ¹⁶ Naka tua táá qãèan kúrúan hëé naka aukuan hëéthëé c'urù guu, gatà ii dàòà-máákuan kam ko Nqari ba qãè-tcaokaguè ke.

¹⁷ Gatu di xu tc'ää-cookg'ai xu komsana naka gaxu di x'áè-kg'áman koe máàse. Kòre tu u xu ko ke, khòèm gatu ka gha Nqari ba chòà máám khama ma. Komsana xu naka xu nxãasega tsééa xu qãè-tcaoan cgoa kúrú, tshúù-tcaoan cgoa tamase, gatà i kò ii ne i cuiskaga hùi tua hãa tite ke.

¹⁸ Còrèa máá xae e, tcáóa xae q'oo koe xae tcoman úúa hãa chìbian xae bóòse tama di i, a xae a ko wèé qgái koe xae gha qãès kg'òè sa kg'òè sa tc'èe ke. ¹⁹ Ra ko wèé qaria te ka dtcàrà tu u, còrè tu gha sa, nakar gha nxãasega qhàésega kabise a hàà cgae tu u.

Còo di còrèan hëé naka tsgámkaguku zi hëéthëé e

²⁰ Chòò tamas qáè-xg'aes di c'áòan kam kò Nqari ba gatá dim X'aigam Jesom, ncëe kaia hãam ghùu kòre-kg'ao ba x'ooan koe guu a kabì a óága. Ncëem Nqarim tòókuan di ba méém

²¹ wèés gúùs qãè sa máà tu u, naka tu nxãasega ãem Gabá tc'èea hãa sa kúrú. Gataga méém Jeso Kretem koe guu naka tséé zi qãè-tcaokagu Me gha zi gatá koe kúrú. Chòò tamase méém Jeso Krete ba dqòmè! Amen.

²² Tíí qõe ga tuè, ghùì-ghuin tcáo tu u ghas tcgãyas xòm sar góá máá tua hãa, a ko dtcàrà tu u qáo-tcaoa tu gha máá si sa. ²³ Gatá ka qõesem Timoteom kgoaraèa hãa sa tu gha q'ãa

sar ko tc'ěe. Ncěè qháesem kò ko hàà ner gha gam cgoa sí cgae tu u. ²⁴ Wèé xu tc'ää-cookg'ai xu gatu di xu hěé naka wèé ne tcom-tcomsa ne hěéthěé tu tsgámkagu. Italea di ne ko thěé tsgámkagu tu u.

²⁵ Cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

JAKOBO

Jakobom dis tcgãya sa Téé-cookg'ai sa

Jakobom dis tcgãya sa guù zi kúrú ta ko kg'òèa ta q'oo koe zi di x'àèan úúa hãa. Tcgãyas Jakobom dis ka tsi kò xòmse kg'ui kg'oana ne tsi gha máá: “Ncèè dtcòm tsi kòo ne méé tsi gataga thée èe tsi dtcòma hãa sa kúrú. Kg'uiian hée naka tsééan héeéthée méé i qòòà mááku. Tsaris dtcòm sa méés tsari kg'òèan q'oo koe tsée. Tsaris dtcòm sa méés tsari zi tsée-kg'ám zi koe x'áise.”

Tãáka zi guù zi kam ko kg'ui: qguù sa hée naka dxàu sa hée, kúrúá bóòku sa hée, qãè tchàno-tchanokuan hée, tãákase khòè ne qgòó sa hée, naka tam di tsée-kg'áman hée, q'ãa di tc'èean hée, méeekuan hée, dqomsean hée naka cg'aré-cg'aresean hée, c'èe ne bóò a nxàe sa hée, qáo tcáóan hée, naka còrèan héeéthée e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãa di tc'èea ne

- dtcòm sa hée naka tsée zi héeéthée e

Tcgãyas q'oo koe hana zi:

- Dtcòm sa hée naka q'ãa di tc'èean héeéthée e (1:2-8)

- Dxàu sa hée naka qguù sa héeéthée e (1:9-11)

- Kúrúá bóòkuan hée naka qàe-qaekuan héeéthée e (1:12-18)

- Kóm sa hée naka kúrú sa héeéthée e (1:19-27)

- Táá méé ta tãákase khòèan qgòó guu (2:1-13)

- Dtcòm sa hée naka tsée zi héeéthée e (2:14-26)

- Dtcòm-kg'ao ba hée naka tam ba héeéthée e (3:1-18)

- Dtcòm-kg'ao ba hée naka nqóó ba héeéthée e (4:1-5:6)

- Tãáka zi x'àè-kg'am zi (5:7-20)

Dtcòm sa hée naka q'ãa di tc'èean héeéthée e (1:2-8)

¹ Tsgámkagu tu ur ko, tíi Jakobo ra, qãàr Nqarim di ra, a X'aigam Jeso Krestem di ra, nxãa ra ko 12 zi qhàò zi, ncèem nqóóm koe tsai-tsaisea hãa zi *ncèes tcgãya sa* goá máá.

² Tíi qõe ga tuè, ndaka x'aè ga igaba tu ko tãáka zi kúrúá bóòku zi cgoa xg'ae igaba méé tu kaisase qãè-tcaoa máá zi. ³ Q'ana tu hãa, gatu di dtcòmàn di kúrúá bóòkua ne ko qarika-téekagu tu u sa ke. ⁴ Igaba méé i *gatu di* qarika tééan tchànos tsée sa kúrú, naka tu gha nxãasega wée za ga tchàno ii, naka kàan chibi ii, naka tua gha c'èe guù kaga táá tcàòè guu.

⁵ A ncèè gatu ka c'èem kòo tc'èean tcào ne méém Nqarim ncèe ko qãè-tcáóase hée naka cgómaase héeéthée wèem khòè ba máà ba dtcàrà, nxãaskam gha máàè e ke. ⁶ Igaba méém dtcòmàn úúa hãase dtcàrà, kái tc'èe tamase, gaam èem kái tc'èe ba tshàan di qhonèan khama ii ke, ncèe ko tc'áán ka xàbùè, a ko kabi-kabise e, ⁷⁻⁸ èem khòèm kái zi guù zi ko tc'èe ba kana gam di zi dàò zi koe kgòe tama ba méém táá tc'èea máá, cúí guù gam gha X'aigam *Nqarim* koe hòò, ta tc'èea guu khama.

Dxàu sa hée naka qguù sa héeéthée e (1:9-11)

⁹ Dtcòm-kg'aom èe nqãaka hana ba méém dqomse, tc'amaka hãnas téé-q'oos èe *Nqarim máà mea hãas* domka. ¹⁰ Gataga méém qguuam khòè ba Nqarim cookg'ai koem nqãaka hana sa q'ãa, dcãan di x'aan khamam gha ma kaà ke. ¹¹ Cám sa ko kùruan cgoa qàò, a sa a dcãan nqaikagu, i gaan di x'aan tcheè, i gaan di t'òèan kaà khama. Gatagam gha ma qguuam khòè ba ma kaà gam di tsééan koe hãa a.

Kúrúá bóòkuan hée naka qàe-qaekuan héeéthée e (1:12-18)

¹² Ts'ee-ts'ee'kg'aièa baa, khòem òe ko kúrúa bóòkuan koe qarika téé ba. Ncèe kúrúa bóòkua nem kò tààa hãa nem gha cábas kg'òèan di sa cábakaguè khama, ncèe Nqarim òe ncàm Mea hãa ne nqòòkagua hãa sa. ¹³ Khòem òe ko kúrúa bóòe a ko chìbian koe tcãàe ba méém táá máá: “Nqari ba ko chìbian koe tcãà te,” témé guu. Nqari ba cuiskaga cg'ãèan ka chìbian koe tcãàe tite, a ba a gataga Gabá cuiskaga khòèan chìbian koe tcana hãa tite ke. ¹⁴ Igaba i ko khòèan ncèeta iim dàòm ka chìbian koe tcãàe: khòe ba ko gam tc'áró-tc'aro di tc'èean ka cg'ãèan koe tcèèa úúè, a síí ntcóms koe qaè. ¹⁵ I ko nxãaska gam di cg'ãè tc'èean òe i kòo càùse ne chìbian xàm, ne i ko chìbian òe kaí, a x'ooan óá.

¹⁶ Táá méé tu qàe-qaeè guu, tíí qòe ga tu ncàm-ncamsa tuè. ¹⁷ Wèés kamas cgáé sa hëé, naka wèés abas tchàno sa hëéthëé sara tc'amaka guua, a ko xõa Xòòm x'áàn òim koe guu a, ncèe Gam koe i cúí gúù kàbièa ga káa a ba, kana sóman khama kàbi-kàbise tama ba. ¹⁸ Gam di tc'èean koem kò ábà ta a, kg'uim tseeguan òim koe guu a, nxãasega ta gha *Gam di ta khòe ta tc'ãà di ta ii* ka, Gam ka kúrúèa zi gúù zi koe, tc'ãà di tc'òoan xhàràm di khama.

Kóm sa hëé naka kúrú sa hëéthëé e (1:19-27)

¹⁹ Q'ãa méé tu ncèe sa, tíí qòe ga tu ncàm-ncamsa tuè. Wèém khòe ba méém qháé ii komsanan koe, naka kg'uian koe ão ii, naka ba ão ii xgòan koe. ²⁰ Khòem di xgòà ne Nqarim ko tc'èe tchànoan koe síí tama khama. ²¹ Gaa domka méé tu cg'ãè gúúan kúrúan hëé naka cg'ãèan kaikaguan hëéthëé chòòkagu, naka cg'aré-cg'arese naka *Nqarim òim* kg'uim gatu koe xhàràa ba hòòà mááse, ncèe kgoara tu um gha di qarian úúa ba.

²² *Nqarim òim* kg'ui ba ko komsana tu méé tu ii. Kg'ui ba kóms cúí sa tu kò kúrú, ne tu gha ko qàe-qaese. ²³ Khòem kò *Nqarim òim* kg'uim òim kóm-kg'ao ba ii, a ba a kúrú-kg'ao ba ii tama nem ncèeta iim khòem khama ii khama: ncèe ko ábà cgoaèa bas kg'ái sa bóò-kg'áis koe bóò ba. ²⁴ Ntcáasem ko xg'ara a qòò, a ba a kúúga c'urù ntam kò ii sa khama. ²⁵ Igaba gaam òe ko tchàno x'áèan koe bóò ba, x'áèan ncèe kgoara tu u ko o, a ba a ko qgóóa qari i ba, nxãa ba gha gam di kúrúan koe ts'ee-ts'ee'kg'aiè, ncèe x'áèan c'urù tamam kóm-kg'ao ba, igaba kúrú-kg'ao ii ba.

²⁶ A ncèe khòem kò bóò, dtcòma nem úúa sa ne, igabam ko gam òim tam ba qgóó tama, a ko tcáóa ba qàe-qae, ne i gam di dtcòman cg'ãa-cg'ana di i. ²⁷ Dtcòms ncèe Nqarim gatá ka Xòòm cookg'ai koe q'ano a chibi úú tama sa ncèe si i: khãadoma cóán hëé naka dxàe-ntcòan hëéthëé gaan di xhàéan koe kòre si i, naka nqòóm koe káa cg'urise qgóóse sa hëéthëé e.

Táá méé ta khòe ne tãákase qgóó guu (2:1-13)

2

¹ Tíí qòe ga tuè, gatá òim x'áàkom X'aigam Jeso Krestem koe tu kò dtcòman úúa hãa, ne méé tu táá tãákase khòèan qgóó guu, ² C'èedaokam kòo gautan di tcãà tshàuan hëé naka t'òè qgáian hëéthëé hanam khòe ba gatu òim còrè-nquum koe tcãà, me gataga dxàuan khòem cg'ãa-cg'ana qgáian hana ba thëé hàà cgae tu u, ³ tu kò òe t'òè qgáian hana ba qàèse qgóó, a bìrí me a máá: “Ncèe qgáian qàe koe ntcóó,” témé, a tu a òe cg'ãa-cg'anasea ba bìrí a máá: “Tsáá méé tsi òe koe téé,” témé, kana máá “Nqàrè-kg'ama te koe gómankg'ai koe ntcóó,” témé. ⁴ Eèta tu kò hëé ne tu q'aa-q'aasean xg'aekua tu koe úúa, a tu a ncèeska cg'ãè tc'èem xgàra-kg'ao ba kúrú hãa!

⁵ Komsana tu, tíí qòe ga tu ncàm-ncamsa tuè. A Nqari ba gáé nqòómk'g'ai koe dxàua ne khòe ne nxará tcg'óóa hãa tama, dtcòman koe ne gha qguù ka, a ne a gha x'aian di ne q'òò-kg'ao ne ii, ncèem kò òe ncàm Mea ne nqòòkagua hãa a? ⁶ Igaba tu ko dxàua ne khòe ne sau-cgaekagu. A qguà ne tama ne gáé òe ko nqãaka úú tu u ne, gane tama nea ncèe ko qáé-nquuan koe úú tu u ne? ⁷ A gane tama nea ncèe ko t'òès cg'òès *Krestem di* sa cg'ãèkagu ne, ncèe gatu koe kò *èe tu ko tcguù-tcguuè x'aè ka tcièe* sa?

⁸ A ncèe tseegukaga tu kò *Nqarim di* x'aian di x'áèan qgóóa qaria hãa ne, ncèes ko *Nqarim di* Tcgãya sa méé khama, a ko máá: “Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, òe tsi ma ncàmsea khamaga ma,” témé, ne tu ko qàèse hëé. ⁹ Igaba tu kò khòe ne tãákase qgóó

ne tu ko chibian kúrú, a tu a gha x'áèan ka bóòè, chibi kúrú-kg'ao tu iise. ¹⁰ Dìim wèém ãe ko wèé x'áèan qgóó qari, igaba ko cúis qgáis koe tsaa a ba wèéan koe ga chibiga me e khama. ¹¹ Gaam ãe ko máá: “Táá cg'áràn kúrú guu,” témé ba ko gaicara máá: “Táá cg'óo guu,” témé khama. A ncèè cg'áràn tsi kò kúrú tama ne, igaba tsi kò cg'óo, ne tsi x'áèan koe chibi kúrú-kg'ao tsi i.

¹² Dùús wèés ãe tu ko kg'ui a ko kúrús ka méé tu *tc'ẽe-tc'ẽese*, ncèè gha kgoara tu um x'áè-kg'ám ka tu gha xgàràè sa. ¹³ Ngàrim kò hàà ko khòè ne di zi tséé zi bóò q'oo, qàè zi i sa kana tshúù zi i sa, nem gaam ãe kò thòò-xama-máákuan úú tamam koe thòò-xama-máákuan x'áíá hãa tite khama. Igaba ãe thòò-xama-máákuan úúá hãam khòè ba chibi bóòè tite.

Dtcòm̃s tséé tama sa x'óóá hãa (2:14-26)

¹⁴ Dùú sa i ko hùì, tíí qõè ga tuè, ncèè khòèm kò ko máá, dtcòm̃a nem úúá, témé, igabam tséékagu u tama ne? A gam di dtcòm̃a nea gha kgoara me? ¹⁵ C'èedaokam kò tsáá qõè ba kana tsáá qõès igaba qg'aè-cgaea, a tc'óo úú tama tc'óo ne gha a, ¹⁶ me gatu ka c'èe ba gaa khòèan ka máá: “Tòókuan cgoa qõò, hãa tu gha, a tu a gha tsáú ke,” témé, ãe ko cgáé-q'ooa ne koe qaase gúùan máà ne tamase, ne i ko nxãan dùú sa hùì? ¹⁷ Gatà iim dàòm ka i dtcòm̃an x'óóá hãa, ncèè cúise i kò hàna ne, a tsari tsééan cgoa qõòá mááku tama ne.

¹⁸ Igabagam gha c'èem khòè ba xòá a máá: “C'èe khòè nea dtcòm̃an úúá, i c'èean tsééan úúá,” témé.

Ra gha nxãaska tèè a máá: “X'ái te, ntamam gha ma c'èem khòè ba dtcòm̃an úú, igabam tsééa ba koe x'ái i tama sa. Nxãaskar gha tíí tiri tsééan koe guu a tiri dtcòm̃an x'ái tsi,” témé.

¹⁹ A dtcòm̃ tsi ko Ngari ba cúí Me e sa?

Qãèse tsi ko hëé, igabaga tsi *tc'òoa*, dxãwa tc'èean ga ko dtcòm̃, a ia a q'áðan ka cgùru khama.

²⁰ A x'áíè kg'oana tsia, tsáá káà tc'èe tsi khòè tsi, tséé tama dtcòm̃a ne káà hùì i sa?

²¹ Ntama ba kò ma Abrahamam gatá ka xòò ba Ngàrim koe tchàno iise bóòè? Gam di tsééan ka a kò ii, èem kò ko gam ka cóásem Isaka ba altaram koe úú ka. ²² Bóò tsi ko, dtcòm̃a ne kòò gam di zi tséé zi cgoa tsééa xg'ae sa, i kò gam di dtcòm̃an tséé zi ka cg'oè-cg'oè. ²³ Si kò *Ngàrim dis* Tcgãya sa tseegukaguè, ncèeta kòò méé sa: “Abrahama ba kò Ngari ba dtcòm̃, Me Ngari ba gam di dtcòm̃an ka tchànóm iise sèè me,” témé. Me kò Ngàrim dim tcárà ba ta ma tciè. ²⁴ Bóò tu ko, khòè ba ko gam di zi tséé zi koe guu a tchànóm iise bóòè, dtcòm̃s ka cúí tamase.

²⁵ Rahabes cg'árà-kg'ao sa kò tãá za guu a ko nqõó ba ntcáà tsara khòè tsara sèè, a sa a tãám dàòm cgoa ts'ãákagu tsara a. A ncèeta hëéan ka sa gáé kò gataga gas di tsééan koe táá tchànós iise bóòè?

²⁶ Tc'èe ba úú tamam tc'áró ba x'óóá hãa, i gatà iim dàòm ka dtcòm̃an ncèè tsééan úú tama a x'óóá hãa thëé.

Dtcòm̃-kg'ao ba hëé naka tam ba hëéthëé e (3:1-18)

3

Tam ba xгаа-xгаа ne

¹ Táá méé tu wèéa tu ga xгаа-xгаа-kg'aoan kúrú guu, tíí qõè ga tuè. Q'ana tu hãa, sita ncèè ko xгаа-xгаа ta ko hàà kaisase thòòse Ngàrim ka xgàràè sa ke. ² Wèéa ta ga ko kái chibian kúrú khama. Ncèè c'èem kò cúí chibi ga kúrú tama èem ko kg'uis gúùs koe nem tchànóm khòè me e, kgoana ko a gam dim tc'áróm wèé ba kòre ba.

³ Bìian kg'ám-q'oo koe ta ko tórm sa tcãà, nxãasega i gha komsana ta a ka. Ncèeta hëéan ka ta ko wèé tc'áróan gaan di ga tchàno-tchano.

⁴ Bóò skepe zi gataga, gatà zi ma kaia igaba, a ko kaia tc'áán ka qõòkaguè, igaba zi ko kaisase cg'árém hìim tchàno-tchano dim cgoa nqàriè, a nqàri-kg'aom ko tc'èem xòèm za qõò.

⁵ Gatà iim dàòm kam tam ba cg'árém gúù me e, igabam ko kaia zi gúù zi ka koase.

Tc'ëe naka bóò, kaias hùì-k'g'ai sa ko cg'árém c'eem ka dàòè sa.

⁶ Tam igabam c'ee me e, a cg'àès dim nqôó me e. Ncëe me ko ma tséé ga a, gatá cgáé-q'oo koe, a ba a ko wèém tc'áróm khóèan di ba cg'àè-cg'áè. C'ees koem ko wèés kg'òès khóèm di sa tcãà, a ba a ko chòò tamas c'ees dxāwam dis ka tcãà-dòmme.

⁷ Khóè ta gha kgoana a xgaa-xgaa wèém kg'oo-coa-qhàò ba hëé, naka tsaràn hëé, naka ncãà cgoa ko qôòan hëé, naka tshàan q'oo di gúùan hëéthëé e khama, a ta a gataga xgaa-xgaa ana. ⁸ Igaba i cúí khóè ga kgoana naka tam ba xgaa-xgaa hãa tite, sãa tamam cg'áè ba, cg'òoko gúùan ka cg'oèa hãa ba. ⁹ Gaam cgoa ta ko X'aigam *Nqarim* Xòò ba dqòm, a ta a ko gaam cgoa *Nqarim* dis iis koe kúrúèa ne khóè ne cgúi. ¹⁰ Dqòm kuan hëé naka cgúí kuan hëéthëéa ko cúís kg'áms koe tcg'oa. Tíí qôe ga tuè, ncëe sa méés táá gatà ii guu. ¹¹ A tsàùm koe i ga kare tshàan hëé naka tsau tshàan hëéthëé cúí x'aè ka tcg'oa? ¹² Tíí qôe ga tuè, a faia dis hùì sa ga olife di tc'áróan kúrú, kana sa ga chòó-k'g'om dis hùì sa faia di tc'áróan kúrú? Tsau tshàa ne cuiskaga kare tshàan kúrú hãa tite.

Cám tsara dàò tsara tc'ëan di tsara

¹³ Dii ba tc'ëega baa, a ba a ko kóma q'ãa gatu xg'aeku koe? Gam di kg'òèan qãè ka méém x'ái, gam di tsééa ne ko cg'áré-cg'aresean cgoa kúrúè sa, tc'ëan cgoa hëéthëé e. ¹⁴ Igaba tu kò gatu di tcáóan koe xgòam tau ba hëé naka cëèan hëéthëé úúa ne táá koase guu, naka táá tseeguan tshúù-ntcòakagu guu. ¹⁵ Gatà ii tc'ëa nea nqarikg'ai koe guu tama, igaba i nqôómkg'ai di i, a khóèm di i, a dxāwam di i. ¹⁶ Eè tauan hëé naka cëèan hëéthëé hàna qgái koe, i gha kómku taman hãa khama, naka wèè cg'àè-qhàòan kúrúan hëéthëé e. ¹⁷ Igaba i nqarikg'ai koe guua tc'ëan tc'ãà dis ka q'ano o, a cam dis ka gataga tòókuan úúa, c'ëe ne khóè ne ka i ko tc'ëe, a i a komsanan koe hëé naka tc'ëa kabian koe hëéthëé kgoarasea hãa, a cgóm kuan ka cg'oèa hãa, a i a ko qãè zi tséé zi di tc'òoan máa ta a, a i a khóè ne tãákase qgóó tama, a i a kgoarasease ko qgóóse. ¹⁸ Tòókuan di ne khóè ne ncëe ko tòókuan di cgùrian xhàrà ne gha tchànoan tcuù.

Dtcòm-k'g'ao ba hëé naka nqôó ba hëéthëé e (4:1-5:6)

4

Nqôó ba ncàm guu

¹ Dùú sa ko ncòoan ghùì, si ko dùú sa x'ãàkuan ghùì gatu xg'aeku koe? A gatu ko tc'ëe zi gúù zi tama zia, ncëe ko gatu di tc'áróan koe ncòoan ghùì zi? ² Ncóó tu ko, igaba tu úú tama. Cg'òo tu ko, a tu a ko kaisase xaù, igaba tu kgoana naka hòò tite. X'ãà tu ko, a tu a ko ncòoan ghùì. Gúù tu úú tama, Nqari ba tu dtcàrà tama domka. ³ Dtcàrà tu ko, igaba tu hòò tama, tchàno tamase tu ko dtcàrà khama, èe tu ko hòò gúùan tu gha nxãasega èe tu ko ma gatu tc'ëe khama ma tséékagu ka. ⁴ Cg'árà-k'g'ao tuè! A c'úúa tua, nqôóm cgoa ncàm kua ne *Nqarim* cgoa hòreku si i sa? Nxãaska, ncëe nqôóm di tsi ncàm-khoe tsi kò ii ne tsi *Nqarim* di tsi cg'òo-k'g'ao tsi i. ⁵ *Nqarim* dis Tcgāya sa ko máá: “Tc'ëem ncëem *Nqarim* gatá koe tòóa hãa ba kaisa zi tc'ëe zi ka cg'oèa hãa,” témé. Ncëe kg'ui ne tseegu u, ná? ⁶ Igabam ko *Nqari* ba kaisa cgóm kuan máa ta a. Gaa domkas ko *Nqarim* dis Tcgāya sa ncëeta méé:

“Nqari ba ko èe tcomsea ne ntcoe,
igabam ko èe ko cg'áré-cg'arese ne cgóm kuan máa,”
témé.

⁷ Ke tu ncëeska *Nqarim* koe máàse. Dxāwa ba xguì, nakam gha gatu koe guu ná qgóé. ⁸ *Nqarim* koe cúù-cuuse, nakam gha Gam igaba gatu koe cúù-cuuse. Xg'aa tshàua tu, gatu chibi-k'g'ao tuè, naka tu gatu khóè tu cam tc'ëe tu, tcáóa tu q'ano-q'ano. ⁹ Tshúù-tcao méé tu, naka kg'ae, naka ntcãà tcgái-tshàra. Gatu di kg'áèan méé i kabise naka kg'ae ii, naka i gatu di qãè-tcaoan kabise naka tshúù-tcao sa ii. ¹⁰ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe méé tu cg'áré-cg'arese nakam gha nxãasega kaikagu tu u.

Tsáá ka c'ëe ba xgàra guu

¹¹ Táá méé tu gatu ka c'ée ne cgoa cg'ãèse kg'ui guu, tíí qõe ga tuè. Gaam ãe ko qõesem cgoa cg'ãèse kg'ui ba kana ko qõese ba xgàra, ba ko x'áèan cgoa cg'ãèse kg'ui, a ko x'áèan xgàra. X'áèan tsi ko xgàra ne tsi gaa x'áèan di tsi tséékagu-kg'ao tsi tama tsi i, igaba tsi x'áèan di tsi xgàra-kg'ao tsi i. ¹² X'áèan hëé naka xgàrakuan hëéthëé dim tcg'òó-kg'ao ba cúí Me e, Gaam ãe ko kgoara, a ko kobe di qarian úúa ba. Igaba tsi tsáá dìí tsia, ncëe tsáá ka c'ée ba ko xgàra tsi?

Táá koase guu

¹³ Hàà tu ncëeska, gatu ãe ko máá: “Ncëe cáím ka kana q'uu ka ta gha ncëeta iim x'áé-dxoom koe qõò, a síí gaa koe kuri ba x'ãè, a gaa koe síí x'ámágu, a gha nxãasega marian hòò,” témé tu. ¹⁴ Igaba tu q'uu ka dim cáím ka i gha gatu di kg'õèan nta ii sa c'úúa hãa. Nqoara-nqauan khama tu ii khama, ncëe ko xòm x'aè-coa sée a hãa a, a i a gaia kaà. ¹⁵ Khama tu ga ko ncëeta mééa: “X'aigam *Nqarim* kò tc'ée ne ta gha kg'õè, a ta a ncëe sa kana ãe sa kúrú,” témé. ¹⁶ Ncëe i ii khama, tu ko koase a ko dqomse. Eëta ii dqomsean wèé ga cg'ãè e. ¹⁷ Gaa domkam wèém khòém ãe qãè gúúan kúrú q'ana, igaba kúrú u tama ba, nxãa ba chibiga me e.

5

Qguúa khóèan dqàèa ne

¹ Hàà tu ncëeska, gatu khòè tu ãe qguúa tu, kg'ae méé tu naka xoò, cg'ãè zi ncëe ko hàà cgae tu u zi domka. ² Gatu di qguúa ne ts'óóa hãa, i gatu di qgáían tcg'ãàn ka tc'óóèa hãa. ³ Gatu di gautan hëé naka seleferan hëéthëéa ncàbà hãa, i gha gaan di ncàbàn gatu koe x'ái sa ii, a i a gha c'ees khama ma gatu di cgàan tc'óóa xgãá. Gatu di x'aian tu tòóa máásea hãa, cò di xu cáím xu u igaba. ⁴ Bóò, surutan gatu di tsée-kg'aoan di i, ncëe gatu di xhàrán koe kò tsée e, ncëe tu kò táá suruta a, nxãa nea kg'aea tcg'òóa hãa, i kg'ae-q'ooan ãe kò gaa xhàrán khòá ne di X'aigam *Nqarim* qarim wèém tcee-dòm koe tcana hãa. ⁵ Nqóómkg'ai koe tu karean koe hëé, naka qãè-tcaoran koe hëéthëé x'ãèa. Tsáúkagua tu hãa tcáóa tu, *a tu a gha ghòèan ko ma cg'õòè khama ma xgàràè*, cg'òokus dim cáím ka. ⁶ Tchàno khóèan tu ko chibi-chibi a xgàra, a cg'òo, gatu cgoa ne kò ntcoeku tama igaba.

Tãáka zi x'áè-kg'am zi (5:7-20)

Qáo tcáóa ne

⁷ Gaa domka méé tu qáo tcáo ii, tíí qõe ga tuè, naka i nxãakg'aiga X'aigam di hàà-q'ooan síí tcãà. Bóò, xhàrà-kg'ao ba ko góm ba qãà me xhàrà di tc'óoan tcg'òó. Qáo tcáo cgoa am ko, i nxãakg'aiga síí tc'ãà di túúan hëé naka kháóka di túúan hëéthëé tuu. ⁸ Gatu igaba méé tu qáo tcáo ii. Qari méé tu ii tcáóa tu koe, X'aigam *Nqarim* di hàà-q'ooa ne cúú u ke. ⁹ Tíí qõe ga tuè, gatu ka c'ëea ne cgoa méé tu táá káise kg'ui-kg'uisse guu, naka tua gha nxãasega táá xgàràè. Bóò, Xgàra-kg'ao ba nquu-kg'ám koe hãa!

¹⁰ Tíí qõe ga tuè, tc'ëe-tc'ëese porofiti xu ncëe kò X'aigam *Nqarim* cg'õè ka kg'ui xu. Sere-seres iise sèè xu, qáo tcáo xu khòè xu u kò ii di sa, ãe xu kò xgàrase ka. ¹¹ Bóò, ts'ee-ts'ee kg'aièa xu, ta ta ko ma tcii xu, ãe kò xgàrakuan di x'aè ka qarika tééa hãa xu. Jobem di qarika tééa máásean ka tu kóma, a tu a kò X'aigam *Nqari* ba cò di ka dùú sa kúrú sa bóò. X'aigam *Nqari* ba thòò-xama-máákuan hëé naka cgómkuan hëéthëé ka cg'òèa hãa khama.

¹² Igaba wèé zi gúú zi tc'amkg'ai koe, tíí qõe ga tuè, nqarikg'aian cgoa igaba kana nqóómkg'ai cgoa igaba, kana c'ëe gaisean cgoa ga igaba táá gaise guu. Igaba méés gatu dis 'eè' sa, 'eè' sa ii, nakas gatu dis 'ëe-ëe' sa, 'ëe-ëe' sa ii, naka tua gha nxãasega táá xgàrasean koe tcãà guu.

Dtcòman di còrèa ne

¹³ Gatu xg'aeku koem kò c'ěe ba qóman q'oo koe hàna ne méém còrè. A ncěè c'ěem kò qǎè-tcaoa hãa ne méém dqom̃an di ciian nxáè. ¹⁴ A ncěè c'ěem kòo gatu xg'aeku koe tsàa ne méém kaia xu kerekes di xu tcii, naka xu còrèa máá me, naka nxúian cgoa tcgáù me, X'aigam *Nqarim* dim cg'òem koe, ¹⁵ naka i gha dtcòm̃an di còrèan tsàakom khóè ba kg'òèkagu, nakam gha X'aiga ba ghùì me, a ncěè chibia nem kò kúrúa hãa nem gha qgóóa mááè e. ¹⁶ Ke tu nxãaska bìríku gatu di chibia ne, naka còrèa mááku, naka tua gha nxãasega kg'òèkaguè. Tchàñom khóem di còrèa ne kaisa qarian úúa, *Nqari ba ko* gaan koe tsée khama. ¹⁷ Elija ba kò kg'ama khóè me e, gatá khamaga ma, a ba a kò qarika còrè, túúan gha táá tuu ka, i kò nqóomkg'ai koe túúan táá tuu, nqoana kurian hěé naka 6 nxoean hěéthěé e. ¹⁸ Me gaicara còrè, i nqarikg'aian túúan tuukagu, me kò nqóó ba kaisase tc'õoan kúrú.

¹⁹ Tíí qõe ga tuè, ncěè gatu ka c'ěem kò tseeguan hoàra guua hãa, me kò c'ěe ba kabi me ne ²⁰ méém q'ãa, diim wèem ẽe ko chibi-kg'ao ba gam di dàòan hoàm ko koe kabi ba gha ko kgoara me, táám gha tc'ěea ba cgoa ga igaba x'óóa xgãáse ka, a ba a gha kái chibian gam di qgóóa máàè.

1 PETERE

Peterem dis tcgãyas tc'ãà di sa

Téé-cookg'ai sa

Peterem di ne nxará-kg'ao ne xg'ao gane di dtcòman domka kái xgàrakuan hěe naka xháean hěéthěe q'oo koe hana.

Petere ba kò ghùì-ghui tcáo ne, a ko máá, Nqarim nxará tcg'òóà hãa ne khòe ne e, témé. A ba a kò Jeso Krestem ka tc'ěe-tc'ěe ne, ncěe Gam di x'ooan hěe, naka x'ooan koe tēan hěe, naka Gam di hana hěéthěe di nqòòan máa nea hãa ba.

Gane di xgàrase ne ko Jesom ka dcěe. Ncěeta méé ne ma qarika téé naka qáo tcáo. Ncěem nqóòm koe i ko gane di dtcòman kúrúa bóòe, igaba ne gha ěem gha Jeso Kreste ba x'áísem cárn ka kabia máa e.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- xgàrakua ne
- komsana ne
- tcom-tcomsa
- nqòò sa

- kg'òèa hãa nxóá ne

Tcgãyas q'oo koe hana zi:

- Nqarim di kgoarakua ne (1:3-12)
- Tcom-tcomsase kg'òèa ne (1:13-2:10)
- Dùú sa méé ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháean koe ne kò hãa ne (2:11-4:19)
- Cg'aré-cg'aresea ne (5:1-14)

Nqarim di kgoarakua ne (1:1-12)

Tsgámkaguku zi

¹ Petere ra a, x'áè úú-kg'aor* Jeso Krestem di ra,

a ra a ko ncěes tcgãya sa Nqarim nxará tcg'òóà máase ne khòe ne góa máá, ncěe tsai-tsaísea hãa ne, a cg'áè-kg'ao khama x'áèa hãa ne: xg'aekum Ponto dim koe hěe, naka Galatia dim koe hěe, naka Kapatokia dim koe hěe, naka Asia dim koe hěe, naka Bitunia dim koe hěéthěe hana ne. ² Nqarim Abo ba nxãakamaga q'ana hãase nxará tcg'òóà máase tua, Me ko Tcom-tcomsam Tc'ěe ba tcom-tcomsakagu tu u, nxãasega tu gha Jeso Kreste ba komsana a Gam di c'áòan cgoa cgàìe ka:

Cgómkuan hěe naka tòókuan hěéthěe méé i gatu koe càùse.

Kg'òèas nqòò sa

³ Dqòmè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba. Jeso Kreste ba x'ooan koe ghùian kam Gam di kaisa thòò-xama-máákuan ka kabase ábà taa hãa, nxãasega ta gha kg'òèas nqòò sa úú ka. ⁴ Ncěe nqòòan ta úúa hãa, nqarikg'ai koe ta gha q'òò ts'eekg'aian di i, kaà tite, a ts'óó tite, a cg'ãa-cg'anasea hãa tite e. Nqari ba gaa koe tòóa máá tu ana, ⁵ gatu ncěe ko dtcòm koe guu a Nqarim di qarian ka qãese qgóó a kòrèe tu, nxãakg'aiga tu gha síi kgoarakuan hòò ka, ncěe gha còò di xu x'aè xu ka tseegukaga x'áìe e.

⁶ Ncěe gúùan domka tu ko qãe-tcao, gatà i ga ko ma qaase, xòm x'aè-coa ka tu ga ncěeska tãáka zi kúrúa bóòku-qhàò zi ka tshúù-tcaokaguè igabaga. ⁷ Gazi di tséea ne gatu di dtcòm tseegu ii sa x'ái si i. Gautan igaba, ncěe gha kaàkaguè, ne gha c'eean cgoa kúrúa bóòe. Gataga méé i dtcòma tu, ncěe kaisase gautan ka qaa-qaasa a, kúrúa bóòe. Nxãaska tu gha Jeso Krestem ko x'áìem cárn ka dqòm kuan hěe naka x'áàn hěe naka tcomkuan

* 1:1: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

hěéthěé hòò. ⁸ Ncěe bóò Me ta ga tu hãa igaba tu ncàma hãa ba, ncěe tu ncěeska bóò Me tama igaba tu ko Gam koe dtcòm ba, a tu a x'áàko qãè-tcaoan ncěe kg'ui a nxàè tite cgoa qãè-tcaoa. ⁹ Gatu dis dtcòm ko qaa sa tu ko hòò khama, ncěe kgoarakuan gatu di tcáóan di sa.

¹⁰ Porofiti xu kò ncěe gatu koe gha hààs cgómkus ka porofita, a xu a kò ncěe kgoarakuan koe tcãa tcáo a qarika qaa a. ¹¹ Kúrúu xu kò bóò, dùútsa x'aè ka i gha hàà sa, a i a gha ntama hàà sa. Me kò gaxu koe ko hànám Tc'ěem Krestem di ba x'aèan cookg'ai koe nxàea tseegukagu Krestem di xgàrasean ka, naka xùri gha ko x'áàn ka hěéthěé e. ¹² I kò gaxu koe x'áisea hãa, ncěe zi gúù zi xu tsééa mááse tama, a ko gatua tsééa máá tu u sa; gúù zi ẽe tu ko ncěeska bìrièa zi, ẽe ne kò ẽe qãè tchõàn xgaa-xgaa tu u x'aè ka, ncěe ko nqarikg'ai koe guu a tsééa óàèam Tcom-tcomsam Tc'ěem ka. Moengelean ga ko ncàma hãa, ncěe zi gúù zi i ga kò bóò sa.

Tcom-tcomsas kg'õè sa (1:13-2:10)

¹³ Tc'ěea tu kg'ónò, naka qgóósea hãa, naka tua gatu di nqòòan cg'oèase úú cgómkuan koe, ẽe tu gha Jeso Krestem kò x'áise x'aè ka máàè e. ¹⁴ Komsanako cóán khama méé tu hěé, naka zi cg'ãè zi tc'ẽe zi táá tc'ãà-cookg'ai tu u guu, ẽe tu kò *Nqari ba* tu c'úúa hãa x'aè ka kg'aia úúa zi. ¹⁵ Igaba ẽe kò tcii tu um ma tcom-tcomsa ii khamaga ma méé tu ma wèé gúùan ẽe tu ko kúrú koe tcom-tcomsa ii. ¹⁶ Góásea i hãa a ko máá: “Tcom-tcomsa méé tu ii, Tíí Ra tcom-tcomsa Ra a ke,” témèè khama.

¹⁷ Ncěe *Nqarim*, ncěe khóèan tãákase xgàra tama, a ko khóèan di zi tséé-kg'ám zi ka khóèan xgàra ba tu kò Abo ta ma tcii ne, méé tu nxãaska *ncěem nqõómkg'ai koe* tu cg'áè-khoean khama ma x'ãèas noose *Nqari ba* q'áòase kg'õè. ¹⁸ Q'ana tu hãa, dùús cgoa tu kò káà hùis kg'õè-kg'áms gatu dis koe x'ámá tcg'òòèa sa, ẽe tu kò gatu ka tsgõosea xu koe hòò sa. Seleferan hěé kana gautan hěéthěé khama ii zi gúù zi kaàko zi cgoa tu x'ámá tcg'òòè ta ga hãa, ¹⁹ igaba qaa-qaasa c'áòan Krestem di ka a kò ii, ghùu-coam chibi úú tama a q'ano ba. ²⁰ Gaam ncěe nxãakamaga nqõóm ko tshoa-tshoases cookg'ai koe kò *Nqarim ka* q'ãàèa ba, igabam kò còò di xu x'aè xu ka hàà x'áìè ba. ²¹ Gam koe tu ko guu a *Nqarim* koe dtcòm, ncěe ko x'ooan koe ghùì Me a x'áàkagu Mea ba, nxãasega i gha gatu di dtcòmàn hěé naka nqòòan hěéthěé *Nqarim* koe hãa ka.

²² Tseeguan komsana ka tu q'ano-q'anosea hãa, a tu a gatu ka qõesean koe tseegu di ncàman úúa, ke tu q'ano-tcáóse qarika ncàmku. ²³ Kãbase tu ábàèa hãa khama, kaàkom cgùrim koe guu tamase, igaba kaà tamam cgùrim koe guu a: kg'õèa hãa a chõò tamam kg'uim *Nqarim* dim koe guu a. ²⁴ *Nqarim dis Tcgãyas ko méé a ko máá:*

“Wèém khòè ba dcãan khama ii,
i wèé x'áàn gam di, qãáka di zi x'aa zi khama ii.

Dcãa ne ko c'óò,
i x'aan tcheè,

²⁵ igabam ko X'aigam dim kg'ui ba
chõò tamase hãa,”

témé khama. Ncěe ba gaam kg'uim ga me e, ncěe tu kò qãè tchõàn koe guu a xgaa-xgaaè ba.

2

¹ Gaa domka méé tu wèé gúùan cg'ãè koe tcg'òóse, naka táá c'ẽe koe ga kàaku di ii guu, naka táá qãè khóèan khama ko ma kúrúse guu, naka táá tauku di ii guu, naka gataga táá c'ẽe koe ga cóèku di ii guu. ² Kãbase ábàèa cóán khama méé tu ii, *Nqarim di* kg'uiian di bílan xgónèa a, kàa úú tama a, gaan koe tu gha nxãasega kai a kgoaraè ka. ³ X'aiga ba qãè Me e sa tu xáma hãa ke.

Kg'õèam nxõá ba hěé nakas tcom-tcomsas qhàò sa hěéthěé e

⁴ X'aigam koe hàà, kg'òèa hãam nxõá ba, ncêe ko khòè ne ka bóòà xguìè, igaba kò Nqarim ka nxará tcg'òòèa ba, a ba a Gam koe qaa-qaasa ii. ⁵ Ke tu gatu igaba kg'òèa nxõán khama ma tshàòè, naka tua Tcom-tcomsam Tc'èem dim nquu ba ii, gaa koe tu gha tcom-tcomsa xu peresiti xu ii, a ko Tc'èem di zi dàòà-mááku zi kúrú, ncêe ko Jeso Krestem koe guu a Nqari ba qâè-tcaokagu zi. ⁶ Nqarim dis Tcgãyas q'oo koe i ko máá:

“Bóò, Sione koer ko nxõá ba tòó,
nxará tcg'òòèa a qaa-qaasam nxõám tcúú di ba,
me cuiskaga wèém ãe ko Gam koe dtcòm ba,
sau-cgaekaguè tite,”
téméè khama.

⁷ Gatu ãe ko dtcòm tu kam ncêem nxõá ba cgáé me e. Igaba ãe dtcòm tama ne *mée ne ncêe kg'uian komsana, ncêe ko máá*:

“Nxõám ãe tshàò-kq'ao xu ka bóòà xguìèa ba,
nxãa ba tcúú dim nxõá ba kúrú,”
témé e.

⁸ Si ko c'êe koe gaia máá:

“Ncêe ba nxõá me e khòè ne gha kúrú ne tcgàba ba,
a khòè ne ko cg'áékagum nxõá me e,”
témé.

Tcgàba ne ko, kg'ui ba ne kò ntcoe khama - si nxãa sa tc'èea ne mááèa hãas ga si i.

⁹ Igaba tu gatu nxará tcg'òòèa tu khòè tu u, x'aiga tu u, a peresiti tu u, tcom-tcomsas qhàò sa, Nqarim ka q'òòèa tu khòè tu, nxãasega tu gha cgáé zi gúù zi Nqarim di zi xgaa-xgaa ka, ncêe ko ntcúúan q'oo koe tciia tcg'òó tu u a Gam di are-aresa x'áàn koe tciia óa tu u ba. ¹⁰ C'êe x'aè ka tu kò khòè tu tama tu u, igabaga tu ncêeska Nqarim di tu khòè tu u; c'êe x'aè ka tu kò cgómkuan hòò tama, igaba tu ncêeska cgómkuan hòòà hãa.

Dùú sa méé ne dtcòm-kq'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hãa ne (2:11–4:19)

Nqarim di ne tsée-kq'ao ne khama ma kg'òè

¹¹ Ncàm-ncamsa tuè, dàra-kq'aoan hëé naka tãá nqõó koe guua khòèan hëéthëé khamar ko ma dtcàrà tu u, cg'ãè zi tc'èe zi cgàam di zi koe tu gha tcg'òóse sa, ncêe khòèm di tc'èean cgoa ko x'ãàku zi. ¹² Eëta ne ko ma tãá zi qhàò zi di ne cg'ãè zi gúù zi ko kúrú tu khòè tu khama ma tshúù kg'uian gatu ka kg'ui igaba méé tu gatu gane xg'aeku koe qâèse kg'òè, naka ne nxãasega gatu di zi qâè zi tsée zi bóò, naka Nqari ba ãem gha ko hààm cáám ka x'áàkagu.

¹³ X'aigam Nqarim domka méé tu wèé qarian khòèm di koe máàse: x'aiga-dxoom koe ga igaba ncêe tc'amaka hàna ba, ¹⁴ kana tc'ãà-cookq'aian koe igaba, ncêe gaam ka tsééa tcg'òòèa a, a ko hàà ãe ko chìbian kúrú ne xgàra, a i a ãe ko qâèan kúrú ne dqòm.

¹⁵ Nqarim di ncàmà ne gatà ii, qâè gúúan kúrúan ka tu gha ãe kóma q'ãa tama a káà tc'èe khòèan nqookagu. ¹⁶ Kgoarasea ne khòè ne khama méé tu ma kg'òè, igaba táá gatu di kgoarasean kúrú naka i c'êe cg'ãèan qàbi tcãà guu; kg'òè méé tu Nqarim di tu tsée-kq'ao tu iise. ¹⁷ Wèé khòèan tu tcom. Gatu ka c'èean tu ncàm. Nqari ba tu q'àò. X'aiga-dxoo ba tu tcom.

Krestem dis xgàrakus dis sere-sere sa

¹⁸ Qààn méé i gaan ka q'òòèan wèé tcoman cgoa komsana; ãe qâè a tc'aúan koe cúí tamase, igabaga ãe xgàrá ne koe ga hëéthëé e. ¹⁹ Ncêe c'èem khòèm kò Nqari bam máàsea hãa domka káà chìbise xgàràèa, a ba a qáò tcáó ii, nem gha Nqari ba dqòm me. ²⁰ Ncêe chìbian tu kò kúrú a ko gaan domka xg'ámmè, a tu a qáò tcáó ii ne tua gha gaan domka dqòmme? Igaba ncêe qâèan kúrú domka tu kò xgàràè, a gaan koe qáò tcáó ii nem gha Nqari ba dqòm tu u. ²¹ Ncêes gúús domka tu kò tcièa, gatagam kò thée Kreste ba gatu domka xgàràè khama, sere-sere sam kò guua máá tu u, nxãasega tu gha xùri dàò Me ka,

22 “cúí chibi ga kúrú tama ba,

i ko táá cúí kàaku ga kg'áma ba koe tcg'oa.”

23 Eëm kò cóèè kam kò táá cóèkuan kàbia máá ne, a ba a kò ãem kò xgàraè ka táá bìrí ne, kàbisem gha a hàà xgàra ne sa, igabam kò ãe ko tchànose xgàra Mem koe máàse. 24 Gam ncèe kò gatá di cg'urian tc'áróa ba ka xgàu hìis koe xgàma hãa ba, nxãasega ta gha cg'urian x'óóa máá, a ta a gha tchànoan kg'òèa máá ka. Gam di chibian ka tu kg'òèkaguèa hãa.

25 Hoàko zi ghùu zi khama tu kò ii, igaba tu ncèeska gatu dim Kòre-kg'aom koe kàbisea hãa khama, Q'òé-kg'aom gatu di tc'ëean di ba.

3

Khòè zi hëé naka khòè xu hëéthëé e

1 Khòè saoè, gaam dàòm cúim kaga méé sao gasao di xu khòè xu máàse. Ncèe cúí-kg'áíá xu ga kò *Nqarim* dim kg'ui ba dtcòm tama ne, xu ga nxãaska káà kg'uisse gaxu di zi khòè zi di kg'òòan ka kúrúe a dtcòm, 2 ncèe nta sao ko ma *Nqari* ba q'áo a tcom-tcomsa ii sa xu kò bóò ne. 3 Gasao di t'òèan méé i tc'áróa sao ka tchàa koe táá guu, tóróa c'òòan hëé, naka gautan cgoa kúrúeà gúùan hãa di hëé, naka t'òè qgáían hãan ka hëéthëé koe. 4 Igaba méé sao tcáóa sao q'oo koe t'òè sao ii, t'òèan chòò tama a, qãè a tc'aúa tc'ëean di i, ncèe *Nqarim* tcgái q'oo koe kaisase qaa-qaasa a. 5 Ncèe gaam dàòm khòè zi tcom-tcomsa zi kg'aika di zi, ncèe kò gazi di nqòòan *Nqarim* koe tòóa hãa zi kò ma t'òè-t'òese ga a, gazi di xu khòè xu máàsean ka khama. 6 Sarahs khama méé sao ii, ncèe kò Abrahama ba komsana sa, a sa a kò gas dim x'aiga ba ta ma tcii me. Ncèe qãè gúùan sao kò kúrú a c'ëe gúù kaga q'òòkaguè tama ne sao gha gas di sao cóá sao ii.

7 Khòè xaoè, gatà iim dàòm cgoa méé xao gazi cgoa kg'òè naka q'ãa, kg'amka tc'áró zi i sa. Gaxao cgoa zi *Nqarim* di aban kg'òèan di di zi q'òò-kg'ao zi i ke méé xao tcomkuan cgoa qgòó zi, nxãasega i gha gakhao di còrèan táá cúí gúù kaga xgàèè ka.

Qãèan kúrú domka xgàrasea ne

8 Chòò dis ka méé tu wèé tu ga cúí tc'ëe, naka thòò-xama-mááku, naka ncàmku qòekua hãa khòè khama ma, naka cgòmku di ii, naka cg'aré-cg'arese. 9 Táá méé tu chibi sa chibis cgoa suruta kàbi guu, kana cóèku sa cóèkuan cgoa kàbi guu; igaba méé tu ts'ee-ts'ee kg'aikuan cgoa kàbi i; gaan domka tu tciiea hãa ke, nxãasega tu gha ts'ee-ts'ee kg'aikuan q'òò ka. 10 *Nqarim* dis *Tcgãyas* ko méé khama a ko máá:

“Dìim wèém ãe gha ko kg'òèan ncàm ba,

a ba a qãè cáman bóò kg'oana ba

méém gam dim tam ba cg'ãè gúùan koe hëé

naka kg'áma ba kàa di kg'uiian koe hëéthëé xgàè.

11 Cg'ãè gúùan koe méém tcg'oa naka qãèan kúrú,

tòókuan méém qaa naka baa x'ãà máá a.

12 X'aigam di tcgáíá nea ãe tchàno ne koe hàna,

i ko Gam di tceean gane di còrèan komsana,

igaba i X'aigam di kg'áían

ãe ko cg'ãèan kúrú ne cgoa tsééa xg'ae tama,”

témé.

13 Ncèe qãè gúùan kúrú tu kòò x'ãà máá ne i gha dìin thòò-thòo tu u? 14 Tchànoan kúrú domka tu ga ko xgàrase igaba tu ts'ee-ts'ee kg'aièa hãa. Táá méé tu ãe ne ko bèe sa bèe guu, táá q'aekaguè guu. 15 Igaba méé tu tcáóa tu koe Krete ba X'aigam iise nxará tcg'òó naka dqòm Me. Ncèe c'ëem khòèm kòò ãe tu úúa hãa nqòòan ka tèè tu u ne méé tu wèé x'ae ka xòa me tu gha sa kg'ónòsea máána hãa. 16 Igaba méé tu qámsean hëé naka tcomkuan hëéthëé cgoa ncèe gúùan kúrú, naka tchàno tcáóan úúa hãa, nxãasega ne gha dùús wèés cg'ãès ãe ne ko gatu ka kg'uis koe, ãe ko Krestem koe qãèse kg'òèan gatu di ka ko kg'ui ne, saucgae ka. 17 Gatà ma tu ga ko ma qãèan kúrú igaba tu gha xgàrase, ncèe

Nqarim kòo tc'êe ne. Ncêes guù sa cgáé si i, cg'ãèan kúrú domka xgàrasean ka khama. ¹⁸ Krestem igabam kò cúí q'oro chìbian domka xgàràè khama, tchànóm Khóèm iise tchàno tama ne khóè ne domka, Nqarim koem gha nxãasega úú tu u ka. Ncêe kò tc'áróm koe x'ooan koe tcãàè, a Tc'êem ka kg'òèkaguè ba. ¹⁹ Gaam Tc'êem koe hãnasem kò síí ãe qáéèa tc'êean qáé-nquuan koe xgaa-xgaa. ²⁰ Nqari ba xg'ao komsana tama ne di tc'êe e kò ii, ncêem kò Nqari ba *tcóóse ne gha ka* qáò tcáóse qãà ne, Nowam ko araka ba tshào x'ae ka. Cg'orò ne khóè ne 8 ne cúí nea kò *arakam* koe hàà, a tshàam koe guu a kg'òèkaguè. ²¹ I gaa tshàan tcguù-tcguukus dis x'ái si i, ncêeska igaba ko kg'òèkagu tu u sa, cgáé-q'oom di cg'urian xg'aàra tcg'òós ka tamase, igabas tchànos tcáós dis dtcàrà si i Nqarim koe. X'ooan koe tées Jeso Krestem dis ka i ko kgoara tu u, ²² ncêe nqarikg'ai koe qõò ba, a ba a kg'áòm x'òàm Nqarim dim xòè koe hàna, moengelean hêé naka tc'ãà-cookg'aian hêé naka qarian hêéthêéa Gam dòm q'oo koe hãa.

4

Nqari ba kg'òèa máá

¹ Ncêem ma Kreste ba Gam dim cgàam koe xgàràèa khamaga ma méé tu gatu igaba Gam di tc'êe-kg'áman úúa, gaam ãe cgàam koe xgàràèa hãa ba chìbian cgoa xg'ara hãa ke. ² Gaa domkagam ncêeska nqóómkg'ai di kg'òè-q'ooa ba koe cg'ãè zi tc'êe zi khóèan di zi kg'òèa máá tama, a ko Nqarim di ncàman kg'òèa máá. ³ Ncêe nqáéam x'aem ka tu kò tc'ãò a x'aèan kg'òè a ko tãá zi qhàò zi di ne ko tc'êe sa kúrú khama, a ko cg'áràn kúrúate, cg'ãè zi tc'êe zi hêé, kg'áà nqáésean hêé, nqàrean hêé, kg'áàè ko zi qgài zi koe hãa sa hêé, naka kúrúa mááse di nqárian dqòmàn ncêe ntcoe-ntcoesa hêéthêé e. ⁴ Gane cgoa tu kò tãá xg'ae a tchòà úú tamas kg'òè sa kg'òè domka ne ko are tu u, a ko gatu ka cg'ãèse kg'ui. ⁵ Igaba ne gha ãe x'ooan hêé naka kg'òèan hêéthêé xgàran kg'ónòsea máána hãam *Nqarim* koe xqara mááse. ⁶ Ncêes guús domka i qãè tchòàn ãe x'óóa khóèan koe ga thêé xgaa-xgaaèa hãa khama: nxãasega ne gha cgàam koe khóèan khama ma xgàràè, a ne a gha tc'êem koe Nqarim *ko ma kg'òè* khama ma kg'òè ka.

⁷ Wèé zi guú zi di chòò-q'ooa ne cúú u. Ke tu q'ano-tcáo naka qgóósea hãa, nxãasega tu ga còrè ka. ⁸ Wèé zi guú zi tc'amkg'ai koe méé tu kaisase ncàmku, ncàmku sa ko kái zi chibi zi qàbia tcãà ke. ⁹ Qãèse méé tu x'áéa tu koe hààkaguku, kg'ui úú tamase. ¹⁰ Eẽm ma Nqari ba tãáka dàòan cgoa Gam di cgómkuan máà tua hãa khama méé tu ãe zi máàku zi qãèse tséékagu naka c'êe ne tsééa máá. ¹¹ Ncêe c'êem khóèm kò kg'ui ne méém Nqarim di kg'uiian *ko kg'uiim khóèm* khama ma kg'ui. C'êem khóèm kò tséé ne méém Nqarim máà mea qarian cgoa tséé, nakam gha nxãasega Nqari ba wèé zi qgài zi koe dqòmè, Jeso Krestem koe. Gam koe méé i chòò tamase dqòmkuian hêé naka qarian hêéthêé hãa. Amen.

Dtcòm-kg'ao tsi i domka xgàrasea ne

¹² Ncàm-ncamsa tuè, thòòkas kúrú bókus ãe tu ko xgàràès ka méé tu tãá arekaguè guu, c'úúa tuas guús kúrúse cgae tu u kos khama ma. ¹³ Igaba méé tu qãè-tcao, ncêe tu kò ma Krestem kò ma xgàrasea hãa khama ma xgàrases ka, naka tua gha nxãasega Gam dim x'áàm ko x'áíse ka kaisase qãè-tcao. ¹⁴ Krestem dim cg'òèm domka tu kò cóèè ne tu ts'ee-ts'ee kg'aièa hãa, Tc'êem x'áàm di ba hêé naka Nqarim di ba hêéthêéa gatu koe hãa khama. ¹⁵ Igaba ncêe gatu ka c'êem kò xgàrase ne méém tãá cg'òo-kg'ao ba ii, kana ts'ãà-kg'ao ba ii, kana cg'ãè kúrú-kg'ao ba ii, kana khóè ne di guúan koe káíse tcãàseam khóè ba ii guu. ¹⁶ Gaa domka, Krestem di tsi khóè tsi iise tsi kòo xgàràè ne méé tsi tãá saucgae guu, igaba méé tsi ãe tsi úúam cg'òèm domka Nqari ba dqòm.

¹⁷ X'ae ba hààra hãa, xgàrakuan gha Nqarim dim nquum *di ne* cgoa tshoa-tshoa di ba. A ncêe gatá cgoam kò tshoa-tshoa ne sa gha dùú sa kúrúse ãe Nqarim di qãè tchòàn komsana tama ne koe?

¹⁸ “Ncêe tchànóm khóèm koe i kò qari ii kgoaraèm gha sa,

ne ia gha nxãaska ãe Nqari-tcáo tamam khóem koe hëé naka chibi-kg'aom koe hëéthëé dùú sa kúrúse?"

¹⁹ Gaa domka méé ne, ãem ma Nqari ba tc'ëea khama ko ma xgàrase ne, tcom-tcomsam Kúrú-kg'ao ba máàse, naka nea qãèan kúrú cgoa còoka qòò.

Cg'aré-cg'aresea ne (5:1-14)

5

Kaia ne hëé naka cg'aré ne hëéthëé e

¹ Eë gatu xg'aeku koe hãna xu kaia xu kerekes di xu cgoar ko kg'ui, ncëer tíi thëé gaxu ka c'ëe ii ra. Krestem di xgàrasean tcgáia te cgoa bóòà hãa a gha gataga ncëe ko hàà x'áíe x'ààn koe hãa ra, ² domkar ko kaisase dtcàrà xao o a ko máá: Ghùu zi Nqarim di zi xao kòre. Q'óé zi, qaase i ko domka tamase, igaba tcáóa xao di tc'ëean domka, ãem ma Nqari ba ncàma hãa khama. Ncëes tséé sa kúrúan di ncàman úúa hãase méé xao kúrú si, surutan qaa tamase. ³ Ghùu zi ãe tshàu q'ooa xao koe tcãàèa hãa, kòre zi xao gha ka zi koe, méé xao táá x'aigan kúrúse guu, igaba méé xao gazi koe x'ái sa ii. ⁴ Naka xaoa gha nxãasega, ãem ko kaia Kòre-kg'ao ba hàà ne, kaà tama x'ààn dis cába sa hòò.

⁵ Gatu ãe cg'aré tu méé tu gataga ãe xu kaia xu komsana. Wèéa tu ga méé tu cg'aré-cg'aresean cgoa hãakaguse gatu ka c'ëea ne koe,

"Nqari ba ko ãe ko bóòse ne xguì

igabam ko ãe ko cg'aré-cg'arese ne cgómkuan máá" ke.

⁶ Gaa domka méé tu cg'aré-cg'arese Nqarim dim kaia x'òàm dòm q'oo koe, nxãasegam gha hààkom x'aèm ka ghùu tu u ke. ⁷ Gatu di káíse tc'ëe-tc'ëesean wèé ga Gam koe ncemea úú, gatu cgoam tchòà úúa ke.

⁸ Qgóósea méé tu hãa naka kókòà hãa. Gatu dim cg'òo-kg'aom dxãwa ba ko kg'aekom gàm khama ma caate ke, a ko c'ëe khóèan qaa, kg'oom gha a. ⁹ Xguì me naka dtcòman koe qarika téé, q'ana tu hãa, ne gatu ka c'ëe ne nqóómkg'ai koe gatà ii xgàrasean koe hàna hãa ke.

¹⁰ Eë tu xòm x'aè-coan xgàrasea hãa qãá koem gha Nqarim wèé cgómkuan di ba, ncëe ko Gam di chòò tama x'ààn koe Jeso Krestem koe tciia úú tu u ba, Gam ka kàba-kàba tu u, a gha kúrú tu u tu qari, a qarika téé, tchànose. ¹¹ Qarian méé i Gam koe chòò tamase hãa. Amen.

Còò di zi tsgámkaguku zi

¹² Silefanom* di hùikuan cgoar xòmse góá máá tua hãa, ncëer ko máá tcom-tcomsam qòe me e témé ba. Korè tu ur ko a ko nxàea tseegukagu, ncëea Nqarim dis cgómkus tseegu di si i sa. Gaas koe qarika téé.

¹³ Eë Babilone koe hãnas kerekes, ncëe gatu cgoa nxará tcg'òóèa sa ko tsgám tu u, me ko gataga thëé tirim cóám Mareko ba tsgám tu u. ¹⁴ Tsgámku tu x'obèkus ncàmkuan dis cgoa.

Tòókuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Krestem koe hàna tu.

* **5:12:** Silefano - Silefanom di c'ëe cg'òèa nea Silase e.

2 PETERE

Peterem dis tcgãyas cá m di sa Téé-cookg'ai sa

Ncêes tcgãyas koem kò Petere ba dtcòm-k'ao ne tshúù-ntcōan di xu xgaa-xgaa-k'ao xu ka q'āa-q'āa, naka cg'āèan gazi xgaa-xgaa zi koe ko guu a tcg'oa zi ka hēéthēé e.

Petere ba kò gam di ne nxará-k'ao ne ntcām, tseegu di xgaa-xgaan Nqarim di ne gha qgóóa qari ka, tseeguan ncēe kò Jeso ba bóòà hāa a kóma hāa xu khóè xu ka nxàèè e.

Petere ba ko káíse gane ēe kò bìrísea, Krete ba cuiskaga k̄abise tite témé ne ka ko kg'ui. Krete ba qanega k̄abise tama, qáo tcáo Me e khama: Cúi-k'áía ne ga gha kaàkaguè sam Nqari ba tc'ēe tama, igabam ko wèém khóèm gha chibian koe tcóóse sa tc'ēe (3:9).

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- cg'āèa ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Dtcòm-k'ao di tciìe ne (1)

- Tshúù-ntcōa di xu xgaa-xgaa-k'ao xu (2)

- Còo dis hàas Krestem di sa (3)

Dtcòm-k'ao di tciìe ne (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Tíí ra Simone Petere ra a, qāa a x'áè úú-k'ao^{*} Jeso Krestem di ra.

A ra a ko gatu dtcòm-k'ao tu ncēes tcgãya sa góá máá. Gatá dim Nqari ba hēé naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'ao ba hēéthēé di tchànoan koe tu guu a ncēes dtcòm sa hòòà, ncēe sixae dis dtcòm khamaga ma cgáé ii sa.

² Cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu xg'aeku koe càuse, Nqari ba hēé naka Jesom gatá dim X'aiga ba hēéthēé tu gha gatu ka q'āa ka.

Nqarim dis tciiku sa hēé naka Gam di nxará tcg'òóa máásean hēéthēé e

³ Nqari ba Gam di x'áàn koe hēé naka Gam di qāèan koe hēéthēé tciia óa taa hāa, ta gatá ka q'āa Mea hāa, a Gam di qarian ka kg'òèan hēé naka Nqari-tcáoan hēéthēé di gúùan wèé máàèa hāa. ⁴ Ncēem dàòm kam kò kaisase cgáé a kaia zi nqòòkaguku zi máà ta a, nxāasega tu gha gaa zi gúù zi koe guu a Nqarim khama ii[†] ka, a tu a cg'āè zi tc'ēe-k'ám zi koe qgóóa tcg'oa, ncēe nqòómkg'ai koe hàna hāa a ko x'oos koe úú tu u zi.

⁵ Ncēe gúùan domka méé tu qarika tséé naka gatu di dtcòm koe qāèan càù, naka gatu di qāèan koe q'āan càù, ⁶ naka q'āan koe qāè qgóósean càù, naka qāè qgóósean koe qáo tcáoan càù, naka qáo tcáoan koe Nqari-tcáoan càù, ⁷ naka Nqari-tcáoan koe gatu ka c'ēean ncàman càù, naka gatu ka c'ēean ncàman koe ncàmku sa càù. ⁸ Ncēe zi gúù zi tu kò tc'āòase úúa hāa ne zi gha kúrú tu u tu táá kàà hùì, igaba tc'ároan kúrú, nxāasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Krete ba qāèse q'āa ka. ⁹ Igaba ncēè c'ēm khóèm kò úú zi tama nem kàà tcgái me e, a ko kg'ama cúuse bóò, a gam di chibian ncíi koem xg'aàèa sa c'urua hāa.

¹⁰ Gaa domka, tíí qōe ga tuè, qarika tséé naka tua x'ái, *Nqarim* tciì tua hāa a nxará tcg'òóa mááse tua hāa sa[‡]. Ncēe zi gúù zi tu kò kúrú ne tu cuiskaga cg'áéa hāa tite ke.

¹¹ Ncēem dàòm ka tu gha chòò tama x'aian gatá dim X'aiga a Kgoara-k'ao Jeso Krestem di koe cgáés hààkaguku sa hòò.

^{*} **1:1:** x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé. [†] **1:4:** Nqarim khama ii - Gerikas ka ta ga gataga ncēeta ma góá k̄abi a máá: “Nqarim di ii-q'ooan tu máàèa,” témé. [‡] **1:10:** x'ái *Nqarim* tciì tua hāa a nxará tcg'òóa mááse tua hāa sa - Gerika sa ko “gatu di tciikuan hēé naka nxará tcg'òókuan hēéthēé qarikagu,” témé.

Krestem di x'ààn hěe naka Nqarim dim kg'ui ba hěéthěe e

¹² Gaa domkar gha ko wèe x'aè ka ncěe zi guù zi ka tc'ěe-tc'ěe tu u, q'āa zia tu hāa, a tseeguan ēe tu úúa hāa koe qari-qarièa hāa igabaga. ¹³ Tíi ko bóò si tchàno ii sa, ncěem tc'áróm§ koer kg'ōèa hāas nooser gha tc'ěe-tc'ěe tu u, a ncěem dàòm ka ntcàm tu u si i. ¹⁴ Xòòm x'aè q'oo koer gha nxōo me sar q'ana hāa, ncěem ma gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ma q'āa-q'āa tea hāa khama. ¹⁵ A ra a gha qarika tsée a bóò, x'óóar ko hāa ne** tu gha wèe x'aè ka ncěe zi guù zi ka tc'ěe-tc'ěese sa.

¹⁶ Eē xae kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem di qarian hěe naka Gam di hàà-q'ooan hěéthěe ka bìrí tu u ka xae kò huwa zi chóà†† tama khama; igabaga xae kò tcgáía xae cgoa Gam di kaia x'ààn bóò hāa. ¹⁷ Nqarim Abo ba kò koa Me a dqòm Me khama, ēem kò gatá iim dòm ba kaisase tc'amaka hāam x'ààm koe guu a Gam koe hàà ka, a ko máá: “Ncěe ba Tirim Cóá Me e, ncàmar hāa ba, ncēer Gam koe kaisase qāè-tcaoa hāa ba,” ta ko méé ba. ¹⁸ Sixae ka xae ko ncěem dòm ncěe ko nqarikg'ai koe guu a hàà ba kóm, Gam cgoa xae kò tcom-tcomsam xàbim koe hāa ka.

¹⁹ Ta porofitian dim kg'ui ba úúa hāa, ncěe tseegukaguèa hāa ba. Qāèse tu gha ko hěe, ncěe tcáóa tu tu kò ncěem kg'uim koe tòò ne, ntcùús qgáís koe ko x'áà-x'aas lampis khama, i nxāakg'aiga qōò a sí q'uu, Me Q'úú Tconò ba sí tcáóa tu koe x'áise. ²⁰ Kaisase cgáés guús q'āa méé tu sa ncěe si i: *Nqarim dis* Tcgāyas koe hàna porofita ne cuiskaga gaan ka nxàesea hāa tite. ²¹ Porofita ne qanega khóèan di ncàman koe guu ta ga hāa khama; igaba i kò Nqarim di khóèan Tcom-tcomsam Tc'ēm ka tcée-tcuèa hāase kg'ui i.

Tshúù-ntcōan di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu (2)

2

¹ Igabaga i kò gataga thěe tshúù-ntcōa di porofitian khóè ne xg'aeku koe hàna hāa, ncěe i gha gatu xg'aeku koe ma tshúù-ntcōa di porofitian ma hāa khamaga ma. Ncěe gha tshúù-ntcōa di zi xgaa-xgaa zi cg'ōoko zi óága xu, a gha X'aigam ncěe x'ámá tcg'òó xua ba xqase xu, a gha gatá hěéan ka kaias cg'āès qhāése gha hàà sa tciia óá cgaese. ² Ne gha kái ne gaxu di zi dào zi cg'arán di zi xùri, me gha tseeguan dim dào ba gaxu domka cg'uri-cg'uriè. ³ Ncěe xu porofiti xua hqoa-hqana-tcaoa hāa khama xu gha kúrúa mááseèa zi tchòà zi chóà máá tu u, nxāasega xu gha gatu koe surutan hòò ka. Gaxu di xgàrakua ne ncísega hāa a ko qāa xu, i gaxu di cg'ōokuan cúu u, a gha tseegukaga hàà.

⁴ Nqari ba kò táá moengelean ēe kò chibian kúrú cgóm, igabam kò chòò tamam c'eem q'oo koe xaoa tcāa a, i gaa koe ntcùús di táúan cgoa qáéa ntcóóèa hāa, a hāa a ko xgàrakuan dim cárn ba qāa. ⁵ Nqari ba kò gataga táá ncím nqóó ba cgóm, a kò khóè ne ēe Nqari-tcáo tama ne koe tshàa ba óága, igabam kò Nowa ba hěe naka c'ēe ne 7 ne hěéthěe guu. Nowam ncěe kò tchànoan dim xgaa-xgaa-kg'ao ba ii ba. ⁶ A ba a Nqari ba Sodoma ba hěe naka Gomora ba hěéthěe di tsara x'áé-dxoo tsara xgàra, a dàòà cg'ōò tsara a, tsara tháúan kúrú, a ēe gha hàà Nqari-tcáo tama ne khóè ne koe x'ái sa kúrú tsara a, ⁷ a kò tchànom khóèm Lote ba kgoara, ncěe kò cg'āè cau a x'áè-kg'ám úú tama ne khóè ne di qgóósean ka thòòka xhāéan koe hāa ba. ⁸ Eēm khóèm tchàno ba kò gane xg'aeku koe x'āèa hāa, a ba a kò ko cárn xu ko ma q'uu khama ko ma gane di zi tsée zi x'áèan úú taman di zi ka thòò-xamkaguè, ncěem kò ko gane koe bóò a ko kóm zi. ⁹ Ncěeta i ko ii nem nxāaska X'aiga ba dtcòm-kg'ao nem gha gane di kúrúa bóòkuan koe ma kgoara sa q'ana hāa, naka gane ēe cg'āè cau nem gha ma xgàrakuan tòóá máá sa hěéthěe e, me gha nxāakg'aiga sí xgàrakuan dim cárn ba tcāa. ¹⁰ Si gha ncěe sa kaisase kúrúse, gaxu ēe cg'āè zi guù zi tcáóa xu ka ncàmmèa hāa zi ko kúrú xu koe, ncěe gataga *Nqarim di* qarian ntcoea hāa xu.

§ 1:13: tc'áró - Gerika sa ko tc'áróm ka máá: “xgàùèkom nquu ba,” témé. †† 1:16: chóà - Gerika sa ko “xùri” témé.

** 1:15: x'óóar ko hāa ne - Gerika sa ko

Ncêe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tshúù-ntcõa di xua ko bóò-boose a qari tcúú xu u, a xu a nqarikg'ai di tc'ãa-cookg'aian q'áo tama a ko cóe e. ¹¹ Moengelean ncêe qari, a gaxu ka kaisa qarian úúa hãa igaba i kò táá êe tc'ãa-cookg'aian chibi-chibi, a kò gataga táá X'aigam cookg'ai koe cóe e. ¹² Igaba xu kò ncêe xu khóe xu qãáka ka di kg'oo-coan ncêe káa tc'êe khama ma qgóóse, ncêe qgóó i gha a cg'õoè domka xammèa hãa a, a xu a ko c'úúa xu hãa gúúan koe cóèkuan nxàe. Gaas cg'õokus êes cúís kg'oo-coan dis khama iis kaga xu gha cg'õoè. ¹³ Eê xu kúrú hãa thõðan domka xu gha thõðan cgoa suruta kabìe. Gaxu di tc'áróan tc'êea hãa gúúan xu ko cáman téé-têe koe kúrú, a xu a ko nxãan ka qãe-tcaokaguè. Khóe ne xu ko hoàkagu, a ko gatu cgoa xu kò tc'õó ne sau-sauga zi gúú zi kúrú. ¹⁴ Cg'àrán dim tcgáim cgoa xu ko khóe zi bóò*, a chibian kúrú chòòkagu tama, a xu a ko gane êe gane di dtcòman koe qari tama ne cg'ãèan dis ntcòms koe tcèa úú, a hoà-hoànan-tcao xu gha sa xгаа-xgaasea hãa. Nxãakamaga xu Nqarim di cgúikuan dòm-q'oo koe hãa. ¹⁵ Tchànoan dim dàò ba xu guua hãa, a hoàra hãa, a ko Beorem ka cóasem Balame dim dàò ba xùri, ncêe cg'ãè gúúa nem ko kúrú domkam ko surutaè marian ncàma hãa ba. ¹⁶ Igabam kò gam di cg'ãè cauan q'oo koe, donghim ka dqàèè. Kg'ui tamam kg'oo-coa ba, igaba kò khóèan dim dòm cgoa kg'ui, a porofitim di temean chòòkagu ba.

¹⁷ Ncêe xu khóe xua c'óò hãa xu tsgóre xu khama ii, túú-c'òò zi kaim tc'ãám ka ko xabùèate zi khama xu ii, ncêe ts'êe-ts'êes dcùú-qom sa tòóa máàèa hãa xu. ¹⁸ Gaxu di kg'áma ne dqomsean di kg'uian ncêe káa hùì ka cg'oèa hãa. Xu ko cg'ãè zi gúú zi tc'áróm ka ncàmmèa hãa zi tséékagu, a gazi cgoa êe nxãwaga tshoa-tshoa a ko cg'ãèan dàòm koe tcg'oa khóèan gaicara hoàkagu.† ¹⁹ Kgoarasean xu ko khóe ne nqòòkagu, èeta xu gaxu ma cg'õokus di cg'ãè cauan di xu qãa xu u igaba. Dùús wèes êe ko khóe ba qaria sa ka tàa sa ko gaas dim qãa ba kúrú me khama. ²⁰ Ncêe khóèan kò ko nqòóm di cg'ãèan nxanagu, gatá dim X'aigam Kgoara-kg'aom Jeso Krestem q'ãa ka, a kabise a gaicara gaan ka qgóó a tààè, nem nxãaska êem kò tshoa-tshoa kam kò hànas téé-q'oos ka kaisase cg'ãès koe hànaa. ²¹ Eê khóèan koe i ga xg'ao qãe e, táá i ga tchànoan dim dàò ba q'ãa sa, q'ãa me naka kabise na gaicara tcom-tcomsam x'áè-kg'ám, ncêe i kò máàèa hãa ba xqasean ka tamase. ²² Ncêe khóèan koe kúrúsea hãa sa ko ncêe kg'uian nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: “Haghu ba ko gam di cgòèan koe kabise, me ko xgùum êe xg'aàèa hãa ba kabise a sí gaicara tcoàn koe dìbí-dibise,” témé.

X'aigam Nqarim dim cáim ba (3)

3

¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncêea ncêeska cáim dis tcgãyas tiris ga si i gatu koe. Wèe sara tcgãya sara ncêe góá hãa sara koer gatu di tc'èean ghùì-ghùia hãa, tc'êe-tc'êe tu u tu q'ano zi gúú zi ka tc'èean ka. ² Ra ko tc'êe, kg'uian ncêe nqáèa hãa x'aè ka kò tcom-tcomsa xu porofiti xu ka kg'uiè hêe naka x'áè-kg'ámán X'aigam Kgoara-kg'aom ka tu kò máàè hêéthêe tu gha tc'êe-tc'êese sa, ncêem kò gatu di xu x'áè úú-kg'ao xu ka máa tu u.

³ Kg'aika dis gúús ka méé tu q'ãas gúú saa, cò di xu cáim xu ka i gha c'êe ncoi-kg'aoan x'áise, ncêe i gha gaan di kg'òèan gaan di tcáóan ncàma hãa zi gúú zi ka qòòkaguè e, i gha ncoi tu u, ⁴ a gha tèe tu u a máá: “Gaam êe kò nqòòkagu tua hãa kabisem gha a gaicara hàà sa ba ndaa? Gatá ka tsgõose ga xu ncìise x'óó hãa, igabagas wèes gúú sa qanega êem kò xg'ao ntcõó a nqóó ba tshoa-tshoase nes ii khamaga ii,” témé. ⁵ Q'ãa tc'èease ga ne ko ncêe tseeguan koe tc'irì-tc'irise, ncêe ko máá, ncíi kuri ka i kò nqarikg'aian hãa, me kò nqóó ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúse, a kò tshàan ka kúrúe, naka tshàan cgoa hêéthêe, témé e. ⁶ Me kò nqòóm ncíi x'aè di ba gaa tshàan ncêe kaga kaàkaguè, tshàan kam kò

* **2:14:** Cg'àrán dim tcgáim cgoa xu ko khóe zi bóò - Gerika sa ko máá: “gaxu di tcgáia nea cg'àrán ka cg'oèa hãa,” témé.

† **2:18:** Gerika sa ko máá: “Xu ko tc'áróm ka ncàmmèa hãa zi gúú zi cg'ãè zi tséékagu, a ko gazi cgoa hoàkagu gane êe tseeguan dim dàòm koe hoàra hãa ne koe nxãwaga tshoa-tshoa a ko tcg'oaku ne,” témé.

tómme khama. ⁷ Ncêe hàna hãa nqarikg'aian hêe naka nqôo ba hêéthêe gaam kg'uim ncêem cúim kaga c'ee ba tòoa máàèa hãa. A xgarakuan dim cáim ba hêe naka Nqari-tcáo tama ne gha hàà cg'òoem cáim ba hêéthêe tòoa máàèa hãa.

⁸ Igaba ncàm-ncamsa tuè, táá tu cúis gúus ncêe sa c'urù guu: X'aigam *Nqarim* kam cúim cáim ba 1,000 kurian khama noo, i 1,000 kurian cúim cáim khama noo sa. ⁹ X'aiga ba ãem nqòokagua hãas koe ão tama, ncêe ne c'êe ne ma tc'êea hãa khama, igabam gatu koe qáo tcáo Me e. A cúí-kg'áia tu ga gha kaàkaguè sa tc'êe tama, igabam ko wèem khóem gha chìbian koe tcóose sa tc'êe.

¹⁰ Igabam gha X'aigam dim cáim ba ãem ko ts'ãà-kg'ao ba ma hàà khama ma hàà. Nqarikg'ai ne gha kaiaim tcêe-tcêem ka kaàkaguè, zi gha gaan q'oo koe hàna zi gúu zi c'eam ka cg'òoè, me gha nqôo ba hêe nakas wées gúus ãe gam koe hàna sa hêéthêe dàoa cg'òoè!

¹¹ Kháé nxãaska, ncêe wées gúus kò ko hàà ncêem dàom ka cg'òoè, ne méé tu nxãaska gatu mta ii tu khòe-x'òà tuas gúu saà? Gatu dis kg'òè sa méés tcom-tcomsa ii naka tu Nqari-tcáo hãa tu khòe tu ii, ¹² ãe tu hãa a ko Nqarim dim cáim ba qãà, a ko gaam cáim di hàà-q'ooan qháé-qhae ka. Cáim ncêe gaam ka i gha nqarikg'aian c'eean ka dàoa cg'òoè, a tòmm-tommè, i gha nqarikg'ai koe hàna gúuan kùruan ka kgomse ba. ¹³ Igaba ta gatá hãa a ko ãem Gabá nqòokagu taà hãa nqarikg'aian kaba hêe naka kaba nqôokg'aian hêéthêe qãà, ncêe tchànoan x'ãèa hãa koe.

¹⁴ Gaa domka tu, ncàm-ncamsa tuè, ãe tu hãa a ko ncêe gúuan qãà ka, wèé qaria tu ka kúru naka tua q'ano ii, naka kàà chibi ii, naka tua Gam cgoa tòókuan úúa hãa. ¹⁵ Tc'êea tu q'oo koe tu guu naka bóoa q'ãa, gatá dim X'aigam di qáo tcáoa nea ko kgoarasean nxàe sa, ncêem kò ma gatá ka káíkhoem ncàm-ncamsam Paulo ba ma Nqarim ka tc'êean máàèa hãa a kò ma góá máá tu u khamaga ma. ¹⁶ Gam di zi tcgãya zi wèé zi ãem góáa hãa zi koem ko ncêe zi gúu zi ka tíi ko méés gúus ga sa kg'ui, zi c'êe zi qari gúuan ncêe thamkase kóma q'ãàe tama úúa hãa, ne ko c'êe ne, ncêe xgaa-xgaase ta ga hãa ne hêe naka gane ãe *dtcòman* koe qarika téé tama ne hêéthêe ko qg'urì zi, ncêe ne ko nxãakamaga c'êe zi Tcgãya zi *Nqarim* di zi ka hêe khama, a ko cg'òoku sa óaga cgaese.

¹⁷ Gaa domka méé tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, ncêe zi gúu zi tu nxãakamaga q'ana hãa ke, q'òésea hãa, naka tua x'áè-kg'ám úú tama khóean di tsaan ka táá hòakaguè, naka gatu dis téé-q'ooos ncêe tu gaas koe qarika tées koe tcg'òoè guu. ¹⁸ Igaba méé tu gatá dim X'aiga a Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di cgómkuan hêe naka q'ãan hêéthêe koe kai. Ncêeska hêe naka chòò tamase hêéthêe méé i Gam koe dqómkuan hãa! Amen.

1 JOHANE

Johanem dis tcgãyas tc'ãà di sa

Téé-cookg'ai sa

Tc'ãà dis tcgãyas Johanem di sa cam sara tsée sara kaia sara úúa hãa:

1. Gas di ne nxará-kg'ao nes ko ntcàm, Jeso Krestem koe ne gha guu a Nqarim cgoa kg'òè ka.
2. Gas di ne nxará-kg'ao nes ko dqàè, ãe gha ko tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu xùri ne. Ncëe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu kò xgaa-xgaa, ncëem nqõóm di zi gúù zi tshúù zi i sa, Me Jeso ba gaa domka cuiskaga khòè ba iia hãa tite. Eë xu xgaa-xgaa-kg'ao xu kò xgaa-xgaa, kgoaraèa tsi kò hãa ne tsi ncëem nqõóm di zi kg'òè-kg'ám zi koe kgoarasea hãa sa; a xu a kò gataga xgaa-xgaa, tseegu di dtcòmà nea nqõóm di dtcòm tama a sa, i gúù méé tama, nta ma tsi ga ko ma kg'òè igaba. Igabam ko Johane x'ái, Jeso Kreste ba kò tseegukaga khòè Me e sa, a ba a ko náà-kg'am a ko máá, wèé ne ãe ko Jesom koe dtcòm, a Nqari ba ncàmà hãa ne méé ne gane ka c'ëea ne ncàm, témé.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- ncàmku sa
- x'áà ba hëé naka ntcùú ba hëéthëé e
- tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõa sa hëéthëé e
- Krestem koe hãa sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- X'áà ba hëé naka ntcùú ba hëéthëé e (1-2)
- Nqarim di ne cóá ne hëé naka dxãwam di ne hëéthëé e (3)
- Tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõan hëéthëé e (4:1-6)
- Ncàmku di tsééa ne (4:7-21)
- Tààs dtcòm di sa (5)

X'áàn hëé naka ntcùúan hëéthëé e (1-2)

Kreste ba kg'òèam dim Kg'ui Me e

¹ Gaas ãe kò nqõóm ko tshoa-tshoase koe guu a hàna hãa, ta gaas ka kóma hãa, a tcgáia ta ka bóda hãa, a tshàua ta cgoa qgóó a xáma hãa sa, nxãas ka xae ko xgaa-xgaa tu u, ncëe kg'òèan dim Kg'ui ba ii sa. ² I kò kg'òèan x'áise; xae kò bóò o, a kò gaan ka nxàea tseegukagu, a xae a kò chõò tama kg'òèan ka xgaa-xgaa tu u, ncëe kò Abom cgoa hãa a, a kò sixae koe x'áise e. ³ Ncëe xae kò kóm, a bóda hãa sa, gaas sixae ko xgaa-xgaa tu us ga si i, nxãasega tu gha sixae cgoa cúis gúù sa kúrú ta tsééa xg'ae, si gatá dis cúis gúù sa kúrú a tsééa xg'ae sa Abo ba hëé naka Cóasem Jeso Kreste ba hëéthëé di sa ii ka. ⁴ Xae ko ncëes gúù sa góá máá tu u, nxãasega xae gha cg'òèase qãè-tcao ka.

X'áàn hëé naka ntcùúan hëéthëé e

⁵ Xae ncëe tchõàn Gam koe kóma hãa, a ko gaan ka xgaa-xgaa tu u, ncëe ko máá: Nqari ba x'áà Me e, i Gam koe cúi ntcùú ga káa a, témé e. ⁶ Ncëe Gam cgoa ta cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, ta ta kòò méé, igaba ta kòò ntcùúan q'oo koe qõò, ne ta ko tshúù-ntcõa, a tseeguan kúrú tama. ⁷ Igaba ncëe x'áàn koe ta kòò qõò, ncëem ma Gabá x'áàn koe hãa khama, ne ta gatá ka c'ëe ne cgoa cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, i ko Gam dim Cóam Jesom di c'áòan wèé chibian koe q'ano-q'ano ta a.

⁸ Ncëe káà chibi ta a, ta ta kòò méé, ne ta ko qàe-qaese, i tseeguan gatá koe káa a. ⁹ Ncëe chibia ta ta kòò nxàea tcg'óó, nem tseegu a tchàno Me e, a ba a gha gatá di tchàno taman koe qgóó máá ta a, a gha thëé wèé chibia ta koe q'ano-q'ano ta a. ¹⁰ Ncëe chibian ta kúrú tama, ta ta kòò méé, ne ta ko tshúù-ntcõakagu Me, Me Gam dim kg'ui ba gatá koe káa me e.

2

Kreste ba gatá dim Tééa-máá-k'ao Me e

¹ Tiri tu cóá tuè, ncêe zi guù zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha táá chìbian kúrú ka. Igaba ncêe c'êem khòem kò ko chìbian kúrú, ne ta Abom koe Tééa-máá-k'ao ba úúa hãa: ncêe Jeso Kreste ii ba, Tchàno-k'ao ba. ² Gaam ncêe gatá di chìbian domka dàòà-máákus iise tcg'òóèa hãa ba, chìbia ta ta gha qgóóá mááè ka; gatá cúí ta dian ka tamase, igaba thêe wèem nqõóm dian kaga hêéthêe e.

³ Ncêe Gam di x'áè-k'áámán ta kò qgóóá qari ne, ta q'ana hãa, q'ãa Mea ta hãa sa. ⁴ Ncêe c'êem khòem kò máá, Nqari bam q'ana hãa, témé, igabagam kò Nqarim di x'áè-k'áámán qgóó qari tama nem êem khòe ba tshúù-ntcõa-k'ao me e, i tseeguan gam koe káà a. ⁵ Igabaga diím wèem êe ko Gam dim kg'ui ba qgóóá qarim koe i tseegukaga Nqarim di ncàmkuwan cg'oèase hàna. Ta ncêes guùs koe guu a q'ana hãa, Gam koe ta hãa sa. ⁶ Ncêe c'êem khòem kò máá, Nqarim koem hàna hãa, témé ne i ko qaase, Jesom khamam gha ma kg'òè sa.

Kabam x'áè-k'áám ba

⁷ Ncàm-ncamsa tuè, kabam x'áè-k'áám bar góá máá tu u tama, igaba ncíim x'áè-k'áám me e, ncêe tu kò ncíisega tshoa-tshoases koe úúa hãa ba. Me ncêem x'áè-k'áám ncíi ba êe tu kóma hãam kg'uim ga me e. ⁸ Ra ko gataga kabam x'áè-k'áám ba góá máá tu u, ncêe Krestem koe hêe naka gatu koe hêéthêe tseegu ii ba, ntcúú sa ko nqáé, i tseeguan di x'áàn ko nxãakamaga x'áà khama.

⁹ Khòem êe ko máá, x'áàn koem hàna hãa, témé, igaba qõese ba hòrea hãa ba, qanega ntcúúan q'oo koe hàna, ncêeskaga igaba. ¹⁰ Diím wèem êe qõese ba ncàma ba x'áàn koe hãa, i cúí guù tcgàbakagu me gha ga káà a. ¹¹ Igaba ncêe c'êem khòem kò qõese ba hòrea hãa, nem ntcúúan q'oo koe hàna, a ba a ko ntcúúan q'oo koe qõò, a c'úúa hãa ndam ko qõò sa, ntcúú ne tcgáí-q'ooa ba kaàkagua hãa khama.

¹² Tiri tu cóá tuè, Krestem di cg'òèan domka tu chìbia tu qgóóá mááèa hãa domkar ko góá máá tu u.

¹³ Abo ga xaoè, Gaam êe tshoa-tshoases koe ga guu a hãa ba xao q'ana hãa domkar ko góá máá xao o.

Qáí-k'ao xaoè, gaam ncêe cg'áè tc'êe ii ba xao tààa hãa domkar ko góá máá xao o.

¹⁴ Cóá tuè, Abo ba tu q'ana hãa domkar ko góá máá tu u.

Abo ga xaoè, tshoa-tshoases koe ga xao guu a q'ãa Mea hãa domkar ko góá máá xao o.

Qáí-k'ao xaoè, xámse xao hãa domkar ko góá máá xao o, me Nqarim dim kg'ui ba gaxao cgoa hãa, xao gaam ncêe cg'áè tc'êe ii ba tààa hãa.

¹⁵ Táá nqõó ba ncàm guu kana nqõóm koe hàna zi guù zi igaba. Ncêe khòem kò nqõó ba ncàma hãa ne i Abom di ncàmkuwan gam koe hãa tama. ¹⁶ Wéé zi guù zi êe nqõómkg'ai koe hàna zia Abom koe guu tama, igaba zi nqõóm koe guua hãa khama; guù zi ncêe cgàam ka hêe, naka tcgáim ka hêéthêe ncàmmea hãa zi hêe naka khòèan ko gaan di kg'òèan q'oo koe dqòmse cgoa zi hêéthêe zi. ¹⁷ Me ko nqõó ba gam koe hàna zi guù zi cgoa kaà, igabaga diím wèem êe ko Nqarim ko tc'êe sa kúrú ba gha chòò tamase hãa.

Krestem cgoa ko ntcoekum khòe ba

¹⁸ Cóá tuè, còo dim x'áè me e. Kóma tu kò hãa, Krestem cgoa ko ntcoekum khòe ba gha hàà sa, ncêeska igaba i Krestem di ntcoeku-k'aoan kái hààraa. Gaa domka ta q'ana hãa, còo di x'áè e sa. ¹⁹ Gatá koe ne tcg'oara hãa, igaba ne kò gatá di ne tama ne e. Ncêe gatá di ne kò ii ne ne ga kò qanega gatá cgoa hãa khama. Igaba gane di qõòà nea kò x'ái, cúí-k'áí ne ga kò gatá di tama sa.

²⁰ Igabam Tcom-tcomsam Tc'êe ba gatu koe ntcãa tcãàèa hãa, tu wèe tu tseeguan q'ana hãa. ²¹ Tseeguan tu c'úúa hãa domkar góá máá tu u tama, igabaga tu q'ãa ana hãa domka a, i gataga tseeguan tshúù-ntcõan úúa hãa káà a khama.

²² Dii ba tshúù-ntcõa-kg'ao baa? Khòem ãe ko xõase a máá: Jeso ba Krestem tama Me e, ta ko méé me e. Eẽta iim khòe ba ko Krestem cgoa ntcoeku - a ko *Nqarim gatá ka Xõo* ba hẽe naka Cóáse ba hẽéthẽe xõase. ²³ Diim wèem ãe ko Nqarim dim Cóá ba xõase ba ko *Nqarim gatá ka Xõo* ba thẽe xõase. Eẽ ko Nqarim dim Cóám ka nxàea tseegukagu ba thẽe *Nqarim gatá ka Xõo* ba úúa hãa.

²⁴ Eẽ tu tshoa-tshoases koe kóma hãa sa méés wèe x'aè ka gatu koe hãa. Ncẽe ãe tshoa-tshoases koe tu kóma hãas kò wèe x'aè ka gatu koe hãa ne tu gha nxãaska Nqarim dim Cóám koe hẽe naka Xõom koe hẽéthẽe wèe x'aè ka hãa. ²⁵ Si ncẽe sa nqòokagu taam hãas ga si i: chòo tamas kg'òe sa.

²⁶ Ncẽe sar ko gane ãe qàe-qae tu u kg'oana ne domka góá máá tu u. ²⁷ Igabam *Kreste ba Gam dim Tc'ẽe ba* gatu koe ntcãa tcana hãa, Me gatu koe wèe x'aè ka hãa, i qaase tama, cúí khòe ga ga xgaa-xgaa tu u sa; ncẽem ko ma Gam dim Tc'ẽe ba wèes gúù sa ma xgaa-xgaa tu u khamaga ma, i ncẽe xgaa-xgaan tseegu u, a tshúù-ntcõa di tama. Ncẽem ma xgaa-xgaa tua hãa khamaga méé tu Gam koe wèe x'aè ka hãa.

²⁸ Ncẽeska méé tu cóá tuè, wèe x'aè ka Gam koe hãa, naka taa gha nxãasega ãem kò ko x'áise ne, kgoarasease hãa, naka táá ãem kò ko hàà ne saucgae guu. ²⁹ Tchàno Me e sa tu kò q'ana hãa ne tu thẽe q'ana hãa diim wèem ãe ko tchànoan kúrú ba Gam ka ábàèa hãa sa.

Nqarim di ne cóá ne hẽe naka dxãwam di ne hẽéthẽe e (3)

3

¹ Tsóágase kaia hãas ncàmku sa ba gáé Abo ba máà taa hãa, ncẽe Gam di ta cóá ta gha ii di sa! Ta tseegukaga Gam di ta a! Gaa domkam nqòó ba c'úù taa hãa, Nqari bam c'úúa hãa khama. ² Ncàm-ncamsa tuè, ncẽeska ta Nqarim di ta cóá ta a, igaba i qanega nta ta gha ii sa x'áise tama. Igabaga ta q'ana hãa, ãem kò ko x'áise ne ta gha Gam khama ii sa, ãem ma ii khama ta gha ma bóò Me khama. ³ Me ko diim wèem ãe ncẽes nqòò sa Gam koe úúa hãa ba ko q'ano-q'anose, ncẽem ma Gabá ma q'ano ii khama.

⁴ Diim wèem ãe ko chìbian kúrú ba x'àèan ko méé sa komsana tama, chìbian kúrú sa x'àèan komsana tama si i khama. ⁵ Tu q'ana hãa, *Kreste ba kò x'áisea* hãa sa, nxãasegam gha gatá koe chìbia ta sèèa tcg'òó ka, i Gam koe cúí chibi ga káà a. ⁶ Diim wèem ãe Gam koe hãa ba *wèe x'aè ka* chìbian kúrú tama. Igaba diim wèem ãe ko *wèe x'aè ka* chìbian kúrú ba, bóò Me ta ga hãa kana q'ãa Me ta ga hãa.

⁷ Tiri tu cóá tuè, táá hẽe naka i cúí khòe ga qàe-qae tu u guu. Gaam ãe ko tchànoan kúrú ba tchàno me e, ãem ma Gabá ma tchàno ii khamaga ma. ⁸ Gaam ãe ko chìbian kúrú ba dxãwam di me e, dxãwa ba ncìsega tshoa-tshoases koe ga guu a chìbian ko kúrú khama. Me kò Nqarim dim Cóá ba x'áisea hãa, nxãasegam gha dxãwam di tsééan kaàkagu ka. ⁹ Diim wèem ãe Nqarim ka ábàèa ba *wèe x'aè ka* chìbian kúrú tama, *Nqarim* dis ii-q'oo* sa gam koe hãa khama, me cuiskaga *wèe x'aè ka* chìbian kúrú hãa tite, Nqarim kam ábàèa hãa khama. ¹⁰ Ncẽes gúùs ka ne gha Nqarim di ne cóá ne ndaka ne e sa x'áise, ne dxãwam di ne cóá ne ndaka ne e sa: diim wèem ãe tchànoan kúrú tama ba, kana diim ãe qõese ba ncàm tama ba Nqarim koe guu tama.

Hàa ta ncàmku

¹¹ Ncẽe tchòàn tu tshoa-tshoases koe ga kóma hãa: ncẽe ncàmku méé ta di i khama.

¹² Táá méé ta Kainem khama ii guu, ncẽe kò dxãwam di ii ba, a ba a kò gam ka qõese ba cg'òo ba. Ka ba kò dùús domka cg'òo me? Gam di zi tséé-kg'ám zia kò cg'ãe zi i, i kò qõesem dian tchàno o domka a.

¹³ Tíí qõe ga tuè, táá tu are guu, ncẽe nqòóm kò ko hòre tu u ne. ¹⁴ Q'ana ta hãa, x'ooan koe ta tcg'oara hãa a kg'òèan koe tcana hãa sa, gatá ka c'ẽe ne ta ncàm hãa domka. Diim

* 3:9: ii-q'oo - Gerikas ka i ko máá: "cgùri," témée.

wèém ãe c'ãe ba ncàm tama ba x'oos koe hãa. ¹⁵ Dìim wèém ãe gam ka qõese ba hòrea ba, cg'õo-kg'ao me e, tu q'ana hãa, cg'õo-kg'ao ba gam ka chõò tamasa kg'õè sa úú tama sa.

¹⁶ Ncëem dàòm ka ta ncàmku sa q'ana hãa: *Jeso Krete* ba kò gatá domka kg'õèa ba tcg'òóa máá ta a sa. I ko qaase, gatá igaba ta gha thëé kg'õèa ta gatá ka qõese ga ne domka tcg'òó sa. ¹⁷ Ncëe c'ëem khóem kò x'aian úúa hãa, a ba a ko bóò me gam ka c'ãe ba qarian cgoa qgóókua hãa, igabagam kò tc'ëe-tcao naka au me tama, ne i gha ntama Nqarim di ncàmku gam koe hãa? ¹⁸ Tiri tu cóa tuè, táá méé ta kg'ama kg'áma ta ka cúí kg'ui naka ko ncàmku x'ái guu, igaba méé ta tséean cgoa hëé naka tseeguan cgoa hëéthëé x'ái i. ¹⁹ Ncëeta hëéan ka ta gha q'ana hãa, tseeguan di ta a sa, si gha ncëes gúù sa Nqarim cookg'ai koe qgài-qgai tcáo ta a. ²⁰ Nda koe ga igaba ãe tcáo ta ko chibi-chibi ta a koem Nqari ba gatá di tcáoan ka kaia hãa, a ba a wèé gúúan ga q'ana hãa. ²¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncëe tcáo ta kò chibi-chibi ta a tama, ne ta Nqarim cookg'ai koe kgoarasease hãa, ²² a ta a gha dùús wèés ãe ta ko dtcàrà sa Gam koe guu a hòò, Gam di x'áè-kg'áman ta qgóóa qaria, a ta a ko qãè-tcaokagu Me ko gúúan kúru khama. ²³ Me ncëe ga me e Gam dim x'áè-kg'ám ba: Cóásem Jeso Kretem di cg'õèan koe ta gha dtcòm, naka taa ãem ma x'áè taa hãa khamaga ma ncàmku di ba. ²⁴ Ne gane ãe ko Gam di x'áè-kg'áman qgóóa qari ne Gam koe hãa, Me Gam igaba gane koe hãa. Tcom-tcomsam Tc'ëem ãem máá taa hãam ka ta q'ana hãa, gatá koem hãa sa.

Tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõan hëéthëé e (4:1-6)

4

Tc'ëe xu kúrua bóò sa

¹ Ncàm-ncamsa tuè, táá tu wèé xu tc'ëe xu dtcòm guu, igaba méé tu kg'aia kúrua bóò, ãe xu tc'ëe xu Nqarim koe guua sa. Kái porofitin tshúù-ntcõan dia nqõómkg'ai koe síia hãa ke. ² Ncëes gúùs ka tu gha Nqarim dim Tc'ëe ba q'ãa: Wèém tc'ëem ãe ko nxàea tseegukagu a ko máá, Jeso Krete ba cgàam koe guua hãa, ta ko méé ba Nqarim di me e, ³ igabam wèém tc'ëem ãe Jesom ka nxàea tseegukagu tama ba Nqarim di tama. Ncëem tc'ëe ba Kretem dim ntcoe-kg'aom di me e, ncëe tu kò kóma hãa me gha hàà ba, Me ncëeska nxàakamaga nqõómkg'ai koe hàna hãa ba.

⁴ Tiri tu cóa tuè, gatua Nqarim di tu u, a tu a *tshúù-ntcõan di xu porofiti* xu tààa hãa, Tc'ëem ãe gatu koe hàna ba gaam ãe nqõómkg'ai koe hànam ka kaia hãa khama. ⁵ Gaxua nqõóm di xu u, khama ãe xu ko nxàe sa nqõóm di si i, me ko nqõó ba komsana xu. ⁶ Gatáa Nqarim di ta a. Dìim wèém ãe Nqari ba q'ana hãa ba ko komsana ta a, me gaam ãe Nqarim di tama ba komsana ta a tama. Ncëes gúùs ka ta q'ana hãa Tc'ëem tseeguan di ba hëé naka tc'ëem qàe-qaekuan di ba hëéthëé e.

Nqari ba ncàmku di Me e (4:7-21)

⁷ Ncàm-ncamsa tuè, hàan ta ncàmku, ncàmku nea Nqarim di i, me dìim wèém ãe ko c'ãe ba ncàm ba Nqarim koe guu a ábàèa, a Nqari ba q'ana hãa ke. ⁸ Gaam ãe c'ãe ba ncàm tama ba Nqari ba c'úúa hãa, Nqari ba ncàmku di Me e khama. ⁹ Ncëea Nqarim ma Gam di ncàmku gatá koe x'áia hãa ga a: Gam dim Cóám cúí* bam kò nqõómkg'ai koe tsééa óá, nxàasega ta gha Gam koe guu a kg'õè ka. ¹⁰ Ncëea ncàmku ii ga a: Nqari ba ta ko gatá ncàm tama si i, igabagam Gabá gatá ncàm taa hãa, a ba a kò Gam dim Cóá ba dàò-máákus iise tcg'òóa máá ta a, hàam gha chibia ta qgóóa máá ta a ka. ¹¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncëe Nqarim kò ncëeta noose ncàm taa hãa ne i ko qaase, gatá igaba ta gha gatá ka c'ãe ne ncàm sa. ¹² Cúí khóè ga qanega Nqari ba bóò ta ga hãa, igaba ncëe gatá ka c'ãe ne ta kò ncàm hãa nem Nqari ba gatá koe hãa, i Gam di ncàmku gatá koe xg'ara-xg'araèa.

¹³ Ncëes gúùs domka ta q'ana hãa, Gam koe ta hãa, Me Gabá gatá koe hãa sa: Gam dim Tc'ëe bam máá taa hãa domka a. ¹⁴ Ta kò bóò hãa, a ta a ko nxàea tseegukagu, Abo ba

* 4:9: cúí - kana "cúise ábàèa".

kò Cóáse ba nqǎómkg'ai koe tsééa óágara hãa sa, hààm gha Kgoara-kg'ao ba ii ka. ¹⁵ Ncèè c'èem khòèm kò ko nxàea tseegukagu, Jesom Nqarim òim Cóá ba ii sa, nem gha Nqari ba gam koe hãa, Me gabá Nqarim koe hãa. ¹⁶ Ncàmku ìem Nqari ba gatá koe úúa hãa sa ta q'ana hãa, a ko gaas koe dtcòm khama.

Nqari ba ncàmku di Me e, me òim wèem ìe ko ncàmku cgoa hãa ba Nqarim koe hãa, Me Nqari ba gam koe hãa. ¹⁷ Ncèem dàòm ka *ta ko bóò* si ncàmku sa gatá koe xg'ara-xg'araèa hãa sa: xgàrakuan òim cáim ka ta gha kgoarasease hãa, ncèem nqǎóm koe ta *Krestem* khama ii khama. ¹⁸ Ncàmku koe i cúí q'áo ga káa a, igabas ko tchànos ncàmku sa wèè q'áoan ga xhàigu, q'áo sa ko thòòan óá khama. Ncèè c'èem khòèm kò ko q'áo nem tchànos ncàmku sa úú tama.

¹⁹ Ncàmku ta úúa hãa, Gabá tc'áa a ncàm taa hãa domka. ²⁰ Ncèè c'èem khòèm kò ko máá: “Nqari bar ncàma hãa,” téme, igabagam kò gam ka qōese ba hòrea hãa nem tshúù-ntcōa-kg'ao me e. Ncèè gam ka qōesem ìem ko bóò bam kò ncàm tama nem cuiskaga Nqarim gaam bóò ta ga hãa ba ncàm tite. ²¹ Ta ncèem x'áè-kg'ám ba Gam koe guu a hòra: Eè Nqari ba ncàma hãa ba méem qōese ba gataga thèè ncàm di ba.

Tàas dtcòm di sa (5)

5

Nqarim òim Cóám koe dtcòma ne

¹ Òim wèem ìe ko Jeso ba Kreste Me e sa dtcòm ba Nqarim ka ábàèa, me òim wèem ìe cóán ka xòò ba ncàma hãa ba gha thèè ìem khòèm di cóán ncàm. ² Ncèè Nqari ba ta kò ncàma hãa a ko Gam di x'áè-kg'ámán kúrú ne ta gha ncèem dàòm ka q'áa, Nqarim di ne cóá ne ta ncàma hãa sa. ³ Ncèè Nqari ba ta kò ncàma hãa ne ta gha Gam di x'áè-kg'ámán qgóó qari khama, i Gam di x'áè-kg'ámán qóm tama. ⁴ Òim wèem ìe Nqarim ka ábàèa ba nqǎóm òim tàà-kg'ao me e khama. Si gatá òis dtcòm sa nqǎó ba ta ko tàà cgoas ga si i. ⁵ Òi ba nqǎóm òim tàà-kg'ao baa? Gaam ìe ko dtcòm, Jesom Nqarim òim Cóá ba iim cúí me e.

Jeso ba òi Me e sa

⁶ Jeso Kreste ba Gaam tshàan hèé naka c'áoan hēéthēé cgoa hààram ga Me e. Tshàan cgoa cúim kò hàà tama, igabaga tshàan hèé naka c'áoan hēéthēé cgoa a. Me *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba ko nxàea tseegukagu u, Tc'èe ba tseegu Me e khama. ⁷ Nqoana gúua nea ko nxàea tseegukagu khama: ⁸ Tc'èe ba hēé, naka tshàan hēé, naka c'áoan hēéthēé e; i ncèe gúuan nqoana ko cúis gúu sa nxàe. ⁹ Eès khòè ne ko nxàea tseegukagu sa ta ko dtcòma mááse, igabagas ès Nqarim ko nxàea tseegukagu sa gaas ka kaia hãa; si ncèe sa gaas Gam òim Cóám koem kò nxàea tseegukagus ga si i. ¹⁰ Òim wèem ìe ko Nqarim òim Cóám koe dtcòm ba ko Nqarim ko nxàea tseegukagu sa tcáó ba q'oo koe dtcòm; igaba ncèè c'èem khòèm kò Nqarim koe dtcòm tama nem *Nqari ba* tshúù-ntcōa-kg'ao ba kúrú; Nqarim ko Gam òim Cóám ka nxàea tseegukagu sam dtcòm tama khama. ¹¹ Si ncèe sa *Nqarim* ko nxàea tseegukagus ga si i: Chòò tamas kg'òè sam máà taa hãa di sa, si ncèes kg'òè sa Gam òim Cóám koe hãa. ¹² Òim wèem ìe *Nqarim òim* Cóá ba úúa hãa ba kg'òèan úúa hãa, me òim wèem ìe Nqarim òim Cóá ba úú tama ba kg'òèan úú tama.

Chòò tamas kg'òès ka q'áa sa

¹³ Ncèe zi gúu zir ko goá máá tu u, nxāasega tu gha q'áa, chòò tamas kg'òè sa tu úúa hãa sa. Gatú ncèe Nqarim òim Cóám òim cg'òèm koe ko dtcòm tur ko nxàe. ¹⁴ Si ncèe sa Gam koe ta úúa hãas tcoms ga si i: ncèè dtcàrà Me ta kò ko Gam di ncàman koe guu a nem ko kóm ta a di sa. ¹⁵ A ncèè q'ana ta kò hãa, kóm ta am ko sa, dùús wèes ìe ta ko dtcàràs koe, ne ta q'ana hãa, ìe ta ko dtcàrà sa ta ko hòò sa.

¹⁶ Ncèè c'èem khòèm kò gam ka qōese ba bóò, me ko x'ooan koe úú me tama chibian kúrú, ne méem còrè; Nqari ba gha kg'òèan máà me ke. Gane ìe gane di chibian x'ooan koe úú ne tama ner ko nxàe. Si x'ooan koe ko úú tsis chibi sa hàna; gaas chibi sam gha còrèa

máá sar nxàe tama. ¹⁷ Wèés cg'ǎè sa chìbi si i, igaba i chìbian hàna hǎa x'ooan koe úú tama a.

¹⁸ Q'ana ta hǎa, dìim wèém ǎe Nqarim ka ábàèa ba *wèé x'aè ka* chìbian kúru tama sa, igabam ko gaam ǎe Nqarim ka ábàèa ba kòrese, me gaam ǎe cg'ǎè tc'ǎe ii ba thǒò-thǒo me tite.

¹⁹ Q'ana ta hǎa, Nqarim di ta a, me wèém nqǒó ba ǎe cg'ǎè tc'ǎe iim di qarian dòmm q'oo koe hǎa sa.

²⁰ Ta gataga q'ana hǎa, Nqarim dim Cóá ba hààra hǎa, a kóma q'ǎan di tc'ǎean máà taa hǎa sa, nxǎasega ta gha ncǎe tseegu ii ba q'ǎa ka. Ta Gaam tseegu di iim koe hǎa, ncǎe Gam dim Cóám Jeso Krete ii ba. Ncǎe ba tseegu dim Nqari Me e, a chǒò tamam kg'ǒè Me e.

²¹ Tiri tu cóá tuè, kúru mááseèa nqárian koe méé tu xgǎè-kg'amse.

2 JOHANE

Johanem dis tcgãyas cá m di sa

Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncêes tcgãyas cá m di sa ka iam kerekes dim iise góáa hãa, a ba a kò “ncam-ncamsas khòe sa hêe naka cóáa sa hêéthêe” góá máá sia hãa – si ko ncêe sa kereke sa hêe naka gaas kerekes di khòean hêéthêe nxàe.

Johane ba ko ncêes kerekes di ne khòe ne ntcàm, ncàmku ne gha sa, a ba a ko tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu koe q'ãa-q'ãa ne.

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Ncàmku di xòea ne (1-6)

- Tshúù-ntcõan di xgaa-xgaan ka dqàèku sa (7-13)

Tsgámkaguku zi

¹ Kerekes dir kaia ra a,

a ko ncêes tcgãya sa khòes* nxará tcg'òòea hãa sa hêe naka gas di cóán hêéthêe góá máá, ncêe tseeguan kaga ncàma hãa sa; tíi ka cúí ncàmmè tama sa, igabaga thêe wêe ne ncêe tseeguan q'ana hãa ne ka ncàmmèa hãa sa, ² tseeguan ncêe gatá wêe ta ta koe hãa, a i a gha gatá koe chòo tamase hãa domkar ko máá:

³ Nqarim Abo ba hêe naka Gam ka Cóásem Jeso Krete ba hêéthêe tsara koe guua hãa cgómku hêe naka thòo-xama-máákuan hêe naka tòókuan hêéthêe méé i gatá koe tseeguan hêe naka ncàmku hêéthêe cgoa hãa, témé.

Tseegu sa hêe naka ncàmku sa hêéthêe

⁴ Eër ko kóm, sari cóán† c'êea ko tseeguan xùri sa, ãem kò ma Abo ba ma x'áèa hãa khamaga ma, kar kò kaisase qãe-tcao. ⁵ Ra ko ncêeska khòe seè, dtcàrà tu u, ncàmku méé ta sa. Kàbam x'áè-kg'ám bar góá máá tu u tama, igabagar ko ncím x'áè-kg'ám ba góá máá tu u, ncêe ta kò tshoa-tshoases koe ga úúa hãa ba. ⁶ Si ncàmku sa ncêe si i: Gam di x'áè-kg'ám cgoa ta gha kg'òe si i. Ncêe tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a kóma hãa me ko x'áè-kg'ám ba máá, ncàmku cgoa méé tu hãa, témé khamaga ma.

Tshúù-ntcõan di xgaa-xgaan dis dqàèku sa

⁷ Kái xu qàe-qaeku-kg'ao xua nqóomkg'ai koe síia hãa khama, ncêe kò Jeso Krete ba cgàam koe guua hãas ka nxàea tseegukagu tama xu. Gatá ii xu khòe xua qàe-qaeku-kg'ao xu u, a xu a Krestem di xu ntcoe-kg'ao xu u. ⁸ Gaa domka méé tu q'óése hãa, naka tua gha táá ãe xae kúrú hãa tséean ka aaguse cgaeè guu, naka tua gha nxãasega cg'òease surutaè.

⁹ Díim wèem ãe Krestem di xgaa-xgaan qgóóa qari tama, igabaga ko càua mááse e ba Nqari ba úú tama. Igaba díim wèem ãe ko Krestem di xgaa-xgaan qgóóa qari ba, Abo ba hêe naka Cóásem ga ba hêéthêe úúa hãa. ¹⁰ Ncêe c'ãem khòem kò ko hàà cgae tu u, a ncêe xgaa-xgaan xgaa-xgaa tu u tama ne méé tu táá kgoara máá me nakam nguua tu q'oo koe tcàa guu, kana qãese hàakagu me guu‡. ¹¹ Díim wèem ãe ko qãese hàakagu me ba ko gam di zi tséé zi cg'ãe zi koe tséea xg'ae cgoa me ke.

Còo di zi tsgámkaguku zi

* **1:1:** khòe sa hêe naka gas di cóán hêéthêe e - ncêe sa ko kerekes di ne khòe ne hêéthêe nxàe.

† **1:4:** sari cóán - ncêe sa ko kerekes di ne khòe ne nxàe. ‡ **1:10:** qãese hàakagu me guu - Gerika sa ko máá, “tsgámkagu me guu,” témé.

¹² Kái zi gùu zìr úúa hãa, gazi kar ga góá máá tu u zi, igabagar tcgãya ba hěé naka góá hì ba § hěéthěér ga tséékagu sa tc'ěe tama. Igabagar nqòòan úúa hãa, dàra tu ur gha ta sí xg'ae a chóà di i, nxãasega ta gha cg'oèase qãè-tcao ka.

¹³ Sáa kíís nxará tcg'òóèa hãas di ne cóá nea ** ko tsgámkagu si.

§ 1:12: góá hì ba - Gerika sa ko c'ěem kg'ui ba tséékagu ncěe ko máá, tcgàù cgoa di gùùan ntcùú u. kíís di ne cóá ne - ncěe sa ko Johanem dis kereke sa hěé naka gas di ne khóè ne hěéthěé nxàe.

** 1:13: Sáa

3 JOHANE

Johanem dis tcgãyas nqoana di sa

Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncêes tcgãyas nqoana di sa kaïam kerekes dim iise góáa hãa, a ba a kò Gaio ta ko ma tciièm tc'ãa-cookg'aim kerekes di ba góá máá sia hãa.

Johane ba kò Gaio ba koa, gam di hùian c'êe ne dtcòm-k'ao ne di ka, a ba a ko Dioterefese ta ko ma tciièm khòem ka q'ãa-q'ãa me.

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Gaio ba ko dqomèmè (1-8)
- Dioterefese ba ko ntcoèè (9-10)
- Demeterio ba ko koaè (11-12)
- Còo di kg'uia ne (13-15)

Gaio ba ko dqomèmè

¹ Kerekes dir kaia ra a,

a ra a ko ncêes tcgãya sa tirim ncàm-khoem Gaiom ncêer tseeguan kaga ncàma hãa ba góá máá, a ko máá:

² Tiri tsi ncàm-khoe tseè, còrèar ko máá tsi, wèè zi guù zi gha tsáa koe qãèse qõò, tsi gha qãèse hãa ka, ncêe i ko ma tcáa tsi qãèse qõò khamaga ma. ³ C'êe ne dtcòm-k'ao nea kò hàà, a ne a tseeguan tsáa koe hãa ka nxàea tseegukagu, êe tsi ko ma tseeguan koe ma kg'òè khamaga ma. Eër ko ncêes guù sa kóm kar kò kaisase qãè-tcao. ⁴ Tiri ne cóá nea ko tseeguan koe kg'òè sar ko kóm kar ko kaisase qãè-tcao. Ncêes guù sa nqáéa hãase ko qãè-tcaokagu tes guù sa káà si i.

Tsééa xg'ae sa hêé naka ntcoeku sa hêéthêé

⁵ Tiri tsi ncàm-khoe tseè, wèè zi guù zi êe tsi ko dtcòm-k'ao ne kúrúa máá zi koe tsi tcom-tcomsa tsi i, gatà ne ga ma tsáa koe táa za guua ne khòè ne e igaba. ⁶ Kerekes di ne khòè ne cookg'ai koe ne kò tsari ncàmkuana ka nxàea tseegukagu. Ncêè Nqari ba ko qãè-tcaokagum caum ka tsi kò ko gane dim dàòm koe qõòkagu ne, ne tsi gha ko qãèse hêé. ⁷ Nqarim dim cg'òèm domka ne kò qãè tchòàn ne gha xgaa-xgaa ka nqõómkg'ai koe síía hãa, a ne a kò dtcòm-k'ao tama ne koe táa cúí guù ga hòà mááse. ⁸ Gaa domka i ko qaase, gatà ii khòèan ta gha x'áéa ta koe qãèse hààkagu sa, nxãasega ta gha tseeguan cgoa tsééa xg'ae ka.

Dioterefese ba ko ntcoèè

⁹ Kereke sar kò ko góá máá, igabagam kò Dioterefesem ncêe kò gane dim tc'ãa-cookg'ai bam gha ii sa ncàma hãa ba, táa komsana xae e. ¹⁰ Gaa domka, ncêè hààr kò ko ner gha hàà kereke sa tc'êe-tc'êe dùúm ko kúrú sa: sixae kam ko cg'ãè kg'uiian kg'ui. Ncêeta hêéa nea kò tc'ãò me tama, khamam kò nqóó xu koe ko caate ne dtcòm-k'ao ne táa qãèse hààkagu. A ba a kò gataga thêé gane êe kò c'êe ne qãèse hààkagu kg'oana ne xgáè-k'g'am, a ba a kerekes koe xhàigu ne.

Demeterio ba ko koaè

¹¹ Tiri tsi ncàm-khoe tseè, táa méé tsi êe cg'ãè ii sa serè guu, igaba méé tsi êe qãè ii sa serè. Díím wèém êe ko êe qãè ii sa kúrú ba Nqarim koe guua. Me díím wèém êe cg'ãè ii sa ko kúrú ba Nqari ba bóò ta ga hãa.

¹² Wèé ne khòè ne hêé, naka tseeguan tc'áró-tc'aro ga hêéthêéa ko Demeteriom ka nxàea tseegukagu. Xae ko sixae igaba thêé gam ka nxàea tseegukagu, tsi q'ana hãa êe xae ko nxàe sa tseegu ii sa.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹³ Kái zi gúù zi gazi kar ga góá máá tsi zir úúa hãa, igabagar ga góá hì ba* tséékagu sar tc'êe tama. ¹⁴ Igabagar nqòòan úúa hãa, qháéser gha xg'ae cgoa tsi di i, tsam gha xg'ae a chóa.

¹⁵ Tòókuan méé i tsáá cgoa hãa.

Tsari ne ncàm-khoe nea ko tsgámkagu tsi. Gatá di ne ncàm-khoe ne cg'õèa ne ka tsgámkagu.

* **1:13:** góá hì ba - Gerika sa ko cam dim kg'ui ba tséékagu ncêe ko máá, tcgáu cgoa di gúùan ntcúu u.

JUTA

Jutam dis tcgãya sa

Téé-cookg'ai sa

Tcgãyas Jutam di sa kò góáèa hãa, tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xus gha q'ãa-q'ãa ka. Ncêes tcgãyas koe cúita iim xg'aeku ba cam dim Peterem koe hãna. Góá-kg'ao ba ko gam di nxará-kg'aoan ntcàm, “dctòm̃s ncêem Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khóè ne máàna hãa sa méé ne x'ãà máá sa.”

Qaa-qaasa kg'uià ne:

- xgàraku sa

Tcgãyas q'oo koe hãna zi:

- Tshúù-ntcõan di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu (1-16)

- Xgaa-xgaasean qgóóà qari dis dqàèku sa (17-25)

Tsgàm̃kaguku zi

¹ Juta ra a, Jeso Krestem dir qãà ra, a Jakobom ka qõese ra.

Ra ko gane èe tcièa hãa, a Nqarim Abom ka ncàm̃mèa hãa, a Jeso Kreste ba tòóà mááèa hãa ne *ncêes tcgãya sa* góá máá, a ko máá:

² Thòò-xama-máákuan hëé, tòókuan hëé naka ncàm̃kuan hëéthëé méé i gatu koe càùse, témé.

Tshúù-ntcõan di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu

³ Ncàm-ncamsa tuè, èetar kò ko ma wèé qaria te ka kgoarakus ncêe ta xg'aea máàna hãas kar ga góá máá tu u sa dqùrì cgae, igabar kò bóò i ko qaase, góá méér naka korè tu u naka tu dctòm̃s ncêem Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khóè ne máàna hãa sa x'ãà máá.

⁴ C'èe xu khóè xu, ncêe gaxu di xgàrakuan ka i ncíi x'aè ka kg'uièa hãa xua tc'irì-tc'irì tua a xg'aekua tu koe tcana hãa khama. Ncêe xu khóè xu Nqari-tcáo tama xua Nqarim di cgóm̃kuan qg'urì a cg'áràn kúrú ana hãa, a ko Jeso Krestem gatá ka Q'òòsem cúisega X'aiga ii ba xqase.

⁵ Eèta tu ga ma wèé zi gúù zi ncêe zi ka nxãakamaga q'ana hãa, igaba ra kg'ama X'aigam kò ma Gam di ne khóè ne Egepeto koe guu a kgoara, a èes qãá q'oo koe gane èe kò dctòm̃s tama ne cg'òos ka tc'èe-tc'èe tu u kg'oana hãa. ⁶ Moengelean ncêe kò táá gaan di téé-q'ooan qgóóà qari a kò gaan di x'ãè-q'ooan aagum kò chòò tamase táuan cgoa qáéa ntcóò, i ncêeska igabaga gaa koe ntcúús q'oo koe hãa a ko kaiaam cam xgàrakuan di ba qãà. ⁷ Sodoma ba hëé, naka Gomora ba hëé, naka èe nxama-nxama tsaraa hãa xu x'áé-dxoo xu hëéthëéa kò thëé gatà iim dàòm cúim kaga cg'áràn hëé naka tchàno tamam dàòm ka hëéthëé sèèkuan kúrú, a xu a chòò tamam c'eem dis xgàrakus q'oo koe hãa, c'èe ne koe x'áís iise.

⁸ Ncêem dàòm cúim kaga xu thëé ncêe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tshúù-ntcõa di xu sòokuri zi úúa hãa, ncêe ko kúrú xu xu gaxu di tc'áróan cg'uri-cg'uri zi, a tc'ãà-cookg'aian xguì, a moengelean còè zi. ⁹ Moengele xu ka kaiaam moengelem Mikaelem igabagam kò dxãwa ba còè bèe, èem kò ko Moshem dim tc'áróm *gha diín ka sèèès* ka ntcoeku cgoa me ka, igabam kò bìrì me a máá: “Nqari ba méém dqàè tsi,” témé. ¹⁰ Igaba xu ko ncêe xu khóè xu wèés gúùs èe xu kóma q'ãa tamas koe còèkuan cgoa kg'ui. Káà tc'èe zi kg'oo-coa zi khama xu ii, a ko èe xu ko xáms ka kg'òè, a xu a ko ncêe zi gúù zi ka kaàkaguè. ¹¹ Tsóágase i gáé gha cg'ãè ii gaxu ka! Kainem dim dàò ba xu xúria hãa, a xu a marian di ncàm̃an ka èem Balame kúrú hãas cg'ãès khama ii sa kúrú. A kò qari-qari tcúú èem Kora hëéa khama, a xu a gha èem ma cg'òòèa khamaga ma cg'òòè. ¹² Gatu di kòèan ncàm̃kuan di koe xu ko kgoarasea hãase sau-sauga zi gúù zi kúrú, a gaxu cúí xu q'òésea hãa. Káà tshàa zi túú-c'òò

zi tc'áán ka ko wèé za xàbùateè zi khama xu ii, a tc'óoan ko tcuùèm x'aèm ka tc'ároan kúru tama zi hìi zi khama ii, hìi zi ncêe tobea zi cgoa q'óèa tcg'òòèa hãa a nxãakamaga x'óóa hãa zi. ¹³ Kobi-kobiseko qhonèan tshàa-dxooan di khama xu ii, i gaxu di tsééan ncêe sau-sauga ko x'áise, ncêe tshàa-dxooan di xùbuan ko ma tcg'oa khamaga ma. Tcheèko xu tconò xu khama xu ii, ncêe chòò tamase dcùú-qom sa tòóa mááèa hãa xu.

¹⁴ Enokem ncêe kò Adam koe guus ka 7 dis qhàòs di ii ba kò ncêe gúùan ka gaxu koe porofita a máá: “Bóò, X'aiga ba ko tcám-tcám *moengelean* Gam di tcom-tcomsa cgoa hàà, ¹⁵ a ba a ko hàà wèé ne koe xgàrakuan óága, a wèé ne ãe cg'ãè tcáo ne chibi-chibi, gane di zi tséé zi cg'ãè-tcáoan di zi koe, naka ãe cg'ãè tcáo ne chibi-kg'ao ne koe hëéthëé e, wèé zi kg'ui zi cg'ãè zi Gam ka ne kg'uia hãa zi domka,” tam méé. ¹⁶ Ncêe xu khóè xua ko kg'ui-kg'uisse a ko c'èean ncóó. Gaxu di tcáoan ncàma hãa cg'ãèan xu ko xùri, a xu a ko qãè tamam dàòm ka kg'áma xu cgoa koase, a ko c'èe ne koe qãè-qãese, nxãasega xu gha qãè-qãe-tcáo ne ne c'èe gúù máà xu ka.

Xgaa-xgaasean qgóóa qari dis dqàèku sa

¹⁷ Igabaga tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di xu x'áè úú-kg'ao* xu, ncêe nqáéa hãa x'aè ka nxàea hãa kg'uiian ka tc'èe-tc'èese. ¹⁸ Bìrí tu u xu kò a máá: “Còò di xu cáim xu ka i gha ncoiku-kg'aoan hãa, khóèan ncêe ko gaan di cg'ãè tcáoan ncàma hãa cg'ãèan xùri i,” témé. ¹⁹ Ncêe gaa ne khóè ne q'aa-q'aasean ko óága ne ne e, ncêe ãe ne gane tc'èea hãas ka i ko kg'òèa ne qòòkaguè ne, ncêe Tcom-tcomsam Tc'èe ba úú tama ne.

²⁰ Igaba tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatu di dtcòmàn ncêe kaisase ts'ee-ts'ee kg'aièa koe tshàoa ghùise, naka tua Tcom-tcomsam Tc'èem koe còrè, ²¹ naka tua Nqarim di ncàm kuan qgóóa qari, ãe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem gha cgóm tu u, a chòò tamaskg'òè sa máà tu u sa qãà ka.

²² Gane ãe ko káise tc'èe-tc'èese ne méé tu cgóm; ²³ c'èe ne tu kgoara, c'eean di tshúùan q'oo koe tcg'òóa ne ka; naka tua q'áòà hãase c'èe ne cgóm, igabaga méé tu gane di qgáian ga hòre, ncêe gane di tcáoan ka ncàm mèa hãa cg'ãèan ka cg'uri-cg'urièa hãa a.

Dqomkuan dim cii ba

²⁴ Nqari ba qarian úúa hãa, qgóó tu um gha, tu táá cg'áé di i. Gatagam qarian úúa hãa, kúru tu um gha, tu hàà qãè-tcaoan cgoa káà chibise Gam di x'áàn cookg'aia koe téé.

²⁵ Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe méé i guu naka dqomkuan hëé, x'aian hëé, qarian hëé naka tc'ãà-cookg'aian hëéthëé, gaam gatá dim Nqarim Kgoara-kg'aom cúim koe chòò tamase hãa, nqóóm tshoa-tshoase tamaskg'ai koe guu naka ncèeska hëé naka chòò tamase hëéthëé e. Amen.

* 1:17: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

XGORE-KG'AI Chómsea zi gúù zi xgòre-kg'ai sa Téé-cookg'ai sa

Chómsea zi gúù zi xgòre-kg'ais Johanem di sa kò góàè, dtcòm-kg'ao ne kò gane di dtcòman Jeso Krestem koe hàna hãa domka xgàràem x'aèm ka. Johane ba ko x'ái, Jeso ba wée zi gúù zi nqóóm di zi Gam dim tshàu q'oo koe qgóóa hãa sa, a ba a gataga nxará-kg'ao ne nqòòkagu, a ghùi-ghui tcáo ne kg'oana.

Ncées tcgãyas koem ko Nqari ba Gam di ne khòè ne chómsea zi gúù zi xgòre-kg'aia máá. Kái zi sere-sere zim kò tséékagu, nxãasega ne gha dtcòm-kg'ao ne kóma q'ãa, ne c'ëe ne khòè ne táá kóma q'ãa ka.

Ncées tcgãyas koe kaisase cgáém kg'ui ba ncëe me e, ncëe ko máá, Nqari ba gha X'aigam Jeso Krestem koe guu a còò dis ka Gam di cg'òo-kg'aoan tàà, dxãwam ga ba hëéthëé e, témé ba. A ba a gha Gam di ne khòè ne tcom-tcomsa ne ts'ee-kg'aian máà - kàbam nqarikg'aim koe hëé naka kàbam nqóómkg'ai koe hëéthëém gha kúrú u.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tàà sa, x'ái ne, qari ne, dqomè
- Ghùu-coa ba
- moengele ne
- tcgãya sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- X'áis xgobekg'am ko sa (1)
- Tcgãya zi 7 zi kereke zi koe ko sí zi (2-3)
- Tcgãyas 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcëekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa (4-7)
- 7 xu torompita xu (8-11)
- Cg'ao-dxoo ba hëé naka cam kg'oo-coa tsara cg'òo ko tsara hëéthëé e (12-13)
- Tãáka zi x'ái zi (14-15)
- 7 zi gàba zi Nqarim di xgóàn di zi (16)
- Babilonem dis kòbeku sa hëé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hëé, tshúù-ntcõa di xu porofita xu hëé, naka dxãwa ba hëéthëé e (17:1-20:10)
- Còò dis xgàraku sa (20:11-15)
- Kàbam nqarikg'ai ba hëé naka kàbam nqóó ba hëé naka kàbam Jerusalema ba hëéthëé e (21:1-22:5)
- Còò di kg'uia ne (22:6-21)

X'áis xgobekg'am ko sa (1)

Tshoa-tshoa dis nxàe sa

¹ Ncées tcgãya sa ko Jesom nxàea hãa zi gúù zi xgòre-kg'ai. Ncëe zi gúù zi xgòre-kg'ai sam Nqari ba máà Mea, Gam di xu qãà xum gha x'ái, dùú zi gha qháése kúrúse sa ka. Jeso ba kò Gam dim moengele ba Gam dim qãàm Johanem koe tsééa úú a ncëe zi gúù zi ka q'ãakagu me. ² Ncées tcgãyas koem ko Johane wée zi gúù zi ãem ko bóòà hãa zi nxàea tseegukagu: Nqarim di kg'uian hëé naka Jesom kò nxàea tseegukagu sa hëéthëé ka. ³ Eë ko ncées tcgãya sa nxará ba ts'ee-ts'ee-kg'aièa, ne gataga ãe ko porofitan di kg'uian ncëe komsana, a ko ãe góásea sa qgóóa qari ne ts'ee-ts'ee-kg'aièa, x'aè ba cúù me e khama.

Johane ba ko 7 zi kereke zi tsgámkagu

⁴ Tíia Johane ra ko 7 zi kereke zi nqóóm Asia dim koe hàna zi góá máá a ko máá:

Cgómkuan hěe naka tòókuan hěéthěe mée i gatu cgoa hãa, ncěe hana, a kg'aiga hana, a ko kháóa hàam *Nqarim koe guua a*, naka 7 xu Tc'ěe xu koe guuan hěe, ncěe ntcóo-q'oos Gam di x'aian dis cookg'ai koe hana xu, ⁵ naka Jeso Krestem koe guuan hěéthěe e, ncěe Nxàea-tseegukagu-kg'aom tcommèa ba, tc'ãa a x'ooan koe ghùiea ba, a ba a Tc'ãa-cookg'aim x'aiga xu nqđómkg'ai di xu di ba.

Gaam ẽe ncàm taa ba, a ba a kò c'áa ba cgoa chibia ta koe kgoara taa ba, ⁶ a ba a kò x'aian koe hěe naka peresiti ne koe hěéthěe kúrú ta a, Nqarim Gam ka Xòò ba ta gha tséa máa ka, Gam koe mée i dqómkuan hěe naka qarian hěéthěe chòò tamase hãa! Amen.

⁷ Bóò, túú-c'òò zi q'oo koem ko hàà, i gha wèe tcgáian bóò Me, ẽe gáo Mean ga hěéthěe e. Zi gha wèe zi qhào zi nqđóm di zi Gam domka kg'ae. Gatà i gha ii. Amen!

⁸ “Tíi Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, ncěe sa ko máa: tc'ãa di Ra a, a Ra a còò di Ra a,” tam ko X'aigam Nqari ba mée, ncěe hana, a kg'aiga hana, a ko kháóa hàà ba, qarim wèe ba.

Johane ba ko Krestem cgoa xg'ae

⁹ Tíia Johane ra, gatu ka káikhoe ra, ncěe ko gatu cgoa xgàrakuan Jesom di xgàràa ra, a ra a gatu khama Nqarim di x'aian dir khòe ra a. Tíi hěe naka gatu hěéthěe mée ta qáo tcáo ii, naka ta qarika téé. Nqarim dim kg'ui bar xgaa-xgaaa, a ra a Jesom ka nxàea tseegukagua khamar tshàam ka nxama-nxamaem nqđó-coam Patemose ta ko ma tciiem koe tòòa. ¹⁰ X'aigam *Nqarim* dim cam kam kò Nqarim dim Tc'ěe ba cg'oè cgae tea, ra kò qãaa te koe c'ẽem dóm ba kóm me ko torompitam khama ma q'au, ¹¹ a ko máa: “Eẽ tsi gha bóò sa mée tsi tcgãyas koe goá naka tsia 7 zi kereke zi koe tséa úú: Efeso koe hěe, naka Semurena koe hěe naka Peregamo koe hěe naka Tiatira koe hěe, naka Saredise koe hěe, naka Filadelefia koe hěe, naka Laodikea koe hěéthěe e,” témé.

¹² Nxãaskar kò téa kabise, ẽe ko kg'ui cgoa tem dóm bar gha bóò ka. Eẽr ko téa kabise kar kò 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi bóò. ¹³ Gaa zi lampi zi di téé-q'ooan nqàe koer kò Khòem dim Cóam khama iim Khòe ba bóò, me qáom qgái ba hana, a ba a dxúua ba koe gauta dim bàne ba xòóa. ¹⁴ Tcúua ba di c'òò ne kò q'úu u, ghúuan di c'òòan khama ma, a i a tsòán khama ma q'úu u, i Gam di tcgáian karukos c'ees khama ii. ¹⁵ Gam di nqàràa nea kò tchúuèas qanos khama ma x'áa, ncěe kò c'ees q'oo koe xgài cgaeèa sa, i kò dóm ba tòeko tshàan di ts'oo-q'ooan khama xan. ¹⁶ Me kò Gam dim x'òam kg'áo xòe dim koe 7 zi tconò zi qgóóa, me kò kg'áma ba koe ts'èem ntcàum cam kg'ám ba tcg'oa, i kò Gam di kg'áian koaba dis cam x'áa khama ma tcàa.

¹⁷ Eẽr ko bóò Me kar ko nqàràe-kg'ama ba koe cg'áe, x'óam khòem khama ii a. Me Gam dim kg'áo tshau ba tíi koe tòò, a ba a máa: “Táa q'áo guu. Tc'ãa di Ra a, a còò di Ra a ke, ¹⁸ a Ra a ẽe kg'òea Ra a, x'óóa Ra kò hãa, igaba bóò, chòò tamase Ra kg'òea hãa! A Ra a x'ooan di xgobekg'aman qgóóa, naka x'óóa ne khòe ne dim qgáim dian hěéthěe e. ¹⁹ Góá nxãaska ẽe tsi bóò gúua ne, ncěeska ko kúrúsean hěe naka ncěe zi gúu zi qãa q'oo koe ko hàà kúrúsean hěéthěe e. ²⁰ Eẽ tsi ko bóò Ra qgóóa hãa zi tconò zi 7 zi hěe naka 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi hěéthěe tchòàs chómsea hãas dis x'ái sa ncěe si i: tconò zi 7 zia moengele xu 7 zi kereke zi di xu u, zi 7 zi lampi téé-q'oo zi 7 zi kereke zi i.”

Tcgãya zi 7 zi kereke zi koe ko síi zi (2–3)

2

Efeso dis kerekes koe ko qđòs tcgãya sa

¹ Me Jeso ba máa: Efeso koe hana kerekes dim moengele ba goá máa naka máa:

Ncěea kg'uiian Gaam di ga a, ẽe 7 zi tconò zi kg'ám x'òam Gam dim koe qgóóa ba, a ba a ko 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi xg'aeku koe qđò te ba. Ncěetam ko mée:

² Gatu di zi tsé zi Ra q'ana, ẽe tu ko qómse tsé zi hěe, naka gatu di qáo tcáoan hěéthěe e. Q'ana Raa, khòean ẽe cg'ãe cau tu tchòà úú cgoa tama sa, a tu a kúrúa bóò khòe xu

ëe ko máá, x'áè úú-kg'ao* xu u témé xu, igaba xu gaxu tama xu u, a tu a tshúù-ntcõa-kg'ao xu ii sa hòda hãa. ³ Qàò tcáoan cgoa tu kò qarika tõe, a tu a kò qóm cgoa qgóókua hãa Tirim cg'òem domka, a tu a kò táá xhõen-tcáo.

⁴ Igabar ko gatu koe c'ëes gúùs tshúù sa bóò, a gaas ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: “Gatu di ncàmkuhan tc'ãa di tu aagua,” témé. ⁵ Tc'ëe-tc'ëese *gatu di ncàmkuhan kò kg'aia* hànã qgài ba. Tsóágase tu gáé tshúùse cg'áéa! Tcóóse tu gatu di chibian koe, naka kúrú tsééan kg'aiga tu kò kúrú u. Gatà tu kò hëé tama ner gha gatu koe hàà, a Ra a gha gatu di lampian gaan di téé-q'ooan koe tcg'òó, ncëe tcóóse tama tu kò hãa ne. ⁶ Igaba tu ncëes gúùs qàes tééa gha máá tu u sa úúa: Nikolae ne di tsééan tu hòrea, ncëe Tíi ka hòrèa a thëé.

⁷ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ëe ko tàà bar gha kgoara máá me kg'òèan dis hìis koe tc'òó, ncëe Nqarim dim paradaisim koe hàna sa.

Semurena dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

⁸ *Me Jeso ba máá:* Semurena koe hànãs kerekes dim moengele ba góá máá naka máá: Ncëea kg'uihan Gaam di ga a, ëe tc'ãa di ba, a còò di ba, ëe kò x'óóa ba, a ba a kg'òè ba. Ncëetam ko méé: ⁹ Gatu di xgàrasea ner q'anaa, naka gatu di dxàuan hëéthëé e, igaba tu qguà. Q'ana Raa cg'ãè zi gúù zi ëe ko máá Juta ne e témé ne ko méé cgae tu u zi, igaba ne Juta ne tama ne e, si c'ëes xg'aes satanam di si i. ¹⁰ Táá cúí gúù ga q'áo guu ëe tu gha hàà ko xgàra máàes gúùs ka. Bìrí tu ur ko, dxãwa ba gha c'ëe-kg'áia tu qáé-nquuan koe tcãà, nxãasega tu gha kúrúá bóòè ka, tu gha 10 cáman xgàràè. Tcom-tcomsa méé tu ii, x'ooan di xg'aeku koe ga igaba, nakar gha cábás kg'òèan di sa máá tu u.

¹¹ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ëe ko tàà ba cuiskaga cáman dis x'oos ka thòò-xamkaguèa tite.

Peregamo dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

¹² *Me Jeso ba máá:* Peregamo koe hànãs kerekes dim moengele ba góá máá naka máá: Ncëea Gaam ëe ts'èè a cáman kg'ám ntcáu ba úúam di kg'uihan ga a. Ncëetam ko méé: ¹³ Q'ana Raa nda koe tu x'ãèa sa: satanam dis ntcóó-q'ooos hàna koe e, igaba tu ko Tiri cg'òèan qarika qgóóa, a tu a kò gatu di dtcòman Tíi koe táá ntcoe, Antipasem Tirim tcom-tcomsa iim nxàea-tseegukagu-kg'aom di cáman kaga igaba, ncëe kò satanam x'ãèa hãa koe gatu xg'aeku koe ga cg'òè ba.

¹⁴ Igabar ko gatu koe c'ëe zi gúù zi cg'orò zi tshúù zi bóò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòè ne c'ëe ne tu ëe koe úúa hãa Balame di xgaa-xgaakuan qgóóa hãa ne, ncëe ko Balake ba x'ái, Iseraele di ne khòè nem gha ntama ma chibian koe tcãà sa ba, qàe-qae nem ko ne kúrúá máàseèa hãa ngàrian dàda máàèa tc'òoan tc'òó, a ne a ko cg'aràn kúrú. ¹⁵ Gataga tu c'ëe ne úúa hãa Nikolae ne di xgaa-xgaan qgóóa hãa ne. ¹⁶ Ke nxãaska tcóóse gatu di chibian koe! Gatà i kò ii tama ne, Ra gha gatu koe qháése sencgaga hàà, a Ra a hàà ncóoan kúrú gane cgoa, kg'áma Te dim ntcàum cgoa.

¹⁷ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ëe ko tàà bar gha chómmea tc'òoan mana di máà, a Ra a gha q'úús nxõá sa máà me, i gaas koe kaba cg'òèan góásea, cúí khòè ga c'úúa hãa a, gaam ëe ko sèè sim cúim oose.

Tiatira dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

¹⁸ *Me Jeso ba máá:* Tiatira koe hànãs kerekes dim moengele ba góá máá naka máá: Ncëea Nqarim dim Cóám di kg'uihan ga a, ncëe Gam di tcgáian karukos c'ees khama ii ba, i Gam di ngàrèan tchùuèas qanos khama ii. Ncëetam ko méé: ¹⁹ Gatu di zi tséé zi hëé, naka ncàmkuhan hëé naka dtcòman hëé, naka tséé-kg'áman hëé, naka qáo tcáoan cgoa qarika tééan gatu di hëéthëé Ra q'anaa. A Ra a q'ana hãa, kg'aika tu thuu ko ma tséé sa tu nqáèa hãa sa, a tu a ko ncëeska kaisase tséé sa.

* 2:2: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

²⁰ Igabar ko gatu koe c'êe zi guù zi tshúù zi bóò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khóès Jesabele sa tu kgoara máána hãa, ncêe ko porofiti si i ta ma tciise sa, si ko xгаа-xгаа a ko Tiri qãàn hoàkagua i ko cg'aràn kúrú, a ko tc'òan ncêe kúrúa mááseèa hãa nqàrian dàòà mááèa tc'òó. ²¹ X'aèa ner máà sia hãa tcóóses gha di i, igabas gas di cg'aràn koe tcóóse tc'êe tama. ²² Khamar gha xaoa tcãa si kgàrom *xháés dim* koe, a Ra a gha êe ko gas cgoa cg'aràn kúrú ne kaisa xgàrasean koe tcãa, gas di zi dàò-kg'ám zi koe ne kò tcóóse tama ne. ²³ A Ra a gha gas di cóán x'oos cgoa cg'òo. Zi gha wèe zi kereke zi q'ãa Tíí ga Ra a sa, ncêe ko tc'êean hêe naka tcáóan hêéthêe qaara tcg'òó Ra, a Ra a gha wèe ne êe ne ma tsééa hãa khamaga ma suruta kabi. ²⁴ Igabar ko c'êe tu Tiatira koe hàna tu (gatu ncêe gas di xгаа-xgaan xùri ta ga hãa tu, a tu a 'satanam di chómsea hãa' ta ko ma tciie kàan xгаа-xgaase ta ga hãa tu) bìrí a ko máá: Cuiskagar c'êe cãa ga dcéékagu tua hãa tite. ²⁵ Igaba méé tu êe tu úúa hãa sa qgóóa qari nakar gha nxãakg'aiga síí hàà.

²⁶ Eê ko tàà ba, a ba a ko Tíí ko tc'êe zi tséé zi qgóóa qari, i nxãakg'aiga síí x'aèa ba xg'ara bar gha táà zi qhàò zi tc'ãa-cookg'ai di qarian máà, ²⁷⁻²⁸ êer kò ma Tirim Xòòm koe ma qarian hòòà khama.

'Qano dim dqàbim cgoam gha tc'ãa-cookg'ai ne.

Góm di zi gàba zi khamam gha ma cg'am-cg'am ne.'

Ra gha gataga q'uu tconò sa máà me.

²⁹ Eê tceean úúa ba méém kóm, Tc'êem ko kereke zi bìrí sa.

3

Saredise dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

¹ *Me Jeso ba máá:* Saredise koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncêe kg'uia nea êe 7 xu Tc'êe xu Nqarim di xu hêe naka 7 zi tconò zi hêéthêe qgóóam di ga a. Ncêetam ko méé: Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Khóè ne ko máá, kg'òèa tua, témé, igaba tu x'óóa. ² Igaba méé tu tõe naka tua cg'aré zi tséé-coa zi êe qaúa hãa zi qgóóa qari-qari, gaa zi êe qaúa zia kaà kg'oana ke. Gatu di zi tséé zir kò bóò ne zi Nqarim tcgái q'oo koe tchàno tama khama. ³ Tc'êe-tc'êese méé tu nxãaska, ntama tu ma *Nqarim di zi kg'ui zi hòòà a kómaa* sa. Qgóóa qari zi naka tua gatu di chibian koe tcóóse naka Nqarim koe kabise. Kókò tama tu kò hãa ner gha ts'ãa-kg'aom khama ma hàà, tu gha táà q'ãa, ndakam x'aèm kar gha gatu koe hàà sa.

⁴ Gatà i ii igaba tu c'êe ne khóè ne Saredise koe úúa, qanega qgáia ne cg'uri-cg'uri tama ne, a ne a gha q'úúse hanase qòò cgoa Te, kg'anoèa nea khama. ⁵ Eê ko tàà bar gha gane khama ma q'úúse hãakagu, a Ra a cuiskaga cg'òèa ba kg'òèan dis tcgãyas q'oo koe tchùua tcg'òóa hãa tite, a Ra a gha cg'òèa ba Tirim Abom cookg'ai koe hêe naka Gam di xu moengele xu hêéthêe cookg'ai koe nxàea tseegukagu. ⁶ Eê tceean úúa ba méém kóm, Tc'êem ko kereke zi bìrí sa.

Filadelefia dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

⁷ *Me Jeso ba máá:* Filadelefia koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncêe kg'ui nea Gaam êe tcom-tcomsam di i, a ba a tseegu ii ba, ncêe Dafitem di xgobekg'aman qgóóa ba. Xgobekg'amam kò hãa ne i cúí khóè ga tcéekg'am tama, a tcéekg'amam kò hãa ne i gataga cúí khóè ga xgobekg'am tama ba. Ncêetam ko méé:

⁸ Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Bóò, cookg'aia tu koer xgobekg'amseam nquu-kg'ám ba tòóa, ncêe cúí khóè ga tcéekg'am tite ba. Q'ana Raa, cg'aré qarian tu úúa sa. Igabaga tu Tirim kg'ui ba qgóóa qaria, a tu a kò Tirim cg'òè ba táà c'úúse. ⁹ Bóò, c'êe ne ncêe satanam dis còrè-nquus di ner ko máà tu u, êe ko Juta ne ta ma tciise ne, igaba gane tama ne e, a ne a tshúù-ntcõa-kg'ao ne e. Bóò, kúrú ner gha ne hàà gatu nqàrè-kg'am koe qom, a ne a gha q'ãa, ncàm tuar hãa sa. ¹⁰ Tiri x'áè-kg'áman, ncêe kòò máá, qáo tcáóan cgoa méé tu qarika téé, témé tu kò qgóóa qaria, khamar gha gataga kgoara tu

u cg'ǎèan dim cáám koe, ncêe ko wèém nqǎóm koe hàà ba, hààm gha ẽe nqǎómkg'ai koe x'ǎèa ne kúrúá bóò ka.

¹¹ Sencgagar ko hàà; ẽe tu úúas gúù sa méé tu qarika qgóó, naka i nxǎasega táá cúí khòè ga tàà dis cába sa gatu koe séèa tcg'òò guu, *ncêe tàà hǎam khòèm ko máàè sa.* ¹² Eẽ ko tàà bar gha nquu ba ko ghùì-ghuim hìi ba kúrú, Tirim Nqarim dim tempelem di ba, me cuiskaga gaia gaa koe tcg'oa tite. Gaam koer gha Tirim Nqarim di cg'òèan góá naka Tirim Nqarim dim x'áé-dxoom di cg'òèan hěéthěé e, kǎbam Jerusalemam di i, ncêe ko nqarikg'ai koe guu a tcg'oa ba, Tirim Nqarim koe guu a, a Ra a gha gataga kǎbas cg'òès Tiri sa gaam koe góá.

¹³ Eẽ tceean úúa ba méém kóm, Tc'ẽem ko kereke zi bìrí sa.

Laodikea dis kerekes koe ko qǎòs tcgǎya sa

¹⁴ *Me Jeso ba máá:* Laodikea koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncêe kg'uia nea Amene *ta ko ma tciièm* di i, tcom-tcomsa a tseegum Nxàea-tseegukagu-kg'aom di i, Gaam ncêe Nqarim Gam koe guu a wèé gúùan kúrúá hǎa ba. Ncêetam ko méé: ¹⁵ Gatu di zi tséé zir q'ana: qgàisa tama tua a kùrusa tama. Oo, kaisaser kòò tc'ẽe, qgàisa tu ga ii kana kùrusa ii sa! ¹⁶ X'òòsa tu u khama, a kùrusa tama, a qgàisa tama, khama Ra ko kg'ám q'ooa Te koe guu a kgàra tcg'òò tu u. ¹⁷ Nxàe tu kò a máá: “Qguà taa, a ta a qguàan hòòà, a cúí gúù ga tcào tama,” témé khama, igaba tu tshúù qgái koe tu hǎa sa c'úùà, a cgómga tu u, a dxàua, a kǎà tcgái tu u, a gataga qgái ga hǎa tama sa. ¹⁸ Dào bar ko x'ái tu u: Tíi koe tu gautan x'ámá, c'eean cgoa xgǎèèa a, naka tua nxǎasega qguù; naka tu gataga Tíi koe q'úú qgáian x'ámá ncêe tu gha hǎa a, nxǎasega i gha sau-cgaean kǎà cgae tu u ka, qg'aè-cgaea tu hǎa di i. Naka tu gataga Tíi koe tcgái di nxúian x'ámá, tcgáia tu koe tu gha tcgaù u, bóò tu gha ka.

¹⁹ Wèé ne ẽer ncàma hǎa ner ko tchàno-tchano a ko dqàèa kg'ónò. Ke tu tcǎà tcáo naka gatu di chibian koe tcóòse. ²⁰ Bóò! Ncêe ga Ra nquu-kg'ám koe téé-têe a ko xg'ám-xg'am. Ncêe c'ẽe khòè ko dòma Te kóm a ko nquu-kg'ám ba xgobekg'am ner gha tcǎà a tc'óò cgoa a, i tc'óò cgoa Te.

²¹ Eẽ ko tàà bar gha qarian máà, Tíi cgoam gha Tiris ntcóó-q'ooos x'aian dis koe ntcóó di i, ncêe ko Tíi ma tàà a Abom Tirim cgoa Gam dis ntcóó-q'ooos x'aian dis koe ma ntcóe khama.

²² Eẽ tceean úúa ba méém kóm, Tc'ẽem ko kereke zi bìrí sa.

Tcgǎyas 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcêekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa (4-7)

4

Nqari ba hěé naka Ghùu-coa ba hěéthěé tsara ko dqòmme

¹ Ncêe zi gúù zi qǎá q'oo koer kò bóò, kar kò nqarikg'ai koe bóò, me nquu-kg'ám ba xgobekg'amsea. Me kò torompitam khama xam dòm ba, ncêe ko kg'aia kóma hǎa ba kg'ui cgoa te a máá: “Qaò naka ncêe koe hàà, nakar x'ái tsi, dùú sa gha ncêe zi gúù zi qǎá q'oo koe kúrúse sa,” témé ba. ² Ra gaa x'aè kaga Tc'ẽem ka tcǎàè, ka bóò, x'aian dis ntcóó-q'oo sa kò nqarikg'ai koe tòóèa, i c'ẽe Khòè gas koe ntcóe. ³ Eẽ ko ntcóóa-ntcòem di bóòse-q'ooa nea ko t'òès nxǎás jasepere di sa hěé naka saredio di sa hěéthěé di sara khama ii, si gaas ntcóó-q'ooos x'aian di sa dòro-qhǎóm ka nxama-nxamaèa, ncêe kò nxǎás t'òès emerelete dis khama ii ba. ⁴ Gaas ntcóó-q'ooos x'aian dis koe zi kò 24 zi ntcóó-q'oo zi x'aian di zi nxama-nxamaà, xu kò ncêe zi ntcóó-q'oo zi x'aian di zi koe 24 xu kaia xu ntcóóa-ntcóe, a xu a q'úú qgáian hana, a tcúúa xu koe x'aian di cában gautan di cábaa. ⁵ Gaas ntcóó-q'ooos x'aian dis koe i kò túú-tebean guu a tcg'oa, tcêe-tcêean hěé naka túúan di kg'ui-q'ooan hěéthěé e, i kò x'aian dis ntcóó-q'ooos cookg'ai koe 7 xu karuko xu c'ee-kg'ám xu hàna a ko x'áà, ncêe kò 7 xu Tc'ẽe xu Nqarim di xu xu u. ⁶ Gaas ntcóó-q'ooos

x'aian dis cookg'ai koem kò tshàa ba hàna, ts'óó-c'òán di q'ám-q'ooan khama ii ba, q'ám me e kò ii, q'áms nxǎs khama ma.

Si kò x'aian dis ntcǎó-q'oo sa wèe dxùukg'aia sa koe 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka nxama-nxamaèa, tcgáian gaan dia kò cookg'aian koe hêe naka qǎán koe hêéthêe cg'òèa. ⁷ Tc'ǎa dim kg'oo-coa ba kò gàm khama ii, cam di ba kò ghòè-coam khama ii, me ngoana di ba khòèan dis kg'áis khama iis kg'ái sa úúa, 4 di ba kò tsǎékos xǎes khama ii. ⁸ I kò ncêe 4 kg'oo-coan wèe ga 6 tcgàmàn úúa, a wèe qgáian gaan di koe kái tcgáian úúa, tcgàmàn ka nqǎaka ga hêéthêe e, wèem koaba ba hêe naka ntcùú ba hêéthêe i ko ncêeta ma nxáèan cgoa chòò tama:

“Tcom-tcomsa, tcom-tcomsa, tcom-tcomsa Me e
X'aigam Nqari ba, qarim wèe ba,
ncêe kò kg'aiga hàna ba,
a ba a ncêeskaga hàna ba,
a ba a ko hàà ba,”
témé.

⁹ A èe i ko gaa kg'oo-coan èe tcoman máa Me, a ko kaikagu Me, a ko qǎè-tcaoa máa Me, Gaam èe x'aian dis ntcǎó-q'oo koe ntcǎóa-ntcǎe ba, ncêe ko chòò tamase kg'òè ba, ¹⁰ ka xu kò 24 xu kaia xu cg'áé, èe ntcǎó-q'oo x'aian dis koe ntcǎóa-ntcǎem cookg'ai koe, a dqom Me, ncêe ko chòò tamase kg'òè ba. Gaxu di cábàn x'aian di xu ko tcg'òò a gaas ntcǎó-q'oo x'aian dis cookg'ai koe tòó, a xu a máa:

¹¹ “Kg'ano Tsi ia,
sita di Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè,
dqomkuan hêe, naka tcoman hêe,
naka qarian hêéthêe Tsi gha máaè sa,
Tsáa Tsia wèe zi gúù zi kúrúa hãa khama,
zi Tsari ncàman ka hàna hãa, a ko kúrúè,”
témé.

5

Tcgāya sa hêe naka Ghùu-coa ba hêéthêe e

¹ Ra kò bóò kg'ám tshàum koe, Gaam èe kò x'aian dis ntcǎó-q'oo koe ntcǎem di ba, Me tcgāya sa qgóó, q'ooa sa koe hêe naka qǎa sa koe hêéthêe kò góásea sa, si 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am zi cgoa tcēekg'ammèa. ² A ra a kò qarim moengele ba bóò, me ko kaia dóm cgoa nxàe a ko máa: “Dii ba tcgāyas xgobekg'am ka kg'anoèa, naka gaas di gúùan tc'àmà-tcēekg'am si ko q'òàa tcg'òó ka hêéthêe e?” témé. ³ Igaba i kò nqarikg'ai koe hêe naka nqǎomkg'ai koe hêe naka nqǎóm ka nqǎaka ga hêéthêe koe cúí khòè ga káa a, tcgāya sa ga xgobekg'am kana ga bóò q'oo si i. ⁴ Ra kò kaisase kg'ae, cúí khòè ga kò táá hòè khama, kg'anoa a tcgāya sa xgobekg'ama ne kana bóò q'ooa sa. ⁵ Me kò nxǎaska kaia xu ka c'èe ba bìrí te a máa: “Táa kg'ae guu! Bóò, Juta dis qhàòs dim Gàm ba, Tòbem Dafitem di ba, nxǎa ba tààa. Tcgāya sam gha kgoana a xgobekg'am, naka èes tc'àmà-tcēekg'am cgoaèa gúùan 7 hêéthêe e,” témé.

⁶ X'aian dis ntcǎó-q'oo sa hêe naka 4 kg'oo-coan hãa koe hêe naka kaia xu xg'aeku koe hêéthêe ra kò Ghùu-coa ba bóò Me téé-tèe, cg'òèa hãa khama ii a, 7 nxǎa nem kò úúa, 7 tcgáian hêéthêe e, ncêe kò 7 xu Tc'èe xu Nqarim di xu ii i, ncêe kò wèem nqǎóm koe tséa úúèa xu. ⁷ Qǎòm kò a síi tcgāya sa sèe, Gaam èe kò x'aian dis ntcǎó-q'oo koe ntcǎem dim kg'ám x'òàm xòè koe. ⁸ Eëm ko tcgāya sa sèèa xg'ara, ka xu ko 4 xu kg'oo-coa xu hêe, naka 24 xu kaia xu hêéthêe Ghùu-coam cookg'ai koe cg'áé. Wèe ne kò zómá* zi hêe naka gàba zi qǎè hm̃m xg'ǎò gúùan ka cg'òèa zi gautan di zi hêéthêe qgóó, ncêe ko tcom-tcomsa ne di còrè ii i. ⁹ Xu kò kǎbam cii ba nxàe a máa:

* 5:8: zómá - Gerika sa ko “harepa” témé, cii cgoa dis gúùs zómás khama iis ka.

“Kg'anoèa Tsi hãa, tcgãya sa sèèan ka,
 a gaas tc'àmà-tcēekg'am cgoaèa gúùan xgobekg'am,
 cg'òoèa Tsi kò hãa khama,
 a Tsi a kò khòè ne Tsari c'áòan cgoa
 x'ámá tcg'òó a Ngari ba *máà*,
 wèé zi qhàò zi koe guu a,
 naka wèé taman koe hěé,
 naka wèé ne khòè ne koe hěé,
 naka wèé zi xg'ae zi koe hěéthěé e,
¹⁰ a Tsi a kò kúrú ne ne x'aian di ne peresiti ne e,
 gatá òim Ngari ba ne gha tsééa máá ka,
 ta nqóómkg'ai koe tc'ãà-cookg'ai,”
 ta xu ma nxáè.

¹¹ Kar kò bóò, a ra a kái xu moengele xu di dòman kóm, ncēe kò kaisase kái ii xu, nxáráè tite zi tcám-tcám zi khama noo xu. Ncēe kò x'aian dis ntcōó-q'oo sa hěé naka kg'oo-coan hěé naka kaia xu hěéthěé nxama-nxama hãa xu, ¹² xu kò kaia dóm cgoa máá:

“Kg'anoèa baa
 Ghùu-coam ncēe kò cg'òoèa hãa ba,
 qaria nem gha hòò ka,
 naka x'aian hěé,
 naka q'ãa di tc'ēean hěé,
 naka kaian hěé,
 naka tcoman hěé,
 naka x'áàn hěé
 naka dqòmkuàn hěéthěé e!”
 témé.

¹³ Ra kò nxãaska wèé gúùan ēe kg'òèa hãa kóm, ncēe ngarikg'ai koe hěé naka nqóómkg'ai koe hěé, naka nqóóm ka nqãaka hěé, naka tshàa-dxooan koe hěéthěé hàna a, wèéan ēe gaan koe hàna a, i ko máá:

“Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōe ba hěé
 naka Ghùu-coa ba hěéthěé
 méé i dqòmkuàn máàè,
 naka tcoman hěé,
 naka x'áàn hěé,
 naka qarian hěéthěé e,
 chòò tamase!”
 téméè.

¹⁴ I kò 4 kg'oo-coan máá: “Amen!” témé. Xu kò kaia xu cg'áé, a xu a dqòm.

6

7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am zi

¹ Nxãaskar kò bóò, ēem ko Ghùu-coa ba 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am zi ka c'ēe sa ko xgobekg'am kar kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka c'ēe ba kóm, me túúm òim dòm cgoa ko kg'ui khama xamà a ko máá: “Hàà!” témé. ² Kar kò bóò, q'úúm bì ba, me ēe qábì mea ba nxòò sa qgóò, a ko x'aian dis cába sa máàè, a ba a kò tàaa hãase qòò, a gha síi tàà.

³ Eēm ko gaia cáim dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò cáim òim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. ⁴ Me kò nxãaska c'ēem bì ba tcg'oa, c'ees khama ma ncòà ba. Gam òim qábì-k'ao ba kò qarian máàè, tòókua nem gha nqóómkg'ai koe sèèa tcg'òó di i, nxãasega ne gha khòè ne cg'òoku ka, a ba a kò kaia ntcáu ba máàè hãa.

⁵ Eēm ko Ghùu-coa ba gaia ngoana dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am, kar kò ngoana òim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. Ghùu-k'air ko kar kò ntcúum bì ba hěé naka gam òim qábì-k'ao ba hěéthěé bóò, me qóman ko tc'ão-tc'ão sara gúù sara

tshàu q'ooa ba koe qgóóa hãa. ⁶ Ra kò nxãaska kg'uim khama xam̃s gúù sa kóm kg'oo-coa xu 4 xu xg'aeku koe guu a, si ko máá: “Cúím cáím di suruta ne gha cúím tshàu-q'oom di péréan máá tsi, i gha cúím cáím di surutan ngoana tshàu-q'oo zi di maberean máá tsi, igabaga táá olife di nxúlan hēé naka gōéan hēéthēé *ko kúru hian* cg'ōo guu!” témé.

⁷ Eēm ko gaia 4 dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò 4 dim kg'oo-coam dim dòm ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. ⁸ Ghùì-kg'air ko kar kò tsãám bìi ba bóò. Eē kò qábì meam di cg'ōèa nea ko x'oo o, i kò ēe x'óóa ne khòè ne di x'ãè-q'ooan ko xùri me, i kò wèéan ga 4 xòèan nqōómkg'ai di koe guu a cúím xòèm koe qarian máàè, ntcàum cgoa i gha cg'ōo ka, naka xàbàs cgoa hēé, naka tciiàn cgoa hēé, naka qāáka di kg'oo-coan nqōómkg'ai di cgoa hēéthēé e.

⁹ Eēm ko gaia 5 dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò ēe Nqarim dim kg'uim ncēe ne kò nxàea tseegukagua hãam domka cg'ōoèa hãa ne di tc'ēan altaram ka nqāaka bóò. ¹⁰ Kaiam dòm cgoa ne kò q'aua tcg'òò, a máá: “Oo, tc'amaka hàna Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè, tcom-tcomsa a tseegu Tsi, cgóm naka táá ão guu, naka nqōóm di ne khòè ne qháése xgàra, naka sita di c'àòan kabi ēe nqōómkg'ai koe x'ãèa hãa ne koe!” témé. ¹¹ Me kò wèém khòè ba q'úúm qgáí ba máàè, a bìriè, cg'arése ne gha qāà* sa, i nxãakg'aiga síí nxárase-q'ooan gane ka c'ēe ne qāà ne dian hēé, naka qōese ga ne dian hēéthēé tc'ãò, ncēe gha hàà cg'ōoè ne, ncēe ne kò ma gane hēéèa khama.

¹² A ēem ko Ghùu-coa ba 6 dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò bóò, me ko nqōó ba kaisase cgùru, si kò cáím sa kabise a ntcùúm qgáím khama ma ntcùú, me kò nxoe ba kabise a c'àòan khama ma ncoà. ¹³ Zi kò nqarikg'ai di zi tconò zi nqōómkg'ai koe tcheè, ncēe i ko ma faia dis hìis di tc'áróan kg'oarà ma tcheè khama ma, kaiam tc'ãám kas kòo ntcãa-ntcãaè ne. ¹⁴ I kò nqarikg'aian qabese, tcgāyas ga ma qabeè khama ma, i kò wèé xàbian hēé naka tshàam ka nxàma-nxàmaèa nqōó-coan wèé hēéthēé ntcãa-ntcãase a téé-q'ooan gaan di koe tcg'oa.

¹⁵ Xu kò nxãaska nqōómkg'ai di xu x'aiga xu hēé, naka kaia xu khòè xu hēé, naka tc'ãà-cookg'ai xu hēé, naka ēe qguuàn hēé naka qarian hēé, naka wèé ne khòè ne c'ēe ne, qāà ne kana ēe qāà tama ne gane hēéthēéa kò nxōán di kòman koe hēé naka xàbian di nxōán koe hēéthēé tcāa a xài. ¹⁶ A ne a kò xàbian hēé naka nxōán hēéthēé tcii a ko máá: “Cg'áé cgae ta a, naka chóm ta a tcgáí-q'ooa ba koe Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōóa-ntcōe ba, naka gataga chóm ta a Ghùu-coam di xgòàn koe. ¹⁷ Gatsara di xgòàn dim cáím kaia hãa ba hààraa ke, ka i gha diín kgoana a q'óá me?”

7

144,000 khòèan Iseraele di i

¹ Ncēes gúùs qāá q'oo koer kò 4 moengele xu bóò, xu nqōóm di zi huku zi 4 zi koe tééa-tēe, a xu a kò 4 tc'ãán nqōómkg'ai di qgóóa hãa, nxãasega i gha táá cúí tc'ãá ga nqōómkg'ai koe tc'ãá ka, kana tshàa-dxooan koe, kana wèé hian koe ga igaba. ² A ra a kò moengelem c'ēe ba bóò, me ko cáím ko tcg'oa xòè koe guu a ko hàà, a ba a tcāà-tshàus koe x'ái sa úúa, Nqarim kg'ōèa hãam di sa, khòè ne koem gha x'áis khama ma tòó sa, me kò kaia hãam dòm cgoa moengele xu 4 xu tcii, ncēe ko qarian máàèa hãa xu, nqōó ba xu gha cg'ōo ka, naka tshàa-dxooan hēéthēé e, ³ a ba a ko máá: “Táá nqōó ba cg'ōo guu, kana tshàa-dxooan ga, kana hian ga igaba, naka ta gha nxãakg'aiga síí x'ái sa tòó, gatá dim Nqarim di tsée-kg'aoran còo koe,” témé. ⁴ Ra kò nxãaska ēe kò x'ái sa tòó cgaeèa ne di nxárase-q'ooan kóm: 144,000 ne khòè ne e, 12 zi qhàò zi Iseraele di ne khòè ne di zi wèé zi koe guu a.

⁵ 12,000 ne kò Jutam dis qhàòs koe guu a x'ái sa tòó cgaeèa,
ne kò 12,000 ne Rubenem dis qhàòs koe guu a x'ái sa tòó cgaeèa,
naka 12,000 ne hēé Gatem dis qhàòs koe,

* 6:11: qāà - Gerika sa ko “sāa” témé.

⁶ naka 12,000 ne hěé Aserem dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hěé Nafetalim dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hěé Manasem dis qhàòs koe,
⁷ naka 12,000 ne hěé Simonem dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hěé Lefim dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hěé Isakarem dis qhàòs koe,
⁸ naka 12,000 ne hěé Sebulonem dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hěé Josefam dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hěéthěé Benjaminem dis qhàòs koe,
 nxāa nea kò x'ái sa tòó cgaeèa.

Wèé xu nqôó xu di ne khòè ne

⁹ Ncēe zi gùù zi qāá q'oo koer ko bóò, kar kò kaías xg'aes khòè ne di sa bóò, ncēe cúí khòè kaga nxáráè tite sa, wèé zi qhàò zi koe guu a, naka wèé zi xg'ae zi koe hěé, naka khòè ne koe hěé, naka tam xu koe hěéthěé e. Ne x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe hěé naka Ghùu-coam cookg'ai koe hěéthěé tééa-tēe, a ne a q'úú qgái-dxooan hana, a hùian di nxāan tshàu q'ooa ne koe qgóóa. ¹⁰ A ne a kò kaíam dòm cgoa q'aúa tcg'òó a máá:

“Kgoarakua ne gatá dim Nqarim koe guua,
 ncēe x'aian dis ntcōó-q'ooos koe ntcōóa-ntcōe ba,
 naka Ghùu-coam koe hěéthěé e,”
 témé. ¹¹ Xu kò wèé xu moengele xu x'aian dis ntcōó-q'oo sa hěé naka kaia xu hěé naka 4 kg'oo-coan kg'òèa kò hāa koe hěéthěé tééa nxāma-nxāma. Ne kò x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe tcúúa ne cgoa qámse, a Nqari ba dqom̃, ¹² a máá:

“Amen!
 Dqom̃kuan hěé
 x'áàn hěé
 q'āan di tc'ēean hěé
 qāè-tcaoa-máákuan hěé
 tcomkuan hěé
 qarian hěé
 naka kaian hěéthěé
 méé i chòò tamase
 gatá dim Nqarim di ii.
 Amen!”
 témé.

¹³ Me kò kaia xu ka c'ēe ba kg'ui cgoa te a máá: “Dìi ga nea ncēe ne, q'úú qgái-dxooan hana ne, a ne a nda koe guua?” témé.

¹⁴ Ra kò bìrí me a máá: “Kaia hāa tseè, tsáá tsi q'anaa!” témé. Me kò bìrí te a máá: “Ncēe nea gane ēe kaías xgàrakus koe guua hāa ne ne e. Gane di qgái-dxooa ne ne xg'aàra hāa, a kúrú u i q'úú u Ghùu-coam di c'áðan cgoa. ¹⁵ Gaa domkaga

ne x'aian dis ntcōó-q'ooos Nqarim dis cookg'ai koe hāa,
 a ko dqom̃ Me,

koaba ba hěé naka ntcùú ba hěéthěé e,

Gam dim tempelem koe hāa a,

Me gha Gaam

ēe x'aian dis ntcōó-q'ooos koe ntcōe ba

hāa cgoa ne

a gha kòre ne*.

¹⁶ Cuiskaga ne gaicara xàbà hāa tite,
 a cáma hāa tite.

* **7:15:** hāa cgoa ne a gha kòre ne - Gerika sa ko máá: “Gam dim tente bam gha tc'amkg'aia ne koe xgàu,” témé.

Cám sa cuiskaga dàò ne tite,
kana c'ěe kùruan ncěe kaisa ga igaba.
¹⁷ Ghùu-coa ba gha gane dim Kòre-k'ao ba ii khama,
x'aian dis ntcōó-q'ooos nqàe koe hãa ba,
a ba a gha chùia úú ne kg'òèan di tshàan di tsgórèan koe,
Me gha Nqari ba wèem tcgáí-tshàram
gane di tcgáian di ba tchùua tcg'òó," tam méé.

7 xu torompita xu (8-11)

8

7 dis gúùs tc'àmà ko tcěekg'am sa ko xgobekg'ammè

¹ Eēm ko Ghùu-coa ba 7 dis gúùs tc'àmà ko tcěekg'am cgoaè sa xgobekg'am kam kò nqarikg'ai koe qhái-qhái ba xóé, aoaram di nqàe-q'ooan khama noo x'aèa ne. ² Kar ko 7 xu moengele xu ncěe ko Nqarim cookg'ai koe téé-těe xu bóò, xu ko 7 torompitan máàè.

³ Me kò c'ěem moengelem qāè h̄m̄m xg'āò gúùan úúa h̄as gābas gautan cgoa kúrúèa sa qgóóa h̄a ba altaram koe h̄a téé, a kò qāè h̄m̄m xg'āò gúùan kái máàè, nxāasegam gha wèe ne ēe tcom-tcomsa ne di còrèan cgoa gautan dim altaram ncěe x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe hànām koe tcheè e ka. ⁴ I kò qāè h̄m̄m xg'āòs dàò-a-máákus di ts'énèan h̄é naka ēe tcom-tcomsa ne di còrèan h̄éth̄é ēe kò Nqarim cookg'ai koe tēm moengelem di tshàuan koe guu a qāò. ⁵ Me kò nxāaska moengele ba qāè-h̄m̄m xg'āò gúùan úúa h̄as gāba sa sèè, a altaram koe guua c'eean ka cg'oè-cg'oe si, a ba a nqōómkg'ai koe xaoa guu u; i kò túúan di kg'ui-q'ooan h̄é naka ts'oo-q'ooan h̄é naka túú-tebean h̄é, naka nqōóm di cgùru-q'ooan h̄éth̄é kúrúse.

7 xu torompita xu

⁶ Xu kò nxāaska 7 xu moengele xu ncěe kò 7 torompitan qgóóa h̄a xu kg'ónòse, q'aukagu u xu gha ka.

⁷ Tc'āa dim moengele ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, si kò tsōà sa h̄é naka c'ees ncěe kò c'áòan cgoa xg'aea h̄a sa h̄éth̄é xóé. Si kò nqōómkg'ai koe tcheèè, me kò nqoana xòèan nqōómkg'ai di koe guu a cúim xòè ba dào, me kò gataga nqoana xòèan h̄ian di koe guu a cúim xòè ba dào, i wèe dcāan tsāa ga dào.

⁸ Me kò cáim dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, si ko c'ees gúù sa tshàa-dxooan koe xaoa tcāàè, kaim xàbim khama noo sa, ncěe c'eean ko gaas koe dào sa. Me kò nqoana xòèan tshàa-dxooan di koe guu a cúim xòè ba c'áòan kúrú, ⁹ si kò nqoana dtcōoan tshàa-dxooan q'oo koe x'āèa h̄a kg'oo-coan dis koe guu a cúis dtcōo sa x'óó, si kò nqoana dtcōoan skepean di koe guu a cúis dtcōo sa kòbèè.

¹⁰ Me kò nqoana dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, me kò nqarikg'ai koe guu a kaim tconò ba cg'áé, a ko x'áà, karuko c'ee-k'ám khama ma, a ba a kò nqoana xòèan tshàan di koe h̄é, naka tshàan di tsgórèan koe h̄éth̄é cúim xòè koe guu a tcheè.

¹¹ Gaam tconòm di cg'òèa ne 'Kg'au' u. Me kò nqoana xòèan koe guu a cúim xòè tshàan di ba kg'au, i kò gaam tshàam ka kái khòèan x'óó, kg'au me e kò ii khama.

¹² Me kò moengelem 4 di ba gam dim torompita ba q'aukagu, me nqoana xòèan cáms di koe guu a cúim xòè ba kòbèè, me gataga nqoana xòèan nxoem di koe guu a cúim xòè ba kòbèè, me nqoana xòèan tconò zi di koe guu a cúim xòè ba kòbèè, nxāasegam gha cúim xòè ba táá x'áà ka, nqoana xòèan gazi di koe guu a. Me kò gataga nqoana xòèan koaban di koe guu a cúim xòè ba táá x'áàn hòò, i ntcùúan ka gataga ii.

¹³ Kar kò nxāaska bóò, a kóm si ko xāe sa ēes ko nqarikg'ai nqàe koe tsāéa te ka kaim dòm cgoa kg'ae a ko máá: "Nqoana xu moengele xu kg'ónòsea máána h̄a, torompita ba xu gha q'aukagu ka, khama i gha cg'āè ii, cg'āè ii, cg'āè ii, gane ēe nqōómkg'ai koe x'āèa h̄a ne ka," témé.

9

¹ Me kò 5 dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, ra kò nqarikg'ai koe guu a nqòómkg'ai koe tcheèa hãam tconò ba bóò. Me ko chòò-q'oo úú tamam haém di kòman di xgobekg'aman máàè. ² Chòò-q'oo úú tamam haém dim kòman bam kò xgobekg'am, i kò kaiaam c'eem di khama ii ts'énèan gaam kòman koe tcg'oa, si kò cáám sa hée naka nqòóm-nqàè hěéthěé gaam kòman koe tcg'oara hãa ts'énèan ka ntcùúkguè. ³ I kò tconòman ts'énèan koe guu a tcg'oa, a nqòómkg'ai koe hàà, a i a kò nqòómkg'ai koe xg'árian di qarian khama noo qarian máàè. ⁴ A i a ko bìrìè, nqòómkg'ai di dcãa ne i gha táá cg'òo sa, kana c'ěe gúúan ěe tsãá ga igaba, kana c'ěe hìian ga igaba, gabà méé i khóèan cg'òo, ncěe Nqarim dis x'ái sa còoan gaan di koe úú tama a. ⁵ Kgoara i kò máàè tama, cg'òo ne i gha sa, igaba i gha 5 nxoean kaisase xgáè ne sa, i kò gaan di xgáèku-q'ooan xg'árim dian khama xam, ěe i kò khóèan kaá ne. ⁶ Eẽ xu cáám xu ka i gha khóèan x'ooan qaa, igaba i hòò o tite. X'ooa ne i gha tc'ěe, igaba i gha x'ooan bèe ne a qgóé.

⁷ Tconòman ncěea kò ncõo sa kg'ónòa máàèa xu bìi xu khama ii. Gaan di tcúúan koe i kò gautan cgoa kúrúèa cábán x'aian di khama ii gúúan úúa, i kò gaan di kg'áian khóèan dian khama ii. ⁸ I gaan di c'òòan khóès di c'òòan khama ii, i gaan di xõóan gáman di xõóan khama ii. ⁹ Gaan di dxùuan koe i kò dxùua tsi koe ko xgáèa máá tsi gúúan úúa, qano cgoa kúrúèa khama ii i, i kò gaan di tcgàmàn di ts'oo-q'ooan kái zi bìi kara zi dian khama xam, ncěe ko ncõoan xàà zi. ¹⁰ A i a kò xg'árian di khama ii tsáóan úúa, a i a kò gaa tsáóan cgoa kaá, a i a tsáóan gaan di koe qarian úúa, khóèan ko 5 nxoean thòò-thòo o. ¹¹ Gaan dim x'aiga ba kò chòò-q'oo úú tamam haém dim moengele me e. Gam di cg'òèa ne kò Heberas ka 'Abatone' e, a ba a kò Gerikas ka 'Apolione' ta ma tciiè, *ncěe sa ko 'cg'òo sa' témé.*

¹² Tc'ãà dis cg'ãè sa nqáèa hãa, bóò, cáám cg'ãèa ne ko qanega hàà, ncěe zi gúú zi qãá q'oo koe.

¹³ Me kò nxãaska 6 dim moengele ba torompita ba q'aukagu, ra kò nxãaska dòm ba kóm, gautan dim altaram di xu 4 xu nxãa xu koe guua ba, ncěe kò Nqarim cookg'ai koe hãa ba. ¹⁴ Me ko 6 dim moengelem ncěe ko torompita ba qgóóa ba bìrì a máá: "Moengele xu 4 xu ncěe tshàam kaiaam Eferatese dim koe qáèèa xu méé tsi kgoara," témé. ¹⁵ Xu kò gaxu moengele xu 4 xu cáman kg'ónò máàèa, kgoaraè xu gha a, gaa x'aè kaga, naka nxoe ba hěé, naka kuri ba hěéthěé e. Xu gaa x'aè kaga kgoaraè, nqoana zi xg'ae zi khóè ne di zi koe xu gha guu a cúis xg'ae sa cg'òo ka. ¹⁶ Bìian qábìà hãa xu ncõo-kg'ao xu di nxárase-q'ooa ne kò 200 milione e, ra kò nxárase-q'ooa xu kóm.

¹⁷ Ncěea ra kò ma tiris x'áiès koe bìi xu ma bóò ga a: qábì-kg'ao xua kò dxùua tsi ko xgáèa máá gúúan úúa hãa, ncěe kò c'eean khama ma ncoà a, a safirean khama ma kaisase tsãá a, a i a salefan khama ma dàám-tc'ubi i. I kò bìi xu di tcúúan gáman di tcúúan khama ii, i kò c'eean hěé, naka ts'énèan hěé, naka salefan hěéthěé gaxu di kg'áman koe tcg'oa. ¹⁸ Nqoana zi xg'ae zi khóè ne di zi koes kò guu a cúis xg'ae sa cg'òè, ncěe zi xgàraku zi thòòka zi nqoana zi ka: c'eean ka hěé, naka ts'énèan ka hěé, naka salefan ka hěéthěé e, ncěe kò kg'áma xu koe tcg'oa a. ¹⁹ Bìian di qaria ne kò kg'áman gaan di koe hěé, naka tsáóan gaan di koe hěéthěé hàna khama. Gaan di tsáóa ne kò cg'aoan khama ii, a tcúúan úúa, a i a kò gaan cgoa khóèan thòò-thòo.

²⁰ C'ěe ne khóè ne kò gazi xgàraku zi thòòka zi ka táá cg'òè, igaba ne kò táá gane kúrúà hãa gúúan koe tcóóse, a kò dxáwa tc'ěean dqomàn táá aagu, naka kúrú mááseèa nqárian hěéthěé e, ncěe gautan cgoa kúrúèa a, seleferan hěé, naka tcg'aian hěé, naka nxõán hěé, naka hìian hěéthěé e, ncěe bóò ga hěé tama a, kana kóm ga hěé tama a, kana qòò ga hěé tama a. ²¹ A ne a kò táá tcóóse gane di cg'òokuan koe hěé, naka tsóòan kúrúan koe hěé, naka cg'áran koe hěé, naka gane di ts'àn koe ga hěéthěé e.

10

Moengele ba hěe naka tcgãya-coa sa hěéthěe e

¹ Ra kò nxãaska c'ěem moengelem kaia qarian úúa ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa. Túú-c'õòs kam kò qàbièa, a dòro-qhãò ba tcúúa ba tc'amkg'ai koe úúa. I kòò kg'áía ba cáms khama ma x'áà, i c'õáa ba nquu ba ko ghùì-ghuim hìim kàrua ko qaòm khama ii. ² Tshàua ba koem kò tcgãya-coa sa qgóóa, xgobekg'amsea kò hãa sa. Gam dim nqàrèm kg'áo xòè di bam kò tshàam tc'amkg'ai koe tòóa, a dxàe xòè di ba nqõómkg'ai koe tòóa. ³ Kaisam q'au bam kò tcg'òó, gàman di kg'ae-q'ooan khama xamè ba. Eẽm ko q'au ka zi kò 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi kg'uia ts'oo. ⁴ Eẽ zi ko 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi ts'oo, kar kò góá kg'oana, igabar kò nqarikg'ai koe guuam dòm ba kóm me ko máá: “Tc'àmà-tc'ěekg'ama tòó ẽes gúús 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi mééa hãa sa naka táá góá si guu!” témé.

⁵ Me kò nxãaska moengelem nc'eer kò bóò me tshàa tc'amkg'ai koe hěe naka nqõómkg'ai koe hěéthěe tééa-t'ee ba, kg'áo xòè dim tshàu ba nqarikg'ai koe ghùì. ⁶ A ba a Gaam ẽe chõò tamas kg'òè sa ko kg'òèm cgoa gaise, nc'ee nqarikg'ai hěe naka gaa koe hàna gúúan hěe, naka nqõómkg'ai hěe naka gaa koe hàna gúúan hěe, naka tshàa-dxooan hěe naka gaan koe hàna gúúan hěéthěe kúrúa hãa ba, a ba a máá: “Cúí ão ga gha káa a, ⁷ igaba 7 dim moengelem ko hàà gam dim torompita ba q'aukagu xu cáím xu kas gha nxãaska Nqarim dis tchõàs chómsea hãa sa tcg'oa a kúrúse, ẽem kò ma Gam di xu qãà xu porofiti xu ma xgaa-xgaa sia khama,” témé.

⁸ Me nxãaska dòm nc'eer ko nqarikg'ai koe kóma hãa ba gaicara kg'ui cgoa te a máá: “Qõò naka síí ẽe xgobekg'amseas tcgãya sa, tshàam tc'amkg'ai koe hěe naka nqõómkg'ai koe hěéthěe tééa-t'ee moengelem tshàu q'oo koe sée,” témé.

⁹ Ra kò moengelem koe síí a ra a dtcàrà me, tcgãya-coa sam gha máà te sa, me bìrí te a máá: “Sée si naka tc'õó si. Kg'au si i gha ii ncãà tsi koe, igabas gha kg'ám-q'ooa tsi koe kàre ii, dènean khama ma,” témé. ¹⁰ Ra kò nxãaska gaas tcgãya-coa sa moengelem tshàu q'oo koe sée, a tc'õó si, si kò kg'ám-q'ooa te koe dènean khama ma kàre, igaba ẽer ko tc'õó sia xg'ara ka i kò ncãà-q'ooa te kg'au. ¹¹ Ra kò nxãaska bìríe a máá: “Gaicara méé tsi porofita, kái ne khóè ne ka hěe, naka kái zi qhàò zi ka hěe, naka kái xu tam xu ka hěe, naka kái xu x'aiga xu ka hěéthěe e,” témé.

11

Cám tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara

¹ Ra kò nxãaska qáo-q'ooan ko tc'ãò-tc'ãom hìi ba máàè, dqàbim khama kò ii ba, a bìríe a máá: “T'ee naka síí tempelem Nqarim dim di qáo-q'ooan tc'ãò-tc'ão, naka altara ba hěe, naka gaa koe hãa a ko dqòm ne hěéthěe nxárá. ² Igaba tempelem ka tchàa koe hànam x'áé ba méé tsi guu, táá méé tsi nxãam di qáo-q'ooan tc'ãò-tc'ão guu. Nxãam x'áé ba qhàò zi di ne máàèa hãa ke, zi gha 42 nxoean tcom-tcomsam x'áé-dxoo ba náà. ³ Ra gha Tìri tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara cám tsara qarian máà, tsara gha saka di qgáían hãa a 1,260 cáman porofita.” ⁴ Nc'ee tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara olife di tsara hìi tsara a, a cám tsara lampi téé-q'oo tsara a, nc'ee w'ee nqõóm dim X'aigam Nqarim cookg'ai koe tééa-t'ee tsara. ⁵ A nc'ee c'ee khóèan kò thõò-thõò tsara a kg'oana ne i ko c'eean kg'ám-q'ooa tsara koe tcg'oa, a gatsara di cg'õo-kg'aoan cg'õo. Nc'ee ẽe thõò-thõò tsara a kg'oana khóèan gha ma cg'õoè ga a. ⁶ Qarian tsara úúa, nqarikg'aian tsara gha tc'ěekg'am di i, táá i gha túúan tuu ka, gatsara di porofitan di cáman ka, a tsara a tshàan koe qarian úúa, kabi i tsara gha i c'áoan kúrú di i, a tsara a gha nqõó ba xg'ám w'ee cg'ãèan cgoa, ẽe tsara ga ko ma tc'ee khama ma.

⁷ Eẽ tsara ko Nqarim di kg'uiian tseegukagua xg'ara, kam gha qãáka dim kg'oo-coam nc'ee chõò-q'oo úú tamam h'ém koe ko tcg'oa ba qaru-cgae tsara a, a ba a gha tàà tsara a, a cg'õo tsara a. ⁸ I gha gatsara di tc'áróan kaian x'áé-dxoom di xg'aekuan koe xóé, nc'ee

q'ãasea ba, a Sodomá ii ba kana Egepeto ii ba, ncêe gatsara dim X'aigam *Nqarim* xgàuèa koe. ⁹ Nqoana cáman hêé naka cúim cáim di nqàè-q'ooan hêéthêé ka ne gha khòè ne ncêe qhàò zi koe hêé naka xg'ae zi koe hêé naka tam xu koe hêé, naka nqôó xu koe guua ne hêéthêé, gatsara di tc'áróan kg'ama bóò, a gha xguì tc'àman koe tsara gha xòòè sa, ¹⁰ ne gha èe nqôómkg'ai koe x'ãèa hãa ne tc'amkg'aia tsara koe qãè-tcao, a ne a gha kôè sa kúrú, a aban tsééa mááku, ncêe tsara porofiti tsara kò èe nqôómkg'ai koe x'ãèa hãa ne qóm ba qgóókagua hãa khama.

¹¹ Igaba i kò nqoana cáman hêé naka cúim cáim di nqàè-q'ooan hêéthêé qãá q'oo koe Nqarim koe guua kg'òèan di sònòan tcãa cgae tsara a, tsara kò nqàrèa tsara cgoa tée a téé, i kò kaisa q'áoan tcãa cgae gane èe kòò bóò tsara a ne. ¹² Nxãaska tsara kò c'èem dòm kaisa ba kóm, nqarikg'ai koe guua ba, me ko bìrí tsara a a máá: “Ncêe koe tsao q'ábà qaò,” témé. Tsara túú-c'òòs cgoa nqarikg'ai koe q'ábà qaò, ne kò gatsara di ne cg'òo-kg'ao ne bóò tsara a.

¹³ Gaam x'aèm kam kò nqôó ba kaisase cgùru, me 10 xòèan koe guu a cúim xòèm x'áé-dxoom di ba xùbuse, i 7,000 khama noo khòèan gaam nqôóm di cgùru-q'ooan ka cg'òòè, ne kò c'èe ne kaisas q'áoòs ka tcãàè, a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba dqòm.

¹⁴ Cáim dis cg'ãè sa nqáéa hãa, igaba bóò, nqoana dis cg'ãè sa ko sencgaga hàà.

7 dim torompita ba

¹⁵ Moengelem 7 di ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, xu kò kaisase ko ts'oo xu dòm xu nqarikg'ai koe kómse, a xu a ko máá:

“Nqôómkg'ai di x'aia ne

gatá dim X'aigam *Nqarim* di x'aian kúrú, naka nqòòkaguèa hãam Krestem di hêéthêé e,

Me gha chòò tamase X'aiga ba ii,”

témé. ¹⁶ Xu kò nxãaska 24 xu kaia xu, èe kò Nqarim cookg'ai koe gaxu di ntcòó-q'ooan x'aian di koe ntcòe xu kg'áa xu cgoa qámse, a Nqari ba dqòm, ¹⁷ a máá:

“X'aiga Tsi Nqari Tsi Qari Tsi wèè Tseè,

ncêe hàna Tsi, a kò kg'aiga hàna Tsi,

qãè-tcao xae ko máá Tsi,

kaia qarian Tsari Tsi séèa hãa khama,

a Tsi a tshoa-tshoa a tc'ãà-cookg'aia hãa.

¹⁸ Nqôóm di zi qhàò zia kò xgòà,

igaba i Tsari xgòàn hààraa,

naka èe x'óóa hãa ne xgàra di x'aèan hêéthêé e.

Tsari ne qãà ne, ncêe porofiti ne hêé

naka tcom-tcomsa ne hêé naka wèéa ne

èe ko Tsarim cg'òè ba q'áo ne hêéthêé

Tsi gha qãèan cgoa suruta,

cg'aréan ga hêé naka kaian ga hêéthêé e.

A Tsi a gha èe ko nqôó ba cg'òo ne hàà cg'òo,”

ta xu méé.

¹⁹ Me kò nxãaska Nqarim dim tempelem nqarikg'ai koe hàna ba xgobekg'amse, me kò Gam dis qáé-xg'aes dim káá ba bóòse Gam dim tempelem q'oo koe, i kò túú-tebean kúrúse, naka ts'oo-q'ooan hêé, kg'ui-q'ooan gaan di hêé, nqôóm di cgùruan hêé naka kias tsòà sa hêéthêé e.

Cg'ao-dxoo ba hêé naka cáim kg'oo-coa tsara cg'òo ko tsara hêéthêé e (12–13)

12

Khòè sa hêé naka kái tcúú a kaian cg'aom ncòà ba hêéthêé e

¹ Kaia, *a are-aresas* x'ái sa kò nqarikg'ai koe bóòse, ncêe khòès kò cáms khama ii qgáian hana sa, me kò nxoe ba nqàrèa sa ka nqãaka hana, si kò x'aian dis cábas 12 tconòan úúa sa tcúúa sa koe hana. ² Ncãa nes kò úúa, a ábà qàe koe hãa, a ábàn di thòòan úúa, khamas kòo kg'ae. ³ Si kò c'èes x'ái sa gaicara nqarikg'ai koe bóòse, ka bóò, ncòam cg'ao-dxoom kaia 7 tcúúan hêe naka 10 nxãan hêéthêe úúa ba hana, a kò 7 cábàn x'aian di tcúúa ba koe úúa. ⁴ Tsáóa ba kò ngoana zi xg'ae zi nqarikg'ai di tconòan di zi koe guu a cúí sa xgàia tcg'òó, a nqõómkg'ai koe tcheèagu. Kam kò nxãaska cg'ao-dxoo ba khòès êe ábà kg'oanas cookg'ai koe téé, nxãasegam gha gas dim cóá ba ãem ko ábàe kaga tóm ka. ⁵ Si kò kg'áom cóá ba ábà, ncêe ko hàà nqõóm di zi qhàò zi wèé zi qano dxòm cgoa tc'ãà-cookg'ai ba. Igabam kò gas dim cóá ba ntcàuè, a ba a Nqarim koe úuè, Gam dis ntcõó-q'òos x'aian dis koe. ⁶ Si kò khòè sa bèe a qãáka qgóéa síí, Nqarim x'ãè-q'ooan kg'ónòa máá sia hãa koe, ncêe gaa koes gha hãa, a 1,260 cáman xáròe koe.

Mikaele ba ko cg'ao-dxoom cgoa x'ãàku

⁷ Si ncòo sa nqarikg'ai koe tãe. Mikaele ba hêe naka gam di xu moengele xu hêéthêe kò cg'ao-dxoom cgoa x'ãàku. Me kò cg'ao-dxoo ba hêe naka gam di xu moengele xu hêéthêe gaxu cgoa x'ãàku. ⁸ Igabam kò cg'ao-dxoo ba tààè, i nxãaska x'ãè-q'ooa ba nqarikg'ai koe kaà. ⁹ Me kò cg'ao-dxoo ba, cg'aom ncêe ncíí, a dxãwa me e ta ko ma tciìe, a satana ii, a wèém nqõóm dim qàe-qaeku-kg'ao ba, nqõómkg'ai koe xaoa guuè, xu kò gam di xu moengele xu gam cgoa ga xaoa guuè.

¹⁰ Ra kò nxãaska kaia dóm ba nqarikg'ai koe kóm, me ko máá:

“Ncêeska i Nqarim di kgoarakuan hààraa,
i Gam di qarian hààraa,
naka Gam di x'aian hêé,
naka qarian Gam dim nqòòkaguèa hãam Krestem di hêéthêe e.
Gatá ka qòese ga ne dim chibi-chibi-kg'ao ba xaoa guuèa khama,
ncêe ko gatá dim Nqarim cookg'ai koe
koaba ba hêe naka ntcúú ba hêéthêe chibi-chibi ne ba.

¹¹ Ghùu-coam di c'áðan cgoa hêe
naka Nqarim di kg'uiian tseegukaguan ka hêéthêe ne tàà mea hãa;
a kò gane dis kg'òè sa táá tòóa mááse,
igabaga ne kò x'óóan kg'ónòsea máána hãa.

¹² Gaa domka méé tu qãè-tcao, oo nqarikg'aiè,
naka gatu èe gaa koe x'ãèa hãa tu hêéthêe e!
Igaba i gha cg'ãè ii gatu ka, oo nqõókg'aiè,
naka tshàa-dxooan hêéthêe e,
dxãwa ba gatu koe xoana hãa,
kaisa xgòàn cgoa khama.

Q'anam hãa gam di x'ãèa ne xòm m sa khama!”
tam méé.

¹³ Eẽm kò cg'ao-dxoo ba bóò, nqõómkg'ai koem xaoa xòóèa sa, kam kò kg'áom cóá ba ábà hãas khòè sa qae. ¹⁴ Igabas kò khòè sa tcgàmà tsara kaia xães di tsara máàè, nxãasegas gha cg'ao ba tsãéa guu, a qãáka síí hãa ka, qgáim kg'ónòas kò máàèam koe, qgáim ncêes kò síí hãa a x'ãè ba xáròe ba, kuri tsara hêé, naka kurim nqáè-q'oo hêéthêe e. ¹⁵ Me kò cg'ao ba khòè sa ko xùrise tshàam di khama noo tshàan kg'áma ba koe guu a tcg'òó, nxãasega i gha xgàia tcg'òó si ka. ¹⁶ Igabam kò nqõó ba khòè sa hùi, a ba a kg'áma ba xgobekg'am, a ãem tshàam ncêem ko cg'ao-dxoo ba kg'áma ba koe guu a tcg'òó ba tóm. ¹⁷ Me cg'ao-dxoo ba khòès koe kaisase xgòá, a ba a kò tcg'oa a síí wèé cóáa sa cgoa ga ncòoan kúru, gane èe ko Nqarim di x'ãèan qgóóa qaria ne, a ko wèé x'ãè ka Jeso ba tseegukagu ne. ¹⁸ Me kò cg'ao-dxoo ba tshàa-dxooan di góman koe téé.

13

Tc'ää dim kg'oo-coa ba

¹ Ra kò kg'oo-coa ba bóò, me tshàam koe guu a ko tcg'oa, 10 nxään hěé, naka 7 tcúúan hěé, naka 10 cábán x'aian di hěéthěé kò nxääa ba koe úúa ba, me kò Nqari ba ko cóè cg'òèan wée tcúúa ba koe úúa. ² Kg'oo-coam ēer kò bóò ba kò q'óèm khama ii, i kò nqàrèa ba bera dian khama ii, i kò kg'áma ba gàman dian khama ii. Me kò cg'ao-dxoo ba gam di qarian hěé naka gam di ntcōó-q'ooan x'aian di hěé naka kaia tsééan di qarian hěéthěé gaam kg'oo-coa ba máà. ³ Si kò gaam kg'oo-coam dis tcúús c'ēe sa cg'āès xg'am sa úúa, x'óóam ga kò hāa sa, igabas kò gaas xg'am sa kaia sa ts'irìà hāa, me kò wèém nqōó ba kaias ares cgoa kg'oo-coa ba xùri. ⁴ Ne kò khòè ne cg'ao-dxoo ba dqom, qaria bam kò kg'oo-coa ba máà khama, a ne a kò gataga kg'oo-coa ba dqom, a ko máà: “Dìina kg'oo-coam khama ii? Dìina gha gam cgoa ncōoan kúru?” témé.

⁵ Kg'oo-coa ba kò kg'áman máàè, dqomsean di kg'uia nem gha kg'ui di i, naka Nqari ba cóèan di hěéthěé e. Me kò qarian máàè, 42 nxoea nem gha gam di tsééan kúru ka. ⁶ Kg'áma bam kò xgobekg'am, a Nqari ba cóè, a cg'òèa ba cóè, a ba a Nqarim x'āèa hāa qgái hěé naka gane ēe nqarikg'ai koe x'āèa hāa ne hěéthěé cóè. ⁷ Qaria nem kò máàè, ēe tcom-tcomsa ne cgoam gha ncōoan kúru di i, a tàa ne e. A ba a kò wèém nqōóm di zi qhàò zi tc'amkg'ai koe hěé, khòè ne koe hěé, naka tam xu koe hěé, naka xg'ae zi koe hěéthěé qarian máàè. ⁸ Ne gha wée ne ēe nqōómkg'ai koe x'āèa hāa ne dqom me, ncēe nqōóm dis tshoa-tshoases koe i kò guu a cg'òèa ne kg'òèan dis tcgāyas koe góàè tama ne, Ghùu-coam ncēe kò cg'òèam dis koe.

⁹ Ncēè khòèm kò tceean úúa hāa ne méém kóm:

¹⁰ Ncēè c'ēm khòèm gha qáèès kò qaase

nem gha qáèè,

a ncēè c'ēm khòèm gha ntcàum cgoa cg'òèès kò qaase

nem gha ntcàum cgoa cg'òèè.

Ncēe sa ko máà, tcom-tcomsa ne khòè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé naka dtcòm, témé.

Cám dim kg'oo-coa ba

¹¹ Ra kò nxāaska c'ēm kg'oo-coa ba bóò, me nqōómkg'ai koe guu a ko tcg'oa. Ghùu-coam di nxään khamam kò ma cáman nxään úúa, a kò cg'ao-dxoom khama ma kg'ui. ¹² A kò tc'ää dim kg'oo-coam di qarian cgoa hàna baa koe wée tsééan gam di ga kúru. A ba a nqōó ba hěé naka nqōómkg'ai koe x'āèa hāa ne hěéthěé kúru ne tc'ää dim kg'oo-coa ba dqom, ncēe gam dis xg'am ncēe x'óóam ga kò hāas xg'ao ts'irì ba. ¹³ Me kaia a are-aresa zi x'ái zi kúru, a ba a khòè ne cookg'ai koe nqarikg'ai koe guu a nqōómkg'ai koe hàà c'ee ba kúru. ¹⁴ Gaa zi x'ái zi cgoam kò nqōómkg'ai koe x'āèa ne khòè ne qàe-qae, x'ái zi ncēm kò tc'ää dim kg'oo-coam cookg'ai koe qarian máàèa hāa, kúru zim gha ka zi. A ba a kò nqōómkg'ai koe x'āèa ne khòè ne birí, kg'oo-coa ba méé ne sere-sere sa kúrúa máà sa, ncēe kò ntcàum cgoa thòò-thòèa igaba kg'òèa ba. ¹⁵ Qaria nem kò máàè, kg'oo-coam dis sere-sere sam gha tc'áán máà, si sònò di i, nxāasegas gha gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa kg'ui ka, a gane ēe gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa dqom tama ne kúru ne cg'òèe ka. ¹⁶ Wée ne khòè nem kò chùì, kg'áo xòè dim tshàum koe kana còoa ne koe ne gha x'ái sa tòò cgaèè ka. (Cg'árén ga hěé naka kaian ga hěé, qguúan ga hěé naka dxàuan ga hěé, kgoarasean ga hěé naka qàan ga hěéthěé e.) ¹⁷ Nxāasega i gha táá cúì khòè ga c'ēs gúu sa x'ámá kana x'ámágu ka, gaas x'ái sa úú tama a, ncēe kò gaam kg'oo-coam di cg'òèè ii sa, kana cg'òèa ba di nxárase-q'oo ii sa.

¹⁸ Ncēs gúu sa ko tc'ēean qaa. A ncēè c'ēm khòèm kò tc'ēega ii ne méém gaam kg'oo-coam dim nxárase-q'oo ba nxára xg'ae. Khòèm dim nxárase-q'oo me e ke, me gam dim nxárase-q'oo ba 666 me e.

Tǎáka zi x'ái zi (14-15)

14

Ghùu-coa ba hěé naka Gam di ne khòè ne hěéthěé e

¹ Ra kò nxāaska bóò, a cookg'aia te koe Ghùu-coa ba bóò Me Siona dim xàbim koe tééa-těe, i kò 144,000 khòèan Gam cgoa hàna, ncěe kò còoa ne koe Gam di cg'òèan hěé naka Gam ka xòòm di cg'òèan hěéthěé góásea ne. ² Ra kò c'ěem ts'oom nqarikg'ai koe guua hãa ba kóm, me tòè ko tshàan khama xam, a kaia kg'ui-q'ooan túúan di khama xam. Ncěer kò kóma hãam dòm ba kò harepa cii-kg'ao ne dim khama xam, ne ko gane di harepan cii. ³ Ne kò x'aian dis ntcōó-q'oos cookg'ai koe hěé naka 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu cookg'ai koe hěé naka kaia xu cookg'ai koe hěéthěé kabam cii ba nxàè. Cúí khòè ga kò cii ba táá xgaa-xgaase, ẽe 144,000 ne cúí ne ne e kò ii, ncěe kò nqōómkg'ai koe guu a x'ámá tcg'òóèa hãa ne. ⁴ Ncěe xua ẽe kò táá khòè zi cgoa xóé xu khòè xu u, q'ano iise xu kò qgóósea hãa khama. Ghùu-coa ba xu kò wèé qgáian ẽem ko qđò koe xùri. Khòè ne xg'aeku koe xu kò x'ámá tcg'òóèa hãa, tc'ǎa di tc'áróan Nqarim di iise naka Ghùu-coam dian hěéthěé e. ⁵ Gane di kg'áman koe i kò cúí tshùu-ntcōa ga táá hòèè, káa chibi ne e kò ii khama.

Nqoana xu moengele xu

⁶ Ra kò nxāaska c'ěem moengele ba bóò, me ko nqarikg'ai nqàè koe ko tsǎéa te, a chòò tama qǎè tchòàn úúa, a ko ẽe nqōómkg'ai koe x'ǎèa hãa ne koe hěé naka *nqōóm di zi qhàò* zi wèé zi koe hěé, naka wèé zi xg'ae zi koe hěé, naka taman koe hěé, naka khòè ne koe hěéthěé nxàe e. ⁷ Kaiam dòm cgoam kò máá: “Nqari ba q'áo naka x'áakagu Me. Gam di xgàrakuan dim x'aè ba hààraa ke, naka dqom Me Gaam ẽe nqarikg'ai hěé naka nqōókkg'ai hěé, naka tshàa-dxooan hěé, naka wèé qgáian tshàan ko tcg'oa hěéthěé kúrúa hãa ba,” témé.

⁸ Me kò c'ěem moengelem cam di ba xùri me, a máá: “Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba, gaam ncěe *nqōóm di zi qhàò* zi wèé zi kúrú zi gōéan kg'áa hãa ba, cg'arán kúrú di i, Nqarim di xgòàn ko óága gōéa ne,” témé.

⁹ Me kò nqoana dim moengele ba xùri tsara a, a kaiam dòm cgoa kg'ui a máá: “Ncěe c'ěem khòèm kò kg'oo-coa ba hěé naka gam dis sere-sere sa hěéthěé ko dqom, a x'ái sa còoa ba koe kana tshàua ba koe úúa nem ¹⁰ gha gaam igaba thěé Nqarim di xgòàn di gōéan kg'áa, ncěe qàbukaguè tama a, a kubis Gam di xgòàn dis koe ntcāaèa a. C'eean cgoa hěé naka salefan hěéthěé cgoam gha tcom-tcomsa xu moengele xu hěé naka Ghùu-coam cookg'ai koe hěéthěé thòò-thòè. ¹¹ I gha gane di thòò-thòèan di ts'énèan chòò tamase qàò, ne sãa di x'aèan úú tama, koaba ba hěé naka ntcúú ba hěéthěé e, gane ẽe ko kg'oo-coa ba hěé naka sere-serea ba hěéthěé dqom ne, naka wèém ẽe cg'òèa ba dis x'ái sa hòèa ne hěéthěé e.”

¹² Ncěe sa ko máá, tcom-tcomsa ne khòè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé, témé - gane ẽe ko Nqarim di x'áèan hěé naka Jesom di dtcòman hěéthěé qgóóa qari ne.

¹³ Ra kò dòm ba kóm me nqarikg'ai koe guua hãa a ko máá: “Ncěe sa góá: Ts'ee-ts'eekg'aièa nea ẽe ko Nqarim koe x'óó ne, ncěem x'aèm koe guu a,” témé. Me Tcom-tcomsam Tc'ěe ba máá: “Eè, *ts'ee-ts'eekg'aièa nea*, sãa ne gha gane di tsééan koe, i gha gane di tsééan xùri ne khama!” témé.

Nqōóm di tcuèè-q'ooa ne

¹⁴ Bòòr kò, a cookg'aia te koe q'úús túú-c'òò sa bóò. Gaas túú-c'òòs koe kò ntcōe ba kò Khòèm dim Cóám khama ii, a gautan dis cábás x'aian di sa tcúúa ba koe úúa, a ba a kò q'ǎe cgoa dim xgàom ts'èè ba tshàua ba koe úúa. ¹⁵ Me kò c'ěem moengele ba tempelem koe guu a tcg'oa, a kaiam dòm cgoa gaam ẽe kò túú-c'òòs koe ntcōe ba q'au, a ko máá: “Tsarim xgàò ba tcāa naka gaam cgoa tcuù, tcuàn dim x'aè ba hààraa hãa, nqōómkg'ai dian ncěe

tcuùè ko ne kaisase x'áéa hãa ke,” témé. ¹⁶ Me kò nxãaska gaam ãe túú-c'òòs koe ntcõe ba xgàò ba nqõómkg'ai koe nqáékagu, me nqõó ba tcuùè.

¹⁷ Me kò c'èem moengele ba tempelem nqarikg'ai dim koe guu a tcg'oa. Gaam igabam kò q'ãe cgoa dim xgàom ts'èè ba qgóóa.

¹⁸ Me kò c'èem moengele ba altaram koe guu a tcg'oa, moengelem ncõe c'eean koe qarian úúa ba, me kò gaam ãe kò ts'èem xgàò ba qgóóa ba kaïam dòm cgoa tcii, a máá: “Tsarim xgàò ba tcãà naka nqõóm di kg'oman di tc'áróan tcuù cgoa me, gaan di tc'áróa ne x'áéa hãa ke,” témé. ¹⁹ Me kò moengele ba nxãaska gam dim xgàò ba nqõómkg'ai koe nqáékagu, a ba a nqõómkg'ai di kg'oman tcuù, a gõéan ko kúrúès qgáìs ncõe Nqarim di xgòàn di iis koe xaoa tcãà a. ²⁰ I kò kg'oman x'áé-dxoom ka tchàa koe náà tòmmè, gõéan ko kúrúès qgáìs koe, i c'áòan gaas qgáìs koe guu a tòè, a càùse, a bì di tòm kgòrean ko téé khama noose síí, 300 kilomitar di qáò-q'ooan khama noose.

15

7 xu moengele xu di zi cg'ãè zi chòò di zi

¹ Ra kò nxãaska c'èes kaïas are-aresas x'ái sa nqarikg'ai koe bóò: moengele xu 7 xu ncõe kò 7 cg'ãèan úúa xu - ncõe chòò di i, gaan koe i kò Nqarim di xgòàn chòò khama.

² Ra kò c'èes gúù sa bóò, tshàam ts'óó-c'òán khama ii ba, me c'eean cgoa tcg'omesea. A ra a kò gataga gane ãe kò kg'oo-coa ba tàà hãa ne hěéthěé bóò, *kg'oo-coam* ncõe kò sere-sere sa kúrúá máàèa hãa, i kò cg'òèa ba nxárase-q'oom ka x'áíèa ba. Tshàam qàe koe ne kò téé-těe, Nqarim máà nea hãa zi harepa zi qgóóa hãase. ³ Ne kò Moshem dim cii ba nxáè, Nqarim òm qàa ba, naka Ghùu-coam dim cii ba hěéthěé e, a ko máá:

“Tsari tsééa nea kaia, a are-aresa a.

Oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè, Qari Tsi wèè Tseè!

Tsari dàòà nea tchàno a tseegu u,

oo, X'aiga Tsi *nqõóm di zi* qhàò zi di Tseè!

⁴ Dìina gha táá q'áò Tsi,

oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè,

a cg'òèa Tsi táá x'áàkagu?

Tsáá Tsia cúisega tcom-tcomsa Tsi i.

Nqõóm di zi qhàò zi wèè zia gha hàà

a Tsáá cookg'ai koe dqom khama,

tchàno tsééan Tsaria x'áísea hãa khama,”

témé.

⁵ Ncões gúùs qáá q'oo koer kò nqarikg'ai koe tempele ba bóò, xhàro-dxoom ncõe Nqarim ko khòè ne cgoa kg'uim koe, me nqáè koe hànám qgáì ba xgobekg'amsea. ⁶ Xu kò gaxu moengele xu 7 xu gaa koe guu a 7 cg'ãèan cgoa tempelem koe tcg'oa. Q'úú qgáìan tcàako xu kò hana, a kò gautan di bànean dxùua xu koe qáéa. ⁷ Me kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka c'èe ba nxãaska 7 xu moengele xu gautan di zi gàba zi 7 zi máà, chòò tamase ko kg'òem Nqarim di xgòàn ka kò cg'òèa hãa zi. ⁸ Me kò tempele ba Nqarim di x'áàn hěé naka Gam di qarian hěéthěé koe guua ts'énèan ka cg'òè-cg'oeè. I kò cúí khòè ga tempelem koe tcãà tama, i nxãakg'aiga qòò a síí 7 cg'ãèan moengele xu 7 xu di chòòkaguè.

7 zi gàba zi Nqarim di xgòàn di zi (16)

16

¹ Ra kò nxãaska kaïam dòm tempelem koe guua hãa ba kóm, me ko moengele xu 7 xu bìrí a ko máá: “Qòò xao naka nqõómkg'ai koe síí Nqarim di xgòàn di zi gàba zi 7 zi ntcãàgu,” témé.

² Me kò tc'ää dim moengele ba qõò a síí gam dis gàbas dian nqõómkg'ai koe ntcãagu, zi kò cg'ää a thòò zi chibi zi khòè ne koe tcg'oa, ãe kò kg'oo-coam dis x'ái sa úúa ne hěé naka gam dis sere-sere sa kòò dqòmà máá ne hěéthěé e.

³ Me kò cãm dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcãagu tshàa-dxooan koe, i tshàan kabise a x'óóam khòèm di c'áòan khama ii, i kò tshàan q'oo koe hàna kg'õèa gúúan wée ga x'óó.

⁴ Me kò ngoana dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcãagu tshàa xu koe hěé, naka wée qgálan tshàan ko tcg'oa koe hěéthěé e, i kò kabise a c'áòan kúrú. ⁵ Ra kò tshàan dim moengele ba kóm, me ko máá:

“Tchàno Tsi i,
Tsáá ncěe hàna
a kò kg'aiga hàna Tsi,
ncěe tcom-tcomsa Tsi,
xgàrakuan ncěe koe Tsi tchàno Tsi i.

⁶ Tcom-tcomsa ne hěé naka porofiti xu hěéthěé

di c'áòà ne ne kò ntcãàgua,
Tsi kò c'áòan máà ne ne kg'áà,

ãe ne kòò ma qaa khama

gane di zi tsée zi cgoa,”

tam méé. ⁷ Ra kò altara ba kóm, me ko xoa a ko máá:

“Eè, X'aiga Tsi Nqari Tsi qari Tsi wée Tseè,

Tsari xgàrakua ne tseegu a tchàno o,”

témé.

⁸ Me kò 4 dim moengele ba gam dis gàbas dian cáms koe ntcãagu, si kò qarian máàè, khòèa nes gha c'eean cgoa dào di i. ⁹ Ne kò khòè ne cáms di kùruan kaia ka dàoè, a kò Nqarim di cg'õèan cóè, Gaam ãe ncěe zi cg'ää zi di qarian kò úúa hãa ba, a ne a kò táa chibi bóòse a kabise a Nqari ba dqòm.

¹⁰ Me kò 5 dim moengele ba gam dis gàbas dian kg'oo-coam dis ntcõó-q'oos x'aian dis koe ntcãagu, i kò gam di x'aian ntcúú-ntcuuè. Ne kò khòè ne thòòan ka káán tam, ¹¹ a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba gane di thòòan hěé naka chibian hěéthěé domka cóè. A kò táa ãe ne kúrú hãa zi gúú zi koe chibi bóòse.

¹² Me kò 6 dim moengele ba gam dis gàbas dian Eferatese dim tshàam kaia koe ntcãagu, i gaam tshàam di tshàan kaà, nxãasegam gha dàòm cáms ko tcg'oam xòèm di xu x'aiga xu di ba kg'ónòè ka. ¹³ Ra kò ngoana cg'ää tc'ëean bóò, ncěe ko cg'ao-dxoo ba hěé, naka kg'oo-coa ba hěé, naka porofitim tshúú-ntcõa ba hěéthěé xu kg'ám q'oo koe tcg'oa a, i dqòean khama ii. ¹⁴ Tc'ëean ncěe kò dxãwan di i, a kò *are-aresa* zi x'ái zi kúrú, a kò wèém nqõóm di xu x'aiga xu koe síí, nxãasega i gha síí ncõos koe xg'ae-xg'ae xu ka, Nqarim Qarim wèém dim cárm kaia ka.

¹⁵ (*Nqari ba ko máá*: “Bóò, ts'ää-kg'aom khamar ko ma hàà. Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa ãe kókò a qgáia ba qgóóa kg'ónòà ba, táám gha nxãasega qg'aè-cgaease qõòate ka, a ba a khòè ne xg'aeku koe táá sau-cgaease hãa ka,” témé.)

¹⁶ Ncěe tc'ëea nea kò x'aiga xu xg'ae-xg'ae, qgáim ãe ko Hebera dis kg'uis ka Hare-Magetone ta ko ma tcièm koe.

¹⁷ Me kò 7 dim moengele ba gam dis gàbas dian tc'áán q'oo koe ntcãagu, me kò kaia dóm ba tempelem koe guu a tcg'oa, x'aian dis ntcõó-q'oos koe a máá: “Xg'araa ia,” témé.

¹⁸ I nxãaska túú-teben hěé naka ts'oo-q'ooan hěé naka túúan di kg'ui-q'ooan hěé naka nqõóm di cgùruan hěéthěé kúrúse. Ncěes cgùru sa kò kaisase kaia, si qanega gatà iis gúú sa kúrúse tama, khòèan nqõómkg'ai koe tshoa-tshoa a hãa koe ga guu a. ¹⁹ Me kò x'áé-dxoom kaia ba ngoana q'oro q'aa-q'aaè, i kò *nqõóm di zi qhàò* zi di x'áé-dxooan cg'áé. Me kò Nqari ba kaia Babilone ba tc'ëe-tc'ëese, a ba a gõéan dis kubis Gam di xgòan kaia di sa máà me. ²⁰ I kò tshàam ka nxama-nxamaèa nqõó-coan wèéan ga gari a kaà, i kò cúí

xàbì ga táá hòòse. ²¹ I kò kaia tsōàn nqarìkg'ai koe guu a khòè ne koe tcheè, 50 qóm-q'oo khama noo qóman kò úúa a. Ne kò khòè ne ncēes gúús cg'āès tsōàn dis domka Nqari ba cóè, ncēes cg'āè sa kò kaisase tshúù si i khama.

Babilonem di cg'áé-q'ooan hěé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hěé, tshúù-ntcōa di xu porofita xu hěé, naka dxāwa ba hěéthěé e (17-20:10)

17

Cg'árà-kq'ao sa hěé naka kg'oo-coa ba hěéthěé e

¹ Kam kò nxāaska 7 zi gàba zi qgóóa xu moengele xu 7 xu ka c'ěe ba hàà cgae te, a hàà bìrí te a máá: “Hàà nakar hàà kias cg'árà-kq'aos di xgàrasean x'ái tsi, ncēe kái tshàan tc'amkg'ai koe ntcōe sa! ² Ncēe x'aiga xu nqōómkg'ai di xu gas cgoa cg'áràn kúrúa hāa sa, ne kò nqōóm di ne x'āè-kq'ao ne gas di cg'áràn di gōéan nqàre sa,” témé.

³ Kam kò nxāaska tc'ēm koe sée te, a qāáka úú te. Ra kò khòè sa bóò si ncoàm kg'oo-coam tc'amkg'ai koe ntcōe, ncēe gam koe i kò Nqari ba ko cóè cg'ōèan cg'oèa hāa ba, me 7 tcúúan úúa naka 10 nxāàn hěéthěé e. ⁴ Si kò khòè sa tsāáse ncoàse hāna, a kòo gautan ka hěé, naka t'òè zi nxōá zi ka hěé, naka tcaàko nxōàn cgoa kúrúèa qg'amàn ka hěéthěé x'áà. Tshàua sa koes kò gautan dis kubi sa qgóóa, si cg'āè zi gúù zi hěé naka gas di cg'áràn di cg'urian hěéthěé ka cg'oèa hāa. ⁵ Gas di cōoan koe i kò chómseas gúù sa ko nxàe cg'ōèan góásea:

“KAIAS BABILONE SA,
CG'ÁRÀ-KG'AO ZI KA XŌŌ SA
NAKA CG'ĀÈ ZI NQŌÓMKG'AI DI ZI HĚÉTHĚÉ DI SA,”

ta ma góásea a. ⁶ Ra kò khòè sa bóò, si tcom-tcomsa ne di c'áðan ka nqàrea hāa, gane ēe Jesom di ne nxàea tseegukagu-kq'ao ne di c'áða ne.

Eēr ko bóò si kar kò kaisase are. ⁷ Igabam kò moengele ba bìrí te a ko máá: “Dúús domka tsia area? Ncēes khòès di zi gúù zi chómsea zir gha bìrí tsi, naka ēes qábì hāam kg'oo-coam 7 tcúúan hěé naka 10 nxāàn hěéthěé úúam di zi hěéthěé e. ⁸ Kg'oo-coam ēe tsi ko bóò ba kò hànaa, igabam ncēeska káà me e, a ba a gha hàà chōò-q'oo úú tamam hāém q'oo koe guu a qàò, a gha tcg'oa a sí kaàkaguè. Nqōómkg'ai di ne x'āè-kq'ao ne, ncēe gane di cg'ōèan nqōóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'ōèan dis tcgāyas q'oo koe góáè tama ne gha are, gaam kg'oo-coa ba ne ko bóò ne. Hànam kò hāa, igabam ncēeska káà me e, a gha gaicara hàà khama.

⁹ “Ncēes gúù sa tsi kò kóma q'āa kg'oana ne i ko tc'ēan qaase. 7 xu tcúú xua 7 xu xàbì xu u, ncēes ko khòè sa gaxu koe ntcōe xu. ¹⁰ Gataga xu 7 xu tcúú xu 7 xu x'aiga xu u. 5 xua kò cg'áé, me c'ěe ba qanega x'aiga me e, me c'ěe ba qanega hàà tama - hààm kò nem gha hàà cg'orò x'aè-coan cúí ga hāa. ¹¹ Kg'oo-coam ncēe kò hànaa ba, a ncēeska káà ii ba, nxāa ba 8 di me e, igabam 7 xu ka c'ěe me e, a ba a gha sí cg'ōèe.

¹² “I nxāaska 10 nxāàn ēe tsi kò bóò o, nxāan 10 xu x'aiga xu u, ncēe qanega x'aian máàè ta ga hāa xu, igaba xu gha hàà cúím aoara ba gaam kg'oo-coam cgoa x'aiga xu gha ii di qarian hòò. ¹³ Ncēe xua cúís tc'ēe sa úúa, a ko gaxu di qarian hěé naka gaxu di tsééan di qarian hěéthěé kg'oo-coa ba máà. ¹⁴ Ncōoan xu gha Ghùu-coam cgoa kúrú, Me gha Ghùu-coa ba tàà xu, x'aiga xu dim X'aiga Me e, a kaia xu x'aiga xu dim kaia X'aiga Me e khama. Ne gha Gam cgoa hàna ne ēe tciièa, a nxará tcg'òòèa, a tcom-tcomsa ne ne e,” tam moengele ba méé.

¹⁵ A ba a bìrí te a máá: “Tshàan ēe tsi kò bóò, ēe cg'árà-kq'aos gaan koe ntcōóa-ntcōe e, nxāa nea kái ne khòè ne hěé, naka xg'ae zi hěé, naka nqōóan di zi qhàò zi hěé, naka tam xu hěéthěé e. ¹⁶ Nxāa xu 10 xu ēe tsi ko bóò xu hěé naka kg'oo-coa ba hěéthěéa gha cg'árà-kq'ao sa hòre. Cg'āa-cg'anasekagu si i gha, a qg'aè-cgaekagu si, a gha cgāaa sa kg'oo, a

c'eean cgoa dàò si. ¹⁷ Nqari ba tcáóa xu koe tcãà ana hãa khama, Gam ko tc'ëe sa xu gha kúrú, a gha cúí tc'ëe ka, a gaxu di x'aian di qarian kg'oo-coa ba máà, i gha nxãakg'aiga síí Nqarim di kg'uian tseegukaguè ka. ¹⁸ Khóès ëe tsi ko bóò sa kaiaam x'áé-dxoo me e, ncëe nqõómkg'ai di xu x'aiga xu koe qarian úúa ba.”

18

Babilonem di cg'áé-q'ooa ne

¹ Ncëe zi guù zi qãá q'oo koer kò c'ëem moengele ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa, kaia qarian úúa ba, me kò nqõò ba gam di x'ààn ka x'áà-x'aaè. ² Kaiaam dòmm cgoam kò kg'ui a ko máá:

“Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba!

Dxãwan x'ãèa hãa qgála nem kúrú,
naka wèé zi tc'ëe zi cg'ãè zi di x'ãè-q'ooan hëéthëé e,
x'ãè-q'ooan wèés tsarás kg'ooè tamás di hëé,
naka x'ãè-q'ooan wèém kg'oo-coam kg'ooè tama,
a hòrèam di hëéthëé e.

³ Nqõóm di zi qhàò zi wèé zia

gas di cg'áràn di xgòà gòéan kg'áà hãa,
xu nqõómkg'ai di xu x'aiga xu gas cgoa cg'áràn kúrú,
xu nqõómkg'ai di xu x'ámágu-kg'ao xu qguà hãa,
gas di xau-q'ooan kaia ka,”
témé.

⁴ Ra kò nxãaska c'ëem dòmm ba nqarikg'ai koe guu a kóm, me ko máá:

“Tiri tu khóè tuè, tcg'oaragu si,
gas di chìbian koe tu gha táá tcãà ka,
naka tua gha nxãasega táá gas di xgàràèan koe tcãà.

⁵ Gas di chìbia nea dtcõoa qaòkaguèa khama,
a nqarikg'aian koe ga síía,
Me Nqari ba gas di cg'ãè cauan tc'ëe-tc'ëesea hãa.

⁶ Kàbise naka máà si,
ëes ko ma gasa máà tua khamaga ma,
naka càmm q'oro suruta si gas di tsééan koe.
Càmm q'oro cg'oè-cg'oea máà si,
kubis ëes kò cg'oè-cg'oeas koe.

⁷ Eës kò ma x'áàkaguse a kàrean máàsea hãa
khama noose xgàra si
naka thõòan máà si.
Tcáóa sa koes ko máá:
'X'aigas dxàe sa ntcõe,
dxàe-ntcõar tama ra a,
cuiskagar thõò-tcaoa hãase kg'aea tite,'
témé khama.

⁸ Gaa domka i gha gas di cg'ãèan cúím càmm ka hàà:
tcìlan hëé naka tshúù-tcaoan hëé, naka xàbàn hëéthëé e.
Si gha c'eean cgoa dàòè,
X'aigam Nqari ba qarian úúa,
ncëe ko xgàra si ba khama,”
tam méé.

⁹ Eë xu ko nqõóm di xu x'aiga xu, ncëe kò gas cgoa cg'áràn kúrú, a kòo nqõómkg'ai di kàrean gas cgoa tc'óò xu, dàò-q'ooa sa di ts'énèan bóò ka xu gha kg'ae, a xu a gha thõòkase kg'ae cgae si. ¹⁰ Nqùù ka xu gha téé, gas di thõòan di q'àòan domka, a xu a gha máá:

“Haò, cg'ǎè i gha ii!
 Cg'ǎè i gha ii, haò, kaïam x'ǎé-dxoo ba!
 Haò, Babilone ba, qarian ðim x'ǎé-dxoo ba!
 Cúim aoaram q'oo koe i tsari xgàrakuan hààraa!”
 témé.

Q'úúm bìim ðim qábì-kq'ao ba

¹¹ Xu gha nqǒómkg'ai ði xu x'ámágu-kq'ao xu kg'ae, a thǒókase kg'ae cgae si, cúí khóè ga gaxu ði gúùan gaicara x'ámá hǎa tite khama: ¹² gauta ði gúùan hǎé, naka selefera dian hǎé, naka t'òè nxǒán hǎé, naka tcǎàko nxǒán hǎé, naka q'úú qgáían hǎé, naka tsǎáse ncoà qgáían hǎé, naka tcǎàko qgáían hǎé, naka ncoà qgáían hǎé, naka wèè hìi-qhàòan qǎè hm̀m̀-
 xg'ǎò hǎé, naka tcgoà ði nxǎan cgoa kúrúèa zi gúù-qhàò zi wèè zi hǎé, naka kaisa marian ko tc'òà hìian cgoa kúrúèa zi gúù-qhàò zi wèè zi hǎé, naka tcg'aian hǎé, naka qanoan hǎé, naka tc'úúan úúa nxǒán hǎé, ¹³ naka kinamone hǎé, naka tsóòberean hǎé, naka qǎè hm̀m̀-
 xg'ǎò gúùan tcgáùse ði hǎé, naka tshǎán hǎé, naka qǎè hm̀m̀-
 xg'ǎò gúùan hǎé, naka gǒéan hǎé, naka nxúlan hǎé, naka péréan hǎé, naka xháràèa péréan hǎé, naka ghòèan hǎé, naka ghùuan hǎé, naka bìian hǎé, naka kara zi hǎé, naka qǎan hǎé, naka khóèan ði kg'òèan hǎéthǎé e. ¹⁴ Ncēeta ne gha méé: “Wèè cgùrian ncēe sari tcáóan kò xgónèa hǎa ne tcg'oa cgae sia. Wèè qguùan hǎé naka gúù zi wèè zi t'òè-t'òe si ko zi hǎéthǎéa kaàraa hǎa, a cuiskaga gaicara hòèè tite,” témé. ¹⁵ X'ámágu-kq'ao xu ncēe kò ncēe zi gúù zi x'ámágu xu, a kò gaas koe qguù xu, nxǎa xua gha gas ði thǒòan ði q'áòan domka nqúù ka téé, a gha kg'ae, a kaisase thǒókase kg'ae cgae si, ¹⁶ a máá:

“Haò, cg'ǎè i gha ii!
 Cg'ǎè i gha ii, haò, kaïam x'ǎé-dxoom
 ncēe q'úús qgáí sa hǎnas khóès khama ii ba,
 tsǎáse ncoàse hana sa,
 a ko gautan ka hǎé, naka t'òè nxǒán ka hǎé
 naka tcǎàko nxǒán ka hǎéthǎé tcǎa sa!”
¹⁷ Cúim aoaram ka
 i ncǎa wèè x'aian ncēe ga cg'ǎa-cg'anasekaguè!”
 témé.

Me gha wèém chùì-kq'aom skepean ði ba hǎé naka q'ábà-kq'ao ba hǎé naka skepean ko qǒòkagu xu hǎé naka wèè xu ēe ko tshàan q'oo koe x'ámágu xu hǎéthǎé nqúù ka téé. ¹⁸ A gha ēe xu kòò dàò-q'ooa sa ði ts'énèan bóò ne q'aua tcg'òó, a xu a gha máá: “Ndakam x'ǎé-dxoo ba kò ncēem x'ǎé-dxoom kaïam khama ii?” témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúa xu koe tsharàn tcheè, ēe xu ko kg'ae, a ko thǒókase kg'ae ka, a ko q'au a ko máá:

“Haò, cg'ǎè i gha ii,
 cg'ǎè i gha ii, haò kaïam x'ǎé-dxoo ba.
 Wèè ne ēe skepe zi tshàan q'oo koe úúa ne gam koe qguù,
 gam ði qguùan ka!
 Cúim aoaram kam cg'ǎa-cg'anasekaguèa,”
 ta xu méé.

²⁰ Qǎè-tcaoa tu nqǎé si, oo nqarikg'aiè,
 oo tcom-tcomsa tuè,
 naka x'ǎé úú-kq'ao xao hǎé naka porofiti xao hǎéthǎé e,
 Nqari ba gatu domka xgàrakuan máa sia ke!

²¹ Me kò nxǎaska c'ēm moengelem qari ba kaïam nxǒá-dxoom khama noom nxǒá ba ghùì, a ba a tshàam q'oo koe xàbù tcǎa me, a máá:

“Gatagam gha ma Babilonem,
 kaïam x'ǎé-dxoo ba ma qarika xàbù tcǎàè,
 a ba a gha gaia táá hòèè.

²² Ciian harepa ciì-kq'ao ne ði hǎé

naka nxàè-k'ao ne di hěé,
 naka fulutu cii-k'ao ne di hěé
 naka torompita cii-k'ao ne di hěéthěéa
 cuiskaga gaicara sáá koe kómsea hãa tite;
 i cúí xom-k'aoan
 ncěe xommè ko zi gùù zi di ga
 cuiskaga gaicara sáá koe hòòsea hãa tite;
 i cuiskaga sáá koe
 gáí cgoa dis nxõás di gáí-q'ooan kómsea hãa tite.
²³ Cuiskaga i lampian di x'áàn
 gaicara sáá koe x'áà hãa tite.
 Séè-k'ao ba hěé naka séèè kos khóè sa hěéthěé khara
 di kg'ui-q'ooa ne
 cuiskaga sáá koe gaicara kómsea hãa tite.
 Sáá koe ko x'ámágu ne khóè nea kò dqòmse khama
 nqõómkg'ai di ne kaia ne khóè ne e sa,
 zi kò nqõóm di zi qhàò zi wèé zi
 sari tsòòan cg'ãè ka hòàkaguè,
²⁴ i kò gas koe porofiti xu hěé
 naka tcom-tcomsa ne hěé,
 naka wèé ne èe nqõómkg'ai koe cg'õòèa ne di c'áòan hěéthěé hòòse,”
 témé.

19

Kái ne khóè ne ko nqarikg'ai koe Nqari ba dqòm

¹ Ncěe zi gùù zi qãá q'oo koer kò khóè ne kái ne dis xg'aes di kg'ui-q'ooan khama xamòs
 nxobo sa nqarikg'ai koe kóm, ne ko máá:

“Haleluya!

Kgoarakuan hěé
 naka x'áà ba hěé
 naka qarian hěéthěéa
 gatá dim Nqarim di i.

² Gam di xgàrakua ne tseegu a tchàno o khama.

Kaias cg'árà-k'ao sam xgàra hãa,
 ncěe kò nqõó ba gas di cg'áràn ka cg'ãè-cg'ãe sa.

Gam di qãàn di c'áòà nem kabia máá sia hãa,”

témé. ³ Ne kò gaicara q'au a máá:

“Haleluya!

Gas koe guua hãa ts'énèa ne ko chõò tamase qaò,”
 témé.

⁴ Kaia xu 24 xu hěé naka kg'oo-coa xu kg'õèa hãa xu 4 xu hěéthěéa kò cg'áé, a Nqari ba
 dqòm, ncěe kò x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõe ba. A xu a kò máá:

“Haleluya! Amen”

témé.

Ghùu-coam dis séè sa

⁵ Me kò nxãaska x'aian dis ntcõó-q'oos koe dòm ba guu, a ko máá:

“Gatá dim Nqari ba dqòm,

gatu wèé tu tséé-k'ao tu Gam di tu,

gatu èe ko q'áò Me tu,

cg'áréa tu ga hěé naka kaia tu ga hěéthěé e,”

témé.

⁶ Ra kò nxãaska khòe ne kái ne dis xg'aes khama xam̀ kg'ui-q'ooan kóm, si tòèko tshàan di ts'oo-q'ooan khama xam̀, naka kg'ui-q'ooan kaisa túúan di hěéthěé e, ne ko q'au a ko máá:

“Haleluya!

X'aigam gatá dim Nqarim

ncēe Qarim wèé ba tc'ãa-cookg'aia.

⁷ Hàà naka ta qãè-tcao, naka x'áàn máà Me!

Ghùu-coam dis sèé sa hààraa ke,
si Gam dis khòe sa kg'ónòsea hãa.

⁸ Thamka qgáian q'úús kò máàè,
x'áàko, a q'ano o, hãas gha ka,”

ta ne méé. (Q'úú qgáia ne kò tchàno zi tséé zi i, tcom-tcomsa ne di zi khama.)

⁹ Me kò nxãaska moengele ba bìrí te a máá: “Ts'ee-ts'ee kg'aièa nea gane ēe séèkuan dis tc'òos dqòà dis Ghùu-coam dis koe tciìe ne!” ta ma góá,” témé. A ba a càù a máá: “Ncēe nea tseegu di kg'uiian Nqarim di i,” témé.

¹⁰ Ncēes gúús kar kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, a ra a dqòm me. Igabam kò bìrí te a máá: “Táá ēeta hěé guu! Tsáá cgoa gar qãà ra a, naka tsáá qōe ga ne cgoa ga hěéthěé e, ncēe ko wèé x'aè ka Jesom ka nxàea tseegukagu ne, ke Nqari ba dqòm! Jesom di nxàea tseegukagua nea Tc'ēm ka kúrúèa, porofitam gha sa ke,” témé.

Q'úúm bìim dim qábì-kg'ao ba

¹¹ Ra kò nqarìkg'aian bóò i xgobekg'amsea, kar kò q'úúm bì ba bóò, Me kò gam dim qábì-kg'ao ba Tcom-tcomsa a Tseegu ii ba ta ko ma tciìe. A ba a kòo gataga tchànoan cgoa gúú zi bóò a ncòoan kúrú. ¹² Gam di tcgáia nea kò karukos c'ees khama ii, i Gam di tcúúan koe kái cábàn x'aian di hàna. Gam koe góáseas cg'òè sam kò úúa, ncēe ko cúí khòe kaga c'úuèa hãa, igaba Gam cúím ka q'ãaèa hãa sa. ¹³ Qáòm qgái bam kò hàna, c'áòan koe kò tcãàèa ba, i Gam di cg'òèan Nqarim dim kg'ui me e. ¹⁴ Ne kò nqarìkg'ai di ne ncòo-kg'ao ne xùri Me, a q'úú xu bì xu qábì hãa, a thamka qgáian hàna, q'úú a q'ano o. ¹⁵ Kg'ám-q'ooa ba koem kò ts'èem xgào-dxoo ba tcg'oa, gaam cgoam gha *nqōóm dī zi qhàò zi thōò-thōò* ba, a ba a gha qano dim dxòm cgoa tc'ãa-cookg'ai ne, a ba a gha gōéan ko kúrúes qgái sa Nqarim Qarim wèém di kaia xgòàn domka náà tòòm-tom. ¹⁶ Gam dim qgáim koe hěé naka cùbia ba koe hěéthěés kò ncēes cg'òè sa góásea:

“X'AIGA XU DIM X'AIGA BA,
NAKA KAIA XU X'AIGA XU
DIM KAIAM X'AIGA BA,”

ta ma góásea hãa.

¹⁷ Ra kò nxãaska moengele ba bóò, me cáns koe téé-tēe, a ba a kò nqarìkg'ai nqàè koe ko tsãéa te zi tsarà zi kaiaim dòm cgoa tciì, a ko máá: “Hàà, naka ta kaisa dqòà dis tc'òos Nqarim di sa xg'aea máá, ¹⁸ naka hàà cgàan x'aiga xu di kg'oo, cgàan tc'ãa-cookg'ai xu di hěé, naka cgàan qariga xu khòe xu di hěé, cgàan bìian di hěé, naka bì qábì-kg'ao xu di hěé, naka wèé khòèan di cgàan hěé: ēe kgoarasea ne hěé naka qãà ne hěé, cg'áréan ga hěé naka kaian ga hěéthěé di i,” tam méé.

¹⁹ Ra kò nxãaska kg'oo-coa ba hěé naka x'aiga xu nqōóan di xu hěéthěé bóò, naka gaxu di ncòo-kg'aon hěéthěé e, xu ncòo sa xg'aea máána hãa, bìim dim Qábì-kg'aom cgoa naka Gam di xu ncòo-kg'ao xu cgoa hěéthěé e. ²⁰ Igabam kò kg'oo-coa ba qgóòe a qáé-nquuan koe tcãàè, naka tshùù-ntcōam porofiti ba hěéthěé e, ncēe kò gaam cookg'ai koe *are-aresa* zi x'ái zi kúrú ba. (Ncēe zi x'ái zi cgoam kò gane ēe ko kg'oo-coam dis x'ái sa úúa hãa, a kò gam dis sere-sere sa dqòm ne qàe-qae.) Gatsara càmm tsara kò kg'òèa hãase xaoa tcãàè, salefan di c'eean karuko dim tèbem q'oo koe. ²¹ Xu kò ēe qàua hãa xu cg'òè, bì ba qábìam kg'ám koe tcg'oara hãam xgào-dxoom cgoa, zi kò wèé zi tsarà zi gaxu di cgàan ka xg'ãàkaguè.

20

1,000 xu kuri xu

¹ Ra kò moengele ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa, a tshàua ba koe chõò-q'oo úú tamam haém di xgobekg'aman qgóóa, naka kaiam táu-dxoo ba hěéthěe e. ² Me kò cg'ao-dxoo ba ntcàu, gaam ěem nciím cg'ao ba, a dxāwa ii, a satana ii ba, a ba a 1,000 kurian qáé me, ³ a ba a chõò-q'oo úú tamam haém q'oo koe xaoa tcāà me, a ba a tc'amkg'aia ba koe tc'àmà-tcēekg'am, nxāasegam gha táá gaicara *nqōóm di zi qhàò zi qàe-qae ka*, i nxāakg'aiga síí 1,000 kurian nqáé. (Gaa x'aè qāá q'oo koe i ko qaase, cg'arésem gha kgoaraè sa.)

⁴ Kar kò nxāaska x'aian di zi ntcōó-q'oo zi bóò, ncēe gazi koe i kò ěe xgàrakuan di qarian máàèa ne ntcōóa-ntcōe zi. Ra kò khòè ne di tc'ēean bóò, ncēe kò Jesom ka nxàea tseegukagua hāa domka hěe, naka Nqarim dim kg'ui ba ne kòo xgaa-xgaa hěéthěe domka ko q'āe tcúúèa ne. Kg'oo-coa ba kana gam dis sere-seres igaba ne kò táá dqomà máá, a ne a kò Gam dis x'ái sa còoa ne koe hěe kana tshàua ne koe hěéthěe táá tòó cgaeè. Kg'òè ne kò, a ne a Krestem cgoa 1,000 kurian tc'āà-cookg'ai. ⁵ Ne c'ēe ne khòè ne x'óóa kò hāa ne táá gaicara kg'òè, i nxāakg'aiga síí 1,000 kurian chõò. Ncēe sa x'ooan koe tēes tc'āà di si i. ⁶ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea, a tcom-tcomsa ne e, gane ěe x'ooan koe tēes tc'āà dis koe hàna ne! Ncēe ne khòè ne koes cām dis x'oo sa qari úú tama, igaba ne gha Nqari ba hěe naka Kreste ba hěéthěe di ne peresiti ne ii, a ne a gha 1,000 kurian Gam cgoa tc'āà-cookg'ai.

Satana ba ko tààè

⁷ Ēe i ko 1,000 kurian nqáé kam gha satana ba gam dis qáé-nquus koe guu a kgoaraè. ⁸ A ba a gha tcg'oa a síí nqōóm di chõò-q'ooan 4 koe hàna zi qhàò zi qàe-qae, *nqōó tsara Goge* ba hěe naka Magoge ba hěéthěe di tsara, a ncōoan xg'ae-xg'aea máá ne. Gane di nxárase-q'ooa nea tshàam qàe di góman di nxōá-coan khama noo. ⁹ Wèem nqōóm koe ne gha qōòate, a ne a gha síí kgoara-cgae-q'oos ěe tcom-tcomsa ne di sa nxama-nxama, naka ncām-ncamsam x'áé-dxoo ba hěéthěe e. I kò c'eean nqarikg'ai koe guu a hàà dàòà cg'ōo ne. ¹⁰ Me kò dxāwam, ncēe kò qàe-qae ne ba, c'eean hěe naka salefan hěéthěe dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè, ncēe kg'oo-coa ba hěe naka tshúù-ntcōan dim porofiti ba hěéthěe tsara hāa koe, xu gha koaba ba hěe naka ntcúú ba hěéthěe chõò tamase thõò-thõòè.

Còo dis xgàraku sa (20:11-15)

Tcgāyas kg'òèan di sa hěe naka c'ēe zi tcgāya zi hěéthěe e

¹¹ Ra kò nxāaska kaias q'úús ntcōó-q'oos x'aian di sa hěe naka Gaam ěe kò gaas koe ntcōe ba hěéthěe bóò. Nqōómkg'ai hěe naka nqarikg'ai hěéthěe kò Gam hāa koe guu a bēe, a kò táá gaicara hòèè. ¹² Ra kò ěe kò x'óóa hāa ne bóò, kaia ne hěe naka cg'aré ne hěéthěe e, ne x'aian dis ntcōó-q'oos cookg'ai koe téé-tēe. Zi kò tcgāya zi hěe naka c'ēes tcgāyas kg'òèan di sa hěéthěe xgobekg'ammè. Ne kò ěe x'óóa hāa ne ěe ne kúrúa hāa zi gúù zi koe guu a xgàràè, tcgāya zi koe i ko ma góásea hāa khama ma. ¹³ I kò tshàa-dxooan khòè ne ěe gaan koe x'óóa hāa ne tcg'òó, si x'oo sa hěe naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hěéthěe sara ěe ko gasara koe hāa ne x'óóa hāa ne khòè ne tcg'òó, me kò wèem khòè ba ěem kúrúa hāas gúús koe guu a xgàràè. ¹⁴ Sara kò x'oo sa hěe naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hěéthěe sara c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè. Si ncēe sa cām dis x'oo si i, c'eean dim tèbem di sa. ¹⁵ Ncēè c'ēem khòè di cg'òèan kò kg'òèan dis tcgāyas q'oo koe hòèse naka góásea hāa tama, nem kò c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè.

Kabam nqarikg'ai ba hěe naka kabam nqōók'gai ba hěe naka kabam Jerusalema ba hěéthěe e (21-22:5)

21

¹ Ra kò nxãaska k̄abam nqarikg'ai ba hēé naka k̄abam nq̄óokg'ai hēéthēé bóò, tc'ãà dim nqarikg'ai ba hēé naka nq̄óokg'ai ba hēéthēéa kò nq̄áéa hãa khama, me tshàa ba káàraa hãa. ² Ra kò tcom-tcomsam x'áé-dxoom, k̄abam Jerusalema ba bóò, me nqarikg'ai koe guu Nqarim koe, a ko xõa, a ba a séèè kos khòès khama ii, t'òè qgáían gas dim khòè ba hana máána sa. ³ Ra kò kaíam dòm x'aian dis ntc̄óó-q'ooos koe guua ba kóm, me ko máá: “Bóò, Nqarim di x'áéa ne *ncēeska* khòè ne cgoa hãa, Me gha gane cgoa x'ãè. Gam di ne khòè ne e gha ii, Me gha Gaam Nqarim ga ba gane cgoa hãa, a ba a gha gane dim Nqari ba ii. ⁴ Wèem tcgáí-tshàra bam gha tcgáía ne koe tchùu, si gha x'oo sa hēé, naka tshùù-tcaoan hēé, naka kg'aeen hēé, naka thòòan hēéthēé kaà, kg'aika zi gúù zia nq̄áéa hãa khama,” témé.

⁵ Me kò Gaam ēe x'aian dis ntc̄óó-q'ooos koe kò ntc̄óóa-ntc̄õe ba máá: “Bóò, wèé zi gúù zir ko kúrú zi k̄aba!” témé. A ba a ko gataga máá: “*Ncēs gúù sa* góá tòó, ncēe kg'uaia ne tcom-tcomsa a, a i a tseegu u ke,” témé. ⁶ A ba a ko birí te, a ko máá: “Xg'ara i hãa! Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tshoa-tshoase sa hēé naka ch̄òò-q'oo sa hēéthēé e. Eē cáma hãa ner gha tshàan dim dòm koe guu a máa, kg'òèan di tshàan di ba, surutakagu ne tamase. ⁷ Eē ko tàà ba gha ncēe zi gúù zi q'òò, Ra gha gam dir Nqari Ra ii, me gha Tirim cóá ba ii. ⁸ Igaba ēe q'áo ne hēé, naka ēe tcom-tcomsa tama ne hēé, naka cg'ãè cau ne hēé, naka cg'òo-kg'ao ne hēé, naka cg'árà-kg'ao ne hēé, naka tsóò-kg'ao ne hēé, naka kúrú mááse di nq̄árian ko dqom ne hēé, naka wèé tshùù-ntc̄õa-kg'aoan hēéthēé di qgáia ne gha k̄aruko c'eean dim tèbem saiefan dim q'oo koe hãa. Ncēe sa cam dis x'oo si i.

K̄abam Jerusalema ba

⁹ Me nxãaska 7 xu moengele xu, ncēe kò 7 cg'ãèan ch̄òò di ka cg'oèa zi gàba zi 7 zi qgóóa xu ka c'ēe ba hàà cgae te a birí te a máá: “Hàà, nakar séèè kos khòè sa x'ái tsi, Ghùu-coam ka dxàe sa,” témé. ¹⁰ A ba a kò Tc'ēm koe séè a kaíam xàbim q̄àòm koe úú te, a ba a tcom-tcomsam x'áé-dxoom Jerusalema ba x'ái te, me nqarikg'ai koe guua, Nqarim koe, a ko xõa, ¹¹ x'áàn Nqarim di úú a, a kòo t'òès nx̄óás jasepere dis khama ma kaisase tc̄àà, q'úúse q'ám sa tc̄ààko nx̄óán q'ám khama ma. ¹² Kaíam xhàrom q̄àò bam úúa, a 12 zi heke-kg'ám zi úúa, a ba a heke-kg'ám zi koe 12 xu moengele xu úúa, i kò gazi heke-kg'ám zi koe 12 zi qhàò zi di cg'òèan Iseraele di xu cóá xu di góàèa. ¹³ Nqoana zi heke-kg'ám zi ko cáms ko tcg'oa xòè za hana, zi nqoana zi heke-kg'ám zi tcg'ao xòè za hana, zi nqoana zi heke-kg'ám zi dtc̄èè xòè za hana, zi nqoana zi heke-kg'ám zi cáms ko tcheè xòè za hana. ¹⁴ Me kò xhàrom x'áé-dxoom di ba 12 zi nx̄óá zi tshoa-tshoas di zi tc'amkg'ai koe tshàòèa, i kò gazi koe 12 cg'òèan hana, Ghùu-coam di xu x'áé úú-kg'ao xu 12 xu di i.

¹⁵ *Moengelem* ncēe kò kg'ui cgoa te ba ko gautan cgoa kúrúèam qanom tc'ãò-tc'ãò cgoa di ba qgóóa, x'áé-dxoo bam ko gam di heke-kg'áman hēé naka gam di xhàroan hēéthēé tc'ãò-tc'ãò cgoa ba. ¹⁶ X'áé-dxoo ba kò wèé 4 xòèa ba za cúíta noo, i wèé dxùukg'aia ba kò cúíta noo. Me kò gam dim qanom cgoa x'áé-dxoo ba tc'ãò-tc'ãò, i q̄àò-q'ooa ba 2,400 kilomítara* khama noo, i dxùukg'aia ba hēé naka cookg'aia ba hēé naka qhùria ba hēéthēé cúíta noo. ¹⁷ Me nxãaska moengele ba xhàro ba tc'ãò-tc'ãò, i kò q̄àò-q'ooa ba 60 mitara a†, khòèan di nxárà-q'ooan ka, ncēm kò moengele ba tséékagu u. ¹⁸ Xhàro ba t'òè nx̄óán cgoa tshàòèa, jasepere ta ko ma tciìe e, me x'áé-dxoo ba q'ano gautan cgoa kúrúèa, a ts'óó-c'óán khama ma q'ano me e. ¹⁹ Nx̄óá zi ncēe x'áé-dxoom dim xhàrom gazi tc'amkg'ai koe tshàòèa zi kò wèés nx̄óá-qhàòs cgoa t'òè-t'òèèa. Tc'ãà dia nea kò jasepere e, i cam dian kò safire e, i nqoana dian kò kalesetone e, i 4 dian kò emerelete e, ²⁰ i 5 dian kò saretonike e, i 6 dian kò saredio o, i 7 dian kò kerisolete e, i 8 dian kò berile e, i 9 dian kò topase e, i 10 dian kò kerisoperase e, i 11 dian kò hiasinte e, i 12 dian kò ametesete e. ²¹ Heke-kg'ám

* **21:16:** 2,400 kilomítara - Gerika sa ko máá: “12,000 q̄àò-q'ooa ne,” témé. † **21:17:** i kò q̄àò-q'ooa ba 60 mitara a - Gerika sa ko máá: “144 q̄àò-q'ooan x'òàm di khama noo,” témé.

zi 12 zia kò 12 xu tcaàko xu nxõá xu cgoa kúrúèa, si kò wèés heke-k'ám sa cúim tcaàkom nxõám cgoa kúrúèa. Kaiam dàòm x'áé-dxoom xg'aeku di ba kò q'ano gautan cgoa kúrúèa, a ts'óó-c'óán khama ma q'ám me e.

²² X'áé-dxoom koer kò tempele ba hòò tama, X'aigam Nqarim Qarim wèé ba hěé naka Ghùu-coa ba hěéthěé tsara kò Gam dim tempele ba ii khama. ²³ X'áé-dxoo ba kò x'ààn cáms di kana nxoem di ga qaa tama, x'àakagu me gha a, Nqarim di x'àà nea kò x'ààn máà me khama, Me kò Ghùu-coa ba gam dis lampi si i. ²⁴ Zi gha *nqõóm di zi qhàò zi gam di x'ààn koe qõò*, xu gha *nqõóm di xu x'aiga xu gaxu di x'aian gam koe óá*. ²⁵ I kò gam di heke-k'ámán cáms *chõò q'oo* koe tcēekg'ammè tite, ntcùua ne gha gaa koe káà a khama. ²⁶ X'ààn hěé naka qhàò zi di x'aian hěéthěéa gha gam koe óáè. ²⁷ Cuiskaga i cúí guù q'ano tama, kana diim ēe sau-cgaekagu ko guúan ko kúrú ba, kana tshúu-ntcōan ko kúrú ba gam koe tcāà tite, igaba ēe gane di cg'ōèan Ghùu-coam dis tcgāyas kg'ōèan dis q'oo koe góásea ne cúí ne e gha ii.

22

Kg'ōèan dim tshàa ba

¹ Kam kò *nxāaska moengele ba* tshàan kg'ōèan di úuam tshàa ba x'ái te, me tcaàkos nxõás q'úús khama ii, a x'aian dis ntcōó-q'oos Nqarim dis koe hěé naka Ghùu-coam dis koe hěéthěé guu a ko ² x'áé-dxoom di dàòan x'áéan xg'aeku di koe ntcāna xõa. Si kò kg'ōèan dis hìi sa wèé dxùukg'aian tshàam di koe hãa, a ko 12 tc'ároan tc'ōoan di kúrú, a kò wèém nxoem ka gaa tc'ároan tcg'óó. Gaas hìis di tōara nea kò *nqõóm di zi qhàò zi kg'ōèkagu di i*. ³ I gaicara cuiskaga cgúikuan hãa tite. Si gha x'aian dis ntcōó-q'oos Nqarim di sa hěé naka Ghùu-coam di sa hěéthěé x'áé-dxoom koe hãa, i gha Gam di qāan tsééa máá Me. ⁴ Kg'áia ba ne gha bóò, i gha cg'ōèa ba cōoa ne koe góáse. ⁵ Ntcùu nea gaicara hãa tite, ne lampian di x'ààn hěé naka cáms di x'ààn hěéthěé ga qaa tite, X'aigam Nqari ba gha x'ààn máà ne khama. Chõò tamase ne gha x'aiga ne ii.

Jesom di hàà-q'ooa ne (22:6-21)

⁶ Me moengele ba bìrí te a máá: “Ncēe kg'uia ne tcom-tcomsa a, a tseegu u. Me kò X'aigam, ncēe porofiti xu di xu tc'ēe xu dim Nqari ba, Gam dim moengele ba tsééa tcg'óó, me síí ncēe gha qháése hàà kúrúè zi guù zi ka Gam di qāan x'ái,” témé.

⁷ Me Jeso ba máá: “Bòò, qháéser gha sencgaga síí! Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa gaam ēe ko porofitan di kg'uiian ncēes tcgāyas di qgóóa qari ba,” témé.

⁸ Tíia Johane ra gaar kómáa ga ra a, a ra a ncēe zi guù zi bóò ra. A ēer ko kóm a ko bóò zi kar kò moengelem ncēe kò x'ái te ziam nqàrè-k'g'am koe cg'áé, dqom mer gha ka.

⁹ Igabagam kò bìrí te a máá: “Táá ēeta hěé guu! Tsáá khamagar ma qāa ra a, naka tsáá qōea xu porofiti xu khamaga ma hěé, naka ncēes tcgāyas di ne wèé ne ēe ko kg'ui ba qgóóa qari ne khamaga ma hěéthěé e, ke Nqari ba dqom!” témé. ¹⁰ A ba a bìrí te a máá: “Táá porofitan di kg'uiian ncēes tcgāyas di tcēekg'am guu, *ncēe zi guù zi gha hàà kúrúse* x'aèa nea cúu u ke. ¹¹ Eē ko cg'āèan kúrú ba méém qanega cg'āèan kúrú, nakam wèém ēe cg'uriga ii ba méém qanega cg'uriga ii, naka ēe ko qāèan kúrú ba méém qanega qāèan kúrú, nakam ēe tcom-tcomsa ii ba méém qanega tcom-tcomsa ii,” témé.

¹² Me Jeso ba máá: “Bòò, qháéser gha sencgaga síí, a gha Tiri surutan cgoa síí, a gha síí wèém khóè ba ēem ma tsééa hãa khamaga ma suruta. ¹³ Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tc'āà di Ra a, a Ra a còò di Ra a, tshoa-tshoase sa hěé naka chõò-q'oo sa hěéthěé e,” témé.

¹⁴ Ts'ee-ts'ee kg'aièa nea gane ēe ko qgáia ne xg'aà ne, nxāasega ne gha kg'ōèan dis hìis di tc'ároan tc'ōó di qarian úú, a ne a gha heke-k'ámán koe tcāà a x'áé-dxoom koe síí ka.

¹⁵ Tchàa za i haghuan hàna, tsoòkuan ko kúrúan hěé, naka cg'ára-kg'aoan hěé, naka cg'õo-kg'aoan hěé, naka kúrúa mááseeà hãa nqàrian ko còrè ne hěé, naka wèé ne ẽe tshúù-ntcõan ncàma hãa a ko kúrú u ne hěéthěé e.

¹⁶ “Tíí Jeso Ra Tirim moengele ba tsééa máá tu ua hãa, hààm gha kereke zi koe ncěe zi gúù zi ka nxàea tseegukagua máá tu u ka. Tíí Ra Tobe Ra a, a Dafitem dir Cóa Ra a, a Ra a kaisase ko x'áàr q'uu tconò Ra a thěé,” tam méé.

¹⁷ *Tcom-tcomsam* Tc'ěe ba hěé naka sée-kg'ao sa hěéthěéa ko máá: “Hàà!” témé.

Naka ẽe ko kóm ba méém máá: “Hàà!” témé.

Wèém ẽe cáma hãa ba méém hàà, nakam wèém ẽe ko tc'ěe ba, kg'õèan dim tshàam surutaè tama ba sée.

¹⁸ Wèém khóèm ẽe ko ncěes tcgãyas di porofitan di kg'uian komsana ba Ra ko tseeguan birí a ko máá: ncěe c'ẽem khóèm kò c'ěe gúùan gaan koe càùà mááse, nem gha Nqari ba ncěes tcgãyas koe góáèa hãa cg'ãèan càùà máá me, ¹⁹ a ncěe c'ẽem khóèm kò ncěes tcgãyas porofitan dis koe c'ěe kg'uian séea tcg'òó, nem gha Nqari ba gam di xòèan kg'õèan dis hìis koe hěé, naka tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe hěéthěé séea tcg'òó, ncěes tcgãyas koe góáèa a.

²⁰ Gaam ẽe ko gazi gúù zi nxàea tseegukagu ba ko máá: “Eè, sencgagar gha síí,” témé. Amen. X'aiga Tsi Jeso Tseè, hàà!

²¹ X'aigam Jesom di cgómkuan méé i gatu wèéa tu cgoa hãa.